

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

2021

~~B. No. 542~~

A. lat. a. 2615 0

<36616246490012

<36616246490012

Bayer. Staatsbibliothek

CL.
CLAUDIANI

QUAE EXSTANT
VARIETATE LECTIONIS
ET PERPETUA ADNOTATIONE

ILLUSTRATA

A

IO. MATTHIA GESNERO

ACCEDIT

INDEX UBERRIMUS

LIPSIAE
IN OFFICINA FRITSCHIA
A. C. MDCCCXVIII

ILLUSTRISSIMIS VIRIS
AUGUSTO WILHELMO
DE SCHWICHELDT
ET
BURCH. CHRISTIANO
DE BEHR

GEORGII SECUNDI IN SANCTO CONSILIO
QUO SUAM GERMANIAM REGIT
AMICIS

IO. MATTHIAS GESNERUS

FELICITATEM

*F*ero vobis munus, INDUL
GENTISSIMI DOMINI

*quod ne contemptibile & indignum Vestra
persona judicetis, minime metuo, car-*

DEDICATIO

mina, quæ aurea eodem jure, quo antiqua illa Pythagoræorum præcepta quis dixerit, propter quæ auctorem statuae honore, & prægloriosissimi poëtæ titulo, ornare Imperatores Arcadius & Honorius se dignum judicant. Neque illud vereor, ne iis offendamini, quæ a me vel ornamenta habet, vel intelligendi præsidia, Claudianus. Sed tamen est causa magis propria, quæ facit, ut magna cum fiducia veniam ad Vos cum libro, qui non nullo mihi labore constitit, cum dedicatione, qua non arreperere Vestram ad gratiam coner, cujus me securum olim
esse

DEDICATIO

esse Vestra jusserit humanitas; non laudibus Vos Vestris obtundere sustineam, qui amari tantum postuletis a nobis, gnari, gloriosius Vos laudari ab illis, qui nihil a Vobis vel sperant, vel metuunt, certi, admirationi atque exemplo Vos futuros posteris. Volo ego, DOMINI, hac illustrissimorum nominum Vestrorum præscriptione, hac allocutione, partim usurpare jus aliquod meum, quod tribuere mihi videri potest duplex duorum Collegiorum, quibus adscribi Vos passi estis, necessitudo; partim honorem habere ipsis Collegiis, quorum alterius inter sodales primos

DEDICATIO

*esse jussus sum, alterius velut patrem
me possum ferre, illius, quod te IL
LUSTRISSIME BEHRI
Seniorem, functum eo munere, etiam
in isto fastigio, quoties se dedit occa-
sio, læta pietate suspicit. Honori
sunt profecto & Regiæ Scientiarum
Societati, & alteri Teutoniæ, Illu-
strissima nomina Vestra: bonori est in
universum literis, tales ac tantos vi-
ros non dedignari sodalitatem hominum,
qui colendis iis ætatem suam addixere.
Ecquis enim temere contemnere audeat
illos homines, modo non ab alia parte
ipsi se ad vilitatem abjiciant, quorum
sodales*

DEDICATIO

sodales esse non dedignentur viri a maximo natalium splendore, a Sapientissimi Regis amicitia, quam summis in rem publicam meritis, & magnifica munerum legationumque administratione, consecuti sunt ac tuentur, excellentissimi. Quantum enim ad nos, quos Collegii honore dignamini, Vestra se, ILLUSTRISSIMI DOMINI demittit humanitas, tantum nos excitare eadem, & Vestro admoveere fastigio ad fiduciam quandam, & animi se non contemnentis magnitudinem, videmini.

Hanc

DEDICATIO

Hanc laudum Vestrarum, DOMINI, partem exsequi mihi luberet, & eadem studiosos literarum juvenes, quibus quidquid est in me facultatis debeo, ad cultum hinc sapientiæ, lingua patria recte utentis, hinc earum literarum, quæ, quo magis ultra captum se communem extollunt, eo fere negliguntur securius, Vestris exemplis incitare, cui rei vel solus Fl. Mallii Theodori Consulatus, a Claudiano celebratus, quantum ultro porrigeret, quam aptam Vestris personis. materiem! Sed verendum est, ne senili cuidam jaëtantia, quidquid præter ea, quæ jam dicta sunt,

DEDICATIO

sunt, adjiciam, adscribatur. Et quid opus est plura de Vobis dicere apud adolescentes, quibus haud est cornea fibra? quid apud alios satis est?

Itaque vota potius atque omina habeat, quod superest hujus epistolæ, ut quæ Augustissimo Regi nostro, quæ Patriæ, quæ bonarum literarum cupidis, Vestra virtute atque opera adhuc cælestis providentia tribuit, eorum fructus porro vberrimos exstare velit, Vosque, INDULGENTISSIMI DOMINI, ut jam magna exempla ad imitandum generosæ adolescentiæ solemus
pro-

DEDICATIO

*proponere, ita admirandæ felicitatis,
summam comitantis virtutem, documen-
ta futuris sæculis constituat. Scri-
beb. Kal. Majis 1769 in Aca-
demia Georgia Augusta.*

IN

IN CLAUDIANUM

A SE ILLUSTRATUM

IO. MATTHI. GESNERI

PROLEGOMENA

Cum plura sint, de quibus in ipso hujus munusculi nostri ingressu monendi lectores videantur, placuit eorum hic velut breviarium quoddam ante omnia proponere.

I De patria, ætate, vita Claudiani.

II An Christianus fuerit?

III De eruditione Claudiani.

IV De ingenio & facultate poetica.

V Lectione dignus est propter τὸ ἡθικόν, nec indignus ob stilum.

PROLEGOMENA

- VI Occasio hujus editionis & consilium,
- VII *Primo* in varietate lectionis indicanda.
- VIII Unde illa in Claudiano orta sit?
- IX *Deinde* in lectione nostra constituenda.
- X De annotatione reliqua s. notis.
- XI Catalogus editionum omnium, quarum mentionem auctores boni faciunt:
- XII De illis, quibus hic usus sum.
- XIII Index carminum s. opusculorum Claudiani.
- XIV Comparatio ordinis, quem sequuntur alii.
- XV Statuæ Claudiano positæ inscriptio.
- XVI An fuerit Comes Orientis?
- XVII Duæ Inscriptiones de Stilichone.
- XVIII Genealogia familiæ Theodosii.

PROLEGOMENA

I

am de patria, ætate, ac vita Claudii Claudiani ea modo breviter indicabimus, quæ suis ipse carminibus intexuit, cum reliqua fere recentiorum commenta sint, & fundum solidum non habent. Alexandrinum fuisse, diserte Suidas tradidit, & ipse adeo, si recte intelligo 39, 20 coll. 57; & 43, 3 ubi suum Nilum vocat. Fabulam de Hispania patria refellit Nic. Antonius Bibl. Hispa. Vet. 3, 5. 114 p. 200. Reliqua vix digna commemoratu *), nisi ut appareat, magnam fuisse de illo viro opinionem, de quo non minus fere, quam de Homeri patria certamen esset. Non inelegans est Claverii suspicio, Patrem nostri fuisse illum Claudianum, de quo Eunapius in Maximo p. 67 extr. Ἀδελφεὶς ἔχει γησιῖς, ἐς ἐκώλυν ἀναγόμεναι αὐτοῖς ὦν, Κλαυδιανόν τε, τὸν καταλαβόντα **) τὴν Ἀλεξανδρίαν καὶ πᾶσι παιδεύσαντα, καὶ Νυμφιδιανόν, τὸν ἐν Σμύρνῃ περὶφανῶς σοφιστεύσαντα. Non imæ sortis hominem, cognatum forte Hadriani Præfecti Prætorii, colligas ex 39, 55. Mature se in Stilichonis clientelam contulit, & quinque annis, qui primum illius consulatum præcessere, illum comitatus esse videtur. Mihi quidem illud liquet ex 23, 23. Hinc illa in Stilichonem studia, hinc vehementia in Rufinum & Eutropium, hinc Orientis & Constantinopoleos invidia. *Tribunum* fuisse, ex Inscriptione constat, quam n. xi representabimus: sed cujus generis, non dixerim. Militasse,

a 2

arma

*) V. G. Quod Florentinum suspicari sunt nulla forte alia ratione adducti, quam quod librum secundum de Raptu c. 34 inscripsit Florentino.

**) Fastu quodam Sophistico de fama qualicunque & plausu scholastico sic loquitur, ut de capta urbe: hoc dicit Alexandream venit Claudianus, scholam aperuit, concursus juventutis ad eum facti sunt.

IV. I. M. GESNERI PROLEGOMENA

arma tractasse non satis tuto colligitur ex 39, 51 & 52: potest enim ibi etiam aulica militia intelligi: multo minus ex 16, 5, ut ibi monui: aut ex 30, 8 coll. v. 3, ubi Palladium *sui per aulam ordinis consortem* vocat. Neque video, unde probetur, interfuisse illum praelio contra Eugenium; cum potuerit quæ scripsit de illo 7, 89 ex aliorum relatione accepisse. Quæ calamitas fuerit quam illatam sibi ab Hadriano Præf. Præt. in scripta ad illum epistola n. 59 queritur, propter Anguæ vel Rili, ut videtur, intemperantiam, non dixerim. Non satis illum sibi a mordacitate etiam in magnos viros pepercisse, docet Epigr. 24 n. 74 quæ satirica videtur deprecatio. Magis luculentum vero habemus testimonium, Epigramma 30 n. 80, quo ipso forte iram Hadriani, & alterius magni Patroni sui, Theodori Mallii, meruit. Ab illo quidem extrema metuisse vel cum causa, vel in æstu illo animi, qui decet talem poetam, ipse finis laudatæ epistolæ indicat. Contigisse illud credibile est vel juveni, ante quam aulæ Honorianæ carus, & Stilichonis præsertim umbone tutus esset; vel post calamitatem Stilichonis, quam sententiam ornat L. Crufius *) Ceterum aulæ debuit matrimonium, illustre, ut videtur ac dives, quo nomine Serenæ Stilichonis uxori gratias agit n. 40. Illas nuptias Alexandræ celebratas esse, intelligimus e v. 55: quo tempore jam gener. Serenæ erat Honorius v. 50. Ab eo forte tempore tanto plus sibi sumsit in amicitiiis magnorum hominum, ut Olybrii, Probini, Gennadii, quos in epistolis ad illos scriptis n. 41. 42. 43 satis tractat familiariter. Nam quod in Rufinum & Eutropium, post hujus calamitatem & illius mortem, ita acriter invehctus est, ut ne Arcadio quidem ipsi satis parceret, illud in Stilichonis gratiam fecit, cui ita addictum deditumque apparet, ut ad historię fidem ac dicendum testimonium illum admittere in his personis, eorumque consiliis & factis, vix tuto queamus. Nec satis nobis aliunde notus est viri animus, ut conjecturam facere liceat, quid facturus fuisset, (modo super-

stes

*) In pulchro opere *The Lives of the Roman Poets* Vol. 2 p. 161 ubi Hadrianum ponit successisse Stilichoni: & conveniunt hujus tempora. Sed conciliarine poterit etiam *lubrica ætas* poetæ v. 5? aut si de antiqua juvenis offensione

sermo est, potuit hoc omittere in deprecatione Claudianus? Sed non satis mihi liquere de Claudiani temporibus, & satis post Stilichonis calamitatem, jam fassus sum ad 31, 67 & 93.

stes tum fuerit, de quo certi nihil constat *) si iussus esset tertium opus in Stilichonem scribere simile his, quæ in Rufinum & Eutropium dederat, aut iis, quæ Rutilius Numatianus in Stilichonem cecinit itin. 2, 41 sq. quæque damus ad horum Prolegomenon n. xvii, 2. Tale si carmen haberemus nostri Poëtæ, minor forte de religione viri dissensus esset **) Et sic tamen

II. An Christianus fuerit Claudianus? mirum pene est disputari, post diserta illa Augustini & Orosii testimonia, quæ laudamus ad 7, 96: post precationem, quam tribuit 3, 336 Stilichoni: post illud 18, 210 *Non pudet heu Superi?* post illam vaticiniorum irrisionem 18, 314. Sed scripsit carmen Paschale n. 95 & Græca illa n. 96 & 97? Sed merito Paschale carmen illi jam abjudicavit Ge. Fabricius: merito de bona parte minorum, his præsertim, quæ damus a numero inde 79, pronunciarunt viri docti, & acerrimus iudex Heinsius, aliena videri. Primus editor Barnabas Celsanus plane nihil minorum carminum suis in libris habuit. Et si quis pertendat, Christianum fuisse: dicemus, ex eo illum genere fuisse, in quo fuit Aufonius, cujus rationem graphice describit Barth. ad Stat. To. 2 p. 921: vel de quo apud Vopiscum Saturnino c. 8 Hadrianus Augustus scribit, *Aegyptum totam* (patriam nostri poëtæ) *didici leuem, pendulam*, — *illi, qui Serapin colunt, Christiani sunt, & devoti sunt Serapi, qui se Christi episcopos dicunt. Nemo illic Archisynagogus Iudæorum, nemo Samarites, nemo Christianorum Presbyter, non Mathematicus, non aruspex, non alyptes. Ipse ille Patriarcha, cum Aegyptum venerit, ab aliis Serapidem adorare, ab aliis cogitur Christum. Forte pars eruditionis Claudiani fuit notitia rerum Christianarum, jactare illam & ostentare, pars ingenii.*

*) Manifestus quidem error est in Chronico Prosperi, ubi Probus & Olybrio COSS. mortuus esse refertur. Rursus nec satis illud certum est, quod ex Evagrii Hist. Eccl. 1, 19 p. 276 acute colligebat Tillemontius in Honorio artic. 66. Ait Evagrius, Theodasii II temporibus καὶ Κλαυδίου καὶ Κωνσταντίνου, h. e. ut Valesius reddit, *seu* Til-

lemontius igitur suspicatur, post casum Stilichonis in Orientem concessisse nostrum, & ibi patriam linguæ poësi sub Theodosio, qui Arcadio successerat, imperio effluisse. Potest fieri, probabile est, & pulchre congruit cum Crusii, de qua modo dictum est, sententia.

**) Objecturus enim erat Stilichoni libros Sibyllinos exustos, non minus quam Rutilius.

III. Nempe jam de eruditione nostri aliquid dicendum est. Sive is habuit patrem illum Sophistam Claudianum, laudatum Eunapio l. c. multum illi disciplina paterna profuit: sive alioquin recte usus est opportunitatibus discendi, quas tum habuit Alexandria: undecunque hauserit, doctrinam, doctissimis suæ ætatis adscribendus est. Indicabimus quædam, unde existimare, quibus volupe est, ea de re possint. Summam quandam suæ proposuisse videtur, dum laudat doctrinam Mallii Theodori 17, 61 sqq. qui locus vel solus thesauros eruditionis continet atque aperit. Locus ex intima Heracliti philosophia poetico ornatu ex politus est 2, 424 sqq. quo etiam illa pertinent, quæ passim de Chao & Hæde disputat, vid. ad 5, 525 præsertim ad 33, 55. Philosophema est, quod 35, 305 Parcas & Fatum Proserpinæ suæ in famulatum dat Pluto. Ad Philolam Astronomiam pertinere videntur 1, 1. 3, 11. 8, 286. 26, 236. Multum ultra vulgarem & plebeiam siderum cognitionem assurgunt, quæ de Martis & Iovis theoria habentur 22, 437. Item illud de VII Zonis 24, 135. Fluvii e mari orti in illud recurrunt 8, 630. De sexu plantarum suaviter canit 10, 64. Sed plena talium sunt omnia. Scivit, credo, Claudianus, quidquid tum sciebant homines, & multo plus quam vulgo sciebant, etiam qui docti habebantur. An forte plus interdum sit in illius versibus, quam ipse sciret, per disciplinam, disputationem, causas cognovisset? Fieri quidem potest, ut poeta aliquis, *ὁ παρὰ τοὺς ποταμούς* præsertim, ut noster, dum, quæ sunt *ποταμοί*, etiam *ὁ ποταμὸς* vult facere, & contrectanda velut præbere sensibus, dum in partes se omnes vertit, & liberum spiritum nunc ad superos evolare patitur & magnum inane percurrere, nunc præcipitat ad inferos, in eas incidat vel cogitationes vel imagines, in quibus plus sit veri, quam ipse primo intuitu observarat, vel postea inde elicit. Sed de hac re forte aliquando agere licebit, si possim facere, quod aliquoties cum cogitarem, alia interceperunt, ut quæ nova vulgo feruntur Philosophorum vel inventa vel dogmata, ea non esse nova ostenderem, & quod conantur alii antiquis novitatem dare, ego contra antiquitati vindicarem nova. Nondum dixi de illa propria poetarum scientia, Mythologia, in qua ita noster habitat, ut peccare non nunquam illa iactanda ubique & inculcanda videatur, qua de re deinde, cum de ingenio illius & poetica facultate agendum erit, aliquid dicemus: hic illud modo observamus, habere nostrum etiam rariuscula quædam, & non ubique obvia, ut de animalibus Læzæ 24, 288. de bubus

bus Lunæ 36, 403, & textricem Proserpinam 36, 246. Itaque credibile est, illum auctores habuisse etiam ubi nondum deprehensum est quos secutus sit. Huc ipsa quoque historia, quatenus poëtæ servit & Geographia *) referendæ sunt, cujus ubique vestigia deprehendimus. Quam ipse utilis sit sui temporis historiæ, viri docti olim observarunt. Solus instar omnium esse potest Jacobus Gothofredus, qui historiarum lumine cum Theodosianum Codicem egregie, & immanè quantum supra omnes Legistas, illustraret, ea in re feliciter etiam Claudiano usus est, cujus rei illustre præter cetera specimen est ille ad l. 3 ad L. Corneliam de Sicariis justus commentarius, To. 3 p. 110 sqq. ubi Rufini, Gildonis, Gainæ, Bargii factiones explicat. Sed an Chemicus etiam fuit noster? Est quidem illud Claudiani sæculum, quo illa vel ars vel vanitas invaluit. Est Claudianus aliquis in Catalogo Chemicorum Græcorum. Vid. Fabric. B. G. Vol. 12 p. 776, qui addit, de quo amplius quærere, mihi (veri etiam auri si non contemptori, amatori certe satis frigido), non vacat: *Etiam Latinus Poëta Claudianus in Carmine de raptu Proserpinæ Chemicum artificium tegit, si Jo. Nic. Furichio credimus.* Laudantur hujus hominis quatuor libri Chryseidos, in quibus videtur illud grande mysterium retexisse.

IV. Ut de ingenio Claudiani & facultate poëtica aliquid dicamus a nobis expectatur, disputatio non facilis. Magnum sane & capax ingenium contigit, quod merito suo passim viri ipsi magni & ingeniosi laudarunt. Ponamus modo illud Scaligeri patris Poët. 6, 5 p. 321 *Maximus Poëta Claudianus, solo argumento ignobiliore oppressus, addit de ingenio, quantum deest materiæ, &c.* Magnam vim testimoniorum congeffit Barthius, qui vehementer illum admiratus est, nec minus magnifice de illo sensit Nic. Heinsius. Sed propius, age, illud consideremus. Maxima vis ingenii in pictura illa elucet, qua poëtæ censentur non immerito. Hac vero ita valet noster, ut optimis quibusque vel comparari possit, vel præferri debeat. Juvit illum hac in re tanta rerum naturalium, quanta tum esse poterat, cognitio, quæ inexhaustam viro imaginum & comparisonum copiam suppeditaret. Hæc in illo tanta fuit, ut modum illius habere difficile esset, cum accederet præsertim ingenium patrium, quod Alexandrinum etiam in aliis dicere

*) Non semper tamen satis hic attentum fuisse, verisimile est: V. G. 26, 179.

soleo, quale efficere studebant in his, quos Alexandrinæ delicias appellabant, pueris & puellis, facile, fertile, & folo, quod Nilus suus irrigavit, simile, idemque cum hilaritate & lascivia quadam ludibundum; quale in Theocrito, Apollonio, Callimacho, animadvertimus. Hoc genus ut amabilitatem & lætam ubertatem habet primæ ætatis, ita neque a puerilitate alienum est, ab illo quod ut Aristoteles (Rhet. 2, 12) ait, *ἀπαντα ἐπὶ τὸ μᾶλλον καὶ σφοδρότερον ἁμαρτάνει παρὰ τὸ Χιλιόνιον* πάντα γὰρ ὄγαν πρᾶτ-
 ται, peccant non siccitate & ariditate, sed luxuria, non intra modum, sed ultra. Accedit τὸ σχολαστικὸν & σοφικόν, quod ineptiarum nomine signare Latine loquentibus fas est, studium magnum in re etiam parva: docent Sophistæ ævi Constantinei & Theodosiani exaggerare laudes & vituperia, de eo quod verum est, quod hic decet, non laborant: tum ostendendæ eruditionis & ubique inculcandæ studium, quod acuebat hoc sæculo ipsa fugientium literarum conditio, & ingruens bonarum rerum ignorantia, cui se objicere omni studio dum conabantur homines eruditi, in cacozelæ quoddam genus, inanemque doctrinæ affectationem incidebant. Ita Cassiodorius, etiam cum Theodorici Regis nomine scribit, toto sacco effundit antiquitatis cognitionem, & Regem semibarbarum facit antiquariæ professorem humanitatis, ac scholasticum declamatorem. Itaque noster poëta in summa ingenii felicitate non potest forte absolvi ab Horatiano crimine (A. P. 34) *Infelix operis summa*: sed habet tamen omnibus paginis, quæ summus poëta illi invidet, quæ Virgilius scripsisse velit: ubique invenias ingentis membra poëtæ. Ipsa illa sive puerilia sunt, sive scholastica, sive labentis in barbariem sæculi vitia, prodesse possunt: quin nec essent vitia, alio loco posita si essent. Hac animadversione præmunitus & quasi *προδραπανοῦν* qui ad Claudianum accesserit, quem non poenituerit legere adscriptas sæpe censuras nostras, cui & Virgilii Horatiique lectio, & quod præcipuum est, usus aliquis vitæ & sensus e consuetudine politorum hominum, vel vivorum vel mortuorum, haustus, limaverit iudicium, illi nihil nocebit illud *νεανικόν* vel *παιδαριώδης* adeo, illæ de schola ineptiæ, vocemus enim ita, si lubet, & reliqua quæ diximus. Impune delectabit illum non modo descriptio regię Veneris 10, 49. 61. 72. 99 & antri 31, 1; formæ Mariæ 10, 265 & Honorii 11, 1; vitiorum 3, 27; Gildonis 15, 163; equi 8, 554; draconum in signis militaribus 5, 177 coll. 28, 566; Amorum ludentium 31, 110; infantię Honorii 7, 22 & 8, 152 & 162; tum enumeratio ora-

oraculorum 8, 141; signorum tempestatis 15, 493 & statim exergasia illius dicti HomERICI *ἐκ δυνεὶς ἄριστος* &c. ominum instantis calamitatis 26, 127; tres unius spatii descriptiones 15, 159; monstra omnia advocata ad pingendum Rufinum 3, 290; similes exergasiae in Eutropio 18, 196: denique ipsa illa intolerabilis pene 20, 61 Eutropii cum Tiberio & Nerone comparatio. Satira enim potius et irrisione digna res Eumachus Praefectus Praetorii, quam tantis tragœdiis. Haec talia non dissimulavi in annotatione mea, quæ tota hoc sibi propositum habuit, ut & intelligatur Claudianus & profit: itaque fassus sum etiam suo loco, non valde mihi placere exordium operis de Raptu Proserpinæ. Verum etiam hoc non reticendum, non videri perfectum & elimatum illud opus. Quidquid ejus sit: prodesse possunt poëseos studiosis ipsa etiam vitia Claudiani. Non refero in his quod solet historias fingere connubiorum, iisque intexere Venerem & Cupidinem. Condonandum certe poëtæ non Christiano ministeriis deorum uti. Ceterum merito respicit ætas nostra, & suas sibi res habere iussit suo cum puero Venerem.

V. Quantaunque vero quis esse dicat, Claudiani vitia facile illa compensantur tum reliquis illius magnis bonis, de quibus dictum est, tum præsertim sententiis vitæ profuturis. Perpetuum illum & sonorum maxime virtutis præconem observamus, inimicum autem vitiorum & castigatorem aspernimum. Unam mihi legat aliquis Theodosii ad Honorium suam orationem 8, 214, & dicat, multumne ad perfectam institutionem regiam desideretur. Totus, *quantus quantus est*, (licet enim pene serio dicere in illum verbum, quo Demæz illudit Syrus) *nil nisi sapientia est*. Demamus Fescenninos in Honorii nuptias lusus, pauca, nimis, pro sæculi nempe more, Latine dicta in Eutropium, & quædam in Epigrammatis, quæ forte nec sunt Claudiani: reliqua talia sunt, ut ea pueris virginibusque regiis cani *), prælegi, explicarique mereantur. Neque Latinitati multum a Claudiano metuendum videtur. Perierat fere, cum ille viveret, solutæ orationis eloquentia, nisi Drepanium Pacatum forte eximium velimus habere. Poëseos illa prærogativa est, quod cum imitatione superiorum bonam partem contineatur, diutius servavit decus suum, non minus in nostro, quam in Papinio, Martiali, deinde Anfonio, ceteris, quorum prosa oratio sæculum suum sapit, carmina facile sentientur: nempe ut fuerunt a renatis inde literis plures, qui

*) Vid. Not. ad 6, 1.

versus Latinos Græcosque facerent bonos, solutæ orationis Latinæ eloquentes emendatosque scriptores laudare possumus paucos, Græcæ forte probabilem nullum. Adde quod nec damnaverim temere, quæ hodie apud solum Claudianum leguntur, cum potuerit ille auctores habuisse, quibus caremus hodie. Pauca illa, quæ manifesto sunt sequioris ætatis ut illud, *Promisi quod sint* 40, 39 evitare facile est ei, qui monitus sciat normam sermonis esse ab aurea ætate petendam.

VI. Hæc cum ita sint, diu est, cum amavi merito suo Claudianum, cum de illo edendo cogitavi. Sed, ut fit, non licuit meo mihi arbitrato agere quod liberet. Commode vero accidit, ut hæc occupatio in illud tempus incideret, ubi tali avocamento opus haberet bonus civis, cum bellum, quo misere Germania in sua sævit viscera, & quasi non satis esset mutuis grassari cædibus, externos etiam ad perniciem suam advocat, seni homini quietis & amanti & indigenti, suadere videretur facere, quod Athenodorus ille Philosophus in Spectri Atheniensis expectatione fecisse dicitur *): *Ipse ad scribendum animum, oculos, manum intendit, ne vacua mens audita simulacra & inanes sibi metus fingeret — Ille non tollere oculos, non remittere stilum, sed obfirmare animum, auribusque prætere.* Sed addendum etiam honoris literarum causa illud est, non hic accidisse mihi hoc agenti, quod Athenodoro, non supervenisse effigiem horribilem, quæ *scribentis capiti catenis infunderet*: sed supervenisse aliquoties Duces Gallicos, in quorum potestate tum eramus, quantum metuendos ob id ipsum, tantum ob humanitatem suam, & literarum, & omnis pulchri amorem, amabiles. Nominari se patiuntur, puto, Viri Illustrissimi, Muyeus Eques & Comes Orlickius, qui aliquoties ad lucernam scribenti cum obrepissent jucunde, nec me discedere plane passi sunt, honoris illorum causa ab opere, aut forensem vestem sumere: sed suaviter consumpta inter ipsos libellos meos hora in sermone de literis aliisque rebus a bello sejunctis, discesserunt ita, ut vix egredi me cubiculo deducendi causa permetterent, gradu autem primo scalarum prohiberent, quam solam mihi vim ab illis factam memini. Redeo ad Claudianum & meum in illo in scenam quasi reducendo consilium. Huius dao velut capita constitui, ut darem verba scriptoris, quantum ejus mea opera

*.) a Plinio Epist. 7, 27. 7.

opera fieri posset, emendata, ac talia qualia ab ipso literis commendata esse, vero simile sit; deinde ut ea adnotatione perpetua explicarem, quo intelligi, & ad vitæ aliquem usum transferri etiam a mediocriter doctis vel occupatis, sine multo labore aut discursu ad alios libros, possint.

VII. Quantum ad priorem illam partem, semper mihi obversatum est illud, quod Jo. Friderici Gronovii verbis placet eloqui, quem virum ab eo inde tempore admiratus sum, quo aliquid in literis intelligere sum visus. Scripsit ille ad Nic. Heinsium juvenem ista *), *Ego a prima ætate in lectione veterum id potissimum habui, ut mei mores emendarentur, non ut apices & puncta librorum. Si interim frequenter legendo eo profecimus, ut genium capere scriptoris, ipsumque sua mente & stilo donare possem, in lucro deputavi. Barbari sunt, qui non puram aquam atque ingenuam, quam turbidam sordibusque permixtam bibere malunt. Sed nihil infelicius magistris, qui in literis & syllabis consenuerunt, pulicum saltus metiuntur &c.* Itaque cum viderem, magnam jam diligentiam adhibitam ab illo Latinorum poetarum sospitatore Heinsio, ut qui ubique erant per Europam libri MSS. eos excuteret, omnique illorum considerata varietate, quæ ad suam poetæ integritatem restituendam maxime viderentur facere, eligeret: versus Claudiani ex ipsius exemplo prioris editionis (quod emendatius sub oculis Gronovii excusum esse deprehendi) exprimendum dedi typographis, mutatis modo illis locis, quos ipse in secundis curis mutari jusserat Heinsius, aut in quibus ab illo discedendi justas me causas habere putavi, quas adnotare non neglexi. De notata ab illo, vel observata aliunde varietate lectionis, quæ sententiam mutaret, prudens nullam omisi: & in toto hoc genere malui peccare in eam partem, quæ tutior est. Sed nolui describere hanc partem Heinsianæ adnotationis, qua ille omnes plerumque codices nominatim citat, tum ea ratione, quam mox dicam, tum quod in magna & proxima expectatione est Burmanniana editio, quæ omnem illum Heinsianum apparatus, & quem jam habemus, & quem ille post A. 1663 collegit, continebit sine dubio, & forte alia multa id genus collectanea, unde quantum cuique talium cupido volupe erit, licebit sumere. Hæc etiam causa est, cur in Codicibus Guelferby-

Du-

*) Sylloges Burm. To. 3 ep. 8 p. 3.

XII I. M. GESNERI PROLEGOMENA

tanis nolui ultra negotium facessere Bibliothecario Serenissimi Ducis, Hugoni, viro præstantissimo, qui lubens volensque hoc mihi, vetulo doctori, didactron persoluturus erat, ut omnes Claudiani, quæ sunt in illis thesauris, membranas mea causa cum pulvisculo excuteret. Animadverti enim in his, quæ ille speciminis causa miserat, in centum locis, qui diversum aliquid ab Heiniana lectione haberent, vix unum alterumque esse, cuius non aliunde observata varietas esset, ne unum forte unde melior fieri uno apice Claudianus me iudice posset. Igitur pauca de illis retuli (maxime ad n. 21 & 33) laboris autem reliqui gratiam feci viro, qui melius & majori cum decore & emolumento literarum, collocare bonas horas possit. Ceterum ea in primis exemplaria typis expressa diligenter contuli, quæ cum olim jam rara fuerint, metus est, ne paullatim plane intereant, ut Vicentinum, Viennense Camertis, & Basileense Isingrinii: hoc præter cetera, cum, ob adscriptas margini varietates, quas brevitatis causa omnes signo Cujacianarum notavi *), tum eas quoque, quas typographus apposuerat, tamen nunquam esset dimittendum ex oculis. Quæ cum ita sint, habebunt certe hic etiam, in nostris exemplaribus, docti & ingeniosi homines hylen, in qua emendatricem divinatricemque illam Criticam exerceant, in qua non multum desiderent operosam (quam minime alias contemno) singulorum codicum indicationem.

VIII. Hic locus est universim aliquid de Varietate lectionis Claudianæ disputandi. Non est illa semper, ne plerumque quidem, plane monstrosa & talia, quæ stupori atque ignorantiae vel somno librariorum debeatur: sed plerumque emendatorem potius olet, ut suspicer, aut fuisse olim Codices duarum pluriumve ipsius poëtæ prælectionum, aut certe voluisse subinde descriptores, non mercenarios, sed qui sibi codices pararent, in quos plus sibi juris sumerent scilicet, (quod Catonis & Palladii fatum fuisse, mihi, ante hos viginti aliquot annos in illis versanti, liquebat) velut ingenii certamen cum poëta inire, & quomodo variari posset oratio, ostendere. Speciminis causa esse potest insignis illa varietas proposita 10, 7. Sed placet hic plusculum velut per lancem saturam proponere, quæ non modo ob-

fer-

*) Conf. quæ de his libris dicuntur horum Proleg. n. XII ad A. 1510 & 1534.

servationem de Claudiano nostram confirmet; sed in universum tractantibus poëtas utiles esse possint. C. 3, 261 *letiferos* nemo sanus mutavit in *pestiferos* & contra, quod vitiosum putaret alterum. Talia sunt 5, 117 *Et quamvis præiens tumor*, pro quo alius *Et petulans animis tumor*; & 5, 261 *Tradimur* — *spernis*, & *Prodimur* — *tradis*; & 5, 479 *ad rigidi*, & *ad mala mox*, & quæ alia ibi est varietas. *Nidos*, *natos*, *pullos* 6, 5 non peperit stupor, sed variandi studium. Eadem ratio 7, 82 ubi *cæsi terga abjorbere* & *celsi tabo sordere juvenci* neque auris neque oculus aberrans confundere potuit. Et 8, 591 ubi plures descriptorum conjecturas notavimus. *Civiles necesse* & *Imbelles notas* 15, 430 non deberi indoctis librariis, apparet. Inter nomina Sardinjæ vera docte fluctuant libri 15, 508. Inter *Lageis* & *Pellais* 18, 483. Illud *accipit* & *adspicit magistratum* 18, 486 potest ab errore esse, sed nec a consilio abhorret. *Exundet* 20, 18 est correctio *rescicat* vel contra. *Laterum*, *lacerum*, *Latium* diversas relationes habent 21, 282. Talia sunt, h. e. emendationes, certamina, variationes 22, 137 & 187 & 331. Manifestum exemplum ibid. 441: & illud, quod 24, 347 duo versus in unum contracti, aut unus dilatatus in duos. A correctoribus est varietas 26, 462 & 542. Certamen poëticum 28, 428 & 431. Notabilis in hanc rem locus 29, 193 & 31, 28, & plurimi sine dubio alii. Volui enim specimina modo hinc inde enotare, unde, quantum sibi licere descriptores putaverint, queat intelligi. Editores plerique hoc videntur sibi juris sumxisse, non ut uni alicui præcedentium exemplarium simpliciter fidem suam addicerent, sed ut suo uterentur iudicio alii aliis modestius audaciusve. Certe non memini me in his quibus usus sum editionibus duas invenire plane sibi per omnia consentientes: itaque nec constituere sectas, classesve licuit, nec, ut nunc res est, auctoritatibus plurium pauciorumve codicum aliquid decernere.

IX. Verum feci, quod modo dicebam: secutus sum Heinianam editionem: sed ita tamen, ut nec religioni mihi ducere ab illa nonnunquam, revocanda præsertim veteri lectione, discedere, cujus rei exempla quædam hic pono, ut eo facilius & breviori velut via possint, qui volent, de ratione nostra judicare. Inspiciat ergo, cui placet 8, 270 & 293 & 329 & 438 & 481 & 486, denique 636 ubi versus reposui, omissum ab Heinio. Sic superior revocata lectio 10, 49: sed

XIV I. M. GESNERI PROLEGOMENA

sed v. 242 mutatio suscepta contra lectionem omnium. Rufus 17, 20 discessum ab Heinio, & 261, itemque 18, 450 & 21, 200, & 22, 117 & 147 & 189 & 289 ac 441. Porro 24, 64 & 28, 405. 511. Sed quod ibi 611 *secreti muneris* habere Heinii solus dicitur, illud ad priorem modo editionem pertinet: altera enim nobiscum *numinis* habet. Sed 35, 126 necessario deferendus fuit Heinii. Contra libros omnes tentatum, certe receptum, præter l. c. nihil recordor, nisi forte 36, 361: ex uno autem libro 36, 393 & forte passim. Hæc indicant, nos seorsim etiam sentire ab Heinio anso, sed conservata semper ea, quam & aliis & nobis debemus, modestia. Hæc de lectione constituta.

X. Jam de annotatione nostra, (quas *notas* vocari consuetudo pervicax contra usum vetustatis evicit) aliquid dicendum est. Cum legi cupiam Claudianum & intelligi, & ad usum vitæ transferri, non ab his, qui multo usu hoc affecuti sunt, ut nusquam hæreant, vel tantum in iis locis qui difficiles admodum explicatus habeant; sed ab his vel maxime, quorum aut ætas, aut educatio & ratio studiorum, aut vitæ genus & occupatio, illos impediunt, quo minus primo obtutu assequantur, quæ vel ab historia vel ab alia parte eruditionis repetita præsto esse debent intellectu poëtæ, doctum sane & nihil temere dicentem, quod non vel eruditum lectorem postulet, vel faciat: his ergo cum commodare studeam, posui non ea in quibus ipse ostendere doctrinam possem, quod nunc serum esset in homine duodevigesimum annum nuper ingressio, & si quando tempestivum fuit, alias factum est: sed quæ explanarent sensus poëtæ, five de interioribus literis aliquid ad eam rem depromendum esset, (V. G. 18, 277. 24, 135 & 287, it. 33, 16 &c.) five illa *ἐγκύκλιος παιδεία* & communis eruditio sufficeret; five dictum esset ab aliis ad Claudianum, aliisque in libris aliorum vel meis, five nunc demum studio meo repertum. Non volui Commentarios scribere collectos undique, aut locos communes, non volui dictionem poëtæ congestis aliorum poëtarum formulis illustrare; sed cum illud volui efficere, quod modo dicebam, poëta ut intelligatur: tum iudicio meo juvare volui juniorum iudicium, quid pulchrum atque decens, & summorum poëtarum simile putarem, ostendendo; & contra ea, ubi aberrasse illum a natura, a magnis exemplis, a decoro, arbitrarer, cum fide indicando. Hæc mihi cum haberem proposita, fieri potuit, ut

ut ponerem; quia evitari non potuit, ut non ponerem etiam, quæ bona pars lectorum sibi non putet necessaria. Et velim ex eo genere esse quam plurima, quæ sibi quoque in mentem venire absque mea opera potuisse, ingeniosi homines; quæ se aliunde quoque didicisse, docti, arbitrentur. Multo equidem hoc malim, quam illud, quod sæpe conqueri studiosos memini, in magnis etiam voluminibus, in magna mole rerum & verborum, quibus facile carere possent, se desiderare lucem eam, quæ umbras ab historię, mythologiæ, geographiæ, antiquitatis, ignorantia offusas discuteret. Ceterum illos priores rogatos velim, ut ante quam nostrum exemplum in manus sumunt, purum & solum quodvis non nimis breve carmen poetæ legendo vires suas experiantur: qui hoc ubi fecere, nihil in nostris invenient, quod juvet, illi his se carere posse & sciant & gaudeant. Si cui vero interdum destituisse lectorem videar, & tacere, ubi is aliquid adnotationis expectaret, ille Indicem adeat magno studio confectum ab homine suo mihi ingenio, virtute, doctrina carissimo *Nicolao Niclas*, qui isto labore, nisi mea me fallit opinio, multo majoribus quæ aliquando ipsi debebunt literæ muneribus prælusit. Nempe non temere puto futurum, ut explicandi opera non nunquam desideretur, nisi in his quæ singulis nominibus vel verbis constant, quæque satis mihi erat uno in loco declarare, quanquam ego malui hic etiam in partem potius tutiorem peccare, quam plane inexplicatum dimittere, quod opera illa putarem indigere. Feci hic etiam, quod deberi puto adolescentiæ, ut indicarem candide si quid non intelligerem, eaque re vel solarer eos, qui me tacente se infeliciores ingenii vel doctrinæ putare poterant, vel excitarem attentionem eorum, qui me aut doctiores sunt, aut feliciores. Cum enim mihi confugerit juveni, ut viderem non nunquam, quæ ætate atque usu longe me majores fugerant: improbus ipse mihi videar, si non credam, in hoc declivi ætatis constituto multa mihi elabi posse, quæ alii annis viribusque florentes labore non magno assequantur.

XI. Catalogus editionum Claudiani studio *Nicolai Niclas* excerptus ex libris, quorum Syllabus in fine ponitur. Quibus signum * apposui, de iis agit Indiculus n. XII propositus.

XVI I. M. GESNERI PROLEGOMENA

A. CLAUDIANI OPERA

- *1482. f. non minus eleganter, quam diligenter impressit
Jacobus Dufensis, Vicentiæ.
(edita sunt studio Barnabæ Celsani) C. B. R. & aa.
- 1493. 4. emendata per Thadæum Ugoletum, impressa per
Angelum Ugoletum Parmæ. C. B. R. aa.
- 1495. 4. emendata per Thadæum Ugoletum Parmensem,
impressit Jo. de Tridino alias Tacuinus Venetiis.
Harl. aa.
- 1496. f. Vicentiæ. Maitt. qui & præcedentes habet.
- 1498. f. f. l. Hanc laudat quidem ex Fabricio Maitt. sed
metuo, ne sit error undecunque objectus Fabricio.
- 1500. 4. emendata per Thadæum Ugoletum, impressa per
Christoph. de Pensis Venet. Harl. aa.
- *1510. 4. accuratissime recognita per D. Jo. Camertem
typis Hieron. Victoris Philovallis & Jo. Singremii,
expensis vero Leonh. Alantse. Viennæ Austr. Maitt. aa.
- *1519. 8. impressa per hæredes Philippi Juntæ. Floren-
tiæ. B. Sm.
- *1523. 8. in ædibus Aldi & Andr. Asulani Venet.
(ex recognitione Francisci Asulani) mm.
- 1530. 8. apud Simon. Colinæum Paris.
(in Cat. Bibl. Sarrazianæ, editio summo opere accu-
rata, dicitur)
- *1534. 8. ad veterum exemplarium fidem excusa, & eo-
rundem beneficio locupletata. Ex ædibus Jo. Bebe-
lii, Basileæ. C. A. V. aa.
(ex emendatione Mich. Bentini & Joh. Honteri.)
- 1535. 8. apud Sebast. Gryphium Lugd. C. Sarr.
(per P. Crinitum ac Volateranum. Est in Biblio-
theca Cassellana.)
- 1538. 8. cum notis M. Ant. Delrio. Lugd. B. Bodl.
- 1548. 16. apud Sebast. Gryphium Lugd. C. Boze.
- 1549. 8. in Ruffinum libri 2 de bello Gildonico lib. 1. cum
aliis eiusdem. Florent.
(Attulit hanc edit. Georg. Draudius in bibliotheca
classica Francof. 1625. 4 p. 1039: sed metus est, ne
erratum sit. mihi quidem videtur eadem editio
esse cum illa 1519, certe idem est titulus.)
- 1551. 8. cum Delrio notis, apud Beringos fratres Lugd.
Bodl. aa.

1561. 12. a Crinito, apud Hæred. Seb. Gryphii, Lugd. Menck. aa.
- * 1571. 16. per Theod. Pulmannum ex offic. Chr. Plantini Antverp. C. B. R. aa.
- * 1572. 16. ad opera-Martini Antonii Delrio notæ, ex offic. Chr. Plantini, Antverp. C. B. R.
1585. 16. per Theod. Pulmannum cum not. M. Ant. Delrio ex offic. Chr. Plantini. Antv. C. B. R. aa.
1589. 12. per P. Crinitum, apud Ant. Gryphium, Lugd. Hulf. aa.
1590. 8. apud S. Colinæum, Paris. Hulf.
1596. 12. per Theod. Pulmannum cum Delrio notis, ex offic. Plantin. apud vid. & Joh. Moretum, Antverp. Bun. aa.
1598. 12. apud Anton. Gryphium, Lugd. Mark.
- * 1602. 4. cum annotatt. perpetuis Steph. Claverii, accessere ejusdem coronis miscella ad Claudianum; J. Parrhasii selecta, & M. Ant. Delrii * notæ, Parisiis exo. N. Buon. mm.
- * in C. B. R. est Doleti, per merum errorem.
1602. 12. ex recensione Theod. Pulmanni c. n. M. A. Delrio, apud Moretum Antv. Menck. aa.
- * 1603. 4. apud vid. Guil. Chaudiere, Paris. Draud.
- * 1603. 24. ex emendat. virorum doctorum ex offic. Plant. Raphelengii. C. B. R.
1603. 8. Lugduni. Bodl.
1606. 12. ex recensione Pulmanni, Aurel. Allobr. Anon. (a qua non videntur diversæ duæ proximæ.)
1606. 12. Lugduni. B. L. B. a.
1606. 16. Lugduni. sumtibus Jacobi Rouffin. (hic Gottingæ apud Ven. Heilmannum.)
1607. 8. cum Annotatt. Tho. Dempsteri. Flexiæ, Barb. aa.
1607. 12. ex officina Plantin. Raphelengii. Salth. aa.
1608. 16. apud Moretum Antv. Draud. (forte eadem est cum antecedente.)
1611. 12. per Theod. Pulmannum una cum M. Ant. Delrio notis. Antv. Bentef.
1612. 8. cum animadversionibus C. Barthii, in bibliopolio Willieriano, Hanovix. mm.
1612. 8. eadem editio recusa, apud Heufman. Bremæ. Draud. (novus titulus.)
1612. 24. Genevæ. C. Elz.
1612. 8. a Pulmanno, Col. Allobr. Osh.

XVIII I.M.GESNERI PROLEGOMENA

1613. 12. diligentia Theod. Pulmanni Colon. ap. Casp. Bellerum. Draud.
(Hæc & præcedens una eademque esse videntur.)
1616. 12. apud Plantinum. B. L. B.
1616. 24. ex emendatione virorum doctorum, ap. Sanlecque, Paris. Thuan. a.
1617. 8. Theod. Pulmanni diligentia restitutus & a Marc. Ant. Delrio notis illustratus. apud Hier. Verdusen & Plantin. Antv. Bun. a.
1620. 16. Jul. Cæs. Scaligeri, Adriani Turnebi, & Marc. Ant. Delrio observatt. illustrata. apud Ludov. Koenig. Basil. Draud.
1620. 24. ex optimorum codicum fide. ap. Guil. Janssonium. Amsterodami. C. B. R.
1620. eadem editio repetita Aug. Munat. Carpz.
1622. 12. apud Sam. Crispin. Genevæ.
- * 1628. 16. Amstelodami. Osb. a.
- * 1630. 16. ex optimorum codd. fide apud Guil. Blæuw. Bun.
1639. 16. ex optimorum codd. fide apud Jo. Janssonium. Amstel. Smith.
1640. 4. Aur. Allobr. Bodl.
- * 1641. 12. cum not. Nic. Heinsii Lugd. Bat. mm.
- * 1650. 4. animadversionibus illustrata a Casparo Barthio. apud Jo. Naumannum. Francof. mm.
- * 1650. 12. cum notis Nic. Heinsii, ap. Elzevir. Lugd. Bat. mm.
1650. 24. Amstel. apud Lud. Elzev. Cat. Elzev. aa.
(quantum observare potui hæc diversa esse debet & priori: forte notis caret.)
1653. 16. optimorum codicum fide restituta, ap. Jo. Pet. Cardum, Mediol. C. B. R.
1659. 8. cum not. var. per C. Schrevelium, apud Elzevir. Amstel. Cat. Elzev. aa.
- * 1665. 8. cum not. variorum accurate Corn. Schrevelio, ex offic. Elzevir. Amstel. mm.
1668. 8. cum not. varior. per Schrevel. Amstelod. Menarf. aa.
1677. 4. interpretatione & annotationibus illustravit Guil. Pyrrho, in usum Delphini. Fred. Leonard. Parisiis. C. B. R. aa.
1677. 12. ex emendatione Nic. Heinsii, apud Dan. Elzev. Amstel. Harl. aa.

1688. 8. ex emendat. Heinsii, Amstel. Osb. bis.
 1691. 8. Claverii, Dempsteri & Barthii scriptis, maximam
 vero partem notis Dan. Hartnaccii illustrata. Lubecæ.
 Uffenb. aa.
 1701. 12. eadem editio repetita Lubecæ, ap. Jo. Wiedemeye-
 rum. C. B. R. aa.
 1715. 12. cum notis ad modum Minelli, ap. Weidem. Lips.
 Geor.
 1734. 8. quæ extant Nic. Heinsius recensuit, ac notas addi-
 dit, quibus accedunt variorum Commentarii, addita
 sunt in calcem poemata incerti Auctoris. Patavii. Geor.
 f. 2. & f. in Claud. Herman. Buschius. Coloniae. Draud.

B. CLAUDIANI OPERA IN COL- LECTIONIBUS

- Corpus omnium veterum poetarum Latinorum secundum se-
 riem temporum. Lugd. 1603. 4 II Voll. & Geneva 1611.
 4 II Voll. & Aur. Allobr. 1640. 4.
 Opera & fragmenta veterum Poetarum Latinorum profano-
 rum & Ecclesiasticorum Londini, apud J. Nicholson,
 B. Tooke & J. Tonson. 1713 II Voll. f.
 (edidit Maittaire.)
 Corpus Poët. Lat. cum versione Ital. Mediol. 1731 sq. 4
 T. XI. XII. XIII.

C. CLAUDIANI CARMINA SEPA- RATIM EDITA

1500. f. raptus Proserpinæ cum notis Jani Parrhasii. Me-
 diol. Cat. B. Ultr. aa.
 (Vid. Jos. Anto. Saxii hist. literario-typogr. Mediol.
 p. 608 & 612.)
 1505. f. de raptu Proserpinæ cum J. Parrhasii Commentar.
 sequitur Apologia Jani, contra obrectatores per Fu-
 rium Vallum Echinatum ejus auditorem. impr. per Jo.
 Angel. Scinzenzeler, sub impensis Jo. Jacobi & fra-
 trum de Lignano. Mediolani. C. B. R. aa.
 1511. 4. de raptu Proserp. impr. per Ant. Bonnemere im-
 pensis Pontii le Preux. Paris. Maitt. aa.
 (Est & penes me I. M. G.)
 1514. 4. Erphurdiae in officina Industrii Ioannis Cnappii.
 (Est penes Ampliff. Duvium Hannoveræ.) Argumen-
 tum in librum primum Pierius Hypsila Aeginensis con-
 b 2

XX I. M. GESNERI PROLEGOMENA

cinnavit: *Dux Erebi Pluto molitur bella Tonanti &c.*
Ad carmen *Omnia quæ sensu* (nobis 27) *Theophilus*
Chalcondyles Athen. Demetrii F. apposuit ista: *Hos*
Elegos alienissimo loco inseruit imperitia librariorum,
qui, dum putant, superiorum exemplo, tertium quo-
que librum carere præfatione non oportere, qualem-
cunque adjecerunt. I. M. Gesnerus.)

1517. 4. de raptu Prof. cum Comment. Parrhasii per Jo. Gourmontium. Paris. Bun. a.

1520. 4. de raptu Proserpinæ. Colon. Huls.

1536. 4. de raptu Proserpinæ. Busciducis. Huls.

1539. 4. J. Parrhasii in Claudiani de raptu Proserpinæ libros
Commentarius cum textu: accessit Claudiani vita ab
eodem scripta, in officina Rob. Winter. Basil. C. B. R. aa.

1620. 4. de raptu Proserpinæ. Colon. Carpz.

1684. f. in Cl. Claudiani libros de raptu Proserpinæ com-
mentaria Nic. Biffii addita textus in Italicos versus
translatione, ex typogr. Lud. Montizæ, Mediolani.
Bun. aa. Bibl. Gotting.

* 1675. 8. Panegyris in tertium Consulatum Honorii Augu-
sti, cum notis Vorstii. Lipsiæ. Bodl.

1706. 4. Panegyricus in IV. Honorii Consulatum disserta-
tione publica illustratus a Jo. Casp. Khunio. Argent.
Bun. aa.

— Epigrammata selecta cum notis ejusd. ib. Bodl.

* * *

* f. a. in 4. Cl. opusculum de raptu Proserpinæ quale inveni-
tur, nam ultimum volumen apud nos non exstat. Li-
psiæ. Vid. Jo. Henr. Leichius de origine & incremen-
tis typographiæ Lipsiensis p. 105.

f. a. in f. Claudiani Siculi viri in primis doctissimi, de raptu
Proserpinæ Tragediæ duæ heroicæ. De quo libro Maitt.
Ann. typ. I p. 753 hæc dicit: Hujus editionis Character
Joannis de Westphalen Characterem ferme refert. Clau-
diani tres de raptu Proserpinæ libros in duas heroicæ
Tragedias, constantes tribus Actibus singulas, vir qui-
dam nescio quis artificiose distribuit, poetæque ipsa ver-
ba integra ordinemque inviolatum servavit. conf. Ej.
Ann. Typogr. T. I p. 383-385 pr. ed. ubi specimen
Tragediæ exhibetur.

1518. 4. in Rufinum libri II Vindobonæ. *Est in Biblioth.*
Gotting.

D. CLAU

D. CLAUDIANI CARMINA CUM
ALIIS EDITA

C. Plinii secundi epistolæ & Panegyricus Trajano dictus; item Pacati, Mamertini Nazarii & Claudiani panegyrici omnes emendati, adjectis Isaaci Casauboni in epistolas notas. Paris. typ. H. Steph. 16. 1591. C. B. R. & 1604 ib. 12. Bun. 22.

Epigrammata pleraque invenias etiam in Casp. Dornavii Theatro sapientiæ Socraticæ Joco - Seriæ. Hanov. 1619 f.

Epigrammata multa habet etiam liber cujus titulus est: picta poësis; ut pictura poësis erit. Lugduni 1552, apud Bonhomme. & Picta poësis Ovidiana, thesaurus prope-modum omnium fabularum poëticarum variorum auctorum, cum præfatione El. Reusneri, Francof. 1580.

Carmina de fontibus Apponi sunt p. 19 inter Scriptores de Balneis. Venet. 1553 f.

(Hermanus von der Hardt portentoso operi, cui titulum fecit, *Tomus I in Jobum, historiam populi Israël in Assyriaco exilio &c.* Helmstadii 1728, f. attexuit *partem secundam in Symbola Jobi: Claudiani & Musæi Symbola illustrata in historia Byzantina & Romana &c.* a p. 499-645. Quid sperare possit, si quis legere audeat opus, gustum capere quis potest ex hac brevi summa, quam verbis ipsius expressam damus: 1) *De piis fratribus Amphinomo & Anapi, quorum apud Catinam in Sicilia statua: in Arcadii & Honorii concordiam.* 2) *De mulabus Gallicis, in Russum cum Alarico conspirantem.* 3) *Phoenix in Byzantium & Arcadii imperium a Rufini tyrannide liberatum.* 4) *Magnes, in Arcadii & Honorii concordiam pro debellando Gildone, Libya tyranno.* 5) *Nilus in Romani imperii potentiam, milite proprio & perpetuo.* 6) *Torpedo in Eutropii, Byzantinæ Curia moderatoris, exilium.* 7) *Hystrix, in Alanum fortem belli ducem pro Romanis.* Non est opus plura addere: ex hoc ungue Leonem: ex ipsis titulis Hardtium agnoscere licet, doctissimum historiæque antiquæ omnis peritissimum virum; sed in quo dubitare solebam interdum, bona ne fide ipse deliraverit, an ludibrio

XXII I. M. GESNERI PROLEGOMENA

sibi habere alios voluerit, qui vel probarent illa commenta, vel serio oppugnant. I. M. Gesnerus.)

E. CLAUDIANI OPERUM VERSIONES

α Italica.

1716. 8. le Opere tradotte in Versi sciolti, ed arricchite di erudite Annotazioni da Nicola Beregani. Venezia per l' Ertz B. Sm.

eadem comparet
in corpore Poët. Lat. cum vers. Ital. Mediol. 1731.
To. XI. XII. XIII.

β Anglica.

1628. 4. Claudian, translated by L. Digges. Harl. III
p. 365.

F CLAUDIANI CARMINUM VERSIONES.

α Græca.

1619. 4. Cl. Claudiani de Amphionii & Anapii fratrum statuis, & in Sphæram Archimedis Epigrammata, Metaphrasi metrica Græca Fed. Morelli Professorum Reg. Decani reddita Parisiis ex typogr. J. Libert. C. B. R. aa.

β Italica.

1553. 8. il ratto di Proserpina, tradotto in versi sciolti da Livio Sanuto. (senza luogo e nome di Stampatore.)
B. Sm.
1586. 4. il ratto di Proserpina tradotto in ottava rima da Gio. Domenico Bevilacqua &c. in Palermo per Gio. Franc. Carrara. Capp.
1684. f. cum Latinis Commentariis Nic. Biffii edita etiam textus in Italicis versus translatio.
1714. 8. il rapimento di Proserpina tradotto (in versi sciolti) da Marcantonio Cinuzzi. Siena per il Bonetti.
B. Sm.
f. a. 4. dell Ratto di Proserpina in versi sciolti del Barbo.
Padov. Osb.

1556. 4. la Fenice tradotta in versi da Tito Giovanni Scandianese. Venezia, per Gabr. Giolito. B. Sm.
 1622. 8. la Fenice tradotta da Ignatio Bracci con alcune considerazioni. Macerata per P. Salvioni. B. Barb. a.

γ *Anglica.*

1741. 8. Claudian's History of Rufinus: with several select pieces out of other Authors (viz. Mount Aetna described and an Account of its Eruptions &c.) translated by Mr. Hughes. Osb. sæpe.

(Alteram translationem poëticam operis de raptu Prof. memorat Crusius in opere de vitis Poëtarum Ro. T. 2 p. 178 *I shall subjoin Mr. Eusden's Translation, which though in some parts a little paraphrastical, has more of Claudians spirit in it than Mr. Hughe's, and therefore will be more acceptable to the English Reader.*)

δ *Gallica.*

1658. 12. Claudian Proserpine, poëme par Nicole. Faris. Geor.

ε *Germanica.*

1756. 8. Gedicht wider den Rufinus, mit einiger Freyheit in deutsche Verse übersetzt, und nebst verschiedenen eigenen Sinngeichten ans Licht gestellet vom Myriander. Nürnberg.

G. CLAUDIANI CARMINUM VERSIONES IN ALIIS LIBRIS

Lettres missives de Mes-dames Des-Roches, avec le ravissement de Proserpine, pris du Latin de Clodian; & autres imitations & mélanges poétiques. Paris, Abel l'Angelier. 1586.

Les oeuvres du President Nicole, contenant diverses pièces choisies traduites en vers François de Martial, d'Horace, Ovide, Senèque, Claudien, Catulle; les Satires de Perse; l'Adonis du Cavalier Marin &c. Paris, chez de Servy 1691. 12 II Voll.

XXIV I. M. GESNERI PROLEGOMENA

SYLLABUS NOTARUM

a. & alius.

aa. & alii.

An. Catalogus bibliothecæ Anonymianæ & Dan. Des-Marets Lugd. B.

B. bibliotheca.

B. A. V. index manuscriptorum Biblioth. Augustanæ cum append. 1675. & Catalogus amplissimæ reipubl. Augustanæ. Aug. Vind. 1623 f.

B. L. B. Catal. bibliothecæ Universit. Lugd. Bat. f.

B. Ultr. Catal. biblioth. Trajectino-Batavæ f.

Barb. index bibliothecæ Barberinæ Rom. 1681 f. II Voll.

Bentef. bibliotheca Bentefiana Amst. 1702. 4.

Bodl. Catal. impress. librorum biblioth. Bodlejanæ Oxon. 1738 f.

Boz. Catalogue des Livres du Cabinet de M. de Boze. Paris. 1753.

Bun. Cat. bibl. Bunavianæ 4.

C. Catalogus.

C. B. R. Catalogue des Livres imprimés de la Bibliothèque du Roy. Paris f.

C. Elz. Catalogus librorum, qui in bibliopolio Dan. Elsevirii venales extant. Amst. 1681.

Capp. Catalogo della libreria Capponi. in Roma 1747. 4.

Carpz. bibliotheca Carpzoviana. Lips. 8.

Draud. Georgii Draudii bibliotheca classica Francof. 1625. 4.

Geor. Georgi Bücher-Lexicon.

Harl. Catalogus Bibliothecæ Harleianæ Lond. 17 . .

Hulf. Bibliotheca Hulsiana Hag. Com. 1730. 8.

mm. multi.

Maitt. Maittaire Annal. Typogr.

Mark. Catal. bibl. Markianæ Hag. Com. 1712. 8.

Menarf. Biblioth. Menarfiana Hag. Com. 1720.

Menk. Catal. bibl. Menkenianæ Lips. 8.

Osborne's Catalogue of Books. Lond. 1750-53. 8. VI Voll.

Sarr. Biblioth. Sarraziana Hag. 1715. 8.

Sm. Catalogus librorum D. Josephi Smithii Angli. Venet. 1755. 4.

Thuan. Catal. bibl. Thuanæ 8.

Uffenb. Catalog. biblioth. Uffenbachianæ 8 Francof. 1735. IV Voll.

XII Edi-

XII. Editiones Claudiani, quarum exemplis usus sum, aliæque de quibus non recte relatum videtur:

1470 Venetiis, laudata dicitur Dempstero ad Corippum passim, quam sibi visam negat Heinsius: nec habent Catalogi nobiliores.

* 1482 f. Finis operum Cl. Claudiani: quæ non minus eleganter quam diligenter impressit Jacobus Dufensis Milesimo quadringentesimo secundo sex. cal. Jun. Vicentia. *Habet Bibl. Gotting.*

Præfatio est *Barnabæ Celsani* ad *Bartholomæum Pajellum* Equitem Vicentinum quem excitat, ut sua carmina velit edere, quæ Claudiano adjecturum se fuisse ait, si exorari Pajellus potuisset. De Claudiano nihil. In hac editione desiderari Carmina minora omnia, satis indicat tabula nostra, quam damus sub titulo, Ordo Carminum: hic addimus, quod suo loco moneari debebat, libro *de Bello Gildonico* hic titulum poni, *In Rufinum liber III.*

149 . . Ludovicus Ponticus Virunius circa finem sæculi XV in urbe Regiensi (*Reggio*) explicavit, & primum quasi propinavit Italis Claudianum. Hinc forte est, quod passim editi ab illo Claudiani faciunt viri docti, Gesnerus in Bibliotheca, Barthius, Heinsius. Sed nemo se vidisse dicit opus, nemo locum, annum, typographum indicat. Verbo, videtur omnis ea memoria deberi Catalogo scriptorum viri, maximam partem ineditorum, quem vitæ illius intexuit Andreas Ubalduus, cum cujus forore vixit Ponticus: unde sua repetit Niceronus To. VIII p.39.

* 1510 Viennæ 4. Claudiani opera novissime per D. Jo. Camertem accuratissime recognita. *In fine*: Elimatifissimum hoc Claudiani opus elaboratum est Viennæ Austriae, *Hieronymi Victoris Philovallis* Calcographi. Et *Joannis Singrenii* sociorum solertia: Expensis vero *Leonhãrti Alantse* Bibliopolæ Viennensis. Anno M.D.X pridie Nonas Octobris.

Charta candida, literæ Jensonianæ pulcherrimæ, versus per denaria intervalla dinumerati *).

b 5

Est

*) Hoc institutum elegantissime, cur non secutus sit Iungrinus & alii, non habeo dicere. Sic Argentinæ 1515, numerati sunt versus

Metamorphoseon Ovidianarum per intervalla quinaria, quod ipsum diu deinde neglectum est.

Est penes me munere FRID. CHRISTI. LESSERI ^{μαναγίτη}, cui studium naturalia corpora colligendi, & quæ de natura rerum didicerat, ad agnitionem sui conditoris transferendi, longam bonamque memoriam spondent.

Fuit tum Jo. Camers, ut intelligitur ex verficuliis a Joachimo Vadiano adjectis sacrae Theologiae simul & optimarum literarum Professor, ordinis Divi Francisci. Ponamus majorem præfationis partem: *Io. Camers lectoribus felicitatem. Claudianum, poetam candidissimum: sed mendis innumeris denigratum, his paucis diebus ea qua potuimus diligentia in pristinam redegitur majestatem: eumque suo (ut possibile fuit) candori restitutum. ad studioforum commodum imprimendum curavimus. --- Edidimus præterea in hunc ipsum poetam locorum difficultum commentariolum: quod propediem eodem moti sine favente Deo maximo publicabimus. Edidimus credo ita interpretandum, dictavimus auditoribus nostris: publicabimus, typis curabimus vulgandum. Hoc posterius vtrum factum sit, non habeo dicere. Per temporum rationem fieri potuit: diu enim supervixit. C. Barthius quidem cum primum ederet suas in nostrum poetam animadversiones A. 1612, non aliunde noverat hunc librum, quam ex ipsius Camertis ad Florum annotationibus. Et in magno opere Adv. 50, 9 p. 2363 *Utinam, inquit, in manus nostras alicunde venirent, qui & ipsi in eum scripssisse aliquid dicuntur, Jo. Camers, Ponticus Virvajuus, Jo. Aventinus, Jo. Tornorupæus & alii non nulli, quorum scripta ubicunque potui inquisita noluit divina vis in manus nostras pervenire. Hæc in opere 1624 edito: Triginta fere annis post, cum iterum vulgaret Claudianum, ad Carmen, cui titulus Laus Christi (n. 98) p. 1070, facta Jo. Camertis mentione, addit, *cujus editionem in his opusculis comparare nequivimus. Et in præfatione, Non possumus, inquit, etiam non nominatim hic meminisse Aldinarum, Camertis, & aliarum Editionum* — quoad licuit, *harum etiam notabilia enotata sunt.* Verba quoad licuit videntur hoc significare, invitum caruisse Camertis exemplo virum doctissimum, & noluisse fateri. Sic in testimoniis & judiciis, quæ undique, ex præfationibus etiam congeffit, Camertis nomen**

nomen desidero. Nec memini alias me observare adductas in Barthiano commentario lectiones Viennensis editionis proprias. Nicolaus quidem Heinsius candidius ita (præf. edit. post. * p. 16) *Vidi, & qui laudarent exemplar a Camerte castigatum, quod frustra quæsi hactenus, uti & de se testatur Barthius.* Eo igitur lubentius feci, ut diligenter varietatem lectionis Viennensis enotarem. Et tamen non ita diligenter id a me factum fateor, ut non relictus sit spicilegio locus. Nam de aliis ne dicam, forte secure nimis prætermisi ultima operis folia. Nempe a pag. 6, 1, b. habentur *Errata*, siue ut ipse vocat *commissi inter imprimendum defectus*. In his postea deprehendi conjecturas & emendationes ex MSS. insignes, quibus posteriores usi sunt, quod de Isingrinio statim ostendetur, in easdem certe lectiones inciderunt. Utrum quædam ibi sint, quibus etiam, ut nunc est, juvari possit Claudianus, non dixerim, nec satis jam vel otii est vel voluntatis, ut denuo cum pulvisculo omnia excutiam. Satisfactum puto officio erga manes & memoriam Camertis, quod hic indico in maximis Claudiani Evergetis illum merito suo referendum, & mereri illius labores diligenter conservari ab his, qui etiam hanc particulam historiæ ingeniorum existare malunt quam sepeliri. De meo consilio dictum ante n. VI. Hic illud adjicio, quod ad notitiam hujus editionis pertinet. In his ipsis erratis, ad Victoriam Stil. contra Alaricum (nobis 26, 18) scribit Camers, *Correximus ex vetusto exemplari toto: in alio vetustissimo Codice, quem apud Aldum Ro. reliquimus*, Tomari. Eandem ob causam de Catalogo operum Claudiani illud hic subijcere placet:

Quæ Joannes Camers Ordinis Minorum addidit, nondum antehac impressa:

Claudiani laus Christi. Proles.

Claudiani miracula Christi. Angelus.

Claudiani laudes Herculis. Pieridum.

Claudianus in Sirenas. Dulce.

Non usum esse Juntam hac editione, neque Aldum, sed eam laudatam ab Isingrinio, & Claverios, statim videbimus.

* 1519 Florentiæ 8. Per hæredes Philippi Juntæ Florentiæ M. D. XIX. Leone decimo Pontifice. *Habet Bibl. Gotting.*

Præfatur *Anto. Franciscus Varerionſis ad Franc. Spinellum*, eruditiffimum juvenem: — *Florentiam reverſus ſtatim Bernardo Spintæ noſtro* — *perſuadeo* — *Collatis ergo in unum antiquiſſimis exemplaribus, quæ potuimus vulnera Claudiano ſanavimus, ad hoc acri Daxii judicio uſi, adeo ut compertum habeam, te non amplius eum Claudum nuncupaturum.* Non uſum eſſe Juntam Camertis editione, apparet, quod non habet quatuor illa carmina ab illo primum edita. Ceterum recte conjeciſſe puto Niclaſium meum in Catalogo ſuo ad A. 1549.

- * 1523 Venetiis 8. Cl. Claudiani opera quam diligentiffime caſtigata. In fine: Venetiis in ædibus Aldi & Andreaſulani focerī, menſe Martio M.D.XXIII. *Eſt penes me.*

Præfatur *Franc. Aſulanus ad Nicol. de Guddis Florentinum*, Episcopum Firmen. *Non ſolum multa, quæ perverſe legebantur, curavimus reſtituenda: ſed totum plane opus diſcuſſum antea ita diſpoſuimus: ut ſummam poſſit legentibus jucunditatem aſſerre. huc adde quod in Herculem carmen non in elegans, & de Sirenis epigramma nos primi ex fragmento quodam vetuſtiſſimo in medium protulimus, nec tamen negamus, hæc omnia meliora melioribus exemplaribus effici poſſe.*

Geminatam Aldi Manutii editionem habuit Heinſ. V. præfat. ed. poſt. * 5, b. Ex eo, quod a ſe primum prolatum ait epigramma de Sirenibus, colligo, nec ipſi viſum eſſe Camertis exemplum.

1534. 8. Baſileæ. Cl. Claudiani poëtæ celeberrimi omnia, quæ quidem exſtant, opera ad veterum exemplarium fidem quam fieri potuit emendatiſſime excuſa, verſibus etiam aliquot, eorundem beneficio, ſuper omnes hætenus editiones ſparſim locupletata. Palma Bebelii. Baſileæ 1534.

Operæ pretium eſt de præſatione libri & ipſius rario-
ris quædam huc transferre. „*Carolo Utenhoveo*,
„Genere & virtute vere nobili, Michael Iſingrinuſ
„S. D. — Eſt & alia hujus (poëtæ) tibi dedicandi
„ratio, ſingularis illa amicitia, communisque patriæ
„neceſſitudo, quæ tibi cum eo interceſſit, qui mihi
„hujus poëtæ emaculationem animam agens, veluti
„amoris ſingularis ſymbolum, teſtamento ea lege
„man-

mandavit, ut studiosis quibusque *meis typis* communicarem. Quem tu hic mihi, inquis, Claudiani emendatorem narras? An non hunc ipsum ante annos aliquot *Jo. Camers*, non ob multijugam solum lectionem, sed raram etiam in juvenis optimis quibusque autoribus industriam præcipue suspiciendus vir, tanquam ab inferis revocavit? Quem equidem fraudare laude sua improbum plane duxerim. Præsumptum enim illis publice deberi credo, qui in hoc incumbunt, ut collapsa per vetustatem scriptorum monumenta restaurent. Atqui sic fiet, ut *Michaël Bentinus*, sicut singulari pietatis studio immortalitatem cum superis assequutus est, ita propter eximiam, qua juvenis adhuc præditus fuit, & sanctam, qua in auctorum lucubrationibus reparandis usus est, religionem æternam inter studiosos commemoratione, certatim jure optimo celebrandus sit. Fac collationem, & videbis, quid passim lucis ex hujus restitutione Claudiano nostro accesserit: quot ubivis locorum verba natali sensui restituta *): quot versibus sparsim auctus, qui dum desiderabantur, quanta obscuritate vates laboraverit, facile studiosus quivis apprehendet. Usus fuit exemplaribus veneranda vetustate commendabilibus: quorum alterum superavit *CAPITO*, qui & ipse præter syncerioris Theologiæ professionem, humanitatis studia tam juvat assiduo, quam sedulam in illis operam semper collocavit. Ea, inquam, exemplaria tam acri judicio quam opera diligenti contulit. Contulit vero ita, ne ambiguus in locis lectori nasuto fraus fieret: tolerabilem enim utcumque lectionem marginibus assignatam lectoris superciliosi arbitrio reliquit integram. Cui castigationi, utpote posthumæ, successit alia, velut tutoris officio functa: postremam siquidem manum adjecit *IO. HONTERUS Coronensis*, qui, ut in administrandis Musarum sacris mirè pius est, ita susceptum hic quoque tutoris munus tanta fide curavit, ut non facile, nisi malignus aliquis, diem illi male obitæ functionis quisquam dicere possit. Hæc ibi. Est inter libros meos exemplum hujus editionis beneficio *Ill. Weichmanni* Confiliarii

*) Ne quis hinc colligat, aliquid explicationis aut interpretationis hic accessisse;

filiarii Guelpherbytani, cuius humanitas & virtutes reliquæ poëticam, qua suo merito floret, laudem obscurant, certe ne ea censeatur faciunt. Habuit illud *Jo. Alb. Fabricius*: & ante hunc *Marquardus Gudius*, qui manu sua, (sæpe mihi visa cum Vinariensem Bibliothecam curarem) inscripsit, *Donum Emundi Rivieri ICTi Aureliânensis A. D. III Eid. Maii MDCLXI*, quo anno fuisse in Gallia Gudium, constat, cum etiam edidit Parisiis Hippolyti de Antichristo libellum. Præterea etiam hoc scripsit in prima pagina libri Gudius: *Ex Bibliotheca Jacobi Cujacii, qui passim sua manu lectiones quasdam adscripsit*. Ex auctione Gudiana igitur pervenit cum multis aliis ad Fabricium: estque hoc illud ipsum exemplum, de quo in præfatione posterioris editionis Heinsius: „Marquardus quoque Gudius noster In-
„grinianæ editioni lectiones varias a collectore incer-
„to adscriptas communicavit, quod exemplar Jac.
„Cujacii olim fuisse dicebatur. Sed excerpta hæc &
„serius paullo ad me perlata sunt, cum sub prælo
„jam ferveret Claudianus noster, ut accurate ea excuti
„vix potuerint, & supra codices plebejos, ut quod res
„est dicam nihil sapere aut ostentare videbatur: cum
„de iis plurimum mihi promississem, probe recordatus,
„quam exquisita quamque præclara horum pleraque
„essent existimanda, quæ ex schedis Cujacianis Cla-
„verius in animadversiones suas contulisset, . Quibus
placebit nostras de Varietate lectionis annotationes
percurrere, judicabunt, an plane nihil hic fuerit,
quod prodesse etiam post Heinisianam diligentiam, &
quod majus est, ingenium Heinisianum, Claudiano
potuerit.

* 1548. 12. Lugduni apud Seb. Gryphium. *Penes Ampl. Divium Hannoveræ*. Sequitur ordinem, qui est in Basileensi: negligit marginalem hujus annotationem. Lemma n. 49 *de Aponis thermis* nusquam observavi, nisi in his duabus. Sed n. 48, 54 *Sen/u*, quod Basileæ positum in margine, in textu habet Gryphiana.

* 1571. 16. Cl. Claudianus, Theod. Pulmanni Craneburgii diligentia & fide summa e vetustis codicibus restitutus. Antverpiæ ex officina Christophori Plantini 1571. Prima hæc Pulmanni editio, quod docet epistola præfixa cui dies adscriptus VI Kal. Jun. A. MD. LXX. Privilegii tenor habet 22 Novemb. M. D. LXXI: ultima
pagi-

pagina CXCIXLXXII. Ad Cl. Claudiani V. C. Opera Martini Antonii Delrio notæ, ibid. 1572. Epistolæ, qua auctor patri dedicavit libellum subscriptum Lovanii A. D. IV. Nonas Martias, cl. l. LXXII. Hic auctor est ordinis carminum majorum historici, cujus rationem reddit in præfatione: qui in eo tantum ab Heinsiano differt, quod *de laudibus vel Consulatu Stilichonis tertium*, vocat *in Consulatum secundum Stilichonis* & subjicit *sexto Consulatu Honorii*. *Est penes me.*

• 1602. 4. Cl. Claudiani, poetæ in suo genere principis opera, serio emendata, neque non aucta, ex fide vett. Codicum, qui olim in Bibliotheca Cujaciana. Cum annotationibus perpetuis St. Claverii in supr. Curia (*Biturigis*) Advocati. Ad Sereniss. divinæque originis principem Franciæ Delphinum. Adjecta est coronis miscella, J. Parrhasii selecta, & M. Antonii Delrii notæ, ne quid huic editioni deesse videatur. Parisiis apud Nicol. Buon in monte D. Hilarli sub signo D. Claudii. M. DCII. cum privilegio regis. *Habet Bibliotheca Gottingensis.*

De præfatione hæc delibamus: *Quis Jo. Camertem digne laudaverit, e cujus epomide* (sic, putò, vocat cucullam S. Francisci) *quod rarum simul ac præclarum est, hic poëta quantus quantus mira luce & candore, quantumvis senili conspicuus se mihi vel in transitu effecit.* Deinde Parrhasium, Delrium, Pulmannum suis mactat elogiis, sed nihil singulare aut ignotum habentibus. De Cujacio quid dicat, cum rarus jam olim fuerit liber, ponamus: „Cum præsertim apud Jacobum Cujacium, virum omni modo illustrem agenti duo Claudiani exemplaria, antiqua manu exarata, se obtulerint, unde poëta, quem in osculis habebat, convaluerit jam plane, aut certe multo minus æger sit præstitus. tum vero adeo gratia valebam, ut diceret, suos poëtas mihi vel possessione vel usu brevi datum iri. Sed non ego illi nimium credulus, quippe noveram ipsum me etiam id ætatis. Ut ut sit, ejus benignitate vel opera, contextum nostri auctoris in mundum redegitur: usi insuper codice Gryphiano, in cujus ora varias lectiones aliunde exprefferat. At triduo post repetiit, aliquando enim de suis vigiliis erat anxius, ad usque umbram suspitionis. quod minime mirum: nam & in his amoribus magnum sæpe a rivali aliquo „peri-

„periculum. Itaque ante lustrum, aut plus eo, ut
 „rescivi, eundem librum esse in Museo V. C. H. Pi-
 „caultii splendide eruditi & faventiae pleni, ad eum
 „volavi curriculo, voti mei, ut reapse paruit, com-
 „pos futurus. Exinde profecto pleraque olim, festi-
 „quando præterita non sine voluptate collegi. —
 „P. Gnosii iudicis optimi, nec parvi inter literatos
 „nominis Schedia ut placitum inspexi: e quibus au-
 „ctarium satis amplum repræsentare potui — omnes
 „etiam editiones fere delibavimus, nec ulla freti
 „conjectura.„ De hac editione ita Casp. Barthius in
 præfatione secundæ suæ: „Laudem præcipuam me-
 „retur, quæ ex Cujacianis libris & observationibus
 „a Stephano Claverio Parisiis edita in satis ampla &
 „splendida, paullo post a Josepho Scaligero in minu-
 „tissimam formam, solo tamen, ut vocamus, textu,
 „redacta, & a Plantinianis est sæpius recusa. To-
 „tam hanc corrigendam, probandam, examinandam,
 „in nostra hac promulgatione reponendam, duximus.„
 Est qui Claverianæ huic editioni adjectum etiam
 memoret *Jo. Tornorupæi* commentarium ad carmen
 de tertio & quarto consulatu Honorii. In nostro qui-
 dem exemplo nullum ejus rei vestigium deprehende-
 bam. Floruit autem eo tempore & in Perlium notas
 edidit Tornorupæus Paris. 1601. 4.

1603. 24. prodisse videtur editio, de qua in sua præfatione
 Heinſius: *Raphelengianam omnium quot vidi optimam,
 quam Scaligerum recensuisse volunt, exprimendam cu-
 ravi, sublatis tantum hic illic conjecturis viri maximi
 non nullis, quas in contextum temere admiserat typo-
 graphus.* Hanc recusam puto

1620. itemque

1628. 24. apud Jo. Janssonium. Habui hujus exemplum:
 sed & ob typorum minutiæ non multum illo usus sum,
 qui putarem vix relictum quidquam post Barthium
 Heinſiumque, observabile: & tamen discrimen quod-
 dam hic quoque notavi: quod accurate persequi neque
 tempora mea, neque studium parcendi oculis mox septua-
 genariis, patiebantur. Itaque quod existimabam aliquam-
 diu, eandem vim esse notarum mearum *Scal. & Raph.
 & Janss.* illud ut sine exceptione verum sit, jam metuo.

1630. 16. in Catalogo superiori commemorata videtur illa,
 quam Amstelædamensem Cæſiorum (*Blæuw*) memorat
 Heinſ. ad 26, 147.

*1612. 8. Claud. Claudiani poetæ prægloriosissimi quæ exstant. Caspar Barthius recensuit, & animadversionum librum adjecit. Hanovizæ in Bibliopolio Willieriano.

De hac ipse in præfatione animadversionum, „Solam „Pulmanni editionem, anno 1596 recusam secuti in „emendando auctore sumus, quam & cum omnibus „vitiis & virtutibus in textu exprimendam jussimus, „ut constaret lectori potius ex animadversionibus, „quam cum periculo scriptoris, quid corrigendum & „mutandum censeremus. --- Pulmanni fidem in MSS. „librorum lectionibus proponendis secuti sumus. — „MSSos alios conferre non lubuit. Nam si tot illi „nihil potuerunt melioris notæ adferre, unde Claudi- „ni insignes nævi emacularentur, supervacuum arbi- „tratus sum, bonas horas in unius alicujus MSSci „collatione corrumpere.,, Plura sunt in eam sententiam: sed quæ bene est, quod retundere judicium hominis XXIV tum annorum non potuit Heinssianam diligentiam: quod ipse Barthius XXXVIII annis post judicavit & egit aliter. Nempe

*1650. (quædam exempla præferunt A. 1654) 4to prodiit, Claudii Claudiani, Principum Heroumque Poetæ prægloriosissimi quæ exstant. Caspar Barthius ope septemdecim manuscriptorum exemplarium restituit: Commentario multo locupletiore, Grammatico, Critico, Philologo, Historico, Philosophico, Politicoque, ita illustravit, ut auctor pretiosissimus omni ætati, Scholasticæ, Academicæ, Aulicæ, Politicæque esse debeat ex commendato commendatissimus. Francofurti apud Jo. Naumannum, Bibliop. Hamburgensem.

In Præfatione de sua priore ita, nec falso prædicat, „Primi velut penitus arcana ejus sumus ingressi, tali certe opera, quæ vel sola eum totum nobis & „communi mortalitati reddere potuit explicatiorem, „castigatiorem, & per omnia commendabiliorem. „Ab eo tempore plus subsidiorum adeptis resumere „eandem operam, & quidquid in eodem præstitissent „alii examinare, itaque pretiosissimum scriptorem excipere, ut primum, quoad ejus fieri posset, reddemus emaculatissimum, deinde & clarissimum. — „Conquisitis itaque veteribus libris, adhibitis doctorum hominum commentationibus, & omni genere „veteris Philosophiæ Philologiæque, nullumque ferre veræ legitimæque Antiquitatis auctorem inta- „ctum

„Etum relinquentes, eum confecimus nostro solum
 „Marte, satis amplum liberumque commentarium,
 „quem hac editione exhibemus.“ Et sane, cum my-
 thologiæ, historiarum, sententiarum præstantissimarum
 copia abundet Claudianus, harum rerum omnium
 favillas quasdam construxit Barthius, ut, cui volupe
 est, possit illis, tanquam locis communibus uti.
 Quod autem est de critica opera, ne illa quidem con-
 temnenda; superatus hac parte citra omnem dubita-
 tionem est a Nicolao Heinlio, quem Servatorem quen-
 dam & Sospitatorem veterum poetarum merito sua &
 proxima ætas celebrarunt.

1654. Hunc annum præ se ferunt observante Fabricio ex-
 empla quædam editionis Barthianæ posterioris. Et pot-
 est suspicionem injicere novæ editionis illud, quod fa-
 xum hoc voluisse Barthium, ostendit viri epistola ad
 Daumium, Lipsiæ 3 Sept. 1651 scripta, quæ habetur in
 Miscellaneis Lipsiens. novis Vol. 3 p. 718 ubi queritur,
 se vix unam Claudiani paginam, certe non ultra duas to-
 to biduo extricare posse: itemque p. 722, ducenta mini-
 mum capita in Adversariis editionem præstolantibus ei-
 dem auctori data. Verum, nihil eum absolvisse, alia
 epistola docet p. 720 sq. ubi, *Claudiani*, inquit, *recen-*
sionem aggressus eram, sed cogor deponere. Interim
Es porro in perpetuum manent in marginibus Clave-
riani textus notæ novæ cum veteribus indescriptæ, ma-
gnam partem veteres, novæ vero prorsus omnes, non
nullo damno posteritatis, nisi meipsum ipse ego fallo.
Nam certum est, ne ad pistrinum hoc redeam cum de-
trimento visus Es totius corporis, Claverianum illud
exemplar prima occasione longius amoliri, quod omnis
Clironis secta tantum non imperat. Si tibi placet (ad
Daumium scribit 16 Dec. 1651) quod mihi voluptati et-
iam erit, comparare licet; nam sine meis notis liber est
pretiosus, Es nullibi parabilis; ut sic Es hac cura liber
vivam: alioquin enim metuo, ne anus ad armillas ali-
*quando revolvar *). Heinlii editionem nunquam vidi.*
Duo exemplaria, quæ hic fuerunt, illico evanuerunt.
 (Nempe eo tempore Lipsia nihil minus erat quam li-
 brariæ mercaturæ metropolis) *Vellem tuo beneficio il-*
lam postea evolueret uno biduo. Denuo scrupulum inji-
 cit

*) Facere parat bonus senex si- mos, ejiciant, pyxides quas habent
 mile quiddam iis, qui ut illam nasi pretiosas illius veneni donant ami-
 picam, morbum non inter levissi- cis. Quidam inimicis potius?

cit proxima epistola, 14 Jan. 1652 scripta, cujus plusscula describere non piget, quando multi hoc sæculo, nec sine causa vel gustu minutias etiam literarias amant. Ita vero scribit: *Pro tua erga universum bonum literarium eximia voluntate apprime fecisse videris, Claudiano nostro tuam recensionem, conspoudendo, mi amatissime Daumi. Sic poterit tandem ἀποτελέσκειν quopiam mastari, ad omnem posteritatem utili & nobili, summus Poëta. Infinita ex Claverianis marginibus accidi poterunt, & mea notæ prudentius excudi, ut minor moles fiat, & ita nullo discrimine Heiniana omnia adjici, et & Claveriana, qui homo caret lectione, eloquentia, & non raro etiam judicio, & tamen ne unus quidem apex ex ejus notis præteriri potest; quod felicitatis diligentia ejus erga Cujaciana reperta debemus. Igitur forte præstitit, quod hic rogatus est, Daumius? qui ad Reinesium scribit A. 1651 9 Martii, epist. 20 p. 59 se jam in Barthianum Claudianum concinnare Indices Verborum, Auctorum, Rerum. At idem Daumius in præfatione Papinio Barthiano præmissa, ubi diligenter reliquias Barthianas recenset, Idibus Majis 1664, huius rei ne verbo quidem meminit.*

1641. 12. Lugduni Batavorum cum notis Nic. Heinsii prodisse memoratur Claudianus, tum alias, tum in Crenii animadversionum To. XII p. 33. Quod unde ortum sit, non dixerim; falsum esse, satis ostendit ejus, quam statim laudabimus, editionis præfatio. Lubuit tamen quærere. Habemus vitam viri diligenter scriptam a Petro Secundo Burmanno, Adversariis illius præmissam, qui & illa Sylloge patrui sui, cujus potior pars pertinet ad Heinsium, & aliis præfidiis omnibus usus est. Ibi discimus, anno sæculi illius XLI, qui erat vitæ Heinsii XXI, illum quidem jam cœpisse operam dare comparandis MSS. etiam Claudiani: quin scribit ad illum jam A. XXXIX, XIV Kal. Dec. Gronovius, Vol. 3 Ep. 77 p. 86 *Gaudeo te recensionem illius magni poëtæ (de Claudiano sermo est) meditari. Quidquid ipse conferre possim, conferam libenter.* Sed ex toto vitæ & epistolarum tenore laudatæque modo præfatione, illud apparet, absolutas esse notas demum A. XLIX in ipso itinere in Sueciam rogatu Christinæ suscepto, commissamque editionis curam Gronovio. Undecunque sit igitur ille numerus, falsum esse, & ex quocunque cujuscunque errore ortum, mihi non est dubium.

1650. 12. Heinſiana prior ex Elſeviriana officina prodiit. Ita confeſſa ſunt Nicolai Heinſii de poëtiſ merita, ita ſupra omnem ingenii & doctri-næ aleam poſita, quæ ad Virgilium, Ovidium, Valerium Flaccum, Silium Italicum emendandos ornandosque contulit, ut laudare volenti ne occinatur metus ſit, Quis enim vituperat? Ea porro habuerat rei bene gerendæ ab ipſa familiaritate cum hiſ quos Claudianus imitatus eſt, a MSS&is quorum XXVIII recenſet, & collationibus veterum librorum, jam hoc tempore præſidia, ut egregia omnia vel hinc ſuſpicari liceat. Curavit editionem per ipſius abſentiam Jo. Fridericus Gronovius, quo viro nihil erat accuratius, oculatius, honoris amici ſui ſtudioſius. Itaque hæc prior editio alteri, quantum ad emendationis *anpiſteuv*, etiam præferenda mihi videbatur. Ad alteram anni

665. 8. nova doctri-næ ſuæ incrementa, & decem novorum codicum ſubſidia, cum attulerit, quantum ea res profuerit Claudiano, facile eſt ad intelligendum. Videtur non ſatiſfeciffe Heinſio diligentia ejus, qui typis præfuit, ſive iſ Schrevelius fuit, qui Variorum, Barthii præcipue notas attexuit, ſive alius. Scribit enim ad Gronovium To. 3 Sylloges Burm. p. 514 *Invitus deprehendo, mendas complures huic operi irrepſiſſe*. Circa orthographiam etiam ſæpiuſcule diſceſſum ab Heinſiana ratione video. Quo lubentius feci, ut in hac editione priorem illam potiſſimum typographis exprimendam traderem. Sed quæ de hujus viri ſtudiis, virtutibus, meritis legere Claudiani ſtudioſi vellent, ea ego integra ſervanda doctiſſimo viro, quem in paranda nova editione occupari audio, cenſui: cui quidem faventem & hujus operis & Anthologiæ Latinæ cauſa Lucinam optare, qui haſ literas amant, par eſt. Hic forte excutietur etiam illa Jac. Gronovii querela, quam intexuit exercitationibus de pernecie & caſu Judæ p. 173 ſq. quæ, ne repetamus more illius viri dicta acerbius, hanc certe vim habet, ut quæ in hoc genere ſumma putantur, ea tamen non præſtent nobis, ne hitori-cam quidem ubique ſecuritatem, nedum excludere debeant judicium longo uſu & multa lectione firmatum. In primis obſervaviſſe mihi videor, in libris de Raptu Proſerpinæ remiſſiſſe aliquantum ſummi dum viveret viri diligentiam. Super-eſt, ut illi quibusdam certe locis noſtra non inſeliciter ſucceſſiſſe, æquis judicibus videatur.

INDEX CARMINUM

CARMINA MAJORA.

- 1 *Consulatus Olybrii & Proбини.*
- 2-5 *In Rufinum libri duo, cum præfationibus.*
6. 7 *Tertius Consulatus Honorii Aug. cum præfatione.*
- 8 *Quartus Consulatus Honorii.*
9. 10 *Epithalamium in nuptias Honorii cum præfatione,*
- 11-14 *Fescennina.*
- 15 *Bellum Gildonicum.*
16. 17 *Consulatus Mallii Theodori c. præfatione.*
- 18-20 *In Eutropium libri duo c. præfat.*
- 21-24 *Consulatus s. de Laudibus Stilichonis c. præf.*
25. 26 *Bellum Geticum c. præf.*
27. 28 *Sextus Consulatus Honorii c. præf.*
- 29 *Panegyris Serenæ dicta.*
30. 31 *Epithalamium Palladii c. præf.*
- 32-36 *Raptus Proserpinæ Libri tres c. præfationibus.*
37. 38 *Gigantomachia cum fragmento Græco.*

EPISTOLAE

- 39 *Ad Hadrianum.*
- 40 *Ad Serenam.*
- 41 *Ad Olybrium.*
- 42 *Ad Probinum.*
- 43 *Ad Gennadium.*

EIDYLLIA

- 44 *Phœnix.*
- 45 *Hystrix.*
- 46 *Torpedo.*
- 47 *Nilus.*
- 48 *Magnes.*
- 49 *Aponus.*
- 50 *Pii fratres.*

XXXVIII I. M. GESNERI PROLEGOMENA

EPIGRAMMATA

51. 1 *De mulabus Gallicis.*
52. 2 *De sene Veronensi.*
53. 3 *De apro & leone.*
54. 4 *Descriptio armenti.*
55. 5 *De Concha.*
- 56-62. 6-12 *De Crystallo.*
- 63-65. 13-15 *De Crystallo Græca.*
66. 16 *Eis μιῦαδα γηράσασαν.*
67. 17 *Eis δᾶλον τυπηθέντα παρ' αὐτῆς.*
68. 18 *In sphaeram Archimedis.*
69. 19 *De Polycaste & Perdicca.*
70. 20 *De Zona equi regii missa Honorio.*
71. 21 *De Zona missa Arcadio.*
72. 22 *De chlamyde & frenis.*
73. 23 *De freno, phaleris & cingulo.*
74. 24 *Deprecatio ad Alethium.*
75. 25 *In Curetium.*
76. 26 *In eundem.*
77. 27 *In Jacobum Magistrum equitum.*
78. 28 *Rimanti telum ira facit.*

ALIA QUAE CLAUDIANI NON VIDENTUR

79. 29 *In Podagrum.*
80. 30 *De Theodoro & Hadriano.*
81. 31 *Ad Aeternalem.*
82. 32 *Ad Maximum.*
83. 33 *De locusta.*
84. 34 *De balneis Quintianis.*
85. 35 *Descriptio portus Smyrnenfis.*
86. 36 *Est in secessu longo locus.*
87. 37 *De quadriga marmorea.*
88. 38 *Fragmentum.*
89. 39 *De paupere amante.*
90. 40 *De codem.*
91. 41 *De sepulchro speciosa.*
92. 42 *De birro castoreo.*

93. 43 *De Hippopotamo.*
 94. 44 *Quæ in mensa de Sardonyche.*
 95. 45 *Carmen Paschale.*
 96. 46 *Eis τὸν Σωτῆρα.*
 97. 47 *Eis τὸ δεσπότην χριστόν.*
 98. 48 *Laus Christi.*
 99. 49 *Miracula Christi.*
 100. 50 *In Sirenas.*
 101. 51 *Laus Herculis.*

XIV

O R D O C A R M I N U M

Non videtur digessisse scripta sua ipse Claudianus, quod de majoribus facile intelligitur, quæ separatim voluminibus diverso tempore sint edita: verum nec minora in libros composuit, ut Catullus, Horatius, Papinius, Martialis: sed vagari ea ac palari passum arbitror; nisi forte periit tota collectio, servatæ sunt particulæ. Quod ad impressos typis attinet, editiones nescio an duæ plane conveniant, præter Heinianas. Primi editores secuti videntur MSSos suos. Vicentina quidem, & Camertis Viennensis, & Basileensis Iungrii suam sibi viam eunt, & sic reliquæ. quare operæ pretium duxi, cum ad laborem hunc accederem, in tabellam conjicere collationem editionum quæ ad manus erant, quæ deinde illam evolvendi molestiam levaret. Hanc porro tabellam nolui invidere his, qui forte in posterum tanti putabunt diversas inter se editiones conferre. Ceterum carmina majora Claudiani primus historica serie disponenda ut essent, ostendisse videtur Delrius, qui notas suas eo ordine digessit, ejusque rei rationem in præfatione reddidit. Eundem imitata esse debet Pulmanniana editio A. 1596. Hanc enim expressit Barthiana prior, quæ cum Delriana illa dispositione fere convenit. Sed in alia omnia Claverius abiit, & plane a sua priore & omnium aliorum ratione discessit Barthius. Heiniana utraque & Pyrrhonis, ut inter se, ita cum Delriana dispositione quantum ad majora opera, plerumque conveniunt. Sed en tibi, Lector, tabellam.

XL I. M. GESNERI PROLEGOMENA

Tituli Hein- fiani Ele- mento- rum ordine in suis classi- bus dispositi	Vic. 1482	Vien. 1510	Jun. 1515	Ald. 1523	Bef. 1534	Plant. 1572	Clav. 1602	Janf. 1628	Barth. 1612	R. 2 1610
O P E R A										
6. 7 Confulatus Honorii III.	54	60	91	89	89	163	127	109	42	38
8 - - - - IV	57	64	95	93	94	171	135	114	50	40
27. 28 - - - - VI	83	107	60	104	107	192	151	129	225	47
16. 17 - - Mallii Theodori	64	76	106	121	120	213	168	145	107	4
1 - - Probrini & Olybrii	99	133	124	116	152	266	205	153	1	1
21 - - Stilichonis I	68	84	38	50	127	225	177	160	160	8
22 - - - - II	73	91	45	56	135	237	186	168	173	12
23. 24 - - - - III	79	99	53	64	144	253	197	180	189	17
9. 10 Epithalamion Honorii	49	53	32	83	167	280	225	195	76	56
11. 14 (Fescennini)	47	50	20	161	165	275	220	203	72	54
30. 31 Palladii & Serenæ	0	183	151	159	200	293	232	207	296	36
18 in Eutropium I	33	28	71	30	42	86	63	55	119	94
19. 20 in Eutropium II	39	39	80	38	53	102	73	68	137	99
25. 26 Geticum B.	91	120	113	70	76	142	109	94	207	21
37 Gigantomachia 38 <i>Грав- том.</i>		166	137	172	186	309	247	210	301	72
15 Gildonic. B.	27	18	20	20	66	124	96	82	89	28
32. 33 Raptus Proserpinæ I	2	138	154	127	1	17	3	7	247	59
34. 35 - - - - II	6	143	159	132	7	29	13	14	259	63
36 - - - - III	10	151	167	140	15	42	25	23	272	67
2. 3 in Rufinum I	16	1	4	5	24	56	36	34	10	84
4. 5 - - - - II	20	8	11	10	32	69	48	43	24	89
29 Serenæ Panegy.	0	173	142	155	157	291	212	189	288	34

EIDYLLIA

49 Aponus	163	133	169	183	324	243	223	317	77
45 Hystrix	181	149	165	197	328	266	220	322	26
48 Magnes	162	132	168	181	322	241	227	315	79
47 Nilus	164	135	171	185	327	245	225	321	79
44 Phœnix	160	120	152	179	318	239	218	312	75
50 Pii fratres	182	150	166	198	342	268	230	335	81
46 Torpedo	171	145	175	191	334	255	221	327	77

Delph.	EPISTOLÆ	Vien.	Jun.	Al.	Baf.	Pl.	Cl.	Jan.	B. 1	B. 2
43	ad Gennadium	183	151	167	199	218	269		311	75
39	- Hadrianum	158	129	150	178	313	237		306	73
41	- Olybrium	178	147	165	195	317	261		310	74
42	- Probinum	179	147	164	195	317	262		311	75
40	- Serenam	171	140	153	198	315	255		308	74

EPIGRAMMATA

74	ad Alerthium deprecatio	165	136	172	185	331	246	234	325	83
53	de Apro & Leone	170	140	175	191	333	254	222		77
54	Armenti descriptio	180	149	165	196	346	264	223	335	77
72	de Chlamyde & frenis	173	142	0	194	335	258		329	82
55	de Concha	172	142	0	193	335	257	227	329	79
56-64	de Cryſtallo	177	146	163	194	337	259	228	330	80
75	in Curetium 1 & 2	170	139	175	190	332	253	234	326	83
73	de Freno, phaleris & cingulo	173	142	0	0	336	258	233	329	82
77	in Jacobum	170	139	175	191	344	253	235	337	85
51	de Mulabus Gallicis	0	139	174	190	332	252	222	325	77
70. 71	de Phaleris (Zona) Arcadii & Honorii	172	141	0	193	335	257	233	328	82
69	- Polycaste & Perdicca	181	149	165	197	341	266	232	334	82
68	- Sphæra Archimedis	179	148	164	196	338	262	231	331	81
80	- Theodoro & Hadriano	183	151	167	199	344	269	235	337	83
52	- Veronensi sene (de Zona V. Phaleræ)	0	130	151	179	330	238	231	324	81

ALIENA

81	ad Aeternalem	180	0	165	196	340	264	217	333	74
84	Balmæ Quintianæ	180	148	164	196	339	0	225	332	78
92	de Birro Castoreo	179	148	164	196	339	263	234	332	83
98	Christi laus	168	0	0	188	346	250	236	339	84
99	- miracula	169	0	0	189	347	251	237	340	84
86	Est in conspectu	180	149	165	196	340	265	226	333	79
88	Fragmentum	0	0	0	0	333	0	231	327	81
101	Herculis	186	0	148	162	290	217	237	346	107
83	de Locusta	170	140	175	191	339	254	222	0	77
82	ad Maximum	182	150	166	198	341	267	217	335	75
95	Paschale carmen	168	138	174	188	345	249	236	338	84
89	de Paupere amante	182	150	166	198	342	267	232	335	82
79	in Podagram	182	150	166	0	341	267	235	334	83
87	Quadrige marmoreæ	180	149	165	197	341	268	231	334	81
78	Rimanti telum	180	149	165	0	340	265	235	334	83
100	in Sitenas	188	0	150	200	344	269	229	337	81
85	Smyrnenſis portus	180	148	165	0	339	265	226	333	79
91	Sepulcrum Speciosa	179	148	164	196	339	264	232	332	82

STATVA CLAUDIANO POSITA

Hujus rei meminit ipse poëta; Præf. B. Get. f. 25, 7: & favit illi fortuna ut non ipsa quidem imago corporis servaretur: quantillum hoc futurum erat ad imaginem ingenii in carminibus expressam? sed titulus imaginis in tabula marmorea. Inventa hæc in domo Pomponii Læti: editaque a Mazochio p. 8, a Grutero p. 391, 5. Læti fidem in dubium vocat vir doctus in *Giornale de' Letterati d'Italia* To. 22 p. 400. Ponemus duorum insignium virorum de illa verba. Janus Parrhasius in vita, quam ipso anno MD cum libris de raptu Proserpinæ edidit, *In vita tantus fuit, ut Arcadio Honorioque gratus amplissimis ab utroque honoribus honestaretur, Et statua, cujus basis in foro Trajani inter urbis ruinas effossa nuper est, cum hoc elogio CL. CLAUDIANO*, quod totidem deinde quot hic literis refertur. Accurate illum attendisse, inde apparet, quod scitu dignum observat, *Virgilium per jota scribi*. Addit interpretationem, in qua veniam petit penultimæ in Claudiani nomine correptæ, *Virgilii mentem, Musam quod haberet Homeri, Constitueret duces Romaque Claudianum*. Poterat evitare offensionem si placuisset, *Claudianum Roma Et constituere Duces*. Heinssii autem in fine præfationis (ed. sec.) sunt ista, „Inscriptionem antiquam ab Arcadio & Honorio Impp. Augg. „Claudiani meritis in foro Trajano olim dedicatam, ibidem „que ante annos propemodum ducentos erutam, quæ imagini ejus æneæ, cujus ipse meminit in poematis, subjecta „videtur fuisse, --- nos coram in Farnesianis ædibus, --- „Romæ inspeximus, rudi atque impolito literarum ductu „tabula marmorea oblonga nullis admotis distinctionibus, „nullo ornatu adhibito expressam, mutilam adhæc non nihil adeo quidem, ut duas aut tres priores literas versuum „strium priorum liqueret intercidissee, nec manifestum satis „esset, quid pro VIGENTES, aut quod alii prætulere, IN- „GENTES ARTES, legi oporteret: cum ejus vocabuli literæ „priorès truncato marmori periissent, tertiæ literæ dimidia- „tæ pars inferior etiamnum superesset, quæ C potius literæ „quam G vestigium manifeste præ se ferret: ut persuasum „habeam, DECENTES ARTES exaratum fuisse. Pro DO- „CTISSIMI IMPERATORES a manu prima illic GLORIO „SISISSIMI vocabulum exstiterat, sed erasum postea, sic ut „primam ejus syllabam GLO non penitus abolevisset scul- „ptor.

„ptor. Hæc plus fatis operose, ut antiquariorum curiositati
„satisfieret.„ In ipsa inscriptione nihil equidem deprehen-
do, quod fraudem arguat.

C L C L A U D I A N I V C

CL. CLAUDIANO. V. *) C. TRI-
BUNO. ET. **) NOTARIO. INTER. CETERAS
VIGENTES. ARTES. PRÆGLORIOSISSI-
MO ***)

POETARVM. LICET. AD. MEMORIAM. SEM-
PITERNAM. CARMINA. AB. EODEM
SCRIPTA. SUFFICIENT. ADTAMEN
TESTIMONII. GRATIA. OB. JUDICII. SUI
FIDEM. DD. NN. ARCADIUS. ET. HONORIUS
FELICISSIMI. AC. DOCTISSIMI
IMPERATORES. SENATU. PETENTE
STATUAM. IN. FORO. DIVI. TRAJANI
ERIGI. COLLOCARIQ. JUSSERUNT

BIN ENI BIPFIAIOIO NOON
KAI MOTCAN OMHPOT
KAATAIANON PΩMH KAI
BACIAEIC EΘECAN ****)

XVI

*) V. C. non ausim interpreta-
tari VIRO CONSULARI: sed
VIRO CLARISSIMO, quod no-
men etiam infimæ Senatorum clas-
si tributum constat, & clarissimo-
rum notariorum mentio l. 4 §. 2 C. de
advoc. div. judicum. De Patri-
cio honore dictum ad 25, 8, ne pu-
tes propter ea Clarissimum vocari
Claudianum, quod esset Patricius.

**) Tribuni & Notarii juncta di-
gnitas. Vid. Gothofr. ad L. un.
C. Theod. de mandatis Principum
(1, 3) p. 29. Cellar. ad Zosim. 5,
34. 11 & 40, 2.

***) Sic *Naytes Vir Gloriosissi-
mus* est in Vet. Inscr. Vid. Hagenb.
Epist. epigr. p. 288 & 289.

****) Vix dubites, hoc epi-
gramma velut matrem felicem
fuisse Drydeniani illius in Milro-
num, quem tertium post Home-
rum Virgiliumque cum creare
poëtam veller natura, & nihil
jam posset majus efficere, utrum-
que junxerit. *The force of natu-
re could no further goe To malle
a third: She join'd former two.*

AN COMES ORIENTIS FUIT
CLAUDIANUS?

Quod diximus modo, in Titulo Claudiani, nihil esse, quod fraudem arguat, illud revocandum fuerit, si ille fuit Comes Orientis. Nempe habet lex II C. Theod. de Judæis, Cælicolis & Samaritanis (16, 8) inscriptionem, *Arcadii & Honorii ad Claudianum Comitem Orientis*. Hunc nostrum poetam esse, Seldenus putabat de I. N. & G. 2, 2 & ipse Gothofredus ad l. c. quem movet in primis temporum convenientia, & constans lectio librorum, cum una tantum Parisiensis editio habeat *Claudium*. Sed qui potuit in titulo, si verus est, omitti dignitas, de qua Not. Imp. c. 104 sqq. (Labbei f. 12) *Sub dispositione Viri Spectabilis Comitis Orientis Palæstina, Phœnice, Cyprus &c.* quindecim enarrantur Provinciæ. Si dicas, hoc honore auctum esse Claudianum post statuum positam cum titulo, nihil dixeris. Scripta lex est Arcadio IV, Honorio III COSS. (A. C. 395). At statuum meruisse se ait Poëta 25, 5 post bellum Gildonicum & quartum Consulatum Honorii. Itaque aut titulus falsus est, aut alius Comes Orientis. Ne titulum hinc arguam, hæc habeo argumenta: primo non fit mihi probabile, nostro Claudiano, Honorianæ aulæ & Stilichoni addicto, in ipsum aspero Arcadium, tributum ab Arcadio, vel Eutropio potius, Stilichonis æmulo, tantum honorem; deinde tacere de illo potuisse poetam, in tam multiplici de se prædicandi occasione.

INSCRIPTIONES DUÆ HONORI
STILICHONIS POSITÆ*)I. REPERTA ROMÆ IN BASI MAR
MOREA PRÆGRANDI

FL. STILICHONI V. C

FL. STILICHONI. INLUSTRISSIMO. VIRO
MAGISTRO. EQUITVM. PEDITVMQUE. CO
MITI. DOMESTICORVM. TRIBVNO **)
PRÆTORIANO. ET. ***) AB. INEUNTE
ÆTATE. PER. GRADVS. CLARISSIMÆ
MILITIÆ. AD. COLUMEN. GLORIÆ. SEM
PITERNÆ. ET. REGIÆ ADFINITATIS
EVECTO. PROGENERO. †) DIVI. THEO
DOSI. COMITI. DIVI. THEODOSI. AUGU
STI. IN. OMNIBVS. BELLIS. ATQUE. VI
CTORIIS. ET. AB. EO. IN. ADFINITATEM
REGIAM ††) COOPTATO. ITEMQUE. SOCE
RO. D. N. HONORI. AUGUSTI. AFRICA †††)
CONSILIIS. EJVS. ET. PROVISIONE. LI
BERATA. EX. S. C

II. IBI

*) Habentur apud Gruterum
p. 418 n. 3 & 4. Promissimus eas
ad 21 pr. & monuimus, posse il-
lam *paginam honorum* vocari, de
qua ad 22, 244.

**) COMITI Boissard. Verum
Tribuni & Notarii Prætoriani di-
gnitas est etiam in V. Inscr. apud
Gruterum p. 464, 8.

***) ET omitt. Boiss.

†) *Progener* Theodosii erat ob
matrimonium cum Serena. Vid.
Geneal. n. XVIII.

††) De nomine REGIAM mo-
do M superest apud Boiss.

†††) Positus itaque videtur hic
titulus mox a bello Gildonico.

XLVI I. M. GESNERI PROLEGOMENA

II. IBIDEM REPERTA IN BASI MARMOREA
SUPERNE DEFRACTA *).

VIRO. BIS. CONSULI. ORDINARIO
MAGISTRO. UTRIUSQUE. MILITIÆ
COMITI. DOMESTICORUM **) ET. STABULI. SACRI. ADQUE
AB. INEUNTE. ÆTATE. PER
GRADUS. CLARISSIMÆ
MILITIÆ. AD. COLUMEN. REGIÆ
ADFINITATIS. EVECTO. ***) SOCIO
BELLORUM. OMNIUM
ET. VICTORIARUM. ADFINI
ETIAM. DIVI. THEODOSII. AUGUSTI
ITEMQUE. SOCERO
DOMINI. †) NOSTRI. HONORI. AUGUSTI
POPULUS. ROMANUS
PRO. SINGULARI. EJUS
CIRCA. SE. AMORE
ADQUE. PROVIDENTIA
STATUAM. EX. ÆRE. ARGENTOQUE
IN. ††) ROSTRIS. AD. MEMORIAM
GLORIÆ. SEMPITERNÆ
CONLOCANDAM. DECREVIT
EXEQUENTE. †††) FL. PISIDIO. ROMULO
V. C. PRÆF. URBIS

Cum

*) Hanc publicavit inter Antiquitatis monumenta A. 1549. 8 Ge. Fabricius p. 41 cum hoc lemmate, *Decretum Populi Ro. Romæ in domo Cardinalis Vallæ ad circum Flaminium, hætenus non impressum* : & integram posuit ab initio sic, *Flavio Stilicani clarissimo viro &c.* Itaque videtur tum fuisse integrum marmor. Neque vero fugit virum insignem, quod ipse ad Poetas Christianos Voc. *Stilico* p. 127 posuit, *Nomen ejus Romæ in multis marmoribus deletum atque erasum conspicitur.* Illud hic etiam observaturus erat, credo, si truncum capite marmor jam tum

fuisse. Exemplum erasi nominis est apud Grut. p. 165, ut vestigia tamen existent, ubi V. C. ET. INLUSTRIS. MILES. ET. MAGISTER. UTRIUSQUE. MILITIÆ vocatur.

**) De his titulis dictum ad 29. 191 & 193. ADQUE etiam ita scribitur in Fabriciano exemplo.

***) VECTO Boiss.

†) DOMNI Boiss.

††) Pro IN. ROSTRIS, *posterioris* habet Fabric.

†††) Hos duo versus nec Fabricius habet nec Boissardus: sed vidisse se testatur in marmore, Gudius.

Cum hac inscriptione comparari debet titulus Diptychi Divionensis :

EXC. SAC. STAB. ET. MM. P. QR. EXC. C. OR.

quem ita interpretatur Cangius append. ad Gloss. Gr. V. *Κόμης τῆς σαύλας* p. 107, a. EXComite SACri STABuli ET Magister Militum Pér ORientem EXConfule Consul ORDinarius; & cum altera tabula s. pagina desit, Stilichoni tribuit. Reliquam historiam qui volet cognoscere, illum deducet Cl. Saxius in Diptycho Magni Consulis p. 11 sq. Utramque hic paginam faciunt Epigraphicæ epistolæ Cl. Hagenbuchii, & de Diptycho Areobindi COS. disputatio, Diptycho Quiriniano subjuncta, ad quam transfert scilicet, qui Stilichonis putabatur esse, titulus. Est ille Hagenbuchius, cui tantum debent Musæ lapidariæ & eburnæ, quantum nescio an hodie nemini. Nobis non licet modo longioribus, quibus satis est indicasse fontem, unde irrigari possint quæ tenuiter dicta sunt ad 29, 193. Addimus modo in eorum gratiam, qui non deponere de manibus hunc librum, & tamen inspicere Stilichonem etiam ab altera parte volunt versus Rutilii itiner. 2, 41 sqq.

Quo magis est diri facinus Stilichonis acorbum

Proditor arcani qui fuit imperii.

Romano generi dum nititur esse superstes,

Crudelis summis miscuit ima furor;

Dumque timet, quidquid se fecerat ipse timeri,

Immisit Latix barbara tela neci.

Visceribus nudis armatum condidit hostem,

Matæ cladis liberiore dolo.

Ipsa satellitibus pellitis Roma patebat,

Et captiva prius quam caperetur, erat.

Nec tantum Geticis grassatus proditor armis,

Aute Sibyllinæ fata cremavit opis.

Odinus Althæam consumti funere torris,

Nisæum crimen flere putantur aves

At Stilicho æterni fatalia pignora regni,

Et plenas voluit præcipitare colus.

Omnia tartarei cessent tormenta Neronis,

Consumat Stygias tristior umbra facies.

Hic immortalem, mortalem perculit ille:

Hic mundi matrem perculit, ille suam.

GENUS THEODOSII M
AUGUSTI

Theodosius Comes Africae (Aurelio Victori Epit.
48 pr. Honorius) ex Hispania & gente Ulpia Traja-
ni oriundus (vid. ad 7, 189) rem gessit in Britan-
nia & Africa. V. 7, 52. 8, 24. 29, 40 sq. mor-
tuus A. 377. Ux. Thermania.

Fl. THEODOSIUS M.
n. 346. Caesar Aug. ab 379.
mort. 395. Uxores
1 Aelia Flaccilla (10, 43.
29, 69) mort. 385.
2 Galla Placidia mortua
390.

Honorius mature obiit
in Hispania. Uxor Ma-
ria ex nobili apud Hi-
spanos gente orta, ut col-
ligere licet ex 29, 69.

ARCADIUS HONORIUS
n. 377. Augu- n. 384. Cæs. 393.
stus a patre Imp. Occid. ab
dictus 383. Imperator Orien- A. 395. mort.
tis ab A. 395, 413.
mort. 408. Uxores
1 Maria 398.
2 Thermania,
filie Stilicho-
nis.

THERMAN-
TIA
Duci alicui
nupta. V. 29,
114. 186 sq.

SERENA adoptata a pa-
truo. V. 29, 104. Cf. 24, 178.
Laqueo necata iussu Ho-
norii, cujus ob adoptione
nem soror 70, 1, & per
duas filias socrus erat.
Maritus Fl. STILICHO
Vandalus (V. ad 29, 82)
Comes & Magister utri-
usque militie. Periiit ius-
su Honorii Ravennæ
A. 408.

Eucherius (10,
338) Tribu-
nus Notarior.
Zosim. 5, 34. In-
terfectus iussu
Honorii A. 408
Zosim. 5, 37.

MARIA
uxor Hono-
rii.

Therman-
tia post so-
roris ob-
itum uxor
Honorii.

CL. CLAUDIANI

IN PROBINI ET OLYBRII * FRATRUM CONSULATUM

P A N E G Y R I S

Sol, qui flammigeris mundum complexus habenis
Volvis inexhausto redeuntia sæcula motu,
Sparge diem meliore coma, crinemque repexi
Blandius elato surgant temone iugales,

Efflan-

VARIETAS LECTIONIS

1 Flammiferis al. 4 rubeant Bas. quod placet Heinso.

* Fluctuat Inscriptio. Plena nomina ponit in Fastis A. C. 395 Pe. Relandus, Anicius Hermogenianus Olybrius, Anicius Probinus, & varietatem e legum subscriptionibus, & verustis lapidibus probat, e quibus etiam totam hanc familiam, matrem præsertim Probam, illustrat. Idem factum a Gothofredo in Prologogr. Cod. Theod. Nostra adnotatio poetæ servire debet maxime, qua poeta & ingeniosus, & doctus, & philosophus est. Igitur hic illud modo addimus, qui tres hic fratres consules in inscriptione ponunt, eos non a fastis modo re-

felli, sed etiam versu 72, ubi *duobus* gratulari poetam, apparet.

1 *Habenas* vocant Romani lorum, funem vel simile quiddam, quo regitur motus animalium vel aliorum corporum, ut lapidis vel glandis in funda. Potuit ergo Claudianus hac phrasi indicare motum telluris a sole pendentem. V. ad 3, 11. it. 8, 286. Neque obstat, quod mox mutata phantasia, redit ad imaginem poeticam, ludibundam, quæ radios lucis comparat cum coma & iuba.

4 *Blandius* neque ad *elato* neque ad *surgant* bene accommodatum est. itaque

A

- 5 Efflantes roseum frenis sputantibus ignem.
 Jam nova germanis vestigia torqueat annus
 Consulibus, lætique petant exordia menses.
 Scis genus Auchenium, nec te latuere potentes
 Anniadæ: nam sæpe soles ductoribus illis
 10 Instaurare vias, & cursibus addere nomen.
 His neque per dubium pendet Fortuna favorem,
 Nec novit mutare vices; sed fixus in omnes
 Cognatos procedit honos. quemcunque requires
 Hac de stirpe virum, certum est de Consule nasci.
 15 Per fasces numerantur avi, semperque renata
 Nobilitate virent, & prolem fata sequuntur
 Continuum simili servantia lege tenorem:
 Nec quisquam procerum tentat, licet ære vetusto
 Floreat, & claro cingatur Roma Senatu,
 20 Se jactare parem: sed, prima sede relicta
 Aucheniis, de jure licet certare secundo.
 Haud fecus ac tacitam Luna regnante per Arcton

Sideres

- 6 fastigia conj. Heinsf. 11 pavorem al. 13 require al. 16 vident Plant.
 18 tentet conj. Heinsf. 22 Abraciam corrector aliquis ap. Heinsf.

itaque valde placet Basileensis lectio Blandius rubeant: Roseus color ignis blandior est.

5 Cum roseum ignem addit sputantibus frenis, respicit, puto, ad spumam cruentam, sanguine permixtam, fortissimorum equorum, ut observarunt ad Virg. Ge. 3, 203 Servius & Cerdas. Noster ipse de hac re 8, 548 spumosis moribus auri exundantes sanguine gemmas addit. Et Plutonis equorum 35, 203 sanguine frena calent. Laboravit in ea spuma cruenta ars Apellis, casus illam adjuvit apud Dion. de fortuna, Or. 64 p. 591 H.

6 Personam facit annum, qui ad tropicum capricorni cum sole delatus, retro flectere vestigia, hoc enim est torquere, incipiat.

8 Auchenium nomen Aniciæ genti vindicat ex veteri lapide, qui est etiam apud Reines. 6, 4, Heinsius. Coniuncti his sanguine vel affinitate Annii s. Anniadæ.

9 Consularem dignitatem harum gentium indicat.

11 Ipsum pendet pulchre instantiam & mutabilitatem fortunæ signat.

16 Filium sequitur fortuna patris.
 18 Aes vetustum potius ad statuas retulerim, quam ad illud jus imaginum, quas cereas plerumque fuisse, novimus.

19 Cingatur tanquam corona. Viri illustres, quibus constat senatus, sunt velut gemmæ in corona Romæ dæ.

22 Tacitam Arcton obscuram signat, ut silentia lunæ: sed retusum fratrem

Sidereæ cedunt acies, cum fratre retuso

Æmulus adversis flagraverit ignibus orbis.

15 Tunc jubar Arcturi languet: tunc fulva Leonis

Ira perit: Plaustro jam rara intermicat Arctos

Indignata tegi: jam caligantibus armis

Debilis Orion dextram miratur inermem.

Quem prius aggrediar? veteris quis facta Probin

30 Nesciat, aut nimias laudes ignoret Olybri?

Vivit adhuc, completque vagis sermonibus aures

Gloria fusa Probi, quam nec ventura filebunt

Lustra, nec ignota rapiet sub nube vetustas.

Illum fama vehit trans æquora, transque remotas

35 Tethyos ambages, Atlanteosque recessus.

Audiit &, gelido si quem Mæotica pascit

Sub Iove, vel calido si quis conjunctus in axe

Nascentem te, Nile, bibit. virtutibus ille

Fortunam domuit: nunquamque levantibus alte

40 Intumuit rebus: sed mens circumflua luxu

A 2

Noverat

21 retruso conj. Scal. recusso ex MSS. Barth. 29 fata al. 33 Ignoram
malit Gron. obscura Bas. 35 Atlantidos Ms. unde conj. Heins. Atlan-
tacos. 36 quis Mæotida al. 37 convictos al. cognatus al.

fratrem cum ponit de sole sub horizon-
te latente, phantasia est ab il-
la immersione in Oceanum, quo
retundi videntur radii, vel obtundi.
Neque tamen damnare ausum re-
cuso h. e. percusso, reflexo. Ple-
na luce tantum radiorum fratris
sui Phœbi recutit, ut possit illius
videri emula.

25 *Fulva leonis ira* audacius di-
cta videri possit, si sermo esset de
colore Leonis animalis. Verum
meminerimus iram Leonis cœle-
stis esse in ignea illius vi: fulvum
vero etiam esse apud Virgilium
Aen. 7, 76 ignis, & Tibullum 2,
1, 88 siderum epitheton. Itaque
fulva ira leonis perit significat
igneum illum fulgorem sideris
palescere.

26 Doctus poeta pictura velut

conjungit utramque appellationem
sideris, jam Homeri ætate rece-
ptam. Od. E, 272 Ἀρκτον, ἣν καὶ
δυναξεν ἐπὶ κλήσειν καλέουσι. Fin-
git noster geminam figuram: ur-
sam collocat post plaustrum, inter
cujus rotas ea emicet.

28 Respondet Arateo carmini
589 ἔφηρος ἰφὶ πεποιδώς.

30 *Nimius* hoc ævo in magno
gradu rerum etiam laudabilium
poni, observatum Barthio. Nem-
pe sic *nimis* & *nimumus* sæpe etiam
veteres.

33 *Ignoram nubem* metonymia
quadam dixit, quæ ignorantia te-
nebras rebus obducit.

37 *Conjunctus* viciniam notat
Nili.

40 *Circumflua luxu* mens est con-
stituta in affluentia omnium re-
rum

- Noverat intactum vitio servare rigorem.
 Hic non divitias nigrantibus abdidit antris,
 Nec tenebris damnavit opes: sed largior imbre
 Sueverat innumeras hominum ditare catervas.
 45 Quippe velut densos currentia munera nimbos
 Cernere semper erat: populis undare Penates:
 Assiduos intrare inopes: remeare beatos.
 Præceps illa manus fluvios superabat lberos
 Aurea dona vomens. sic quis tellure revulsa
 50 Sollicitis fodiens rimatur collibus aurum:
 Quantum stagna Tagi rudibus stillantia venis
 Effluxere decus: quanto pretiosa metallo
 Hermi ripa micat: quantas per Lydia culta
 Despumat rutilas dives Pactolus arenas.
 55 Non, mihi centenis resonent si vocibus ora,
 Multifidusque ruat centum per pectora Phœbus,

Acta

41 vigorem Barth. 45 denso-nimbo al. 49 Si quis al. Si quid Raph.
 51 pallentia al. 52 metalli al. 53 quantum-rutilæ-arenæ conj.
 Heinsf. 55 pateant al. 56 Multifideque al.

rum, quæ invitare ad luxuriam possunt. Notus est *luxus regalis & regificus* Virgilii.

41 *Rigorem* ex agrimensoria disciplina puto dictum. Hic enim *rigor* ἐνδραυγία linea recta, pulvinus terræ, tractus fluminis, qui mutari, inflectique non potest. Nota est Stoica virtutis & recti cum linea recta comparatio. Igitur *vigore* Barthii nihil opus est. Utitur noster etiam 8, 513.

43 *Imber* & mox *nimbi* respiciunt, quod Heinsius monuit, ad illas sparsiones theatrales, de quibus Mart. 8, 78. *Nunc veniunt subiti, lasciva nimismata*, nimbi. Sic legit ex MS. pro *subitis - nimbis*. Stat. Silv. 1, 6. 23 *Për cuneos hiems Latinos plebem grandine concutit serena*. Non puto autem hic proprie similes Probi sparsiones me-

morari: sed liberalitatem illius in plebem & sportulas, vel stipēs adeo, quas *currentia munera* vocat, comparari illis sparsionibus.

48 *Præceps* manus, inversa, ut vas e quo effunditur humor.

49 *Sic*, comparandi particula, confert eos, qui in Probi domo ditati sunt cum aliis auri per metalla, aut in Tago &c. quæstitoribus. Conf. 3, 104.

50 *Solliciti* colles sunt moti fossionibus, & velut sollicitati.

52 *Effluxere decus* transire, ut *erumpere gaudium*, *spirare ignem*, *stagnare cruorem*. de quo mox ad v. 111.

54 *Despumat* ducta ab his metaphora, quæ spuma post coctionem vel effervescentiam auferenda purgantur, ut defrutum & metalla, ut vina.

- Acta Probi narrare queam, quot in ordine gentes
 Rexerit, ad summi quoties fastigia juris
 Venerit, Italiæ late cum frena teneret,
 60 Illyricosque sinus, & quos arat Africa campos.
 Sed nati vicere patrem, solique merentur
 Victores audire Probi. non contigit illi.
 Talis honor, prima cum parte virefceret ævi.
 Non consul cum fratre fuit. vos nulla fatigat
 65 Cura, diu majora petens: non anxia mentem
 Spes agit, & longo tendit præcordia voto.
 Cœpistis, qua finis erat. primordia vestra
 Vix pauci meruere senes: metasque tenetis.
 Ante, genas dulces quam flos juvenilis inumbret,
 70 Oraque ridenti lanugine vestiat ætas.
 Tu, precor, ignarum doceas, Parnassia, vatem,
 Quis Deus ambobus tanti sit muneris auctor.
 Postquam fulmineis impellens viribus hostem
 Belliger Augustus trepidas laxaverat Alpes,
 75 Roma Probo cupiens dignas persolvere grates,
 Sedula pro nat̃is dominum flexura rogando

A 3

Ire

57 numerare al.

62 num contigit conj. Heinsf.

66 lento al.

67 que al.

57 *Summi fastigia juris* non consularum esse, quod Barthio visum est quem secuti reliqui: sed Præfecturam Prætorii, videbit apertissime, & quis vel obiter inspicere velit Gothofredianam sub codice Theodosiano notitiam Præfectorum Prætorio in ipso principio, tum quæ in Prosopographia de hoc nostro Probo idem refert. Et facit poeta statim mentionem diæceseon *Italiae, Africae, Illyrici*, quæ sub Præfecto Prætorii Italiæ generalius dictæ erant.

62 Duplex prærogativa præ patre filiorum Probi, quorum hic consularum celebrat poeta, quod consularum capiunt cum fratre

h. e. ambo simul fratres, & quod pueri capiunt.

66 *Tendit* tanquam arcum, qui non semper ferit quod minatur: porro in tensione nervorum dolorem esse, docent Physici.

68 *Meruere*, i. consecuti sunt: quamquam neque dignitatis & mercedis notionem videtur excludere.

73 Postquam Theodosius Eugenio superato Alpes reddidit pervias.

75 *Roma*, quam splendida prosopoeia hic tanquam Deam, certe Heroida, inducit, dat currum patris sui Martis, in cujus famulitio *Impetus & Metus* sunt etiam apud Papinium Theb. 7, 47 & 49.

- Ire parat. famuli currum junxere volentem
 Impetus, horribilisque Metus, qui semper agentes
 Prælia cum fremitu Romam comitantur anhelò,
 80 Sive petat Parthos, seu cuspide turbet Hydaspem.
 Hic ligat axe rotas: hic sub iuga ferrea mittit
 Cornipedes, rigidisque docet servire lupatis.
 Ipsa, triumphatis qua possidet æthera regnis,
 Assilit, innuptæ ritus imitata Minervæ.
 85 Nam neque cæsariem crinali stringere cultu,
 Colla nec ornatu patitur mollire retorto;
 Dextrum nuda latus, niveos exserta lacertos,
 Audacem reteggit mammam, laxumque coercens
 Mordet gemma sinum. nodus qui subleuat ensen,
 90 Album puniceo pectus discriminat ostro.
 Miscetur decori virtus, pulcherque severo
 Armatur terrore pudor, galeæque minaci
 Flava cruentarum prætenditur umbra jubarum,
 Et formidato clipeus Titana lacescit

Lumine

79 dominam Gron. 81 necit al.

80 *Hydaspem* Indiæ populi symbolum facit: hunc cuspide haste suæ turbat, bello miscet, dea. Poëtica ista: an etiam sat historice? Certe ab Æmiliano tyranno bellum paratum in Indos memorat Trebellius c. 22: & ab Aureliano triumphatos Vopiscus c. 33. Sed hæc forte non magis certa, quam quæ de Trajani vel conatibus vel rebus gestis adversus Indos memorantur. Vid. Reimar. immortale literarum decus, ad Dion. 68, 28 §. 176.

81 *Necit* cum primis editionibus malim, ne quis *mittit sub iuga* nimis proprie accipiat, quasi de bubus sermo sit. *Iuga* sunt transversæ regulæ, *sub* quas, i. ad quas alligantur loris equi. De illa vi Præpositionis *sub* copiose dixit Burm. ad Ovid. Met. 1, 89.

84 *Triumphatis regnis* sunt ablativi causæ: Roma possidet partem

cæli propter triumphata regna orbis terrarum.

85 Non erat quod *Cæsariem* prehenderet in Roma dea Scalliger, cum Berenicæ Carullus 67, 8 & Virgilius Ge. 4, 337 Nymphis eam dederit. Itaque nec refugit noster Veneri tribuere 10, 99.

86 *Patitur mollire* ipsum quoque auctoritate Virgilii non caret Aen. 9, 77 *Patiar quemvis durare laborem*; Conf. noster 15, 265. *Retorto ornatu* alludit ad *torquis* etymon.

89 *Mordet* proprie h. e. usitate dictum de fibula, quæ laxiorem vestem colligit & ita facit sinum. Fibulæ *dens* ipse aculeus, quo trajecto lacinia continetur.

90 *Discriminat nodus pectus*, i. inter utramque mammam descendit lorum, a quo pendet gladius.

93 *Cruentarum* i. tinctarum purpureo colore *jubarum*, siue cristæ, umbra

- 95 Lumine, quem tota variarat Mulciber arte.
 Hic, patrius Mavortis amor, fetusque notantur
 Rumulei. pius annis inest, & bellua nutrix.
 Electro Tiberis, pueri formantur in auro.
 Fingunt æra lupam. Mavors adamante coruscat.
- 100 Jam simul emissis rapido velocior Euro
 Fertur equis. stridunt Zephyri, cursuque rotarum
 Saucia dividuis clarescunt nubila, sulcis:
 Nec traxere moras, sed lapsu protinus uno,
 Quem poscunt, tetigere locum; qua fine sub imo
- 105 Angustant aditum curvis anfractibus Alpes,
 Clausuraque coniectis scopulis durissima tendunt,
 Non alia referenda manu, sed pervia tantum
 Augusto, geminisque fidem mentita tyrannis.
 Semirutæ turres, avulsaque moenia fumant.
- 110 Crescunt in cumulum strages, vallemque profundam

A 4

Æqua-

97 post annis *vulg.* pius *Heins.* 99 Tingunt *vulg.* Pingunt *MS.* 104 uno
al. sine supino conj. Borth. 110 tumulum *al. quod placet. cf. 15, 39.*
 36, 342, *ubi in simili varietate cumulum præfert Heins.*

umbra flava est. Sic bonus pictor
 in tabula eam repræsentaret. *Mi-*
nax sit galea ab ipso colore & mo-
 tu cristæ. *Rubram cristam* Turno
 dat Virg. Aen. 9, 50.

94 Lux a clipeo polito repercus-
 sa ipsis radiis directis solis intole-
 rabilius oculis est.

96 *Patrius Mavortis amor* in cli-
 peo expressus potuit esse ipsa præ-
 sentia, & gestu quodam curam pue-
 rorum indicante. *Pius annis*, qui
 placidus & molliter resuens vitam
 servavit pueris. Tiberinus pater
 ut suos filios recipit natos exilia.

98 *Electro Tiberis* formatur, me-
 tallo flavescente, quem colorem Ti-
 beri tribuit Horatius.

99 *Testum tunica Martem ada-*
mantina fecit Hor. 1, 6. 13 i. fer-
 rea in chalybem durata.

102 Conf. 7, 163.

103 *Lapsu uno* non interiuncti,
 non strigantes, uno protelo.

104 *Quis inius finis* sit, declarat
 nomen *aditus*: nec, puto, repugnat
 narratio Orosii 7, 35.

106 *Durissima claustra*, insupera-
 bilia, *tendunt* Alpes i. obijciunt,
 opponunt interantibus.

108 *Gemini tyranni* Eugenius &
 Arbogastes equitum magister, quos
 admiserat fauces, sed intra illas op-
 primendos a Theodosio.

110 *Strages* proprie stratorum
 humi & jacentium cadaverum
 multitudo.

Æquavere jugis: stagnant immersa cruore
Corpora. turbantur permixto funere manes.

Haud procul exacto lætus certamine victor
Cespitè gramineo confederat, arbore fultus

- 115 Acclines humeros. dominum gavisa coronat
Terra suum, surguntque toris majoribus herbæ.
Sudor adhuc per membra calet, creberque recurrit
Halitus, & placidi radiant in casside vultus.
Qualis letifera populatus cæde Gelonos
120 Procubat horrendus Getico Gradivus in Hæmo.

Exuvias

112 trudentur *primæ edit.* 117 crebro *al.* 120 horrendum
Heinsf. arvo al.

111 Si legamus *cruorem*, & ultimam vocis ac versus *m*, quod spatio excluderetur, primo transversa lineola in *e* signatam, deinde excidisse: *stagnant* significationem propriam retinebit, qua significat stare facere: *corpora stagnant cruorem*, impediunt ne diffuât, stare faciunt. *Stagnum*, ubi stant aquæ. Quod si *cruore* etiam retineamus, licebit sic explicare, *Corpora cruore immersa eum stagnant*. Antiquum lemma c. 21 Sereni Sammonici, cuius varietatem c MSS. profert Keutchenius, fuit, arbitror, *Ad medendam rejectionem cibi, vel sanguinem stagnandum*, ut respondeat v. 378 *fistitque cruorem*. Sed significatione neutrali Stat. Theb. 10, 298 *Stagnant nigrantia tabo Gramina* in re plane simili, h. e. stant densata, & velut pulti aut glutini in hærentia. Illud quidem modestius, quam quod subicit, *Sanguineis nutant sentoria rivis*. Quidni sic maluisti Papini, *Sanguineisque nutant s. r.* Ceterum si quis *stagnare* apud Claudianum *corpora* eadem plane ratione velit, ac *gramina* Statii, ille immodestior faciat, quam mihi, seni forte frigido, placere potest, poetam.

112 *Permixto funere* qui turbari manes potuerint, videndum. Potest, Barthio iudice, hoc velle poeta, propter multitudinem sepeliendorum non potuisse discerni. non riru funerum inclamari singulos, sed promiscue modo terra utcunque fuisse obruendos. Veniebat in mentem *permixto funere* turbatos inferos metuisse, ne magna vis barbarorum, quæ erat cum Eugenio & Arbogaste, oppugnatum illos veniret. Sed nihil cum varient libri, me sustineo. Si *trudentur manes* placeat, intelligendum fuerit a se invicem illos trudi propter turbam ac multitudinem.

115 *Coronat* flores sub ipso fundit, quibus coronari possit, gramen adeo, cum obsidionalem ex gramine coronam propter pericula ab Eugenio imminentia debeat Theodosio.

120 *Horrendus* ubique est Gradivus, sed qui *horrendum procubare* possit Mars jam ad quietem compositus, viderit, qui Heinsianam ex unico codice emendationem tueri volet. Offendit, credo, Heinsium recurrens casus in *ns*: & forte ita cogitavit, si horrendum procumbit, quam horrendum stabit, pugnabit?

Exuvias Bellona levat, Bellona tepentes
 Pulvere solvit equos, immensaue cornus in hastam
 Porrigitur, tremulisque ferit splendoribus Hebrum.
 Vt stetit ante ducem discussas Roma per auras,

125 Conscia ter sonuit rupes, & inhorruit atrum
 Majestate nemus. Prior hic, "*O numen amicum,*
Dux ait, Et legum genitrix, longeque regendo
Circumfusa polo, consors adjuncta Tonanti,
Dic agetum, quæ caussa viæ? cur deseris arces

130 Ausonias, cælumque tuum? dic, maxima rerum.
 Non ego vel Libycos cessem tolerare vapores,
 Sarmaticosve pati medio sub frigore Coros,
 Si tu, Roma, velis. pro te quascunque per oras
 Ibinus, Et nulla sub tenestate timentes

135 Solstitio Meroën, bruma temtabimus Istrum.,
 Tum regina refert; "*Non me latet, inclite rector,*
Quam tua pro Latio vittricia castra laborent,
Nec quod servitium rursus, Furiaque rebelles

A 5

Edo-

121 gerit al. 122 hostem, aetam, astra conj. Heinf. 125 Concita al. tuna sonuit
 vulg. acri al. 126 prior huic conj. Heinf. 131 labores vulg. 137 Quod
 vulg. male, quam pro quantum ex MSS. Heinf.

122 Debebat illud modo dicere, defixam esse juxta Martem hastam suam. Sed obiter indicat magnitudinem Martis, cui cornus immensa pro hasta fuerit. Usus Poëtae præpositionis in, declarat Heinf. ad 3, 152. Tremuli splendores sunt imago spiculi s. ferri haste, in præterducente Hebro reperiuntur.

124 Aura s. aer est vestis decorum. Disputavi hac de re in libello de Animabus Hippocratis, qui habetur in Comment. Soc. Gotting. To. I §. 2 p. 77 & §. 8 p. 99.

128 Polus poëtarum etiam infimam aëris regionem notat, ut Stat. Theb. 5, 748 ignis poli est aer æstuosus. Non facit Claudianus Romam solis ac siderum potentem;

sed orbis terrarum superficiem, qua vel opus est vel possessio hominum, illi subjicit. Divisum imperium cum Jove Roma tenet.

130 Cælum dei est, ubi ille colitur: Cælo donantur, imperatores per consecrationem, ut Plin. Pan. c. II.

132 Corum s. Caprum recte & ordine assignat Sarmatiæ, unde versus Italiam & Constantinopolin veniunt semper spirantes frigora cauri Virg. Ge. 3, 356.

135 Meroë caput Æthiopie observationibus Astronomorum olim nobilis, quam aliquot gradibus ultra cancri tropicum esse, ex umbris colligerent, per quam primum parallelum æquatori circulum ducerent. Vid. Plin. 2, 73.

138 Servitium notat Eugenium ex ludimagistro humili tyrannum; furia

Edomitæ paribus sub te cecidere triumphis.

- 140 *Sed precor hoc donum cum libertate recenti
Adjicias, si vera manet reverentia nostri.
Sunt mihi pubentes alto de semine fratres,
Pignora cara Probi, festa quos luce creatos
Ipsa meo jovi gremio. cunabula parvis*
- 145 *Ipsa dedi, cum matris onus Lucina beatum
Solveret, & magnos proferrent sidera partus.
His ego nec Decios pulchros, fortesve Metellos
Prætulerim: non qui Pœnum domuere ferocem
Scipiadas, Gallisque genus fatale Camillos.*
- 150 *Pieriis pollent studiis, multoque redundant
Eloquio. nec desidiis, dapibusve paratis
Indulgere juvat: nec tanta licentia vitæ
Abripit, aut mores ætas lasciva relaxat:
Sed gravibus curis animum sortita senilem*
- 155 *Igneæ longævo frenatur corde juvenus.
Illis, quam proprium ducunt ab origine, sortem
Oramus præbere velis, annique futurum
Devoveas venientis iter. non improba posco.
Non insueta dabis. domus hoc de more requirit.*

Annu.

141 Adjicias *al.* 146 præferrent *al.* præberent *MS.* 147 non Decios *al.*
153 Arripit *al.* aut - relaxat *al.* 159 hæc *al.* hoc ex *MS. Heins.*

furiæ rebelles designant Arbogasten. Non ignoro *quod servitium*, quam humilis homo, *quæ furia*, quam furiosus rebellis &c.

143 *Festa luce*, auspicato ad felicitatem Romæ die.

145 *Sideribus*, peculiariter Lunæ adsignata maturitas & facilitas pariendi.

150 *Redundant* ad flumen eloquentiæ respicit: *ῥεῖν* & *ῥήτωρ* cognata &c.

151 *Desidia* poterat dicere per legem criminis, & debebat ex lege Grammaticorum: sed multitudinis nomine diversa genera a cau-

sis, ab adjunctis, notat. Nihil mutant in verbis boni Poëtæ sola metri necessitate; sed metri necessitas illis dicitur nonnunquam figures fecundi sensus: ut homæoteleuton in linguis Europæ hodiernis non exprimit bonis poetis absurda carmina, sed dicitur pulchras sententias.

154 Ablativi *gravibus curis* a voce *senilem* pendent; *longævo corde* a *frenatur*.

158 *Devoveas* vehementius dictum pro assignes, ad indicandam rei magnitudinem: *iter* indicat ingressum & decursum anni.

- 160 *Annue. sic nobis Scythicus famuletur Araxes,
Sic Rhœnus per utrumque latus: Medisque subactis
Nostra Semiramidis timeant insignia turres;
Sic fluat attonitus Romana per oppida Ganges.,*
Ductor ad hæc: "Optata jubes, ultroque volentem,
165 *Diva, rogas: non hæc precibus tentanda fuissent.
Usque adeone meam condunt obliviam mentem,
Ut pigeat meminisse Probi, quo vindice totam
Vidimus Hesperiam fessasque resurgere gentes?
Ante dabunt hiemes Nilum; per flumina damæ*
170 *Errabunt, glacieque niger damnabitur Indus;
Ante Thyesteis iterum conterrita mensis
Intercisa diēs refugos vertetur in ortus,
Quam Probus a nostro possit discedere sensu.*
Dixerat, & velox jam nuntius advolat urbem.
175 *Extemplo strepuere chori, collesque canoris
Plausibus impulsū septena voce resultant.
Lætatur veneranda parens, & pollice docto
Jam parat auratas trabeas, cinctusque micantes*

Stamine:

162 stupeant MS. 166 condant conj. Heins. 167 judice al. 168 ref.
turres MS. 170 piger conj. Heins. & ad flumen refert.
176 valle conj. Heins. V. N. 178 currusque vulg.

160 *Scythicus Araxes* ab Armenio diversus, qui alius Oxus est, de quo Cellar. Not. Orb. Ant. T. 2 p. 709. Illustravit nostra ætate Th. Sigfr. Bayerus in Comm. Acad. Petrop. To. 1.

162 *Semiramidis* turres sunt munimenta Babylonis reliqua, quæ occupare Juliani Imp. ætate votum fuisse, alias ostendi.

163 Non oporêt Gangen mutare cursum, sed oppida ad Gangem Romana fieri.

169 *Hiemes dabunt Nilum* h. e. Septentrionalis regio. Nilus non a meridionali plaga fluet, sed ab opposita.

171 *Thyesteis*, quas Thyestæ fratri Atreus apposuit, filios epulan-

dos patri, a quo facinore sol avertisse oculos a poetis narratur. Scenam horribilem narrat Seneca Thyeste Actu 4.

176 Fugit ratio acutissimum virum, cum pro voce malle se scriberet valle. Septem colles Romæ non valle resultant, sed voce septena quæ allabatur & repellitur. Oblitus erat vir summus Virgilii sui, apud quem Aen. 5, 150 *Pulsi colles clamore resultant.*

177 *Pollicens* cum nominat poëta, videretur fufum: tribuere Romæ matri, quo filia ducat aurea purpureaque.

178 *Trabeas*, consulares. V. ad 3, 251. *Cinctus* non ausim ad Gabinum antiquorum cinctum referre: sed

- Stamine: quod molli tondent de stipite Seres,
 180 Frondea lanigeræ carpentes vellera silvæ:
 Et longum tenues tractus producit in aurum,
 Filaque concreto cogit squalere metallo.
 Qualis purpureas præbebat candida vestes
 Numinibus Latona suis, cum sacra redirent
 185 Ad loca nutricis jam non errantia Deli.
 Illa feros saltus & desolatarelinquens
 Mænala, lassato certis venatibus arcu,
 Phoebus adhuc nigris rorantia tela venenis
 Exstincto Pythone ferens. tunc insula notos
 190 Lambit amica pedes, ridetque Ægæus alumnis
 Lenior, & blando testatur gaudia fluctu.
 Sic Proba præcipuo natos exornat amictu;
 Quæ decorat mundum: cujus Romana potestas
 Fetibus augetur. credas ex æthere lapsam
 195 Stare pudicitiam, vel sacro thure vocatam
 Junonem Inachiis oculos advertere templis.

Talem

179 cespitē al. 186 feris conj. Barth. pulchre. 187 Cretam pri. editt. centum al.

sed ad illum consularem clavum, quem λῶρον dicebant Constantino-
 poli, quo velut circumvolutos vide-
 mus in Diptychis.

179 Serici ratio adhuc ignota eo
 tempore, & cum xylino i. gossy-
 pio confusa: Justiniani demum
 ætate innotuit.

182 Filis lineis vel laneis ita
 subtilia inducuntur fila metallica,
 ut concreta hæc illis, & velut in-
 nata videantur. Illa jam fila lanea
 squalent auro, i. aureis velut squa-
 mis obducta & recta sunt.

183 Hinc incipit Poëta blandiri
 matri consulum, cujus elogium hic
 repetemus ex Grut. 352, 6 Anicia
 Falconia (Falconia Boissardus, me-
 lius) Proba, fidei, nobilitatis anti-
 quæ, ornamento Anicianæ familie,
 servandæ, & docendæ castitatis exem-
 plo, consulum proli, consulum matri,
 Anicius Hermogenianus Olybrius V.

C. Consul ordinarius, & Anicia Ju-
 liana C. F. ejus devotissimi filii de-
 dicarunt. Doctrinæ illius moni-
 mentum extant centones Virgilia-
 ni, quos ultimum edidit amicus
 dum viveret meus I. H. Kromaye-
 rus, ipsamque in præfatione illu-
 stravit. Hanc introducit poëta ve-
 teri more vestes a se textas suis
 præbere filiis, & tale quid factum
 olim a Latona in Apolline & Dia-
 na suis, fingit. Cf. v. 224.

185 Ante hunc partum Latone,
 Delus quæ Ortygia, & Asterie vo-
 cabatur stabilem sedem non habe-
 bat, sed vagæ ferebatur in & sub
 undis adeo. Vid. Callim. H. in
 Delum pr.

190 Ægeus, deus Ægæi maris,
 alias imperuosus & minacis.

195 Pudicitia deæ sub imagine
 cultæ olim Augustæ.

196 Ab Inache fluvio fingat Ar-
 givam

- Talem nulla refert antiquis pagina libris,
 Nec Latine cecinere tubæ, nec Græca vetustas:
 Coniuge digna Probo: nam tantum coetibus exstat
 200 Feminæis, quantum supereminet ille maritos:
 Ceu sibi certantes sexus quid possit uterque
 Hunc legere thorum. taceat Nereida nuptam
 Pelion, duplici fœcundam Consule matrem,
 Felicemque uterum, qui nomina parturit annis:
 205 Vt sceptrum gessere manu, membrisque rigentes
 Aptaverè togas, signum dat summus hinc
 Nube pater, gratamque facem per inane rotantes
 Prospera vibrati tonuerunt omina nimbi.
 Accepit sonitus curvis Tiberinus in antris,
 210 Ima valle sedens, arrectisque auribus hæsit,
 Vnde repentinus cœli fragor. ilicet herbis
 Pallentes thalamos, & structa cubilia musco
 Deferit, ac Nymphis urnam commendat herilem.
 Illi glauca nitent hirsuto lumina vultu,
 215 Cæruleis infecta notis, reddentia patrem
 Oceanum: crispò densatur gramine colla.

Vertice

208 Græta al. 201-204 Desunt in plerisque MSS. & in primis
 edit. usque ad Basil. quales hic sunt, debentur Clanxio. 208 tenuerunt
 omnia pri. edit. tenuerunt etiam Barth. Verbum tonare hic illustrat Heins.
 211 pro cœli quod dedit ex MS. Heins. populi vulg. vnde conjic. scopuli.
 212 fœcundam conj. Heins. 213 dominam com. vulg.
 216 densatur vulg.

giam Junonem insignem non mi-
 nus quam erat Olympius Jupiter,
 aut Pallas Attica.

203 Pelion nemus (πέλιον ὄρος)
 in quo celebratæ nuptiæ Theridos
 Nerei F. & Pelei, quas canit Ca-
 tullus.

205 Sceptum, eburnum illud, in
 quo summo aquila: rigentes toga
 ab auro multo: rigorem indicant
 etiam imagines in Diptychis, &
 summis. Vid. ad 7, 3.

212 Pallentes pingit colorem her-

barum a nimio humore flavescenti-
 um.

213 Urnam quam ipse Tiberinus
 pater alias habet, & inde aquam
 suis cum piscibus effundit, tradit
 interea curandam Nymphis, ne
 cesset aquæ fluxus. cf. 3, 134. Do-
 minam herilem, quod probat Bar-
 thius, nimis ταυτολόγον viderur,
 nec sententia sat bona. Nimis ze-
 lotypus vel meticulosus fuerit Ti-
 berinus, si Iliam suam nolit ad mo-
 menrum relinquere: sed urnæ alia
 ratio.

Vertice luxuriat toto crinalis arundo:

Quam neque fas Zephyris frangi, nec sole perustam
Æstivo candore mori: sed vivida frondet

220 Æquævum complexa caput. taurina levantur

Cornua temporibus raucos sudantia rivos.

Diffillant per pectus aquæ. frons hispida manat

Imbribus. in liquidos fontes se barba repectit.

Palla graves humeros velat, quam neverat uxor

225 Ilia, percurrens vitreas sub gurgite telas.

Est in Romuleo procumbens insula Tibri,

Qua medius geminas interfluit alveus urbes

Discretas subeunte freto, pariterque minantes

Ardna turrigeræ surgunt in culmina ripæ.

230 Hic stetit, & subitum prospexit ab aggere votum

Unanimes fratres, juncto stipante Senatu

Ire forum, strictasque procul radiare secures,

Atque uno bijuges tolli de limine fasces.

Obstupuit visu, suspensaque gaudia vocem

235 Oppressam tenuere diu; mox inchoat ore.

„Respice, si tales jactas aluisse fluentis,

Eurota Spartane, tuis. quid protulit æquum

Falsus olor, valido quamvis decernere cæstu.

Norint,

223 reflectit al. 225 Illi al. 231 junctos vulg. cuncta conj. Barth.
juxta al.

219 *Candore*, quo candet ferrum;
& incenditur arena: immo, quo
aër siccis fervoribus usus canduit
Ovid. Met. 1, 120.

220 *Taurina cornua* in fluminum
picturis solennia, ipsa etiam capi-
ta taurorum illis tribuunt. Vid.
Spanh. de V. e. P. N. Diss. 7 p.
394 sq. Sed quod *sudant* rivos hæc
etiam cornua, illud giganteum est,
& nostro solenne: *rauci* a sono.

223 Quod sunt *liquidi* fontes for-
dibus purgant barban, pectinisque
adeo vice funguntur.

224 Etiam hic uxor marito ve-
stes texuit. Vid. v. 183.

225 *Vitreæ* telæ, virides colore
aqueo.

230 *Aggerem* vocat insulam, ag-
gestionem limi in straminibus adhæ-
rescentis ortam: *votum subitum*, rem
votis expetitam subito contingen-
tem.

231 *Stipante senatu*, in processu
consulari, de quo laudatus modo
Spanh. diss. 12 p. 754 sqq.

236 Castori & Polluci comparat
ac præfert fratres Probos.

Norint, & ratibus sævas arcere procellas?

240 *En nova Ledæis soboles fulgentior astris.*

*Ecce mei cives: quorum jam Signifer optat
Adventum, stellisque parat convexa futuris.*

*Jam per noctivagos dominetur Olybrius axes
Pro Polluce rubens, pro Castore flamma Probrini.*

245 *Ipsi vela regent. ipsis donantibus auras*

Navita tranquillo moderabitur æquore pinum.

Nunc pateras libare deis, nunc solvere multo

Noctare corda libet. niveos jam pandite cœtus,

Naides, & totum violis prætexite fontem.

250 *Mella ferant silvæ. jam profluat ebrius amnis*

Mutatis in vina vadis. jam sponte per agros

Sudent irriguæ spirantia balsama venæ.

Currat, qui sociæ roget in convivio mensæ

Indigenas fluvios, Italici quicunque suberrant

255 *Montibus, Alpinasque bibunt de more pruinas:*

Vulturnusque rapax, & Nar vitiat odorato

Sulfure, tardatusque suis erroribus Ufens:

Et Phaëthontææ perpeffus damna ruinæ

Eridanus, flavæque terens querceta Maricæ

Liris,

248 pangite al. cinctus conj. Scal. niveo jam plaudite coetū MS.

250 fluant Barth. ex MS. 259 tenens vulg.

239 *Procellas* quod arcant *con-*
ripes deo dicti. Vid. Hor. Car. 1,
3. 2. 1, 12. 25.

241 *Signifer* f. *Zodiacus*, in quo
locum accipere præcipuus novo-
rum deorum honos. Vid. Virg.
Georg. 1, 32 sqq. cujus compara-
tione fit probabilior Heinſii con-
jectura *epit* *Adventu*, i. advenit,
convexa.

243 *Noctivagos axes* pro sideribus,
ut *igniferos* dixit 17, 275, ut *fide-*
ros 34, 35 & 37, 116 *superos*. sed etiam
aſtriferos Luca. 9, 5. Videntur
poetæ suos *axes* h. e. currus, singu-
lis stellis tribuere, ut Ovid. Am.
1, 6 *pruinofas molitur Lucifer axes*:

& Trist. 4, 4. 62 *Pene sub ejusdem*
fideris axe *jacent*. sic noſter 44, 61
Nitidos ſtupefaſta juvencoſ Lana pre-
mit, *pigroſque polus non concitat*
axes: non de polo arctico loquitur,
ſed univerſum de cælo, quod ſtare
videtur.

247 *Solvere* poſuit cum reſpectu
ad *Lyæni* Bachum, ſolventem cu-
ras, & linguam.

250 *Ebrius amnis*, qui poteſt fa-
cere ebrios, ut *pallida mors*.

254 *Phyſicam rationem* ponit:
e montium radicibus prodeunt flu-
mina, quæ ſub montibus errare in-
ſtar venarum in animali corpore
videntur.

- 260 *Liris, & Oebalia qui temperat arva Galefus.*
Semper honoratus nostris celebrabitur undis
Iste dies: semper dapibus recoletur opimis.,
Sic ait, & Nymphæ patris præcepta secutæ
Tecta parant epulis: ostroque infecta corusco
- 265 *Humida gemmiferis illuxit regia mensis.*

- O bene signatum fraterno nomine tempus!
 O consanguineis felix auctoribus anne,
 Incipe quadrifidum Phœbi torquere laborem.
 Prima tibi procedat hiems, non frigore torpens,
 270 Non canas vestita nives, non aspera ventis,
 Sed tepido calefacta Noto. ver inde serenum
 Protinus, & liquidi clementior aura Favoni
 Pratis te croceis pingat. te messibus æstas
 Induat, autumnusque madentibus ambiat uvis.
- 275 *Omni nobilior lustro, tibi gloria soli*
Contigit, exactum nunquam memorata per ævum,
Germanos habuisse duces: te cuncta loquetur
Tellus, te variis scribent in floribus Horæ,
Longaque perpetui ducent in sæcula fasti.

260 separat al. 264 peplis conj. Scal. 267 annus vulg. annæ Vit.
 271 trepido al. 278 inscribent florib. conj. Heinsh.

260 Quid sibi vult Oebalia inter Italiz regiones? Coloniam Oebaliae s. Laconicæ intelligit circa Tarentum, ubi Galefus.

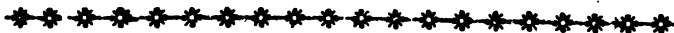
266 *Fraterno nomine*, i. fratrum duorum consulum, quos & consanguineos antiquo more vocat, & auctores, quasi dominos anni, qui nominantur, cum rogatur, quorum sit annus?

275 *Lustrum* hic sane videtur generaliore significatione poni, pro

unoquoque temporis intervallo f. circuitu. Ceterum quod *soli* huic anno fratres contigisse consules, ait poëta, illud e fastis inductione aliqua refellit Barthius.

278 *Horæ* hic quatuor anni temporum, quædam numina, speciatim veris. Ceterum suspicor, alludere poëtam ad ænigma Virgilianum & flores inscriptos nomina regum, & ominari futurum, ut hujus anni consules in ipsis quoque floribus scripti legantur.

II
CL. CLAUDIANI
IN RUFINUM
LIBRI I

P R A E F A T I O

Phœbeo domitus Python cum decidit arcu,
Membraque Cirrhæo sudit anhela iugo:
Qui spiris tegeret montes, hauriret hiatu
Flumina, sanguineis tangeret astra iubis:
5 Jam liber Parnassus erat, nexuque soluto
Cœperat erecta surgere fronde nemus.
Concussæque diu spatiosis tractibus orni
Securas ventis explicuere comas.
Et qui vipereo spumavit sæpe veneno
10 Cephissos liquidis purior ibat aquis.

Omnis

1 concidit Cujac. 4 tingeret Cujac. & al. tergeret al. 5 solum
malit Heinfs. 7 squamosis al. 9 fumavit Cujac. & al.
10 nitidis al.

Rufini hujus nomina, in quibus valde variatur, ex monimentis illustrat Pe. Relandus: honores, Gothofredi Prosopographia Cod. Theodosiani; res, annales atque historię ecclesię & imperii Rom. item Chronologia Codicis Theodosiani auctore Gothofredo. Nos illis tantum utimur, quæ ad lucem poëtæ verbis fenerandam necessaria putamus. Illud modo meminisse volumus, qui hos libros legunt, Rufinum Arcadio & Orientis aulæ, Honorio & occidentali imperio Stilichonem a Theodosio patre præfectos esse. V. Zosimus 4 extr. & 5 pr.

1 Arcere Python dtaco ab oraculo Delphico, quod ad eum diem

Themis tueretur, conatus Apollinem, hujus telis confectus est. Apollod. Bibl. 1, 4, 1. Fuit hæc allegoria, arbitror. Quamdiu Themis consulitur, alio araculo non est opus. *Eis vivens ægros*, auspiciū unum optimum, parete Themidi.

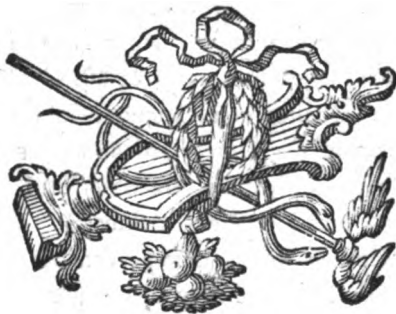
2 *Cirrhæum jugum* memorat ad magnitudinem Draconis signandam, qui ad urbem usque maritimam Phocidis extenderetur. Sed solent alias etiam poëtæ nominibus extendendis abuti.

7 Illi tractus sunt spiræ s. volmina draconis, quibus circumdedit Parnassum ipsum montem, in quo Delphi, dicitur. Delphorum porro urbem Cephissus perfluebat.

B

18 CL. CLAUDIANI II IN RUFINUM

- Omnis, Io Pæan, regio sonat: omnia Phœbum
 Rura canunt. Tripodas plenior aura rotat.
 Auditoque procul Musarum carmine ducti,
 Ad Themidis coëunt antra severa Dei.
- 15 Nunc alio Domini telis Pythone peremto
 Convenit ad nostram sacra caterva lyram,
 Qui stabilem servant Augustis fratribus orbem,
 Iustitia pacem, viribus arma regunt.

12 notat *Vic. & Vien.*

13 dulci *vulg.* docti *Bas.*

14 sonora *conj. Heinsf.* deæ *al.* dei etiam *Cujac.*

11 *Io Pæan!* Hæc ipsa tum primum orta gratulatio, qua deinde in victoriis & triumphis omnibus vsi sunt, & epinicia omnia Pæanas dixere. Callim. in Apoll. 97 *ἰὴ ἰὴ, παῖδων ἀνέομεν, δνεκ' αὐτοῦ Δελφός τοι πρῶτιστον ἐφύμκων εὐρετο λαός.*

12 Difficile forte dictu fuerit, quomodo *rotet aura tripodas.* Et tamen non insanit noster etiam cum poetice furit. Utrum solebat Pythia in illo suo furore cum ipso, cui insidebat, tripode circumagi, idque vaporibus ex antro surgentibus tribuebant? Alias quidem

per furorem circumagi homines & rotari constat, unde Bacchum *Bassaridum rotatorem* vocat Stat. Silv. 2, 7, 7 ubi vid. Barth. An auram ita vehementem antro prorupisse significat, quæ tripodas impositos everteret? Prima exemplaria habent *notat.* An hoc vult, notabiles reddit, & ostendit, hic divinum quid esse?

14 Dii conveniunt gratulandi causa ad Apollinem, invitati a Musis: nunc, alio Pythone, Rufino Imperatoris telis peremto, noster poeta invitat principes Senatus Ro. ad gratulandum.

III
CL. CLAUDIANI
IN RUFINUM
LIBER I

Sæpe mihi dubiam traxit sententiâ mentem,
Curarent Superi terras, an nullus inesset
Rector, & incerto fluerent mortalia casu.
Nam cum dispositi quævissem fœdera mundi,
5 Præscriptosque mari fines, annisque meatus,
Et lucis noctisque vices: tunc omnia rebar
Consilio firmata Dei, qui lege moveri
Sidera, qui fruges diverso tempore nasci,
Qui variam Phœben alieno jussit igni
10 Compleri, Solemque suo: porrexerit undis
Litora: tellurem medio libraverit axe.
Sed cum res hominum tanta caligine volvi
Adspicerem, lætosque diu florere nocentes,
Vexarique pios: rursus labefacta cadebat
15 Relligio, causæque viam non sponte sequebar
Alterius, vacuo quæ currere femina motu

B 2

Affirmat,

3 an certo *Cajac. ad Bas.* 5 maris *vulg.* annique *vulg.* annisque *al.*
annoque *al.* 6 luci noctique *conj. Heinfs.*
16 vano *Cajac. ad Bas.*

4 *Fœdera mundi* eleganti translatione notant constantem illam velut ex compacto cœlestium corporum revolutionem: de qua Manil. 3, 55 *Staretque æternis religatus fœdere mundus.* Sic *Parvarum fœdere cœtum est* Ovid. Met. 5, 532. Cf. infra v. 65.

9 *Variam Phœben*, phases mutantem singulis momentis: tum alieno igni: non dimittit facile nosse philosophandi occasionem.

11 Etiam hoc pulchre dictum ad philosophiam: ut æquabilis sit motus circa axem, librata debet esse moles illi circumfusa. Vid. ad 1, 1. it. 8, 286.

15 *Causam* vel *viam cause* adeo, ponit, tanquam de factione in rep. sermo esset, pro secta.

16 *Semina* solemne nomen, quo atomos Epicureas & elementa appellare solet Lucretius: his tribuit motum vacuum intell. rationis, solique adeo casui debitum.

- Affirmat, magnumque novas per inane figuras
 Fortuna, non arte, regi: quæ Numina sensu
 Ambiguo vel nulla putat, vel nescia nostri.
- 20 Abstulit hunc tandem Rufini poena tumultum,
 Absolvitque Deos. jam non ad culmina rerum
 Injustos crevisse queror. tolluntur in altum,
 Ut lapsu graviore ruant. Vos pandite vati
 Pierides, quo tanta lues eruperit ortu.
- 25 Invidiæ quondam stimulis incanduit atrox
 Alecto, placidas late cum cerneret urbes.
 Protinus infernas ad limina tetra sorores,
 Concilium deforme, vocat. glomerantur in unum
 Innumeræ pestes Erebi, quascumque sinistro
- 30 Nox genuit fetu: nutrix Discordia belli,
 Imperiosa Fames, leto vicina Senectus,
 Impatiensque sui Morbus, Livorque secundis
 Anxius, & scisso mærens velamine Luctus,
 Et Timor, & cæco præceps Audacia vultu,

Et

18 censet *marg. Bas.* 19 Ambigua *marg. Bas. pro nutriti quidam veri.*
 27 læua *Bas. marg.* 30 nutriti *Cujac. ad Bas. conf.*
ad 20, 433.

19 Nempe ad rem ipsam & causam religionis nihil interest, nulum quis putet deum esse, an non curare eum res humanas. Qui censet Ambigua scripsit, ille fluctuantem inter tres sententias facit poetam, aut Numina esse incerta, dubium esse, an sint Dii, aut nullos omnino esse Deos, aut, si sint, non curare res humanas. Cæsura secundæ regionis excusat ultimam brevem in Ambigua

24 Lues magna emphasi dicitur, de his, qui non pro se tantum inasti sunt, sed mala sua transfundunt in alios. Sic λοιμὸν & pestem passim ponunt scriptores optimi.

27 Sorores, furias, non angusta illa & propria significatione, sed quidquid angere & vexare solet homines.

29 Erebus patrem facit, Noctem vero matrem: fetu, q. d. fecundatione, semine secundo. Exprimit versum Hesiodi Theog. 125 Νύξ τέκε κρυσαμένη. Ἐρῆβη Φιλότητι μετῴσα. Candidatos poëtas jubeam in toto hoc concilio notare epitheta & picturas. Est hic locus inter pulcherrimos, qui ad pictorem etiam formandum utilis esse potest.

33 Scisso velamine pingit poeta luctum in se sevientem, in comas, in pectus, in vestes denique, quod ultimum etiam ficti luctus symbolum fecit Oriens. Morem lacerandarum vestium Græcis Romanisque etiam solemnem hic ostendit Barthii diligentia. Mærens lacera palla Concordia est Petro. c. 124.

- 35 Et Luxus populator opum, quem semper adhærens
 Infelix humili gressu comitatur Egestas,
 Foedaque Avaritiæ complexæ pectora matris,
 Insomnes longo veniunt examine Curæ.
 Complentur vario ferrata sedilia cœtu,
 40 Torvaque collectis stipatur Curia monstis.
 Alesto stetit in mediis. vulgusque tacere
 Jussit, & obstantes in tergum reppulit hydros,
 Perque humeros errare dedit: tum corde sub imo
 Inclusam rabidis patefecit vocibus iram.
 45 „Siccine tranquillo produci sæcula cursu,
 Sic fortunatas patiemur vivere gentes?
 Quo nova corrumpit nostros clementia mores?
 Quo rabies innata perit? quid inania profunt
 Verbera? quid facibus nequiquam cingimur atris?
 50 Heu nimis ignava, quas cælo Iupiter arcet,
 Theodosius terris. en aurea nascitur ætas.
 En proles antiqua redit. Concordia, Virtus,
 Cumque Fide Pietas alta cervice vagantur,
 Insignemque canunt nostra de plebe triumphum.

B 3

Pro

- 35 cui vulg. 37 viscera al. 38 ex ordine ad Bas. Cuj. 39 secreta MS.
 40 Totaque Bas. marg. Tetraque Cuj. ad Bas. 41 medio al. vultuque
 ad Bas. Cuj. 42 anguës vulg. 44 faucibus Cujac. ad Bas
 47 Quæ noua vulg. corripuit al. 49 accingimur MS.

39 Ferrata sedilia esse possunt, in quibus dure sedetur, ut *Ferrei Ermenidom thalami* Aen. 6, 280. Sed neque secreta h. e. separata a se invicem damnare auiam.

42 Componit se ad orandum: hydri quos pro capillis habet ne vagi circa ipsum os dicenti obstrepant, illos reicit. Sic *Bellona* 20, in pingues stragibus hydros pectit.

47 Quo h. e. quorsum, quo usque. Sic dedit ex MS. Heinsius.

Non dissimulo tamen, Quæ vel ob facilitatem, vel ob varietatem mihi magis placere. Quæ, quo, quid?

48 Inania verbera, quibus aëra tantum cædimus; & ventilamus faces.

51 Felicissima adulatio, Jupiter cælo furias & mala arcet, Imperator prohibet terris. *Divisum imperium cum Iove Cæsar habet.*

53 Alta cervice, erectæ, nihil metuentes, despicientes malos.

- 55 *Pro dolor, ipsa mihi liquidas delapsa per auras
Iustitia insultat, vitiisque a stirpe recisis
Elicit oppressas tenebroso carcere leges.
At nos indecores longo torpebimus ævo,
Omnibus ejectæ regnis? agnoscite tandem*
- 60 *Quid Furias deceat, consuetas sumite vires;
Conventuque nefas tanto decernite dignum.
Jam cupio Stygiis invadere nubibus astra,
Jam flatu violare diem, laxare profundo
Frena mari, ruptis fluvios immittere ripis,*
- 65 *Et rerum vexare fidem.,, Sic fata cruentum
Mugit, & tortos serpentum erexit hiatus,
Noxiaque effudit concusso crine venena.
Anceps motus erat, vulgi pars maxima bellum
Indicit Superis: pars Ditis jura tuentur.*
- 70 *Disfensuque alitur rumor. ceu murmurat alti
Impacata quies pelagi, cum flamine fracto
Durat adhuc sævitque tumor, dubiumque per æstum
Lassa recedentis fluitant vestigia venti.
Improba mox surgit tristi de sede Megæra,*
- 75 *Quam penes infani fremitus, animique profanus*

Error,

- 55 Pro pudor MS. 57 e carcere vulg. 64 dimittere Cujac.
ad Bas. 65 laxare vulg. lapsare, lassare, turbare, luxare al.
66 totos vulg. 69 tueretur al. verentur it. veretur al.
71 flumine Bas. marg. it. Gneif.

56 *Iustitia*, Astræa, virgo celestis, quæ homines terrasque reliquit sub ætatem æneam. Conf. v. 338 sq. Utitur hoc nomine ipse Virg. Georg. 2, 474. *Elicit* picturam habet blando nutu evocantis, & confirmantis cunctantem.

63 *Flatu violare diem* afflatu pestilente aëra meridianum inficere.

65 *Rerum fidem vexare* est illa federa mundi, de quibus ad v. 4 violare, turbare totam rerum naturam, ut nihil jam certi sit in prædictionibus astronomorum. Ve-

xandi verbum familiare nostrum. *Cruentum mugit*, horribili emphasi: rasit mugitu guttur, ut sanguis sequeretur. *Erexit serpentum hiatus*, ut eriguntur & horrent pili vehementer iratis animalibus, gallis gallinaceis, canibus &c.

66 *Tortos hiatus*, qui sunt in MSS. intelligam de vi quadam & velut convulsione.

69 Alii igitur inferre bellum volunt, alii modo defendere.

75 *Profanus*, impius, religionem violans, ut mox apparebit.

Error, & undantes spumis furialibus iræ.
 Non nisi quæsitum cognata cæde cruorem,
 Illicitumve bibit, patrius quem fuderit ensis,
 Quem dederint fratres. hæc terruit Herculis ora,

80 Et defensores terrarum polluit arcus:
 Hæc Athamanthæ direxit spicula dextræ:
 Hæc Agamemnomios inter bacchata penates
 Alternis lufit jugulis: hac auspice tedæ
 Oedipoden matri, natæ junxere Thyesten.

85 Quæ tunc horrifonis effatur talia dictis.

„Signa quidem, o sociæ, Divos attollere contra
 Nec fas est, nec posse reor: sed lædere mundum
 Si libet, & populis commune intendere letum,
 Est mihi prodigium cunctis immanius hydrys,

90 Tigride mobilis feta, violentius Austris
 Acribus, Eæripi refluis incertius undis
 Rufinus. quem prima meo de matre cadentem
 Suscepi gremio. reptavit parvus in isto

B 4

Sæpe

80 Hæc def. vulg. artus conj. Cujac. 83 intra conj. Heinsf.

86 o omittunt MSS. 89 natis MS. quod placet Heinsio. 90 ve-

-locius Basf. 91 Acris Harpyis vulg. hirpys Vic. Pro refluis,

fulvis it. flavis al. 93 reptavit al.

79 Terruit Herculis ora, & ipsum
 in furorem concitavit. per quem
 uxorem & liberos interfecit. Vid.
 Sen. Her. Fur. a v. 940. Vbi ta-
 men nihil de Megæra.

81 Spicula, quibus interfecit
 Athamas furiosus Learchum filium,
 designaturus idem scelus nisi fu-
 gisset in Palæmone, & illius Eno
 matre. Tisiphonæ tribuit inje-
 ctum Athamanti furorem Ovid.
 Met. 4. 473.

88 Agamemnona interficit Cly-
 tæmnestra uxor, hanc ulciscendi
 patris causa filius Orestes.

85 De Oedipo Jocastæ filio ac
 deinde marito, Tragædiæ plenæ
 sunt. Aegistho glorianti, se esse
 filium Thyestæ, Clytæmnestra a-
 cute respondet, Sen. Agam. 293:
 Si parum est, adde & nepos. De
 his Thyestæ cum Pelopea filia nu-
 ptiis, unde natus est Aegisthus, Ser-
 vius interpretatur Virg. Aen. 6, 623.
 Hic thalamum invasit natæ.

87 Mundum pro humano genere
 ponere, videntur a sacris scripto-
 ribus didicisse reliqui.

90 Tigris feta raptos catulos quam
 horribili celeritate persequatur,
 ostendit Plin. 8, 18 l. 25. Vid. in-
 fra v. 229.

- Sæpe sinu, teneroque per ardua colla volutus*
 95 *Ubera quæfuit fletu, linguisque trifulcis*
Mollia lambentes finxerunt ora cerasæ.
Meque etiam tradente dolos, artemque nocendi
Et didicit simulare fidem, sensusque minaces
Protegere; Et blando fraudem prætexere risu,
 100 *Plenus sævitæ, lucrique cupidine fervens.*
Non Tarteſſiacis illum satiarit arenis
Tempeſtas pretioſa Tagi, non stagna rubentis
Aurea Pæſtoli: totumque exhauſerit Hermum,
Ardebit majore ſiti. quam fallere mentes
 105 *Doſtus, Et unanimos odiis turbare ſodales!*
Talem progenies hominum ſi priſca tuliffet:
Pirithoum fugeret Theſeus; offenſus Oreſtem
Deſereret Pylades; odiſſet Caſtora Pollux.
Ipsa quidem fateor vinci, rapidoque magiſtram
 110 *Prævenit ingenio: nec plus ſermone morabor.*
Solus habet quidquid ſclerum poſſedimus omnes.
Hunc ego, ſi veſtræ res eſt accommoda turbæ,
Regalem ad ſummi producam principis aulam.
Sit licet ille Numa gravior, ſit denique Minos;
 115 *Cedet, Et inſidiis noſtri flectetur alumni.,*
Orantem ſequitur clamor, cunctæque profanas
Porrexere manus, inventaque triſtia laudant.

Illa,

- 94 tenero perque editt. prima, & placebat Heinſio. 95 Oſcula MSS.
 96 membra al. 97 Meque etiam conj. Heinſ. atqueſque al. 98 E-
 didicit ſimulare al. 101 ſatiarit MSS. recte ſatiaret al. 106 homi-
 nem al. 109 rapidoque al. rapido etiam Cujac. ad Baſ.
 113 perducam vulg.

96 Ceraſæ, angues, hydri, ſerpentes promiſcue de Furiarum crinibus apud poëtas. Prudent. Hamartig. 135 Dei Marcionis adlambunt ora ceraſæ.

102 Tempeſtas; quæ turbatis arenis prorutas micæ oſtendat.

103 Totum Hermum dicit, hic enim recipit Pæſtolum & Hyllum,

quod docet Strabo 13 p. 430. Conf. noſter 1, 53. 18, 214.

107 Paria amicorum conjunctiſſima nominat.

111 Poſſedimus, γεννημεθα. Præſens exactum.

113 Producam, proprie, de eo qui per gradus procedit, & augetur paulatim honoribus.

Illa, ubi cæruleo vestes connexuit angue,
 Nodavitque adamante comas, Phlegethonta sonorum
 120 Poscit, & ambusto flagrantis ab aggere ripæ
 Ingentem piceo succendit gurgite pinum,
 Pigraque veloces per Tartara concutit alas.
 Est locus, extremum qua pandit Gallia litus

B 5

Oceanit

119 Nodatamque ad. comam MS.

118 *Angue* igitur pro cingulo utitur.

119 *Adamante* etiam hic ferrum intelligo, duræ necessitatis symbolum. Deinde *poscit Phlegethonta* (a Phlegethonta) *pinum*, & *accendit*, ut Ceres ab Aetna cum filiam quaerit: confert utramque ipse noster 36, 386 sq. Dat *aggere* Phlegethonti altum, ne evagata flamma vastet omnia.

123 Etiam hic agnoscere licet doctrinam & ingenium poetæ, qui Rufinum ut ab Acheronte exciter, ponit aditum illum ad inferos Homericum fuisse in extrema Gallia, patria Rufini. Qui inspexerit Odyss. K, 504 Imperia Circes, & A, 13 Ulyssis obsequium, ille Oceanum s. fluviū mentionem inveniet, præter ea nihil. Sed Ω, 11 ubi de eadem re, *λευκάδα πέτρῃ* adjungit. Hanc *albam petram* Albion suam intelligebat Baroesius, qua de re jam disputarat scriter ad Euripidæ Helenam v. 1692. Favet illi, in primis autem huic poetæ nostri fictioni favet, fabula, de litoris Gallici incolis piscatoribus Francorum imperio subjectis, trajicere animas e Gallia in Britanniam consuetis, quam refert Tzetzes ad Lycophr. 1200, *Λίγυσι δὲ τὰς τῶν ἀποδησκότων ψυχὰς ἐκείσε διακομίζεσθαι*. Nimis jucunda est fabula, & multos arbitror fore, qui hæc legent, quibus non sit ad manus Lycophronis scholiastes. Itaque non piget locum adscribere. Ita igitur pergit: *Περὶ γὰρ τὴν ἀπὸ τῆς Ωκεανὸς τῆς περὶ τὴν Βρεττανίας ταύτης νῆσον*

ἰχθυοθήραν ἄνθρωποι, κατοικοῦσιν, ὅπου μὲν Φορῶντο, Φόρον δὲ μὴ τελῶντες αὐτοῖς, διὰ τὸ παραπέμπειν τὰς τῶν τελευτώντων ψυχὰς, ὡς Φασί. Οὗτοι γὰρ ἀπελθόντες ἐν ταῖς τῶν (ita habent libri, sed τῶν videtur delendum) ἐαυτῶν οἰκίαις περὶ ἐσπέραν καθυύουσιν, ἀραιοσμένων δὲ μετὰ μικρὸν αἰδάνοντα τῶν θυρῶν, καὶ Φωνῆς ἀκούειν ἐπὶ τὸ ἔργον καλύψεις αὐτὸς. ἀναστάντες δὲ πρὸς τὸν ἀγιάλῳ βαδίζουσι, ὅτι εἰδότες ποία ἀγία αὐτὸς ἀνάγκη ὀρώσι δὲ ἀκίτας παρεσκευασμένας, ἀλλ' ὅτι τὰς αὐτῶν, κενὰς μὲντοι ἀνθρώπων, ἐν αἷς εἰσελθόντες κοπήλατῶσι, καὶ αἰδάνοντα βάψας τῶν πλοίων, ὡς ἐξ ἐπιβατῶν, ἑδῆνα δὲ ὀρώσι. ῥοπή δὲ μὴ καταίρουν εἰς τὴν Βρεττανίαν νῆσον, μάλλιν ὅτε χερῶντα ταῖς ἰδίαις ναυοῖς νυκθήμερον κατάρα δυνάμενοι. Κατὰρατες δὲ πρὸς τὴν νῆσον πάλιν ἑδῆνα ὀρώσι, Φωνῆς δὲ ἀκούει τῶν ὁρῶν ὑποδεχόμενων τὸς αὐτὸς ἐπιβάτας, ἀπαριθμύοντων αὐτὸς καὶ πατρύειν καὶ μητρύειν, ἔτι δὲ καὶ ἐξ ἀξίας, καὶ τέχνης καὶ δόματος τῶν καθ' ἕνα καλόντων. οἱ δὲ τῶν ὁρῶν ἀποφορτισάμενοι, πάλιν ἐλαφροτέροις τοῖς σκάφεσι, μὴ ῥοπή πρὸς τὰς οἰκίας αὐτῶν ὑποτρέψουσιν. Video hanc narrationem omnibus prope verbis contractam ex narratione Procopii Gothic. 4, 20 qui non omnino veram sibi videri, ait, sed tamen acceptam a viris innumerabilibus, οἱ δὲ τῶν μὲν πραιοσμένων αὐτοῦργοι, τῶν δὲ λόγων αὐτήκοι ἰσχυρίζοντο γεγονέναι. Ipse eo inclinatur, ut velit ἔς ἀναισθήτην τὴν δυνάμιν ἀποκεκρίσθαι τὰ θρυλλόμενα, resolvi ea, quæ

- Oceani prætentus aquis, ubi fertur Ulysses
 125 Sanguine libato populum movisse silentem.
 Illic umbrarum tenui stridore volantum
 Flebilis auditur questus. simulacra coloni
 Pallida defunctasque vident migrare figuras.
 Hinc Dea profiliit, Phœbique egressa serenos
 130 Infecit radios, ululatuque æthera rupit
 Terrifico. sensit ferale Britannia murmur,
 Et Senonum quatit arva fragor, revolutaque Tethys
 Substitit, & Rhenus projecta torpuit urna.
 Tunc in canitiem mutatis sponte colubris
 135 Longævum mentita senem, rugisque severas
 Perfulcata genas, & ficto languida passu,
 Invadit muros Elusæ, notissima dudum
 Tecta petens, oculisque diu liventibus hæsit,
 Pejorem mirata virum. tunc talia fatur.
 140 "*Otia te, Rufine, juvant? frustra que juventæ
 Consumis florem patriis inglorius arvis?
 Heu nescis quid fata tibi, quid sidera donent,
 Quid fortuna pareat. toti dominabere mundo,
 Si parere velis. artus ne sperne seniles.*"

Nam-

- 124 quo fertur vulg. 125 silentum vulg. 127 auditu al. 128 mu-
 gire MS. catervas al. 133 unda al. Cf. 1, 213. urna etiam
 Basf. marg. 142 debent, dedent, spondent al.

que feruntur, in vim aliquam somnificam. Non male forte: ut miserarum sagarum phænomena ad sopores & somnia quidam referunt. Nos Claudiano hoc præstandum putabamus, ut non sine causa aut ἀφορμὴν finxisse inferos in extrema Gallia videretur. Qui voluerit ultra progredi, ille forte S. Patricii apud Hibernos purgatorium, & alterum Brendani apud Hibernos, hinc orta reperiet. Sed huc opus fuerit aliis auctoribus, quam Antverpiensibus Bollandiis, valde alioquin moderatis a. d.

xvii Martii, in appendice vitæ S. Patricii §. 5 p. 587 sq.

126 Tenui stridore, τριζύαυ, ut est Odyss. Ω, 5 & 7.

137 Elusæ Novempopuloniæ urbis, hod. *Euse en Gascogne*, ut placet Barthio: nec aliter Cl. Wesselingius ad Itiner. Hieros. p. 550. Notissima Megaræ sunt tecta Rufini, quicum sæpe habitaret. Vehemens illud præsertim, *Peiorem mirata virum*, intell. se.

142 Fata, sidera, fortuna eandem rem notat diverso respectu. Megæra induit personam veteris Magi, Chaldæi, Mathematici.

- 145 *Namque mihi magicæ vires, ævique futuri*
Præscius ardor inest. novi, quo Theffala cantu
Eripiat lunare jubar, quid signa sagacis
Ægypti valeant, qua gens Chaldæa vocatis
Imperet arte Deis. nec me latuere fluentes
- 150 *Arboribus succi, funestarumque potestas*
Herbarum, quidquid letali gramine pollens
Caucasus, & Scythicæ vernant in carmina rupes,
Quas legit Medea ferox, & callida Circe.
Sapius horrendos Manes sacrisque citavi
- 155 *Nocturnis Hecaten, & condita funera traxi*
Carminibus victura meis, multosque canendo,
Quamvis Parcarum restarent fila, peremi.
Ire vagas quercus, & fulmen stare coëgi,
Versaque non prono curvavi flumina lapsu
- 160 *In fontes reditura suos. neu vana locutum*

Me

- 147 Deripiat conj. Heinsf. 151 germine al. carmine etiam margo Basf.
 152 gramine it. gramina al. 154 pro manes, latices margo Basf. litavi
 vulg. ante Claver. cui debetur citavi. levavi, litando, litatis al. citatam
 conj. Heinsf. 158 fulmina, flumina, flamina al. 159 repressi-
 cursu margo Basf.

147 Eripere lunæ suam ludem re-
 Æ dicitur Saga Theffala. Sed ta-
 men bene observatum Heinsio,
 præpositionem de hac in re fami-
 liarem esse poëtis, ut Hor. Epod.
 5, 46 *Lunamque celo deripit:* &
 17, 5 *Refixa calo devocare fidera:*
 & v. 78 *Deripere lunam polo.* Si-
 gna, characteres magici, ex hiero-
 glyphicis illis sorte orti.

149 Imperet, pulchre. Nam ver-
 bis imperiosis & minacibus utun-
 tur interdum magi. Cui non no-
 tus titulus libri superstitiosi, *Vis*
inferis illata, Hallenzwang, cui
 Fausti Doctoris nomen præscri-
 bunt. *Fluentes arboribus succi:* suf-
 fimenta magica bonam partem con-
 stant succis & resinis arborum.
 Vid. v. g. Veget. mulom. 4, 12.

152 *Scythicæ rupes vernant her-
 bas in carmina* h. e. ad usum ma-

gicum & incantationes aptas pro-
 ducunt. Illustravit hanc rationem
 similibus Statii locis, cui debetur
 restituta hic lectio, Heinsius

153 Propria Medæ & Circes
 epitheta. *Sit Medea ferox* Hor. A.
 P. 123.

155 *Funera traxi* e sepulcro.

157 *Parcæ sunt Fata.* Hæc vero
 interdum de naturali morte su-
 muntur, opponunturque violentæ,
 ut occupare fata sit sibi accelerare
 mortem, cui contrarium *fata suo*
mori.

158 *Fulmen stare coëgi.* Majesta-
 tem carmini cum varietate conciliat
 hæc lectio: *fulmen*, quod iam ferri
 hue illuc cæpit, coëgi impetum
 sistere. Potestatem sibi arrogare
 magos in tempestates, tralaticium
 est.

- Me fortasse putes, mutatos cerne Penates.,*
 Dixerat: & nivæ (mirum) cœpere columnæ
 Ditari, subitoque trabes lucere metallo.
 Illecebris capitur, nimiumque elatus avaro
 165 Pascitur intuitu. sic Rex ad prima tumbat
 Mæonius, pulchro cum verteret omnia tacta.
 Sed postquam riguisse dapes, fulvamque revinctos
 In glaciem vidit latices; tum munus acerbum
 Sensit, & inviso votum damnavit in auro.
 170 Ergo animi victus, "*Sequimur quocumque vocaris,*
Seu tu vir, seu Numen.," ait: patriaque relicta
 Eoas jussu Furia tendebat ad arces,
 Instabilesque olim Symplegadas, & freta remis
 Inclita Thessalicis qua celsa Bosporus urbe
 175 Splendet, & Odrysiis Asiam determinat oris.
 Vt longum permensus iter, ductusque maligno
 Stamine fatorum claram subrepfit in aulam,
 Illicet ambitio nasci; discedere rectum;
 Venum cuncta dari. profert arcana, clientes
 180 Fallit, & ambitos a principe vendit honores.

Inge-

166 aspectu al. 169 invito quid. MSS. 170 animum MS. vocabis al.
 173 Instabiles MS. pro olim. diu MSS. 174 arce vulg. 175 descri-
 minat al. 179 proferre MS. Hinc etiam fallere - vendere conj. Heinsf.

165 Ad prima, ὡς τὸ πρῶτα, primum: ut, ad ultimum.

166 Pulchrum est, quod placet: placebat sibi valde Midas hoc tactu, efferebatque se ab initio.

170 Animi victus plane ut Virg. Ge. 4, 491 de Orpheo Inmemor heu victusque animi respexit.

172 Eoas dicit cum relatione ad Galliam, unde Rufinus excitatur.

173 Symplegadas commemorat poeta, licet illa venienti ab occidentali plaga sint ultra Constanti-nopolin. Scilicet cum sint tamen fat propinque Cyaneæ, non voluit poeta ita speciosum nomen & Argonautas ipsos, in carmine suo

omittere. Quod dicit instabiles olim, ad fabulam alludit. Fatale enim fuit ut desinerent moveri & symplegades esse adeo, cum primum navim transmississent. Χρῆδον γὰρ ἢ ἀνταῖς νηὸς παραωδῆσις εἴηαι παντελὲς, ut ait Apollod. 1, 9. 22.

177 Stamen futurum videtur, ultra notam metaphoram, habere respectum ad Ariadnæum filium, quo ductus Theseus Labyrinthum evasit.

180 Ambitos, petitos a principe, tanquam fonte: Præpositio a non notat quis petierit, sed unde petiti sint honores.

Ingeminat crimen, commoti pectoris ignem
Nutrit, & exiguum stimulo vulnus acerbat.

Ac velut innumeros amnes accedere Nereus
Nescit, & undantem quamvis hinc hauriat Istrum,

185 Hinc bibat æstivum septeno gurgite Nilum,
Par semper, similisque meat: sic fluctibus auri
Expleri calor ille nequit. Cuicumque monile
Contextum gemmis, aut prædia culta fuissent,
Rufino populandus erat, dominoque parabat

190 Exitium fecundus ager; metuenda colonis
Fertilitas. Laribus pellit, detrudit avitis
Finibus, aut aufert vivis, aut occupat heres.
Congestæ cumulantur opes, orbisque rapinas
Accipit una domus. populi servire coacti,

195 Plenaque privato succumbunt oppida regno.

Quo vesane ruis? teneas utrumque licebit
Oceanum, laxet rutilos tibi Lydia fontes,
Jungantur solium Cræsi, Cyrique tiara:
Numquam dives eris, numquam satiabere quæstu.

Sem-

182 cumulando MSS. 185 litore Basf. 186 meat al. 187 sitis
ista al. 193 ruinas al. 194 manus MSS. 198 Cyri,
Cræsi que MSS. tiaras conj. Heinsf.

181 *Ingeminat*, auget, & calumniando altero tanto majus facit, nedum ut extenuet: & hoc modo iram principis alit, vulnus in pectore ipsius, quod exiguum fuerat, tanquam unguis in ulcere amplificat: *stimuli* sunt etiam inter tormenta: locus jam læsus stimulo incenditur.

185 *Æstate* modo Ægyptum inundat Nilus. Plin. 5, 9 *Incipit crescere luna nova quæcumque post solstitium est* &c.

187 Conferri ad hanc descriptionem jussit Heinsius Suidam V. *Pueros*. Et sunt ibi plusscula, quæ videri possint hinc sumpta: sed in eo differt Suidæ narratio, quod ibi plane parallelos tractantur, co-

rundem flagitiorum participes, Rufinus & Stilicho.

192 Conf. 15, 166 ubi similia in Gildonem, quæ ad secundum nostri ingenium declarandum faciunt.

195 *Regnum privatum* invidiosissime vocatur potentia, quam sibi privatus arrogat. Nondum obliti erant Romani, qui historias legent, quam invidiam haberet ipsum regni nomen, nedum *privati*.

197 *Lydia* est Paphlagonia & Hermus: *rutilus* color auri.

198 *Cyri solio redditum Phraaten* habemus Hor. Car. 2, 2. 17. *Tiaræ*, esse Phrygium gestamen, docet Virg. Aen. 7, 247. it. Iuven. 6, 516. Itaque placet lectio MSS. quæ nomina regum permutat.

- 200 Semper inops, quicumque cupit. contentus honesto
 Fabricius parvo spernebat munera Regum,
 Sudabatque gravi Consul Serranus aratro,
 Et casa pugnaces Curios angusta tegebat.
 Hæc mihi paupertas opulentior: hæc mihi testâ
- 205 Culminibus majora tuis. tibi quærit inanes
 Luxuries nocitura cibos. mihi donat inemtas
 Terra dapes. rapiunt Tyrios ibi vellera fucos,
 Et picturatæ saturantur murice vestes:
 Hic radiant flores, & prati viva voluptas
- 210 Ingenio variata suo. fulgentibus illic
 Surgunt strata toris: hic mollis panditur herba,
 Sollicitum curis non abruptura soporem.
 Turba salutantum latas ibi perstrepat ædes:
 Hic avium cantus, labentis murmura rivi.
- 215 Vivitur exiguo melius. natura beatis
 Omnibus esse dedit, si quis cognoverit uti.

Hæc

201 regis *margo* *Baf.* 203 tenebat *al.* 204 augustior *ulg.* 207 tibi
 succos *al.* 208 signantur *margo* *Baf.* 215 beatos omnibus
MSS. ap. Burm. ad Aen. 6, 66.

207 *Rapiunt - fucos* eleganter,
 q. d. cupide & celeriter bibunt.
Fucus non ipsa purpura, sed *δευ-
 σσηνοῖον φάρμακον*, quo imbuta pri-
 mum lana profundius admittit, &
 servat fidelius pretiosum purpu-
 ræ sanguinem. Dixi ea de re quæ-
 dam ad Quintil. 12, 10. 75. Lo-
 cum ibi laudatum Nov. 4, 405 pōst-
 ea deprehendi expressum e Pla-
 tone de Rep. 4 p. 449, B. Cæte-
 rum *fucos* s. *succos* Tyrios, quibus
 e *MSS.* *fucos* substituit Heinsius,
 damnare non ausim: cum præser-
 tim *Sidonio ostro* multum distent
Aquinatæ *potantia vellera fucum*,
 Horat. Epist. 1, 10. 26 quo ipso
 etiam in loco tamen *fucum* habent
 prius editiones. Et est frequens
 admodum horum nominum in
MSS. permutatio.

208 *Picturatas vestes* intelligo,
 quæ figuras etiam vel colore vel
 acu vel ipsa denique textura pi-
 ctas habent: qualis apud Roma-
 nos quoque triumphalis. Plin.
 8, 48 s. 74 *Pictas vestes apud Ho-
 merum* (12. Γ, 125) memorat, unde
triumphales nate. Cic. Tuf. 5 c. 21
*Textili stragulo magnificis operibus
 picto* imponit Daemoclem. Vid. Cer-
 da ad Virg. Aen. 3, 483 *picturatas
 auri subtemine vestes*. Versus Clau-
 diani multum Maroniano inferior
 est. Hic indicatur quomodo pi-
 cturatæ sint vestes: in illo pictu-
 ratæ jam vestes saturantur murice,
 quod *ὑσερον πορέσεν* est, & natu-
 ræ rei adversum.

212 *Non abruptura soporem*, i. non
 passura abrumpi. Herba illa ita mole

Hæc si nota forent, frueremur simplice cultu:

Classica non fremerent: non stridula fraxinus iret:

Non ventus quateret puppes, non machina muros.

210 Crescebat scelerata fitis, prædæque recentis

Inceffus flagrabat amor, nullusque petendi

Cogendive pudor. crebris perjuria nectit

Blanditiis: sociat perituro foedere dextras.

Si semel e tantis poscenti quisque negasset,

225 Effera prætumido quatiebat corda furore.

Quæ sic Getuli jaculo percussa lææna,

Aut Hyrcana premens raptorem bellua Parthum,

Aut serpens calcata furit? jurata Deorum

Majestas teritur: nusquam reverentia mensæ,

230 Non conjux, non ipse simul, non pignora cæsa

Suffi-

217 vidu MS. quod placet Heins. vultu MS. 218 gement Bas. &
MS. 222 perj. miscet vulg. nutrit MS. nectit etiam Cuj. ad Bas.
223 perituras MS. 226 Getulo al. gentili plac. Heinsio. Getuli etiam
Vic. 227 partus al. 229 nunquam al. 230 cæsi MS.

le præbet cubile domino, ita dulcem
conciliat somnum, ut curæ illum
nullæ excitent.

218 *Stridula fraxinus*, hasta cum
fibulo ac stridore findens aëra.

219 Navium usus semper a poë-
tis ad corruptos hominum mores,
& sæcula non amplius boni meral-
li, refertur. V.g. Arat. 110 quam-
diu Justitia adhuc versabatur inter
homines, Ἀστραία virgo, Χαλεπή
ἐπύρρο θαλάσσης, καὶ βίον ἤπρω νῆες
ἐπὶ πρῶτον ἡγήνεσκον Ovid. Met.
1, 132 ferres demum ætate Vela da-
bant ventis &c.

221 *Inceffus amor*, qui simul re-
ligionem ac pietatem violat.

223 *Perituro fudere*: vehemen-
tius ita, quam si simpliciter po-
suisset, non diturno, non diu du-
ratur. *Sociat dextras*, antiquum
symbolum fidei, etiam in num-
mis sæpe expressum. Utramque
imaginem habet jam Homerus 12.

B, 340 Ἐν πυρὶ δὴ βυλαὶ τὰ γενότα-
το — καὶ δεξιῇ ἤς ἐπέπιδραυν.

224 Si vel semel quisque h. e.
quisquam, vel quiscunque poscen-
ti Rufino, de tam magnis & mul-
tis rebus, quas quotidie petebat,
quidquam negasset.

226 *Gentili* placeret mihi, com-
mendante Heinsio, si relinquere-
tur indicium aliquod patriæ, aut
si unam tantum leones haberent pa-
triam, aut si leones facilius genti-
li, quam alieno jaculo vulnera-
rentur.

227 Vid. supra v. 91.

229 *Majestas teritur*, conculca-
tur, verbum vehemens ex antiqui-
tate repetitum. Nævius Apella
apud Priscia. 6 p. 681 ext. *Us
illum DI terant, qui primum olitor
cepam protulit.*

230 *Ipse*, qui negavit Rufino, si-
mul cæsus cum conjuge & liberis.
Sed

- Sufficiunt odiis: non exstinxisse propinquos,
 Non notos egisse sat est: excindere cives
 Funditus, & nomen gentis delere laborat.
 Nec celeri mittit leto: crudelibus ante
- 235 Suppliciis fruitur. cruciatus, vincla, tenebras,
 Dilato mucrone, parat. pro sævior ense
 Parcendi rabies, concessaque vita dolori!
 Mors adeone parum? causis fallacibus instat:
 Arguit attonitos se iudice. cætera segnis,
- 240 Ad facinus velox: penitus regione remotas
 Impiger ire vias. non illum Sirius ardens,
 Brumave Rhipæo stridens Aquilone retardat.
 Effera torquebant avidæ præcordia curæ.
 Effugeret ne quis gladios, neu perderet ullum
- 245 Augusto miserante nefas. non flectitur annis:
 Non ætate labat. juvenum rorantia colla
 Ante patrum vultus stricta cecidere securi.
 Ibat grandævus nato moriente superstes
 Post trabeas exsul. quis prodere tanta relatu

Funera,

232 notis *al.* exstinguere *al.*
marg. Bas.

234 perimit *al.*
 242 Typhæo *Bas.*

237 Portenti

Sed *cæsi* fere malim, ut referatur
 ad principalem personam, infeli-
 cem illum maritum, patrem, pro-
 pter cuius offensionem pereunt
conjux & pignora.

237 Acerbissime Cic. ad Teren-
 tiam 15, 3 *Ut tuto sim quod labo-
 ras, id mihi nunc facillimum est, quem
 etiam inimici volunt vivere in his tan-
 tis miseriis.* Crudelissime Tibe-
 rius ap. Sueto. c. 61 *precanti cui-
 dam pœna maturitatem respondit,*
 Nondum tecum in gratiam rediit.

239 Crudelitas Rufini fecit, ut
 attoniti essent homines etiam in-
 nocentes, cum ad hunc iudicem &
 quæsitorem vocarentur. Sed ipse
 hunc timorem indicium & argu-
 mentum commissi facinoris inter-
 pretatus est.

240 Regione hic non puto aliud
 significare quam spatio, interval-
 lo; penitus autem simpliciter au-
 gere significationem, plane, quan-
 tum potest.

242 Rhipæus s. quod alii malunt
 Riphæus aquilo, a montibus ejus-
 dem nominis spirans.

245 Augusto imperatore miseran-
 te & parcente, Rufinus perdit ne-
 fas h. e. occasionem nefarium quid
 perpetrandi.

246 Rorantia colla, sanguine stil-
 lantia.

249 Post trabeas i. post gestum
 Consulatum, cujus tum insigne
 etiam trabea, auro distincta &
 gemmis, ut copiose ostendit Bar-
 thius. Vid. 1, 178. 7, 5. 22, 3.

- 250 Funera, quis cædes possit deflere nefandas?
 Quid tale immanes umquam gessisse feruntur
 Vel Sinis Isthmiaca pinu, vel rupe profunda
 Sciron, vel Phalaris tauro, vel carcere Sulla?
 O mites Diomedis equi! Bufiridis aræ
- 255 Clementes! jam Cinna pius, jam, Spartace, lenis
 Rufino collatus eris. dejecerat amens
 Occultis odiis terror, tacitique sepultos
 Suspirant gemitus, indignarique verentur.

At non magnanimi virtus Stilichonis eodem

- 260 Fracta metu: medio solus sed turbine rerum

Contra

252 Cyclops hamata *marg. Bas.* 254 equos - aras *MS.* 256 omnes *al.*
amens etiam Vic. & Vien. 258 indignatique *al. quod placet Barthio.*
 260 medioque in *vulg.* medio solus sed *al.* solus medio sed *al.* sese me-
 dio sed *prima edit.* sese medio de *al.* medio sese sed *Cujac. ad Bas.*
 solus medio qui *conj. Heinsh.*

250 *Tanta funera*, non simpliciter pro tot. positum: sed etiam tam magna.

252 Solebat Sinis latro Isthmum Corinthiam obsidens inflexis pinuum cacuminibus (unde *nirvovmipwv* dictus) deligare homines, & ita redeuntibus ad ingenium arboribus dilacerare, eodem deinde supplicio ipse a Theseo peremptus. Vid. Paus. Corinth. c.1.

253 Sciron infamis & ipse latro fixa quædam inter Megara & Corinthum inhabitans, inde homines in mare deiecit: sed ipse quoque Theseo eandem pœnam dedit, quod idem Pausanias tradit Atticis extremis. De Sullæ crudelitate Sen. de Benef. 5, 16 & de Clem. 1, 12 &c.

254 Diomedis equi carne humana pasci a domino suo, quem illis tandem devorandum obiecit Hercules, (vid. Diod. Sic. 4 c. 15. Ovid. Met. 9, 194 &c.) mites videri possunt, si cum Rufino comparentur. Bufiridis illaudati aras otium poetarum & declamatorum materiem fuisse, indicat Virg. Ge. 3 pr. & ineptum illius laudatorem refellit in encomio Ilocrates.

255 Cinna, adiutor ille & revocator C. Marii, interfectus Octavii Consulis, M. Antonii oratoris, ceterorum. Vid. Vell. Pat. 2, 22 qui pulchre de illo c. 24 extr. *ausum eum, quæ nemo auderet bonus; perfecisse, quæ a nullo nisi fortissimo, perfici possent.* Spartaci nomen servi, qui XL millibus servorum collectis terrorem & clades Italiæ intulerat, humilis, audacis, crudelis, seditiosi appellatio facta. Vid. Vell. 2, 30. Cicero Phil. 4 extr. Antonium vocat *percussorem, latronem, Spartacum.*

256 Amens terror, vehemens & dignum summo poëta epitheton, quod restituit ex MSS. Heinsius, quod firmat antiquissima editio Vicentina & emendata sane Vienne-sis. Et tamen omnes pene necessarium facit illud, quod vix abesse potest accuratius, unde intelligatur, quis dejectus sit. Nec rursus librariis semibarbaris deberi potest amens. Quid si ita poëta dedit, Dejecerat amens Occultos odii terror. Occultus odii est, qui tegit odium suum, ut manifestus mendacii &c.

Contra letiferos rictus, contraque rapacem
Movit tela feram, volucris non præpete cursu
Vectus equi, non Pegaseis adjutus habenis.

Hic cunctis optata quies, hic sola pericli

265 Turris erat, clipeusque truncem porrectus in hostem.

Hic profugis sedes, adversaque signa furori,

Servandis hic castra bonis: hucusque minatus

Hærebat, retroque fuga cedebat inerti.

Haud secus hiberno tumidus cum vortice torrens

270 Saxa, rotat volvitque nemus, pontesque revellit,

Frangitur objectu scopuli, quærensque meatum

Spumat, & illisa montem circumtonat unda.

Qua dignum te laude feram, qui pene ruenti,

Lapsuroque tuos humeros objeceris orbi?

275 Te nobis trepidæ ceu fidus dulce carinæ

Ostendere Dei, geminis quæ lassâ procellis

Tunditur, & victo trahitur jam cæca magistro.

Inachus rubro perhibetur in æquore Perseus

Neptu-

261 pestiferos *al.* 266 regna *vulg.* adv. hic signa *MS.* 270 venit-
que-poltesque *marg. Bas.* 272 elisa *al.* circumsonat *al.* 274 subjeceris *MS.*
276 lapsa *vulg.* quassa *conj. Heins.* 278 In. quondam
vulg. rubro etiam *Cujac.*

262 Chimææ itaque comparat
Rufinum, ad quam conficiendam
Pegaso adjutore usus est Bellerophontes. Apollod. 2, 3.

265 Porrectus illud pulchram
phantasian offert lectori propugna-
toris objicientis se hosti, & pro-
tendentis clipeum. Sic mox adversa
furori signa indicant exercitum si-
gna inferentem in furiosum ho-
stem.

267 Rufinus dum vexat perfe-
quiturque bonos omnes *huc usque*
tantum, usque ad Stilichonem ad
quem confugiunt miseri, *minatus*,
ubi in hunc incidit, stupore &
meru heret. Ceterum plane si-
miles moribus ac sceleribus facit
Rufinum & Stilichonem Zosimus
5 pr. it. Suidas V. *Ρωφίνος*.

276 Geminas procellas intelligo
fluctus per vices utrumque latus
navis ferientes. Sed interdum su-
spicor, pro *geminis* legendum for-
te *Geminos* Castora & Pollucem,
Servatores illos nautarum. *Lassa*
dicitur navis ut alias *fessa*, quæ
vi externæ non jam resistit: *cæca*,
pulchre: oculos enim navi præ-
stat gubernator, cujus ministerio
cessante, cæca est.

278 Inachus longa successione,
Perseus, instructus Mercurii talis-
ribus, quæ hic *alæ* vocantur, &
Medusæ Gorgonis capite, interfe-
cit cetum, cui exposita fuerat An-
dromeda ad loppem Syriæ, ut sa-
ma verus vulgarat. Vid. qui lau-
dantur Cellario N. O. A. 3, 13. 96.
At noster ponit ad mare rubrum,
qua

Neptuni domuisse pecus; sed tutior alis:

280 Te non penna vehit. rigida cum Gorgone Perseus;

Tu non vipereæ defensus crine Medusæ.

Illum vilis amor suspensæ virginis egit;

Te Romana salus. taceat superata vetustas:

Herculeos conferre tuis jam desinat actus.

285 Una Cleonæum pascebat silva, leonem.

Arcadiæ saltum vastabat dentibus unum

Sævus aper: tuque o compressa matre rebellis

Non ultra Libyæ fines, Antææ, nocebas:

Solaque fulmineo resonabat Creta juvenco,

C 2

Ler-

280 tegit marg. Basf.

287 comprehensa conj. Scal.

qua nempe parte Æthiopiam al-
luit. *Pecus Neptuni* quod vocatur
cetis s. pisfrix, est Horatianum
Od. 1, 2. 7.

280 Rigida Gorgo ab effectu, ut
pallida mors.

286 Arcadiæ saltum Erymanthum
montem.

287 Quod *Comprehensa* matre ma-
lebat Scaliger, ejus rei duas potuit
causas habuisse, primo quod *com-
pressa* videri poterat incautius di-
ctum & turpissimule: deinde quod
comprehensa potest significare, illam
in ipso calu a filio velut comple-
xu assumptam in auxilium. Cete-
rum fabula nota est. Observavit
in certamine Hercules Antæam
humo affixum surgere altoro tan-
to validiorem, *rebellis* nomine no-
titer exprimit, bellum resumere au-
sum. Itaque sublatus de terra
constrictis brachiis elisit. Splen-
dide descripta & copiose fabula
Luca. 4. 590 sqq. Ceterum, quoniam
hic sumus, admoneamus lectores
castros facti Cæsaris, qui *prolapsus*
in egressu navis, *verso ad melius*
omine, Teneo te, *inquit*, Africa!
Frontinus certe 1, 12. a hæc verba
ponit, Teneo te, Terra mater. Sic
tenuit eam Brutus, cum illi pro-
lapsus osculum ferret.

289 *Fulmineus juvenens* hic præ-
termisus ab interpretibus, & in
universum rarior est in laboribus
Herculis. Nostro 34, 33 *Diffæas*
quatiens mugitibus urbes dicitur.
Lucret. 5, 26 simpliciter est *Cretæ*
taurus. Seneca Herc. Fur. 230
Taurum centum non levem populis
metum dicit, qui eidem Her. Oet.
27 est *Taurus populis horridus*
centum pavor. Longam fabulam Tau-
ri Cretæ vastatoris, Minoi a Ne-
ptuno immissi, habet Pausa. Attic.
c. 27, quem eundem in Herculis
laboribus fuisse, ait, trajecisse in
Peloponnesum, per Argivorum
campos & Ithmum in Maratho-
na venisse, interfectoque ibi An-
drogeo, tandem a Theseo in Atti-
ca arce mactatum. Aliter noster,
qui soli Cretæ illum assignat, &
Herculi. Cum ignis in eo men-
tionem nemo alius faciat, *fulmi-
neum* interpretabar de alia vi ac
celeritate: sed video, placuisse
etiam Quinto Calabro 6, 237 Tau-
rum, quem in Herculis laboribus
ponit, *νυκνύον* appellare. Hæc
paullo exsequi pluribus lubuit,
cum neque hic, neque ad alterum
nostri locum annotatum quidquam
esset a Barthio.

- 290 Lernæamque virens obsederat Hydra paludem.
 Hoc monstrum non una palus, non una tremebat
 Insula: sed Latia quidquid ditione subactum
 Vivit, & a primis Ganges horrebat Iberis.
 Hoc neque Geryones triplex, nec turbidus Orci
- 295 Janitor æquabunt, nec si concurrat in unum
 Vis Hydræ, Scyllæque fames, & flamma Chimææræ.
 Certamen sublime diu, sed moribus impar
 Virtutum, scelerumque fuit. jugulare minatur:
 Tu prohibes. ditem spoliat: tu reddis egenti.
- 300 Eruit: instauras. accendit prælia: vincis.
 Ac velut infecto morbus crudefcere cœlo
 Incipiens primos pecudum depascitur artus;
 Mox populos urbèsque rapit, ventisque perustis
 Corruptos Stygiam pestem defudat in amnes:
- 305 Sic avidus prædo jam non per singula sævit;
 Sed sceptris inferre minas, omnique peremto

Milite,

294 Geryon *vulg. sed Geryones etiam Vic.* 295 æquabat *al.* 296 canes *MSS.* 297 motibus *al.* 302 primo *vulg.* 303 venis *MS.* 304 diffundit *marg. Basf.*

290 *Virens Lernæa* solemnî venenatorum epitheto. Sic *virides laertes* dixit Virg. ecl. 2, 9 et Hor. Od. 1, 23. 6: colubras id. Od. 1, 17. 8: Pythonem Stat. Theb. 1, 711: Dracones Id. 2, 279.

293 Ponit terminum orbis Romani occidentalem Iberos s. Hispanos, & orientalem Indos ad Gangem. *Primos Iberos* dixit, h. e. extremos. Hæc enim converti possunt & permutari ut altum & profundum.

294 *Turbidum* vocat Cerberum, a natura animalis inquieti, & latratu turbantis ad minimam occasionem silentia.

296 *Scyllæ canes*, quos e *MSS.* attulit Heinſius, eruditi certe librarii sunt: cum vix unquam sine illis memoretur.

297 *Sublime certamen* est, quam

diu erigit se uterque pugnantium, ut galli gallinacei, ut illud pat Virgilianum Aen. 5, 426 *Constitit in digitos extemplo erectus uterque, Brachiaque ad superas interritus extulit auræ.*

302 Sic pestilentia Attica incipit a canibus. V. Lucret. 6, 1220. Sic in Æginensi apud Ovid. Met. 7, 536 *Strage canum prima depreſsa potentia morbi.*

303 *Venti perusti*, austri calidi. Vt urere possint venti, ipsos prius h. e. aëra, accendi urique oportet. Porro austri æstuosi propagare pestilentiam solent. Attica illa ex Æthiopia per Ægyptum & Africam venit ad Græcos. V. Thucyd. 2, 48.

304 *Defudat* illud morbum facit personam, cujus sudor inficiat vicina corpora.

Milite, Romanas ardet prostrernere vires.

Jam gentes Istrumque movet, Scythiamque receptat

Auxilio, traditque suas hostilibus armis

310 Reliquias. mistis descendit Sarmata Dacis,

Et qui cornipedes in pocula vulnerat audax

Massagetes, cæsamque bibens Mæotida Alanus,

Membraque qui ferro gaudet pinxisse Gelonus,

Rufino collecta manus. vetat ille domari,

315 Innectitque moras, & congrua tempora differt.

Nam tua cum Geticas stravisset dextra catervas,

Uta Ducis socii letum, parsque una maneret

Debilior, facilisque capi: tunc impius ille

Proditor imperii, conjuratusque Getarum,

320 Distulit instantes eluso principe pugnâs,

C 3

Hun-

307 audet *al. V. Heins. hic & ad Æn. 11, 895. ardet etiam Cuj. ad Basf.*

308 Jamque Geras *MSS. retentat Cuj. ad Basf. retentat quid. ap. Heins.*

312 patriamque *vulg. patriumque bibens Mæoris Orontem MSS. quidam, Vic. Vien. 314 collata al. 316 dextera turmas vulg.*

308 Ad Rhadagaifum Scytharum & Gothorum ducem respici apparet. Sed applicare singula ad historiam, nec expeditum est, nec forte profuturum poetæ, in sterilitate, & barbarie & vitiis aliis scriptorum, unde illa petenda esset.

310 *Reliquias* suas: quæ ipse non vastaverat, devoraverat, ea tradit perdenda hostibus.

311 *Laeta Massagetes qui pocula sanguine miscet* Sen. Oedip. 470. Etiam hodie passim de Scythicis gentibus talia memorantur: quam vere non dixerim.

312 *Cæsam Mæotida* vocat glaciem de palude excisam & liquefactam in ore. De *Alanis* hic multa collegit Barthius. *Geloni picti* sunt Virg. Ge. 2, 115 h. e. Servio interprete, *stigmata habentes*. De illo more Scythico vid. Sext. Empir. Pyrrh. Hyp. 3, 24 f. 202 & quæ ibi Fabric.

314 *Vetat* Rufinus domari hostes. Perfidiæ, proditiōis, tan-

quam instrumentorum ambitionis, & studii privatæ utilitatis plena tum omnia, describunt historici: sed eadem etiam iis involutarum partium, tum scriptorum (qui nempe & ipsi in partes eunt non minus quam hic noster poeta) vitio tenebris, ut nesciam, an certum quid constitui queat.

316 Redit hic ad Stilichonem, quem alloquutus est supra 275 sq.

317 *Dux socius* est Promotus, qui colaphum Rufino infregerat, pro quo insidiis illum hic interemit, narrante rem Zosimo 5, 51. Ceterum hanc hujus loci sententiam puto: Cum reliquus à clade, quam Stilicho ei intulerat, Getarum s. Gothorum exercitus in potestatem redigi facile posset, Rufini fraude illos evasisse, procuratamque illis opportunitatem Hunnorum auxiliis se muniendi: hoc sibi volunt verba, *Hunnorum latrans* i. e. allaturus illis laborantibus *opem*.

Hunnorum laturus opem: quos affore bello
Norat, & invisilis mox se conjungere castris.

Est genus extremos Scythiæ vergentis in ortus
Trans gelidum Tanain: quo non famosius ullum

325 Arctos alit. turpes habitus, obscenaque visu
Corpora; mens duro numquam cessura labori.

Præda cibus, vitanda Ceres, frontemque secari
Ludus, & occisos pulchrum jurare parentes.

Nec plus nubigenas duplex natura biformes

330 Cognatis aptavit equis. acerrima nullo
Ordine mobilitas, insperatique recursus.

Quos tamen impavidus contra spumantis ad Hebrî
Tendis aquas, sic ante tubas ferrumque precatus:

“Ma-

331 ablaturus it. allaturus al. 322 dextris al. 324 deformius vulg.
animosius it. violentius al. 325 tristes vulg. 327 fratresque secare
vulg. usque ad Claver. fratresque necare Basf. sed in marg. frontemque
secari. 329 binembres al. 333 aciemque al. ferrumque etiam
Stat. Theb. 6, 147.

323 Cum Hunnorum hac descriptione conferri meretur Zosim. 4, 20: Jornand. de reb.: Get. c. 24: præcipue vero Ammia. Marcelli. 31, 2 cujus inter alia hæc sunt: *Prodigiis formæ, ut bipedes existimes bestias — Radicibus agræstium herbarum, & semicruda cujusvis pecoris carne vescuntur, quam inter femora sua & equorum terga subsertam fori calefaciunt brevi.* Et p. 669 *Nemo apud eos arat, nec stium aliquando contingit.*

327 Frontem, si hæc vera est lectio, posuit poeta pro tota facie. Sic enim Ammianus p. 666 *Quoniam ab ipsis nascendi principiis infantium ferro sulcantur altius genæ, ut pilorum vigor tempestivus emergens corrugatis cicatricibus hebetetur, senescunt imberbes &c. Fratrem videtur fronti substituisse librarius aliquis, ut magis congruat cum occisis parentibus, quorum conjuncta hic mentio. Nihil hac de re Ammianus, nec alius, puto, in*

Hunnorum descriptione. Sed notum h. e. vulgatum de Scythiis, Massageris, Derbicibus, parentes senes ab iis jugulatos ac devoratos. Vid. quos laudat ad Sext. Empir. Pyrrh. Hyp. 2, 24 l. 210 Fabricius.

329 Nubigenæ sunt Centauri, e nube, quam pro Junone amplexus fuerat Ixion, orti. Nempe tota fabula ex miraculo equitum, primo in Thessalia visorum, videtur nata. De Hunnis Ammia. pag. 668 *Equis prope affixi — Ex ipsis (equis) quivis perniox & perditus emit & vendit, cibumque sumit & potum, & inclinatus cervicis angustæ jumentum in altam soporem, adusque varietatem effunditur somniorum &c.*

331 Ammia. p. 668 *Subito de industria dispersi vigescunt, & incompota acie cum cade vasta discurrunt.*

333 Meminerimus ad Stilichonem conversam esse orationem. Sed

"Mavors, nubifero seu tu procumbis in Aeno,

335 *Seu te cana gelu Rhodope, seu remige Medo*
Sollicitatus Athos, seu caligantia nigris
Illicibus Pangæa tenent, accingere mecum
Et Thracas defende tuos: si latior adsit
Gloria, vestita spoliis donabere quercu.,

340 *Audiit illa pater, scopulisque nivalibus Aemi*
Surgit, & hortatur celeres clamore ministros.
"Fer galeam, Bellona, mihi, nexusque rotarum
Tende, Pavor: frena rapidos Formido jugales.
Festinas urgere manus. meus ecce paratur

345 *Ad bellum Stilicho, 'qui me de more tropæis*
Ditat, & hostiles suspendit in arbore cristas.
Communes semper litui, communia nobis
Signa canunt, junctoque sequor tentoria curru.,

Sic fatus campo insiliit, lateque fugatas

350 *Hinc Stilicho turmas, illinc Gradivus agebant,*
Et clipeis & mole pares. stat cassis utrique

C 4

Side-

341 celeri al. 343 frenet MSS. & Bas. trepidos marg. Bas. 345 Sti-
 lichon cum adspiratione semper scrib. Heins. 346 Ditet - suspendat
 conj. Heins. 348 cursu Bas. marg. 350 turbas - agebat vulg.

Sed quod illum facit precibus sup-
 plicentem Marti, indicat, ipsum
 poëtam non fuisse Christianum,
 quidquid senserit Stilicho.

v. 343. Alludit ad illam quie-
 tem Martis noster 4, 17 sq.

339 *Vestita spoliis*, vestibus, ar-
 mis, *quercus tropæum* est. Conf.
 347 sq.

334 Thraciæ montes (in quibus
 etiam Pangæus est) assignat sedes
 Marti, non modo, quod res in
 Thracia gerebatur; sed etiam ob
 antiquam, & Homericis tempori-
 bus jam celebratam, gentis glo-
 riam bellicam, quam sibi præter
 ceteros vindicare solent montani.
 Perforatus & navigatus Athos a Xer-
 æ, frequens poëtarum & decla-
 matorum materia. Illud *procumbis*
 ad quietem & cessationem Martis
 signandam pertinet. Sic Liv. 1, 7
 in Aventino *procubuisse* dicitur
 Hercules. Ideo mox surgit Mars

342 *Nexus rotarum* sunt funes
 axibus alligati, quod antiqua mo-
 nimenta declarant. Quod *Pavori*
 hoc ministerium tribuit, forte hoc
 indicat, a tumultu, strepituque
 rotarum augeri pavorem bellicum.

351 *Mole pares* dicit Martem &
 Stilichonem, ad indicandam statu-
 ram egregiam. Collatus jam hic
 est Virgilianus ille Aen. 12, 161
ingenti mole Latinus, qui *Quadriju-
 go vehitur curru*. Quod *stat cassis*
jubis fidereis hirsuta, inago est cri-
 stæ a motu in altum & velut ver-
 sus sidera erectæ.

Sidereis hirsuta jubis, loricaque cursu
Æstuat, & largo satiatur vulnere cornus.

Acrior interea voto, multoque Megæra

355 Luxuriata malo, mæstam deprendit in arce
Justitiam, diroque prior sic ore lacescit.

*“ En tibi prisca quies, revocataque sæcula rursus,
Ut rebare, vigent. en nostra potentia cessit,
Nec locus est usquam Furiis. huc lumina flecte.*

360 Adspice barbaricis jaceant quot mœnia flammis,
Quas mihi Rufinus strages, quantumque cruoris
Præbeat, & quantis epulentur cædibus hydri.

*Linque homines, sortemque meam: pete sidera: notis
Autumni te redde plagis, qua vergit in Austrum*

365 Signifer. æstivo sedes vicina Leoni

*Jam pridem geminæque vacant confinia Libræ,
Atque utinam per magna sequi convexa liceret.”*

Diva refert: *“Non ulterius bacchabere demens.*

Jam pœnas tuus iste dabit: jam debitus ultor

370 Imminet, & terras qui nunc, ipsumque fatigat

Æthe-

352 Sidereas - jubas conj. Heinsf. cursum al. 353 Extuat primæ edit.
ut extimare pro æstim. 354 voti conj. Heinsf. multisque - malis al.

356 atque prior diro vulg. 357 renovataque Basf. marg. rursus MS.

363 noctis marg. Basf. 366 Jam dudum gelidæ vel
egelidæ al. gelidæ cessant Basf.

354 Acrior voto, ob id ipsum acrior alacriorque, quod voto suo potita est, quod potuit bellum excitare.

357 Ironice insultat Megæra Astræ (vid. supra v. 56), quæ frustra redierit in terras statim de-nuo relinquendas.

362 Hydri s. serpentes, quibus Furæ crinitæ sunt, gaudent cædibus bellicis, iisque pascuntur & epulantur adeo.

363 Nunc jubet discedere Justi-

tiam: sortemque suam, possessionem, & velut provinciam sibi jam assignatam, genus humanum, relinquere, consuetumque suum locum in Zodiaco inter Leonem & Libram repetere. Ille Zodiacus s. Signifer in austrum vergit qua parte Virgo est. nam in cancro Sol constitutus proximus est Septentrionibus; hinc versus austrum paulatim descendit.

367 Opat Furia, etiam sibi in cælo locum esse.

- Æthera; nec vili moriens condetur arena.
 Jamque aderit læto promissus Honorius ævo.
 Nec forti genitore minor, nec fratre corusco:
 Qui subigat Medos, qui cuspide proterat Indos.*
 375 *Sub juga venturi reges. calcabitur asper
 Phasis equo, pontemque pati cogetur Araxes.
 Tuque simul gravibus ferri religata catenis
 Expellere die, debellatasque draconum
 Tonsa jubar imo Barathri condere recessu.*
 380 *Tum tellus communis erit: tum limite nullo
 Discernetur ager: nec vomere sulcus adunco
 Findetur. subitis messor gaudebit aristis.
 Rorabunt querceta favis: stagnantia passim
 Vina fluent, oleique lacus: nec murice tinctis*
 385 *Velleribus quæretur honos: sed sponte rubebunt
 Attonito pastore greges, pontumque per omnem
 Ridebunt virides gemmis nascentibus algæ.,*

- 374 subiget - proteret *al.* 379 comas *al.* claudere *vulg.* trudere *MS.*
 382 frangetur *MSS.* 383 favos *MS.* 384 ovis *MSS.*

371 Ne tralaticium quidem honorem Manibus illius habebunt pretereuntes, arenæ pugillis injiciendis.

376 Aperte alludit ad Virg. Æn. 8, 728 *Pontem indignatus Araxes.* Deinde *Tu*, o *Megara*, *expellere die*, h. e. luce hac, qua super terram versaris, privata rejicieris ad inferos tuos.

378 *Dracones*, hydri, serpentes in capite *Furiarum*, res eadem.

381 *Tum*, te depulsa & detrusa in tartarum, redibunt sæcula aurea: *Tellus communis erit* &c. Descriptiones hujus ætatis similes dedit Lacerda ad Virg. Ecl. 4, quam ante oculos hic noster habuit.

387 *Ridebunt*, ut *prata* ridere dicuntur. Viridis color ut veri & juventuti, ita hilaritati proprius.

IV

CL. CLAUDIANI
IN RUFINUM

LIBRI II

P R A E F A T I O

Pandite defensum reduces Heliconæ forores.

Pandite, permissis jam licet ire choris.

Nulla per Aonios hostilis buccina campos

Carmina mugitu deteriore vetat.

5 Tu quoque securis pulsa formidine Delphis,

Floribus ultorem Delie cinge tuum.

Nullus Castalios latices, & præscia fati

Flumina polluto Barbarus ore bibit.

Alpheus

1 Pangite conj. *Cujac.*

2 permixtis *vulg.* pacificis conj. *Caj.*

4 canat *MS.*

Præfatio hæc Gildonico bello adhuc præfixa, ab Heinio huc codicum quorundam fide relata est. Nondum observata, puto, interna quædam nota est, quæ illam alterutri plane vindicet. Nescio, an ostendi possit v. c. prælium, ad quod applicari recte queant quæ v. 9 & 10 de Alpheo & Siculo æquore dicuntur &c. Ut concedamus prima de Helicone & campis Aoniis posse ad res in Thracia gestas (vid. 3, 340) referri.

1 Quomodo *pandant* Musæ Virgilii *Æt.* 7, 641 *it.* 10, 165, & nostri Heliconæ, obscuriusculum est. Videntur illum imaginari poetæ ut scenam, quæ velis demissis aperitur. *Pangite* qui voluit, canite, credo, intellexit, vel celebrate.

6 *Uter* Apollinis, qui bello depulso pacis artibus, poetæ præsertim locum fecit: siue is Stilicho sit, ut videtur, siue ipse Honorius.

Alpheus late rubuit, Siculumque per æquor

10 Sanguineas belli rettulit unda notas.

Agnovitque novos absens Arethusa triumphos,

Et Geticam sensit teste cruore necem.

Immenfis, Stilicho, succedant otia curis,

Et nostræ patiens corda remitte lyra.

15 Nec pudeat longos interrupisse labores,

Et tenuem Musis constituisse moram.

Fertur & indomitus tandem post prælia Mavors

Lassa per Odryfias fundere membra nives,

Oblitusque sui, posita clementior hasta,

20 Pieriis aures pacificare modis.

12 Gildonis *Vic. Bes.* sed Et Geticam jam *Vien.* quod probavit Claver.
19 ira conj. Cujac.

9 Hic alludi ad prælium navale ri meatum Alpei, erumpentem
adversus Getas s. Gothos his locis in Arethusa fonte ad Syracusas,
commisum, patet e v. 11 & 12 ubi sanguis eousque delatus esse di-
per illum abstrusum sub Jonio ma- citur.

V CL

V

CL. CLAUDIANI
IN RUFINUM
LIBER II

- I**am post edomitas Alpes, defensivaque regna
Hesperiaë, merita complexus fede parentem
Auctior adjecto fulgebat fidere mundus,
Jamque tuis, Stilicho, Romana potentia curis,
5 Et rerum commissus apex. tibi credita fratrum
Utraque majestas, geminæquæ exercitus aulæ.
Rufinus (neque enim patiuntur sæva quietem
Crimina pollutæque negant arescere fauces)
Infandis iterum terras accendere bellis
10 Inchoat, & solito pacem vexare tumultu.

Hæc

- 8 mansuescere MSS. ex Luca. 1, 332 Nullus semel ore receptus Pollutas
patitur sanguis mansuescere fauces 10 turbare al.
vexare etiam Cujac. ad Basf.

1 Non ita conjunctus est hic liber primo in Rufinum, connexusque, ut unum opus perpetuum, statim quemadmodum in Homero ac Marone appareat: taceo quod per præfationem disiungitur, quæ indicat, diversis temporibus editum, oblatum certe Stilichoni, fuisse. Hic ingressus carminis pertinet ad res gestas & consecrationem Theodosii, ob superatum Eugenium, ut de novo incipiat, non continet narrationem libri superioris.

3 *Mundus* s. cælum, novo fidere auctior est, relato inter ea Theodosio, qui, licet Christianus hunc tamen honorem meruit, unde *divus* appellatur non minus quam alii Christiani Imperatores in legibus. Vid. III. Shæpflinus de Apotheosi Imp. Rom. c. 2.

6 *Utraque majestas fratrum cre-*

dita Stilichoni, certe ut ipse credi volebat. Zosimus 5, 4 *ἔλεγε γὰρ ἐπιτετραφῆναι παρὰ Θεοδοσίου τελευτᾶν μέλλοντος τοῦ κατ' ἑμφωτὸς βασιλέως ἔχειν ἐν πάσῃ φροντίδι.* Id. 5, 34 ex sua persona de Stilichone, *ἀμφὸν τὰς βασιλείας ἐπιτραπέις.* Sed idem 5, 1 non diffitetur omnia per orientem potuisse & egisse Rufinum, Stilichonem autem in occidente: quo loco etiam pariter sceleratum utrumque facit, qui 5, 34 Stilichonem in tanta potestate, modestissimum fuisse affirmet.

7 Scelerati novis suis sceleribus a se ipsi puniuntur. Hoc argumentum tragediarum veterum. Hic locus tractatus in Rosciana a Tullio &c.

8 *Negant arescere*, recusant siccare esse, sitim pati nolunt, sed sanguinem semper apperunt.

Hæc etiam secum: "Quanam ratione tuebor
 Spem vitæ fragilem? qua tot depellere fluctus
 Arte queam? premor hinc odiis: hinc milite cingor.
 Heu quid agam? non arma mihi, non principis ulla

15 *Auxiliatur amor. matura pericula surgunt*
Undique, & impositi radiant cervicibus enses.
Quid restat, nisi cuncta novo confundere luctu,
Infantesque meæ populos miscere ruinæ?
Everso juvat orbe mori. solatia leto

20 *Exitium commune dabit: nec territus ante*
Decedam. cum luce simul relinquenda potestas.,

Hæc fatus, ventis veluti si frena remittat
 Aeolus, abrupto gentes sic objice fudit,
 Laxavitque viam bellis, &, ne qua maneret

25 *Immunis regio, cladem divisit in orbem,*
Disposuitque nefas. alii per terga ferocis
Danubii solidata ruunt, expertaque remos
Frangunt stagna rotis. alii per Caspia claustra,
Armeniasque nives inopino tramite ducti

30 *Invadunt Orientis opes. jam pascua fumant*
Cappadocum, volucrumque parens Argeus equorum.
Jam rubet altus Halys: nec se defendit iniquo

Monte

16 *quid si infesti?* 19 *faro MS.* 21 *Decedam etiam Basf. Disce-*
dam al. 22 *resolvat al* 23 *dimisit al. urbes al. orbem etiam*
Vien. et Basf. 28 *lustra Basf. marg.* 31 *equarum.*
MSS. quidam. pulchre.

16 *Impositi enses cervicibus* nescio
 quomodo *radiare* dicantur, & to-
 tum est nimis languidum: vellem
 esset in libro bono *infesti*.

17 *Novus luctus* videtur poetæ in
 mentem venisse ex fabula Medæ,
 quæ, luctu ex Absyrti fratris sui
 cæde patri oblato, hunc remorata
 est: cetera ex Catilinæ conjurato-
 rum historia: & versiculo illo apud
 Sueto. Nero. 37 *ἐπὶ δ' αὖτος γὰρ*
μυδρὴν πύλιν

20 *Nec terrore impulsus a loco*

& fastigio, quod occupavi, vivus
decedam (quod placet præ vulg.
discedam) itans moriar.

26 *Terga solidata* glacie: res
 nota: pulchrum epitheton *ferocis*,
 quia refertur ad accolæ: cf. 17, 53
 de Rhodano. *Frangunt stagna*, ad
 crepitum rotarum, & impressas
 orbitas pertinet.

31 *Mons Cappadociæ Argeus.*
 Conf. 29, 191.

32 *Quam iniquus Cilix mons,*
Amanus fuerit olim bella gerenti-
bis

- Monte Cilix. Syriae tractus vastantur amoeni:
 Assuetumque choris, & læta plebe canorum
 35 Proterit inbellum fonipes hostilis Orontem.
 Hinc planctus Asiae: Geticis Europa catervis
 Ludibrio prædæque datur, frondentis adusque
 Dalmatiae fines: omnis qua mobile Ponti
 Aequor, & Hadriacas tellus interiacet undas.
 40 Squalet inops pecudum, nullis habitata colonis,
 Instar anhelantis Libyæ, quæ torrida semper
 Solibus humano nescit mansuescere cultu.
 Theſſalus ardet ager. reticet pastore fugato
 Pelion, Emathias ignis populatur aristas.
 45 Jam plaga Pannoniæ, miserandaque moenia Thracum,
 Arvaque Myſorum jam nulli flebile damnum,
 Sed cursus solennis erat, campusque furori
 Expositus, sensumque malis detraxerat usus.
 Eheu quam brevibus pereunt ingentia fati!
 50 Imperium tanto quæsitum sanguine, tanto
 Servatum, quod mille ducum peperere labores,
 Quod tantis Romana manus contexuit annis,

Proditor

- 33 Montes *Bas. marg.* 36 Geticisque - severis *Cajac.* 46 Me-
 sorum *al. Sed sæpe Myſi etiam Iſtri accola.* 49 Heu heu *Vic.*
cf. Burm. ad Virg. Ecl. 2, 18. caulis al.

bus contra incolas, Cicero suo in
 Proconsulatu expertus est. Vid.
 Epist. 15, 4.

35 Mollities & voluptates Syriae
 notæ sunt. Illa Daphne, qua cele-
 bratur & male audit Antiochia,
 Daphnicis moribus nomen de-
 dit h. e. dissolutis. *Orontes* divide-
 bat Antiochiam &c.

36 *Geticis catervis*, quod recte
 Barthius ex Procopio de B. Vandal.
 1 observavit, Honorio regnante
 comprehenduntur, h. e. signantur
 populi barbari, Gothi, Vandali,
 Visigothi, Gepides, Sarmatæ, Me-
 lanchitæni.

43 *Reticet* pro tacet positum, ut
 A. ad Herenn. 3 c. 12 *Arteria reti-*
cendo acquiescunt. Personat alias
 vocibus pecorum & pastorum can-
 tibus.

45 Conferamus verba Oratoris
 pro Rosc. Amer. extr. *Cum omni-*
bus horis aliquid atrociter fieri vide-
mus, aut audimus, etiam qui natu-
ra mitissimi sumus assiduitate mole-
ſtiarum sensum omnem humanitatis
ex animis amittimus.

47 *Cursus solennis.* Placuit omni
 fere Europæ *cursum* ita vocare ho-
 die: sed an ita verustiores, jam
 non possum constituere.

Proditor unus iners angusto tempore vertit.

Urbs etiam, magnæ quæ dicitur æmula Romæ,

55 Et Chalcedonias contra despectat arenas,

Jam non finitimo Martis terrore movetur;

Sed propius lucere faces, & rauca sonare

Cornua, vibratisque peti fastigia telis

Adspicit. hi vigili muros statione tueri,

60 Hi junctis properant portus munire carinis.

Obfessa tamen ille ferus lætatur in urbe,

Exsultatque malis summoque e culmine turris

Impia vicini cernit spectacula campi.

Vinctas ire nurus, hunc in vada proxima mergi

65 Seminecem, hunc subito percussum vulnere labi

Dum fugit, hunc animam portis efflare sub ipsis,

Nec canos prodesse seni, puerique cruore

Maternos undare sinus. immensa voluptas,

Et risus plerumque subit. dolor afficit unus,

70 Quod feriat non ipse manu. videt omnia late

Exceptis incensa suis, & crimine tanto

Luxuriat, carumque sibi non abnuat hostem.

Jactabatque ultro, quod soli castra paterent,

Sermonumque foret vicibus permessa potestas,

75 Egregii quoties exisset fœderis auctor.

Stipatur sociis, circumque armata clientum

Agmina

54 ducitur MS.

63 spectat certamina al. cernit certamina al.

64 pro nurus, manus al. domus Cujac. ad Basf. per vada cœrula al.

vaga cœrula al.

66 spirare al. Forte portis animam expirare.

67 puerumque - sedare al. etiam Cuj. ad Basf. 71 Præceptis al.

75 funeris Basf. marg. 76 stipatus Basf.

53 *Proditor* unus, Rufinus, dum vel concitat vel non reprimat bar-
baros, harum stragium et ruina-
rum auctor & causa est.

54 Verbum *ducitur* videtur cum
invidia quadam positum: non
agnoscit poeta Constantinopolin,
novam Romam, æqualem veteri.

71 *Exceptis suis* indicat, parci-
tum suburbanis Rufini. *Præceptis*

vehementius videtur: instigante
Rufino sævit hostis. Verum priori
lectioni favet illud *non abnuat*. In-
certum quidem, si solum illud esset,
crimen. Nam Hannibal Liv. 22, 23
*Omnibus circa solo æquatis, ab uno
Fabii agro -- vim omnem hostium
abstinere jussit, ut occulti alicujus
pacti ea merces videri posset.*

- Agmina privatis ibant famulantia signis.
 Ipse inter medios, né qua de parte relinquat
 Barbariem; revocat fulvas in pectore pelles,
 80 Frenaque, & immanes pharetras, arcusque sonoros
 Assimulat, mentemque palam testatur amictu.
 Nec pudet Ausonios currus & jura regentem
 Sumere deformes ritus, vestemque Getarum:
 Insignemque habitum Latii mutare togæque.
 85 Mærent captivæ pellito iudice leges.
 Quis populi tunc vultus erat? quæ murmura furtim?
 Nam miseris nec flere quidem, aut lenire dolorem
 Colloquiis impune licet. "Quonam usque feremus
Exitiale jugum? diræ quis terminus umquam
 90 *Sortis erit? quis nos funesto turbine rerum*
Aut tantis solvet lacrimis? quos Barbarus illinc,

Hinc

79 pectora MSS. quidam & Heins. pectore vulg. etiam Bas. 84 co-
 actæ MSS. unus. togati susp. Heins. togæque vulg. etiam Bas. 85 pol-
 luto Bas. marg. 89 duræ vulg. 91 A tantis MSS.
 quid si ac? Heins. susp. heu.

79 Revocat h. e. replicat, ut pi-
 losa pars appareat. In pectore signat
 locum illius replicationis. Barbari
 pelliti. Talis 8, 466 pellita juven-
 tus: & 26, 48 pellita Getarum cu-
 ria. Vid. viri docti. ad Liv. 23,
 29. 3. In pectore ex MSS. & pri-
 mis editt. revocavi. Quod viris
 doctis placuit in pectora, inde est,
 quia totam dictionem ita interpre-
 rati sunt, ut significet, revocat in me-
 moriam, & usum: quæ ratio mihi
 nimis hic diluta & frigida videtur.
 Fraudi fuit viris doctis non obser-
 vata vis verbi, quam unice illu-
 strat Juvenalis 1, 29 Tyrias humero
 revocante lacernas, quæ graphica
 descriptio est iniectæ lacernæ, vel
 chlamydis, cujus partem fibula in
 humeri regione sedens revocat & re-
 tinet. Illustravit eum locum, &
 totam hanc meraphoricam verbi
 revocare rationem Gronov. Obs. 2,
 19 p. 378 sq. ubi declarat illud

Senecæ Thy. 685 Post terga juve-
 num nobiles revocat manus &c.

81 Sic crimini data Pausaniæ &
 post ipsi Alexandro M. vestis Me-
 dica: sic Verrem reprehendit, pal-
 liatum & crepidatum Græculo
 more, Tullius.

82 Currus Ausonios recte de curuli
 sella interpretatur Barthius. Jura
 pertinent ad Præfecturam Prætorii.

84 Togæ habitum recte dici non
 dubito, ut flumen Rheni & similia.
 Si quid tamen mutandum sit,
 blandissimum forte fuerit, togam-
 que. Constat quod ex uno codice
 protulit Heinsius jungendum esset
 cum leges, quod qui conveniat,
 non exputo.

85 Iudicem quod vocat supre-
 mum magistratum, ex antiquissi-
 mo etiam Romanorum usu repe-
 titum, quem in Thesauro Stephe-
 niano declaravi.

Hinc Rufinus agit: quibus arva fretumque negantur.

Magna quidem per rura lues; sed major oberrat

Intra tecta timor. tandem succurre ruenti

95 *Heu patriæ, Stilicho. dilecta hic pignora certe,*

Hic domus: hic thalamis primum genialibus omen.

Hic tibi felices erexit regia tedas,

Vel solus sperate veni. te prælia viso

Languescent, avidique cadet dementia monstri.,

100 *Talibus turgetur discors Aurora procellis.*

At Stilicho, Zephyris cum primum bruma remitti

Et juga diffusis nudari cœpta pruinis,

Partibus Italix tranquilla in pace locatis,

Utraque castra movens, Phœbi properabat ad ortus,

105 *Gallica discretis Eoque robora turmis*

Complexus. numquam tantæ ditione sub una

Convenere manus, nec tot discrimina vocum.

— *Illinc Armeniæ vibratis crinibus alæ,*

Herbida collectæ facili velamina nodo.

Inde

96 *proprium vulg. primum etiam Vic. & Bas. marg.*

quilla in pace locatis vulg. etiam Vic. & Vien. it. Bas.

109 vulg. Fervida ante Claver.

103 tran-

95 Meminerimus, Serenam, Honorii, qui frater Theodosii fuit, filiam, fuisse in matrimonio Stilichonis: Honorio autem Imperatori nuptam, quæ nata ex illo conjugio erat, Mariam. Hæc pignora fuere, cur cara Stilichoni esse deberet Constantinopolis. V. 7, 144.

97 In simili obrestatione deinde 7, 155 Theodosius ad Stilichonem *Per tedas, quas ipsa tuo Regina levavit Conjugio.*

100 Hic narrationis epiphonema e persona sua poeta interponit. *Aurora oriens* est s. Imperium orientis: ut 8, 130 *Nutrix aurora tibi &c.*

105 Frustra ad historiæ fidem et revoces, quæ auget supra mo-

dum poeta exemplo non bono cum etiam in panegyri verum hætenus servandum sit, ne falsis numeris & mendacibus hyperbolis vitietur historia.

108 *Vibrati crines* proptie ab arte dicuntur crispati, ut Virg. Aen. 12, 100 vbi optat Turnus Aenæ sedare in pulvere crines *Vibratos calido ferro.* Sed tamen Plin. 2, 78 *Aethiopas adnatis similes gigni, barba & capillo vibrato.* De tali gente Luca. 10, 133 *Torta caput refugosque gerens a fronte capillos.*

109 Metonymia Virgiliana, ut Aen. 1, 320 *Nodoque sinus collecta fluentes.* *Herbida coloris* nomen est.

- 110 Inde truces flavo comitantur vertice Galli,
Quos Rhodanus velox, Araris quos tardior ambit,
Et quos nascentes explorat gurgite Rhenus,
Quosque rigat retro perniciosior unda Garumnæ,
Oceani pleno quoties impellitur æstu.
- 115 Mens eadem cunctis, animique recentia ponunt
Vulnera. non odit victus, victorve superbit.
Et quamvis præsens tumor, & civilia nuper
Classica, bellatrixque etiam nunc ira caleret,
In ducis eximium conspiravere favorem.
- 120 Haud aliter Xerxen toto simul orbe secutus
Narratur rapuisse vagos exercitus amnes,
Et telis umbrasse diem, cum classibus iret
Per scopulos, tectumque pedes contemneret æquor.

Vix

117 petulans animis *Bas. marg.*119 eximii quidam *MSS.*

110 Luca. 10, 129 *Pars Libyco-
rum tam flavos gerit altera Crines,
Ut nullis Cæsar Rheni se dicat in ar-
vis Tam rutilas vidisse comas.*

111 Passim Geographi & poëtae
celeritatem Rhodani, & Araris in
eu nascentis tarditatem memo-
rant. Vid. noster 17, 53 & 20, 268.

112 Antiquissimus mos barbaro-
rum flumini immergere recens na-
tos, quem laudat Aristoteles Po-
lit. 7, 17: Rutulis tribuit Virg.
9, 603 ubi copiose illum illustrat
Lacerda. Nominatim Rhenum ex-
ploratorem pudicitiae matrum non
modo poëtae celebrant, ut vetus
Epigramma Anthol. 1, 43, 1: sed
Julianus Imp. qui hæc nosse pote-
rat, ad eam fabellam aperte alludit
Orat. 2 p. 81 D. et epist. 16 p. 83
D diserte, 'Ο 'Ρήνος, inquit, τὸ
μὲν νόθα τῶν βρεφῶν ὑποβρύχια
ταῖς δυνάμειν — ὅσα δ' αὖ
ἐπιγυῖ καθὰ τὸ σπέρματος, ἐπερὶ αὖ
τῷ ὕδατος αἰωρεῖ κ. τ. λ.

113 Itinerarium Hierosolymita-
num sic incipit, *Civitas Bvrdigala,*

*ubi est fluvius Garonna, per quem
facit mare Oceanum accessa & recessa
per longas plus minus centum: ad
quem locum attulit omnia cl. Wes-
selingius, neque hunc Claudiani
versum omisit. Sido. carm. 22,
108 At cum submotus Lanaribus
incrementis (quæ cient fluxum Oce-
ani ad litora) Ipse Garumna suos
in dorsa recolligit æstus, Pra-
cipiti fluxu raptim redit, atque vi-
detur In fontem non jam re-
fluus, sed defluus ire.*

117 Tumor ac timere de ira etiam
optimæ ætatis scriptoribus non in-
solens. V. Bendl. ad Hor. A. P. 197.

121 Defecisse amnes, epotaque flumi-
na Medo Prandente, credebant homi-
nes apud Juvenalem 10, 177 nomi-
nanti fluvios Herodoto 7, 42. 109. 196.
De umbra a sagittis Persarum vox
Dienecis Spartani memorabilis, qui
hoc commodum fore dicebat pu-
gnantibus Leonida duce ad Ther-
mopylas, si sub umbra illa pu-
gnare liceret, quod est Herod. 7,
226.

- Vix Alpes transgressus erat, nec jam amplius errat
 115 Barbarus, adventumque tremens, se cogit in unam
 Planitiem, tutoque includit pascua gyro.
 Tum duplicem fossam, non exasperabile vallum,
 Asperat alternis sudibus, murique locata
 In speciem cæcis obtendit plaustra juvencis.
 130 At procul exsangvis Rufinum perculit horror:
 Infectæ pallore genæ. stetit ore gelato
 Incertus peteretne fugam, veniamne subactus
 Posceret, an fidos sese transferret in hostes.
 Quid nunc divitiæ, quid fulvi vasta metalli
 135 Congeries, quid purpureis effulta columnis
 Atria, prolataeve juvant ad sidera moles?
 Audit iter, numeratque dies, spatiumque viarum
 Metitur vitam. torquetur pace futura,
 Nec recipit somnos, & sæpe cubilibus amens
 140 Excutitur, poenamque luit formidine poenæ.
 Sed redit in rabiem scelerumque immane resumit
 Ingenium, sacrasque fores prædivitis aulæ
 Intrat, & Arcadium misto terrore precatur.
 „Per fratris regale jubar, per facta parentis
 145 Ætherii, floremque tui te deprecor ævi,

D 2

Eripe

- 124 egressus MS. 128 locatum prima editt. sed locata Basf. matg.
 claustra Vic. Vien. 131 terrore Cuj. 133 tantos vulg. fidos ex MSS. Heinsh.
 135 metallis Cujac. error ex versu precedente. 138 peste al. non male.
 141 in faciem al. 144 fata al.

124 Errat, dispersus prædandi
 & lærocinandis causa palatur.

127 Non exasperabile vallum sit
 eo ipso, quod illud asperat barbarus
 sudibus acutis, & quidem alternis,
 velut decussatim nunc huc
 tunc illuc spectantibus. Cæsi juvenci
 hic sunt coria bubula plaustris
 obducta, in quibus a telis
 missilibus tutæ mulieres & infirmi,
 post quæ propugnatores etiam se
 quoties opus esset reciperent.

133 Fidos sibi sperabat hostes. Ro-

mani imperii Rufinus, quos ad
 huc subornaverat.

135 Purpureæ columnæ, e marmo-
 re Porphyretico, h. e. purpureo.

137 Intelligit Rufinus, vitæ usu-
 ram sibi non longiorem futuram
 illo dierum numero, quæ in iti-
 nere consumpturus erat cum exer-
 citu Stilicho, qui victoria pacem
 cum barbaris facturus erat, sed
 ulturus idem Rufini perfidiam.

145 Ætherius vocatur Theodo-
 sius ob consecrationem, ut Divus.

- Eripe me gladiis. liceat Stilichonis iniquas
 Evitare minas. in nostram Gallia cædem
 Conjurata venit. quidquid rigat ultima Tethys,
 Extremos ultra volitat gens si qua Britannos,*
 150 *Mota mihi. tantis capiendi credimur armis?
 Tot signis unum petitur caput? unde cruoris
 Ista fitis? geminum cæli sibi vindicat axem,
 Et nullum vult esse parem. succumbere poscit
 Cuncta sibi. regit Italiam, Libyenque coercet:*
 155 *Hispanis Gallisque jubet. non orbita Solis,
 Non illum natura capit. quascumque paravit
 Hic Augustus opes, &, quas post bella recepit,
 Solus habet, possessa semel non reddere curat.
 Scilicet ille quidem tranquilla pace fruatur:*
 160 *Nos premat obsidio: quid partem invadere tentat?*

Deferat

147 manus al. 148 ligat al. 150 digni vel dignis capiendi
 MSS. tantis cur digni cr. conj. Heins. 152 geminum Stilico
 Vien. Bas. sed cæli jam Vic. & Bas. marg. 158 sibi non red. cure
 Cujac. 159 Si licet quidam MSS. & malit Barth. fruatur —
 premet al. 160 spartem Bas. marg. quasi spartam voluisset.

Quod gladiis eripi se petit Rufinus, invidiam facit, ut bene observat Barthius, Stilichoni tanquam gladiatori.

148 Pulchrene Tethys ligare dicatur gentes, cum eas includit, & ultrane progrediantur prohibet? dubito. Nam diversum est quod Deinde 376 ligat immensa virides indagina saltus Venator. Certe magis mihi placet in uno licet tantum libro inventum ab Heinsio rigat, i. e. alluit. Interim lectioni ligat faver ille canon criticus, qui, si cetera paria sint, præferre jubet, quod est abstrusius.

152 *Geminum cæli axem* Orientale & Occidentale Imperium. Quid enim solemnius, quam orbem totum Romano imperio vindicare. Vid. 22, 59 sq.

155 *Jubet* simpliciter, imperat. Sic noster etiam 29, 84 *Ipsa jubet signis. Orbita solis*, que in terra nostra concipitur, Oriens & Occidens: natura, quidquid natum ubique est, & res natas continet, ut cum Plinius historiam naturæ descripsit.

159 Invidiam facit Stilichoni, Ille cum suo Honorio fruatur pace adeo tranquilla, ut possit Occidentem suum relinquere, & Orientis se rebus immiscere: nos contra barbarorum vicinorum obsidio premat atque urgeat: iniquum hoc, sed tamen tolerabile: quid vero etiam hanc tuam, Arcadi Auguste, partem tentat invadere, & sibi vindicare? Quin deferat fines Illyricos, removeat exercitum a nostris finibus, qui attingunt Illyricum. *Eos agmina*, militem ex Orientali imperio collectum. Nam, ut v. 105 dicitur,

*Deferat Illyricos fines; Eoa remittat
Agmina; fraternas ex æquo dividat hastas;
Nec sceptri tantum fueris, sed militis, hæres.
Quod si dissimulas nostræ succurrere morti,*

165 *Nec prohibere paras: Manes & sidera testor,
Hæc cervix non sola cadet. miscebitur alter
Sanguis, nec Stygias ferar incommittatus ad umbras,
Nec mea securus ridebit funera victor.*

Hæc ubi: dictatur facinus, missusque repente

170 Qui ferat extortas invito principe voces.

Interea Stilicho jam lætior hoste propinquo,
Nec multo spatii distantibus æquore vallis,
Pugnandi cupidus accendit voce cohortes.
Armeniis frons læva datur; per cornua Gallos

175 *Dexteriora locat. spumis ignescere frena,
Pulveris extolli nimbos, lateque videres
Surgere purpureis undantes anguibus hastas,
Serpentumque vago cælum sævire volatu.*

D 3

Implet

167 undas al.

176 alteque Cujac.

177 Feruere conj. Heinsf.

178. servire quid. MSB.

dicitur *Gallica discretis Eoque ro-
bora turmis complexus fuerat* Stili-
cho. *Armenii nominantur* v. 174.

162 *Fraternas hastas* dicit exerci-
tum a Theodosio relictum, in quan-
tum æque utriusque fratris partes
erant.

164 *Dissimulas ad cunctationem
& frigus dubitantis & stupentis*
videtur referendum. Tales enim
sunt ingenii illius homines, stu-
porem & *δρακονίας* tegunt dissi-
mulationis & prudentiæ specie.

165 *Manes & sidera*, velut me-
dians inter utrumque regnum, &
hærens, cui adscriptus jam sit.

169 *Stupente porro principe, &
dissimulante se audisse vel intelle-
xisse, consilium ex re capit, dictat,*
velut iussu principis, ad Stilicho-
nem literas, de quibus. v. 195.

172 *Æquor hic planities est inter
utraq; castra, quæ vallorum no-
mine signat* poeta.

175 *Ignescere spumis* frena dicun-
tur, in quantum & calescunt, &
cruore admisto rubescunt. Vid.
ad 1, 5.

177 *Anguibus* s. *draconibus* Roma-
ni a Traiani inde ætate utebantur
pro signis cohortium militaribus,
unde signiferi *Draconarii*. Vid.
graphicas descriptiones hic 365.
7, 138. 8, 544. 28, 566. Omnia de
his Lips. 5, 5. Breviter fuerunt si-
mulacra magnorum draconum,
ore tantum s. victu argenteo, cete-
rum e pannis coriisve pictis, forte
veris etiam exuviis, facta, quæ
vento inflari, impleri & intumescere,
remittente vento concidere &
velut languescere possent.

- Implet Theffaliam ferri nitor, antraque docti
 180 Cornipedis, teneroque amnis reptatus Achilli,
 Et nemus Oetæum radiat, clamore nivalis
 Ossa tonat, pulsoque fragor geminatur Olympo.
 Intumuit virtus, & lucis prodigus arsit
 Impetus. haud illos rupes, haud alta vetarent
 185 Flumina. præcipiti straxissent omnia cursu.
 His si tunc animis acies collata fuisset,
 Prodita non tantas vidisset Græcia clades:
 Oppida femoto Pelopeja Martè vigerent:
 Starent Arcadiæ, starent Lacedæmonis, arces:
 190 Non mare fumasset geminum, flagrantè Corinthe,
 Nec fera Cecropias traxissent vincula matres,
 Illa dies potuit nostris imponere finem
 Cladibus, & scelèris causas auferre futuri.
 Invida, proh, quantum rapuit Fortuna triumphum.
 195 Inter equos, interque tubas mandata feruntur
 Regia, & armati veniunt ductoris ad aures.
 Obstupuit. simul ira virum, simul obruit ingens
 Mœror, & ignavo tantum licuisse nocenti
 Miratur. dubios anceps sententiæ volvit
 200 Eventus; peragat pugnas, an fortia cœpta
 Deferat? Illyricis ardet succurrere damnis:

Præ-

181 resonat vulg.

188 virerent malit Heinſ.

189 agri MSS.

197 obstipuit MSS.

201 Differat MS. definat al.

180 Chironem Achillis præcep-
 torem, Centaurum, notat: *Cornipede*
 enim equi ab unguis cor-
 neis. *Amnis* quem reptavit Achil-
 les, si audimus Statium Achill. 1,
 239 *tenuis Sperchios aquis* quem cum
Spelunca docti senis iungit, et in-
 genuisse abducto Achille ait.

182 Augetur sonus dum resultat
 e locis cavis &c.

186 Si illis animis, tanto duce,
 tam fortis exercitus invasisset bar-
 baros, debellatum esset, nec tan-

tas illi clades postea inculissem
 Græciæ.

188 *Pelopeja oppida*, in Pelo-
 ponnese.

190 *Mare geminum*, hinc Saroni-
 cus sinus, hinc Corinthiacus,
 inter quos in Isthmo sita Corin-
 thus *bimaris* vocatur Horatio
 Car. 1, 7. 2.

195 *Mandata regia*, e mentita a
 Rufino v. 169.

201 *Deferat* verbum asperum, &
 quod dolorem Stilichonis magis ex-
 primo,

Præceptis obſtare timet. reverentia frangit
Virtutis ſtimulos. hinc publica commoda ſuadent,
Hinc metus invidiæ. tandem indignatus ad aſtra

205 Extollit palmas. & ab imo pectore fatur:

„Numina Romanis necdum ſatiata ruinis,

Si juvat imperium penitus de ſtirpe revelli,

Uno ſi placuit deleri ſæcula lapſu,

Si piget humani generis; prorumpat in arva

210 Libertas effrena maris, vel limite juſto

Devius errantes Phaëthon confundat habenas.

Cur per Ruſinum geritur? procumbere mundum.

Hoc auctore pudet. mediis revocamur ab armis,

Proh dolor, & ſtriſſos deponere cogimur enſes.

215 Vos arſuræ urbes, perituraque mœnia teſtor.

Cedo equidem, & miſerum permitto caſibus orbem.

Fleſſite ſigna, duces. redeat jam miles Eois.

Parendum. taceant litui. prohibete ſagittas.

Parcite contiguo, Ruſinus præcipit, hoſti.,

220 His dictis, omnes una fremuere manipuli:

Quantum non Italo percuffa Ceraunia fluctu:

D 4

Quantum

207 penita conj. Barth. 210 Tempeſtas veſana maris MS. 216 cla-

dibus al. caſibus hoſtem Baſ. marg. 217 Eous al.

Eois ex MSS. Heinf. 219 Parcere al.

primat: differre non tam durum viro forti, quam deferere. Ceterum juvat hic ex notis. Imp. Orient. ſ. 3 repetere, quid Illyricum eo tempore comprehenderit, nempe Macedoniam atque Daciam. Provincia Macedonia erant VI, Achaia, Macedonia, Creta, Theſſalia, Epirus vetus, Epirus nova & pars Macedoniae ſalutaris. Provincia Dacia V, Dacia Mediterranea, Dacia Ripenſis, Maſſia prima, Dardania, Prævalitana & pars Macedoniae ſalutaris.

211 Phaëthon devius errantes habenas confundens eſt pictura juvenis attoniti, qui dum ſentit ſe devium, & tractas non quo oportebat habenas, vult revocare & reſtituere, per trepidationem eas magis etiam implicat ſibi & confundit.

217 Redeat miles Eois, ad Eous in patriam ſuam redeant Orientales: nam erant in Stilichonis exercitu etiam Eoa robora ut v. 105 dicitur.

221 Infames ſcopulos, Acrocerania vocat Horat. Car. 1, 3. 20.

- Quantum non madidis elisa tonitrua Coris.
 Secernique negant, ereptaque praelia poscunt;
 Insignemque ducem populus defendit uterque,
 225 Et sibi quisque trahit. magno certatur amore,
 Alternamque fidem non illaudata laceffit
 Seditio, talique simul clamore queruntur:
*„Quis mihi nudatos enses, quis tela lacertis
 Excutit, & solvi curvatos imperat arcus?*
 230 *Quis nam audet leges vibrato imponere ferro?*
Inflammata semel nescit mitescere virtus.
Jam mihi barbaricos sitientia pila cruores
Sponte volant, ultrixque manus mucrone furenti
Ducitur, & ficcum gladium vagina recusat.
 235 *Num patiar? semperne Getis discordia nostra*
Proderit? en iterum belli civilis imago.
Quid consanguineas acies, quid dividis olim
Concordes aquilas? non diffociabile corpus,

Conjun-

- 222 illisa al. 227 movetur vel moventur al. 230 stricte
 leges imp. al. 232 Jam jam — tela Bas.
 233 ultroque Bas. pulchre.

222 *Elisa tonitrua* de illorum sententia, qui inclusum tanquam solido aëra, & a compressione enitentem in tonitru cogitant.

223 *Secerni negant*: nolunt. Arcadiani ab Oriente milites Occidentalem Honorii exercitum relinquere: sub uno duce Stilichone adversus barbaros eorumque Rufinum concitatorem, pugnare ardent.

228 *Lacertorum hic mentio*, quod in contentione arcuum & vibrandis armis in primis exprimuntur lacerti, vel ut medici loqui solent, agunt muscoli.

229 *Curvatos arcus* vocat intentos jam & emittendis sagittis paratos: ut *vibratum* ferrum est *strictum* & jam contortum hocque momento emittendum manu.

231 *Virtus hic ardor bellicus*, ut *victis quondam redit in praeordia virtus*.

232 *Sitientia pila* facilius placebunt, si cogites *bastam*, quæ *cruorem bibit* Virg. Aen. 11, 804.

233 *Manus alias ducit gladium & regit*: hic videtur *manus a mucrone duci* etiam invito domino, qui vellet imperio parere: tale est illud, quod vagina recusat recipere gladium qui ficcus, non cruentatus est.

237 *Consanguinea acies*, exercitus fratrum Augustorum, licet ipsi gentium & nationum diversarum. *Quid dividis aquilas*, o Stilicho, i. discedere legiones has in Orientem, has in Occidentem, jubes?

239 *Illud quo ad conjunctum adjectum*, non simpliciter copulat illud cum *diffociabile*, sed cum *toto non-diffociabile*.

Coniunctumque sumus. te, quo libet ire, sequemur.

- 240 *Te vel Hyperboreo damnatam fidere Thulen,
Te vel ad incensas Libyæ comitabor arenas.
Indorum si stagna petas, rubrique recessus
Aequoris, auriferum veniam poturus Hydaspem.
Si calcare Notum, secretaque litora Nili*
- 245 *Nascentis jubeas, mundum post terga relinquam.
Et quocumque loco Stilicho tentoria figet,
Hic patria est., Dux inde vetat: „Desistite, quæso,
Atque avidam differte manum. cadat iste minacis
Invidiæ cumulus. non est victoria tanti,*
- 250 *Ut videar vicisse mihi. vos, fida juvenus,*

D 5

Ite

243 Litoris *al.* Aequoris *Heinsf. ex MS. & collatione v. 244 ubi tamen quidam secr. noscere Nili.* 245 annum *MS. quod placet Heinsio.*

240 *Hyperboreum fidus* etymologice capit poeta, ut sit cælum & constitutio aeris ita immitis, qualis analogia quadam ultra Boream cogitatur & *gelida aquilonis conceptacula*, ut vocat Plin. 4, 12 l. 26: quo ipso tamen loco ea de Hyperboreis narrantur, quæ plane aliud clima suadent, si quid veri, ut putamus, subest illi fabulæ. Hic neque de his querendi locus est (vid. tamen ad 7, 54) neque de *Thule*, quam satis est si hic intelligimus poni pro maxime boreali.

242 *Rubri aequoris recessus* recte cum *Indis* jungit: omnem enim Oceanum meridionalem rubrum mare esse, post Relandi de ea re disputationem, satis vulgatum est.

243 *Hydaspem* a gemmis alias celebrat. Nempe generatim Indiam signare flumine suo solet, & quæ ab Indis feruntur, odores, gemmas, aurum, Nili assignare.

244 *Notum* hic poni de regione ad eam plagam sita, apertum est. *Nili nascentis litora secreta* vocat merito, ob ignotos eo tempore Nili fontes, de quibus certiora nostra demum ætate explorata sunt. *Mundus* hic manifesto significat notas telluris partes.

245 *Mundum*, ut solem post terga relinqueret dicitur, qui alium quasi orbem terrarum adit. Sic in fragm. Pedonis ap. Senecam Suafor. 1 *Senæ primum post terga diem solemque relictum &c.* Hinc placet Heinsio lectio *MS. annum*, h. e. solem, diem; ut si quis ultra Tropicum Capricorni, & Zonam torridam eat.

248 *Differte* minus est quam *cohibete*, vel simile. Neque enim plane abstinere jubet, sed moram modo petit.

249 *Cumulus invidiæ* videtur habere metaphoram a fluctibus, ut Ovid. Tr. 1, 2. 19 *Quæsi montes voluntur aquarum!* Et 1, 11. 20 *Inque modum tumuli concava surgit aqua.* Et Met. 15, 508 *Cumulusque immanis aquarum In montis speciem curvari ac crescere visus.* Respondet forte v. 183 *Intumuit virtus.* Et quoties *tamere* dicuntur irati?

Non est victoria, quam injussu Augusti pugnans forte reportare possim, tanti momenti aut pretii apud me, ut videar mihi vere vicisse & laudem meruisse ac triumphum.

- Ite mei quondam socii., Nec plura locutus
Flectit iter; vacuo qualis discedit hiatu
Impatiens remeare leo, quem plurima cuspis,
Et pastorales pepulerunt igne catervæ,
255 Inclinatque júbās, demissaque lumina velat,
Et trepidās mœsto rimatur murmure silvas.
Ut sese legio vidit disjuncta relinqui,
Ingentem tollit gemitum, galeasque solutis
Humectat lacrimis, pressamque morantia vocem
260 Thoracum validos pulsant suspiria nexus.
„Tradimur, heu, tantumque sequi prohibemur amorem,
Exclamant, spernisne tuas Dux optime dextras,
Quas tibi victrices toties Bellona probavit?
Nos adeo viles? adeo felicior axis
265 Hesperius meruit qui te rectore teneri?
Quid nobis patriam, quid cara revivere tandem
Pignora, dilectosve juvat coluisse penates?
De fine dulce nihil. jam formidata tyranni
Tempestas jubeunda mihi: qui forte nefandas*

Jam

252 Flexit al.
Heins.

258 solutas MS. ut referatur ad galeas. volutis conj.
261 Prodimur MS. 262 spernes Bas. marg.
tradis vulg.

252 *Hiatus*, rictus hic est & os patens leonis esurientis ac sitientis sanguinem.

254 *Ignis* terribilis leonibus, ut lupis & aliis feris, credo, quod insolitum illis phenomenon animalibus, quæ ab hominum consuetudine abhorrent.

257 *Disjuncta*, dimissa, exhausta. metaphora a jugo unde disjunguntur tauri.

258 *Solutas lacrimas* puto dici, quæ retente aliquamdiu protum-punt, quasi solutis vinculis, vehementius. Ceterum notatu dignum est, quod hic docet Barthius galeas quasdam veterum etiam fuisse clausas, ut nasum & genas tegerent.

Repetit & augeat Drakenb. ad Sil. 14. 636 ubi etiam *Galeis abscondunt ora, & casside pallor velatur.*

260 *Nexus Thoracum* quod dicit, ex hamulis, anulis, catellis, squamisve confertos confutatosque ut intelligamus, facit.

261 *Tradimur* eam fere vim habet, quam *prodimur*, quod ex uno MS. substituere volebat Heinzius. Ter. Phor. 2, 1 *Causam tradere adversariis.* Id. queruntur milites, sibi non sequi licere sententiam suam; sed *tradi*, condonari, aliis.

262 *Tuas dextras*, quibus uti potes.

268 *Tyrannus* hic intelligitur Rufinus.

- 270 *Jam parat insidias: qui nos aut turpibus Hunnis,
Aut impacatis famulos præstabit Alanis.
Quamquam non adeo robur defecerit omne,
Tantave gestandi fuerit penuria ferri.
Tu licet occiduo maneat sub cardine Solis,*
275 *Tu mihi dux semper, Stilicho, nostramque vel absens
Experire fidem. dabitur tibi debita pridem
Victima. promissis longum placabere sacris.,,
Tristior Aemoniis miles digressus ab oris
Tangebatur Macetum fines, murosque subibat*
280 *Theſſalonica tuos. sensu dolor hæret in alto
Abditus, & tacitas vindictæ præstruit iras,
Spectaturque favens odiis locus, aptaque leto
Tempora, nec quisquam tanta de pube repertus,
Proderet incautis qui corda minantia verbis.*
285 *Quæ non posteritas, quæ non mirabitur ætas
Tanti consilium vulgi potuisse taceri,
Aut facinus tam grande tegi? mentisque calorem
Non sermonè viæ, non inter pocula rumpi?
Æqualis tantam tenuit constantia turbam,*
290 *Et fuit arcanum populo. percurritur Hebrus,
Deseritur Rhodope, Thracumque per ardua tendunt,
Donec ad Herculei perventum nominis urbem.*

Ut

271 præbebit MS. 273 gestati MSS. 274 occidui MSS. pro Solis, celi MSS. 277 longe vulg. 279 Macetum hic vindicat Heinsf. 283 plebe vulg. 284 minacia MS. unicantia MS. 289 turmam MS. mentem MS. inde gentem conj. Heinsf.

270 *Hunni turpes* cur dicantur, vid. ad 3, 327.

273 Verbum *fuerit* non concoquo: requirebatur præsens: quid si a correctore est, qui ad *defecerit* adjungendum putaret *fuerit*? Dederat forte poeta, non sit, &c.

276 Promittunt milites, se victimæ instar Stilichoni casuros Rufinum, qui nunc sibi eripitur. Vid. 130 sq. Ceterum hic versus

Leoninus nostro excidit, quod genus posterit affectarunt.

281 *Tacitas iras præstruit vindictæ* miles, h. e. silentio tegit, tanquam cratibus vincisque objectis, ulciscendi & puniendi Rufini consilium.

290 Acute: *arcanus* fuit, quod totus *populus*, totus exercitus decreverat.

292 *Herculei cognominis urbs* ad verbum *Heraclea* est in ora Propon-

- Ut cessisse ducem, propius venisse cohortes,
 Cognita Rufino: magna cervice triumphat,
 295 Omnia tuta ratus, sceptrumque capeffere fervet,
 Et conjuratos accendit voce clientes:
 „Vicinus: expulimus. facilis jam copia regni.
 Nullus ab hoste timor. quis enim, quem poscere solum
 Horruit, hunc tanto munitum milite vincat?
 300 Quis ferat armatum, quem non superavit inermem?
 I nunc, exitium nobis meditare remotus
 Incassum, Stilicho. dum nos longissima tellus
 Dividat, & mediis Nereus interstrepit undis,
 Alpinas transire tibi me sospite rupes
 305 Haud dabitur. jaculis illinc me figere tenta.
 Quæra ferox enses, qui nostra ad mœnia tendi
 Possit ab Italia. non te documenta priorum,
 Non exempla vetant? quis par conatus adire
 Has jactat vitasse manus? detrusimus orbe
 310 Te medio, tantisque simul spoliavimus armis.
 Nunc epulas tempus, focii, nunc larga parare.
 Munera, donandumque novis legionibus aurum.

Oppor.

- 296 conjuratas cohortes MSS. pro accendit, ostendit MSS. affatur MSS.
 298 pro poscere, quod ex MSS. Heinsf. & est in marg. Basf. vincere vulg.
 303 interfluat MS. it. marg. Basf. unde conj. Heinsf. interluat. 304 me
 consule Basf. marg. 307 monumenta vulg. 308 quisnam conatus
 vulg. 309 vitare MS. destruximus orbem MSS.
 311 parari conj. Heinsf.

pontidis, Perinthus alias, sed non
 diu ante hanc ætatem alterum
 nomen nacta, quod docet Cellarius
 2, 15. 50.

294 Magna cervice, erecta, &
 tumente quasi cum serpente illum
 compararet.

303 Transire, intell. denuo: nunc
 enim transit, dum retro pergit in
 Italiam & Romam.

307 Quis par licet esset, certe ta-
 lis, qui ut in ludo gladiatores,
 comparari mecum recte videretur.

Ut lectio, ita interpretatio Hein-
 siana.

309 Detrusimus, depulimus te
 orbe medio, dimidio Oriente nem-
 pe, s. regno Arcadii. Quod ha-
 bent libri quidam Heinsio inspe-
 cti, destruximus orbem te medio, i. te
 intercedente: mihi plane videtur
 hic locum habere non posse. De
 medii significatione ad 17, 250.

312 De donatino militibus dando
 sermo est, quo fidem sibi exerci-
 tuum auctorare olim Imperatores
 soliti erant.

Opportuna meis oritur lux crastina votis.

Quod nolit, Rex ipse velit, jubeatque coactus

315 *In partem mihi regna dari. contingat in uno*

Privati fugisse modum, crimenque tyranni.,

Talibus acclamant dictis infame nocentum

Concilium, qui perpetuis crevere rapinis,

Et quos una facit Rufino caussa sodales,

320 *Illicitum duxisse nihil. delicta fuere*

Nexus amicitiae. jam jam connubia læti

Despondent aliena sibi, frustra que vicissim

Promittunt quas quisque petat, quas devoret urbes.

Coeperat humanos alto sopire labores

325 *Nox gremio, nigrasque Sopor diffuderat alas.*

Ille diu curis animum stimulantibus ægrum

Labitur in somnos. vix toto corde quierat,

Ecce videt diras alludere protinus umbras,

Quas dedit ipse neci: quarum, quæ clarior, una

330 *Visa loqui: „Pro surge toro: quid plurima volvis*

Anxius? hæc requiem rebus finemque labori

Allatura dies. omni jam plebe redibis

Altior, Et læti manibus portabere vulgi.,

Has canit ambages: occulto fallitur ille

335 *Omine, nec capitis sentit præfagia fixi.*

Iam summum radiis stringebat Lucifer Æmum,

Festinamque rotam solito properantior urget.

Tan-

314 subactus MS. *quod malit* Heins.

315 pigrasque vulg.

vior MS.

325 pigrasque vulg.

335 fixi præfagia

317 acclamat vulg.

326 æger vulg.

329 se-

320 fu-

329 se-

329 se-

Bas. marg.

315 *In uno*, simul, eadem. Hoc peculiare fortunæ suæ gloriatur Rufinus, quod *privati modum* & sortem exire, & tamen etiam *tyranni* & incubatoris imperii nomen effugere sibi contingat.

317 *Acclamant concilium*, consue-

ta Synesi, ut recte ex MS. reposi- tum a N. Heinsio.

335 *Hæc præfagia* implèta nar- rat deinde v. 434.

337 Etiam *Lucifer rotam* habet Tib. 1, 10. 62. s. axes Ovid. Am. 1, 6. 65: qui interdum equo solita- rio

- Tandem Rufini visurus funera, Titan
 Profiluit stratis, densæque capacia turbæ
 340 Atria regifico iussit splendere paratu
 Exceptura dapes, &, quod post vota daretur,
 Inscribi propriis aurum fatale figuris.
 Ipse salutatam reduces post proelia turmas
 Iam regale tumens, & principe celsior, ibat,
 345 Collaque femineo jactabat mollia gestu,
 Imperii certus: tegeter ceu purpura dudum
 Corpus, & ambirent ardentes tempora gemmæ.
 Urbis ab angusto tractu, qua vergit in Austrum,
 Planities vicina patet. nam cetera Pontus
 350 Circuit, exiguo dirimi se tramite passus.
 Hic ultrix acies ornatu fulgida Martis
 Explicuit cuneos. pedites in parte sinistra
 Consistant: equites illic poscentia cursum
 Ora reluctantur pressis sedare lupatis.
 355 Hic alii sævum cristato vertice nutant,
 Et tremulos humeris gaudent vibrare colores,

Quos

- 339 Desiluit MS. 342 Insculpi MSS. 345 gestabat vulg. jactabat
 etiam Basf. marg. 346 tutum, numdum, nundum, nudum al. ap.
 Heinsf. tutum etiam Cuj. An fuit jam dum? 351 ferri pro Martis
 vulg. lucida Martis Cuj.

rio vehitur, ut 35, 122. Vid. Burm. ad Rutil. itiner. 1, 511. Verum hic de *vota* s. curru solis sermo est, Synecdoche non reprehendenda, cum præsertim *Titan rotam* suam *urgere* dicatur. Imago sane augustior currus, quem agat Titan, quam rotæ, orbis, trochi, ludibrii puerorum. Illud *tandem* indicat vota hominum qui olim impatienter expectarint Rufini supplicium.

342 Affectabat imperium Rufinus. Sperabat se adscitum iri in illius societatem, & titulum Augusti ab Arcadio. Itaque donativum parat militi, dandum in ejus rei memoriam, aureos suo nomine ac novo honore signatos. Utrum

cusi te vera numi tales, utrum aliquis ex eo genere servatus sit, N. L.

344 *Regale tumens*, ut *torvum videt* &c. Contra Stat. Sil. 3, 1. 39 *Famulare timens*.

345 Olim observatum in superbulis, & sibi placentibus jactare & inflectere cervicem. Cic. in Verr. 3 c. 19 *Tammenne putamus patronum tuum in hoc crimine* (tibi objecto & pulchre a se repulso) *cerviculum jactaturum*? Inter amatorias ineptias objicit Clitophontri Syrus Heaut. 2, 3. 131 *eversas cervices*: adscribit Eugraphius, *jactantia & superbia est*.

356 Chlamydes breves, sagula, paludamenta, interpretabar humeris

Quos operit formatque chalybs. conjuncta per artem

Flexilibz inductis animatur lamina membris,

Horribilis visu. credas simulacra moveri

360 Ferrea, cognatoque viros spirare metallo.

Par vestitus equis. ferrata fronte minantur,

Ferratosque levant securi vulneris armos,

Diviso stat quisque loco, metuenda voluptas

Cernenti pulcerque timor; spirisque remissis

365 Mansuescunt varii vento cessante dracones.

Augustus veneranda prior vexilla salutat.

Rufinus sequitur, quo fallere cuncta solebat

Callidus affatu, devotaque brachia laudat

Nomine quemque vocans: natosque patresque reversis

Nun-

358 hamatur al. animatur etiam margo Bas. 362 movent al. levant
e MSS. Heinfs. 363 Et iusto vulg. iusso Bas. sed in marg. diviso.

366 Arcadius Bas. marg. ex Glossa. Sic & 382. 367 qui vulg.

369 vocat MSS.

ris ope fibulae haerentia, quae ob brevitatem volant ludibria ventis. Ab his putabam diversos, quos operit formatque chalybs. Cataphracti quidem ad speciem nudi corporis a ferrea veste formati representantur in columna Trajani, utri contra loricator, loris, unde nomen habent, & laminis munitos, nunquam sine paludamento vel sagulo observo exhiberi. Itaque optabam, e bono libro prolatum pro Quos operit, esset Hos, quod distributioni, & novi generis commemorationi serviret. Sed desii optare, postquam contuli alteram graphicam non minus descriptionem nostri 28, 576 ubi rigidos vibrata per armos Rubra sub arato crispantur serica dorso. Habemus hic rubrum pannum, s. textile quiddam partim libere fluctuans per armos, partim autem comprehensum & implicans crispatum ab ora & commissa galeae, cum thorace. Retinuerunt hoc posteriora saecula, quod ostendunt numi & sigilla in primis virorum principum: & or-

ta inde videntur illa galearum & scutorum ornamenta laciniosa, quibus hodie utuntur in insignibus, non modo ut illa tegere & innumbrare galeas, sed ut exire ex ima ora galearum, & scuta cum figuris complecti videantur.

358 Animatur lamina: poetica phantasia imaginatur illam formam ferream corpus esse, cui pro anima sit homo. Huc pertinet cognatum viro metallum; σιμψυδὸν, una natum. Hanc lectionem contra alteram hamatur defendit hic Barthius, & Heinsius ad 36, 386.

361 Equi etiam cataphracti. Iam Propert. 3, 10. 12 Ferreus armatenu cataphractus equo. Recentiorum descriptiones Graecae & Latinae dedit Barthius.

365 De draconibus vid. ad v. 177. Verbo mansuescunt exprimit remissum tumorem, qui in vivis draconibus est ab ira.

368 Devota brachia militum, vitam impendere Augusti imperii paratorum.

- 370 Nuntiat incolumes. illi, dum plurima ficto
 Certatim sermone petunt, extendere longos
 A tergo flexus insperatoque suprema
 Circuitu sociare parant: decrescere campus
 Incipit, & clipeis in se redeuntia junctis
- 375 Curvo paulatim sinuantur cornua ductu.
 Sic ligat immensa virides indagine saltus
 Venator. sic attonitos ad litora pisces
 Æquoreus populator agit, rarosque plagarum
 Contrahit anfractus, & hiantes colligit oras.
- 380 Excludant alios. cingi se fervidus ille
 Nescit adhuc, graviterque apprensâ veste morantem
 Increpat Augustum: scandat sublime tribunal:
 Participem sceptri, socium declaret honoris.
 Cum subito stringunt gladios, vox desuper ingens
- 385 Infremuit: „Nobis etiam, teterrime, nobis

Spe-

371 intendere *vulg.* 372 amplexus *vulg.* 376 immissa Venetos
 ind. saltus *Bas. marg.* silvas *vulg.* 380 angi *MS. Coalnere C & I.*
 385 deterrime *al.* teterrime *volebat ex MS. Heinsf.*

372 *Suprema* h. e. extrema. Cogitemus lineam transversam, vel ut tacticorum more loquamur jugum longum. Versus mediam illius partem accedit Rufinus. Milites ab utraque parte sensim primo se inflectunt in arcum & excludunt multitudinem: tum subito extremis a dextra sinistraque coeuntibus absolvunt circulum eumque densandis ordinibus ad minus minusque spatium redigunt, in quo conclusus jam Rufinus (Zosimus 5, 7 ἀπολαβόντες ἐν μέσῳ) effugere nullo modo potest.

376 Conf. dicta ad 148.

380 *Fervidus* est Rufinus studio perficiendi cogitata, & plenus sua magnitudine, cujus modo fastigium exspectat, non sentit se in angustias redigi.

381 *Apprensâ veste* indicat hinc

studium Rufini, hinc quam familiariter ac tantum non contemtim tractare Augustum solitus sit. Certe de Claudio Suetonius c. 15 adeo causticos patientia illius abusus, ut descendente e tribunali non modo voce revocarent, sed & lacinia toga retenta, interdum pede apprehenso detinerent.

382 *Tribunal* intelligo extemporali militum opera congestum & cespitem lapidibusque e. i. g. a. unde adlocutio commodior ad multitudinem. Prærogativa Imperatorum erat ita pro tribunali adloqui milites. Vid. omnino Spanheim. de V. e. P. N. diff. 13 p. 627 sq. ubi in numis frequens illa ADLOCUTIO illustratur.

384 *Desuper* aut positum pro *insuper*, aut cogitavit poeta clamorem altum. *It clamor caelo*, & inde quasi recidit in eum, quem terret.

*Sperasti famulas imponere posse catenas?
Unde redi nescis? patiarne audire satellites,
Qui leges aliis, libertatemque reduxi?
Bis domitum civile nefas, bis rupimus Alpes.*

390 *Tot nos bella docent nulli servire tyranno.,,*

Diriguit. spes nulla fugæ. seges undique ferri
Circumfusa micat. dextra lævaque revinctus
Hæsit, & ensiferæ stupuit mucrone coronæ.

Ut fera, quæ montes nuper dimisit avitos,

395 *Altorumque exsul nemorum damnatur arenæ
Muneribus, commota ruit, vir murmure contra
Hortatur, nixusque genu venabula tendit.*

*Illa pavet strepitus, cuneosque erecta theatri
Respicit, & tanti miratur fibila vulgi.*

400 *Unus per medios audendi pronior ense
Profilit exerto, dictisque, & vulnere torvus
Hac petit, hac Stilicho, quem jactas pellere, dextra
Te ferit: hoc absens invadit viscera ferro.
Sic fatur, meritoque latus transverberat ictu.*

405 *Felix illa manus, talem quæ prima cruorem*

Hau-

389 Bis domui MSS. servile MS. 394 nuper montes al. 396 Verberibus al. Vulneribus al. Vulgatum Muneribus recte tuetur Heinsf.

399 Despicit vulg. Dispicit Clav. & Heinsf. ad Virg. Æn. 6, 734.

401 erecto vulg. exerto etiam Bas. marg. lumine Vien. marg.

402 Appetit vulg. Impetit al. 404 fatus, meritorumque Bas. ense Cajac.

386 *Famula catene, famulatus & servitii indices: alioqui potius dominæ sunt vincitorum.*

387 Nescisne, Rufine, unde ego, exercitus redii? (pro redierim. Vid. Voss. de Constr. c. 62) Venio ab occidentalibus imperii partibus, ab Italia, victor ibi barbarorum, sed virorum fortium &c.

389 Ad bella Theodosii contra

Eugenium & Maximum tyrannos gesta respicitur.

396 Munera proprie de amphitheatralibus & gladiatoriiis ludis dici, atque venationibus, constat.

397 Solent apros certe nostri venatores hortari, utque ruant in venabulum oppositum irritare murmure quodam. (Hui Sau!)

400 Gainem fuisse, qui tesseram daret, refert Zolimus 5, 7.

- Hauferit, & fessi pœnam libaverit orbis.
 Mox omnes fodiunt hastis, artusque trementes
 Dilaniant, uno tot corpore pila tepescunt,
 Et non infecto puduit mucrone reverti.
 410 Hi vultus avidos, & adhuc spirantia vellunt
 Lumina: truncatos alii rapuere lacertos.
 Amputat ille pedes, humerum quatit ille solutis
 Nexibus: hic fracti refecat curvamina dorsi.
 Hic jecur, hic cordis fibras, hic pandit anhelas
 415 Pulmonis latebras. spatium non invenit ira,
 Nec locus est odiis. consumto funere vix tum
 Deseritur, sparsumque perit per tela cadaver.
 Sic mons Aonius rubuit, cum Penthea ferrent
 Mænades, aut subito mutatum Actæona cornu
 420 Traderet insanis Latonia ysa Molossis.

Cri-

406 libaverit *al.* 407 nefandos *al.* 408 tela *Cuj.* 410 rabi-
 dos *al.* 413 referat *al.* confinia *al.* etiam *Baf. marg.* 414 anhelis *al.*
 416 vix dum *vult Heinf. victor MSS. & Baf. marg. iustum MS. victum*
conj. Barth. 417 cadit *vulg.* 420 Traderet *MS. ysa*
ex MS. Heinf. virgo al.

406 *Pœnam libare* pulchre dictum, tum quod *libare* initii cuiusdam & priinitiarum notionem habet, tum quod sacrificiorum verbum est. *Fessus* orbis, qui non potest diutius tyrannum ferre.

413 *Curvamina* interpretor articulos s. vertebrae, quarum ope flecti & curvari dorsum potest. Dorsum verò frangitur eo ipso quod refecantur illa curvamina. Sed nec displicet mihi *referat* quod videtur pertinere ad illam implicationem vertebrarum, quæ in istarum claustrorum quasi referenda est.

416 *Consumto funere vix tum deseritur.* Consuetum est, & observatum his, qui de particulis Latini sermonis egere, tum poni, significatione adverbii *tunc*, post ablativos consequentiae. *Consumto* jam Rufini *funere*, ut sarcastice vocat

illam dilacerationem, *vix tandem tum deseritur cadaver & perit*, minutatim & in frustula vix agnoscenda dispersum per tot militum tela.

418 *Aonius mons* Cithæron, Musis amicus, sed Bacchicis idem furoribus insanis, in quo Pentheus ob contemptum Bacchum a mulieribus in furorem actis, hæc enim sunt Mænades, inter quas ipsa illius mater Agave erat, membratim dilaceratus est: qua in re verbum *ferrent* poeta cum emphasi posuit, & velut ostendit mulieres membra ut in triumpho præ se ferrentes. Actæonis notior etiam fabula, qui a Diana, quam forte lavantem viderat, in cervum mutatus, subito enascentibus cornibus, tum suis a canibus discerptus est.

Criminibusne tuis credis fortuna mederi?

Et male donatum speras æquare favorem

Suppliciis? una tot milia morte rependi?

Everfis agedum Rufinum divide terris.

425 Da caput Odrysiis, truncum mereantur Achivi.

Quid reliquis dabitur? nec singula membra peremptis

Sufficiunt populis. Vacuo plebs obvia muro,

Jam secura, fluit. senibus non obstitit ætas,

Virginibusve pudor. viduæ, quibus ille maritos

430 Abstulit, orbatæque ruunt ad gaudia matres,

Insultantque alacres. laceros juvat ire per artus,

Pressaque calcato vestigia sanguine tingi.

Nec minus assiduus flagrant elidere saxis

Prodigiale caput, quod jam de cuspide summa

435 Nutabat, digna rediens ad moenia pompa.

Dextera quinetiam ludo concessa vagatur

Æra petens, fraudesque animi perfolvit avari

Terribili lucro, vivosque imitata retentus

Cogitur adductis digitos inflectere nervis.

440 Definat elatis quisquam confidere rebus,

Instabilesque Deos, ac lubrica Numina discat.

Illa manus, quæ sceptrâ sibi gestanda parabat,

E

Cujus

421 speras & 422 certas *al.*

423 rependis *al.*

427 Sufficiant

conj. Heins. undique vulg. obvia etiam Bas. marg.

428 ruit *al. cf.*

Heins. ad Aen. II, 236.

431 vacuos *MSS.*

433 certant *al.*

437 pœnasque *al.*

438 receptus *al.*

439 adductos

digitis - nervos *MS.*

421 Redit ad impietatem, quam
3. 20 ejurasse videbatur. Negat
proportionem esse inter pœnam &
scelera Rufini. Ne quidem totis
populis satis posse fieri, si unum
cuique illorum membrum Rufini
adsignetur: nedum singulis homi-
nibus, quos ille perdiderit. Hunc
nodum sola solvit de futura vita
persuasio.

425 Mereantur est accipiant, ha-

beant, pro more superiorum etiam
sæculorum.

436 Illud de manu observatum
passim, V. G. Zosimo 5, 7 extr.
Rogabant milites ἀγυρίων δὲναν τῶ
ἀπλῆς. Opportune Hieronymi
locum adscripsit Cellarius ex epist.
3 Rufini caput pilo Constantinopolin
gestatum est, & abscissa manus dextera
ad dedecus insatiabilis avaritiæ, ostia-
tim stipem mendicavit.

- Cujus se toties submitit ad oscula supplex
 Nobilitas, inhumata diu, miseroque revulsa
 445 Corpore feralem quæstum post fata poposcit.
 Adspiciat quisquis nimium sublata secundis
 Colla gerit. triviis calcandus spargitur ecce,
 Qui sibi pyramidas, quæ non cedentia templis
 Ornatura suos exstruxit culmina Manes,
 450 Et, qui Sidonio velari credidit ostro,
 Nudus pascit aves. jacet en, qui possidet orbem,
 Exiguæ telluris inops, & pulvere raro
 Per partes tegitur, nusquam totiesque sepultus.
 Senferunt convexa necem, tellusque nefandum
 455 Amolitur onus. jam respirantibus astris,
 Infernos gravat umbra lacus. pater Ææous horret,
 Intransemque etiam latratu Cerberus urget.
 Tunc animæ, quas ille fero sub jure peremit,
 Circumstant, nigrique trahunt ad judicis urnam,

Infesto

446 ne quis *vulg.* 447 gerat *al.* 450 creditur *Bas. marg.*
 Qui se Sid. velandum credidit. o. *MS.* creditus *Heinsf.* 453 nuda-
 quam *vulg.* 455 Emolitur *vulg.* 457 etiam *dispicet Heinsio.*
 459 Stygiique malit *Heinsf.*

449 *Culmina Manes ornatura, descriptio monimenti magnifici f. Mau-solei.*

450 Rufinus credidit velari, velandum se aliquando esse in funere purpura. Græcissimus poëtis familiaris.

451 Ex lege Arcadii & Honorii, 14 C. Theod. de bonis proscripior. apparet immensas fuisse viri opes, cum edicta de iis interim a fisco possidendis per omnes provincias propo-
 sita sint.

453 Nusquam sepultus integer, toties sepultus, quot locis particula corporis reliquo pulveri admixta est.

454 Convexa cæli intelligenda, ut Æn. 4, 451 Cæli convexa tæri vivere inter superos est, & inferis f. morti opponitur. Sic max 498

superam labe vocatur. Sic *astra* accipienda, quæ ægre adspiciebant Rufini scelera.

459 Urnam illam poëte sumserunt de judiciis Græcorum & Romanorum, in quibus urna adhibita fortiebantur, quam causam, qui iudices judicarent: in urnam item vel stulam conjiciebant calculos f. tabellas suffragiorum tacitorum indices. Prior ratio proprie huc conveniebat, quam intelliget melius, si quis Aristophanis jocos Pluto 277 & 973 itemque Ecclesiæ. 679 conferat cum illo Horat. Od. 2, 3. 25 *Omnium versatur urna serius ocinus Sors exitura.* Verum, ut sit, non manent homines in primis velut orbitis, sed latius qua lubet vagantur.

- 460 In festo fremitu. veluti pastoris in ora
 Commotæ glomerantur apes, qui dulcia raptu
 Mella trahit, pennasque cient, & spicula tendunt,
 Et tenuis saxi per propugnacula cinctæ
 Rimosam patriam, dilectaque pumicis antræ
 465 Defendunt, pronoque favos examine velant.

Est locus, infaustis quo conciliantur in unum
 Cocytos Phlegethonque vadis: inamoenus uterque
 Alveus. hic volvit lacrimas: hic igne redundat.
 Turris per geminos flammis vicinior amnes

- 470 Porrigitur, solidoque rigens adamante finistrum
 Proluit igne latus. dextra Cocytia findit
 Æquora, triste gemens, & fletu concita plangit.
 Huc post emeritam mortalia sæcula vitam
 Deveniunt. ibi nulla manent discrimina fati,
 475 Nullus honos, vanoque exutum nomine Regem
 Proturbat plebeius egens. quæsit in alto
 Conspicuis folio pertentat crimina Minos,
 Et iustis dirimit fontes. quos nolle fateri

E 3

Viderit,

462 figunt *Bas. marg.* 463 cunctæ *al.* 465 vellant *MS. unde*
vallant Heins. pulchre. 468 fundit *vulg.* 472 fluctu *MS.* 477 prætentat
præfert Heins. præsentat susp. Barth. 478 diribit *conj. Barth.*

468 Eryma s. notationem sequi-
 tur. *Κωνυτός* fletus est, *Φλεγέθων*
 atre, quo verbo dolorem vehe-
 mentissimum signari tralaticium
 est. Plane ita Stat. Theb. 8, 30
lacrimis atque igne tumentes Cocytos
Phlegethonque.

469 Turris, moles munita, inter
 duos amnes, vicinior tamen Phle-
 gethonti, ab hoc alluitur, illum
 procurrente aliqua sui parte vel
 angulo findit &c.

470 Adamante ferrum esse, ne-
 mo dubitare potest hic & in ple-
 risque poetarum locis. Nempe ex
 etymo Græci. Vid. Viri docti ad He-
 fych. *ἀδάμανς σιδήρεος γένος.* Conf. Virg.
 Æn. 6, 552 *solidoque adamante colu-
 mæ* — Stat ferrea turris ad antras.

471 Proluit turris, h. e. proluen-
 dum præbet igne Phlegethontis si-
 nistrum latus suum. Ita eadem non
 modo findit dextra parte sui Coc-
 ytia æquora, sed dum resistit & ex-
 cipit fluctus a fletu concitos, ge-
 mitus & planctus efficit.

473 Mortalia sæcla pro ipsis ho-
 minibus ponuntur ut apud Lucre-
 tium 5, 860 *Leonum sæva sæcla*, &
 mox 864 *bucera sæcl:* pro bubus.

474 Pati discrimina h. e. sortis &
 fortunæ quantum ad ea quæ sunt
 extra nos. Locum hunc comice &
 graphice tractavit in mortuorum
 Dialogis Lucianus.

477 Pertentat, diligenter centan-
 do exquirat.

Viderit, ad rigidi transmittit verbera fratris.

- 480 Nam juxta Rhadamantus agit. cum gesta superni
Curriculi, totosque diu perspexerit actus;
Exæquat damnum meritis, & muta ferarum
Cogit vincla pati. truculentos ingerit urfis,
Prædonesque lupis. fallaces vulpibus addit.
- 485 At qui desidia semper vinoque gravatus
[Indulgens Veneri voluit torpescere luxu,]
Hunc suis immundi pingues detrudit in artus.
Qui justo plus esse loquax, arcanaque suevit
Prodere, piscosas fertur victurus in undas,
- 490 Ut nimiam pensent æterna silentia vocem.
Quos ubi per varias annis ter mille figuras
Egit Lethæo purgatos flumine; tandem
Rursus ad humanæ revocat primordia formæ.
Tum quoque, dum lites, Stygiique negotia solvit
- 495 Dura fori, veteresque reos ex ordine quærit,
Rufinum procul ecce notat, visuque severo
Lustrat, & ex imo concussa sede profatur.

“Huc

- 479 Vid. ad mala mox transim. vulg. ad sævi mox mittit al. duri al.
481 prop. al. 484 addit conjectura quorund. ap. Heinsf. 485 pro
semper, somnò MS. desidia somni conj. Heinsf. 486 Hic versus
- merito suspectus Heinsio. 487 pigros MS. 491 varios
annos, per vulg. varias, annos post MS.

482 Muta ferarum vincla sunt corpora mutorum animantium, quibus pro carcere includuntur, ex antiqua Pythagoricorum quorundam Platonisque adeo in Phædro p. 343 fabula, animæ, quæ in humanis corporibus similem beatis vitam vivere.

484 Addit, sæculi etiam Varro- niani usu, pro indit, inserit; cum in vas quodcunque etiam vacuum ante, addi dicatur, quod primum immittitur. Vid. Lexicon rusticum.

491 Sunt etiam ter mille anni apud Platonem l. c. sed diversa ratione. Periodus, qua ad primam

ipsam sortem redit unaquæque, est sanorum decies mille. Nempe in fabula morali suam quisque vel phantasia vel rationem sequi potuit securus ne convinceretur mendacii.

492 Lethæo flumine, τῆς Λήθης, valde opus erat in hac fabula. Quidni enim una de millibus millium anima recordatur conditionis prioris, præter Pythagoram auctorem sciri sane commenti. Reliqui omnes securos latices & longa oblivio potant, Scilicet immensores supera ut convexa revisant, ut est Æn. 6, 715 & 750.

- "Huc superum labes, huc insatiabilis auri
 Proluvies, pretioque nihil non aulse parato,
 500 Quodque mihi summum scelus est, huc improbe legum
 Venditor, Arctoi stimulator perfide Martis,
 Cujus ob innumeras strages angustus Averni
 Jam sinus, & plena lassatur portitor alno.
 Quid demens manifesta negas? en pectus inusta
 505 Deformant maculae, vitiisque inolevit imago,
 Nec sese commissa tegunt. genus omne dolorum
 In te ferre lubet. dubio tibi pendula rupes
 Immineat lapsu. volucer te torqueat axis.
 Te refugi fallant latices, atque ore natanti
 510 Arescat decepta sitis, dapibusque relictis
 In tua mansurus migret praecordia vultur.
 Quamquam omnes alii, quos haec tormenta fatigant,
 Pars quota sint, Rufine, tui; quid tale vel audax
 Fulmine Salmoneus, vel lingua Tantalus egit,
 515 Aut inconcesso Tityos deliquit amore?
 Cunctorum si facta simul jungantur in unum,
 Praecedes numero. cui tanta piacula quisquam
 Supplicio conferre valet? quid denique dignum
 Omnibus inveniam, vincant cum singula poenas?
 520 Tollite de mediis animarum dedecus umbris.
 Adspexisse sat est. oculis jam parcite nostris,
 Et Ditis purgate domos. agitate flagellis*

E 4

Trans

504 deinceps MS.
 crescat MS.

505 vitiisque male Heins. & ego.
 515 inconsulto MSS. 517 quo al.
 forte fuit quoi.

498 Conf. supra ad v. 454.
 499 Proluvies ut Virg. 3, 217
 Harpyiarum sordes saedissimae, quo
 nomine avaritiam infamare & ex-
 osam reddere student sermonis au-
 daces. Mox Legum venditor ipse
 quoque e Virgilio est, Aen. 6, 622,
 qui Fixit leges pretio atque refixit.
 501 Arctons s. septentrionalis Mars

populi bellici ad septentrionem,
 quos Getarum eo tempore s. Go-
 thorum nomine complectebantur.
 Vid. v. 36.

507 In te ferre h. e. conferre.
 Sunt & hae poenae e sexto Aenei-
 dos 595 sq. quem locum in bre-
 vem velut summam redigit Clau-
 dianus.

*Trans Styga, trans Erebum. vacuo mandate Barathro
Infra Titanum tenebras, infraque recessus*

525 *Tartareos, nostrumque Chaos, qua noctis opacæ
Fundamenta latent, penitusque immersus anhelet,
Dum rotet astra polus, feriant dum littora venti.*

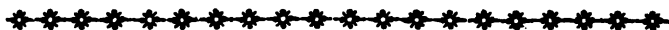
525 quo Ditis opaci *al.* 526 præcepsque *al.*
penitusque im. *etiam Cnj.*

525 *Chaos* illud antiquum, *Hesiodi*, ut videtur, & *Orphicorum* inventum, nec illud nostro ignotum, *V. G. 22, 9*, quod respondere putatur *חָוֹס* nostrorum librorum, exornato per amorem & concordiam mundo redactum est, ut reliqua mala, ad inferos, ad *ᾗδης*, ad conditionem earum rerum, quæ sensus nostros fugiunt. Est autem illa conditio tenebrarum, confusionis, & perturbationis. Hinc noster pro ipsis inferis ponit, ac *dotale Proserpine* appellat *33, 28*. Et *35, 13* dicitur *Venus durum flexura Chaos* i. amore mitigatura *Plutonium*: denique *ibid. 196* equi *Plutonis verendum in chaos obliquo pugnant temone reverti*. Aperte igitur *Chaos* ponitur pro inferis. Sed ipsi quoque *Virgilio Æn. 4, 510 & 6, 265* *Chaos* est inter terribilia deorum inferorum nomina. Et noster *15, 383* de re impossibili *Præceps astra chaos*

miscabit Averno, Deum facere videtur, certe hoc significare, si infera & supera omnia misceantur, existere novum *Chaos*. *Chaos* mater noctis & *Erebi*, *Hes. Theog. 123*. Itaque non est mirum, hic etiam conjungi.

526 Quod *fundamenta* hic *Noctis* memorantur, vix commodam interpretationem invenio, nisi hoc modo indicare voluit poeta, interiora telluris, centrumque adeo, quod fundamenti vicem in omni corpore cælesti sustinet, in obscuro & profunda velut nocte latere. Si cui altera lectio, *Ditis* pro *noctis* magis placeat, is forte in epitheto laborabit. *Præceps* probare non poteram, cum non intelligam, qui anhelare possit, si quis capite demersus sit in paludem.

527 *Rotare* quod *polus astra* dicitur, pulchram habet phantasiā, quasi motus principium sit in axe illo, circa quem vertitur cælum.

VI

CL. CLAUDIANI

DE TERTIO CONSULATU

HONORII AUGUSTI

P R A E F A T I O

Parvos non aquilis fas est educere fetus,
 Ante fidem Solis, iudiciumque poli.
 Nam pater, excusso saliit cum tegmine proles,
 Ovaque maternus rupit hiulca tepor,
 5 Protinus implumes convertit ad æthera nidos,
 Et recto flammam imperat ore pati.
 Consulit arduos radios, & luce magistra
 Natorum vires ingeniumque probat.

E 5

Dege-

3 germine al.

5 natos al. pullos al.

* Adscribere placet, quæ de hac elegia Gul. Pyrrho refert: quæ vera esse puto, cum Delphino scripserit & dedicaverit suas curas, excitatus a cive suo Huetio. Ita autem ille: Inter Claudiani carmina elegiæ sunt elegantiores; & inter elegias hæc porro omnium est elegantissima. Ita censet nobilissimus doctissimusque Huetius, qui dum Serenissimo Delphino *sonnam pro mare conciliat*, ipsi aureos hosce versus ita proponit, eos ut felicissimi principis ingenii memoriter edidicerit.

2 *Judicium poli* non placet post *Solis fidem* h. e. argumentum generositate e solis adpectu captum. Sed est in poetæ nostri nævis luxuria quædam non satis castigata. *Palam* pro cælo atque aëre ponunt omnes: sed quid opus est cælum, aërave commemorare post solem? Audirem, si de volandi per aëra

periculis ageretur. Ceterum hanc de aquila observationem copiosissime hic illustravit Barthius, e Græcis præcipue. Nos contenti erimus posuisse versus Lucani 9, 902 *Vtque Jovis volucer, calido cum protulit ovo Implumes natos, solis convertit ad ortus: Qui potuerat pati radios, & lumine recto Sustinere diem, cali servantur in usus; Qui Phæbo cessere jacent: Sic pignora gentis Psyllus habet &c.* Add. Sil. Ital. 10, 107. Haliaëto tantum, aquilarum generi, tribuit hanc explorationem Plin. 10, 3 f. 3.

3 *Tegmen* de putamine oui, ut 60, 1 de Crystallo intra quam aqua inclusa, clauditur immunis convexo tegmine rivus.

5 *Nidos* poni pro pullis, consueta metonymia est, cujus igno- ratio indicatam lectionis varietatem videtur peperisse.

- Degeneres refugo torfit qui lumine visus,
 10 Unguibus hunc sævis ira paterna ferit.
 Exploratores oculis qui pertulit ignes,
 Sustinuitque acie nobiliore diem;
 Nutritur volucrumque potens & fulminis heres,
 Gesturus summo tela trifidula Jovi.
 15 Me quoque Pieriis tentatum sæpius antris
 Audet magna suo mittere Roma Deo.
 Jam dominas aures, jam regia tecta meremur,
 Et chelys Augusto iudice nostra sonat.

13 parens it. volucrum princeps Cuj.

17 arces Basf. marg.

13 *Volucrum potens*, ut illud Horatianum *diva potens* Cypri Car. 1, 3. 1. *Fulminis* autem Jovi gestandi *heres* quod dicitur, ad notam vel ex mille picturis poeta fabulam respicit, de cujus physica ratione Plin. 10, 3 extr. *Negant unquam solam hanc alitem fulmine exanimatam: ideo armigeram Jovis consuetudo judicavit.* In gigantomachia hoc factum, apud antiquum scriptorem nondum observaveram.

15 *Pieria antra* intelligit nunc meditationem poëseos in umbra, & argumentis minoribus. Post hæc experimenta publice a Senatu iniunctum Claudiano munus gratulandi.

17 *Meminerimus, meremur* hoc sæculo non dignitatem judicare, sed consequendi felicitatem.

VII
CL. CLAUDIANI
DE TERTIO CONSULATU
HONORII AUGUSTI
PANEGRIS

Tertia Romulei fumant exordia fasces,
Terque suas ducat bellatrix pompa curules.

Festior annus eat, cinctusque imitata Gabinos
Dives Hydaspeis augefcatur purpura gemmis.

5 Succedant armis trabæ: tentoria liſtor
Ambiat, & Latix redeant ad ſigna ſecures.

Tuque,

3 Et triplices duc. *al. pro pompa, Roma al. quod pladeret, ſi res
Romæ ageretur, non in caſtris.*

1 *Romuleos fasces* interpretor non ſimpliciter Romanos tantum, ſed a Romulo quodam, a Rege, ab Imperatore ſuſceptos: quorſum pertinet etiam *bellatrix pompa*, quæ Imperatorem ſignat; & quod *tertia* vocantur *exordia* cum reſpectu ad duos Conſulatus præcedentes Honorii. Hunc tertium Conſulatum geſſit Honorius cum fratre Arcadio quartum Conſule A. U. 1148 A. C. 396 ſecundum Faſtos Relandi.

3 *Gabinos cinctus* non videtur hic (it. 8, 6 & 28, 594) dixiſſe proprie poëta. Ille enim caput lacinia togæ velat, togam ipſam ætius corpori applicat vel adſtringit, id quod ex Liviana deſcriptione 8, 9 coll. 10, 7, & ex numis coloniarum manifeſtum eſt, ubi aratrum agit togatus cinctu Gabino. Vid. Serv. ad *Æn.* 5, 755 ex Catonis originibus: contra nudo capite ſunt in pompa ſ. proceſſu Conſules. Nec admittit illum habitum ætas Claudiani, quod Di-

ptycha conſularia intuenti manifeſtum eſt. Sed nempe antiquis verbis poëta ſignat rem ſui temporis, *Lorum* illum (τὸν λῶρον) Conſularem & Imperatorium, quo a Conſtantino inde utebantur, & cui *cinctus* appellatio, quod ipſe aſpectus monumentorum declarat, convenit. Hæ ſunt *rigentes togæ* 1, 205.

4 *Hydaspeis* eſt a fluvio, Indicus. Sed ipſe quoque fluvius *gemmifer* Senecæ in *Medea* 725 ubi Delrio, *In illius alveo*, inquit, *magna gemmarum copia reperitur, veluti lychnis, adamant, beryllus, achates, & alii innumerabiles.* Nescio unde iſta Delrio. Strabo quidem, Mela, Plinius, Arrianus nihil habent.

5 De *trabeis* vid. ad 1, 178. *Liſtor* conſularis imperii antiquus miniſter: cujus tum ordinarius in caſtris non videtur uſus fuiſſe. Pompam in ipſis caſtris urbanam pingit: qua offenderetur militibus, conſulare imperium collatum eſſe in Imperatorem.

- Tuque, o, qui patrium curis æqualibus orbem
 Eoo cum fratre regis, procede secundis
 Alitibus, Phœbique novos ordire meatus,
 10 Spes votumque poli, quem primo a limine vitæ
 Nutrix aula fovet: strictis quem fulgida telis
 Inter laurigeros aluerunt castra triumphos.
 Ardua privatos nescit fortuna penates,
 Et regnum cum luce dedit cognata potestas.
 15 Excepit Tyrio venerabile pignus in ostro,
 Lustravitque tuos aquilis victricibus ortus
 Miles, & in mediis cunabula præbuit hastis.
 Te nascente ferox toto Germania Rheno
 Intremuit, movitque suas formidine filvas
 20 Caucasus, & positis numen confessa pharetris
 Ignavas Meroë traxit de crine sagittas.

Reptasti

7 Latium *Bas. marg.* 10 primæ *malit Heinſ.* 14 regimen *Vic.*
Vien. Bas. Sed hic regnum in marg. 17 venabula *Bas. marg. præ-*
bita castris conj. Heinſ. venabula præbuit effcis MS.
armis Cujac.

8 Eoo cum fratre Arcadio, cui in
 divisione Oriens cesserat.

9 Novi meatus Phœbi est anni
 paraphrasis.

10 *Spes votumque poli*, quem cæ-
 lum sperat sibi adscriptum aliquan-
 do & illatum iri, per consecratio-
 nem, quam impatienter expectat,
 & votis tanquam honorificum sibi
 civem expetit Honorium. Huic
 poëta prerogativam contigisse præ
 Arcadio memorat, quod esset *νο-*
φρογεννῆτος poteratque adeo con-
 troversia nasci inter ipsum & fra-
 trem, qualis fuit inter Artobaza-
 nem s. Artamenen & Xerxen, de
 qua Herodotus 7, 2 & 3, & Justi.
 2, 10: in qua minor natus, sed na-
 tus in purpura, prælatus majori,
 sed privati adhuc patris filio. De
 Porphyrogenneris Constantinopo-
 litanis vid. Cangius in Gloss. Gr.
 & in Latino V. *Purpuratus*: sic
 enim vocabant Latine, natos in
 purpura.

14 *Cognata* proprie accipio, una
 nata: Honorius natus est heres im-
 perii.

16 Decursio militaris instituta
 ad honorandum natalem pueri
 regii.

18 Fingit poëta omen: horro-
 ri fuisse Germaniæ & barbaris aliis
 nuncium de nato Honorio &c.

21 Tangit hunc morem Africa-
 norum barbarorum noster etiam
 alias, ut 10, 222 *Crinita sagittis*
Meroë: ut 21, 253 *parvis redimitus*
Nuba sagittis. Nempe & Meroë
 Nili insula & Nubæ in interiori-
 bus Libyæ s. Africæ sunt. Advo-
 catus a Barthio ex Prud. Hamar-
 tig. 498 *decolor Indus Tempora pen-*
natis redimitus nigra sagittis. Vel
 Indum facit Nili accolam Pruden-
 tius, non sine exemplo: vel mo-
 rem sagittas gerendi in capite com-
 municat cum Indis Asiaticis. Gra-
 phice, ut solet, rem describit Lu-
 cia. de Saltat. c. 18 f. T. 2 p. 278.
 Cum

- Reptasti per scuta puer, regumque recentes
 Exuviae tibi ludus erant, primusque solebas
 Aspera complecti torvum post praelia patrem,
 25 Signa triumphato quoties flexisset ab Istro
 Arctoa de frage calens, & poscere partem
 De spoliis, Scythicosve arcus, aut rapta Gelonis
 Cingula, vel jaculum Daci, vel frena Suevi.
 Ille coruscanti clipeo te saepe volentem
 30 Sustulit arridens, & pectore preffit, anhelò
 Intrepidam ferri, galeae nec triste timentem
 Fulgur, & ad fummas tendentem brachia cristas.
 Tum sic lætus ait: "*Rex o stellantis Olympi,
 Talis perdomito redeat mihi filius hoste,*
 35 *Hyrcanas populatus opes, aut cæde superbus
 Assyria. sic ense rubens, sic flamine crebra
 Turbidus, Et grato resperfus pulvere belli,
 Armaque gavisò referat captiva parenti.*"
 Mox ubi firmasti recto vestigia gressu,
 40 Non tibi desidias molles, nec marcida luxu
 Otia, nec somnios genitor permittit inertes:
 Sed nova per duros instruxit membra labores,
 Et cruda teneras exercuit indole vires:

Frigora

22 signa editt. vet. seroces vulg.
 editt. vet. sed jam Bas. marg. partem.
 nemoque iudicat Heinß.

25 torfisset al.

26 patrem

31 tremantem al. quod

40 non mar. MSS.

Cum dixisset, Æthiopes pugnam
 inire, cum quodam genere salta-
 tionis, addit, καὶ ἐν αὐτῇ τῷ
 βίβλος Ἀθλοῦ ἀνῆρ, ἀφελὼν τῆς
 κεφαλῆς (ταύτη γὰρ αὐτῇ φασίγας
 χροῦται, περιόχοντες αὐτῇ ἀκτινι-
 δὸν τὸ βέλος)· εἰ μὴ πρότερον ὀρχή-
 σαιτο κ. τ. λ. Utuntur ergo Æ-
 thiopes capite pro pharetra, quod
 fieri potuit vitæ quadam s. dia-
 demate latiusculo, & foraminibus
 quibusdam instructo, quibus sa-
 gitte ut vaginis induntur qua par-

te habent spicula, eminent pinnae,
 & formant coronas radiatas &c.

36 Flamine crebro turbidus anhe-
 lans a vehementi motu & agitatione
 vel praelii vel itineris.

39 Alludere videtur ad Hora-
 tianum illud, Et pede certo signat
 bimum.

43 Cruda indole, cum natura ef-
 fet adhuc rudis, sibi relicta, non-
 dum in quenicumque formata ha-
 bitum, speciarim nondum molli-
 ta deliciis. Metaphora similis illi,
 cum

- Frigora sæva pati, gravibus non cedere nimbis,
 45 Æstivum tolerare jubar, tranare sonoras
 Torrentum furias, adscensu vincere montes,
 Planitiem cursu, valles & concava saltu.
 Nec non in clipeo vigiles producere noctes,
 In galea potare nives; nunc spicula cornu
 50 Tendere, nunc glandes Baleari spargere funda.
 Quoque magis nimium pugnae inflammaret amorem,
 Facta tui numerabat avi, quem litus adustæ
 Horrefcit Libyæ, ratibusque impervia Thule.
 Ille leves Mauros, nec falso nomine Pictos.

Edo-

46 adscensum montis MSS.

48 perducere al.

49 portare

vulg.

51 nimio inflammaret malit Heinfs.

cum ex contrario *generoso incultum*
pectus honesto dixit Pers. 2, 74. Sic
cruda exordia magnæ indolis Stat.
 Achill. 1, 276.

48 In clipeo, clipeatum, arma-
 tum: nam si voluisset indicare
 clipeum capiti subiectum pro cer-
 vicali, non adjecisset ad noctes vi-
 giles.

49 In galea potare proprie, &
 more optimorum qui *libere in auro*,
vitro maluerunt, quam *ex auro*
 &c. Quod vero *tendere spicula cor-
 nu* h. e. arcu sagittas dixit, duri-
 usculum videtur, sed dictum pro
 intendere, dirigere. *Spargere glan-
 des*, ita celeriter projicere, ut se
 proxime insequantur, & simul plu-
 res missæ videantur. De Baleari-
 bus insulis & hominibus, ipsum
 erymon nominis a βαλεῖν, jacere,
 jaculari, monet.

51 Nimium simpliciter auget,
 non notat excessum: ut mox v. 96
O nimium dilecte Deo.

52 Avus Honorii, Theodosii pa-
 ter, Comes Theodosius, cujus res
 gestæ, ad quas hic & 8, 24 sqq.
 respicitur, enarrantur ab Ammiano
 Marcellino libris 27, 28, 29.
 Honores memorat in Prosopographia
 Codicis Theod. Gothofredus,
 qui etiam, ubi reliqua sit viri me-

moriam, consueta diligentia sua in-
 dicat. Quod Honorium vocat
 Theodosii patrem Victor epit. 48,
 de eo viderint Historici.

53 De Thule 5, 240.

54 Nec falso nomine Pictos dici
 cum monet, hoc vult, Pictos vo-
 cari ab ipsa re, quod corpus pin-
 gant coloribus. Vid. viri docti
 ad illud Cæs. B. Gall. 5, 14 omnes
 vero se Britannii vitro insciunt.
Nec falsum nomen est verum, ἐν-
 μων unde ἐνυμῶν dicitur. Hoc
 nomen autem parti Britannorum
 Borealiū post Taciti demum tem-
 pora tributum noster etiam alias
 usurpat, ut 8, 32 ubi Thules habi-
 tatores facit, & 26, 417 ubi indi-
 cat non solo vitre s. isari herba
 usos, sed stigmati etiam s. pun-
 ctis ferri. De alijs populis picti
 monet Barthius. Mihi placet hic
 suspicionem proponere, de qua alias
 ago copiosius. *Hyperboreos* nonnun-
 quam vocari antiquis Hispanos,
 litoris meridionalis & occidentalis
 incolas. Certe Theodosius Comes,
 si dum a Mauris & litore adustæ
 Libyæ Scorum securus est, legit li-
 tora Atlantici maris, qua Hispa-
 niam aluit, potest dici *fregisse Hy-
 perboreas undas*. Doctus, si quis
 alius poeta Claudianus potuit ex

Pin-

- 55 Edomuit, Scotumque vago macrone secutus,
Fregit Hyperboreas remis audacibus undas,
Et geminis fulgens utroque sub axe tropæis
Tethyos alternæ refluas calcavit arenas.
Hos tibi virtutum stimulos, hæc semina laudum,
- 60 Hæc exempla dabat. non ocius hausit Achilles
Semiferi præcepta senis, seu cupidis artes,
Sive lyræ cantus, medicas seu disceret herbas.
Interea turbata fides, civilia rursus
Bella tonant, dubiumque quatit discordia mundum.
- 65 Pro crimen Superum, longi pro dedecus ævi,
Barbarus Hesperias exsul possederat urbes,
Sceptraque dejecto dederat Romana clienti.
Jam Princeps molitur iter, gentesque remotas
Colligit Auroræ, tumidus quascumque pererrat
- 70 Euphrates, quas lustrat Halys, quas ditat Orontes.
Turiferos Arabes saltus, vada Caspia Medi,
Armenii Phasin, Parthi liquere Niphaten.

Quæ tibi tunc Martis rabies, quantusque sequendi

Ardor

55 vagum al: etiam Bas. marg.

58 refugas MSS.

Pindaro vel undecunque accepisse, Hyperboreum mare esse Atlanticum. Sed hæc alias.

57 In mediterraneo mari æstuum non observarunt, ordinarium quidem, homines. Theodosius vidit utrumque Oceanum ejusque refluas cum aqua arenas, tum illum, qui est extra columnas ad Africam, tum Britannicum. *Axis uterque* non illa Geographorum & Astronomorum ratione ponitur: sed pro more poetarum diversam celi plagam, illam calidam Africæ, & frigidam Britannicæ alteram. Vid. ad 15, 458.

59 Pulchre *semina laudum*: ex præceptis tanquam seminibus, si in bonum agrum incidant, oriuntur facta laude digna, & ipsæ ad eos laudes.

60 Achilles in Chironis Centauri antro didicit tractare arma, lyram, medicinam. Vid. Stat. Achill. 1, 116.

65 Hic certe Christianus non est Claudianus: sed verus Stoicus, ut Lucanus 8, 597 *Pro superum pudor!* & mox 605 *Nunquam superum caritura pudore fabula!*

66 Arbogastes Eugenium ex grammatico & rhetore Imperatorem Romanis imponere conatus est. Vid. Zosimus 4, 54 sqq. qui utrumque, ut est Christianis iniquus, laudat. Add. igitur Oros. 7, 35.

73 *Rabies* etiam de sacro furore dicitur, ut Æn. 6, 49 *rabie fera corda tument* Sibyllæ, & v. 80 *es rabidum illi fatigat Phæbus*. Novem annorum puer tum erat Honorius: & vere rabiosum pingit, ingenio suo hic abreptus in devia Claudianus.

- Ardor erat? quanto flagrabant pectora voto,
 75 Optatas audire tubas, campique cruenta
 Tempestate frui, truncisque immergere plantas?
 Ut Leo, quem fulvæ matris spelunca tegebat
 Uberibus solitum pasci, cum crescere sensit
 Ungue pedes, & terga jubis, & dentibus ora;
 80 Jam negat imbelles epulas, & rupe relicta
 Gætulo comes ire patri, stabulisque minari
 Aestuât, & celsi tabo fordere juvenci.
 Ille vetat, rerumque tibi commendat habenas,
 Et sacro meritos ornat diademate crines.
 85 Tantaque se rudibus pietas ostendit in annis,
 Sic ætas animo cessit, quererentur ut omnes
 Imperium tibi fero datum. victoria velox
 Auspiciis effecta tuis. pugnaestis uterque:
 Tu fatis, genitorque manu. te propter & Alpes
 90 Invadi faciles. cauto nec profuit hosti
 Munitis hæsisse locis. spes irrita valli
 Concidit, & scopulis patuerunt claustra revulsis.
 Te propter gelidis Aquilo de monte procellis
 Obruit adversas acies, revolutaque tela

Vertit

- 76 injungere MS. imingere MS. intingueris conj. Heinf. 79 colla
 jubis e conj. Barth. 82 cæsi terga absorbere al. ante Heinf.
 85 ostendit al. 90 Invadit quidam male. invadi
 etiam Vien.

76 *Præ* est cum voluptate uti
 re aliqua: itaque sanguinarium
 hic ingenium pueri notat, & brutum,
 non fortitudinem. Horribilius
 etiam est, quod addit, ut est
 in libris omnibus, *truncis immergere plantas*. *Truncis* hostium
 civiumque, mixta enim sunt in acie,
 corporibus *plantas immergere* velle,
 vera rabies est. Descriptio ipsa
 picturam habet pulchram, quia
 horribilem: sed *nos* laborat.

85 *Pietas*, qua *Pii* dicuntur in
 numis & lapidibus Augusti: societatem
 cum *DIS* ob virtutem &

sanctitatem, in primis vero amorem
 in patriam ac cives suos, notat.
 Sic *pius Æneas*. *Ætas cedit animo*,
 levitas puerilis virtuti.

87 *Imperium*, Augusti nomen &
 honores: unde sunt etiam *Auspicia*
 communia cum patre: sensu eodem
fata hic ponuntur, quo Hor. Od.
 4, 14. 34 ad Augustum scribit de
 Tiberio, *Te copias, te consilium*,
tuosque Præbente divos: & Ovid.
 Trist. 2, 174 ad eundem de eodem,
Auspiciis cui das grande Deique tuos.

95 Vertit in auctores, & turbine repulit hastas.

O nimium dilecte Deo, cui fundit ab antris
Aeolus armatas hiemes; cui militat æther,
Et conjurati veniunt ad classica venti.

Alpinæ rubuere nives, & Frigidus amnis
100 Mutatis fumavit aquis, turbaque cadentum
Staret, ni rapidus juvisset flumina sanguis.

At ferus inventor scelerum trajecerat altum
Non uno mucrone latus, duplexque tepebat
Ensis, & ultrices in se converterat iras

105 Tandem iusta manus. Jam libertate reducta,
Quamvis emeritum peteret natura reverti
Numen, & auratas astrorum panderet arces,
Nutaretque oneri venturo conscius Atlas,

Diffultit

102 pavisset MSS. apud Heinſ. Elegans: sed juvisset ad sententiam poetæ
aptas: itaque in posteriore Heinſiana revocatum.

96 *Nimium* hic simpliciter auget, ut paullo ante v. 51. Ceterum Augustinus de C. D. 5, 26 & Oros. 7, 35 precibus Christianis Theodosii hoc miraculum, quod graphice describunt, datum putant. Iidem omittunt verba, cui fundit ab antris *Aeolus armatas hiemes*, non depravaturi, arbitror, sententiam poetæ, quem *gentilem pervicacissimum* Orosius, a Christi nomine alienam dicat Augustinus; sed quod iis nihil opus esse putarent.

97 *Armatas hiemes* intelligimus e verbis Augustini l. c. Cum e Theodosii partibus in adversarios vehemens ventus irret, & non solum quæ in eos jacebantur, concitissime raperet, verum etiam ipsorum tela in eorum corpora retorqueret. Conjurati venti respiciunt ad Romanum sacramentum illud militare, quo conjurabant milites &c.

99 *Frigidus amnis* nomine proprio, quem ex h. l. illustrare non intermisit Cellarius.

101 *Staret pro stetisset*, etiam optimis, etiam in soluta oratione usurpata Enallage.

102 *Inventor scelerum*, Arbogastes.

105 *Tandem iusta manus*, alias iusta, nunc autem pœnas sumēns de domino suo pœnam promerito.

106 Divinitus, e cælo, veniunt boni reges, & eo redeunt: emeritum numen, anima Imperatoris, quæ annos militiæ hujus terrene ac munia nunc implevit. Natura hic idem fere quod fatum est, ordo divinitus constitutus.

108 *Nutaret* vehemens & *popra* ad nimium phantasia, sed quæ iam placuerat Luciano, qui sic adulatur Neroni 1, 56 *Ætheris immensi partem si prefferis unam, Sentiet axis onus, librati pondera cæli Ora be tene medio.* Totum illum locum hic præ oculis habuisse videtur Claudianus,

- Distulit Augustus cupido se credere cælo,
 110 Dum tibi pacatum præsentì traderet orbem.
 Nec mora; Bistonis alacer confurgis ab oris,
 Inter Barbaricas ausus transire cohortes
 Impavido vultu. linquis Rhodopeia saxa
 Orpheis animata modis: juga deferis Oetes
 115 Herculeo damnata rogo: post Pelion intras
 Nereis illustre toris. te pulcer Enipeus
 Celsaque Dodone stupuit, rursusque locutæ
 In te Chaoniæ moverunt carmina quercus.
 Illyrici legitur plaga litoris: arva teruntur
 120 Dalmatiæ: Phrygii numerantur stagna Timavi.
 Gaudent Italiæ sublimibus oppida muris
 Adventu sacrata tuo. submissus adorat
 Eridanus, blandosque jubet mitescere fluctus,
 Et Phaëthontes solitæ deslere ruinas
 125 Roscida frondosæ revocant electra sorores.
 Quanti tum juvenes, quantæ sprevere pudorem
 Spectandi studio matres, puerisque severi
 Certavere senes, cum tu genitoris amico

Exce-

109 reddere *al. & Barth. credere Heins. & MSS.* 116 toris *Heins.*
ex MSS. al. choris. Scriptum fuerat thoris.

116 In Pelio antro celebratæ nutritæ Thetidis & Pelei.

118 *Chaoniæ quercus*, s. Dodonæ, quæ olim ediderunt oracula, fabula inter antiquissimas & celebratissimas. E Dodonæa quercu, sive fagus fuit, carina loquax, fatidica, Argus navis. Vide Val. Flac. 1, 303 *Dodonida quercum Chaonii famulam Jovis*, quam ibi illustant viri docti. Etiam hic immoderate fingit Poëta ac mentitur: non consulturus erat Dodonæum Oraculum, si etiam adhuc floruisset, Honorius. Illud *rursus* indicat, diu tacuisse. Vid. Theodoretus curat. Græc. affect. 10 p. 142, 31. Locus porte

hic geographicus est, & designat iter e Constantinopoli in Italiam.

120 *Phrygii* Timaeus nomen habet ab Antenore, qui cum Trojanis exsulis ibi confedisse memoratur: *numerantur* a curiosis, septemne sint, an *novem* *Org Timati* ut est Virg. Æn. 1, 248 ubi monet Servius, alios *septem* esse dicere, quod est etiam apud Strabonem &c. *Novem* placuerunt nostro 28, 98.

125 *Roscida electra*, adhuc mollia, ut stillant de oculis Heliadum Phaëthontis sororum: itaque etiam *revocari* possunt adhuc & resorbere, quod datur gaudio ex præsentia Honorii.

- Exceptus gremio mediam veherere per urbem,
 130 Velaretque pios communis laurea currus.
 Quis non Luciferum roseo cum Sole videri
 Credidit, aut junctum Bromio radiare Tonantem?
 Floret cristatis exercitus undique turmis,
 Quisque sua te voce canens. præstringit aëna
 135 Lux oculos, nudique seges Mavortia ferri
 Ingeminat splendore diem. pars nobilis arcu,
 Pars longe jaculis, pars cominus horrida contis.
 Hi volucres tollunt aquilas, hi picta draconum
 Colla levant, multusque tumet per nubila serpens
 140 Iratus stimulante Noto, vivitque receptis
 Flatibus, & vario mentitur fibila tractu.
 Ut ventum ad sedes; cunctos discedere testis
 Dux jubet, & generum compellat talibus ultro:
Bellipotens Stilicho, cujus mihi robur in armis,
 145 *Pace probata fides, quid enim per prælia gessi*
Te sine? quem merui te non sudante triumphum?
Odrysum pariter Getico fœdavimus Hebrum
Sanguine, Sarmaticas pariter prostravimus alas,
Ripæaque simul fessos porreximus artus
 150 *In glacie, stantemque rota sulcavimus Istrum.*

F 2

Ergo

- 130 crines MS. 133 Pervet vulg. Hæret al. Fleret al. Floret MSS. & Basf.
 marg. Scal. &c. 142 pro cunctos, cunctis it. tutas, tutos, tute MSS.
 146 suadente al. trophæum Basf. marg. 148 Dalmaticas plures:
 sed Sarmaticas firmat historia.

129 *Exceptus gremio*: si vere hæc dicit, & debet certe hic poeta rem pinxisse, ut acta est, inter sedentis Theodosii crura stetit puer Honorius. Sed jam monuit Barthius, non satis temporum observantem hic videri Claudianum.

130 *Pios currus* vocat, in quibus spectanda videretur pietas patris in filium. *Laurea velat* etiam currus, affixa, circumposita &c.

132 *Bromius* s. Bacchus eminentia quadam *Liber* est Jovis, i. e. filius,

non semine modo illius conceptus in Semele, sed gestatus etiam aliquamdiu intra femur.

138 *De draconibus* vid. 5, 177.

143 *Generum Stilichonem* vocat Theodosius, quod fratris sui Honorii Serenam filiam in matrimonio haberet, e quo nata Maria nupsit Imperatori Honorio. Zosim. 4, 57. 3 & 5, 4. 1.

148 *De Sarmaticis* non *Dalmaticis* rebus Theodosii vid. Ammian. Marc. 29, 6.

- Ergo age, me quoniam caelestis regia poscit,
 Tu curis succede meis, tu pignora solus
 Nostra fove, geminos dextra tu protege fratres.
 Per consanguineos thalamos, noctemque beatam,*
 155 *Per tazdas, quas ipsa tuo Regina levavit
 Conjugio, sociaque nurum produxit ab aula,
 Indue mente patrem, crescentes dilige fetus
 Ut ducis, ut soceri. jam jam securus ad astra
 Te custode ferar. rupta si mole Typhoeus*
 160 *Vinclis profiliat, Tityos si membra resolvat,
 Si furor Enceladi projecta mugiat Aetna,
 Opposito Stilichone cadant. Nec plura locutus,
 Sicut erat, liquido signavit tramite nubes,
 Ingrediturque globum Lunæ, limenque relinquit*

Arca-

- 156 nurum asseruit Heinſ. & habet Vis. it. Cujac. virum al. 157 dirige
 Vien. in marg. it. Bas. marg. 160 Undis al. vinclis asseruit Heinſ.
 habet etiam Bas. marg. 164 lumenque al. de limine
 Heinſ. ad Aen. 6, 255.

151 Solus curare jussus utrumque Theodosii filium Stilicho, de quo deinde contentio orta inter ipsum & Rufinum. Zosimus 5, 4.

155 Conf. 5, 97.

158 Ut ducis, vel quatenus imperatoris filii sunt, officio publico; ut soceri, propter vincula privata.

159 Splendida Typhœi in mare & sub Siciliam a Neptuno submersi imago est Val. Fl. 2, 24 sqq. unde apparet, nec alteram lectionem undis absurdam esse.

163 Conf. 1, 102. Sic dum Cæsar sui animam Venus apud Ovid. Met. 15, 845 astris inruit, eam lunem capere atque ignescere sensit. — Luna volat altius illa: Flammiferumque trabens spatioso limite crinem Stella micat. Conf. Burm. Non diu est cum auditæ sunt adhuc, & forte audiuntur hodie, voces plebeculæ, in illo meteori genere, quod stellas cadentes; vel emungentes appellant, nescio quos animarum commecatus somniantis.

164 Globus Lunæ non est corpus lunare, sed tota illa sphaera cava, quæ cum Luna circumagitur: includit illa sphaeram telluris, includitur a Mercurii (hic enim Arcas est a patria) sphaera, quam Veneris, Phœbi h. e. Solis, Martis, Jovis, Saturni, orbes deinceps includunt, ut scutarum, cistellarumque numerus, minorum gradatim majoribus inclusarum, vendi solet. Solidi illi orbes, quorum attritu illa musica caelestis Pythagoreorum constabat, quorum summus a Deo Aristotelis circumactus, movebat reliquos: illi igitur orbes solidi funditus demum a Tychone Braheo cometarum ope destructi, debent tamen habuisse foramina quadam, aut fores valvasque transmittendis animabus non minus, quam hic Machina laxatur cali ad accipiendum novum celitem Theodosium.

- 165 Arcados, & Veneris clementes advolat auras.
 Hinc Phœbi permensus iter, flammamque nocentem
 Gradivi, placidumque Iovem, stetit arce suprema,
 Argenti qua zona riget Saturnia tractu.
 Machina laxatur cœli, rutilæque pateſcunt
- 170 Sponte fores. Arctoa parat convexa Bootes.
 Australes referat portas succinctus Orion,
 Invitantque novum ſidus, pendentque viciffim,
 Quas partes velit ille ſequi, quibus eſſe ſodalis
 Dignetur ſtellis, aut qua regione morari.
- 175 O decus ætherium, terrarum gloria quondam,
 Te tuus Oceanus natali gurgite laſſum
 Excipit, & notis Hiſpania proluit undis.
 Fortunate parens, primos cum detegis ortus,
 Adſpicias Arcadium: cum te proclivior urges,
- 180 Occiduum viſus remoratur Honorius ignem.
 Et quocumque vagos ſelectas ſub cardine curſus
 Natorum per regna venis, qui mente ſerena,
 Maturoque regunt victas moderamine gentes;

F 3

Sæcula

165 pervolat vulg. 167 Gradivum MSS. per appoſitionem. 174 mo-
 veni vulg. teneri MS. 176 lapſum MSS. Baſ. marg. 179 pro-
 elinior malit Heinf. hic & Ovid. Faſt. 3, 793. 181 ſelectis & curſus al.
 183 junctas al. victas ex MSS. Heinf.

170 Summa videtur tota hæc ima-
 go ſiderum locum offerentium Theo-
 ſo ex Georg. 1, 32 ſq. Bootz, qui
 & Arctophylax, ſidus ad Tropi-
 cum Cancrī ſ. arctoum eſt, & ſi-
 gnum Virginis: Orion ad Capri-
 corni Tropicum, australem eun-
 dem, in vicinia Tauri.

175 Theodoſius jam cœleſte ſi-
 dus, amat adhuc patriam ſuam
 Hiſpaniam, & vicinum illi Ocea-
 num, quo mergitur occidens: quem
 progenitorem Theodoſio assignat
 8, 22. Cf. 12, 33. Poterat illi pro-
 pter Hiſpaniæ amorem peculiari-
 ter assignare Capricorni viciniam,
 ſub quo Hiſpanas gentes ponit Ma-
 nil. 4, 793.

178 Quemcunque locum Zodia-
 ci ſumat ſibi Theodoſius, dum ori-
 tur (hoc eſt ortus primos detegere
 ſ. oſtendere) videbit ſilium ſuum
 Arcadium, cui Orientalis pars im-
 perii ceſſit; dum occidit, Hono-
 rium, cui assignatus eſt occidens.

180 Remoratur habet ſuos ſuave:
 jam jam ad occidentem feſtinans
 pater, non poteſt ſibi temperare,
 quo minus reſiſtat paulum, viden-
 di Honorii ſui cauſa.

183 Maturnum feſtinationem &
 violenta conſilia excludit, ut Cic.
 ad Dolabellam 9, 14 Ita pedeten-
 tini & gradatim tum acceſſus a te ad
 cauſam facti tum receſſus, ut res
 ipſa maturitatem tibi animadvertendi
 omnium conceſſu daret.

Sæcula qui rursus forment meliore metallo.

- 185 Luget avarities Stygiis innexa catenis,
Cumque suo demens expellitur ambitus auro.
Non dominantur opes: non corrumpentia sensus
Dona valent. emitur sola virtute potestas.
Vnanimi fratres, quorum mare terraque fatis
190 Debentur, quodcumque manus evasit avitas,
Quod superest patri. vobis jam Mulciber arma
Præparat, & Sicala Cyclops incude laborat.
Brontes innumeris exasperat ægida signis:
Altum fulminea crispere in casside conum
195 Festinat Steropes: nectit thoraca Pyracmon;
Ignifluisque gemit Lipare fumosa cavernis.

Vobis

185 immerſa quid. MSS. apud Heinſ. qui conj. immerſa
cavernis.

184 Alluſum ad illud ſæculum aureum &c. Sed quomodo hoc dici ſine injuria in Theodoſii ſæculum potuerit, non dixerim, niſi ſi rursus hic non reformationem notat, ſed continuationem.

189 *Fata* hic ſunt, quæcunque divinitus adſignata ſunt & a providentia Deorum attributa. *Avitæ manus* ad Imperatores præcedentes refertur ſimpliciter, qui propter illam adoptionem ad ſocietatem & ſucceſſionem imperii (de qua vid. Ez. Spanh. ad Julia. Or. 1 p. 46 ſq.) ut una familia conſiderantur. Ita 8, 20 *Ibera domus* eſt Trajani & ſucceſſorum. Quin reſpectus etiam ſanguinis hic locum habet, quod Theodoſius Imp. *originem a Trajano principe trahere* quibusdam creditus eſt, ut Aurelio Victori epit. 48. Et aperte alludit moſter 8, 19: & *laudes avitas* eadem ratione ponit v. 41. conf. 12, 33.

192 Ut *Ænæ Veneris* rogatu apud Virg. *Æn.* 8, unde v. 417 & Lipare & Cyclopum accepta nomina. Luxuriarunt in clipeis ingenia poëtarum poſt Homerum Heſiodumque, ut mirer, ita breviter ab hac velut Sirene expedire ſe poſuiſſe noſtrum.

194 *Crispare* audacter poſitum, conum ex ære parare jubis aut pennis criſpis recipiendis aptum: niſi malimus & filamentis metallicis paratam criſtam; ne nova ſint capillamenta ferrea, quæ formari nuper geſtarique cœperunt.

197 Debet nobiles equarias ea tempeſtate habuiſſe Jonia, campeſtris regio & graminofa. Neptuni opus equum, eumque inde *ἵππων* vocari ſ. equeſtrem, & præſidem eſſe olim ludorum curulium, qui meminerit, ille hunc locum facilius intelliget. A poëtica autem phantafia eſt, quod *virides* facit, quod *alga* nutrit: hyperbole illa leviſſimæ celeritatis etiam aliis placuit. Fontem modo indicabimus Iliad. T. 227 de equabus e Borea conceptis "*Ἀχρον ἐπ' ἀνδρείων καρπὸν θεῶν, ὃδὲ κατέκλων.*" & 829 "*Ἀχρον ἐπὶ ῥηγμῖνος ὕλῃς πολλοῖο θέεσκον.*" Et primum rivum *Æn.* 7, 801 Illa vel intactæ ſegetis per ſumma volarunt Gramina, nec teneras culſu læſiſſet ariſtas: Vel mare per medium, fluctu ſuſpenſa tumentis Ferret iter, celeres nec tingeret æquore plantas.

Vobis Ionia virides Neptunus in alga
 Nutrit equos, qui summa freti per cœrula possint
 Ferre viam, segetemque levi percurrere motu,
 200 Nesciat ut spumas, nec proterat ungula culmos.
 Jam video Babylona rapi, Parthumque coactum
 Non ficta trepidare fuga: jam Bactra teneri
 Legibus, & famulis Gangen pallefcere ripis,
 Gemmatosque humilem dispergere Persida cultus.
 205 Ite per extremum Tanain, pigrosque Triones.
 Ite per ardentem Libyam: superate vapores
 Solis, & arcanos Nili deprendite fontes.
 Herculeum finem, Bacchi transcurrите metas.
 Vestri juris erit quidquid complectitur axis.
 210 Vobis rubra dabunt pretiosas æquora conchas,
 Indus ebur, ramos Panchaia, vellera Seres.

206 arentem malit Heinſ. Sed ardentem vehementius, h. e. magis
 Claudianum.

202 Non ficta, ut alias, quam
 metuere solebant Romani. Multa
 de illa Bentl. ad Hor. Car. 2,
 13. 17.

204 Dispergunt gemmatos cultus
 Persi, abſciciunt, ut ſupplicantium
 habitum ſumant, ſordidati potius,
 quam gemmati, aurative.

208 Herculeum finem ad Occi-
 dentem, columnas Herculis, Bacchi
 metas ſ. Liberi patris in Oriente,
 quas attingiſſe gloriabatur Alexan-
 der.

209 Abutuntur axis nomine poë-
 tæ. Oportet non lineam cogitare
 in talibus, ſed fornicem. V. ad 15,
 458.

210 Rubrum mare eſt etiam ſi-
 nus Perſicus margaritis nobilis, &
 totus meridionalis Oceanus. Ra-
 mos turiferos quia ſola habet Ara-
 bia, ideo Panchaiam poëtarum illi
 adſcribunt Geographi. Serum vel-
 lera nondum ſatis noverat illa ætas,
 quæ ſericum goſſypii inſtar, peſti
 de arboribus putaret. Juſtiniani
 demum regno allati in Græciam
 bombyces veri, hodie etiam Ger-
 manorum puellis notiſſimi. Vel-
 lera dicta a poëtis ob qualem-
 que lanæ ſimilitudinem. Quæ ſunt
 apud antiquiores V. G. Pausaniam
 Eliac. 2 extr. de natura ſerici, ab
 hodierna experientia abhorrentia,
 ea mercatoriæ vanitati videntur
 adſcribenda, quorum intereſſet, ve-
 ram rationem non vulgari.

VIII

CL. CLAUDIANI

DE QUARTO CONSULATU *)

HONORII AUGUSTI

PANEGRIS

- A**uspiciis iterum sese regalibus annus
 Induit, & nota fruitur iactantior aula.
 Limina nec passim circum privata morari
 Exsultant reduces Augusto Consule fasces.
 3 Cernis ut armorum proceres, legumque potentes,
 Patricios sumunt habitus, & more Gabino
 Discolor incedit legio, possitisque parumper
 Bellorum signis, sequitur vexilla Quirini?
 Licitori cedunt aquilæ, ridetque togatus
 10 Miles, & in mediis effulget Curia castris?
 Ipsa Palatino circumvallata Senatu
 Jam trabeam Bellona gerit, parmamque removit

Et

3 passim *Bas. marg.* Forto fuit passim — morati.

*) Hunc quartum Consulatū Re-landus ex idoneis monumentis ponit A. V. 1150. A. C. 398 collega Fl. Eutychiano. Hoc porro Carmen principem locum mereri ait Barthius, doctrina, instructione, eloquentia incomparabile: & impendit ei Commentarios historiarum & eruditionis plenos: sed ita longos, ut poetam pene obruant.

8 *Induit se annus auspiciis regalibus*, tanquam paludamento & insigni veste, *nota aula fruitur*, quia hic jam est quartus consulatus Honorii.

6 De *more Gabino* dictum ad 7, 3. *Discolor* quod partim togis albis induci per hanc occasionem milites, partim cum rubris sagulis appareant.

8 *Quirinus*, ut *Quirites*, pacis & urbis nomen: *vexilla* etiam in comitiis Romæ.

9 Summa alioqui aquilarum & signorum veneratio: hodie cedunt licitoribus pacatis.

12 *Trabeam* gerunt, dum Romæ transuehuntur, equites. Hic *Bellona* poni videtur universim & confusim pro militibus, vel equis potius. Succollari & geri a militibus imperatores, non novum Romæ, & factum in Claudio ap. Sueto. c. 10, in Othone c. 6, in Vitellio c. 8. Sed hæc per tumultum. Noster portatur in pompa consulari, de qua etiam infra v. 567. Huc pulchre aduocatus a Barthio Mamertinus Paneg. 10, 30 ubi de

- Et galeam, sacras humeris uestura curules.
 Nec te laurigeras pudeat, Gradive, secures
 15 Pacata gestare manu, Latiaque micantem
 Loricam mutare toga, dum ferreus hæret
 Currus, & Eridani ludunt per prata jugales.
 Haud indigna coli, nec nuper cognita Marti
 Vlpia progenies, & quæ diademata mundo
 20 Sparfit, Ibera domus: nec tantæ vilior unda
 Promeruit gentis seriem. cunabula fovit
 Oceanus. terræ dominos, pelagique futuros
 Immenso decuit rerum de principe nasci.
 Hinc processit avus: cui, post Arctoa frementi¹

F 5

Clas-

20 tantæ *asseruit* Heinſ. tantam *it. tandem al. pro unda* Baf.
morg. aula.

de Imp. Juliano ita prædicat: *Pene intra ipsas domus Palatinae valvas lecticas consulares iussit inferri: et quæ honori eius venerationique cedentes, sedile illud dignitatis amplissimæ (intelligo curulem sellam lecticæ h. e. feretro lecticæ simili compositam) recusaremus, suis nos prope manibus impositos — præire coepit pedes &c.* Cf. infra v. 584 & 57, 578.

14 Vt *Bellenæ* nomine modo signavit equites; ita *Gradivæ* appellationem tribuere videtur militariis hominibus, forte tribunis, qui in hac pompa Augusto consuli secures præferrent & operam adeo lictorum darent.

16 Hæret currus Martis ferreus, non puto in incili vel quocunque impedimento, sed stat honoris Honorio habendi causa.

17 *Eridani* tanto facilius mentionem facere poeta potuit, quod Mediolani suscepisse consulatum videtur Honorius: certe Decembre exeunte, & Kalendis Januarii illum Mediolani fuisse, legum subscriptio docet.

19 *Vlpia progenies* Trajani, de qua ad 7, 190 monuimus. Hic ita

instituit se Poëta, ut videatur ipsum Oceanum patrem facere Vlpie gentis, quem non modo *cunabula* illius *senisse* dicat, sed etiam *terra dominos pelagique futuros*, h. e. Imperatores Romanos, *immenso rerum de principe* natos dicat, quem non profecto Traiani descriptio est, verum ipsius Oceani patris, e quo nata esse omnia, non modo Thaletis philosophia est, sed Orphica etiam. Hymnus quidem illius p. 178 Eschenb. ita incipit:

Ὠκεανὸν καλῶς, πατὴρ' ἀφ' ὧν ἔσται,
 αὐτὸν εὐνύα,
 Ἀθανάτων τε θεῶν γένεσιν, ἀνθρώπων τ' ἀνδραπύων.

Homerus poetarum ipse Oceanus l. E, 201

Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύν

celebrat: *Oceanumque patrem* *terram* Virg. Ge. 4, 82.

24 *Avus* Honorii comes Theodosius de quo 7, 52. unde totus hic locus historicam enarrationem potest accipere.

- 25 *Classica, Massylas annexuit Africa lauros.*
Ille, Caledonijs posuit qui castra pruinis,
Qui medios Libyæ sub casside pertulit æstus,
Terribilis Mauro, debellatorque Britanni
Litoris, ac pariter Boreæ vastator & Austri.
- 30 *Quid rigor æternus cæli, quid sidera profunt,*
Ignotumque fretum? maduerunt Saxone fuso
Orcades. incaluit Pictorum sanguine Thule.
Scotorum cumulos flevit glacialis Ierne.
Quid calor obstitit forti? per vasta cucurrit
- 35 *Aethiopum, cinxitque novis Atlanta manipulis.*
Virgineum Tritona bibit, sparsosque venenis
Gorgoneis vidit thalamos, & vile virentes
Hesperidum risit, quos ditat fabula, ramos.
Arx incensa Jubæ, rabies Maurusia ferro
- 40 *Cessit, & antiqui penetralia diruta Bocchi.*
Sed laudes genitor longe transgressus avitas
Subdidit Oceanum sceptris, & margine cæli

Clausit

27 medio *Scal. ap. Heinsf.*frigora *Cuj. & al. litora al.**leg. vid. Heinsf. restit.*30 sidera *tuetur Heinsf. post. Gron. obs. 3, 12.*34 quis *Bsf. & al. obstitat vel obstitit**leg. vid. Heinsf. restit.*

30 *Sidus & sidera esse totam cæli*
temperiem, quam vulgo hodie cli-
matibus nomine designant, satis notum
est. Sic noster 28, 445.

31 *Saxone fuso si Orcades madue-*
runt, oportet ibi fuisse iam tum Sa-
xones, sive colonos malimus, sive
auxiliares Britannorum. De Pictis
vid. 7, 54 it. 18, 391. Thule hic aper-
te Scotia septentrionalis: Fernes
nomen jam in Orphicis Argonau-
ticis v. 1179 habetur, nec dubium
est, inde ductum Hiberniæ nomen,
& Island. Ceterum Scotorum gen-
tem incolere Hiberniam etiam alio-
rum traditione constat.

36 *Virgineus Tritonis lacus, quod*
Minervæ sacer, quæ Tritonidis in-
de nomen habet: & huius est in
Argonauticis, ubi Libyæ litora le-
gunt, memoria. Vid. Pind. Pyth.
Δ, 35 sqq. Apollo. 4, 1539 sq.

37 *Gorgonei thalami sunt extra*
columnas, in flexu occidentali
Africæ, & ipsi in Persei & Argo-
nautarum fabulis nobilitati. Vile
virentes Hesperides, quia non ve-
rum aurum habent, sed aurei co-
loris sunt illa poma, quæ a colore
Aurantia vocantur. Vile respicit
ad copiam.

39 *Juba & Bocchus Africanorum*
Regum nomina, quorum hic ob
Jugurtham Romanis traditum, ille
ob fidem in Pompeium et Pompe-
ianos nobilis est.

41 *Genitor Honorii Theodosius*
Imperator transgressus est laudes
aut Imperatoris Honorii sui patris,
Theodosii Comitis, de quibus ad-
huc dictum est.

42 *Marginem cæli imaginatur*
poëta tanquam sphaeræ dimidiatæ
vel

Claudit opes: quantum distant a Tigride Gades,
Inter se Tanais quantum Nilusque relinquunt.

45 Hæc tamen innumeris per se quæsitæ tropæis:

Non generis dono, non ambitione potitus.

Digna legi virtus. ultro se purpura supplex

Obtulit, & solus meruit regnare rogatus.

Nam cum barbaries penitus commota gementem

50 Irrueret Rhodopen, & misto turbine gentis

Jam deserta suas in nos transfunderet Arctos,

Danubii totæ vomerent cum prælia ripæ,

Cum Geticis ingens premeretur Mysia plaustreis,

Flavaque Bistonios operirent agmina campos:

55 Omnibus afflictis, & vel labentibus ictu,

Vel prope casuris, unus tot funera contra

Restitit, extinxitque faces, agrosque colonis

Reddidit, & leti rapuit de faucibus urbes.

Nulla relicta foret Romani nominis umbra,

60 Ni pater ille tuus jam jam ruitura subisset

Pondera, turbatamque ratem, certaue levasset

Naufragium commune manu. Velut ordine rupto

Cura

46 potitur *al.* 50 gentis *Heinsf. ex MSS. gentes al.* 53 lugens
pro ingens *coniic.* 54 reperirent *Baf. & al. sed operirent*
jam *Vic. Vien.* 55 affatis *MS. quasi fulmine.*

57 agrisque colonos *MS.*

vel clibani terram, planum orbem
regentis et undique claudentis.

45 Per se est sua virtute, suis laboribus. Latius persequitur illam electionem a Gratiano factam Patricius c. 11. Similia, et maiora adeo de Traiano suo Plinius Pan. 6, 6, de quo diceret noster, *solus meruit regnare coactus.*

50 *Gentis* ex Heinshianis codicibus retinui merito, pro vulgato *gentes*. Sed quod est in Heinshiana annotatione, *Gentis*, postulare sensum, non intelligo. Est enim certe Accusativus pluralis: *Arctos* (septentrio) jam deserta, ob ma-

gnam vim virorum emissam, *suas gentes* s. populos in nos transfudit.

53 *Plaustreis*, de quibus pugnaverent, in quibus vitam agerent bonam partem, Hamaxobii.

54 *Flava agmina* a capillorum colore, quos septentrionales gentes flavos, rutilos, fulvos, rufos haberent. *Bistonium* esse Thraciæ epitheton, constat.

60 Tres similitudines continuat poeta. Theodosius subiit pondera s. onus, navis naufragium impedit, velut Phæbus post Phaëthonis casum ordinem rerum restituit.

- Cum procul infanæ traherent Phaëthonta quadrigæ,
 Sæviretque dies, terramque & stagna propinqui
 65 Haurirent radii, solito cum murmure torvis
 Sol occurrit equis: qui postquam rursus heriles
 Agnovere sonos; rediit meliore magistro
 Machina concentusque poli, currusque recepit
 Imperium, flammæque modum. sic traditus illi,
 70 Servatusque Oriens. at non pars altera rerum
 Tradita, bis possessa manu, bis parta periclis
 Per varium gemini scelus erupere tyranni
 Tractibus occiduis. hunc sæva Britannia fudit;
 Hunc sibi Germanus famulum delegerat exsul:
 75 Ausus uterque nefas, domini resperfus uterque
 Infantis jugulo. novitas audere priori
 Suadebat, cautumque dabant exempla sequentem.
 Hic nova moliri præceps: hic quærere tuta
 Providus. hic fufis, collectis viribus ille.
 80 Hic vagus excurrens: hic intra claustra reductus.
 Dissimiles; sed morte pares. evadere neutri
 Dedecus, aut mistis licuit procumbere telis.

Amissa

65 corvus *al.* 68 rursusque *al.* currusque *firmat Heinſ.*
 77 tantumque - sequenti *vulg.* 80 inter *al.*

64 *Dies* hic est ignis ille, qui diem luce sua efficit. Acumen quæsitum e contrario. Dies habet adiunctam notionem rei iucundæ: nunc sevit.

65 *Solitus marmus* aurigarum agnoscunt equi: ut in hac urbe solent cum fremitu quodam efflare sonum *hrr* eoque sistere equos inquietos et abitum minantes.

68 *Concentus poli*, cælestis illa harmonia musica, Pythagoreorum ludicrum, dimensis intervallis et proportionibus planetarum constans. Vid. Macrob. ad Somn. Scip. 2, 2 sq. *Currus* ipsi equi ut in fine Georg. 1 *Neque audit currus habenas.*

69 *Sic traditus illi servatusque Oriens*, splendida breuitas, servatus quia traditus, servari non

potuisset nisi esset traditus.

71 *Possessa* de occupatione sermo est, s. de possessione parta et acquisita: synonymon est *parta*.

73 Maximus tyrannus, Hispanus gente, e Britannia erupit cum exercitu contra Theodosium: Arbogastes Francus Eugenium Rhætora subornarat. Maximus Andragathii manu Gratianum; Valentinianum per Arbogasten Eugenius interfecere.

76 *Novitas* h. e. inaudita pene felicitas et successus Maximo fuit audaciam: alterum, Eugenium, cautum reddidit exemplum cladis Maximi. Illius audaciam fregit, huius astutiam superavit Theodosius.

82 *Mistis telis*, ultro citroque missis, reciprocis, verbo, in scie cadere

- Amissa specie, raptis insignibus, ambo
 In vultus rediere suos, manibusque revinctis
 85 Oblati gladiis submitunt colla paratis.
 Et vitam veniamque rogant. proh damna pudoris!
 Qui modo tam densas nutu movere cohortes,
 In quos jam dubius sese libraverat orbis,
 Non hostes victore cadunt; sed iudice fontes.
 90 Damnat voce reos, petiit quos Marte tyrannos.
 Amboꝝ periere duces. hic sponte carina
 Decidit in fluctus: illum suus abstulit ensis.
 Hunc Alpes, hunc pontus, habet. solatia cæsis
 Fratribus hæc ultor tribuit. necis auctor uterque
 95 Labitur. Angustas par victima mitigat umbras.
 Has dedit inferias tumulis, juvenumque duorum
 Purpureos merito placavit sanguine Manes.
 Illi iustitiam confirmavere triumphi;

Præ-

90 qui *al. male.* 91 ambo rei *conj. Scal. sed vid. no.* 98 triumphum *etiam Vienn.* iustitiæ confirmatore triumpho *susp. Barth.* iustitia confirmatrice triumphum *conj. Heinsii. sed nihil mut.*

cadere, quod optabant, quod honorificentius, certe minus turpe erat, neutri contigit: sic habitura erat pretiosa *ἐνδράφια*, in purpura morientes. Nunc coguntur ante mortem *in vultus suos*, in habitum humilem alter vernæ, *llæ &c.* alter Grammatici, redire.

88 *Libraverat*, mira emphasi. Cogita molem a funiculo suspensam & huc illuc fluctuantem, ut in libra, cum nondum constitere lances: cogita animal, jam erectum, jam paratum, si urgeatur, ad defiliendum.

90 *Damnat* tanquam *judeu* summus, Theodosius, voce & decreto suo, ut *reos*, quos paulo ante ut *tyrannos* bello persecutus est.

91 *Amboꝝ duces*, qui sub illorum auspiciis regebant exercitus, Arbogastes Eugenii, Maximi Andragathius, quod e Zosimo constat. De illo 4, 58 *αὐτῶν ἀνδρῶν τῶ ἐξῆς, τὸν ἐνέειπεν θάνατον τῆς*

ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν συλλήψας προτιμήσας. De hoc 4, 47. *αὐτὸς αὐτῷ τὴν τιμωρίαν ἐπέθηκεν, καθείς αἰς τὴν θάλασσαν τὸ σῶμα κ. τ. λ.*

94 *Fratribus* consanguineis, Valentiano, quem Arbogastes interfecerat, Zosim. 4, 54; & Gratiano, quem occiderat Maximus, Zosim. 4, 35.

95 Antiqua opinio a sensu, quem quisque habet, vindictæ cupiditatis orta, satisfieri manibus eorum, qui injuste cæsi sunt, morte auctoꝝ cedis. Plena historia a Mose inde, Homero, & Herodoto. Quod *juvenes* vocat Imperatores interfectos, etiam hoc cum historia convenit: *purpurei* manes regum purpuratorum, vel cruenta morte peremptorum: posteriorum ingenia poëtae videtur convenientius.

98 *Illi triumphi* Theodosii confirmavere iustitiam Dei, eo modo ut ille Phlegyas Aen. 6, 620 per umbras testatur *Discite iustitiam &c.*

- Præfentes docuere Deos. hinc sæcula difcant
 100 Indomitum nihil eſſe pio, tutumve nocenti.
 Nuntius ipſe ſui longas incognitus egit
 Prævento rumore vias. inopinus utrumque
 Perculit, & clauſos montes, ut plana, reliquit.
 Exſtruite immanes ſcopulos, attollite turres,
 105 Cingite vos fluuiis, vaſtas opponite ſilvas,
 Garganum Alpinis, Apenninumque nivalem
 Permiſtis fociate jugis, & rupibus Æmum
 Addite Caucaſiis, involvite Pelion Offæ.
 Non dabitis murum ſcleri. qui vindicet, ibit.
 110 Omnia ſubſident meliori pervia cauſſæ.
 Nec tamen oblitus civem cedentibus atrox
 Partibus infremuit. non inſultare jacenti
 Malebat. mitis precibus, pietatis abundans,
 Poenæ parcus erat. paci non intulit iram
 115 Poſt acies. odiis idem, qui terminus armis.
 Profuit hoc vincente capi, multoſque ſubactos
 Proſpera laturæ commendavere catenæ.
 Magnarum largitor opum, largitor honorum:
 Pronus & in melius gaudens convertere fata.

Hinc

- 101 ſuis *Baſ. ſibi id. marg.* 107 permitto, permittes, permites, per-
 mixtos, pernices, pernicem, pernici *MSS.* Pirenes ſoc. *conj. Barth.*
 & *Heinf.* Apenninoque Niphaten *al. conj. Barth.* 109 vindicat *al.*
 117 proſpera etiam *Vic.* aſpera *al.* catervæ *Baſ. marg.*

100 *Indomitum*, inſuperabile ma-
 lum: nihil eſt quod vir pius do-
 mare et in ſuam commoditatem
 vertere non poſſit.

101 Celeritatem Theodoſii de-
 ſcribit, qua oppreſſit vtrumque:
 illud *reliquit* v. 103 per Synecdo-
 chen dictum, vt in certamine cur-
 ſus, et quovis alio adeo, relinqui-
 tur, qui ſuperatus eſt.

105 Splendidus locus. Provo-
 cat veluti gigantes ad Theomachi-
 an ita tyrannos impios, ut mu-
 nimenta obſiciant Juſtitie ultrici:
 continuare jubet illos Garganum

montem Apulie & Alpes, inter-
 cedente & velut copulante Apen-
 nino, jugis ita ſibi permiſſis, ut
 fines jam non indicari diſcerniue
 poſſint, nedum vt tranſitus pateat:
 hæc & his ſimilia molianini, tyrani,
 tamen tuti non eritis: *ibit*
 enim per illa clauſtra excitatus &
 adiutus a Deo, *qui vindicet veſtra*
ſcelera.

117 *Catenæ* quosdam commenda-
 runt principi, ipſuſque moue-
 runt miſericordiam, hoc eſt *ferre*
proſpera, i. aſſerre.

120 Hinc amor, hinc validum devoto milite robur.

Hinc natis manfura fides. hoc nobilis ortu

Nasceris, æquæva cum majestate creatus,

Nullaque privatæ passus contagia fortis.

Omnibus acceptis ultro te regia solum

125 Protulit, & patrio felix adolescens in ostro,

Membraque vestitu numquam temerata profano

In sacros cecidere sinus. Hispania patrem

Auriferis eduxit aquis. te gaudet alumno

Bosporus. Hesperio de limite surgit origo:

130 Sed nutrix Aurora tibi. pro pignore tanto

Certatur. geminus te civem vindicat axis.

Herculis, & Bromii sustentat gloria Thebas.

Hæsit Apollineo Delos Latonia partu;

Cretaque se jactat tenero reptata Tonanti.

135 Sed melior Delo, Dictæis clarior oris,

Quæ dedit hoc Numen regio. non litora nostro

Suffice-

123 commercia *MS. Palm.*

126 violata *Baf. marg.*

129 limite *Heins. ex MS. pro limine aliorum.*

121 Ab hac clementia Theodosii provocata est *fides* militum & civium *manfura* etiam *filis* ipsius: tibi præsertim, Honori, qui patre jam Augusto *creatus*, æqualem ævo tuo, æque longam atque est ætas tua, majestatem habes.

123 *Contagia* nihil, puto, hic sordidum aut foedum, atque pestilens adeo significat; sed negat poeta simpliciter, priuati sanguinis quidquam hunc porphyrogenæum habere: præfert illum Arcadio, sed sine verbi injuria, qualis mox est in *vestitu profano* quo negantur *temerata membra*.

124 Solum te, Honori, regia protulit, solus in regia natus es, *omnibus* augustæ dignitatis majestatisque insignibus, *ultro* tribuente Deo, jam *acceptis* a patre tuo. Sic certe explicari posse videntur verba *omnibus acceptis ultro*: sa-

teor tamen, me optate, aliquid excogitari vel inveniri melius.

127 *Sacri sinus* sunt gremia augustorum parentum, & sinus purpurei per quos puer replet. *Sacra* a Constantinensi ævo & *sacra* & *divina* fiunt omnia, quæ principes contingunt, ut quæ Midas, aurea.

127 *Hispania* vid. ad v. 19. *Auriferas* Tagi aquas nemo ignorat.

130 *Auroram* vocat Orientale imperium etiam 5, 100.

132 *Bromii* h. e. Bacchi mater Semele Cadmi filia, conditoris Thebarum.

133 *Hæsit*, firmata & stabilita suis radicibus, vaga ante & fluctuans insula Deli, in gratiam partus Latonæ. Hoc argumentum Hymni Callimachei in Delum.

136 *Litora angusta* quibus inclusa Delos est, Cynthus, Deli mons, hac ipsa asperitate nobilis, nomen dedit Apollini ac Dianæ.

Sufficerent angusta Deo. nec inhospita Cynthi
Saxa tuos artus duro læsere cubili.

Acclinis genitrix auro, circumflua gemmis,

140 In Tyrios enixa toros. ululata verendis

Aula puerperiis. quæ tunc documenta futuri?

Quæ voces avium? quanti per inane volatus?

Quis vatam discursus erat? tibi corniger Ammon,

Et dudum taciti rupere silentia Delphi.

145 Te Persæ cecinere Magi. te sensit Etruscus

Augur, & inspectis Babylonius horruit astris.

Chaldæi stupuere senes, Cumanaque rursus

Intonuit rupes, rabidæ delubra Sibyllæ.

Nec te progenitum Cybeleius ære sonoro

Lustra-

138 læsura MSS. ap. Heinſ. belle.

139 Comparat partum Honorii eum miseria Latonæ, quæ humeris adnixa palmæ geminos suos edidit, Call. H. in Del. 208 ἀπὸ δ' ἐκλάσθη ἱμῶν αἰμοὶς Φοῖβος ποτὶ πρόμυον. Circumflua pulchre illustravit Claverius ex numo Eudociæ Arcadii: & sunt tales publicati postea plures a Cangio in famil. Byzant. præsertim Gallæ Placidie p. 65 & Liciniæ Eudoxim p. 67.

140 Ululata ad gemitus & clamores puerperæ referam. Nam quod de ministrantium mulierularum affectatis ceremoniæ causa clamoribus dicit Barthius, non ille quidem probavit: neque, si satis attendi, observatum quidquam Bartholino. Quod apud Tertull. de anima c. 39 in partu Lucine & Diane cingatur, ipsum quoque de puerpera potest sola intelligi. Sed nec illud omittendum, medium verbum esse vltulare, quod monuit jam Serv. ad Aen. 4, 168, contulitque Luca. 6, 261 *Lactis ululare triumphis*. Potest itaque etiam gratulantium strepitus intelligi. Quæ sequuntur de auguriis, præsertim de oraculis, ea licentiosius, quam probabilius a poeta ficta puto, cu-

jus vel vitium vel ingenium est, non posse desinere. *Ammon* obfoculus tum erat, *Delphi* jam Plutarchi ætate conticuerant.

146 *Babylonius horruit*, cum videret ab astris portendi regem qui totum orbem sibi subiiceret, quod sine concussionem patriæ suæ fieri non posse existimaret.

148 *Cumana rupes*, ut Aen. 6, 48 *Excisum Enboicæ latus ingens rupis in antrum*.

149 Comparat Honorii partum cum Jovis incunabulis, cujus vagitus pueriles in antro Dictæo Crete, occultarunt, ne Saturnus devorator liberorum suorum exaudiret, sua tumultuosa in armis saltatione Curetes s. Corybantes. Ponamus verba Callimachi H. in Jovem 58 Οὐλα δὲ Κόρυπτις γὰρ παρὶ πρόλα ὠρχήσαντο, Τεύχεα παπλήγωντες, ἵνα Κρόνος δαῖσιν ἤχη, Ασπίδος εἰσαΐας, καὶ μὴ σεο περίστροφος. Dedit, ut solent, de Corybantibus omnia ad h. l. vir summus Spanhemius. *Cybeleis* dictos meminimus, ob id ipsum, quod Cybelen, Rheam, matrem Jovis & Deorum aliorum comitarentur. Honorio pro furiosis Corybantibus adest nascenti armatus exercitus.

- 150 Lustravit Corybas, exercitus undique fulgens
 Adstitit, ambitus signis augustior infans
 Sentit adorantes galeas, redditque ferocent
 Vagitum lituis, vitam tibi contulit idem
 Imperiumque dies, inter cunabula Consul
 155 Provéheris, signas posito modo nomine fastus;
 Donaturque tibi, qui te produxerat, annus.
 Ipsa Quirinali parvum te cinxit amictu
 Mater, & ad primas docuit reptare curules.
 Vberibus sanctis, immortalique Dearum
 160 Crescis adoratus gremio, tibi sæpe Diana
 Mænalios arcus venatricesque pharetras

Suf-

- 151 ambitur - sensit al. 155 signans al. fastos al. fastus probatis Heinj.
 159 Deorum al.

152 In feroci vagitu illud ingenium ludibundum Alexandrini poetæ agnoscas.

154 *inter tanabula*. Qui hunc locum totum præsertim v. 156 attente legerit, non potest aliter putare quam intra primum ætatis annum Consulem pronunciatum scriptumque in fastis Honorium. Ex eo quidem nihil colligas, quod Poëta recte *signabat fastos & annos* hic puer *posito* h. e. imposito vix sibi *nomine*. Nescio an exstet memoria, quando nomen acceperit, quando baptizatus sit, utrum in baptismo demum, an antiquo die lustrico, nomen, nomine Honorii eundem sit? Magnam quidem dubitandi causam præbet illud, quod Socrates H. E. 5, 6 auctor est, ipsum patrem Theodosium, a maioribus inde (*ἀπὸ τῶν ἐκ μεγάλων*) Christianum, jam Imperatorem quadragenario majorem (quod colligas ex 5, 26.) in periculo mortis constitutum, Thessalonice ab Acholio episcopo baptizatum esse. *Positum modo nomen* ergo nihil de-

finit, & postea facile intelligere Poëtam de tercio anno pueri Augusti, Christi 386, quo illum cum Evodio Consulem faciunt fasti & inscriptiones omnes apud Relandum, & in Gothofredi Chron. Cod. Theod. ut est a Rittero auctum. Sed quid faciemus de hoc versu, *Donaturque tibi, qui te produxerat annus?* Hic profecto non potest intelligi aliud, quam quid natus est? Jam vero natus est Honorius non se Cos. & Evodio, sed v. Idus Sept. Richomere & Clearcho Cos. Christi 384, quod diserte docent Socrates H. E. 5, 12, Idacius & Marcellinus in Chronicis, ceteri. Hinc falsi sunt, an hic poëtae licentia abusus est Claudianus? Hoc videtur probabilius, h. e. ad credendum minus difficile in poëta, qui miracula caput & *ἀνεκδόμητα*, quæ sunt etiam, quæ statim de nutricatu Dearum fingit.

159 Quod sanctis uberibus crevisse dicit Honorium, lactatum etiam ab Junone vel Cerere indiget.

- Suspendit, puerile decus. tu sæpe Minervæ
 Lufisti clipeo, fulvamque impune pererrans
 Aegida, tractasti blandos interritus angues.
 65 Sæpe tuas etiam jam tum gaudente marito
 Velavit Regina comas, festinaque voti
 Præsumtum diadema dedit. tum lævibus ulnis
 Sustulit, & magno porrexit ad oscula patri.
 Nec dilatus honos. mutatus principe Cæsar
 170 Protinus æquaris fratri: nec certius umquam
 Hortati Superi. nullis præsentior æther
 Affuit ominibus. tenebris involverat atra
 Lumen hiems, densosque Notus collegerat imbres.
 Sed mox, cum solita miles te voce levasset,
 175 Nubila dissolvit Phœbus, pariterque dabantur
 Sceptra tibi mundoque dies. caligine liber

Bof-

- 165 jam nunc MS. 167 lenibus al. 170 æquari & max Hortari
 MSS. ap. Heinf. quod illi concinnum videtur. 172 attris al.
 atra Heinf. ex MSS. astra, astri, astris, austri al.

162 Suspendit, lusus causa, ab humeris pueri.

163 Impune, sine noxa, obrigesunt alias, qui caput Medusæ, quod in Aegide gerit Minerva, intuentur.

167 Præsumtum diadema, sumtum ante legitimam & consuetam ætatem.

169 His quasi gradibus ascendit Honorius, Nobilis Puer, Princeps Juventutis, Nobilissimus Cæsar: denique Augustus. Nobilis Puer, N. P. in falsis, alia in numis frequentia.

170 Aequaris fratri, Arcadio omnibus his titulis: nec certius sunt hortati, clarioribus signis, auguriis, ominibus voluntatem suam & fata ostenderunt, superi. Servat poëta formulas loquendi (vix enim aliud sunt) paganorum apud Christianos Imperatores, ut nostri librorum nostrorum apud Imperatores gentiles.

174 Levasset potest hic intelligi de sublati militum clamoribus, quia additur solita voce. Sed vix dubium est, quin formula certe orta sit ex levatione proprie dicta in tribunal, quod Romanum est, vel in clipeum adeo, quem Gallicæ gentis morem servarunt milites, qui Julianum in Gallia sece-re Augustum. Zosim. 3, 9 ἐν τῷ αὐτοῦ κλισίῳ περικλυτὸν ἀνέστη, ἀνέστην σεβαστὸν αὐτοκρατορα. plene ut Ammianus 20, 4. Impositus scuto pedestri & sublatius eminus nullo silente Augustus renunciatus. Plura hic Lindebr. & Valesius. Est etiam C. G. Schwarzii de antiquo ritu elevandi principes in-augurandos dissertatio, Altorfi 1730 habita, qui p. 15, quod de simili ritu in Valentini I. inauguratione adhibito memorat Nicephorus, illud ornandi modo causa ab illo affectum esse.

- Bosporus adversam patitur Chalcedona cerni.
 Nec tantum vicina nitent: sed tota repulsis
 Nubibus exuitur Thrace. Pangæa reudent,
 180 Insuetosque palus radios Mæotia vibrat.
 Non Boreas nimbos, non Sol ardentior egit.
 Imperii lux illa fuit. prælagus obibat
 Cuncta nitor: risitque tuo Natura sereno.
 Visa etiam medio populis mirantibus audax
 185 Stella die, dubitanda nihil, nec crine retuso
 Languida, sed quantus numeratur nocte Bootes.
 Emicuitque plagis alieni temporis hospes
 Ignis, & agnosci potuit, cum Luna lateret.
 Sive parens Augusta fuit, seu forte reluxit
 190 Divi sidus avi, seu te properantibus astris
 Cernere Sol patiens cælum commune remisit.
 Apparet quid signa ferant. ventura potestas
 Claruit Ascanio, subita cum luce comarum

G 2

Inno-

180 Mæotia probat' hic & alias Heinſ. pro Mæotica. Cf. Burm. ad Virg. Ge. 3, 349. 188 luceret Baf. marg. 190 Sic reſtituit ex MSS. Heinſ. *Varie fluctuabat lætio*: Divus avus seu re claris, &c. pro claris est clarus, rata, natum, jamjam, cælo, nitidis, puero, cunctis.

177 Constantinopolis & Chalcedon Bosporo interjecto separantur. Cælo sereno & vaporibus e mari surgentibus non turbato, possunt utriusque urbis incolae alteram videre.

179 Pangæi montis Inuentio solemnis est poetis in describenda Thracia.

185 Andax erat stella, quæ die, tempore non suo se auderet ostendere: eadem dubitanda nihil erat, ut in illo, qui videt aut vidisse putat per nubila Lunam. Vtrum hoc simpliciter fictum sit, & est sane valde audax poeta Claudianus; an meteoron quoddam simile stellæ viderit aliquis, aut visum aliis crediderit, parum refert.

189 Parens Augusta, Aelia Flaccilla, mortua cum vix anniculus esse Honorius. De avi apotheosi

nihil constat; itaque etiam hoc merum poetæ commentum est. Conf. 7, 163.

190 Ludicra & Alexandrina fictio. Astra cupiunt mox videre Honorium: itaque sol indulgens illis, certe vni illorum, permittit prospicere, & commune remittit h. e. permittit commune secum stellæ esse, quod ex lege naturæ interdiu ipsi est proprium.

193 Ascanio claruit h. e. clare se prævidendam ostendit. Fabula est Aen. 2, 682 Ecce Jovis summo de vertice visus Juli Fundere lumen apex, tractuque innoxia molli Lambere flamma comas &c. Respexit, Servio iudice, Virgilius ad fabulam de Servio Tullio, quæ est Liv. 2, 39. Apex & Vertex videntur hic synonymos poni pro Phrygia illa tiara s. pileo.

- Innocuus flagraret apex, Phrygioque volutus
 195 Vertice, fatalis redimiret tempora candor.
 At tua cœlestes illustrant omina flammæ.
 Talis ab Idæis primævus Jupiter antris
 Possessi stetit arce poli, famulosque recepit
 Natura tradente Deos. lanugine nondum
 200 Vernabant vultus, nec adhuc per colla fluebant
 Moturæ convexa comæ. tum scindere nubes.
 Discebat, fulmenque rudi torquere lacerto.
 Lætior augurio genitor, natisque superbus
 Jam paribus, duplici fultus consorte redibat,
 205 Splendebatque pio complexus pignora curru.
 Haud aliter summo gemini cum patre Lacones
 Progenies Ledæa sedent: in utroque relucet
 Frater, utroque soror. simili chlamys effluit auro

194 fluidoque MSS. 201 jubæ MSS. ap. Heins. ut Martial. 208.
 Gr. χαῖται. f. cum pro tum melius, ut precedat comma. 203 augu-
 riis MS. augurii conj. Heins. 207 relucet al. 208 siue
 vulg. simili aura conj. Barth.

196 Omnia tua, fata, & fortunæ
 tibi divinitus ostensæ.

197 Primævus Jupiter, in primo
 ævo, crescens ut in numis vocatur.

199 Natura tradente idem signi-
 ficat poeta noster, quod Callima-
 chus, cum negat Jovi sorte even-
 nisse cælum, sed ob præstantiam
 naturæ suæ & factorum. Οὐ σὲ,
 inquit v. 66, θεῶν ἐσθὴν πάλαι
 δίδασαν, ἔργα δὲ χειρῶν Σὴ τε βίη,
 τό, τε Κρότος κ. τ. λ.

201 Moturæ convexa. Exprimat
 illum Homericum Jouem, e quo
 suum expressit Phidias, IL. A, 529
 Ἀμφρόσιον δ' ἄγα χαῖται ἐπερὶ
 σάντο ἀνκτος Κρότος ἀπ' ἀδ-
 νάτοιο μέγαν δ' ἐλέλκεν Ὀλυμπον.
 Sic Ovidianus Met. 1, 179 Terrifi-
 cam capitis concussit terque quater-
 que Cesariem, cum qua terram,
 mare, sidera, movit.

204 Redibat, credo a publica
 cerimonia, & imagine quadam co-

mitiorum populi.

205 Pio curru quo pietas in
 filios communicando cum illis
 more aperiebat Theodosius.

206 Desidero locum vel o-
 nem, ubi Dioscuri cum Jove
 tre eodem curru vestī, vel e-
 m assedisse mensæ, narrentur.
 de illis Samothraciis Dios-
 Castore & Polluce antiquior
 tale quid legerat, viderat
 dianus. Vid. de illis Hemster-
 Lucia. Dial. Deor. 26 vbi etiam
 indiscreta Castoris & Pollucis
 militudine, in qua falli se
 Apollo, doceturque a Mercurio
 notam qua discernere illos possit.

208 Sunt inter se similes Cal-
 & Pollux, sunt similes Helenæ
 rori suæ, vestitu etiam indit
 utuntur. Effluit respicit ad for-
 mam chlamydis apertam patulam-
 que una tantum junctam fibula ut
 fluere possit libere.

- Stellati pariter crines. juvat ipse Tonantem
 210 Error, & ambiguae placet ignorantia matri.
 Eurotas proprios discernere nescit alumnos.
 Vt domus excepit reduces, ibi talia tecum
 Pro rerum stabili fertur ditione locutus.
 „Si tibi Parthorum solum fortuna dedisset,
 215 Cae puer, terrisque procul venerandus Eois
 Barbarus Arsacio consurgeret ore tiaras:
 Sufficeret sublime genus, luxuque fluentem
 Deside nobilitas posset te sola tueri.
 Altera Romanae longe rectoribus aula
 220 Conditio. virtute decet, non sanguine niti:
 Major & utilior fato conjuncta potenti,
 Vile latens virtus. quid enim submersa tenebris
 Proderit obscuro? veluti sine remige puppis.
 Vel lyra, quae reticet; vel, qui non tenditur, arcus.
 225 Hanc tamen hand quisquam, qui non agnouerit ante
 Semet, & incertos animi pacaverit assus,
 Inveniet. longis illuc ambagibus itur.

G 3

Disce

214 natura MSS. etiam Cuj. h. e. nascendi conditio. tulisset Bas. marg.
 215 Assyrio MSS. 221 ulterior al. facto al. 223 obscuris Cuj.
 226 placaverit al. & habent fere paria jura pacare & placare etiam alias.
 incestos Vien. marg. Bas. marg. & al.

209 Stellati crines, Stella ad frontem, vel apici pilei apposita comparet in picturis antiquis.

210 Ambigua est mater Dioscurorum Leda h. e. ambigit, incerta est, uter Pollux sit, uter Castor. Eurotas fluvius, ad cujus ripas cum alia Laconum adolescentia solebant exerceri.

213 Pro rerum stabili ditione, ut firmum, stabile, verumque adeo imperium, puero pareret: & est sane hoc vere δαρον βασιλειῶν s. αὐτῶν βασιλειῶν, quam hic Theodorus tribuit Poëta. Testamentum politicum saeculi more dicas.

216 Consurgeret ad ἐρῶν τιάρων respicit s. erectam, regum pro-

pria: κεκλιμένην, inclinatam, gerebant etiam duces s. satrapae. Omnia dat Brisso. de regio Persar. principatu 1, 46.

221 Virtutem fato eximunt Stoici, & ipsum solum sapientem eius faciunt auctorem: fati autem pars est, fatumque adeo est fortuna, regia, humilis. Ut vero gravior est pulchro veniens in corpore virtus, ita virtus fato potenti, fortunae regis conjuncta major est ob id ipsum, quia utilior: contra vile quiddam & contemibile virtus latens: paulatim sepulta distat inertia celata virtus Hor. Car. 4, 9, 29. Fatuus ita ponit etiam mox v. 273.

- Disce orbi, quod quisque sibi. Cum conderet artus*
Nostros, ætheriis miscens terrena Prometheus,
 230 *Sinceram patrio mentem furatus Olympo*
Continuit claustris, indignantemque revinxit.
Et, cum non aliter possent mortalia fingi,
Adjunxit geminas. illæ cum corpore lapsæ
Intereunt: hæc sola manet, bustoque superstes
 235 *Evolat. hanc alta capitis fundavit in arce*
Mandatricem operum, prospecturamque labori.
Illas inferius collo, præceptaque summæ
Passuras dominæ digna statione locavit.
Quippe opifex veritus confundere sacra profanis,
 240 *Distribuit partes animæ, sedesque removit.*
Iram sanguinei regio sub pectore cordis
Protegit imbutam flammis, avidamque nocendi,

Præ-

228 orbis male vulg. unde conjectura varia, Discordis, Disce orbes q. quingue. orbi ex MSS. Gron. Heinsf. 230 patri al. 232 flecti pro fingi Basf. marg. 236 prospectricemque al. spectatricemque laborum al. 239 committere MS. 242 imbutam MS. unde ambustam conj. Heinsf.

228 Quod quisque privatus sibi sollet discere, hoc tu, puer, discere orbi universo profuturum olim.

231 Respicitur ad Platonicum commentum de animis in corpus tantquam in carcerem detrusis.

233 Geminas non quidem proprie mentes, quod ἀνὰ τὸ κοινὸν, de communi nomine, repetendum erat, sed cognata appellatione animas adjunxit figmento suo, homini, figulus noster Prometheus. Tres igitur animas habemus: τὸ τῆγεμονικὸν ducatum quasi mentis in capite, in præcordiis τὸ θυμικὸν impetus vehementiores, quales sunt iræ: cupiditates ceteras, τὸ ἐπιθυμητικὸν in ventre inferiore. Sed ponemus etiam verba Ciceronis Tus. I. 10. Plato triplicem finxit animam, cujus principatum id est rationem in capite, sicut in arce posuit: & duas partes ei parere voluit, iram & cupiditatem, quas lo-

cis distulit; iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locavit. Fons est Plato de rep. 9 p. 506. in primis vero in Timæo p. 542. G. Nos brevitatis causa hic modo utemur Alcinoi Isagogo.

234 Hæc sola manet. Alcinous c. 23 ψυχὴν παραλαβάνουσας ἀνθρώπων ἀθάνατον ἴσταν παρὰ τὸ πρῶτον θεῶ, οἱ τὰ θυμικὰ θυμικὰ γύντες θεοί, δύο αὐτῇ προσέθεσαν μέση θυμικὰ κ. τ. λ. Dii illi secundarii, quibus mortalia creanda commisit primus & summus Deus, partes illas duas posteriores mortales, primæ immortalī adiecerunt. Plura & hic habet & c. 17.

242 Imbutam flammis metaphora commoda dicit iram. Concipitur hic ignis ut fluidum subtilissimum quod ut humor spongiam, ita ipsum illam partem animæ irascentem permeet, impleatque. Cf. ad v. 389.

- Præcipitemque sui. rabie succensa tumescit,
Contrahitur stupefacta metu. Cumque omnia secum*
 245 *Duceret, & requiem membris vesana negaret;
Invenit pulmonis opem, madidumque furenti
Præbuit, ut tumida ruerent in mollia fibra.
At sibi cuncta petens, nil collatura cupido
In jecur, & tractus imos compulsa recessit.*
 250 *Quæ velut immanes referat dum bellua rictus,
Expleri pascique nequit: nunc verberare curas
Torquet avaritiæ, stimulis nunc flagrat amorum,
Nunc gaudet, nunc mæsta dolet, satiataque rursus
Exoritur, cæsaque redit pollentius Hydra.*
 255 *Hos igitur si quis potuit sedare tumultus,
Inconcussa dabit puræ sacraria menti.
Tu licet extremos late dominere per Indos,
Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorent:
Si metuis, si prava cupis, si duceri ira,*
 260 *Servitii patiære jugum: tolerabis iniquas
Interius leges. tunc omnia jure tenebis,
Cum poteris rex esse tui. proclivior usus*

G 4

In

- 244 stupefacta prima editt. Bas. marg. & MSS. tumefacta, labef. tre-
 mel. al. 245 verteret MS. 246 fluenti vulg. 250 Heins. conj.
 ex MS. Ac velut immanis referatum bellua rictum Expl. p. velit.
 255 poterit al. 259 parva al. V. N. 260 si vitii MS.
 261 imperii MS.

246 Alcinous: Τὸν πνεύμονα μηχανήσαντο τῆς καρδίας χάριν παλάσσειν τε καὶ ἀναιμον, σπινθηρίδιον τε καὶ ἐπὶ ὄγγῳ παραπλήθειον ὅπως ἔχει μάλαγμα πηρώσα ἡ καρδία ποτὶ τὴν ζῆιν τῷ θυμῷ.

250 Immanes rictus hujus belluæ, quam τὸ ἐκδιυμνηταῖον nomine comprehendit, graphice describit Plato l. c. f. de Rep. 9 ad finem. Verbo hæc tertia pars est ex pluribus diversis, avidissimis omnibus, animalibus composita, quæ & se mutuo lacerant, & reliquas animæ partes, nisi caveat mens immortalis, τὸ ἀγερμονὸν, consumunt.

258 Mollis Arabs solemnī pene epitheto. Vid. Brouck. ad Tib. 2, 2, 4.

259 Prava cupere sine dubio servile est, & minime regium. Sed ideo non ausim cum Heinsio alteram lectionem primarium editionum & quæ has exceperunt, quæque placuit ipsi Scaligero, parva, insulam appellare. Illud jam severius & τωιδότερον philosophanti humile & indignum est parva cupere: parva autem sunt præter virtutem omnia; præter hanc nihil admiratur, nihil magnum, nihil vehementer expetendum, judicat sapiens.

- In pejora datur, suadetque licentia luxum,
 Illecebrisque effrena favet. tum vivere caste*
 265 *Asperius, cum prompta Venus. tum durius ira*
Confuitur, cum pœna patet. sed comprimo motus:
Nec tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit,
Occurrat, mentemque domet respectus honesti,
Hoc te præterea crebro sermone moneba,
 270 *Vt te totius medio telluris in orbe*
Vivere cognoscas, cunctis tua gentibus esse
Facta palam; nec posse dari regalibus usquam
Secretum vitiis. nam lux altissima fati
Occultum nihil esse finit, latebrasque per omnes
 275 *Intrat, & abstrusos explorat famia recessus.*
Sis pius inprimis. nam cum vincamur in omni
Munere, sola Deos æquat clementia nobis.
Neu dubie suspectus agas: neu falsus amictis,
Rumorumve avidus. qui talia curat, inanes
 280 *Horrebit strepitus nulla non anxius hora.*
Non sic excubiæ, non circumstantia pila,

Quam

266 consulimus al. 270 ore ex MSS. et exemplis aliorum Heinſ. Re-
 vocavi tamen vulg. orbe. 275 obstrusos & implorat al.
 obstrusos cum Vic. & Vien. Bas. & hic marg. abstr.

267 Ne quem turbet diversa con-
 structio, liceat, decebit. Optimos
 quosque ira locutos, docet Voss.
 de construct. c. 62.

268 Mentem posuit hic ut Græ-
 cum *μῆνιν* vel *μῆνιν* adeo, ut po-
 rius impetum vehementem notet,
 quam rationem: ut *cecā*, *furiam*,
insaniam, passim poëta.

269 Crebro sermone, quem tibi
 erebro, frequenterque velim recur-
 fere & in mentem venire.

270 In ore hominum versari,
 h. e. in conspectu, & in sermone,
 probum est, & hoc ostendit Hein-
 sius: sed in medio ore tollaris quid
 sit, non intelligebam. Itaque in-
 luj in ore.

273 Lux fati, h. e. fortune &
 conditionis tuæ splendor, ut v. 221.

276 Sis pius, ut pius Aeneas, ut
 in titulis Imperatorum P. F. A.
 ante *Felix* & *Augustus* ponitur
 Pius, h. e. amans suorum civium,
 quos inter se & cum principi-
 bus iungit pietas. In titulis Im-
 peratorum *Nostra Pietas*, ut *Sere-
 nitas*, *Tranquillitas*, *Mansuetudo*.
Clementia maximam vim in igno-
 scendo esse, docent libri Senecæ.

278 Suspectus active, qui suspi-
 cit, h. e. suspicatur male de omni-
 bus, ut *cantus*, *consideratus*, *cir-
 cumspectus* &c. Sic ipse Horatius
 Car. 1. 17. 25 *Nec metuas proter-
 pnum Suspecta Cyrum.*

Quam tutatur amor. non exterquebis amari.

Hoc alterna fides, hoc simplex gratia donat.

Nonne vides, operum qui se pulcherrimus ipse

285 *Mundus amore liget, nec vi connexa per ævum*

Conspirent elementa sibi? qui limite Phœbus

Contentus medio, contentus litore pontus?

Et qui perpetuo terras ambitque vehitque,

Nec premat incumbens, oneri nec cesserit aër?

290 *Qui terret, plus ipse timet. fors ista tyrannis*

Convenit. invideant claris, forteque trucidant,

Muniti gladiis vivant septique venenis,

Ancipites habeant artes, trepidique minentur:

Tu civem, patremque geras. tu consule cunctis,

G 3

Non

284 qui — ipse editt. primæ. quo — ille Heins. qui & 286 quod pro
qui priorum posuit. In Basf. bis expressum qui: marg. quod. 293 artes
Vic. & Vien. arces al. & Heins. arcus conj. Barth.

284 Mundum esse omnium pulcherrimum, antiquum philosophema. Ipse primus Thales apud Dioz. Laert. 1, 35 Καλλιστον δ' κόσμος ποίημα γὰρ Θεῷ. Ratio pulchra: sed & illa vera apud Plut. Conviv. vii Sapp. p. 153, C πᾶν γὰρ τὸ κατὰ τὰς τῶν μέγας εἰν. Porro antiquissima etiam illa de Amore sententia. Ponam modo duo versiculos Orphicos, alterum ex Hymno Veneris p. 150 Πάντα γὰρ ἐν σέθεν εἶν, ἐπεσύνταξαι δὲ κόσμον Omnia nam ex te, te inexisti fœdera mundi: alterum ex Hymno Amoris p. 154 ubi post commemoratas partes mundi omnes, Μῦθος γὰρ τῶν πάντων αἴητα κρατύνει Nam cunctorum horum solus moderari gubernat. Sic Scaliger reddidit, pro gubernacula.

Ceterum, qui vix unquam ab Heinsiana lectione discedere soleam, sive quod simpliciter meliorem putem, sive quod in dubio illum sequi, videatur tutius: hic putavi restituendam præcedentium lectionem a primis derivatam editionibus, qui non videtur satis

attendisse ad vim τῆς qui vel quei, neque cogitasse, argumentationi poeta aptius esse ipse.

286 Limitem medium intelligere pronum est viam mediam, quam frustra Phaëthonti suo commendat Phœbus apud Ovid. Met. 2, 137. Pösis etiam Philolai dogma hic suspicari, de quo ad 1, 1 & 3, 11: & favet ratio reliquorum elementorum.

288 Et qui hoc est, quomodo is, qui terras ambit aër, nec premat illas ultra modum, nec cesserit illis. Nempe vox qui duplicem velut personam sustinet, semel repetit illud interrogativum quei, quomodo? deinde relativum est aëris. Est illud multo, quam quis suspicetur, frequentius, ut una vox duplicem velut functionem sustineat. Hoc sane loco, non quidem valde necessaria est illa observatio, cum possit illud qui vel quomodo ex v. 286 huc repeti. Conf. 18, 411.

293 Ancipites artes, quæ facile in ipsos converti possunt, ut arma, venena, proditioes, quidquid excogitari potest ad nocendum aliis, illud converti in auctorem potest.

- 295 *Non tibi. nec tua te moveant, sed publica vata.
In commune jubes si quid, censejve tenendum,
Primus jussa jubi. tunc observantior æqui
Fit populus, nec ferre negat, cum viderit ipsum
Auctorem parere sibi. componitur orbis*
- 300 *Regis ad exemplum. nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, ut vita regentis.
Mobile mutatur semper cum principe vulgus.
His tamen effectis, neu fastidire minores,
Neu pete præscriptos homini transcendere fines.*
- 305 *Inquinat egregios adjuncta superbia mores.
Non tibi tradidimus dociles servire Sabæos;
Armenia dominum non te præfecimus ora:
Non damus Assyriam, tenuit quam femina, gentem.
Romani, qui cuncta diu rexere, regendi:*
- 310 *Qui nec Tarquinii fastus, nec jura tulere
Cæsaris. Annales veterum delicta loquentur.
Hærebunt maculæ. quis non per sæcula damnet
Cæsareæ portenta domus? quem dira Neronis
Funera, quem rupes Caprearum tetra latebit*
- 315 *Incesto possessa seni? victura feretur
Gloria Trajani; non tam quod Tigride victo,
Nostre*
- 296 tuendum al. 298 vetat al. 304 transcurrere MS.

potest. Quod ancipites arces putat esse præcipientes Heinſius hic, & Ovid. Met. 12, 337 *anceps acumen montis præceps*, in eo falsum esse magnum virum arbitror. Apud Ovidium *ancipitis montis acumen* est bicipitis. Hic artes sunt in primis editionibus: & pulchre conveniunt, quæ sequuntur: *trepididi minantur reges*, quod sciunt suas nocendi artes esse *ancipites*.

303 *Hic*, quæ adhuc præcepi observatis, & *effectis*, cave ne superbia tibi velut meritis quæſita ſubeat.

310 *Jura Cæsaris* forte respi- ciunt ad principium Lucani, *jus-*

que datum ſcleri, quod pulchre illustrat Burmannus. Verbo *jus* est etiam impunitas ex oppressis & conculcatis legibus.

314 *Caprearum rupes* ſ. inſula, quæ ut eſt Suero. c. 40 uno parvo- que litore adibatur, *ſepta undique præruptis immenſæ altitudinis rupibus*. Quam ea deteſtabiliū libidinum Tiberii ſedes fuerit, vix legere apud Suero. c. 43 ſq. ſuſtinent oculi. *Inceſtus ſenex* hic vocatur non, puto, propria JCris ſignificatione, ſed turpiſſimæ & be- luinæ libidinis atque obſcenitatis cauſa.

- Nostra triumphati fuerint provincia Parthi,
Alta quod inuictus fractis Capitolia Dacis;
Quam patriæ quod mitis erat. ne desine tales,
320 Nate, sequi. si bella tonant, prius agmina duris
Exerce studiis; & sævo præstrue Marti.
Non brumæ requies, non hibernacula segnes
Exeruent torpore manus. ponenda salubri
Castra loco: præbenda vigil custodia vallo.
325 Disce ubi densari cuneos, ubi cornua tendi
Æquius, aut iterum flecti: quæ montibus aptæ,
Quæ campis acies, quæ fraudi accommoda vallis;
Quæ via difficilis. fidit si mænibus hostis,
Tum tibi muralis librato machina pulsu
330 Saxa rotet; præceps aries proteclaque portas*

Testudo

317 fuerat *Vien.* etiam *Bas.* fuerint jam *Vic.* forte fuerunt est a poeta, quod mutarunt, qui nesciebant, penultimam posse corripi. 318 fractis etiam *Vic. & Vien. it. Cuj. Istratis al.* 320 tonant etiam *Vic. & Vien.* canant *Cuj.* canunt, iuvant, sonant *al.* tument, vocant *conj. Heinsf.* 325 densari cuneus *primæ edit.* 327 commoda *al.* fraudi quæ acc. *Vic. & Vien.* 328 qua via *MS. quod placet.* 329 murali libretur machina pulsu, Saxa rotet *vulg. rota Heinsf.* 330 prætentaque *MS. præteclaque Bas. projectaque Bas. marg. Vien. marg.*

321 *Præstrue, præpara.* Exercitatio illa militaris, illa campestris meditatio, velut fundamentum est in milite, cui inædificari aliquid potest.

325 *Cuneus* quale agmen sit, ipsa appellatio satis indicat: ut fortior sit, & felicius irrumpat, dividatque & findat hostium agmina, densari debet s. *densari*, quod idem est, arctis ordinibus. *Tacticæ* disciplinæ hic quædam elementa, de qua sunt libri *Aenææ, Arriani, Aeliani, Mauricii, Leonis Imp.* apud *Græcos*: multus etiam in his est *Vegetius*.

329 *Muralis machina*, quo nomine etiam utitur *Plinius* 7, 56, omne genus & tormentorum & aliorum instrumentorum quibus oppugnantur muri comprehendit. Pingit rem, de qua agit, poeta, si scripsit, ut posui, *Ma-*

china muralis librato pulsu rotet saxa. Si quis inspiciat imagines *Poliorecticis Lipsis* adjunctas, melius, qui sint *librati pulsu*, quomodo rotentur a balistis *saxa*, quam longa descriptione intelliget. Ausus & hic sum, quod non temere facio, uti *Heinsianam* lectionem, & quidem ex parte de conjectura tantum mutaverim. Cui factum displicet, ille de margine revocare illam facile potest, sed ejusdem fuerit docere, an recte *muralis pulsu* dicatur, quo pulsantur muri, & an *aries rotet saxa*?

330 *Præceps aries* pulchre, qui capite irruit: *proteclæ testudo*, sub qua tuti latent milites, dum ad muros accedunt, & portas perimpunt, ut *Aen.* 2, 492 *Labas ariete crebro Janna.*

- Testudo feriat. ruat emersura Juventus*
Effossi per operta soli. si longa moretur
Obsidio; tum vota cave secura remittas,
Inclusumve putes. multis damnoſa fuero
 335 *Gaudia. diſperſi pereunt, ſomnove ſoluti.*
Sæpius incautæ nocuit victoria turbæ.
Neu tibi regificis tentoria larga redundant
Deliciis, neve imbelles ad ſigna miniſtros
Luxuries armata trahat. neu ſtantibus Auſtria,
 340 *Neu pluuiis cedas: neu deſenſura calorem*
Aurea ſummoveant rapidos umbracula Soles.
Inuentis utere cibus: ſolabere partes
Æquali ſudore tuas. ſi collis iniquus,
Primus ini. ſilvam ſi cedere provocat uſus,
 345 *Sumta ne pudeat quercum ſtraviſſe bipenni.*
Calcatur ſi pigra palus, tuus ante profundum
Prætentet ſonipes. ſluuios tu protere curſu
Hærentes glacie; liquidos tu ſcinde natatu.

Nunc

338 maniplos ex MS. Heinf. 347 curſu ex MSS. Heinf. curru prima
 edit. 348 horrentes al. hærentes etiam Baſ.

331 Descriptio cuniculi, non ignavia & tarditatis emphasis est. quales ſunt hodierni, quibus ever-
 tuntur & diſſiciuntur munimenta: non quaſiti, ſed qui quoque loco
 ſed qualis fuit, quo Veii capti preſto ſunt, promiſcui. *Partes*
 ſunt ap. Liv. 5, 19 & 21: & quo *tuas*, quicumque in partibus tuis
 Ambracia oppugnata apud eun- ſunt, duces, milites, ſocios.
 dem 38, 7.

333 *Vota ſecura*, quorum quis accipiet, ut plane princeps hoc
 ſecurus eſt, cum illorum ſe jam genus pericula tentet ac provocet
 arbitretur compotem: quo-facto ſi dux exercitus vel imperator: iſta
 non plane ea intermittat, *remittere* velitis & gregarii militis audacia
 tamen ſolet, & minus intenta fa- eſt: in Care periculum. Sed lo-
 cere. *Incluſum* qui putat hoſtem, quitur, ut verum loquatur, de il-
 non ſatis caver ab illius eruptione. lis occaſionibus, ubi exemplo ma-
 gno firmandus eſt exercitus, &

338 *Imbelles miniſtri*, quorum implendus pudore vel audacia.
 nulla in bello opera eſt, coqui, *Protere* ante omnes tere, ut & or-
 cinifiones, ſpadones, ſymphoniaci. bitam facias, *curru*. Nempe ſi
Maniplos ſi dedit poëta, multitu- *curru*ſ patiens eſt glacies, non me-
 dinem talium nugarum ſignifica- ruer pedes ſequi.
 vit. *Luxuries ornata* potenti me-
 tonymia oſtendit principem, cujus
 armati etiam luxuries ipſum co-
 git greges inutilium bello homi-
 num *trahere*, in quo ipſo verbo

348 *Hærentes glacie*, cohærentes,
 ſtantes. Sic auctor carminis de
 Hercule, quod hic eſt 101, 67 *cum-*
ſolidis hærent flumina lymphis.

Nunc eques in medias equitum te confere turmas:

- 350 *Nunc pedes assistas pediti. tum promptius ibunt*
Tē socio: 'tum conspicuus, gratusque feretur
Sub te teste labor,„. Dicturum plura parentem
Voce subis: „Equidem, faveant modo Numina cœptis,
Hæc effecta dabo: nec me fratrique, tibi que
- 355 *Dissimilem populi commissaque regna videbunt.*
Sed cur non potius, verbis quæ differis, usu
Experior? gelidas certe nunc tendis in Alpes.
Duc tecum comitem, figant sine nostra tyrannum
Spicula. palle scat nostro sine barbarus arcu.
- 360 *Italiamne feram furiis prædonis acerbi*
Subiectam; patiar Romam servire clienti?
Usque adeone puer? nec me polluta potestas,
Nec pia cognati tanget vindicta cruoris?
Per strages equitare libet. da protinus arma.
- 365 *Cur annos obicis? pugnae cur arguor impar?*
Aequalis mihi Pyrrhus erat, cum Pergama solus
Perteret, & patri non degeneraret Achilli.

Denique

351 gētetur al.

353 subit al.

352 Interpellatio Honorii per hoc ipsum exprimitur, quod in medio versu abruinpit sermonem patris. *Subis* est poëtae ad Honorium conuertentis orationem.

360 *Prædo acerbus* Arbogastes, *alienus* Eugenius, *cognatus cruor* interfecti Valentiniani jun. qui fuit frater Gallæ Placidie novercæ Honorii.

362 *Usque adeone puer*, pater, tibi videor non ætate & corpore tantum, sed etiam animo.

365 *Obicis* more optimorum, qui *obicis, subicis, adicis* &c. Unde etiam in alios non poëtarum locos videtur venisse eo facilius, quod semel ponere literam geminam solent librarii.

366 *Pyrrhus* nondum natus erat, cum pater ipse Achilles e Scyro abduceretur contra Trojam; ipse autem statim a morte patris h. e. decimo anno obsessæ Trojæ in castra Græcorum venit, Neoptolemus inde, quasi juvenem bellatorem dicas, appellatus. Tot annos v. 372 poëta tribuit Honorio. Ceterum fuit Pyrrhus in equo Trojano, interfecit manu sua Priamum &c. Quod autem *solus* vertisse Pergama hic dicitur, eo respicit, quod fatale erat, Trojam sine illo non capi. Itaque Calchas apud Q. Calabrum 6, 64 mitti jubet Vlysem & Diomedem in Scyron ad eum adducendum, quod illi peragunt libro 7. Vim illius & impetus depingit Aeneas Virgilianus 2, 469 sqq.

- Denique si princeps castris hærere nequibo,
Vel miles veniam,, Delibat dulcia nati*
- 370 *Oscula, miratusque refert;,, Laudanda petisti:
Sed festinus amor. veniet robustior ætas.
Ne propera. necdum decimas emensus aristas.
Aggrederis metuenda viris. vestigia magna
Indolis agnosco. fertur Pellæus, Eoum*
- 375 *Qui domuit Porum, cum prospera jæpe Philippi
Audiret, lætos inter flevisse sodales,
Nil sibi vincendum patris virtute relinqui.
Hos video motus. fas sit promittere patri.
Tantus eris: nostro nec debes regna favori,*
- 380 *Quæ tibi jam natura dedit. sic mollibus olim
Stridula ducturum pratis examina regem
Nascentem venerantur apes, & publica mellis
Jura petunt, traduntque favos. sic pascua parvus
Vindicat, & nec dum firmatis cornibus audax*
- 385 *Jam regit armentum vitulus. sed prælia differ
In juvenem, patiensque meum cum fratre tuere
Me bellante locum. vos impacatus Araxes,
Vos celer Euphrates timeat. sit Nilus ubique*

Vester

377 patria malit Heinfs. 383 traditq. MS. tradique conj. Heinfs.

385 disert in Venerem primæ edit. quasi sermo adhuc esset de vitulo.
juvenem etiam Basf.

375 *Porum* memorat, non quod hæc maxima expeditio Alexandri esset aut difficillima, sed quod remotissima, ad quam non nisi peragrato victoriis Oriente venisset. Cf. 17, 29. Hæc ratio etiam, quod *Pellæum* natalis urbis nomine eum appellat, vt 39, 6. Dicti hujus pueri Alexandri bis mentionem facit Plurarchus in vita & in apophthegmatis: neutro loco auctorem laudat.

378 *Fas sit!* invidiam deprecatur, & rogat Deum, vt hic sibi indulgeat divinationis boni certe ominis facultatem.

380 *Natura*, indoles, quam natus ad regnandum videri potes.

383 *Tradunt favos* regi suo apes, tanquam regna sua: sed *mellis jura* ab illo petunt, non nisi cum illius venia de quæstis in medium aliquid absumenturæ.

386 *Patiens* placide regite, tamenque reprimi ardorem sineas.

Vester, & emissio quidquid Sol imbuit ortu.

390 *Si pateant Alpes, habeat si causa secundos*
Sustior eventus, aderis, partesque receptas
Suscipies, animosa tuas ut Gallia leges
Audiat, & nostros æquus modereris Iberos.
Tunc ego securus fati, lætusque laborum

395 *Discedam, vobis utrumque regentibus axem.*
Interea Musis, animus dum mollior, instat,
Et, quæ mox imitere, legas: nec desinat unquam
Tecum Graia loqui, tecum Romana vetustas.
Antiquos evolue duces. assuesce futura
 400 *Militiæ. Latium retro te confer in ævum.*
Libertas quæsitæ placet? mirabere Brutum.
Perfidiam damnas? Meti satiabere pœnis.
Triste rigor nimius? Torquati despice mores.
Mors impensa bonum? Decios venerare ruentes.

Vel

389 *emisso malit, & ambit ab ortu vel obliuiscantibus libris legit Heinſ.*
 396 *instet al. eod. sensu. instat, instat al.*

389 *Emissus*, plane ut Stat. Sil. 1, 2. 229 *Vix dum emissæ dies*, ut equi emittuntur carceribus. Sic *emissus* est impetu ruens: *emissus* ortus ut curius *effusus*. Nec imbuat non positum ex more poetæ nostri, qui ignem & flammæ liquori comparat philosophia favente, etiam supra v. 241. Doctissimus poeta forte imitatus est Pindaricum illud Ol. 6, 92 *ἡν ἔκδοταις ἀνὰ νηπιόφωγους αὐτῶν βαλόντες*.

391 *Partes imperii Occidentalis* ab Eugenio occupatas, turbatas certe, victoria autem nostra *receptas*.

393 *Meminerimus ex Hispania* ortum fuisse Theodosium: hinc *nostros Iberos* dicit.

400 *Latium ævum* est illa ætas rei Romanæ, cum imperium illorum adhuc intra Latium contineretur, nedum ut Italiam excederet.

401 *Brutum* illum primum Consulē, Regum expulsores, libertatis cum supplicio liberorum suorum vindicem: cuius imago excitavit interfectores Cæsaris.

402 *Metus Suffetius* (al. Metius Suffetius) Albanus dux perfidiæ & prodicionis causa quadrigis iussu Tulli Hostilii distractus. Legat, qui non recondatur, Liv. 1, 27 sq.

403 *Torquati Manlii*, qui Imperiosi cognomen invenit, quod filium injussu extra ordinem pugnantem securi percussit, a qua leveritate deinde *Manliana imperia* dicta sunt. Liv. 8, 6 sq.

404 *Decios* tres, patrem in bello contra Latinos, Liv. 8, 9 sq. filium contra Hetruscos, Liv. 10, 23 sq. nepotem cum Pyrrho, Cic. Tusc. 1 c. 37 & de Fin. 2 c. 19. Horatius Cocles, Furius Camillus Dictator, Q. Fabius, Cunctator, neque nimis nominata.

405 *Vel solus quid fortis agat, te ponte soluto*
Oppositus Cocles, Mucī te flamma docebit.
Quid mora perfringat, Fabius: quid rebus in arctis
Dux gerat, ostendat Gallorum strage Camillus,
Discitur hinc nullos meritis obistere casus:

410 *Prorogat æternam feritas tibi Punica famam,*
Regule. successus superant adversa Catonis.

Discitur hinc quantum paupertas sobria possit
Pauper erat Curius, cum Reges vinceret armis.

Pauper Fabricius, Pyrrhi cum sperneret aurum.

415 *Sordida Serranus flexit Dictator aratra.*

Lustratæ liſtore caſæ, faſcesque ſalignis
Poſtibus affixi. collectæ Conſule meſſes,
Et ſulcata diu trabeato rura colono,.

Hæc genitor præcepta dabat, velut ille carinæ

420 *Longævus rector, variis quem sæpe procellis*
Exploravit hiems, ponto jam feſſius & annis
Aequoreas alni nato commendat habenas,

Et

407 proficiat al. perfringat ex primis edit. Heinſ. 417 f. collectæ
 a Conſule. collectæ Vien. ortum ex collectæ.

410 *Feritas Punica* neſcio magis an Romana in Regulo animadverſa ſit. Quid Romæ de illo jaſtatum ſit, ſatis notum ex Cic. Off. 3, 27. Horat. Car. 3, 5. Gell. 6, 4. Sed totum illud conſictum eſſe, ad pingendam colore aliquo viduæ Reguli, fato ſuo Carthagine mortui, in Pœnas, ſuæ cuſtodie creditos, crudelitatem, e Diodoti Siculi fragmento docuit Palmerius exerc. p. 52. cui credit Weſſeling. ad fragm. 1, 24 p. 366.

411 *Successus aliorum optatos ſuperant*, liſque feliciora viro ſapienti videntur *adverſa illa Catonis Uticenſis fata*, quæ conſicta ſibi morte finiit.

413 *Adſcribamus verba Cic. de Sen. o. 16 Curio ad ſcœnam ſedenti* (rapas torruille reſert Plin. 18,

6 l. 26) *magnum auri pondus Samnites cum attuliſſent, repudiati ab eo ſunt: non enim aurum habere præclarum ſibi videri dixit, ſed iis, quæ haberent aurum, imperare.* Add. Val. Max. 4, 3, 5.

414 Pulchre Cic. Parad. 6, 8 *Utrum tandem pluriſ æſtimemus pecuniam Pyrrhi, quam Fabricio dabat* (quantum in ſe erat, i. e. offerbat) *an continentiam Fabricii, qui illam pecuniam repudiabat?* Add. Val. Max. 4, 3, 6. De hęc vocem Pyrrhi reſert Aur. Viſtor Vir. Ill. 35 *Ille eſt Fabricius, qui diſſicilis ab honeſtate, quam ſibi a ſuo curſu averti poſſet.*

415 Plin. 18, 3 l. 4 *Serentem invenerunt dati honores Serranum. unde cognomen.* V. Val. Max. 4, 4, 5.

- Et casus artesque docet, quo dextra regatur
 Sidere, quo fluctus possint moderamine falli:
 425 Quæ nota nimborum: quæ fraus infida sereni:
 Quid Sol occiduus prodat: quo faucia vento
 Decolor iratos attollat Cynthia vultus.
 Adspice nunc quacunq[ue] micæ, seu circulus Austri,
 Magne parens, gelidi seu te meruere Triones:
 430 Adspice, completur votum. jam natus adæquat,
 Te meritis, &c, quod magis est optabile, vincit,
 Subnixus Stilichone tuo: quem fratribus ipse
 Discedens clipeum defensore[m]q[ue] dedisti.
 Pro nobis nihil ille pati, nullumq[ue] recusat
 435 Discrimen tentare sui: non dura viarum,
 Non incerta maris. Libyæ squalentis arenas
 Audebit superare pedes, madidaq[ue] cadente
 Pliade Gætulas intrabit Syrtibus undas.

Hunö

425 quam fraus malit Heinſ. 433 decedens rectius putat Heinſ.
 438 intrabit Syrtibus undas ante Heinſ. editi omnes. intrabit navita
 Syrtis Baſ. marg. Plantin. marg. ac tuetur contra Barth.
 Heinſ. ex MSS.

423 Dextra gubernatoris regi-
 tas fidere Helices, quod respiciens
 torquet ut opus est gubernacula.

424 Fluctus falli videntur cum
 ars gubernatoris nec adverſum re-
 net illis, nec navem illorum flu-
 mine patitur abripi, ſed eam ita
 dirigit, ut obliqui allapſus flu-
 atum eo navim quo opus eſt
 protrudant.

425 Nota nimborum, ſignum tem-
 peſtatis: fraus infida ſignum fal-
 lax.

426 Conf. 15, 494. Si circa ſolem
 occidentem ruſcant nubes, ſereni-
 tatem futura die ſpondens Plin. 18,
 35. 78. Sic inter Judæos etiam
 divinaſſe homines, conſtat ex
 Matthæi 16, 3. De vento Virg.
 Ge. 1, 429 Luna ſi virginem ſuſ-
 fuderit ore ruborem, Ventus erit:
 vento ſemper rubes aures Phæbe.

Cynthia Diana a Deli monte, in
 quo venari ſolet.

428 Reſpicit ad apotheoſin, de
 qua 7, 163 ſq. Conf. 10, 300.

432 Semper inculcat hoc noſter,
 Stilichonem utriq[ue] fratri, non
 Arcadio minus quam Honorio, tu-
 torem a patre datum.

437 Madidam Pliada vocat exem-
 plo Lucani, qui imbriferam dixit 8,
 852. Eſt nempe hoc ſidus Πλειά-
 δων ſ. Vergiliarum, ſub cujus oc-
 caſum, XXXII diebus poſt æqui-
 noctium auctumti, pluvias o-
 ptant & exſpectant agricolæ, nautæ
 autem domum redeunt, & guber-
 nacula ſuſpendunt in fumo. Vid.
 Varro R. R. 1, 28. 2, Colum. 2, 8. 8.
 Heſiod. Oper. 619 Εὗτ' ἂν Πλειά-
 δες -- πίπτωσιν ἐς ἡεροσδέα πόν-
 τον -- τότε μῆνεί νῆας ἔχου-
 σι τοὶ οἶονι πόντου κ.τ.λ. Itaque pe-
 riculi

H

- Hunc tamen in primis populos levitate feroces,
 440 Et Rhenum pacare jubes. volat ille citatis
 Vectus equis, nullaque latus stipante caterva,
 Aspera nubiferas qua Rhetia perrigit Alpes,
 Pergit, & hostiles, tanta est fiducia, ripas
 Incomitatus adit. totum properare per amnem
 445 Attonitos humili Reges cervice videres.
 Ante ducem nostrum flavam sparsere Sycambri
 Cæsariem, pavidoque orantes murnaure Franci

Pro-

439 pop. lenire al. 446 fudere Cuj. quod placet.

riculi & horroris plena imago est, quam proponit poeta: navigare vult Honorius puer tempore, quo clausum jam esse solet mare: vult intrare undas *Gatulas Syrtibus*, b. e. non tantum per Syrtes, post quas supersunt profunda maris, ante quam accedas ad solida litora; sed etiam quo tempore maxime sunt *Syrtes*, maxime instabiles, maxime a tempestatibus, ventis, fluctibus, commotæ, ut nullo modo vitari breviam & cumuli arenarum & saxa provolura possint. *Syrtibus*, ut *gladiatoribus*, *ludis*, cum eduntur gladiatores, aguntur ludi. Ponamus ut hæc magis appareant descriptionem Syrtium Sallustianam Jug. 78 *Duo sunt finis prope in extrema Africa, impares magnitudine, pari natura: quorum proxima terra præalta sunt; (hæ sunt Gætulæ undæ) cetera, uti fors tulit, alta; alia in tempestate vadosa. Nam in tempestate, ubi mare magnum esse, & sevir ventus capit, limum arenamque & saxa ingentia fluctus trahunt: (ὄψωρ, unde Syrtes dictæ) ita facies locorum cum ventis simul mutatur. Nemo cogitasset de mutanda constantissima lectione, nisi obversata esset sola animis significatio Syrtidum vel Syrtium Geographica: cum hic notet ipsum motum maris, ipsumque tempus, quo ὄψωρ, trahitur, mutatur fundus maris. Sic*

Aen. 10, 678 *vadis immittite Syrtis*, significat excitate motus illos, quibus mutantur breviam, pericula creantur navigantibus. Haec paulo copiosius, quia contra auctoritatem magni viri, & quia nondum obversata vel nostris in Theauris vel ad Virgilium. Porro hanc lectionem non esse ab ingenio librarii, inde colligas, quod est difficilior illa altera & abstrusior.

439 *Hunc*, Honorium, Occidentis imperatorem, o Theodosi pater, ubi feroces ob levitatem Galli, & Rheni accolæ.

444 *Totum per amnem* i. per omnem tractum Rheni, quam longus est Rhenus.

446 *Flavam* vel rutilam Germani generis populis comam vulgo tribuunt veteres. *Sparsere*, dum humi se abiciunt, ut matrones Romanæ templa & aras passis crinibus verrentes apud Liv. 3, 7 & 26, 9. De poetis multa Barth. ad Statii Theb. 4, 203 & 9, 638. Lectio *sparsere* magis etiam rem pingere videtur. *Sycambri*, ut scribendum ex MSS. docet Heinsius, ad Lupiam ponuntur.

447 *Franci* ea tempestate ad Oceanum Germanicum inter Rhenum & Albim habitabant, sub Probo imperatore & aliquamdiu post audacissimis navigationibus nobilitati, Carausii socii &c. Cf. 18, 394. *Alamen-*

Proclubuere solo. juratur Honorius absens,
Imploratque tuum supplex Alamannia nomen.

- 450 *Bastarnæ* venere truces. venit accola silvæ
Bructerus *Hercyniæ*. latisque paludibus exit
Cimber & ingentes *Albin* liquere *Cherusci*.
Accipit ille preces varias, tardeque rogatus
Annuit, & magno pacem pro munere donat.
- 455 Nobilitant veteres Germanica foedera *Drusus*;
Marte sed ancipiti, sed multis cladibus, emta,
Quis victum meminit sola formidine *Rhenum*?
Quod longis alii bellis potuere mereri,
Hoc tibi dat *Stilichonis* iter. post otia Galli

- 460 Limitis, hortaris Graias fulcire ruinas.
Jonium tegitur velis, ventique laborant
Tot curvare sinus, servaturasque *Corinthum*
Prosequitur facili *Neptunus* gurgite classes.
Et puer *Isthmiaci* jam pridem litoris exsul

H 2

Secura

460 militis *Bastarnæ* marg. sarcire MSS.

Alamanni, (quam scriptionem in secunda syllaba asserit ad h. l. *Heinsius*) originibus *Rheni* viciniores: *Bastarnæ* (etiam his primam vocalem in secunda syllaba vindicat *Heinsius*) *Germaniæ* magnæ pars inter *Vistulam* & *Pontum Euxinum* extensa.

451 *Bructeri* inter *Rhenum* & *Amisum* locantur: ne quem *Hercyniæ* silvæ & *Bructeri* hodierna nomina turbent, quo *Romani* non pervenere. De *Cimbris* satis monnet nos *Cimbrica Chersonesus*; *Cherusci* signat *Albis*.

455 *Drusus*, per quos *Germanici* cognomen in familiam *Cæsarum* venit.

458 *Mereri* hic esse consequi, significatione a *Plinii* inde junioris ætate consueta, facile apparet.

459 *Stilichonis iter* celeritatem notat. Satis fuit peragrarè illas nationes: ad quamcunque accede-

rent *Romani exercitus*, illa statim se subiciebat.

460 *Hortaris*, *Honori*, *Stilichonem*, socerum tuum, ut jam velit *Græciæ* damna reparare. Non valde honorifice de *Stilichonis* ad *Alarichum* *Græciæ* expellendum expeditione loquitur *Zosimus* 5, 7. Quod sæpe observo, etiam hic factum videtur in varietate lectionis, ut sit velut certamen ingenii. *Fulcire ruinas* est subjectis statuminibus excipere onus, ne labatur; *sarcire*, lacunam ex ruina partis muri ortam explere.

461 *Jonium* mare inter *Italiam* & *Græciam*: *venti laborant*, vix possunt, certe fatigantur, dum rudent *curvare* & velut gibbosos implendo tot velorum sinns.

464 *Patrius* & proprius velut *Isthmo* *Deus Palaemon Leucothoos* (s. *Melicerta* *Inus*, s. *Portunus* *Matuta*.) filius cujus honori &

memo

- 465 Secura repetit portus cum matre Palæmon.
 Plaustra cruore natant: metitur pellita iuventus.
 Pars morbo, pars ense perit. non lustra Lycæi,
 Non Erymanthææ jam copia sufficit umbræ
 Innumeris exusta rogis, nudataque ferro
- 470 Sic flagrasse suas lætantur Mænala silvas.
 Excutiat cineres Ephyre; Spartanus & Arcas
 Tutior exfangues pedibus proculcet acervos;
 Fessaque pensatis respiret Græcia pœnis.
- Gens, qua non Scythicos diffusior ulla Triones
- 475 Incoluit, cui parvus Athos, angustaque Thrace,
 Cum transiret, erat; per te, viresque tuorum

Fracta

- 466 castra al. moritur al. 467 cadit malit Barth. 469 exusta.
 MS. Barth. Vic. Vien. Bas. marg. Et placet: vid. no. 476 trans-
 naret MS.

memoriæ Isthmiaca certamina instituta sunt, exulauerat propter Barbarorum irruptiones. Isthmus eo tempore transversa munitione totam Peloponnesum tuebatur, qua ita confidebant Peloponnesii, ut nullam urbem munitam haberent. Vid. Zof. 5, 6. Ceterum hoc dicere videri potest Claudianus, intermissos tum fuisse Isthmios ludos propter barbarorum incurSIONem, quod ne vastata quidem per Mummius Corintho factum, narrat Pausa. Cor. 1, 2, 2. Sed habet res dubitationis aliquid. Isthmia quidem celebrata adhuc esse Imperatore Juliano, constat ex illius pro Argivis epistola p. 408, C. Sub Valentiniiano floruisse adhuc sacra illa Graecorum certamina, colligas ex Athletica inscriptione apud Reines. 5, 45. At Olympia & sine dubio reliqua etiam sacra illa certamina abrogata a Theodosio M. ultimo vitæ suæ anno (A. C. 395) satis constat. Vid. Ed. Corfini Diss. agonist. 1, 11. Ergo si obtemperatum est Theodosio, hic poetica potius phantasia est, quam historica.

466 Metitur, cæditur conferunt, ut in messe, pellita iuventus: barbarorum is habitus. V. ad 5, 79.

467 Lustra Lycæi montis, & umbra Erymanthææ sunt descriptiones silvarum Arcadiæ.

470 Sic cum vigore quodam & accentu proferendum: tristantur alias montes regionesque siluosa, suis se nudari & tanquam vestibus exui (Vid. V. L.): sed sic flagrasse, in rogos hostium barbarorum impensas esse arbores suas, Mænala Arcadiæ montana lætantur. Etiam hic metuo ne imago poetica potius sit quam veritas, exusta esse, non sepulta, hostium barbarorum torcadavera, idque sub Christianorum auspiciis.

471 Ephyre s. Corinthus excutiat cineres incendiiorum suorum: acervos exfangues cadaverum hostilium dicit, ut 7, 76 truncis immergere plantas.

474 Descriptio hæc Getarum & Gothorum late ad Istrum colentium.

Fracta ducum, lugetque sibi jam rara superstes,
Et, quorum turbæ spatium vix præbuit orbis,
Vno collē latent. sitiens, inclusaque vallo

480 Ereptas quæfivit aquas, quas hostibus ante
Contiguas alio Stilicho deflexerat actu,
Mirantemque novas ighota per avia valles
Jusserat averso fluviū migrare meatu.

Obvia quid mirum vinci, cum Barbarus ultro

485 Jam cupiat servire tibi? tua Sarmata discors
Sacramenta petit. projecta fraude Gelonus
Militat: in Latios ritus transistis Alani.

Vt fortes in Marte viros, animisque paratos,

H 3

Sic

478 sufficit, contulit, invenit, intulit *al.* 481 irriguas *e MSS.*

Heinsf. arcu *vulg.* actu *ex MSS.* *Heinsf.* actu *al.* 486 pelle *Heinsf.*

488 probatos *MS.*

479 An hæc est historia, de qua
Oros. 7, 37 *Conterritum divinitus
Rhodagaisam in Fasalanos montes
cogit Deus, ejusque ducenta millia
hominum, inopam consilii & cibi,
in arido & aspero montis jago, ur-
gente undique timore concludit:
agminaque, quibus dudum angusta
videbatur Italia, latens spe in unum
ac parvum verticem trahit.*

481 *Contiguas hostibus aquas,*
proprie, quas contingere ob pro-
pinqunitatem possent, avertit Stili-
cho, *actu alio,* cursu, fluxu, ea-
dem ratione, qua *agmen aquarum*
dicitur; aliorum egr, duxit aquas.
Macrob. Sat. 6, 4 *Agmen pro actu
& ductu quodam ponere, non ine-
legens est, ut, leni fluit agmine
Tibris. Illud Mirantem pulcher-
rime metaphora est, similis illi
Virg. Georg. 2, 82 de arbore insi-
ta Miraturque novas frondes, et non
sua poma.*

484 *Obvia,* cum armis occur-
rentia & invadentia: huic contra-
rium *ultro servire,* sine pugna.

485 *Sarmata discors.* Late pate-
bat hoc nomen & gentes etiam ini-

micas inter se, & latrocinia mu-
tuo exercentes, complectebatur.
Sæpe queritur Ovidius in illorum
vicinia exul. vid. v. g. Trist. 5, 10.

486 *Sacramento* adiguntur mili-
tes Romani, dum conjurant se non
deserturos ordines &c. Igitur hoc
dicit, militare Romanis Sarmatas.
Hoc faciunt etiam *Geloni*, Septen-
trionis illius ipsi quoque incolæ.
Utrum vero hi, ut militarent in
Romano exercitu, *pelles* suas depo-
suerint & braccas, non ausim di-
cere. Occurrunt in notitia digni-
tatum, quæ ad hæc ipsa tempora
pertinet, tum alia nomina barba-
rarum ad septentrionem gentium,
militēs Scythici f. 28, *ala VII Sar-
matarum* f. 18 &c. tum *Brachati ju-
niores* f. 40 & *Equites Brachati se-
niores* f. 38 & 39, quos a braccis
dictos esse, non dubito. Itaque
retinui antiquam omnium exem-
plarum lectionem, ut *fraudem* po-
tius & nocendi voluntatem abjece-
rint, quam *pellem Geloni.*

487 *Alani Comites* sunt in lauda-
ta modo notitia f. 39 & 40.

- Sic justos in pace legis, l'ngumque tueris
 490 Electos, crebris nec succedentibus urges:
 Judicibus notis regimur, fruimurque quietis
 Militiæque bonis; cœu bellatore Quirino,
 Ceu placido moderante Numa. non imminet ensis;
 Nullæ nobilium cædes: non crimina vulgo.
 495 Texuntur: patria mæstus non truditur exsul;
 Impia continui cessant augmenta tribut;
 Non infelices tabulæ: non hasta reflexas
 Vendit opes: avida sector non voce citatur:
 Nec tua privatis crescunt æraria damnis.
 500 Munificus largi, sed non & prodigus, auri.
 Perdurat non emta fides, nec pectora merces
 Alligat. ipsa suo pro pignore castra laborant.
 Te miles nutritor amat. quæ denique Romæ
 Cura tibi? quam fixa manet reverentia patrum?
 505 Firmatur senjum juris, priscamque resumunt

Canitiem

498 avidis: emtor *vett. edit.* 500 laudis pro largi *edit. vett. & Barth. largis Bas. marg. f. adhaesit ex proxima.*

490 *Urges*, verbum aptum huic loco: urgent enim qui sequuntur antecedentes. Inter munera re ert, quibus Honorius afficiat temp., quod non sæpe mutet præsidēs provinciarum. Etiam qui duos & injustos habent, tamen sentiunt cum sene ulceroso, qui sibi muscas saturas abigi nolebat, metuens recentes & esurientes.

497 *Infelices tabula*, quibus proscribuntur bona damnatorum, & pendent venalia; eodem pertinet *hasta* auctionis publicæ signum. Ad hanc accedunt *sectores*, qui bona proscriptorum emunt; ea *scitia* est. Res hodie explicata in Lexicis. Quod autem dicit *reflexas opes*, puto, cum jam auctio fieret reflexam tabulam, qua ad eum diem venalia bona pependerant. Barthius *reflexas* interpretatur possessioni domini-
 minorum exemptas.

500 *Largum aurum*, copiosum, liberaliter datum: ut *Munera largæ* Hor. Car. 4. l. 18 &c. Sic opponuntur *Munificus & prodigus*. Sed nec alterum *Munificus laudis* damnare ausim; ostendit versus proximus, non placere Claudiano largitiones. Sic antitheton erit in *laude & auro*.

502 *Pignus* castrorum vocatur Honorius, in castris natus & educatus: ut ille Caligula carus militibus ob ipsam cultus similitudinem & militares caligas. Huc pertinet etiam *miles nutritor: alumnus* igitur *legionum* Honorius, ut ille Caligula apud Tac. An. 1, 44. 1.

505 *Senjum juris* pro auctoritate ex antiquitate nescio an observatum alias: frequens est *senjum* pro morbo aut vitii senectutis. Quin contraria plane huic poëtæ loco ratione Gell. 2, 24 *Legibus*
ipsis

Canitiem leges, emendanturque vetustæ,
Acceduntque novæ. talem sensere Solonem
Res Pandionis: sic armipotens Lacedæmon
Despexit muros rigido munita Lycurgo.

- 510 Quæ sub te vel causa brevis, vel iudicis error
Negligitur? dubiis quis litibus addere finem
Justior, & mersum latebris educere verum?
Quæ pietas, quantusque rigor, tranquillaque magni
Vis animi, nalloque levis terrore moveri;
515 Nec nova mirari facilis! quam docta facultas
Ingenii, linguæque modus! responsa verentur
Legati, gravibusque latet sub moribus ætas.

Quantus in ore pater radiat! quam torva voluptas
Frontis, & augusti majestas grata pudoris!
520 Jam patrias impleas galeas: jam cornus avita

H 4

Penta-

510 *gravis vet. edit. male. brevis MSS.* 511 *nec legitur MSS. Vic. Vien.*
Bas. Politianus ubique scribebat negligere. 512 *certior al.* 513 *vigor al.*
515 *quæ docta al. quam etiam Bas. marg.*

His fin. atque senio oblitteratis: &
50. *Populus Ro. passus est leges*
His fin. atque senio emori.

508 *Pandionia* res, Athenien-
sum respublica, ab antiquo illo-
rum rege.

509 *Despexit muros*, quibus ni-
hil opus esse diceret Lycurgus, si
cives viros fortes haberet resp.

510 *Causa gravis* si non negligat-
ur, illa non magna laus est: sed
illa felicitas populi, si nec *brevis*,
h. e. parva causa negligitur.

513 *Rigor* ex agrimenforum di-
sciplina declarandus, rectus tenor
legum & juris, quem pravitas nul-
la detorquet. Conf. i. 41. *Tran-*
quilla vis animi eo facilius in men-
tem venire poetæ potuit, quod Im-
peratores cum *Tranquillitatis* nomi-
ne (*γᾱσπὸρῆτος*) ut alias *Serenitatis*
ac *Majestatis*, appellari solebant.

515 *Nona mirari* aut ignorantia
est, si vulgari significatione acci-
pias; aut si Socraticorum more
intelligamus, significat commoveri
ab opinione magni boni vel magni
mali.

517 *Radiat* cum respectu ad con-
secrationem, quæ referuntur in si-
dera & *radiant*, quibus ille honores
habetur.

518 *Acumen* petit poeta ex an-
tithetis *torva* (severæ frontis) *vo-*
luptas, *augustus pudor*, *majestas*
gravis.

520 *Cornus avita* non modo ha-
stam, quali & quævis usus est quis
Theodosius, sed ipsam, quæ usus
est, videtur significare, quatenus,
ut pignora quedam familiaria, so-
lent arma fortium virorum ser-
vari.

- Tentatur vibranda tibi. promittitur ingens
 Dextra rudimentis, Romanaque vota moratur.
 Quis decor, incedis quoties clipeatus, & auro
 Squameus, & rutilus cristis, & casside maior!
 525 Sic cum Threicia primum sudaret in hasta,
 Flumina laverunt puerum Rhodopeia Martem.
 Quæ vires jaculis! vel cum Gortynia tendis
 Spicula, quam felix arcus, vertique petitor
 Vulneris, & iussum mentiri nescias ictum!
 530 Scis quo more Cydon, qua dirigat arte sagittas
 Armenius, refugo quæ sit fiducia Partho.
 Sic Amphionæ pulcer sudore palæstræ
 Alcides pharetras, Diræaque tela solebat
 Prætentare feris, olim domitura Gigantas,
 535 Et pacem latura polo: semperque cruentis
 Ibat, & Alcmenæ prædam referebat ovanti.

Cæru-

529 visum est.

530 Dicitur male quid.

521 *Promittitur* his rudimentis & primis experimentis, ex iisque tanquam certo argumento atque omne colligitur ac prænunciatur, *dextra tibi ingens*, & fortitudo militaris, quam adeo avide optant, cui adeo inhiant homines, ut tarde venire videatur, quæ tamen antea in te elucet.

524 *Squameus* ad squamas, s. plumas ex laminis auri refertur, quibus contexti solebant lorice.

525 Et fortitudo gentis, certe feritas, & quod incunabula quædam ac nidum mythosophiæ ibi constituit Orpheus, occasionem dedere, ut Marti illam & præsertim Rhodopen montem, unde Hebrus oritur, domum assignarent.

527 Cretenses sagittæ & arcus, & sagittarii nobiles: horum urbes *Gortyna*, *Cydon* &c.

529 *Iustus istis* metaphora simili, qua *parere arua colono* dicuntur. Pulchre advocat Heinsius illam

gloriationem Paridis Nasoniani apud Helenam Ep. 16, 368 *Figitur in iusto nostra sagitta loco*.

531 Dicitur a Virgilio Ge. 3, 51 *Fidentem fuga Parthum*. Hor. Car. 2, 13. 17 *Miles Romanus sagittas & celerem fugam Parthi timet*. Descriptio sat graphica Ovid. Art. 1, 239.

532 *Amphion* Thebanæ conditor arcis notus ex Hor. A. P. 394. Thebis in patria sua, cuius etiam *Dirce* fons est, pueritiam exegit Hercules. Quod huic Thebanæ Herculi etiam pugna contra *gigas* ascribitur, est ab illa solemnî confusione, qua illi tribuuntur reliquorum facinora. Ceterum sic etiam Apollod. Bibl. 2, 7. 1 *Μὲν δὲ θεὸν κατεπολέμησας Γίγαντας*. Cum vulgo non sit inter labores Herculis hæc pugna, videri potest Pind. Nem. 1, 100 & 7, 132 & ad utrumque locum interpretes.

Cæruleus tali prostratus Apolline Python
 Implicuit fractis moritura volumina filvis.
 Cum vectaris equo, simulacraque Martia ludis,
 540 Quis molles sinuare fugas, quis tendere contum
 Acrior, aut subitos melior flexisse recursus?
 Non te Massagetæ, non gens exercita campo
 Thessala, non ipsi poterant æquare binembres.
 Vix comites alæ, vix te suspensa sequuntur
 545 Agmina, ferventesque tument post terga dracones.
 Utque tuis primum sonipes calcaribus arsit,
 Ignescunt patulæ nares. non sentit arenas
 Ungula, discussæque jubæ sparguntur in armos.

H 5

Tur-

537 moribunda malit Heinſ.

547 habenas Cuj. male.

537 Splendide illam cædem describit noster Car. 2, ubi declaramus. Apollinem quarto vitæ suæ die hoc facinus edidisse, est apud Hygi, f. 140, ad quem locum laudantur, qui præterea huius rei meminere. *Volaminibus* i. spiritus corporis sui frangebatur Pytho filius, dum ea vehementer moribundus contorquet.

539 *Mollis* est mobilis. *Fugas molles sinuat* eques, cum sequaci facilitate, ac velocitate inoffensa equus circumagitur. Contrarium esse videtur 540 *subitos recursus* *festere*. *Tendere contum* est hastam dirigere, ut in concursu non aberraret a corpore, quod petitur, hostili.

542 *Binembres* Centauri semiferi, membra hic hominum habentes, hinc eorum. Hi sagittatores egressi, ut ille cælestis Chiron, Achillis præceptor. *Alæ* equorum trecentorum libera republica. Post variatum.

543 *Suspensa agmina*: ita celerissime cuncta ut non totis plantis terram contingant. De draconibus dictum ad 5, 177. Quo con-

citatus est iter, eo magis adversum tenet aëri, eo magis instantur consute ille & cavæ ex corio vel linteo draconum effigies. Nec refelli facile puto, si quis dicat, fuisse forte non nunquam adhibitæ ipsas verorum Draconum exuvias.

546 Hypallagen vocant Grammatici. Et sane rectum erat, non sentit arena ungulam: non imprimat ungulæ vestigium equus præ levitate cursus, ut Camilla illa Virgiliana 7, 808 quam hic ante oculos habuit noster, assueta cursu pedum prævertere ventos: Illa vel intacta segetis per summa volaret Gramina, nec teneras cursu lassisset aristas: Vel mare per medium, fluctu suspensa tumentis, Ferret iter, celeres nec tingueret æquora plantas. Pulchre itaque dicturus erat Claudianus, quod modo dicebam, non sentit arena ungulam: sed nec illud non pulchrum est, non sentit arenas sibi obstantes, celeritatem cursus impediennes, ungula. De toto hoc genere hyperbolæ agit Voss. 4, 12. 8. Alia hic dedit Barthius.

- Turbantur phaleræ. spumosis moribus aurum
 550 Fumat. anhelantes exsulant sanguine gemmæ.
 Ipse labor pulvisque decent, confusaque mota
 Casaries. vestis radiato murice Solem
 Combibit. ingesto crispatur purpura vento.
 Si dominus legeretur equis, tua posceret ultro
 555 Verbera Nereidum stabulis nutritus Arion,
 Serviretque tuis contempto Castore frenis.
 Cyllarus, & flavum Xanthus sprevisset Achillem.
 Ipse tibi famulas præberet Pegasus alas.
 Portaretque libens, melioraque pondera passus
 560 Bellerophontæas indignaretur habenas.
 Quin etiam velox Auroræ nuncius Aethon,
 Qui fugat hinnitu stellas, roseoque domatur
 Lucifero, quoties equitem te cernit ab astris,
 Invidet, inque tuis mavult spumare lupatis.

Nunc

550. exundant ex MSS. Heinſ. 551. decet al.

550 *Anhelantes gemmas*, puto, dicit ab anhelitu equi obnubilatas. Quod Actiuo utitur, animat illas. suo enim anhelitu animalis madescent. Sic Stat. Theb. 11, 17 *Anhelantem cælesti sulphure campum* dixit. Et Plin. 5, 9 f. 10 Nilum vapore anhelantem, fumidis cautibus ubi conditur. Ceterum exsulant in pari fere auctoritate alteri lectloni, *exundant*, prætulit, ut modestiorem. Sermo est non de fuso ex vulnere sanguine, sed de pauxillo cruore spumam tingente, & hinc adhærescente gemmis phalarum & freni.

552 *Radiatus murex* est purpura radiis solaribus collustrata: *combibisse Solem* dicitur cujus nunc igneum colorem percussu exhibet. Macrobius 2, 4 *Cum de Tyria purpuræ, quam eni iusserat, obscuritate quæretur Augustus, dicente venditore, Erige altius, ac suspice,*

his usus est salibus, Quid ergo ut me *populus Ro. dicat bene cultum*, in solario ambulaturus sum? Hic jam olim adscriptis Pontanus Seneca N. Q. 1, 5 *Purpuram Tyriam quo melior saturiorque est, eo oportet altius teneas, ut fulgorem suum ostendat*. Similis huic nostro est locus Statii . . . *Fulminis haud aliter radiis afflata (radiata) capressus Combibit ingestas & stirpe & vertice flammæ*.

555 *Arion Adraſti equus*: *Nereidum stabulis nutritus*. Equus enim opus Neptuni & tutela. Cf. 17, 283.

558 *Pegasus faceret quod Bucephalus*, qui solum Alexandrum fessorem patiebarur.

561 *Aethon, ἄδων*, ardens equorum solis unius, & aliorum nomen. Vid. Spanh. ad Call. p. 702 & Stauer. ad Hygi. f. 183.

- 565 Nunc quoque quos habitus, quantæ miracula pompæ
 Vidimus, Aufonio cum jam succinctus amictu
 Per Ligurum populos solito conspectior ires,
 Atque inter niveas alte veherere cohortes,
 Obnixisque simul pubes electa lacertis
- 570 Sidereum gestaret onus! sic numina Memphis
 In vulgus proferre solet. penetralibus exit
 Effigies; brevis illa quidem: sed plurimus infra
 Liniger imposito suspirat vecte sacerdos
 Testatus sudore Deum, Nilotica sistris
- 575 Ripa sonat, Phariosque modos Aegyptia ducit
 Tibia. submissis admugit cornibus Apis.
 Omnis nobilitas, omnis tua sacra frequentant
 Tibridis & Latii soboles. convenit in unum

Quid-

- 570 nymphis *Bos. marg.* 571 gestare *Cuj.* 573 suspirans veste --
 Testatur *al.* voce *Cuj.* 575 Varios *al.* Pharios etiam *Cuj.*

570 *Aufonius antistiti* Consularis, quem alias *Gabnum cinctum* & *trabeam* dicit 7, 4 sq.

567 *Ligurum populos* adisse videtur post Consulatam Mediolani susceptum. *Niveæ Cohortes*, quia togas sumserunt consulis honorandi causa. conf. 10, 295. Ea quæ sequuntur de portato a militibus Imperatore, illustrata sunt supra 8, 12.

572 *Brevi effigies* h. e. parva. Miraculum est, h. e. fraus sacerdotum, qui simulant se laborare gravi sub onere Dei vel Dæ. Sic navem suam grauari sentiunt illi portitores animarum inter Galliam & Britanniam, de quibus dictum ad 3, 124.

573 *Linigeri* sacerdotes Aegyptii solemnī epitheto: res notissima ex Herodoto. Rationem vide ap. Plut. de Iside c. 4. Verbo, lana est excrementum. Ideo etiam ra-
 duntur Isiaci. *Veste* pulchre re-
 stituit hic pro *veste* Gronovius.
Vestis a vehendo dictus est asser

vel pectica, cujus ope portatur imago Dei: tales vestes habuit arca fœderis apud Hebræos: & passim depictas videmus in triumphis.

574 *Sistrum* crepitaculum illud religiosum, Isidis notissimum ipsum quoque hodie ex tot nummis, gemmis, marmoribus, totis libris a Bacchino. Tollioque descriptum, breviter autem ab Apulejo Met. 11, p. 258 *Aeneas crepitaculum*, *cujus per angustam laminam modum halæi recuperatam, trajecte mediæ paucæ virgulae crispante brachia trigeminis ictus, reddunt argutum sonorem.*

575 *Pharium* vocant poëtæ a Pharo, insula & turri ad Alexandream, quidquid Aegyptium est.

577 *Submissis cornibus.* An illa Apis in potestate habet ut aures? Cornua cum capite submissa sunt alias paræptis pugnam tauri.

578 Hic a similitudine pompæ Memphiticæ redit ad Consularem processum Honorii.

- Quidquid in orbe fuit procerum, quibus auctor honoris
 586 Vel tu, vel genitor. numeroſo Conſule Conſul
 Cingeris, & ſocios gaudes admittere patres.
 Illuſtri te prole Tagus, te Gallia doctis
 Civibus, & toto ſtipavit Româ Senatu.
 Portatur Juventum cervicibus aurea ſedes,
 588 Ornatuque novo gravior Deus. aſperat Indus
 Velamenta lapis, pretioſaque fila ſmaragdis
 Ducta virent. améthyſtus ineſt, & fulgor Iberus
 Temperat arcanis hyacinthi cœrula flammis.
 Nec rudis in tali ſuffecit gratia textu:
 590 Auget acus meritum, picturatumque metallis
 Vivit opus, multaque ornantur jaſpide cultus,
 Et variis ſpirat Nereia bacca figuris.
 Quæ tantum potuit digitis mollire rigorem
 Ambitioſa colus? vel cujus pectinis arte

Traxe-

579. quidquid ubique MS. 591 oneratur, remorantur, variantur, hor-
 tatur, *conjecturae descriptorum*, animatur, *Heinsii*. vultus *al.* cultus *ex*
MSS. *Heinsii*. 592 varias - figuras *conj.* *Heinsii*. 594 ingenioſa MS.

582 *Gallia doctis civibus* tum in-
 ſtruſtor ipſa pene Roma erat. Plu-
 res certe ejus rei notiæ ad æta-
 rem noſtram pervenere. Si quis
 dubitet, illum facile XII Panegy-
 ricorum auctores, in his præſertim
 Auſonius, tum Sidonius Apollin-
 naris, & quorum hi mentionem
 faciunt, ne de episcopis & eccle-
 ſiaſticis ſcriptioribus aliquid dicam,
 docere poſſint.

584 Dictum hac de re ad 8, 12.
Ornatu novo, conſulari trabea; &
 illo loro, de quo ad 7, 3. *Gra-
 vior* non modo auguſtior, venera-
 bilior: ſed, niſi fallor, etiam ad
 ipſum pondus auctum ab ornatu
 pretioſo reſpicit.

587 *Fulgor Iberus* cui gemmæ
 tribuatur, obſcurum eſt. Carthe-
 donios intelligit Barthius, Carbu-
 culorum genus ſ. Pyroporum, quod
 convenit cum *arcanis flammis*, quas

memorat poëta. Audirem ſi ano-
 va Carthagine nomen derivaret.
 Sed ipſe magnam ſ. veterem indi-
 cat. Eſt inter Plinianas gemmas
 37, 10 ſ. 59 *Gallaica* ſ. *Callaica*.
 Apud eundem c. 9 ſ. 43 *Bocchor*
 auctor eſt in *Hispania repertas*. Sed
 locus obſcurus eſt, ut nori ſit fa-
 cile conſicere, quod genus pro-
 prie intelligatur. Nec ſi Aſiaticos
 Iberos intelligas, res expedita eſt.

590 *Picturatum metallis*, filis au-
 reis argenteisque. *Nereia bacca*,
 margarita, *ſpirat*, ut illa *ſpiran-
 tia molliter* æra Virgillii, *figuris va-
 riis* ad viventium ſimilitudinem
 diſpoſitis.

594 Offendit torum conſcienda
 veſtis artiſcicium, dum nominato-
 lum & *pectinem*. *Ambitioſa* illa di-
 citur quod illam ambit lana, quod
 circa illam currit fuſus. *Tele ſo-
 lida* ſunt ipſa textilia e filis ſeri-
 cis,

- 595 Traxerunt solidæ gemmarum stamina telæ?
 Invia quis calidi scrutatus stagna profundi
 Tethyos invasit gremium? quis divitis algæ
 Germina flagrant inter quæsit arenas?
 Quis junxit lapides ostro? quis miscuit ignes
 600 Sidonii rubrique maris? tribuere colorem
 Phœnices, Seres subtemina, pondus Hydaspes.
 Hoc si Mæonias cinctu graderere per urbes,
 In te pampineos transferret Lydia thyrsos,
 In te Nyfa choros. dubitassent Orgia Bacchi
 605 Cui furerent. irent blandæ sub vincula tigres.

Talis

602 Mæonidas MSS. vultu al. cultu al. 603 prouferret al.
 transferret Heinſ. ex MSS. Baſ. marg. 604 dubitarent
 Baſ. quod placet.

cis, aureis, argenteisque, tum gemmis quoque, ita omnibus inter se junctis artata & condensata, ut speciem præbeant, quasi gemmarum etiam filis trajectarum lineæ ad modum aliorum filorum vel pro stamine intenta, vel subteminis instar trajecta & pectine densata essent. Nempe *stamina* hic non propria illa significatione ponuntur, de filis robustioribus, vehementius tortis, in longum porrectis, inter quæ subtemen traicitur; sed uti multis locis aliis, fila simpliciter notant.

596 *Calidum* forte dicit profundum, quod subterraneos ignes statuit: unde fluctus, turbines, maris terræque motus adeo arcessunt.

597 *Tethys* maris Dea servare sibi videtur velle pretiosissimas quasque gemmas: unde illas eruere difficile est. *Algæ*, qua nihil alias vilius, epitheto augeat, ut intelligamus eiectionem quidem maris, sed quibus pretium fecerit humana æstimatione. Quod autem *flagrant inter arenas quæsitum* ait, illud facit, ut curialium s. corallium intelligi vix possit, de quo constabat Plinio 32, 2 s. 11 in ipso

mari plantæ instar genitum inde eripi, non ejici, & melius in Italiæ Galliæque litoribus inveniri, quam in Rubro Persicæ mari &c.

599 *Lapides inguntur ostro*: ad eandem vestem consularem parandam hinc gemmæ e metallis, & lapidinis, hinc ostrearum s. concharum sanguis e mari petitur. *Ignes* posuit pro radiis lucidis & coloratis gemmarum. Sidonium mare, ad quod colunt Phœnices, dat purpuras, gemmarum ferax India, cujus flumen Hydaspes.

604 *Nyfas* XII enumerat Stephanus Byz. Antiquissima forte Arabica, unde ortum volunt Bacchum. Sed & Indicam, Lydiamque & reliquas forte omnes a prima illa & velut archetypa eidem Deo sacras fuisse probabile est. *Orgia* sunt *οἱ ὄργανοι*, ut ministreria ministrantes. Honorius cum ornatu suo consulari si interveniret sacra Bacchi cum enthusiastico furore celebrantibus, dubitationem iniiceret & his, & tigris &c. Has mox vocat *Caspia* (*Caspia colla*) a patria Hyrcania ad mare Caspium.

Talis Erythræis intextus nebrida gemmis
 Liber agit currus, & Caspia flectit eburnis
 Colla jugis: Satyri circum, crinemque solutæ
 Mænades adstringunt ederis victricibus Indos.

610 Ebrius hostili velatur palmite Ganges.

Auspice mox lætum sonuit clamore tribunal,
 Te Fastos ineunte quater sollennia ludit

Omina

611 aspice al. auspice Gevart. Gronov. Barth. Heins.

606 *Erythræa* poetis vocantur, quæcunque *Erythræo* s. Rubro mari conjuncta sunt, h. e. Oceano Orientem omnem, Persiam, Indos, Seras alluenti. Breviter *Erythrææ gemma* sunt Orientales. *Nebris*, vestis, pellem ceruini generis notat: *cornua vellera* de eadem re Ovid. Met. 6, 592. *Intextus gemmis nebrida*, intextam & distinctam gemmis gerens. Veltem poeta considerat ut partem ejus, qui illam gerit. Ut est aliquis *albus vel niger* (secundum *vestem*, sic *gemmis intextus nebrida*.

607 *Caspia colla tigrillum*, quarum patria Hyrcania ad mare Caspium. Vid. Plin. 8, 18 pr.

609 *Hederæ* pro vinculis & catenis adhibent Mænades, Bacchico furore actæ comites hujus Dei, ad vinciendos Indos ab hoc suo rege devictos.

610 *Victoria Bacchi*, in hoc ineß, quod *ebrius* facit, ut hic Ganges accolat, quod ubique palmites & vites inducit. Ita in fabula nautarum Tyrrhenorum, ubi prodere suam Bacchus majestatem incipit, Ovid. Met. 3, 664 *Impe-
diant hederæ remos — Ipsæ vacem-
feris fröntem circumdaturavis, Pam-
peneis agitæ velatam fröndibus ha-
stam*. Plenus talium Nonnus cu-
jus Bacchus etiam fontem vini ru-
pe thyrsö percussa aperit 47, 575:
& 17, 112 *lumen totum in vinum*
mutat.

611 *Auspiciem* vocat clamorem h. e. auspiciatum, felicia omnia præfagientem: Kalendæ Januariæ, quibus consulatus aditur, votis etiam & bonis verbis consecrate, quæ auspiciū faciunt. Auspicii, etiam causa, ut benefico actu munus inirent, manumissiones celebrabant novi consules, ea cerimonia, quam *Vindictam* ab illo *Vindice*, qui conjurationis pro Tarquiniiis reducendis initæ indicium detulerat, dicebant. Meminit nos-
ter etiam 18, 310. Totam rem (quæ nova videtur, & hoc demum ævo reperta) pulchre describit Sidorius Carm. 2 s. Panegyrico in Anthemium extremo, *Ad Vipsia poscunt Te fora, donabis quos libertate Quirites, Quorum gaudentes exceptant verbera mala*. Videtur hinc ortus esse mos vel ludus ille aulicus, quo equites qui creantur, percutiuntur gladio, & alapa pueri nobiles, qui e pueris jam excedunt, & e pædagogis principum dimittuntur. Tiberium alapa solitum suos certe servos manu mittere, discas et Phædro 2, 5 extr. *Vana rhapsmata*, illa vocavit, & abrogavit in Emancipationibus liberorum Iustinianus l. fin. hujus tit. Cod.

612 *Quater* pro *quartum* poni a poeta eo minus mirum est, cum qui *quartum* consul sit, ipso illo die etiam *quater* consul fuisse dici queat.

- Omina libertas. deductum Vindice morem
 Lex celebrat, famulusque jugo laxatus herili
 615 Ducitur, & grato remeat securior ictu.
 Tristis conditio pulsata fronte recedit.
 In civem rubuere genæ, tergoque removit
 Verbera permissi felix injuria voti.
 Prospera Romuleis sperantur tempora rebus
 620 In nomen ventura tuum. præmissa futuris
 Dant exempla fidem. quoties te curfibus ævi
 Præfecit, toties accessit laurea patri.
 Ausi Danubium quondam tranare Gruthungi
 In lintres fregere nemus. ter mille ruebant
 625 Per fluvium plenæ cuneis immanibus alni.
 Dux Odothæus erat. tantæ conamina classis
 Incipiens ætas & primus contudit annus.
 Submersæ federe rates. fluitantia numquam

Largius

618 promissi *al.* 623 *Pro vulg.* Gothunni Gruthungi *Heinsf. ex Ammiano & MSS. quibus accedit Cuj. Grutunni Vicent. & Basf. marg. Crutunni Vienn. Sunt etiam Greothingi, Grutongi, Grotungi, Grutonni, Grotunni, Gritongi &c. ap. Heinsf. Prothingi Zosimo 4, 39 ubi vid. Cellar. 624 tibi mille MSS. 625 navalibus MSS. ap. Heinsf. 627 æstas conj. Heinsf. concutit Basf. contulit al. 628 succensæ MS. cecideret MS. Barth. De verbo sedere v. Burm. ad Virg. Aen. 3, 565.*

613 *Securior*, quia in liberum corpus nemini amplius licet plagis sevirè antiquitus per legem Porciam. Hoc tempore vis certe privata sic removebatur: licet nec a plumbatis v. g. acerbo admodum flagellationis genere judiciali ne curia quidem eo tempore plane liberaret. Vid. l. 2 Theod. de questionibus, & ibi Gothofr.

617 *In civem*, ut quo momento ruberet gena a percussione, eodem civis fieret, qui ita percussus esset.

618 *Permissum votum* est concessum, indultum & tributum precibus: verbo libertas votis impetrata.

620 *In nomen* Consul is venit annus. Omen præclarum id ipsum est, quod habet annus nomen Honorii.

623 Tanta varietas est in nomine hujus populi, ut certi quid constituere equidem non auserim. Auget varietatem utraque Zosimi narratiuncula 4, 35 & 38 sq. & qua illud tamen illustrando poetæ convenit, quod barbari, quicunque & quocunque nomine fuerint, Odotheo vel Oedothæo duce lintribus trajicere Istrum ausi, Promoti Romani ducis arte in ipso flumine & in ripa horribili clade affecti sunt. Adde. quæ mox dicemus ad 635. Plura de hac gente noster 20, 152, 196 &c.

Largius Arctos pavere cadavera pisces.

630 Corporibus premitur Peuce. per quinque recurrens

Ostia barbaricos vix egerit unda cruores.

Confessusque parens Odothæi regis opima

Rettulit, exsuviasque tibi. civile secundis

Conficis auspiciis bellum. tibi debeat orbis

635 Fata Gruthungorum, debellatumque tyrannum.

Ister sanguineos egit te Consule fluctus:

Alpinos genitor rupit te consule montes.

Sed

635 *Verba fluctus* — Consule absunt a MSS. omnibus & primam editis usque ad Isengrinii Basileensem ex antiquissimo libro castigatam; cujus fidem, immerito suspectam olim Barthio, defendit in præfatione extr. Heinsius; hic autem contra eundem Barthium ejus defensorem oppugnat. Cur non dabitur esse hunc versum Claudiani, historica ratio ostendit, quam infra explico. Hic addo, occasionem omittendi versus fuisse repetitionem vocum, te consule, unde transitum statim ad posterioris finem, montes. Et profecto sanguinei in Istro montes etiam vitium hic factum, ostendant.

629 *Arctos pisces* vocat Ponti Euxini incolas, in quem devexisse cadavera Istrum, vel narrat, vel fingit *Peuce* insula inter dextima duo ostia Istrum, quorum *quinque*, majora scilicet, numerat Claudianus, quæ deinde in minora finduntur.

630 *Recurrens* docte ex illa sententia, quæ fluvios omnes e mari oriri, eodem recurrere, statuit.

632 *Theodasus* pater hanc victoriam, hæc de duce hostium opima spolia *exsuvias* Odotheo detractas, *confessus* est tibi, nominis tui auspiciis, consularui tuo, deberi, acceptaque adeo tibi *retulit*. Ad lucem hujus loci & judicium de versu 637 *Alpinos genitor* &c. quem expunxit non sine magnis & multis auctoribus Heinsius, ista obferuari velim. Provocat Claudianus v. 621 ad præjudicia & omine felicitatis e consularibus Honorii: *quoties*, inquit, *te cursibus aut præfecit, toties accessit laurea patri*. Hic, cum ter consul fueris

Honorius, non potuit poeta uno exemplo contentus esse. Primum est Gruthungi victi: hos (v. 627) *primus contudit annus*. Hic fuit æræ nostræ 386, Honorio N. P. (Nobilissimo Puero) & *Evodio Coss.* Ad hunc annum Idatius in Fastis, *His Coss. victi atque expugnati & in Romania captivi adducti gens Greothingorum* (sic est in exemplo Sirmondi). Alterum exemplum: *secundis auspiciis* (v. 634) h. e. secundo consulari tuo (hunc gessit cum Arcadio fratre A. C. 394) *debellatus est tyrannus*, Eugenius. Idatius ad h. a. *Bello commisso Eugenius victus atque captus interfecit* est. *Arbogastes sua se manu percutit*. Hanc rem hic attingit breviter poeta, magnifice jam expolitam supra 72 — 110. Utriusque vero Consularis felicia nunc pulchra anacephalæosi repetit his duobus versibus, qui mihi videntur gemelli unius patris, non indiscrera modo similitudine, sed necessitudine etiam fraterna copulati.

- Sed patriis olim fueras successibus auctor,
 Nunc eris ipse tuis. semper venere triumphi
 640 Cum trabeis, sequiturque tuos victoria fasces.
 Sis precor assiduus Consul, Mariique relinquas
 Et senis Augusti numerum. quæ gaudia mundo,
 Per tua lanugo cum serpere cœperit ora,
 Cum tibi prodiderit festas nox pronuba tædas!
 643 Quæ tali devota toro, quæ murice fulgens
 Ibit in amplexus tanti Regina mariti?
 Quænam tot Divis veniet nurus, omnibus arvis,
 Et toto dotanda mari? quantumque feretur
 Idem per Zephyri metas Hymenæus & Euri!
 650 O mihi si liceat thalamis intendere carmen
 Connubiale tuis, si te jam dicere patrem!

Tempus

- 644 protulerit *al.* Sed prodere etiam esse proferre, ostendit Heinsf. pro-
 rulerit *glossa est.* 645 donata *al.* devota *ex MSS. Heinsf.*
sic etiam Cuj.

638 *Auctor*, propter auspicia consularia: in antiqua certe quidem liberaque rep. ad quam passim veterum imitatione, ad splendorem carmini conciliandum, poeta respicit, auctores dici possunt consules omnium, quæ ipsorum anno, auspiciisque adco, geruntur.

640 *Trabea* nostro consularis vestis alias quoque, ut 17, 14. 19; 10. *Victoria* Dea, quæ in nummis consularibus frequentissima est, vel sola campum occupans, vel stans in bigis.

641 *Marius* septies Consul fuit, *Augustus* ter & decies: hunc maluit appellare omnis causa, quam Domitianum xvii consulē.

645 *Devota toro* vehementius dictum velut de Solduriis, qui mori pro suis patronis debent. Sed inveni-
 mus Alcestis pro Admeto suo

mortem appetentis, quam compa-
 ratione eo magis laudat Juvenalis
 6, 653 *Spektant subenutem fata*
mariti Alcestim, & similis si pernu-
tatio detur, Morte viri cupient ania-
mam servare catellæ. Memineri-
mus Lydiæ Horatiæ Cat. 3, 9. 15
Pro quo bis patiar mori Si putent
puero fata supervit.

647 *Nurus* ad omnes progeni-
 tores refertur Honorii, in quibus
Divi vel consecratione solemnī,
 vel illa, qua Musæ cælum dehant,
 quibus volunt.

648 In mente videtur habuisse
 Virgilianum Ge. i, 31 *Teque sibi*
generum Tethys emat omnibus undis.
Zephyrus & Eurus utrumque im-
 perium, Occidentale atque Orien-
 tale.

650 Prioris voti compos factus
 poeta, cujus proximum huic car-
 mini est epithalamium.

Tempus erit, cum tu trans Rheni cornua victor,
 Arcadius captæ spoliis Babylonos onustus,
 Communem majore toga signabitis annum,
 655 Crinitusque tuo sudabit faſce Suevus:
 Ultima fraternas horrebunt Baſtra ſecures.

653 Babylonis al.

652 Ominatur fratribus Augu-
 stis conſulatum communem, in
 quo Honorius ſui Occidentis impe-
 rium ultra *cornua* h.e. oſtia Rheni
 (ut 20, 163) & *Suevos* extendat,
 Arcadius *Babylone* & *Bactrianos*
 ſuo Orienti adjungat. Ad hunc

conſulatum ſignandum pertinent
major toga ſ. trabea conſularis,
faſcis, *ſecures*, quibus inſignibus
 gerendis tum barbaros etiam ad-
 hiberi ſolitos, *Suevi* hic facta men-
 tio oſtendit.

IX

C. L. CLAUDIANI

IN NUPTIAS

HONORII ET MARIAE

PRAEFATIO*)

Surgeret in thalamum ducto cum Pelion arcu,
 Nec caperet tantos hospita terra Deos;
 Cum focer æquoræus, numerosaque turba sororum
 Certarent epulis continuare dies,

I 2

Præ-

4 dapes al. venuste, indice Heinfs.

*) Viderur hæc Prefatio, & ipsum adeo Epithalamium scriptum esse post eos, qui vocantur Fescennini. Hujus rei non tantum hoc argumentum habemus, quod in primis exemplaribus, atque adeo in manu scriptis omnibus, quos Heinfsius vidit, codicibus, præponuntur Fescennini; sed ipsum hujus præfationis argumentum. In ipsius nuptiarum solemnibus Fescenninos dederat poeta, hilares, lascivos etiam. Hi placere sponfis, displicere quibusdam severioribus. Poeta, ut ostenderet, se posse etiam altius quiddam & gravius canere, septimo die attulit hoc epithalamium. Utitur autem hac velut scena. Nuptias Pelei ac Thetidos celebrat Terpsichore ludicris carminibus: hæc placere Iovi & superis: Centauri, Chironis viri sapientis, sed semiferi, in cuius antro nuptiæ illæ peragebantur, cognati, cum Faunis illorum similibus non æque probant. Septimo die interjecto h. e. ultimo solemnium nuptialium die, Phœbus ad divinam illam & potentem lyram suam nobiliter Carmen canit, quo nasciturum ex illis nuptiis

Achillem prædicit. Ceterum hæc non simpliciter ficta a Claudiano, sed reperita e Græcis, V. G. Pindaro Nem. 5, 40 sq. Add. v. 17.

1 In antro Pelei montis, in quo habitabat Chiron, in quo Iason, Aesculapium, et Achillem educavit (vid. Pind. Nem. 3, 92 sq.) celebratæ sunt nuptiæ Pelei, cum Thetide Nerei filia, s. Nereidum una, præsentibus Dis Deabusque omnibus. Ad tam augustum conventum *arcu ducto*, h. e. camera formata ex viridibus, in thalamum surrexit, magnifice deductum & exornatum est antrum Pelion.

2 *Capere* hic non proprie sumendum: *Cepit* enim, accepit, & habuit illa terra Deos: sed dignitatem & maiestatem loci æqualem fuisse, & respondisse tantis hospitibus, negat Claudianus.

3 Nerea, patrem sponsæ facit hospitem & præbitorem epularum, ministrasque & adjuvices alias illius filias, sponsæ sorores. Hic igitur focer, hæc sorores certatim invitans hilaritatem, præbent novas dapes, quarum mare in primis magnam copiam habet.

- 5 Præberetque Jovi communia pocula Chiron,
 Molliter obliqua parte refusus equi;
 Peneus gelidos, mutaret nectare fontes,
 Oetæis fluere spumea vina jugis;
 Terpsichore facilem lascivo pollice movit.
 10 Barbiton, & molles duxit in antra choros.
 Carmina nec superis, nec displicuere Tonanti,
 Cum teneris noscent congrua vota modis.
 Centauri, Faunique negant, quæ flectere Rhoetôn,
 Quæ rigidum poterant plectra movere Pholun.
 15 Septima lux aderat cœlo, totiesque renatus
 Viderat exactos Hesperus igne choros.
 Tum Phœbus, quo saxa domat, quo pertrahit ornos,
 Pectine tentavit nobiliore lyram.
 Venturumque sacris fidibus jam spondet Achillem.
 20 Jam Phrygiæ cædes, jam Simœnta canit.
 Frondoso strepuit felix Hymenæus Olympo,
 Reginam resonant Othrys & Ossa Thetia.

9 gracilem *Baf. marg.* 13 notant *al.* 15 renato *al.* renatos *al.*

5 Chiron, sponsi Pelei educator, pro patre se dominoque convivii gerit, & communia pocula præbet Jovi, hoc est propinat, sive in eodem poculo, quo ipse præbuit, ad bibendum Jovem invitat: qui mos in hilarioribus splendidioribusque epulis etiam hodie retinetur.

12 Hic versus habet excusationem carminis superioris. Si quid etiam in illo inest parum dignum maiestate sponforum, excusabunt hoc pia vota intexta ipsis ludicris verticulis.

16 Hesperus choros stellarum igne solis exactos jam septimum denovo ortos videbat. Facit Hesperum ducem & imperatorem stellarum minorum, qui decedente sole, suos milites ad præsidia sua redeuntes lustrat.

17 Quidni enim Phœbi lyra possit, quod potuit ea quam donavit Orpheo? Q. Calaber Paral. 3, 103 de hoc Apollinis in his nuptiis cantu: ἐπήεν ἀδρός Φῶλα, Ὀψὲς τ' οἶωνοι τε, βαδυσκόπελοι τε πολέων, καὶ ποταμοί, καὶ πᾶσα βαδύσκιος ὕλη. Hunc potius auctorem secutus est noster, quam Catullum, qui in Epithalamio Thetidos & Pelei 299 sqq. negat interfuisse Apollinem.

19 *Sacre fides*, carmina vaticina. Phrygii Trojani ad suum flumen Simœnta.

22 Othrys & Ossa Thessaliam montes Pelio vicini. Ceterum abrupta veluti præfatio indicat, quæ nunc sequuntur, esse ipsum carmen Apollinis, Honorium & Mariam esse Thetin & Pelea.

X

CL. CLAUDIANI

DE NUPTIIS

HONORII ET MARIAE

HAUSERAT insolitos promissæ virginis ignes
Augustus, pronoque rudis flagraverat æstu.

Nec novus unde calor, nec quid suspiria vellent
Noverat incipiens, & adhuc ignarus amandi.

5 Non illi venator equus, non spicula curæ:
Non jaculum torquere libet. mens omnis aberrat
In vulnus, quod fixit Amor. quam sæpe medullis
Erupit gemitus! quoties! incanduit ore

Confessus secreta rubor! nomenque beatum

10 Injussæ scripsere manus! jam munera nuptæ

I 3

Præ-

2 primoque *vulg.* pronoque *ex libris optimis Heinsf.* 7 vulnus quod
pinxit *Vic.* vulnus quod finxit *Vien.* vultus quos pinxit *id. marg. Cu-*
jac. Ald. & aliquot MSS. Heinsf. vultus quos finxit *Junt. Pal. Claver. &*
aliquot MSS. Heinsf. vulnus quod punxit *MSS. Palm. & Heinsf.* vultus
queis fixit *conj. Barth.* vultus quos fixit *Heinsf. e libro Gyraldi & conj.*
Scal. Mihi placuit lectio Basf. marg. f. Isingr. & aliorum, quam non malam
dicat Heinsf. & ex curis viri secundis expresserunt Elzevirii 1665.

1 *Hanserat ex conspectu, oculis,*
gestu, virginis, amoris ignes. Ru-
dis novitatem affectus indicat; pro-
nas subita incrementa, & impetum
vehementem, qualis est rerum
gravium, dum labuntur singulis
momentis novos impulsus ex aucta
geometrica ratione pondera acci-
piuntium.

4 *Inspiciens media significatione*
positum ut imprudens, quod non-
dum observavi alias: gratiam ha-
bet, quia hic ut rudem ita inspicien-
tem esse, reprehensione caret, &
est in laude simplicitatis.

6 *Mens aberrat in vulnus. Non*
possumus manum continere ab o-
culo lippiente, neque animum a
vulnere quod amor fixit, quin sub-
inde ad vulnus, ad rem amatam,
quæ animum quiescere aut aliud
agere non patitur, ille aberret.

9 *Confessus rubor etiam sine ver-*
bis. Palladius 1, 28. 2 elegantius
quam pro captu sæculi sui, de pa-
vonibus, Cupidinem coeundi mascu-
lus constitetur, quoties circa se ami-
ctum cauda genimantem incurvat, &
singularum capita oculata pennarum
locis suis exserit cum fridore pro-
currenti.

- Præparat & pulchros, Mariæ sed iuxta minores,
 Eligit ornatus, quidquid venerabilis olim
 Livia, Divorumque nurus gessere superbæ.
 Incusat spes ægra moras, longique videntur
 15 Stare dies, segnemque rotam non flectere Phœbe.
 Seyria sic tenerum virgo flammabat Achillem,
 Fraudis adhuc expers, bellatricesque docebat
 Ducere fila manus, & mox, quos horruit Ide,
 Theſſalicos roſeo peſtebat pollice crines.
 20 Hæc etiam queritur ſecum: „Quonam uſque varendus
 Cunctatur mea vota ſocer? quid jungere diſſert
 Quam pepigit, caſtaſque preces implere recuſat?
 Non ego, luxuriam regum, moremve ſecutus,

Quæ-

15 voluere al. flectere etiam Cuj. 18 idem vulg. torruit idem conj.
 Scal. Ide etiam Cuj. 19 Theſſalico roſeos neſtebat peſtine vulg. Theſſalicos
 roſeo al. ſeſtebat al. pollice etiam Baſ. marg.
 22 pepigi malit Heinſ.

13 Livia Auguſti Cleopatrz & Orientis theſauros habuit haud dubie, eumque mundum cum reliquo inſtrumento Cæſarum magna certe parte per Poppæas & Fauſtinas ad ſucceſſorum etiam violentorum ſeriem deveniſſe, non minus probabile eſt. Vid. quæ de Lolliz Paulinæ ornatu gemmeo ex aſſitis opibus habet Plin. 9, 35 ſ. 58. Spectant in Caſſellaniſ theſauris curioſi pectorale orna-mentum ex gemmis inſcalptis & eminentibus ſ. anaglyphis quam plurimis contextum, geſtamen Auguſtæ Byzantinæ neſcio cuius. Quot gemmis exculte ſunt illæ reliquæ, quas ab Henrico Leone ex Oriente allatas nullum dubium eſt? Quidni ergo potuerint ad Auguſtam Theodoſii domum Livianæ ſupelleſtilis, aut, ſi malumus, majeſtatis particula quædam devenire? *Divos* eſſe Imperatores conſecratos, *nurus* non ſolas filiorum uxores, ſapius monere vix opus eſt, nec illud ſuperbas eſſe magnificas.

16 Seyria virgo, Deidamia Lycomedis filiarum una, inter quas

deliteſcere puellari cultu filium ſuum volebat Thetis. Argumentum ſuaviſſime tractatum a Statio in primo Achilleidos.

19 Ide etiam vicinus Trojæ mons, cui terribilis mox futurus erat Achilles, ne quis de Cretenſi, Jovis incunabulis, cogitet.

23 De nuptiis ope picturæ conciliatis agi apparet. Negat, ſe vultum uxoris futuræ pictis tabulis quæſiſſe cognoscere more regum quorundam, nec *Pitturam* (h. e. pictores) tanquam lenam & conciliatriculam miſiſſe per plures domos, ut inde e *pariis thalamis* (in quibus degere ſolebant virgines) afferri ſibi curaret depictos virginum vultus, electurus quam amaret, atque connubia, rem maximi momenti, fallaci e cera imagini committens, e picturæ teſtimonio uxorem duceret. Tale quid factum ab Arcadio, narrat Zoſimus 5, 3 quem pictura Eudoxiæ oſtendenda induxerat Eutropius eunuchus, ut hanc præſert deſtinatis filiæ Ruſini nuptiis.

Quæsi vultum tabulis, ut nuntia formæ

- 25 *Lena per innumeros iret pictura penates:
Nec variis dubium thalamis lecturus amorem
Ardua commisi falsæ connubia ceræ.
Non rapio præceps alienæ fœdera tedæ,
Sed quæ sponsa mihi pridem, patriisque relicta*
- 30 *Mandatis, uno materni sanguinis ortu.
Communem partitur avum. Fastigia supplex
Deposui, gessique procum. de limine sacro
Oratum misi procures, qui proxima nobis
Jura tenent. fateor, Stilicho, non parva poposci:*
- 35 *Sed certe mereor princeps, hoc principe natus,
Qui sibi te generum fraterna prole revinxit,
Cui Mariam debes. fenus mihi solve paternum.
Redde suos aulae. mater fortasse rogari
Mollior. o patrui germen, cui nominis heres*
- 40 *Successi, sublime decus torrentis Iberi,*

I 4

Stir-

24 quæsierim MS. thalamis al. noxia Caj. 25 leva prima edit. leva
etiam Caj. 26 lectura pudorem al. 29 patrisque al. 33 missi al.
probante Heinſ. 34 reposci MS. quod efficacies videbatur Heinſ. 35 hical.
hoc Heinſ. ex MSS. sed pr. it. de pr. al. 37 differs al. debes etiam
Baf. Pro vulg. fœdus, fenus ex MSS. Heinſ. 39 patrium MS. unde
patruum conj. Heinſ. Sed nihil mutò propter relativum Cui.

28 Negat se uxorem abducere
alii per vim & injuriam conari;
sed suam, sibi olim speratam, pa-
triamque petere.

30 *Maternam sanguinem* Mariæ
sponsæ intelligit. Hujus enim Se-
rena mater, soror Theodosii, Ho-
norii filia, qui communis utrius-
que sponsæ avus fuit. Patent hæc
insipienti tabulam gentis Theo-
dosii.

36 *Generum* Stilichonem habuit
Theodosius, quod Serenam
adoptarat.

37 Ludit in etymo. Collocarat
Theodosius fratris sui filiam a se
adoptatam Stilichoni, tanquam
sororem: hujus *fenus* (ab antiquo,
verbo *fero, fere*, unde etiam *fenus*,

secundus &c. Gr. *τένος*, a *τένω* f.
τείνω) est Maria Serenæ filia ex
illo matrimonio nata. Conf. v. 303.

38 *Suos*, generatim, quasi de
pluribus: redde aulae regie, quod
suum est, si non ipsam Serenam,
Theodosii adoptione filiam (vnde
mox *stirpe* soror Honorii, generi
sui, vocatur); certe quod ex il-
la natum est.

38 *Mater*, Serena, Honorii filia,
qui *patrui* erat Imperatoris Ho-
norii, qui adeo erat heres hujus
nominis, patrui sui.

40 Ad 7, 189 ostensum, ex Hi-
spania & Trajani familia Theodo-
sum genus suum derivasse. Flu-
mine regionem ostendi, Hispa-
niam Ibero, poetis familiare est.

*Stirpe soror, pietate parens, tibi creditus infans,
Inque tuo crevi gremio, partique remoto
Tu potius Flaccilla mihi. quid dividis ergo
Pignora? quid juveni natam non tradis alumno?*

45 *Optatusne dies aderit? dabiturne jugalls
Nox unquam? tali solatur vulnera questu.*

Risit Amor, placidæque volat trans æquora matri
Nuntius, & totas jactantior explicat alas.

Mons latus eorum Cypri præruptus obumbrat,
50 Invius humano gressu, Phariumque cubile
Proteos, & septem despectat cornua Nili.

Hunc neque canentes audent vestire pruinae;
Hunc venti pulsare timent; hunc lædere nimbi,
Luxuriæ Venerique vacat. pars acrior anni

55 Exsulat. æterni patet indulgentia veris.
In campum se fundit apex. hunc aurea sepes
Circuit, & fulvo defendit prata metallo.
Mulciber, ut perhibent, his oscula conjugis emit
Mœnibus, & tales uxoris obtulit arces,

Intus

44 reddis vel credis al. 49 Jonium Heins. eorum etiam Vten, Ald.
Junt. Bas. Pulm. Clav. Barth. Cyprem rupis al. Cypri præruptus etiam
Bas. marg. 50 generi al. varium al. 51 despectans al. 52 candentes
vulg. cædentes al. 56 in c. desidit MS. 57 flava Cuj.

43 Aelia Flaccilla mater Honorii.
49 Descriptio hinc regie Veneris præclara: quam ponit in illo angulo Cypri, qui maxime orientalis est, & unde directus maxime est ad ostia Nili prospectus: in monte, qui inumbrat latus eorum s. Orientale: eorum, inquam. Nam quod Jonium prætulit amore codicum quorundam Heinsius, nimis pugnat cum ratione Geographica. Si concedamus etiam Heinsio contra Geographos, Jonium mare eo usque pertinuisse: tum Cypri omnia litæra sunt Jonia &c. Sed ponantis hunc montem in angulo, quem dixi, qui hinc austrum &

Nili ostia, hinc Orientem respiciat: & præclare omnia convenient.

50 De varia cubili Proteas somniarunt, credo, librarii, qui meminissent, Deum ipsum esse varium & in mille figuras mutari. Sed Regem fuisse Aegyptium Proteas constat.

54 Luxuriam hic media quadam, significatione de voluptatum affluentia dici redundantiaque videtur.

54 In campum se fundit h. e. diffunditur summitas montis, in summo monte planities est.

59 Uxorius non tantum hac indulgentia Vulcanus, sed patientia etiam alia turpiuscula,

- 60 Intus rura micant manibus quæ subdita nullis
 Perpetuum florent, Zephyro contenta colono:
 Umbrosumque nemus, quo non admittitur ales,
 Ni probet ante suos Diva sub iudice cantus.
 Quæ placuit, fruitur ramis: quæ victa, recedit.
- 65 Vivunt in Venerem frondes, omnisque vicissim
 Felix arbor amat. nutant ad mutua palmæ
 Fœdera. populeo suspirat populus ictu;
 Et platani platanis, alnoque affibillat alnus.
 Labuntur gemini fontes. hic dulcis, amarus
- 70 Alter, & infusis corrumpunt mella venenis,
 Unde Cupidineas armavit fama sagittas.
 Mille pharetrati ludunt in margine fratres,
 Ore pares, similes habitu, gens mollis Amorum.
 Hos Nymphæ pariunt, illum Venus aurea solum

I 5

Edidit.

60 præta MS. quidam & Bas. marg. male. 68 platano platanus al.
 platanus platano al. platanus platanis al. 70 corrumpunt etiam Vic.
 & Vien. corrumpit Bas. & al. 71 armari al. 73 ævo
 similes al. hab. sim. al.

61 Suavissima imago Zephyri coloni, & Alexandrinum spirans ingenium.

65 Vivere in Venerem dicuntur, qui ad hoc videntur vivere, ut Venerem exerceant. Non fugit doctissimum poetam illa de sexu plantarum sententia, cujus plura apud Plinium v. g. 16, 10 s. 19 & antiquiores ut Theophr. 3, 10, vestigia, qui passim mares & feminas in stirpibus distinguant. Quin Plin. 13, 4 s. 7 post observationem de palma, *Arboribus*, inquit, immo potius omnibus, quæ terra gignit, herbilique etiam utrumque sexum esse, diligentissimi natura tradunt. Non primum ergo nostra ætate καὶ ἀνδρῶν διωζήματα factum; sed Linnæo præsertim auctore methodus inde constituta tætius doctrinæ. Svavissimum est Adria. van Royen carmen elegiacum de amoribus & connubiis plantarum LB. 1738. 4.

70 *Corrumpunt* est a poeta: qui si corrumpit dedisset, nemo mutaturus erat. *Corrumpunt*, quia tam dulcia se infundunt amaris, quam contra. Copiosissimus est, ut in tota hac allegoria, & quoties in locis communibus versatur auctor, Barthius, ut illud γλυκύπικρον amoris describat. Nos pleraque talia lectorum elegantium ingenio, præter abstrusiora pauca, relinquimus.

71 *Fama*us suaviter ποσειδωνοειστά, forte huc etiam respiciens, quod illud amarum in amore sæpe a fama, a rumorseulis, & suffurris oritur.

74 *Illum solum*, illum, qui unitatis numero & κατ' ἐξοχήν Cupido, s. Amor vocatur. Ille cornu h. e. arcu suo imperium quoddam exercet in Deos: & honoris illorum causa etiam in reges. Hæc est vis verbi dignatur,

- 75 Edidit. ille Deos cœlumque & sidera cornu.
 Temperat, & summos dignatur figere reges.
 Hi plebem feriunt. nec cœtera numina defunt.
 Hic habitat nullo constricta Licentia nodo,
 Et flecti faciles Iræ, vinoque madentes
- 80 Excubiæ, Lacrimæque rudes, & gratus amantum
 Pallor, & in primis, titubans Audacia furtis,
 Jucundique Metus, & non secura Voluptas!
 Et lasciva volant levibus Perjuria pennis.
 Hos inter petulans alta cervice Juventas
- 85 Excludit Senium luco. procul atria Divæ
 Permutant radios, silvaque obstante virescunt.
 Lemnius hæc etiam genumis extruxit & auro,
 Admiscens artem pretio, trabibusque smaragdis
 Supposuit cæfas hyacinthi rupe columnas.
- 90 Beryllo paries, & jaspide lubrica surgunt
 Limina, despectusque solo calcatur achates.
 In medio glebis redolentibus area dives

Præ-

84 juvena it. juvenus al. 88 gravibusque al.
 91 calcantur MS.

77 *Numina*, attributa, potestates, affectus, effectus, amoris. Conf. 124. Hic locus, si quis alius, potest illustrare illud Horatianum, *ut pictura poësis erit*: hic locus pictorem possit implere phantasiis præclaris.

80 *Excubiæ vino madentes* habent acumen ex repugnantia, ut *gratus Pallor*, & *titubans Audacia* &c. *Rudes lacrimæ* primæ sui generis.

83 *Levibus ventis* si quid volat eludibrium est, ipsum leve admodum esse debet.

84 *Alta cervix* exprimit illud Horatianum *sublimis* in charactere juvenis. *Juventas* suaviter excludit *senium*: turpe senilis amor.

86 *Permutant radios* interpretor reddunt, reperiunt: splendorem & summam expolitionem sic

videtur significare poëta: *virescunt* non sui metalli colore, sed percussu viridis silvæ.

87 *Lemnius* Vulcanus, qui officinam Lemni habuisse fingitur a Poëtis propter metalla, ferrarias præsertim.

88 *Trabes smaragdos* appositione posuit pro smaragdinis: cujus generis plurima hic attulit Heinsius. Poterat alioqui facile mutari in *smaragdi*, incipiente præsertim proximo versu ab S.

92 *Glebas redolentes* nescio, simpliciterne fingat Poëta, an respiciat certum genus glebæ, quod odorem naturæ jucundum habeat. Odorem terræ, cui benedixit Dominus, poëta sacri ab ipsis virentibus fusum intelligunt: & hoc forte hic etiam verius est.

- Præbet odoratas messes. hic mitis amomi,
 Hic casæ matura seges, Panchaia turgent
 95 Cinnama, nec ficca frondescunt vimina costo,
 Tardaque sudanti prorepunt balsama ligno.
 Quo postquam delapsus Amor, longasque peregit
 Penna vias; alacer, passuque superbior intrat.
 Cæsariem tunc forte Venus subnixa corusco
 100 Fingebat folio. dextra lævaque sorores
 Stabant Idaliæ. largos hæc nectaris imbres
 Irrigat: hæc morsu numerosi dentis eburno
 Multifidum discrimen arat: sed tertia retro
 Dat varios nexus, & iusto dividit orbes
 105 Ordine, neglectam partem studiosa relinquens.
 Plus error decuit: speculi nec vultus egebat
 Iudicio. similis tecto monstratur in omni,
 Et rapitur quocumque videt, dum singula cernit,
 Seque probat, nati venientis conspicit umbram;
 110 Ambrosioque sinu puerum complexa ferocem,

„Quid

94 Panchæaque surgunt *al.* Panchaia turgent *tuetur Heinſ.* turgent *etiam Baſ. marg.* 95 ficca *ex MSS. Heinſ.* ficco *al.* gramina *al.* pro costo, acantho *MSS. ap. Heinſ.* 96 pro ligno *quod Heinſ.* tuetur, *ut sit φυλοβίλασμον, rivo it. succo al.* prorumpunt *al.* Sed prorepunt *etiam Vic. & Vien.* 97 delapsus *MS. Palm. & Barth.* dilapsus *al.* 103 multimodum *Cwj.* 108 quodcumque *al.*

95 Vide, quam benefici conveniant, & se invicem ad phantasiam rei paucitate prætiolæ efficiendam adjuvent *Tarde, sudanti, protoperunt.*

99 Cæsariem etiam seminarum, dearumque adeo esse apud Poëtas, etiam ex h. l. observatum viris doctis.

100 Sorores sunt Gratia, ut Virtutes, quia consentire debent, ut placeant.

105 Non tantum acumen ex antitheto est neglectam, studiosa: sed res ipsa, verissima, declaratur: grata negligentia formosiorum est

est adeo, ut eam quærant astutiores.

107 Politura metallorum gemmarum, marmorum facit, ut omnis paries, ut domus tota sit speculum. Rapitur celeritatem indicat.

109 Non statim directo visu animadvertit Cupidinem suum, sed imaginem percussam, ut Ovid. Met. 4, 711 *ut in æquore summo Umbra viri (Persei) visa est, visam fera sevit in umbram.*

110 Ambrosium, immortale, potæ vocant, ubi summum non modo majestatis & splendoris, sed

- „*Quid tantum gavifus, ait? quæ prælia sudas,
Improbe? quis jacuit telis? iterumne Tonantem
Inter Sidontas togis mugire juventas?
An Titana domas? an pastoralia Lunam*
115: *Rursus in antra vocas? durum magnumque videris
Debellasse Deum., suspensus in oscula matris
Ille refert: „Lætare, parens, immane tropæum
Rettulimus. nostrum jam sentit Honorius arcum.
Scis Mariam, patremque ducem, qui cuspide Gállos*
120 *Italiamque fovet: nec te præclara Serenæ
Fama latet. propera. regalibus annue votis.
Sjunge toros., Gremio natum Cytherea removit:
Et crines festina ligat, peplumque fluentem
Allevat, & blando splrantem numine ceston*
125 *Cingitur, impulsos pluviis quo mitigat amnes,
Quo mare, quo ventos, irataque fulmina solvit.*

Vt

121 *propere conj. Heins.*122 *torum al. refouit al.*126 *flumina male al.*

vel in primis suavitatis & jucunditatis fastigium exprimere volunt. Hinc cibus Deorum *Ambrosia* est &c. *Ferox & ferus* propria Cupidinis epitheta, qui nemini parcat, vehementes imperus habeat &c.

112 *Improbus*, impudens, sed & infatigabilis subinde post repulsam rediens, ut *musca*, ut *labor improbus*.

113 Jupiter in taurum conversus Europam rapuit. Diana ad Eudymionem descendit.

116 *Suspensus*, in digitis pedum erectus: pendens e collo forte nimis *Φορτύνον* in puero grandiusculo.

117 *Immane* simpliciter ad augendum & exaggerandum pertinet: exemplorum plena sunt omnia. Hic in primis jactationem puerilem decet mirifice.

119 *Fovere Italiam cuspide* ne nimis insolens videatur & *ἀνυγον*, co-

gitemus, *fovere* proprie dici de avibus, quæ ova vel pullos incubando & fovendo non calefaciunt modo, sed protegunt, & vim ab illis defendunt. Sic notio caloris plane abest ab illo Ovid. Trist. 1, 5. 41 *Non contraria fovi arma.*

124 *Blandum nomen* tribuit cestro, h. e. vim defensionicam: ut *mina* posuit v. 77. Fons eorum etiam, quæ de cestro Veneris canunt poetæ; Homerus *Il. 2, 216* *ἔσθ' ἐνὶ μὲν Φιλότης, ἐν δ' ἱμερος, ἐν δ' ὄχαρις, Πάφλας δ' ἢ τ' ἔλαβε νόον πύκν' περ Φρονεόντων.*

126 *Solvit*, dissolvit, dissipat, ut vim exercere suam non possint, ut *solvitur acris hiems* Hor. Car. 1, 4, 1: vel *solvit* in blandities, ut *solvitur risu tabula* Hor. Ser. 2, 1. 85. *Alumnos* vocat parvos Amores Venus: neque enim sunt filii ipsius (v. 74) sed nympharum.

Vt stetit ad litus, parvis hæc fatum alumnis:

„Ecquis exit, pueri, vitreas qui lapsus in undas
Huc rapidum Tritona vocet, quo vestra per altum

130 *Deserare? haud umquam tanto mihi venerit usu.*
Sacri, quos petimus, thalami. pernicious omnes
Quærite, seu concha Libycum circumsonat æquor,
Ogygias seu frangit aquas. quicumque repertum
Duxerit, aurata donabitur ille pharetra.,

135 *Dixerat, & sparsa diversi plebe feruntur*
Exploratores. pelagi sub fluctibus ibat
Carpathii Triton, oblustantemque petebat
Cymothoën. timet illa ferum, seseque sequenti
Surripit, & duris elabitur uda lacertis.

140 „*Heus, inquit speculatus Amor, num vestra sub imis*
Furta tegi potuere vadis? accingere nostram
Vesturus dominam. pretium non vile laboris
Cymothoën facilem, quæ nunc detreſcat, habebis.
Hac mercede veni., Prorupit gurgite torvus

Semifer.

127 parvos affatur alumnos vulg. 128 heus quis al. 130 magno
mihi venerit usu Sacris, quos petimus, thalamis Scal. apud. Heins. Sed
ſc fuerit etiam aliquid in præcedentibus mutandum, quod non video. Sacris
thalamis MS. sacros thalamos MS. 132 circumsonat al. 133 Ae-
geas Vic. & al. male. 135 sparsi diversa parte al. plebe etiam Bas.
137 Carpathiis al. 138 petenti al. etiam Cuj. 140 non vestra sine
interrogatione prime editt. etiam Bas. 144 prorumpit al.

129 Tritona unum, velut prin-
cipem & patrem appellat, ut so-
lent Cupidinem, Silenum, Saty-
rum, Faunum nunc unum dice-
re, nunc plures.

132 Non temere Tritona in Li-
byco æquore quærit. In hæc Ar-
gonautis apparuit & e Tritonidis
lacu eos eduxit apud Apollonium,

qui formam illi quoque eandem
tribuit 4, 1610 sqq.

137 Carpathii, inter Aegyptum
& Cyprum. Cymothoë quoque
Tritoni jungitur Virg. Aen. 1, 148.

141 Furta, quæcunque occulte
sunt ab amantibus: vada pro ipso
mari ponuntur, ut sæpe.

145 Semifer. undosi verrebant brachia crines.

Hispida tendebat bifido vestigia cornu,

Qua

145 velabant *al.* verrebant *ex MSS. Heinfl.* 146 aspera

Vic. & Vien.

145 *Verrendi* verbum hic videtur respondere Græco *δαδύσσειν*, κατὰ δαδύσσειν quo Pindarus in motu capillorum utitur v. g. Pyth. 4, 147. Longi crines, qui verrunt non cervicem modo & humeros, sed brachia etiam.

146 Hic locus tenebricosus per se lucem accipit ex descriptione Tritonia Apolloniana Argon. 4, 1610 quam apponam:

δέμας δὲ οἱ ἐξ ὑπέρτοιο
Κράτος, ἀμφὶ τε νῶτα καὶ ἰχθύας,
ἔς τ' ἐπὶ νηδύν,
Ἀντιφύ μακάρεσσι Φυὴν ἔκπαυ-
λον εἶκτο.
Ἀυτὰρ ἐπὶ λαγύνων διαρραῖρα
οἱ ἔνθα καὶ ἦνθα
Κήτος ἄλκιῃ [ἄλκιῃ Ald.]
μηκύνετο. κόπτε δ' ἀκάνθιας
ἄκρον ὕδωρ, αἶτε σκολοῖς ἐπὶ
νεύθει κέντροις
Μήνης ὡς κερύσειν ἐνδόμενῃ
διχύνετο.

Corpus Tritoni a summo inde capite circa terga & lumbos ad ventrem usque aperte, & ad miraculum usque, beatis (DIs atque adeo etiam hominibus) simile erat. Sed sub ilibus duplex illi huc & illuc ceri cauda producebatur, cadebatque spinis (in pinnas collectis) summam aquam. Illæ porro (spinæ) obliqui in extremo acuminibus, tanquam lunæ cornibus assimilatae, bifariam dividebantur. Hac Tritonis pictura posita, secundum quam definitis hominem in duas pristes s. pistrices exeuntem, Claudiani versum ita intelligo, ut *vestigia* sint, analogia quadam pedum, illæ duæ caudæ, quas, dum nictus ut serpentes, tendit s. intendit, eoque ipso lubrico lapsu totam propellit molem suam. Illa *vestigia* sunt *hispida*,

eminentibus spinis aculeisque erecta, tanquam *bifido cornu*. Pingit Tritonem ita flexu & tensione pisculentæ partis se agentem ut extremæ illæ pinnae lunatæ multum ultra aquam erectæ emineant. Nihil hic est, ut mihi videbatur, difficile præter illud *bifidum cornu* in cauda, quod ita turbavit Barthium, ut pedes equinos Tritoni affingeret. Sed succurrit Apollonius; qui διαρραῖαν ἀλεῖν *bicornem candam* aperte illi tribuat. Si quis dubitet διαρραῖαν esse *bicornem*, consideret Epigramma antiquum, Anthol. 6 c. 24, quo Agathias Pami dedicat caprum διαρραῖαν δεικνύοντα, δεικνύοντα δεικνύοντα, verbo, simili similem. Ad hanc Tritonis formam aperte respicit Cic. de N. D. 1 c. 28 *Qualis ille maritimus Triton pingitur, natantibus invehens beluis adjunctis humano corpori*. In *bifido* esse illam erigendi notionem, ostendi potest loco Plin. 13, 4 f. 7 ubi de mare in genere palmarum velut occurrente inclinatis versus se ramis feminarum, *erectis*, inquit, *comis hispidis*. Non est inagnum Tritonis caudam melius describere: sed est optabile, descriptiones doctorum hominum recte posse assequi: jucundum est, poetæ picturam conferre cum antiquis gemmarum imaginibus, quæ Venerem Tritone vestam exhibent V. G. apud Montfauc. To. 1 tab. 101, 1. Gorium Mus. Flor. To. 2 tab. 48, 4. In his quidem *bifidum cornu*, *bicornis cauda* non apparet; sed apparet in imagine, quam habet Montf. To. 1 tab. 34, 1 in Zophoro, it. in Lucerna To. V tab. 161, 1: utroque loco concham insiat. Triton Venerem vehit etiam apud Sidon. Apoll. Epist. 4, 8, sed in concha

Qua pristis commissa viro. ter pectora movit.

Jam quarto Paphias tractu fulcabat arenas,

Vmbratura Deam retro sinuatur in arcum

150 Bellua. tum vivo squalentia murice terga

Purpleis mollita toris. hoc navigat ostro

Fulta Venus. nivæ delibant æquora plantæ.

Prosequitur volucrum late comitatus Amorum,

Tranquillumque choris quatitur mare. ferta per omnem

155 Neptuni dispersa domum. Cadmeia ludit

Leucothoë, frenatque rosis delphina Palæmon.

Alternas violis Nereus interferit algas.

Cani-

147 *pistrix al. eadem qua apud Virgilium varietate.* 151 *rosis MS.*
comis Vian. marg. toris jam primæ edit. Pro ostro. quod dedit Halmf.
ex MSS. antro vulg. arcu al. alte al. 153 volucer al.
 154 *omnes domos al. 157 alternis al.*

concha sedentem. Add. id. Car. 9, 34. Nonnus Dion. 1, 58 *Λοφὴ Τρίτωνος ἐφεζομένην Ἀφροδίτην* memorat.

147 *Pristis commissa viro h. e.* qua coaluit inferior pars duobus piscibus, nominatim pristibus vel pistricibus constans, cum superiori parte humana. *Ter pectora movit*, ter impetum fecit pectore protruso in fluctus: quarto impulsu jam prope Cyprum & Paphon erat.

149 *Pristis longa admodum belua*, itaque illa posterior pars Tritonis in tantum potuit retro extra aquam sublata inflecti, ut velut umbraculum præberet insidenti Veneri.

150 *Vivum muricem* intelligo squamas asperas & insidentem vulneraturas: adversus quam molestiam hic Veneri pulvinus e rosis paratur. Ceterum alii quoque Tritonibus tale corpus squamis asperum tribuunt. Pausanias de Tritone vero & vivo, quem vidisse vult Bæot. l. 9, 21. *Τὸ δὲ λοιπὸν σώμα Φολίδα λεπτὴν πέφικε σφαιρὶ κατὰ λογὴν εἶναι*, tenui squama sed instar limæ aspera corpus

horre. Claudianus *muricem* vocat eminentes asperitates, ea fere tatione, qua apud Plin. 19, 1 s. 6 Cato. *Censorius forum sternendum murice censuerat*, i. lapillis vel quibuscunque rebus asperis acutisque, ut homines non sine incommodo inambulare ibi & consistere possent, minuereturque ita numerus subprostratorum, canalicolarum, ejusque, quæ turba forensis appellatur. *Vivum* autem muricem dicit, ut intelligamus acutas spinas et squamas asperas *vivi* corporis Tritonis.

151 *Hoc ostro*, hoc velut purpureo pulvino *fulta Venus* dicitur, ut ille taurus Pasiphaës apud Virg. ecl. 6, 53 *latus niveum molli fultus hyacintho*, ubi vid. Servius. *Delibant*, vix attingunt.

155 *Cadmi filia* Ino postquam Athmantis furorem fugiens in mare desiliit dicta *Leucothoë*, quam Latini Marutam colunt, ut filius illius Melicerta *Palæmonis* nomen postea habuit. Tales phantasias & lusus passim gemmæ, & picturæ non unius generis spectandos exhibent.

- Canitiem Glaucus ligat immortalibus herbis.
 Nec non & variis vectæ Nereides ibant
 160 Audito rumore feris. hanc pisce volutam
 Sublevat Oceani monstrum Tartessia tigris.
 Hanc timor Aegæi rupturus fronte carinas
 Trux aries. hæc cæruleæ suspensa lænæ
 Innatat. hæc viridem trahitur complexa juvencum.
 165 Certatimque novis onerant connubia donis.
 Cingula Cymothoë, rarum Galatæa monile,
 Et grayibus Spatale baccis diadema ferebat
 Intextum, rubro quas legerat ipsa profundo.
 Mergit se subito, vellitque coralia Doto.

Viment

160 *rumore optimis auctoribus Heinsf. Tritonæ al.* 161 *Tartessia ex magna varietate prob. Heinsf. Sunt enim Carchesia, Tarchesus; Carthesia, Carcheia, Tarteia, unde Heinsf. conj. Carteja vel Catpesia. conf. id. ad Ovid. Met. 14, 416.* 162 *rapturus al. fracturus al.* 163 *cærulea læna vulg. cæruleæ etian Basf.* 165 *ornant al. sed onerant firmut Heinsf.* 166 *Cymodoce al. est & hoc Homericum. catum al.*

158 *Canitiem* quod *Glaucus* tribuit, in ipso videtur quoque nomine ludere, *glancum* enim epitheton maris est ejusdem plate significationis, cujus & *cannum*: *immortales* autem *herbæ* videntur dici algæ, quæ nunquam, in mari quidem, suo solo, quam diu sunt, arescunt.

160 *Varia* hic monstra marina commemorat poeta, & in pingendo phantasiæ indulget: sed non ipse simpliciter ea confinxit. *Tigris* quidem marinam nondum inveni alias: sed cognata *Pardalis* est Oppiani Halieut. 1, 368. *Tartessia*, in Oceano occidentale Hispaniæ litus alluente visa. *Aries* marinus, metuenda bellua navibus etiam describitur Aeliano hist. anim. 15, 2 & Oppiano 1, 372. Conf. Plin. 9, 5 it. 44. 1. 32, 11 f. 53, ubi etiam *elephantas* in memorat. *Leo* marinis crustacei generis Plin. 9, 31 f. 51. add. Aelia. H. A. 14, 9. *Leo* *ῥυόεις* est Oppia. 1, 367. *Juvencum* puto intelligi a poeta pho-

cam Oppiani Hal. 1, 688. f. *vittulam* *navium* Plin. 9, 13. Aristoteles quidem H. A. 6, 12 diserte βῦν vocat, qui *vitulus* est Plinio: add. Arist. H. A. 5, 5 ubi inter cartilagineos *boes* est. Poterat etiam *arfos* nominare marinos poeta, ex Aristol. H. A. 5, 17; & *uniper*, de quibus Oppia. 1, 381.

166 *Cymothoë* & *Galatæa*, & *Doto*, ex Homero notiores & Virgilio: ista a percurrentis fluctibus, illa a lacteo albore, hæc a donis & muneribus maris (ut Doris) dicta. *Spatale* quæ forte non legitur alias, *delicatulam* notare videtur.

168 *Rubrum profundum* f. *Erythræum* mare omnem Oceanum, qui Orientem alluit, vocari, sinumque adeo Persicum complexi, præcipuam margaritarum patriam, post Relandi de eo dissertationem nemo humanior ignorat.

169 *Coralia* f. *Cervalia* errore vulgari putabant veteres mollia sub aqua esse. Sic Ovid. Met. 15, 416

34

170 Vimen erat, dum stagna subit. processerat undis:
Gemma fuit. nudæ Venerem cinxere catervæ,
Plaudentesquæ simul tali cum voce sequuntur.

*„Hos Mariæ cultus, hæc munera nostra precamur
Reginæ Regina feras. dic talia nunquam*

175 *Promeruisse Thetin, nec cum soror Amphitrite
Nostro nupta Jovi. devotum sentiat æquor,
Agnoscat famulum virgo Stilichonia pontum
Victrices nos sæpe rates, classemque paternam.
Veximus, attritis tenderet ultor Achivis.,*

180 Jam Ligurum terris spumantia pectora Triton
Appulerat lassosque frētis extenderat orbes.
Continuo sublime volans ad mœnia Gallis
Condita, lanigeri suis ostentantia pellem
Pervenit. adventu Veneris pulsata recedunt

Nubila.

171 nuda caterva *al.* nuda corona *al.* texere *MS.* 178 victricis nos
spem patriæ *MSS.* Hinc *conj.* Heinsf. victrices nos nempe rates. Vi-
ctrices nos vela patris *MSS.* Hinc *conj.* Heinsf. Victricis nos vela ratis.
179 attritis *Heinsf. ex MSS.* ad tristes - Achivos *vulg.* afflictis *al.* aviētis *al.*
a victis, afflictis *al.* 180 campis *MS.* 181 frequens *al.* sequens *al.*
183 lanigeris ovis *prima editt.* lanigeræ *al.* 184 spissata *al.*

*Sic & curvatum, quo primum conti-
git auræ Tempore, durefcit, mollis
fuit herba sub undis. Vid. ad Plin.
32, 8 f. 11.*

175 *Promeruisse* pro ratione sæ-
culi dictum pro accepisse. *Suum*
Jovem Nereides Neptunum vocant,
ut inferorum vel Stygius Juppiter
Pluto est; secundus ut Juppiter pro
Neptuno ponitur Stat. Achill. 1,
48 ubi vid. Bernart. & Barth.

176 *Devotum æquor*, obsequio
devinctum pro more huius sæculi,
e quo Itali & Galli adhuc se de-
voti ac devotissimos ei se dicunt,
cui nec paucillum nummorum im-
pendere velint, nedum vitam,
quæ antiqua devoti notio est.

181 *Lassos - orbes* piscem utrum-
que, in quem Triton exit, quos

habet pro pedibus.

183 Hic forte antiquissimus lo-
cus est de fabulosa illa Mediolani
etymologia, quam dicemus ver-
bis Isidori Orig. 15, 1 *Vocatur Me-
diolanum, quod ibi sus in medio
lanea perhibetur inventa.* Nostrium
imitatus, ut solet, Sidonius 7, 17
ita describit Mediolanum: *Et
quæ lanigero de sue nomen habet.*
Neque habent antiquius testimo-
nium Alciatus, Calchus, Corius,
& novissimus Servilianus Latuada,
Mediolanensium antiquitatum scri-
ptores, qui antiquæ faxæ ima-
ginis huius Semiovis porci men-
tionem faciunt. Ceterum illud
meminisse oportet, Mediolanum ea
tempestate fuisse sedem domus
Theodosianæ.

K

- 185 Nubila. clarescunt puris Aquilonibus Alpes.
 Lætitiae causas ignorat dicere miles.
 Lætaturque tamen. Mavortia signa rubescunt
 Floribus, & subitis animantur frondibus hastæ.
 Illa suum dictis affatur talibus agmen:
- 190 „Gradium, nostri comites, arcete parumper,
 Ut soli vacet aula mihi. procul igneus horror
 Thoracum, gladiosque tegat vagina minaces.
 Stent bellatrices aquilæ, sævique dracones.
 Fas sit, castra meis hodie succumbere signis.
- 195 Tibia pro lituis, & pro clangore tubarum
 Molle lyrae, faustumque canant. epulentur ad ipsas
 Excubias. mediis spirent crateres in armis.
 Laxet terribiles majestas regia fastus,
 Et sociam plebem non indignata potestas

Con-

185 rarefcunt imbres *al. pro puris MS. nudis. unde conj. Heinf. Sudis.*
 190 nostræ *MS. cum respectu forte ad Gratias.* 196 festumque *al.*
etiam Basf. sed faustum Cuj. 197 spument *MS. spirent firmat*
Heinf. ad Aen. 10, 291.

188 *Animantur hastæ:* viror ille vigorque a ramis lauri & olivæ vitæ genus est, quam animam vegetativam scholæ dicebant. Ceterum de prodigio poetam recte intelligit Barthius, quale Bacchi illud fuit apud Ovid. Met. 4. 394 ubi ad Dei præsentiam capere virescere tela Minyeidum, Inque hederæ faciem pendens frondescere vestis. Pars abit in vites, & quæ modo fila fuerunt, Palmite mutantur &c. Talis phantasia est ejusdem poetæ Met. 3, 664 ubi eodem Baccho se exferente Impediunt hederarum &c.

190 Reprehendere possis Venerem poetæ ut parum venustam, quæ velit suum Martem arceri a suis militibus. Quidni ipsa potius precibus aut blando nuru hoc a suo amatore impetrat, uti cum satelliti suo Terrore, Pavore Tumultu paullum secedat?

193 Dracones in signis militari-bus. Vid. ad 5, 177.

194 Illud succumbere intelligendum non ut alias de victoria, sed de concessione amica. Sic de indulgentia in amicam viri, Ovidiana Briseis ad Achillem Her. 3, 91 Nec tibi turpe puta precibus succumbere nostris.

197 Excubie propriæ sunt extra castrorum portas. Magna igitur fiducia & securitas ad ipsas excubias epulantium. Spirent crateres in quibus vinum aqua temperatur, si hoc odorum sit & fragrans, *αἰδομαίως*. Vid. Spanh. ad Aristoph. Plut. 809.

198 Fastus in primis etiam in electione difficili & morosa inest, unde fastidium, & fastidiosi dicuntur nimis elegantes. Horat. Ser. 1, 6. 91 Alios legere ad fastum quas-cunque parentes, morosa electione. Sic superbia est in eligendo, ut cum ille mus urbanus agrestis conviva, apud Horat. Ser. 2, 6. 87 tangit male singula dente superbo.

- 200 *Confundat turbæ proceres. solvantur habenis*
Gaudia: nec leges pudeat ridere severas.
Tu festas, Hymenæe, faces; tu, Gratia, flores
Elige; tu geminas, Concordia, necte coronas.
Vos, pennata cohors, quocumque vocaverit usus,
- 205 *Divisa properate manu, neu marceat ulla*
Segnities. alii funalibus ordine ductis
Plurima venturæ suspendite lumina nocti.
Hi nostra nitidos postes obducere myrto
Contentant: pars nectareis adspargere tella
- 210 *Fontibus, Et flamma lucos adolere Sabæos.*
Pars infecta croco velamina lutea Serum

K 2

Pan-

- 203 i lege conj. Heins. 204 quo quemque conj. Heins. 209 ad-
 spargere - adolere al. 210 fluctibus MS. floribus MS.
 roribus conj. Heins.

203 *Geminas coronas* non intel-
 ligam duas tantum, sed ex dua-
 bus textas virgulis, ut sint con-
 jugii symbolum. Quum tot in num-
 mis Coronas ex hoc genere videam-
 us, cum Nepoti credamus da-
 tam Thrasydulo ex duabus virgulis
oleaginis coronam, non est opus
 plura hic addere. Ne hæc quid-
 em positurus eram, nisi viderem,
 præmissam a Palschlio & Pi-
 tisco symbolicam illam coronæ ge-
 minæ rationem.

206 *Fanalîa* hic non sunt ipsi
 funes stuppei cera obducti, siue fa-
 ces, neque candelabra *πολύμυφα*
 s. lychnuchi; sed funes vel care-
 næ, certo ordine, lineis directis,
 incurvis, circularibus ductæ a
 quibus pendent lampades. Hoc
 indicat illud *ordine ductis*, & il-
 lud *suspendite*: nec dubitabit, qui
 cogitaverit *fanalia* etiam funes es-
 se s. habenas in illa vestrosphen-
 dones descriptione Liu. 42, 65.
 [Hunc locum cum obscurum reli-
 querint viri docti, & Lipsius ipse
 Pollorc. 4, 3 sine fraude fuerit hic
 addere, quod ibi præmissum
 est. Ubi legeris, mi lector, quæ

sunt apud Lipsium, hoc cogita:
 Alterum funale, habena altera
 brevior modo serviebat retinendo
 dirigendoque telo. Hæc habena
 inter rotandum digito vel pollice
 compressa, in fine autem rotatio-
 nis laxata subito, exitum illi præ-
 bebatur, cum interim longius funa-
 le inanui circumvolutum, eodem
 momento impetum daret excussio
 telo.]

208 *Nestra Myrto*, Veneris quæ
 loquitur.

209 *Nectareos fontes* intelligen-
 mus omne genus odorum, quibus
 imbuta aqua vel vinum, dum per
 siphones quoscunque expressum,
 vel quocumque alio modo, spargi-
 tur, aer inde ipse impletur. Talis
 est *Corycii pressura croci* apud Lu-
 ca. 9, 808 quam pulchre olim in-
 terpretatus est Lips. de Amphith.
 c. 16 ut non opus fuerit tumulti-
 bus posteriorum interpretum,
 emendare cupientium quæ non
 intelligerent.

210 *Lucos Sabæos* ad copiam in-
 dicandam dixit de sure inde
 petito.

- Pandite, Sidoniasque solo prosternite vestes.
 Ast alii thalamum docto componite textu.
 Stamine gemmato, picturatiq[ue] columnis*
 215 *Aedificetur apex: qualem non Lydia dives
 Erexit Pelopi: nec quem struxere Lyzo
 Indorum spoliis & opaco palmitè Bacchæ.
 Illic exuvias omnes cumulate parentum:
 Quidquid avus senior Mauro vel Saxone viſſis,*
 220 *Quidquid ab innumeris socio Stilichone tremendus
 Quæſivit genitor bellis: quodcumque Gelonus
 Armeniusve dedit: quantum crinita sagittis
 Attulit extremo Meroë circumflua Nilo:
 Miſit Achæmenio quidquid de Tigride Medus,*
 225 *Cum supplex emeret Romanam Parthia pacem.
 Nobilibus gazis opibusque cubilia surgant
 Barbaricis. omnes thalamo conferte triumphos.,
 Sic ait, & sponte petit improvifa penates.
 Illa autem, ſecura tori, tædaſque parari*
 230 *Nefcia, divinæ fruitur ſermone parentis,
 Maternosque bibit mores, exemplaue diſcit*

Prisca

218 præsternite *Raphel.* ex conj.

222 sagittas MS. non male.

214 *Stamen gemmatum* intelligo ſtemmata, ſertas, encarpus hoc eſt lineas ſ. funiculos, quibus conſerti flores, fructus, folia, gemmæ intermicantes, quod genus *guirlandæ* Itali, *Festones* Galli, noſtri *Fruchtband* ſolent appellare. Inter *columnas picturatas* pendent & diſcurrunt illa ſtemmata ſ. ſtamina. Pluribus illis columnis ſuſtinetur *apex* ſ. faſtigium thalami, coronæ fere figuram habens hodiernis moribus.

219 *Avus* Honorii Theodoſius comes, idem Mariæ ſponſæ proavus.

222 *Crinita ſagittis.* Vid. diſta ad 7, 21 ubi Meroën Nili inſulam memoravit: *extremum* autem vo-

cat Nilum, non qua mari proximus eſt, ſed qua fontibus.

226 *Surgant* ad acervos refertur, in tanta multitudine, ut non juxta ſe poni explicarique poſſint omnia, ſed exſtruantur in acervos.

227 *Triumphos* opes, ſupelleſtilem pretioſam, tabulas pictas, ſtatuas, quæ in triumpho portata aut veſta ſunt.

229 *Secura* etymon reſpicit, nihil minus tum curans quam torum.

231 *Bibit*, pulchra metaphora, ut lana *bibit* purpuram, ut quo ſemel eſt *imbuta* recens ſervare odorem ſolet teſta: ut Hor. Car. 2, 13. 32 *Pugnas & emulſos tyrannos bibit* *auræ vulgus.*

Prisca pudicitiae: Latios nec volvere libros
 Definit aut Grajos, ipsa genitrice magistra,
 Mæonius quaecumque senex, aut Thracius Orpheus,

235 Aut Mitylenæo modulatur pectine Sappho:
 (Sic Triviam Latona monet: sic mitis in antro
 Mnemosyne docili tradit præcepta Thalæe.)

Cum procul angere nitor, & jucundior aër
 Attonitam lustrare domum, fundique comarum

240 Gratus odor. mox vera fides, numenque refulfit.

Cunctatur stupefacta Venus. nunc ora puellæ,
 Nunc flavo niveam miratur vertice matrem.

Hæc modo crescenti, plenæ par altera Lunæ,
 Affurgit ceu forte minor sub matre virenti

245 Laurus, & ingentes ramos, olimque futuras
 Promittit jam parva comas: vel flore sub uno

K 3

Ceu

240 lumenque *al.* 242 flavam niveo *omnes*: ora puellæ Flammea,
 nunc niveo *conj. Barth. rutilo pro niveo conj. Heins. hic & ad Ovid.*
Met. 5, 440. 243 nova *pro modo al. modo etiam Bas. marg.*

235 *Mitylene* capitalis Lesbi
 urbs, unde Sappho: sed an satis
 commode Sappho hic interponitur?
 Aliter certe Dio Chrysf. de Regno
 Or. 2 p. 24, B Οὐδέ γε ᾄδεν τὸ
 Σανκὺς ἢ Ἀνακρέοντος ἐρωτικὰ μέ-
 λη πρόπον ἂν ἦν τοῖς βασιλεῦσι.
 Negat decere Reges canere ama-
 toria Sapphonis vel Anacreontis
 carmina.

236 Utrum *Triviam* h. e. Dianam
 matris disciplina formatam dicat
 alius poëta, affirmare non ausim:
 de Mnemosyne & Musis certe res
 ipsa præbet speciem.

240 De Venere Virg. Aen. 1,
 403 *Ambrosiaque coma* divinum ver-
 tice odorem spiravere.

248 Solent ista conjuncta esse,
flavus vertex, h. e. coma rutila, &
niveus cutis color. Nempe ausus
 sum casus duorum epithetorum
 permutare. Editum adhuc, *Nunc*
flavam niveo miratur vertice ma-
 trem. Mirabor ego Venerem, aut

juvenem adeo, si mirari & pul-
 chram putare possit mulierem *fla-
 vam* cum *niveo* h. e. cano *vertice*.
 Et tamen hoc placuit Paraphrastæ
 Delphiniano, qui dedit *matrem*
micantem capite cano. Tenera tum
 puella Maria, matris bona & flo-
 renti ætate Serenæ. Quid facilius,
 quam ut epithetorum casus impro-
 vide permutaret antiquus librarius,
 vel poëta adeo ipse? Non provo-
 co nunc ad consuetudinem libra-
 riorum, solemnna in tali causa pec-
 cantium: sed ad conscientiam eo-
 rum, qui poëtæ sunt, vel cum
 poëtis familiaritatem habent. Bar-
 thio & Heinsio, poëtis, fraudi
 fuit, quod abstrusus aliquid hic
 latere suspicarentur.

246 *Flor* hic non pro parte plan-
 tæ (quam genitalem ex Linnæi,
 quin antiqua disciplina dixeris)
 sed pro tempore & loco, quo una
 florent, accipi videtur. *Pæstum*
 Lucaniæ oppidum maritimum an-
 tiqua

- Ceu geminæ Pæstana rosæ per jugera regnant.
 Hæc largo matura die, faturataque vernis
 Roribus indulget spatio: latet altera nodo,
 250 Nec teneris audet foliis admittere soles.
 Adstitit, & blande Mariam Cytherea salutat.
*„Salve fidereæ proles Augusta Serenæ,
 Magnorum joboles Regum, parituraque Reges.
 Te propter Paphias sedes, Cyprumque reliqui,
 255 Te propter libuit tantos explere labores,
 Et tantum transisse maris, ne vilior ultra
 Privatos paterere lares, neu tempore longo
 Dilatos juvenis nutriret Honorius ignes.
 Accipe fortunam generis, diadema resume,
 260 Quod tribuas nalis. Et in hæc penetralia rursus,
 Unde parens progressa, redi. fac nulla subesse
 Vincula cognatæ: quamvis aliena fuisses
 Principibus, regnum poteras hoc ore mereri.
 Quæ propior sceptris facies? quis dignior aula
 265 Vultus erit? non labra rosæ, non colla pruinæ,
 Non crines æquant violæ, non lumina flammæ.*

Quam

- 254 ædes al. sedes ex MSS. Heins. relinqui MSS. ut jungatur cum
 libuit. 255 tantum complere laboris MS. 257 patiari pri. edit.
 258 duratos Cnj. 261 subisse MS. 265 erit al.
 266 æquent malit Heins.

tiqua pulcherrimarum rosarum patria. Delicatissimam rosarum descriptionem considera, qui poësin amare h. e. nosse cupis. Singula hic verba suam savoratam habent.

256 Si cui parum decorus hic videatur & vilis usus nominis vilior, non valde dissentiam equidem: sed poëta voluit nimirum exaggerare fastigium domus Augustæ & præsertim majestatem Honorii, cui comparata summa etiam privatorum conditio videretur vilior.

259 Resume illam jubet diadema, h. e. iterum sumere, semel iam sumtum nascendi jure, cum mater ipsius Serena adoptata esset ab Imper. Theodosio.

266 Non crines æquant violæ. Nam & nigra violæ sunt Virg. ecl. 10, 39: & fuscæ nostro 33, 128. Et qui valde & splendide nigricant capilli, aliquid de violaceo trahunt.

*Quam juncto leviter sese discrimine confert
 Umbra supercilii! miscet quam justa ruborem
 Temperies! nimio nec sanguine candor abundat.*

- 270 *Auroræ vincis digitos, humerosque Dianæ.
 Ipsam jam superas matrem. si Bacchus amator
 Dotali potuit cælum signare Corona,
 Cur nullis virgo redimitur pulchrior astris?
 Jam tibi molitur stellantia ferta Bootes,*
 275 *Inque decus Mariæ jam sidera parturit æther.
 I digno nectenda viro, tantique per orbem
 Consors imperii! jam te venerabitur Ister.
 Nomen adorabunt populi. Jam Rhænus, & Albis
 Serviet. in medios ibis Regina Sicambros.*

K 4

Quid

267 juncti, vincti, jugi, justo al. vincto Bas. & in marg. justo. 268 pudorem ante Heinfs. 272 ditare, donare, redimere, MS. signare MS. unde insignire conj. Heinfs. 276 o digno al. in digno al.

267 Placuit ista tenuis superciliorum commissio antiquo pulchritudinis arbitro Anacreonti, qui Car. 28 neque rescindi h. e. distinguere nimis a pictore vult interjectum illud supercilii spatium, neque rursus plane misceri, Τὸ μέσθιον δὲ μὴ μοι Ανάκρετα, μήτε μίσγει.

270 *Aurora digitis*, quæ solenni epitheto ποδόδεκτῦλος, roseis decora digitis vocatur. *Humeros Dianæ* cum laudat, proceram, puto, staturam signat. *Illa* ap. Virg. Aen. 1, 500 *pharetram fert humero, gradiensque deus supereminet omnes*. *Illa* Ovid. Met. 3, 182 *nymphis suis altior est, colleque tenuis supereminet omnes*.

272 *Corona cœlestis dotalis* est Ariadnæ h. e. in dotem illi, & nuptiarum secum initarum causa data a Baccho. Fabula nota ex Ovid. Met. 8, 178 cujus descriptio

aperte signat Coronam borealem, inter Booten s. Arctophylacæ illumque Engonasia s. ingeniculantem sitam. Est & altera australis ante pedes Centauri s. Sagittarii. Utrumque positum exhibet globus Farnesianus. Cum præter Ovidium Manilius 1, 326, Hygi. Poët. Astron. 3, 4, Martia. Capella 8 p. 282 Græcos secuti borealem illi assignent: videtur poeta noster contra fingere, austrinam illam esse Ariadnæ: certè facit Booten destinantem si non porrigentem Mariæ vicinam sibi coronam, h. e. borealem, quam vix ausurum puto eripere Domine suæ. An modo hoc vult, Bootes idem qui suam Ariadnæ coronam porrexit, tibi, Maria, parat aliam. De illa australi, quæ obscurior est corona, pluscula habet Scaliger ad Manil. p. 371 sq.

279 Etiam 8, 446 feritatis causa nominantur Sicambri.

280 *Quid numerem gentes, Atlanteosque recessus
Oceani? toto pariter dotabere mundo.,*

Dixit, & ornatus, dederant quos nuper ovantes
Nereides, collo membrisque micantibus aptat.
Ipsa caput distinguit acu, substringit amictus:

285 *Flammea virgineis accommodat ipsa capillis.*

Ante fores jam pompa sonat, pilentaque sacram
Præradiant ductura nurum. Calet obvius ire
Jam princeps, tardumque cupit discedere solem.
Nobilis haud aliter sonipes, quem primus amoris
290 Sollicitavit odor, tumidus, quatiensque decoras
Turbata cervice jubas, Pharsalia rura
Pervolat, & notos hinnitu flagitat ignes,
Naribus accensis. mulcet fecunda magistrum
Spes gregis, & pulcro gaudent armenta marito.

Can-

280 *Atlanteique malit Heinf.* 284 *constringit MSS. pro' substringit,*
succingit MS. 291 *curvata al. crinita al.* 292 *Pro & notos malit*
Heinf. ignotosque amnes. ignes MSS. plures. amnes al.
293 *magistros al.*

280 Occidentalia litora Hispaniæ pariter atque Africæ ita signari constat. Igitur totum Occidentis imperium, quod Honorio e divisione paterna evenis, poëta indicat.

282 Respicit ad v. 165 sq. *Micantia membra*, præ admiratione & gaudio trepidantia.

285 *Flammen* intellige velamenta flammei s. lutei coloris &c.

288 *Tardum solem* vocat cupidus amator, cui *tarda fluunt ingrataque tempora*, quæ *spem Consiliumque morantur agendi* gnaviter -- maritum. Licuit enim, credo, hic abuti Horatiano carmine.

289 Hoc de odore amoris pulchrum fuerit, si quis poëta rationem describat, qua Persarum imperium Dario delatum esse dicitur. Hodiequidem certe in regio epithalamio hic odor nares modo paullum delicatas; nisi cautissime

ac delicate adeo, ut hic, tractatus, corruget.

291 *Pharsalia rura* patria nobilium equorum, ipsiusque adeo bucephali, quem *tredecim talentis* (10400 vallisibus) ex *Philonici* Pharsalii grege emptum ferebant, Plin. 8, 42 l. 64. Universum *nobiles Thessalici equi* Varr. 2, 7. 6, & nota Centaurorum fabula, a primis in Thessalia equiribus orta.

292 *Ignes* non modo cum *naribus accensis* conveniunt, sed cum sermone summi Poëtæ ecl. 3, 66 *meus ignis Amyntas.*

293 Talis hinnitus indicat bonum admissarium: hinc *spes secundæ h. e. secunditatis*, & augendi gregis *mulcet magistrum* illius. Decentissima oratione utitur poëta, in re, ubi facile est offendere. Luculentum hoc est *σεμνολογίας* exemplum.

- 295 Candidus interea positus exercitus armis
 Exsultat focerum circa: nec signifer ullus,
 Nec miles pluviae flores dispergere ritu
 Cessat, purpureoque ducem perfundere nimbo.
 Haec quoque velati lauro myrtoque canebant:
- 300 „Dive parens, seu te complectitur axis Olympi,
 Seu colis Elysias animarum praemia valles,
 En promissa tibi Stilicho jam vota peregit.
 Jam gratæ rediere vices. cunabula pensat,
 Acceptum reddit thalamum, natoque reponit
- 305 Quod dederas, genitor: numquam te, sancte, pigebit
 Iudicii. nec te pietas suprema fessellit.
 Dignus quem legeres, dignus cui pignora tanti
 Principis, & rerum commendarentur habenæ.
 Dicere nunc possem quæ prælia gesta sub Aemo,
- 310 Quæque cruentarint fumantem Strymona pugna:
 Quam notus clipeo, quanta vi fulminet hostem,
 Ni prohiberet Hymen: quæ tempestiva relatu,
 Nunc canimus. Quis consilio, quis juris & æqui

K 5

Nosse

296 juxta al. 298 diem MSS. 301 premis MSS. 303 en gra-
 tæ MSS. connubia pri. edit. 305 dederat al. 307 quem legeres e
 MSS. Heins. cui leges al. 309 dicere possemus al. 312 quitemp.
 MS. quem MS. quin vel cui conj. Heins. 313 consilii MS.

295 *Candidus*, togis candidis pro rubris sagulis utens. Vid. ad 8, 566.

298 *Purpureum* poëtis non certi semper coloris nomen esse, sed lucem & splendorem coloris universim notare, notum est.

300 Conf. 8, 428.

302 Stilicho jam perfecit, quod tibi optanti, Dive Theodosi, promiserat, nempe nuptias filiae suæ Mariæ cum tuo Honorio.

303 *Cunabula* figurate vocat adoptionem, quæ imitatur naturam & nativitatem. Pro eo, quod tu, Theodosi, Serenam fratris tui

filiam, a te adoptatam, Stilichoni e tuo gremio concessisti, ille vicissim suam ex eadem Serena filiam tuo collocat Honorio. Conf. v. 37.

305 *Sancte*, solemne etiam gentilibus defunctorum epitheton, non apud poëtas modo, sed in inscriptionibus &c. Ita Scipio ad Paulum in somnio c. 3 *Pater sanctissime atque optime*.

308 *Pignora* Principis Theodosii, filii Arcadius & Honorius, quos utrosque Stilichonis tutelæ commendatos, hic innuit.

Nosse modum melior? quod semper diffidet, in te

315 *Convenit: ingenio robur, prudentia forti.*

Fronte quis æquali? quem sic Romana decerent

Culmina? sufficerent quæ tantis pectora curis?

Stes licet in populo, clamet, quicumque videbit,

Hic est, hic Stilicho. sic te testatur, & offert

320 *Celsa potestatis species non voce feroci,*

Non alto simulata gradu, non improba gestu.

Affectant alii quidquid, fingique laborant,

Hoc donat natura tibi. pudor emicat una,

Formosusque rigor, vultusque auctura verendos

325 *Canities festina venit. Cum sorte remotæ*

Contingant gravitasque seni, viresque juventæ:

Utraque te cingit propriis insignibus ætas.

Ornatur

314 disilit *Vic. Vien.* desider. *Bas. at marg.* diffidet. 316 quam *MS.* ut ad frontem pertineat. *pulchre.* 318 clament - videbunt *MS.* clamat *al.* 319 Sic plane *Cuj.* Hic ille e. *St.* sic te *al.* effert *MS.* 323 hæc *al.* 325 cum sorte *MSS. plur. apud Heinfs.* consorte remoto *MSS. al.* remota *edd.* en forte, non forte *al.* cum sorte remote contingant *senio gravitas placuit Heinfs.* contingunt *al. omnes* cui sorte remota Contingunt senii gravitas *conj. Barth.*

314 Hic ἀνορεΐσται, convertit se, ad Stilichonem poëta.

316 *Frons animi janua* ut ait *Q. Cic.* de petit. conf. c. 11: *Tristitia, hilaritatis, clementiæ, severitatis index* *Plin.* 11, 37 f. 51. In primis tamen pudoris, gravitatis, dignitatis templum esse, facile videbit, si quis formulas & epitheta in bonis Lexicis observata percurrere tanti putet.

317 *Quæ pectora*, intell. præter tuum illud magnum & capax.

318 *In populo*, multitudini immixtus, depositis dignitatis & munerum insignibus, ut unus e multis.

321 *Alto gradu*, qualis est gallorum gallinaceorum, & qui illud animal incessu imitantur. *Improba*, impudens, insolens.

323 *Fingi laborant* proprie significat fingendos se tradunt aliis:

sed forte hic, instar verbi Græcorum Medii *fingi* est fingere se: ut mox 336 *vincire corona.*

324 *Rigor* in re agrimensoria rectam lineam nusquam deflectam significat: hic indeflexum illud, & alienum ab omni pravitate rectum animi, quod servare jubet *Hor.* Sat. 2, 3. 201.

325 *Canities festina* in Trajano etiam celebratur a *Plinio* Pan. 4, 7 *Aetatis indeflexa maturitas, nec sine quodam munere Deum, festinitis senectutis insignibus ad augendam majestatem ornata casaries.*

326 *Sorte, μοῖρα*, fato quodam, & ipsa rerum natura remota videntur & disjunctæ dissociabilesque gravitas senii & vires juventæ: sed cum contingant tibi senii, & juventæ tuæ utraque simul: utraque ætas suis te insignibus & virtutibus coronat.

*Ornatur fortuna viro. non ulla nocendi
Tela, nec infecti jugulis civilibus enses.*

- 330 *Non odium terrore moves, nec frena resolvit
Gratia. diligimus pariter, pariterque timemus.
Ipse metus te noster amat, iustissime legum
Arbiter, egregiæ custos fidissime pacis,
Optime ductorum, fortunatissime patrum,*
- 335 *Plus jam plus domino cuncti debere fatemur,
Quod gener est, invicte, tuus. vincere corona:
Inferre te nostris contempto jure choreis.
Sic puor Eucherius superet virtute parentem:
Aurea sic videat similes Thermantia tedas:*
- 340 *Sic uterus crescat Mariæ: sic natus in ostro
Parvus Honoriades genibus confidat avitis.*

331 *Metus-amat*: pene oxymorum est: solent enim per vices se expellere amor & metus: *quem metuant odere* &c. Sed nempe *metus* hic est reverentia, quæ metuit, ne alterius amorem & judicium perdat. Talis metus amat, placere studet &c.

332 *Legum arbiter*, non modo summus iudex, qui arbitratur, utrum hæc lex ad illud factum accommodata sit? sed in primis, cui legislatoriam auctoritatem certe ex parte imperator tribuit.

335 *Delicata sententia*, magis jam amabilis nobis & sanctus adeo videtur Honorius ideo, quod tuus gener est.

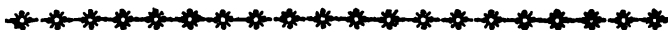
337 *Rogat Stilichonem* ut descendens aliquantum de suorum fastigio inferre se & immiscere publicæ hilaritati, eamque hac ipsa communitate augere velit. *Con-*

temto jure, non habita ratione juris tui, quo hic nihil opus est, ut ille Menas Horatianus Epod 4, 16 *Othonis contempto sedet* in quatuordecim: quia lex Othonis theatralis ad ipsum applicari non potest.

338 *Eucherius* filius Stilichonis, ut *Thermantia* filia altera. Vid. de utrisque tabula generis Theodosii. *Aurea* soleinne Veneris epitheton, splendorem hic puellæ conciliat.

339 *Vates* fuit Claudianus, invitus licet. *Exstincta* non multo post Maria, in Honorii torum concessit soror Thermantia.

340 *Natus in ostro*, quem Græca felicitas *ποσφύροπινος* vocat. Ceterum phantasia jucundissimam habet ultimus versus. populis usitatam, puto, omnibus, ex ipsa nempe haustam natura,

XI
CL. CLAUDIANI
IN NUPTIAS
HONORII AUGUSTI
ET
MARIAE FESCENNINA*)

ALCAICUM

PRINCEPS corusco fidere pulcrior,
Parthis sagittas tendere certior,
Eques Gelonis imperiosior,
Quæ digna mentis laus erit arduæ?
5 Quæ digna formæ laus erit igneæ?
Te Leda mallet quam dare Castorem.

Prae-

* Fescennina ex MSS. *primum Palm. post Heinſ.* epithalamium *al.* Epithalamium metro lyrico in nuptias Honorii Aug. & Mariæ Bas.
1 clarior MSS. 2 mittere MSS. doctior MS.

4 menti Barth. ex MS.

* Vid. dicta ad Carmen 9 princ. Ceterum de Fescenninorum appellatione, cum variant codices, forte dubitare liceat, utrum ea sit ab ipso Poëta. Petulantius, lascivius, obscenum adeo carmen, est Fescenninum. Hoc volunt Grammatici. Et fere pœnitet, quod reliqui in Thesauro Stephano illud de media quadam & generali nominis significatione ex Prudent. in Symm. 1, 261. Nam potuit ille studiose & invidiæ causa posuisse nomen hoc de Liviae cum Augusto nuptiis, quas improbet, & irrideat. Pudet fere Ausonii Consularis poëtæ & Christiani, si illius epithalamio intexta fescennina cum his conferamus, petulantibus & illis quidem a 14, 25 sed nihil ad Ausonium.

3 Imperiosus est, qui imperium valide & cum effectu exercet, ut cum sui imperiosus vocatur Tiberius initio imperii Plinio 34, 8 & sibi imperiosus sapiens Hor. Serm. 2, 7, 83. Bonus eques, quales Geloni, imperiosus est equi.

6 Castorem equitum numen omnes norunt ex Martialis versiculo, Pollucem pugiles, Castora placet eques. Dare, pro parere vel peperisse, habet respectum ad hoc, quod insignes homines sunt velut munera, quæ parentes terris impertiunt. Ceterum scholasticus hic etiam ninium est Claudianus, & satis habet in immensum auxilise omnia, parum curans τὸ πᾶν & τὸ πᾶν. Nec puto illum defendi posse illo Virgiliano, Ecl. 4, 58 Pan etiam Arcadia me-

cum

- Præfert Achilli te proprio Thetis.
 Victum fatetur Delos Apollinem.
 Credit minorem Lydia Liberum.
 10 Tu cum per altas impiger ilices
 Præda citatum cornipedem reges,
 Ludentque ventis instabiles comæ;
 Telis jacebunt sponte tuis feræ,
 Gaudensque sacris vulneribus leo
 15 Admittet hastam morte superbior.
 Venus reversum spernat Adonidem,
 Damnet reductum Cynthia Virbium.
 Cum post labores sub platani voles
 Virentis umbra, vel gelido specu
 20 Torrentiorem fallere Sirium,
 Et membra somno fessa resolveris:
 O quantus uret. tum Dryadas calor?

Quot

11 prædo *Heinsf. postea. ex uno alteroque MS.* regas & ludant idem in utraque. Præda, reges, ludent etiam *Vic. Vien. Bas. cum rell.* 16 spernit — damnat *al.* 18 jaces, cubes, vices *al.* voles etiam *Cuj.*

cum si iudice certet, Pan etiam Arcadia dicat se iudice victum. Ille enim est enthusiasmus potæ, argumento carminis, laudibus Augusti, vincere se sperantis agrestem Pana,

9 Lydia, quæ Bacchi majestatem vidit in suo Mida &c.

11 Præda, bestia quam venator persequitur: habet enim hoc nomen quasi domicilium in venatu. Equus citatur, incitatur, præda, v. g. ceruo, quem ante se agit, videt, olfacit.

12 Possis Hypallagen putare, pro venti ludent comis. Sed rectum est etiam comæ ludent, saliant, lasciviant, quia sunt instabiles a ventis.

14 Sacra vulnera a sacra vel divina (sic enim Dīs illis placebat) manu inflictis. Nota est sæculi

Theodosiani etiam in legibus intemperantia, & stolidi magniloquentia.

15 Admittet hastam, ut gladiatores recipere ferrum jubentur.

17 Virbii fabula est Aen. 7, 761 sq. Breviter, laceratum ab equis, & in lucem revocatum herbis Hippolytum, nomine Virbii clam in silvis secum Diana habuit.

22 Dryadas arboribus, nominatim quercubus (*δρυοίς*) assignari, Neidas fontibus, tanquam genios, & tutelaria quædam numina, sed in Venerem non minus quam Satyros & Faunos prona, lectores poetarum non potest fugere. Ille anceps gradus pulchre exprimit fluctuantem inter amoris cupiditatem, & muliebrem modestiam animum.

- Quot æstuentes ancipiti gradu
 Furtiva carpent oscula Naidēs?
 25 Quis vero acerbis horridior Scythiis?
 Quis belluarum corde furentior?
 Quis, cum micantem te prope viderit,
 Non optet vltro servitium pati?
 Quis non catenas arripiat libens,
 30 Colloque poscat vincula libero?
 Tu si nivalis per iuga Caucasi
 Sævas petisses pulcer Amazonas,
 Peltata pugnās defereret cohors,
 Sexu recepto: patris & immemor
 35 Inter frementes Hippolyte tubas
 Strictam securim languida poneret,
 Et feminudo pectore cingulum
 Forti negatum solveret Herculi,
 Bellumque solus conficeret decor.
 40 Beata, quæ te mox faciet virum,
 Primisque sese junget amoribus.

38 traderet *Baf. marg.*

40 nox *MSS. male.*

27 *Micantem* ad motum vegetum, nominatim ad vividum oculorum jubar, & universum ad illam velut lucem virtutis ex habitu omni & actione fulgentem refero.

34 *Sexu recepto*: reminiscerentur sui sexus, quem videntur ejurare alias, cogitarent se feminas esse, natura sua subiiciendas viris. *Hippolyte* Martis filia, Amazonum regina, cui balneum detraxit Hercules. Vid. Hygi. f. 30.

XII

- A**ge cuncta nuptiali
 Redimita vere tellus
 Celebra toros heriles.
 Omne nemus cum fluviiis
 5 Omne canat profundum.
 Ligures favete campi,
 Veneti favete montes,
 Subitisque se rosetis
 Vestiat Alpinus apex,
 10 Et rubeant pruinæ.
 Athesis strepat choreis,
 Calamisque flexuosus
 Leve Mincius susurret,
 Et Padus electriferis
 15 Admoduletur alnis.
 Epulisque jam repleto
 Refonet Quirite Tiberis,
 Dominique læta votis
 Aurea septemgeminas
 20 Roma coronet arces.

Procul

13 lene *Vien. Bas. sed leve jam Vic.*
jam Vic. & Vien.

17 Quirine *Bas. sed Quirite*
jam Vic. & Vien.

1 *Nuptiale ver*, ut *Anni genit-
 lis hora* Plin. 9, 35. Ver floribus
 suis coronat terram uti sponfam
 mox parituram fructus &c.

3 *Heriles toros*, splendide: do-
 minus, herus terrarum orbis est
 Honorius, hujus honori se exor-
 nat terra.

4 *Observe*nt, qui talia primum
 legunt, esse has strophas quino-
 rum versuum, Anacreonticorum
 trium, quarti qui binis choriamb-
 bis constet, quinti qui choriambo
 cum Bacchio. Ultimi duo in unum

junguntur in Vicentina.

10 *Rubeant pruinæ*, quibus ad-
 huc albet campi, rosæ & flori-
 bus aliis.

14 *Electriferas alnos* Padi vocat
 non jam ex historia naturali, de
 qua satis jam tum constabat, sed
 ex fabula Phaëthontis & sororum
 Heliadum. *Alnos* vocat, quas alii
Populos, vicina arborum genera,
 utraque forte ea tempestate ad Pa-
 di ripas frequentia.

19 *Septem colles*, quibus in-
 dignificata est Roma, sunt quasi to-
 tidem

- Procul audiant Iberi;
 Fluit unde semen aulæ:
 Ubi plena laurearum,
 Imperio feta domus,
 25 Vix numerat triumphos.
 Habet hinc patrem maritus,
 Habet hinc puella matrem,
 Geminaque parte ductum
 Cæsareum flumineo
 30 Stemma recurrit ortu.
 Decorent vireta Bætin,
 Tagus intumescat auro,
 Generisque procreator
 Sub vitreis Oceanus
 35 Luxurietur antris.
 Oriensque regna fratrum,
 Simul Occidensque plaudat.

Placidæ

22 fuit *al.* 24 freta *Baf.* 29 flammeo *pri. editt.* flamineo *Baf.*
 & *al.* fœmineo *al.* 35 undis *al.* antris *Vien. marg.*
 & *Baf. marg.*

tidem illius capita, quæ coronat
 publica hilaritas.

21 Iberi sunt Hispani, unde ortus Theodosius Comes, avus Honorii & Serenæ. V. 8, 20. *Domus imperio feta* quæ plures peperit, a Trajano inde, Imperatores & triumphales.

30 *Stemma* illud *Cæsareum*, lineas illas, ut vocamus vulgo, imaginatur poëta instar fluminis insulam facientis. Caput est Theodosius Comes: hinc finditur flumen in duo velut brachia, aut rivos adeo, in Theodosium Imp. & Honorium Serenæ patrem: hi duo rivi denuo confluunt, dum Honorius Imp. ducit Serenæ filiam.

Quod *ortu flumineo* recurrere h. e. denuo concurrere dicit *stemma Cæsareum*, videtur imaginem illiobversatam fluvii ex duobus minoribus confluentibus orti, ut in vicina nostra Visurgis coeuntibus hinc Werra hinc Fulda oritur.

33 *Generis procreator Occidus* illustratur collatis 7, 176 & 8, 22.

34 *Vitreus*, in quantum Oceani epitheton est non modo ad pelluciditatem, sed ad colorem etiam viridem refertur.

36 *Oriens & Occidens* sunt regna duorum fratrum, cum Orientem Arcadio, Honorio Occidentem pater attribuisse.

- Placidæ jocentur urbes,
 Quæque novo, quæque nitent
 40 Deficiente Phœbo.
 Aquiloniæ procellæ,
 Rabidi tacete Cori.
 Taceat fonorus Auster.
 Solus ovantem Zephyrus
 45 Perdominetur annum.

38 locentur, ferantur *al.* lætentur *vulg.* plane metro repugnet.

48 rapidi *al.*

45 Pene est ut malim dividi tione poetica, dominetur per
 præpositionem, ut non sit compo- annum.
 situm *perdominetur*, sed transposi-

XIII

- Solitas galea fulgere comas
 Stilicho molli nocte corona.
 Cessent litui, sævumque procul
 Martem felix teda releget.
 5 Tractus ab aula rursus in aulam
 Redeat sanguis patris officiis.
 Junge potenti pignora dextra.
 Gener Augusti pridem fueras,
 Nunc rursus eris focer Augusti.
 10 Quæ jam rabies livoris erit?
 Vel quis dabitur color invidiæ?
 Stilicho focer est, pater est Stilicho.

7 fœdera Cuj.

1 *Coma fulgent galea*, i. fulgenti
 galea rectæ sunt: *molli corona* e flo-
 ribus mollibus texta.

6 *Patris officiis* Stilichonis opera,
 filiam suam Honorio desponsantis,
 ejus rei symbolum est, quod ipse

pater filie manum jungit manui
 generi.

12 Vel simpliciter Stilicho focer
 est Honorii, Mariæ pater: vel, non
 mirum est Stilichonem esse focer-
 um Honorii, jam pater erat Ho-
 norio ob tutelam.

L

XIV At-

XIV

Attollens thalamis Idalium jubar,
 Dilectus Veneri nascitur Hesperus.
 Jam nuptæ trepidat sollicitus pudor.
 Jam produnt lacrimas flammea simplices.
 5. Necessa, juvenis, cominus aggredi,
 Impacata licet sæviat unguibus.
 Non quisquam fruitur veris odoribus,
 Hyblæos latebris nec spoliât favos,
 Si fronti caveat, si timeat rubos.
 10. Armat spina rosas, mella tegunt apes.
 Crescunt difficili gaudia jurgio,
 Accenditque magis, quæ refugit, Venus.
 Quod flenti tuleris, plus sapit, osculum.
 Dices ô quoties, Hoc mihi dulcius,
 15. Quam flavos decies vincere Sarmatas!
 Adspirate novam pectoribus fidem,

Mazfu-

1 Poëtica quadam licentia *Idalium* est, quidquid Veneri vel sacrum vel carum est: neque enim ullus hic Geographiæ respectus locum habet. Sic *Olympium* vocant, quod Jovi carum vel simile volunt offendere.

3 Non videntur simpliciter puellæ omnes metum illum simulare: sed cum fidelis matrum cura nihil magis studeat, quam custodire modestiam filiarum, solent illas metu quodam virorum in universum implere, vnde relinquatur nuptis etiam alterius minimum viri metuens certo federe castitas. Hinc aduersione quadam et velut mechanica ratione, oritur ille sollicitus pudor &c.

4 Flammea illa h. e. flammei coloris vela subtilia cum sint, non

possunt continere largiores aliquantum lacrimas, quas pulchre vocat simplices, inscientiæ cujusdam & innocentie vel vere vel fictæ indices.

7 Observare licet in duabus similitudinibus *rosa* & *mellis* illum oratorum & poëtarum morem, qui in redditionibus, et relationibus, non solent eundem tenere ordinem, qui est in protasi.

11 Notum est illud Petro. c. 15. *Nolo quod cupio statim tenere, Nec victoria mi placet parata.* Aliter Horat. Sermon. 1, 2. 105.

16 Adspirate antiquum symbolum amoris & transfusarum velut mutuo animarum. Hinc dicti videntur illi Græcorum Ἐρασμοί, amore sancto inter se devincti.

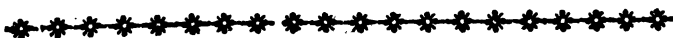
- Manfuramque facem tradite sensibus.
 Tam junctis manibus nectite vincula,
 Quam frondens edera stringitur æsculus,
 20 Quam lento premitur palmite populus.
 Et murmur querula blandius alite
 Linguis assidui reddite mutuis.
 Et labris animam conciliantibus,
 Alternum rapiat somnus anhelitum.
 25 Amplexu caleat purpura regio,
 Et vestes Tyrio sanguine fulgidas
 Alter virgineus nobilitet cruor.
 Tum victor madido profilias toro
 Nocturni referens vulnera prælii.
 30 Ducant pervigiles carmina tibiæ,
 Permissisque jocis turba licentior
 Exsultet tetricis libera legibus.
 Passim cum ducibus ludite milites.
 Passim cum pueris ludite virgines.
 35 Hæc vox ætheriis intonet axibus.
 Hæc vox per populos, per mare transeat:
 Formosus Mariam ducit Honorius.

22 assiduis -- mutui *al.* assidue *it.* assiduo -- mutuis *al.* nunciis *al.*
 23 animum *al.* 25 careat *Vic. Basf. male.* caleat *jam Vien.*
 35 insonet *MS.* auribus *MSS.*

20 Hic versus probat, non *opu-*
lum modo, sed *populum* etiam ar-
 borem maritandis viribus aptam, de
 quo aliquid adnotare me memini
 ad Colum. 5, 6. 4.

25 Merito ex hoc & similibus
 poetæ nostri locis concludit Can-
 gius Famil. Byz. p. 72, non obiisse
 Mariam virginem, & nuptias col-
 locat in A. 394, Honorii decimum
 quartum.

XV

CL. CLAUDIANI

DE

BELLO GILDONICO*

LIBER

Reditus imperiis Ausfer, subiectaque rursus
 Alterius convexa poli. rectore sub uno
 Conspirat geminus frenis communibus orbis.
 Junximus Europen Libyæ. concordia fratrum
 5 Plena redit. patriis quod solum defuit armis,
 Tertius occubuit nati virtute tyrannus.
 Horret adhuc animus, manifestaque gaudia differt,
 Dum stupet, & tanto cunctatur credere voto.

Nes

*) De bello Gildonis MS. 2 alterni ex MS. Heinſ. qui interpre-
 tatur vtriusque. 3 conspirant gemini -- orbis al.
 5 arvis al.

*) Hic carmini præfigebatur vulgo illud, quod Heinſiana exemplaria ſecutus poſui pro præſatione libri II in Ruſinum ſ. n. 4, ubi videri poteſt adnotatio. Ceterum neque hic ponere opus eſt, quidquid de Gildone & bello hoc aliunde ſcitur. Diligenter, ut ſolebat, collegit omnia contulitque & hiſtoricorum & legum & poëtæ noſtri loca Jac. Gothofredus in Chronol. Cod. Theod. ad A. 396 & duo ſequentes, in quos bellum incidit. Nos ea adferre ſatis habemus, quæ ad intelligentiam poëtæ neceſſaria ſunt.

1 *Auſtram* hic poni pro Africa, dubium non eſt, cum Gildo Comes, & magiſter utriusque militiæ per Africam, hic tyrannidem arripuerit (Arcadii nomine uſus cui vindicare videri vellet Africam, quod colligas e Zoſimo 5, 11. Cf.

hic 259) hic victus ſit. Hic eſt alter *polus*, cælum aliud, hic alter *orbis*, & *axis*, cui *geminus* Europe. Occidentem, qui ſub Honorio reſſore uno erat, dividit in Europen & Libyam. Sic infra 458 *Axem* (polum arcticum) & *Notum* ponit.

4 *Concordiam fratrum* interrumpat erepta Honorio Africa, ſub umbra certe Arcadii, vel Eutropii potius, qui Stilichonem ſtudebat evertere. Vid. ad 236.

6 *Tertius* eſt Gildo poſt Maximum & Eugenium a patre Theodoſio victus.

8 *Cunctatur credere*, ut apud Hor. Ser. 2, 5. 100 *Et certam vigilam, Quarta eſto partis Ulyſſes Audieris. heres*. Sic Apulejus Met. 3 p. 57. 80 *Pric. Exſternatus atque attonitus -- deſcriptis diu populis an vigilaret? ſcire quarebat*. Sed omnium maxime huc pertinet ſanctus poëta noſter

- Nec dum Cinyphias exercitus attingit oras,
 16 Jam domitus Gildon. nullis victoria nodis
 Hæsit, non terræ spatio, non objice ponti.
 Congressum, profugum, captum vox nunciat una,
 Rumoremque sui prævenit laurea belli.
 Quo, precor, hæc effecta Deo? robusta vetusque
 25 Tempore tam parvo potuit dementia vinci?
 Qem veniens indixit hiems, ver perculit, hostem.
 Exitii jam Roma timens, & fessa negatis
 Frugibus, ad rapidi limen tendebat Olympi,
 Non solito visu, nec qualis jura Britannis
 20 Dividit, aut trepidos submittit fascibus Indos.
 Vox tenuis, tardique gradus, oculique jacentes
 Interius. fugere genæ, jejuna lacertos
 Exedit macies. Humeris vix sustinet ægris
 Squalentem clipeum: laxata casside prodit

L 3

Cani-

- 16 induxit *al.* Sed indixit *ut MSS.* & alio usu poeta *Heins.* proterit
MS. perdidit *al.* 17 exitium *al.* 19 vulru *al.* rura *Bas. marg.*
 21 latentes Interius, sedere *Vic. & MSS. pulchre.*
 24 cuspidē *Caj. ad Bas.*

Æt Psal. 126, 1 secundum Ebræos, fuimus inflat somniantium. Nam quid sibi velint Alexandrini & Vulgatus, cum יִשְׁמְרוּ reddunt παρατηρημένοι & consolati, non facile apparet: nisi, quod legisse videntur יִשְׁמְרוּ.

9 *Cinyphias* Africanas, speciatim Syrticas oras signat, ubi *Cinyphus* fluvius. Nobilitant regionem *hirsi Cinyphii* Virg. Ge. 3, 312 quorum pilis utebantur in usum ciliciorum.

12 *Congressum, profugum, captum* gradatio non minus elegans quam Cæsaris illa gloriatio, *Veni, vidi, vici.* Ad quam nos aliquando aluimus in ignavum militem, *Namque venit, videt, atque fugit pro viribus hostem.*

17 *Fessa negatis frugibus* Roma, quas interciperet Gildo, ne ex horreo illo Italiæ Africa exporta-

rentur. Scribit ea de re Sidonius 4, 4 ad Stilichonem: *In metu sumus, ne ob sit commeatibus annona-riis medii temporis mora, & perturbatio plebis oriatnr.* quo nomine seditionem intelligi non dubito.

18 *Rapidum* vocat *Olympum* ob conversionis celeritatem.

19 *Britannos & Indos* nominat, ut maxime ferros, & tarde ad reverentiam Romani nominis perductos.

21 *Jacentes oculi*, non modo languidi & demissi, sed profundius merfi, quod efficit fames, consumtis illis velut puluillis pinguibus, quibus sustinentur & ali-quantum exprimuntur oculi. Sed jam indicavi mihi placere magis *latentes* oculos: certe illud *Interius* ad oculos non ad genas refero.

24 *Squalet clipeus* a neglectu et incultu: huc pertinet etiam *plena rubiginis hasta.*

- 25 Canitiem, plenamque trahit rubiginis hastam.
 Attigit ut tandem cœlum, genibusque Tonantis
 Procubuit, tales orditur mœsta querelas:
*„Si mea mansuris meruerunt mœnia nasci,
 Jupiter, auguriis; si stant immota Sibyllæ
 30 Carmina; Tarpejas si necdum respuis arces:
 Advenio supplex, non ut proculcet Araxem
 Consul ovans, nostræ premant pharetrata secures
 Sufa, nec ut rubris aquilas figamus arenis.
 Hac nobis, hæc ante dabas. nunc pabula tantum
 35 Roma precor. miserere tuæ, pater optime, gentis.
 Extremam defende famem. satiavimus iram,
 Si qua fuit. lugenda Getis, & flenda Suiæ
 Hausimus. ipsa meos exhorret Parthia casus.
 Quid referam morbove luem cumulosve repletos
 40 Stragibus, & crebras corrupto fidere mortes?*

Aut

25 canities al. 30 despicias al. 31 Oaxen al. sed ille Cretæ ef.
 38 horreret, horrebat, horreseit, horret jam al. 39 tumulos al.
 sed cumulos probat Heins. Cf. 1, 10.

25 Canitiem ponit ut senium, senescere, consensescere, quod de tristitiæ effectibus solet ab optimis quibusque poni. Ab hoc senio est etiam quod trahit hastam, non vibrat; aut crispat, ne fert quidem aut gerit. Ad eundem languorem signandum pertinet illud Attigit ut tandem, post longiusculam reptandi moram, cœlum.

28 Meruerunt hic non posse significare, fecerunt aliquid, cuius merces, præmium certe, esset æternitas, res ipsa ostendit. Meruerunt, fato quodam propitio consecuti sunt.

29 Sibyllæ carmina, libri Sibyllini, quibus fata rei publicæ contineri, persuadebant populo, quos custodiebant, adibantque, si opus esset, aucto cum reip. incrementis numero, Duumviri, Decemviri, Quindecimviri sacrærum.

30 Tarpeja arces, rupes, in quibus Capitolium, & templum Jovis.

31 Araxen, ubi sunt Scythæ, Bactriani: pharetrata Sufa Parthorum urbs capitalis, qui arcubus ex equis utuntur: rubra arena inaris Erythræi, s. Oceani, Parthorum & Indorum litora alluentis.

37 Getæ, Sueni, Parthi nationes inimicæ plerumque, certe parum pacatæ, propter communem tamen humanitatem miserias nostras lugere videntur. Sic nostri in describendo magno dolore dicunt, se neque hostibus optare tantum molestiæ. Cf. 8, 653. 18, 394.

40 Sidus pro cœli s. æris, τὸ πρῶτον temperie vel intemperie poni, non a poetis modo, sed aliis quoque, hic meminimus.

*Aut fluvium, per tecta vagum, summisque minantem
Collibus? ingentes vixi submersa carinas,
Remorumque sonos, Et Pyrrhæ sæcula sensi.
Hei mihi, quo Latiae vires, Urbisque potestas
45 Recidit? in qualem paullatim fluximus umbram?
Armato quondam populo patriisque vigebam
Conciliis. domui terras, urbesque revinxi
Legibus. ad solem victrix utrumque cucurri.
Postquam jura ferox in se communia Cæsar
50 Transtulit, Et lapsi mores, desuetaque prisca
Artibus in gremium pacis servile recessi,
Tot mihi pro meritis Libyam Nilumque dedere,*

L 4

Ut

41 an MS. 45 decidit al. & æquum fere jus habet utrumque verbum.
46 armatis quondam populis patrumque al. etiam Vic.
47 hominesque, omnesque al. 50 elapsi al.

41 Per tecta intelligo non quæ anguste ita dicuntur & proprie, ubi sunt cantherii & regulæ: sed participiali, nec in solita & ipsa ratione, ea quæ tecta sunt ab cæli injuriis. Satis est molestiæ, si imas partes perfluat, impleatque Tiberis. Si omnino tecta, ubi sunt regulæ, poëta intellexit, debuit, si modestus esse voluit, intelligere tecta in locis humilibus inter colles constituta.

43 *Pyrrhæ sæcula* uxoris Deucalionis. Respexit tota hac descriptione Hor. Car. 1, 2, quod hæc præsertim appellatio ostendit. Sed multo moderarius ille, *Terruit gentes grave ne rediret sæculum Pyrrhæ*. Aliud est metuere sæculum *Pyrrhæ*, aliud sentire.

45 Phantasia pulcherrima in verbo *fluximus*, juncto cum *paullatim*, & cum *umbra*.

46 *Populus Romanus* quondam armatus erat totus, vigorem suum debebat *conciliis patriis* h. e. Patrum s. senatus. Negat Bentlejus ad Hor. Car. 3, 6. 20 hoc posse significari his verbis, & levissima mutatione, cui favent libri plures,

ita legit, *Armatis quondam populi patrumque vigebam Conciliis*. Ego patria *concilia* posse bono exemplo dici senatoria, non ausim confirmare nec refellere; sed nec damnamus antiquam lectionem, *patrumque vigebam conciliis*. *Armata concilia* pulchre respondent centuriatis comitiis.

49 Nescio quam sapienter, animose quidem poëta liberam reimp. laudat, accusat Cæsarem tyrannidis, et ab Imperio unius cladem morum derivat.

51 *Servile* jungo cum *gremio*. Est quidem *gremium*, molle ut matris; est *pacis gremium*; attamen *servile*. Non est opus vel *servile* adverbialiter sumere cum Heinio (ut *servile gremio* infra 365) vel *servire* cum Barthio substituere.

52 Pro meritis his Romæ, quod ea concessit in *servile gremium* (cf. 20, 96) Augusti, qui nomine Principis cuncta discordiis fessa sub imperium recepit (Tac. An. 1, 1) & illius successorum, hi dederunt illi *Libyam & Nilum*, h. e. classes illas frumentarias in mari infero constituerunt, quæ frumenta Africa &

- Ut dominam plebem, bellatoremque senatum
 Classibus æstivis alerent, geminoque vicissim*
 55 *Litore diversi complerent horrea venti.
 Stabat certa salus. Memphis si forte negasset,
 Pensabam Pharum Gætulis messibus annum.
 Frugiferas certare rates, lateque videbam
 Punica Niliacis concurrere carbasa velis:*
 60 *Cum subiit par Roma mihi, divisaque summis
 Aequales Aurora togas: Aegyptia rura
 In partem cessere novam. spes unica nobis
 Restabat Libye, quæ vix ægreque fovebat
 Solo ducta Noto, numquam secura futuri,*
 65 *Semper inops ventique fidem poscebat, Et anni.
 Hanc quoque nunc Gildon rapuit sub fine cadentis
 Autumni. pavido metimur cæcula voto,
 Puppis si qua venit, si quid fortasse potenti
 Vel pudor extorsit domino, vel prædo reliquit.*
 70 *Pascimur arbitrio Mauri, nec debita reddi,*

Sed

57 parilem al. 60 subito editt. ante Scal. diversaque al.
 69 præda al.

& Aegypti in Italiam, portum præcipue Pureolanum, adveherent. Has classes *diversi venti* dum verus meridiem in Aegyptum & Africam impellunt, vel inde referunt in Italiam, complent horrea, quibus Roma alitur. Lamprid. Commodus c. 17 *Classem Africanam instituit, quæ subsidio esset, si forte Alexandrina frumenta cessassent.* Sed de tota frumentatione & re annonaria Romana vid. Lipsi Elect. 1, 8.
 57 *Pharus annus*, annona ex Aegypto advecta, *Gætula messes* ex Africa.

60 *Subiit*, succrevit altera nova & per antiquæ Roma, Constantinopolis: *Aurora* h. e. Oriens, Orientalis Imperii caput *summis vestem Romanam*, togas, classis frumentaria ex Aegypto iussa ire Constan-

tinopolin, Romanis relicta Africa, quæ spes ab hac classe pendens unice, *solo noto vento* ducta (cum Aegyptiam classem etiam juvaret Eurus) nunquam satis secura &c. Opus est convenire *fidem anni* h. e. fertilitatem (Hor. Car. 3, 16. 30 st. *getis certa fides meæ*) & *fidem venti*.

66 *Metimur oculis*, & computatione spatii ac temporis, estimationeque venti, conjecturam facimus, quando venire possint naves frumentariæ.

68 Idem Gildo, quatenus potius est dominus Africæ, generoso pudore aliquantulum annonæ sibi velut extorquet, indulget Romanis; quatenus prædo est, non comprehendere potest omnia, quædam reliquit.

*Sed sua concedi jasset, gaudetque diurnos,
Ut famulae, præbere cibos, vitamque famemque
Librat barbarico fastu, vulgique superbit
Fletibus, Et tantæ suspendit fata ruinæ.*

75 *Romuleas vendit segetes, Et possidet arva
Vulneribus quæsitæ meis. ideone tot annos
Flebile cum tumida bellum Carthagine gessi?
Iccirco voluit contempta luce reverti
Regulus? hoc damnis, genitor, Cannensibus emi?*

80 *Incaustum toties lituis navalibus æst
Hispanum Siculumque fretum? vastataque tellus,
Totque duces cæsi, ruptaque emissus ab Alpe
Pænus, Et attonitæ jam proximus Hannibal urbi?
Scilicet, ut domitis frueretur Barbarus Afris,*

85 *Muro Justinui Martem, noctesque cruentas
Collina pro turre tuli? Gildonis ad usum,
Carthago ter victa ruit? hoc mille gementis
Italiciæ clades, impensaque sæcula bello,
Hoc Fabius fortisque mihi Marcellus agebant,*

L 5

Ut

79 egi *al. conf.* 24, 188. 82 immissus *al. Cf.* 26, 641. 85 Mauro
MSS. *sed muro bene tueretur Heins.* 87 hæc *al.* 88 bellis *al.*
89 simul *al. sed mihi elegans, probatumque Heins.*

74 *Librat*, suspendit fatalem ruinam et cladem Romæ ut in libra, cujus ipse deinde examen impellit quo placet.

75 *Romuleæ segetes* sunt in ipsis Africæ agris, quos devictos sibi tributarios & vestigales fecerant nepotes Romuli.

78 *Contempta luce*. Poterat tum scire Claudianus e Diodoro Siculo, (vid. p. 566 Wessel.) de Regulo, quæ tradiderant Romani si non facta, incertissima certe esse: sed servit scenæ ut Horat. 2, 5. 49 *Atqui sciebat, quæ sibi barbarus Terror pararet.*

80 *Æst* fretum audax certe me-

taphora: sed in qua non flamma spectatur, sed ille motus incestinus & turbidus, qui existit in concursu classium post signa lituis data concurrentium & miscentium omnia. Quid quod *candens aqua* placuit Columelle 6, 5. 2 & 12, 53. 4. quidni *fretum* poetæ ardeat? Hoc ergo Rôma dicit, frustra sunt, bella, clades, victoriæ, si mihi fame pereundum est, si Gildo potest mihi interciperi alimenta.

86 *Collina turris*, de porta Collina, ut Juven. 6, 291.

88 *Ter victa Carthago* respicit ad tria bella Punica.

- 90 *Ut Gildo cumularet opes? haurire venena
Compulimus dirum Syphacem, fractumque Metello
Traximus immanem Marii sub vincla Jugurtham,
Et Numidæ Gildonis erunt? proh funera tanta,
Proh labor! in Bocchi regnum sudavit uterque*
- 95 *Scipio. Romano vicistis sanguine Mauri.
Ille diu miles populus, qui præfuit orbi,
Qui trabeas, & sceptrâ dabat, quem semper in armis
Horribilem gentes, placidum sensere subactæ.
Nunc inhonorus, egens, perfert miserabile pacis*
- 100 *Supplicium, nulloque palam circumdatus hoste,
Obsessi discrimen habet. Per singula letum
Impendet momenta mihi, dubitandaque pauci
Præscribunt alimenta dies. heu prospera fata,
Quid mihi septenos montes, turbamque dedisti*

Quæ

93 ut — cantconj. Heinsf. 94 pro dolor al. sed labor ex 'MSS. & ratione Heinsf. 101 adit conj. Heinsf. 103 fati conj. Heinsf. & laudat exempla. 104 dedisti, Jupiter: dedisti, fata, al.

91 Syphacem & Pedia lex respuit, & fides historiæ. Doctior fuit Claudianus, quam ut ignoraret victi monumenta Syphacis Propert. 3, 9. 61. Non ignoravit, quid de morte Syphacis Polybius tradiderit, & dissentiens ab illo Liv. 30 extr. Neque rara sunt in poëta nostro mutando, interpolando audaciæ veterum descriptorum specimina. kaque placet Barthii conjectura, probata etiam Brouckhuisio ad Prop. l. c. *dirum Annibalem*, quo & versui consulitur & historiæ. Qui Syphacem hic inculcavit, ille forte somniabat aliquid de Sophonisba Syphacis uxore, cui, cum servare eam non posset, veneni poculum misit novus maritus Masinissa ap. Liv. 30, 15.

92 Pulchra brevitate totum Salustii Jugurtham comprehendit. Numidæ, ad quos domandos Metello & Mario opus fuit, a Gil-

done, barbaro homine, nobiseripientur?

94 Devictis, utriusque Scipionis opera, Pœnis, caput erexit Bocchus; Romano sanguine in bellis cum Jugurtha fuso, Mauri vicerunt. Hoc ferendum erat: fideles enim amicos sibi hic paravit resp. Sed quæ nunc fiunt, indigna sunt.

98 Secundum illud Virgilianum Aen. 6, 854 *Parcere subjectis, & debellare superbis*: & mox in mente fuisse Poëtæ debet Juven. 6, 293 *Nunc longa patimur pacis mala*. Nam *miserabile pacis supplicium* videtur significare, intermissas per pacis tempus exercitationes bellicas.

102 Dubitanda alimenta tanquam terminum quandam præfiniunt et præscribunt pauci dies, dubium est, utrum post paucos dies alimenta necessaria superfutura sint.

- 105 *Quæ parvo non posset ali? felicior essem*
Angustis opibus. mallem tolerare Sabinos,
Et Veios. brevior duxi securius ævum.
Ipse nocet moles. utinam remeare liceret
Ad veteres fines, & mœnia pauperis Anci.
- 110 *Sufficerent Etrusca mihi, Campanaque culta,*
Et Quinti, Curique seges, patriæque petenti
Rusticus inferret proprias Dictator aristas.
Nunc quid agam? Libyam Gildo tenet, altera Nilum.
Ast ego, quæ terras humeris, Pontumque subegi,

De

114 numeris, armis, juvenis conjectura Criticor.

106 *Sabino* & *Veio* tanquam vicinos, liberos, interdum hostes: *brevior*, minor, frequenti hoc ævo figura.

109 Comparat Barthius Hor. Car. 4, 7. 15 ubi *Ancum* divitem dici ait. Non repugnaret illud Claudiano, cum *Ancus* illis temporibus *dives*, comparatione autem Imperatorum post Cæsarem pauper vocari potuerit. Sed in melioribus libris Horatii est *dives Tullus & Ancus*.

111 *Quintius* ille & *Curius* dictatores ab aratro. Illud *petenti patriæ* non satis expeditum est. Pauper uterque non potuit frumentis suis sublevare patriam: non videretur igitur hoc sibi velle poeta, Romam malle famem suam levare de latifundiis veterum dictatorum suorum, quæ illi nulla haberent: sed *petenti* intelligam *ipso*; patriæ ipsos imploranti, & dictaturam illis offerenti, inferebant ipsi segetes suas: quo tempore patria ipsos petebat, eo illi occupati erant in messibus colligendis & invehendis in urbem frugibus. Hanc imaginem mavult poeta, quam illam de aratro, quia hic de annonæ caritate ejusque remediis presentibus, sermo est. Hoc igitur sæculum redire optat Roma. Plin. 18, 3 *Manii Curii post triumphum, im-*

mensumque terrarum adjectum imperio nota concio est, perniciosum intelligi civem, cui septem jugera non essent satis. — Aranti quatuor sua jugera — Quintio Cincinnato viator attulit dictaturam etc.

113 *Alera* Roma, Constantino-
 polis, *Nilum*, Aegyptum tenet,
 & frumenta inde accipit.

114 *Humeris* Roma quomodo subigere terras potuerit, cum non statim appareat, proximum huic erat *numeri*, quomodo novimus vocari interdum milites, quatenus in numeros relati sunt; *juvenis* maxime facit ad sensum, & opponitur *senectæ*: sed quomodo in *humeris* mutatum sit, non reperias. Nihil est ergo melius quam servare lectionem omnium librorum, & ad eam illustrandam adhibere cum Barthio inscriptionem statuarum Sesostris apud Herodotum 2, 106 *ἐν τῇδε τῇ χειρὶ ὤμῳ τοῖς ἀμφοῖν ἐν τῇδε τῇδε*. Latos humeros fortitudinis notationem habere, humerorum in armatura frequentem esse apud patrem poetarum mentionem, constat. *Quin* juncturam lacerti cum humero esse cardinem omnium pene motuum in pugna, quis non videt. Hinc *fortes humeros* vocat Virg. Aen. 9, 364.

- 115 *Deferor. emerita jam præmia nulla senectæ.
DI, quibus iratis crevi, succurrite tandem,
Exorate patrem: tuque ô, si sponte per altum
Vestæ Palatinis mutasti collibus Idam,
Prædatoque lavas Phrygios Almonæ leones,*
- 120 *Maternis natum precibus jam flecte Cybelle.
Sin prohibent Parcæ, falsisque elusa vetustas
Auspiciis, alio saltem præsternite casu,
Et pœnæ mutatae genus. Porfenna reducat
Tarquinius. renovet ferales Allia pugnas.*
- 125 *Me potius sævi manibus permittite Pyrrhi.
Me Senonum furiis, Brenni me reddite flammis.
Cuncta fame leviora mihi., Sic fata, refusus
Obtineuit lacrimis. mater Cytherea, parenisque*

Flet

- 117 quæ vesta p. a. e MSS. Heinſ. 124 cades al. feralis Aclia pu-
gnas marg. Basf. 125 prosternite al. quod jam est v. 123. commit-
tite al. permittite etiam Basf. marg.

116 Quod *DI* iratis sit, vel caret successu, vel successum habet noxium suo domino. Male sibi evenisse queritur incrementa sua.

118 Mater Deorum *Idæa* s. *Phrygia* quæ eadem *Cybele*, *Cybelle*, *Cybele*, Romam evocata e libris Sibyllinis. Vid. Liv. 29, 11 & 14. Prætulit illa Dea Almonem fluvium, quem Tiberis prope Romam recipit, aquis Phrygiæ, Maeandro, Marisæ, Lycæ. Suum enim Almonem etiam Phrygiæ fuisse, frustra, credo, putavit Delrius. Ceterum solemne Romanum ex illa prima lavatione matris quam cum tota fabula describit Ovid. Fast. 4, 337, ortum, quod Kalendarium vetus ponit in VI Kal. April. nomine LAVATIO. An inde ortum in ecclesia Ro. festum Purificationis *virs Georgina*? De hoc solempni vid. Vales. ad Annim. Marcell. 23, 3 p. 386 & Spanh. ad Callim. Lau. Palladis 1 p. 526.

120 Meminerimus, Romam agere cum Matre Iovis, ut filium

hunc suum flectat quo ipsam exitio liberet. Sin hoc, si liberationem simpliciter negent fata, quæ sunt supra Jovem; exitii certe genus ut mutari petat. Fortiter mori vult filios suos Roma non fame languescere & perire: ut nostri heroës optant in acie in lecto, quod ajunt, gloriæ mori.

123 Qui hic sentit, se in his nominibus laborare: ille illico deposito poëta Florum aut Eutropium in manus sumat, neque redeat ad Claudianum ante, quam prima sæcula Romana percurrerit.

127 *Refusus lacrimas* intelligere possumus quasi retro fusas, reſortas, reſſſas certe interim: sed potuit poëta etiam voluisse denuo fusas, cum inter agendum stetitſent, jam verb nova quasi unda erumperet.

128 Pœniteret me lacrimarum Martis, nisi pater esset, nisi inter Veneris suæ & aliarum Dearum lacrimas versaretur.

Flet Mavors, sanctæque memor Tritonia Vestæ.

130 Nec sicco Cybele nec stabat lumine Juno:

Mærent Indigetes, & si quos Roma recepit

Aut dedit ipsa Deos. Genitor jam corda remitti

Cœperat, & sacrum dextra sedare tumultum:

Cum procul insanis quatiens ululatibus axem,

135 Et confusa genas, mediis apparet in astris

Africa. rescissæ vestes, & spicea passim

Serta jacent. lacero crinales vertice dentes,

Effractum pendebat ebur. talique supernas

Irrupit clamore fores. „*Quid magnæ moraris*

140 *Jupiter, avulso nexu, pelagique solutis*

Legibus, iratum populis immittere fratrem?

Mergi prima peto. veniant prærupta Pachyno

Aequo-

132 corde al. Sed merito Græcismum corda prætulit Heins. 135 con-
fusa, concussa, conscissa, discissa al. contrusa ex MSS. & aliorum usu
probat Heins. 138 et fractum al. superbas al. 139 irrumpit al.
142 prurupta conj. Heins.

139 Tritonia Pallas est, cujus parvulum signum Palladium (παλ-
λῶδιον forma deminuta) in Vestæ templo servabatur. Indigetes v. g. Fœni Aeneas, Romulus: recepit Roma Aesculapium & postea Ili-
dem; dedit Julium Cæsarem & ce-
teros, qui consecrati sunt Impera-
tores.

139 Sacrum tumultum appellat perturbationem, fletus, querelas deorum earumque: hunc dextra sedat Jupiter, narræden, manu si-
lentium poscit.

136 Spicea sarta symbolum ferti-
litaris Africanæ unitatum. Crina-
les dentes h. e. ebur effractum in
exuvii capitis elephanti, quas
pro casside in capite gerit Dea
Africa, pendent negligenter quasi
desuantes, non erecti sunt velut
ad pugnam, quo firu illi exhiben-
tur in nummis antiquis Alexandri
M. tum gentium Cæcilie, Cestie,
Eppie; in primis in nummo Au-

gusti ap. Morell. Tab. 50, 5. Adeo
nummi antiqui fidem scriptorum
firmant, & contra nummis aucto-
ritatem faciunt boni poetæ. Quod
crinales vocat dentes, potuit ima-
ginari illos, tanquam cincinnos
quosdam; aut tanquam acus crina-
les: ut Medusa habet pro cîni-
bus angues, ita hic in loco cri-
nium sunt dentes ebori.

141 Avulso nexu solutis vinculis,
quibus devinctum ordinatumque
continetur hoc universum, rupto
federe inter fratres Jovem, Ne-
ptunum, Plutonem inito, ne al-
ter alterius fines turbet: adeo ut
modo Neptunus ditionem Jovis,
qua Africa est, invadat.

142 Veniant a Pachyno, quod
proximum Afriæ Siciliæ promun-
torium est æquore vel prærupta, vt
præruptus aquæ mons: Aen. 1, 109;
vel prærupta prorumpentia eodem
sensu: sed prius videtur melius
quia terribilius.

- Æquora. laxatis subsident Syrtibus urbes.*
Si mihi Gildonem nequeunt abducere fata,
 145 *Me rape Gildoni. felicior illa perusta*
Pars Libya, nimio quæ se munita calore
Defendit, tantique vacat secura tyranni.
Crescat zona rubens. medius flagrantis Olympi
Me quoque limes agat. melius deserta jacebo
 150 *Vomeris impatiens. pulsus dominantur aristis ;*
Dipsades, & sitiens attollat gleba cerasas.
Quid me temperies juvit? quid mitior æther?
Gildoni secunda fui. jam Solis habena
Bis jenas torquent hiemes, cervicibus ex quo.
 155 *Hæret triste jugum: nostris jam luctibus ille*
Consenuit, regnumque sibi tot vindicat annos:
Atque utinam regnum! privato jure tenetur,
Exigui specie fundi, quod Nilus & Atlas

Diff-

- 145 præusta MS. 146 medio MS. 150 aratris al. aristis etiam
 Cuj. 156 conuevit al. annis al. 157 tenemur al.
 158 exilis al.

143 Syrtis aggerem præstant terris, quas præcingunt: his laxatis solutisque irruunt undæ, urbes submergunt.

145 *Me rape Gildoni*, Perde me, ne Gildo habeat ac perdat. Eripitur hosti, qui ante moritur quam in potestatem hostis perveniat.

147 *Vacat vacua est* cultoribus, frugibus, bonis aliarum regionum; sed ob id ipsum etiam *secura tyranni* hujus & cujuscunque alterius.

148 *Medius limes flagrantis Olympi*, Zona torrida exulta caloribus (ut tum adhuc putabatur) me quoque *agat*, auferat, involvat, ut pars illius sim. Ut ante submergi fluctibus maritimis, ita hic ardoribus exuri mavult, quam servire Gildoni.

151 *Dipsades a siti intolerabili,*

quam istis inferunt diætæ, & cerasæ, corniculatæ serpentes nobilitatæ præsertim Lucani versibus V. G 9, 610-716. Utrumque genus junxit 9, 851 *Pro Cesare pugnant Dipsades, & peragunt civilia bella cerasæ*. Gleba sitiens simpliciter terram aridam indicat: hæc attollit cerasas h. e. generat, nutrit, incitat ut attollant se ad nocendum.

156 *Consensescere* alias ad decrementum virium & velut senilem marcorem pertinet: sed hic inveteratam potentiam notat ætate ipsa confirmatam.

158 *Specie fundi*, ut instar fundi. Non potest regnum vocari potestas quam Gildo arripuit exercetque; possidet ille instar patrimonii totam Africam, quam terminis quibusdam & finibus describit Poëta, inter Nilum & Atlan-

tem,

- Diffidet. occiduis quod Gadibus arida Barce,*
 160 *Quodque Parætonio secedit litore Ganges,*
Hoc sibi transcripsit proprium. pars tertia mundi
Vnius prædonis ager. distantibus idem
Inter se vitiis cinctus; quodcunque profunda
Traxit avaritia, luxu peiore refundit.
 165 *Instat terribilis vivis, morientibus heres,*
Virginibus raptor, thalamis obscænus adulter.
Nulla quies. oritur præda cessante libido,
Divitibusque dies, & nox metuenda maritis.
Quisquis vel locuples vel pulcra conjuge notus,
 170 *Crimine puljatur falso. si crimina desint,*
Accitus conviva perit. mors nulla refugit
Artificem. varios succos spumasque requirit
Serpentum virides, & adhuc ignota novercis
Gramina. Si quisquam vultu præsentia damnet,
 175 *Liberiusve gemat, dapibus crudelis in ipsis*

Emi-

161 transcribit al. 171 ascitus al. accitus Bas. marg. 175 dap.
 crud. herilem al. quod placebat Heinso.

tem, inter Gades & Barcen, quæ est in Cyrenaica: sed quod addit inter *Parætonium* Marmaricæ urbem, & *Gangen* nescio quid sibi velit. Gangem quidem certe Indiæ flumen intelligere nemo potest, qui Gildonis res ex Zosimo 5, 11 & Oroño 7, 36 cognoverit, vel ex ipso adeo nostro poëta. Verbo, aut *Ganger* alius etiam loci nomen est circa Occidentem Africæ, aut corruptum est, ex nomine vicino. Si *Tanger* hodiernum *Tangis* tum dicta esset, non *Tingis*, eo nos conjectura duceret.

170 *Pulsari crimine*, ut peti, ut *actione* aliquem *pulsare* dicunt Icti. Quin Ter. Phor. 1, 1. 13. *Tum Geta ferietur alio munere*, i. multabitur.

171 *Conviva perit veneno*: mortis a veneno nullum genus fugit

hunc artificem. Accusat artis veneficæ Gildonem, quam nobilis venenaria, Locusta illa Agrippinæ scelerum ac Neronis ministra tenuit, (vid. Tac. A. 12, 66) qua superiori ætate Vicina illa (*Voisin*) apud Gallos infamata est.

172 *Spuma* a spuendo dictæ, ut *sputa*. Videtur non ignorasse poëta, venenum illud quod morsis ab animali venenato vel rabioso nocet, inesse in saliva quadam inter gingivas & dentes hærente & ipso morfu infusa in sanguinem. E *spuma* Cerberi natum aconitum Ovid. Met. 7, 415. *Virides* intelligo, ut cum felle comparetur illud venenum.

173 *Novercarum vetus infamia*. Ovid. Met. 1, 147 in descriptione ferreæ ætatis: *Lurida terribiles nescens aconita noverca*.

*Emicat ad nutum stricco mucrone minister.
 Fixus quisque toro tacita formidine libat
 Carnifices epulas, incertaque pocula pallens
 Haurit, & intentos capiti circumspicit enses.*

- 180 *Splendet Tartareo furialis mensa paratu,
 Cæde madens, atrox gladio, suspecta veneno.
 Ut vino calefacta Venus, tum sævior ardet
 Luxuries: mistis redolent unguenta coronis.
 Crinitos inter famulos pubemque canoram*
- 185 *Orbatas jubet ire nurus, nuperque peremtis
 Arridere viris. Phalarin, tormentaue flammæ
 Profuit, & Siculi mugitus ferre juveni,
 Quam tales audire choros. Nec damna pudoris
 Turpia sufficiunt. Mauris clarissima quæque*
- 190 *Fastidita datur. media Carthagine ductæ
 Barbara Sidoniæ subeunt connubia matres.
 Æthiopem nobis generum, Naxamona maritum*

Inge-

- 179 lateri al. 182 urget al. 184 plebemque MSS. decoram MSS.
 187 tyranni Cuj.

176 *Emicat* simul celeritatem ad-
 allientis ministri, & ferri splendo-
 rem notat.

177 *Fixus toro*, unusquisque,
 propter metum commovere se non
 audens, non capit aut sumit hila-
 riter & cum appetentia quadam
 epulas, sed *libat*, delibatur, parce
 summisque labris modo attingit,
 partim malâ venena (hæ sunt *carni-
 fices epulae*, incertaque i. pericu-
 losa *pocula*) metuens, partim suspi-
 ciens clanculum, quasi impenden-
 tes suo, ut quondam in Dionysii
 convivio Damoclis, capiti gladios
 metuens.

182 *Crinitis famuli*, pueri deli-
 cati, comati, cirrati, iidem sym-
 phoniaci.

186 *Arridere viris nuper perem-*

tis, emphasin habet, quasi præsen-
 tibus illorum cadaveribus & in
 conspectu positis *arridere* jussit &
 coactæ essent mulieres.

187 *Siculus juvenis*, æneum il-
 lud bovis simulacrum a Perillo ita
 factum, ut igne subiecto crucia-
 tus qui inclusus erat, pro ejulatu
 humano, mugitus de naribus tau-
 ri prorumperet.

189 Non fatis est Gildoni immi-
 nuisse pudorem mulierum: quæ
 ipse, postquam abusus est, fastidit,
 etsi sint *clarissimæ*, consulari loco,
 prosternt Mauris barbaris. Ob-
 servemus, *Sidoniæ matres*, matro-
 nas Carthaginienses hoc seculo
 non, ut olim barbaras habitas,
 sed cives, ut erant, & cultu omni
 Romanis nihil inferiores.

Ingerit: exterrit: cunabula degener infans. 191

His fretus factis; ipso jam principe major 192

195 *Incedit: praeterea praeterrunt agmina longe.*

Circumdant equitum turmas; Regesque thianes; 196

Quos nostris ditae spoliis. perturbat avita 197

200 *Quinque domo; veteres detruunt raris colonos.*

Exiliis dispersa feror: numquamne reverti 201

200 *Fas erit, errantesque solo jam necdere civis?* 202

Iret adhuc illi verba dolor; nisi Jupiter alto 203

Cuspide solus: voces adjuvante notabat 204

Aetropos, & Lachesis jangebatur angina discis 205

„Neo te, Roma, diu, nec te patiemur inultam;

205 *Africa: committitur praefertur Honoris hostem;*

206 *Pergite securae: vestrum vis nulla tenorem*

Separat: & soli famulabitur Africa Roma.

207 *Qua regna ceciderunt: hic*

Dixit

193 discolor al. degener etiam Bas. marg. 197 perturbat al. 200 fas

201? imperfecto versu, ac deinde: Errantesque solo natali r. c. MS. Fas

erit, atque solo nat. r. c. al. F. e. errantes n. r. c. Pro jam,

202 inultas al.

203 Ipse cunabula interea, culci-

cella, fulimenta, quibus foven-

ti, infantes, exterreri videntur,

& perhorrescere infantem hybri-

dam, insoliti coloris, figurae penē

monstruosa, ex dispari semine or-

tum, semi-Maurum & semi-Pae-

nium.

201 Iret adhuc illi verba dolor,

diutius quaestura videbatur Africa,

nisi interpellasset Jupiter.

202 Aetropos quae immutabilita-

tem fuit, verti nescit, notat, exci-

pit, Jovis, haec enim sunt fa-

ta, in tabulis ex adamantis i. ferro,

ut 20, 165. Apud Ovid. Met. 15,

200 in templo Parcatum sunt Ex-

ere & solido rerum tabularia ferro.

Ille inclusa adamantis pessimi Fata

legit Caesaris Jupiter, quae ne in

Venatis quidem gratiam mutare

posset. Multo nosse decentius

Aetropo dat negotium notandi ada-

stante voces Jovis, & Lachesi ut

flamma sua illius discis jungat, ta-

lia ducat, qualia juber Jupiter.

206. An Pergite est diutius,

perpetuo securae esse in posterum?

Non satis placet: nam cum ea di-

cerentur, non erant securae. Po-

tius Pergite est nosse, ut in

Gloss. sicut Cic. ad Her. 4, 51.

Liv. 22, 53 dimittit supplican-

tes.

206 Tenorem dicit de mutuo ne-

ku Romae & Africae, mutuisque

subsidiis. Est enim tenor velut

continuitas, quod Dea, cum sine in-

terstitio res sibi succedant. Colum.

1, 6. 20 Vina caesarius vetuste-

scunt, quae sunt quodam tenore pra-

cocem maturitatem trahunt. Plin. 14,

2 f. 4, 3 Visula (vitis genus) im-

patiens variantis caeli; sed contra

tenorem unum algoris aestusue con-

stanti.

- Dixit, & afflavit. Romam meliore juventa.
 Continuo redit ille vigor, senisque colorem
 210 Mutavere coma. solidatam crista, resurgens
 Erexit galeam, clipeique recanduit orbis.
 Et levis excussa micuit rubigine cornus.
 Humentes jam Noctis equos, Lethaeque Somnus
 Frena regens, tacito volvebat sidera curru.
 215 Jam duo Divorum procerea, majorque minorque
 Theodosii pacem daturi gentibus ibant:
 Qui Jovis arcanos monitus, mandataque ferrent)
 Fratribus, & geminis sancirent foedera regnis.
 Sic cum præcipites, artem, videre, procellæ.

220 Assiduoque gemens undarum verberare autat

212 levis & conj. Heinf. conus Bas. & al. 214 gerens marg. Bas. cur-
 su al. lapsu MS.

216 Theodosii Bas.

220 motat, mutat al.

208 *Afflatum* dicunt de præfenti potestate Dei in utranque partem, ubi vel bonum quiddam vel malum subito & levissimo motu, sine machinatione, confertur, vel infertur. Illius exemplum Aen. i, 591 *Namque ipsa detorant Cæsariem Genetrix* (Venus suo Aeneæ) *lumenque juventa Purpurium, & lætos oculis afflarat honores.* Potest videri respexisse h. l. noster, sed non assecutus est divinum carmen Maronis. Sed & in malam partem Petro. c. 2 *Loquacitas --- animos juvenum ad magna surgentes velut pestilenti quodam fidere afflavit.*

210 An hæc respondent v. 24 de *laxata casside*, per quam apparebant cani? nunc *solidata* est & bene commissa. Deinde hic est Hypalage. nam galea proprie cristam erigit, non crista galeam. Nempe *crista resurgens* erectam ostendit galeam.

211 *Candere* magnū splendoris gradum ostendit, ut *ardere* & si-

millæ. *Cornus* porro totam hastam ostendit: *rubigo* enim ad ferrum & spiculum illius pertinet. Ut nostrum *Spes* proprie acumen ferream notat, tōtā tamen instrumentō nōmen dat. Qui *cornus* legerunt, intellexere partem galeæ, cui crista infixæ est. Sed hujus non videtur mentionem faciunt fuisse poëta post clipei mentionem interpositam.

215 *Senior Comes Africae*, parat *minoris* Imperatoris: utrique divite a poëta nostro *anagoræ* s. consecrati. Sed quidni præfiterit Imperator Theodosius ipse Patri suo honorem, quem suo Trajanus, de quo Spanhem. Diss. ii p. 328. *Theodosii* non Latinis modo placere, ut *Laurentius*, *Laudea*: sed etiam Græci ita, V. G. Anthol. 4. 4 *Theodosius*. Vid. Maître de Dial. Dor. p. 158, C.

218 *Geminis regnis Occidentis & Orientis*, quæ miscabant & inter se commistebant Rufinus, Sullicho etc.

Descessura ratis, cæca sub nocte vocati

Naufraga Ledaï instantant vela Lacones

Circulus ut patuit Lunæ, sequere meatus

Diversos. Itales senior tendebat in oras

225 At pater, intrantem Pontum qua Bosporus arbat,

Arcadii, thalamis, ubique illapsus Eoa.

Quem, sitonæ ac vidit natus (nam clara nitebat

Cynthia) permisso, tenuerunt gaudia fletu,

Complexuque fovens, quos non speraverat, artus,

230 „Q mihi post Alpes nunc primum redidite, dixit,

Unde tuis optatus ades? da tangere dextram,

Qua gentes cecidere, fere. Quis tale removit

Præsidium terris? ut te mortalia pridem

Implorant, lugentque pium, fortemque requirunt!..

235 Cui pater in tales rupit suspiria voces:

„Hoc erat? En fratres medio discordia Mauro

M 2

Nasci-

221 descessura MS. unde Heinſ. conj. descessura & deſidere ſic adhiberi
 222 offendit. Deſenſura MS. 222 offendunt bella dracones marg. Baſ. mira
 corruptione. 224 ad oras al. 226 elapſus Vic. 227 ſimul
 ut al. 234 longeque al. 236 hoc erat in fatiſ al.

221 Noctem vocat, credo, non propriam modo, sed eam, quæ etiam interdum ingruere videtur a densis nubibus.

222 Leda filii Caſtor & Pollux, quæ Tyndaro Spartano regi nupta erat, unde ipſi Lacones, cæcæque naufragorum, noti etiam ex Hor. Car. 1, 3-2. 1, 12. 25.

223 Circulum poſuit pro orbe. nam ſolidi illi Planetarum orbes ſua habent foramina, per quæ tranſeundum eſt, ſiquis a ſuperis ad nos velit deſcendere. Ultimus qui terram noſtram complectitur, lunæ orbis eſt, intra quem mortalia ſunt omnia, Inconſtantia, fluxa etc. Illa foramina ſ. ſomnia ſunt, ut videtur, in nodis Eclipticæ & Aequatoris: certe deſcenſui animarum assignabant ſomnia ad ſignum cancri, aſcenſui autem al-

terum ad capricornum. Vid. Porphy. de antro Nymphar. p. 180 Barneſ.

225 Intrantem vocat pontum, quia perpetuo e Pontio Euxino deſuere in Hellespontum & Aegæum mare obſervatur. Vid. Strabo 1 p. 34. Ceterum Conſtantinopoleos hic ſitum indicari apparet, quæ Eoa urbs vocatur h. e. caput Orientis Imperii.

229 Non ſequitur hic Homerum & Virgilium Claudiſanus: ſolidum dat corpus Theodoſio.

236 In fratres non tantum inter fratres, ſed contra illos, ut ſua invicem graſſentur in viſcera, nſcitur diſcordia, medio Mauro, Gildone, qui Arcadia vel porius Pædagogo illius Eutropio ſubornante, tenebat Africam. V. dicta ad princ. & v. 4. Mundus hic eſt im-

- Nascitur, & mundus germanique diffidet aula?*
Gildonis salus tanti sit palma furoris?
Scilicet egregius morum, magnoque tuendus,
 240 *Et cujus meritis pietas a fratre recedat.*
In primo genitore, vide, civile catebat
Diffidium: debio stabant Romana sub illi.
Quis proci Armenius, vel quis Mithridatis rēpa
Rex ignotus agit, qui me non jovit tutum?
 245 *Auxilio fovere Getæ, vepere Geloni.*
Solus at, hic non puppe data, non milite misso
Subsedit fruitante fidei, si signa tulisset
Obvia, detecto submissus hoste dolerem.
Restitit in spœcalis fatis, turbaque reductus

Li

- 238 causa al. palma etiam Cuj. 240 et quovia Vic. Fuit in MS. quojus. Pi. infracta Vic. & pleriq. editt. in fratre Vien. & MSS. ap. Heinf. a fratre Bas. marg. Claver. & MSS. ap. Heinf. fraterna conj. Heinf. 244 erat Bas. marg. 245 favere al. 246 pube Bas. marg. 247 petisset al. tulisset MSS. aliqube ap. Heinf. 248 defecto al. dejecto al. defenso Bas. marg. & al. detecto omnes MSS. & prima editt. etiam Bas.

imperium Romanum, germana auxita fratrum, Arcadii Gildonem tuentis, & Honorii, eum oppugnantis. Sic *salus Gildonis sit palma furoris* h. e. belli inter fratres, pretium victoriæ Arcadii est *salus Gildonis* conservata; Honorii, eadem everfa. Quibus placuit causa, quantum ad sententiam nihil mutant: sed *palma* magis poeticum est.

240 Gildo is est cujus propter merita recedat pietas in fratrem a fratre altero, propter quem desinant fratres pii esse erga se invicem.

241 In primo genitore, vide: ut dicitur primo vere; nam hoc modo vult, primum in genitore hoc considera: se ipsum intelligit, & revocat Arcadio in memoriam superiora bella civilia, & perfidum in iis Gildonis ingenium.

242 Romana, τὰ τῶν Ρωμαίων, res Romanorum.

247 Subsedit, occultandi se causa; ut natantia ad conspectum accipitris: ut insidentes, ut subsestres alienorum matrimoniorum. Signa obvia petere potest forte dæci, qui transiit aperte ad hostem: sed tamen longe aprior & huic loco convenientior, nec bonis auditoribus destituta lectio; tulisset. Idem de voce detecto dicendum. Si tamen placeat petisset & defecto; hoc sumendum fuerit deponentialiter, pro eo qui defecit, cujus rationis exemplum nondum observavi. Nam defecti duces si veri sit hæc lectio Aen. 11, 870, sunt vitibus atque animis defecti, vel, si placet deferri a militibus.

249 Apud Plin. Pan. 86 Stetit Caesar in amicitia specula, i. in loco altiore, in quo illum sua erga dece-

- 250 *Libavit geminas eventus judice vires,
Ad rerum momenta cliens, seseque daturus
Victori, fortuna simul cum Marte pendit.
Et si non cupidus essem, praeceptus ab astris,
Exemplum sequer Tulli, laniandaque dumis.*
- 255 *Impia diversis raptarem membra quadrigis.
Germani nunc usque tui responsa colebat.
En iterum calcat, tali te credere monstro
Post patrem fratremque paras? Sed magna rependit,
Inque tuam sortem numerosas transtulit urbes.*
- 260 *Ergo fas pretio cedit? mercede placebit
Proditio? Taceo, laesi quod transfuga fratris,
Quod levis ingenio, quamvis discrimine summo
Proditor apportet suspensa morte salutem,*

M 3

Nun-

252 mente al. morte Bas. 255 aptarem al. 261 seditio al. dedicio conj. Heins. Hic versus & proximus omisi in Vic. sed habet Vien.
263 suspensam ex uno MS. Heins.

decedentem amicitia collocat. Sed Gilda resistit, in speculis sati, observaturus quo fatum & fortuna praelii rem inclinaret: turba redactus, semotus, sine arbitris, ut redacta valis.

250 Tanquam in balance expendit vires utriusque partis: eventus erat pro examine, pro iudice, qui decerneret, quo se conferret Gildo. Momenta ponit proprie de motu agminum prementium, cedentium, fugientium, persequentium.

252 Hypallage paullo durior. Natura rei postulabat, Mars Gildonis, arma, exercitus, pendit, in incerto suis & fluctuavit cum fortuna. Quam diu fortuna victoria incerta fuit, etiam Gildonis arma ad neutram se partem inclinaverant.

253 Astra cupida erant, festinabant recipere ad se Theodosium: ita praeceptus est, ante ereptus est rebus humanis, quam ulcisci Gildonem posset.

254 Sequerer - raptarem, pro secutus essem, rapissem, figura Ciceroni etiam frequentata ponendi pro plusquam perfecto in apodosis conjunctivum imperfectum. De Metii Tullii Albani perfidia, tergiversantis eo modo qui graphice hic in Gildone descriptus est, ac supplicio Liv. 1, 27 sq. Est idem inter argumenta clipei Aeneae, Aen. 8, 642, ut raptet viri mendacis viscera Tullus etc.

256 Responsa, oracula, h. e. rescripta, imperia. Notum est de Oraculis singulari quadam ratione dici responsa: principum autem hujus aetatis imperia divina oracula vocari.

259 In tuam sortem, Orientem, transtulit urbes Africae. Vid. dicta ad v. 1.

262 Ponit vel fingit casum, ut vocant vulgo, h. e. speciem, vel, ut quidam ICI nos dicere volunt, visionem: Si etiam contingat, ut in summo discrimine & vita periculo

Nunquam gratus erit. damnamus luce reperta

- 265 *Perfidiam nec nos patimur committere tali*
Hoc genus emtori, Cives cum moenibus offert?
Hoc vendit patriam, plerique in tempus abusi
Mox odere tamen. tenuit sic Graia Philippus
Oppida. Pellæo libertas concidit auro.
- 270 *Romani scelera semper sprevere ministros.*
Noxia pollicitum domino miscere venena
Fabricius Regi nudata fraude remisit,
Insesto quem Marte petit, bellumque negavit
Per famuli patrare nefas. ductosque Camillus
- 275 *Trans murum pueros obfessæ reddidit urbi.*
Traduntur pœnis alii, cum prælia solvant;

Hic

264 nusquam al. recepta al. 265 nec vos al. concurrere MS. 267 hic vendit al. 270 prodidere Bas. marg. 272 Pyrrho marg. Bas. 276 traditur hic pœnis Bas. marg. prælia tollunt MS.

culo proditor aliquis, *suspensa* i. dilata morte salutem proditione sua alicui adferat; *nunquam* tamen *gratus* erit, nunquam putabit, qui sic servatus est, se illi debere, nunquam caput suum illi sponte sua committet. *Damnatus perfidiam* etiam *luce vitæ* per illam *reperta*.

265 *Nec nos patimur committere*, non possumus a nobis impetrare, uti nos committamus. Similis formula 1, 86 it. 17, 184.

266 *Hoc genus* non jungendum cum *emtori*, ad quem refertur jam *tali*; sed cum verbo *committere*; est enim *hoc genus* idem quod hunc in modum, hoc modo: est Græcæ ratio, τῶν τὸν ἑαυτοῦ. *Genere quodam* i. quodam modo, Scribonianum est. *Uno genere* Plinii.

267 *Hoc*, hac ratione, *vendit* s. prodit *patriam*, salutem publicam. Nam ex injusta illa mutatione præter Theodosii, qui hic loquitur, dispositionem facta oritur bellum civile, in quo sunt mala

omnia. Quid est prodere patriam, si hoc non est, bellum intestinum in ea excitare.

267 *Plerique principes in tempus*, aliquamdiu, cum temporis ratio suadet, *abusi* proditoribus ad suam utilitatem, *mox odere*, & odisse se, rebus demonstrarunt. Uruntur vel abutuntur proditoribus reges, ut instrumentis, quæ deinde abiciunt. Exemplum Philippi rem, & sententiam poetæ, declarat. *Pellæa* vocari Macedonica a sede regni, tralaticium est. Sic noto versiculo Juvenal. 10, 168 *Unus Pellæo juveni non sufficit orbis*.

272 *Fabricii factum*, perfidia & veneno Timocharis contra Pyrrhum hostem uti nolentis, qua ratione bellum *patrasset*, h. e. finisset, notum ex Cic. Offic. 3, 22. Gell. 3, 8 etc.

274 *Camilli* similis generositas relata v. g. Liv. 5, 27.

276 Respicit ad superiora. Metius pœnas dedit, quod non pugnavit cum oporteret, sed eventum speculatus est, ut ad victo-

rem

Hic manet, ut moveat? quem respuit alter in hostem.

Suscipis in fratrem? longi prok dedecus avi!

Cui placet, australes Gildo condonat habenas,

280 *Tantaque mutatos sequitur provincia mores.*

Quaslibet ad partes animus mutaverit anceps:

Transfudit sacrum Libyam, restuumque malignus

Commodat imperium. Mauri fuit Africa munus.

Tollite Massylas fraudes. removete bilingues

285 *Insidias, Et verba soli spirantia virus.*

Ne consanguineis cerdetur cominus armis,

Ne, precor. hinc tructibus Thebis, hæc digna Mycenis;

M. 4

In

277 quem vel quod respuat malis Heinſ. 279 Magna varietas, cum tradit, contradit, cum tradat, cum donat, turbat, prodit, trudit. Heinſ. conj. cur tradit, vel num tradit, vel cur donat, vel num donat. Sed nihil melius antiqua lectioſne condonat. 281 animus mutaverit antiquæ editt. animis MS. unde Heinſ. conj. animi. animus nur. Baſ. & rull. a Pulm. 282 refugum MS. 285 doli al. 287 deprecor al. omnes. Ne, precor Heinſ. ex plurimis MSS.

rem se adjungeret: Gildo reservat se ad movendum prælium. Quod Catullus, quod Fabricius respuit, adhibere non voluit, contra hostem, prodicionem, insidias: hoc ru, Arcadi, contra fratrem suscipis?

282 *Refugum imperium*, instar æstus marini, nunc huc nunc illic transferendum, non dat liberaliter, sed maligne tantum ad tempus, ad brevem usum, commodat.

284 *Tollite*, o filii mei, fratres qui suis et Romani, fraudes Afris quam Romanis digniores. *Virus soli*. Ipsum solum Africæ quibusdam partibus venenatum videtur, adeo noxia fert animalia.

287 *Ne, precor*. Debetur hæc lectio ingenio Heinſiano. Et habet sine speciem aliquam vehementie. Comparat ipse illud Aen. 6, 833 *Ne, pueri, ne tanta animis effuestite bella*. Eadem ratione trahit vir summus Ovid. Epist. 16, 170 ubi ita legit, *Spem modo ne nostram fieri patiæ cadu-*

cam, Ne, precor, o tanto digna labore peti, pro vulgato *Te precor*. Et Stat. Achill. 1, 392 *Ne solum Danaas admittite carinas, Ne, precor; vulg. Te precor*. Unus locus est Statii Theb. 4, 512. *Ne tennes annos, nubemque hanc frontis opaca Spernite, ne, moneo*, ubi olim sic editum. Et tamen observat Barthius, esse in MS. jo moneo. Retinui Heinſianam h. l. lectioſnem verecundia magni poetarum sospitatoris. Sed non diffiteor, me non audere plane illi assentiri, dum exemplum indubium inveniam rursus ne ita abrupte in ipso sine positæ: cui plane dissimilis est locus Virgilianus, & Græcorum usus in *μή, μή μοι*, de quo dixi ad Lucianum Philopatrin c. 7 To. 3 p. 593: *Thebe & Mycenæ* theatra Tragicorum scelearum. Ad Thebas ceciderunt mutuis vulneribus Polynices & Eteocles: Mycenæ viderunt Atreæ ac Thyestæ.

- In Mauros hoc crimen eat. quid noster iniquum
Molitur Stilicho? quando non ille iubenti
290 Paruit? an quisquam nobis devotior exstat?
Ut fiteam varios, quos mecum gesserit, actus,
Quæ vidi post fata, loquar. cum Divus abirem,
Res incompotas, fateor, tumidasque reliqui.
Stringebat vetitos etiamnum exercitus enses
295 Alpini odiis, alternaque jurgia vixisti
Victoresque dabant. vix hæc amantia nostris
Excubiis, nedom puero rectore, quiesset.
Heu quantum timui vobis, quid libera tanti
Militis auderet moles, cum cæca remoto
300 Ferveret jam læta metu. dissensus acerbus,
Sed gravior consensus erat. tunc ipse paternæ
Successit pietate mihi, tenerumque rudemque
Favit, & in veros eduxit principis annos:
Rufinumque tibi, quem tu tremuisse fateris,
305 Depulit. hunc solum memorem solumque fidelem*

Ex-

- 289 molitus conj. Heins. iubentis sphalma Heins. 290 devotior al.
294 stringebant ex MSS. malit Heins. per Synesin. jam tunc Bas. marg.
297 quiescet al. 298 quod libera al. ne Bas. marg. & Barth.
301 et gravior al. sed etiam Bas. marg.

289 *Stilichonem* evertere conabantur Eutropius, Gildo, ipseque adeo Arcadius.

290 *Exstat* non simpliciter posuit: sed eminet, eximius est, significat.

292 *Post fata mea*, postquam a vobis discessi ad superos: loquitur enim umbra Theodosii M.

293 *Tumide res*, quum ad iras, seditiones, bella, tumultus, spectant omnia. Videri potest de hoc verbi usu Heins. ad nostrum 15, 330. Bentl. ad Hor. A. P. 197.

295 *Alpina odia*, reliqua a bellis & præliis circa Alpes gestis inter Eugenium ab Arbogaste sub-

ornatum & Theodosium. *Excubias suas* eleganti extenuatione vocat imperium suum.

301 Redit ad Stilichonem, de quo cæperat v. 289: hic successit Theodosio in provincia paternæ etiam respectu Arcadii. Utrumque enim principem a patre sibi commendatum, præ se Stilicho ferebat, & tueretur sæpius poëta.

303 *Veros principis annos* dicit, ubi is etiam gerere principem rebus agendis potest, non modo speciem qualemcunque principis sustinere. De Rufino sunt libri duo poëtæ nostri.

- Experior: volui si quid, dum vita maneret,*
Aut visus voluisse, gerit: venerabilis illi
Ceu numenque uocem praesens. & tanta reclusas,
At soceri retinere fates, at respice fratris
 310 *Connubium, pignusque meae regale Serenae.*
Debuimus etiam fraternis obuius ire
Hostibus, ille tuis. quae gens, quis Rhemus & Ister
Vos opibus iunctas, conspirantesque tulissent?
Sed tantum permitte, cadat. nil poscimus ultra.
 315 *Ille licet sese praetentis Syrtibus armet,*
Oppositoque Atlante tagat: licet arua referta
Anguibus, & Solis medios objecerit aestus:
Novi consilium, novi Stilichonis in omnes
Aequalem casus animum. penetrabit arenas:
 320 *Inveniet virtute viam., sic Divus, & inde*
Sic natus: iussas genitor parebitur ultro.
Amplector praedicta lubens. nec caxior alter
Cognato Stilichone mihi. commissa profanus
Ille luat. redeat jam tutior Africa fratri.,
 325 *Talia dum longo secum sermone retexunt,*

M 5

He-

- 308 si iussa MS. 309 aut - aut al. at ex MSS. 313 tulisset al.
 320 Divus: at malit Heinfs. 325 volutant al. etiam Basf.

309 Ex hoc versu colligere Stilichonem etiam Arcadii socerum fuisse. Sed illud nusquam est. Mariam, Stilichonis & Serenae filiam, in matrimonio Honorii fuisse, satis constat. Fates hic intelligi nuptias, & hoc signo notari totum Solemnium eorum scenam, vix monitu opus est.

310 Rhemus adversus Germanos, Ister contra Getas pro pugnaculum.

314 Non posco ut pugnes, quod facere debebas, contra Gildonem pro fratre, quod debebas; modo ne juva, permitte ut cadat.

321 Videbatur aliquando nihil abruptior iusto filii ad tam longam patris orationem responsio. Sed scilicet ille hortabatur, ille argumentis premebat filium: hunc promittere, obsequium satis est. Sed an ultro parat, qui parat iussus? Ita puto cogitavit poeta: nempe si itarim, sine tergiversatione, sine exceptione parat.

322 Profanus vocat Gildonem, qui religionem principum violasset. Majestatis crimen deus, impietatis nomine tum veniebat.

Hesperiam pervenit avus, castisque cubile
 Ingreditur, Tyrio quo fusus Honorius ostro
 Carpebat teneros Maria cum conjugis somnos.
 Assistit capiti. tunc sic per-somnia fatur.

- 330 „*Tantane devictos tenuit fiducia Mauros*
Care nepos? iterum post me conjurat in arma
Progenies vesana Subar, bellumque resumit
Victoris cum stirpe sui? Firmumne jacentem
Obliti? Libyam nostro sudore receptam
- 335 *Rursus habent? ausus Latio contendere Gildo?*
Germani nec fata timet? nunc ire profecto
Nunc vellem, notosque senex ostendere vultus.
Nonne meam fugiet Maurus; cum viderit, umbram?
Quid dubitas? exsurge toris. invade rebellem.
- 340 *Captivum mihi reddo maum, desiste morari.*
Hoc generi fatale tua. dum sanguis in orbe
Noster erit, semper pallebit Regia Bocchi.
Jungantur spoliis Firni Gildonis opima.
Exornet geminas Maurusia laurea currus.
- 345 *Una domus toties una de gente triumphet.*
DI, bene, quod talis interlabentibus annis
Servati Firmusque mihi, fraterque nepoti.

336 convenit MS. 337 fortis. M. futurus. M. 338 devictis
 tumuit E. Mauris MSS. tum. dementia MS. Vid. Not. ad 1093.
 333 fratremne, & in marg. Firmum MSS. 335 avent
 conj. Barth.

336 Avus Honorii, Theodosii
 M. pater, Comes Africae Theodo-
 sius, qui rem contra Mauros ges-
 serat.

330 Simillimus versus illi Virg.
 Aen. 1, 132 *Tantane vos generis*
tenuit fiducia vestri?

333 Firmus Africae tyrannus &
 ipse, frater Gildonis, a Theodosio
 Comite victus & ad suspendium

adductus. Vid. verbosum, sed me-
 tus ut satis emendatum locum
 Annia. 29, §. Brevior Zosimus
 4, 16.

342 Regia Bocchi, Mauro-
 rum
 regis, de quo omnia apud Salu-
 stium in Jugurtha.

346 DI, bene! abrupta ab ef-
 fectu oratio. Integre dixisset, bo-
 ne fecistis Dii.

Dixit, & afflatus vicino Sole refugit.

- At juvenem stimulis immanibus æmula virtus
 350 Exacuit. jam puppe vehi; jam stagna fecare
 Fervet, & absentes invadere cuspide Mauros.
 Tum jubet acciri focerum, dextramque vocato
 Conserit, & quæ sit potior sententia, quærit.
 „Per somnos mihi, sancte pater, jam sæpe futura
 355 Panduntur, multæque canant præsagia noctes.
 Namque procul Libyos venatu cingere saltus,
 Et juga rimari canibus Gætula videbar,
 Marebat regio sævi vastata leonis
 Incurso, pecudum strages, passimque juveni
 360 Semineces, & adhuc infecta mapalia tabo,
 Sparsaque sanguineis pastorum funera campis.
 Aggredior latebras monstri, mirumque relatu
 Conspicio. dilapsus honos. ceruice minaces
 Defluxere juba. fractos inglorius armos.
 363 Supposuit servile gemens, ingestæque vincula

Ungui-

348 affatus al. 356 visus distringere saltus Basf. marg. & al. visu
 dextr. conj. Heinsh.

348 Sole exorto cum tenebris
 formia & spectra diffugiunt. Il-
 lud nempe afflatus pulchre vici-
 niam solis pingit. Virg. Aen. 5,
 738 umbra Anchisis discessura a
 filio, Jamque vale. Torquet medios
 nox humida cursus, Et me sanus
 equis Oriens effavit anhelis.

349 Potest hic locus illis addi,
 ubi immanis ad augendas res bo-
 nas adhibetur, ut immane sit, quod
 communem hominum et huma-
 nitatis mensuram excedit.

351 Absentes Mauros invadere
 excitationem est, quo phantasia exci-
 tata et ardor adolescentis non satis
 ille consultus signatur. Alio loco
 esset pictura Thrasonis ignavi.

352 Socerum Stilichonem.

354 Sancte pater, quo Manes
 alias honorant, hic reverentia in
 vivum & præsentem nomen est.

360 Oportet cogitare pecudes,
 a leonis dentibus & unguibus
 oruentas decurrere, quod facere so-
 lent, in stabula sua, quæ commu-
 nia habent cum dominis (hæc
 enim sunt mapalia) & ibi tabo
 i. sanguine maculare solum.

363 Honos leonis est illa species,
 & velut dignitas, qua animal
 unum altero præstat. Sic ipsi quo-
 que Afri omnibus partibus honesti
 celebrantur Varroni R. R. 2, 6. 2.
 Leonis honorem jam per patres
 describit Claudianus.

- Unguibus, Et subita collo sonare catenas.*
Nunc etiam paribus secum certare tropæis
Hortator me cogit, quis? quoniam, usque morati
Cunctamur? docuit pridem complere biremes,
 370 *Et pelagi superare minas. transmittere primus*
Ipse paxo, quæcunque meo gens barbara nutu
Stringitur, adveniat. Germania cuncta feratur
Navigibus, Et sociæ comitentur classe Sicambri.
Pallida translatum jam sentiat Africa Rhenum.
 375 *An patitur tot præbra sedens, juvenisque relinquam*
Quæ tenui rexique puer? bis noster ad Alpes
Alterius genitor defensum regna cucurrit.
Nos prædæ faciles insultandique jacemus?,,
Finierat. Stilicho contra cui talia reddit:
 380 *„Aduersine tubam, Princeps, dignabere Mauri?*

An

- 368 horratu al. remoti al. remissi casj. Heins. morati MSS.
 370 moras al. 372 tota al. cuncta probat Heins.
 378 insultandæque MSS.

366 *Unguibus ingesta vincula* dici possunt etiam, quæ totos pedes ligant. *Subita catenas* possunt forte participii rationem retinere, quas subiit leo.

369 *Complere biremes* Græco more dicit. Illi enim *πλοῦν & πλοῦν* hac de re, velut solemnibus propria formula, dicunt, quod Thucydidis & reliquorum usus abunde probat.

372 *Stringitur nutu* alicujus, qui ad illius nutum & conjectum oculorum oculos ipse submittit, & arcte sibi invicem admovent palpebras, ut necessario connivemus ad istum non modo quemcunque, sed ad strictum etiam vel districtum gladium, fustem etc. Ad nutum honorii connivent horrore quodam gentes.

374 Nihil tum inauditum erat, navigare Germanos ab ostiis fluviorum suorum præter Belgicam, Galliam, Hispaniam, superatisque

columnis Herculis legere hinc Hispaniæ litora hinc Africæ. Egi-
ca de re peculiari de navigationibus veterum dissertatione, in Societate Scientiarum Gottingensi prælecta A. S. LVII.

376 Facit loquentem Poëta Honorium non ut decebat Imperatorem: sed ut forte corruptus ab adulatoribus adolescens loqui tali occasione potuisset.

377 Ille alter cujus *regna defensum cucurrit* Theodosius, est Valentinianus junior, qui a Maximo superatus & ejectus ad Theodosii opes confugit.

380 *Tubam* ponit, ut intelligamus *classicam*, quo committuntur prælia. Huncne honorem habebis Gildoni, ut prælium cum eo conferas, quod ipsum esset istum tibi comparare. Qui in certamen cum altero descendit, ille parem quodam modo sibi agnoscit. Conf. v. 386 sq.

An feret ignavus clari solatia fati,

Te bellante mori? decernet Honorius inde;

Hinc Gildo? prius astra Chaos miscedit Averno.

Vindictam mandasse sat est. plus nominis horror,

385 *Quam tuus ensis; aget. minuit praesentia fandum.*

Qui stetit, aequatur campo; collataque nescis

Majestatem acies. sed quod magis utile factum

Atque hosti gravius; sensus adverte, docebo.

Est illi patribus, sed non Et moribus, isdem

390 *Mascezel; fugiens qui dira placula fratris*

Spesque suas; vitamque tuo commisit assyto

Hunc ubi tentatis frustra mactare nequivit

Insidiis; patrius in pignora consulti iras;

Et quos ipse sinu parvos gestaverat, una

Obtrun-

381 auferet Bas. marg. & al. afferet al. An feret Heinf. Pro fati, leri al.

382 et decernet MSS. decurret Bas. decernet marg. Bas. miscetis MS.

383 post astra Vic. Vign. Bas. marg. non male. 385 minuunt Bas. & al.

387 cerno Cajm. 389 paribus al. 390 Mascezel. pri. edit. &

Bas. Mascezel. Zohm. 5, 11. Mascezel editur Oros. 7, 36 ubi

magna etiam cadicum varietas. Variatur etiam apud Jordanen & re-

liquos. Non mirum in nomine barbaro. 394 quosque manu pueros

parvos al. quosque sinu pueros al. et, quos ipse sinu parvos al.

383 Chaos est ille ipsa rerum ele-

mentorumque miscela. Hoc ita-

que ait poeta, prius quam hoc fiat,

ut te, Honori, congrredi praesen-

tem cum Gildone patiar, priscum

redibit chaos, et illa rerum omni-

um confusio.

385 Digna prudenti tutore in-

consulti adolescentis oratio. Fama

constans bella; auspiciis tuis bel-

lum geri feliciter potest: nomen

Imperatoris. terrabit hostes; sed

adolefcentulum, non magna digni-

tate praedictum, contemnent.

386 Potest mens potius melius

intelligi; si Scythicam illam hil-

loriam cogites, ubi fugitivi qui

arma in dominos ceperant, armis

frustra tentatis, per flagella et scur-

ricas, quas tergis suis metuere con-

sueverant, in ordinem redacti sunt:

Herodo. 4, 3. Just. 2, 5.

389 Noluit aperte hic bellum

geri Stilicho, sed fratres, imperio

graves ambo, multis stragibus con-

fici. Victor Mascezel Gildonis

paulo post insidiis Stilichonis et

ipse perit. V. Zohm. 5, 11.

393 Patrie tra hinc sunt, quas in

fratrem suum Mascezelem, patrem

juvenum, conceperat Gildo, nunc

effundit in innocentes filios.

396 Disputis nescio: an alias in

tali re, de corporibus mortuis, le-

gatur. Quid si dedisset poeta de-

stitit? Horat. Epod. 5, 99 Post in-

sepulta membra differunt lupi. Quod

tumulo arcuisse umbras dicitur, re-

spicit ad persuasionem veterum,

qua sepeliendi humanitatem com-

mendabant, cum dicerent, vagari

manes incertis sedibus, dum sepe-

liatur corpus. Hinc horrent nau-

fragium, hinc terrant sibi insicci

rogant etc.

- 395 *Obtruncat juvenes, inhumataque corpora vulgo*
Dispulit, Et tumulo cognatas arcuit umbras:
Naturamque simul, fratremque, hominemque cruentus
Excut, Et tenuem caesis invidit arenam.
Hæc facinus refugo damnavit Sole Mycenæ,
400 *Avertitque diem. scelere sed reddidit Atreus*
Crimen, Et infandas excusat conjugæ mensas.
Hic odium, non pœna fuit. te prodita jura,
Te pater ultorem, te nudi pulvere. Manes,
Te pietas polluta rogat. Si flentibus aram,
405 *Et proprium miseris numen statuistis Athenæ:*
Si Pandionias planctu, traxere phalanges
Inachides, belloque rogas, meruere maritis:
Si mæstæ squalore comæ, lacrimisque Senatum
In Numidas pulsus folio commovit Adherbal:

Hunc

395 occidit al. 402 hoc vulg. hinc Ba. huic Barth. perditæ vulg.
 405 nomen vulg. numen MSS. 2^a Barth. 408 mæstas -- comes al.
 mæsto -- comæ al. proxima marg. spatia, unde conj. Hæns. passæ. mæ-
 sta -- coma conj. Berneggeri ad Flor. 3, 1. 409 Numidam
 videtur leg.

399 Hoc i. tale. (ταρο pro ταυτο)
 huius generis facinus, cædes in
 fratris Thyestæ filios commissa
 ab Atreo, damnavit Mycenæ refugo
 sole, h. e. propter tale facinus My-
 cenæ commissum, sol auertisse se
 dicitur, ea figura qua nostri, *Das*
bricht ihm den Hals. Sacer vates
 Jesaias etiam tribuit peccatis, ea
 avertere Dei faciem etc. Sed ex-
 cusationis aliquid habuit Atreus,
 qui sic Thyestæ adulterium, in
 conjugæ sua Aërope admissum,
 ultum ierit. Vid. argumentum
 Thyestæ Senecæ.

402 Te, o Monoti, hunc enim
 alloquitur Stilicho, pater Malcezel
 ultorem rogat & invocat interfecto-
 rum aliorum a suo fratre Gildone.

404 Hæc unice lucem capiunt
 ex ultimo Thebaidos Statiana.

Post prælium ad Thebas, quo pe-
 riere præter fratres, causam bellæ,
 Eteoclen & Polyneicæ, duces Ar-
 givorum, vetat Creon jam tyrân-
 nus Thebarum sepeliri Argivorum
 cadavera. Horum viduæ, *Inachi-*
des, Athenas contendunt ad aram
 Misericordiæ (481 sqq.) & ibi mo-
 vent Atticos, ut bello denunciato
 cogant Thebanos sepulturam con-
 cedere Argivis.

409 *Adherbalis* orationem, qua
 in Senatu de Jugurthæ injuriis
 questus sit, refert Sallustius Jug.
 c. 14. Ceterum optabam in bono
 libro inveniri *In Numidam pul-*
sus etc. De Jugurthæ enim potius
 invasore regni totius Numidiæ,
 quam de Numidarum gente sermo
 est. Et est *Numide* nomen velut
μαρ' εφοξιν Jugurthæ.

410 *Hunc quoque nunc Gildo, tanto quem funere meruit,
Hunc doleat venisse ducem, seseque minorem
Supplicibus sciat esse tuis. quem sede fugavit,
Hunc praeceps fugiat: fregit quem clade, tremiscat;
Agnoscatque suum, trahitur dum victima, fratrem.*

415 *Hæc ubi sederunt genero; notissima Marti
Robora, præcipuos electa pube maniplos
Disponit, portoque rates instaurat Etrusco.
Herculeam suus Alcides, Joviamque cohortem
Rex ducit Superum; premitur nec signifer ullo
420 Pondere: festinant adeo vexilla moveri.
Nervius insequitur, meritisque vocabula Felix,
Dictaque ab Augusto legio, nomenque probantes
Invicti clipeoque animosi teste Leones.*

Dictis

418 Heracleam Bas.

410 *Funere illorum suorum Ma-*
torum fratrum meruit Gildo. &
in lugum consecit, forma paulum
diversa ab ea quæ est Aen. 6, 426
ubi infans. Absulit. Gra. dies
& funere meruit acerbo. Propius
accedit. Aen. 6, 519. Sed me fata
mea, & scelus exitiale Læonæ.
Hæc meritis suis, ubi non de sola mor-
te sermo est.

415 *Sederunt, non modo descen-*
derunt in animam Honorii, sed ibi
heserunt firmiter, ea ratione ut
etiam hæc dicitur sententia. Sic
iple Virg. Aen. 4, 15. Si mihi non
animus pectus immotumque sederet.
Notæ Marti intelligimus nobiles
bellicis factis. Quo quisque miles
fortius se gessit, eo duci suo est
potior.

417 *Portum Etruscum Pifarum*
intelligi, docet v. 483. Herculia
& Jovia Cohortes ab Herculio
Maximiano, & Jovio Diocletiano
dicit passim memorantur in No-
titia Imperii Occidentis, quam ad
hæc tempora pertinere constat.

Utrum autem reversa adversas
Gildonem missæ sint, an possit
modo eas velut omnis causa ad-
vocare commodum fuerit? quæ-
rere, quam respondere mihi qui-
dem est facilius.

419 Respicit ad fabellas, quibus
metus & mala spes militum occa-
sionem videtur dedisse, cum nar-
rabant signa compelli non potuisse.
Vid. Val. Max. 1. 6, 8 & 11. Sed
inter auguria, ait Servius ad Aen.
11, 19, etiam hoc habebatur, si eve-
lentem facile sequerentur. Conf.
Lacerda ad Virgilii l. c.

421 Nervii non minus quam Jo-
viani & Herculiani inter Palatinas
legiones sunt in Notitia; item
Felices seniores & iuniores: Ala
Legio, Cohors Augusta: Invicti in-
ter auxilia Palatina et alias: Leo-
nes seniores et juniores, quorum
in clipeis insigne Leonis fuisse,
poetæ nostro crediderim potius,
quam picturis illis quæ sunt in
Notitia Occid. p. 29 ed. Panciroli
Gen. 1623.

- Dictis ante tamen princeps confirmat ituros. H
 425 Aggerere conspicuus. stat circumfusa juventus
 Nixâ hastis, pronasque ferox accommodat aures:
 „Gildonem domitura manus, promissa minasque
 Tempus agi. si quid pro me voluistis, in votis
 Ostentate mihi. iusto magnoque triumpho
 430 Civiles abolete notas. sciat orbis Eois.
 Sitque palam, Gallos caussa, non robore, vincti.
 Nec vos, barbariem quamvis collegerit omnem,
 Ferreat. at Mâuri fremitum rauceque repassas
 Umbonum, & vestros passuri cominus enses
 435 Non contra clipeis tellos, galeisve micantes
 Tollitis. in solis longe fiducia telles.
 Exarmatus eritis, cum missis tesserit, hostis.
 435 Dextro movet jaculum: prætentat pallia lava.
 Cætera nudus eques. Sonipes ignarus habenas:

Virga

425 agit vulg. ege Vic. it. Basf. 430. Gildonem dicit in agi t. agi. etiam ex MS. Heinf. Cf. 33. 219. Romæ marg. Basf. & Palm. moruillis vulg. dolubris (ex MSS. Heinf. 430 imbelles. 430as Vic. neos marg. Basf. Hidentar. correctioris alii imbelles notas voluistis, alii civiles notis. 433. fremitum al. 434. nostros al. 435. gladiusque al. galeaque al. radliisque al.

425 Aggerem putô hic esse tribunal ex cespite congestum, quia stat circumfusa juventus. Illud ferox acutum est: quantumvis ferox sit juvenus, tamen pronas h. e. faciles ad obsequendum aures accommodat.

427 Hæc allusio, vel appellatio potius, debet simul omen esse, & promissio certæ victoriæ. Tempus est nunc agi vestra promissa & minas, h. e. in actum, quod ajunt, deduci. Lectio Romæ non videtur contemnenda. Si Romæ caussâ, vel Romæ faventes voluistis ob illius calamitates, faciem præsertim, quam Gildo ei indixit: ostentate mihi hoc armati, effundite dolorem illum in ipsum Gildonem. Poëta forte dixit dolere alicui, ut favere, cupere, velle etc.

430 Si civiles notas dedit poëta, videretur intellexisse, ignominiam bello civili, in quo perierunt Eugenius & Maximus, contractum, de quo Zosim. 4. 47: in illo victi sunt Galli non quod minus fortes essent, sed quod propugnabam malam causam.

436 Longè - tenuis dicitur, ut semper - tenuitas & similia, h. e. e longinquo tantum & eminus docentia: simul hoc indicat, fiduciam tantum e longinquo habere jaculatores illos: nihili esse, cum ad manus venturum sit.

438 Pallia cogitare oportet breviter, sed panno. Nec crasso, vel pellicea adeo, quæ sint instar clipei, quem telis & ictibus opponant, prætendant, vel frequentativa forma prætentent.

- 440 *Virga regit. Non ulla fides, non agminis ordo;
Arma oneri, fuga praesidio; connubia mille,
Non alii generis nexus, non pignora curæ;
Sed numero languet pietas. Hac copia vulgi.
Umbratus dux ipse rosis, Et martidas ibit*
- 445 *Unguentis, crudusque cibo, titubansque Lyæo:
Confectus senio, morbis, stuprisque solutus.
Excitet incestos turmalis buccina fommos:
Imploret. citharas, cantatricesque choreas,
Offensus stridore tubæ, discatque coactus,*
- 450 *Quas vigilat Veneri, castris impendere noctes.
Nonne mori satius, quam vitæ ferre pudorem?
Nam quæ jam regio restat, si dedita Mauris
Regibus, Illyricis accesserit Africa damnis?
Jus Latium, quod tunc Meroë, rubroque solebat*
- 455 *Oceano cingi, Tyrrhena clauditur unda.
Et cui non Nilus, non intulit India metas,
Romani jam finis erit Trinacria regni?*

Ite

449 non illis vulg. ulli etiam marg. Bas. 455 jungi Cuj.

440 Non ulla fides, fiducia in tali milite nulla. Non exprobrat hic perfidiam proprie Mauris: sed infirmitatem ab armorum levitate, ab equis non frenatis, ab ordinis neglectu e. i. g. a. proponit.

441 Acunt militum animos pigra sua, uxores, liberi, quos præda relinquere hosti & pudor & religio est. Mauris viles ob multitudinem uxores. Sall. Jug. 80 Etiam ante Jugurtha filia Bocchi nupstrat. Verum ea necessitudo apud Numidas Manrosque levis ducitur: quod singuli pro opibus cujusque quam plurimas uxores, denas alii, alii plures habent; sed reges eo amplius. Ita animus multitudine distrabitur: nulla pro socia obtinet: pariter omnes viles sunt.

444 Umbratus est coronatus: umbra est, quidquid tegit.

453 Illyrica damna, quæ Alaricus imperio Romano intulit. Illyricum theatrum aliquamdiu Alarici fuisse, discimus ex Zosimo 5, 26. Paullus Diac. 13, 26 Cum venisset in Illyricam, omnia subvertebat. Cf. 23, 105.

454 Jus Latium nec improprie de imperio Ro. dicit poeta. Quousque enim imperabant Romani, aut mittebant Praefides, Latina lingua jus dicebatur. Rubrum Oceanum multo latius patere, quam sinum illum Arabicum, eoque nomine mare omne, quod totam Persiæ Indiæque oram alluit, comprehendit, hodie, post Relandi præsertim disputationem, nemo facile potest ignorare.

- Ita recepturi, praeo quem sustulit, axem,
 Ereptumque Notum. caput insuperabile rerum.
 460 Aut ruet in vestris, aut stabit Roma lacertis.
 Tot mihi debetis populos, tot rura, tot urbes
 Amissas. uno Libyam defendite bello.
 Vestros imperium remos, Et vestra sequatur
 Carbasa. despertas trans aquora ducite leges.
 465 Tertia jam solito cervix mucrone rotetur,
 Tandem funereis finem positura tyrannis.,,*

Omina

461 jura vulg. rura etiam marg. Bas.

458 *Axem* et *Notum* plane hic ponit, ut in ipso carminis ingressu *Polum* et *Austrum*: utroque loco Africam, qua Romanis parebat, intelligit. Sed nusquam, fatebor enim, magis offendor tropis, quos alioquin lumina orationis esse sentio, quam hic et similibus locis, ubi non a parte potiore, notabiliore, ostendi caelum totum videtur, aut sicut *calum* pro aëris regione nobis proxima *axis* vel *polus* poni, a qua ratione nec alii poetae boni abhorrent: sed ubi longius etiam quam in Synecdoche progreditur Claudianus, cujus rationem hoc loco, quoniam in Thesauris meis, Stephaniano etiam, praetermissum est, hic indicabo. Igitur omnia illa vulgari significatione, ea hic ponam, in quibus aut reconditius quiddam est, aut, ut mihi videtur, duriusculum, norandumque potius quam imitandum. Ex illo genere est 26, 55 *Cam sic mutaverit axem*, torum caeli positum et comparisonem, *Federibus*, legibus, *natura novis*. Hæc vox æthereis intonet *axibus* 14, 37 simile est Virgiliano *It clavior celo*. Cf. 15, 134. Sed exaltero plurima. *Sub utroque axe* 7, 57 in Libya et apud Hyperboreos. *Uterque axis* 8, 395 imperium Orientis & Occidentis. Sic *gemini axes* 22, 59 & 24, 39. Et de Hispania ac Con-

stantinopoli 8, 141 *Quam in axem transibis?* 19, 33. *Hesperius axis* 5, 264. *Nudo sub axe biemare* 20, 413 in Thracia. *Post damptas æthor*, plagam septentrionis, cui imminent arcti, alio *proarumpit ab æthor* *Tempestas* 21, 245 a meridie. *Scythico rediens Gradivus ab axe* 22, 266. *Ripheus axis* 28, 31. *Contra axis calidus* 1, 37. *Nostro procul axe remotam Thulen* 26, 203. *Alto in axe* 29, 82 regione alia, sub alio caelo. *Pythius axis* 16, 16 Delphi. *Contra Toto ab axe quarebat generum* 21, 72 in toto imperio Ro. *Ubi axes plurimum numero de singulis stellis vel sideribus dicantur*. vid. ad 34, 35. *Infernum axem* pro inferis posuit, si fides quibusdam codicibus, 20, 24.

463 Expeditionem maritimam indicat. Cf. mox 479 sqq.

465 *Tertia cervix* post Maximum & Eugenium. De hoc certe Zol. 4, 58 *την κεφαλὴν ἀφαιλέμασι* u. r. λ. Idem c. 46 *τῷ δηλαῶς παρδῶναι*. Verbum *rotare* ad actum carnificis pertinet, qui circumactu cum corpore suo ensis impetum capit. Cum Pompejo caput amputaretur *nondum artis erat*, ut ait Lucanus 8, 623, *caput ense rotare*: sed miles decollandi artifex memoratur Sueto. Calig. c. 32.

Omina conveniunt dicto, fulvusque Tonantis
 Armiger, ad liquidam cunctis spectantibus æthram,
 Corruptum pedibus curvis innexuit hydrum.
 470 Dumque reluctantem morsu partitur obunco,
 Hæsit in ungue caput. truncatus decedit anguis.
 Incet auguriis alacres per faxa citati,
 Torrentesque ruunt. non mons, non silvâ retardat
 Pendula cen parvis moturæ bella colonis
 475 Ingenti clangore græves æstiva relinquunt
 Thracia, cum tepido permutant Strymona Nilo:
 Ordinibus variis per nubila textitur ales
 Littera, pennarumque notis inscribitur ær.

N 2

Ut

467 omnia *Vic. & Vien. male.* 468 ab liquida -- æthra *MSS. Heinsf.*
 469 arreptum *Cuj. collectum al.* 470 abunco *Vic. de obunco vid.*
Heinsf. ad Aen. 11, 755. 475 clamore *prima edit.* & *MSS. apud Heinsf.*
qui tuctur clangore, quod habet etiam Basf. 477 alis *vulg. Cf. 32, 408.*
utroque loco Heinsius, felici conjectura ales reposuit.

468 Ad liquidam æthram, ut dicitur ad lumen candela: indicatur, certo & distincte visum esse illud portentum, cælo sudo, aère puro. Quod mox ipso corruptum habent quidam collectum, non contemnendum videtur. *Collegit se*, contraxit in gyros, hydrus. Usus hunc verbi multis illustrat, & hunc ipsum locum non omittit Heinsf. ad Aen. 12, 862. Sed nec illud Sil. 10, 3 *Cen fera, quæ telis circumcingentibus altro Afflitit in ferrum, & per vulneta colligit hostem.* Si colligit est a Silko, (nec variant libri) idem significare videtur, quod corripit, eoque facilius inter corruptum & collectum hic fluctuari potuit.

474 Pendula bella pulchra phantasia, cum etiam contra terrestrem hostem, Pygmæos, pugnantes suspendere se subinde soleant pennis. Imaginemur gallorum gallinaceorum prælia. Fabula de Pygmæorum cum gruibus pugna jam Homero memorata L. Γ, 6 & Aristoteli hist. anim. 8, 12.

477 Ales illa litera, quam scribunt suo volatu græves, originem habet ab illa observatione ordinis, quam describit Cic. de N. D. 2, 49 *Græves cum loca calidiora petentes maria transmittant, trianguli efficerent formam: ejus autem summi anguli ær ab eis adversus pellitur (tanquam a cuneo finditur) deinde sensim ab utroque latere, tanquam remis, ita pennis, cursus avium levatur &c.* Illud triangulum comparabant homines cum literis triangularibus A, Δ, A, V, Y. Hinc paulatim ortum videtur, ut literatas aves & Palamedem (inventori quarundam literarum) cognatas dicerent recentiores. Philolophatur in hac re etiam Lucanus 5, 711 sq. v. g. *prælo volatu Effingunt varias casu (vento) monstrante figuras. Mox -- confusos -- glomerantur in orbes, Et turbata perit dispersis litera pennis.* Hinc intelligitur, quid sibi vellet Martialis, cum 9, 14 de nomine Barini, *Quod inquit, penna scribente græves ad sidera tollant.* Et cur 13, 75 *Palamedis avem vocet gruem.* Ut nubes

- Ut fluctus tetigere maris, tunc acrior arsit
 480 Impetus. arripiunt naves, ipsique rudentes
 Expediunt, & vela ligant, & cornua summis
 Affociant malis. quatitur Tyrrhena tumultu
 Ora, nec Alpheæ capiunt navalia Pisæ.
 Sic Agamemnoniam vindex cum Græcia classem
 485 Solveret, innumeris fervebat vocibus Aulis.
 Non illos strepitus, impendentisque procellæ
 Signa, nec adventus dubij deterruit Austri.
*„Vellite, proclamant, socii, jam vellite funem.
 Per vada Gildonem quamvis adversa petamus.*
 490 *Ad bellum nos trudat hiems. per devia Ponti
 Quassatis cupio tellurem figere rostris.
 Heu nimium segnes, cauta qui mente notatis,
 Si revolant mergi, graditur si litora cornix.
 Ora licet maculis adsperserit occiduus Sol,
 495 Lunaque conceptis livefcet turbida Coris,*

Et

481 legunt *vulg.* ligant ex MSS. Heins. 488 solvite jam socii clamant,
 aut rumpite *vulg.* Mutavit Heins. ex MSS. 491 cupide — figite MS.
 492 capta *Buf.* timida *al.* cauta *Cujac.* Pulm. Heinsf.

nubes format phantasia in varias
 formas, (vid. Lucret. 4, 137 sqq.)
 sic illas volantium gruun series
 formavit in literas.

481 *Vela legere* plane huc non
 convenit, quod est idem quod con-
 trahere, colligere, ubi nullus co-
 rum usus est. *Cornua* esse antennas,
 longurios transversos, quibus affixa
 sunt vela, aut magis proprie an-
 tennarum extrema aliquantum emi-
 nentia ultra vela, vix monere
 opus est.

483 *Alpheæ* dicuntur *Pisæ* etiam
 Aen. 10, 179 quod colonia puta-
 bantur Pisæorum in Peloponneso,
 accolarum Alphei.

485 A portu *Aulidis* ad Euripum
 Boeotico solvit classis Græcorum
 Trojam oppugnatura.

488 *Vellite funem*, quo navis
 tenetur, *Oram solvite*, quæ Fabii
 formula est in Proœmio operis.

490 *Hiems* hic procella est,
 quam talem optat ardor militum,
 qui ad bellum in Africam illos
trudat: huc pertinet, quod rostris
 navium etiam quassatis & convul-
 sis terram figere & velut confo-
 dere cupit.

493 Indicia tempestatis ponit,
 quæ præ studio navigandi & eundi
 in hostem contemni ait a militi-
 bus. Sumit ea a Virgilio præfer-
 tim Georg. 1, 354 sqq. ut illud de
mergis e v. 361 *Cum motus celeret
 revolant ex æquore mergi*: de *cornice
 arena*: de *Sole occiduo* & *Luna*
 noster 8, 426. De *Luna* autem
 Virg. Ge. 1, 427.

*Et confusa vagos jaculentur sidera trines,
Imbribus humescant Hædi, nimboſaque Taurum
Ducat Hyas, totuſque fretis deſcendat Orion:
Certa ſides cæli, ſed major Honorius uultor.*

500 *Illiæ aſpiciis immanſa per aquora miles,
Non Plauſtris, Arctouæ regor: contemne Booten.
Navita, turbinibus mediis permiſſe tartarus.*

*Si miſſæ tempeſtas Libyam ventique negabunt,
Auguſti Fortuna dabit., Jam claſſis in altum*

505 *Provehitur. dextra Ligures, Hetruria læva*

*Linguitur, & cæcis vitatur Corfica ſaxis
Humanæ in ſpeciem plantæ ſe magna figurat
Inſula. Sardoam veteres dixere coloni.*

Dives ager frugum. Pænos Italosve petenti

510 *Opportuna ſitu. quæ pars viciniſ Afris,*

1912

N 3

Plana

496 *confuſa vulg. concuſſa marg. Baſi*
edidit Heinf. 508 *Sardiniam vulg.*

496 *Confuſi* puto eſſe idem quod
obruſi, tumidiſ minus clari: poë-
tam autem hic deſcribere illud
meteoron, quod *ſtellam cadentem*
vulgo appellant, Germanorum
plebecula autem *emungi* tum ſtel-
la dique.

497 Hæc ſidera vulgo pluuias
adferre, ſignificare quidem certe,
nunc otu. nunc ocaſu ſuo, cre-
debantur. Vid. Colum. 11, 2. Hyas
Synecdochice dicta ſingulari nu-
mero: ſunt enim *Hyades* ſeptem
illæ ſtellæ in capite Tauri, unde
hic dicere *Taurum* Hyas dicitur.

499 Pulcherrimus verſus, cujuſ
ſententia hæc eſt: Commemorata
adhuc tempeſtatum & procella-
rum ſigna non contemno, certa
illis *per* eſt: ſed ubi Honorius
jubeat, ſigna cedere debent omnia:
negligenda pericula, quæ præſa-
guntur a cælo, ubi ire jubet Ho-
norus. Similis ſententia illi Ho-
mericæ, *Εἰς οὐρανὸν ἀστροὺς ὄψομαι*
τοῖς ἀμύδῃσιν. Sed nimis ex-
aggerat, et ſolet, auctor noſter

507 hu. ſpeciem vulg. in ex MSS.
508 *Sardiniam vulg.* Sandaliam, Sardoniā MS.
ſententiam, ac velut humore aſu-
ſo diluit.

504 *Auguſti Fortuna.* Quam
olim Deam fecerant Fortunam Pq-
puli Ro. hanc poſtea adjunxerunt
Auguſtis: de qua paſſim nummi
loquuntur & lapides. Nota vox
Cæſaris ad nauram apud Flor. 4.
2, 37. *Quid times? Cæſarem vebis.*
Plenius Plutarchus Cæſ. p. 726,
D *Καίſαρα Φίειν καὶ τὴν Καίſα-
ρος τύχην συμπάſſειν.*

507 Hic totus locus Geographi-
cam noſtri petitiā offendit, &
illud etiam, varietatem lectionis
in hoc poëta non ſemper certe,
quia non ſæpe, eſſe a ſtupore li-
brariorum, ſed a viris doctis, &
forte interdum ab ipſo poëta, re-
tractante opus ſuum, proſiciſci.
Græca Inſulæ hujus nomina *Σαρ-
δία, Ιχθυία, Σανδαλίτης*. Plin.
3, 7 *Sardiniam ipſam Timæus San-
daliotin appellavit ab effigie ſolæ;*
*Myſilus Ichthyſan a ſimilitudine ve-
ſtigii.* Noſter videtur ante oculos
habuiſſe Silium Ital. 12, 355 ſqq.
quem comparafſe iuverit.

- Plana splo, ratibus clemens. quæ respicit Arcton.
 Immitis, scopulosa, procat, subitisque sonora
 Fluctibus. Insanos infamat navita montes.
 Hinc hominum, pecudumque lues, hinc pestifer) aër
 515 Sævit, & exclusis regnant Aquilonibus Austri.
 Quos ubi luctatis procul effugere carinis;
 Per diversa ruunt sinuose litora terra.
 Pars adit antiqua ductos Carthagine Sulcos.
 Partem litorea complectitur Olbia muro,
 520 Urbs Libyam contra Tyrio fundata potenti
 Tenditur in longum Caralis, tenuemque par undam
 Obvia dimittit fracturum flamma collem.
 Efficitur portus, medium mare, tutaque ventia
 Omnibus ingenti mansuecunt stagna recessu.
 525 Hanc omni petiere manu, proisque redactis
 Suspensa Zephyros expectant classe faventes.

513 fluctibus vulg. flaribus etiam marg. Bas. 516 iactatis MS simul
 Bas. marg. 518 muros priores editt. Sulcos jam Bas. marg. unda
 521. Calaris al. undas etiam Bas.

512 Procax reconditiore intel-
 ltu dici videtur. Puto autem ven-
 tosam intelligi, quod est ab ipsis
 scopulis eminentibus, per quos
 fluens aër inciratur. Ita conve-
 nient cum procacibus austris Virgilii
 Aen. 1, 536 quod Barthius & Hein-
 sius monuere.

513 Insanos montes vocat nomi-
 ne proprio. Liv. 30, 39 A Corsica
 in Sardiniam trajecit Consul. Ibi
 superantem Insanos montes multo &
 infestioribus locis tempestas exorta
 dissecit classem. Etiam Ptolomæo
 3, 3 τὰ μαινόμενα ὄρη. Latinus
 interpretes Manuomen montes.

514 Hinc non ita causam signi-
 ficat, quasi ab illa scopulorum
 asperitate esset in ipsa illa montosa
 regione aër pestilens: sed hoc
 vult poeta, illi versus septentrio-
 nem montes excludunt siccos &
 salubres aquilones a regione versus

meridiem subjacente, quæ cum li-
 lis austris humidis & effusis pa-
 reat, hinc lues &c.

517 Sinuosam terram & iactulato
 folio similem pinguius hodie char-
 to Geographico.

518 Saker, Saker, Saker, Saker.
 Saker memorant Geographi in
 australi litore Insule, ad adverso
 Africæ. Luculenter hæc omnia
 nostri γεωγραφικῶς explicunt
 in Cellarii Notitiæ Orbis 2, 11. ubi
 etiam Olbia vel Ulbia urbs illu-
 stratur §. 15. Olbia, beata, omnis
 causa: portus Olbiae.

521 Caralis nomen suum hodie
 que tenet, Cagliari. Portum ejus
 pulchre describit. Collis tenet di-
 missus excurrensque ab insula fran-
 git ventos obvios &c.

526 Zephyros expectant, ut exire
 portu possint: mox aliis ventis opus
 est, ut in Africam transibant.

CL. CLAUDIANI

CL. CLAUDIANI

CL. CLAUDIANI

CL. CLAUDIANI

FL. MALLI THEODORI

CONSULATUM

CL. CLAUDIANI

CL. CLAUDIANI

Audebisne, precor, doctæ subjectæ patervæ
Inter tota procures, nostra Thalia, loqui?
Nec te fama venit, vero quam celsus ætæ
Vel servasse labor, vel minuisse pudor.

5 An tibi contumile crevit fiducia castris?
Nec cupido bini, Nec, obiv, Totaque
tante al. 3 auctam MSS. ap. Heins.

* Hunc consularum assignat-
landus anno V. C. 1161, ere nostræ
aurem 399. Nomen potius esse
Mallium quam Maximium, in varie-
tate monumentorum colligit pul-
chre A. Rubenius ex eo, quod
Mallii gentis decora non omissi-
sus videtur fuisse Claudianus. Si
se ad hunc Consulē ullo modo
pertinerent, Nampe existat Alb.
Rubenii disserratio de vita Fl. Mal-
li Theodori V. C. Quæstoris sacri
Palatii, Com. S. L. (Sacrarum lar-
gitionum). Præfecti Prætorio Gal-
liarum, Præfecti Prætorio Italiae,
Africae, Illyrici, V. Col. Ordina-
rij, Utraj. 1694. 12. quam nu-
per recudi curavit Fridencus Plat-
ner, vir doctus, Lipsi. 1754. 8.
Hinc possunt petere studiosi reli-
qua historica, ne de Gothofrediana
Chronologia Codicis Theodosiani
& Pe. Rolandi fastis nunc dicamus.
Nos poëtam more nostro interpre-
tabimur breviter, & illud modo
hic monemus, quod unus tan-
tum Mallii Consulis & hic & alias
mentio sit, illud inde esse, quod
Eutropium collegam cum haberet,
hic in ipso hoc Consularu remo-

tus interfectusque est, nomenque
illius e fastis erasum. Illud vnum
addere juvat, editum esse nuper
Guelferbyti 1755. 4. ex antiquissi-
mo codice hujus nostri Fl. Mallii
Theodori de metris librum a viro
docto Jac. Fr. Henspergero: unde or-
thographia nominis comprobatur.
1. Doctæ subjectæ patervæ Musa,
exposita examini, & judicii pro-
cerum senatus Ro. qui rum Me-
diolani fuisse ad honorandum Mal-
lii processum consularem viden-
tur: vid. ex Symmach. 5. 11 & ali-
unde Rubenius p. 48 sq.
2 Fama sæpe gravis est his, qui
illam habent. Gravis adversaria
est magna expectatio: metuit ergo
poëta, ut illi satisfacere possit;
metuit, ne dicant homines, Tan-
tum erat?
3 Nescio an ad militiam, quæ
proprie ita dicitur, suam respex-
rit poëta: neque video, quid ca-
strorum consuetudo faciat ad au-
daciam poëte? Nampe compara-
tio est, Ut diuturnior in castris
mora facit militem: ita mihi, ista
Muserum castra aliquamdiu secuto,
crevit audacia.

Totaque jam vatis pectora milis habet.
 Culmina Romani maiestatemque Senatus,
 Et, quibus exultat Gallia, cerne viros.
 Omnibus audimur terris, mundique per aures
 10 Ibumus! Ah nimius Consulis urget amor.
 Jupiter, ut perhibent, spatium cum discere vellet
 Naturæ, regni nescius ipse sui,
 Armigeros utrimque duos æqualibus alis
 Misit ab Eois Occiduisque plagis.
 15 Parnassus geminos fertur iunisse quotatis, hu
 Contulit alternas Pythius, axis aures. A
 Princeps non aquilis terram cognoscere curat
 Certius in nobis æstimat imperium.
 Hoc ego consilio collectus, innotior orbem
 20 Hoc video cætu quidquid ubique micat.

7 lumina, al. 18 vobis MS. Vat. quod placet. 20 in orbe MS.

7 Objectio ad Thalian suam, audiatne recitare carmen in concilio tam augusto Mediolanensi, quod sit velut compendium quoddam, flos, ac medulla orbis terrarum? respondet illa, *Ah nimius Consulis urget amor.*

11 Fabula Græca, quam de Delphis agens Strabo 9 p. 289 Pin-daro tribuit, ὅτα συμπέσειεν ἐνταῦθα αἱ δαίμονες, ὡς ἀφ' ὧν ἡμεῖς τὴν Διὸς, ὁ μὲν ἀπὸ τῆς οὐραίας, ὁ δ' ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς etc. Locus ipse, credo; hodie non existat: sed ὀμφαλὸν γῆς, umbilicum terræ, passim appellat Delphos, ut Pyth. 4, 131. 6, 3. Et Pyth. 4, 6 Pythiam sacerdotem vocat χροσίον Διὸς ἀλητῶν πάρεδρον, ubi monet Scholiastes, eas aquilas aureas fuisse illarum simulacra, quas ad explo-

randum medium orbis terrarum locum emisserit Jupiter, unum ab Oriente, ab Occidente alterum. Hi sunt armigeri, fulminis ministri etc.

16 Axis regionem cæli vel terræ notat nostro. Vid. ad 15, 458.

17 Princeps, Imperator Honorius ad magnitudinem Imperii sui explorandam non opus habet aquilis talibus: quantum sit illius, quam augustum imperium, certius in nobis, qui Patres, qui Senatores sumus, æstimat. Si ita dedit Claudianus, in nobis, fiduciam ostendit, & sumit sibi superbiam, quesitam meritis, se unum fert ordinis illius denique. Sed honorificentius in Senatum, modestius de se locutus est, si dedit in vobis.

XVII

CL. CLAUDIANI

DE CONSULATU

FL. MALLII THEODORI V. C.

EPIGRAMMATA

Ipsa quidem virtus pretium sibi, solaque late

Fortunæ secura nitet, nec fastibus ullis

Erigitur, plausuve petit clarescere vulgi.

Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis,

5 Divitiis animosa suis, immotaque cunctis

Cassibus ex alta mortalia despicit arce.

Attamen invitam blande vestigat, & ultro

Ambit Honos. Docuit toties a rure profectus

Licitor, & in mediis quæsitus Consul aratris.

10 Te quoque naturæ sacris mundique vacantem,

N 5

Emeritum

2 *vixit MS. cf. 33, 256. sedibus al. etiam Heinf. 2. fastibus MSS. &**Caj. & Heinf. 1. 3 tumet MS. V. 15, 220. 7 hanc tamen Vic.**8 decuit conj. Heinf. ad rura -- ubi in Caj.*

5 *Fastibus* magis placet, si ve po-
suerit pro fastis & annalibus, qui-
bus commendantur magistratum
& regum nomina: si ve notet su-
perbiam ab honoribus ortam, vi-
tium, quo eriguntur, ultra mode-
stiam homines. *Fasces* res tantum
Romana. Hic universim de hono-
rum effectu in animos agitur.

7 Suavissima imago. *Honos*
formosus juvenis, *ultra* non invi-
tatur, pudice invitam *virtutem*
ut castam virginem sequitur, blan-
de vestigat etc. Nisi fallor hoc
ipsum poematum indicant in nu-
mis gentis Egnatiae, ubi figuram
dextram cum hasta & Parazonio

Honorem interpretor, a quo ad
Virtutem hastaram, stolarum trans-
volat. Cupido, quasi commendaru-
rus illi & conciliaturus Honorem.
3 Probabilior, hoc est rei, & hi-
storiae accommodatio est. Cuiusja-
na lectio. *Docuit*, veram esse poe-
tae sententiam, *toties* ex urbe ad
rura profectus licitor, vel victor,
ubi in mediis aratris quæsitus est
Consul vel dictator adeo. Nota
sunt L. 7. Quinctii Cincinnati &
M. Atilii Reguli Sertanienis exempla,
illud relatum a Liv. 3, 26, hoc a
Val. Max. 2, 4, 5 etc.

10 *Mundi sacra* sunt studia Astro-
nomiae & doctrinae cosmicae.

- Emeritum priorem, defudatque remotum
 Iudicii, eadem rursus complexa petestas
 Evehit, & reducem notis imponit habenis.
 Accedunt trabes, nil jam, Theodore, relictum,
 25 Quo virtus animo crescat, vel splendor honore.
 Culmen utrumque tenes. Talem te proptinus anni
 Formaveras, & dignum vita caruli.
 Traxit iter, primæque senes cessere juventæ.
 Jam nunc canities animi, jam dulce loquendi
 30 Pondus, & attonitas sermo qui duceret aures,
 Mox undare foro victrix opulencia linguæ,
 Tutarique reos. Ipsa hæc amplissima sedes
 Orantem stupuit, his laudatura regentem,
 Hinc te pars Libyæ moderantem jura probavit,
 35 Quæ nunc tota probat, longi sed pignus amoris
 Exiguæ peperere moræ, populumque clientem
 Publica mansuris testantur vocibus æra.
 Inde tibi Macetum tellus, & credita Pellæ

Moenia,

Moenia

19 reduci notas -- habenas Cuj. 18 stravit conj. Heinsf. ut Stat. Theb.

21a, 21b. 27 mansueti Duf. marg. postibus Duf. 28 Mibedum

Duf. condita v. 28.

11 Defudata iudicia, in quibus olim
 ludare desisti.

13 Habere imponere est ad ha-
 benas regendas imponere curam.
 Trabes nostro alias etiam vestis
 Consularis V. G. 8, 640. 18. 9.

18 Trabe her tenorem quæ-
 dam equabilem vice tranquilla
 & mansueta notare videtur. Ut
 trahuntur fila de colo. Quæ in-
 tell. selle, quæ præter ceteros
 Consulatus est.

23 Bis puto hic comparatio-
 nem indicare: admirata est oran-
 tem causas, mox alterum tantum

laudatam est regentem, præsentem
 Senatui.

24 Consularem notare videtur
 partem Libyæ, v. g. Numidia. By-
 zacenæ de quo genere dignitatis
 vel administrationis vid. Gronov.
 Obs. æt. c. 21 p. 216 & Jac. Go-
 thoff. Not. Dignit. Cod. Theod.
 Sed de omni hoc cursu honorum
 Theodori quæ poterat certa, de
 reliquis conjecturas eruditus dedit
 laudatus modo Rubenius.

27 Mensura dicuntur, quod in
 ære insculptæ, vocæ quatenus le-
 guantur, audiunturque adeo.

Moenia, quae famulus quondam ditavit Hydaspes.

- 30 Tantaque commissis revocasti gaudia genti
Mitibus arbitriis, quantum bellante Philippo
Floruit, aut nigri cecidit cum regia Pori.

Sed non ulterius te praehuit urbibus aula:

Maluit esse super terris edicta daturus,

- 35 Supplicibus responsa, venis, oracula Regis
Eloquio crevere tuo, nec dignius unquam
Majestas meminit sese Romam locutam.

Hinc sacrae mandantur opes, ophisque tributa

Posse; quidquid fluvius evolvitur auri:

- 40 Quidquid luce procul venas rimata sequaces
Abdita pallentis fodit follertia Bessi.

Ac

30

35 regum MSS.

30 *Hydaspes, famulus fuit Pellae, ditavit Pellam, quo tempore Pellex juvenis* (ur 39, 6 & 8, 375) Alexander M. Orientem, qui Persis paruerat, subegit. Nempe dicit poeta, aequae felitem & gloriosam fuisse Mallio praesidi Macedoniam, quam sub Philippo suo vel Alexandro fuerit.

35 *Niger Perseus*. Nigros esse Indos, qui versus meridiem habitant, observatum Arriano hist. Ind. c. 6 em. *οι προς την εναντιον Ινδοι τοις Αρδιοις μάχων τε δόξαν, μέλας τε, ὡς εἶπαι δει, καὶ ἡμέμιν οὐκ ἐστὶν μάχων*. Pori autem regnum quoniam a mari recessit, tanto propius fuit septentrionibus. Interim solent poetae Indis in universum nigrum colorem tribuere. Sen. Oed. 122. *Phobus hic flamme propior, videri Indas*. Porus ipse, uter an albus homo fuerit, non est, puto, neque apud Curtium, neque apud Arrianum, memoramus, *nigros*. Romanis etiam vocari fabulosi coloris hominem, ut in illo Virg. Ecl. 2, 16 *Uranus ille niger, quomodo tu candidus es*.

38 *Quaesturam sacri palatii gestam a Mallio hinc lucide adeo describit Claudianus, ut hic ipsa locus nos rationes huius muneris pulchre doceat, addendus his quos habet Gutherius de Off. Do. Aug. 2, 28 p. 377.*

38 Hæc est comitiva sacrarum largitionum, de quo officio Guth. 3, 16.

39 *Fluvius, Tago Hispania, Padus Italia, Hebro Thracia, Padole Asia, Gange India* apud Plin. 33, 4

41 *Bessorum Thracie populorum in aurariis tractandis solertia addita h. e. latens in cuniculis laudatur Vegetio Rei Mil. 2, 11 & 4, 24. Quaesitor Bessus* Pacato c. 28. Sane vicini Hebro, quem inter auriferos fluvios referri a Plinio, modo vidimus. Et est inter auriferas regiones Thracia olim nobilis. Quod *pallenter* vocat, est ille communis metallicorum color. Silius 1, 231 *Astus averus Pyxentibus lactea telluris, mergitur imis, Et reditis infelix effuso concolor atra*. Sic Stat. Sil. 16 7, 15.

- Ac velut exsertus lentandis navis onsis
 Præficitur lateri cufos; hinc ardua proræ
 Temperat, & fluctus tempestatesque futuras
 45 Edocet: assiduo cum Dorida vicera usq;
 Jam clavum totamque subit torquere carinam:
 Sic cum clara diu rerum documenta dedisses,
 Non te parte sui, sed in omni corpore, sumsit
 Imperium, cunctaque dedit tellure regendos
 50 Rectores. Hispana tibi Germanaque Tethys
 Paruit, & nostro diducta Britannia mundo:
 Diverloque tuas coluerunt gurgite voces
 Lentus Arar, Rhodanusque ferox & dives Iberus.
 O quoties doluit Rhenus, qua barbarus ibat,
 55 Quod te non geminis frueretur iudice ripis!

Unius

42 exsertus *Vic. & al. exsertus Vien. Bas. exsertus, probatus gloss. MS. apud Heinf.* 44 sonoras *MSS. quod si recipias. Prædocet pro Edocet suadet Heinf.* 47 mentis doc. *MSS. ap. Heinf.* 53 celer vulg. ferox e *MSS. Heinf. qui etiam fluviorum esse epitheton ostendit.*

42 Ut solemne est remp. conspici-
 rare navi & navigationi: ita hic
 poeta, gradibus munerum nauti-
 corum componit ordinem dignita-
 tum imperii. Nauta exsertus h. e.
 qui se de robur corporis animique
 exsertit (vid. de hac notione ad
 Pacarum c. 35, r. Arnz.) arque
 probavit lentandis onsis, h. e. re-
 mis tanta vi unda impingentis,
 ut inde aliquantum, quia senti-
 sunt, inflectantur, præficitur ob
 hæc merita lateri navis cufos, sit
 ῥήγας (Tucarchus Hygino fab.
 14): post ea, hic quoque re bene
 gelta sit Proræta, s. Proræta, et
 prora, cuius est ventos, scopulos,
 pericula prospicere: tandem eum
 Dorida, Amphitriten; mara, etas-
 que pericula, (ut Virg. Ecl. 10, 5)
 longo assiduoque usu videre dili-
 cerit, sit gubernator. Hæc mune-
 ra nautica diligenter, nec præter-
 misso nostro loco, explicat Schef-

fer. de Mill. mu. 4, 6 & 7 p. 309
 & 309.

46 Subit non modo sacrum
 notat, sed illud etiam, omni esse
 illam gubernatoris provinciam.

48 Sumisti te imperium, non tu
 sumisti imperium, advocatus es
 ad regendum, non aspirasti ad.
 Ceteram describitur hic Præfetu-
 ra Prætoris, speciarim Galliarum,
 quod ostendit & illustrat Rubenius.

51 Imitatur prius tota descriptio
 orbe Britannia Virg. Ecl. 1, 67.

53 De Arare & Rhodano vid. 5,
 11: Fecitque Donatiani diebus, 46.
 Natus diebus, h. e. ut Tugus.

54 Rhodanus cultus, qua Galliam
 alluit, barbarus tum ibat, qui tam-
 bit Germaniam iudicem esse et-
 iam imperii nomen, apparet ex
 eo, quod Provincie Præfitem se
 appellatum ostendit Glossar. Nom.
 Jac. Goshoff. r. Synkesh. Obd.
 1, 2.

Unius fit cura viri, quodcumque rubescit
Occasu, quodcumque dies devexior ambit.
Tam celer assiduus explevit cursus honores.

Una potestatum spatiis interfuit ætas,

60 Totque gradus fati juvenilibus intulit annis.

Postquam parva quies, & summum nacta cacumen,

Jam secunda petit privatum gloria portum;

Ingenii redeunt fluctus, alique labores:

Et vitæ pars nulla perit. quodcumque recedit

63 Litibus, incumbit studiis, animusque vicissim

Aut curam apponit populis, aut otia Musis.

Omnia Cecropiæ relegis secreta senectæ,

Discutiens quod quisque novum mandaverit ævo,

Quant-

57 occasus Vic. Vien. Ald. & MSS. occasum MS. sed occasu jam Bas. Juno &c. 59 interfuit conj. Heins. ex MS. intervenit al. ætas MS. probate Heins. 60 induit al. 63 fractus al. Sed fluctus jam malebat ex offa MSS. Heins. studiique marg. Bas. quod placet. 64 recidit conj. Heins. 66 impendit conj. Heins. apponit Caj. imponit al. 68 quid q. novi conj. Heins. quid Bas.

56 Totum Occidentem describit, quæ tum subjectus erat Præfecturæ Præt. Galliarum, ut apparet etiam ex Not. Dign. f. 36 Labbei, nempe Provincia Hispaniarum septem, Galliarum decem septem, Britanniarum quinque, quæ ibi enarrantur.

59 Una ætas, unum seculum, xxx circiter annorum, potuit videre Mallium nascentem & Præfectum Prætorio, una illa ætas tot gradus fati, vitæ, fortunæ, annis juvenilibus viri conciliavit. Hoc apparet ex Chronologia Rubeniana.

62 Jam secunda erat gloria Mallii, cum altius ascendere non posset. Itaque ad otium se privatum contulit, tanquam in portum. Hic in portu otii versanti redeunt fluctus ingenii in quibus juvenis fuerat jactatus, & labores vel alii, vel, quod pene malim, studii prioris.

64 Recedit hic positum est pro

decedit, ut Stat. Theb. 11, 74 Quantumque profunda Rarefunt tenebræ, tantum de luce recessit. Quantum temporis alias litibus impendendum nunc illis decedit, tantum i. per tantum temporis, Mallius nunc studiis incumbit. Pro sua ætatis consuetudine & studia simpliciter ponit pro studiis literarum ac sapientiæ, & incumbit cum tertio casu jungit: nisi tamen hic incumbit ponitur pro additur, adjicitur: continuata metaphora, recedit a litibus; incumbit, ut toro, quietis causa, studiis, 67 Senectam posuit pro antiquitate, vetustate. Cecropia senectæ, antiquitates Atticæ.

69 Agmina intelligo multitudinem tum sectatorum tum dogmatum. Ceterum quod nunc proponit doctissimus pœta velut summarium, certe specimen, veteris historiæ philosophicæ, illud copiose admodum illustravit, & thesauros lectio-

Quantaque diversæ producant agmina sectæ.

- 70 Namque aliis princeps rerum disponitur ær:
Hic confidit aquis: hic procreat omnia flammis.
Alter, in Ætnæas casurus sponte favillas,
Dispergit revocatque Deum, rursusque receptis
Nescit amicitiiis quidquid discordia solvit.
- 75 Corporis hic damnat sensus, verumque videri
Perneget. Hic semper lapsaræ pondera terræ

Cona-

73 diem al.

lectionis suæ aperuit Barthius, quæ hodie in suis potius locis, historiarum philosophicæ, tractantur & requiruntur. Nobis hic satis erit breviter declarare, quæ Claudianus, uti decebat, velut nutu indicat.

70 Anaximenes ærâ principium omnium rerum statuisse dicitur Plutarcho, s. quisquis auctor operis de placitis Philos. 1, 3, ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀέρα ἀνεφύωντο. Ex eodem loco licet etiam reliquas, quæ hic commemorantur, sententias repetere & illustrare: ut quod Thales confidit aquis i. putat se omnium rerum ortum ex aqua posse derivare. Qui flammis omnia procreat, Heraclitus est, cuius etiam viæ ἀνω & κάτω huc pertinent, quas ponemus verbis Lucretii 1, 783 Et primum faciunt Ignem se vertere in auras. Aeris, hinc Imbrem gigni, Tetramque creari. Ex Imbri, retroque a Terra cuncta reverti. Humorem primum, post Ærâ, deinde Calorem.

72 Hic Empedocles tangitur, qui dum vult Deus immortalis, haberi, ardentem frigidus Aetnam insiluit. Hic dispergit Deum, cum animas omnes esse particulas divinæ naturæ statuit, revocat, cum redire eas ad unionem cum Deo post mortem docet. Idem nescit amicitiiis,ungi eo ipso docet, & ad salutem rerum connecti atque implicari invicem, quidquid discordia & pugna quædam solvere & dis-

trahere videtur. Hæc est illa ἐναρτιστοργονη ab Heraclito præsertim ejusque discipulis culta, de qua disputavi in Comment. Soc. Reg. Scient. Gott. To. I p. 80 sq. ad Hippocratis de diætâ librum I, ubi multis eam similitudinibus illustrat. Ponemus tantum versiculos Ovidii Met. 1, 430. Quippe ubi temperiem sustinere Humores Calorque, Conticiant, & ab his orbantur cuncta duobus. Cæque sit Ignis Aquæ pugna, vapor humidus omnes Res creat, et Discordia Concordia feribis apta est.

75 Sensus damnat secta tota Pyrrhonica, cujus disciplinam dedit in Hypotyposicon libris Sextus Empiricus, ad quem ceterorum sententias ac dicta Fabricius retulit.

76 Non invenio, quis inter antiquos cæli circumvolventis se celeritati stabilitatem & gravitatem adeo terræ tribuerit. Cartesiano vortici simile quiddam videre mihi videtur. Est inter Philosophos, ait Poëta, qui pondera terræ, semper alioquin sua gravitate & nisu lapsura ac dilapsura, excipere & fulcire conatur h. e. explicare studet immobilem statum telluris & rapido circumactu et velut rotam ambientis cæli, quod perperis sua ad omnes particulas externam globi faciem efficientes appulsu resistat, ne quid elabi dislabique possit. Illa copula ad Accendit adjecta.

- Conatur rapido coeli fulcire rotatu,
 Accenditque diem prærupti turbine saxi.
 Ille ferox, unoque tegi non passus Olympo,
 80 Immensum per inane volat, finemque perosus
 Parturit innumeros angusto pectore mundos.
 Hi vaga collidunt cæcis primordia plagis.
 Numina constituunt alii, casusque relegant.
 Grajorum obscuras Romanis floribus artes
 85 Irradias, vicibus grâtis formare loquentes
 Suetus, & alterno verum contexere nodo.
 Quidquid Socratico manavit ab ordine, quidquid
 Doctræ Cleanthese sonuerunt atria turbæ,
 Inventum quodcumque tuo, Chrysippe, recessu;
 90 Quidquid Democritus risit, dixitque tacendo

Py-

78 *Anaxagoras, Democritus, Metrodorus Solem massam, αἰθέρα vel lapidem, αἴθρα ignitum;* dicebant apud Plutarchum de plac. 2, 20. *Pergit Metonymia vel poetâ, qua facere dicuntur scriptores, que narrant fieri vel docent. Diem hic non pro causa diei, sole dicit, ut Germani lucem (Licht) vocamus etiam candelam sebaceam vel ceream. Sol hic est saxum illud ignitum, quod suo turbine et revolutione lucem ac diem efficit.*

79 *Ille ferox* Metrodorus est, qui (Plut. de plac. 2, 5) æque absurdum putat, in infinito spatio unum mundum esse, quam in magno campo unam spicam. Pulchrum est et falsum illud *angusto pectore, immenso inani* oppositum.

82 *Epicurei primordia* h. e. elementa sua, s. atomos, collidunt, concurrere et compingi inter se fingunt, fortuito impetu. *Alii, his maxime contrarii, Stoici nempe, Numina constituunt, Deos esse defendunt, et dum futo fieri contendunt omnia, relegant casus, temere fieri quidquam negant.*

84 *Obscuras Graiorum artes,* pu-

ce nesciunt, nisi forte ad Hermetiticam illam obscuritatem respiciat de qua Lucret. 1, 640 *Clarus ob obscuram linguam magis inter tinnus* etc.

85 *Vices grâtas et nodum alternum* recte interpretatur Barthius de Socratica illa et Tulliana per dialogos disserendi ratione. *Socraticum verbum* dicit illam velut genealogicam philosophantium successionem.

88 *Cleanthes turba* cum respectu ad illum honorem, quod inter multos competitorum Zenoni successus datus est, quod refert Laërt. 7, 174. *Chrysippi recessum* metaphorice appellat abstrusiora, et remota a vulgi cognitione dogmata: ut cum de Grammatica Fabius 1, 4, 2 eam *plus habere in recessu, quam fronte promittat.*

90 *Democritus risit* proprie res humanas, dicta et facta stulta civium suorum: sed hic *risit* est ridoendo dixit. *Tacendo dixit* Pythagoras non tantum cum tacere aliquamdiu et *expensum* iussit auditores suos, sed cum per Symbola illa nobilia innuit potius quedam, quam diserte elocutus est.

- Pythagoras: uno se pectore cuncta vetustas
 Condidit, & major collectis viribus exit,
 Ornantur veteres, & nobiliore magistro
 In Latium spectis Academia migrat Athenis,
 95 Ut tandem propius discat, quo sine beatum
 Dirigitur; quæ norma boni, qui limes honesti;
 Quænam membra sui virtus divisa domandis
 Objectet vitis; quæ pars injusta recidat,
 Quæ vincat ratione metus, quæ frænct amores.
 100 Aut quoties elementa doces, semperque fluentis
 Materię causas: quæ vis animaverit astra,
 Impuleritque choros: quo vivat machina motu.

Sidera

91 tanta MS. 95 discas MSS. 102 implerentque Vic. impulerit-
 que chaos Ald. impleritque vulg.

92. Unita in pectore Malli sapientia veterum et collecta major est sapientia singulorum.

94. Occidens et Latium re vera eo tempore plus literarum et literatorum hominum h. e. antiquę doctrinę consultorum habebat, quam Oriens et *Athenę*.

95. *Finis*, summum bonum est; quod dirigitur, tanquam navis ab *Helice*, *portum*, i. quidquid beatum dici debet; quisquis cupit beatus fieri.

96. *Norma boni*, ipsum honestum, ut sciamus nihil vere bonum esse, quod non idem sit honestum. *Limes honesti*: Est enim *modus in rebus*, sunt certi denique *fines*, Quos ultra citraque nequit consistere rectum et honestum.

97. Virtus est una: quę vulgo vocantur virtutes, illius membra sunt.

100. Elementa principia rerum naturalia, fuit semper materia ex Haraclicica præsertim doctrina.

102. Chorus pulchre ad cœlestia corpora refertur, multitudo animata certo se ordine movens (in circulum præsertim) et canens. *Χορεία ὄρχησται καὶ ψᾶν* apud Pla-

tonem de Legibus quarto, mex a principio et per totum pene librum. Porro antiquissimi homines qui motum illum astrorum ordinatum viderent, reliqua chori attributa adjecerunt ex ingenio, animas et sonos, illas quidem vulgo omnes; hos Pythagoras cum suis discipulis. Vid. quos laudat Fabric. ad Sext. adv. Mus. l. 36. Hinc pronum erat *chorum* dare mundo. Hymnus in Solem Orphicus p. 104 Eschenb. *Χορείων Κόσμος τὸν ἐναρμόσιον ὁρῶμεν ἔλπον*, Præcentorem facit chori cœlestis Solem, qui trahat cursum illum mundi harmonicum: quod inter illa verę physicę rudera refero, quorum in illis hymnis quam plurima supersunt. Hujus generis sunt illi etiam versus, quos servavit Eusebius Præp. Evang. II, 6 p. 519, D. ubi Apollo introducit dicens, *Εγὼ δ' ἔγω πάντων χέλως ἀφ' ὅτος, ἢ ἐὰν λυγρὴν Ἠρμῶσιν δίνης ὑρανίου μέλην*, gloriatur, se esse immortalem illam rerum omnium Chelyn quę ipsa sibi concinnaverit lyricos illos cœlestis vertiginis modos. Illa *δίνη αἰώνιος*, illa *μέλη λυγρὴν* constituunt cho-
rum

Sideri cur septem retro nitantur in ortus

Obluctata polo: variisne meatibus idem

105 Arbiter, an geminæ convertant æthera mentes.

Sitne color proprius rerum, lucisne repulsu

Etudant aciem. timidos quæ Luna recurfus

Nutriat Oceani: quo fracta tonitrua vento:

Quid

104 variisque vulg.

106 lucisque *al.* repulsus *conj. Barth.*

rum celestem, de quo agimus. Aristoteles, sine quisquis auctor est, vir sane haud vulgaris, libelli de Mundo c. 3. ο ὁ ἀστέρας ὁ χορεύων χοροῖς τοῖς ἀστροῖς, quod hoc modo redditur Apulejus p. 57, 18 *Caelum agit stellarum choros*. Nam τὴν ἀστέραν χοροῖαν pulchre describit, et alijs inde choros choreasque deducit Lucia. de Saltat. c. 7. Non igitur temere poeta *chorum* astris tribuunt. V. G. Tib. 2, i. 88 *Curram matris, Noctis, sequamur choris lascivis sidera*. Stat. Achill. 1, 643 *Risit choros omnis ab alto Astorum*.

102 *Machina*, totum hoc quod mundum vocamus, cujus morus vivere[m] auctorem indicat. Quærit philosophia, siue vita perennis in ipsa illa machina, an habeat auctorem a machina diversum.

103 Qui terram in medio mundo quiescere ponunt, illis duplici motu opus est ad phaenomena solvenda, vno totius celi ab ortu ad occasum, altero planetarum proprio & illi contrario. Hic dubitari potest, unusne auctor motuum sibi oppositorum? etc.

106 Vide, quomodo Cartesians & Newtonians inventis experimentisque, subtilis cogitatio antiquorum prælusit. Aristarchus Samius apud Stobæum Ecl. Phys. c. 19 p. 55 colorem definit $\phi\alpha\varsigma$ τοῦ ἀνεμίου ἐνθιμου.

107 *Quæ Luna* h. e. qualis, qua
vi sua, augeat mare, ut surgat.
Tempore convenire motus maris
& Lunæ: phæses olim observatum
Pythæ Maffiliensi. V. Plur. de Plac.
Philos. 3, 17: Sed de modo dis-
ceptatum est: Et supersunt forte
hodie, qui malint impulsui Car-
tesiano, quam Newtoniano attri-
bui mutationes illas tribuere. Opta-
bam equidem in bono libro inve-
niri, *quid* h. e. quomodo. Verbo
nutrit non puto proprie uti hic
voluisse poetam: nisi forte ut alias
mare nutrit Solem & sidera, ita
hic Luna, fecunditatis & humoris
proma conda nutrit Oceanum ut
intumescat & recurrit in litus.

108 *Fracta tonitrua interpretor*
cum fragore existentia. Cum
omnem sonum in tremulo quodam
impulsu aëris inesse nos doceant
Physici, tum aurium nos sensus
admonet, in tonitru esse frago-
rem, a frangendo dictum. Lucret.
6, 123 ita format tonitru, *Cum*
subito validi venti collecta procella
Nubibus intorsit sese, conclusaque
ibidem turbine versant magis ac
magis audique nubem Cogit, ut
fiat spisso lava corpore circum. *Post*
ubi commovet vis ejus, & impetus
acer Tum perterrita sonitu dat mis-
sa fragorem. Nec mirum, quum
plena animæ vesicula parva Sa-
epe ita dat pariter sonitum dispersa
repente.

Quid trahat imbriferas nubes; quo saxa creentur

110 Grandinis, unde rigor nivibus; quæ flamma per auras

Excutiat rutilos tractus, aut fulmina velox

Torqueat, aut tristem figat crinita cometen

Jam tibi compositam fundaverat ancora puppim

Telluris jam certus eras, secunda placebant

115 Otia, nascentes ibant in sæcula libri.

Cum subito liquida cessantem vidit ab æthra

Iustitia, & tanto viduatas iudice leges:

Continuo frontem nimbo velata pudicam

Deferit Autumni portas, qua vergit in Austrum

Signi-

109 creantur al. ferantur al. feruntur, ruantur, rotantur al. rotentur placet Heinsf.

110 saxa MSS. Bas. marg. & Heinsf. i. flagra al.

et excutiant.

114 secunda vulg. jacebant al.

118 limbo

vulg. nimbo Scal. Barth. MSS. Heinsf.

109 *Trahere* etiam Germanorum consuetudine dicitur Sol aquam, cum surgunt vapores ita densi, ut videri oculis queant. *Saxa grandinis*, augendi gratia, ut Colum. 10, 329 *Sæpe ferus duras jaculatur Jupiter imbres* *Grandine dilapidans hominumque bouumque labores*.

112 Infolita loquendi ratio & nisi fallor non satis exacta, *Flamma crinita figit Cometen*: sed cujus sensum videre mihi videor non ineptum. *Cometes* hic notat ipsum densius corpus & nucleum, quem appellant astronomorum filii: hunc figit h. e. densando se & coeundo format flamma illa in crines sparsa. Quod eandem materiem facit *Cometæ* & fulgurum, est ab errore vulgari *Cometas* in meteoris numerantium.

113 Metaphorice de secessu ad privatæ ritæ tranquillitatem. Proprie Virg. Aen. 6, 3 *Dente tenaci Ancora fundabat navem*. Quod enim fundamentum est ædificio, hoc navi præstat ancora.

115 *Acute nascentes libri* dicuntur ire in sæcula. Jam dum nascuntur ea signa habent, unde intelligas, duraturos esse.

117 *Iustitia* persona hic est & Dea, Virgo celestis, *Δίκη*, *Alithea*, quæ discessu suo e terris sæculum aureum finit.

118 *Nimbus* h. e. nubes densa, quem æra etiam vocant, velum Deorum Deorumque quum latere volunt. Talis est Aen. 12, 416 *Venus obscuro faciem circumdata nimbo*. Conf. statim dicenda ad v. 124. Poëta noster, ut est doctissimus, forte ad sidus Virginis respicit, cujus caput apud Germanici Scholiaſten pariter & Hyginum *nunc* tantum *stella obscura nimis* signat. Germanicus ipse v. 144 ex Arato, *Namque alia, quibus explicitæ cervixque caputque, Vatis, ignota præcis sine honore feruntur*. Hæc est *Δωρυμένη* Arati. *Limbis*, quem habent primæ editiones, ferri vix potest, cum ille potius oram extremam vestis, *το ὑπόστατον* significet.

119 *Autumni portæ* sunt in signo Libræ, cui vicina est Virgo. Cum cancri tropicum reliquit sol, per Leonem & Virginem tendit ad alterum tropicum capricorni, australem, a nobis remotissimum.

- 120 Signifer, & noctis reparant: dispendia Chelæ:
 Pax avibus, quacumque volat; rabiemque frementes
 Deposuerunt feræ. lætatur terra reversa
 Numine, quod prisce post tempora perdidit auri.
 Illa per occultum Ligurum se mœnibus infert,
 125 Et castos levibus plantis ingressa Penates
 Invenit ætherios signantem pulvere cursus;
 Quos pia sollicito deprendit pollice Memphis:
 Quæ moveant momenta polum, quam certus in astris
 Error. quis tenebras Soli causisque meantem

O 2

Defa-

- 125 vastis MS. plaustris vulg. claustris conj. Barth. 126 in pulv. al.
 129 Solis vulg. nisi quod Soli Vic. & Ald.

120 *Chelæ* h. e. brachia & forcipes Scorpii, erant antiquioribus, ubi Libram, peculiare signum, posuere posteri. Hæ chelæ signant locum, in quo Sol facit æquinoctium, ubi breviores quæ fuerant per æstatem noctes, redeunt ad equalitatem.

124 *Per occultum*, quia sub illo mœno later, de quo v. 118: *Ligurum mœnia* Barthius interpretatur Mediolanum; et multis testimoniis probat, eam tum fuisse caput imperii occidentalis; sed hoc ostendere debebat, Liguriæ caput fuisse, & ibi in otio tum vixisse Theodorum. Neutrum ita esse arbitror; & Ligurum mœnia Genuam potius, vel Intimeliū, vel quancumque Liguriæ urbem, intelligam.

125 *Casti Penates*, Jatori intellectū, ut *Castus Deus mens est*: *casti Penates* domus sancta, & a scditate sanguinis pariter, & sordibus avaritiæ, atque libidinum cœno pura: *leves plantæ virginis*, alata, Deæ denique.

126 *Pulvis* hic est eruditus ille Geometrarum, quo urebantur, ut radio illi inscriberent figuras suas.

127 *Memphis pia*, religiōsa omnis Aegyptus, & omnibus ceremoniis

aliorum quoque populorum ea certim ætare dedita. Arcta certim vincula Astronomiæ, ut in Aegypto colebatur, & religiois, superstitionisque adeo norant, qui Ptolemæum illiusque admiratores Melanchthonem, Camerarium, Ranzovium, non ignorant. *Pollicem sollicitum* i. inquietum & efficacem non sine causa positum esse, arbitror: quæ illa sit, non æque facile comminiscor. An in radio si circino tractando peculiaris usus erat pollicis?

128 *Momenta* cum allusione ad verbum *moveant*. Momentum enim est, quidquid habet vim movendi. *Certus error* acute, de certis & descriptis ipatiis Planetarum h. e. errorum.

129 Invenit Astræa Mallium suum radio, & rationibus agitantis exquirentem, *quis numerus* dierum, horarumque *indicat*, denuntiari *Soli tenebras* & eclipsin si *defectum* a causis naturalibus profectum & progredientem s. *meantem*. Amat hoc verbum noster, ut 21, 10 *Ordine vota meant*. Sic 3, 186. *Par semper similisque meat Oceanus*. Sic hoc ipso carmine v. 104 *varior meatus* stellis tribuit.

- 130 Defectum indicat numerus. quæ linea Phœben.
 Damnet, & excluso pallentem fratrem relinquat.
 Ut procul adspexit fulgentia virginis ora,
 Cognovitque Deam: vultus veneratus amicos
 Occurrit, scriptæque notas confundit arenæ.
- 135 Tunc sic Diva prior: „Malli, sincera bonorum
 Congeries, in quo veteris vestigia vestî,
 Et duâos video mores meliore metallo:
 Jam satis indultum studiis; Musæque tot annos
 Eripuere mihi. pridem te jura repescunt.
- 140 Aggredere, Es nostro rursum te redde labori.
 Nec tibi sufficiat transmissæ gloria vitæ.
 Humanum curare genus quis terminus umquam
 Præscripsit? nullas recipit prudentia metas.
 Adde, quod hæc multum potuit contingere sedes.
- 145 Sed meriti tantum redeunt, actusque priores
 Commendat repetitus honos, virtusque reducit,

Quos

130. inducat Cuj. & al. vident al. in quibus Vien. & Palm. signet MS.
 numeris & numerus al. Cum Heinso facit sunt. 133 veneratur al.
 135 tum al. 145 meritis ex MS. Heinso.

130 Qui defectus siderum exquirunt, si student invenire tempus, quo illa sit comparatio V. G. Solis, Telluris ac Lunæ, ut linea e Solis centro per mediam Tellurem ducta in Lunam incidat: deinde utrum illa linea ipsum quoque Lunæ centrum transitura sit, quo facto totus orbis Lunæ obscuretur necesse est etc. Hæc linea Phæben. Phæbi sororem damnat, & excluso interceptoque Phæbo relinquit si non plane inconspicuam, pallentem certe, & debili tantum lumine se prodentem.

132 Procul aspexit Astræam, aliorum oculos fugientem, Mallius, cælum & astra intueri solitus, & in his ipsis cum maxime occupatus.

134 Dum festinat, vestem trahit, vel pedibus adeo calcat, & sic confundit arenam, sive pulverem illum humi sparsum, in quo cursus æthereos signaverat v. 126.

142 Hæc vis est ac natura Termini, ut præscribat, indicetque quo usque liceat progredi, eoque ipso ultra procedere nos prohibeat atque impediat. Itaque hic præscripsit est impediit, intercessit.

144 Hæc sedes est consularis, scilicet curulis, ut olim dicebatur. Hæc sedes, hæc dignitas, potuit fortuna quadam multis, etiam non satis dignis, contingere: sed bene tantum in ea meriti ad illam redeunt: & eo ipso, quod repetitur hic honos, probatur, priores actus placuisse Principi.

Quas fortuna legit, melius magnoque petendum

Credis, in abstracta rerum ratione morari?

Scilicet illa tui patriam praecepta Platonis

150 *Erexcere magis, quam qui responsa secutus*

Obruit Eoas classes, urbemque carinis

Vedit, & arsuras Medo subdixit Athenas?

Spartanis potuit robur praestare Lycurgus

Matribus, & sexum leges vitare severae:

155 *Civibus & vetitis ignavo credere muro*

Tutius objecit nudam Lacedaemona bellis.

At non Pythagorae monitus, annique silentes,

Famosum Oebalii luxum pressere Tarenti.

Quis vero insignem tanto sub principe curam

160 *Respuat? aut quando meritis majora patebunt*

O 3

Præ-

147 regit vulg. dedit vel gerit conj. Barth. Quis fortuna redit al. conj.

152 texit Mss. quod placet Barthio, non Heinio, nec mihi. 157 an tot

Vien. animique MSS. quid. unde conjecit aliquis Samii

i. Pythagora.

147 *Magno petendum*, intelligo, studio, labore, pretio, ut in consuetioribus formulis, magni, parvi, aliquid facere.

149 *Scilicet ironiae servia*. Plus profuit rebus dubiis patriae suae Themistocles, cum commendata oculo mœnia lignea, de navibus interpretatus, Persarum classem ad Salamina superavit, quam seculo suo Plato, qui ne attingendam quidem sibi rempublicam Atheniensium cum censeret, aliam in cerebro sibi suo & chartis civitatem instituit.

153 *Lycurgum quoque Pythagora praefert*, ut modo Platoni Themistoclem. Lycurgo enim debetur illa Lacedaemonum virtus, quam peculiari libello commendat Plutarchus, V. G. illius (p. 241, F.) quae securum tradens filio in aciem pergenti, potuit dicere, *ἢ τὰς, ἢ τὸν τὰς*, jubebar, ne sine scuto re-

diret, sed vel ipse referret, vel mortuum in scuto tanquam in retro se referendum praeberet.

155 Sine muro esse voluit Lacedaemona, quam tueri deberet potius civium virtus. Sed cum octingentis annis sine muris fuisset libera urbs, muris velat compedibus circumdata a tyrannis, ut est in oratione Lycortae apud Liv. 39; 37. Hoc ergo dicit noster, Lycurgus civitatem suam potuit tutam praestare suis institutis: sed *Pythagorae monitus*, aurea illa praecepta, toti anni silentis h. e. silentio illo & *expositisq* traducti, non potuere a luxu perduto revocare Tarentinos. *Molle Tarentum* Hor. Ser. 3, 4. 34. & ideo imbecille Epist. 1, 7. 45. *Oebalium* est Tarentum, ut *Lacedaemonium* Hor. Car. 3, 6. 56. quia est colonia a Phalantho Spartano s. Oebalio deducta.

- Præmia? quis demens adeo sequi iungere sensus?*
Cum Stilichone neget? similem quæ protulit ætas
Consilio vel Martis virum? nunc Brutus amari
Vivere sub regno, tali succumbaret, aula
 165 *Fabricius. experient ipsi servire Catones.*
Nonne vides, ut nostra soror Clementia tristis
Obtundat gladios: fratresque complexa serenos
Affurgat Pietas: fractis ut lugeat armis
Perfidia, & laceris morientes crinibus hydri
 170 *Lambant invalido Furiarum vincla veneno?*
Exultat cum Pace Fides, jam sidera cunctæ
Liquimus, & placidas inter discurremus urbes.
Robiscum, Theodore, redi. Subit ille loquentem
Talibus. „Agrestem dudum me, Diva, reverti
 175 *Cogis; & insectum longi rubigine ruris*

Ad

162 pertulit vulg. 170 colla quid. MSS. 171 exultet MS.
 173 veni MS.

161 *Sensus iungere cum Stilichone* est communicare cum eo consilia, & id: illius consilio rem gerere: honesta oratio, cum revera rerum potiretur, & suo arbitrio ageret omnia Stilicho.

163 *Veterem illum Brutum* signat, expulso rem Tarquiniorum.

165 *Catones*, illius Uticensis similes, qui mortem sibi consciscere maluit, quam vivere domino rerum Cesare.

166 *Clementia* pulchre soror Iustitiae dicitur. Alius est ignorere precantibus, parcere subiectis.

167 *Fratres sereni* sunt Imperatores Arcadius & Honorius. In horum titulis ante *Feliciam* & *Augustorum* honores est *Pietas*. Sic enim in nummis & aliis monumentis est, PP. FF. AA. *Pietas* etiam, ut *Serenitas*, *Tranquillitas*, & aliorum abstracto nomine dicebatur, ut Cassiod. Var. 1, 1 *Protulit illum* & illum legationis officio ad *Serenis*.

sinam Pietatem vestram credimus destinandas.

170 Si pictor aliquis exprimeret phantasiæ poetæ velit, opus fuerit ut Furias faciat manibus post tergum revinctis & ad ipsam cervicem vel ad collare, quo vincula cervix est, alligatis, qualis est ille Furor Aen. 1, 295. *Centum vincula atens post tergum nodis.* Porro hydri s. serpentes, quos pro crinibus habent Paris, faciat ipsos suis jam inter se moribus laceratos, & frustra vedere conantes vincula. Quod lampro dicit, ad vim venditi respicit, quod liquidum licet, erodit tamen facilemetalla, ut alla nostrorum chymicorum aqua fortis & regia. Facilitor sed minus vehementer erit imago, si placeat, quod habent quidam MSS. colla.

171 *Cuncta*, Clementia, Pietas, Pax, Fides, totidem Deæ: culos omnes templis, altaribusque.

Ad tua signa venas? nam quæ nâhi cura tot annos

Altera, quam Mures sulcis molire novales?

Nosse soli vires, nemori quæ commoda rupes,

Quis felix oleæ tractus; quæ gleba fâveret

180 *Frugibus, aut quales tegeret vindemia colles?*

Terribiles rursum ruidos veteranas adibo,

Et desueta velus tentabo carula vector?

Collectamque diu, & certis utcumque locatam

Sedibus, in dubium patiar deponere famam?

185 *Nec me, quid valeat natura fortior usus,*

Præterit, aut quantum neglectæ defluat arti.

Desidis auriga non audit verbera currus:

Nec manus agnoscit, quem non exercuit, arcum.

Esse sed injustum fateor quodcumque negatur

190 *Iustitiæ. tu primæ hominem silvestribus antris*

Elicis, & fœda detergis sæcula vitæ.

Te propter collimus leges, animosque ferarum

O 4

Exui-

176 nunquam vulg. annis vulg.

177 Ars poetæ etiam otium Mal-
lii sui facit utile vitæ, si ille du-
ras incultasque adhuc novales ter-
ras potest molire accipiendis semi-
nibus, si ruper potest vertere in
nemora. Tectus hic locus admira-
bilis est, & summo poeta dignus.

184 Patiar deponere, i. impetra-
bo a me, ut deponam. Vid. 15, 265.
Loquitur ut de eo, cui quis sua-
deat, apud incertæ fidei hominem
deponere rem sibi caram. Etiam
collecta diu *Rem* suavis est, com-
parat illam summam pecuniæ,
quam quis *nuciati* summa defru-
dens *genium comperit* (ut est Ter.
Phor. 1, L. 10.) & nunc putat ut-
cumque locasse in tuto.

186 Defluat pulchre exprimit
immutationem quæ paullatim, &
vix sentientibus evenit, ut in ca-
pillorum defluvio, unde paulla-
tim existit calvities.

187 Deser potest aliquis esse non
sua culpa aut voluntate adeo. In
formula *non audit* manifesta imi-
tatio Virgiliani carminis Georg. I
extr. *Non audit currus habenas*.
Simile *Nec manus agnoscit* i. fami-
liariter sibi obsequentem ut alias
sentit arcum, quem diu non tra-
xit.

191 Potest videri Hypallage:
nam dicitur proprie *detergere* v. g.
rubiginem gladio. Sed nimirum,
ut semper debebat fieri in Hypal-
lage, etiam contra detergetur s.
detergitur gladius & purgatur ru-
bigine.

192 *Te propter*, tua opera, tuo
munere, ut apud Ciceronem pa-
rentum Periphrasis est, pro Ros.
Am. 22 *propter quos* aliquis hanc
suavissimam lacem aspexerit.

Eouinus, nitidis qui quis te sanguibus hausit.
Irruet intrepidus flammis, hiberna secabit.
 195 *Aequora; confertos hostes superabit inermis.*
Ille vel Æthiopum pluviis solabitur æstus;
Illum trans Scythiam vernus carnitabitur æter.
Sic fatua tradente Dea suscepit habenas.
Quatuor ingenti iuris temone refusas,
 200 *Prima Padum Tiberimque ligat, crebrisque micantem*
Urbibus Italiam; Libyas Poenosque secunda

193 exulmur conj. Heinf. 194 flammis MSS. 195 confertos al.
 in armis al. 196 ille per Æthiopum MSS. duo, pulvis Vien.
 197 Tanaim MSS. duo 200 Trebiamque conj. Blondelli ap. Heinf.
 201 Lydos vulg. Numidas vnde Heinf.

194 *Hiberna aequora*, quæ per hiemem ingredi navibus non audebant; vel simpliciter procellosa, ex usu vocis *hiems*.

196 Est inter *ἀνγοδόμηρα* & non temere speranda, *pluvia* inter *æstus* Æthiopiarum, *vernus æter* ultra Scythiam, in ultimo Septentrione. Elogium hoc iustitiæ ita informat Poëta, ut intelligatur, ubi illa sit, ibi aureum esse sæculum.

198 Haec pertinent aperte ad Praefecturam Prætorii Italiae. Hanc comparat cum curru quadriiugo, dum *habenæ* quatuor ei tribuit, easque *refusas* in *temone* h. e. ad remonem, ubi axi rotarum junctus est, ubi infidet auriga; pertinentes. *Temonem* appellat merito, quia is in curru est illud, quod gubernaculum in navi. Varro de L. L. 6, 4 §. p. 77, 27 *Temo* - et *plaustrum* appellatum, a parte totum, ut multa. Porro antiquum est, sub currus vel navis imagine reipublicam ejusque gubernationem representare. *Temo* igitur *javis* hic est tota Jurisdictio Praefecto Prætorii commissa. Mihi illud non temere factum videtur, quod Poëta nostri phantasia convenit cum veteri pictura, quæ habetur in Notitia utriusque imperii, Orientis p. 44

& Occid. p. 9. Hoc posteriori loco inter *insignia viri illustri Praefecti Prætorio per Italiam* est currus splendidus quatuor equis junctus, cui adstat cum virga auriga paludatus. Symbolumne quatuor equi totidem dioceses? Ita putabam. Sed additur, *sub dispositione Illustri Praefecti Prætorio Italiae Dioceses infra scriptæ, Italia, Illyricum, Africa*. Illæ porro dioceses tres sub imagine feminarum trium coronis murales habentium, pateras auro plenas gestantium, quibus hæc nomina adscripta sunt, representantur. Omissa igitur in Notitia est quarta Claudiani diocesis, Sardiniam, Corsicam, Siciliam complexa, quæ hic inter XVII. Italiae Provincias enumerantur. Scilicet semper hoc sibi servarunt Augusti, ut ex suo arbitrio, vel ex reip. usu aliquid in distributione atque administratione Provinciarum mutarent.

200 *Prima habent ligat - Italiam*. Hic apparet, quatuor habenas totidem equos, totidem dioceses regi. Vide mihi, qui poësin ames, divitem venam poëta, & expendere verba *ligat, temperat, porrigit se, retentat*: sua singulis emphasis, idem significant universum, sed diversa relatione.

Temperat: Illyrico se tertia portigit orbi:

Ultima Sardiniam, Cynron, trifidamque retentat

Sicaniam, & quidquid Tyrrhena tunditur unda;

205 Vel gemit Ionis, nec te molimina rerum,

Aut tantum turbavit onus, sed ut altus Olympi

Vertex, qui spatio ventos hiemesque relinquit,

Perpetuum nulla temeratus nube serenum;

Celsior exurgit pluvils, auditque ruentes

210 Sub pedibus nimbos, & rauca tonitrua calcas:

Sic patiens animi per tanta negotia liber

Emergit, similisque sui; justique tenorem

Flectere non odium cogit, non gratia suadet.

Nam spretas quis opes, intactaque pectora luoro

215 Commemoret? fuerint aliis hæc forte decora:

Nulla potest laus esse tibi, quæ crimina purget.

Servat inoffensam divina modesta vocem.

Temperiem servant oculi, nec lumina fervor

O 5

Aspe-

204 funditur *vulg.* tunditur *MSS. & Scal.* 205 tot lumina *MSS.*

quid. & Berth. culmina *Clav.* nec te molimina *MSS.* nec tot molimina

omnino scribendum put. Heinsf. 211 annuus *vulg.* animo *MSS.* animi

MSS.

214 quid - commemorem *conj. Heinsf.*

215 decori *MS.*

203 Cynron, Κύρον, Græcum Corfica nomen esse, Græca exemplo optimorum amare nostrum, vix opus admonitione est.

205 Ionis unde comprehendit etiam Sinum Jonium s. Hadriaticum mare. Verbum gemit mugitum illum commoti maris exprimit. *Molimina* verum, res molientes & agendæ: ceterum *tanta molimina* intelligo ex eo, quod sequitur, *tantum onus*.

207 Spatio hic est altitudine: adeo excelsus est vertex Olympi, ut supra regionem nubium ac ventorum elatus sit: ut literæ in cineribus aræ Jovis scriptæ volvere anno reperiantur nihil confuse etc. Vid. copiosam disputa-

tionem Barthii ad Stat. Theb. 2, 35 quem locum ibi cum hoc nostro comparat. Passim Olympi imagine utuntur Poetæ & Philosophi ad describendam tranquillitatem animi, V. G. Luca. 2, 270.

206 Exigua laus est, & cujus pudeat laude vera dignos, de qua dicendum sit illud Hor. A. P. 267 *Vivari denique culpam, Non laudem merui.* Et tamen non potest sibi noster cavere quin statim itaque quoque laudet Mallium suum. Nampe verum posuavit illud Plinii Pan. 53 *Nihil non parum grate sine comparatione laudatur:* & quæ pro hoc laudandi genere ibi disputantur plura.

- Asperat; aut rapidas suffundit sanguine venas.
 220 Nullaque mutati tempestas proditur oris.
 Quin etiam fontes expulsa corrigis ira,
 Et placidus delicta domas, nec dentibus unquam
 Infræpit horrendum, fremitu nec verbera possis.
 Quis fruitur poena, feris est, legumque videtur.
 225 Vindictam præstare sibi: cum viscera felle
 Canduerint; ardet stimulis, ferturque nocendi
 Prodigus, ignarus causæ. Diis proximus ille,
 Quem ratio, non ira, movet: qui, facta rependens,
 Consilio punire potest mucrone prueno
 230 Se jacent alii, studeant feritate timeri,
 Additoque hominum cumulent æraria censu.
 Lene fluit Nilus, sed cunctis annibus exstat
 Utilior, nullas confessus murmure vires,
 Acrior ac rapidus tacitas prætermeat ingens

Dann-

- 219 diffundit vulg. suffundit ex MSS. Gron. & Heins. Habet etiam Cuj.
 231 adducto al. abducto al. 232 cunctis sed amantibus MS. unde
 cunctis sed & amnibus conj. Heins. Pro extat, exit MS. quod placet Heins.
 234 acr. ac Rhodanus MS. quod probat Barth. Pro tacitas, tactas,
 tractas, fractas, raptas al.

220 *Proditur tempestas*, Metaphora elegans, cui simile est illud, quod & *calum concurrere* dicitur, vid. Ovid Met. 15, 811 & in quo-
 cunque vehementi affectu: *ex* vel *labra*. Dixi ea dædæ ad Quintil. 10,
 7. 2.

224 *Frui pæna felici* brevitate ille dicitur, cui suave est punire, qui gaudet quoqueles puniendâ vel causa, vel opportunitas, vel ob-
 tentus denique offertur.

226 *Candere* non ad solem illum splendorem & lucem ab igne per-
 tinet: sed calorem exprimit non minus quam verbum *ardere*, *in-
 flammari*, nisi quod rariusculum est. *Aquam tamen candentem* Co-
 humellæ 6, 5. 2. 12, 53. 4. & similia olim in thesauros Linguae Lat. re-
 tulimus. Tale etiam est *ardet sti-*

mulis. Nempe Medici etiam *in-
 flammationem* dicunt, quæ ab ictu
 vel vulnere excitata est. In de-
 scriptionibus naturæ & morum
 divinus est Claudianus.

231 *Addicere*. Prætoris verbum
 est, cum pronuntiat cuncti debere
 rem ad hominem alteri. Intelli-
 gunt hic prælatæ juris specie æ-
 ritia.

230 *Exstat* est eminent, præstat.
 Quod autem de leni flumine ait
 poëta, despectis planis intelligen-
 dum, quæ maris placidi intus
 inundat. Alia ratio Caraduporem,
 ubi ingentis fragore per angustias
 & præcipitia ruit. Eadem est De-
 nubii & Gangis ratio. *Sammugi-
 gitem* vocat moderate fluentem:
 huic *infanti fluxus*, *foventes præd-
 le* & similia opponuntur.

- 233 Danubius ripas. Eadem clementia fani
Gurgitis immensum diducit in ostia Gangem.
Torrentes in turbine fremant, lassisque mimentur
Pontibus: involvant spumoso vortice silvas.
Pax majora docet, peragit tranquilla potestas.
- 240 Quod violenta nequit, mandataque fortius argiet
Imperiosa quies, idem præditurus iniquus
Accepisse preces: rursus, quæ digna petitu,
Largiri facilis: nec, quæ comitatur honores,
Ansa tuam leviter tentare superbia mentem.
- 245 Frons privata manet, nec se meruisse fatetur,
Qui crevisse putat rigidi sed plena pudoris
Elucet gravitas fastu jucunda modesto.
Quæ non seditio, quæ non insania vulgi
Te viso lenita cadat? quæ dissona ritu
- 250 Barbaries, mediis quam non reverentia frangat?

Vel

235 *Pro fani, sævi al.* 236 *deduxit al.* 237 *captis al. lassus ex MSS. Heinf.* 243 *largitor vulg. largitur Cuj. largiri ex MSS. Heinf.*
247 *remoto al. Sed modesto etiam Virg. Virg. & Baf. marg.* 250 *media vulg. Medo conj. Scal. mediam, mediis al. mediis libris & auctoribus firmat Heinf.*

236 *Lassi pontes*, qui vi irruenti non amplius possunt resistere, ut *fessi cardines* Plin. 36, 15. *Lassus* similiter dictum 36, 352, ubi plura dedit Heinsius.

241 *Imperiosa quies*, tranquillitas, et placidus tenor mentis, qui tamen perficit conata melius, quam tumultus minax. Potest etiam inverti, dicique *Imperium quietum*.

245 Qui post acceptum honorem, putat se illo crevisse, et majorem esse quam antea, eamque de se opinionem vultu, incessu, sono vocis etc. prodit, ea re ipsa indicat indignum se honore propter humilitatem quandam et mixturam. Pulchre Archidamus apud Plut. Apophth. Lacon. p. 218, E Philippum post Chæronensem vi-

toriam moquit, si umbram suam metiretur, deprehensurum, non majorem nunc esse, quam fuerat.

247 Prudens contrariorum mixtura ac temperamentum, decorem quandam, suavitatemque ut cibus, ut orationi, quæ sic fit acuta, ita moribus adfert. Nimia familiaritas in levitatem, gravitas in superbiam, modestia in humilitatem exit: misceantur hæc & temperentur, summa existet jucunditas.

248 In simili re Virg. Aen. 1, 151 cum pietate gravem & meritis si forte virum quem Conspexeris, silent, arrectisque auribus adsunt.

250 *Medii reverentia*, intercedentis & interponentis se talis viri, qualem describit Mallium. Sindo. Apoll. Narbone f. 23, 241 Hinc si federa solverentur orbis Pacem

Vel quis non fitiens formosis mella politi
Deferat Orpheos blanda testudine cantus?

Qualem te legitima teneri praeordia mundi
Scribentem, aut partes animae per singula, talem
255 Cernimus, & similes agnoscit pagina mores.

Nec dilata tuis Augusto iudice merces
Officiis. illumque habitum, quo jangitur aulae
Curia, qui socio proceres cum principe nescit,
Quem quater ipsa gerit, perfecto detulit anno:
260 Deposuitque suas te succedente curules.

Crescite virtutes, secunda resloruit aetas:
Ingeniis patuit campus: certusque merenti
Stat favor. ornatur propriis industria donis.
Surgite sopitae, quas obruit ambitus, artes.
265 Nil licet invidiae, Stilicho dum prospicit orbi,
Sidereusque gener. non hic violata curulis,
Turpia non Latios incessant nomina fastos.

Forti-

252 disceret *Vien.* deferat *conj. Barth.* formidine *MS.* An *Φόβος*
formidabat, qui sic scripsit? 258 socios *al.* 261 crescant *MS.* fe-
cundaque floreat *omnes editi.* secunda resloruit *quatuor MSS. ap.*

Heins. quod unice verum puto.

te medio darent feroces *Hunnus,*
Sanvomatæ, Geter, Gelonus. Vid.
supra 5, 310 & Drakenb. ad Sil.
16, 222.

253 Salmasius praefat. ad Ampe-
lium p. 9 librum Theodori nostri
de rerum natura, causisque natu-
ralibus, de astris, & aliis ejus-
modi, adhuc in Bibliothecis ex-
stare ait, manu exaratum, & pe-
destri sermone compositum. Sed
ibidem Manilii illos IV libros
Astronomicos, quos nostro Mal-
lio, quem Manlium vocant, vir
quidam doctissimus tribuerat, Au-
gusti saeculo vindicat.

255 In verbo *agnoscit* tropus est.

Fratres, ut exemplo utar, & mu-
tuo agnoscunt, quia quibusdam
in rebus, quas communes habue-
re, conveniunt: philosophemata,
sententiae, libri, & mores debent
itidem germana esse, & inrer &
convenire; hoc exprimit noster
verbo *agnoscit*. Judex ille generis
humani negabit se nosse eos, qui
non sunt sua amicitia digni.

257 Ille *habitus* est trabea con-
sularis, qua aequatur, tanquam
collega, principi senator.

262 *Patuit* capiendum ut pra-
sens rei perfectae, ut *apertus est*, ut
memini, novi: ad quae recte adjun-
gitur *stat, ornatur* etc.

Fortibus hæc concessa viris, solisque gerenda

Patribus, & Romæ nunquam latúra pudorem.

270 Nuntia votorum celeri jam fama volatu

Moverat Aonios audito Consule lucos.

Concinuit felix Helicon, fluxitque Aganippe

Largior, & docti riserunt floribus amnes.

Uranie redimita comas, qua sæpe magistra

275 Mallius igniferos radio descripserat axes,

Sic alias hortata Deas: „*Patimurne, sorores,*

Optato procul esse die? nec limina nostri

Consulis, & semper dilectas visimus aedes?

* *Notior est Heliconæ domus. Gestare curules,*

Et fasces subiisse libet. Miracula plebi

280 Colligite, & claris nomen celebrate theatris.

Tu Jovis æquorei submersam fluctibus aulam

Oratum

273 rubuerunt MS. riserunt illustrat Heinsf. ad Ovid. Met. 15, 205.

278 arces Cuj. * 278 Hunc versum ex optimis MSS. restituit Heinsf. nisi quod de Geovarii & sua sententia Stolicone, ortum a præcedente est, & quod Græci veloxen scribunt, mutavit in Helicone.

267 Siderei nomine quasi occupat adulario Honorii consecrationem, ἀποδιδωκεν, κατασχεσθῆναι.

273 Quod riserunt amnes floribus, ita intelligendum, ripas v. g. Petmessi floribus vestitas. Ceterum, quod hic Musis quasi dispensat operas ac ministeria, in eo Uranie excepta, in qua securus est etymologiani merito, frustra quæras, cur illi illud officium, aliud alii assignaverit. Ceterum pompam omnem & apparatus Ludorum consularium pulchre profectus est, in qua illud observabile, Gladiatorum nullam fieri mentionem, quos tamen post legem Constantini M. non ille quidem, ut vulgo putabant eruditi, recruduisse interdum, sed ad hæc Honorii tempora continuatos, & demum A. C. 404 quinque adeo post Consulatum Mallii annis, Honorii lege abrogatos, copiose ostendit Jac. Gothofredus ad ipsam Constantini

legem I. C. Theod. de Gladiatoriis. Fuisse igitur debet propria quedam causa, cur vel non dederit gladiatores Mallius, (forte, quod Christianus erat, ut constas ex Augusti. Retract. 1, 2) vel poeta illos omiserit.

278 Domus Mallii nobis Musis notior & familiarior est ipso Helicone nostro. De honore in curuli sella collocandi, & suis hmeris gestandi consules, quem hic Musa Mallio suo destinant, vid. ad 8, 12. Musæ curulem subeunt, fasces præferunt, nihil aliud est, quam ornant ac sublevant literæ magistratum.

280 Clara theatra resonantia & illustra, nam ad vocem pariter atque ad lucem referri, notum est.

281 Neptuni (hic enim est æquoreus Jupiter) munus equi: in hujus rupela Circenses, ipse Equestris. Arion Adrastræ equus, de quo 8, 553.

- Oratum voluens, Erato, jam perge quadrigas
 A quibus haud unquam palmam rapturus Arion.
 Illustret Circum sonipes, quicumque superbo:
 285 Perstrepit humilis Bactis, qui splendida potat.
 Stagna Tagi, inadidoque jubat aspersgitur auro.
 Calliope, liquidas Alciden posce palastras.
 Cuncta Palamonis manus explorata coronis
 Adsit, Et Eleo pubes laudata Tonanti.
 290 Tu juga Taygeti, frondosaque Manala, Clio,
 I Triviae supplex. non aspernata rogantem
 Amphitheatrali faveat Latonia pompæ.
 Audaces legat ipsa viros, qui colla ferarum
 Arte ligent, certoque premant venabula nisu.
 295 Ipsa truces fetus, captivæque ducat ex antris
 Prodigia, Et cædis sitientem differat arcum.
 Conveniant ursi, magna quos mole rudentes
 Torva Lycaoniis Helice miretur ab astris:

288 uncta suspicabatur aliquando Heinſ. Sed bene est, quod nihil mutavit.
 294 legant conj. Marci. frustra. 296 deferat vulg. desinat MS.
 297 ruentes al.

286 Ad stagna Tagi sunt illi equi
 Lusiæ, quos a vento concipi
 propter celeritatem fabulabantur.
 A Tago etiam est illud aurum, ma-
 didum: ramenta auri potata emi-
 cant per jubas.

287 Liquida palastra, quæ an-
 tæ solemani epitheto vocant. His
 præest Heroules, proprium pala-
 stritarum numen.

288 Palamonis corona, quæ in
 Isthmiis ludis, Palæmonis honori
 dicatis, reportantur: Eleus Tōnōs,
 Jupiter Olympius. Vult convēni-
 re potra quidquid est nobilissimum,
 coronatorumque vel Isthmiis vel
 Olympiis palæstritarum.

290 Taygetus Laconiz, Arcadiæ
 Manalus montes, Trivia, quæ ex-
 dem Diana & Latonia vocatur,
 venatibus sacri & nobites.

294 Arte ligant ferarum colla,
 qui vel Ipso brachiorum ac ma-
 nuum complexu, nodo, nexu, an-
 gunt eliduntque adeo feras, vel
 laqueis aut vestium insectu illas
 constringunt. Declaravit hoc plu-
 ribus I. F. Gronovius Diatribæ in
 Stat. c. 24 p. 140 sq.

296 Prodigii nomine extraordi-
 nariam, horribilem, miraculo si-
 milem magnitudinem, fobur, se-
 viriem, ostendit. Differat arcum,
 non uratur arcui & arte sua Ratim ad
 interficiendum, sed vivas capiat.

297 Moler hic conatum & impetu-
 tum, viresque applicatas notat, ut
 in illo Tantæ molis erat Romanam
 condere gentem.

298 Callisto Lycaonis filia cor-
 rupta a Jove, a Junone in ursam
 mutata, Helices nomine inter fi-
 dera recepta. Quid igitur tibi vult
 potra

- Perfossique ruant populo pallente leones,*
 300 *Quales Mygdonio curru frangere Cybelle*
Optet, Et Herculei malint frangisse lacerti.
Obvia fulminei properent ad vulnera pardi
Semine permisso geniti, cum forte leonæ
Nobiliorem uterum viridis corruptæ adulter;
 305 *Hi maculis patras referunt, Et robore matres.*
Quidquid monstriferis nutrit Gætulia campis,
Alpina quidquid tegitur nive, Gallica, quidquid
Silva timet, jaceat. iargo dite scat arena
Sanguine. consumant totos spectacula montes.
 310 *Nec molles ageant nota dulcedine ludi.*
Qui lætis risum salibus movisse facetus,
Qui nutu manibusque loquax; cū tibia flatu,

Cui

- 301 optet al. malint MS. 305 referant MS. hinc Qui m. referant
 conj. Heinsf. 310 nostra vulg. nota Scd. Claver. Barth.
 312 nutu MS.

poëta cum *Helicen* a *Lycæon*is astris
 videtur distinguere? Scilicet in
 fabulis rigide exquirere omnia, &
 velut ad vivum refecare non licet.
 Latentem velut facit Callisto post
 stellas illas, quæ nomen illius ha-
 bent.

299 *Perfossi* vulnerati, sed in fu-
 rorem potius concitati a vulnere,
 quam debilitati. *Pallet* populus,
 qui metuat, ne perrumpant feræ
 elathra opposita. *Mygdonium* vo-
 cans, quidquid alias Phrygium
 est: ipsa *Cybele*, *Cybelle*, vel *Cybele*
 Dea Phrygia est, quæ leonibus
 curru junctis vehitur.

302 Descriptio hæc leonis non
 jubati ex pardo & leona geniti,
 de quo Plin. 8, 15 quos Constan-
 tini ævo *Leopardos* dicere cœpe-
 runt.

304 *Viridis* color qualis bilis est,
 ut *χλωρός*, quod etiam pallorem
 narrat.

306 *Monstrifera* omnis Africa,
 cujus Gætulia pars est. In hac in-
 opia aquarum ad paucos amnes con-
 gregantibus se feris, multiformes
 animalium partus. Unde etiam vul-
 gare Græciæ dictum, semper aliquid
 novi Africam afferre. Plin. 8, 15.

309 *Totos montes* consumunt
 spectacula, dum feræ ex illis ca-
 ptæ conficiuntur, quarum solemne
 Græcis epitheton est, ut vocentur
ἀγαστρίοφοι in montibus s. saltibus
 nutritæ.

310 Quos adhuc retulit ludos,
 illi sunt duri, fortes, terribiles:
 succedunt *molles*. Hos non vult
 egere h. e. carere consueta dulce-
 dine. Respondent sibi egere, desi-
 derare, carere & ab altera parte
 habere: hinc est illud *Stolcorum*
 paradoxum, cum negant avarum
 esse divitem, quod semper egeat.

- Cui plectro pulsanda chelys; qui pulpita socco
 Personat, aut alte graditur majore cothurno:
 315 Et qui magna levi detrudens murmura tactu,
 Innumeras voces segetis moderatus aëna,
 Intonet erranti digito, penitusque trabali
 Velle laborantes in carmina concitet undas.
 Vel qui more avium sese jacentur in amas,
 320 Corporaque adflicent celeri crescentia nexu,
 Quorum compositam puer amentatus in artem.

Emi-

- 316 tegetis suspicabatur Heinf. bonam fastum quod nihil mutavit. avem
 Basf. marg. it. Plant. marg. 317 intonat - concitat. al. pedibusque conj.
 nescia quis apud Barth. pulchre. 318 relabentes conj. Heinf.
 321 augmentatus vulg. agmentatus al. augmenta-
 tus al. artem vulg.

313 Soccum comicorum esse calceamentum, ut Cothurnus Tragicum, nemo ignorat: sed Socco personare mihi videtur indicare non simpliciter incesum actoris comici, verum scabilla potius s. scamilla, quorum plausu sonus & rhythmus efficeretur. Dixi ea de re in Thesaurio Stephaniaco.

315 His quatuor versibus hydraulicum organum describi apertum est: de quo genere attuli olim, quæ sunt apud antiquos, Chrestom. Plin. 47, 12 p. 403 sq. & inter alia Epigramma Juliani Imperatoris ex Anthol. 1, 86 quo graphice describuntur pneumatica organa nostris valde similia. Aulam Constantinopolitanam talibus organis, portabilibus tamen, in omni solemnitate usam, apparet e libris cerimoniarum Constantini ante aliquot annos primum Lipsiæ editis. Seger aëna est ille numerus ingens tibiarum, vestis trabalis, quo tolluntur & adiguntur in angustias aquæ, quibus cedere per tibias aër cogitur. Ceterum si pe-

nitus vera lectio est, hoc significabit, intro in ipsas fistulas intrudi aquas laborantes, expelli cum sono aëra: sed magis placet pedibus quibus urgendo aquæ conceptacula aut folles adeo sibi ministrare aëra ipse organoedus in minoribus organis potest.

319 Petauristam describit, quod genus saltus & iactationes admirabiles dabat. Descriptiones Manilianas & Martialis dedimus explicavimusque in thesauro Stephaniaco.

320 Pegmata hæc sunt, quo nomine ipse mox poeta utitur. Etiam hæc satis diligenter in thesauro nostris descripta dedimus. Puer amentatus, qui ut hasta amenti s. lori ope torquetur, ita ipse funibus quibusdam e seta equina vel alioquin renuibus, & visum facile fugientibus, subito raptatur in altum ut saltum fecisse, vel volare videatur. Tales memorat Juvenalis 4, 122 Et pegma, & pueros inde ad velaria raptos.

Emicet, & vincens plantæ vel curibus hærens,

Pendula librato figat vestigia saltu.

Mobile ponderibus descendat pægmâ reductis,

325 *Inque chori speciem spargentes ardua flammæ*

Scena rotet. varios effingat Mulciber orbes

Per tabulas impune vagus, pœtæque citato

Ludant igne trabes, & non permissa morari

Fida per innocuas errant incendia tueres.

330 *Lascivæ subito confligant æquore lembi,*

Stagna-

322 vincit legendam puto. 325. parcentes conj. Heins. 330 lascivi vulg. lascivæ ex bopis MSS. Heins. 331 immersa Vic. Vien. sed hic in marg. immissa. invertit vulg. & Barth. immissa libris & exemplis firmat Heins. Habet etiam Cuj.

322 Obscurus mihi versus, quem pulchre intelligam, si legere liceat vincit. Vidi mulierem funambulam, quæ non sine terrore spectantium aliquando casum simularer, sed altero pœgmâ hæret in fune. Eadem sudarium alligaverat talo, & ita cadebat scilicet, ut ad illum ipsum nodum, (cui forte uncus e metallo innexas fuit) funi adhaeresceret. Hæc & crura hæsit, & vincit plantæ. Pendula vestigia & libratum ope vestis saltum, facile intelligit, quisquis Ichnobaten s. funambulū vidit.

324 Si summæ partes pægmatis ope trochleæ & ponderum elevatæ sunt, reductis & sublatis ponderibus subito descendunt.

325 Spargentes flammæ possis intelligere spargentes se. Sed multo potior est Heiniana emendatio parcentes, h. e. innocuas, non inherentes, quales sunt hodie in potestate artificum. Hic est ille Mulciber impune vagus, & non permissa morari incendia, de quibus Itatium.

Colligo etiam ex hoc loco, artifices illos pægmata ita ordinasse pægmata sua, & pœtauros, ut videretur aliquis in presentissimo incendii & vivi comburii periculo constitutus, ignibus jam circumdatus, audaci saltu, vel volatu portentoso se eripere. Certe talem ludum su animo habuisse puto Manilius 5, 441, ubi postquam memoravit Corpora quæ valido saliant excussa pœtauro, addit, Membræ per flammæ orbesque emissæ flagrant (i. ignes in orbem circumdatos) Delphinumque suo per inane imitantia motu, (Delphini enim ut arcu emissi — emicant, tantæque vi effiliunt, ut vela navium transvolent Plin. 9, 8) Et viduatæ volant pennæ, & in aëre ludant. Quod Claudianus ait, in chori speciem, ipse statim declarat, cum dicit, Vulcanum (is enim est Mulciber) orbes effingere.

330 Subitam æquor, Naumachias vocabant ipsos lacus manu factos, in quos immitti per Euripos aqua posset ad representandam navalem

P

Stagnaque remigibus spument immissa canoris.

Consul per populos, idemque gravissimus auctor

Eloquii, daplici vita subnixus in ævum

Procedat, libris pariter fastijque legendus.

335 *Accipiat patris exemplum, tribuatque nepoti*

Filius, Et cæptis ne desit fascibus heres.

Deckerrat trabeata domus, tradatque secures

Mutua posteritas, sexvatoque ordine fati

Mallia continuo numeretur Consule proles,

333 vitta, mitra, fama MSS.

lem pugnam s. *καυμωξία*. Canori remiges, qui cum alijs cantu solentur & rhythmo æqualiter distribuunt laborem, hic Pæana cecinisse videntur novo consuli.

336 *Cæptis fascibus* videtur significare Poëta, consulare digni-

tatem domui sue illatam a Theodoro Mallio: unde simul probabile fit, non *Manlium* vocatum fuisse, qui enim decora Manliorum hic racuisset Claudianus? sed *Mallium*.

338 *Fati ordo* est ut filii succedant patribus.

XVIII
CL. CLAUDIANI
IN EUTROPIUM.

LIBER I

Semiferos partus, metuendaque pignora matri,
Moenibus & mediis auditum nocte luporum

P 2

Murmur,

a in med. al.

* Hominem ex hoc carmine ipso melius quam undecunque nosse poterunt lectores, hominem castratum e nescio quō gynæceo protegentem, qui tandem apud Arcadium Præpositus Cubiculi, immo Patricius (vid. v. 109) & Consul cum Theodoro Mallio A. C. 399 in ipso Consulatū, dejectus Gainis cum Tribigildo occultam societatem habentis artibus, quin Stilichonis, et Eudoxiæ adeo Augustæ (vid. Philostorgii excerpta H. E. II, 6) molitionibus, confugit in ecclesiam Constantinopolim, tanquam in asylum, quo jure illam paullo ante private conatus erat: in qua cum supplex jaceret ad altare, habuit orationem Jo. Chrysostomus (edit. Montf. T. 3. p. 379 sqq.) vehementem, qua invehitur in hominem, vanitatem rerum humanarum ostendit etc. tamen illum, quantum potest, tuetur, & hortatur auditores, ut Dei illum atque Imperatoris misericordie commendent. Ceterum Eutropius clām elapsus de ecclesia relictoque adeo (quod proxima oratione inculcat Chrysostomus) asylo, abripitur exilii causa in Cyprum: sed retractus inde ejusdem Gainis atque Chalcedonem, ibi interficitur. Vid. Zosim. 5, 18. Et de tota Eutropii historia Prosopogr. Cod. Theod. it. vita Chrysostomi Montefalconiana ad A. 399. In

Suidæ de illo Collectaneis, hoc singulare, quod dicitur, ille florente, Eunuchorum genus adeo processisse & auctum esse numero (τοσούτων ἐπιδόων καὶ παραταθῆ πλῆθος) ut quidam jam barbati, cum vellent eunuchi fieri, cum virilibus vitam quoque amiserint, οὐν τοῖς ὄρχεσιν ἀφαιρεθῆσαν καὶ τὰς ψυχὰς. Claudianus, qui vel scripsit hunc librum, vel scripsisse postea videri voluit (cō, 8) ad primum nuncium de Consulatū Eutropii Romanam perlatum, modo ad ultimum usque actum & motum Stilichonis perducit fabulam altero libro: in cuius præfatione in Cyprum abducto insultat. Reliqua an tertio libro deperdito tractaverit, quod viris doctis, videtur, mihi non liquebat. Cum in his libellis impotenter adeo toti Eunuchorum generi maledicat, miror interdum, si Narses, cum rerum in Italia positiretur, vel clientes illius, non studuerunt illos abolere.

Enarrat prodigia, quibus Romanam nuntiatis solebant homines commoveri & procurandi expiandique causa multa moliri: hisque omnibus majus esse dicit Eunuchum Consulem. Ipsa prodigia, & quæ expiandi causa facta sint, facile esset ex Ciceronis de Natura Deorum ac de Divinatione libris, ex Livio item & Julio Obsequente & observationibus ad eos virorum

- Murmur, & attonito pecudes pastore locutas,
 Et lapidum diras hiemes, nimboque minacem
 5 Sanguineo rubuisse Jovem, puteosque cruore
 Mutatos, visasque polo concurrere Lunas,
 Et geminos Soles mirari desinat orbis.
 Omnia cesserunt eunucho Consule monstra.
 Heu cœli terræque pador! trabeata per urbes
 10 Ostentatur anus, titulumque effeminat anni.
 Pandite Pontifices Cumanæ carmina vatis,
 Fulmineos follers Etruria consulat ignes,

Immer-

6 binasque MSS.

virorum doctorum, quin copiosissimis ad hunc ipsum locum curis Barthii, verbose enarrare: sed modum servamus, quem alias, & ea maxime adferimus, quibus ægre carere quosdam lectores suspicamur: illud primum, *monstra, ostenta, prodigia, portenta* dicta videri Tullio de N. D. 2 c. 3 ex eo, quod extraordinariis eventibus vel phænomenis putarent homines diviniri aliquid sibi *monstrari, ostendi, prodici, portendi*. Quo in genere cum etiam Eclipses Solis ac Lunæ majores, & Cometas referrent homines, etiam his significandi quandam vim inesse, persuaderi sibi passi sunt. Ceterum juvabit poëticæ artis candidatum componere hunc locum cum 20, 40 sqq. ubi etiam prodigiorum manipulus enarratur.

1 *Metuenda pignora*, antitheton acutum. *Pignora* vocant liberos ob caritatem: hic, si sint *semiferi* partus, *metuenda*, ob aspectum horribilem per se, & denunciantem insuper mala futura.

3 Inter frequentissima prodigia *Bos locuta: pluvia lapidum, vel sanguinis*.

6 *Paraselenas* illud phænomenon ac *Parelios* vocant, & explicant Phisici.

8 *Eunucho consule* possis forte pro Ablativis consequentiæ habere, cum Consul esset Eutropius, pudore velut cesserunt & subdixerunt se monstra omnia. Sed nihil impedit, quo minus Dativo casu accipiamus: cujus generis exempla collegit post Popinam Voss. de Anal. 2, 10 pr.

9 *Trabea* nostro ordinariæ vocatur consularis vestis. Vid. 8, 64c. Quod *anum* vocat, eodem verbo & vigilitatis adeintæ, & formæ ab ætate corruptæ dedecus exprobrat. Quod ait, *titulumque effeminat anni*, opponit illis adulantium vocibus, quas cum Cæsaris illo in dictatura Consulatu cœpisse ait Luca. 5, 384 *Scilicet indulgens summum Dictator bonorem Contigit, & lætos fecit se consule fastas*: qualia multa ipse noster in Consulatibus quos cecinit.

11 Quod *Pontifices* nominat, latiori paulo significatione utitur pro Quindecimviris sacrorum. Commune esse nomen Pontificum aliis quoque sacerdotiis ex Inscriptionibus ostendit Guther. de jure Pontif. 1, 5.

12 *Etruscorum & haruspicium & fulgurales & vitales libri* commemorantur Cic. de Divinat. 1, 83.

- Immersamque nefas fibris exploret hatuspex.
 Quæ nova portentant Superi! Nilusne meatu
 15 Deuias, & nostri teneat jam transfuga mundi
 Se rubro miscere mari? ruptone Niphate
 Rursus barbaricis Oriens vastabitur armis?
 An morbi ventura lues? an nulla colono
 Responsura seges? quæ tantas expiet iras
 20 Victima? quo diras jugulo placabimus aras?
 Consule lustrandi fasces, ipsoque litandum
 Prodigio: quodcumque parant hoc omine fata,
 Eutropius cervice luat. sic omnia volvis?
 Hoc regni, Fortuna, tenes? quænam ista jocandi
 25 Sævitia? humanis quantum bacchabere rebus?
 Si tibi servili placuit foedare curules

P 3

Crimine,

13 immensumque al. immerf. ex MSS. Heinsf. 14 portentant & mox
 tendat MSS. quod placet Heinsf. qui usum verbi illustrat. Ego nihil mutem.
 22 canant al. etiam Basf. marg. 23 omina al. numina al. nobis al.
 24 hæc r. f. tenes al.

13 *Immersum* pulchre: latet enim in extorum fibris, quidquid est mali, quod portenditur, inde ab haruspiciibus perendum.

15 Non loquitur poeta de illis canalibus, quibus partem Nili conati sunt & Aegyptii reges, & quidam imperatores Romani cum Rubro mari h. e. sinu Arabico connectere: sed de portentosa immutatione totius fluminis, ut Nilus non jam ex Aethiopia in internum mare decurrat, sed retro acto cursu externum mare, meridiionalem Orientalemque Oceanum, qui totus Rubrum mare est, ingreditur.

16 *Niphates* mons ad Armeniam, & terminos Parthici olim, tunc Persici imperii designandos à Poëtis adhiberi solet.

19 *Respondet* qui parere vult: eadem ergo figura, qua in Aeneidos vestibulo dicuntur *arna parere colono*, hic respondere *seges* dicitur.

Quin ipse Virg. Ge. 1, 38 *Illa seges demum votis respondet avari Agricolaë*. Sæpe ita Columella.

21 *Fasces polluti* hoc Consule (vid. verba Rescripti, quædamus ad 19, 19) ipso Consule mactato lustrandi. Prodigium ipsum idem hostia debet fieri. Omen hic latius sumitur, pro quacunque futuri significatione.

23 *Luendi* verbum non tantum lauare significat, quod in compositis præsertim quibusdam manifestum est: sed etiam *solvere*, numerata pecunia, vel danda poena. *Solvere* est sursum deorsum vertere, ut in cylindro, sphaera, rota.

24 Antitheton, alias jucundum hic veemens, simile illi Hor. Car. 3, 29. 49 *Fortuna favo læta negotio, & Ludum insolentem iudare peritiam*. *Bacchorum* ebrium furorem notat, quem inconstantia præsertim comitatur. Cf. v. 142.

- Crimine, procedat laxata compede Consul:
 Rupta Quirinales fumant ergastula cinctus.
 Da saltem quemcumque virum, discrimina quædam
 30 Sunt famulis splendorque suus; maculamque minorem
 Conditionis habet, domino qui vixerit uno,
 Si pelagi fluctus, Libyæ si discis arenas,
 Eutropii numerabis heros, quot jura, quot ille
 Mutavit tabulas, vel quanta vocabula vertit!
 35 Nudatus quoties, medicum dum consulit emptor,
 Ne qua per occultum lateat iactura dolorem?
 Omnes poenituit pretii, venunque redibat,
 Dum vendi potuit, postquam deforme cadaver
 Mansit, & in rugas totus defluxit aniles;
 40 Jam specie doni certatim limine pellunt,
 Et foedum ignaris properant obtrudere munus,

Tot

29 des al. pro saltem, alium Basf. marg. 31 uni Heinfs.

35 mutatus Cuj. 39 defluxit malit Heinfs.

41 ignari Basf. marg.

27 *Crimen servile* est ignominia, qua consulatus afficitur, quod servus fit consul. *Procedat* ad illum *processum* pertinet, quem in numis etiam celebratum declarat Spanh. Diff. 12 p. 457 sq. cujus mentio supra etiam facta 7, 8. *Cinctus Quirinalis*, quem *Gabinum* vocat 7, 3.

31 *Domino uno vivere*, ut *Pravo vivere naso* Hor. Art. 36. *Vivere accipiti cæco* Pers. 1, 61 & *Aperto vivere voto* Id. 2, 7.

33 Quoties servus alium dominum accipit, fit juris alterius, itaque *mutat jura*. Sed *tabulas* etiam emtionis, aut rationum *mutat*, h. e. mutandis occasionem præbet. Denique *vertit vocabula* s. nomina herorum, cum esset Pompeii fit Tullii: quin ipse quoque, si vellet heros, aliud nomen accipit.

35 Ad hoc erat *catasta*, machina, qua inclusi ad arbitrium emptoris præbere conspectui & tactui membra omnia cogereantur. Hic discimus, medicum etiam adhibitum, qui valetudinem venalis exploraret. *Ne qua iactura* emptoris imprudente illo fieret, per *occultum* ipsi morbum mancipii.

39 *Defluxit in rugas* videri potest incongrue dictum: nam contrahi potius *in rugas* videntur senilia corpora. Sed cogitemus, tamen rugas esse a soluto illo vegeto cutis tenore, & tensione, qua restituitur in æquabilem planitiem: fluxa, collapsa in rugas cutis frontis, non potest restitui.

41 Hic in mentem venit Terentii (Eun. 4, 41. 21) lectoribus ille Dorus Thaidi donarus a Phædræ vietus, vetus, veterosus senex, colore *sellionius*.

- Tot translata jugis summisit colla vetustum
 Servitium, semperque novum, nec desinit unquam.
 Sæpe tamen coepit. cunabula prima cruentis
 45 Dedita suppliciis. rapitur castrandus ab ipso
 Ubese. suscipiunt, matris post viscera, pœnæ.
 Advolat Armenius certo mucrone recisos
 Edoctus mollire mares, damnoque nefandum
 Aucturus pretium, secundum corporis ignem
 50 Sedibus exhaurit geminis, unoque sub ictu
 Eripit officiumque patris, nomenque mariti.
 Ambiguus vitæ jacuit, penitusque supremum
 In cerebrum secti traxerunt frigora nervi.
 Laudemusne manum, quæ vires abstulit hosti?
 55 An potius fato causam tribuisse queramur?
 Profuerat mansisse virum. felicior exstat

P 4

Oppro-

42 locis *Bas. marg.* 45. debite *al.* quod non demnuverim. dedit firmat
Heinsf. ad Ovid. Met. 49. inguen *Bas. marg. & al.*

43 Non desinit h. e. desit in universum servus esse, sæpe tamen cepit nunc hujus esse domini, nunc alterius.

45 Quo adultiore sit, eo majori cum periculo castrari, notum est. *Supplicia & Pœnæ* hic dici, ut sæpe, pro doloribus, sine respectu ad meritum, apparet.

47 *Armenii* Persarum vicini, apud quos magna Eunuchorum præritia, videntur hoc genus mangonii præter ceteros exercuisse, cum in orbe Romano, cujus pars a Trajani ætate non erat Armenia, illud legibus esset vetitum. Vid. VV. DD. ad Suet. Domitia. c. 7. *Ætros* ad l. 3 §. 4 & ad l. 4. §. 6 D. de Siciariis, & ad l. 1 c. quæ est Constantini M. de eunuchis.

48 Pretiosiores enim facti damno illo corporis sui, quod ad infandam libidinem obsecris hominibus viderentur aptiores. Hinc Ulpianus l. 27 §. 28 D. ad l. Aquiliana, Si puerum quis castraverit,

& pretiosiores fecerit, *Vivianus scribit, Cessare Aquiliana* etc. Quintil. 5, 12. 17 *Mancipiorum negotiatores forma puerorum virilitate excisa negotiantur.*

49 Semnologia poetica specimen admirabile.

53 De consensione partium propagationi generis dicatarum cum cerebro & medulla spinali, plena omnia, a Platoni inde Timæo extremo, ad nostra tempora. *Frigidi & Maleficiati* junguntur in *Decretalibus* 4, 15. Sed est apud ipsum Virg. Ge. 3, 97 *Frigidus in Venerem senior.*

55 Fato, quod Eutropius in aulam venit, quod rebus gerendis adnotus, quod Consul factus est, causam tribuit ipsum corporis evirati dedecus. Non enim venisset in aulam, nisi fuisset castratus.

56 Profuerat reip. illum virum mansisse: ipse ab hac injuria exstitit h. e. factus est felicior.

Opprobrio. serviret adhuc, si fortior esset.

Inde per Assyriæ trahitur commercia ripæ.

Hinc fora venalis Galata ductore frequentat,

60 Permutatque domos varias. quis nomina possit
Tanta sequi? miles tabulis Ptolemæus in illis
Notior. hic longo lassatus pellicis usu.

Donat Arinthæo. neque enim jam dignus haberi,

Nec maturus emi. cum fastiditus abiret,

65 Quam genuit, quanto planxit divortia luctu!

„Hæc erat heu, Ptolemæ, fides? hoc profuit atas

In gremio consumpta tuo, lectusque jugalis,

Et ducti toties inter præsepia jomni?

Libertas promissa perit, viduumque relinquis

70 Eutropium? tantasque premunt obliuia noctes

Crudelis? generis proh fors durissima nostri!

Femina

61 tabulis MSS. ap. Heinſ. it. Caj. Fluctuatur hic & 158. 63 Aranthæo, Arinthæo &c. al. Arinthæo MSS. Barb. ex Ammia. Cod. Theod. &c.

65 quæ genuit vulg. quam genuit MSS. Heinſ. it. Caj.

66 hæc erat, heu al.

61 Tanta hac ætate est tot, & bona etiam ætate sic esse locutos, observatum ad 5, 106. In illis tot nominibus Ptolemæus miles notior est stabuli huius, Eutropi nempe, causa. Stabulum vocat ea figura qua Cæsar dicit stabulum Nicomedis, apud Sueto. Cæs. c. 49. Notus stabuli ut Hor. Car. 2, 2. 4 Notus animi paterni. Nisi tamen jungendum est miles stabuli i. stationis alicujus, cuius publico destinatæ, præfectus. Favere videretur, quod mox præsepia memorantur, & forte huc allusum 20, 93. Sed nescio, an alia sit talis militis stabuli auctoritas. Quibus tabulis placet, emtionum & census tabulas intelligunt. Add. infra v. 478 sq.

64 Nec maturus emi, non amplius talis, quem quis pretio emtum vellet, quare donandus vel abjiciendus potius erat.

66 Loquitur ut uxor divortio

pulsa e mariti conjugio. Tota hæc oratio summam sæculi corruptionem indicat, cum non veritus est poëta aulicus verbis quidem honestis, sed summam tamen turpitudinem ita aperte signare.

68 Præsepia quid sibi hic velint, facilius intelligeretur, si ponamus Ptolemæum fuisse stabuli s. stationis custodem. Sed auctoritatem, ut modo dicebam, desidero. Et potest illud inter præsepia forte humilitatem & nequitiam ipsius quoque Ptolemæi significare, ut in illo Cic. in Piso. c. 18 Audis philosophos Græcos in præsepibus, audis in stupris: audis in cibo & vino. Beluinam puto vitam & humilis nequitie plenam sic signari, ubi homines in ipsis lectis convivialibus, ut ad præsepia boves, obdormiscunt, quod Germanos audivi ita exprimere, wie die Schweine bey dem Troge liegen bleiben.

*Femina cum sehuisset, retinet connubia partu,
Uxorisque decus matris reverentia pensat.
Nos Lucina fugit, nec pignore nitimur ulla.*

- 75 *Cum forma dilapsus amor. defloruit oris
Gratia. qua miseri scapulas tutabimur arte?
Qua placeam ratione senex?., Sic fatus acutum
Aggreditur lenonis opus. nec segnis ad artem
Mens erat, officique capax, omnesque pudoris*
- 80 *Hauferat infidias. custodia nulla. tuendo
Fida toro. nulli poterant excludere vestes.
Ille vel serata Danaën in turre latentem
Eliceret. fletus domini fingeat amantis.
Indomitaeque mora, pretio lenibat avaras,*
- 85 *Lascivaeque jocos. non blandior ullus euntis
Ancillae tetigisse latus, leviterque reductis
Vestibus occulto crimen mandare fufurro,
Nec furtis quaesisse locum, nec fraude reperta
Cantior elusi fremitus vitare mariti.*
- 90 *Haud aliter juvenum flammis Ephyreia Lais
Et gemino dotata mari cum ferta refundit*

P 5

Canities,

74 *nititur al.* 77 *Post acutum incidi vult Rubentis, ut sumatur ad-*
verbii more. avitum Bas. marg. 82 *sub turre MS. it. Virm. e turre MS.*
83 *illiceret vel pelliceret conj. Heius.* 91 *et gem. al. etiam Conj.*
de g. it. in g. al.

74 *Lucina, Ilithyja, quae parti-*
bis praest.

75 *Scapulas tutabimur a servili-*
bis plagis, quae illis partibus so-
lent imponi. Ter. Phor. 1, 2. 26
Gera queritur, senibus fidelis dum
sum, scapulas perdidit.

82 *Cui non in mentem venit*
Hor. Car. 3, 15 Inklusam Danaën
turris abenea etc.

84 *Indomitas mulieres, feroces,*
jugum amoris recusantes adamasus,
lenibat mora, h. e. perseverantia,
constantia, mollebat.

85 *Magister amandi jam a Bar-*
thio huc advocatus Artis 1, 605
Inferre te turbae leviterque admotus
canti, Velle latus digitis, & pede

tange pedem. Reductas vestes de
velo s. palliolo capitis tegumento
intelligere res ipsa monet. Fraude
reperta, cum data sibi verba ma-
ritus sentit.

90 *Ephyreia, Corinthia, de qua*
ortum illud Non cuius homini con-
tingit adire Corinthum. Geminum
mare sinus hinc Corinthius, hinc
Saronicus, inter quos Isthmus cui
Corinthus inaedificata: ex utroque
hoc ad navigantes juvenes dorant,
donis cumulant Laida. Canities
refundit ferta, respuit, a quibus
arguatur. Rosa & lilia lividum
pallorem vetularum magis horri-
bilem reddunt. Placet fere magis
refutat.

- Canities; jam turba procax, noctisque recedit
 Ambitus, & raro pulsatur janua tactu,
 Sequa reformidat speculo damnare senectus:
 95 Stat tamen, atque alias succingit lena ministras,
 Dilectumque diu quamvis longæva lupanar
 Circuit, & retinent mores, quod perdidit ætas.
 Hinc honor Eutropio, cumque omnibus unica virtus
 Esset in eunuchis, thalamos fervare pudicos,
 100 Solus adulteriis crevit. nec verbera tergo
 Cessavere tamen, quoties decepta libido
 Irati caluisset heri. frustra que rogantem,
 Jactantemque suos tot jam per lustra labores,
 Dotalem genero nutritoremque puellæ
 105 Tradidit. Eous rector Consulque futurus
 Pectebat dominæ crines, & sæpe lavanti
 Nudus in argento lympham gestabat alumnæ.

Et

92 refutat MSS. refudit Vien. Bas. 93 ductu Cuj. 94 damnante vulg.
 96 diu prima editt. semel etiam Bas. marg. 99 Pro esset, hæc sit conj.
 Heinfs. 102 negantem MS.

93 Sic Hor. Car. 1, 25 *Parcius junctas quatiant fenestras* etc.

94 *Speculo se damnat*, quæ cogitur credere speculo, se deformem. Pomponius & nos Ausonianum epigramma 54 *Laus anus Veneri speculum dico: dignum habeat se Aeterna æternam forma ministerium. At mihi nullus in hoc usus, quia cernere talem, Qualis sum, nolo; qualis eram, nequeo.*

99 Ipsum nomen inde derivant, ut sit *εὐνῦχος* *εὐνὴν ἔχων* lectum habens s. servans thalamum: cubicularios enim castratos habebat ab omni memoria Oriens: unde nec semper injuriæ & mutilati corporis notionem habet: quin derivant nonnulli *ἀνὸ τῷ εὐνῦν ἔχων*. Vid. quæ ad Helych. *δαίδος* it. *Δαίδος* [corruptum ex *δαίδος*] disputant viri docti: quorum nemini in mentem venisse miror, communionem nominum *δαίδος*

et *εὐνῦχος* s. *παίδων* forte inde esse, quod olim etiam, ut hodie, ob vocis subtilitatem canere docti sunt, cantoresque adeo, *δαίδος* fuere. Sed modo non est orium diligentius ea de re querendi: valde obviam quidem non esse, video. Nam Terentianus ille in *musicis* eruditus, Eunuchus non erat.

104 Herus suus Eutropium, quem amoliri cupiebat, in reliquis rebus dotalibus dat suo genero, tanquam nutritorem & educatorem filie suæ, quam sic elocabat.

105 Solebat tum consulum alter esse in Oriente, Constantinopoli, alter in Occidente, Romæ vel Mediolani. Sed potest tamen fieri, ut hic porius Præfectum Prætorio Orientis Rectorem poëta intellexerit. Vide dicenda ad 230 et 286.

107 Etiam Phædrus 4, 4. 22 *mundum muliebrem*, & *lavationem argenteam* conjunxit.

Et cum se rapido fessam projecerat aestu,
Patricius roseis pavonum ventilat alis.

110 Jamque ævo laxata cutis, fulcisque genarum
Corruerat passa facies rugosior uva.
Flava minus presso finduntur vomere rura:
Nec vento sic vela tremunt. Miserabile turpes
Exedere caput tineæ. deserta patebant

115 Intervalla comæ: qualis sitientibus arvis
Arida jejunæ seges interlucet aristæ:
Vel qualis gelidis pluma labente pruinis
Arboris immoritur trunco brumalis hirundo.
Scilicet ut trabeis injuria cresceret olim,

120 Has in fronte notas, hoc dedecus addidit oris

Luxuriæ

109 pavonem MSS. quod placet Heins. 111 aruerat conj. Pricei marcu-
rat conj. Heins. & verbum illustrat. 120 ori conj. Heins. non bene.

109 *Patricius* inter titulos est *Eutropii*, qui illi adimuntur l. 17 C. Theod. de Poenis, ubi etiam de hac dignitate Gothofredus. Breviter Sozom. 8, 7 *Ἦν δὲ καὶ πατρὶς βασιλεὺς ἀπὸ τῆς ἐπιμνήσεως*. Vid. infra 19, 2 coll. 50 it. 20, 68. De tota dignitate Jac. Gothofr. ad C. Theod. (L. 6 t. 6) de Consulibus, Præfectis, Magistris militum & Patriciis, Paratitlo & Comm. ad l. 1. Asperere de hac re Philost. H. E. 11, 4 *Καὶ ἡ λαμπρὸν πατρὶς ὁ Εὐτρόχιος βασιλεὺς, ὁ μὲν δὲ τὸν εὐχόνα παῖδα φέροντα διδάσκων*.

114 *Tineæ* varietatum rerum pestis, librorum præsertim, unde Horat. Epist. 1, 20. 12 minatur libro suo, *Tineas pascit taciturnus inertes*. Sed hic puto crinium morbus est, nostri vocant *Haarmilben*, Belgæ *Hayrworm*. Eam certe vim habent, quam illæ *tineæ*, contra quas armat suos Cato de R. R. c. 98 *Vestimenta ne tineæ tangant*: & de quibus Horat. Ser. 2, 3. 119 *Stragula vestis, Blattarum ac tinearum epula*. Cum hac *tineæ* capillos & caput adeo exedente, quin cognationem habeat vox Gallo-
rum *Teigne*, non dubito. Sitne

præter morbos ulcerosos, cum cure capillum vastantes, etiam vermiculus, salva cute infestus crinibus, quod de nominibus Belgarum pariter & nostrorum sit probabile, viderint medici. Quos consului, videbantur mihi perplexe loqui. Cf. v. 136. 260.

116 *Interlucet*, credo, est lucem & prospectum transmittit ob raritatem culmorum *seges arida* ante tempus, *arista* h. e. ipicæ, *jejuna*, vacuæ a granis, ac nimis tenues adeo.

117 Plin. 10, 24 l. 34 *Hirundines in vicina adeunt, apricos secunda montium recessus: inventaque jam sunt ibi nudaæ atque deptumes*. Res eadem, de qua poëta, cujus narratio verisimilior, certe lucidior, cum causam adjiciat.

120 *In fronte notas* vocat illas depilatas a tineis capitis maculas, quasi stigmata vellet indicare. *Luxuriam* tribuit *Fortuna*, quæ insolenter insultare, videretur per hunc talem Consulē imperio Ro. & humano generi. *Nuda ossa* dicit calvarie, licet cutis illis obtenta esset, sed arida, dura, pallida, ossibus similis.

- Luxuriæ Fortuna suæ; cum pallida nudis
 Offibus horrorem dominis præberet imago,
 Decolor & macies occurfu læderet omnes,
 Aut pueris latura metus, aut tædia mensis,
 125 Aut crimen famulis, aut procedentibus omen,
 Et nihil exhausto caperent in stipite lucri.
 Sternere quippe toros, vel cædere ligna culinæ,
 Membra negant. aurum, vestes, arcana tueri
 Mens infida vetat. quis enim committere vellet
 130 Lenoni thalamum? tandem ceu funus acerbum,
 Infaustamque suis trusere penatibus umbram.
 Contemptu jam liber erat. sic pastor obesum
 Lacte canem ferroque ligat, pascitque revinctum,
 Dum validus servare gregem, vigilique rapaces
 135 Latratu terrere lupos. cum tardior idem
 Jam scabie laceras dejecit sordidus aures,

Solvit

- 126 cespitē MSS. & Cuj. it. Vic. e stipite conj. Heinſ. 129 invita Baſ.
 marg. 131 misere al. 136 demisit sordibus vulg.

125 *Crimen famulis*: hisne qui intromississent tam male ominatum monstrum potius quam hospitem? an his, qui non submovissent? *Procedentibus* domo sua in publicum jam hoc ipsum omen sinistrum erat, occurſus Eunuchi. Lucia. Eun. c. 6 Δυσκοιωνισόν τι καὶ δυσάντητον θέαμα, ἥτις ἐθεὶν ἐξῶν ἐκ τῆς οἰκίας, ἴδοι τοιαῦτόν τινα. Et Pseudolog. 17 Εἴ τις - εὐνῆχον ἴδοι-εὐθὺς ἐξῶν τῆς οἰκίας ἐπὶ πόδα ἀνατέθει καὶ ἐπανέλθῃ etc. Adeo inauspicatum spectaculum, cui nolis occurrere, judicant Eunuchum, in primis mane domo prodeuntibus, ut ad illius conspectum statim retro eant.

131 *Umbram* hominis non verum hominem, ut Philo Eunuchum ἀνθρώπου παράκουμα νομίσματος dixisse perhibetur a Casaubo-

no ad Athen. 1, 9 p. 18, 43, ita similem homini, ut adulterinus natus est vero. (Locum non invenio: sed in Lib. de sacrificantibus T. 2 p. 261, 19 ed. Mang. οὐ τὸ φύσεως νόμισμα παρακρίοντες, ἀ ἀπολάσων γυναικῶν πάθος καὶ μορφῆς εἰσβιάζοντες, qui forte locus magni viri memorie observatus est.) Sed nec damnaverim Barthianam opinionem, qui *umbram* velut mortui hominis intelligit, ut in illo Juvenal. 1, 10 *Quas torquent umbras* *Aeacus*: qualis fuit illud *idolon* Plinianum, (ep. 7, 27) quod Athenodorus composuit.

136 Cum respectu ad tineaſ v. 114. Nam sunt etiam tineaſ canum auribus infestæ. Præcipit Nemesianus Cynege. 309 *Auribus & tineaſ candenti pellere cultra*.

Solvit, & exuto laceratur vincula collo.

Est ubi despectus nimis juvat, undique pulsa
Per cunctas licuit fraudes impune vagari,

140 Et fatis aperire viam, prohi quisquis Olympi
Summa tenes, tantone libet mortalia risu
Vertere? qui servi non est admissus in usum,
Suscipitur regnis, & quæta privata ministrum
Dedignata domus, moderantem sustinet aula.

145 Ut primum vetulam traxere Palatia vulpem,
Quis non ingemuit? quis non irrepere sacris
Obsequiis doluit toties venale cadaver?
Ipsi quin etiam tali consorte fremebant
Regales famuli, quibus est illustrior ordo
150 Servitii, sociumque sibi spreverunt superbi.
Certe, quem Latii poscant annectere fastis?
Cujus & eunuchos pudit. sed vilior ante
Obscuræ latuit pars ignotissima turbae,
Donec Abundanti furiis, qui rebus Eois

Exitium,

142 volvere MS. 145 texere vulg. 150 servitiis MS.

b. c. servis. diu vulg.

138 Non tantum hos juvat despectus nimis, qui ut Liberator ille Romæ Brutus contentu delitescunt, Liv. 1, 56: sed etiam quos ob contentum nemo tanti putat observare, qui in tenebris illis suis impune grassantur.

142 Frequens hoc convicium providentiæ faciunt non comicæ modo personæ, ut Plaut. Rud. 3, 1.1 & Merc. 2, 1.1 *Miris modis Di ludos faciunt hominibus*. Et Capt. Prol. 22 *Di nos quasi pilas homines habent*: sed Philosophi etiam *παίγνια* & *ἀδύνατα* Deorum vocant homines. Vid. Taubm. ad Plauti locum modo laudatum. cf. v. 25.

145 *Traxere*, cum effectum, ut haberent: sic *transit* nidor canem in culinam.

151 Quæri potest, quidnam sint, qui *poscant*?. Utrum impersonaliter, ut loquuntur Grammatici, positum, quasi diceret, Poscant possidentes, sint qui poscant? an intelligi debent Di, vel Fata? Durius ellipsis, sed pene necessaria. *Fastis Latii annectere* est Consullem facere.

152 *Cujus conservi* & alios non minus *Eunuchos pudit*, qui egre ferrent, se eodem nomine censeret, ejusdem ordinis esse.

154 Videamus, an lucem inferre loco obscuro queamus. Zosim. 5, 10. 6 Abundantium sub Theodosio Prætozem (*επαρχὸν*) atque Consulem (A. C. 393) fuisse narrat: dejectum autem honore & opibus ab Eutropio, qui ab eo tempore unæ æmulo Constantinopolim

- 155 Exitium, primoque sibi produxit, ab imis
 Eiectus thalamis summos invasit honores.
 Quam bene dispositum terre, ut dignus iniqui
 Fructus consilii primis auctoribus instet.
 Sic multos fluvio, vates, arente per annos,
 160 Hospite qui cæso monuit placare Tonantem,
 Inventas primus Busiridis imbuuit aras,
 Et cecidit sævi, quod dixerat, hostia sacris
 Sic opifex tauri, tormentorumque repertor,
 Qui funesta nova fabricaverat æra dolori,
 165 Primus inexpertum Siculo cogente tyranno
 Sensit opus, docuitque suum mugire juvencum.
 Nullius Eutropius, quam qui se protulit, ante
 Direptas possedit opes, nullumque priorem
 Perculit exilio, solumque hoc rite peregit,
 170 Auctorem damnare suum. Postquam oblitus ævo
 Semivir excelsam rerum sublatus in arcem;

Quod

- 155 primumque *vulg.* 156 ejectus stabulo *MS.* stabulis *MSS.*
 161 primum *vulg.* 162 qui dix. *vulg.* quo *Bas.* quod etiam *Caj.*
 167 sibi profuit *Delrins.* sibi *Caj.* prætulit *MS.* 170 fauto-
 rem *ne quis legere velit, monet Heins.*

polin & Arcadium possederit. Jam vero Claudianus, quod nescio an aliunde constet, narrat *Abundantiis furis* hoc est, furioso consilio, *eiectione* Eutropium *abstulit*, & humilis fortunæ *thalamis* vel cubiculo; (nisi tamen *stabulis* legendum, coll. v. 61) *invasisse summos honores*. Abundantius hic igitur *produxit* Eutroptum, in *exitium* Orientali imperio, & *primo* in exitium *sibi ipsi*.

¶ 153 *Primis* h. e. ante omnes, vel primum *auctoribus instat*, & illos urget *fructus consilii* mali. Trita omnium ore sententia Heliodi *Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῶ βελύσαντι παλίν*.

159 Fabula est apud Apollodorum *Bibl. 2, 4, 11* *Ἐννία ἐτη ἀφο-*

*γία τὴν Ἀργυρὸν παρέλαβε. Θράσιος δὲ ἄλδων ἐκ Κρήνης, μόνος τὴν ἐπὶ τὴν ἑπὶ τὴν ἀφογίαν παύσασθαι, ἰδὼν ξένον ἀνδρα τῷ Διὶ σφάξαι κατ' ἔτος. Βάσις δὲ ἐκείνου πρῶτον σφάξας τὸν μόνον τὰς κατιόντας ξένος ἰσφαξέ. Νοστέ ἀφογίαν s. sterilitatem describit fluvio arente, cum a superfusione Nili sit omnis Aegypti seundiras. *Inventas aras imbuuit* h. e. a se exegitatas. De tauro Phalaridis nimis notum. Utramque historiam suavisime narrat Ovid. *Art. 1, 647* sqq.*

167 *Protulit* idem est, quod v. 155 dixit *produxit*. Qui sic *proferuntur* aut *producuntur*, id *procedunt*.

- Quod nec vota pati, nec fingere somnia possent,
 Vidit sub pedibus leges, subjectaque colla
 Nobilium, tantumque sibi permittere fata:
 175 Qui nihil optasset plus libertate mereri,
 Jam jam dissimulat dominos, alteque tumescunt
 Serviles animi. procerum squalore repletus
 Carcer, & exsilibus Merocæ campique gemiscunt
 Aethiopum. Poenis hominum plaga personat ardens.
 180 Marmaricus clavis violatur cædibus Ammon.
 Asperius nihil est humili, cum surgit in altum:
 Cuncta ferit, dum cuncta timet: desævit in omnes,
 Ut se posse putent nec bellua tetrior ulla
 Quam servi rabies in libera terga furentis.
 185 Agnoscit gemitus, & poenæ parcere nescit
 Quam subiit, dominique memor, quem verberat, odit.
 Adde, quod eunuchus nulla pietate movetur,
 Nec generi nativæ cavet clementia cunctis
 In similes, animosque ligant consortia damni.
 190 Iste nec eunuchis placidus: sed pejus in aurum
 Aestuat. hoc uno fruitur succisa libido.
 Quid nervos secuisse juvat? vis nulla cruentam
 Castrat avaritiam. parvis exercita furtis

Quæ

- 172 satis *Bas. marg.* possunt *vulg.* 184 colla *vulg.* terga *MSS.* &
Bas. marg. 190 ille *al.* 193 quæ parvis excita *MS.* curis *al.*

172 *Vota hoc pati non possunt:* res nimis magna est, quam adeo non petat aliquis voto, ut ne pati quidem se posse arbitretur, depreceturque adeo.

175 Hic manifestum est mereri esse consequi simpliciter, sine rei spectu ad pretium, vel operas, vel quaecunque ἀντάλλαγμα.

178 Nominat loca Africæ ultra Aegyptum ipso calore & arenis atque solitudine horribilia. In his est etiam Oasis, de qua nobilis lo-

cus est Zosimi 5, 9, non procul ab Hammonis oraculo.

190 Iste ad odium refertur, sumtum ex iudiciorum subselliis, ubi patronus suum clientem pronomine hic, adversarium autem, in adversis subselliis sedentem, altero iste designare solet. Plerumque ita Cicero.

191 Alia libido, quæ proprie ita vocatur, succisa, & abscissa est cum ipsis genitalibus: in illius locum, venit cupiditas habendi.

- Quo vastare penum, neglectaque fueverat arcæ
 195 Claustra remoliri, nunc uberiore rapita
 Peccat in orbe manus. quidquid se Tigris ab Aemo
 Dividit, hoc certa proponit merce locandam
 Infitor imperii, caupo famosus honorum.
 Hic Asiam villa pactus regit. ille redemit
 200 Conjugis ornatu Syriam. dolet ille paterna
 Bithynos mutasse doma. suffixa patenti
 Vestibulo pretiis distinguit regula gentes.
 Tot Galatæ, tot Pontus eat, tot Lydia nummis.
 Si Lyxiam tenuisse velis, tot millia ponas:
 205 Si Phrygas, adde parum. propitiæ solatia forti
 Communes vult esse notas, & venditus ipse
 Vendere cuncta cupit. certantum sæpe duorum
 Diversum suspendit onus: cum pondere iudex
 Vergit, & in geminas mutat provincia lances.

Non

- 194 aulæ. Caj. 195 non -- Peccet in o. manus? Basf. liberiore MS.
 201 potenti Basf. marg. 202 cedula MS. glossa. 203 eant conj. Heinss.
 204 pendas MS. 205 adde, parum est: MS. fortis vulg.

194 *Vastare penum* asteismo quodam, i. e. urbane dicitur, ut Hor. Epist. 1, 15. 3 *Pernicies & tempestas, barathrumque macelli.*

196 Orientalis imperii terminos signat, hinc Hæmum Thraciæ montem, illinc Tigrim, ultra Euphraten.

202 *Regula* est tabella oblonga, angusta, quales sunt fabrorum regule, qua proscripta pendent nomina rerum venalium. Graphice itaque pingit velut cauponis vel pigmentarii tabernam, atrium Eutropii, in quo penderet, quam *Taxam* dixeris Officiorum & Dignitatum non sacri Palatii modo, sed totius Imperii.

203 *Eat*, plenius *venum eat, veneat*. Nondum observavi hanc loquendi formulam cui plane gemit

nam habet consuetudo Germanorum, qui dicunt, rem tanti vel tanti in auctione *abiisse*, *sic ist so oder so theuer binnggegangen*.

205 Ut vulgo aiunt *Solamen miseris socios habuisse malorum*: ita Eutropius ininui putabat turpitudinem suam (hæc enim nota est) quod toties venum isset, si venale esset totum imperium. Quod *communes notas* dicit, ex antichero acumen querit, quod ad Oxymoron accedit: *nota* enim, si communis sit, nota esse desinit.

208 *Suspendit*, velut in bilance *diversum onus*, in oppositis lancibus. Phantasia admodum lucida & vivida, quam, quia simul motum habet, vix ac ne vix quidem pictor assequatur.

210 Non pudet heu, Superi, populos venire sub hasta?
Vendentis certe pudeat, quid iure sepultum,
Mancipium tot regna tenet, tot distrahit urbes?
Pollentem solio Cræsum victoria Cyri
Fregit, ut Eunuchos fluerent Pactolus & Hermus?
215 Attalus heredem voluit te Roma relinqui,
Restitit Antiochus præscripto margine Tauri,
Indomitos curru Seryilius egit Ifauros,
Et Pharos Augusto jacuit, vel Creta Metello,
Ne non Eutropio quæstus numerosior esset?

220 In mercem veniunt Cilices, Judæa, Sophene,
Romanusque labor, Pompejanique triumphus.

Quo struis hos auri cumulos? quæ pignora tantis
Succedent opibus? nubes ducasve licebit:

Num-

210 num Heinſ. ed. pr. veniſſe, vulg. haſtam q.

211, quod al. quod al.

210 Pudorem DIs & Fortune
tribuunt, melius forte sentientes
quam loquentes (ut in *Invidia* pe-
culiari me ſcriptione memini de-
clarare) antiqui. Ponamus Lucani
quædam, primum illud 2, 568
Teque nihil, Fortuna, pudet? tum
3, 59 *Fortuna, Pædæmæ, pudor, cri-*
menque Deorum. Et 8, 597 *Pro*
Superum pudor! Et 695 *Nunquam*
superum caritura pudore Fabula.
Sic noster 19, 47, apostrophe ad
Eutropium, *Vive pudor satis.* Si
figuram auferamus & *adponenda-*
que, hoc relinquetur, hic even-
tus dabit occasionem hominibus
dubitandi de providentia deorum.
Insipiat mihi aliquis principium
libri in Rufinum prioris.

211 *Iure sepultum Mancipium,*
qui non magis numerari in homi-
nibus debebat, quem cadaver, ut
illum vocat 7, 380 & 147.

214 De Pactolo & Hermo dictum
ad 2, 104. Hi sunt illes, ad quos
perveniunt divitiæ ex æreis eorum
eruta vel elute. Non satis com-

mode hic Cyri de Cæſo victoriam
commemorat. Debebat titulum
indicare, quo ad Romanos perve-
nit Lydia: sed hoc nempe ipse vi-
dit & correxit poeta. Noluist per-
dere splendida Cyri & Cræſi no-
mina. Et sæpe observamus intem-
perantes nostri Exergaſias.

215 Enumerat a quibus, & qui-
bus titulis provinciæ, quibus tum
constabat imperium Orientale, in
ditionem Romanorum pervenerint.

216 Restitit hic non habet illam
notionem constantis impetum ho-
stilem excipendi; sed idem est
quod constituit vel substituit intra
præscriptos sibi fines. Hic enim
est *margo*, ut in vase.

217 *Isauricus* ab hac victoria di-
ctus Seryilius. *Pharos* pro tota
Aegypto solenni poetarum usu:
Metellus Creticus nomine victoris
dictus.

220 In mercem veniunt, instar
alterius mercis sunt venales. *Sop-*
hene Armeniæ pars inter Taurum
& Antitaurum ad Euphratē.

Numquam mater eris, numquam pater. hoc tibi ferrum;
 225 Hoc natur a negat. te grandibus India gemmis,
 Te foliis Arabes ditent, te vellere Seres:
 Nullus inops adeo, nullum sic urget egestas,
 Ut velit Eutropii fortunam & membra pacisci.
 Jamque oblita fui, nec sobria divitiis mens,
 230 In miseras leges, hominumque negotia ludit.
 Judicat eunuchus. quid jam de Consule miror?
 Prodigium quodcumque gerit. quæ pagina lites

Femi-

226 spoliis *Basf. marg.* 227 pro urget, cogit vel coget *MSS.*231 mirer *conj. Heinsf.* 232 prod. est *enig.*

226 *Folia* Malabathri hodie, ut videtur quibusdam, incognita (nam quæ hodie in officinis folia Ind. f. Malobathri vocantur, ab illis diversa sunt) in pretio antiquis fuere propter *foliatum* unguentum, quod inde parabatur, de quo sunt docta ad h. l. Barthii collectanea. Illud *foliatum* per excellentiam ita dictum non nardum aut spicam nardi esse, ut ipse putarit Plinius, sed malabathrum, pugnat Salmast. in Solin. p. 749 sq. Copiose idem de illo & hodierna ejus apud Arabes appellatione disputat Homon. hyl'es iarr. c. 87. *Vellere* de Serico etiam Virg. Ge. 2. 121 sed ut appareat, illum xylinon intelligere f. gossypium, arboream quam nos lanam vocamus.

228 Ut velit simul cum fortuna & divitiis Eutropii suscipere etiam membra h. e. conditionem intulati corporis. Hyperbole, cum non dubium sit multos esse, qui tale pactum, si præstari posset, inituri sint.

230 Imefin puto, pro illud le-
 gibus & negotiis. Majus, h. e. magis inauditum, absurdiusque adeo videtur Poetæ quod *judicat eunuchus*: non tanquam Præfectus Prætorio, cuius rei nulla superest mentio, sed tanquam summus cubiculorum Præfectus, jura etiam dictare ausus est. Zofi. 5. 9. *Kal*

ὁ μὲν βασιλεὺς προκείμενο ἀπα-
 τῆς. Εὐτρόπιος δὲ παρὰ τὴν ἐπα-
 δὴ καὶ τὴν ἡγεμονίαν πάντων τῶν
 βασιλικῶν εἶχε ποταλὸν, τῆς πᾶ-
 σης ψήφου κύριος ἦν. Quin ipse,
 ut est 5. 12. *κυριεύων Ἀρκადί-
 ῳ πᾶσι βουλήματος*. Ergo de di-
 ctatis subjectisque Arcadio priva-
 tim sententiis, potius hoc accipien-
 dum. Et tamen ita loquitur Clau-
 dianus, cum *paginam* appellat, de
 qua statim; dum *ferrum* comme-
 morat, ut mirum non sit, in eam
 venisse sententiam Jac. Gothofre-
 dum, ut quæ de Eutropio qui sub
 Theodosio M. Præfectus Prætori
 fuerat, sunt in Codice Theod. ea
 ad hunc Eunuchum referret in
 Prosopographia, quod bene ut
 multa animadvertit emendavitque
 Ritterus V. C. Conf. dicta ad 105
 & infra 236.

232 Non scriptum omne est pa-
 gina, puto; sed illa quæ *pagina*
bonorum vocatur a Juvenale 10, 55
 quam ita declarat V. Schol. *Αἴμα*
pagina, *ἡ δὲ αὖτε* imaginem *coram*
(nobilitum) fiam, omnes *carum* pro-
bus bonorum inscriptor *construit*,
quam nunc dicunt tabulam patro-
natus. Sed quod *lites feminæ*
pōnit pro tribus a femina (viru-
chō) decissis, h. e. pro iudiciis mu-
liere a femina gesto, illud, *lites*,
destruendum est. *Lites* enim pro-
 fecto *feminæ* potius sunt conten-

tiones

- Femineas meminit? quibus umquam sæcula terris
 Eunuchi videre forum? sed ne qua vacaret
 235 Pars ignominia, neu quid restaret inausam,
 Arma etiam violare parat, portentaque monstros
 Aggerat, & secum petulantis amentia certat.
 Erubuit Mavors, averſaque riſit Eury,
 Dedecus Eoum: quoties intenta ſagittis
 240 Et pharetra fulgens anſu exerceatur Amazon:
 Arbitratur quoties bellū, paciſque ſecutur,
 Alloquiturque Gecas: Gaudeat, cum viderit, hoſtis,
 Et ſentit jam deeſſe viros. Incendia ſumant.
 Muris nulla fides. ſqualent populatibus agri,
 245 Et medio ſpes ſola mari. trans Phaſin aguntur
 Cappadocum matres, ſtabulisque abducta paternis
 Caucaſias captiva bibunt armenta prinaſ,
 Et Scythicis mutant Argei pabula ſilvis.
 Extra Cimmericas Taurorum clauſtra paludes

Q. 2

Flos

- 233 ſic actas memi. Baſ. marg. 235 ignominie MSS. 237 aggre-
 gat vulg. aggerat etiam Baſ. marg. cernit ap. Heinf. ad Aen. 12, 709.
 238 adveſtaque vulg. 245 in med. ſp. nulla Cnj.
 248 Argeia conj. Heinf.

tiones & rixæ muliebres. Ceterum res ipſa poſtulat ſententiam quam poſuimus. Lites hic in mentem venire poëte potuerunt ob illos *Decemvros* *Stilitibus* *judicandis* &c.

236. *Arma violare* ſ. polluere impuro contractu, ſummam ſibi bellicæ rei arrogare, quo conſilio adiutorem ſe in Ruſino perdendo Scilichoni præbuit, Abundantium dejecit, Scilichonem ipſum excludere a rebus Orientis ſtudit, quæ res horribilium barbarum occaſionem dedit, quas enarrat Zoſimus.

241 Verbo *reſeruit* explicatur illud arbitri officium, huc illuc euntis inter belligerantes.

243 *Sentit beſtis jam deeſſe viros imperio*, cum imperium mandetur Eunucho. Vix eſt, ut qui iſtam in Eutropium inveſtivam legunt, non cogitens de Naſſete, qui exemplo

docuit, poſſe Eunuchum eundem virum fortem eſſe.

245 *Spes ſola* evadendi hoſtes eſt mare, ut tutum ſe ille tantum putet, inter quem & hoſtem barbarum mare intercedit. *Phaſis* Colchidis fluvius ad ſeptentrionem Cappadociæ. *Argei* ſunt Græci, ſed nescio, utrum peculiariter Argivi, Argo ſua antiqua expulſi; an laxiore intellectu etiam Græce loquentes Aſiatici. Heinfiana conjectura facit *Argeia pabula* quæ mutant greges & armenta mitiori plage adſueta ſilvis *Scythicis* aſperiore ſub cœlo.

249 *Cimmericas paludes*, *Taurorum clauſtra*, intelligit illas Meotidis propagines, quæ Tauricam, i. e. habitatam a Tauris populis, Cherſonneſum ambiunt, ipſum Boſporum Cimmericum præſertim.

250 Flos Syriæ servat: spoliis nec sufficit atrox
Barbarus in cædem vertant fastidia prædæ.

Ille tamen (quid enim servum, mollemque pudebit ?

Aut quid in hoc poterit vultu flagrare ruboris ?)

Pro victore redit. peditum vexilla sequuntur,

255 Et turmæ similes Eunuchorumque manipuli,

Hellespontiacis legio dignissima signis.

Obvius ire cliens, defensoresque reversum

Complecti, placet ipse sibi, laxaque laborat

Distendisse genas, fictumque inflatus anhelat,

260 Pulverem respersus tineas, & solibus ora

Pallidior, verbisque sonat plotabile quiddam.

Ultra nequissimam fractis, & proelia narrat,

Perque

250 Assyrii MSS. Bist. marg. servet spoliis vulg. servit Cuf. 251 vertit vulg.

253 superare vulg. pudoris al. 254 Pro peditum, tupe. qm Ald. &

MSS. unum MSS. Hinc Heinj. conj. truncum. 260 tunicas Baf. marg.

262 fictis MSS. it. Vic.

250 Tantum captivorum & prædæ
corripunt, ut fastidiant denique, &
perdant corpora, quæ abducere piget

252 Molles, impudici, iidem
etiam aliis in rebus impudentes.
In vultu Eutropii ab anili velut
frigore exsangui & cadaveroso fla-
grare rubor ille igneus pudoris
non poterat.

254 Pro victore, tanquam vicif-
set, simulationis genus antiquum,
quod in Domitiano notat Plinius
Pan. II sub quo imperii pulsi fuga-
tisque non aliud majus habebatur in-
dignum, quem quod Romæ ficto &
ementito triumpho triumpharetur.
Quod peditum vexilla dicuntur, re-
centioris sub imperatoribus insti-
tutum est: libera rep. vexilla sunt
equitum: turmæ semper equitum,
ut peditum cohortes. Eunuchorum
manipulos cum dicit non truncatos
corpore: sed effeminatos & igna-
vos intelligit: eodem pertinet Hel-
lespontica (h. e. Priapeja) signa,
quibus dignissimam ait Legionem
Eutropii, dignam, cui non tantum
ostenderetur dignitas impudicus, &

famis, medius, de quo Ramires
ad Martial. I. 93. & viri docti ad
Suet. Cal. 56: sed eadem etiam fi-
gura manus in ipsi signis milita-
ribus pro alia manu, manipuli
signo, ponatur. Est hic locus
acerbissimæ turpitudinis: sed no-
bis non licet esse tam disertis quam
Ramiresio.

258 Laxas genas dicit rugosas,
pendentesque, in quibus nihil duri-
usculi, elastici, restituentis se a
compressione in globositatem. Eu-
tropius gloriosulus veller inflare
genas, sed illæ tendorem non ser-
vant, collabuntur in rugas.

260 Tineis caput infestantibus
(V. 114) admittitur, & eas auge-
pulis. A solibus & æstu, cutis
non fit, ut in Vanis rubicundior,
sed pallidior, flava magis. Illud
plotabile, illa verba fracta & ipsa
Eunuchum designant: quod addit
ultra nequissimam, indicat, non jam
sola mollitie & consuetudine
blandiendi, sed etiam a senectute,
a morbo, a metu vocem extenu-
atam esse & effeminatam.

Perque suam tremula, testatur voce sororem,
Defecisse vagas ad publica commoda vires:

265 Cedere livori, nec sustentare procillas

Invidiæ, mergique fretis spumantibus orat.
Exoretque utinam. Dum talia fatur, ineptas
Detergit lacrimas, atque inter singula dicta
Flebile suspirat. qualis venit arida socrus

270 Longinquam visura nurum: vix lassâ refedit,
Et jam vina petit. Quid te, turpissima, bellis
Inferis, aut sævi pertentas Pallada campi?

Tu potes alterius studiis hærerè Minervæ;
Tu telas, non tela, pati; tu stamina nescie;

275 Tu segnes operum sollers urgere puellas,
Et niveam dominæ pensis involvere lanam.

Q 3

Vel

266 spirantibus ex vet. MS. legi vult Heins. ad Aen. 10, 291. 271 turpissime al. V. N. 272 sævis campis vulg. sævi campi etiam Bas. marg. mediis prælia Bas. marg. 274 nosse vulg. 276 et vincam MSS. it. Caj. victam it. junctam al. atque unctam vel & tinctam conj. Heins. Cf. 20, 382.

263 Mulier erat quam sororem suam esse ferebat, cum qua etiam obiscene eum volutari putabatur, de qua noster etiam 19, 41 & 20, 88.

264 *Vagæ vires* quid sibi velint, fateor me non satis intelligere. Amabo, si quis me τῶν τὸν ἐρε-
γον νόδα ἐν τῇ σοφίᾳ ἔχοντα, doceat. In varietate lectionis nihil est presidii. Quid? si *vagæ ad publica commoda* dicantur *vires*, quæ se facile impendunt & quasi dispergunt ubicunque, ad quæcunque negotia opus est: quid? si *defecisse* dicantur *ad publica commoda*, ut nihil in posterum illa queant juvare. Posterius malim, & sere postulant ea, quæ sequuntur: sed manet dubium, cur *vagæ* dicantur.

266 *Hærgi fretis orat*: devovet caput suum: in metu naufragii solus vult mergi, si servari navis reip. possit. Videtur Barthio alluisse poetâ ad morem Romanum,

monstruosos partus, ut androgynos (quale animal pæne erat Eutropius) in mare abiiciendi.

267 Malignum epiphonema: Utinam fiat quod orat, utinam committatur devotio.

271 Modo cum bibula anu paraverat, nunc alloquitur ut vetulam importunam. Sic Arye Catullianus, a quo momento *reliquit sibi sensus membra sine viro* -- Niveis citata manibus cepit leve typannum & toto deinceps carmine loquitur ut femina. Alia dedit ad h. l. Heinsius. *Pallas*, in primis quatenus hoc nomen habet, bellica est dea. *Altera Minerva* est lanifica.

274 Alliteratio in *telas non tela*, hæc minime reprehendenda, quia facit ad augendum contentum ex illusione.

276 *Pensis involvere*, est dividere & convolvere lanas in pensa, ut

hanc

Vel si sacra placent, habeas pro Marte Cybellen.
 Rauca Celænzæos ad tympana discæ furores.
 Cymbala ferre licet, pectusque illidere pinu,
 280 Inguinis & reliquum Phrygiis abscindere cultris.
 Arma relinque viris. geminam quid dividis aulam,
 Conarisque pios odii committere fratres?

Te

277 si tela MS. 279 allidere MS. 280 abscidere MSS.
 Et est frequens in bonis libris.

fiant pensa, sua singulis nentibus
 s. quaffillariis tribuenda.

277 Si omnino vis Deæ alicujus
 sacra celebrare, *Cybelen*, *Cybellen*,
 s. *Cybeben*, Matrem Deum Phry-
 giam, cum aliis Gallis semiviris,
 abscissis, illius sacerdotibus, se-
 quere. *Celænzæi furores* sunt Phry-
 gii, cujus caput quondam fuisse
 Celænzæ. Gallorum illorum sunt
Cymbala, gestant in ceremoniis
 truncos pineos, quibus se tundunt
 & percutiunt: in quam arborem
 Atys ille, sive Actin, Cybeles
 amafius, mutatus diceretur. Ovid.
 Met. 10, 104. Hinc ille apud Stat.
 Theb. 10, 172 *Phryx quatit sacras in*
pectora pinus. Affines huic furori
 Iſiaci: sed non sine fraude & furo.
 Hinc Commodus apud Lamprid-
 ium c. 9 Illos *pineis* (strobilis pi-
 ni, ut vult Casaubonus) usque ad
 perniciem pectus tundere cogebat.
 Hinc dicti sunt *Dendrophori*, quasi
 in arborigenas dicas, de quibus
 Reines. ad Inscr. 1, 40 p. 75. Ce-
 terum hæc de Cybele & Attine
 vel Atye & Gallis recentior fabu-
 la est, & a Gallogræcis demum
 orta, ut videtur non sine causa
 If. Vossio ad Catullum p. 163.
 Convenit sane illa narratio, quæ
 de Dea Syria inter Luciani libel-
 los habetur. Convenit barbaries
 summa illius gentis, quæ post
 eladem Delphicam in supersticio-
 nem excessisse putari potest: con-
 venit quod ἄφρον Φύλον vocatur
 a Callimacho in Delum 184, quod
 comparant cum elogio Apostoli

ὁ ἀνόντος Γαλάται, 3, 1. Quid?
 quod hic de tenaci retentione cir-
 cumcisionis sermo est, quam ita
 exprobrat illis Paulus 5, 12 ut non
 sine acrimoniam dicat, ὁφθαλμοὺς καὶ
 ἀνοκίφοντα οἱ ἀνακατὰντες ἑμας,
 quod proprium est in Gallis illis
 abscissis verbum, in quo etiam
 Mediæ vocis ratio apparet, non ne-
 gligenda sine magna ratione. Hæc
 jam satis disputata a Chrysostomi,
 Hieronymi, Grotii ætate, qui in ead-
 em sententia fuere: sed nescio
 an senserit quisquam, quam hæc
 oratio in Galatas præter ceteros
 conveniat. Etiam Vulgatus in-
 terpres, ut hodie est, *abscindendi*
 verbo utitur, quod in hac re pro-
 prium esse, ut Græcis ἀνοκίφοντα,
 & Hieronymus ostendit, & hic
 ipse Claudiani locus docet. Cf. ad
 30, 97 & 261.

280 *Phrygiis cultris*, quibus uti
 solent illi Phryges Galli. Hi pos-
 sunt esse de *testa Samia*, qua sola
 ad hanc rem usos esse, tradunt.
 Vid. omnino Ramiresius ad Mar-
 tial. 3, 81. 3.

281 *Geminam aulam* Constanti-
 nopolitanam & Romanam, vel
 Mediolanensem adeo. Hunc certe
 obrentum, hanc materiem turba-
 rum plerumque fuisse, quas exci-
 tarunt Rufinus, Eutropius, Stili-
 cho, Gildo, Gaines, legenti illo-
 rum temporum historiarum obscu-
 rum esse non potest. Observemus
 illud epitheton *pios* hic studiose
 adhibitum, ut opponatur edic.

- To magis, ah demens, veterem si respicis artem,
 Conciliare decet. Gestis pro talibus annum
 285 Flagitat Eutropius, ne quid non polluat unus;
 Dux acies, iudex prætoria, tempora Consul.
 Nil adeo foedum quod non exacta vetustas
 Ediderit, longique labor commiserit ævi.
 Oedipodes matrem, natam duxisse Thyestes
 290 Cantantur. peperit fratres Jocasta marito,
 Et Pelopæa sibi. Thebas ac funera Troiæ
 Tristis Erechthei deplorat scena theatri.
 In velucrem, Tereus, Cadmus se vertit in anguem.
 Scylla novos mirata canes. hunc arbore figit,
 295 Elevat hanc pluma, squamis hanc fabula vestit,
 Hanc solvit fluvio. Nusquam spado Consul in orbe,
 Nec iudex ductorve fuit. quodcumque virorum
 Est decus, eunuchis scelus est. exempla creantur

Q 4

Quæ

285 flagitet Heinsf. ex MSS. sed editi omnes flagitat. Poëta narrat cum
 asseveratione. 290 cantatur vulg. 291 labes Basf. marg.
 295 hanc al. 296 nunquam al.

284 Conciliare lenonum est &
 lenarum, quæ conciliatrices hinc
 vocantur. Vid. v. 78 sqq.

286 Iudex prætorie qui polluat,
 vix potest intelligi nisi Præfectus
 Prætorio. Vid. ad 105 & 230
 itemque 297.

288 Longi ævi labori e. homines
 longo ævo hoc agentes.

289 Oedipodes forma etiam Statio
 adhibita, pro consuetiore Oedipus.
 Thyestes ex Pelopea filia genuit
 Aegisthum: Oedipus ex Jocasta
 matre Eteoclen & Polynicen &c.
 Hæc sunt scelera Tragica, materia
 Tragoediarum, quam una perpe-
 tua brevique narratione comple-
 xus est Guil. Canterus Novar. le-
 ctionum 5, 4 quod caput Tragicis
 ipsis ab illo editis Aeschilo, So-
 phocli, Euripide, præfixum est.

292 Erechtheum est Atheniense,
 ab antiquo Rege. Hic agebantur
 fabulæ Thebæ de Oedipi familia,

ac de Trojanis rebus, ut Iphige-
 nia, Hecuba etc.

293 Post scelera Tragica enar-
 rat portentosas metamorphoses,
 quas paucis verbis indicabimus:
 quibus hoc non satis est, facile
 possunt apud Ovidium requirere.
 Tereus in upupam mutatus perse-
 quitur Procnem conjugem & Phi-
 lomelam ejus sororem: Cadmus
 sociam sui fati habuit Hermionem
 suam conjugem: Scylla ex pul-
 cherrima puella a Circe in mon-
 strum mutata, canibus pluribus
 succinctum: in arborem mutati
 Philemon cum sua Baucide, Actin,
 Phaëthontis sorores; in aves De-
 dalus (in accipitrem) & Perdix;
 in pisces Delphinos nautæ Tyrrhe-
 ni, Acis in fluvium. Hæc omnia
 admirabilia, nec tamen inaudita:
 hoc novum & maxime portento-
 sum est, spado Consul, Prætorio
 Præfectus, Dux exercitus.

Quæ focci superent rîsus, luctusque cothurni.

300 Quam pulcre conspectus erat, cum tenderet artus
Exsangues onerare toga cinctumque gravatos,
Indutoque senex obscenior iret in auro!

Humani qualis simulator simius oris,

Quem puer arridens pretioso stamine Serum

305 Velavit, nudasque nates ac terga reliquit,

Ludibrium mensis; erecto pectore dives

Ambulat, & claro sese deformat amictu.

Candida pollutos comitatur Curia fasces:

Forssitan & dominus. Præbet miracula listor

310 Consule nobilior, libertatemque daturus,

Quam necdum metuit, scandit sublime tribunal;

Atque inter proprias laudes Aegyptia jactat

Somnia,

300 pulcher *al.* ornare *al.* etiam *Bas. marg.* onerante *Scalig. ap. Barth.*
gravatos *conj. Heins.* 302 indutoque *vulg.* 309 dominis præbet *al.*
domini. Præbet *conj. Heins.*

300 *Cum tenderet artus onerare,* Græca ratione, pro *onerandos*: in ipso verbo autem videtur quæsisse alliterationem, quasi diceret, non *ornatum* sed *oneratum* honoris insignibus. *Cinctum* consularem jam vidimus 7, 3 & alias.

302 *Obscenus* ad malum omen & auspiciū triste pertinet: quamquam hic nec illa fœdæ impuritatis notio abest.

306 *Erecto pectore dives* gestum & imitationem jactabundæ superbie in simia exprimit.

309 *Forssitan* comitatus consulem novum etiam est *dominus*, Arcadius, de quo nihil asseverat Claudianus, vel quod nesciret, vel quod nollet ponere reverentia principis.

310 Primus actus consularis manumissio, de qua ad 8, 611 dictum.

312 Imitatus veteres magistratus in hoc videtur Eutropius, ut in prima oratione sua, vel gratiarum actione, de suis etiam

laudibus commemoraret, cuius rei exemplum in Pliniani Panegyrici parte ultima præclarum habemus: cumque Christianus esset, de sua humilitate, & viis providentiæ, quædam commemorasse: illud vero præter cetera, quod ponemus ipsi verbis Sozomeni 7, 22 ubi in expeditione Theodosii contra Eugenium narranda occupatus, ait, Θεοδόσιος δὲ διανούμενος -- ἐγνώκεν περὶ τοῦ συμβύλου χρησέσθαι ἰωάννη τῷ ἐν Θηβαΐδι μοναχῷ -- καὶ Εὐτροπίον, ὃς πιστὸς ἦν αὐτῷ τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις εὐνύχων πέποιμεν εἰς Ἀγρυπλον, -- καὶ ὁ μὲν -- ἐπαλεθῶν ἡγγέλεν, εἰπὼν, αὐτὸν νικήσεν τὸν πόλεμον, καὶ κατέλυντα τὸν τύραννον, μετὰ τῇ νίκῃ ἐν Ἰταλίᾳ μεταλλάξῃ τὸν βίον ἀμφοτέρω δὲ ἀληθῆ τὸ τέλος ἔδειξεν. Eo lubentius hec verba posuimus, quod ea ut hinc tenebras discutiant Poëtæ, hinc ipsa fidem a Poëta historicam lucrantur. Viderat Claverius, sed locum

Somala; prostratosque canit se vate tyrannos.

Scilicet in dubio vindax Bellona pendit,

315 Dum spado Tiresias; enervatusque Melampus

Reptat ab extremo referens oracula Nilo.

Obstrepuere avium voces. exhorruit annus

Nomen, & infanum gemino proclamat ab ore,

Eunuchumque vetat fastis accedere Janus.

320 Sumeret illicitos etenim si femina fasces,

Effet turpe minus. Medis levibusque Sabæis

Imperat hic sexus, reginarumque sub armis

Barbariæ pars magna jacet. gens nulla probatur,

Eunuchi quæ sceptrâ ferat. Tritonia, Phœbe,

Q 5 Vestâ,

316 reptet ex uno MS. Heinſ.

locum non signavit; tacent reliqui. Rem de Johanne notant, nihil de Eutropio, Aug. de Civ. Dei 5, 26 & Theodorus H. E. 5, 24. Ceterum hic etiam locus ostendit, Claudianum a sacris Christianorum abhoruisse.

314 Pingit poeta *ἑταράλατα νίκην* Homericam, quæ anceps penderit, dum ab remotissima Ægypto oracula reptans tardusque ab imbecillitate vates Eutropius afferret, quem irridet nominibus nobilissimorum antiquæ Græciæ Homericis carminibus vatium. *Spado & enervatus* eandem rem significant: est enim *nervus* vel sunt *nervi*, id quod *spado* amisit.

317 *Obstrepuere* aves, & quasi obnunciarunt: invitis diis, vel certe malum parantibus imperio, Consulem factum Spadonem. *Infanum* proclamat *Janus*, ut *hortendum* *ſtridit* *Lerna* *belua* apud Virg. Æn. 6, 288. *Infanum* augendi tantum vim habere, alias observatum, quia, ut ait Varro de L. L. 5, 6 *infanti omnia faciunt vobementer*. *Geminum* *or Jani* neminem turbabit, qui vel semel caput illius in nummo vel alio monumento viderit.

319 Respicit eo, quod nomen Eutropii in ipso Consulari dejecti in fastos referri prohibitum, & annus solo Theodori Mallii nomine signatus est, ut jam adinonimus.

321 *Medis* proprie ita dictis quando & quæ femine imperarint, equidem non dixerim. Puto laxius uti Poëtam hoc nomine pro toto imperio quod post Assyrios tenuerit Medi, Persæ, Parthi, Persæ iterum. Deinde non hoc illum velle, post Semiramida fuisse aliam magnam reginam, illius magni imperii dominam: sed hoc tantum viguisse in illo magnæ terrarum tractu etiam muliebria imperia, quale fuit illud Artemisiæ Mausoli, quale illud Adæ in eadem Caria, de quo Arrianus Alex. 1, 24 *Νενομισμένον ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔτα ἀπὸ Σεμικόμης, καὶ γυναῖκας ἀρχαὶν ἀνδρῶν*. Lege & usu receptum a Semiramide inde adhuc Alexandri ætate ait fuisse in Asia, non, ut & virorum uxores regnent, quod editum adhuc, sed ut viris qui in regno sunt imperent mulieres. De *Sabæa* regina notum etiam ex libris nostris. *Barbariæ pars magna* Scythas forte signat, & Amazonas.

- 325 *Vesta, Ceres, Cybele, Juno, Latona coluntur.*
Eunuchi quæ templa Dei? quas vidimus aras?
Inde sacerdotes: hæc intrat pectora Phoebus:
Inde canunt Delphi. Trojanam sola Minervam
Virginitas Vestalis adit, flammæque tuetur.
- 330 *Hi nullas meriti vitras, semperque profani.*
Nascitur ad fructum mulier, prolemque futuram.
Hoc genus inventum est, ut serviat. Herculis arce.
Concidit Hippolyte. Danai fugere bipennem
Penthesilea tuam. Claras Carthaginis arces
- 335 *Creditur, & centum portis Babylona superbam*
Femineus struxisse labor. quid nobile gessit
Eunuchus? quæ bella tulit? quas condidit urbes?
Illas præterea rerum natura creavit:
Hos fecere manus. seu prima Semiramis astu

Affy-

334 *arces al. urbes etiam Basf. marg.* 339 *has MS. eleganter Vid.*
no. ad 271. Sic et 342

327 *Inde respicit ad personas, ut unde in formula unde petitur: & quidem remotiores, verbo ad mulieres. Delphi canunt h. e. vaticinantur a muliere, h. e. per Pythiam. Trojanam Minervam, Palladium Troja elatum ab Anchise, & Romam delatum commendatumque solis virginibus Vestalibus.*

330 *Cybeles, s. Matris Deum Phrygiæ, Syriæque Deæ, quæ diversa unius nomina sunt, tamen sacerdotes Galli, quorum Archigallus princeps. Vittæ sacra quædam diademata a quibus insula dependent. Hanc quidem proprietatem ac differentiam horum nominum arbitror.*

333 *Hippolyte & Penthesilea Amazonum reginæ: huic bipennem tribuit propriæ, quod apparet ex imaginibus earum in nummis & monimentis aliis a Petito prolatis. Carthaginem Dido, Semiramis, Babylona condidit.*

339 *Nondum, puto, inventus, qui hoc de Semiramide, præter Ammianum Marc. 14, 6 p. 30 Gron. cujus locum ponemus, quia Claudianum illustrat in re, cujus arbitrandæ oculis rara est plerisque lectorum nostrorum potestas. Igitur in pompa beatorum hominum describenda, Postrema, inquit, multitudo Spadonum, a senibus in pueros desinens, obliuisci, distortaque lineamentorum compage deformes: ut quæque inceperit quisquam, cernens mutilorum hominum agmina, detestatur memoriam Semiramidis Reginæ illius veteris, quæ teneros mores castravit omnium prima etc. Nihil, inquam, hac de re alii. Sed Herodotus 3, 48 narrat Perian drum Cypseli F. Corinthium tyrannum, misisse trecentorum principum Corcyræorum filios Sardes ad Alyartem, ἐπὶ τῇ εὐρωπῇ, ut ibi castrarentur. Nempe carius deinde vendi poterant: & videntur Græci illud artificium detesta-*

- 340 Afflyriis mentita virum, ne vocis acutæ
Mollities, lævesque genæ se proderè possent,
Hos sibi conjunxit similes: seu Parthica ferro
Luxuries vetuit nasci lanuginis umbram,
Servatoque diu puerili flore coëgit
- 345 Arte retardatam Veneri servire juventam.
Fama prius falso similis, vanoque videri
Ficta joco. levior volitare per oppida rumor.
Riderique nefas: veluti nigrantibus alis
Audiretur olor, corvo certante ligustris.
- 350 Atque aliquis gravior morum, „Si talibus, inquit
Creditur, Et nimis turgent mendacia monstris:
Jam testudo volat, profert jam cornua vultur:
Prona petunt retro fluvii juga: Gadibus ortum
Carmani texere diem: jam frugibus aptum
- 355 Æquor, Et advectum silvis delphina videbo:

Jam

342 Parthia MSS. Similia Gallia, Scythia, Græcia, Italia, observavit
Heinsf. 346 falsæ conj. Heinsf. 348 sicut MS. ut si conj. Heinsf.
353 vada vulg. juga Gron. & Heinsf. ex MSS. & sic Basf. marg. 354 Ar-
menii vulg. Arminii, Carminii, Querminii, Germani al. 355 al-
fuerum vulg. advectum, adductum, adjunctum al.
advectum etiam Cuj. & Vic.

ti. Certe idem Herodotus 8, 105
eternam notam inussit Panionio
Chio, ὅς τῳ γόνυ κατακείσας ἀν-
ἔργων ἀνοσιωγράτων, ex operibus ma-
xime nefariis victum & quæstum sibi
constituit: qui quotiescunque emisset
pueros speciosos, illos exsecaret &
Sardes aut Ephesum deducere magno
pretio venderet. Apud Barbaros
enim pretiosiores sunt Eunuchi etc.

340 Consilium hoc Semiramidis
requirebat, ut nemo scirèt, illos
formosos tenui voce juvenes esse
castratos.

342 Aliam narrationem adfert, in
qua hoc certe consentit cum histo-
ria, quod magno in pretio fuere
in aula Persica Eunuchi. Dedita
opera argumentum de Eunuchis
in aula Persica tractavit Brissio. 2,

163 sqq. a p. 501 edit. Lederli.
Conf. noster 18, 415.

349 Didicit forte alba ligustra,
quibus vaccinia nigra opponuntur:
a Virgilio Ecl. 2, 18.

353 Ipsæ mundi plagæ perver-
tentur, ut Gades Hispaniæ extre-
mæ sint Orientales, Carmani au-
tem, Parthici pars imperii, ad Oc-
cidentem solem a nobis referantur.
Cf. 29, 53. Nescio an studiose hic
tempora miscuerit Poëta, testudo
volat, Carmani texere diem, videbo
delphina etc.: omnia quidem tem-
pora in hac rerum quæ fieri non
possunt, & mendaciorum famæ
enarratione dogisus posse poni, du-
bium non habet.

355 Ex Horat. Art. 30 Delphi-
num silvis appingit, fluvibus aptum.

*Jam cochleis homines junctos, & quidquid inane
Nutrit, Judaïcis quæ pingitur India velis.,*

Subjicit & mistis salibus lascivior alter :

„Miraris? nihil est, quod non in pectore magnum

360 *Concipit Eutropius. semper nova, grandia semper
Diligit, & celeri degustat singula sensu.*

Nil timet a tergo : vigilantibus undique curis

Nocte dieque patet : levis facilisque moveri

Supplicibus, mediaque tamen mollissimus ira.

365 *Nil negat, & sese vel non poscentibus offert.*

Quid-

357 *Indiacis MS. Lydiacis conj. Grot. ap. Heinsf. Niliacis conj. Gyal. et
Heinsf. Pro velis etiam telis malit Heinsf.*

356 *Cochleis homines junctos*, monstruosa phantasia similis illis pictorum lufibus, quos Galli *Grotesques* vocare solent, tanquam aptas Grottis illis, h.e. Cryptis, vel Speluncis manufactis, quæ undique cochlearum quadam contextione, & in monstruosas figuras compositione inducuntur: quod genus describit Vitruv. 7, 5 v. g. *coliculi teneri, habentes in se* — *sedentia figilla, non minus etiam ex coliculis flores dimidiata habentes ex se exennia figilla, alia humanis, alia bestiarum capitibus similia.* Videre me memini tales eminentes ex cochleis dimidiatos homines: sed ubi viderim, negat memoria.

357 Laborarunt in *Judaïcis velis* homines eruditi: plurima dedit ad h. l. Barthius, multa Jo. Seldenus de I. N. & G. 2, 4. Breviter dicam, quid mihi ceteris videatur probabilius. Antiquitus floruit inter Judæos ars rectoria, quod ipsa tabernaculi Mosæici constructio satis docet: placere illis in hac re figuræ monstruæ, quod vel soli Cherubi, qualescunque illi demum fuerint, itemque Ezechielis, Jobis, Amos, animalia possunt docere. Inter Babylonios & Egyptios illam artem non dediderunt. Sed video hoc argumentum, et hunc locum pulchre tractatum esse ab If. Vossio ad Catullum p. 196

sq. *India* abundat monstris si non veris ut Africa, at Græculorum ingenio, Ifigoni, Megasthenis, Ctesia, confictis. Vid. Plin. 7, 2. *Vela* sunt hic aulæa s. tapetes, ut illa *παπατάσματα Μηδῶν* apud Aristoph. Ran. 969 in quibus *ἰπποδευτρούδες, τραγέλαφοι*, quasi tu equigallos & capricervos dicas.

358 *Mistis salibus*, Ironia: nec enim placet, quod Barthio videbatur, quidquam hic delirescere obscenæ ambiguitatis. Certe nolim ego hic acutum cernere, vel tenebris & silentio digna aperire. Cf. 20, 347.

362 *Nil timet a tergo*, propter prudentiam ut ille apud Persium 1, 72 Janus, *a tergo quem nulla ciconia pinxit*: cui nemo vel a tergo deridendi causa longum digitorum porrigere audeat. Barthius, *Nil timet*, inquit, quia cupit: *patet*, turpissimum ait, eodemque *facili & mollissimus*, & *tradit fruentem*, et *officio*, refert. Potest fieri. Nul- lum hic verbum non aliquando nequam. Et sæculum erat, turpitudinem vel nudam proponere, quo magis fieret exosa, quod Chrysostomi æqualis nostri Claudiani, tum Hieronymi, aliorumque exemplis constat. Sed abeamus hinc ociosus. *Vigilantibus curis* ablativos consequentiæ puto, non dativos.

Quidlibet ingenio subigit, traditque fruendum.

Quidquid amas, dabit illa manus. communiter omni

Fungitur officio, gaudetque potentia flecti.

Hoc quoque consiliis peperit meritoque laborum:

370 *Accipit & trabeas argutæ præmia dextra.,*

Postquam vera fides facinus vulgavit Boum

Gentibus, & Romæ jam certius impulit aures:

„Eutropiumne etiam nostra dignabimur ira?

Hic quoque Romani meruit pars esse doloris?„

375 *Sic effata rapit cœli per inania cursum*

Diva potens, unoque Padum translapſa volatu

Castra sui rectoris adit. tum forte decorus

Cum Stilichone gener pacem implorantibus ultro

Germanis responsa dabat, legesque Cæleis

380 *Arduus, & flavis signabat jura Suëvis.*

His tribuit Reges, his obside fœdera fancit

Indi-

366 quodlibet vulg. subicit al. truditque nocendum, vel novandum al.

367 ille Græc. ap. Heins.

369 meritumque laborum Accipit conj.

Heins. 371 vulgarat MS.

375 rapit celerem MS.

377 fronto

dec. MSS. 379 Cheruscis, Chaucis MS. Apud Græcos etiam Κᾰύχοι,

Κᾰύνοι, Χᾰύνοι Heins.

381 leges vulg. reges etiam

Bes. marg. Barth.

370 Hic quidem vix est, ut alieni non in mentem veniat ille apud Martialem 3, 82 *Eunuchus delicatæ suscitator priuæ*, qui *Domini blibentis ebruium regit penem*. Hujus ministerii præmium *trabeas Consulares* esse, sane, acerbissimum est. Poruit hæc impune scribere in Honorii aula de Constantinopolitano dedecore, quod *facinus Eoum* statim dicit, et Romæ Deæ indignationem gravi ethologia, sed nimis longa, ostendit. Nempe desinere non potest Claudianus, in partibus præclarus, in hac œconomia intemperans.

378 *Utro*, ne bello quidem petiti: sed veneratione imperii Honoriani impuls. *Canci* hic dissoluit Caticci, qui et *Chauci* et *Canchi*, Oceani litora accolebant, mi-

nores inter Amisium et Visurgin, majores inter Visurgin et Albim. Hunc inter et Viadrum *Suevorum* late nomen patuit. *Detonsa Sygambria* est victa et subjugata, id quod pluribus Sidonii sui et aliorum locis, etiam hoc nostro, probat Savaro ad Sido. 2, 1 p. 67. Jucundus in primis locus Sido. 8, 9 p. 491 *Hic tonsa occipiti, senex Sicamber, postquam victus es elicis retrorsum Cervicem ad veterem novos capillus*. Ceterum utrum hæc historia sit, ut quo tempore Eutropius Orientalis consul erat, Honorius splendide adeo rem inter Germanicos populos gereret, non asum neque affirmare neque abscisse negare. Metuo quidem, ne optaveris hic et vaticinatus sit poeta potius, quam retuleris, quod actum esset.

- Indicto: bellorum alios transcribit in usus,
 Militet ut nostris detonsa Sicambria signis.
 Laeta subit Romam pietas, & gaudia pæne
 385 Moverunt lacrimas, tantoque exultat alumno.
 Sic armenta suo jam defensione juvenco
 Celsius assurgunt erectæ cornua matri.
 Sic jam terribilem stabulis dominumque ferarum
 Crescere miratur genitrix Massyla leonem.
 390 Dimovit nebulam, juvenique apparuit ingens.
 Tum sic orsa loqui: „Quantum te principe possim,
 Non longinqua docent, domito quod Saxones Tethys
 Mitior, aut fracto securâ Britannia Pisto.
 Ante pedes humili Franco tristisque Suavo
 395 Perfruoꝝ, & nostrum video, Germanice, Rhenum.
 Sed quid agam? discors Oriens felicibus actis
 Invidet, atque aliq Phœbi de cardine surgunt
 Crimina, ne toto conspiret corpore regnum.

Gil-

386 descendente (pro defendente) it. defensata marg. Bas. 390 ju-
 venisque Cuj. 392 nos MS. ut longinqua referatur ad Thetys Hanc.
 393 strato Cuj.

384 Romam, matrem Honorii,
 subit affectus maternus ad conspe-
 ctum tam augustum filii sui, I.
 alumni.

386 Nescio, utrum tale quid ob-
 servatum sit in vaccis et leonibus.
 Notius debet esse illud, cujus si-
 militudine aliquid illustrare volu-
 mus, eo, quod illustrandum est.
 Quod hic Massylam matrem dat
 juveni leoni, illa pars Numidiæ
 alias etiam assignatur huic animali
 patria, v. g. apud Stat. Silv. 2,
 s. 8. Mart. 8, 55.

390 Dimovit Roma Dea nebu-
 lam s. aëra illum, quo vestita s.
 potius tecta et occulta erat. Sic
 Virg. Aen. 1, 415. Ænean suum et
 socios obscuro gradientes aëre sepsit,
 Et multo nebulae circum Dea sudat
 amictu. Deinde cum se vult osten-
 dere v. 590 Circumsusa repente

Scindit se nubes, & in æthera pur-
 gat apertum etc. Cui non notus
 Nube candentis humeros amictus Ae-
 gur Apollo? Hor. Car. 1, 2. 31. Cf.
 dicta ad 1, 124.

392 Hi ergo Saxones maritimi,
 ex eorum genere, qui non ita mul-
 to post trajecere in Britanniam.
 Vid. ad 8, 31. De Francis 8, 447.
 de Suevis 8, 653 et 15, 57. Sed me-
 tuo, ne hæc omnia non tam poë-
 tice sint dicta, quam aulice, vel
 adulatorie potius: illud præfer-
 tim, quod Honorius hic vocatur
 Germanicus, quod nomen neque
 meruisse docet historia, neque moni-
 menti idoneis constat eum gessisse.

397 Crimina hic esse, quidquid
 objici ad laudem imminuendam
 potest, res ipsa ostendit.

398 Hæc materia carminis de
 bello Gildonico. Aperte accusat
 Eutro-

Gildonis taceo magna cum laude receptam

400 *Perfidiam, & fretos Eoo robore Mauros.*

Quam suspecta fames, quantum discriminis arbi?

Ni tua vel soceri numquam non provida virtus

Australem Arctoïs pensasset frugibus annum.

Inveſtæ Rhodano Tiberina per ostia classes,

405 *Cinyphiiſque ferax Araris ſucceſſit ariftis.*

Teutonicus vomer, Pyrenæique juvenci

Sudavere mihi, ſegetes mirantur Iberas

Horrea: nec Libyæ ſenſerunt damna rebellis

Jam Tranſalpina contenti meſſe Quirites.

410 *Ille quidem ſolvit meritas, ſcit Tabraca, pœnas,*

Ut pereat quicumque tuis conflixerit armis.

Ecce recens clades ab eiſdem partibus exit,

Terroriſque minus, ſed plus habitura pudoris,

Eutropius Conſul. pridem tolerare fatemur

415 *Hoc genus, Arſacio poſtquam ſe regia faſtu*

Suſtulit, & noſtros corrumpit Parthia mores.

Præſecti ſed adhuc gemmis, veſtiſque dabantur

Cuſtodes, ſacroque adhibere ſilentia ſomno.

Militia

401 quæ ſuſcepta vulg. ſuſpecta etiam Baſ. marg. quæ ſuſtenta MS.

403 penſaſſent MS. 404 Rhodani it. Rhodanum MS. 412 recens

vulg. quod etiam alias pro repens dant librarii Heinſ.

Eutropium Zoſimus 5, 11 illum Gildonis ope, qui ſe Arcadii nomine rem gerere præ ſe ferebat, averſiſſe ab Honorio Africam.

401 De fame illa Romæ a Gildone illi indiſcta longa querela eſt Romæ 15, 27 ſq.

405 *Cinyphium* eſſe Africanum, jam monuimus ad 15, 9.

410 Ad *Tabracam*, Numidiæ maritimæ urbem perſiſſe Gildonem, noſter etiam memorat 19, 71 et 21, 358.

411 Ut vel poteſt optantis particula eſſe, ut in vulgato illo, *Ut illam DI Deaque omnes perdant* vel

ſimul comparandi vim habere, ſolvit Gildo penam, ſicut perire opto, & fas eſt, quicumque contra tua arma conflixerit. Reſerri etiam hic locus ad eos poteſt, in quibus una vox duplicem vim habere, duplicem velut perſonam ſuſtinere videtur: de quo ad 3, 288.

415 Vid. ſupra ad 348. Ceterum vicin reddidere Parthi Romanis. Olim enim, ſecundum Juvenal. 2 extr. *Prætextatos mores Roma referebant Artaxata*, Parthorum regia.

418 *Sacro ſomno*. Hoc in primis in Conſtantiopolitana aula inſtitu-

niis

- Militia' eunuchi numquam transgressa cubile,*
 420 *Non vita spondente fidem, sed inertia tutum*
Mentis pigmus erat. secreta monilia servant,
Ornatus lurent Tyribus: a fronte recedant
Imperii. tenero tractari pectore nescit
Publica majestas. numquam vel in æquore puppim
 425 *Vidimus eunuchi clavo parere magistris.*
Nos adeo sperni faciles? orbisque carina
Vilior? Auroram certe, quæ talia ferre
Gaudet, & assuetas sceptris muliebribus urbès
Possideant. quid belliferam communibus urunt
 430 *Italiam maculis, nocituraque probra severis*

Admi-

419 progressa cubili MSS. 420 iner. tantum vulg. 422 a forte MSS.
 425 magistro MS. 427 aurora certe est vulg. auroram saltem MS.
 428 gaudeat; assuetas per appositionem MS. 430 nocturnaue Bas. marg.

nii despuendum erat, quod quid Augustos illos coningeret, *sacrum & divinum* vocabant non aulici modo scurræ humiles, sed ipsi in legum procemiis sic loquentes inducebantur. Videri possunt exempla in Jac. Gothofredi Glossario nominis. Cœd. Theod. vocibus *sacer*, *sacrylegus* etc.

419 *Militia* latius patet, ut *militare*, & officiorum laborumque omne genus complectitur. Ipsum hirundinum Egyptiarum velut munus annuum, in aggere muniendo, Plin. 10. 33 *Militiam* vocat; & nota est *militia Togata, Curialis, Palatina, & militare in curia* etc. de quibus Jac. Gothofr. ad l. 63 C. Th. de Decurionibus, t. 4 p. 437. *Militia* omnis *Eunuchi* Palatina est, nec unquam *transgressa*, s. egressa *cubile* s. cubiculum Principis: in hoc Eunuchi militant h. e. mandato sibi officio funguntur: nunquam inde ad armatam militiam progrediuntur.

420 Cum non vita ante acta fidem illorum promitteret: sed languor, inertiaque ablata virilitati debita, erat certum *pignus mentis* nihil molitura novarum rerum.
 422 A fronte imperii, ab ejusmodi muneribus, in quibus conspicui sunt, & oculos omnium incurrun, qui ea administrant.

423 *Tenerum pectus* hic non ad laudem deliciasque pertinet, sed ad imbecillitatem.

426 *Orbis carina* nescio quid humile aut certe inconcinnum habere mihi videbatur. Si *orbis carina* est, quodam est mare in quo ille fluctuat? *Navim* resp. intelligimus omnes: *carina* nomine indicari *navim*, & *orbem* Ro. esse imperium Ro. nemo ignorat. Sed, nisi vehementer fallor, *carina orbis* insolenter pro imperio & administratione orbis terrarum s. generis humani ponitur.

427 *Auroram* pro Orientis regionibus dicit: an ad Zenobiam respiciat?

*Admifcent populis? peregrina piacula forti
Pellantur longe Latio, nec tranfeat Alpes
Dedecus. in folis, quibus exftitit, hæreat arvis.
Scribat Halys, famæ fcribat contemtor Orontes.*

- 435 *Per te, perque tuos obteftor, Roma, triumphos,
Nefciat hoc Tiberis, numquam poſcentibus olim
Qui dare Dentatis annos Fabiisque ſolebat.
Martius eunuchi repetet ſuffragia campus?
Æmilios inter, ſervatoresque Camillos*
- 440 *Eutropius? jam Chryſogonis tua, Brute, poteſtas,
Narciſſiſque datur? natos hoc dedere pœna*

Pro.

- 434 formæ cont. *Baf. marg.* 438 repetit, repetat *al.* 441 natis *al.*
quid natos *MS.* natos quo *conj. Heinſ.*

434 Scribat nomen Eunuchi ſuis in factis arque hiftoriis Lydia, Cræſi regnum, quam *Halys* ſignat, ad quem etiam Phrygia, & Peſſinus, & Gallogræci: ſcribat hoc nomen etiam *Orontes* Syrotum, Deæ Syriæ cultorum (vid. ad 277) fluvius. Nominat regiones, per quas in primis illa abſciſſorum Gallorum ſacra impura & effeminata celebrabantur. Quam præſertim *Orontes* male audierit olim Romæ, oftendit illa *Juvenalis* querela 3, 62 *Jam pridem Syrus in Tiberim deſiſſit Orontes*, i. corrupti Syrorum mores Romanos infecere.

435 Ne quis hunc locum a contextu orationis abruptum legens in errorem incidat, aut hæreat, meminerit, Romam loqui & compellare *Honorium*. Obteſtor ego *Roma* etc. *Tiberis* hic populum Romanum in campo collectum notat. Antiquis moribus ad neſcio quem ornatum utuntur poëtæ ſequiſoris ævi. Olim nullæ campi, nullæ populi in magiſtratibus eligendis partes: ſolemnia quædam, pro ingenio principum inſtituebantur: forte ætate *Claudiani* in campo certe repetebantur ſuffragia, h. e. pronuntiabantur tanquam data, ut primo

ſtatim tempore ſublata libertatis a Cæſare factum oftendit *Luca* 5, 393 non admiffæ dirimit ſuffragia plebis Decantatque tribus. C. *Curio Dentato* tres anni, h. e. conſulatus, *Fabio* Cunctatori quinque non potentibus delati ſunt. Et jam ille *Martius*, non vano nomine, campus repetet, recitari audiet, ſuffragia Eunucho data?

440 *Chryſogonum Sullæ* libertum notat, de quo multa conqueritur in *Rofciana* *Cicero*: et *Claudii Narciffum*.

441 *Brutus* ille *Tarquini*orum expulſor admonuit poëtam, ut quæ duræ virtutis Romanæ per illam occaſionem exempla exſtiterent, ea hic commemoret, cum aſpera exprobratione, quæ eo tandem exit, ut videant lectores, quam indignum ſit, in ea rep. quæ tantos viros, immo tam fortes mulieres habuit, conſulem fieri eunuchum & mollem. Natos pœna dedit *Brutus*, cum ipſe Conſul de duobus filiis conjuratis contra remp. ſupplicium ſumſit. Res horiſſima ex *Liv.* 2, 4 ſq. Alludit poëta ad illa verba *Livii*, eminente animo patrio inter publica pœna miniſterium.

- Profuit, & misero civem præponere patri?
Hoc mihi Janiculo positis Etruria castris
Quæsit, & tantum fluvio Porfenna remotus?*
- 445 *Hoc meruit vel ponte Cocles, vel Mucius igne?
Visceribus frustra castum Lucretia ferrum
Merfit, & attonitum tranavit Clælia Tibrin?
Eutropio fasces adservabantur ademti
Tarquiniis? quemcunque meæ vexere curules,*
- 450 *Laxato veniat socii spectator Averno.
Impensi sacris Decii prorumpite bustis,
Torquatique truces, animosæque pauperis umbra
Fabricii, tuque o si forte inferna piorum
Jugera & Elysias scindis, Serrane, novales.*
- 455 *Pæno Scipiadae, Pæno præclare Lutati,*

Sicania

447 merforit MS. Hinc Heinſ. conj. meſſerit? attonitum tranarit. 448 an ſervabantur MS. obſervabantur MSS. 550 ſocium averſatus ex uno MS. Heinſ. ſocii ſpeculator MS. ſocci ſpectator conj. viri magni (Scaligeri) ap. Heinſ. Credo, voluiſſe poſitum ſocum pro ſcena, vel fabula.

455 Scipiadae plurali jam Baſ. & Plant. & probat Heinſ. Sed Barth. & Elzev. 1665 revocarunt Scipiade.

444 *Tantum fluvio tenotus*, non niſi Tiberi ſolo intercedente inter ipſius caſtra & urbem. Si quis junior annis vel doctrina hic adhæreſcat, legat Livianam narrationem 2, 9 ſqq. deinde ad Poëtam redeat.

448 *Fasces ademti Tarquiniis*. Niſi enim Conſulare imperium diverſum erat a regio, niſi quod inter duo diviſum eſſet, & annuum. Formula *vexere curules* videtur inde orta, quod ſella curulis proprie eſſet *quæſtoris*, in qua, in currum impoſita, ſedentes velherentur. Invitat omnes qui magiſtratum curulem geſſere, ut ab inferis redeuntes videant, quem ſocium honoris acceperint.

451 *Proprie tus, oleum, ſal, hoſtia ipſæ*, impenduntur ſacris ſ. ſacrificiis. Tres Decii, Pater, filius, nepos, ſe tanquam hoſtias

pro publica ſalute ſacris devotionis impenderunt.

452 *Torquati truces*, imperioſi, ſeveri. Trux erat V. G. ille L. Manlius Imperioſus, cujus & filii non minus truciſ memorabilis hiſtoria eſt Liv. 7, 5. De Fabricio dictum ad 8, 414.

453 De Attilio Serrano jam 8, 415. Dat illi negotium, quo vivus delectabatur, doctus a Virgilio Æn. 6, 642 ſqq. E. G. 653 *Quæ gratia currum Armorumque fuit civis, quæ cura nitentis Paſcere equos, eandem ſequitur tellure reſpoſitos.*

455 C. *Lutatius Catulus*, qui ſinem bello primo Punico impoſuit Liv. 28, 38. M. *Claudius* Marcellus Syracuſarum victor Liv. 25, 24. Gens *Claudia* nobiliſſima & virorum magnorum ferax. De M. *Curio Dentaro* dictum ad 437. Sed quam illius *ſeriem* dicat, vellem oſten-

*Sicania Marcelle ferox, gens Claudia surgat.
Et Curii series; Et qui sub jure negasti
Vivere Cæsareo, parvo procede sepulcro
Eutropium passure Cato. Remeate tenebris*

460 *Agmina Brutorum, Corvinorumque catervæ,
Eunuchi vestros habitus, insignia sumunt
Ambigui Romana mares. rapuere tremendas
Hannibali Pyrrhoque togas. flabella perosi
Adspirant trabeis. jam non umbracula gestant*

463 *Virginibus, Latias ausi vibrare secures.
Linquite femineas infelix turba latebras,
Alter quos pepulit sexus, nec suscipit alter.
Exsecti Veneris stimulos, Et vulnere casti.
Mista duplex ætas. inter puerumque senemque*

470 *Nil medium. falsi complete-sedilia patres:
Ite novi procures, infecundoque senatu
Eutropium stipate ducem. celebrate tribunal
Pro thalamis. verso jam discite more curules,*

R 2

Non

457 Curii veteres vulg. senes ex MSS. Heins. & habet Cuj. rendas Bas. marg.

464 tollunt MSS.

462 ver

ostendisset Heinſius, qui *seriem* pro gente vel familia poni, pulchre docuit. Certe quos Glandorpius Curios habet, eos hic memorare non valde ad consilium poetæ videtur pertinuisse. Sed satis est fuisse familiam hoc ipso viro insignem.

457 Summa hic acerbitas: qui Cæsaris beneficio noluisse, Cato, vivere, jam patere Eutropium, eunuchum, Consulari specie tyrannum.

463 *Flabella*, Eunuchorum gestamen. Ter. 3, 5. 47 Heus tu, Dore, Cape hoc flabellum, & ventulum hinc sic facito etc.

466 Plurimum numero alloquitur Eunuchos. Nam videtur illos Eutropii exemplum erexisse, ut simi-

lia & ipsi sperarent, ii præter ceteros, qui, ut ex Suidæ loco vidimus ad titulum huius carminis prolato, ob id ipsum se exsecari curarunt, ut sic felicius in aula Theodosii procederent, in qua hæc optima summi Tum via processus, ut apud Juvenal. 1, 39 *Vetula vestida beata*.

470 *Falsi patres*, qui verè & natura patres fieri non potestis, ob id ipsum non digni, qui *Patres Conscripti* vocemini. *Tribunal celebrare* est frequentare, subinde adire, juris dicendi vel alloquendæ concionis causa.

473 Præfertur curuli magistratui curulis sella, & ubi is imperat ponitur, sequitur is ergo curules suas, ut sua imperator signa. Vi-

Aeri

- Non matrum pilenta sequi. Neu prisca revokam,*
 475 *Neu numerem: quantis injuria mille per annos*
Fit retro ducibus? quanti foedabitur ævi
Canities? unam subeant quot sæcula culpam?
Inter Arinthæi fastus, & nomen herile,
Servus erit, dominoque suos æqualis honores
 480 *Inseret. heu, semper Ptolemæi noxia mundo*
Mancipia! en alio lædor graviore Pothino
Et patior majus Phario scelus. ille cruorem
Consulis unius Pellæis ensibus hausit.
Inquinat hic omnes. Si nil privata movebunt,
 485 *At tu principibus, vestra tu prospice caussa,*

Re-

476 sit vulg. sit conj. Heinsf. 477 subeant al. 478 fastos al. fa-
 ctus etiam Vic. Vien. Basf. 479 æquabit Basf. marg. 480 inferet-
 Ptolemæus Cuj. 483 Lageis MSS. eodem sensu. 484 move-
 bant al. 485 nostræ vulg. conspice MSS. circumspice MSS.
 prospice MS.

deri potest historia de Flavio Ædile curuli apud Liv. 9 extr. Ita Prætor cum vel in plano vel pro tribunali jus dicit, tellam sibi jubet poni.

476 Roma loquitur de se ut una persona, quæ supra mille annos vixerit, & loquitur, ut solent fenes. Putant hi canis suis fieri injuriam, & dedecore illos affici, si quid patiantur se indignum. *Unam culpam* et turpitudinem, Eunuchi consulis, plura sæcula subeunt, suscipiunt, eaque maculantur.

478 *Arinthens*, quem memoravit v. 63 Consul fuit cum Modesto A. V. 1124. Christi 372 ex rationibus Relandi, apud quem omnis memoria illius consularis ex legibus et fastis. Eutropius igitur xxv annis post olim-herum suum consul fuit. Indignatur poëta, in iisdem *fastibus* i. fastis esse herum et servum illius, cum heri nomine in eadem quasi linea honoris legi nomen servi.

480 *Ptolemæus* v. 61 inter heros Eutropii nominatus, hic comparatur cum Ptolemæo Ægypti R. cunctis *pueri nutritus* fuit *eunuchus Pothinus*, ut ait Cæs. Civ. 3, 108: ille, cujus (Luca. 10, 103) *facinus meritumque* fuit interfectus ipsius consilio, Achillæ manu, Pompeius. Hoc *Pharium scelus* vocat noster, i. Ægyptium, quemadmodum *Pellæum*, quidquid ad Macedonis Alexandri, (cujus sedes imperii Pella) successores pertinet, in quibus vel primi Ptolemæi *Lagidæ*: ad quos respicit altera lectio *Lageum*.

484 *Privata* hic, ut sæpe in omni historia Augusta opponuntur primo fastigio, ut omnes una formula, qui non sunt Principes et Augustorum fastigii complectatur. *Nostræ* si dicit Roma, se Deam fererur, cujus filii Augusti. Sed magis placet altera, quam *Heinsius* etiam probabat lectio, *vestra*, familiæ regnatricis. Romæ causa etiam agebatur in reliquis.

*Regalesque averte notas. hunc aspicit unum
 Aula magistratum. vobis patribusque recurrit
 Hic alternus honos. in crimen euntibus annis
 Parce, quater Consul. contagia fascibus, oro,
 490 Defendas ignava tuis, neu tradita libris
 Nomina, vestitusque meos, quibus omne, quod ambit
 Oceanus, domui, tanta caligine mergi
 Calcarique sinas. nam quæ jam bella geramus
 Mollibus auspiciis? quæ jam connubia prolem,
 495 Vel frugem latura seges? quid fertile terris,*

R'3 Quid

486 adverte vulg. averte etiam Basf. marg. accipit vulg. 489 fastibus
 MS. quod placet Heinsf. 491 omina vulg. omnia al. nomina MSS.
 493 feramus al. 494 aut quæ con. vulg. 495 aut al. laturus
 ager vulg. latura seges etiam Basf. marg.

486 *Regales notæ*, quæ regibus Romanis, (jam enim non amplius invidiam habet hoc nomen) inuruntur per turpem adeo collegam consulem. Vix ausim dicere utra lectio sit melior, accipit an *adspicit*? utraque certe convenit, et eandem parit sententiam.

488 *In crimen eunt omnes anni*, subeunt probrum illud omnes consules, omnibus potest objici, turpe omnibus est, consulem fuisse Eunuchum. Quot formas loquendi similes subeat verbum *eo*, alias explicamus.

489 Arcadius A. C. 396 quartum Consul fuit: Eutropius A. 399.

491 *Vestitus* vehementi metonymia dixit, ad signandum munus consulare: nempe sic *Togam*, et *Coronam* et *Sceptra* dicunt omnes.

494 *Auspicia* habent consules Romani, hoc est suo nomine auspicantur, hoc est, precantur Deos, ut bene sibi et reip. evenire hunc magistratum, hæc comitia, hoc bellum jubeant. Principium orationis, quam Consul Tullius pro Murena consule designato habuit, hoc est: *Quæ deprecatus sum a Dīs*

immortalibus, MORE INSTITUTO QUE MAJORUM, illo die quo AUSPICATO, comitiis centuriatis, L. MURENAM consulem renunciaui; ut ea res MIHI, magistratuique MEO, populo plebique Ro. bene ac feliciter eveniret etc. Hæc est, ut mox addit, illa sollemnis Comitiorum precatio consularibus auspiciis consecrata. Tales formulas, vel sensu communi iudice, magna et virili voce pronunciari, dignitas postulat, non tenui et muliebri fractaque eunuchi vocola cantillari. Quod si fiat *molle* sit ipsum auspicium, quod robur et fiduciam conciliare debet animis. Porro in principiis et auspiciis omen inesse vulgo putabant homines, felicitatis vel infelicitatis significationem. Felicitas est reip. quam precatur in carmine seculari Horatiano chorus puerorum ac puellarum v. 29 *Fertilis frugum pecorisque Tellus Spicea donet Cere rem coronam*. et v. 47 *Romula genti date remque prolemque* etc. Quam male ominatum est, si primus reip. homo sit talis, ex quo nenasci quidem possit quidquam?

*Quid plenum sterili possit sub Consule nasci?
Eunuchi si jura dabunt, legesque tenebunt,
Ducant pensa viri, mutatoque ordine rerum
Vivat Amazonio confusa licentia ritu.*

500 *Quid trahor ulterius? Stilica, quid vincere differs,
Dum certare pudet? nescis quod turpior hostis
Laetitia majore cadit? piratica Magnum
Erigit: illustrat servilis laurea Crassum.
Annuis, agnosco fremitum, quo palluit Eurus,*

Quo

499 *fistio duo MSS. & valde probat Heinſ.* 500 *differt vulg. differs*
correx. Cnj. quoque. 504 *at vix agnoscit Bas. marg.*
Ebrus forte leg. V. N.

498 *Pensa*, appensa lanæ pondera ducant in fila. Ad hæc pensa & colum magno malo imperii Narferem eunuchum et ipsum revocavit Sophia Augusta, si fides est, quam illi hic negat Baronius, Paullo Diac. de gestis Longob. 2, 5.

499 *Amazonio ritu* imperium penes mulieres est. Sed dicendum aliquid de altera lectione, *fistio*. Miror potuisse adscribere Heinſium, optime! & laudavit tanquam unice huc convenientem locum Isid. Orig. 3, 21 fin. Unde & apud Amazonas *fistio* ad bellum feminarum exercitus vocabatur. Addere poterat & alterum 18, 4 ubi eadem pene verba habentur. Sed adhæsit olim ad hanc boni Episcopi traditionem Peritus de Amazonib. c. 27 p. 199, & suspicatur hausisse hoc somnium Hispalensem ex illa Virgiliana Cleopatæ descriptione Æn. 8, 696 *Regina in mediis patrio vocat agmina fistro*. Videtur non ineruditus descriptor Claudiani, quales bonam partem contigisse poetæ apparet, *fistrum* Amazonium Isidori hic inculcasse.

500 *Quid trahor ea ratione dictum*, quod qui trahit sermonem, quæ solemnitas formula est, ille an-

tea ipse argumenti vel dulcedine, vel molestia, quæ semper vellicat & pungit, trahitur, & provehitur.

501 *Certare pudet* virum cum femina, cum servo liberum. Ceterum cum non observarim in nostro; τὴν quod ἀφρηνηματῶν poni cum conjunctivo, ubi recta consuetudo accusativum cum infinito postulat: puto hunc locum ita legendum, *nescis? quo turpior hostis est*, eo *Laetitia majore cadit*. Quam facile potuit ex prima litera vocis sequentis ad adherescere ad precedentis ultimam? Quod ad ipsam rem pertinet, tractat idem argumentum Cic. Fam. 7, 2 *De Barse* iudicio a me victo, te gaudere certo scio. Sed nimis verecunde mihi gratularis. Putas enim, ut scribis, propter hominis sordes minus me magnam illam letitiam putare etc.

502 *Piraticum bellum* quam gloriam Pompejo Magno attulerit, quam illum erexerit, potest intelligi e Ciceronis Maniliana c. 11 sq. Floroque 3, 6. De bello servili Spartaci, quod Crassus tandem delevit, Flor. 3, 20.

504 *Eurus* quomodo palluerit a fremitu Arcadii, difficile dictu fuerit, si etiam Orientis unum aliquem

505 Quo Mauri Gildoque ruit. quid Martia signa
 Sollicitas? non est jaculis, hastisve petendus.
 Conscia succumbent audito verberē terga.
 Ut Scythia post multos rediens exercitus annos,
 Cum sibi servilis pro finibus obvia pubes
 510 Iret, & arceret dominoꝝ tellure reversos,
 Armatam ostensis aciem fudere flagellis.
 Notus ab inceptis ignobile reppulit horror
 Vulgus, & adductus sub verbera torpuit ensis.,

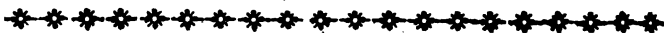
513 adductus vulg. adductus MSS. abductus al. adductus jam
 Vien. marg. & Bas. marg. sub verbera MS. quod plac.
 Heinss. verberē al.

quem populum intelligamus. Sed *Ebrum* vel *Hebrum* si legamus cum Burmanno ad *Æn.* 1, 317, Thraces dicentur palluisse, vicinus populus, & moribus frequentibus agitatus. Hi cum *Gildone* & *Mauris*, quos ille alienarat, bene conjunguntur.

505 Vetat Roma Dea, contra Eunuchum moveri arma, hoc enim est sollicitare, solo, quo fixa esse solent, movere signa *Martia*: standum esse ut servum, ut olim a Scythiis in nativam conditionem suam redacti sunt armati in dominos vernæ, ex adulterio conjugum cum servis nati. Historia est apud Herodotum 4, 1 quem secutum esse nostrum apparet, quod *servilem*

pubem vocat. Corrupta est narratio apud Justinum 2, 5.

513 Adductus ensis est jam ad feriendum sublarus & impetus ictusque vehementioris causa reductus. Ovid. *Fast.* 1, 575 Occupat Alcides, adductaque clava trinodis Ter quater adversi sedit in ore viri. Id. *Trist.* 4, 2. 5 Candidaque adducta collum percussa securi Vltima purpureo sanguine tinguat humum. Igitur finit hunc librum poeta imagine splendida, quæ possit bonum pictorem exercere: Juvenum ab una parte manus strictis gladiis jam sublato altero pede irruere parata in seniores flagella sibi intentantes, sub ipso verberē jam ingruente, obstupescit in rigorem oculorum et manuum etc.

XIX

CL. CLAUDIANI

IN LIBRUM II

IN EUTROPIUM

PROLOGUS

- Qui modo sublimes rerum flectebat habenas
 Patricius, rursus verbera nota timet,
 Et solitos tardæ passurus compedis orbes,
 In dominos vanas luget abisse minas.
 5 Culmine dejectum vitæ fortuna priori
 Reddidit, insano jam satiata joco,
 Scindere nunc alia meditatur ligna securi,
 Fascibus & tandem vapulat ipse suis.
 Illatas Consul poenas se Consule solvit,
 10 Annus qui trabeas, hic dedit exilium.
 Infaustum populis in se quoque vertitur omen.

Sævit

8 ille *vulg.*9 illicitas *vulg.* illicitus *Barth. conj.*11 in se convertitur *MS.*

8 *Patricius* quo sensu fuerit Eutropius. dictum 18, 109.

3 *Tardas compedes* Metonymia eadem, qua pallida mors, quæ tardos reddunt: *Orbes* vocat, ut *Martialis annulos* 3, 29 & 11, 38.

4 Vanæ abierunt minæ Eutropii in *Dominos* suos, quos plurimos habuit (vid. 18, 60 & hic v. 29) quibus minatum credibile est, si quis illum cum serviret, paullo tractasset severius.

7 Sed supra 18, 127 dixerat, *Cedere ligna culinae Membra negant*. Poëtam oportebat esse memorem. Sed aliud est nempe *meditatur scin-*

dere, i. exercet se, tentat, licet infelicitur.

8 Illud *tandem* habet hanc vim, diu hoc fieri debuisse, sero factum.

9 *Se consule* habet nisi fallor allusionem, eamque mordacissimam ad illud magnificum Pompeii responsum, qui interrogatus a Censore an stipendia legitima consecisset? illud factum & quidem se imperatore, affirmavit. Vid. *Plut. in vita* p. 630, B.

10 *Trabeam* vel *trabeas* solet noster de insignibus consularis dicere, ut 8, 640.

11 *Infaustum*, obscenum *omen* Eunuchus consul, quod late persequi-

- Sævit in auctorem prodigiosus honos.
 Ablato penitus respirant nomine fasti,
 Maturamque luem sanior aula vomit.
 15 Dissimulant socii, conjuratique recedunt.
 Procumbunt pariter cum duce tota cohors,
 Non acie victi, non obsidione subacti,
 Ne pereant ritu, quo periere viri.
 Concidit exiguæ dementia vulnere chartæ.
 20 Confecit sævum littera Martis opus.
 Mollis feminea detruditur arce tyrannus,

R 5

Et

- 14 *aura editt. prima: sed aula jam Bas.* 16 *procumbit vulg.* 17 *se-*
ditione coacti vulg. deditione MS. 18 *nec pereunt MSS.*
 21 *arte vulg. arce ex MSS. melioribus Heinsf.*
vid. ad 8, 293.

sequitur noster carminis prioris
 principio. Vid. quæ ponemus ad
 v. 19.

13 Deletum ex Fastis nomen
 Eutropii, quæcunque supersunt
 eorum particulæ ad hunc annum
 pertinentes declarant, cum solum
 Theodori Mallii nomen habeant.

14 Maturitatem hodiernorum
 etiam consuetudo medicorum mor-
 bis quibusdam, nominatim puru-
 lentis tribuit. Sanior aula: in-
 niebat enim, quam diu sustinuit,
 quin consulem fecit Eutropium.
 Liberius de Constantinopolitana
 aula et Arcadio loqui solet noster.

18 Ne cadant in prælio, aut ferro
 certe militari, ut viri. Non
 enim possum probare, quod manu,
 quæ Cujacii putatur, adscriptum
 est Basileensi exemplo, Ne
 periant ferro, quo evirati sunt.

19 Charta exigua est epistola Im-
 peratoris, ad Præfectum Prætorii,
 quæ extat in C. Th. cujus est
 (L. 9 t. 40) l. 17 de Pœnis. Re-
 scribit nempe Arcadius Aureliano
 Præf. Præf. Omnes res Eutropii, qui
 quondam Præpositus sacri cubiculi
 fuit, ætarii nostri calculis adjunxi-

mus, erepte splendore ejus, & con-
 sulatu a tæta illavie, & a cõmme-
 moratione nominis ejus, & carnosis
 sordibus vindicato, ut ejusdem uni-
 versis ætibus antiquatis, omnia mu-
 tescant tempora, nec ejus enumera-
 tione sæculi nostri labes appareat:
 nec ingemiscant, aut qui sua virtute
 ac vulneribus Romanos fines propa-
 gant, vel qui eorundem servanda juris
 æquitate custodiant, quod divinum
 præmium consulatus lutescentum pro-
 digium contagione sædavit. Patri-
 ciatus etiam dignitate, atque omnibus
 inferioribus, spoliatum se esse cogno-
 scat, quos morum polluit scævitate.
 Deinde statuae ejus aboleri juben-
 tur, de quo ad 20, 7: & relega-
 tur Cyprum, 19, 60.

21 Arx feminea, cubiculum, cui
 præfectus fuerat Eutropius, qui
 statim vocatur thalampus. Feminea
 arte interpretari licebat de Eudoxia
 uxore Arcadii, de qua Philostorg.
 H. E. 11, 6 refert, ipsam ab Eu-
 tropio injuria affectam, contra il-
 lum supplicasse marito, duas puel-
 les suas Pulcheriam & Arcadium
 in suis ulnis ei offerentem (ἀγνα-
 λισμένην - ἡγορευομένην) eaque re
 incitasse ignavum alias maritum
 in perniciem Eutropii. Sed nihil
 tale

- Et thalamo pulsus perdidit Imperium.
 Sic juvenis, nutante fide, veterique reducta
 Pellice, defletam linquit amica domum,
 25 Canitiem largo raram de pulvere turpat,
 Et lacrimis rugas implet anile gemens.
 Suppliciterque pias humilis prostratus ad aras
 Mitigat iratas vocæ tremante nurus.
 Innumeri glomerantur heri, sibi quisque petentes
 30 Mancipium solis utile supplicii.
 Quamvis fœdus enlm, mentemque obscenior ore,
 Ira dabit pretium. pœna meretur emi.
 Quas, spado, nunc terras, aut quem transibis in axem?
 Cingeris hinc odiis, inde recessit amor,
 35 Utraque te gemino sub fidere regia damnat.
 Hesperius numquam, jam nec Eous eris.
 Miror cur, aliis qui pandere fata solebas,
 Ad propriam cladem, cœca Sibylla, taces?
 Jam tibi nulla videt fallax insomnia Nilus.
 40 Pervigilant vates nec, miserande, tui.
 Quid soror? audebit tecum conscendere puppem,
 Et veniet longum per mare fida comes?

An

22 ut malit Barth. 23 fluitante MSS. ut 15, 247. 25 carpit
 Vien. marg. it. Basf. marg. 27 substitit Basf. marg. substratus
 Vic. Vien. 30 vivere Caj. 32 dabat al. addit conj. Heinfs.
 40 miserranda MS. tanquam feminam appellaret.

tale in ipso carmine suo Claudianus, qui inter crimina Eutropii non omisurus videtur fuisse, nec inter causas ruinæ, Eudoxiam; sed potius eum locum splendide illustraturus.

23 *Juvenis* secundo casu accipiendum.

25 *Pulvere turpare canitiem*, cineribus spargere crines, antiquissima ratio significandi luctus, in sacris ut 2 Sam. 13, 19. apud Horum l. 2, 23 etc.

27 Confugerat in Ecclesiam tanquam in asylum. Diximus ad 18 pr.

33 *Quem in axem*, i. regionem. V. ad 15, 458.

39 Lucem hæc accipiunt ex his, quæ ad 18, 312 observata sunt. De *forore* dictum ad 18, 263. De *pervigiliis* eorum qui se ad vaticinandum pararent, dixi quondam ad Luciani Philopatr. c. 26 f. T. 3 p. 615, 4.

An fortasse toros eunuchi pauperis odit,
Et te nunc inopem dives amare negat?

45 Eunuchi jugulum primus secuisse fateris.

Sed tamen exemplo non feriere tuo.

Vive pudor fatis. en quem tremuere tot urbes!

En cujus populi sustinere jugum!

Direptas quid plangis opes, quas natus habebit?

50 Non aliter poteras principis esse pater.

Improbe quid pulsas muliebribus astra querelis,

Quod tibi sub Cypri litore parta quies?

Omnia barbarico per te concussa tumultu,

Crede mihi, terris tutius æquor erat.

55 Jam non Armenios jaculis terrebis & arcu,

Per campos volucrem non agitabis equum,

Dilecto caruit Byzantius ore senatus,

Curia consiliis æstuat orba tuis.

Emeritam suspende togam, suspende pharetram,

60 Ad Veneris partes ingeniumque redi.

Non bene Gradivo lenonia dextera servit.

Suscipiet famulum te Cytherea libens

Insula

44 fugit MS. 46 et tamen Plant. marg. 47 fastis conj. Scip. Gen-
til. ap. Heins. Magis pie quam ad mentem poeta. 48 cujus tot Bas.
marg. 52 quid tibi Bas. sed in marg. quod tibi, Quid tibi Plant.
54 terra MS. erit al.

45 De hac historia nihil aliunde
adhuc allatum est. Scriptum ap-
paret esse hunc Prologum, cum
mors Eutropio nondum decreta
esset.

47 De Pudore Deorum & Fato-
rum vid. ad 18, 210.

50 Nempe ut indicavimus ad
18, 109 Patricius est quem patris
honore dignatur Princeps.

53 Hic certe obtentus erat Tri-
bigildi, quicum occulta societas
erat Gaii, removendum ab aula
& vita esse Eutropium.

55 Hec sumta videntur ex co-
rum vocibus, qui adularentur

florenti. & rerum potienti Eutro-
pio.

60 Ad Veneris partes, quæ Diva
potens Cypri (Hor. Car. 1, 3. 1) nunc
etiam ut locale Numen in tutelam
te recipit, olim suum propter ea
quæ passus es, ut Eunuchus, et
quorum minister tanquam leno
fuisisti. Verba legis vel privilegii
potius, ad v. 19 laudati sunt, Ad-
hibitis fidis custodibus ad Cyprum in-
sulam perducatur, in qua Tua subli-
mitas relegatum esse cognoscat, ut
ibidem pervigili cura vallatus, ne-
queat cogitationum suarum rabie cun-
cta miscere.

- Insula læta chorjs, blandorum mater amorum.
 Nulla pudicitiae cura placere potest.
 65 Prospectant Paphiae celsa de rupe puellae,
 Sollicitae, salvam dum ferat unda ratem.
 Sed vereor ne te teneant Tritones in alto
 Lascivas doctum fallere Nereidas:
 Aut iidem cupiant pelago te mergere venti,
 70 Gildonis nuper qui tenuere fugam.
 Inclita captivo memoratur Tabraca Mauro.
 Naufragio Cyprus sit memoranda tuo.
 Vecturum moriens frustra delphina vocabis.
 Ad terram solos devehit ille viros.
 75 Quisquis adhuc similes eunuchus tendit in actus,
 Respiciens Cyprum desinat esse ferox.

65 sede *Baf. marg.* 69 demergere *MS.* 70 Gildoni *MS. fidem*
MS. Hinc conj. Heins. Gildoni nuper qui tenuere fidem.
 74 mares *Cuj.* 75 in actus *Cuj.*

67 *Tritones. Nereidasque* peculiariter in Veneris, mari ortæ, tutela esse, æconomia etiam carminis de nuptiis Honorii et Mariæ docet. Vid. ad 10, 127.

70 Videntur venti aduersi tenuisse Gildonem post victoriam: si enim potuisset fugere, non sua manu mortem quesisset. Vid. Zosim. 5, 11. *Tabraca*, ad quam periiit Gildo, fuit maritima. Vid. ad 18, 410.

73 Ad Arionis fabulam alludit, de qua Herodoti dulcissima narratio 1, 23 pulchre reddita a Gellio 16, 19.

75 Etiam hic videtur Claudianus præ oculis habuisse Herodotum 2, 141 ubi refert de Regis Arabum et Assyriorum Sanacharibi statua, murem manu tenentis, quo animali omnia e corio nervisque et chordis facta per unam noctem corrodebat, ipse cum exercitu inermis in potestatem Ægyptiorum quos invasisset, venerat, cum elogio, *Ἔκείνῃ τῇς ὁπίας εὐσεβὴς ἔρω.* Plane simile illud Euripideum Bacch. 1324 *Εἰ δ' ἐσὶν, οἷς δαίμονων ὑπερδραγὴ, Εἰς τῷδ' ἀδελφῶν δάμαρον, ἤγελθω θεῶς.* Forte ex eodem fonte est illud Virgilianum, *Disfite iustitiam moniti, & non temnere diues.*

XX

CL. CLAUDIANI
IN EUTROPIUM

LIBER II

Mygdonii cineres, & si quid restat Eoi,

Quod pereat, regni, certæ non augure falso

Prodigii patuere minæ, frustra que peracto

Vulnere monstiferi præfagia discitis anni.

5 Captior ante tamen violentum navita Corum

Prospicit, & tumidæ subducit vela procellæ.

Quid juvat errorem merfa jam puppe fateri?

Quid lacrimæ delicta levant? stant omnia vestri

Consulis. immotis hæfere piacula fati.

10 Tunc decuit sentire nefas, tunc ire recentes

Deter-

3 certe *vulg.*

6 consulit *MSS.*

8 cum l. d. luant *MS.*

1 Principium libri parallelon est quodammodo & respondet principio primi. Ibi ille horribile prodigium & tristissimum omen canebat esse Consulem eunuchum. Hic expetiisse dicit illas minas factorum. Alloquitur non sine *nades* *Mygdonios* cineres h. e. Phrygiam vastatam a Tribigildo, quem *Tig-Byzant* Sozomenus, noſter v. 175 ſqq. *Targihlan* ſoni & numeri forte cauſa vocat. Hiſtoriam perſequitur Zoſimus 5, 13 ſqq. Bre-
vior eſt Socr. H. E. 6, 6 & Sozom. 3, 4. Summa hæc eſt: rebellavit aperte Tribigildus Comes barbarus, qui Arcadio militaverat, excitatus a Gainæ ejusdem conditionis viro: qui ad ſpeciem illi ſe objecit, ſed tanto majore cum clade imperii. Utrique cauſa irarum, ob-
tentus certe, peſſima adminiſtratio

Eutropii. Ab his vaſtata præter Phrygiam magna pars *Eoi regni* h. e. imperii Orientalis, cum ipſius clade Conſtantinopoleos. Hi ad pœnam depoſcebant Eutropium.

3 Fruſtra ideo diſcitis, quod *per-acto* demum *vulnere* diſcitis, quæ fatalis fuerit annus Eutropio Conſule notatus: ut fruſtra monuit Caſſandra Trojanos, qui non prius didicere, quantum mali ſibi ferret equus, quam urbe jam incenſa.

8 *Stant omina*, duranti mala, quæ ſignificavit inſauſtuna præſagium, eunuchus Conſul: idem ſibi vult formula *piacula hæſere*, i. ſlagitia, quæ expiari debebant, æque elui, tanquam macula, adhuc inhærent.

10 *Tunc*, ſtatim Kalendis Januariis, vel ſtatim poſtquam designatus eſt ſlagitioſus Conſul. Ellipſis durior,

- Deterfum maculas veteri post obruta morbo
 Corpora, Pæonias nequidquam admoveris herbas.
 Ulcera possessis alte suffusa medullis,
 Non leviorē manu, ferro sanantur, & igni,
 15 Ne coëat frustra mox eruptura citatrix.
 Ad vivum penetrant flammæ, quo funditus humor
 Defluat, & vacuis corrupto sanguine venis
 Arescat fons ille mali. Truncantur & artus,
 Ut liceat reliquis securum degere membris.
 20 At vos egregie purgatam creditis aulam,
 Eutropium si Cypros habet, vindictaque mundi
 Semivir exsul erit. quis vos lustrare valebit
 Oceanus? tantum facinus quæ diluet ætas?
 Induerat necdum trabeas: mugitus ab alto

Reddi-

18 artes *al. etiam Basf. marg.* 15 noceat *vulg. coëat debetur Barthio.*
Idem conj. irruptura. 18 arescat *vulg. exundet ex MSS. Heins. qui*
conj. exfudet. secure al. vivere al. 24 axe-inferno *Vien. Basf.*
alto Vic. & MSS. infernas etiam Conj. & MSS. Heinsf.

durior, sed necessaria, nisi ponamus, quod pene est ut malim, aut scriptum esse editumque (sub clipeo Stilichonis) priorem librum, aut scriptum certe editumque fingi, cum primum in Italia et in aula Honorii innotuit, Orientalem s. Constantinopolitanum Consulem factum esse Eutropium. Sic illud *non augure falso* pertinuerit ad ipsum poetam, qui gloriatur, se ea prædixisse mala, quæ hoc anno, hoc consule acciderint.

18 *Arescat*, cur mutarent critici vel antiqui vel recens, non videtur idonea causa fuisse. Nihil magis vel fonti vel cauterio convenit, quam *Arescere*. Si tamen cui placeat *Exundet*, hic non erit, ut plerumque, redundet, sed plane effluat & exhaustiatur: *exundet*, s. *exfudet* ad fontem relatum nimis tenuē, cauterio plane non convenit.

19 *Securam* adverbii instar hic videtur habere, cujus forte glossa

est, quod habent quidam *securæ membris* autem tertio casu intelligam, ut *reliquis membris* contin-gat etc.

20 Ironia utitur: hoc enim vult, Erratis, Constantinopolitani, si creditis etc. Totus mundus violatus ac pollutus est, pro hoc crimine vindicta nimis tenuis est eunuchus in exilium actus. Oceanus h. e. in universum mare, lustrare vos non poterit, quo cetera, *quæ violata sunt expiari putantur* (Cic. pro Rosc. Am. c. 26) in quod deportari jubebant aruspices Etrusci androgynos s. semimares & portenta similia (Liv. 27, 37. Jul. Obs. c. 56)

24 Nunc alia prodigia vel fingit, vel post alios narrat, indignantis velut naturæ rerum & malum minantis imperio Orientali. Mugitus subterranei prænuncii & comites terre motuum, iidem portendunt mala alia. Hunc mugitum *ab axe inferno* reddi, mihi placet, cum ita frequens sit nostro unam-

- 25 Redditus. infernas rabies arcana cavernas
Vibrat, & alterno configunt culmina lapsu.
Bacchatus per operta tremor Chalcedona movit,
Pronus & in geminas nutavit Bosporus urbes.
Concurrere freti fauces. radice revulsa
- 30 Vitant instabilem rursus Symplegada nautæ.
Scilicet hæc Stygiæ præmittunt signa sorores.
Et sibi jam tradi populos hoc consule gaudent.
Mox oritur diversa lues. hinc Mulciber ignes
Sparferat, hinc victa proruperat objice Nereus.
- 35 Hæc flagrant, hæc testæ natant. quam, Numina, poenam
Servatis sceleri, cuius tot cladibus omen
Constitit? incumbas utinam, Neptune, tridenti:
Pollutumque solum toto cum crimine mergas.
Unam pro mundo Furiis concedimus urbem.
- 40 Utque semel patuit monstris iter, omina tempus

Nacta

26 constringunt Cuj. 33 Mulcifer MS. & sæpe alias alii, Heinss.
34 victa al. it. raptæ, ruptæ, victa al. 35 hinc -- hinc al.

unamquamque regionem *axis* nomine signare. V. ad 15, 458. Sed nec ausim loco movere lectionem Heinssianam, cum *ab alto* etiam sit idem quod e profundo.

26 *Configunt* proprie dictum, irruunt in se invicem & se pulsant *culmina* & fastigia vicina. *Bosporus* hinc in Chalcedona tendit, hinc Constantinopolin. Hæ sunt *gentiæ urbes*.

30 *Symplegadas* (vid. 3, 173) post Argonautarum transitum stabiles, nunc, radice a terræ motu revulsa, denuo periculosa sunt & vitanda nautis.

31 *Stygiæ sorores*, Paræ, vitæ ac necis mortalium, felicitatis ac infelicitatis regnorum dominæ.

33 Incendia pariter & eluviones infestæ solent esse Constantinopoli. *Obicem* vocat aggerem fluitui oppositum.

36 Illa incendia, illæ eluviones, nondum sunt ipsæ poenæ, sed poenam denunciant adhuc *servatam* s. reservatam imminentemque sceleri, quo pollutus est mundus. Hod per interrogationem enunciat poenâ, Quam poenam servatis, Dii, cuius poenæ ipsa denunciatio (hoc enim hic est omen) jam tot stragibus constitit?

37 Pingit Neptunum tridente suo utentem & nitentem tanquam vecti, ut Aen. 2, 61 idem *Neptunus muros magnoque emota tridenti Fundamenta quatit, totamque e sedibus urbem Eruit*.

39 Pacifici cupit cum Furiis, quæ, ut est v. 38, *sibi tradi populos universos hoc consule, gaudent*: urbem dominam offert pro toto mundo h. e. imperio, cui immanetur fata.

40 Morem vulgi describit, ubi semel consternati & tacti religione sunt

- Nacta suum properant. nasci tum decolor imber,
 Infantumque novi vultus, & dissona partu
 Semina. tum lapidum fletus, armentaque vulgo
 Ausa loqui, mediisque feræ se credere muris.
 45 Tum vates sine more rapi, lymphataque passim
 Pectora terrifici stimulis ignescere Phœbi.
 Fac nullos cecinisse Deos. adeone retusi
 Quisquam cordis erit, dubitet qui partibus illis
 Affore fatalem castrati Consulis annum?
 50 Sed quam cœcus inest vitiis amor! omne futurum,
 Despicitur, suadentque brevem præsentia fructum,
 Et ruit in vetitum damni secura libido.
 Dum mora supplicii lucro, ferumque, quod instat,

Creditur.

41 discolor *al.* 46 fatidici *vulg.* terrifici *etiam Bas. marg.*

sunt animi, narrantur prodigia subinde plura. Hoc ita esse intelliget, si quis attenderit ad Liviana illa, quæ partim in libris superstitionibus exstant, partim ab Obsequente ex deperditis excerpta sunt. Indicat ipse Liv. 27, 37 *Sub unius*, inquit, *prodigii*, UT FIT, *mentionem*, *alia quoque nuntiata*. Comparari potest hic locus cum principio libri superioris, ad observandas divitias ingenii poetæ.

43 *Lapidum fletus*, statuarum, credo. Liv. 40, 19 *Lanuvii simulacrum Junonis Sospitæ lacrimasse* nuntiaturum est. Forte huc referas etiam 28, 11 *Ara Neptuni in circo Flaminio multo sudore manasse dicebatur*.

45 *Eurore correptos vates & veros* in gente Hebræorum, & hos, qui apud alias memorantur, notum est, & *μαύρας* esse dictos *ἀπὸ τῆς μαύρου* &c. Sed etiam naturali quadam ratione accidit, ut in magnis terroribus hominibus sana mens excutiat, atque, quod narrat Plin. Epist. 6, 20, 19 de incendio Vesuvii, *Tremor terræ per-*

severabat, & plerique lymphati terrificis vaticinationibus, & sua & aliena mala ludificabantur h. e. mendacibus & monstrosis exaggerationibus ita augebant, ut ridicula videri possent.

47 Negat opus fuisse inspiratis divinitus vatibus. Naturali & civili divinatione potuit suspicari unusquisque non stupidus homo, infelicem fore civitatem tali consule. Si volumus Poetam ipsum non insanire, in omni hoc genere investivarum in Eutropium totus cogitandus est, suis cum vitiis & vita Eunuchus, non solum truncari corporis infortunium, in quo bonam mentem & fortitudinem adeo posse residere, ne longe abeamus, Narses & Abælardus satis docent.

50 Sapiens & philosopha sententia. Ut remota quæ sunt parva videntur oculis: ita futuri vel dolores vel gaudia non recte æstimantur. *Fructum* meminisse debemus & hic & alias non substantiæ aut corporis alicujus nomen esse, sed affectionis, verbo *fruitionem*.

Creditur. haud equidem contra tot signa Camillo,

55 Detulerim fasces; ne dum, proh sexus! inertī
Mancipio, cui cuncta licet responsa juberent,
Hortantesque licet sponderent prospera Divi,
Turpe fuit cessisse viros. Exquirere retro
Crimina continui lectis annalibus ævi.

60 Prisca recensitis evolvite sæcula fastis.
Quid senis infandi Capreæ, quid scena Neronis
Tale ferunt? spado Romuleo succinctus amictu
Sedit in Augustis laribus, vulgata patebat
Aula salutantum studiis. huc plebe senatus

65 Permissa, trepidique duces, omnisque potestas
Confluit. advolvi genibus, contingere dextram
Ambitus. & votum deformibus oscula rugis
Figere. præsidium legum, genitorque vocatur
Principis, & famulum dignatur regia patrem.

70 Posteritas, admitte fidem. monumenta petuntur
Dedecoris, multisque gemunt incudibus æra
Formatura nefas. hæc judicis, illa togati.

Hic

64 hinc Cuj.

71 mutisque MS.

54 *Contra tot signa*, sinistra au-
spicia quæ commemoravit. Illud
proh sexus! indignationem debet
exprimere, quasi dicat, pudeat
nos, qui vici sumus!

61 Modum tenere non solet no-
stri ingenium. Ea narrat Suetonius de Tiberii secessu Capreis, de
Neronis furoribus, quæ horrorem
incutunt, ad quæ ludus sunt,
quæ referuntur de Eutropio. Sed
vitium proprium Claudiani & sæ-
culi illius est paratragedare, &
auctus movere in simpulo.

63 *In angustis laribus*, tanquam
pars aulae, Præpositus sacri cubicu-
li Arcadii.

65 *Trepidi duces* facundissimum
epitheton, qui nihil metuere, ne
mortem quidem præsentem horre-
re debebant, *trepidant*, dum salu-
tant Eunuchum.

68 *Genitor principis*, Patricius
v. ad 18, 109.

70 Statuas aereas & omnis ge-
neris imagines factas Eutropio,
apparet ex l. 17 C. Theod. de Pæ-
nis, cujus partem ad 19, 19 dedi-
mus: *Omnes statuas, omnia simula-
cra, tam ex ære, quam ex marmore,
sen ex fucis* (pigmentis, coloribus)
*quam ex quacunque materia, quæ
apta est effigendis, ab omnibus ci-
vitatibus, oppidis, locisque priva-
tis ac publicis, præcipimus aboleri:
ne tanquam nota nostri sæculi obtu-
tus possint intuentium.*

72 *Judicis*, Præfetti Prætorio,
Togati, Præpositi cubiculo, *Armati*
ducis, quo etiam eques pertinet,
id est statua equestris: in *Curtia*
imago clipeata vultus.

S

- Hic nitet armati species: numerosus ubique
Fulget eques: præfert eunuchi Curia vultus.
- 75 Ac veluti caveant, ne quo consistere virtus
Possit pura loco, cunctas hoc ore laborant
Incestaré vias. maneant immota precamur,
Certaque perpetui sint argumenta pudoris.
Subter adulantes tituli, nimisæque leguntur
- 80 Vel maribus laudes: claro quod nobilis ortu;
Cum vivant domini? quod maxima prælia solus
Impleat; & patitur miles? quod tertius urbis
Conditor, hoc Byzas, Constantinusque videbunt?
Inter quæ tumidus ille producere cœnas
- 85 In lucem, foetere mero, dispergere plausum
Emturas in vulgus opes, totosque theatris
Indulgere dies alieni prodigus auri.
- At foror, & si quid portentis creditur, uxor
Mulcebat matres epulis, & more pudicæ
- 90 Conjugis eunuchi celebrabat vota mariti.

Hanc

- 75 confidere MSS. 76 pulchra, it. tuta MS. hæc ora laborent *vulg.*
77 instaurare MS. *Hinc conj. Heins.* cunctis hæc ora Instaurare viis.
79 subter MSS. 81 convivant *vulg.* conviva & *Claver.* *Heinsiana*
lectio ab ipso transcribitur Gronovio & Barthio. 82 pariter *vulg.*
patitur jam Cuj. 85 plaustrum *Baf. marg.*

77 Invidiosum votum: quasi gaudeat turpitudine Constantino-
politanae urbis, & Orientalis Im-
perii, aut certe metuat, ne car-
mini suo fides non habeatur, si
non maneant argumenta rerum.

79 Subter in ea, quæ honorum
pagina vocatur Juvenali 4, 122 &
scholiastæ ad eum locum *tabula*
patronatus, de qua ad 18, 230.

83 Byzas Heros, Neptuni filius,
Byzantii primus conditor, nescio an
alio nomine notus. Nomen ejus &
caput modo juvenile modo barba-
rum est in numis. Quæ traduntur
de illo sunt apud Stephanum Byzant.
v. *Βυζαντινόν*, & quæ ibi VV. DD.

85 Dispergere proprie dictum vi-
detur de missilibus, quæ spargi

per talem occasionem solebant.
vid. 24, 231. Prohibuit Justinianus
Nov. 105 c. 2 aurum spargere. Vid.
Jac. Gothofr. ad l. 7 C. Th. de falsa
moneta. Et tandem Consulari ma-
gnificentia -- in abjectam speciem
transformatâ, Leo Nov. 94 totam
rem abrogavit. Sed potest etiam
universim omnem illam liberali-
tatem munerum, ludorum, visce-
rationum, sportularum &c. no-
tare. *Alienam* aurum vel surreptum
principi, vel per injuriam extor-
tum aliis.

88 Hic locus in primis indicat,
quam sororem ferebat suam Eu-
tropius, cum illa etiam obcenam
consuetudinem habuisse. Vid. 18, 263.

Hanc amat, hanc summa de re, vel pace vel armis,
 Consultit, huic curas & clausa palatia mandat,
 Ceu stabulum vacuumque domum. sic magna tueri
 Regna nihil? patiensque jugi deluditur orbis?

- 95 Mitior alternum Zephyri jam bruma teporem
 Senferat, & primi laxabant germina flores.
 Jamque iter in gremio pacis solenne parabant
 Ad muros Ancyra tuos, auctore repertum
 Eutropio, pelagi ne tædia longa subirent,
 100 Sed vaga lascivis flueret discursibus æstas:
 Unde tamen tanta sublimès mole redibant,
 Ceu vinctos traherent Medos, Indumque bibissent.
 Ecce autem flavis Gradivus ab usque Gelonis
 Arva cruentato repetebat Thracia curru.
 105 Subsidunt Pangæa rotis, altæque sonoro
 Stridunt axe nives, ut vertice constitit Aemi,

S 2

Femine-

92 ceras MS. 93 viduamque MSS. 97 e gremio MS.

100 ætas vulg. 101 laude vulg.

92 An forte ad *stabulum* illud respicit, de quo 18, 61? ut sit sensus, Eutropius mandat forori curam palatii, ut ipsi quondam stabuli curam injunxerat Ptolemæus.

96 *Gremium pacis* est etiam 15, 51. Plin. Pan. 56, 4 *Intimus sinus pacis*.

97 *Ancyra* metropolis Galatiæ s. Gallogræciæ, unde Gallos illos castratos s. semiviros arcessunt viri docti. Vid. ad 18, 277. Videtur igitur Claudianus hoc indicare velle, placuisse Eutropio Ancyram, ut metropolin Gallorum etiam sui similium. Colligo hoc e verbis, *auctore repertum Eutropio*. Hic nempe, cum amaret Ancyram, suavit illud iter Imperatori. Sed etiam alias constat, Byzantinos Imperatores, & præsertim Arcadium, solitos esse Ancyra commorari: quod ostendit Jac. Gothoffr.

ad l. 3 C. Th. ad L. Corneliam de Sicariis, quæ Ancyra data est ab Arcadio A. 397, To. 3 p. 98 b.

99 *Pelagi tædia* ad Constantinopolin pertinet: ne ipsa illa species, quantumvis formosa, maris, quotidie obversata oculis, tedium crearet.

101 *Sublimis mole* poterat repugnans videri, cum deprimi soleamus mole & onere, non erigi, seu fieri sublimes. Scilicet *moles* hic *ὄγκος* est, & tumorem etiam inflationemque a superbia profectam, significat.

103 Martem s. *Gradivum* patrem alias etiam *Gelonis* apponit & Thraciæ. Vid. 1, 109 sq. De Thracia & Pangæis 3, 336 sq. Illud *stridunt nives* magnum frigus indicat, quod Alexandrinus poeta in patria sua observasse nequit.

- Femineasque togas pressis conspexit habenis.
 Subrissit crudele pater, cristisque micantem
 Quassabat galeam. tunc implacabile numen
 110 Bellonam alloquitur, quæ sanguine fordida vestem
 Illyricis pingues pectebat stragibus hydros.
*„Nec dum mollitiæ, nec dum, germana, mederi
 Possumus Eoæ? numquam corrupta rigescunt
 Sæcula? Cappadocum tepidis Argæus acervis*
 115 *Aestuatur. infelix etiamnum pallet Orontes.*
*Dum pereunt, meminere mali. si corda parumper
 Respirare finas, nullo tot funera sensu
 Prætereunt, tantique levis iactura cruoris.*
Adspicis obscenum facinus? quid crinibus ora
 120 *Protegis? en quales sese diffundat in actus*
Parva quies! quantum nocuerunt otia ferri!

Qui

298 tristisque vulg. cristisque jam Cuj. 109 quassavit al. concussit al.
 110 aggreditur MS. quod placet Heinsio. 111 palcebat, spectabat al.
 pexebat conj. Heins. stragibus etiam Cuj. cladibus al. 115 squallet
 malit Heins. 120 hæc quales vulg. Forte fuit eu. diffun-
 dat MS. artus al.

107 *Femineas togas* dicit Eutropii & delicati agminis, quod comitabatur Arcadium, non tantum greges eunuchorum & seminarum, sed viros etiam molliter vestitos & viventes.

111 *Illyrium turbatum* erat bellis Gothicis Alarichi. Vid. ad 15, 453, præsertim Zosim. 5, 26. *Hydros pectebat* Bellona i. implicitos sibi discriminabat digitis. (cf. 3, 48) Hæc pictura Furiarum unam facit Bellonam, quod nescio an aliis placuerit: certe nemini eorum, quos laudat Cerda ad Aen. 8, 703. *Tartaream* tamen *Divam* vocat Sil. 5, 222.

114 *Argæum* Cappadociæ montem nominavit etiam 5, 31. *Αργαίου* Græci. *Orontes* Syriam signat. *Orontes pallet*, Syria adhuc habet signa terroris, luctus &c.

Sic 29, 76 *flamina pallent*. Quin infra v. 164 *exsanguem Istrum* dicit. In omnibus nempe ad illam Protopœian respicitur, qua humanam speciem fluvii accipiunt. Et Cappadociam & Syriam bellicis turbis vexatam, indicatur.

119 *Obscenum facinus* cum respectu ad turpitudinem Veneream, qua diversis modis pollutus est Eutropius: & ad malum omen l. auspicium, quod auspicatur annum, & nomine suo signat eunuchus, cuius vel occursum obscenum & despuendum omen est. Vid. ad 18, 125 & 19, 11. *Crinibus ora protegit* Bellona, quod illam pudet. Vehemens id quidem: nescio tamen, quomodo mihi non placeat Bellona, Furia, quam pudor cogat tegere faciem.

Qui caruit bellis, eunucho traditur annus.

Actum de trabeis esset, si partibus una

Mens foret Hesperii: rueret derisa vetustas,

125 *Nullaque calcati starent vestigia juris,*

Ni memor imperii Stilicho, morumve priorum

Turpe relegasset defenso Tibride nomen,

Intactamque novo servasset crimine Romam.

Ille dedit portum, quo se pulsata referret

130 *Majestas Latii, deformataque secures.*

Ille dedit fastos, ad quos Oriente relicto

Confugeret sparsum maculis servilibus ævum.

Quam similes hæc aula viros! ad mœnia visus

Dirige. Num saltem tacita formidine mussant?

135 *Num damnant animo? plaudentem cerne Senatum,*

Et Byzantinos procures Grajosque Quirites.

O patribus plebes, o digni Consule patres.

Quid, quod & armati cessant, & nulla virilem

Inter tot gladios sexum reminiscitur ira?

140 *Huccine nostrorum cinctus abiire nepotum?*

S 3

Sic

123 patribus MS. forte non male, de senatu. 125 fastigia conj. Heins.

hic & 1, 6. 127 a Tibride vulg. 129 referrent MSS. 133 habet aula

Barth. 134 & 135 non pro num vulg. 138 virilis -- sexus vulg.

122 Nisi pax esset in imperio, non traditus esset consulatus in hunc annum eunucho, sed viro militari. *Actum* esset de trabeis h. e. de dignitate & maiestate adeo consulari, conculcata esset illa ab turpibus aulicis, si in Occidente idem sensissent homines. Hinc arripit occasionem laudandi Stilichonis sui, qui non passus sit nomen Eutropii Romæ scribi in fastis, sed solum Theodori Mallii. Nomen ergo Eutropii Romæ non scriptum in fastis (s. fastibus) Constantinopoli deletum, de quo ad 19, 19.

133 *Quam similes* (ironice) hæc Constantinopolitana aula viros, intell. habet, quod pulchre illustravit

Heinsius ex illo Lucani 8, 544 ubi cum indignatione, *O superi! Nilusne barbara & Memphis, Et Pelusiaci tam mollis turba Canopi Hos animos?*

136 Contumeliose dictum in Byzantinos, Thracas, barbaros, & in Graios, Græculos, leves, mendaces, qui Romanæ Quiritium gravitati atque fidei opponuntur. Sub Martis Romanorum patris nomine delitescere putavit poeta; sed forte neque Thracem unde solet advocare Martem noster, decebat Byzantinorum nomen, ut notam vel contumeliam ponere.

140 *Cinctus* de consulari veste solet noster ponere. Vid. v. g. 18, 27.

- Sic Bruti despectus honos? ignosce parenti
 Romule, quod serus temeratis fascibus ultor.
 Advenio. jam jam largis hæc gaudia faxo
 Compenjent lacrimis. quid dudum inflare moraris*
 145 *Tartaream, Bellona, tubam? quid stringere falcem,
 Qua populos a stirpe metas? molire tumultus,
 Excute delicias. Thracum Macetumque ruinæ
 Tadet, & in gentes iterum sævire sepultas.
 Damna minus consueta movent. trans aquora sævas*
 150 *Verte faces: aliis exordia sume rapinis.
 Non tibi Rhipæis hostis quærendus ab oris.
 Non per Caucasias accito turbine valles
 Est opus. Ostrogothis colitur mistisque Gruthungis
 Phryx ager. hos parvæ poterunt impellere caussæ*
 155 *In jcelus. ad mores facilis natura reverti.
 Sic eat: in nostro quando jam milite robur
 Torpuit, & molli didicit parere magistro.*

Vindictæ

- 143 laxis Conj. 146 metis vulg. meos al. 147 Macedum vulg.
 148 repulsas MSS. 151 Rhiphæis al.
 152 excito conj. Heinß.

141 *Bruti Junii liberatoris, expulso-
 ris Regum, Consulis primi, & auctoris
 ejus dignitatis quæ polluta est per Eutro-
 pium.*

145 Nescio utrum pingere voluerit
 Bellonam poëta armatam falce messoria,
 quæ esset symbolum stragis: an metaphori-
 ce falcis nomine gladium notarit, cui
 magis verbum *metat* congrueret. Falx
 quidem Bellonæ, qua metit populos,
 est gladius & universim arma militum
 quibus cadunt hostes.

152 An hi Ostrogothi & Gruthungi
 Gallogræcis se admiscuere? Colonos
 fuisse, videbimus v. 193. Sed nec
 historicis hæc barbararum gentium
 res expeditæ sunt. Barthius pro
Gruthungis (de quibus dictum nobis
 ad 8, 623) *Gothunnos*

defendit, miscellum genus ex Gothi-
 this & Hunnis. Hoc apparet, de
 coloniis barbarorum sermonem esse,
 quæ in Phrygia, ut quondam Galli,
 confederint, & quidem pacatæ,
 & imperio Romano parentes, quia
 dicit *colitur*, & *ad mores reverti*.
 Cf. infra 576.

155 Sic eat, formula successum
 optantis vel probantis certe. Pul-
 chre contulit Heinßius Luca. 2, 304
*Sic eat! immites Romana piacula divi
 Plena ferant.* Et 5, 297 *Sic eat,
 o Superi, quando pietasque pudorque
 Destituant.* Conf. ad 26, 550.

157 *Arctons advena*, non qui
 modo ex Septentrione advenit;
 sed qui jam aliquamdiu inter nos-
 tros habitat, verbo Gruthungi,
 Ostrogothi v. 152.

Vindictæ Arctæ violatas advena leges.

Barbara Romano succurrant arma pudori.,

160 Sic fatus, clipeo, quantum vix ipse Deorum

Arbitr, infesto cum percutit ægida nimbo.

Intonuit. responstat Athos, Aemusque remugit;

Ingeminat raucum Rhodope concussa fragorem.

Cornua cana gelu mirantibus extulit undis

165 Hebrus, & ex sanguem glacie timor alligat Istrum.

Tunc adamante gravem nodisque rigentibus hastam,

Telum ingens nullique Deo jaculabile, torfit.

Fit late ruptis via nubibus. illa per auras

Tot freta, tot montes, uno contenta volatu

170 Transilit, & Phrygiæ mediis affligitur arvis.

S 4

Sensit

161 æthera vulg. aëra al. ægida ex MSS. Heinſ. perculit MS. 164 ex-
cutit vulg. extulit etiam Baſ. marg. 170 affligitur MSS. oris
vulg. arvis etiam Baſ. marg.

160 Fingit illum sonum fragoremque tumultuosum tonitru inde esse, quod ægida, scutum illud sum, nimbo h. e. vehementi grandine percutiat Jupiter. Pulchre deinde phænomena tornitru persequitur. Athos, Hæmos, Rhodope respondent, i. appulsum fragorem, auctum multiplicatunque reddunt.

163 Cornua tribuit Hebro ex illa consuetudine poetarum & numismatum cornua, taurina præsertim, fluviis adscribendi, quæ orta videntur ab illis, qui non uno ostio, sed pluribus velut cornibus in mare exeunt. Conf. 1, 280. 3, 652 it. 29: 176.

164 Ludit phÿsicæ: gelu & glaciem Istrî passim commemorant, Ovidius præsertim in eo multus est: terror & timor gelidi apud poetâs, *gelidas per dura cucurrit Ossa tremor*. Ergo timor est, non gelu aliud, qui torpere, qui glaciari facit Istrum. Hunc *ex sanguem* vocat, ut alias v. 114 eadem ratione *pallere* Orontem dixit, et 29, 176 *truncato cornu pallere flumina*.

165 Adamante gravis hasta h. e. ferro, ut 15, 203.

169 Contenta, acta contentione nervorum, qua violenta illa emissio hastæ peragitur. Ut quo inagis contenditur arcus, eo sagitta volat majore imperu. Ceterum videtur hæc phantasia habere respectum ad Romanum illum ritum, quem sic describit Festus, *Bellona dicebatur Dea bellorum, ante cuius templum erat columella, quæ bellica vocabatur, supra quam hastam jaciebant*. Conf. Serv. ad Aem. 9, 53 ubi inter alia, *Post clarigationem hasta in hostium fines missa, indicabatur jam pugna principium*. Plura habet Barthius. Mars hic, tanquam ipse Fetialis munere fungens, hastam jacet in Phrygiam, et ita hostes excitat imperio.

171 Nysæus est Bacchicus. Vid. 8, 604. Et fuit etiam Lydiæ urbs Nysa, ubi sunt *Hermus* et *Pactolus* fluvii auriferi. Sicut Nysæ nomen Baccho cognatum, ita *Dindyma* montana Phrygiæ, Troadis et Gallogræciæ in cultu matris Deûm, quæ inde vocabatur *Dindymene*, celebrantur.

- Sensit humus. gemuit Nysæo palmite felix
 Hermus, & aurata Pactolus inhorruit urna:
 Totaque submissis fleverunt Dindyma filvis.
 Nec Dea præmissæ stridorem segnius hastæ
 175 Consequitur, centumque vias meditata nocendi,
 Tandem Targibilum (Geticæ dux improbus alæ
 Hic erat) aggreditur. Viso tum forte redibat
 Eutropio vacuus donis, feritasque dolore
 Creverat, &, teneris etiam quæ crimina suadet
 180 Ingeniis, Scythicum pectus flammabat egestas.
 Huic sese vultu simulatæ conjugis offert,
 Mentitoque ferox incedens barbara gressu,
 Carbaseos induta sinus. post terga reductas
 Uberibus propior mordebat fibula vestes:
 185 Inque orbem tereti mitra redimente capillum
 Struxerat, & virides flavescere jusserat angues.
 Advolat, ac niveis reducem complectitur ulnis,

Infun-

176 Trabigilum *Vic.* Tabrigilum *Vien.* Tarbigilum, Turbigilum &c. *al.* Trigibulum *se probare ait Heins. sed* Targibilum *expressit utraque Elzevir., quod n Palm. inde, puto, obtinet.* 181 simulato MSS. quod placet. mentitæ MS. 182 incedens MS. incendia MS. 85 redeunte -- strinxerat *vulg. quod pene prætulerim.*

176 Hic est, quem Tribigildum vocat Zosimus. Summam historię diximus ad principium libri.

180 Scythicæ originis facit illos Getas, Gothos, Ostrogothos, Gruthungos, de quibus v. 152.

182 Ferox natura sua Bellona insuper tanquam barbara, uxor Tribigildi, incedit. Sed quod carbases illi sinus, vestem linream dat Poëta, non pelliceam, nescio quam commode factum sit. Forte mitior-plaga suavit illis mulieribus etiam vestes delicatiores. Sed vestes post terga reductas si mordebat fibula uberibus propior, oportet, bene laxam intelligere stolam, seu pallam malis dicere, quod etiam sinus

carbasi loquuntur, cujus pallæ, instar hodierni pallii injectæ humeris, utraque ala reiceretur in tergum, et ne retro defluere a vento præfertim adverso posset, infra collum connecterentur ope fibulæ: qui habitus est equitum, chlamydas ira reiicientium, ut brachiis ad pugnam expeditis uti possint.

186 Nempe dissimulat angues l. hydros, quos ante illi tribuerat v. 110, et mutat eos in flavum, qualis esse solebat septentrionalium populorum, crinem. Teres mitra significat non latam tæniam, sed tortilem instar funiculi. Niveas alias merito tribuit mulierî arctos.

Infunditque animo furiale per oscula virus.

„*Principe quam largo veniat, quas inde reportet*

190 *Divitias* „ astu rabiem motura requirit.

Ille iter ingratum, vanos deslere labores.

Quos super eunuchi factus, quæ probra tulisset.

Continuo secat ungue genas, & tempore pandit

Arrepto gemitus: „*I nunc, devotus aratris*

195 *Scinde solum, positoque tuos mucrone sodales*

Ad rastro sudare doce. bene rura Gruthungus

Excolet, & certo disponet fidere vites.

Felices aliæ, quas debellata maritis

S 5

Oppida,

192 quem Roma Bas. marg. 193 prodit MS.

191 *Ingratum iter*, cui gratia non relata est, proprie. Plane ut Servius interpretatur illud Aen. 2, 101 *Sed quid ego hac autem nec, quidquam ingrata revolvō? nec vobis placitura, nec mihi gratiam conciliantia.* Deslere non proprie sumitur, sed ita ut viri docti intelligunt illud Suet. Calig. 38 *Julii & Augusti diplomata ut vetera & obsoleta deslebat*, cui convenit, quod c. 30 posuit, *Hanc ut crudelissimam cadem deslevit editto.* Hoc nostro loco magis quadrat, quia de vera seriaeque querela sermo est, licet lacrimas dare barbaro duci vix conveniat.

192 *Super* est insuper, ut Aen. 2, 71 *Cui neque apud Danaos usquam locus, & super ipsi Dardanidae insensu pernas cum sanguine possunt*: quod ibi probat et confirmat Heinsius.

193 *Secat ungue genas* suas personata uxor Tribigildis (ne quis cogitet, quod quædam forte facilius faciant, involasse in genas viri) fecitque, quod suam facere vetat Ovid. Trist. 3, 3. 51 *Parce tamen lacerare genas.* Sunt hæc talia adnotanda in frigidioribus regionibus, ubi vix intelligantur alias. Equidem septuagenario pro-

ximus non memini me videre mulierem notas unguis habentem in facie, quas diceretur ipsa impressisse. Familiarius hoc fuisse debet Ciceroni, qui inter *varia genera legendi refert muliebres lacerationes genarum* Tus. 3, 26. Scilicet in omni genere affectuum sumus, qui magis ad Septentrionem colimus, frigidiores.

193 *Arrepto tempore* plus est quam capto: notat celeritatem consilii: *pandit gemitus*, prorumpere adhuc clausos, velut remotis valvis, patitur. Ceterum hic locus declarat, colonos, fuisse in Phrygia et Lydia hos barbaros. Vid. mox 204 et conf. 152.

196 *Certo fidere*, quod in rustica temporum diligenrer habenda est ratio: tempora autem ortu et occasu siderum signantur. Sic Columella 11, 2 habet Kalendarium rusticum, et torum opus Palladii per menses dispositum est. Didicere hoc a Græcis. Hesiodus *Opera & dies* descripsit: in Constantini Imperatoris Geoponicis liber tertius quid quoque mense faciendum sit præcipit.

198 *Felices aliæ*: invidiæ tormentum, et quam vim habeat ignavia exprobratio, pulchre pingit poeta.

- Oppida, quas magnis quæfita viribus ornant*
 200 *Exuviae: quibus Argivæ pulchræve ministrant*
Theſſalides, famulas & quæ meruere Lacænas.
Me nimium timido, nimium junxere remiſſo
Fata viro, totum qui degener exuit Iſtrum,
Qui refugit patriæ ritus, quem detinet æqui
 205 *Gloria, conſeſſoque cupit vixiſſe colonus,*
Quam dominus raptò. quid pulcra vocabula pigris
Prætentas vitiis? probitatis inertia nomen,
Juſtitia formido ſubit. tolerabis iniquam
Pauperiem, cum tela geras? & flebis inultus,
 210 *Cum pateant tantæ nullis cuſtodibus urbes?*
Quippe metus pœnæ? Pridem mos ille vigeſbat,

Ut

- 201 ſibi quæ MSS. 204 quem ref. MS. probante Heinſio. 207 per-
 tentas vulg. prætentas etiam Vien. Baſ. marg. prætendis MSS.
 210 arces al. ædes al. 211 metu conj. Barth.

200 Pulchræ mulieres bello cap-
 tæ jam Homericis temporibus
 præmia fortium. Sic conſolatur
 ſe et Aeneas maritum umbra Creu-
 ſæ Aen. 2, 785 *Non ego — Graiis*
ſervitum matribus ibo. Vaſtabant
 eo tempore Græciam barbari.

203 Audax figura, *Iſtro* indicat
 patriam, & ingenium, quod pu-
 tatur patriæ deberi. Solo igitur
 Iſtri nomine indicat illam fero-
 ciam atque fortitudinem populis
 ad Iſtrum colentibus ingentiam.

204 *Detinet*, proprie in humili
 loco tenet, nec emicare ſinit vel
 emergere aut eniti, juſtitia: cum
 reſpectu ad antiquam Sophiſtarum
 perversitatem, qui juſtitiam *gene-
 roſæ* cujuſdam *ſtultitiæ* Γενναίας
 εὐηθείας nomine infamabant apud
 Plato. de rep. l. p. 418, B. Quem reſ-
 pectum mox declarat apertius.

205 *Conceſſo* ſibi agro ſub lege
 ſolvendi canonis vivit colonus. *Cu-
 pit* -- *quam*, omiſſa particula po-
 tius, exemplo ipſius Homeri L. A. 117

βύλομ' ἐγὼ λαὸν πόον ἐμμενῇ ἢ
 ἀπολέειν. tum Valerii Flacci 7, 427
Occumbere tandem Poſſumus, idque
ſedet, quam non quæcunque ſubire
Patris jura tui. Sequioris ævi poë-
 tarum plura dedit Barthius: alio-
 rum Grammatici ubi de Ellipſi
 agunt.

207 Corruptit nomina virtu-
 tum plane appoſite ad excitandam
 barbari ferociam. *Inertia* eſt,
 quam tu *Probitatem* vocas; *Formi-
 do* eſt, quam *Juſtitiam* vis videri.
 De illo genere ὑπονοησιμῷ, quo
 rerum corrumpuntur vocabula in
 utramque partem, pluſcula habet
 Plutarchus de diſcrim. amici &
 adulat. p. 56. Vid. quæ adnotavi
 ad Horat. Ser. 1, 3, 38.

209 *Flebis inultus*, quod pueris
 neceſſarium facit imbecillitas. Hor.
 Epod. 6, 16 *An ſi quis atro dente*
me petiverit; Inultus ut Flebo puer?

211 *Quippe*, occupantis obedi-
 tionem vox, ut ſcilicet.

- Ut meritps colerent, impacatisque rebelles*
Urgerent odiis. at nunc, qui fœdera rumpit,
Ditatur: qui servat, eget. vastator Achivæ
 315 *Gentis, & Epirum nuper populatus inultam*
Præsidet Illyrico. jam, quos obsedit, amicus
Ingreditur muros, illis responsa daturus,
Quorum conjugibus potitur, natosque peremit.
Sic hostes punire solent. hæc præmia solvunt
 320 *Excidiis. Cunctaris adhuc? numerumque tuorum*
Respicias, exiguamque manum? tu rumpe quietem.
Bella dabunt socios. Nec te tam prona monerem,
Si contra paterere viros. nunc alter in armis
 325 *Sexus, & eunuchis se defensoribus orbis*
Credidit, hos Aquilæ Romanæque signa sequuntur.
Incipe barbaricæ tandem te reddere vitæ.
Te quoque jam timeant, admirenturque nocentem,
Quem sprevere pium. spoliis prædaque repletus,
Cum libeat, Romanus eris. Sic fata, repente
 330 In diram se vertit avem, rostroque recurvo
Turpis,

315 adultam MSS. opimam MSS. 316 possidet Illyricos vulg. præsi-
 det Illyrico jam Plant. marg. præf. Illyricis Claver. amicus Basf. & in marg.
 amicos. 321 despicias MS. 323 raperere MS. 328 repleti MS.
 repertus MS. unde Heinss. conj. refertus.

314 Vastator Achivæ gentis Ala-
 ricus est. Vid. 26, §35.

322 *Bella dabunt socios*: Cum pri-
 mum bellum exortum erit, ad te
 colligentur, qui eadem sentiunt,
 quibus nunc non voluntas resisten-
 di, sed caput deest. *Pronus mo-
 net*, qui vehementer hoc agit, ut
 auriga, qui pronus imminet & vel-
 ut incumbit equis.

323 *Patimur hostem*, quem ex-
 cipere cogimur, qui nos oppri-
 mit. *Si contra paterere viros*, si
 viros hostes experireris, si patere-
 ris viros contra te stare apud Ar-
 cadium, ut pati pauperiem, famem
 sciam, quæ velut inimicæ nos oppu-

gnant. Luca. 10, 438 *Passuri com-
 minus arma Latuque raurant.*

324 Eunuchos computari alteri
 s. muliebri sexui, hi ipsi libri satis
 exemplorum habent. v.g. 18, 269 sq.
 it. infra 552.

328 *Pium* in principem, in im-
 perium tanquam patriam, in deos,
 per quos juratum est. *Pius* æque
 late patet atque *Pietas* in illo.
Nam si violandum est jus, regnandi
gratia Violandum, aliis in rebus
pietatem colas. Cic. Offic. 3 c. 21.

329 *Cum libeat positum pro cum*
libuerit. Vel dicemus *cum* positum
 pro *si*.

Turpis, & infernis tenebris obscurior alas
Auspiciū veteri sedit ferale sepulcro.

Ille, pavor postquam resolutō corde quievit,
Et rigidæ federe comæ, non distulit atrox

- 235 Jussa Deæ: fociis, quæ viderit, ordine pandit,
Invitatque sequi. conjurat barbara pubes
Nacta deūem, Latiisque palam descivit ab armis.
Pars Phrygiæ, Scythicis quæcunque Trionibus alget
Proxima, Bithynos: Solem quæ condit, Ionas:

- 240 Quæ levat, attingit Galatas: utrimque propinqui
Finibus obliquis Lydi, Pisidæque feroces
Continuant australe latus: gens una fuere
Tot quondam populi, priscum cognomen & unum,
Appellata Phryges. sed quid non longa valebit

- 245 Permutare dies? dicti post Mæona regem
Mæones. Aegæos insedit Græcia portus.

Thyni Thraces arant, quæ nunc Bithynia fertur.

Nuper

- 231 *internas primæ editt. sed. Bas. marg. infernis.* 236 *irritatque MS.*
238 *Phrygiam conj. Scal. it. Bithyno vel Bithynis. Bithyno etiam Bas.*
marg. 240 læva vulg. 247 erant vulg.

233 *Resolutum cor fuerat a terrore, cum irruens retro sanguis, ut milites in præsidium suum recurrentes, illud nimis dilataret: donec pavor ille retro agens sanguinem quieuit. Sic comæ fuerant rigidæ ab horrore, quem mutata subito in avem feralem putatitia conjux incusserat: hæ horrore cessante sederunt. Atrax natura sua, ut barbarus, tanto minus distulit etc.*

238 *Pulchra finium designatio, quæ prodesse poterat G. Wernsdorfio, viro docto, in opere de rep. Galatarum c. 5. Scythici Triones est ipsa Arctos s. ursæ major, quam septem trionum s. boum aratorum nomine designabant primi Romanorum, qui ista curarunt.*

240 *Pars Phrygiæ, quæ levat solem, uno verbo Orientalis, quemadinodum quæ condit, Occidentalis est. Ab ætate igitur Claudiani,*

siquis velit, arcessere queat Italorum consuetudinem, qui Levantem vocant Asiam ad Orientem sibi proximam, Natoliam s. ανατολήν Græcorum.

242 *Gens una fuere.* Certe eThracia colonos omnes eas gentes facit Strabo l. 10 p. 324. it. 12 p. 388 & 394 ubi etiam populorum illorum fines distinguere, cur difficile sit, docet.

246 *Aegæos, ad Aegeum mare, portus hujus Phrygiæ antiquæ, quæ secundum hæc totam pene Asiam minorem complectebatur, insedit Græcia h. e. coloniis suis occupavit. Antiqua hæc sententia, quam ponit etiam, ut notam, Cic. pro Flacco c. 27.*

247 *Thyni Thraces, ut secundum Strabonem, quod modo vidimus, Phryges reliqui. Thynos Bithynis adjungit Herodot. 1, 28.*

Nuper ab Oceano Gallorum exercitus ingens
 Illis ante vagus tandem regionibus hæsit,
 250 Gesaque deposuit jam Grajo mitis amictu,
 Pro Rheno poturus Halyn. dat cuncta vetustas
 Principium Phrygibus; nec rex Aegyptius ultra
 Restitit, humani postquam puer uberis expers
 In Phrygiam primum laxavit murmura vocem.
 255 Hic cecidit Libycis jactata paludibus olim

Tibia,

253 *pro uberis, Iſidis MS. de qua Heinſ. Latet, inquit, aliquid.* 255 cecidit *Baſ. marg. & MSS. ap. Heinſ. qui hac lectione difficultatem omnem ait tolli. V. N.*

248 Nuper, comparatione illarum e Thracia Græciæque coloniarum; ceterum DC amplius ante Claudiam ætatem annis, Asiam, nominatim Phrygiam invaſere Celtae, vulgatiore nomine Galli, qui poſtquam ſedes denique hic fixerunt, Græcis Galatæ, Romanis fere Gallogræci dicti ſunt. Multum ætate noſtra de inſigni illa migratione diſputatum eſt. Certiſſima & ex iſſis ſontibus breviter ſimpliciter qua conſtituta, dedit, vir Germanogallus, Germaniæ Galliæque, non modo Aſiatæ, quam illuſtrat, verum decus. Jo. Dan. Schæpfſinus libro aurcolo, quem inſcripſit Vindiciæ Celtricæ, Argentorati 1754 edito.

249 *Gesa* vel *Gesa* Gallica jacula, ut Cæſ. B. G. 3, 4: quamquam & aliis tribuuntur. Multa de voce viri docti ad Heſychium.

250 *Principium* i. gloriæ primæ antiquitatis. Reſpicit autem poëta ad fabulam Aegyptiam ab Herodoto narratam 2, 2 de Pſammeticho, qui pueros nutrirî caprarum uberibus, juſſerat in ſolitudine, ubi vocem nullam humanam audirent: qui cum primam ipſi edenter vocem *Βενος* (al. *Βένος*) quæ pacem notat Phrygibus, hinc intellexit rex, horum primam eſſe antiquitatem, alteros demum ab his, ſed ceteris populis antiquiores, Aegyptios. Si, ut ſit, aliquid veri ſit in fundo velut fabulæ, poſſis

putare, vocem eam caprinam fuiſſe, cui adhæſerit Græcula terminatio a narrantibus. Sed video totum hoc in mentem jam veniſſe Scholiaſtæ Apollonii ad 4, 272.

255 *Hic cecidit.* Minerva tibiam, inventum ſuum abiecit, cum in aqua videret (hæc eſt *umbra* noſtri) deformari vultum ſuum inflatione genarum: quæ deinde ſuſtulit Marſyas etc. Pervulgata fabula, cujus auctores laudantur a Bartholino de tibiis vet. c. 3 et Brouckh. ad Prop. 2, 23. 85 qui facit cum noſtro, quod tibiam ita alloquitur, *Quæ non jure vado Maendri jacta nataſti, Turpia cum faceret Palladis ora tumor.* Suaviter ipſa narrat apud Ovid. Faſt. 6, 697. Sed quid *Libycæ paludes* hic ſibi volunt? Incommodè ſane viſe debent eſſe his, qui *Lycias* vellent ſubſtituere. Doctus poëta reſpicit ad primam inventionem in Libya, poſt Meduſam ope illius a Perſeo interfectam. Quam cum ſores Gorgones lugerent, ſerpentium, quibus crinitæ erant, ſibilos imitatura Pallas primum excogitarat tibias, ſi fides Pindaro Pyth. 12 pr. Factum hoc ad *Libycas paludes*, ad lacum Tritonidos, quod ipſum quoque Minervæ cognomen eſt. *Tritoniaca arundo* itaque vocatur illa tibia Ovid. Met. 6, 384 ubi totam fabulam refert. Si ſequamur alteram lectionem *cecinit*, ſenten-

Tibia, foedatam cum reddidit umbra Minervam.

Hic & Apollinea victus testudine pastor

Suspensa memores illustrat pelle Celænas.

Quatuor hinc magnis procedunt fontibus amnes

260 Auriferi: nec miror aquas radiare metallo,

Quæ toties lavere Midan. diversus ad Austrum

Cursus & Arctoum fluvii mare. Dindyma fundunt

San-

259 hic vulg.

sententia facilior etiam erit: hic ad Mæandrum cecinit, Marfya inflante, tibia, quæ olim jactata est a Minerva paludibus Libycis. Et responderem cecinit, nisi Propertius l. c. etiam in Mæandro natasse tibiam diceret.

256 Marfyas Satyrus vel Silenus infelicis cum Apolline certaminis hoc præmium tulit, ut ab eo excoariaretur. Herodoto prodente (7, 26) ostendebatur Celænis, Phrygiæ urbe ad fontes Mæandri, illius cutis in urem formata, ἀσπὸς τῷ σιληνῷ Μαρσύῳ, τὸν ὑπὸ Φρυγῶν λόγος ἔχει ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἐκθαλέντα ἀνακρεμασθῆναι. Observata Barthio Statii imitatio, qui Theb. 4, 186 *illustrēs Satyro pendente Celænas* dixit, *Testudine victus* Marfyas, qui suæ tibie cantu speraret citharam s. testudinem Apollinis superare. Hygi. f. 165 ideo superatum ait, quod *citharam versare* (intentionem illius & sonos adeo mutare) posset Apollo, tibiam Marfyas non posset. Qui voler cognoscere, quidquid de tota fabula scriptum est, ille satis negotii inveniet requirendis et conferendis locis, quos indicant ad Hyginum viri docti. Unum addo. Cum de Silenis hoc ipso tempore diligentius quærere, n. deprehendisse mihi videor, utricularium fuisse Marfyam, & quo instrumento superare voluit Apollinem, in illud pellem illius mutatam.

261 Lepide pingit fabulam Ovid. Met. 11, 137 ubi Bacchus miserum divitiis suis Midam ad orrus Pactoli ire jubet, *spumiferoque tuum fonti, qua plurimus exit, Subde caput, corpusque simul, simul elue crimen etc.* Crimen stultitiæ intelligit, quo inductus periit aurum fieri, quidquid contingeret &c.

262 *Arctoum mare* hic est Euxinus Pontus, quem statim *Amazoniam* vocat, quod ad eum ubi Thermodonta recipit collocari solent Amazones: *Dindyma* juga, a quibus Phrygia Dea *Dindymene* vocatur. *Gallus* fluvius, a quo *Gallus* dici volunt illos Phrygiæ Deæ s. Cybeles castratos. Vid. Ovid. Fast. 6, 361 sq. & ibi Neapolis. Quid si a Gallogræcis & appellatio fluvii, & omne illud furoris crudelis atque obsecni genus? Certe neque fluvii nomen, neque rei ipsius h. e. cultus illius per Gallos semiviros antiquiorem mentionem illa expeditione Gallica adhuc invenit. Favet, quod pessime audiunt turpitudinis naturam violentis nomine illi Galli barbari, de quo Wessel. ad Diod. Sic. 5, 32 extr. favet, quod antiquissima Cybele rudis lapis fuit, Liv. 29, 11: favet denique praeter ea, quæ diximus ad 18, 277, cultus Matris Pessinuntiae bello Punico secundo demum Romam translatus etc.

Sangarium, vitrei qui puro gurgite Galli
Auctus Amazoni defertur ad ostia Ponti.

265 Icarium pelagus Mycalæaque litora juncti
Marfya Mæanderque petunt: sed Marfya vélox
Dum suus est, flexuque carens, jam flumine mistus
Mollitur, Mæandre, tuo, contraria passus,
Quam Rhodano stimulus Arar: quos inter aprica

270 Planities Cererique favet, densisque ligatur
Vitibus, & glaucæ fructus attollit olivæ,
Dives equi, felix pecorum, pretiosaque picto
Marmore, purpureis cui cedit Synnada venis.

Talem tum Phrygiam Geticis populatibus uri

275 Permisere Dei. securas barbarus urbes
Irrumpit, facilesque capi. spes nulla salutis:
Nulla fugæ. putribus jam propugnacula saxis
Longo corruerant ævo, pacisque senecta.

Interea

267 flexusque MSS. venuste, judice Heinsio. 271 glaucæ MS. concin-
nins ut vid. Heinsf. fluctus MSS. eleganter cod. judice. 273 cui cedant
conj. Heinsf. Et sane Synnada plurale est. 275 promissere Basf. marg.

265 Icarium pelagus, ubi & Ica-
ros s. Icaria Insula: Mycalen pro-
montorium, Mæandrum fluvium,
& omnem topographiam poetæ,
illustrat aspectus tabulæ Cellaria-
næ. Illud dum suus est significat,
quam diu nihil aliud est quam
Marfyas. Sic Plin. 33, 4 Anrum
— non cognitur, sed statim suum est.
Et 33, 8 suæ venæ arena de Cin-
nabari puro.

268 Rhodano stimulus Arar. Nam
Rhodanus velox, Araris tardior se-
cundum nostrum poetam 2, 111.

269 Vitibus — ligatur. Credo
ad juga & pergulas respici, quæ
alligatis ad perticas vitibus con-
stituuntur.

272 Pictum marmor arte infectum
videtur signare. Plin. 35, 1 Ne-
ronis principatu inventum ait, ut
purpura distingueretur lapis Synna-
dicus. Strabo 12 p. 397 Synnada

(τα σὺννάδα) Phrygiæ urbem, ejus-
que olivæ laudat, & marmoris so-
dinas, e quibus νέες μολύβδοι co-
lumnæ uno lapide constantes ma-
gnæ, variæ, alabastritæ ob varietatem
similes, Romam vehantur etc. Vid.
Brouckh. ad Phrygiæ columnas
Tibulli 3, 3, 13.

277 Patria saxa sunt fragilia,
cum quorundam lapidum ea sit
natura, ut a libero aëre celerius
tardiusve solvantur. Tractat hoc
argumentum Vitruv. 2, 7 & fatetur,
quædam saxa in apertis & patentibus
locis friari & dissolvi. Hoc au-
tem esse patre quod facile dissolvitur,
in Lexico nostro rustico de-
monstratum est. V. G. Col. 1 pr. 24
In Africa patres arena fecunditate
vel robustissimum solum vincunt.

279 Ida Phrygiæ mons vel tra-
ctus inontanus, gelida propter al-
titudinem. Hic mater Deorum
Cybele.

Interea gelidæ secretis rupibus Idæ

280 Dum sedet, & thiasos spectat de more, Cybelle,
Curetumque alacres, ad tympana fuscitat enses;
Aurea sanctarum decus immortale comarum
Defluxit capiti turris, summoque volutus
Vertice crinalis violatur pulvere murus.

285 Obstupere truces omen Corybantes, & uno
Fixa metu tacitas presserunt Orgia buxos.
Indoluit genitrix. tunc sic commota profatur:

„Hoc mihi jampridem Lachesis grandæva canebat

Augurium: Phrygiæ casus venisse supremos

290 Delapsus testatur apex. heu, sanguine qualis
Ibit Sangarius; quantasque cadavera lenti
Mæandri passura moras! immobilis hæret
Terminus. hæc dudum nato placuere Tonanti.
Par Et finitimis luctus: frustra que Lyæi

295 Non defensores implorat Lydia thyrsos.

Jamque vale Phrygiæ tellus, perituraque flammis

Mænia,

279 partibus vulg. rupibus Bas. marg. & MSS.

285 imo vulg.

287 irata vulg. quæ fuit glossa.

288 longæva vulg.

292 quantas-

que cadavere lentus Mæander passure moras conj. Heins.

294 parat vulg. sine sensu.

Cybele, Cybelle, Cybebe, & alias Rhea dicta, sedet, & thiasos h. e. choro saltantium sibi, & motus tumultuosos ac furibundis similes agentium Curetum videt, qui iidem Corybantes sunt, nec non Idæi Dactyli, quorum tumultuosa cum gladiis & clipeis saltatio obscuraverat olim vagitus Iovis, ne illos exaudiret Saturnus, & puerum devoraret. In memoriam ejus rei illos tumultus continuare fingebatur, & nunc fuscitat enses illorum, quibus clipeos percutiant, ad tympana, quæ ipsa pulsat, & ipsius ministri.

283 Turris, corona turrita, gestamen & δᾱγμα Cybeles, Deorum matris.

286 Orgia, οἱ ὄργιαστρος, qui orgia, sacra, thiasos illos, obeunt, & uruntur in illis, ad animandam saltationem buxis, tibiis, Phrygio invento, de quo ad 254 dictum est. Has premunt, quo verbo in silentio significando, vel generatim in cessatione indicanda uti solent.

290 Sanguine qualis, quam decoloratus & rubens, quam, tabo corruptus ac turbidus! Mæander lentus est, qui tot flexus habeat, qui in proverbium ivere vid. 265.

292 Nato Tonanti. Meminerimus, loqui matrem Jovis.

295 Lydia & Phrygia confines: termini sæpe indiscreti: vini ferax, & Baccho cara utraque. Thyrsi hultu vitium

*Mœnia, conspicuas quæ nunc attollitis arces,
Mox campi nudumque solum. dilecta valet*

Flumina; non vestris ultra bacchabor in antris:

300 *Nec juga sulcabit noster Berecynthia currus.,*

Dixit, & ad tristes convertit tympana planctus.

Labentem patriam sacris ululatibus Atys

Personat, & lacrimis torvi maduere leones.

Eutropius, quamvis nequeat metuenda taceri

305 Clades, & trepidus vulgaverit omnia rumor,

Ignorare tamen fingit, regnique ruinas.

Dissimulat. parvam latronum errare catervam:

Ad fontes tormenta magis, quam tela, parari,

Nec duce frangendas jactat, sed iudice, vires.

310 Vasta velut Libyæ venantum vocibus ales

Cum

309 non istis *Baf. marg.* 307 in fontes *vulg.* ad etiam *Cuj.*

310 vallibus *Baf. marg.*

pampinis circumplexæ, arma Bacchi & bacchantium, quibus Orientem peragravit & subegit.

296 Jamque vale cum dicit Cybele, discessuram se indicat. Tale quid imminente Hierosolymiarum fato factum Josephus commemorat de B. Jud. 7, 31 audita etiam voce *μεταβαίνουσιν ἐν τρεῖς*. Hoc efficere volebant Romani illa Evocatione sua, cujus exemplum est Liv. 5, 21: de qua egregia disputatio est Henr. Cœceji, & altera Jo. Guil. Bergeri; locus classicus Macrobb. Sat. 3, 9. Noster respexit illud Aen. 2, 351 *Excessere omnes adytis arisque relictis DI, quibus impetrant hoc steterat.*

299 Si vestris refertur ad flumina, ponendum est, fontes illorum ad radices montium ut solent, & partim ex antris prorupisse, in quibus auditos a motu aeris & aquarum strepitus ac tumultus videntur accolæ magnæ matri Deum tribuisse.

302 Atys ille vel Attis, aut Attin

adeo amasius Cybeles; de quo ad 18, 277. *Leonibus* junctum esse currum Cybeles antiquæ imagines loquuntur, quæ passim exstant in marmoribus ac nummis. His lacrimas dat, ut equitis Homerus ac Virgilius. Vid. Cerda ad Aen. 11, 90.

310 Struthionem hodie vulgè vocant hanc avem, ratum æque nobis spectaculum, quam quotidianum sunt illius pennæ, Plinius 10, 1 *struthiocamelum*, quasi ru camelum inter passeris appellas: nempe *marinum* quoque *passerem* dixit Plautus Persa 2, 2, 17. Sed nec invidemus lectoribus descriptionem Plinianam, quatenus præsertim illud *pulverulenta volat* poetæ nostri pulchre explicat: *Altitudinem equitis insidentis equo extendunt, celeritatem vincunt, ad hoc demum datis pennis, ut currentem adjuvent: cetero non sunt volucres, nec a terra tolluntur. Ungula iis cervinis similes, quibus dimicant, bisulcæ, comprehendendis lapidibus utiles, quos in fuga contra sequentes ingerunt pedibus.*

- Cum premitur, calidas cursu transmittit arenas,
 Inque modum veli sinuatis flamine pennis
 Pulverulenta volat; si jam vestigia retro
 Clara sonent, oblita fugæ stat lumine clauso
- 315 Ridendum revoluta caput, creditque latere,
 Quem non ipsa videt. Furtim tamen ardua mittit
 Cum donis promissa novis, si forte rogatus
 Desinat. Ille semel notæ dulcedine prædæ
 Se famulo servire negat: nec grata timentum
- 320 Munera. militiam nullam, nec prima superbus
 Cingula dignari: nam quis non Consule tali
 Vilis honos? Postquam precibus mitescere nullis,
 Non auro cessisse, videt, creberque recurrit
 Nuntius incassum, nec spes jam foederis exstat:
- 325 Tandem concilium belli confessus agendi,
 Ad sua tecta vocat. Juvenes venire protervi,
 Lascivique senes, quibus est insignis edendi
 Gloria, corruptasque dapes variasse decorum:

Qui

314 fugam MSS.

etiam Basf. marg.

315 velata caput MS.

318 notæ MSS.
confusus MS.

316 quæ vulg. quem

325 consilium al.

315 Plin. l. c. huic similem & miram struthiocamelorum soliditatem prædicat, in tanta reliqui corporis altitudine, cum colla frutice occultaverint, latere se existimantium. Commoda eadem imago eorum, qui nolunt de Deo cogitare.

316 *Ardua promissa*, alta, magnifica, sed eadem ob id ipsum difficilia, δυσώπιστα.

319 Pro muneribus, quæ timor expressit, nemo gratias se debere putat: hoc enim *ingratum* est. Potest aliquis etiam ingrato munere gaudere, & eo magis gaudere, quod nihil se pro illo debere putat. Cf. 22, 150.

321 *Cingulum* de omni honore militari ponitur, quod luculenter docet Glossarium nomicum Jac.

Gothofredi. *Summa cingula* igitur magisteria militiæ notant, de quibus multa mentio in Notitia Dignitatum utriusque Imperii. Huius igitur generis dignitates respuit Tribigildus, quia omnis bonus vilis videtur in imperio, in quo Consul, Collega Imperatoris, est eunuchus. Itaque causa, certe obtentus seditionis Tribigildi erat Eutropius.

324 *Exstat spes fœderis*, superest, conspici potest: *sedus* compositionem omnem & pacificationem significat.

325 *Confessus* simpliciter poni puto, uti tollat, quod 306 dixerat, *ignorare fingit*.

328 *Corruptas dapes* dicere videtur ab arte coquorum & conditura nimis,

Qui ventrem invitant pretio, traduntque palato

330 Sidereas Junonis aves, &, si qua loquendi

Gnara coloratis viridis defertur ab Indis,

Quæsitos trans regna cibos: quorumque profundam

Ingluviem non Ægæus, non alta Propontis,

Non freta longinquis Mæotia piscibus æquent.

335 Vestis adornatæ studium, laus maxima risum

Per vanos movisse sales, minimeque viriles

Munditiæ, comiti vultus, onerique vel ipsa

Serica. si Chunus feriat, si Sarmata portas,

T 2

Solli-

339 Venerem *Bas. marg.* irritant *malit Heinſ.*

vulg.

335 adornatæ *MSS.* adoratæ *al.*

332 quæsitus-cibos

336 varios *vulg.*

338 sin Hunnus *vulg.* sic hunus *MS.*

nimia, quibus efficitur, ut divinatione opus sit, quid edas? ut *faciant* quidem tales cibi *orexin rabidam* (Juvenal. 6, 488) sed eadem incendant sanguinem, nervos solvant.

329 Sculcitia humana non nunquam eo meliores judicat cibos, eo cupidius appetit, quo majori pretio sunt parati. Vid. Hor. Sat. 2, 2. 21. Juvenal. 11, 180 sqq. Petron. c. 55 & ibi viri docti.

330 *Sidereis* pavones, vel ob oculos illos Argi in cauda collocatos a Junone, qui stellarum instar micant: vel ob id ipsum, quod Junoni sacri sunt, & in nummis Augustarum, quæ *sideribus receptæ* ibi dicuntur, consecrationis symbolum. *Ova pavonum* prodente Varrone R. R. 3, 6. 4 *denariis veniunt quinis, ipsi facile quinquagenis*. *Primus*, quod ibid. Varro docet, *bos Q. Hortensius augurali aditialis cæna posuisse dicitur*. Quod autem de psittacis adjungit, nescio an credibile sit, non magis, quam quod de Elagabali portentoso luxu habet Lamprid. c. 20 *Exhibuit & Palatinis dapes — refertas — cerebellis phænicoptærum — et capitibus psittacorum, et sasanorum et pavonum etc.* Con-

loratos *Indos* debet noster Virgilius Ge. 4, 293.

335 *Vestis odorata studium* antiquissimum esse, Homero possumus credere, apud quem *ἡμῖτα θύειν* pene solemnī epitheto dicuntur Od. E, 264 & O, 52. Quem odorem *θύω* h. e. citro interposito conciliatum vestibus, docet Oppius apud Macrobi. Sat. 2, 10 & hinc *citrosam vestem* dictam Nævio, quæ Homero *θύωδης* est. Idem Homerus Calypsus speluncam & Helenæ thalamum *θύωδης* facit. Et notæ sunt unguentorum delicie: & hodie ars est odoratas pelles concinnandi. Hieton. ad Demetriad. de servanda Virginit. fol. 32, B Frob. *Peregrini maris olentes pelliculas* memorat.

337 *Comiti vultus* ad capillorum cultum maxime pertinent, quos unguentis eurarent, & calamistris ac pectinibus: *oneri* cui sunt ipsa *Serica*, illum egregie delicatum ac mollem esse oportet. Compertavit Barthius Juvenal. 6, 259 *Hæ sunt, quæ tenui sudant in cyclade, quarum Delicias & panniculus bombycinus unit.*

338 *Chunus* eosdem esse, qui *Hunni* frequentius dicuntur, & supra Mæotin paludem collocandos,

- Solliciti scenæ, Romam contemnere sueti,
 340 Mirarique suas, quas Bosporus alluit, ædes:
 Saltandi dociles, aurigandique periti.
 Pars humili de plebe duces: pars compede furas,
 Cruraque signati nigro liventia ferro,
 Jura regunt, facies quamvis inscripta repugnet,
 345 Seque suo prodat titulo. Sed prima potestas
 Eutropiam præfert, Hosio subnixâ secundo.
 Dulcior hic sane cunctis, prudensque movendi
 Juris, & admoto qui temperet omnia fumo...
 Fervidus; accensam sed qui bene decoquat iram.
 350 Confidunt apices gemini ditionis Eozæ,

Hic

339 cœnæ MSS. 340 obruit *Vic. Bas. Claver. Plant.* abluat *Vien.* abluat *Bas. marg.* obluat, obstruit, horruit *al.* 341 autigarumque *vulg.* 346 subiecta *Vien. & Bas. sed subnixâ marg. secunda Barth. 2 sphalma, puto.* 347 doctior MSS. quod præferendum videtur *Heins.* Pro sane, juris *Cnj.* novandi *Claver.* 348 temperat *vulg. naso vulg. fumo etiam Bas. marg.*

dos, non improbable est, sed nec exploratum Geographis. Cf. 21, 110.

339 Constantinopolitani populi universum molliorem hic videtur accusare, quæ Græculis & Asiaticis adeo moribus Romanam gravitatem corruerit. Magno studio curaverat Constantinus, ut speciosis & commodis ædificiis sua urbs exulta Romanos cives alliceret ac detineret.

341 Dociles hic sunt magistri, *ad docendum*, ad docendum apti, certe principes artis suæ. Hoc genus enim florere in talibus aulis solet. Magnam vim nominum verbalium in his productorum activa significatione poni, possum longa inductione probare. *Indocilem usum disciplinam* ipse Cicero Acad. 2, 1 dixit, quæ difficulter & tarde docet. Sic puto; licet non ignorem, quid alii.

344 Facies inscripta est stigmata notata. Historicum ne hoc sit, ut Præfectus Prætorii fuerit eo tem-

pore stigmaticus, non liquet. Certe voluisse hoc poetam, apparet e verbis, *seque suo prodat titulo.* Quamquam illud tanto minus probabile est, quod illo tempore jam diu inventa ars erat stigmata delendi. Vid. quæ disputata sunt ad Colum. 10, 125 & ad Plin. Pan. 35, 3. 346 *Osium*, neglecta adspiratione, habent inscriptiones legum Codicis Theod. & hinc Prosopographia Gothofredi, unde tituli dignitatum illius peri possunt. Magister officiorum fuit ad A. C. 398 quæ hic *secunda potestas* dici videtur. Sequitur nunc figuratum & ambiguum viri elogium cum perpetua allusione ad primam conditionem hominis, quem coquum fuisse ait. Est similis hic ludus illi, quem suspicatur Barthius fuisse 18, 358 sqq. Nam *dulcior, juris* mentio, *fumus, fervidus, decoquere*, de coquorum artificio sunt.

350 Apices, capita, persone primæ. Ita loquebatur illud secundum, sed potius de dignitatibus, quam

Hic coquus, hic leno; defessi verberere terga,
 Servitio, non arte, pares. hic sæpius eintus,
 Alter ad Hispanos nutritus verna penates.

Ergo ubi collecti proceres, qui rebus in artcis

355 Consularent, tantisque darent solatia morbis;

Obliti subito Phrygiæ, belloque relicto

Ad solitos cœpere jocos, & jurgia Cîrci

Tendere. nequidquam magna confligitur ira.

Quis melius vibrata puer vertigine molli

360 Membra rotet? verrat quis marmora crine supino?

Quis magis enodes laterum detorqueat arcus?

T 3

Quis

351 hinc - hinc conj. Heins. defessi MS. descissi MS. perfossi conj. Heins.
 vulnere Basf. marg. 356 bellisque relicto al. 360 verrat vulg.
 verrat etiam Cnj. soluto MS. 361 procerum Basf. marg. artus vulg. sed
 arcus Heinsii prior ex MSS. quam sequimur.

quam de personis, quod ostendit
 laudarum sæpe Glossarium nomi-
 cum Gothofr. De episcopis & epi-
 scopatu positum illustrat Savaro ad
 Sido. 4, 24.

351 Defessi ex ea significatione
 accipiendum, ut fodere latas dicitur,
 qui digito admonet; vel fortius
 etiam, ut stimulo latas foditur,
 ut calcantibus arni equorum.

352 Sæpius eintus Eutropius,
 quia sæpe venditus, cum ipsius
 pœnireret dominos. Vid. 18, 52.

357 Jurgia cîrci & aliorum spectaculorum,
 antiqua in liberis rebus publicis querela.
 Excogitata videntur ab earum rectoribus ad
 hoc ipsum, ut homines in iis occupati,
 de iis contententes, publice rei curam
 omitterent. Verum hæc ipsa ludicrarum
 rerum studia in periculosas non nunquam
 coercendasque legibus factiones erump-
 ebant. Sed tamen

358 Magna ira hic jocose dictum
 videtur: neque enim de præsentibus
 in circo populi studiis, sed de
 procerum aliud agentium s. garrulorum
 in Consistorio frigidis sermonibus loquitur.
 Nisi tamen summum stultitiæ gradum illis ob-

jicit, qui serio de questione *Threx est Gallina Syro par* (Hor. Ser. 2, 6. 44) calide contenderint. De Domitiani furore in hoc genere vid. Suero. 33, 3.

359 De saltatoriis artibus sermo est, quas singula verba velut pingunt. *Supinus crinis* proprie est, qui erigitur, ut extrema illius quantum potest a cute removeantur, sed hoc etiam fit, si quis in caput incedat, ut illi *νυβιστῆρες* Homerici, certe ita se præcipitem ubi abiicit, excipiat manibus, ut caput quidem terram non tangat, sed tamen crines inter illam rotationem *verrant marmora*: marmora augent artem, quia majus periculum hic *νυβιστῆς*, quam in xylo gramine vel pulvere polito.

361 Enodes intelligo molles h. e. mobiles in omnem partem & flexiles. *Nodi* in ligno durum illud faciunt rigidumque & flecti prohibent. Sed *artus* ne an *arcus* legamus? Posterius placet, quia adjectum est *laterum*. *Laterum arcus*, costæ, quas *detorquere* posse & flectere varie, summum forte mobilitatis & mollitiæ, de qua hic agitur, fastigium est. *Exossa* atque

Quis vaci digitos, oculos quis motibus aptet?
 Hi tragicos meminere modos: his fabula Tereus,
 His nec dum commissa choro cantatur Agave.

365 Increpat Eutropius: „Non hæc spectacula tempus
 Poscere: nunc alias armorum incumbere curas.
 Se satis Armenio fessum pro limite cingi,
 Nec tantis unum subsistere posse periclis.
 Ignoscant senio: juvenes ad proelia mittant.“

370 Qualis pauperibus nutrix invisa puellis
 Assidet, & tela communem quærere victum
 Rauca monet, festis illæ luisse diebus
 Orant, & positis æquævas visere pensia,

Iratae-

363 Nereus *Baf. marg.* 364 thoro *Baf. marg.* 366 altas placuit ali-
 quando *Heinsio.* annorum *Baf. marg.*

que *encrea* saltatio Apuleji *Met.* I p. 104, 3, & *exossatum pectus* Lucretii 4, 1256, ad declarandam illam mobilitatem facere possunt, de quibus in *Thesauro*. Si *artus* omnino placeant, intelligamus spinæ dorsi vertebrae, ut vocant Anatomi, quæ *artus* quin vocari possint, haud dubium est. Hi *enodes* si sint, reddent spinam eo mobiliorem instar anguillæ vel serpentis adeo. Similis varietas est *Val. Fl.* 4, 310 *qua primo cervix committitur artu*. *Heinsius*, *arcu*.

363 *Tragicos modos* dicit rhythmos & cantum: ut ille *Virgilius* pastor, *numeros*, inquit, *memini*, si *verba tenerem*.

364 *Tereus* ille tyrannus *Procnæ* maritus, raptor *Philomelæ*, argumentum fabulæ, novæ tum fortasse: *Agave* *Pentheï* mater fabula ejus argumenti necdum choro histrionum a poetâ tradita ad agendum, sed in privato tantum auditorio recitationum more acta, ubi interfunt elegantiores homines, & sententias vel clausulas inde arripas cantillant deinde & minuri-

unt. Sumit, puto, ex *Juvenali* 7, 87 *Inactam Agavem*, nondum actam in publico.

367 *Cingi* cum respectu ad militare cingulum v. 320, in armis esse, excubare, pro finibus imperii ad Orientem ubi *Armenii* male parentes, vid. 18, 47. *Subsistere* verbum venatus est, cum itaus venator irruentem in se feram excipit. Tertium casum adhibuit in simili metaphora ipse *Cic.* *Fam.* II, 10 *Non, si Varronis thesauros haberem, subsistere sumtui possem*.

370 *Invisa nutrix*, quia urget, & instat pigris: sic mox *rancæ* & *senio* & a perpetuo clamore.

372 *Luisse orant* pro ludere nescio quam commode dicatur. Certe malim cum *Horatio* dicere, *sunt quos curriculo pulverem Olympicum Collegisse juvat* *Car.* I, 1. 4. Et *Annet* scripsisse *ducentos Ante cibum versos* *Ser.* I, 10. 60: in his enim intelligitur vis præteriti. Sed an orare possunt puellæ *luisse* h. e. ut luserint? Meruo ne certe hoc inter ea sit, ubi rationem vincit usus.

Iratæque operi jam lasso pollice fila

375 Turbant, & teneros detergunt stamine fletus.

Emicat extemplo cunctis trepidantibus audax

Crassa mole Leo, quem vix Cyclopia solum

Æquatara famēs, quem non jejuna Celæno

Vinceret; hinc nomen fertur meruisse Leonis.

380 Acer in absentes linguæ, jactator, abundans

Corporis, exiguusque animi, doctissimus artis

Quondam lanificæ, moderator pectinis unci.

Non alijs lanam purgatis sordibus æque

Præbuerit calathis: similis nec pingua quisquam

385 Vellera per tennes ferri producere rimas.

Tunc Ajax erat Eutropii lateque fremebat,

Non septem vasto quatiens umbone juvencos:

Sed, quam perpetuis dapibus pigroque sedili

T 4

Inter

374 intentæque *Vien. marg. Bas. marg.*
unçi *Heinsii prior. Cf. 18, 276.*

382 unci *it. uncci MSS.*
385 decucere *MSS.*

377 Leo hic a Zosimo 5, 14 ita describitur, *ῥεσθῆς μὲν ἂν ἡστῖνος ἐν μεταλήφει* x. r. λ. nihil plane imperatoris virtutis aut dignitatis habuisse, *πλὴν ὅτι πρὸς Εὐτρόπιον ἔχον οἰκίῳς*, nisi quod Eutropio familiaris & amicus esset. c. 16 extr. *ἀναμμένος ὡν φῶσει καὶ τραφῇ πάσῃ τὸν βίον ἐνδεδοκίῳς*, *διὸς ἐποίησεν τὸ καλεούμενον*, negligens & omisus ingenio & luxuriæ deditus, qui tamen imperata faceret. Denique c. 17 Gainæ perfidia a barbaris auxiliorum specie submissis suo cum exercitu consumtus est. *Cyclopia* famēs, quæ vel solidos homines devorare, Polyphemi illius exemplo, potest: *Celæno* Harpyjarum una.

382 *Uncum pectinem* intelligo illud instrumentum, quod mille parvos ex aciculis uncus tabulæ affixos habet, inter quos tractæ lanæ applicantur, distribuunturque in pa-

ginas æqualiter. Nostri vocunt *carrotschen*: Romani forte *carmen*, a *cavendo* s. *carminando*. Juvenal. 7, 224 *Qui docet obliquo lanam deducere ferro*: qui locus movit Heinsium, ut suam priorem emendationem retractaret.

384 *Calathi*, *quasilla*, corbes in quibus pensa sua reponunt inter opus lanificæ, quæ inde vocantur *Quasillaria*. *Rima ferri*, descriptio pectinis compositi ex bacillis ferri acutis et politis, quorum ope lanæ vel lina discriminantur et diriguntur ad lineas quantum potest rectas et parallelas, quo facilius deinde et æqualius in fila torqueri possint. (Nostri *Kamme*, *it. Hecheln*): *Pinguis vellera* vocat ex disciplina illa, quia pingui vel animali, vel olivo molliuntur lanæ.

387 *Septemplex*, *ἐνταπείσιον*, erat Aiæ scutum: Leoni pro scuto est aqualiculus, venter prominens.

- Inter anūs interque colos oneraverat, alvum.
 390 Exsurgit tandem, vocemque expromit anhelam
*„Quis novus hic torpor, focii? quonam usque sedemus
 Femineis clausi thalamis, passimurque periculum
 Gliscere defidia? graviorum turba malorum
 Textitur, ignavis trahimus dum tempora votis,*
 395 *Me petit hic sudor, numquam mea dextera segnis
 Ad ferrum, faveat tantum Tritonia cœptis,
 Inceptum peragetur opus. jam cuncta furorē
 Qui gravat, efficiam leviolem pondere lanae
 Targibilum tumidum, desertoresque Gruthungos*
 400 *Ut miseris populo labor oves, Et pace relata,
 Pristina restituam Phrygiis ad stamina matres.,*
 His dictis iterum sedit. fit plausus, & ingens
 Concillii clamor. qualis resonantibus olim
 Exoritur caveis, quoties crinitus ephebus
 405 Aut rigidam Nioben, aut flentem Troada, fingit.
 Protinus excitis iter irremeabile signis
 Arripit, infaustoque jubet bubone moveri
 Agmina, Mygdonias mox impletura volucres,
 Pulcher & urbanae cupiens exercitus umbræ,

Assi-

399 timidum. MSS.

403 consilii al. parva etiam ad rem

discrimine.

407 infaustoque vulg. sed infaustoque

jam Bas. marg.

394 *Textitur.* Utitur verbo artis suæ, quod olim ad res majores & periculosas adhibitum a Cic. de Orat. 3 c. 60 ex persona Crassi, male ominantis reip. Ea tela textitur & ea incitatur in civitate ratio vivendi.

395 *Hic sudor me petit,* hic labor me expectat, mihi destinatus est. Passim poetæ hæc permutant. Vid. Drakenb. ad Sil. 4, 435.

396 *Tritonia* Minerva non bellica tantum Dea, sed telæ auctor,

& extrinorum præses ac lanificii. Eodem pertinet formula *leviorem pondere lanae*, & *oves*, & *stamina*.

405 *Rigidam Nioben*, dum dirigescit inter fletus in lapidem; *Troada* lugentem calamitates patriæ. Personas femineas agunt *ephebi* ob id ipsam *criniti* s. conati.

406 *Irremeabile iter*, a quo non erat rediturus, interfectus, ut antea dicebamus, cum suis.

407 *Infaustus bubo*, avis feralis, malum auspiciū.

- 410 Affiduus ludis, avidus splendere lavacris,
 Nec soles imbreſſe pati, multumque priori
 Dispar, sub clipeo Thracum qui ferre pruinas,
 Dum Stilichæ rogeret, hudoque hiemare sub axe.
 Sueverat, & duris haurire bipennibus Hebrum.
- 415 Cum duce mutatae vires. Byzantia robur
 Fregit luxuries, Ancyranique triumphi.
 Non peditum præcedit eques: non commoda castris
 Eligitur regio: vicibus custodia nullis
 Advigilat vallo. non explorantur eundæ
- 420 Vitandæque viæ. nullo se cornu flestrunt
 Ordine. confusi passim per opaca vagantur
 Lustra, per ignotas angusto tramite valles.
 Sic vacui rectoris equi, sic orba magistro
 Fertur in abruptum casu, non fidere, puppis.
- 425 Sic ruit in rupes amisso pisce sodali
 Bellua, sulcandas qui præviſus edocet undas.
 Immenſumque pecus parvæ moderamine caudæ
 Temperat, & tanto conjungit fœdera monstro.
 Illa natat rationis inops, & cæca profundi

T 5

Jam

414 diris *Bas. marg.* 416 Amphyranique *Bas. marg.* 421 sparsim
MS. operta MS. feruptur MS. 422 angustas ignoto *uulg.* ignotas
 angusto & *Bas. marg.* ignotos - calles *susp. Heinſ.* 423 magistri *MSſ.*
 426 cui præv. *uulg.* 428 fœdere monitra *Vien. marg. Bas. marg.* fœ-
 dere monstrum *MS. hinc conj. Heinſ.* tantum conj. fœdere monstrum.
Sed nihil mutandum. Musculus conjungit fœdera balæna.

414 Haurire Hebrum bipennibus,
 non modo dictum puto ut haurire
 latus ense i. perfodere: sed bibere
 de frustis glaciei bipennium ope
 excisæ.

416 De Ancyranis triumphis vid.
 ad v. 98.

421 Per opaca lustra, per umbro-
 sas silvas, ubi minus incommodi
 a sole & pulvere, sed plus pericu-
 li ab insidiis, præsertim in reliquo
 omnis disciplinæ & cautionis ne-
 glectu.

424 Sidere boreali, helice obser-
 vanda regitur cursus navis.

425 Amicitia exempla sunt balæ-
 na & musculus: quando prægravi
 superciliorum pondere obrutis ejus
 oculis infestantia magnitudinem cada
 prænatans demonstrat, oculorumquæ
 vice fungitur. Hæc laudatus Bar-
 thio Plin. 9 extr. ubi Græcos in-
 dicat Harduinus.

- 430 Jam brevibus deprensa vadis, ignara reverti
 Palpitat, & vanos scopulis illidit histus.
 Targibilus simulare fugam, flatûsque Leonis
 Spe nutrire leves, improvisusque repente,
 Dum gravibus marcent epulis, hostique catenas
- 435 Inter vina crepant, largo sopita Lyæo
 Castra subit. pereunt alii, dum membra cubili
 Tarda levant: alii leto junxere soporem:
 Ast alios vicina palus sine more ruentes.
 Excipit, & cumulis immanibus aggerat undas.
- 440 Ipse Leo dama cervoque fugacior ibat
 Sudanti tremebundus equo: qui pondere postquam
 Decidit implicitus limo, cunctantia pronus
 Per vada reptabat cœno subnixâ tenaci.
 Mergitur, & pingui suspirat corpore moles,
- 445 More suis; dapibus quæ jam devota futuris

Turpe

430 defensa vadis *Bef. marg.* ignara natandi MS. 431 vacuos MS.
 433 levis MSS. levi MS. biatu non insolito, de quo Heins.
 ad 24, 167.

432 *Flatûs* dicit, ut spiritus. Solent vel serio irati, vel iactatores irarum & fortitudinis, celerius & vehementius ducere spiritum, *inflare ambas buccas*, ut ille Horatianus Jupiter Serm. 1, 1. 21. Vid. noster 74, 19. Sed præsertim Silius 17, 120 & quos magno ibi numero laudat Drakenb. Hos Leonis *status leves*, sine causa otios nutrit Targibilus, alit, occasiones illis, parva re male gerenda, simulato timore, suppeditat.

435 *Crepant*, 'cum strepitu quodam & clamore denunciant, *hosti catenas*.

439 *Aggerat palus undas cumulis immanibus* audacter dictum, ut indicetur tot cadaveribus ingestis expressam aquam, ut altius surgeret & superaret ripas.

443 Etiam hæc audax metapora. *Subnixus* aliquis dicitur ea re, quæ illam sustinet & nixum conatumque illius ipsa, quam physici appellant, reactione & repulso adjuvat. Vada hæc nihil solidi fundi habent, qui vadentem suo renixu sublevet, sed tenax cœnum retinet & mergit vestigia.

445 Hinc velut duo de una fidelia parietes dealbare incipit noster. Describit interitum Leonis, quem in luto herentem facit gemitus grunnientem instar suis, cui coquus vel lenio jam cultrium intentat. Hic pro coquo nominat Hostium illum, alterum Constantinopoleos & imperii Orientalis cum Eutropio apicem, de quo v. 345 sqq. cujus alioqui in hac Leonis fabula extrema nulle sunt partes.

Turpe gemit, quoties Hosius mucrone corusco
 Armatur, cingitque sinus, secumque volutat,
 Quas figat verubus partes, quæ frustra calenti
 Mandet aquæ, quantoque cutem distendat echino.

450 Flagrat opus: crebro pulsatus perstrepat ictu.
 Contextit varius penetrans Chalcedona nidor.
 Ecce levis frondes a tergo concutit aura:

Credit.

446 quoties aliquis *Vic.* 449 echine *Vic.* 450 cultri cos perfr.
ictu, vel pulsu eos perfr. ista Barth. conj. 451 toxitur & varius *MS.*
contextit verubus conj. Barth. contextitur Conj. forte
pro glossa.

447 *Cingit sinus* pro more coquo-
 rum semicinctorio vel manteli facit
 sibi sinum; quo gerere aliquid,
 quo mundare subinde manus de-
 tergendo possit. In hac imagine
 Hosii, qui forte magisterio coquo-
 rum aliquando functus fuerat, vel
 in culina dederat operam, qualem
 de magno in Petri Magni Russo-
 rum Imperatoris aula Viro Men-
 zicovio relatum legimus, moratur
 poëta diutius quam deceret, si
 hoc epicum Carmen esset, non
 satira.

449 Nondum pœnitet eorum,
 quæ ante complures annos de hoc
 echino ad Stephanianum thesaurum
 commentatus an commentus sum:
 nisi quod factum Barthii non am-
 pliùs ad palatum meum est. Sci-
 licet, ut omnes echini significatio-
 nes pendente vel ab animali acu-
 leato, vel ab aculeatis illis casta-
 nearum tegminibus: sic tale quid
 etiam hic in animo habuisse no-
 strum verisimile est. Quid autem
 magis appellationem illam mereat-
 ur quam frustum porcinæ carnis,
 ut perna, trajectum surculis her-
 barum quarundam, ut salvæ, ma-
 joranz, aut spicis allii, ulpiciæ?
 Deliberat enim *quanto echino cutem*
distendat, quam parrem & quan-
 tam porci jam jam mactandi traje-
 cta, quo modo dictum est, ac dis-
 tensa cuti formet in echinum.

450 *Pulsatus*, si audimus Hein-
 sium, pro *pulsu* atque adeo sub-
 stantive ponitur. Sumamus hoc,
 etsi nondum alias inventum est,
 quod sciam: sed quomodo distin-
 guemus *pulsatum* ab *ictu*? An por-
 est ictus pulsu, vel pulsus ictu
 perstrepere? Forse ita intelliga-
 mus, ut *pulsatus* sit collectivum
 nomen, (sicut *strepitus*, *tumultus*,
cantus) cujus partes sint *ictus*? Si
 nihil aliud, ingeniosa certe est
 conjectura Barthii, *crebro pulsu eos*
perstrepit ista. Solent coqui & ma-
 cellarii subinde inter opus cultros
 coti vel chalybi cum sono quodam
 impingere acuendi causa.

451 Ad hunc verbum illustran-
 dum pulchre adhibuit Heinsius
 usum verbi cognati *subtexere* it.
obtexere. V. G. *Æn.* 3, 582 *Trinacria*
calum subtexere fumo dicitur. Nom-
 pe in *texendi* verbo inest notio
 continuandi. Fumus ille de Sici-
 lia surgens continuat illam & jun-
 git cœlo. Ita *nidor varius*, ex mul-
 tiplici genere carniū ortus, cu-
 line quam regit Hosius *penetrans*
 a Byzantio trans Propontidem, *con-*
textit & continuat Byzantio oppo-
 sitam in altero litore Chalcedona.

452 Antiqua & fere communis
 gentibus descriptio nimis merus,
 uti dicatur a motis vento foliis
 excitatus, ut ille hinculei Mora-
 tiani Car. 1, 23 pr.

Credit tela Leo: valuit pro vulnere terror,
 Implevitque vicem jaculi, vitamque nocentem
 455 Integer, & sola formidine saucius, efflat.

Quis tibi tractandos pro pectine, degener, enses,
 Quis solio campum præponere suasit avito?
 Quam bene texentum laudabas carmina tutus,
 Et matutinis pollebas frigora pensis!

460 Hic miserande jaces: hic, dum tua vellera vitæ
 Tandem fila tibi neverunt ultima Parcæ.

Jam vaga pallentem densis terroribus aulam
 Fama quatit: stratas acies, delota canebat
 Agmina, Mæonios fœdari cœdibus agros,
 465 Pamphylos Pisidasque rapi. metuendus ab omni
 Targibilus regione tonat, modo tendere cursum

In

458 carmine vulg. ludebas carmine *Raphel*. 459 mensis vulg. pensis
 & conjectura *Rubenii* etc. 464 Mygdonios MS. Chaonios MS.
 465 Pamphilios vel Pamphylios vulg.

457 Solio avito ne quid forte majestatis aut dignitatis cerre inesse putemus: sumit hic tantum ex etymologia, quum a *sedendo* derivent Grammatici, ut *fellam*.

458 Carmina texentum, quibus solari vel fallere laborein atque horas solent. Laudatus Heinſio Ovid. Tr. 4, l. 13 *Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis Fallitur ancilla decipiturque labor*. Hoc facilius videtur, quam carmina intelligere instrumentum, quo caruntur & colo parantur lanæ: quamquam negari non potest, illum hic humilitati hominis illudere verbis ab opere lanifico acceptis.

459 Ambiguum videtur, agatne de frigoribus, quæ pensis atque operis lanificarum, dum vestes parant, pellenda sint: an de suis frigoribus & inopia, quam pelleret matutinis pensis, i. majusculis, in

quibus mane incipiendum esset. Sed Barthius curis. Secundis revocat vulgatum *mensis*, & interpretatur, ingluvie cum ipso solis ortu cœpta. Sed non videntur hic *deuteron* & *Phorides* coſpici.

460 *Miserande jaces*; sumtum ex Æn. 10, 325. *Vitare* voluit Hosius vellera sua, h. e. ab opificio satis sordido discedere: sed sinistre & nequiter illi res, secundum ista, successit: tres illæ vetulæ lanificæ sorores, Parcæ, nihil reveritæ similitudinem opificii & collegium, vitæ tibi fila abruperunt.

462 *Densi terrores* sunt nuncii terribiles, alius alium proxime consequentes. Fama canere dicitur propter tubam quicum pingitur, etiam cum perfecta nunciat.

466 *Tonat* Targibilus, cum nomen ipsius cum terrore audirur.

In Galatas, modo Bithynis incumbere fertur.

Sunt qui per Cilicas rupto descendere Tauro,

Sunt qui correptis ratibus, terraque marique

476 Adventare ferant. geminantur vera pavoris

Ingenio. longe spectari & puppibus urbes

Accensas, lucere fretum, ventoque citatas

Omnibus in pelago velis hædere favillas.

Hos inter strepitus funestior advolat alter

475 Nuntius, armatam rursus Babylona minari

Rege novo: residet Parthos ignava perosos

Otia Romanæ jam finem querere paci.

Rarus apud Medos regum cruor, unaque cuncto

Pœna manet generi, quamvis crudelibus æque

480 Paretur dominis. sed quid non audeat annus

Eutro-

476 verba *Bas. Plant.*

471 è *tupibus conj. Heins.*

478 cunctos-

generis *al. Vid. 26, 499.*

476 *Geminantur vera*, altero tanto majora a povere, qui hic ingeniosus est, finguntur. Ut in universum cura Claudiano impensa salubriter advocavit animum meum a cogitandis miseri hujus belli, quo sua in viscera sævit Germania, calamitatibus: ita hic locus solatio est adversus molestias a monstrosis interdum & pene fanaticis, mendacibus quidem fere semper, rumoribus, quibus, quasi non satis iam miseri essent, solent homines velut per ludibrium se invicem agitare.

475 *Babylon, Parthi, Medi, Persæ* idem imperium significant Persicum ab Artaxerxe sæculo tertio Parthis ereptum. Ceterum quæ hic de interfecto a suis Sapore Persarum rege narratur, ea pro historia dari a Claudiano, non possum dubitare: nec tamen alias invenio vel nomen hujus Saporis, (qui quæritus esse debet, & forte idem est qui Varraranes) vel rem, de qua hic agitur. De nomine non laborem, quod commune fuit

se, facile crediderim. De pace tum Romani imperii cum Persis Orosius 7, 34 *Istumque tum* (cum Theodosio M.) *factus est, quo universus Oriens usque ad nunc tranquillissime fruatur.* Producta est Oroshi narratio ad Stilichonis usque interitum.

478 Raro fit ut apud Persas patricidium regum committatur, propter pœnam non parricidæ modò, sed toti generi imminentem. Præter antiqua tempora Ammian. 23, 6 *Leges apud eos impendio formidatæ: — abominandæ, per quas ob noxam illius omnis propinquitæ perit.* Hinc quantumvis *crudelibus dominis*, regibus, æque paretur ac militibus. Quod in his amor efficit, in illis præstat timor.

480 *Sed quid non audeat annus Eutropii.* Invidiam facit Eutropio, quasi nihil ita turpe, ita monstrose malum sit, quod non eo animo, quem iste homine & consilatu suo fœdum & inominatum reddidisset, possit fieri. Occursus simiæ vel Eunuchi diem facit infelicem & *ano-*

- Entropii? socium nobis fidumque Saporem
 Perculit, & Persas in regia vulnera movit;
 Rupturasque fidem, leto pars ne qua vacaret,
 Eumenidum tædas trans flumina Tigridis egit.
 485 Tum vero cecidere animi, tantisque procellis
 Deficiunt, septi latrantibus undique bellis
 Inferfos tandem Superos, & Consulis omen
 Agnovere sui. nec jam revocabile damnum
 Eventu rerum stolidi didicere magistro.
 490 Namque ferunt geminos uno de femine fratres
 Japetionidas generis primordia nostri
 Dissimili finxisse manu. quoscumque Prometheus
 Excoluit, multumque innexuit æthera limo,

Hi

- 481 fodalem *vulg.* Saporem *Heinf. ex MSS.* 487 infestos *Baf. marg.*
 489 stolido-magistro *vulg.* stolidi-magistri *conj. Barth.* 493 multo-
 que *Heinf. ex MSS.* innexuit *Baf. & al.* immiscuit
conj. Heinf.

ἀποφάδα, Eunuchus consul annum.
 Hic annus perculit Saporem re-
 gem, socium nobis fidelem: hic
 Furias suis cum tædis egit trans
 Tigridem in aulam Persicam.

485 Hoc terribili nuncio e Per-
 sia allato, de impendente inde quo-
 que a novo rege bello, tandem
 cecidere aulæ & Procerum Byzan-
 tinorum animi; tandem agnove-
 runt, Deos iratos ob Consulem ita
 turpem etc.

489 Non videt qui *eventus* vo-
 cari possit *stolidus magister*, aut qua
 ratione Arcadius cum sua aula non
 modo stolidi simpliciter, sed *stoli-
 di magistri* dicantur: quamquam
 hoc tamen facilius, quam illud.
 Sumtum est totum hoc ex Liv. 22,
 39 ubi aperte de *eventu*, *stultorum
 iste magister est*, dicitur. Unice,
 nisi valde ego fallor, verum est,
 quod edendum curavi.

490 Cum Hælodum edificere
 educationis liberalis pars esset,
 poterat ad fabulam duorum fra-
 trum sine metu obscuritatis alludi.
 Nunc certe moniti reminiscamur,
 Pandoram, dolosum munus ne ac-
 ciperet, monitum a fratre Pro-
 metheo Epimethea: hunc vero
 cum illam accepisset demum quan-
 tum haberet mali intellexisse. *Ἀν-
 τὸν ὁ δὲ δῶκεν, ὅτε δὴ πάντες αὐ-
 τὸν εἶδον.* Epy. 89. Vid. Schol.

492 *Dissimili manu* h. e. artifi-
 cio: ut *manus* de opere scriptoris,
 statuarii, pictoris e. i. g. a. di-
 citur.

493 Quo plus ætheris limo in-
 textum h. e. admixtum est, eo ma-
 gis sapiunt, qui ita sunt formati,
 et contra ea. Itaque necessaria est
 antiqua lectio *multumque*, & teme-
 re mutata a Viro magno. De
 Promethei illa fabrica *conf. 28,
 329 sqq.*

Hi longe ventura notant, dubiisque parati

495 Casibus occurrunt fabro meliore politi.

Deteriore luto pravus quos condidit auctor,

Quem merito Grai perhibent Epimethea vates,

Et nihil ætherii sparfit per membra vigoris,

Hæ pecudum ritu non impendentia vitant,

500 Nec res ante vident: accepta clade queruntur,

Et feri transacta gemunt. Jam sola renidet

In Stilichone salus, & cujus semper acerbum,

Ingratumque sibi factorum conscius horror

Credidit adventum; quem si procedere tantum

505 Alpibus audissent, mortem poenasque tremebant;

Jam cuncti venisse volunt, scelerumque priorum

Poenitet, hunc tantis bellorum fidus in undis

Sperant, hunc pariter iusti fontesque precantur.

Cen

496 edidit vel edidit vulg. condidit etiam Bas. marg.

501 sero

vulg. serie MS.

507 hoc-hoc vulg. hunc

etiam Bas. marg.

494 Quos Prometheus finxit, ii
similes suo sigulo προμηθεύου προ-
vident, & ante opus consulunt
quod opus est: contra Epimethei
manu formati similes illi, ὅτε κα-
κῶν ἔχουσιν ἐνέησαν, sapiunt ubi
jam habent malum. *Fabro meliore
politi* ipsi meliores sunt, ut *inæ-
quali consorte curtatus capillos* Hor.
epist. 1, 1. 94 inæqualiter tonsus
intelligitur. *Deteriore luto*, con-
trarium illis apud Juvenal. 14, 34
*Quibus arte benigna Et mellote luto
finxit præcordia Titon.*

Aliam de Prometheus & Epimetheo
fabellam suaviter narravit Plato
Protagora p. 197 sq. sed quæ nihil
ad hoc de quo hic agitur.

501 *Renidere* est leniter & blan-
de arridere, sensu paullo laxiore,
ut arrident nobis quæ placent.

506 Hic sane præteritum non
metri necessitas postulavit, quæ
nunquam stultum aliquid impera-
re poetæ debet; sed quod versum
fulcit, idem robur addit senten-
tiæ, non modo venire volunt Sti-
lichonem, sed optant jam *venisse*,
atque adesse adeo.

497 Nempe ἐν in hac compo-
sitione post significat, ut *meta*.
Facero lusu Aristophanes apud Lu-
cia. Prometheus T. 1 p. 26 κλέων
προμηθεύς ἐστὶ *meta* το *πράγματα*,
quasi tu dicas *providet post negotia*,
cum non amplius tempus est.

507 *In undis* s. fluctibus maris
sperant, qui iis præstantur, *fidus* Ca-
storis & Pollucis: in his *bellorum*
undis ac tempestatibus Stilichonem
homines ut salutare fidus & σωτη-
ρæ respiciunt.

- Ceu pueri, quibus alta pater trans æquora merces
 510 Devehit, intenti ludo, studiisque soluti,
 Lætius amoto passim custode vagantur.
 Si gravis auxilio vacuas invaserit ædes
 Vicinus, laribusque suis proturbet inultos,
 Tum demum patrem implorant, & nomen inani
 515 Voce cient, frustra oculos ad litora tendunt.
 Omnes supplicio dignos letoque fatentur,
 Qui se tradiderint famulis, Stilichone relicto.
 Mutati stupuere diu, sensuque reducto
 Paullatim proprii mirantur monstra furoris,
 520 Avertuntque oculos. projectis fascibus horret
 Lictor, & infames labuntur sponte secures.
 Quales Aonio Thebas de monte reversæ
 Mænades, infectis Pentheo sanguine thyrsis.
 Cum patuit venatus atrox, matricque rotatum
 525 Conspexere caput, gressus caligine figunt,
 Et rabdem desisse dolent. Quin protinus ipsa

Tendit

517 famulo vulg. 520 prostratis MS. 526 descisse al. cessisse
 Bas. mot. descisse it. discesse al.

515 Oculos ad litora tendunt, ut
 Horatiana mater Car. 4, 5. 14 Cur-
 vo nec faciem litore dimovet.

518 Mutati, cum jam resipuis-
 sent, & mutassent animum a Sti-
 lichone antea alienum, ipsi miran-
 tur, qui in tantum incidere furo-
 rem poruerint, ut mulier quæ
 monstrum peperit, illud ipsa
 horret.

522 Bacchi sacra & furores con-
 temserat Pentheus Thraciæ rex:
 Bacchus verum furorem injicit
 matri illius Agavæ & materteris
 Cadmi filiabus, per Aonium mon-
 tem bacchantibus. Hic matre du-
 ce in Penthea, quem illa aprum
 imaginatur, invadunt, & mise-
 rum dilacerant, matre caput filii,
 ut prædam optimam inter manus
 jactante. Graphice & tragice fa-

bulam exsequitur in Bacchis Euri-
 pides. Cf. 5, 419. Mænades, *mæ-
 nades*, Bacchæ ab illo furore dictæ,
 quarum vestis *nebris*, s. pellis
 hinnulea, gestamen *thyrsus* s. ha-
 sta, cui circumplicantur palmites.

525 Caligine, vertigine, qui se-
 re conjuncti sunt magnæ conster-
 nationis effectus, ideo figunt gres-
 sus, quia progredi non audent ca-
 dendum metu, nec præ terrore pos-
 sunt.

526 Quam diu furem aderat, pla-
 cebant suo sibi venatu, & pulchre
 rem a se gestam gaudebant etc.
 Nunc mutatur scena multo tristius
 quam in illo, qui dulci stultitia,
 qua in vacuo se theatro miros au-
 dire tragædos putabat, liberatus,
*Pol me occidisti amici, Non servas-
 sis, ait apud Hor. Epist. 2, 2. 138.*

Tendit ad Italiam supplex Aurora potentem,
Non radiis redimita comam, nec flammea vultum,
Nec croceum vestita diem. stat livida luctu:

- 530 Qualis erat, Phrygio tegeret cum Memnona busto.
Quam simul agnovit Stilicho, nec caussa latebat,
Restitit. illa manum victricem amplexa moratur,
Altaque vix lacrimans inter suspiria fatur.

„Tantane te nostri cœperunt tædia mundi?

- 535 Sic me ludibrium famulis risumque relinquis,
Dux quondam rectorque meus, solamque tueris
Hesperiam? domiti nec te post bella tyranni
Cernere jam licuit? sic te victoria nobis
Eripuit, Gallisque dedit? Rufinus origo

- 540 Prima mali. geminas inter discordia partes
Hoc auctore fuit. sed jam majora moventi
Occurrit iusta rediens exercitus ira,
Fortis adhuc, ferrique memor. Brevis inde reluxit,
Falsa-

528 non lucida vultu MS. non lumine sueto MS. & Basf. marg. 529 livida MSS. 531 simul ac novit Basf. marg. 533 atque ita vulg. 541 fuit malit Heinß. Ut 12, 22. furenti MS. 543 fratrisque Basf. marg.

527 *Auroram* Deam hic facit symbolum, s. Genium malis, Orientalis Imperii, & illam suo Stilichoni supplicantem inducit: quem alii scriptores non multo Rufinis, Eutropiis, Gainis meliorem faciunt. Demit autem Auroræ ornatum illum, qui naturam ejus pingit, & velut sordidatam facit, more lugentium.

530 *Memnon* Auroræ ex Tithono filius, Æthiops, in bello Trojano socius Trojanorum interfecit Antilochum Nestoris F. ipse cecidit manu Achillis. Inter ultimos conatus mortales P. E. Jablonski fuit aureus liber, de *Memnone Græcorum & Ægyptiorum*, hujusque celeberrima in *Thebaide* statua syntagma-
ta tria Ff. ad Vladr. 1753. 4.

536 Illud semper & ubique tueretur poëta noster, suum Stilichonem non Honorio tantum & Occidenti, sed utrique Augusto & Imperio tutorem a Theodosio constitutum.

539 *Gallus* nominat, tum quod robur Occidentis præcipuum in illis legionibus esset, tum quod sedes illius Imperii tum esset in Cisalpina Gallia, Mediolani. *Sub dispositione Præfecti Præt. Galliarum* tum erant *diœceses Hispania, Galliarum & Britanniarum*. Vid. Not. Dignitt. Imp. c. 3 Pancir. vel fest. 36 Labbei.

541 *Carastrophen* illam Rufini ab exercitu Occidentali, Stilichonis imperio circumventi & interfecti, narrat noster libro secundo in Rufinum. Vid. 5, 408.

- Falsaque libertas. rursum Stilichonis habenis*
 545 *Sperabam me posse regi. Proh cæca futuri*
Gaudia! fraterno conjungi cæperat orbis
Imperio, (quis enim tanto terrore recentis
Exempli paribus sese committeret ausis?)
Cum subito monstrosa lues, turpisque relatu
 550 *Fabula, Rufini castratus profilit hæres:*
Et similes iterum luctus fortuna reduxit,
Ut solum domini sexum mutasse viderer.
Hic primum thalami claustris delicta tegebat,
Clam timideque jubens. erat invidiosa potestas,
 555 *Sed tamen eunuchi. necdum sibi publica jura*
Sumere, nec totas audebat vertere leges.
At postquam pulsisque bonis & fæce retenta
Peiores legit socios, dignusque satelles
Hinc Hosius stetit, inde Leo: fiducia crevit,
 560 *Regnandique palam flagravat aperta libido,*
Patricius Consul maculat, quos vendit, honores:
Plus maculat, quos ipse gerit. Jam signa tubæque
Mollescunt. ipsos ignavia fluxit in enses.
Insultant meritis gentes, facilisque volentum

Præda

549 monstr. mihi vulg. etiam Elævir. 2. lues ex MS. Heins. 1.
 556 tantas vulg. 558 dignosque sodales vulg. dignusque satellos
 etiam Cuj. 562 regit vulg. 564 exsultant vulg. mer. leges Baf.
 marg. volenti vulg. volentis Cuj. volentum nescio unde
 utraque Heinsf.

546 Conjungebatur tum orbis Ro-
 manus imperio fraterno, quoties
 Arcadius & Honorius unum ha-
 bebant dominum, vel pædagogum,
 qui utrumque velut neutrospalton
 iisdem moribus regebat.

552 Solet no ter muliebri sexui
 adscribere eunuchos. Vid. ad v. 222.

553 Thalami i. cubiculi regii,
 cui prepositus erat, claustris tege-
 bat delicta, qui clam modo & ti-
 mide insurrexerat mala consilia, im-

portunas preces, eaque ratione
 multa mala efficeret. Nimia erat
 hæc & digna odio potestas; talis
 tamen, quæ caderet in eunuchum,
 quæ a tali persona non abhorreret.

559 De Hosio supra a v. 346: de
 Leone a v. 377.

561 Honores eo ipso splendorem
 suum amittunt & maculantur, quos
 vendit Eutropius: magis etiam,
 quos gerit.

- 565 *Præda sumus. jam Bistonis Æmoque nivali*
Vastior expulsis oriens squalebit aratris.
Hei mihi, quas urbes, & quanto tempore Martis
Ignaras, uno rapuerunt prælia cursu!
Nuper ab extremo veniens equitatus Araxe
570 *Terruit Antiochi muros, ipsumque decoræ*
Pene caput Syriæ flammis hostilibus arsit.
Utque gravis spoliis, nulloque obstante profunda
Lætus cæde redit, sequitur mucrone secundo
Continuum vulnus. Nec jam mihi Caucasus hostes,
575 *Nec mittit gelidus Phasis: nascuntur in ipso*
Bella sinu. legio pridem Romana Gruthungi,
Jura quibus victis dedimus, quibus arva domosque
Præbuimus, Lydos Asiæque uberrima vastant.
Ignibus & si quid tempestas prima reliquit,
580 *Nec duce, nec numero, freti: sed inertia nutrit,*
Proditioque ducum, quorum per crimina miles
Captivis dat terga suis, quos teste subegit
Danubio, partemque timet, qui reppulit omnes.
Aula choris epulisque vacat, nec perdita curant,
585 *Dum superest aliquid. ne quid tamen orbe reciso*
Venditor amittat, provincia quæque superstes

U 2

Divi-

566 squallescit MSS. squallevit MS. 581 prodigiumque vulg. proditio
 que etiam Basf. marg. 582 captivus vulg. 584 curat al.

565 *Bistonius* est Thracius, ubi etiam *Hæmus* est.

570 *Antiochiam* ad Daphnen, capitale Syriæ urbem, intelligi, satis ipsum contextum orationis ostendit: equitatus ab extremo Araxe debent esse Scythici vel Bactriani.

573 *Mucrone secundo*, iterum, repetita invasione. Cf. v. 579.

576 De *Gruthungis* vid. ad 20, 152. Legionem Romanam hoc nomine non invenio in Notitia Dignitatum Imperii. Et potest abusus esse Legionis nomine poeta.

579 *Tempestas prima* respicit ad mucronem secundum v. 573. Ceterum utrum prima vox hujus versus sit ablativi casus, & referenda ad verbum ultimum præcedentis, *vastant*; an dativi, construenda cum *reliquit*, dubitari potest, nec multum refert. Itaque reliqui distinctionem Heinavianam.

583 *Danubii* ergo accolæ fuerunt Gruthungi ante quam transirent in Asiam.

586 *Venditor* est Eutropius, apud quem omnia sunt venalia. Vid. v. 561.

*Dividitur, geminumque duplex passura tribunal
 Cogitur alterius pretium jarcire peremptæ.
 Sic mihi restituant populos. hac arte reperta
 590 Rectorum numerum terris pereuntibus augent.
 In te jam spes una mihi. pro fronde Minervæ
 Has tibi protendo lacrimas. succurre ruenti.
 Eripe me tandem servilibus, eripe, regnis.
 Neve adeo cunctos paucorum crimine damnes:
 595 Nec nova tot meritis offensa prioribus obstet.
 Jam jam flecte animum. Suprema pericula semper
 Dant veniam culpæ. Quamvis iratus & exsul
 Pro patriæ flammis non distulit arma Camillus.
 Non te subtrahimus Latio: defensor utrique
 600 Sufficis. Armorum liceat splendore tuorum
 In commune frui: clipeus nos protegat idem,
 Unaque pro gemino desudet cardine virtus.,*

38 redemptæ vel directæ conj. Heinf. 589 fraude rep. MS. 596 pi-
 acula MSS. quod non bene recuperat priori editione Heinf.

587 *Geminum tribunal* accipit una-
 quæque provincia, quia duos, inter
 quos divisa est, Præsides, quos jam
 pro uno alere & locupletare cogitur.

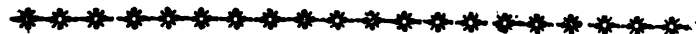
589 *Meminerimus loqui Auro-
 ram*, i. Imperium Orientis.

591 *Frons Minervæ* est oleæ ra-
 mus, quem protendunt pacem pe-
 tentes vel offerentes. Nota fabula
 de certamine Minervæ cum Neptu-
 no, quo illa vicit & Athenarum
 domina facta est, cum oleam pro-
 duxisset, quam equo, Neptuni
 munere, porciorem DI judicant.

596 Si ille qui peccavit in fum-
 mo periculo est, tum non est locus
 expostulandi, invehendi, punien-
 di; sed ante omnia succurrendum.
 Sic Fabius Cunctator fecit in peri-
 culo Minucii Rufi, *Aliud*, inquit,
jurgandi succensendique tempus erit:
nunc signa extra vallum proferte.
 Liv. 22, 29.

598 *Pro patriæ flammis*, intelli-
 gendum arcendis, vel exstinguen-
 dis adeo.

Apparet, non perductam esse ad
 finem tragicam Eutropii fabulam,
 superesse catastrophem, actum ul-
 timum, quem vel maxime exspe-
 ctarent lectores. Dicendum erat,
 quid responderit Stilicho, quid
 egerit cum Arcadio, quid hic de-
 creverit, ut in ecclesiam ille con-
 fugerit, & reliqua, quæ supra ad
 carmen 18 pr. posuimus, atque hoc
 ipsum præcepimus monere, quod
 lectores hic plene intelligunt. Unum
 modo addimus, non esse, quod
 audiamus Martinum Antonium Del-
 Rio, qui ex abrupta sic Claudiani
 tela argumentatur, non interfectum
 esse Eutropium, in quo manifesto
 refellitur ab historia, Zosimo præ-
 fertim 5, 18.

XXI

CL. CLAUDIANI

DE

LAUDIBUS STILICHONIS

LIBER I

Continuant Superi pleno Romana favore
Gaudia, successusque novis successibus urgent.
Connubii necdum festivos regia cantus
Sopierat, cecinit fuso Gildone triumphos,

U. 3

Et

* Panagyris (Paneg.) in laudes Stiliconis *Vic. Panegyris prima in laudes Stiliconis Vien. Bas. etc. De consulatu Stilichonis MSS. Incipit laus Stilichonis libri numero III. al. ap. Heinsf. 2 audent vulg. urgent e MSS. Heinsf. 3 conjugii vulg. 4 triumphus Raphael. & quid. MSS.*

*) Jam olim de inscriptione & argumento trium librorum, vel quatuor adeo, qui de laude Stilichonis agunt, diversum sensisse homines, ex varietate lectionis apparet. Breviter dicam, quid ipsa poetæ lectio me docuerit. Tres libri sunt de consulatu Stilichonis priore, primus canit armatas laudes, quibus consulatum meruit (vid. 22 pr.) alter de ipso aditu muneris, tertius adventum Romæ, proecessum & pompam consularem describit, atque munera, ludos, Diptycha etc. De altero Consulatu nec vola nec vestigium est. Liber de Bello Getico pertinet ille quidem ad Stilichonem hæcenus, quod illi poetæ adscribit victoriam de Getis: sed nihil ad Consulatum. Nomen Stilichonis cum adspiratione scribo auctore Heinsio, cui faver præsertim constans Græcorum ratio Στελιχων, cum Latini fere fluctuant. Sed etiam monumenta fæstorum & Lapidum maiorem partem adspiciant tertiam Syllabam quæ proponit Relandus in Fastis ad A. C.

400, quo primum cum Aureliano consul fuit, & ad A. 405 quo iterum cum Anthemio. Nomen non simpliciter barbarum esse, suadet V. Inscr. Grut. p. 110, 9 *Genio municipii Nestanienfis L. Postumius Stilicon Nestanienfis. Stillico, it. Stellico* lapidariorum sphalmata esse videntur. *Flavii* prænomen est in fastis quoque. De rebus magni viri hic non sumus solliciti, nisi quatenus ad lucem horum carminum facere aliquid videntur. Qui illas perquirere ex fontibus velit, illos indicatos inveniet a Jac. Gothofredo ad l. 22 C. Th. de Bonis Proscriptor. f. T. 3. p. 378. Inter præcipuos est Sozomenus 9, 4. Inscriptionem geminam, s. paginam honorum Stilichonis damus in Prolegomenis. Elogium viri, quo partim firmantur laudes a poetæ illi tributæ, partim refelluntur, habemus apud Zosimum præsertim 5, 34.

2 Urgent efficacius hic verbum, quam audent. Ita ex proximo se con-

- 5 Et calidis thalami successit laurea fertis,
 Sumeret ut pariter princeps nomenque mariti,
 Victorisque decus. Libyæ post prælia crimen
 Concidit Eoum, rursusque, Oriente subacto,
 Consule defensæ surgunt Stilichone secures.
- 10 Ordine vota meant. Equidem si carmen in unum
 Tantarum sperem cumulos advolvere rerum,
 Promptius imponam glaciæli Pelion Ossæ.
 Si partem tacuisse velim, quodcumque relinquam;
 Majus erit. Veteres actus, primamque juventam
- 15 Prosequar? ad sese mentem præsentia ducunt.
 Narrem iustitiam? resplendet gloria Martis.
 Armati referam vires? plus egit inermis:
 Quod floret Latium, Latio quod reddita servit
 Africa, vicinum quod nescit Iberia Maurum,
- 20 Tuta quod imbellem miratur Gallia Rhenum.

An

10 carmine in uno MSS. carmine in unum MSS.

consequuntur res lætæ, ut videantur urgeri ac premi priores ab his quæ sequuntur. Nempe in A. C. 398 incidunt nuptiæ Honorii cum Maria, Stilichonis & Serenæ filia: mox eodem anno Gildo victus in Africa: proximo 399 Eutropius dejectus: annus autem 400 Stilichonem vidit Consulem, ut modo dictum est.

5 *Calidis thalami fertis*, quæ nondum refrixerant de vapore e sponso capitis surgente, successit laurea triumphalis devicto Gildone in Libya s. Africa.

8 *Eoum crimen*, ipse suo cum consulatu Eutropius. *Oriens denovo subigendus* erat, quem concitavit Eutropius: *secures Romanæ* in contemptum adductæ quod haberet illas Eutropius, & velut conculcatae, cum Stilicho eas sumit, *surgunt*, & suam recuperant dignitatem.

10 *Ordine fata meant*, procedunt uno tenore, & consequuntur se invicem res secunde.

11 *Cumuli*, & *advolvere* imaginem effingunt magnorum fluctuum, qui in mari *volvuntur*. *Cumulus immanis aquarum* est Ovid. Met. 15, 508. Apud eundem Tr. 1, 2, 19 *montes volvuntur aquarum*. *Pelion Ossæ* imponere gigantum conatus Virg. Ge. 1, 281.

14 *Majus erit*: nam in rebus magnis, pulchrisve insigniter effæqualiter, illud semper maximum pulcherrimumque videbitur, quod est proximum: præsentia magis movent præteritis vel futuris.

18 *Reddita Africa* superato Gildone qui, si vicisset, *Mavros* suos in oppositam Hispaniam ad *Iberos* trajecturus erat. *Imbellem Rhenum*, quiescentes Romanorum & Stilichonis metu Germanos, miratur Gallia, vexari ab illis solita.

- An gelidam Thracen decertatosque labores,
 Hebro teste, canam? magnum mihi panditur æquor,
 Ipsaque Pierios lassant proclivia currus
 Laudibus innumeris. Etenim mortalibus ex quo
 25 Tellus cœpta coli, nunquam sincera bonorum
 Sors uni concessa viro. quem vultus honestat,
 Dedecorant mores: animus quem pulcrior ornat,
 Corpus destituit. bellis insignior ille,
 Sed pacem sædat vitiis. hic publica felix,
 30 Sed privata minus. partitum singula quemque
 Nobilitant. hunc forma decens, hunc robur in armis,
 Hunc rigor, hunc pietas, illum sollertia juris,
 Hunc soboles castique tori. Sparguntur in omnes:
 In te mista fluunt, &, quæ divisa beatos
 35 Efficiunt, collecta tenes. Quid facta revolvam
 Militiamque patris? cujus producere famam,
 Si nihil egisset clarum, nec fida Valenti
 Dextera duxisset rutilantes crinibus alas,

U 4

Suffi-

21 aut gel. MSS. 23 cursus MSS. 26 uni malit Barth. & habet
 Heins. 2. ulli al. 27 an. quem plurimus MSS. 29 in publ. Basf.
 & al. sed hic publ. jam Vic. & Basf. marg. 30 domus Vien. marg.
 partito Claver. partitis MSS. partite Delr. partitum MS. 34 diversa
 MSS. collata MSS. 36 protendere Vic. Vien. Basf.
 procedere MSS. procudere conj. Heinsf.

22 Ad Hebrum Thraciæ bella
 cum Gothis & aliis Barbaris in
 quibus comitem Theodosio Stilichonem fuisse, indicat. Et firmat
 antiquus titulus, Grut. 412, 3
 MITI DIVE AUGUSTE IN OMNIBUS
 BELLIS ATQUE VICTORIIS.

23 Proclivia ipsa h. e. via valde
 declivis & præceps curribus diffi-
 cilis non minus ac periculosa est,
 quam ardua: quare in descensu
 suffaminant rotas. Quo facilius
 videtur decurrere stadium declive
 laudum Stilichonis *currus Pierio*, a
 Musis agitato, tanto etiam fre-
 quentior occasio labendi.

29 Publica & privata accusativi

Græci, quantum ad publica etc. quod
 qui non observarent, posuere in pu-
 blica. Ceterum ita tractat hunc locum
 poeta ut videatur præ oculis ha-
 buisse similem locum Plinii Pan. 4, 5
 quicum olim & h. l. comparavi-
 mus & 12. N. 730.

36 De patre Stilichonis nescio an
 quid præterea constet. Si quid
 supersit, fugit illud certe heluonis
 talium notitiarum cupidissimi,
 Barthii, diligentiam, qui præ-
 clare observat, posse fieri, ut su-
 persit nomen viri & alia decora,
 sed sine mentione filii.

38 Rutilantes crinibus alæ: Ger-
 manici igitur vel Gothici generis.

- Sufficeret natus Stilicho. mens ardua semper
 40 A puero, tenerisque & jam fulgebat in annis
 Fortunæ majoris honos. erectus & acer,
 Nil breve moliri, nullis hæerere potentum
 Liminibus, fatisque loqui jam digna futuris.
 Jam tum conspicuus, jam tum venerabilis, ibas:
 45 Spondebatque ducem celsi nitor igneus oris,
 Membrorumque modus, qualem nec carmina fingunt
 Semideis. Quacumque alte gradereris in urbe,
 Cedentes spatii affurgentisque videbas,
 Quamvis miles adhuc. taciti suffragia vulgi
 50 Jam tibi detulerant quidquid mox debuit aula,
 Vix primævus eras, paci cum mitteris auctor
 Assyriæ. tanta fœdus cum gente ferire
 Commissum juveni. Tigrin transgressus & altum
 Euphraten, Babylona petis. Stupuerere severi
 55 Parthorum procures, & plebs pharetrata videndi
 Flagravit studio, defixæque hospite pulcro
 Perfides arcum suspiravere calorem.
 Thuris odoratæ cumulis & messe Sabæa

Pacem

39 Stilichon *MS.* 42 nil leve *conj. Heins.* 43 falsisque *vulg.*
 46 fingent *MSS.* fingant *MS. probante Heins.* 50 reddidit *vulg.*
 detulit, præbuit, credidit *conj. Heins.* contulit *MS. sed pulchre ex plu-*
rimis MSS. dedit debuit. 55 Perfarum *MSS. Bas. marg. perma-*
tatione solenni. 58 odorati *Barth. non bene.*

42 Breve sexcentis locis parvum esse, norunt qui attendere. Et in hac formula potest etiam respectum habere ad temporis brevitatem. Diu non durant, breui abolentur, facta splendide magis quam solida virtute. Sic nihil molitur inepte Homerus apud Horat. A. P. 140. *Limina potentiorum* vitat ille *Beatus* Horatii Epod. 2, 8.

51 *Pacis auctor*, Legatus cum auctoritate publica missus ab imperatore, qui ipso splendore & magnificentia fidem faceret mandatis.

53 *Tigrin* quomodo *transgressus* sit, qui Constantinopoli profectus *Euphraten & Babylona* petiit, non liquet. Et tamen durum est *ἀνταφύρον* adeo, vel certe negligentem putare Poëtam doctissimum.

55 *Pharetrata plebs Parthorum*: sagittarii enim sunt omnes.

56 *Defixa* quasi magica arte, cujus hoc verbum proprium est.

58 *Sabæum* vocari quidquid ad Arabiam pertinet, vel ex Arabia est, notum. *Chaldaicum* ritum & *Magos* recte jungi, Danielis Propheta historia docet.

- Pacem conciliant aræ. penetralibus ignem
- 60 Sacratum rapuere adytis, rituque juvencos
Chaldæo stravere Magi. Rex ipse micantem
Inclinat dextra pateram, secretaque Beli,
Et vaga testatur volventem sidera Mithram.
Si quando sociis tecum venatibus ibant,
- 65 Quis Stilichone prior ferro penetrare leones
Cominus, aut longe virgatas figere tigres?
Flectenti faciles Medus tibi cessit habenas.
Torquebas refugum Parthis mirantibus arcum.
Nubilis interea maturæ virginis ætas
- 70 Urgebat patrias suspensio principe curas:
Quem simul imperioque ducem, natæque maritum
Prospiceret, dubius toto quærebat ab axe
Dignum coniugio generum, thalamisque Serenæ.

U 5

Judicium

62 belli *vulg.* cœli MSS. it. *Vic. Beli felix conj. Scaligeri.* 63 mithram, mytram *al.* 66 virga transfigere *vulg. Heiniana lectio est ex bonis libris.* 73 severum Cujac.

59 De ignis apud Persas cultu, omnia dedit Brisso. de regio Persar. princip. l. 2 pr. Abstrusiora ex orientalibus scriptoribus protulit Tho. Hyde c. 8 it. c. 29. Ex h. l. apparet, igne ad sacrificia usos etiam Persas eo tantum, qui e sacro illo & perpetuo in Pyreis (*nugeiois* s. templis igni dicatis) servato accensus esset.

62 Verbis *Inclinat pateram* describitur ille actus libandi, τὸ ἐνέδωκεν, unde ἐνορκή fedus, & ἐνορκος hostis implacabilis &c. Belus numen Babyloniorum, qui iam pars regni Persarum sunt, ab his quoque cultus: quod apocrypha Danielis ostendunt, quæ esse Claudiano certe antiquiora satis constat.

63 *Mithram* Solem esse, ipse poëta indicat. De hujus cultu idololatræ apud Græcos, civili tantum apud Persas, vid. laudatus modo Hyde c. 4.

64 *Sociis venatibus*, una venando, ut *sociis armis*, una pugnando.

66 *Virgate tigres* solempni prope epitheto dicuntur. Vid. Sen. Hippol. 344. Sil. 5, 148.

68 *Refugum arcum* dicit Hypallage quadam in fuga subito remissum. Vid. ad 8, 530 *Refugo quæ sit fiducia Partho.*

70 *Patriæ curæ* sunt ipsius Principis Theodosii, qui fratris sui Honorii Serenam filiam adoptarat: qui nunc *suspensus* h. e. incertus & animi pendens deliberat, quem fumeret sibi ex omni juventute, *toto ab axe* (vid. ad 15, 458.) generum, qui simul dux esse exercitus posset.

73 Non contemnenda videtur indicata supra lectio, *Severum*. His thalamis erat *severum iudicium virtutis*. Severo examine & iudicio disceptabatur, quis dignus esset his thalamis Serenæ.

- Judicium virtutis erat. Per castra, per urbes,
 75 Per populos, animi cunctantis libra cucurrit.
 Tu legeris, tantosque viros, quos obtulit orbis,
 Intra consilium vincis sensumque legentis,
 Et gener Augustis, olim focer ipse futurus,
 Accedis. Radiis auri Tyriaque superbit
 80 Majestate torus. Comitata parentibus exit
 Purpureis virgo. stabat pater inde tropæis
 Inclitus: inde pium matris Regina regebat
 Obsequium, gravibus subnectens flammea gemmis.
 Tunc & Solis equos, tunc exsultasse choreia
 85 Afra ferunt, mellisque lacus, & flumina lactis
 Erupisse solo, cum floribus æquora vernis
 Bosporus indueret, roseisque evicta coronis
 Certantes Asiæ tedas Europa levaret.

Felix

82 gerebat *vulg. reg. ex MSS. Heinsf.* 87 inducta *Cuj. f. induta.*

75 *Animi cunctantis libra* maturum iudicium & minime præceptum significat: quæ tamen *cucurrisse* dicitur per populos, quia multi sunt, quia diffusi. *Tantos* hic non modo tot significat, sed retinet proprietatem, quasi diceret tot ac tantos, qui omnes *intra consilium & sensus legentis* sibi generum Theodosii fuerunt, de quibus omnibus ivit in consilium, de neminis non virtute ac meritis deliberavit.

78 *Augustis* amplificandi causa per Synecdochen solemnem dicit poeta, quatenus fastigio Augustorum admoveri videtur, qui Augustum focerum habet: nam communicatum Theodosio cum Honorio fratre imperium, nolim hario-lari. Quid si *Augusti* sunt Theodosius & vxor? Hoc fere magis placet, cum statim memoretur *regina*, quæ *pium matris obsequium* regebat.

81 *Purpurei parentes* sunt Theodosius Augustus, cum Aelia Flaccilla Augusta. *Pater tropæis in-*

clitus est ipse Theodosius, qui Serenam sponfam defuncto demum genitore (vid. 29, 140) adoptarat.

82 *Obsequium* hic propter verbum *regebat* videtur personas plures comprehendere, quæ in nuptiarum illo officio vel obsequio juvarent *Reginam*, matris naturalis vices hic in adoptiva filia sustinentem, ut *ministerium*, *officium* & similia. Hoc non observatum descriptoribus fecit, ut pro *regebat* substituerent *gerebat*, quod simplicius est.

83 *Flammeum* hic intelligimus palliolum (capitis tegumentum hoc esse recordemur) infra mentum fibula geminea connexum.

85 Aurei sæculi imago quam ex libris nostris hausisse videntur Sibyllæ veteres & poëtæ, quo *Flumina jam lactis, jam flumina nectaris* ibant etc. Ovid. Met. 1, 111. Qui plura desiderat, adeat La Cerda ad eclogam quartam Virgilii.

88 *Europa* persona est, matris officium & ipsa sibi vindicans gestanda

Felix arbitril princeps, qui congrua mundo

90 Judicat, & primus censet quod cernimus omnes.

Talem quippe virum natæque adjunxit & aulæ,
Cui neque luxuries bello, nec blanda periclis
Otia, nec lucis fructus pretiosior umquam
Laude fult. quis enim Mysos in plaustra feroces

95 Reppulit, aut sæva Promoti cæde tumentes

Bastarnas una potuit delere ruina?

Pallantis jugulum Turno moriente piavit

Aeneas, tractusque rotis ultricibus Hector

Irato

90 sensu vulg. censet *Baf. & MSS.*

91 natis adj. vulg. 94 Visos

MSS. quod comparat cum Visigothis Heins. Nisos it. Missos MSS. al.

95 Proponti vulg. ante *Claver.*

97 tumultum *MS.*

standa tæda nuptiali, vid. 7. 155; eaque in re cum Asia certat. Subiit hic tanto facilius hæc imago animum poëtæ, quod nuptiæ celebrantur Constantinopoli in ea regione, quæ primum & proprie Europa dicta est, qua vicina est Asiæ, & solo Bosporo ab ea diremta. Vid. Sext. Ruf. c. 9 & ibi Cellarius. Nam in magno opere Notitiæ Orbis antiqui omisit.

90 *Cernimus* hic eam vim habet quam decernimus, de qua copiose Heins. ad Aen. 12, 709 neque hoc loco omisso.

94 *Mysos* (h. e. Mæsos Danubio vicinos, ne quis de Asiaticis cogitet) vix huc convenire ait Claverius, qui semper Orientis Imperio subiecti & a Getis eo nomine male vexati sint. Itaque suspicatur Heinsius forte *Visos* posse vel *Vesos* hic locum habere, populum qui & *Visigothis* nomen dederit. Et sunt sane *Vesi* inter barbaras ad septentrionem gentes, quas enarrat Sidonius Paneg. Majoriani f. 5, 482 (al. 476). Sunt enim ibi *Basterna*, *Suevus*, *Pannoniæ*, *Neurus*, *Chunnus*, *Geta*, *Dacus*, *Alanus*, *Bellonothus*, *Ragus*, *Burgundio*, *Vesus* etc. Verum de

nomine *Visigothorum* aliter alii: & Mysorum nomen f. Mæsoforum ita late patuit (vid. Dio l. 51 extr. Tzet. Chil. 11, 893 f. hist. 396 ubi longa est Mysorum enumeratio) ut facile sit, in rebus illorum aliquid nos fugere vel fallere.

95 *Promothus* in nobilissimis Theodosii ducibus fuit, Ruffini scelere ab immis illi barbaris interfectus, de quo Zosim. 4, 51.

97 *Jugulum Pallantis* videtur positum a poëta pro jugulatione f. interfectione. *Clipeum* & *Pectus* Pallantis transverberaverat Turnus Aen. 10, 484. Itaque de jugulo proprie dicto non videtur loqui poëta, qui Virgilium auctorem securus est haud dubie. Neque Aen. 12 extr. est aliquid quod ad ipsum Pallantis jugulum videatur respectum habere.

98 Hectoris a se interfecti corpus curru raptavit quotidie circa Patrocli sui monumentum Achilles, hæc ira: donec illud pretio Priamus pater redimeret, qui *quæstus* fuit. Argumentum hoc ultimæ Iliados. Sævitiæ ergo & avaritiæ exprobat poëta Achilli. Non ita amicum suum Promotum Stilicho, ut Achilles suum Patroclum, ultus est, sed bello persecutus Bar-

baros,

- Irato vindicta fuit vel quæstus Achilli.
 100 Tu neque vesano raptas venalia curru
 Funera, nec vanam corpus meditatus in unum
 Sævitiā, turmas equitum peditumque catervas,
 Hostilesque globos tumultu prosterdis amici.
 Inferiis gens tota datur. Nec Mulciber auctor
 105 Mendacis clipei, fabricataque vatibus arma,
 Conatus juvere tuos. tot barbara solus
 Millia jam pridem miseram vastantia Thracen
 Finibus exiguae vallis conclusa tenebas.
 Non te terrisonus stridor venientis Alani,
 110 Nec vaga Chunorum feritas, non falce Gelonus,
 Non arcu pepulere Getæ, non Sarmata conto.
 Exstinctique forent penitus, ni more maligno
 Falleret Augustas occultus proditor aures,
 Obstrueretque moras, strictumque recondere *ensem*,
 115 Solveret obsessos, præberet fœdera captis.
 Assiduus castris aderat, rarissimus urbi,
 Si quando trepida princeps pietate vocaret:
 Vixque salutatis Laribus, vix conjuge visa,
 Detergo nec dum, repetebat sanguine campum.
 120 Nec stetit, Eucherii dum carperet oscula saltem

Per

109 ferrisonus conj. *Meinf. ut ærisonus.*
vulg. ante Claver.

110 Hunnorum

bares, magnam eorum multitudinem interfecit. Has poëta *inferias* vocat.

104 *Mulciber* s. Vulcanus auctor *mendacis* h. e. poëtici *clipei* quo Homericum Achillem *Α. Σ.* sua mater Thetis, quo Aeneam Virgilianum l. 8 Venus armat. Addi potest ille Annibalis apud Silium 2.

110 De *Chunis* vid. 20, 337. Reliquorum etiam populorum nomina alias declarata.

113 *Occultus proditor* Rufinus est. Conf. 3, 320 *tibi impius ille Pro-*

ditor imperii coniuratusque Getarum vocatur. *Falleret* & reliqua imperfecta pro plusquamperfectis posita, ipse sibi in prosa quoque Tullius sæpe indulsit.

117 *Trepida pietas* Imperatoris Theodosii, quæ metueret liberis suis, nonnunquam in urbem vocavit Stilichonem, ut rueretur Arcadium & Honorium, pueros.

120 *Eucherius* Stilichonis filius, cui postea dum parare imperium cum perfidia in Honorium concitatis barbaris studet, in ipso conatu

- Per galeam. patris stimulos ignesque mariti
 Vincit cura ducis. Quoties sub pellibus eget
 Edonas hiemes, & tardi flabra Bootæ
 Sub dio Rhipæa tulit! cumque igne propinquo
 125 Frigora vix ferrent alii, tunc triste rigentem
 Danubium calcabat eques, nivibusque profundum
 Scandebat cristatus Athon, lateque corusco
 Curvatas glacie filvas umbone ruebat.
 Nunc prope Cimmerii tendebat litora Ponti:
 130 Nunc dabat hibernum Rhodope nimboſa cubile.
 Vos Hæmi gelidæ valles, quas sæpe cruentis
 Stragibus æquavit Stilicho, vos Thracia testor
 Flumina, quæ largo mutastis sanguine fluctus.
 Dicite Bisaltæ, vel qui Pangæa juvencis
 135 Scinditis, offenso quantæ sub vomere putres
 Diffiliant glebis galeæ, vel qualia raſtris
 Oſſa peremtorum resonent immania Regum.

Singula

121 ignemque MSS. patrios stimulos ignemque maritum, vel ignis-
 que mariti conj. Heinf. 123 Sithonias hiemes MS. 124 sub divo
 MS. Vic. Vien. 125 iste rig. vulg. igne MSS. teste MS. Iſter agen-
 tem MS. triste rig. poſt Claver. e MS. Heinf. 135 quantis malis
 Heinf. quanto MS. Vic. Vien. pro putres, ruptis Barth. ex MS.

natu oppreſſus eſt. Sic certe eſt
 in legibus, quas ad principium hu-
 jus carminis citavimus.

121 *Per galeam.* Magna feſtina-
 tio, quæ ne galeam quidem oſcu-
 li arectioris cauſa deponere per-
 mitteret. *Patris, mariti, ducis,*
putres in uno homine diverſæ.

123 *De Edonis* Thraciæ populis
 congeſſit multa Barthius ad Statii
 Theb. 5, 78 *Edonas hiemes.*

127 *Criſtatus* eſt galeatus. *Rue-*
bat tranſitive hic ponitur: *glacie*
 h. e. nive concreta onerati rami
 curvantur adeo, ut clipei proten-
 to umbone dimovendi ſint & de-
 cutiendi.

132 *Valles æquare* ſtragibus im-
 mani hyperbola dictum eſt, i. e.
 explere adeo, ut montes ad unam
 planiciem jungantur.

134 *Bisalta* Macedonica vel Thra-
 cica gens, etiam Virgilio nova
 Ge. 3, 461. Ad *Pangæa* intelligun-
 tur arva. Conf. 3, 334.

135 *Quanta* etiam hic ſunt *quot*:
putres galeæ fragiles, friabiles quia
 ab æruginе eroſæ.

137 Non abſurdum puto *reſo-*
nare ibi adhuc *oſſa*, ubi jam *putres*
 ſunt *galeæ*. Solet brevi tempore,
 a falſis præſertim humoribus erodi
 æs & ferrum, ubi oſſa, robuſto-
 rum in primis hominum, & in
 ſole, pulvere, frigore duratâ ad-
 huc ſolida ſunt. In epitheto *im-*
mania etiam hyberbole videtur,
 & quod *regum* dicit oſſa exarari:
 vnde enim dignoſcuntur? Sed nein-
 pe, quia promiſcue iacuerunt, di-
 ſcerni non poſſunt: neſcias utrum
 hæc calvaria diadema habuerit.

- Singula complecti cuperem: sed densior instat
 Gestorum series, laudumque sequentibus undis
 140 Obruimur. Genitor cæsi post bella tyranni
 Jam tibi commissis conscenderat æthera terris.
 Ancipites rerum ruituro culmine lapsus
 Aequali cervice subis. sic Hercule quondam
 Sustentante polum, melius librata pependit
 145 Machina, nec dubiis titubavit signifer astris,
 Perpetuaque senex subductus mole parumper
 Obstupuit proprii spectator ponderis Atlas.
 Nulli barbariæ motus, nil turbida rupto
 Ordine tentavit novitas, tantoque remoto
 150 Principe mutatas orbis non sensit habenas.
 Nil inter geminas acies, ceu libera frenis,
 Ausa manus certe. nec tantis dissona linguis

Turba

- 148 nil ibi *vulg. sed nulli jam Vic. Vien. Heinsf. raptō al. etiam*
Heinsf. 1: sed rupto jam primæ edit. 151 freni *conj. Heinsf.*
 152 ignis *MS. Guelf.*

139 Pulchra phantasia: undam
 vix surgentem inox insequens su-
 perveniensque alia non impellere
 modo ac trudere, videtur, sed
 etiam plane obruere, ut nullum
 ejus superfit vestigium.

140 Genitor Augustorum, s. pu-
 blicus pater, Theodosius, post
 victum Eugenium tyrannum, ab
 Arbogaste subornatum, moriens,
 tutelam filiorum mandavit Stilichoni.
 Vid. 7, 151 & quæ ibi præ-
 cedunt.

142 Culmen rerum est ipsum sum-
 mum imperium: hoc ruiturum
 erat per incertos ac dubios eventus:
 sed subiit exceptitque Stilichon illos
 lapsus ac motus *æquali cervice*, h. e.
 viribus tantæ molis paribus.

143 Magnifica sane comparatio.
 Fabulæ interpretationem habet
 Diod. Sic. 4, 27 extr. Breviter Atlas
 astrologus sphaeram siderum ha-
 buit, certe sphaericam rationem
 primus invenit, eamque scientiam
 communicavit cum Hercule, a quo
 ea Græciæ impertita est.

145 Signiferi s. Zodiaci mentio
 eo aptior huic loco est, quod pri-
 mus ad astrologiam gradus fuit
 inventa obliquitas & inclinatio il-
 lius ad Aequatorem.

147 In humeris Herculis cum
 sederet Cælum admirabundus intel-
 lexit Atlas, quantum id esset onus,
 quod ipse sustinere assuetus esset.

149 Novitas hic pro studio, no-
 varum rerum ponitur, s. pro con-
 siliis mutandæ rei publicæ.

151 Geminas acies intelligo ex-
 ercitus hinc Orientalis imperii hinc
 Occidentalis.

152 Linguis dissona turba non est
 sollicitanda: ubi enim magis quam
 in linguis sentitur ista populorum
 diversitas? Interea tamen nec il-
 lud signis contemserim simpliciter:
 nam in his quoque multum inter
 se differre milites videmus, sive ocu-
 lis ea proponantur, ut tesserae ma-
 nipuli, aquilæ, dracones, sagulae:
 sive auribus, ea nempe, quæ vo-
 calia dicuntur, classicum tuba da-
 tum, voces quædam.

- Turba, nec armorum cultu diversior-umquam
 Confluxit populus. Totam pater undique secum
 155 Moverat Auroram. mistis hic Colchus Iberis,
 Hic mitra velatus Arabs, hic crine decoro
 Armenius, hic picta Saces, fucataque Medus,
 Hic gemmata niger tentoria fixerat Indus.
 Hic Rhodani procera cohors, hic miles alumnus
 160 Oceani. Ductor Stilicho tot gentibus unus,
 Quot vel progrediens vel conspicit occiduus Sol.
 In quo tam vario vocum generumque tumultu
 Tanta quies, jurisque metus servator honesti
 Te moderante fuit, nullis ut vinea furtis,
 165 Vel seges exsecta fraudarit messe colonum :
 Ut nihil aut sævum rabies, aut turpe libido
 Suaderent : placidi fervirent legibus enses.

Scilicet

156 decorus MSS. cum crine decoris Armeniis MSS. quod placet Heinsf.
 157 picta Afaras MS. Gnelf. Sages Vien. phucataque Vic. 159 Alanus.
 Oceani ductor MSS. & Heinsf. 1: qui reduxit ipse vulgatum. 161 quas
 it. quos al. quot etiam Basf. marg. 165 ut seges erepta vulg. aut
 Rapbel. ex MSS. Heinsf. ut 22, 197. 167 suaderet vulg.

155 Iberos hic illos Asiaticos intelligendos, ipsa *Aurora* mentio & *Colchus* ostendunt.

156 *Mitra* muliebre capitis ornamentum. mollitiei sic accusantur Arabes, ut Phryges Trojani apud Virg. Aen. 9, 516 *Et tunica marmiceas, & habent redimicula mitrae*. Crine decori qui videri vellent, eosque struerent, vno digito scalperent, et ipsi male audiebant Romanis.

157 *Picta* acu, coloribus certe diversis distincta: fucata tincta vno colore. *Sacer* iidem videntur qui *Saces*, populus Orientis, cujus etiam in Alexandri rebus mentio solet fieri. Gemmarum velut patriam esse Indiam, Orientalium populorum tentoria splendide colli, constat,

158 *Niger* hic etiam *Indus* nostro est ut 1, 170.

159 *Rhodani procera cohors* Galli, quorum procera corpora Italicis comparata, & Græcis, etiam alii laudant. *Alumni Oceani*, insulani, ut Britanni, litorum certe accolæ. Sic 12, 34 *Oceanus procreator* Theodosii vocatur.

162 *Tumultum* vocat confusam multitudinem, multitudinem certe discordantium lingua & habitu hominum.

165 *Erepta messe* mihi magis placet, quam *exsecta*, quia latius patet. *Eripitur* enim etiam cum incenditur, conculcatur, depascitur.

167 *Suaderent* hic positum pro persuaderent, sed cum vehementia. Tantus legum ac disciplinæ metus erat, ut ne in mentem quidem veniret peccare militibus.

Scilicet in vulgus manant exempla regentum:
Utque ducum lituos, sic mores, castra sequuntur.

170 Denique victrices aquilas quocumquē moveres,
Arebant tantis epoti millibus amnes.

Illyricum peteres, campi montesque latebant.
Vexillum navale dares, sub puppibus ibat
Ionium. nullis succincta Ceraunia nimbis,

175 Nec juga Leucatæ feriens spumantia fluctu
Deterrebat hiems. Tu si glaciale juberis
Vestigare fretum, securo milite ducti
Stagna reluctantes quaterent Saturnia remi.
Si deserta Noti, fontem si quærere Nili,

180 Aethiopum medios penetrassent vela vapores.
Te memor Eurotas, te rustica Musa Lycæi,
Te pastorali modulantur Mænala cantu,

Parthe-

170 felices vulg. victrices Heinsf. e 2 MSS.

172 *Latebant*, tegebantur, & sic velut occultabantur campi: sic intelligendum quod sequitur, *sub puppibus ibat Ionium*.

174 Illud *succincta* pulchre altitudinem Cerauniorum s. Acroceraniorum Epiri montium notat, cum non verticem nehumeros quidem & juga insideant nubes, sed cingant medios, hoc enim est *succingere*. Sic *monstris succincta Scylla* Virg. Ecl. 6, 75. Nomen *nullis* non negat nimbos Cerauniis, sed hoc indicat, non deterrent Ceraunia ullis nimbis, quancumque nimbi sint qui obsidant Ceraunia, iis non deterretur classis Stilichonis. Nemo hæreret, si dictum esset, *nullis nimbi deterrent*.

175 *Leucata* promuntorium quod Leucadiam finit, olim peninsulam Acarnaniæ adhaerentem, post perfosso Isthmo insulam factam, hic merito Acroceranuiis montibus subiicit propter viciniam.

176 Antiquum ergo studium fuit mare illud ad septentriones *glaciale* propius nosse, quod idem *Κρύονος* vocabant hoc est *Saturnium*, & *stagna*, quod a frigore pigrum esset. Nostra & patrum ætate quantis illud conatibus æstum sit, vel totis libris docemur, cum quærerent ibi homines frerum, quo transferretur in Americam. Illud *securo milite* pulchre indicat anorem militum in Stilichonem, fiduciam in illius virtute ac fortuna collocatam.

179 *Fontem Nili quærere* ipsum quoque magnum olim Problema fuit, solutum hodie, si recentibus itinerariis libris tabulisque credimus. *Vela* opus fuere adverso præsertim flumine navigantibus.

181 *Eurotas* Laconiam signat, *Lycæum* nemus Arcadiam: *rustica Musa*, agrestis Panis & Faunorum cantus, per *Mænala* montana sonans: ibidem *Parthenium nemus*, &

Partheniumque nemus, quod te pugnante resurgens
Aegra caput mediis erexit Græcia flammis.

- 185 Plurima Parrhasius tunc inter corpora Ladon
Hæsit: & Alpheus Geticis angustus acervis
Tardior ad Siculos etiam num pergit amores.
Miramur rabidis hostem succumbere bellis,
Cum solo terrore ruant? num classica Francis
190 Intulimus? jacuere tamen. num Marte Suëvos
Contudimus, queis jura damus? quis credere possit?
Ante tubam nobis audax Germania servit.
Cedant, Druse, tui, cedant, Trajane, labores.

Vestra

183 quo *Heinf.* quod *vulg.* 184 campis *Vic. Vien. Plant. Vid. Heinf.*
ad Virg. Aen. 1, 97 ubi in simili varietate campis præfert. 188 rapidis
al. 189 ruat *malit Heinf.* non *al.* num *MSS.*
190 latuere *MS. Guelph.*

& Parrhasie oppidum, a quo *Parrhasia* dicuntur omnia Arcadica, ut hic *Ladon* fluvius. Videtur in hac quasi patria poetarum, aut, si malumus, diversorio, adhæsisse Claudianus, & ab his nominibus splendorem carmini suo petisse. Ceterum Græciam, nominatim Peloponnesum, a barbaris Getis quos duce Alaricho Rufinus immiserat, & a Stilichone per vices vastatam, narrat Zosimus 5, 6 & 7.

183 *Quod* hic causam indicat: eo te nomine, Stilicho, memorant, Pan, & agrestes illæ Musæ Arcadica, quod te pugnante Græcia caput erexit, e mediis flammis incendiorum bellicorum.

185 Tot caesorum barbarorum corpora Ladonem fl. implent, ut inter ea *barere* ac stagnare cogatur.

186 Nota est de *Alpheo* Elidis flumine fabula, illum *Occultas egisse vias subter mare*, ut est *Aen. 3, 694* & per Arethusam fontem Syracusarum reddi, in quem mutatum fingunt nympham Arethusam, quam ita persecutus sit amator Alpheus. Narrat ipsa fabulam Arethusa apud Ovid. *Met. 5, 577.*

Hic igitur Alpheus impletur barbarorum cadaveribus, & inde redditur angustior. Hactenus bene. Sed an bene etiam, quod inde *tardior venit*? Arcato alveo celerius eunt aquæ. Qui rueri velit poetam, dicet forte, exprimi etiam ab iniectis cadaveribus ad latus aquas, inhiberi cursum rectum, e. i. g. a. Et tamen metuo ne dicat acrior aliquis, hoc si voluit Claudianus, diceret *Geticis non angustus*, sed *dispersus, distractus, remoratus, acervis Tardior &c.*

189 *Solo terrore ruentium* i. cadentium, cedentium certe hostium pulchra imago est 26, 366.

192 *Audax* alias *Germania*, nunc ante *tubam* auditam & classicum se subjicit.

193 Neque hic modum tenet ingenii poeta. Quanto pertinacius resistit hostis, tanto luculentior est victoria. Sine dubio pluri fecit Cæsar in suis rebus Dyrrhachina pericula, quam illam de Pharnace victoriam, qua venerat, viderat, vicerat. Gloriari poterat, Claudiane, & famam Stilichonis tui prædicare, sine Drusi & Trajani

X

- Vestra manus dubio quidquid discrimine gessit,
 195 Transcurrens egit Stilicho, totidemque diebus
 Edomuit Rhenum, quot vos potuistis in annis.
 Quem ferro, alloquiis, quem vos cum milite, solus
 Impiger a primo descendens fluminis ortu
 Ad bifidos tractus, & juncta paludibus ora,
 200 Fulmineum perstrinxit iter. ducis impetus undas
 Vincebat celeres, & pax a fonte profecta
 Cum Rheni crescebat aquis. Ingentia quondam
 Nomina, crinigero flavescentes vertice Reges,
 Quī nec principibus, donis precibusve vocati,
 205 Paruerant, jussi properant, segnique verentur
 Offendisse mora. transvecti linitibus amnem

Occur-

199 vineta MS. Guelf. 200 flumineum Bas. marg. & Plant. marg.
 sed fulmineum etiam Vic. Vien. Clav. rell. præstrinxit ex 2 MSS. Heinsf.
 201 fronte MS. Guelf. 205 paruerint MSS. paruerunt
 conj. Heinsf.

Trajani injuria. Eadem dixit, sed moderatius minusque invidiose 8, 455 sqq.

199 *Bifidos Rheno tractus* tribuit, ut 26, 336 *bifidum meatum*, ex antiqua & Virgiliana ratione, cui est Aen. 8, 727 *Rhenus bicornis*. Post mutata res est Drusi præsertim opera. Multi sunt in hac re Geographi, præsertim Belgæ: nobis & Claudiano sufficit Cellariana diligentia Not. Orb. ant. 2, 3, 3 p. 205 sqq. Addamus modo locum Zosimi, quem datus mox ad v. 220. *Juncta paludibus ora*, a qua lectione non multum abit altera *vineta*, potest declarari verbis Melæ 3, 2 de dextra parte Rheni, *ripis longe & late recedentibus, jam non amnis, sed ingens lacus* etc.

200 *Fulmineum* fortius certe est ad celeritatem notandam, quam dum *perstringit iter*, i. celeriter pergit, ipsum rapidum Rheni cursum prævertit. Cui *flumineum iter* magis placet, ille forte *præstrinxit*

etiam malet, ut sensus sit, celeriter præter ripas Rheni ductum exercitum. Præstringunt enim, quæ celeri motu prætervehentia, lenius vehementiusve tangunt.

201 *Pax & tranquillitas adventu Stilichonis, fugatis hostibus a fonte Rheni & Alpius profecta, crescebat* ea velut proportionem, quæ aquæ Rheni, quæ ut alia flumina, receptis subinde minoribus augentur.

203 *Crinigerum* s. comatum esse inter insignia Francorum regum erat, qui *tondebantur*, ut fastigio illos suo decidisse indicaretur. Quem morem jam Claudiani ævo & ante Pharamundum obtinuisse hoc loco docemur. *Flavescentes*, rustilive crines Germanicarum gentium proprii.

206 *Transvecti linitibus* quod veniunt, hoc ipso profitentur obsequium. Non est ponte junctus, non navibus Romanorum, Rhenus: tamen metu jussa faciunt.

Occursant vbicumque velis. Nec fama fefellit
 Justitiæ. videre pium, videre fidelem,
 Quem veniens timuit, rediens Germanus amavit.

- 210 Illi terribiles, quibus otia vendere semper
 Mos erat; & fœda requiem mercede pacisci;
 Natis obsidibus pacem tam supplice vultu
 Captivoque rogant, quam si post terga revincti
 Tarpeias pressis subeant cervicibus arces.
 215 Omne, quod Oceanum fontesque interjacet Istri,
 Vnius incurfu tremuit. sine cæde subactus
 Servitio Boreas, exarmatique Triones.
 Tempore tam parvo tot prælia sanguine nullo
 Perficis, & Luna nuper nascente profectus,

X 2

Ante

215 fontemque vulg. 217 servitio Heinsf. 2 ex MS. 219 conficis MS.

209 *Veniens timuit*: ideo enim venit, quod timeret.

210 *Otia*, pacem, vel inducias potius *vendere* solebant barbari illi ad Rhenum populi, ut hodie faciunt piraticæ res publicæ Alegerienſium, Tunetanorum, Tripolitanorum

212 *Natos suos*, s. liberos utriusque sexus dant *obsides*, fidei suæ pignora, & sic pacem rogant, *vultu captivo*, qualis est captivorum, humilis atque obnoxius.

214 *Pressas cervices* non interpretor de oneribus quæ ferre coguntur captivi; sed de illo naturali tristitiam gestu, depresso capite, dejectis oculis, inflexa cervice incedendum.

215 *Oceanum* intelligi Germanicum, ostendunt quæ sequuntur: ne, quis immanem tractum a fontibus Istri ad Atlanticum mare cogisset.

217 *Servitio!* Boreas mihi placeret, si scripta hæc essent recentibus rebus, ubi triumphantis voci & affectui locus esset. Boream & Triones oportet cum relatione ad Italiam intelligere, cui Germania omnis septentrionalis est. Auda-

ter Triones nominat, fidus, quod ursam fere vocamus hodie, pro populis versus septentrionem habitantibus.

218 Etiam hoc nescio an nimium sit audax & repugnans adeo, quod *prælia sine sanguine* dicit *perfecta*, quod *infracta minaci Rheno cornua*, ubi ne ullam quidem contentionem intercessisse, ipse modo posuerat. Deinde etiam illud *profectus* accipiamus de initio expeditionis a Rheni fontibus & Danubii de quo v. 198 & 215, & *reditum* putemus, ab ostis Rheni h. e. a fine expeditionis, & Oceano Germanico: tamen dies XIV vel XV nimis angustum intervallum temporis est ad percurrendum cum expeditissima etiam manu illum tractum, qui CXV Germanica milliaria æstimatione mediocri habet. Cedent uni diei milliaria X. Et quando allocutus est legatos? quando conventus habuit? Mentiri liceat poetis: sed non, cum historiam se dicunt narrare, cum de numeris & mensuris sermo est. Moderatius probabiliusque hanc ipsam expeditionem descripsit 8, 440.

- 220 Ante redis, quam plena fuit; Rhenumque minacem
 Cornibus infractis adeo mitescere cogis,
 Vt Salius jam rura colat, flexosque Sicambri
 In falcem curvent gladios, geminasque viator
 Cum videat ripas, quæ sit Romana requirat.
 225 Vt jam trans fluvium non indignante Calico
 Pascat Belga pecus, mediumque ingressa per Albin

Gallica

- 222 Sycambus, Sigambus *al.* 223 cuneent *MS.* cudant *vel* lunent
conj. Heins. 225 Cherucho, Caucho, Chauco *al.* Cayco *vulg.*

220 Quam pulchra sit illa *infrafractum cornuum* phantasia, intelliget, qui recordabitur, *cornua* tribui fluminibus, nominatim *Rhenumbicornem* dictum Virgilio, de quo ad v. 199. Sic noster 26, 603 *Cornua fregimus Istri.*

222 De reliquis, qui hic memorantur populis alias dictum, præsertim ad 8, 440 it. 18, 379 sqq. *Salius*, quorum nomen alias in hoc poëta non habetur, dicere videtur *Francos* eos, quos apud Ammian. 17, 8 *consuetudo Saliis appellavit, ausus olim Romano solo apud Toxiandriam locum habitacula sibi figere.* Non serunt nostræ rationes in disputationem de his Saliis Francorum parte, eorumque sedibus ad Toxiandriam descendere. Sed non possum tamen facere quin ponam hic locum Zosimi a Cellario Not. O. A. 2, 3. 13 §. 176 (& in Ruinartii annalibus regni Franc.) omissum, qui 3, 6 de Saxonibus quibusdam; Τῇ Βαταβίᾳ προσχόντες, inquit, ἢν δίχα σχιζόμενος ὁ Ῥῆνος νῆσον ποιεῖ, πάσης ποταμίας μέγιστον νῆσον, τὸ Σαλίον ἔδωκε, Φράγκων ἀπὸ μοιρον, ἐκ τῆς ἰδίας χώρας ὑπὸ Σαξόνων εἰς ταύτην τὴν νῆσον ἀπελαδέντας, ἐξέβαλον. αὕτη δὲ ἡ νῆσος ὅσα πρότερον πᾶσα Ῥωμαίων, τότε ὑπὸ Σαλίων κατεῖχeto. Habemus hic insulam omnium fluminearum maximam, Bataviam, quam facit Rhenus *bifidus*: (vid. dicta ad v. 199) in hanc, cum prius tota Romanorum

esset, sua regione pulsi a Saxonibus Sali (Francorum ea pars fuit) concesserant: hanc tenebant, cum Constantio imperante, appellerent Saxones, hinc etiam illos eiectioni etc.

223 Aequè culta, æquè humanis incolis habitata ripa Rheni utraque, ut demum requirendo intelligas, non amplius ipso judicare aspectu possis, utra Romana sit, utra barbara.

226 Francos ad Albin & maritimos, hinc etiam discimus: *Gallica armenta* pascendi causa *Albin* transire, *Francorum montes* pererrare, profundæ pacis & fœderis inter populos indicium esset. Sed hic quoque plus indulget ingenio poëta, nisi fallor, quam patitur veritas. Nempe ipsa hæc luxuria ingenii a Germanico mari in Hercyniam illum rapit silvam, cujus nulla pars ad maris huius viciniam pertinet. Sed nec invidimus lectionibus nostris animadversionem ad h. l. Martini Bouquet V. C. Scriptt. Franc. T. I p. 771 (a) „Incredibile putat Had. Valerius, pecora Belgarum trans Albin propulsa in pabulum: hinc pro *Albin* legit *alvenum*, Rhenumque intelligit. Legendum potius *Albam*, qui est fluviolus *Albe* vel *Alve* nuncupatur Arduennensibus, in Urtam influens; hosque Francos, quorum montes armenta Gallica pererrabant, Catos esse, a Romanis olim in Tungrensē territorium deductos, censet doctissimus

Gallica Francorum montes armenta pererrent:
 Ut procul Hereyniæ per vasta silentia silvæ
 Venari tuto liceat, lucoſque vetuſta

- 230 Religione truces, & robora Numinis inſtar
 Barbarici noſtræ feriant impune bipennes.
 Ultro quin etiam devota mente tuentur,
 Victoriſque favent. Quoties ſociare catervas
 Oravit, jungique tuis Alamania ſignis!
- 235 Nec doluit contemta tamen, ſpretoque reſeſſit
 Auxilio laudata fides. Provincia miſſos
 Expellet citius faſces, quam Francia Reges,

X 3

Quos

236 miſſos jam Vic. Myſos Vien. miſſos Exp. cit. faſces jam Vien. marg.
 tum Baſ. & vell. niſi quod pro faſces habent fallax q. Fr.

Plant. Barth.

ſiſſimus Abbas Dubos in hiſt. Crit. Monarchiæ Francicæ l. 1 c. 17...

230 *Truces* pulchra metaphora i. horrendos, metuendos. *Numinis* inſtar cultas eſſe ab antiquis Germanis arbores, notum eſt. Ex mediis adhuc ævi hiſtoria hunc ipſum poëtae locum illuſtrat Hachenberg. Germ. med. Diſſ. 8, 24 p. 279 ſq. Vocabantur hæ arbores *facivæ*. Vid. Jac. Gothofr. ad C. Theod. de Paganis, ſacriff. t. 6 p. 312, b. Peculiariter Alemanis hoc tribuit, & in eo a Francis illos diſtinguit Agathias l. 1 p. 13 pr. *δένδρα τινὰ ἰλαρόντων* x. τ. λ.

235 *Contemta* & *ſpreto* - auxilio, non referuntur ad contumeliam: nam ſtatim additur *laudata fides*. *Contemnere*, *ſpernere* in tali re ſumpliter eſt non accipere, vel non putare ſibi neceſſarium etc.

236 Comparat fidem Francorum, recens adiunctorum imperio Stilichonis opera, cum fide antiquarum provinciarum. Facilius, ait, fieri poſſe ut antiqua & firma provincia P. R. deficiat, *miſſos* ſibi Roma *faſces* cum ipſis miniſtratus

vel præſectis expellat, quam ut Francia, ad illum diem barbara & infeſta Romano imperio, *reges* a te, Stilicho, datos recuſet. Altera lectio nomen *Miſſos* ſumit ſubſtante, quæ ratio Carolidarum ævo demum orta videtur. Illud *fallax* eo facilius placere potuit Barthio, quod conveniret, cum loco illo communi, quem ponam e Salviano de gub. Dei 4 p. 123 *Si pejeret Francus quid novi faciet, qui perjurium ipſum ſermonis genus putet eſſe, non criminis*. Plura dedit ad h. l. Rittersh. Sed plane non voluit hic perfidiam gentis accuſare poëta: qui hoc ipſum negat, fallacem eſſe in Romanos Franciam; etiam ſi forte ſcripſiſſet *fallax*. Nam hos diceret, facilius Provincia Populi R. quæcunque *miſſos* i. miniſtratus Romanos expellet, quam *fallax* ſit Francia, & expellat Reges, quos tu, Stilicho, illi dederis. Addamus & hoc poſt Heiniſium, ultimam in verbo *dederis* produci etiam exemplo optimorum, id quod firmavit idem ad Ovid. Hergid. 7, 53.

- Quos dederis. acie nec jam pulsare rebelles,
 Sed vinclis punire licet. sub iudice nostro
 240 Regia Romanus disquirat crimina carcer.
 Marcomeres, Sonnoque, docent. quorum alter Etruscum
 Pertulit exsilium: cum se promitteret alter
 Exfulis ultorem, jacuit mucrone suorum,
 Res avidi concire novas, odioque furentes
 245 Pacis, & ingenio scelerumque cupidine fratres.
 Post domitas Arctos alio prorumpit ab axe
 Tempestat, & ne qua tuis intacta tropæis
 Pars foret, Australis sonuit tuba. moverat amens
 Maurorum Gildo populos, quibus imminet Atlas,
 250 Et quos interior nimio plaga sole relegat:

Quos

238 Q. d. servat. MSS. Vic. Vien. Ald. feriat Junt. Bas. Clar. acies Plant. acie ex MSS. Barth. Heins. 241 Mércomanes Vic. Vien. Junt. Bas. Marcomer Plant. Marcomeres Ald. Claver. Morcomirus Scal. in ora libri sui. Suevusque Vic. Vien. marg. Bas. Somproque Junt. Ald. Sonnoque Plant. Clav. r. Heins. Confususque Scoppa ap. Plant. marg. Summoque, Suevoque MSS. docet Plant. 244 concire vulg. 245 celerique Vic. Vien. sed hic jam in marg. scelerumque. 248 omnes vulg.

238 Similes comparationes vidimus supra 8, 89 & 20, 308.

239 Utrum existeret alias quoque hæc de Marcomere & Sonno historia, aliudve exemplum regis, vel reguli (utrum res erant) Francici in carcerem, certe in vincula, a Romano iudice conjecti & instituta questione iudicati? non habeo dicere; sed ne Barthius quidem. Nec habent quidquam præter h. l. annales Francorum Ruinart ad A. 397. Nec videtur aliud quam *παραδοξον* verba Claudiani Martinus Bouquet l. c. (b) „Marcomeres & Sonno fratres Reges aut Principes Francorum erant. Marcomerem a suis vivum Honorio traditum, Imperator in carcerem conjecit, atque postea in Etruriam relegavit. Hunc nostri Marcomirum vocant, putaturque esse pater Faramundi, qui primus inter Francorum Reges numeratur. Sonno

fratris exilium ac injuriam se ulturum minitans, Principum Majorumque conjuratione interfectus est., Hoc autem affirmat Claudianus, tantam esse imperii Rom. majestatem atque reverentiam, ut de criminibus regum etiam barbarorum cognoscere, & supplicia de iis sumere Romani magistratus auderent.

249 Gildonici belli pericula & victoriam descripsit, certe cecinit noster car. 15.

250 Interior plaga, interiora Africæ & a litore mediterranei maris remotiora, ultra Tropicum Capricorni, in Zona torrida, ubi nimius est Sol: hoc, puto, significant ablativi *nimio Sole*. Hæc plaga suos incolas relegat, h. e. remotos disclusosque ab aliis tenet populis. Sic fere 26, 144 *victumque relegat* reinvocat, exclusum tenet.

Quos vagus humectat Ginyps, & proximus hortis
Hesperidum Triton, & Gir notissimus amnis
Aethiopum, simili mentitus gurgite Nilum.

Venerat & parvis redimitus Nuba sagittis,

255 Et velox Garamas: nec quamvis tristibus Ammon

Responsis alacrem potuit Nasamona morari.

Stipantur Numidæ campi: stant pulvere Syrtis

X 4

Gætulæ:

252 Gyr, Gil, Ges, Gis *al.* Nigris ditissimus *conj. Scoppa in marg. Plant.*

Gir jam *Vien. Basf. & optimi MSS.* 254 Nuba jam *Vic. & Vien.* Juba

postea usque ad Claver. 257 campis *vulg.* campis *exemplis*

& MSS. tuetur Heinsf.

251 *Cinyrs*, a quo *Cinyphios* habemus supra 15. 9. *Triton* amnis & lacus in Argonautarum jam historia celebrati. Vid. *Plin.* 5. 4. *Hortis Hesperidum* nihil nobilius. Jungit hæc etiam *Luca.* 9. 347 sq. Quod autem *Gir Nilum* dicitur mentiri, h. e. æmulari, de hoc ita *Plin.* 5. 8 *Nigri fluvio eadem natura quæ Nilo: calamus & papyrus, & eadem gignit animantes.* Nempe firmatur hoc *Claudiani* loco, quod monuit *Salmast.* ad *Soli.* p. 299, aE, *Gir, Nigri, Siris*, quin *Nilus* adeo, vel idem nomen est, vel varie confunduntur. Iuvabit quosdam lectores hic etiam legere versus *Sidonii Apoll.* *Paneg.* Aviti 75, *Indorum Ganges, Colchorum Phasis, Araxes Armenia, Gir Aethiopum, Tanaisque Getarum.* Sic eos ad h. l. citavit *Barthius*, ex memoria ut videtur: nam apud *Sidonium* est *Tagus Aethiopum*, quo nomine, ob arenas aureas, *Gir* quoque appellatus est, ut *Savaro* monet, ab *Ambrosio de Parad.* c. 3, 254.

254 *Redimitus Nuba sagittis.* Dictum de hac re ad 7. 71. *Garamantes* a *Virgilio* inde familiares philologis. Noster poeta parum, puto, de ipsa historia sollicitus, scervat nomina populorum & locorum *Africæ.* *Nasamones* Syrtium accelas, naufragiis inhiantes de-

scribit *Lucanus* 9. 439. Contemtores vicini oraculi *Ammonis* facit non sine ratione. Certe etiam *Dionysius Periegetes* 210 dicit illos Διὸς ἐκ ἀλέγοντας. Hic quidem studium illorum pro Romanis partibus indicatur tantum, ut etiam contra *Ammonis* oraculum eas tueantur, quasi *ἄς οἰανὸς ἄριστος* esset, ὑπὲρ. Πῶμης ἀμύναδης, unum augurium optimum pugna-re pro Roma.

257 *Syrtis Gætula* quomodo pulvere stare possunt, si nihil aliud sunt *Syrtes*, quam quod vulgo docemur, pars litoris a ventis & fluctibus varie agitata, vel ipse ille aquarum & arenarum motus? Vid. dicta ad 8. 438. Siccæ pro-fecto & pulverulentæ hic sunt *Syrtes*. Unice hic succurrit *Sidonius Apoll.* *Epist.* 8. 12 pr. *Vasatum civitas non cespiti imposita, sed pul- veri: tantum Syrticus ager, ac va- gum solum, & volatiles ventis alter- nantibus arenæ.* Et mox, *Quid pu- tamus cum exercitu Marci Catonis in Leptisana Syrte fecisset.* Respicit ad *Luca.* 9 & iter illud *Catonis* per arenas *Libyæ*: de quo v. 447 *Nam litore sicco Quam palago Syrtis violentius accipit Austrum.* *E Sava- ronis* ad *Apollinarem* *Commenta- rio* discas, alios etiam sequioris ævi scriptores ita *Syrtis* nomen ad- hibuisse. Stare pulvere *Syrtes* hic dicuntur

- Gætulæ: Poenus jaculis obtexitur aër.
 Hi virga moderantur equos; his fulva leones
 260 Velamenta dabant, ignotarumque ferarum
 Exuviæ, vastis Meroë quas nutrit arenis.
 Serpantum gestant patulos pro casside rictus.
 Splendent vipereæ squamosa pelle pharetræ.
 Non sic intremuit Simois, cum montibus Idæ
 265 Nigra coloratus produceret agmina Memnon:
 Non Ganges, cum, tela procul vibrantibus Indis,
 Immanis medium vectaret bellua Porum.
 Porus Alexandro, Memnon prostratus Achilli;
 Gildo nempe tibi. Nec solum fervidus Austrum,
 270 Sed partes etiam Mavors agitabat Eoas,
 Quamvis obstreperet pietas. His ille regendæ

Trans-

258 plenus Cuj. it. Vien. marg. 263 pendent Bas. & MSS. splendet
 Vic. Vien. 269 perfidus conj. Heinfs.

dicuntur ut Aen. 12, 407 *Cælum*. Indicatur tenor aliquis & contrinatio pulveris, cui simile est, quod statim sequitur, *jaculis obtexitur aër*, & illud 20, 450 *Contexit Chalcedona nidor*.

259 *Virga moderantur equos*, qui frenis aut plane non vtuntur, aut ut equites Ro. interdum in prælio equis ea detrahere. Sic plane in ipso hoc Gildonico bello 15, 439 *Sonipes ignarus habenæ: Virga regit. Moderari ducem est* 22, 73.

261 *Vastis arenis* h.e. in desertis illis arenosis. Neque enim in mentem alicui venire potest, arenis tanquam cibo nutrirî feras. *Meroën* pro interioribus Africæ ponere noster solet. Vid. 7, 21.

263 Oportet hos serpentes bene magnos fuisse, & cassides valde terribiles.

264 An satis commode intremuisse dicitur *Simois* ad Memnonis agmina? quæ auxilium Trojanis venisse, vel ipse docet, cum interfectum ab Achille canit Memnona:

neque hic dissensus est inter scriptores, quem noraturus erat Jablonskius, in præclaro de Memnone libro, quod inter ultima illi mortalium operum fuit.

269 Ut honorem habere possit Stiliehoni, eumque tertium Achilli & Alexandro adjungere, Gildonem cum Poro & Memnone comparare sustinet.

271 Favere videbatur Arcadius Gildoni contra fratrem suum Honorium: certe Gildo videri volebat se militare Arcadio. *Obstrebat* ergo *pietas* inter fratres, atque intercedebat, ne bello committerentur. Hinc noster poëta carmine XV, quod est de Bello Gildonico, Theodosii patris jam Divi personam inducit agentem cum Arcadio, & fratri illum placantem.

272 Gildo, ut felicius occupare, & vindicare deinde sibi Africam posset, *Eois partibus*, Orientali imperio Arcadii, se illam adiungere velle simulabat: *nomen Libya regendæ*, non rem ipsam, transferbat

Transfulerat nomen Libyæ, scelerique profano
Fallax legitimam regni prætenderat umbram.
Surgebat varia geminum formidine bellum.

- 275 Hoc armis, hoc triste dolis, hoc Africa sævis
Cinxerat auxiliis, hoc conjuratus alebat
Insidiis Oriens. illinc edicta meabant
Corruptura duces: hinc frugibus atra negatis
Urgebat, trepidamque fames obsederat urbem.
- 280 Exitiale palam Libycum; civile pudoris
Obtentu tacitum. Tales utrimque procellæ
Cum fremerent, lacerumque alternis ictibus anceps
Imperium pulfaret hiems, nil fessa remisit
Officii virtus, contraque minantia fata
- 285 Pervigil, eventusque sibi latura secundos,
Major in adversis micuit. velut arbiter alni,
Nubilus Aegæo quam turbine vexat Orion,
Exiguo clavi flexu declinat aquarum
Verbera, nunc recta, nunc obliquante carina,
- 290 Callidus, & pelagi cælique obnuitur iræ.

X 5

Quid

278 antra Cuj. 282 laterumque Ald. Plant. marg. MSS. Barth. 2.
Latiumque Vic. | Vien. Bas. Junt. Barth. ed. 1 & annot. 2. 284 minacia
MS. 287 versat. vulg. vexat e MSS. Heinsf.

rebat imperio Orientis: hanc
umbram & quasi velum prætenderat
sceleri in Honorium Arcadii no-
mine perpetrandi.

277 Illinc ad propius respicit,
ad Orientem h. e. ad aulam Con-
stantinopolitanam, & edicta Ar-
cadii nomine promulgata, hinc
ad Africae commearus Gildonis
opera interclusos. Res ex carmi-
nis XV oeconomia est clarissima:
ex cuius principio etiam de fame
indicta Romæ constat.

280 Civile bellum tacitum erat,
occulte gerebatur, *obtentu pudoris*.
Volebant favere Honorio videri
Constantinopolitani, h. e. pæda-
gogus Arcadii Eutropius, ideo

rem geri placuit testius, & per
edicta potius ad duces missa, quam
immisso in Occidentem exercitu,
quia puderet fratrem bellum fra-
tri inferre.

282 Anceps hiems est tempestas
bellica ab utraque parte irruens in
imperium, lacerum eo ipso, quod
non divisum modo est in fratres,
sed etiam dissidet.

286 Arbiter alni gubernator:
apta *alnus* navibus materia, ut
pinus.

287 Orioni tempestates assignare
solent Poëtæ: hinc *tristis*, *aquosus*,
nimbosus etc. vocatur. Horat.
Epod. 15, 7 *Nautis infestus*.

- Quid primum mirer, Stilicho? quod cautus ad omnes
 Restiteris fraudes, ut te nec noxia furto
 Littera, nec pretio manus inflammata laterent?
 Quod nihil in tanto rerum terrore locutus
 295 Indignum Latio? responsa quod ardua semper
 Eois dederis, quæ mox effecta probasti?
 Securus, quamvis & opes, & rura tenerent,
 Insignesque domos. levis hæc jactura: nec umquam
 Publica privatæ cesserunt commoda causiæ.
 300 Dividis ingentes curas, teque omnibus unum
 Obiicis, inveniens animo quæ mente gerenda,
 Efficiens patranda manu. dictare paratus,
 Quæ scriptis peragenda forent. quæ brachia centum,
 Quis Briareus aliis numero crescente lacertis
 305 Tot simul obiectis possent configere rebus?
 Evitare dolos; veteres firmare cohortes,
 Explorare novas: duplices disponere classes?

Quæ

293 *lateret al. laterent ex pri. edit. Heinsf.* 303 quæ br. centum Briareus *Vic. non brachia, c. Non Bri. MSS.* 304 alius *conj. Br.*
ad Virg. ecl. 2, 73: quod facilius probem quam conjecturam Heinsii,
aliis humero.

292 *Noxia furto littera*, clanculum insidiosè, proditorie scripta. Paulo ante v. 277 *Edicta corruptura* *duces* vocavit. *Manus pretio inflammata* corruptelam pecuniariam signat: videtur imaginatus esse salaricam, relum igne adiuncto nocentius. Accenduntur homines ad audendum pecunia.

295 *Responsa ardua*, quæ altum animum, & nihil a metu depressum, vel ab avaritia ob damna rei familiaris humilem, indicarent. Indicat, inimicos in prædia Stilichonis grassatos, quo illum a fide in Honorium averterent.

300 *Ingentes* quia sunt curæ, ideo *dividi* in plura obiecta sibi negotia possunt.

304 Briareus centimanus notus est: *ἐκατόγυμος* Homero 12. A. 402. Sed Virg. Aen. 6, 287 *Centum geminus* est, unde aliquis analogia Geryonis *tergemini* centum capita illi, ducentas manus, tribueret. Diserte vero Hesiodus Theog. 148 sq. tribus Terræ filius Cotto, Briareo, Gyge, centenas manus, quinquagena dat capita. Quid noster, ad illam Virgilianam rationem alludens, post *centum brachiorum* mentionem, augescere oratione addit, immo *quis Briareus numero illo centenatio, aliis totipem lacertis crescente & duplicato*, posset par esse etc. Quam sententiam licet etiam ad varietatem, quæ infra proposita est, lectionis accommodare.

Quæ fruges vel bella ferant, aulæque tumultum,
Et Romæ lenire famem? quot nube soporis

- 310 Immunes oculi, per tot discurrere partes,
Tot loca sufficerent, & tam longinqua tueri?
Argum fama canit centeno lumine centum
Corporis excubiis unam servasse juvencam.

- Unde tot allatæ segetes? quæ silva carinas
315 Texuit? unde rudis tanto tirone juvenus
Emicuit, senioque iterum vernante resumfit
Gallia bis fractas Alpino vulnere vires?
Non ego delectu, Tyrii sed vomere Cadmi
Tam subitas acies concepto dente draconis,

- 320 Exfluuisse reor. Dircaëis qualis in arvis

Messis

309 nubis apertae MSS. qui nube *Vien. marg.* quot nube sopora *conj. Heinfs.* 312 lumine cinctum *vulg.* 316 enituit *vulg.* emicuit. *jam Basf. marg. & Plant. marg. it. Barth. 2.* 318 sub vomere *Raphel. male.* 319 conceptas *Heinfs. ex MSS.*

308 *Fruges levandæ fami in Itali- am, bella, milites, arma, in Africam. Aula* Constantinopolitanæ tumultum & iras contra Occidentis imperium lenire opus erat, ne in apertum bellum intestinum res erumperet.

309 *Nube soporis primi percussus* est Val. Flacci 8, 81 ubi similia Statii Theb. 10, 275 & Achill. 1, 350 dedit Burmannus. Metaphoræ huic & phantasie poetarum occasionem dedit magistra optima natura. Turbantur, & velut nube quadam obscurantur dormituri oculi.

316 *Emicuit* non ad igneum splendorem refero, ut 26, 459 *Sideris instar Emicuit Stilichonis apex;* sed ad vegetam celeritatem, ut illud Aen. 6, 5 *Juvenum manus emicat ardens Litus in Hesperium.* *Vernare* non campi modo dicuntur, cum *ver* esse in se ostendunt, sed anguis etiam *vernare* dicitur Plinio 8, 27 cum *positis* (ut est apud Virgil. Ge. 3, 437) *novus exuvii nitidasque juvena volvitur.* *Senium* etiam figuratè de tristi ac misera conditione dici, satis indicat illud

Cic. pro Milo. c. 8 *Luget senatus, & tota civitas confessa senio est.*

317 *Alpino vulnere* i. bellis cum Eugenio tyranno & Arbogaste fractæ sunt vires Gallie.

318 *Tyrium* dicit *Cadmus* pro Phœnicio, licentia consueta, ut Stat. Theb. 1, 153: nisi tamen Tyrum antiquam (*Ἰλαδίτιον*) Europæ & Cadmi fabulis antiquiorem facere placeat. Ceterum fabula ex Metamorph. 3 pr. omnibus nota: cuius tenore inductus puto melius legi *concepto dente Draconis* a Cadmo interfecti tanquam semine, quod in subactam vomere terram spargere iussus erat etc.

320 *Dirca* a fonte Dirce dicuntur Thebana omnia. *Colonus messis* hujus e dentibus exortæ Cadmus est sine dubio; sed in hunc strictos gladios a fratribus illis, Ovidius quidem, cui debemus fabulam, non dicit: *Territis* quidem *hoste*, ut putabat, *novus*, inquit v. 114, *Cadmus capere arma parabat*, sed fratrum horum unus, *Ne cape*, ait, *nec te civilibusingere bellis* etc.

Messis cum proprio mox bellatura colono
Cognatos strinxit gladios, cum semine jacto
Terrigenae galea matrem nascente ferirent,
Armiger & viridi floreret milite sulcus.

- 329 Hoc quoque non parva fas est cum laude relinqui,
Quod non ante fretis exercitus adstitit ultor,
Ordine quam prisco censeret bella Senatus.
Neglectum Stilicho per tot jam sæcula morem
Rettulit, ut ducibus mandarent prælia Patres,
- 330 Decretoque togæ felix legionibus iret
Tessera. Romuleas leges remeasse fatemur,
Cum procerum jussis famulantia cernimus arma.
Tyrrenum poteras junctis transmittere signis,
Et ratibus Syrtes, Libyam complere manipulis.
- 335 Consilio stetit ira minor; ne territus ille
Te duce, suspecto Martis graviore paratu,

Aut

327 censerent MS. 331 rediisse vulg. Romuleæ leges rediere MSS.
remeasse Heinſ. ex uno MS. 333 cunctis vulg. junctis ex MS. Heinſ.
ut 1, 231. 335 ruens MSS. plures. nec pro ne Vic. Vien.
336 suscepto vulg. suspecto MSS. & Bas. marg.

323 Oportet agrum illum & terram, ubi dentes draconis Cadmus seminaverat, imaginari ut alvum s. uterum matris, quem ferit, urgetque fetis prorumpens: ita spartii illi (σπαρτοί, seminati fratres) intra terram formati, dum prorumpere in lucem diu conantur, galeis feriunt, eruuntque terram sibi obstantem.

324 Viridi milite nemo ad colorem proprie referet: recentem, viridis segetis instar, notat.

326 Fretis adstitit exercitus jam jam in naves imponendus ad Africanam expeditionem suscipiendam.

328 Morem refert Virgiliana formula Aen. 5, 596 Hunc morem — Ascansius — Rettulit.

330 Togæ decretum Senatus togati consultum est. Videtur etiam

tessera loco datum in eo bello dictum ejusmodi, quo Senatus constitueretur auctoritas: certe illud Aen. 8, 637 & bello tessera signum de ejusmodi symbolis interpretatur Servius.

332 Junctis signis, collectis omnibus manipulis, quæ proprie signa sunt, σημάει, & legionibus adeo. Sic Liv. 33, 9 pr. inter signa & ordines recipere h. e. in centuriarum & manipulorum intervalla.

335 Ira stetit, continuit se, & minor fuit consilio, a prudentia victa est. Noluit hostem magno belli paratu ad desperationem salutis adigere, quæ res etiam imbecillos interdum armat, & formidabiles facit: quando est Una salus victis nullam sperare salutem.

Aut in arenosos æstus zonamque rubentem
 Tenderet, aut Solis fugiens transiret in ortus:
 Missurusve sibi certæ solatiâ mortis,

- 340 Oppida dirueret flammis. Res mira relatu;
 Ne timeare, times; &, quem vindicta manebat,
 Desperare vetas. quantum fiducia nobis
 Profuit hostilis! salvæ Carthaginis arces,
 Illæsis Tyrii gaudent cultoribus agri,
 345 Quos potuit vastare fuga: spe captus inani,
 Nec se surripuit poenæ, nostrisque pepercit
 Demens: qui numero tantum, non robore, mensus
 Romanos, rapidis ibat ceu protinus omnes
 Calcaturus equis; &, quod jactare solebat,
 350 Solibus effeto merfurus pulvere Gallos.

Sed

340 res digna rel. Ne tim. caves MS. 343 contulit MS. 349 qui
 Vien. Junt. sic transponit: Calcaturus equis, merfurus pulvere Gallos
 Solibus effatos & quod jactare solebat. 350 effectos Vien. effatos
 vel effatos al. effato malebat Heinſ. frigore Vic. Vien.

337 Rubentem Zonam pro ignea,
 igneam pro torrida dixit.

339 Fugiens & desperans de salute sua hostis, nulli rei parcit, & quam ipse retinere salutem non potest, ea inimicum quoque studet privare. Hinc est illud majorum nostrorum, Fugienti hosti aureum pontem faciendum.

341 Times, caves, curas. Ars est, interdum occultare hosti suas vires. Magnum illius artis specimen dedit, specimen ipse humanæ magnitudinis, Borussiae Rex, dum ista scribimus, ad Rosbachium.

343 Carthaginem deleturus erat, agros vicinos vastaturus Gildo, nisi sperasset victoriam.

350 Sperabat Gildo, se merfurus Gallos contra se missos effeto

solibus pulvere, h. e. alleciturum vel acturum in illas arenarum Syrtis, in pulverem a solis fervoribus putrem ac sterilem, ubi se vel quiescente illis pereundum sit, tanquam insuetis, & æstus impatientibus. Respexisse videtur poeta ad Lucret. 6, 843 ubi sic legebatur ante Lambini & Gifanii emendationem, *Frigidior porro in puteis aestate sit humor, Rarescit quia terra calore, & semina si qua Forte vaporis habet, propterea dimittit in auras. Quo magis est igitur tellus effeta calore*, h. e. quo magis dimisit semina vaporis in auras &c. Ut effeta dicuntur animalia, quæ jam semina omnia genitalia dimiserunt; ut tellus effeta calore, quæ dimisit vaporis semina: sic pulvis solibus effetus est Claudiano, qui nihil amplius genitalis succi, e quo aliquid nasci queat, continet.

- Sed didicit non Aethiopum geminata venenis
 Vulnera, non fustum crebris hastilibus imbrem,
 Non equitum Latiis nimbos obfistere pilis.
 Sternitur ignavus Nasamon. nec spicula supplex
 355 Jam torquet Garamas. repetunt deserta fugaces
 Autololes. pavidus projectat missile Mazax.
 Cornipedem Maurus nequidquam hortatur anhelum.
 Prædonem lembo profugum, ventisque repulsum,
 Suscepit merito fatalis Tabraca portu:
 360 Expertum, quod nulla tuis elementa paterent
 Hostibus, & lætæ passurum jurgia plebis,
 Fracturumque reos humili sub iudice vultus.

Nil

355 intorquet *vulg.* 356 Audolopes, Autolopes, Autolales *al.*
 pavidum *MS.* projecit *vulg.* Matax, Mazas, Mazar *al. f. Mazia.*

360 *Pro* quod *malim* quam. 362 perfractumque *al.* per-
 functumque *al.* frangendumque *conj. Heinfs.*

351 *Geminata vulnera*: una enim
 est a ferro noxa, altera a veneno.

353 *Equitum nimbos* catervas in-
 telligamus, turbinis ac tempesta-
 ris instar ingruentes. *Pila* Roma-
 norum proprium telum, verum
 non eorum qui tum erant, sed
 veterum. Vegetius qui ad Valen-
 tinianum misit opus de re militari
 suum 1, 20 cum pilum descripsis-
 set, *Cujus generis*, inquit, *apud*
nos jam rara sunt tela. Sed servat
 Claudianus, ut solet morem lo-
 quendi antiquum, ubi rerum vix
 umbra superfuit.

356 *Autololes* Gætuliæ populus
 apud Plin. 5, 1 & 2 it. 6, 31. *Ma-*
rax forte *Mazix* fuit. Certe *Ma-*
rices in Cæsariensi Mauritania po-
 nuntur a Cellario ex Ammiano
 29, 25 sqq. *Tabraca* Africae urbs
 fatalis fuit Gildoni ad interitum.
 Vid. 18, 410 it. 19, 71.

362 *Humilis iudex*, de plebe
 unusquisque, qui multa cum liber-
 tate victum Gildonem damnat,
 eique insultat. Subisse Gildonem
 genus quaestionis & iudicii pu-
 blici, colligas etiam ex 24, 99 sq.
 Sed Zosimus 5, 11 narrat, mortem
 sibi consciuisse potius, quam in
 potestatem hostium perveniret.
 Nempe Poëta indicat, quid futu-
 rum fuisset, nisi morte damna-
 tionem occupasset. Interim sen-
 tentiis omnibus Romæ in sensu
 damnatum, narrat Symmachus
 Stilichoni epist. 4, 4. Vid. omnino
 Jac. Gothofr. ad l. 7 C. Th. de Me-
 tatis: qui pulchre etiam hoc ob-
 servat, ut Gildo Stilichonis opera
 Rome damnatus est, ira Constan-
 tinopoli Eutropio hoc agente Gil-
 donis fautore hostem iudicatum
 Stilichonem, ex Zosimo 5, 11.

Nil tribuat fortuna sibi, sic prospera semper

Illa quidem. sed non uni certamina pugnæ

365 Credidimus, totis nec constitit alea castris

Nutatura semel. si quid licuisset iniquis

Casibus, instabant aliæ post terga biremes.

Venturus dux major erat. Victoria nulla

Clarior, aut hominum votis optatior umquam

370 Contigit. an quisquam Tigranen, armaque Ponti,

Vel Pyrrhum Antiochique fugam, vel vincla Jugurthæ

Conferat, aut Persen debellatumque Philippum?

Hi propagandi ruerant pro limite regni:

Hic stabat Romana salus. ibi tempora tutas

375 Traxerunt dilata moras. hic vincere tarde

Vinci pene fuit. discrimine Roma supremo

Inter supplicium populi deforme pependit;

Et

363 sit omnes. Sic conj. Heinsf. 373 ruerent MSS. ruerunt conj.

Barth. & Heinsf. fuerant Vic. Baf. ruerant Vien. Cuj. 374 tuto

vulg. tute - more MSS. tutas Heinsf. e MSS.

363. Removere vult fortunam; ne officiat Stilichonis laudibus; & tamen metuit illam offendere. Jucundior erit hic locus, si eum comparemus cum simili fluctuatione Plinii Pan. 32. Insultaverat quodam modo Nilo, eoque carcere posse Aegyptum Traiano imperante innuerat. Sed redit ad reverentiam, & Flumen precatur, ut, hac principis benignitate contentum, molli gremio semina recondat, multiplicata restituat.

365 Alea belli non constitit totis castris: non datus est eventus totius belli in fortunam horum castrorum: vinci ea quocunque casu poterant, ut tamen summa belli pro nobis esset.

368 Dux major, ipsum Stilichonem Barthius intelligit: quod nec

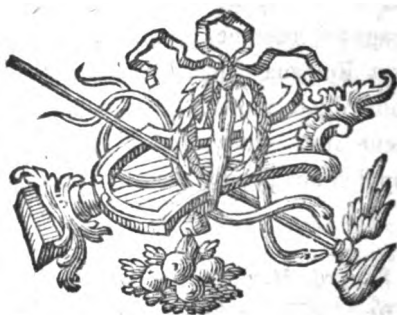
refellere possum, nec probare audeo.

372 Debellatum bis intelligendum. Hac figura nititur illa quæ transpositio particulæ quæ putatur, familiaris Horatio, declarata a Bentlejo ad Car. 2, 19. 24 ubi legendum purat Leonis unguibus horribilisque mala. Quam frequens esset Tibullo, ostendit Brouckh. ad 3, 6. 48. Sic noster 22, 435.

374 Stabat salus, ut navis a malacia deprehensa, vel hærens in Syrtibus, ut in incili hærens currus.

377 Inter supplicium -- pependit, desideratur alterum extremum, inter quod pependisse & fluctuasce Roma dicatur, verbo, victoria. Sed nempe suppleri ex ipsa materia potest.

- Et tanto Libyam fructu majore recepit,
 Quam peperit, quanto graviolem amiffa dolorem,
 380 Quam nec dum quæfita, movent. quis Punica gefa,
 Quis vos, Scipiadae, quis te jam, Regule, noffet?
 Quis lentum caneret Fabium, fi jure peremto
 Infultaret atrox famula Carthagine Maurus?
 Hæc omnes veterum revocavit adorea laurus.
 385 Reftituit Stilicho cunctos tibi, Roma, triumphos.

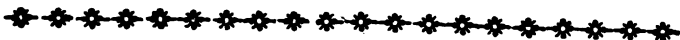

378 tantum -- quantum *vulg.* tanto -- quanto *Scal. & MS.*
 380 bella *Baf. marg.* 384 ad horrea *Vien.*

378 Antiquæ & eleganter fructus ponitur pro dulcedine fruendi: dulcius fuit Romanis recepisse Africam, quam fuerat ab initio peperisse. Vide oratorie tractatum hunc locum ab summo oratore ad Quir. post red. pr. quem ita concludit, *Sed tanquam bona valetudo jucundior est eis, qui e gravi morbo recreati sunt, quam qui nunquam agro corpore fuerunt: sic ea omnia (bona) desiderata magis, quam assidue percepta delectant.*

382 Jure imperii populi Rom. peremto ac sublato, ut non amplius

caput rerum esset Roma, certe Carthaginis domina non amplius esset, de cujus imperio certatum Punicis bellis a Scipionibus, a Regulo, a Cunctatore Fabio: quos viros nemo caneret Romæ, si Carthago non Romanis pareret sed famularetur Mauro Gildoni. Splendida eo magis clausula hujus libri, quod vero nititur. Quis ferat Romanos, qui hodie sunt, de imperio orbis terrarum gloriantes? aut quis eorum, qui moderatus homo sit, gloriatur hodie?

XXII

C L. C L A U D I A N I

DE

LAUDIBUS STILICHONIS

LIBER II

Hactenus armatæ laudes. nunc qualibus orbem
Moribus, & quanto frenet metuendus amore,

Quo tandem flexus trabeas auctore rogantes
Induerit, fastisque suum concefferit annum,

5 Mitior incipiat fidibus jam Musa remissis.

Principio magni custos Clementia mundi,

Quæ Jovis incoluit zonam, quæ temperat æthram

Frigoris

1 urbem Plant. & Claver. 3 a flore Plant. marg. quod probat in Comm.
Barth. 2. rogante Raphael. & Barth. 2. crepantes conj. Salmas. in Misc. Ob-
servat. Brit. vol. 1 p. 179. 5 incipias conj. Haens. diva MS.
7 temperet Raphael.

2 *Metuendus amore* videtur duplicem admittere interpretationem: metuendus cum amore & inter amorem, non minus amabilis quam formidabilis: vel, quod inagis probem, metuendus hostibus propter amorem suorum. Eo terribilior est aliquis adversariis, hostibus, quo magis a civibus suis & militibus amatur.

3 *Trabeas* Confularius symbolum nostro esse, jam saepius observatum. Vid. 3, 251. Has audaciuscula figura facit *rogantes* se indui, eadem plane sententia. ut 8, 47 *Utro se purpurea supplex Obtrahit* etc. *Suum animum* suo, Confulis, nomine inhngem *fasis concessit* Stilicho.

5 *Fidibus remissis*, leniori genere
& submissiore dicendi. Bellicis
rebus conveniebant intentiones
chorde, modus Orthis.

6 *Clementia* Dea Romanis nescio an alias culta sit, quam templo Julii Cæsaris *Clementiæ*, *ἐλεμεινικῆς*, dicato, de quo Plut. Cæf. p. 734, D & Dio 44, 6 quem locum ex numis illustrat Fabricius. Sunt numi inter se similes Tiberii ex ære magno, *Clementiæ* unus, alter *Moderationi* inscripti Tab. 5, 6 & 7 Haverc. a quibus admonitus puto *Clementiam* poetæ nostro hic esse illam virtutem dei, quæ pugnantia inter se elementa veteris Chælis moderatione & temperamento quodam indicto *concordi pace*, ut ait Ovid. Met. 1, 25, *ligavit*. Illud *αἶσος* vel *Φιλία*, illa discordia concors, argumentum primum physice Empedoclis, Heracliti etc.

7 Jovis Zona extremus ille cæli
complexus, qui continet & velut
coarctet reliqua, in quo collocat
illum

- Frigoris & flammæ mediam, quæ maxima natu
 Cælicolum, (nam prima Chaos Clementia solvit
 10 Congeriem miserata rudem, vultuque fereno
 Discussis tenebris in lucem sæcula fudit.)
 Hæc Dea pro templis, & thure calentibus aris
 Te fruitur, posuitque suas hoc pectore sedes.
 Hæc docet, ut pœnis hominum vel sanguine pasci -
 15 Turpe ferumque putes: ut ferrum Marte cruentum,
 Siccum pace, feras: ut non infensus alendis
 Materiem præstes odiis: ut fontibus ultro
 Ignovisse velis: deponas ocus iram,
 Quam moveas: precibus numquam implacabilis obstes.
 20 Obvia prosternas, prostrataque more leonum
 Despicias, alacres ardent qui frangere tauros,
 Transiliunt prædas humiles. hac ipse magistra
 Das veniam victis. hac exorante calores
 Horrificos, & quæ numquam nocitura timentur

Jurgia,

8 medio MSS. & Ald. 10 partita rudem MS. 16 sic cum *divise*
 & prenas *vulg.* siccum *Barth.* & *Heins.* ferax est *sphalma Heins.* 2 qui
 feras *voluit ex MSS.* 21 gaudent *Vien. marg.* cum sternere *vulg.* qui
 frangere *ex MSS. Heins.* 22 iste MSS. *Vic. Vien.* sponte *conj. Heins.*
 23 dat *Vic. Vien.* & max coerchet. exhortante *vulg.*

illum peculiari ratione, & inde
 rebus omnibus præsentem; omnia
 inde gubernantem facit Aristote-
 les, vel si quis alius sit auctor li-
 bri de Mundo c. 6. Rursus ita
 de hac Zona loquitur poëta quasi
 intelligat nostram illam Zonam
 temperatam, quæ interjecta est
 inter torridam & frigidam. Forte
 etiam illud menti eius obversatum
 est, quod Jovis planæ orbis in-
 ter frigidum Saturni & Martis ar-
 dentem medius incedit.

8 *Prima Cælicolum: Clementia* fo-
 ror eadem Justitiæ s. Astræ nostro
 17, 166. De *Chao* modo præmo-
 nuimus ad v. 6.

11 Componi hæc possunt cum
Cosmogonia Mosaica, in qua pri-

mum ornantis mundum suum Dei
 imperium est, Fiat Lux!

20 *Obvia* hic sunt contra euntia
 impugnatum venientia, ut *Luci.*
 1, 6 *Signa obvia signis*: ut supra 8,
 484 *Obvia quid mirum vinci.*

21 Verbum *frangere* sic adhibuit
 Horat. Car. 1, 23. 10 *Non ego te*
tigris ut aspera Gætulasve leo fran-
gere persequor. Sic noster etiam 24,
 301. Alios quoque, & Homen-
 cum fontem hic laudavit *Heinsius.*
 Sed orienti etiam consuevit for-
 mam apparet ex *Regum* 1, 13. 26.

24 *Jurgia* etiam illa, quæ nun-
 quam *nocitura* sunt, in viro pri-
 cipe timentur. Quo magis decet
 eos clementia, quorum etiam
 asperior vox terrori est.

- 25 Jurgia, contentus solo terrore, coërces;
 Aetherii patris exemplo: qui cuncta sonoro
 Concutiens tonitru, Cyclopum spicula differt
 In scopulos & monstra maris, nostrique cruoris
 Parcus in Oetæis exercet fulmina filvis.
- 30 Huic Divæ germana Fides, eademque sorori,
 Corde tuo delubra tenens, sese omnibus actis
 Inferit. hæc nullo docuit livescere fuco:
 Numquam falsa loqui, numquam promissa morari,
 Invisos odisse palam: non virus in alto
- 35 Condere, non lætam speciem prætendere fraudi,
 Sed certum mentique parem componere vultum.
 Occulto sævire vetat, prodesse remittit.
 Hæc & amicitias longo post tempore firmat,

Y 2

Manfu-

30 sororis *vulg.* Sed sorori jam *Vien. marg. tam Scaligeri auctoritate Heinfs.* 35 præmittere, promittere, committere *MSS.* fraudis *al.* Sed fraudi jam *Vien. Basf.* 38 post temp. *vulg.* plus *Heinfs.* ex *MSS.*

27 *Cyclopum spicula*, fulmina sunt, quæ lentis i. e. flexilibus ab igne massis ferreis procudunt. Vid. *graphica descriptio Virg. Ge. 4. 170.*

30 Huic divæ Clementiæ germana soror est Fides Dea, quin eadem est sorori huic suæ: quatenus virtus est una, ut qui unam habet, omnes habeat. Eadem sorori, ut Horat. A. P. 467 *Invitum qui servat, idem facit occidenti.*

32 *Livescere fuco* proprie dixit poeta. *Fucus* enim ille marinus, alga dictus alias, a quo falsus omnis color *fucus* vocatur, *lividus* sua natura i. *pallidus* est, *ωχρός* apud Aristot. *hist. an. 6, 13 extr.* Hunc eundem colorem a pictoribus tribui fluminibus, docet idem *Probl. f. 23 p. 970, A.* Ipsæ illæ lænæ quæ fuco imbuuntur, ut purpuram deinde bibant profundius, (de qua re disputavi ad *Quinctil. 12, 10. 75*) videntur *livescere*. Hoc ergo indicat, nisi fallor, poeta, ab illo mendaciorum fuco *livescere*

tantum qui illum adhibeant homines, non nitescere.

35 *Lætam speciem* Metonymica etiam ratione accipiendam, arbitror, quæ lætos faciat; *frandem* vero noxam omnem, quocunque modo intentatam.

37 *Prodesse occulto non remittit* modo fides, h. e. permittit, non impedit: verum in hoc ipso divina benignitatem imitantur beneficia, si ea tribuantur nescientibus quidem, unde veniant, aut sentientibus: quod genus commendat Plutarchus in aureolo libro de discern. amici & adulatoris p. 63.

38 *Longo plus tempore*, h. e. quo diutius durant amicitiae, tanto eas Fides facit firmiores. Tempori non tantum nihil licet in fideles amicitias, sed ab eo stabiliuntur & redduntur immutabiles. Huc pertinet *adamantis* mentio, h. e. ferri. Tales sunt Horat. *Car. 3, 24. 5 clavi adamantini, quos figit diva, necessitas.*

- Manfuroque adamante ligat: nec mobile mutat
 40 Ingenium; parvæ strepitu nec vincula noxæ
 Dissolvi patitur; nec fastidire priorem
 Allicitur veniente novo: benefacta tenere,
 Respuere offensas facilis, pariterque minoris
 Officii magnique memor, superare laborat:
 45 Utque hostes armis, meritis sic vincit amicos.
 Hæc fovet absentes; hæc longe sola remotis
 Consulit; hæc nullis avidam rumoribus aurem
 Pandit, ut ignarum numquam læsura clientem
 Infidiosa tuos alienent murmura sensus.
 50 Nec vivis annexus amor meminisse sepultos
 Desinit: in prolem transcurrit gratia patrum.
 Hac tu Theudosium, tenuit dum sceptrâ, colebas:
 Hac etiam post fata colis: nec pignora curas
 Plus tua, quam natos, dederat quos ille monendos
 55 Tutandosque tibi. Justos nimiumque fideles

Fama

40 parvo *al. sed parvæ jam Vic. Vien.* 42 illicitum *MSS. unde fit licitum conj. Heinsf.* illicitur *MSS. unde illicet adveniente conj. Heinsf.* allicitum, illicite, illectum, allicitus *MSS. allectum placuisse videtur Scal. neclectum vel ejectum conj. Heinsf.* 44 laboras *MSS. laborans conj. Heinsf.* 48 pandit & *al. ut ex MSS. & Raph. Heinsf.* 50 innexus, anixus, obnixus, amplexus *MSS. vivos amplexus conj. Heinsf.* 54 movendos *MSS. fovendos MSS.*

41 *Dissolvi se patitur.* Vid. ad 15, 265. Utrum commodè dixerit poëta, *Fastidire allicitur*, pro induci se patitur ad fastidiendum, non dixerim. Sed hic non constare, quid poëta scripserit, docet lectionis varietas.

42 Prædicat diversam hanc memorie in viro bono rationem de suo Attico Nep. c. 11. Sed jam Demosthenes pro Coro. c. 81 τὸν μὲν εὖ παθόντα δὲν μεμνήσθαι τὸν πάντα χρόνον, τὸν δὲ παθήσαντα οὐδὲν ἐπιλελῆσθαι κ. τ. λ. Eadem ceterarum laudum ratio, quæ hic commemorantur. Adeo quæ ho-

nesta sunt, antiquissima sunt, & semper placuerit merito sapientibus. Cui placet ita revolvere quasi historiam sensuum humanorum, Barthianos Commentarios adhibent. Nobis brevis proposita est.

48 Aliquid ambiguitatis huic versui objicit adverbium *numquam*. Est illud non ad *læsura* adjungendum, sed ad *alienent*.

52 *Theudosium* contracte ut 15, 216.

53 Hunc versum refellit eventus. Bucherium suum imponere voluit, nisi nos historici fallunt, solio Honorii. Vid. Gorchofr. ad l. 22 C. Th. de Bonis Prescriptis. l. To. 9 p. 378.

Fama putat, qui, cum possint commissa negare,
Maluerunt nullo violati reddere quaestu.

At Stilicho non divitias, aurique relictum
Pondus, sed geminos axes, tantumque reservat

60 Depositum teneris, quantum Sol igneus ambit.

Quid non intrepidus credas, cui regia tuto
Creditur? hoc clipeo munitus Honorius altum
Non gemuit patrem; vitæque & lucis in ipso
Limine, contemptus numquam dat jura subactis

65 Gentibus, & secum sentit crevisse triumphos.

Quem tu sic placida formas, sic mente severa,
Ut neque desidiæ tradas, dum pronus ad omne,
Quod libet, obsequeris; nec contra nixus ovantem

Y 3

Con-

56 possent -- Maluerint *vulg.* Sed possint - Maluerunt *boni libri ap. Heins.*

60 terris *MSS.* 64 contentus *Ald. Bas. al.* Sed contemptus

MSS. Vic. Bas. 66 serena *MSS.*

56 *Fama*, nisi volumus injuriam facere generi nostro, non debet hic significare sermones multitudinis promiscuæ, sed paucorum imprudenter atque improbe impiorum. Ostendit historia, fuisse omni tempore, qui facerent talia, & forte plures quam expedit: sed qui dicerent, pauci proligati pudoris Sophistæ fuerunt: & inter hos tamen plerique hunc honorem (pro Pudor!) habuere regibus, ut jus non nisi regnandi causa violandum esse dicerent. *Possint & Maluerunt* recte sibi respondent. Nam *maluerunt* est Præsens rei perfectæ. Penultimam in talibus personis corripere solet etiam Ovidius, ut *Mollierunt* Am. 2, 1. 28. *Paruerunt* Met. 4, 225 etc.

59 *Geminos axes*, utrumque imperium, Orientis & Occidentis, ut 8, 395.

63 *Non gemuit patrem*, non luit insolabiliter, qui vicarium paternæ providentiæ haberet Stilichonem.

67 *Dum* -- *obsequeris* non est indicativo modo & finite accipiendum: neque enim hoc fecisse dicit Stilichonem; sed negat. Clarius exprimas soluta oratione per Gerundium, *obsequendo*.

68 *Ovare* præter explicatam in Lexicis letitiæ, ex victoria præsertim, significationem, etiam est exsultare, gestire, alacriter se gerere præ cupiditate & studio. Quando illud in thesauro utroque prætermisum esse video, hic expiandæ velut illius culpæ causa, revocabo, Virgilii præsertim, unici poëtæ exemplis ponendis. Igitur Aen. 5, 503 in ludo Trojæ *Una acies juvenum est, ducit quam parvus ovantem - Priamus.* L. 3, 189 Anchisæ monenti discedendum esse, *Cuncti dicto paremus ovantes, Hanc quoque deserimus sedem.* Et de adventu in alio loco exsilii 3, 544 *Tum namina sancta precamur Palladis armifera, quæ primum accepit ovantes.* Aen. 4, 543 Dido deliberat *Sola fuga nantas comitabor ovantes?* non triumphantes profecto, sed studiosi.

Confringas animum; secretus consona regno

- 70 Ceu juvenem doceas, moles quid publica poscat;
Ceu sanctum venerere senem, patriisq[ue] gubernes
Imperium monitis, dominum submissus adores;
Obsequiis moderere ducem, pietate parentem.

Hinc fuit, ut primos in conjuge disceret ignes;

- 75 Ordiriq[ue] virum non luxuriante juventa,
Sed cum lege tori, casto cum foedere, vellet.
Principe tu felix genero: felicior ille
Te focero. fratrem levior nec cura tuetur
Arcadium: nec, si quid iners atque impia turba,
80 Prætendens proprio nomen regale furori,
Audeat, adscribis juveni. Discordia quippe
Cum fremeret, numquam Stilicho sic canduit ira,
Sæpe laceffit[us] probris, gladiisq[ue] petitus,
Ut bello furias ultum, quas pertulit, iret
85 Illicito, caussamq[ue] daret civilibus armis.

Hujus

69 pro secretus, quod ex libris dedere Heinsf. & Gron. & jam habent Vic.
& Vien., ceu cervas vulg. secreto MSS. secerni MSS. 70 patris al.
73 obsequio al. 74 sic fuit MSS. 79 aut imp. prima edit. Sed
atque Basf. marg. 82 fremuit MSS. it. Vien. Stilichonis canduit Vic.
Vien. & vell. edd. Hinc mox laceffiti — petiti ex conj. Raphel. Barth.
83 odiisq[ue] Basf. marg. Raph. Barth. ex MSS.

studiose petentes novam patriam. Ibidem 577 de fuga divinitus imperata, Imperioq[ue] iterum paremus ovantes. Et 9, 71 Turnus socios incendia poscit ovantes. L. 10, 690 Idem Teucros invadit ovantes, i. alacriter rem gerentes. L. 12, 479 Jamque hic germanum jamque hic ostentat ovantem Iuturna, gestientem pugnare. Nec tamen conferre manum patitur. Quin 10, 409 Flamma dicuntur ovantes, grassantes per stipulas incensas. Idem poeta Ge. 1, 425 fecit ovantes gutture corvos. Et noster 35, 306 Ovantes equos. Apud Statium Theb. 1, 153 Aut Tyrii folio non altus ovar[et] Exu-

lis i. jactaret se in throno Cadmi. Itaque ovantem animum hic intelligamus vehementius elatum cupiditate quacunque, & impotentius aliquid, quidquid illud sit, cupientem molientemve.

73 Moderere ducem, ut 81, 259.

79 Iners Eutropii Eunuchi, atque impia hujus pariter atque Rufini turba intelligitur, quos utrosque in aula Arcadii tyrannidem quandam exercentes, & Arcadio velut Neurospasto vel machina abutentes, evertit, nescio an ipse multo melior, poetæ quidem nostri Heros, Stilicho.

Hujus fulta fide mediis dissensibus aulæ
Intemeratorum stabat reverentia fratrum.

Quin & Sidonias chlamydes, & cingula baccis
Aspera, gemmataque togas, viridesque smaragdo

90 Loricæ, galeasque renidentes hyacinthis,
Gestatosque patri capulis radiantibus enses,

Et vario lapidum distinctas igne coronas,
Dividis ex æquo; ne non Augusta supellex,

Ornatusque pares geminis heredibus essent.

95 Mittitur & miles, quamvis certamine partes
Jam tumeant. hostem muniri robore mavis,

Quam peccare fidem: permittis iusta petenti,

Idque negas solum, cujus mox ipse repulsa

Gaudeat, & quidquid fuerat deforme mereri,

100 Omnes præterea, puro quæ crimina pellunt

Y 4

Ore

86 cujus *vulg.* hujus etiam *Bas. marg.* 89 smaragdis *vulg.* 90 red-
undantes *MSS.* 97 fide *Vic. Junt. Plant.* violare fidem *Ald. Cnj.*
spectare fidem *MSS.* 99 fuerit *vel contra libros legere nos jubet Heinfs.*
100 posito *MS.* carmina *Cnj.* poscunt *MSS.*
i. provocant, ut s, 298,

87 Genus Hypallages: nam magis proprie reverentia dicenda erat *intemerata*. Neque temere invenias temerari personas, sed fidem, sacra, lectum conjugalem etc.

88 Baccas s. bacas esse margaritas, obvium est. Sed cur aspera baccis dicuntur cingula, cum margaritis nihil sit levius? Hor. Epod. 8, 14 *Nec sit marita, quæ rotundioribus Onusta baccis ambulet.* Rotunda sane non sunt aspera. Scilicet aspera vocari vasa, in quibus aliquid exstat a celsatura, vel alia arte, ostensum est in Thesauris, neque hoc ipso loco prætermisso.

90 Sic noster infra 70, 3 *Gemmis dum frena venient.* Ut ridere prata dicuntur floribus. *Qui nitent a victu bono & copioso, ii facile rident.* Hinc vicinia significatio-
num hujus verbi.

96 Tumere, & cognata nomina, ad iras, bellorum prænuncias, per-

tinere, copiose ostendit Bentl. ad Hor. A. P. 197 ubi legit, *amet gacare tumentes.*

97 Peccat fides ut Vacillat apud Ictos, ut Prodigia arcani vocatur Hor. Car. 1, 18, 16, quorum nihil in veram veri nominis fidem cadit. Nempe etiam hominem pictum, & fictam pietatem dicimus. *Permittis* est concedis, indulges.

99 Pulchre dictum puto fuerat, & festinasse magnum virum, cum fuerit contra libros etiam legi voluit. Indicandi modum in talibus fortio-rem esse, observabit, quisquis attendere tanti putabit. *Me- veri* in hoc versiculo; & a Plinii inde etate frequentissimo usu esse consequi, sine respectu ad dignitatem, vel quodcumque ἀντάλλαγμα, Lexica nostra docent post Casaub. & Cort. ad Plin. Epist. 1, 8, 14.

- Ore Deæ, junxere choros, unoque receptæ
 Pectore diversos tecum cinguntur in usus.
 Justitia utilibus rectum præponere suadet,
 Communesque sequi leges, injustaque numquam
105. Largiri sociis: durum Patientia corpus
 Instruit, ut nulli cupiat cessisse labori:
 Temperies, ut casta petas: Prudentia, ne quid
 Inconsultus agas: Constantia, futile ne quid
 Infirmumque geras. Procul importuna fugantur
110. Numina, monstriferis quæ Tartarus edidit antris.
 Ac primam scelerum matrem, quæ semper habendo
 Plus sitiens patulis rimatur faucibus aurum,
 Trudis Avaritiam: cujus fidissima nutrix

Ambitio,

101 orbe *MS.* vinxere *Gron.* 105 lar. facilis *conj. Heins.* ut 7, 92.
 106 cupias *MSS.* 111 at *al.* 113 fœdissima *vulg.* fœvissima *MS.*
 fidissima *Ald. & MSS.*

101 *Ora puro pellunt crimina Dea h. e. vultu lucido, & solis siderisve majoris instar discurrentes tenebras, nebulas, nubes criminum: ut Virgilianus Aen. 8, 589 Lucifer Extulit os sacrum calo, ut Lucina apud Petro. 127 plenum os extra nubem profert.* De hac re ipse Salomon Prov. 20, 8 Regem ait in tribunali constitutum oculis malum omne dissipare, quod idem est atque hic *ora pellere.*

102 *Cinguntur* est accinguntur, parant se.

104 *Communes leges*, illud quod *Par* vocat Ciq. de Inv. 2, 54 *Par*, quod in omnes æquabile est. Summa illa justitiæ lex, Quod tibi non vis fieri &c. Ne sociis quidem largiri, indulgere, *injusta*, suadet aut patitur justitia. Sed pulchra etiam sententia alterius lectionis Justitia nunquam facilis est largiri *injusta*, nunquam patitur se induci ad largiendum.

107 *Temperies* est temperantia, tranquilla morum temperies Statio Sil. 2, 6. 48. Hæc instruit te, ut *casta petas*, h. e. ut non nisi casta

& honesta petas voluptatis genera. Comparemus illud Apostoli Eph. 4, 26 *Oxygēs* καὶ μὴ ἀμαρτανῆ non jubet hic ut irascamur: sed, si omnino irascamur, ne id fiat ad excessum & cum peccato,

107 Quid sit *futile*, intelligitur ex vasis, quæ hoc nomine appellantur. Qui facit, quod *max maffè* laboret, ut est apud Horatium, similis est cribro vel futili vase haurienti aquam, repugnat suo consilio, nihil efficit.

110 *Numina* sunt non virtutes modo, sed etiam vitia, quæ nunc velut suo & potentia ad agendum homines moveant.

112 Videtur imaginatus esse poeta in hoc versu porcum, vel anatem, in turpis cœni colluvie aperto rostro & in omnem partem agitato, querenti cibum.

113 *Nutrix Avaritiæ fidissima* eorum, qui cum potestate sunt, est illorum Ambitio, qui honores petunt. Frustra illi venditarentur merces, nisi essent emtores illarum insane cupidæ.

Ambitio, quæ vestibulis foribusque potentum

115 Excubat, & pretiis commercia pascit honorum,

Pulsa simul. nec te gurgēs corruptior ævi

Traxit ad exemplum: qui jam firmaverat annis

Crimen, & in legem rapiendi verterat usum.

Denique non dives sub te pro rure paterno,

120 Vel laribus pallet: non insidiator oberrat

Facturus quemcumque reum: non obruta virtus

Paupertate latet. lectos ex omnibus oris

Evehis, & meritum, non quæ cunabula, quæris;

Et qualis, non unde satus. sub teste benigno

Y 5

Vivi-

115 pascit *al.* 117 quod — usus *Raphe. Barth. Heins.* qui *MSS. multi, Vien. marg.* usum *MSS. omnes uno excepto, & editi omnes, exceptis, quos pascit.* 120 laribus pendet *MSS. unde pendit, i. damno vel pœna afficitur, conj. Heins.* 121 fracturus *Vic. & quidam MSS. quod probat Heins. & confert 21, 362. non bene: melius quod ait, legi etiam posse Acturus.* 123 & nunquam meriti *vulg. & meritum, nunquam al. in his Vic. meriti, non quæ al. meriti nunquam Vlen. meritum non quæ Cuj. & ex MSS. Heins.* 124 et quales, non unde sati *contra libros malit Heins.*

115 *Pascere commercia honorum pretiis*, formula audax, quæ significatur, nundinationem publicorum munerum ali & augeri ab ipsis lucris. Ut universim avaritia hydropi similis est, & quo plus sunt pota, plus sitiuntur aqua; ita illa munerum & honorum commercia pretiis ipsis, ab Ambitione oblati & soluti, pascuntur ut crescat venalitas (sic vocare liceat cum Sidonio & Cassiodoro illud vitium) proportionē lucrorum. Usus diversum quidem, sed similem verbi *pascere* videre licet in hisce. Noster 39, 22 *Quemcumque Deorum Lascivus, insulset iugulo, pascatque furorem.* Silius 12, 721 *Jupiter — quantis pascat ferus ignibus iras.* Horatio Epist. 1, 18, 35 *Nunquid alienos pascere dicitur, qui mutuum sumit, & usuras solvit.*

117 *Qui gurgēs ævi corruptior jam crimen illud ambitus & venalitatibus* duratione atque annis firmave-

rat, & usum atque consuetudinem rapiendi in legem verterat, quæ quod ita sepe impune factum erat, fieri omnino oporteret. Itaque magna Stilichonis laus est, quod in tam corrupto sæculo innocens fuit; tribuit eam viro etiam Zosimus, qui minime alias illi parcit, L. 5, 34 *ὁ δὲ Stilichὸν ποτὲ ἐγκαταίτας ἐν τῇ χρηματικῇ ἀρχῇ ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ, Nunquam duces militibus pecunia intercedente præfuisse compertus est.*

120 *Insidiator*, qui hic describitur, solemniori vocabulo superioris ætatis *delator* est; quod genus homines sub malis principibus ea designarunt, a bonis ita severe puniti sunt, ut deinde novis legibus opus esset ad vindicandos ab hujus appellationis injuria eos, quibus fisci demandatæ causæ essent. Vid. titulus Codicis de delatoribus.]

125 Vivitur: egregios invitant præmia mores.

Hinc priscæ redeunt artes: felicibus inde

Ingeniis aperitur iter, despectaque Musæ

Colla levant; opibusque fluens, & pauper eodem

Nititur ad fructum studio, cum cernat uterque,

130 Quod nec inops jaceat probitas, nec inertia surgat

Divitiis. Nec te jucunda fronte fefellit

Luxuries prædulce malum, quæ dedita semper

Corporis arbitriis hebetat caligine sensus,

Membraque Circæis effeminat acrius herbis,

135 Blanda quidem vultus, sed qua non tetrius ulla

Ultrices

135 vultu *vulg.* tetrior *vulg.*

128 *Opibus fluens* pro affluente an quisquam antiquior posuerit, non dixerim. Pulchre quidem hoc novavit, si novavit, noster.

130 *Cum cernat uterque, Quod nec inops jacent probitas*, illa constructio sæculi illius labe est, qua Græcorum *ἐπὶ ἀφρογυμναστικῶν* Latine consuetudini insertum est: nisi tamen non *Quod* dedit Claudianus, sed *Quam*.

131 *Fefellit*, indefinite s. aoristos positum, pro fallere solet, figura Græca Senecæ etiam ac Tacito familiaris.

133 *Arbitria corporis*, desideria, vel imperia adeo, illecebræ voluptatum, fuga laboris ac doloris: *sensus* non corporis hic sunt, visus, auditus, ceteri; quamquam hic etiam quibusdam voluptatum obsequiis hebetantur: sed facultates animi, subtile iudicium de bonis & honestis.

134 *Circeas* herbas quibus Circe socios etiam Ulyssis in bestias mutasse fabulatur Homerus, ad voluptatem refert noster Horatii exemplo Epist. 1, 2. 25 *Quæ pocula si Ulysses quoque stultus cupiensque bibisset, Sub domina meretrice*

fuiisset turpis & excors. Vixisset cæcis immundus, vel amica luto sus. Pro Circe hic personam facit Luxuriam.

135 Desiderari hic potest subiectum orationis, ad quod referatur *ulla*, *Furia* nempe, vel *ulla Furiarum*: quale quid etiam deinde observamus v. 215. Locum fuisse varie antiquitus disceptatum, varietas lectionis indicat. Mirabar nemini in mentem venisse scribere, *sed qua non tetrior ulla ultricum, τῶν ποικύων* s. *Pœnarum*, ut alias vocantur Furæ. *Ultrices* diserte vocat Virg. 4, 473 & 610. Sed sufficere potest ipsa descriptio. *Ultrices generæ* ita designant Furiam, ut solum nomen *ulla* sustinere prædicata reliqua possit. *Tetrius fucata*, majori cum periculo & noxa fucata. Fucus ipse cum deprehenditur terram aliquid & abominabile habet: nisi quod delicatæ alias, & subtilissimi palati genti aliud ab aliquo inde tempore placuisse ajunt, qui non miseros putent maritos, quibus *viscantur labra* fucis uxorum. Vid. Juvenal. 6, 461 sq.

Utrices fucata genas, & amicta dolosis
Illecebris torvos auro circumlinit hydros.

Illa voluptatum multos innexuit hamis:

Te numquam conata capit. Non prava libido

140 Stupris advigilat: non tempora somnus agendi

Frustratur: nullo citharæ convivio cantu,

Non pueris lasciva sonant. Quis cernere curis

Te vacuum potuit? quis tota mente remissum,

Aut indulgentem dapibus, ni causa juberet

145 Lætitiæ? Non indecores æraria lassant

Expensæ: parvo non improba littera libro

Absentum condonat opes. A milite parvus

Diligeris; neque enim neglectas pace cohortes

Tunc

136 interius *vulg.* fucata, sulcata, signata *al.* 137 circumligat *Vic.*
Vien. Bas. marg. circumluit, circumfluit, circumvenit *al.* *Cf. Heins. ad*
Aen. 6, 132 & ad Ovid. Art. 3, 332. 140 fraudatur *MS.* furatur *conj.*
Heins. 142 pueri *vulg.* 145 laxant *ex MSS. Plant. marg.*
147 condemnat *Vic. MSS. Heins. commendat al.*

137 Si eligendum sit de varietate lectionis quod maxime placeat, non quod meliores auctores habeat, optarem *circumligat*, ut intelligantur vittæ quædam & infule de bracteis auri, quibus tegantur alligenturque serpentes, ne statim appareant & terreant adspicientes.

139 Ne quis jungat *nunquam* cum *conata*. Conata licet, in hac rerum affluentia, in tot occasionibus & facultatibus, sæpe sit Luxuries te irritare, nunquam tamen capit.

145 Si *lassant* est a Poëta, comparavit ærarium cum animali, metaphora reciproca, ut contraria ratione *exhaustiri* animalia dicuntur laboribus. Sed cum X & SS solemniter misceant librarii, licet etiam credere, *laxant* scripsisse Claudianum, h. e. ampliora faciunt, egerendis, quæ ibi servantur:

ut laxiores fiunt eorum vestes qui emaciantur etc.

146 Per epistolas Principum h. e. eorum, qui illorum nomine abutuntur, imperantur innoxiiis etiam pecuniæ, fisco adjudicantur universæ opes: nihil talium designatur a Stilichone.

147 *Condonat opes*, sine justa causa aliis vel fisco adeo addicit per sententiam, sive ea speciem iudicii inter partes habeat, sive rescripti: cuius generis sunt forte quædam eorum, quæ habentur in Titulo Codicis Theod. 9, 42 de bonis proscriptorum s. damnatorum. *Parvus* minime effusus in largitiones, sed suo quemque stipendio contentum esse jubens, tamen a *milite*, quem emere cogebantur interdum etiam non mali imperatores, *diligeris*: qui ostendunt ea re non pecuniam ab illis, sed te amari.

- Tunc ditas, cum bella fremunt. scis nulla placere
 150 Munera, quæ metuens illis, quos spreverit, offert
 Serus, & incassum servati prodigus auri.
 Antevenis tempus, non expectantibus ultro
 Munificus, mensæque adhibes, & nomine quemque
 Compellas clari, quod sub te gesserit olim,
 155 Admonitor facti; figendaque sensibus addis
 Verba, quibus magni geminatur gratia doni.
 Nec si quid tribuas, jactatum sæpius idem
 Exprobrare soles: nec quos promoveris, alto
 Turgidus alloqueris fastu: nec prospera flatus
 160 Attollunt nimios. quin ipsa superbia longe
 Discessit, vitium rebus solemne secundis,
 Virtutumque ingrata comes. contingere passim,
 Affarique licet. Non inter pocula sermo
 Captatur, pura sed libertate loquendi
 165 Seria quisque jocis nulla formidine miscet.
 Quem videt Augusti socerum regnique parentem,
 Miratur

150 spreverat MSS. 154 gesserat al. 155 admonitum MSS.
 Junt. Ald. ammonitor Vic. Vien. 156 geminetur malit Heins. doni
 vulg. sed nodi ex MSS. Heins. 157 jactantus Cuj. forte jactando
 163 affarique datur MS.

149 Conf. omnino 20, 319.
 153 Cum hoc imprimis gratum
 sit hominibus, nomine si suo com-
 pellentur, ad hoc suos habuere no-
 menclatores: sed major gratia il-
 lius haud dubie, qui sine tali
 ministerio, & ultro & nominum
 & facinorum egregiorum meminit.
 Talia suo de Trajano Plin. Pan. 15, 5
*Prope omnes milites nomine appellas;
 singulorum fortia facta commemoras;
 nec habent adnumeranda tibi pro
 rep. vulnera, quibus statim laudator
 & testis contigisti.*

156 Nodum amabilissimum ami-
 citiæ ipsi Tullio dictum Læl. c. 14,
 observavit Heinsius. Quod autem
 Gratiam hic appellat auctor, illud

in mentem revocat illas apud Ho-
 rat. Car. 3, 21. 22 *Segnes nodum sol-
 vere Gratias.*

159 Flatus imaginari oportet
 ventri velut utri inclusos. Hos
 flatus, hos spiritus & una utrem
 attollunt prospera.

162 Ingrata virtutum comes su-
 perbia, quia facit ut ipsæ virtutes,
 quibus ea adhærescit, grate esse,
 grato animo accipi desinant.

164 Pura libertas, cui nihil me-
 tus servilis adjectum est: forte
 etiam excludere hoc epitheto poem
 voluit impuritatem & turpitudinem
 sermonis. Sed prius magis proba-

166 Regni parens, Patricii para-
 phrasis. Vid. 18, 109.

Miratur conviva parem; cum tanta potestas
Civem lenis agat. Te doctus prisca loquentem,
Te matura senex audit, te fortia miles:

- 170 Adpersis salibus, quibus haud Amphiona quisquam
Preferat Aonios meditantem carmine muros,
Nec velit Orpheo migrantes pectine filvas.

Hinc amor, hinc veris & non fallacibus omnes
Pro te solliciti votis: hinc nomen ubique

- 175 Plausibus, auratis celebrant hinc ora figuris.
Quæ non incudes streperent? quæ flamma vacaret
Fabrili? quantis fluere fornacibus æra
Effigies ductura tuas? quis devius esset
Angulus, aut regio, quæ non pro numine vultus
180 Dilectos colerent, talem ni semper honorem
Respueres? decus hoc rapiat, quem falsa timentum
Munera decipiunt, qui se diffidit amari.

Hoc

- 171 Aonias - musas MSS. musa Cuj. 173 fallentibus MSS. & Raphael.
it. Plant. marg. 177 quæ sufficerent Junt. & reliquæ fere edit.
Sed quantis fluere Vic. Vien. MSS.

167 *Summa potestas* ad significandum hominem summa potestate præditi adhibetur: quod in Italia ita frequentatum est, ut hodie quoque vulgari sermone magistratus appellant *Signore Podesta*. Itaque *Summa Potestas civem agit* significat, *Supremus magistratus gerit se ut civem, ut æqualem ceteris, & nihil eminere se putantem.*

171 *Aonia* est Bæotia, quod disse est apud Stephanum Byz. voc. *Βαυρία*. Itaque *muri Aonii* sunt Thebani. *Diffus* enim est, ut ait Hor. A. P. 394 *Amphion Thebæ conditor arcis Saxa movere sono testudinis, & prece blanda Docere, quo vellet*. Hoc est *meditari carmine muros*, in eo carmine exerceri, quod valuit ad muros Thebarum fruendos.

172 *Nec velit, nec desideret, pro Stilichonis salibus* audire Orphei carmen, cuius *pectine migrant* olim *filvæ*. Nominat pectinem, intelligit ipsum Lyre cantum. Vid. ad 34, 15.

173 Non est *ταυτολογία* vitiosa *veris & non fallacibus*: sed augendi causa aulica mendacia opponit vero.

175 *Auratis figuris*, licet ora tantum s. vultum nominet poëta, possumus tamen non modo clipeatas imagines, sed totas etiam statuas intelligere.

177 *Quantis* non quam magnis modo significat, sed pro more hujus sæculi, *quot*.

181 *Falsa munera*, quæ hoc nomen non merentur, cum non libere, non animo benevole, sed metu, & evitandi mali causa dantur.

Hoc solus sprevisse potest, qui jure meretur,

Undique legati properant, generique sub ore

185 In tua centenas optant praeconia voces.

Grates Gallus agit, quod limite tutus inermi,

Et metuens hostile nihil, nova culmina totis

Aedificet ripis, & saevum gentibus annem

Tibridis in morem domibus praevelet amoenis.

190 Hinc Poeni cumulant laudes, quod rura tyranno

Libera possideant: hinc obsidione solutus

Pannonius, potorque Savi, quod clausa tot annis

Oppida laxatis ausus jam pandere portis

Rursum

183 hic *vulg.* tueretur *MS.* 185 aptant *vulg.* 186 milite *vulg.* Sed limite jam *Basf. marg. Plant. marg.* 187 testis *MSS.* notis *MS.* tutis *conj. Heinsf.* 189 praevallet *Heinsf.*

184 *Generi tui Honorii sub ore,* nihil veriti, ne hoc invidiam illius moveat, ut æmulum te sui fastigii odio habeat.

186 Parum solidam hanc laudem dicunt historici. Videri potest Schæpflinus vir Ill. Alsatiae illustratæ T. I p. 219 it. 425. Ponamus, quia rarius illud opus est, quæ Marti. Bouquetus Scriptt. Franc. T. I p. 771 ad h. l. adscripsit, „Gallus certe Stilichoni gratias non egisset, si ejus perversa novisset consilia. Copiis enim Stilicho limitem imperii nudaverat, quo faciliorem Vandalis & Alanis aditum in Gallias præberet: sperabat quippe, perturbatis Occidentis rebus, omnium animos & studia in se versum iri, & absque ullo negotio filium suum Eucherium renunciandum esse Imperatorem.,,

187. *Totis ripis* itemque *testis* auget beneficium pacis ita late patentis: *tutis* rem ipsam declarat.

188 *Sævum gentibus annem* dicit Rhenum, sævum & metuen-

dum propter gentes accolas, Germanos communi nomine dictos, verum populorum nominibus & moribus distinctos.

189 *Prævelet*, simile verbo prætexat, tegat tanquam velis quibusdam pictis. Magis placet mihi quidem hæc Metaphora, quam alteram, quæ esset in *prævallet*. Neque enim de munitione ac tutela hic sermo est, sed de amœnitate ripæ, quæ cultis domibus ornata & quasi velata est.

190 Tyrannus, qui hic memoratur, Gildo est. De *bello Gildonico* librum Claudiani habemus.

191 *Obsidionem* dicit more Romano, quo *obsidere* dicitur etiam, qui in proximo assidet hostis, & nocendi occasionibus intentus est, licet circumdare urbem & operibus claudere ob paucitatem non possit. Ita Plin. Pan. 81 de feris venatione submotis, *obsidione quadam liberatus agrestium labor.* Sicut hodie nomen suum servat, & incolis impertit, qui vocantur *die Sanstraemer.*

- Rursum cote novat nigras rubigine falces,
 195 Exesofque situ cogit splendere ligones,
 Agnoscitque casus, & collibus oscula notis
 Figit, & impresso glebis non credit aratro.
 Exsectis, inculta dabant quas sæcula, silvis
 Restituit terras, & opacum vitibus Istrum
 200 Conserit: & patrium vectigal solvere gaudet,
 Immunis qui clade fuit. Te fospite fas est
 Vexatum laceri corpus juvenescere regni.
 Sub tot principibus quæcumque amisimus olim
 Tu reddis. solo poterit Stilichone medente
 205 Crescere Romanum vulnus textura citatrix,
 Inque suos tandem fines redeunte colono,
 Illyricis iterum ditabitur aula tributis.

Nec

- 194 rubras MS. unde scabras conj. Heins. 196 agnoscis causas Vic.
 Vien. Junt. Bas. Plant. MSS. agnoscitque casus Ald. Vien. marg.
 Reph. & rel. ex MSS. agnoscit causas conj. Barth. & habet MS.
 197 cedit Bas. Plant. Barth. 2. 204 te reddi solo poterunt-
 Crescet MSS. 205 vulgus Cuj.

194 *Nigras* etiam *rubigine falces* dici posse, h. e. obscuras, ostendit ex Propertio 2, 19. 55 ipse Heinsius, qui *scabras*, velut proprium rubiginis & naturale epitheton rubiginis, hic mallet. Verum & hic de Heinsii consilio dedit Brouckhusius, *Sed tamen & scabra teritur rubigine macro*. Apud Luca. 1, 243 utrumque jungitur, *Et scabros nigra morfu rubiginis, enser*.

196 *Oscula figere terræ*, vel ut hic *collibus antiquissimæ simplicitatis religio*, jam usurpata ab Homericæ Agamemnone Od. Δ, 522 καὶ κύμα ἀπρόσμενος ἢ παρὶς. Sic Ulysses Od. N, 354 κύσε ζείδωρον ἀγῶσαν. Cadmus apud Ovid. Met. 3, 24 *Peregrina* in quam novus civis advenit, *oscula terra Fi-*

git, & *ignotus montes* (ut hic *colles*) *agrosque salutat*.

197 *Non credit etiam impresso jam aratro colonus restitutus*, metuens ne somnium ex votis ortum sibi illudat. Figura, qua utitur etiam divinus poeta Pl. 126, 1.

199 *Opacum vitibus Istrum* jam fecerat Probus, de quo Aur. Victor c. 37 *Galliam, Pannoniasque & Mæsurum colles vinetis replevit*.

200 Videntur duæ velut classes fieri, aliorum qui vastata vel inculta colere & conferere incipiunt; bis data ad certos annos immunitas: aliorum, qui clade superiore immunes fuerant, certe non aucta sunt tributa, qui adeo gaudent solvere *vectigal patrium*, cui adfuevere.

207 *Illyricum* sedes præcipua turbarum illius sæculi. Vid. 5, 201.

- Nec tamen humano cedit cæleste favori
 Judicium. cingunt Superi concordibus unum
 210 Præfidiis, hostesque tuos aut litore produnt,
 Aut totum oppositi claudunt fugientibus æquor,
 Aut in se vertunt furiis, aut militis ense
 Bacchati laniant Pentheo corpora ritu:
 Infidias retegunt, & in ipsa cubilia fraudum
 215 Ducunt, ceu tenera venantem nare Molossi.
 Ominibus ventura notant, aut alite monstrant,
 Aut monitos certa dignantur imagine somnos.
 Pro quibus innumeræ trabearum insignia terræ
 Certatim petiere tibi. poscentibus ipse
 220 Restiteras, & mens aliorum prona favori,
 Judex dura sui, facibus succensa pudoris,
 Tarda verecundis excusat præmia caussis.
 Ergo avidæ, tantosque novi spe Consulis annos

Elusæ,

215 Molosum MSS.

210 *Litore proditus*, ac destitutus est præsertim Andragathius Maximi tyranni socius, de quibus Zosimus 4, 46 & 47. De Gildone Oros. 7, 36 *Gildo & ipse fugam molitus, arrepta navi in altum proventus, ac deinde revocatus in Africam, post aliquot dies strangulatus interit.*

212 *In se versi furiis* Andragathius, qui in mare se præcipitavit, Zosimus l. c. Arbogastes, qui manus sibi intulit, Zosim. 4, 58. *Pentheo ritu laceratum a militibus* Rufinum, ipse noster refert 5, 400 sqq.

215 Non videtur negligenda lætio manuscriptorum, *Molosum*, unde sententia hæc oritur, *DI in ipsa fraudum cubilia ducunt*, intell. vindicem, ceu Molossum: ut non DI comparentur Molossis, sed Principes vel eorum ministri, ultores fraudum. *DI ducunt* intell. eos, quos opus est, non expresso sub-

jecto: qualem ellipsin paullo ante notavimus v. 135.

217 *Monitos somnos* dicere voluit somnos eorum, quos monere aut monitos esse voluit DI. Hos dignantur imaginè & repræsentatione futurorum certa.

218 Pro his omnibus meritis tuis, Stilicho, quæ adhuc enarrata sunt, *innumera terra*, provinciæ ac civitates plures optarunt te consulem fieri.

222 *Tarda præmia excusat*. Non, puto, hoc vult, excusari a Stilichone Imperatorem, qui tam tarda sibi præmia tribuat: sed excusat, h. e. deprecatur præmia licet matura adeo, ut tarda potius debeant videri. *Verecunda* causæ sunt non tam veræ, quam modestæ.

223 *Tantos annos* pro tot, huic sæculo familiare, nec insolitum plane superioribus.

Elusæ, dominæ pergunt ad limina Romæ:

- 225 Si minus annueris precibus, vel cogere certæ
Cunctantem, votoque moras auferre paratæ,
Conveniant ad testæ Deæ, quæ candida lucent
Monte Palatino. Glaucis tum prima Minervæ
Nexa comam foliis, fulvaque intexta micantem
230 Veste Tagum, tales profert Hispania voces:

*„Cuncta mihi semper Stilicho, quaecumque poposci,
Concessit, tantumque suos invidit honores.*

Augusti potuit soceri contemnere fasces:

Nam negat & genero. si non ut ductor, ab orbe,

- 235 *Quem regit, accipiat saltem cognatus ab aula.
Exiguumne putet, quod sic amplexus Iberam
Progeniem nostris immoto jure nepotes
Sustinet, ut patrium commendet purpura Baetis?
Quod pulchro Mariæ fecundet germine regnum?*

Quod

225 annuerit al.

236 putet MSS.

228 Hispaniæ primæ provinciæ-
rum, patriæ Theodosii, dat pro
corona *Folia Minervæ*, ramos oleæ,
cujus arboris feracem præter cete-
ras terras esse Hispaniam, constat.
Hinc ramum olivæ tenet etiam in
nummis Hadriani. *Glaucis* etiam
fructus olivæ dixit noster 20, 271.
De foliis Plin. 16, 24 *Oleæ superna
candidiora, & minus levia*. Nempe
glaucus color ex viridi & albo
mixtus est. Porro Hispania est
intexta Tagum micantem, aurum e
fluvio suo quæsitum gerit vesti in-
textum, quæ vestis inde *fulva* est.

232 *Invidere* est non tribuere:
affectus nominatur, ut intelliga-
mus actum, qui proficisci inde
solet. Ut Horat. Ser. 2, 6. 83 *Ne-
que stpositi ciceris neque longæ in-
vidit avenæ* mus agrestis urbano:
ut Græce *ἰδόντος μοι τὸ σῶμα*,
invidisti mihi jus, in charactere
τὸ *μυρμολγῶν* apud Theophras-
tum. Ergo Stilicho Romæ suos
invidit honores, significat, non

dedit hoc petenti Romæ, ut Con-
sularatus honorem sibi oblatum re-
ciperet. Simili figura *contemnere
fasces* est non accipere sibi delatos.

235 *Cognatus* improprie ponitur:
affinis erat assumtus a Theodosio,
filiam suam Theodosii filio col-
locarat.

236 *Ibera* s. Hispana *progenies*
Theodosii filii, Vid. ad 7, 189. Hi
sunt, quos *nepotes* suos vocat Hi-
spania, quia pater illorum ipsius
filius.

237 *Immoto jure*, fide optima,
ut nihil sibi non datum a Theodo-
sio arroget, nihil juri pupillorum
suorum derogari patiatur.

238 *Purpura* Augustorum honori
est Hispaniæ unde orti sunt, quæ
hic Bæti fluvio signatur.

239 Illud de *secundo germine*
Mariæ omen est, vanum, ut poë-
tarum pleraque. Improbis Maria
obiit. Frustra itaque Stilicho *spe-
ratur* fururus *avus dominis*, Augu-
stis ex Honorio & Maria nascendis.

- 240 *Quod dominis speratur avus?*, Tum flava repexo
Gallia crine ferox, evinctaque torque decoro,
Binaque gesa tenens, animoso pectore fatur.
„*Qui mihi Germanos solus Francoſque ſubegit,*
Cur nondum legitur faſtis? cur pagina tantum
245 *Nescit adhuc nomen, quod jam numerare decebat?*
Uſque adeone levis pacati gloria Rheni?,
Inde Caledonio velata Britannia monſtro,
Ferro picta genas, cujus veſtigia verrit

Cæculus,

240 domini Baſ. & al. 247 vallata Brit. ponto conj. Heinf. ut 26, 188
vallata mari Scironia rupes. 248 ſecta vel puncta conj. Heinf.
pro verrit, lambit MS.

240 Hic pingitur Gallia, flava comam, crinita, ut illius reges, torquata, ut ille, a quo Manlius cognomen invenit Gell. 9, 13: gesa vibrans quod Gallicum telum eſſe vidimus ſo, 249.

243 *Francos* ſubegit tum Stilicho, certe repulit, qui non ita multo poſt Pharamundo duce rerum Gallicarum poſiti ſunt.

244 *Pagina* honorum, de qua Schol. Juven. 10, 57 *Aenea pagina* (lamina) quæ ante imaginem ſtans, omnes eorum gradus honorum inſcriptos continet, quam nunc dicimus tabulam patronatus. Hæc tabula igitur honorum Stilichonis nescit, non habet, nomen conſulis, quod jam numerare decebat adjectis numeralibus adverbiis iterum, tertium &c. Exſtant duæ tales tabule Stilichonis, quas damus in Prolegomenis, quarum altera conſulem nescit, altera bis conſulem habet.

246 *Caledonium monſtrum* quid eſſet, difficile eſſet dicere, Barthio ipſo putante, hoc nomine univerſim indicari monſtrum aliquod ignoratum; niſi exſtaret Martialis epigramma Amphith. 7 *Nuda Caledonio ſic peſtora præbuit urſo*. Nota tum ſatis erat poſt Agricolaſe victorias Britannia, cujus ſeptentrionalem partem incolebant Ca-

ledonii. Pingit poëta, & quis dixerit, an non viderit in nummo vel monumento alio? Britanniam urſi exuviis galeatam atque loricaſam, ut ille apud Virgilium Aen. 5, 37 *Aceſtes, pelle Libyſides urſa horridus*. Antiquiſſimum genus armorum docent Hercules, & illi in Statiſana Thebaide circa 1, 488 mox affines futuri, Polynices Leoninam indutus, apri vero pellem Tydeus. Sic videmus paſſim in nummis Africam capite elephanti galeatam etc. Nec eſt quod quis obijciat Eumenium Paneg. Conſtantini ſ. 6, 9 *Nemora Britannie ſine immanibus beſtiis prædicantem*, non minus quam terram ſine ſerpentibus noxiis. Non uſque quæ ille verum dicere poruit, potuit intelligere de Meridionali & cultiore parte. Forte jam tum ludo & joco ſibi habuere nobiliores urſorum genus, qua de re conſequentem legimus Eraſmum adagio Melitæus catellus p. 361 Wech ſed intolerabilis eſt, quod apud Britannos complures alunt græges urſorum ad ſaltationem, animal vorax & maleficum.

248 *Ferro picta genas* eadem ſeptentrionalis Britannia, unde nec falſo nomine Piſtor dixit noſter 7, 54 & 26, 417 *Ferro notatas ſeras* illis tribuit. Et Sidon. Car. 7, 244 eos *Ferro perarare genas* canit.

Cærulus, Oceanique æstum mentitur amictus,

250 „Me quoque vicinis pereuntem gentibus, inquit,

Me iuvat Stilicho, totam cum Scotus Iernen

Movit, & infesto spumavit remige Tethys.

Illius effectum curis, ne tela timerem

Scotica, ne Pictum tremere, ne litore tuto

255 Prospicerem dubiis venturum Saxona ventis.,

Tum spicis & dente comas illustres eburno,

Et calido rubicunda die, sic Africa fatur:

„Sperabam nullas trabes Gildone perempto

Nasci posse moras. etiam nunc ille repugnat,

260 Et tanto dubitat fasces praeberere triumpho?

Qui mihi Maurorum penitus lacrimabile nomen

Z 2

Ignorare

251 me iuvat MS. Hibernam vel Iberniam vel Hyberniam vulg. Iernam
Raphel. Berth. Ivernem it. Inermem MSS. Iernen Heinsh. 253 bella
vulg. tela MSS. vela conj. Heinsh. 254 toto vulg. tuto MSS. & Heinsh. 1.
255 aspicerem Raphel. Saxona MS. hic & al.

249 Eo ipso quod *cærulus* est Britanniae amictus, *mentitur* & assimilatur *æstum* s. aquam æstuantem Oceani. Vehementia fluxus & refluxus circa Britanniam facit, ut *æstum* dicere quam *undas* poeta maluerit. Ceterum in nummo Hadriani representatur nuda sedens in rupe hastata, acolinem sibi habens clipeum.

251 *Ierne léym* s. *ispis* vños antiquissimum & Orphicum nomen Hiberniae, Argon. 1179. Usus noster etiam 8, 33.

254 *Scoti* & *Picti*, septentrionalis Britanniae barbari, ad quos arceos illi muri transversii s. valla ab Hadriano, tum ab Antonino & Severo extructa & subinde magis ad septentrionem promota sunt, cujus rei plenissimam historiam debemus Horslejo in Britannia Romana. Verba, *ne litore tuto* etc. ita capienda, ne *prospicere* cum sollicitudine & metu opus esset, quia turum Stilichonis beneficio litus

erat, Saxona. Hunc tamen populum L circiter annis post ea tempora, de quibus hic agitur, sedem fluxisse in Britannia, constat.

256 *Spicis*, quas manu praefert fertilitatis signum, & capite cum *dentibus* ac proboscide elephantina, insignis Africa frequens est in nummis Hadriani v. g. apud Arschota. 39, 12-15 it. Severi, ut ibidem 53, 12. Elephantii exuvias in capite eo minus mirabitur, si quis cogitet speciem humana maiorem his deabus tribui, ut nominatim Africa a Plin. Epist. 7, 27.

257 *Rubicunda*: neque enim omnes Africani Aethiopes s. nigri.

258 *Trabes* consulares & *fasces* bello Gildonico meriti Stilicho: triumphus sine his insignibus summi magistratus mancus vidari potest.

261 *Penitus* jungendum videtur cum verbo *ignorare*: ita funditus deleta illa rebellio, ut ne nomen quidem auctoris vel partium illius audiat.

- Ignorare dedit.* Post has Oenotria lentis
 Vitibus intorquens ederas, & palmito largo
 Vina fluens, „Si vos adeo Stilichone curules
 265 *Augeri flagratis*, ait, *quas sola juvare*
Fama potest: quanto me dignius incitet ardor,
Ut praesente fruam, conscendentemque tribunal
Prosequar, atque anni pandentem claustra salutem?
 Talibus alternant studiis. Romanque precantes
 270 Pro cupctis hortantur eat. nec segnius illa
 Paruit officio, sed raptis protinus armis
 Ocior excusso per nubila fidere tendit.
 Transvehitur Tuscus, Apenninusque volatu
 Stringitur: Eridanus clipei jam fulgurat umbra.
 275 Constatit ante ducem, tetrica nec Pallade vultum
 Deterior, nec Marte minor. Tremuit orbe corusco
- Jam

262 post hæc vulg. has Heinſ. ex MSS. lentas MSS. 264 curulem MSS.
 266 incitet MSS. 274 subfulgurat MSS. forte recte.
 275 vultu al. 276 ore vulg.

262 *Oenotria* antiquo nomine
 Italiae utitur ad hoc ipsum, ut
 etiam illud insignium quæ dat ei,
 admonere lectorem possit. Nam
 a vini usu (ὦνός τις ὄνυς χυμῶν) *χρῆσθαι*
 dictam olim Italiae partem extre-
 mam ad Ortum, jam voluit Pisan-
 der apud Stephanum de verb. &
 pop. Sic & Serv. ad Aen. 1, 536 etc.
 Ceterum nondum observavi, utrum
 in monumentis nummorum vel
 alijs, hoc insigne vitis & ederae,
 quam Baccho sacram alioqui novi-
 mus, Italiae, quatenus Dea est,
 tributum sit. Splendida est imago
 in nummo Commodi ap. Arschot.
 51, 5 ubi orbi insidet cum galea
 turrita, hastata, manu tenens cor-
 nu copiae.

269 *Romam* etiam hic personam
 vel Deam facit Poëta, quæ roga-
 tu Provinciarum pergit a sede sua
 septicolli Mediolanum, ubi tum

erat sedes imperii, ad Stilichonem
 in aula morantem.

272 Meteoron illud describit,
 quod stellam cadentem antiqui,
 emungentem nostrum vulgus ap-
 pellat. Vid. 17, 111.

274 *Eridanus*, Padus hodie, ac-
 cipit & repercutit s. ut loquuntur
 Mathematici reflectit imaginem
 clipei, qua Roma, Minervæ instar,
 ornata est.

275 *Tetrica* epitheton Palladis
 etiam Martiali 10, 19 *Totos dat*
tetrica dies Minervæ. Tetrica pu-
la Ovidio Art. 1, 721 severe ab
 honestate. Martialis etiam *robis*
 vocat *tetricas* 7, 79. Horribile quid-
 dam ac severum notat.

276 *Clippens* non ad rutandum
 modo corpus pertinet, sed ad ter-
 rendum in primis adversarium
 tum fulgore politi metalli, tum
 sono laminæ ab hasta percussa.
 Vid. Burm. ad Petro. c. 56.

Jam domus, & summæ tergunt laquearia cristæ.

Tum prior attonitum gratis affata querelis :

„*Servatas, Stilicho, per te, venerande, curules,*

280 *Ornatas nec dum, fateor. Quid profuit anni*

Servilem pepulisse notam? defendis honorem,

Quem fugis; Et spernis, tanta quem mole tueris;

Rejpuis oblatum, pro quo labente resistis?

Quænam caussa moræ? quo me cunctabere rursus

285 *Ingenio? nullus Boreæ metus, omnis Et Austri*

Ora filet, cecidit Maurus, Germania cessit,

Et Janum pax alta ligat. te Consule nec dum

Z 3

Digna

280 annis malit Heinſ. 282 tota MSS. 284 quo jam al.

285 in Austrum MS. & astra MS. Eos & Auster al. unde

Auster & Eos conj. Heinſ.

277 Magnitudinem Romæ pingit, quæ cristis galeæ tergeret laquearia. Quidſi ſimile quid ſpectavit in Jove ſuo Olympico Phidias, quem neglecta quodammodo ſymmetria ita magnum fecit ſedentem, in templo licet maximo, ut vertice pene culmen teſti tangeret, eamque præberet intuentibus ſpeciem, ſi conſurgeret, teſtum capite ſublaturum: quod reprehendere videtur, qui narrat Strabo l. 8 p. 244. Forte voluit Phidias eodem, & magnitudinem Jovis, & *οὐρανὸς βασιλῆος* ſive demiſſionem ad humilitatem hominum, oſtendere.

278 *Attonitum* Stilichonem ad oblatam ſibi ſpeciem Deæ Romæ probaverim in hiſtoria, V. G. Bruti cum malum ſuum genium videt & audit, vel Curtii Ruſi cum videt ſpeciem Africæ: Stilicho debebat jam familiaritatem cum hac Dea contraxiſſe.

281 *Servilis nota* inuſta erat anno conſulatu Eutropii: hanc *pepulit* evertendo illo Stilichon. Obſervemus jucundam *ἐπαινον*, quæ rem duplici a facie conſiderat, duplex continet enthymema, licet

neutrum ſatis videatur firmum: poteſt enim quis defendere honorem, quem ipſe nolit ſuſcipere; aut recuſare quem defenderit. Interim ſpecioſa tamen & probabilis oratio, Quem quis defendit honorem, cum non debet fugere, cum optima ſit deſenſio, ſi illum ſuſcipiat.

283 In verbo *reſiſtis* eſt pictura Herculis alicujus, labentem jam molem oppoſito humero excipientis.

284 *Cunctari* ut *morari, properare* & ſimilia etiam tranſitive cum quarto caſu ponere ſolet noſter. Supra 10, 21 *Cunctatur mea vota ſocer*. Et 36, 322 *Non dubio Syrtis cunctabitur aſtru*. Plura dedit ex aliis ad h. l. Heinſius.

285 *Boream* & *Austrum* de barbaris illarum plagarum incolis poni, apertum. Eſt hic Chiaſmus, Germania poſterior ad priorem Boream pertinet, Maurus prior ad poſteriorem Austrum.

287 *Janum hic ligat Pax*, hoc eſt, ſi convenire cum aliis volumus noſtro, includit templo ſuo, ut *vincula* dicuntur pro omni cuſtodia. Magis tamen placet, quia magis

*Digna feror? titulumne levem, parvique nitoris
Credimus, Augusti quo se decorare fatentur?*

- 290 *Sub juga quo gentes captivis Regibus egi?
Num, si prodigiis casus natura futuros
Signat, polluimur macula. quod reris, Eois
Omen erat. Quamquam nullis mihi cognita rebus
Fabula. vix tanto risit de crimine rumor.*
- 295 *Opprobrii stat nulla fides, nec littera venit
Vulgatura, nefas: in quo vel maxima virtus
Est tua, quod, nostros qui consulis omnia Patres,*

De

- 289 quod MSS. qui al. quem conj. Heinsf. 291 num MS. quod placet.
292 rebus Eois vulg. reris ex MSS. Heinsf. quod nomen eois Omen
erat MS. 293 erimen erat MSS. opprobrium MS. credita MS.
294 discrimine MSS. 295 opprobriis vulg. opprobrii MS.
quod placet, Littera S adhaesit ex stat, quod sequitur.

magis cum Mythologia (quæ hic pro Vero est) convenit, Virgiliana descriptio Aen. 1, 293 *Dire ferro & compagibus altis Clauduntur belli porta. Furor impius (non Janus) intus Sæva sedens super arma, & centum vinctus ænæis Post tergum nodis fremet horridus ore cruento* Janus mitis Deus, felicitatis auctor etc. Nec dum h. e. ne nunc quidem, postquam tuo beneficio ita honorata, ita pasata suum te digna feror, habeor, putor. Ita oconculcata a barbaris, contempta ab hostibus rep. consulatum si quis dedignetur non est mirandum. Hic contra se habent omnia.

289 *Augusti fatentur se decorare consulatu, altero se omisso: ut fatetur dixisse, ait fuisse celerrimus, & l. g. a. Heinsiana emendatio ambiguitatem inducit.*

290 *Quo, Intell. fine, consilio, fructu? Ut Quo mihi divitiæ, si non conceditur usus?*

291 Hinc incipit occupatio objectionis, Consulatum ita pollutum esse consule Eutropio, ut vir

magnus illum inerito dedignetur. Respondet autem duo Poëta, primum illud vel malum omen vel dedecus ad solum Orientem & consulatum Byzantinum pertinet, Romæ nec auditum certe non ereditum: deinde a v. 311 si ponamus, esse pollutum ab Eunueho consulatum, per te, Stilicho, debet ille inajestatem suam recuperare. *Prodigi* instar fuisse illum consulatum multa cum exaggeratione cecinit poëta in primi pariter ac secundi libri in Eutropium ingressu. Nunc Romam facile ita loquentem, Quod putas omen vel crimen adeo fuisse illum Eutropii consulatum, non erras plane; sed erat tantum imperio Orientis.

293 *Nullis -- rebus*, non pompa, vel processu, non edictis, non factis, Romæ consulatus Eutropii oculis ingestus est.

297 *Consulere patres* proprium consulis inuans, a quo nomen habet: duplicem accusativum habet hoc verbum, ut *doces, rogo*, similia, alterum nempe Græcum, omisso *verbo, secundum, quod ad.* Lauda-

- De monftris taceas. pellendi denique nulla
Dedecoris fanctum violant oracula cætum,
300 Nec mea funeftum verſavit Curia nomen.
Pars ſcleris dubitaſſe fuit. quæcumque profana
Pagina de primo veniſſet limite Phæbi,
Ante fretum deleta mihi, ne turpia caſtis
Auribus Italiæ fatorum exempla nocerent.
305 Publicus ille furor (quantum tua cura peregit!)
Secretum meruit. lætetur quiſquis Eous
Scribere deſierit: faſtos portenta Gabinos
Iſta latent. propriam labem terſiſſe laborent.*

Z 4

Cur

- 297 taceas pellendis denique ante Heinf. 301 par ſcleri conj. Heinf.
303 delara MSS. 308 raliſſe placet Heinf. texiſſe, ſtrinxiſſe,
traxiſſe, tranſiſſe MSS.

Laudatur Stilicho, quod de Conſulatu Eutropii nihil ad Senatum Ro. retulerit, quod facere, licet Conſul non eſſet, poterat.

298 *Oracula nulla dedecoris* hujus pellendi, nullum edictum, nullum reſcriptum, epiſtola nulla de Eutropii pœna, Romam venit aut ad ſenatum Ro. Reſcriptum Arcadii de ea re miſſum ad Aurelianium Præſectum Prætorio Orientis l. 17 C. Theod. de Pœnis. *Oraculorum* nomen de talibus Principum imperiis ea tempeſtate adhibebant. Sic l. 51 C. Theod. de hæret. ubi vid Jac. Gothofr. Porro hæc oracula, talia reſcripta de Eutropio, *violatura* erant, ſpudore quidem certe affectura *ſanctum cætum* Senatus Romani. Itaque Romana *Curia* non *verſavit*, neque retulit in faſtos, neque ex iis delevit *funestum* Eunuchi nomen.

301 *Dubitaſſe*, an forte in honorem Arcadii etiam per Occidentem Eutropius agnoſcendus eſſet Conſul? De hac ipſa re, inquam, dubitaſſe & animi pependiſſe, jam fuit *pars ſcleris*. Quin quidquid indignum & indecorum Conſtantinopoli mitteretur, (*primus times*

Phæbi eſt Oriens) illud antequam mare trajiceret exceptum atque *deletum*, abolitumque eſt.

303 *Turpia fatorum exempla*, non, puto, hoc ſenſu dixit, quaſi fata ipſa turpia eſſent: ſed hoc vult, fato quodam exiſtiſſe illa exempla turpia; Stilichonem tamen interceſſiſſe, ne ea ſtatim innotecerent Italiæ, & ibi quoque nocerent, ne veteris etiam Romæ Conſulatus ad exemplum novæ evileſceret.

305 *Furor* fuit, Eutropium eſſe Conſulem, *publicus* fuit, toti Orienti innotuit: & tamen *cura* tua, Stilicho, ſecretus manſit & occultus Italiæ. *Meruit enim ſecretum* hic ſignificare conſecutus eſt, ita apparet rem ipſam conſideranti, ut hic ipſe locus ad illum intellectum firmandum vel maxime valeat.

306 *Latentur* Græci, quod Arcadii juffu deſierunt ſcribere nomen inſauſtum in faſtis: *Gabini* h.e. Romani, Italici, *faſti* (vid. 24, 83) plane ignorant hoc nomen, quod portentis inſtar inceſtavit Græcos. *Propriam* ſibi non communem cum Italia *labem* arque maculam eluere ſtudeant.

- Cur ego, quem numquam didici sensive creatum,
 310 Gratuler exentum? Delicti pœnitet illos:
 Nos nec credidimus. Fuerit tamen omnibus unum
 Crimen, & ad nostras manaverit usque secures:
 Plus ideo sumenda tibi fastigia juris,
 Ne pereat tam priscus honos, qui portus honorum
 315 Semper erat. Nullo sarciri Consule damnum,
 Excepto Stilichone, potest. Bene præscia tempus
 Mens tua distulerat, titulo tunc crescere posses;
 Nunc per te titulus. Consul succurre gravatis
 Consulibus, quicumque fuit, quicumque futurus.
 320 Annum redde tuum, quem mox secura sequatur
 Posteritas, nec jam doleat defensa vetustas.
 Sit trabeis ultor Stilicho, Brutusque repertor.
 Libertas populi primo tunc Consule Bruto
 Reddita per fasces: hic fascibus expulit ipsis
 325 Servitium: instituit sublimem Brutus honorem:
 Afferuit Stilicho, plus est servasse repertum,
 Quam quævisse novum. Quid tardius ore rubenti
 Annuis, & solitus frontem circumfluit ignis?

Tandem

309 quæ vulg. 310 gratulor vulg. 311 nec nos al. nos nec credimus Vic. credamus Vien. 313 fast. rerum MS. vitæ MS. 320 suum malit Heinſ. 323 te consule, Brute MS. 327 verendo ante Heinſ. 328 insolitus vulg. an sol. Barth. ex MS. en vel ut solitus vulg. conj. Heinſ. pro ignis MSS. amnis.

313 Plus hic idem valet, quod tanto magis, ut Galli, a plus forte raison. Etiam Cicero solet non plus quam ponere pro non magis etc.

314 Portus honorum, in quo acquiesceret ambitio & cursum honorum finiret.

315 Damnum quod fecit consulatus sue existimationis, per indignitatem Eutropii, non potest ullo alio Consule sarciri.

320 Annum hunc, nomine tuo præscribendo, redde tuum. Stilichonis enim annus est, quo ille Consul fuit. Hunc annum sequi,

Consulatum suscipere, quem Stilicho non dedignatus est, annos Romanos suo nomine signare, post ea nemo dubitabit. Defensa tanquam amuleto nominis tui, Stilicho, vetustas non amplius dolebit in suis successoribus fuisse eunuchum.

328 Solitus ignis, rubor ille, pudoris color, qui circumfluit cum sanguine: quamquam etiam ipse ignis motus fluendi verbo solemniter solet exprimi. Flare, flere, flamma, flagrare ex naturali sono videntur facta omnia.

Tandem vince tuum, qui vincis cuncta, pudorem.

330 *Hos etiam, quamvis corrumpi munere nullo*

Te certum est, mirare, libens ac suscipe cinctus,

Quos tibi divino mecum Tri onia duxit

Pectine. tincta simul repetito murice fla

Contulimus pensis, Et eodem nevimus auro,

335 *Aurea quo Lachesis sub te mihi saecula texit.*

Hic ego promissam sobolem, sperataque mundo

Pignora praelusi. veram mox ipse probabis

Me vatem, nostraeque fidem venientia telae

Fata dabunt., Dixit, gremioque rigentia profert

340 *Dona, graves auro trabeas. Insigne Minervam*

Spirat opus. rutilis hic pingitur aula columnis,

Et sacri Mariae partus. Lucina labores

Z 5

Solatur:

339 vincis quo MSS. 331 posse queas Vic. Vien. Ald. & MSS. nosse queas MS. sed te certum est jam Basf. 336 his ego malit Heinfs.

340 Minervae ante Heinfs. qui Minervam dedit ex MSS.

342 dolores al. sed labores etiam Vic. & Vien.

331 *Mirari* etiam hic non est ille motus ab ignorantia causarum vel modi, quo aliquid existit, ortus; sed significat magnum studio nostro dignum in utramque partem putare, ut in illo Stoicorum Nil *admirari* apud Horatium 1, 6. 1. Vult Roma, Stilichonem *mirari cinctus*, quos offert, hoc est pulchros, se dignos, expetendos, lubenter accipiendos putare. *Cinctus* esse ornamenta consularia illius temporis, *Lorum* illum, ostendi ad 7, 3. Huc convenit illud, quod mox dicitur, *duxit Tritonia*, quod muricis h. e. purpure & auri fit mentio. Minervam esse Tritoniam eandemque non texendi modo artis magistram, verum etiam sapientiae rectoricis & bellicae auctorem, hic recordabuntur lectores.

334 Splendide dictum, sed quod nimis scrupulose exquirere ad verum non licet: certe illud eodem non est ad vivum refecandum.

Hoc vult, si figuram tollas, aureus ille Lorus consularis symbolum est felicitatis, quam fila aurea, de colo Lachesis primae Parturum ducta, signant.

336 *Hic ego*, in hac veste, vel *his ego* filis lori & trabeae consularis *praelusi*, divinatione quadam usa intexui, figuram sobolis quae ex nuptiis filiae tuae Mariae cum Honorio mundo promittitur. Hic nempe sumit occasionem poeta intexendi omina pro felici partu Mariae, cujus picturam hic Roma in veste Consulari (quae *Pissa* jam aliquamdiu esse solebat) exhibet: ut clipeo Aeneae posterorum illius fata inscribit Virgilius.

340 Vix decernas, ultra lectio elegantior sit, *Opus Minervae spirat*, vivere videtur, ut *spirantia molliter ara* Maronis: an *opus spirat Minervam*, h. e. indicat artificem. Conf. 8, 592.

341 *Rutilae* columnae ex maiore porphyretico.

- Solatur: refidet fulgente puerpera lecto.
 Sollicitæ juxta pallefcunt gaudia matris.
- 345 Susceptum puerum redimitæ tempora Nymphæ
 Auri fonte lavant. Teneros in flamine rifus,
 Vagitusque audire putes. Jam creverat infans
 Ore ferens patrem: fed avus maturior ævi
 Martia recturo tradit præcepta nepoti.
- 350 Parte alia fpumis fucantem Serica frena
 Sanguineis, primæ signatus flore juventæ,
 Eucherius flectebat equum, jaculisque vel arcu
 Aurea purpureos tollentes cornua cervos
 Aureus ipfe ferit. Venus hic invefta columbis
- 355 Tertia regali jungit connubia nexu,
 Pennatique nurum circum ftipantur Amores
 Progenitam Auguftis, Auguftorumque fororem.

Eucherius

344 matri conj. Heinf. 346 in flam. MSS. 348 Stilicho' mat. ero
 vulg. ex gloss. fed avus etiam Conj. & MSS. plur. 350 fumantem
 vel fpumantem fere al. fucantem etiam Baf. marg. undantem MS.
 356 torum MSS.

344 *Pallefcunt gaudia.* Uno verbo mirifice auget affectum. Magnum ex magno metu gaudium habet aliquid terrori fimile, tam vehemens quidem, ut aliquot matres inſperatus ſybitusque filiorum, quos mortuos putabant, conſpectus interfecerit.

346 *Auri liquidi fons* ne Midam faciat, metum ego. Si voluit poëta ſignificare materiam filiorum, quæ fontem i. aquam repræſentant, malim argentum adhibuiſſet. Sed fontis nomine forte intellexit pelvim auream.

347 *Jam* in novo velut loculamento operis acu picti, exhibetur puer adultior. Tales divisiones magnæ picturæ in diverſas velut tabulas amant poëtæ: tales quidem invenies in omnibus illorum clipeis. Tales alias quoque in uſu,

quod olim oſervavi ad Quinſtiliani ſiparium 6, 3. 72.

350 *Equus fucat frena* h. e. tingit ſpuma ſanguine permixta. Vid. 8, 549. it. 35, 202 & ex aliis Heinf. ad h. l.

353 *Hic, puto, antea & parpareos*, ad colorem filorum veſtis ſimpliciter reſpicere, & ad corruptum jam illius ſæculi de artibus judicium, cum non modo picturas in veſte circumferre, ſed coloribus etiam naturæ repugnantibus conſtantes, pulchrum eſſet.

355 *Tertium* hoc conjugium poëta modo ominatur, & deſtinat Eucherio Stilichonis filio ſororem Honorii Gallam Placidiam. Sed vanum omen fuiſſe, docet hiſtoria. Eucherius jufſu Honorii interfectus, Placidia nupſit Atraulpho Viſigothorum R. & poſt Fl. Conſtantio. Vid. Tabula Geneal.

Eucherius trepido jam flammea sublevat ore
 Virginis: arridet læto Thermantia fratri.

360 Nam domus hæc utroque petit diademata sexu,
 Reginasque parit, Reginarumque maritos.

Talibus invitat donis, dextræque gerendum
 Diva simul porrexit ebur. Sollennibus urnam
 Commovet auspiciis, avibusque incepta fecundat.

365 Tunc habiles armis humeros Dea vestibus ambit
 Romuleis. Latii fœderunt pectore cultus,
 Loricæque locum decuit toga. talis ab Istro,
 Vel Scythico victor rediens Gradivus ab axe,
 Deposito mitis clipeo, candentibus urbem

370 Ingreditur trabeatus equis: spatiosa Quirinus
 Frena regit: currumque patris Bellona cruentum
 Ditibus exuviis, tendens ad fidera quercum,

Praece-

338 timido *vulg.* tepido *It.* tumido *MS.* 359 retro *It.* tetto *MS.*
 362 regendum, tenendum *al.* gerendum *etiam Bas. marg.* 371 cruen-
 tat *vulg.* cruentum *MSS. It. Vien. Bas. marg.* cruentam *post Gron. Heinsf.*
 372 tendentem *vulg.* tendens *jam Plant. marg. Barth.*

358 *Trepido ore* vel timidum pudorem virginis notat, vel cupidum sponsi.

36 Qui erant invidi Stilichoni domas, vel post casum illius ingeniosi, poterant hunc versum trahere ad objectam Stilichoni cupiditatem imperii in filium suum transferendi.

362 Huc usque descripsit poeta figuras togæ pictæ, quam Roma Dea offerret Stilichoni, nunc pergit narrare.

363 *Ebur, sceptrum* illud *eburnam* e quo *surgit aquila*, ut est Juvenal. 10, 43, quod Diptycha etiam dant Consulibus. Sed quod est de *urna solentibus auspiciis commota*, hic forte aliquid de veteri auspiciorum ritu latet, simile sortibus, quales erant Præneltinæ; ut fuerit hoc ipsum felix auspicium, si de urna commota exiret aliquid,

quod secundum rei, de qua ageretur, eventum sponderet. Illud quod concussa urna prium exsilit, vel a puero ad eam rem adhibito extrahitur, fors est. Sed de sortibus pariter & *avibus* s. pullis *incepta secundantibus*, difficile est, pauca dicere.

365 *Ambit* active postum imitatione Virgilii Aen. 10, 243 ubi Vulcanus clipei *oras ambit auro*.

368 Triumphum quandam Martis describit, cui dat equos albos, trabeam, Romulum aurigam, pro antiquo more, quo filii triumphum patris in curru comitantur, Bellona, quæ hic filia Martis est, tropæum præfert etc. Arripuerunt certatim poëtæ recentiores hanc antiquorum rationem picturas morum & vitæ Protopæis hoc genus intexendi.

- Præcedit: liſtorque Metus cum fratre Pavore
 Barbara ferratis innectunt colla catenis,
 375 Velati galeas lauro: propiusque jugales
 Formido ingentem vibrat fuccincta securim.
 Vidit ut optato ſe Conſule Roma potitam,
 „Nunc, ait, *Elyſii locos irrumperè campi,*
Nunc libet; ut tanti Cariis miracula voti
 380 *Fabriciſſque ſeram, famæ qui vulnere nuper*
Calcatam flere togam. Jam prata choreis
Pulſent, nec rigidos pudeat luſſiſſe Catones.
Audiat hoc ſenior Brutus, Pœniſque tremendi
Scipiadae, geminis tandem quod libera damnis
 385 *Unius auxilio faſces Libyamque recepi.*
Quod ſupereſt, unum precibus, fortiſſime Conſul,
Adde meis; Urbique tuum largire parumper,
Quem rogat, adventum: quam tu belloque fameque
Depulſam terris iterum regnare dediſti.

Splendida

- 373 pudore *al. apud Heinf.* 374 terga *vulg.* colla *jam Baſ. marg.*
Sic 26, 293. 380 vulnere *conj. Heinf.* 389 depulſa *vulg.*
ſed depulſam Vic. Vic. Barth.

377 Manet in opere ſuo, in ſin-
 gendo, Poëta. Non perſequitur
 ipſam hiftoriam, quid Mediolani
 actum ſit & in aula: ſed facit Ro-
 mam primo gratulantem antiquis
 conſulibus apud Elyſium, deinde
 novo Conſuli jam ſuo ſupplican-
 tem, ut velit in urbem venire.

379 *Votam*, res votis expetita,
 ut in ſacris *promiſſiones*, res pro-
 miſſæ.

380 Non puto ita miſcuſſiſſe Me-
 taphoras Claudianum ut diceret
 quod accuſatur a ſummo viro,
togam Famæ vulnere calcatam: ſed
famæ vulnere iſti, a fama ad in-
 feros delata vulnerati, trifti nun-
 cio de tanta turpitudine Eunuchi
 Conſulis accepto, *flere togam*
 Romanam Conſularemq; ita *con-*
calcatam etc.

383 *Senior Brutus*, Tarquini ex-
 pulſor & interfeſtor, nẽ quis Ce-
 ſaris interfeſtorem intelligat, quem
 laudare aulico homini cum non
 licebat.

385 *Faſces conſulares* ab Eutro-
 pio pollutos & conculcatos; *Li-*
byam ſ. Africam ereptam pene im-
 perio a Gildone.

387 Quod *Urbem* a ſe ipſa vide-
 tur diſtinguere, cogitemus & ani-
 mo effingamus Romam quæ loqui-
 tur, tanquam genium præſidem,
 vel animam adeo urbis rerum
 domine.

389 *Depulſam*, ſi eſt a Poëta, ut
 probabile eſt, ponitur ut *deſenſam*,
 quod eſt plane ſynonymum. *De-*
ſendere enim idem eſt quod de-
 pellere. Sic deinde 24, 171 *Deſen-*
ſurus morbos & depulſurus eadem
ſententia

- 390 *Splendida suscipiant alium te Rostra Camillum.*
Utterem videant servatoremque Quirites.
Et populus, quem duxer ames: quibus Africa per te,
Nec prius auditas Rhodanus jam donat aristas:
Ut mihi vel Massyla Ceres, vel Gallica profuit
- 395 *Fertilitas, messesque vehant nunc humidus Auster,*
Nunc Aquilo: cunctis ditescant horrea ventis.
Quæ tunc Flaminiam stipabunt millia vulgi!
Fallax ô quoties pulvis deludet amorem
Suspensum, veniens omni dum crederis hora!
- 400 *Spectabunt cupidae matres, spargentur Et omnes*
Flore viae, superes cum Pythia culmina Consul

Ardens,

- 393 *ames al. amans Vien.* 395 *ferant, ferat, vehat al.* 398 *rumor*
al. pulvis Vic. Vien. 401 *superet — limine ante Heinsh.*
Pincia, Phicia, Phitia MSS.

sententia dici, animadvertemus. Sed erunt fortasse, quibus magis placeat, Romam a Rufino ac Gildone terris depulsam iterum nunc illis regnare.

392 *Duxer ames* h. e. beneficio afficis, eoque ipso amare te ostendis, quod Ducem te illi, Præto-rem, (Prætozem, *σπαρτην*) Con- sulem præbes. Ita ille apud Quint. 6, 3. 93 *Amas me, quod te non vidi* i. gratum mihi fecisti, quod meo te conspectui subduxisti, ut te vi- dere non cogeret. Ceterum hic ad *populum*, synesi, h. e. intelle- ctione consueta infertur *quibus*: multitudinem enim populus con- tinet. Respicitur porro illud Stili- chonis beneficium, quod Romano populo commeatum & ex Africa parauit, & ex Gallia secundo Rho- dano devectum. *Massyla Ceres* fru- mentum ex illa parte Africa. Vid. 18, 401 sqq. it. 24, 91.

396 *De Aquilone* proprie dicto hoc intelligi non potest, arbitrator. Sed indiscretiam notat ventum a septentrionibus spirantem, quo opus est solventibus a litore ostiis Rhodani vicino versus Italiam, li-

cet deinde ab Occidentali vento adjuvari ille cursus debeat. Aquilo proprie dictus versus Hispaniam navem ageret.

397 *Flaminia* via inter Romam & Ariminum, in quam incidunt, qua pergunt, qui veniunt Me- diolano.

398 *Pulvis deludet amorem.* Conf. 24, 4. 26, 455. Prospiciunt vias, qui exspectant, qui amant facile credunt etc.

399 *Suspensus amor*, fluctuans inter spem & metum, ut ea quæ a filo pendent. Item homines se erigunt in digitos, & suspensio sic vestigio stant, cum prospicere vo- lunt. Sic Græci *ἀνιστάμενοι* protento capite exspectare.

401 *Pythia culmina* simpliciter intelligo triumphum, honorem laureæ. Laurum Apollini sacrum, nominatim Pythio s. Delphico, ne- mo ignorat; cui non occurrit il- lud Ciceronis carmen, *Cedant ar- ma togæ, concedat laurea* h. e. tri- umphus *linguæ*? Neque *culmen* pro honoris fastigio insolitum. His, qui *Pythia limina* legunt & tem- plum Apollinis intelligunt, obsta-

re

Ardus, antiqui species Romana Senatus.

Pompejana dabunt quantos proscenia plausus!

Ad cælum quoties vallis tibi Murcia ducet

Nomen

404 *Martia ante Heinſ. ſed vidit Barth. legendum eſſe Murcia.*

te videtur verbum *superes*: requiratur enim *superabis*. Deinde ostendendum erat templum Apollinis ad viam Flaminiam. Indicare vult poeta habitum iri Stilichoni urbem ingredienti honores omnes triumphales, cum hic illius ingressus triumpho quovis sit potior. Huc pertinet illud *Ardus*, huc *species antiqui Senatus*.

403 *Pompeji* theatrum foro suo imminuit, credo, in cujus gradibus magna hominum multitudo (octoginta millia memorant, nescio qua fide antiquarii) arbitrari quæ in foro fierent potuit. *Proscenia Pompejana* videntur hic dici ipsum hoc forum, & Porticus circumpositæ. Credibile enim mihi fit, illos gradus, quibus Veneris ædes imposita fuit; respexisse non scenam angustam cujus pars proscenium, sed has porticus, hoc forum, ut qui in illo agerentur Ludi scenici, vel quicumque alii, eos inde populus spectare posset. Hinc ex Tiro-ne Tullio memorat Gellius 10, 1 *Academ Victoriam (Veneris pulchre emendat Ernestus ad Suero. Claud. 21) cujus gradus vicem theatri essent*: & Tertull. de spectac. 10, 4 *Pompejus M. solo Theatro suo minor, cum illam arcem omnium turpitudinum extruxisset — ad dedicationem edicto populum vocans non theatrum, sed Veneris templum nuncupavit*, cui subjecimus, inquit, gradus spectaculorum. Nempe nondum habuerat ad illud tempus Roma Theatrum immobile: in foro faciebant sibi spectacula, qui ludos darent, auferenda finitis ludis: quod fiebat etiam in tribunalibus judiciorum. Theatrum Pompeji non scenicis tantum ludis aptum erat, quæ posterior & angustior

nominis significatio est; sed spectaculorum omni generi, quod apparet ex Plutarcho in Vita p. 647, A. Scena post adjecta, lignea, semel iterumque combusta, instaurata. Vid. Alco. ad Cic. in Pisto. c. 27. Sueto. Aug. 38. Tac. An. 6, 45. iterum Sueto. Claud. 21 & Calig. 21. *Proscenia* sunt, ubi actores agunt. Itaque, ut dixi, hic intelligi debet ipsum forum, nec exclusis ipsis adeo gradibus: ubi congregata magna hominum multitudo plaudet Stilichoni. *Proscenia Pompejana* memorat etiam paullo post hæc tempora Symmachus epist. 10, 22 *Alii triumphis suis hæc dona servassent, ut posita lauro (triumphali in gremio Jovis Capitolini) novis actoribus personarent Pompejana proscenia*. Idem, ut Præfectus urbis, rogat Theodosium jun. & Arcadium Augustos (10, 16) *Curules, ac scenicas voluptates Circo & Pompejanæ caveæ suggeratis*.

404 *Murcia vallis*, ubi templum Veneris Murciae. Viderur nos respexisse Liv. 1, 33 *Latinis, ut jungeretur Palatio Aventinum* (interponendis inter utrumque collem jam inædificatum domibus, quibus illi continuarentur) ad *Murcia* (Veneris templum) *data sedes*. Est nempe hic Circus maximus: Varro L. L. 4, 32 p. 37, 11 *Intimus Circus ad Murciam vocatus*. Vid. Scal. ad Fest. *Murcia Dea*, & Viri docti in descriptione Urbis, ubi de Circo Maximo inter Aventinum & Palatinum montes interjecto, s. de Regione XI, ut Nardi. 7, 1. Apposite Symmach. 10, 22 *Malo fremitum Murciae* (sic leg. pro Martiæ) *vallis exponere, atque illam quadrigarum distributionem etc.* Circus non minus quam Theatrum

405 *Nomen, Aventino Pallanteoque recessu!*

*Nunc te conspiciam castris, permitte, relictis,
Mox & cum genero trabeis visura secundis.,,*

Hæc dum Roma refert, jam fama loquacibus ales
Pervolat Oceanum linguis, & mille citatos

410 Festinare jubet procures: nullique senectus,
Non iter, hibernis obstant nec flatibus Alpes.

Vincit amor meritū pridem, clarique vetustis
Fascibus ad focii properant & vindicis annum.

Sic ubi fecunda reparavit morte juventam,

415 Et patrios idem cineres, collectaque portat
Unguibus ossa piis, Nilique ad litora tendens
Unicus extremo Phoenix procedit ab Euro;
Conveniunt aquilæ, cunctæque ex orbe volucres,
Ut Solis mirentur avem. procul ignea lucet

420 Ales, odorati redolent cui cinnama busti.

Nec

405 recessu, recessus, recursus, recursum MSS. 'recessum placet Heinsh.

408 alis ante Heinsh. Sic 28, 597. volacibus MS. Hinc Heinsh. conj. sona-
cibus alis Pervolat Oceanum: linguis & mille &c. 412 Putat Heinsh.

Vincit amor meritis — & consulis annum. 414 secundam

MSS. male. 416 tandem ante Heinsh.

trum Pompeji, multitudini promiscuæ, & plausui magnis viris tribuendo, aptus.

405 Aventinus & Palatinus formant recessum, velut specum, unde resonat imago s. echo plausus. Sed pulchre etiam nomen dicitur recessum his montibus, i. reflexum, relatum, repulsum. Conf. 28, 617. Fons est Horatij illud, quod suavitatis causa apponam, Car. 1, 20. 3 Datus tu theatro (Pompeji, ut observat Vet. Schol.) cum tibi plausus — ut — Fluminis ripa, simul & jocosâ Redderet laudes tibi Vaticanæ montis imago. Addamus & hoc, qui triumphali via per urbem pergeret in Capitolium, ei plausum dari de Pompeji theatro, deinde etiam de Circo potuisse.

407 Cum genero Honorio ut alterum Consulatum gereret, non contigit Stilichoni. Fuit consul iterum A. C. 405 cum Anthemio.

408 Loquacibus linguis sunt Ablativi consequentiæ, cum interim loquaces essent linguæ, quas habet Fama ales s. volucris, alata, innumerabiles, cui quot sunt corpore pluma, Tot linguæ, totidem ora sonant Aen. 4, 181.

413 Prindicem vocat cum respectu ad Eutropium. Vid. ad 280.

414 De Phœnice habemus & Claudiani nostri Eidyllion n. 44. & Lactantianum carmen, quo minus opus est hic aliquid dici. Classicus de fabula locus Herodoti 2, 73.

320 Juvenis Phœnix adhuc redolet rogi ex cinnamo patris, & cuius ipse cineribus prodit.

Nec minor in cælo chorus est, exsultat uterque
Theodosius, Divique tui. Sol ipse quadrigis
Vere coronatis dignum tibi præparat annum.

- Est ignota procul, nostræque impervia menti
425 Vix adeunda Deis, annorum squalida mater,
Immenfi spelunca ævi, quæ tempora vasto
Suppeditat revocatque sinu. complectitur antrum,
Omnia qui placido consumit numine, serpens,
Perpetuumque viret squamis, caudamque reducto
430 Ore vorat, tacito relegens exordia lapsu.
Vestibuli custos vultu longæva decoro
Ante fores Natura sedet, cunctisque volantes

Depen-

429 virens MS. reductam MSS. 430 pro lapsu, morfu MS.

421 *Uterque Theodosius*: nam Imperatoris pater fuit Comes Theodosius. De forma *Theodosius* 15, 216. *Divi tui*, Dii qui tibi favent.

423 *Vere coronatæ quadrigæ*, vitatæ floribus vernis. Solis equis nihil apud nostrum frequentius! spondet annum Consuli auspiciatum, quod sol equos suos tanquam ad triumphum ornat vittis, fertisque floreis.

425 *Vox squalida* ad senectutem signandam pertinet. Hæc enim duram, rugosam, & velut oblitam squamis cutem facit: incuriosi fere cultus externi senes etc. *Suppeditat* & *revocat tempora* ut Saturnus, qui quæ genuit innox devorat.

427 *Antiquum tū dæmon*, ævi, symbolum serpens caudam suam ore continens. Apud Horapoll. c. 2 dicitur de Aegyptiis, illos serpentem *ὄφιν*, s. *βασιλίσκον* circumponere Δις, *θεὸς περιβάλλων*. Tale quid hic Alexandrinus poeta comminiscitur, & bene magnum facit, qui totum antrum complectatur. Sed nihil tamen hic serpens est ad eum, quem Alcora-

ni aliquis interpret apud Bochartum Hieroz. P. 2 p. 855 Dei throno circumdat, cui sunt alarum septuaginta millia, & singulis plumis facies totidem, & in unaquaque facie totidem ora, & in uno quoque ore septuaginta linguarum millia etc.

428 *Placido numine* hic serpens omnia consumit, quia paulatim sensimque minuantur & absumuntur, quæ a sola senectute intereunt, tacitisque senescimus annis.

421 *Pulchre longæva* quidem est natura, sed vultu tamen decoro. Sic Columella 1 Pr. 2 de natura & speciatim de Tellure, quæ divinam & æternam juventam sortita, communis omnium parens etc.

432 *Cunctis membris* naturæ volantes animæ sunt pars illius Heracliticæ philosophiæ, quæ animarum, seminum, omnia plena esse dicit, quam studui declarare in disputatione de animabus Hippocratis, & separatim primo, tum Gallice in Berolinensis Societatis actis, denique multum elaboratis retractatusque in Göttingensis Societatis Commentariis edita.

Dependent membris animæ. Mansura verendus

Seribit jura senex; numeros qui dividit astris,

435 Et cursus stabileque moras, quibus omnia vivunt

Ac pereunt fixis cum legibus. ille recenset

Incertum quid Martis iter, certumque Tonantis

Proficiat mundo; quid velox semita Lunæ,

Pigraque Saturni: quantum Cytherea fereno

440 Curriculo, Phœbique comes Cyllenius, erret.

Illius ut Phœbus ad limen constitit antri,

Occurrit

436 ceu legibus conj. Heins. vel Ac. pereunt. fixis tum legibus ille.

441 illius ut magno Sol limite constitit anni multi MSS.

ap. Heins.

433 *Dependent* ut examina apum, instar uvæ dependent ab arboris ramo. Virg. Ge. 4, 558 *Arborē summa Confluere solent, & latas uvam demittere ramis.*

434 Hic senex comparari potest cum illo *sene dierum* Prophetæ Danielis 7, 22.

435 *Stabiles* ad cursus pariter ac moras pertinet. Vid. ad 21, 372. Sic mox 435.

436 *Fixis cum legibus*, secundum certas leges. Videtur præpositio- nem, quæ etiam abesse poterat, expressisse poeta; ne continuarentur ablativi & confunderentur. Ceterum tribuit planetarum inter- vallis, comparationibusque & moribus conservationem eorum, quæ apud nos fiunt h. e. in tellure nostra. Sic Balbus Stoicus apud Cic. de N. D. c. 6 de stellis, *quæ errare dicuntur*, Quorum, inquit, tantus est concentus ex dissimillimis motibus, ut, cum summa Saturni refrigeret, media Martis incendat. Luna -- graviditates & partus adferat, maturitatesque gignendi. Hæc est illi copulatio rerum, & quasi consentiens ad mundi incoluitatem congruentia natura.

437 Hic locus etiam multiplicem illam Claudiani doctrinam signifi- cat, cujus frequentia in illius car- minibus vestigia existant. Multo impeditiorem esse in Prolemaica disciplina (contra quam in Kep- pleriana) Martis theorian, multo frequentiores & minus evitabiles errores, quam in Iove, docuit me cum causa verum Academiæ nostræ decus, insignisque Astrono- mus, Tob. Mayerus. Qui sunt sa- cris illis initiati, possunt consulere Keppleri Astronomian novam αἰτιολόγησιν Pragæ 1609 f. Ce- teris sufficit illud Plin. 2, 17 *Martis -- est maxime inobservabilis cursus.* Nam reliqua de celeritate Lunæ, de Saturni tarditate, de ferena luce Veneris, de Mercurio nunquam Solem relinquente, etiam sciunt, quicunque non muri spectatores cæli sunt. Cf. ad 24, 135.

441 Phœbus s. Sol ad antrum ævi adhuc descripti consistere vi- detur in ipso velut anfractu, in fine anni præcedentis eodemque ineuntis principio: quo etiam Con- sulatus Romanus initur.

Occurrit Natura potens, feniorque superbis
 Canitiem inclinât radiis. tunc sponte reclusos
 Laxavit postes adamas. penetrâle profundum

445 Panditur, & sedes ævique arcana pateſcunt.

Hic habitant vario faciem diſtincta metallo.
 Sæcula certa locis: illic glomerantur æna.
 Hic ferrata rigent, illic argentea candent,
 Eximia regione domus, contingere terris

450 Difficiles, ſtabant rutili, grex aureus, anni:
 Quorum præcipuum pretioſo corpore Titan
 Signandum Stilichone legit, tunc imperat omnes
 Pone ſequi. dictisque ſimul compellat euntes.

„En, cui diſtulimus melioris ſæcla metalli,

455 Conſul adefſt. ite optati mortalibus anni.

Ducite virtutes, hominum floreſcite rurfus

Ingeniis,

442 accurrit MSS. parens MS. Sed duce i. duci MS. ut Phœbus vel
 Sol dux dicatur. 446 his conj. Heinſ. ut ad locis referatur.

450 rutuli vel Rutuli ſpalma quorundam librorum.

454 in quem diſt. MSS.

442 *Naturam* fecit longævam
 mulierem: hæc honoris cauſa Phœ-
 bo i. e. Soli, quem ut ducem quen-
 dam & Imperatorem univerſi re-
 præſentant, honorem habet, ca-
 num caput ſuum inclinât magnifi-
 cis Solis radiis.

444 *Adamiſſam* in tali referrum
 eſſe, jam obſervavimus, ſere ac
 repagula & peſſuli ferrei ſponte
 cedunt, aperiuntur nullo mo-
 vente valvæ

445 *Ævi ſedes & arcana*, ut 433,
 i. e. interiores & arcani reſſus
 Ævi, ſ. ſucceſſionis temporum &
 ſæculorum. Vult poëta augurari
 felicitatem publicam, quæ ab hoc
 Stilichonis Conſulatu ſumat exor-
 dium. Hic adhibet fictionem &

phantāſiam ſimilem illi, qua Ae-
 nææ apud inferos oſtenduntur po-
 ſteri ſui Romani.

447 *Glomerantur æno ſæcula*,
 denſantur: uberior malorum ſors,
 crebriora ſunt ſæcula vilioris me-
 talli: *aurei tantum anni*, non to-
 ta ſæcula.

454 *Diſtulimus* indicat moram,
 durationem longam infelicitatis.
 Nunc adefſt Conſul, cui melioris
 metalli ſæcula deſtinata ſunt, quæ
 ab hoc ipſius Conſulatu fluere
 incipient.

456 *Anni floreſcant ingeniis* ho-
 minum, decus ac ſpeciem acci-
 piunt ab illorum virtute ac ſa-
 pientia.

*Ingeniis, hilares Baccho frugumque feraces.
Non inter geminos anguis glaciale Triones
Sibilet, immodico nec frigore sæviat Urfa.*

460 *Non torvo fremat igne Leo, nec brachia Cancrī
Urat, atrox æstas, madidæ nec prodigus urnæ
Semina prærupto dissolvat Aquarius imbre.
Phrixæus roseo producat fertile cornu
Ver Aries: pingues nec grandine tundat olivas*

465 *Scorpius. autumnī māturet germina Virgo.
Lenior & gravidis allatret Sirius uvis.,*

*Sic fatus, croceis rorantes ignibus hortos
Ingreditur, vallemque suam, quam flammeus ambit*

A a 2

Rivus,

457 Bacchi MS. 462 protupto malit Heinsf. & adfert usum verbi.

465 Scorpion MSS. gramina al. 467 finibus Basf. marg. & MSS.
crinibus MS. floribus MSS. halantes floribus
conj. Heinsf.

458 Pingit Asterismos poëta. *Voluitur Anguis* cælestis inter duas Urfas easque spiris pene completur. Hi enim sunt *gemini triones*, q. d. teriones f. trituratōres boves: qui alio respectu *septem triones* ob septem insigniores stellas, quas habent singuli dicuntur. Audaci figura Anguis hic dicitur *sibilare*, ut mox Leo cælestis *fremere, sævire* Urfa etc. & quidem *sibilare glaciale*, ut sibilus ille serpentis, h. e. ventus a septentrione spirans, glaciem indicetur efficere: quanquam etiam stridor ille glaciei cum comminuitur teriturve, sibilo magni serpentis comparari forte possit.

463 Cornu Artetis, quo Phrixus vectus est (primi jam in signis XII Zodiacalibus) *Copia* Nymphæ datum, fingit noster, quod alii de Acheloi taurino cornu fabulantur, quos laudat Muncker. ad Lactant. Plac. fab. 9. & ad Hygi. l. 31. Capræ illius alii ajunt fuisse, cujus lacte Amathæa nympha Jovem nutrierat, quod suaviter narrat Ovid.

Fast. 5, 115. *Rosent* nostro simpliciter est pulchrum.

465 *Scorpius, Virgo, Sirius* tempora anni signant, rebus, quæ hic memorantur, convenientia.

467 *Hortos Solis & vallem* facit poëta, antro Aevi, credo, continentem, ubi ille per noctem equos suos stabulari & reficere se patitur. Hi horti *rorant* h. e. modicum, subfrigidum, & bene olenrem humorem spirant, *ignibus croceis* h. e. floribus. *Ignes* vocari *sidera*, controversia caret, quo nomine flores vocat Columella 10, 96 *Pangite tunc varios, terrestria sidera, flores*. Nec refugit Ovidius, apud quem *Flora* caulam reddens acceniorum in illius sacris luminum, Fast. 5, 363 *Vel*, inquit, *quia purpureis collucent ignibus agri*, ut est in libris quibusdam, pro quo *floribus* reposuerunt alii. Pulchre huic nostrum locum contulit Burmannus.

468 *Rivus flammeus* pro sepimen to est hortis Solis. Hic Sol *juvar* suum *herbis ingerit*.

- Rivus, & irriguis largum jubar ingerit herbis,
 470 Quas Solis pascuntur equi. fragrantibus inde
 Cæsariem fertis, & lutea lora jubasque
 Subligat alipedum: gelidas hinc Lucifer ornat,
 Hinc aurora comas: juxtaque arridet habenis
 Aureus, & nomen prætendit Consulis, Annus:
 475 Inque novos iterum revoluto cardine cursus
 Scribunt æthereis Stilichonem fidera fastis.

470 *flagrantibus ante Heinſ.* 473 alludit, illudit MSS.
 habenas MSS.

471 *Cæsariem* canibus jam dedit Grat. Cynege. 273. Itaque de juba equorum Solis hætenus non abſurdum eſſet intelligere poëtam: ſed ſtatim *jubarum* fit mentio. Itaque ipſam Solis ſ. Apollinis comam accipere oportet. *Lutea lora* ad auri colorem pertinent. Nunc ergo cum ſuo ſatellitio Lucifer, Aurora, prodit de antro ævi & ſuis horris Sol, novum ſtadium ingrediens, quem hilari facie comitatur inſignis Conſulis Sti-

lichonis nomine *Annus aureus*. Hoc nomen velur formatis in literarum figuram ſideribus cælo atque eternitati inſcribitur. A tali poëtarum phantafia forte primam originem habent monſtroſa illa commenta de ſcriptura cæleſti. E. G. in Gaſſavelli libro, Curioſitates inauditæ, capitis 12 hæc eſt inſcriptio, *Stellas in calo literarum figurata, ſecundum Hebræos diſpoſitas, atque in eo tanquam libro, quæ toto orbe ſunt præcipua, legi poſſe.*

XXIII

C. L. CLAUDIANI

IN LIBRUM III

DE

CONSULATU STILICHONIS*

P R A E F A T I O

Major Scipiades, Italis qui solus ab oris.

In proprium vertit Punica bella caput,
Non sine Pieriis exercuit artibus arma;

Semper erat vatū maxima cura duci.

5 Gaudet enim virtus testes sibi jungere Musas.

Carmen amat, quisquīs carmine digna gerit.

Ergo seu patriis primævus manibus ultor

Subderet Hispanum legibus Oceanum,

Seu Tyrias certa fracturus cuspide vires

10 Inferret Libyco signa tremenda mari;

A 2 3

Hærebat

* Prefatio in laudes Stiliconis *Vic.* i ductus *Baf. marg.*
ductor *conj. Heinsf.*

* Hanc esse puto veram inscriptionem. Vid. dicta ad 21 pr.

1 Solus Scipio major bellum Punicum in Africam transtulit, h. e. exercitu e Sicilia trajecto coëgit Hannibalem, ut relicta Italia ad patriam defendendam rediret: *solus*, inquam, repugnante præsertim & dissuadente omnibus modis dictatore Fabio. Vid. Liv. 28.

3 Carum Scipioni fuisse Ennium, Cicero docet tum alias tum pro Archia c. 9. De Terentio, ipsius atque Lælii familiari, constat: qui ad hos magnos amicos suos respi-

cere creditur in Prologo Adelporum.

7 Pater Scipionis hujus & patruus in Hispania ceciderant: hæc re nihil deterritus, sed incitatus potius filius ante ætatem legitimam imperium sibi illud demandari voluit, atque impetravit. Vid. Liv. 26, 19. Sic *primævus ultor* factus, h. e. primo ævo, juvenis, quo nomine vtuntur etiam optimi.

9 Tyrias vires vocat, quia Pœni Tyrii coloni, Virg. Aen. 1, 12.

Hærebat doctus lateri, castrisque solebat.

Omnibus in medias Ennius ire tubas.

Illi post lituos pedites favere canenti,

Laudavitque nova cæde cruentus eques.

15 Cumque triumpharet gemina Carthagine victa,

(Hanc vindex patris vicerat, hanc patriæ.)

Cum longi Libyam tandem post funera belli

Ante suas moestam cogeret ire rotas;

Advexit reduces secum Victoria Musas,

20 Et sertum vati Martia laurus erat.

Nofter Scipiades Stilicho, quo concidit alter

Hannibal, antiquo sævior Hannibale.

Te mihi post quinos annorum, Roma, recursus

Reddidit, & votis jussit adesse suis.

13 ad med. Cuj.

15 victor MSS.

21 qui MS. cui conj. Heinſ.

23 quintos vulg.

13 *Post lituos*: post prælia lituorum cantu incensa, canenti versus suos Ennio favebant milites Romani.

15 Carthaginem novam in Hispania, coloniam Punicæ, quæ hodie id nomen retinet, vicit cædis patris sui ulciscendæ gratia: ipsam autem antiquam Carthaginem, Africæ caput, tanquam ultor patriæ.

20 *Martia laurus*, qua utebantur Romani ut insigni victoriæ, in literis laurearis, in listoribus & fascibus, in ipso triumpho.

22 *Hannibal alter* Gildo est, de quo in carm. 15 dedita opera, & obiter passim.

23 Hinc apparet, quinquennie, quod proxime præcessit consulatum Stilichonis, in illius comitatu vel cohorte fuisse Poëtam. Hos puto esse *resides annos* 25, 1.

24 *Vota* Stilichonis, quibus adesse jussit Claudianum, intelligo

illa, quæ in Consulari Processu, ac deinde inter ludos Consulares nuncupari solebant, de quibus rebus vid. Spanh. de V. e. P. numif. T. 2 p. 457 sq. it. p. 525 sq. Sic Tibullus (si is auctor carminis in Messalam) 4, 1. 129 *Vota* ponit, ad universa ineundi magistratus indicanda solemnia, ubi plura Broukhusius. Illos ludos Consulares posterioris ævi, in quibus pene omnis dignitas hujus magistratus inerat, describere solet noster rum in aliis, quos canit, Consulatus, rum hujus carminis princeps fere argumentum habet, a versu inde 23. Ceterum hoc docemur, cum suscepisset Consulatum Mediolani Stilicho, deinde *peractis* ibi *super omnium magnanimitatem Consularibus festis* in ipsa urbe Roma processum, vota, ludos instituisse. Docet hoc etiam Symmachus 4, 31 cujus modo verba dedi.

XXIV

CL. CLAUDIANI

DE

CONSULATU STILICHONIS

LIBER III *

Quem populi plausu, procerum quem voce petebas,
 Adspice, Roma, virum. jam tempora desine longæ
 Dinumerare viæ, visoque assurgere semper
 Pulvere: non dubiis ultra torquebere votis.
 5 Totus adest oculis, aderat qui mentibus olim,
 Spe major, fama melior, venerare curulem,
 Quæ tibi restituit fasces, complectere dextram,
 Sub juga quæ Pœnos iterum Romana redegit.
 Excipe magnanimum pectus, quo frena reguntur.
 10 Imperii, cujus libratur sensibus orbis,
 Os sacrum, quod in ære colis, miraris, in auro,

A a 4

Gerne

* Panegyris alia in laudes Stil. *Vic. Junt.* Panegyris tertia in laudes
 Stil. *Vien. Bas. Clav.* liber tertius de laud. Stil. *Ald. Plant.*
 3 more MSS.

3 *Dinumerare* & inter se comparare hinc viæ spatia, hinc temporis, solent, qui adventum alterius cupide expectant: tantum viæ, aiunt, hoc spatio absolui potest. Si Idibus Decembribus ille ab urbe, via illa, profectus est, potest intra hos tres dies adesse etc. *Viso pulvere*, quod fallax admodum agminis indicium est: conf. 22, 398. *Assurgere* hic nondum ad reverentiam significandam, sed ad alacritatem obviam procedendi pertinet.

6 Pulcherrima exaggeratio. *Spes* & *Fama* similes illis, quæ a remicroscopia vocantur, rem minimam insigniter augmentibus. Hinc *expectationem gravem adversariam*

vocat Tullius, quam *superare* difficile est, fam. 2, 4.

7 *Restituit fasces* in honorem, quos polluerat, abjecerat, concutandos præbuerat, dum gessit Eutropius.

10 *Libratur Imperium* & velut in æquilibrio servatur, ne nimis in alterutram partem pendeat, *sensibus* h. e. sapientia & prudentia Stilichonis.

11 De statuis æneis & inauratis, forte etiam de clipeis imaginum, loquitur: numinis enim cultam vel Stilichonis, vel cujusquam privati, memoriam sub his imperatoribus, non potest, puto, probari.

- Cerne liberis. hic est felix bellator ubique,
 Defensor Libyæ, Rheni pacator & Istri.
 Ostentare suos prisco si more labores,
 15 Et gentes cuperet vulgo monstrare subactas:
 Certarent utroque pares a cardine laurus.
 Hæc Alamannorum spoliis, Austribus illa
 Ditiorexuviiis. illinc flavente Sicambri
 Cæsarie, nigris hinc Mauri crinibus irent.
 20 Ipse albis veheretur equis, currumque secutus
 Laurogerum, ferro fremisset carmine, miles.
 Hi famulos traherent Reges: hi facta metallo
 Oppida, vel montes captivæque flumina ferrent.
 Hinc Libyei fractis lugerent cornibus amhes:
 25 Inde catenato gemeret Germania Rheno.
 Sed non immodicus proprii jactator honoris
 Consul, Roma, tuus. non illum præmia tantum,
 Quam labor ipse juvat. strepitus fastidit inanes,
 Inque animis hominum pompa meliorem triumphat.
 30 Non alium certe Romanæ clarius arces
 Suscepere ducem, nec cum cedente rediret
 Fabricius Pyrrho, nec cum Capitolia curru
 Pellææ
 32 pro te bellator Bas. marg. pugillator Cuj. pro te qui bellat MS.
 13 calcator Vic. Vien. Bas. marg. 16 certassent MSS.
 22 ficta malit Hæthf. metallis al.

14 Si triumphum antiquo ritu
 agere placeret: nempe triumphum
 honorem privatis non indulerunt
 Imperatores.

16 Utroque a cardine, a septen-
 trionali plaga & a meridionali li-
 cebat petere materiam triumphum,
 cuius hic velut imaginem propo-
 nit Claudianus, cum antiquis Ovi-
 dii & optimorum quorumque
 descriptionibus convenientem.

18 Sicambros (Sygambros) sic
 etiam signat 26, 419.

21 Fremisset aptum verbum
 clamori rauco, inconditoque mili-
 tum exprimendo, qui de equorum,
 leonumque fremitu aliquid trabe-
 re solet.

24 In ferculis triumphalibus
 sunt flumina sub imagine gigan-
 tum cum capitibus bubulis, cornu-
 tis certe: fracta cornua vires fra-
 ctas antiquissimo symbolo indicant.
 Cornutos id genus fluvios passim
 in nummis videre est, V. G. apud
 Spanh. Diss. 7 p. 394. Dictum de
 ea re in Thesouro, & alias.

- Pellææ domitor Patullus conscenderet aulæ.
 Nec similis Latias patefecit gloria portas,
 35 Post Numidas Mario, post classica Martis Eoi
 Pompejo. nulli pars æmula defuit umquam,
 Quæ gravis obstreperet laudes, stimulisque malignis
 Facta sequebatur, quamvis ingentia, livor.
 Sotus hic invidiæ fines virtute reliquit,
 40 Humanumque modum. quis enim livescere possit,
 Quod numquam pereant! stellæ? quod Jupiter altum
 Possideat cælum? quod noverit omnia Phœbus?
 Est aliquod meriti spatium, quod nulla furentis
 Invidiæ mensura capit. Ductoribus illis
 45 Præterea divisus erat favor. æquior ille
 Patribus, invisus plebi: popularibus illi
 Munito studiis languebat gratia Patrum.
 Omnis in hoc uno variis discordia cessit ↓

A a 5

Ordini-

37 laudi vulg. inde a Junt. laudis Vic. & quid. MSS. laudes Vien. Ald.
 Heinsf. 2 & MSS. opt. 41 olim MSS. 43 meritis conj. Heinsf.
 45 diversus vulg. divisus Vic. Barth. 2
 & Heinsf. ex MS.

33 Pellæa aula Macedoniæ regum,
 unde Pellææ juvenis Alexander.
 M. Aemilius Paulus ab hoc ipso
 triumpho Macedonicus dictus est.

34 Portas Latias, qualis erat
 triumphalis Romæ, ipsique arcuum
 triumphalium transitus.

35 C. Marius de Jugurtha Numi-
 darum rege, Pompejus de Mithri-
 date, Tigraue, & auxiliis Orien-
 tis triumphavit.

37 Etiam qui libri habent ob-
 streperet laudis quartum casum
 pluralis numeri videntur voluisse,
 ut Ovid. Met. II, 18 Obstreperere sonis
 vel sonum Citharæ, & Sil. 8, 251
 oblatratque senatum c. i. g. a.

38 Livorem facit tortorem vel
 carnificem, quandam, qui stimulis,
 palis acutis, tundens & pungens
 servilia præsertim corpora, dolo-
 res & cruciatum affert. Invidiæ

stimulo fodit etiam Saturnia Patrum
 mentes apud Sil. 7, 512.

39 Fines invidiæ relinquit, qui
 altius ascendit virtute & gloria,
 quam quo pervenire invidia possit;
 qui supra invidiam positus est, ut
 orbes cælestes.

42 Novit omnia Phœbus etiam
 Homericus, ὅς παύρ' ἐφοῖτο καὶ
 παύρ' ἐπαύει Od. A, 208. Si ul-
 lum genus superstitionis indul-
 gentia non indignum videtur, hoc
 est, cum homines Solem imaginati
 sunt Oculum omnia videntem, so-
 lens omnia & movens, & vita
 augens numen.

48 Speciosius ista dicuntur quam
 verius: præsertim illud in hoc
 uno. Postquam enim res omnis
 publica in potestatem Augusti &
 successorum venit, jam non locus
 fuit amplius civilibus illis inter
 Optimates

- Ordinibus. lætatur Eques, plauditque Senator,
 50 Votaque patricio certant plebeja favori.
 O felix, servata vocat quem Roma parentem:
 O mundi communis amor, cui militat omnis
 Gallia, quem Regum thalamis Hispania nectit,
 Cujus & adventum crebris petiere Quirites
 55 Vocibus, & genero meruit præstante Senatus!
 Non sic virginibus flores, non frugibus imbres,
 Prospera non lassis optantur flamina nautis,
 Ut tuus adspectus populo. Quæ numine tanto
 Litora fatidicas attollunt Delia lauros,
 60 Venturi quoties affulget Apollinis arcus?
 Quæ sic aurifero Pactoli fonte tumescit

Lydia,

59 laurus æt.

Optimates ac Populares odiis, discordiis, factionibus, de quibus locus classicus est Cic. pro Sext. c. 45.

51 Videtur hic Stilichonem suum æquare Tullio, qui solemniter titulo patriæ pater dictus est.

53 Hispania, Theodosii Imperatoris patria, hinc itaque Serena etiam fratris Theodosii filia, nupta Stilichoni. Videtur indicare poëta, propter res præclare gestas in Hispania præmium hoc, affinitatem domus Augustæ consecutum Stilichonem.

55 Hic etiam in verbo *meruit* non tam ad dignitatem Senatus respicitur, quam ad felicitatem voti compotem: quo pertinent verba, *præstante Stilichonis genero* Honorio.

56 Poterat videri illud de virginibus nimis esse exiguum, & ad elevandum potius, quam ad augendum illud desiderium Stilichonis pertinere. Sed facit certe ad genera & gradus desiderii exprimendos. Naturalis ille pulchri amor vehementer in illo sexu, in

illa ætate, movet animos, (qua in re magnum providentiæ beneficium inesse putamus alias explicandum) flores sunt per se amabiles, ut splendor virtutis. Porro imbres frugibus optantur, sine quibus incrementa capere non possint: venti secundi a nautis, sine quibus in portum salutis nequeant venire. Sunt hic semina omnium laudum, omnis amabilitatis in bono principe vel reip. administro.

58 Numine tanto, tam vehementi moru interno divinitus excitato. Adveniente Apolline in suam Delon, vel Delphos suos, ipsæ lauri, consecratæ illi silvæ, videntur divinitus extollere se & erigere ad salutandum Deum suum.

61 Ut se habet Deles ad suum Apollinem, ita Bacchum ab Indica victoria reducem colit suum cum Pactolo, quem Bacchus auriferum reddidit, Lydia. Rebus inanimatis, silvis, flumini, tribuit, quod proprie incolarum est vel accolarum, figura populis omnibus naturali.

Lydia, cum domitis apparuit Evius Indis?

Nonne vides, & plebe vias, & tecta latere

Matribus? hic, Stilicho, cunctis inopina reluxit

65 Te victore salus! septem circumspice montes,

Qui Solis radios auri fulgore laceffunt,

Indutosque arcus spoliis, æquataque templa

Nubibus, & quidquid tanti struxere triumphi.

Quantum profugeris, quantam servaveris urbem,

70 Attonitis metire oculis. hæc fabula certe

Cuncta forent, si Pœnus adhuc incumberet Austro.

Mos erat in veterum castris, ut tempora quercu

Velaret,

64 o Stilicho *Vien.* ut *Ald.* & *MSS.* quos secutus *Heins.* his *Plant. marg.*

Sed hic *Vic. Junt. Bas. Plant. Claver. Barth. V. N.* 67 inductos *al.*

69 quantæ *conj. Heins.* 71 Rhenus *Vien. Bas. Sed Pœ-*

nus jam Vic. & Vien. marg.

63 *Latent tecta*, ita impleta sunt mulieribus, ut nihil eorum videri possit. Etiam hic decorem licet observare: plebs implet ac tegit vias: matres modestia publico prohibet; sed non refugiunt conspici de fenestris, podiis, tectis adeo.

64 Si non tam testibus libris, quam judicio poetico res gerenda sit, præferat, credo, ipse *Heinsius* lectionem quam damus, *hic*, in hac populosissima, pulcherrima urbe, cujus phantasia lectoribus excitat. Sed nec bonis auctoribus destitui hanc lectionem, ostendimus.

66 Ergo tum adhuc aurum in tectis, regulis, statuis, & quidem non uno loco, ut in domo aurea *Neronis*, sed satis frequens, in omnibus urbis montibus. *Conf.* mox 133 & 28, 52.

67 *Arcus triumphales* signat, ut 3, 339 *Vestitam spoliis quercum* de tropæo dixit.

68 *Struxere triumphi* non arcus tantum, quos poeta modo nomi-

navit, non templa ex voto Victorum condita, sed quidquid publicarum privatarumque ædium, de pecunia victoriis capta, & egesta e provinciis, edificatum est.

70 *Metire oculis*, quasi mensor, modum dicturus; & magnitudinem spatii & pretii æstimaturus. *Attonitus* hic tanto magis exaggerat sententiam, quia non de plebeis oculis sermo est, sed de summo duce. *Fabula forent*, materia loquendi & narrandi, quæ non amplius monstrari digito possit, ut *fabula Manes* apud *Horatium* Car. 1, 4, 16. Omnia hic pulchra: etiam *incumbere*, quod alias *incubare* dicitur, de violento atque injusto possessore *Africæ*, *Gildone*, qui *incubator* stilo *ICtorum* dicatur.

71 Coronam civicam describit, cujus ratio, præsertim *leges avæ* & ideo *superbæ* habentur *Plin.* 16, 4 quem locum posui etiam & illustravi in *Chrestom. Plin. n. 72*, 15 sq.

- Velaret, validis qui fuso viribus hoste
 Casurum morti potuit subducere civem.
 75 At tibi quæ poterit pro tantis civica reddi
 Moenibus? aut quantæ pensabunt facta coronæ?
 Nec solam populi vitam debere fatetur
 Armis Roma tuis; sed, quo jucundior esset
 Lucis honoratæ fructus, venerabile famæ
 80 Pondus, & amissas vires & regna recepta.
 Jam non prætumidi supplex Orientis ademtam
 Legatis poscit Libyam, famulosve precatur,
 Dictu turpe, tuos: sed robore fræta Gabino
 Te duce Romana tandem se vindicat ira.
 85 Ipsa jubet signis, bellaturoque togatus
 Imperat, expectant aquilæ decreta Senatus.
 Ipsa tibi trabeas ultro dedit: ipsa eurulem
 Obtulit. hæc ultro fastos ornare coëgit.

Nil

- 77 non *vulg.* 78 quod *juc. vulg.* jucundius *al.* 79 fructu *al.*
 80 ut *am. conj. Barb.* 83 fulta *Cuj.* 85 bellatorique *MS.*
 86 & spectant *vulg.* 88 obtulit, hæc ultro fastos *vulg.*
falces MSS. Heiniana debetur libris.

75 Augusto civica velut perpetua e quercu corona suspensa supra fores, lauris triumphalibus ad postes stantibus imminens, quod ita exprimit Val. Max. 2, 8 extr. *Postea Augusta domus semipiterna gloria quercu triumphant.* Multa & varia ejus coronæ imago in nummis. Vid. in Morellianis ad Tab. 3, 81 Schlegelius.

81 Frequenter observo in Poëta nostro invidiam novæ Romæ, & aulæ Constantinopolitane: Domini nempe, Stilichonis similis est, a quo eversus Rufinus & Eutropius, quibus regendum se atque Orientis imperium permiserat Arcadius, quos hic *famulos Romæ Claudianus* appellat. Vid. ad 125.

83 *Gabinum* non modo, cum de cinctu & vestitu adeo sermo est, sed etiam alias de Romæ veris & liberæ rebus noster usurpat, ut 22, 307. Speciosa Paronomasia, Roma, robore Gabino fræta, Romana ira & animo se vindicat.

85 *Jubet signis*, cum quarto casu, ut 5, 155.

87 Semper hoc indicium felicitum temporum, & restituta quodammodo antiquæ reipublicæ habebatur, si Senatus esset aliqua in exercitus, quorum proprie sunt Imperatores, auctoritas: hoc in primis Pliniani Panegyrici argumentum est. Huc respicit apud nostrum illud, quod statim sequitur *fastos ornare coëgit*.

- Nil perdit decoris prisce, nec libera quærit
 90 Sæcula, cum donet fasces, cum prælia mandet.
 Sequæ etiam crevisse videt. quis Gallica rura,
 Quis meminit Latior Senonum servisse ligones?
 Aut quibus exemplis fecunda Tiberis ab Arcto
 Vexit Lingonico sudatas vomere messes?
 95 Illa seges non auxilium modo præbuit Urbi,
 Sed fuit indicio, quantum tibi, Roma, liceret.
 Admonuit Dominæ gentes, instarque tropæi
 Rettulit ignotum gelidis vectigal ab oris.
 Hoc quoque majestas augetur plena Quirini,
 100 Rectores Libyæ populo quod iudice pallent;

Et

91 *rutra conj. Heinsf.* 95 *auxil. non ulla seges al.*100 *Libyci al. Libyæ etiam Basf.*

89 *Quærit*, desiderat, deesse sibi, cum molestia intelligit: ut in vulgato illo *villa fundum quærit*.

91 De hac frumentatione etiam supra dictum 22, 392.

93 *Fecunda Arctos* Oxymori speciem habet: ipsa septentrionis appellatio jam sterilitatis notam videtur trahere.

94 *Lingonicas* has messes Cellarius e Burgundiæ Ducatu, ubi Divionum est (*Dijon* hodie) repetit: *Lingonum* nominis umbram servat *Langres*. Quod *sudatas messes* dicit, non durius est quam 35, 16 *Sudata marito fibula*, aut 73, 12 *Sudata Zona Serenæ manibus*, h. e. elaborata cum sudore. Verum *vomere sudatæ messes* aliquid monstri videntur habere, certe quiddam singulare, cui simile nondum observatum.

96 Quantum liceret Romæ, quid illa exigere posset a populis, hoc exemplo patuit: posse illis frumentum imperari & alias species, quas antiquæ suæ domine conferant.

99 *Hoc quoque* argumento reviviscit *augeturque majestas Quirini*, obsoleta populi Ro. gloria, quod *Rectores* ut *Africæ*, ita aliarum provinciarum, *pallent*, & metuunt sibi a iudice populo, cum viderint, hostem judicatum, damnatumque Gildonem, & bona illius publicata. Ceterum primum intuenti hunc locum videri potest hoc sibi velle Claudianus, captum Tabracæ (vid. 19, 71) Gildonem Romanque deductum iudicium ibi quoddam & quæstionem subisse: collato præsertim 21, 362 *Fracturumque reos humili sub iudice vultus*. Sed ibi jam ostendimus, de eo agere poetam; quod futurum erat, nisi occupasset farum Gildo. Etiam illud hoc in loco admonendos putamus lectores, si tribuisset fortuna poetam Claudiano similem Arcadio & Constantinopolitanis, multa nos lecturos forte fuisse dura in Stilichonem de Rufino, Eutropii, Gildonis laudibus.

- Et post emeritas moderator quisque secures
 Discrimen letale subit: quid Pœnus arator
 Intulerit, madidus quantum transmiserit Auster.
 Ardua qui late terris responsa dedere,
 105 Hinc trepidant humiles. Tremuit quos Africa nuper,
 Cernunt Rostra reos. Cani virtutibus ævi
 Materiem pandit Stilicho, populumque vetusti
 Culminis immemorem dominandi rursus in usum
 Excitat, ut magnos calcet metuendus honores,
 110 Pendat iustitia crimen, pietate remittat
 Errorem, purosque probet, damnetque nocentes,
 Et patrias iterum clemens exerceat artes.
 Fallitur, egregio quisquis sub principe credit
 Servitium. numquam libertas gratior exstat,
 115 Quam sub Rege pio. quos præficit ipse regendis

Rebus,

102 quod *al.* quid *ex MSS.* *Heinsf.* 105 hinc, *hi al.* nunc
conj. Heinsf. timuit *pro trem. al.*

102 *Quid Pœnus arator decumarum*, vel tributi cuiuscunque nomine *intulerit* aerario provinciali, *quantum* frumentorum merciumque aliarum *transmiserit* in Italiam humidus & pluviosus *Auster*, ab Africa spirans, horum omnium ratio exigitur sub hoc Gildonis exemplo a Præfide Provinciæ.

106 *Canum ævum*, cujus virtutibus materiem pandit h. e. iustitiæ & severitatis exercendæ occasionem præbet, *Stilicho*, forte est Nervæ illud ac Trajani, ubi causam dixit Marius Priscus ob vexatam in Proconsulatu Africam, accusante Plinio, qui rem narrat Epist. 2, 11. Nam quod *populum* nominat, putô magis formula antiqua libere, ut solet, usum, quam indicare voluisse populi propriè dicti iudicium: cujus populi &

comitiorum omne jus, si quod servandum putarent, ad Senarum transtulerant. Si igitur vera dixisse volumus poetam, hoc tantum debet dixisse, de populi sententia in magistratuum criminibus quærendis, puniendis versatum esse Senatum. Sic v. 116 *arbitrium plebis* accipio.

109 *Magnos honores calcet* poetæ stilo, qui audet virum magno honore vitum damnare.

113 Etiam hic est imago sæculi Pliniani, qui vir in Panegyrico multum de libertate per Trajanum reddita prædicat. *Libertas exstat*, eminet, exferit se, *sub rege*, dictum ex contravio: nam alias Romanorum stilo regnum & libertas contraria. Sic Apostolicum paradoxon est, Deo servire libertatem esse.

Rebus, ad arbitrium plebis patrumque reducit:
Conceditque libens, meritis seu præmia poscant,
Seu punire velint. posito jam purpura fastu
De se iudicium non indignatur haberi.

- 120 Sic docuit regnare focer: sic cauta iuventæ
Frena dedit: teneros his moribus induit annos
Verior Augusti genitor, fiducia belli,
Pacis consilium; per quem squalore remoto
Pristina Romuleis in floruit arcibus ætas:
- 125 Per quem fracta diu, translataque pæne potestas,
Non oblita sui, fervilibus exsulat arvis;
In proprium sed ducta Larem, victricia reddit
Fata solo, fruiturque iterum, quibus hæferat olim,
Auspiciis, capitique errantia membra reponit.
- 130 Proxime DIs Consul, qui tantæ prospicis Urbi,
Qua nihil in terris complectitur altius æther:
Cujus nec spatium visus, nec corda decorem,

Nec

120 casta *vulg.* a *Vien. inde.* apta *Vic. & MSS.* siccata, sic fassa,
sacra, æta, tanta *MSS.* cauta *ex MSS. Heinf. Conf. ad 35, 11.* sacra *conj.*
Heinf. 121 imbuit *al.* 124 artibus *vulg.* 127 seducta
vulg. sed ducta *jam conj. Barth.*

120 *Canta frena*, quæ cavent, impediunt, prorumpere non sinunt, *dedit* Stilicho Honorio, dum docuit illum sibi imperare, moderari potentiam, non facere quidquid lubet. Si *imbuit* sit verior lectio, congruet magis cum *teneris annis*: sed *induit* tanquam veste regia. Laudat Heinſius Plinii 28, 8 l. 26 extr. ubi medicamentum quoddam dicitur *viris probroſa molliſſiei ſeveros, non modo pudicos, mores induere.*

122 *Verior genitor*, qui dederit *ro rō rō*, beate vivendi principia.

124 *In floruit arcibus priſtina ætas* idem est ac ſi dixiſſet, effloſcere denuo cœpit Romæ, in illis ſeptem collibus, aureum ſæculum.

125 Per Stilichonem potestas Senatus P. Q. R. diu fracta a tyrannis, & pene translata in novam Romam, Constantinopolin, non plane ſui oblita eſt, ſed *fervilibus* quidem Orientis *arvis exſulat*, (vid. ad v. 81) verum in ſuum antiquum domicilium, Romam redacta eſt, fruitur auſpiciis, auctoritatem belli pacisque ſibi vindicat, & adjungit capiti, Auguſto, *membra* reſp. diſtracta adhuc & errantia. *Reponi* dicuntur proprie luxata.

131 Breviter Horatius invocatur Solem Car. ſec. 11 *Poſſis nihil urbe Roma viſere majus*

Nec laudem vox ulla capit: quæ luce metalli
Aemula vicinis fastigia conferit astris.

- 135 Quæ septem scopulis zonas imitatur Olympi,
Armorum legumque parens: quæ fundit in omnes
Imperium, primique dedit cunabula juris.
Hæc est, exiguis quæ finibus orta tetendit
In geminos axes, parvaque a sede profectas
140 Disperfit cum Sole manus. Hæc obvia fatis,
Innumeras uno gereret cum tempore pugnas,

Hispanas

- 136 potens MSS. quod probat & illustrat Heinsf. 239 profecta talg.
140 disperfit conj. Scal. votis MSS.

133 De luce metalli i. auro in testis dictum paullo ante ad v. 66. Vicinis astris videtur altitudinem simul & fulgorem ab auro tectorum signare.

135 Zonas hic septem ponit, qui tamen ipse communem secutus rationem infra 33, 258 quinque plagas appellat ac describit. Haussine ex Orphicis? Certe hic etiam H. 6, 8 Stellæ, ἀστέρες, celebrantur Ἑπταφάεις ζώνας ἐφορώμενοι, qui inspiciant Zonas septemplexi luce fulgentes? Sed quid si hæ Zonæ Orphicæ pariter & Claudiani sint Planetarum orbis, qui, ut Zodiacus, posset Zonarum instar cogitari? Et sane Achilles Tatiuss Isago. in Phænomen. c. 16 p. 135, D, memorat ζώνας τικὰς ἑπτά, οἱ ὧν φέρονται οἱ ἑπτά ἀστέρες. Et c. 18 p. 138, A οἱ ἀστρονόμοι διδόναι ζώνας τῶν πλανήτων ἀστέρων, ὃ δὲ Πλάτων σφαῖρας εἶναι λέγει. Nempe Astronomus Zonis tantum quibusdam opus habet in quibus Planetæ moveantur: Plato & ceteri sphaeras totas solidas faciunt, Musicæ cælesti aptiores. Verum etiam Zonæ solemnī Geographorum significatione acceptæ cælestes motus, solis cursus, definiunt. Roma debet imago, quin compendium esse non planetarum, sed totius

orbis terrarum. Jam Posidonius apud Strabonem 2 p. 65. 45. septem Zonas facit, illis quinque antiquis duas adjiciens angustiores, ei, quam torridam vocant, temperatisque adeo, vtrunque ad tropicos, qui medias has Zonas secant, decerptas: δύο ἄλλας πρὸς τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς, καὶ ἃς ἡμῶν πῶς μὲν κατὰ κορυφὴν εἰνὶ ὁ ἥλιος, διχα διαιρουμένης ὑπὸ τῶν τροπικῶν. Eodem pertinet locus Gemini l. c. c. 13 p. 54 qui Posidonianam sententiam tum ex historia illustrat, Polybio præsertim περὶ τῆς περὶ τὸν ἰσημερινὸν οἰκῆσεως, tum ex ratione, calidiores esse Zonas illas sub tropicis positas affirmans, quod sol ibi diutius moretur supra capita incolarum, in adventu & reditu, cum habitantes sub ipso æquatore celerius transeat. Doctum esse poetam nostrum, Alexandrinum, Cosmicæ doctrinæ imbutum, & πολυμαθίας ostentatorem, constat. Cf. ad 22, 436.

139 Geminos axes Orientem & Occidentem intelligit, unde sol venit, & quo abit.

140 Obvius fatis est, qui strenue occupat fortunam & opportunitatibus utitur ad consequenda ea quæ fatis ipsi destinata sunt.

- Hispanas caperet, Siculas obsideret urbes,
 Et Gallum terris prosterneret, æquore Poenurn,
 Numquam succubuit damnis, & territa nullo
 145 Vulnere, post Cannas major Trebiamque fremebat:
 Et cum jam premerent flammæ, murumque feriret
 Hostis, in extremos aciem mittebat Iberos.
 Nec stetit Oceano: remisque ingressa profundum
 Vincendos alio quæsit in orbe Britannos.
 150 Hæc est, in gremium victos quæ sola recepit,
 Humanumque genus communi nomine fovit,
 Matris, non dominæ, ritu: civesque vocavit,
 Quos domuit, nexuque pio longinqua revinxit.
 Hujus pacificis debemus moribus omnes,
 155 Quod veluti patriis regionibus utitur hospes:

Quod

- 143 submitteret vulg. obsideret etiam Cuj. 146 teneret Cuj. ferirent
 MS. optimus Heinsf. qui similem constructionem observavit etiam
 ad Ovid. Rem. 164 & ad Aen. 10, 238.

143 *Obsidere* tertia conjugatione nec optimos refugisse, docent Thesauri nostri.

145 In verbo *fremebat* est pulchritudo insignis. Notat enim spiritus & animos non depresso calamitate, sed erectos. Oportet hic lectorem eventus præcipuos belli secundi Punici memoriæ præsentis habere.

146 Non admovit arietes Hannibal, sed portis obequitavit, & cepit comparare ad obsidionem necessaria. Vid. Liv. 26, 10 sq. Hic modo ponimus verba c. 11 *Minuere spem Hannibalis & alia; parva magnæque res: magna illa, quod cum ipse ad moenia urbis Roma armatus sederet, milites sub vexillis in supplementum Hispania profectos audivit; parva autem, quod per eos dies cum sorte agrum, in quo ipse castra haberet, venisse, nihil ob id deminuto pretio, cognitum ex quodam captivo est.*

149 Adhuc Virgilius Ecl. 1, 67 *penitus toto divisos orbe Britannos* dixit.

150 Ars Romana hæc fuit, ut devictis non pacem modo sed civitatem darent. Liv. 1, 33 de Anco Marcio, *secutus morem regum priorum qui rem Romanam auxerant hostibus in civitatem accipiendis*. Eæ novimus paullatim totam Italiam, tandem, constitutione Antonini Cataeallæ omnes in Imperio Ro. liberos in civitatem receptos, quæ de re velut classicum opus est Ez. Spanhemii Orbis Romanus.

151 De hac re Plin. in peroratione operis inter alia pluscula, *nam Italiam cunctarum gentium in toto orbe patriam factam*.

155 Quocunque venit, civis est, jura communia habet, in fide magistratuum & Præsidum Romanorum est.

B b

- Quod sedem mutare licet: quod cernere Thulen
 Lufus & horrendos quondam penetrare recessus:
 Quod bibimus passim Rhodanum, potamus Orontem,
 Quod cuncti gens una sumus. nec terminus umquam
 160 Romanæ ditionis erit. nam cætera regna
 Luxuries vitiis, odiisque superbia, vertit.
 Sic male sublimes fregit Spartanus Athenas:
 Atque idem Thebis cecidit. sic Medus ademit
 Assyrio, Medoque tulit moderamina Perses.
 165 Subjecit Macedo Persen, cessurus & ipse
 Romanis. Hæc auguriis firmata Sibyllæ,
 Hæc sacris animata Numæ: huic fulmina vibrat
 Juppiter: hanc tota Tritonia Gorgone velat.
 Arcanas huc Vesta faces, huc Orgia Bacchus

Trans-

- 157 rursus vulg. 167 Numæ est vulg. Sed est om. MSS. & firmat biatum
 exemplis Heinſ. Pro vibrat, librat Cuj. 169 secum vulg.
 Bacchus ex MSS. Heinſ.

156 *Thulen*, credo generatim insulas ad Septentrionem hic indicare: neque enim refert Poëtæ, propius & proprie designare ac definire nomen, vagum & fluctuans, de quo 5, 240 it: 7, 53. *Cernere Thulen* alias res summi periculi, immensis laboris; nunc *infus* vel *ludus* est. Vid. 7, 23. 3, 328. 26, 204.

158 Videtur nunc quadam ratione factum, quod inter *advorta* est Virgilio Ecl. 1, 63 *Aut Aravin Partibus bibet, aut Germania Tigrin*.

161 Feliciter uno versu comprehendit duas pestes rerum publicarum, *Luxuriam*, cujus nota generalogia ex illo Cic. pro Rosc. c. 27 *In urbe luxuries creatur, ex luxuria existat avaritia necesse est: ex avaritia erumpat audacia: inde omnia scelera ac maleficia gignuntur*. Superbia odiórum mater nec superiorem potest ferre, nec parem: hinc illi vnus non sufficit orbis etc.

162 *Spartanus* Lysandro duce *Athenas* fregit; succubuit ipsæ Thebis, duce illarum Epaminonda. *Medus* Arbaces ademit imperium

Sardanapalo Assyrio, *Medo* Astyagi Cyrus *Perses*, huic Alexander: regna ab hujus successoribus condita paullatim Romana illa Lupa devoravit.

166 *Hæc*, intell. Roma, vel Romana res-publica. In Romani imperii instrumento haud ultimum locum habuere libri Sibyllini, & jus Pontificium ab Numa institutum, & disciplina Hetrusca, quam pulchre signat poëta, cum, *huic*, ait, *fulmina vibrat Juppiter*.

168 *Tritonia* Minerva *Gorgone* h.e. clipeo suo s. aegide regit Roman. Respicit, credo Palladium, quod conditores Romæ Trojanos Aenea duce in Italiam attulisse, aiunt, assertum inter *pignora imperii*. Vid. passim Servius, præsertim ad Aen. 7, 128.

169 *De Vesta*, cujus ignes æterni sanctum & ipsi pignus imperii Romani, omnia docuit post Lippium Ez. Spanhemius. Sed *Orgia* *Bacchi* furiosa irrepsere potius post severas contra illa leges, quam ut recepta dici possint. *Phrygia* dea mater Deorum, *Idæa*, *Cybele* eadem.

170 Transtulit, & Phrygios genitrix turrita leones.
Huc defensurus morbos Epidaursius hospes
Reptavit placido tractu, vectumque per undas
Insula Pæonium texit Tiberina draconem.

Hanc tu cum Superis, Stilicho præclare, tueris.

175 Protegis hanc clipeo matrem regumque ducumque,
Præcipueque tuam. Dedit hæc exordia lucis
Eucherio, puerumque ferens hic regia mater
Augusto monstravit avo: lætatus at ille
Sustulit in Tyria reptantem veste nepotem.

180 Romaque venturi gaudebat præscia fati,
Quod te jam tanto meruisset pignore civem.

Nec tamen ingratum, nec qui benefacta referre
Nesciat, hunc credas populum, si volvere priscos

B b 2

Annales

171 depulsurus vulg. defens. MSS. depressurus Vien. 175 pro matrem
patriam MSS. 177 hinc MSS. 181 toto vulg. tanto MSS. pecto
re Vic. Vien. Bas. marg. 182 tua facta Bas.

dem, Leonibus inveni solita in
nummis, solemniter illa quidem
recepta & Pessinunte advecta Ro-
mam, de qua re Liv. 29, 10 & 11.

171 Liv. epit. 11 Quum civitas pe-
sistentia laboraret, missi legati, ut
Aesculapii signum Romam ab Epi-
dauro transferrent, anguem, qui se
in navem eorum contulerat, in quo
ipsum numen esse constabat, depor-
tare: eoque in insulam Tiberis
egresso, eodem loco ædes Aesculapio
consecrata est. Enarrat copiose
omnia ex aliis Frelnsh. in Supplem.
21, 12 sq. Defensurus hic ponitur
antiqua ratione, quam illustrat
Heinsius, & ego in Thesauris, ut
depulsurus 22, 389.

173 Pæonius Draco, quem inse-
dit Aesculapius qui Pæon, πᾶων,
παιων, παιων non minus, quam
pater ipsius Apollo, vocatur passim
in Hymnis antiquis, quod ostendi
ad Marmor Cassellani Comm.
Soc. Gotting. To. 2 p. 287 sq. Quod
dicit poëta textit, intelligi vult ex
historia, evanuisse Draconem in

Insula, quæ inde Aesculapii dicta
est. Ceterum Pæonii epitheton
late extendere ad omnia, quæ
cum arte Medicorum conjuncta
sunt, etiam nostrum poëtam, ap-
paret v. g. 26, 121.

174 Hanc Romam, cuius adhuc
decora & laudes enarratæ sunt.

178 Avus & nepos ad adoptionem
referuntur. Adoptaverat enim Se-
renam Stilichonis uxorem, fratris
sui Honorii filiam, Theodosius. Vid.
29, 104.

179 Eucherium facit πορφυρο-
γίνητον, ut prodere jam videatur
spes improbas Stilichonis, & con-
silia adeo, quorum poenam non
ita multo post luit jure, injuria,
tota familia.

181 Romam sperat, te in posterum
proptium sibi & perpetuum civem
futurum, amaturum Romæ habi-
tare, quod ea pignus sibi, Euche-
rium tuum, dederit. Romam ama-
bis, & quantum licebit habitabis,
quia patria est Eucherii tui.

- Annales libeat, quoties hic praelia sumsit
 185 Pro sociis, quoties dono concessit amicis
 Regibus Ausonio quæsitæ sanguine terras!
 Publica sed numquam tanto se gratia fudit
 Assensu, quis enim princeps hoc omnibus egit
 Obsequiis, dominum sese patremque vocari,
 190 Quod tibi continuis resonant convexa diebus?
 Maeste novis Consul titulis. Mavortia plebes
 Te dominum, Bruto non indignante, fatetur.
 Et quod adhuc nullo potuit terrore subacta
 Libertas Romana pati, Stilichonis amor
 195 Detulit. Exultant avidi quocumque decorus
 Conspiculare loco, nomenque ad sidera tollunt.
 Nec vaga dilecto satiantur lumina vultu.
 Seu circum trabeis fulgentibus aureus intres:
 Seu celebres ludos: folio seu fultus eburno

Cingas

- 188 hæc omnibus *al.* non omnibus emit Obs. conj. *Heins.*
 190 quin tibi *vulg.* quod *MSS.* 193 coacta *al.* ut 5, 314.

185 Sic Antipho magno ereptam Asiam cis Taurum inter socios, in quibus præcipuus Eumenes, divisere. Vid. Liv. 38, 39.

189 *Dominum & Patrem* vocavit Roma Stilichonem. Vid. 15, 79.

190 *Convexa*, cavæ theatri, circi. Hanc notionem esse nominis, ut concavum potius significet, quam ut illi opponatur, quo sensu hodie vulgo accipitur, in Thesaurο Stephaniāno ostendi. Infra 28, 614 ipsam spectatorum multitudinem vocat poeta *chylus gradibus Circi convexum*. Inclinationem igitur ad unum axem, aut centrum adeo unum, *convexum* notare videtur. Plautus datus principibus in theatro. Virg. Ge. 2, 508 *Hunc plausus hiantem Per cuneos (geminatus enim) plebisque patrumque Corripuit*. Cf. mox 198.

192 *Brutus* Regum expulsoꝝ, si viveret, non indignaretur, sub hac circumstantia in his rebus, Stilichonem vocari *Dominum*, quod nomen libera respublica, & prima adeo ætas Caesarum, servorum modo respectu heris tribuebat. Antiquum autem fuit, uti amoris & blanditiarum causa *Domini*, *Dominæque* dicerentur a Caritativis suis & amoribus, quod in Thesauris nostris ostensum. Hunc morem hic respicere videtur Poëta, cum Stilichoni nomen Domini ab amore tributum, affirmat.

198 *Circum* in pompa ingrediuntur & in eo circumvehuntur Magistratus & primi civitatis. Dion. Halic. antiquit. 7 p. 475 Πομπὴν ἐκελλον τοῖς θεοῖς οἱ τὴν μέγιστην ἔχοντες ἐξελθόν. Quod autem addit, *Sen celebres ludos*, ostendit, non in Circensibus modo ludis, sed in theatralibus & amphitheatralibus etiam plaudī Stilichoni.

- 200 Cingas jure forum: densi seu turbine vulgi
 Circumfusa tuæ conscendant Rostra secures.
 Quæ vero procerum voces, quam certa fuere
 Gaudia, cum totis exfurgens ardua pennis
 Ipsa duci sacras Victoria panderet alas!
- 205 O palma viridi gaudens, & amicta tropæis,
 Custos imperii virgo, quæ sola mederis
 Vulneribus, nullumque doces sentire laborem:
 Seu tibi Dictææ placuerunt astra Coronæ:
 Seu magis æstivo sedes vicina Leoni:
- 210 Seu sceptrum sublime Jovis, seu Pallados ambis

B b 3

Aegida:

200 stringas jure conj. Heinsf. densi MS. 201 circumdant Vic. Vien.
 Basf. marg., Sed conscendant Ald. Junt. etc. 204 ædes al. alas etiam
 Vic. Vien. Basf. marg. 205 et palma vulg.
 florens MSS.

200 Cingere jure forum intelli-
 go de cancellis quibus tribunal
 quod hic angustiore appellatione
 forum dici puto, circumdatur.
 Declarata olim a nobis Tribunalis
 ratio in libello de Sipario Quin-
 tiliiani etiam ad hunc locum il-
 lustrandum valet.

202 Quæ hic de Victoria canit
 noster, non tam triumphum pro-
 prie dictum signare videntur, quam
 in universum pompam omnem Cir-
 censem, in qua, ut canit Ovid.
 Am. 3, 2. 45. Prima loco fertur pas-
 sis Victoria pennis. Hanc porro ita
 describit noster, ut varias illi sedes
 in cælo, varia munera, ingenio
 & libertate poetæ usus, assignet.

205 Victoria tropæum manu ge-
 rans frequens est in antiquis mo-
 nimentis apud Montfaucon.

208 Coronæ sidus solet adscribi
 Ariadnæ Cretensii s. Dictææ puellæ.
 Vid. Hygi. Poët. Altron. 2, 5 p. 432.

209 Virgo cælestis, Justitia,
 Astræa, Leoni vicina in Zodiaco.
 Nescio an alii quoque Victoriæ
 nomen illi tribuerint: sed adicu-
 lam Victoriæ Virginis dedicavit
 M. Percius Cato teste Liv. 35, 9:

quæ forte ex h. l. firmamenti non
 nihil contra suspicionem F. Urfini
 petere potest.

210 Dignus est locus, cui atten-
 damus paulo diligentius. Victo-
 riæ simulacra plura ornant thro-
 num Jovis Olympii, teste Pausa.
 Eliac. 1 s. 5, 11. Manibus ipsius,
 & aliorum Deorum, impositas
 Victoriolas, discimus ex monimen-
 tis, & ex sacrilegiis Dionysii apud
 Cic. de N. D. 3 c. 34 & in Verr. 4, 49.
 In summo signo militari conspici-
 tur Victoria in nummo æneo P.
 Septimii Getæ, qui habetur Mu-
 sei Florent. T. 4 tab. 55. Sed mag-
 is huc refert, quod sceptro im-
 positum videmus, ut alias aquila so-
 let, (vid. Juven. 10, 43) ut supra
 aquilam imagines Augustorum pas-
 sim in Diptychis: ita Victoriæ si-
 gnum in arcu triumphali Constani-
 tini M. apud Bellorium & Rubeum
 Tab. 46. Itaque non dubito ad hanc
 in sceptro triumphali imaginem
 respici ad Cassiod. Var. 6, 1 ubi di-
 citur ad Consulem, validam ma-
 num Victoriali scipione nobilita. Ut
 Victoriati nummi sunt, Victoria
 signati: sic scipio Victoralis, cui
 signum

- Aegida: seu fessi mulces suspiria Martis:
 Adfis perpetuum Latio, votisque Senatus
 Annue, Diva, tui. Stilicho tua sæpius ornet
 Limina, teque simul rediens in castra reducat.
- 215 Hunc bellis comitare favens: hunc redde togatum
 Consiliis. Semper placidis te moribus egit,
 Servavitque piam victis, nec polluit unquam
 Laurum sævitia, cives nec fronte superba
 Despicit, aut trepidam vexat legionibus Urbem.
- 220 Sed verus patriæ Consul, cessantibus armis,
 Contentus lictore venit, nec inutile quærit
 Ferri præsidium, solo munitus amore:
 Magnarum nec parvus opum geminare profundas
 Distulit impensas; sed post miracula castris

Edita

217 pro victis, vita, victam, vitas, iustis, juncta MSS.

218 civem MSS.

signum Victoriæ impositum. *Palladis Aegida* ambiit forte Victoria n nobili opere Phidiæ, posito in arce Athenis, in cuius etiam manu fuit: etiam in basi, inter alios Deos xx. *Victoria præcipue mirabilis* visa Plinio 36, 5 f. 4. Pausa. Att. f. 1 c. 24 in pectore illius memorat Medusæ caput (quod alias in Aegide f. clipeo habet) & Victoriæ, Νίκην, quatuor cubitorum: quod mirum non est, si Minerva tota fuit, quod ait Plinius, cubitorum sex & viginti.

211 Hic Victoria Marti uxor vel concubina certe datur. Et sunt apud Apollod. Bibl. 1, 2, 4 p. 5 Νίκη f. Victoria, Κρόνος, Ζήλος, Βία Pallantis & Strygis liberi. Sic fuit Nice inter Thestii quinquaginta filias, e qua Nicodromum suscepit Hercules, ibid. 2, 7, 8.

214 Fuerunt Romæ antiquissima Victoriæ templa, de quibus Antiquarii. Horum *limina* intelligi hic possunt, ornanda a Stilichone. Pro *Victoria ara* conservanda fa-

cunde intercedit apud Valentinianum, Theodosium & Arcadium Imperatores, Symmachus 10, 54.

215 Victoria finit bellum, reddique adeo ducem ex armato togatum consiliis & negotiis pacis.

216 Placidis moribus Victoriæ egit Stilicho, Romanum illud, certe Virgilianum, secutus, *Parcere subjectis*, & Horatianum, *Jacentem lenis in hostem*.

220 Alliteratio, Consul verus, implens etymon f. veriverbium nominis sui, qui consulat patriæ.

221 Contentus lictore, sine armatis, ad imaginem antiquæ & liberæ respUBLICæ, ubi legibus solvi imperatorem oportet, ut possit, cum militibus triumphans urbem intrare: ubi quamdiu armatus & militari manu cinctus est, *ad urbem* est, urbem, senatum, non ingreditur.

224 *Miracula* sunt ludi varii Mediolani, ut videtur, editi, ad oblectandam aulam Honorii, item donativum militi datum, in quibus admi-

- 225 Edita vel genero, Romæ majora reservat.
 Auratos Rhodiis imbres, nascente Minerva,
 Indulisse Jovem perhibent: Bacchoque paternum
 Jam pulsante femur, mutatus palluit Hermus
 In pretium: votique famem passurus avari
- 230 Ditabat rutilo, quidquid Mida tangeret, auro:
 Fabula, seu verum, canitur; tua copia vincit
 Fontem Hermi, tactumque Midæ, pluviamque Tonantis.
 Obscurat veteres, obscurabitque futuras
 Par donis armisque manus. Si solveret ignis,
- 235 Quas dedit immanes vili sub pondere, massas:
 Argenti potuere lacus & flumina fundi.
 Nec tibi, quæ pariter silvis dominaris & astris,
 Exiguam Stilicho movit, Latonia, curam.

B b 4

Tu

227 inclusisse Cuj, 228 laxante MSS. lassante MSS. 233 obscu-
 ras -- obscurabis MS. futuras MS. 235 quod MS. *binc Heinsf. conj.*
 Quot: vel Quod dedit, immanis, vili ceu pondere, massæ.

admirabilem poëta liberalitatem & magnificentiam prædicat. Erat eo tempore Consularis gravis sarcina patrimonii, quod in primis ex Symmachi epistolis pluribus, & tota Diptychorum consularium historia constat. Vid. ad 347.

226 Fabulæ fons Homerus 12. β, 670: sed ubi modo simpliciter ait, *Καὶ σφιν θεοπέσιον πλῆτον παρέχευε Κρονίων*, defudit Rhodiis divinas divitias. Verum exornavit Pindarus Ol. 7, 63 *Εὐδα ποτὲ βρέχε θεῶν βασιλεὺς ὁ μέγας χρυσαῖς ὑφάδασι πόλιν*, aureis nimbis urbem rigavit, cum, Vulcano obstetricante bipenni sua, de vertice Iovis Minerva profiliit. Reliqua dabit volentibus Meursius in Rhodo. 1, 17.

227 Tota Lydia Baccho sacra, nominatim Hermus, vid. 35, 67. Cum auriferis etiam alias nominat noster: sed hoc forte solus hodie habet, auro *pallere* cœpisse Hermum, quo tempore Bacchus, fulminatæ matris Semeles exemitus

utero, & femori Jovis inclusus exitum moliretur. Certe parallela fabula illi, de aureo imbre indulto Rhodiis. *Pallere* dici de colore auri, ex Diogenis apophthegmate notum, qui interrogatus, cur aurum palleat? respondit, Multos insidiatores habet. Laërt. 6, 51.

231 *Tua copia*, liberalitas tua consularis in spargendo auro. Vid. ad 80, 85. Huc pertinent illi facci vel folles inversi nummorum in Diptychis, de quibus nuper accurate ut solet egit Cl. Saxius in Dipt. Magni Consulis a p. 34.

235 *Vili sub pondere*, pondere adeo magno, ut qui illud indicari forte audiret, non de nobilibus metallis, sed de lapidibus aut vili alia materia sermonem esse, suspicaretur.

237 Ad venationes jam transit & ferorum peregrinorumque animalium spectacula. His præest Diana silvarum Dea, eadem in cælo Luna, Hecate apud inferos.

- Tu quoque nobilibus spectacula nostra laboras
 240 Illustrare feris, summoque in vertice rupis.
 Alpinae socias arcu cessante pudicas,
 Et pharetratarum comitum inviolabile cogis
 Concilium. Veniunt humeros & brachia nudae,
 Armataeque, manus jaculis, & terga sagittis;
 245 Incomtae, pulchraeque tamen. Sudoribus ora
 Pulverulenta rubent: sexum nec cruda fatetur
 Virginitas: sine lege comae: duo cingula vestem
 Crure tenus pendere vetant. Praecedit amicas
 Flava Leontodame. sequitur nutrita Lyceo
 250 Nephrophone, telisque domat quae Maenala Thero,
 Ignea Cretaea properat Britomartis ab Ida,
 Et cursu Zephyris numquam cessura Lyncaste.
 Jungunt se geminae metuenda feris Hecaeerge:
 Et soror, optatum numen venantibus, Opis,
 255 Progenies Scythiae. Divas nemorumque potentes

Fecit

246 horrent, trahunt MSS. rigent conj. Heins. hic & Ovid. Epist. 17, 16.
 252 nusquam malit Heins. 253 Erymanthe Vic. Vien. Bas. marg. Ald.
 Acharte Vien. marg. Acaerce & alia monstra in MSS. quae firmant lectio-
 nem Hecaeerge jam receptam Junt. Bas. 254 venantibus Raphael.
 255 progenies Scythia MSS.

242 Inviolabile ad integritatem
 & castitatem virginalem refertur.

246 Cruda virginitas, durae, in-
 cultae, horridae viragines, sexum
 non produunt deliciis, mollitiae,
 pavore.

247 Duo cingula unum sub mam-
 mis, alterum humilius, quo suc-
 cinguntur vestes ad genua, vel
 supra etiam, ne cursum impediunt.
 Passim tales apparent in gemmis &
 numinis. Inspiciat, qui potest, exem-
 pli gratia illa Maximi Moduli Nu-
 mismata e Gallico Museo edita
 T. 19. it. 31.

248 Multum in his quoque nomi-
 nibus & ingenii & eruditionis.
 Aperiamus quaedam non initiatis
 vestigia. Λοντοδάμν Leonum do-
 mitrix est: Αἰχμηὸν mons Arcadiae,

luporum stabulum: Νεφέροφον
 hinnulorum interfestrix: Οἰνὸς
 venatrix: Britomartis nymphe
 Dianae carissima, & ipsa adeo Dia-
 na Cretensis, de qua copiose Span-
 hem. ad Callim. H. in Dia. 190
 p. 258. Lyncastes nomen lupis &
 ipsum cognatum, nobile etiam
 alias, recurrit v. 276 sq.

253 Hecaeerge, epitheron ipsius
 quoque Dianae atque fratris illius
 adeo Apollinis, cujus radii & sa-
 gittae e longinquo operosae sunt
 & efficaces. Hic filiarum Boreae
 una, quae cum Opi (Ὠπὶς vel
 Οὔπὶς) & Loxo (Λοξώ) prima
 de Hyperboreis Delon venit, a
 Diana ibi in consortium assumpta.
 Vide omnia apud Spanh. ad Cal-
 lim. H. in Del. v. 292.

Fecit Hyperboreis Delos prælata pruinis.

Hæ septem venere duces. exercitus alter

Nympharum incedunt, acies formosa Dianæ

Centum Taygeti, centum de vertice Cynthi,

260 Et totidem casto genuit quas flumine Ladon.

Has ubi collectas vidit, sic Delia cœpit:

„O sociæ, mecum thalami quæ jura perosa

Virgineo gelidos percurritis agmine montes,

Cernitis ut Latio Superi communibus arnent

265 Hanc annum studiis? quantos Neptunus equorum

Donet ab orbe greges; laudi quam nulla canendæ

Fratris pleïra vacent? nostram quoque sentiat idem,

Quam meritis debemus, opem. non spicula poscit

Iste labor; maneat clausis nunc sicca pharetris;

270 Omnis & a solitis noster venatibus arcus

Temperet, in solam cruor hic servetur arenam.

Retibus, & clathris dilata morte tenendæ

Ducendæque feræ. cupidæ arcetæ sagittas.

Consulis in plausum casuris parcite monstis.

275 Acceleret divisa manus, mihi cursus anhelas

Tenditur ad Syrtes. mecum Distæa Lycaste

B b 5

Et

258 famosa MSS. 259 Taygetis, Taygete, Taygetim MSS. unde Taygetæ conj. Heins. Vid. ipse & Burm. ad Georg. 3, 44. 261 quas al.

266 urbe al. donet habere conj. Heins. quod nulla MSS. laudique ut nulla capendæ conj. Heins. 272 claustris vulg. clathris ex MSS. Heins. quod nomen hic illustrat. Sed conf. 28, 437. 275 dum cursus MSS. mihi

currus MSS. etiam Cuj.

276 Dictynna MSS.

259 Taygetos Laconicæ in Peloponneso mons. Cynthus Deli sal- tus, Ladon autem fluvius Arcadiæ: undique igitur conducit nymphas & feras Diana ad instruendos Sti- litchonis ludos Consulares. Costum flumen Ladonis, credo, dicitur propter Syringis nymphæ fabu- lam, quæ Pana fugiens hic in arundinetum mutata est. Vid. Ovid. Met. 1, 702. Notam Spar- tanarum pudicitiam huc allegare

nolim cum Barthio: nimis illa am- bigua est, nec attingit Ladon La- conicam.

265 Neptunus equestris, circi & curulium ludorum ab origine inde Dominus.

266 Laudi canendæ habent o- mnes, sine ulla, quam observave- rim, varietate. Interea sententia hinc oritur plane contraria consi- lio poëtae. Quid enim? nulla ple- ïra vacant laudi Stilichonis, quid

*Et comes Opis eat. steriles juvat ire per astus.
Namque feras aliis tellus Maurusia donum
Præbuit: huic soli debet, ceu victa, tributum.*

280 *Dum nos horribiles Libyæ scrutamur alumnos,
Europæ vos interea perquirite saltus,
Et scopulos. posita ludat formidine pastor,
Securisque canat Stilichonem fistula silvis.
Pacet muneribus montes qui legibus urbes.,*

285 *Dixit, & extemplo frondosa fertur ab Alpe
Trans pelagus. Cervi currum subiere jugales,
Quos decus esse Dææ primi sub limine cæli*

Roscida

279 sed victa MSS. 281 Europes Cuj. 282 laudet MS.
284 parent muneribus Vic. Vien. Parent numinibus montes, ut reli-
qui editi. Plane versus omisit MS. Claverii, & ipse nihil illam ait se-
pere: sic & Barth. Parcent, parcent, placet, pascet MSS. qui
legibus MSS. Debetur igitur Heinso restitutio loci elegantis, qui etiam
verbum pacare hic illustrat. 287 lumine Ald. Junt. vell.
Sed limine jam Vic. Vien.

quid significat nisi hoc, nullum
plectrum otii tantum habet ut ope-
ram dare possit laudi Stilichonis?
Vacare laudi an aliud significat;
quam vacuum ab aliis totum se-
dere laudi? Nisi volumus, hu-
mani quid passum poetam, & levi
permutatione casus aliud dixisse,
quam cogitarit; possumus putare
laudi auferendi casum esse (ut *labi*,
lapidi, *luci* & similia apud Vossium
de anal. 2, 12 p. 733) & legendum
canendæ: vel si omnino *laudi*
canendæ rectum sit, vitio librarii
nos habere nulla pro multa.

276 Syrtis hic ad Africam omnem
signandam adhibet Poëta, quam
crudelium inprimis & monstroso-
rum ferarum fertilem esse, & *Afri-*
canarum appellatio docet, quo no-
mine leones, tigres, pardi, pantheræ
comprehenduntur, & proverbium
illud ortum ait Plinius 8, 16 pr.
Semper aliquid novi Africam asferre.

278 *Maurusia tellus*, proprie Mau-
ritania, sed hic totam Africam indi-
cat, quatenus Romanis paruit.

Hæc Stilichoni tributum debet ob
devictum Gildonem.

282 Effectus conquestarum ad
Ludos ferarum, certe probabilis
conquirendarum obtentus, secu-
ritas pastorum & gregum. Qui
tales Ludos parant, illi suis his
muneribus pacant, securosque gre-
gibus præstant montes & silvas:
hoc enim esse *pacare*, ipsa honesta
illa oppositio docet, *pacare urbes*
legibus. Delicata igitur laus &
excusatio Stilichonis hoc versiculo
continetur.

286 Capturam quatuor *cervarum*,
quas curru suo junxit Diana, de-
scribit Callimachus H. in Dia. a
v. 100. Monumenta nummorum, ubi
illa cervis junctis vehitur, vel uni
insidet, dedit Spanh. ad l. c. v. 106.

287 *Limen cæli primum* est sphe-
ra illa nobis proxima, cum qua
& in qua Luna circumfertur, ut
7, 164 *Ingressiturque globum Lu-
nae limenque reliquit Arcados. Li-*
men respondet ὄρεῖ Homericò. Vid.
Burm. ad Aen. 6, 255.

Roscida fecundis concepit Luna cavernis.

Par nitor intactis nivibus. frons discolor auro

290 Germinat, & spatio summas æquantia fagos

Cornua ramofo surgunt procera metallo.

Opis frena tenet, fert retia rara Lycaste,

Auratasque plagas: immortalesque Molossi

Latrantes mediis circum juga nubibus ibant.

295 Quinque aliæ paribus (Phœbe sic jusserat) armis

Diversa regione ruunt; ducuntque cohortem

Quæque suam. Variæ formis & gente sequuntur

Ingenioque canes: illæ gravioribus aptæ

Moribus, hæ pedibus celeres, hæ nare sagaces:

300 Hirfutaque fremunt Cressæ, tenuesque Lacænæ,

Magnaue

290 spatiosa MSS.

296 ducitque vulg.

300 argutæque

conj. Vlit. ad Grat. 236.

288 Est quidem Luna eadem Diana: sed h. l. (ut interdum Sol & Apollo) distinguuntur. Luna roscida, Roris cum Jove h. e. aëre mater Alcmani apud Plurarchum de Facie in Orbe Lunæ p. 940, A (Διὸς θυγάτηρ ἔρσα καὶ σελάνας διὰς) & Macrobius Sat. 7 extr. Hæc igitur Luna cavernas habet, βᾶθμῃ καὶ κοιλάματᾱ Plut. l. c. p. 944, B. In his fecundis cavernis nascuntur animalia quindecies majora & præstantiora nostris, si fides Pythagoreis apud Plut. de Plac. 2, 30 ἂν αἱ γὰρ πεντεκαίδεκα πλάσιον τὰ ἐν αὐτῇς ζῶα τῇ θυλίμῃ. Vid. mox v. 290. E Luna dejecti ad nos Saturnus, Daetyli, Corybantes, Trophonius & similes apud Plut. de Facie in Orbe Lunæ p. 444, C. Hinc delapsus etiam est Leo Nemæus, ut est apud Achillem Tatium Isagog. c. 21. Teste ad Virg. Ge. 3, 391 Servio, vel quisquis auctor est, ille Leo Lunæ filius, & invulnerabilis dictus est. Taurus medio fidere Lunæ Progenitus considerabitur 101, 120. Ne nimis mi-

remur hunc Lunæ partum, cogitemus illud Ovidii Met. 6, 118 Et te (Neptune) flavæ comas frugum mitissima mater Sensit equum. Copiose ea de re Pausa. Arcad. f. 8, 25. Et ipsam Lunam Pan fellit ap. Virg. Ge. 3, 391.

289 Aurea cornua fere habent cervi poetici, ut Val. Fl. 6, 71: ut auratæ hostiæ, Serv. ad Aen. 9, 627.

290 Summas æquantia fagos cornua habent merito cervæ istæ, quæ e Luna venerint, ubi quindecies majora nasci animalia, modo docuimus.

293 Immortales etiam Molossos Lunæ progeniem putare fas est.

300 Dubium mihi non est pingi hic canes præ patriis suis, quales erant. Certe nunc Britannici canes magnitudine & robore præstant. Cui vacat & volupe est, ille potest legere Jo. Caji Britannici de canibus Britannicis librum ad Contr. Gesnerum, quem poetis minoribus etiam subjecit Burmannus. Verbo frangere in hac re usus etiam noster 22, 21.

- Magnaue taurorum fracturæ colla Britannæ.
 Dalmatiæ lucos abruptaque brachia Pindi
 Sparfa comam Britomartis agit. tu Gallica cingis
 Lustra, Leontodame, Germanorumque paludes
 305 Eruis, & si quis defensus arundine Rheni
 Vastus aper nimio dentes curvaverit ævo.
 Nubiferas Alpes, Apenninique recessus,
 Garganique nives Hecaërge prompta fatigat.
 Speluncas canibus Thero rimatur Iberas,
 310 Informesque cavis urfos detrudit ab antris,
 Quorum sæpe Tāgus manantes sanguine rictus
 Non satiavit aquis, & quos jam frigore segnes
 Pyrenæa tegit latebrosis frondibus ilex.
 Cyrneis Siculisque jugis venata virago
 315 Nebrophone, cervos aliasque in vincula cogit
 Non sævas pecudes, sed luxuriantis arenæ
 Delicias, pompam nemorum. Quodcumque tremendum
 Dentibus, aut insigne jubis, aut nobile cornu,
 Aut rigidum fetis, capitur: decus omne timorque
 Silvarum.

306 curvaverat *vulg.*

308 Nicharte *Vic. Vien. vid. v. 253.*

304 Non puto Galliæ leones hic assignare voluisse Poëtam, quod ex appellatione nymphæ, de qua ad 248, suspicari quis possit: sed quæ Leones domare venatrix potest, cui feræ non par sit?

305 Non ignorantia Poëtæ sunt tribuendæ arundines & apri in paludibus Rheni; sed mutata cum incollis faciei terrarum: unde Palestina, & Hispaniæ partes quædam non respondent antiquis laudibus, neque Germania nostra opprobriis.

306 *Ævo* i. senio *curvari* aporum dentes, etiam recentiorum observatio est, ut Aldrovandi de Quadrup. bifidis L. 1 p. 1030.

307 Eisdem montes ita iungit 8, 106.

311 Describit sitim urforum ab agitatione & vulneribus ortam: *frigore segnes* habet respectum ad illum somnum urforum hibernum a quo pinguescere etiam dicuntur. *Vid. Plin. 8, 36.*

314 *Cyrneus* a Cyrne, quod Grecum nomen Corsicæ. *Nebrophone* jam interpretatus sum interfectoria hinnuleorum. *Arena luxuriari* dici potest, cum in Amphitheatro vel circo exhibentur non feræ savientes, sed quæ prædæ & mens populi cedant.

- 320 *Silvarum.* Non cauta latent: non mole resistunt
 Fortia: non volucris fugiunt pernicia cursu.
 Hæc laqueis innexa gemunt? hæc clausa feruntur
 Illignis domibus. Fabri nec tigna polire
 Sufficiunt. rudibus fagis texuntur & ornīs
- 325 *Frondentes cavæ.* Ratibus pars ibat onustis
 Per freta, vel fluvios. Exsanguis dextera torpet
 Remigis, & propriam metuebat navita mercem.
 Per terram pars ducta rotis, longoque morantur
 Ordine plaustra vias, montani plena triumphī.
- 330 *Et fera sollicitis vehitur captiva juvencis,*
 Explebat quibus ante famem: quotiesque reflexi
 Conspectere boves, pavidi temone recedunt.
 Jamque pererratis Libyæ flagrantibus oris,
 Legerat eximios Phœbi germana leones,
- 335 *Hesperidas qui sæpe fugant, ventoque citatis*
 Terrificant Atlanta iubeis, armentaque longe

Vastant

320 caute *vulg.* cf. 35. 11.326 per fluvios *MS. it. Cnj.*329 montanis — triumphis *vulg.* Sed montani jam *Vie. Vien.*

320 Qui *caute* loquerentur, intellexere rupem excavatam s. cavernam. Sed *caute* refertur ad ipsa animalia. Sic 7, 90. *Canto nec profuit hosti Munitis basisse locis.*

323 Multitudinem ferarum sic indicat poeta, quod negat satis magnum fabrorum posse numerum inveniri, qui sufficiant tantæ, quantæ opus sit lignis pro cavearum multitudine ferro quadrandis atque poliendis, itaque e rudibus frondentibusque ramis & truncis compingendas utcumque per festinationem esse.

326 *Exsanguis dextera*, trepida & tremula, vel plane a refugiente propter terrorem sanguine immobilis.

327 *Mercem* improprie dicit pro onere & omni illo, quod vehitur, quæ ordinarie merx est.

330 Juvencis s. generatim bubus junctis consistere cursum elabularem (hoc proprium illius nomen est) & vehiculationem illam angariasque, quibus in hoc genere uterentur, ex utroque Codice, Theodosiano præsertim Titulo (8, 5) de Cursu publico satis constat.

335 *Hesperidas* nymphas silvarum Mauritanicæ incolæ, quarum & horti illi nobiles.

- Vastant Aethiopum, quorumque impune fragosa
 Murmura pastorum numquam venere per aures.
 Non illos tædæ ardentes, non strata superne
 340 Lapsuro virgulta solo, non vocibus hædi
 Pendentis stimolata fames, non fossa fefellit.
 Ultro se voluere capi, gaudentque videri.
 Tantæ præda Deæ. Respirant pascua tandem.
 Agricolæ referant jam tuta mapalia Mauri.
 345 Tum virides pardos, & cætera colligit Austri
 Prodigia, immanesque simul Latonia dentes,
 Qui secti ferro in tabulas, auroque micantes,
 Inscripti rutilum cælato Consule nomen

Per

- 338 pastores n. excepere *vulg.* auras *MS.* 346 barros *MS.*
 347 *Pro duobus versibus unum quidam MSS. habent, Qui mox*
in tabulas inscripto Consule secti.

337 *Impune & nunquam* jungenda. Nunquam audiunt pastores rugitus & murmura leonum, quin paulo post damna in grege facta observent.

339 Ignem alias metuunt. Vid. Plin. 8, 16 f. 19. *Lapsurum solum* ita intelligendum. Deprimitur h. e. effoditur fovea satis profunda, eaque obtegatur stramentis & viridibus. Elcæ loco in medio suspenditur hædus, porcellus vel clamosus aliud animal etc.

344 *Referant*, aperta relinquunt mapalia, ante, ob merum bestiarum, claudi seris & repagulis solita.

345 *Virides pardos* dixit, ut 36, 266 de tigris *totamque virentibus iram dispergit maculis*: quasi a veneno quodam iræ demum virides fierent: qua quidem in re ingenio suo obsequitur. Quæ mihi pro tigris ostensa est bestia, ejus maculæ in albo nigricabant: nec video, qui hodie viride quidquam in toto hoc genere Africanarum observa-

rit. Maculas nigras vulgo omnes tribuunt. Superest ut *virides* dilutiore, ut ita dicam intellectu dixerit poeta pardos, flavescentes aliquantum, rivos, ut sunt lupi. Sic *fulvus aper* Ovid. Art. 2, 373 poëris videtur quam venatoribus notior.

347 Descriptio Diptychorum eburneorum, quorum hoc ipsum tempus erat feracissimum, quod apparer si quis catalogum eorum, quæ adhuc publicata sunt percurrat, quem nuper dedit cum suo Diptycho Cl. Saxius a p. 8. Gorianum enim Diptychorum consularium thesaurum, cum ista commentarer, nondum videram. Stilichonis ipsius aliquamdiu habitum Divionense illud, quod non ita pridem a Gesneris fratribus indultum, quod ad utramque partem f. tabulam publicavit & illustravit Hagenbuchius *de EnrypaGraus* cum Quiriniano Diptycho a p. 232 sq.

347 *Auro micantia* Diptycha interdum data ostendit Symmachus Epitt.

- Per proceres & vulgus eant. Stupor omnibus Indis
 350 Plurimus, ereptis elephas inglorius errat
 Dentibus. Infedit nigra cervice gementum,
 Et fixum Dea quassat ebur, penitusque cruentis
 Stirpibus avulsis patulos exarmat hiatus.
 Ipsos quin etiam nobis miracula vellet
 355 Ducere sed pigra cunctari mole veretur.
 Tyrrhenas foetus Libyco amplexa per undas
 Classica turba sonat: caudamque a puppe retorquens
 In proram jacit usque leo. Vix sublebat unum
 Tarda ratis. Fremitus stagnis auditur in imis,
 360 Cunctaque profiliunt cete, terrenaque Nereus

Confert

- 349 omnibus vulg. omnibus Claverius & Barth. ex MSS. 351 insidit
 malit Heinfs. 353 avulso (intell. ebore) conj. Heinfs. 356 adnixa,
 advexa, complexa, adnexa MSS. Excidisse versum, conj. Heinfs.
 357 classis, it. classi. MSS. 358 jacit MSS.

Epist. 2, 80 *Domino & Principi nostro — auro circumdatum Diptychon* (sic enim leg. pro barbaro *Dypticum*) nisi. Ceteros quoque (addamus enim etiam hoc) *amicos eburneis pugillaribus* (Diptychis) & *canistellis* (sportulis) *argenteis honoravi*. Conf. 5, 54. 7, 77. 9, 113. Ut redeam ad aurum, videtur etiam auri filamentis, opere velut musivo, nomen magistratus in Diptychis expressum, quod poeta vocat *intilum*.

349 *Amnes Indi* stupent, cum tot ad se elephantas potum venire vident mutilos: dignior quidem ingenio nostri videbatur hæc lectio & distinctio præ illa vulgata, *Per proceres & vulgus eant, stupor omnibus Indis*. Diptycha sane non sunt *stupor Indis omnibus*, quorum paucis, aut nulli adeo, innotescunt. Ne mutata quidem distinctione verum est, elephantas exarmatos stupori esse Indis omnibus. Sed hæc sensiri debent, non doceri.

351 *Mira phantasia* pingit *Dianam* insidere cervici elephantis, & dentem convulsam eripere.

355 *Cunctari veretur*, non satis constanter mentiendi tenorem servas, Claudii. Quid enim post reliqua miracula difficile fuit *Dianæ*? Sed causa fatua etiam a dolo malo excusat poetam.

356 *Fætus Libyco*, h. e. *Leones & alias Africanas* (quo nomine *Tigres quoque & Pardos & Pantheras & Leopardos* complecti solent) *complexa*, captas & vincetas tenens, *turba classica* navium & nautarum etc.

357 Aut immanis molis leo, aut parvum navigium: retorta etiam a puppe cauda, tamen capite proram attingit. Prodigious augeatur magnitudo, si dedit poeta *jacit*. Sic enim corporis ipsius longitudo æquabit navium, quam retro quasi emetietur cauda. Sed reliqua

- Confert monstra suis: & non æquare fatetur.
 Aequora sic victor quoties per rubra Lyæus
 Navigat, intorquet clavum Silenus, & acres
 Insudant tonfis Satyri, taurinaque pulsu
 365 Baccharum Bromios invitant tympana remos.
 Transtra ligant ederæ: malum circumflua vestit
 Pampinus: antennais illabitur ebria serpens,
 Perque mero madidos currunt saliantque rudentes
 Lynces, & insolitæ mirantur carbasa tigres.

- 361 sed non vulg. 364 adsudant al. 365 pronos pro Bromios
 Claver. ex MSS. & Barth. 368 solvunt pro saliant vulg.
 Sed saliant jam Bas. marg. Claver. MSS.
 369 insolitas MSS.

reliqua etiam nimis sunt *ὑπερβολικά*, & ultra τοῦ πιθανοῦ elata, eamque ipsam ob causam placere sobriis vix ac ne vix quidem possunt.

366 Viderur ptæ oculis habuisse Ovid. Met. 3, 664 Impediunt he-

dera remos, nexaque recutit Serrapunt; & gravidis distringunt vela corymbis. — Quem circa tigres, simulacraque inania lyncum, Pictumque jacent fera corpora Pantherarum.

XXV

CL. CLAUDIANI IN LIBRUM DE BELLO GETICO.

PRAEFATIO

Post refides annos longo velut excita somno

Romanis fruitur nostra Thalia choris.

Optatos renovant eadem mihi culmina coetus,

Personat & noto Pythia vate domus.

5 Consulis hic fascēs cecini, Libyamque receptam.

Hic mihi prostratis bella canenda Getis.

Sed

* De Victoria Stiliconis contra Alaricum *Vic. de bello Getico*, id est, de V. St. c. A. *Vien. Ald. Junt. Plant. Barth.* de bello Pollentiano MS. *Claverii, it. Cajac. & Heins.* Commentariō suo inscripsit Barthius, de laud. Stilic. lib. IV. *5* cecinit *Baf. Plant.*

* De Bello Getico non magis, quam de alijs argumentis poëta nostri historicis, promittimus Commentarios. Illud modo eos, qui opus habent, monemus, quos *Gothos & Vesegothos* aut *Visigothos* adeo appellat Jornandes, eos antiquo vocabulo Herodoti, ac deinde Ovidii etc. *Getas* vocari, (vid. *Oros. i. 16 n. 5* & ibi *Haverc.*) ipsumque Gothum Jornandem videri suum opus inscripsisse de rebus Geticis: tum illud, Istri ad Pontum Euxinum appropinquantis a sinistra accolas fuisse hos vel Getas vel Gothos, (vid. 26, 81. 135. 169) quidquid de nominis tam late patentis vel originibus vel sedibus, alias disputetur: denique, Stiliconi suo cum, hic etiam faveat suus poëta, alios alia tradidisse: ut Cassiodorus Chron. *Stilico & Arelia-nus* (COSS. A. 400) *Hic Coss. Gothi Alarico & Radagaisa regibus ingrediuntur Ita-*

liam. Deinde Arcadio V & Honorio V (A. 402) *Hic Coss. Pollentia Stiliconem cum exercitu Romano victum. Gothi acie fugaverunt. Et apud Jornandem, 29 Alaricus rex Gothorum — sumto exercitu per Pannonias, Stilicone & Arelia-no Consulibus — intravit Italiam. Ibidem c. 30 Stilico ex insidijs aggreditur Gothos ad Polentiam, civitatem in Alpibus Cottis locatam — Gothi — primo perterriti sunt, sed mox — omnem pene exercitum. Stiliconis in fugam conversumque ad internecionem dejiciunt. Vid. ad v. 78. 90. it. 583.*

1 *Refides annos eisdem puto, de quibus 23, 23.*

4 *Pythia domus, templum Apollinis Palatinum, recitationibus & Bibliothecis olim destinatum ab Augusto, sive ipsum, sive quicumque aedes ad exemplum illius recitationi serviens.*

- Sed prior effigiem tribuit successus ahenam,
 Oraque patricius nostra dicavit honos.
 Annuit hunc princeps titulum poscente Senatu,
 10 Respice; iudicium quam grave, Musa, subis!
 Ingenio minuit merces properata favorem.
 Carminibus veniam præmia tanta negant:
 Et magis intento studium centore laborat,
 Quod legimur medio conspicimurque foro.
 15 Materies tamen ipsa juvat, solitumque timoris
 Dicturo magna sedula parte levat.
 Nam mihi conciliat gratas impensus aures
 Vel meritum belli, vel Stilichonis amor.

7 *amœnam ante Claver.*

15 *timorem vulg.*

9 *hic vulg. hunc MSS.*

18 *libri vulg.*

7 Statuam decretam positamque Claudiano, hic ipse locus declarat. Vtrum basis illius inventa sit a Pomponio Læto, & vera Inscriptio? disputamus in Prolegomenis.

8 *Patricius honor*, credo, est honos a Patribus, a Senatu habitus, ut *popularis*, quem populus tribuit.

10 *Respicere*, vel *respicere se* jubemus, quos a calore cujuscunque affectus revocamus. A Poëta tan-

tam gloriam consecuto nihil mediocrè expectatur. Hæc expectatio gravis velut adversaria est, quam superare difficile.

14 *Medio foro*, Trajani, ut est in Inscriptione.

15 *Solitum timoris*, solitum timorem, ut *repentina belli* etc.

16 *Sedula*, materię epitheton mihi placere non potest: metuo tamen, ne potius poëtæ imputandum sit, quam librario.

DE

Intacti cum claustra freti coëuntibus æquor

Armatum scopulis audax irrumperet Argo,
Aetnam Colchosque petens; propiore periclo
Omnibus attonitis solus post numina Tiphys
Incolumem tenui damno fervere carinam
Fertur, & ancipitem montis vitasse ruinam,
Deceptoque vagæ concursu rupis in altum
Victricem duxisse ratem. Stupuere superbæ
Arte viri domitæ Symplegades; & nova passæ
Jura soli, cunctis faciles jam puppibus hærent,

Cc 2

Ut

Arctatum Raphael. contra libros. 8 superbi, superba MSS.

10 *pro soli, fali, it. pro cunctis, certis MS.*

I Qui hoc exordium plene intelligere, & suavitatem illius percipere velit, illum oportet summam fabule Argonauticæ præsentem animo habere: cujus non minima pars sunt Cyanæ rupes, Symplegades, trajiciendæ navigantibus Colchos, ubi regnabat Aceres pater Medæ. Harum rupium subitus concursus conflictusque interitum minabatur præsentissimum. Tiphys gubernator Argus navis, ita observat tempus, quo discessu suo trajiciendi spatium dabant rupes, ut nihil illo conflictu præter ornamenta puppis, ultra navim eminentia, perierit. *Corymbos* vocat Va-

lerius Flaccus 4, 691 ubi *graphica*
hujus transitus descriptio est, Græ-
ci ἀφλατα, *splustria* Romani. Hoc
est *tenuis damnum* nostri poetæ v. 5.

4 *Pest namina Junonis & Minerva*, quæ distinuerunt rupes, ne ita cito coire possent. Pulchre describit Valerius Flaccus l. c.

10 Post illum Argus transcurram
fato jam firmatæ sunt Cyncæ pe-
tæ, non amplius vocandæ Sym-
plegades, quæ συμπληγάδων con-
fli-gerint. Ovid. Met. 15, 337
*Timuit concursibus Argo Underum
sparsas Symplegades elisaram, Quæ
nunc immota perstant, ventisque
resistent.*

- Ut vinci didicere semel. Quod si ardua Tiphyn
 Navis ob innocuæ meritum sic gloria vexit:
 Quæ tibi pro tanti pulso discrimine regni
 Sufficiant laudes, Stilicho? Licet omnia rates
 15 In majus celebrata ferant, ipsamque secandis
 Argois trabibus jactent sudasse Minervam;
 Nec membris tantum junxisse carentia sensu
 Robora, sed cæso Tmarii Jovis augure luco,
 Arbore præfaga tabulas animasse loquaces.
 20 Plurima sed quamvis variis miracula monstis
 Ingeminant teneras vincturo carmine mentes,
 Harpyiasque truces, insopitisque refusum
 Tractibus aurati custodem velleris anguem,
 Et juga taurorum rapidis ambusta favillis,
 25 Et virides galeis fulcos, fetsaque novales

Matris,

13 tantis -- regnis, conj. Heinsf. 17 vinxisse al. 18 cæsa -- Arbore
 conj. Heinsf. teneri MSS. etiam Cuj. it. Vic. toto Vien. summi, totum
 MSS. monitu Ald. Junt. Bas. Tomari Plant. Tmarii Heinsf. Hesychii &
 Stephani auctoritate, atque Callimachi. 19 armasse Cuj. 21 vincturo
 MSS. it. Cuj. vincturi MSS. vincturi vulg.

12. *Innocuæ* passive, cui noxa il-
 lata non est, ut ipse Virg. 10, 302.
Sedere carina omnes innocuæ. Sic
 etiam *innocuium* poni, in Lexico
 rustico ostensum.

18 *Tmarii* Jupiter a moëre Do-
 donæ: *Tmaro* dictus apud Hesychium
 & Stephanum Byz. Add. Heinsf. ad Virg. Aë. 5, 620.

19 Hæc est illa carina Argus
 navis (*ῥόνη*) loquax & fatidica,
 de qua portentosa canunt Argonautici.
 Modestius Val. Fl. 1, 301 sqq.
 tutelam facit navis, & inducit di-
 centem in somnio Jasoni, *Dodonida*
quercum, *Chaontique vides famulam*
Jovis: aquora tecum Ingredior: nec
fatidicis avallere silvis Me nisi pro-
misso potuit Saturnia celo. Hæc
arbor, hæc quereus Dodonæa fuit
 carina Argus, cujus animavit & re-
 liquas *tabulas*, e carina tanquam

costas e spina dorsi aptas, ut tota
 navis fatidica dici poruerit. Conf.
 ad 7, 118.

21 *Miracula ingeminant* poëtae h. e.
 augent, multiplicent *varis monstis*
 enatrandis qualia sunt Harpyie,
 Draco, Tauri ignivomi.

22 *Insopitis tractibus*, ὄληδες ab
 ἔλπω, s. spiritus nunquam plane so-
 pitis s. quiescentibus: *refusum*
 Draconem dicit, h. e. reflexum re-
 plicatumque jacentem, ut humi
funduntur, qui procumbunt, &
 jacent: unde exercitus quoque
 fundi dicuntur, cum caduntur &
 coguntur fugere.

24 Ignivomi sunt tauri illi cu-
 stodes, ipsoque adeo halitu suo
 possunt noxam jugo inferre aut in
 cineres adeo illud convertere.

25 *Virides* non colorem indicat,
 puto, verum hoc modo, pro her-
 bis

Matris, & in segetem crescentis femina belli:

Nil veris æquale dabunt. Prohibere rapaces

Scilicet Harpyias, unaque excludere mensa

Nobilior titulus, quam tot potuisse paratas

30 In Latii prædam Geticas avertere fauces?

Anne ego terrigenas potius mirabor in ipsis

Procubuisse satis, vitæ quibus attulit idem

Principium finemque dies; quam cæsa Getarum

Agmina, quos tantis aluit Bellona tropæis,

35 Totaque sub galeis Mavortia canuit ætas?

Per te namque unum mediis exuta tenebris

Imperio sua forma redit; claustrisque solutæ

Tristibus exsangues audent procedere leges.

C c 3

Jamque

26 quid si crescentia? 31 an ego vulg. 36 pro vnum, virum MS.

nude iterum conj. Heinsf. excita MSS. quod placet Heinsf.

bis & viridibus profluisse de sulcis
galeata capita, & reliqua deinceps
membra armatorum. Quod
fetas Martis, hoc est armatorum,
novalis dicit, metaphora est ab
animantibus tracta: *feta* enim est
quæ peperit. Ceterum facile vi-
deo, per hypallagen poni posse
bellum i. bello concursuros arma-
tos *crescere in segetem*: facilius ta-
men & naturalius esse videtur, *se-
mina belli crescere in segetem*, ve-
nire ad maturitatem, verbo vellem
in bonis libris esset *crescentis
semina*.

27 Nihil etiam mentientes de
Argonautis poetæ fingendo dabunt
ita magnificum & admirandum,
quod *æquale* sit veris, quæ narrari
de gloria Stilichonis possunt. Hoc
ut ostendat, comparisonem in-
greditur.

28 Harpyias, fœda monstra, Ca-
lais & Zetes Boreæ filii a Phinei
mensa, quam & spoliabant & for-
dabant, abegere. Vid. Valer. Fl.
Argon. 4, 428 sqq.

29 *Titulus*, inscriptio, quales in
ferculis triumphi ferebantur, aut
ponebantur, sub stans, in arcu-
bus etc. Hic igitur possis *titulum*
etiam laudem reddere vel prædi-
cationem.

34 *Aluit Getas Bellona tropæis*,
virtutem illorum per victoriam &
successus auxit: quanquam neque
ipsum victum excludere velim,
quem sibi armis paraverint.

35 *Tota ætas Getarum canuit*,
peritiam & prudentiam ab usu
collectam habuit, ut adolescentes
quoque veterani esse viderentur.

36 *Exuta tenebris*, squalore &
obscuritate, qua velut involuta
erat, liberata. Ut lux gloriam
notat & magnam celebritatem, ita
tenebris indicatur infamia & hu-
milis. Hic illud insuper vult
poeta, leges, instituta, mores Ro-
manos barbarorum incursum op-
primi, ut non agnoscas illum po-
pulum victorem, qui in tenebris
quasi delitescat.

- Jamque potestates priscus discriminat ordo
 40 Justitiæ, quas ante pares effecerat una
 Nube timor. Tua nos urgenti dextera leto
 Eripuit, tectisque suis redduntur & agris
 Damnati fato populi, virtute renati.
 Jam non in pecorum morem formidine clausi
 45 Prospicimus sævos campis ardentibus ignes:
 Alta nec incertis metimur flumina votis
 Excidio latura moram: non poscimus amnes
 Undosam fervare fidem, nubesque fugaces,
 Aut conjuratum querimur splendere serenum.
 50 Ipsa quoque interius furiis exercita plebis
 Securas jam Roma levat tranquillior arces.
 Surge, precor, veneranda parens, & certa secundis

Fide

- 40 suffuderat *vel* infecerat *conj.* *Heinsf.* 46 fulmina *MSS.*
 50 internis *Heinsf. ex MSS. Sic & Cuj. Pro plebis, belli MS. inde interni*
belli conj. Heinsf. quod malim præ versu sibilante, quem dedit,
internis furiis exer. plebis. 51 leva MS.

39 Belli tempore, cum omnes hostem vel jam incubantem, vel imminuentem certe, metuunt, cessant legitima imperia. Agunt hoc ipsum hostes, ut suis a dominis, magistratibus, principibus homines avocent.

41 *Nubes* cum prospectum & distinctionem rerum etiam propinquarum adimat, perturbationem confusionemque rerum, officiorum, personarum, apte exprimit.

43 *Fato* assignat infelicitatem Romanorum, restitutam felicitatem virtuti Stilichonis, virio mortalitatis familiari, qui sua peccata infortuniorum nomine vocent, secunda autem suæ sapientiæ vel virtuti adscribant.

44 *Formido* non tam rete est, quam funiculus s. linea panniculis, pennis præsertim varii coloris, distincta, cujus insolita specie, &

motu ab aura, perterritæ bestię contineri se, aut coarctari adeo patiuntur. Dictum ea de re in *Theauris V. Formido & Linea.*

46 Qui metuunt adventum hostilis exercitus, illi interdum sperant, a fluminis subito incremento illum retineri posse, hoc flumen metiuntur votis, optant, ut quam latissime diffundatur, quam profundos agat vortices. Amnis, qui sic remoratur hostes, *servat fidem* suis accolis, *undosam*, undis actis hosti terribilem. Novimus laudari munimenta a quorum aditu inundatione arceri hostis potest. Interdum hoc beneficium a cælo ac tempestate expectatur. *Nubes fugaces*, quæ diffugiunt non demisso ante imbrem: *conjuratum serenum*, serenitas, quæ hostem juvat, simili figura ut 7, 98 *conjurati veniunt ad classica venti.*

- Fide Deis, humilemque metum deponere senectæ,
 Urbs æquæva polo. Tum demum ferrea sumet
 55 Jus in te Lachesis, cum sic mutaverit axem
 Fœderibus natura novis, ut flumine verso
 Irriget Aegyptum Tanais, Mæotida Nilus,
 Eurus ab occasu, Zephyrus se prædat ab Indis,
 Caucasique jugis calido nigrantibus Austro
 60 Getulas Aquilo glacie constringat arenas.
 Fatales hucusque manus, crebrisque notatæ
 Prodigis abiere minæ: nec sidera pacem
 Semper habent, ipsumque Jovem turbante Typhœo,
 Si fas est, tremuisse ferunt, cum brachia centum
 65 Montibus armaret totidem, spiramque retorquens
 Lamberet attonitas erectis anguibus Arctos.

C c 4

Quid

58 promat *vulg.* prodat ex MSS. *Heins.* quod verbum illustrat ad 2, 644.
 64. timuisse *vulg.* 65 spirasque *vulg.*

53 *Metus* omnis est *humilis*, deprimat, contrahitque animos: *senectæ* non ætatem ipsam productam, sed imbecillitatem notat, quæ illi adjuncta est, tristitiamque. Sic *Senium* & *consequere* passim.

54 *Ferrea Lachesis* nihil aliud est, quam dura fors, cui mortalia omnia subiecta sunt. Romam illa sorte eximebant, æternam urbem, Deam vocabant, pro Dea hymnis, qualis est ille Eriannæ, statuis, nummis celebrabant. Ponamus ex illa Erinæ Ode unam strophem, quæ maxime huc facit, Πάντα δὲ σφάλλον ὁ μέγιστος δαίμων, καὶ μεταπλάσσει βίον ἄλλοι' ἄλλως, Σοὶ μόνῃ πλησίον οὐρόν ὄρχεῖς οὐ μεταβάλλεις, quam sic reddidit H. Grotius, Quæque res cunctis vana fallit ætas, Dum novis vitam variat figuris, Semper ut regnes, tibi perstat auras Flare secundas.

55 *Axi* more suo dicit cælum, & relationem ad illud telluris, climata, & quæ inde pendent. *Fœdera* etiam alias illum, quem

naturæ ordinem vocare solemus appellat, E. G. 3, 4.

61 *Mannus* barbarorum fato huc usque processerunt: *prodigiis notatæ* sunt minæ hostiles. Prodigia ut invertuntur quodammodo rerum naturam aliam: ita prodigii & portentii instar est, Romam concuti & metuere a barbaris. Scilicet ut ipsum Jovem metuere Typhœus & conjurati gigantes cœgere.

64 *Si fas est*, intellig. dicere, vel credere, vel fieri adeo. *Centum brachia* tribuunt poëtæ non Briateo modo, sed huic ipsi Typhœo, v. g. Ovid. Met. 3, 309: & universim gigantibus, ut Id. Met. 1, 184 *Centum quisque parabat Injicere anguipedum captivo brachia calo.*

65 *Spira* est flexus serpentis, sive potius ipsa pars in spiram flexa, volumina etiam vocantur. Typhœus anguipes est, pro pedibus habet serpentes, ut ceteri gigantes, quorum pedes, ut ait Macrobius Sat. 1, 20 in draconum volumina desinebant. Nostri imago plane horribilis est: anguiet

- Quid mirum, si regna labor mortalia vexat?
 Cum gemini fratres, genuit quos asper Aloëus,
 Martem subdiderint vinclis, & in astra negatas
 70 Tentarint munire vias, steteritque revulsis
 Pene tribus scopulis cælesti machina bello.
 Sed caret eventu nimius furor: improba numquam
 Spes lætata diu: nec pervenere juventæ
 Robur Aloïdæ. dum vellere Pelion Otus
 75 Nititur, occubuit Phoebo, moriensque Ephialtes
 In latus obliquam projecit languidus Ollam.

- Adspice, Roma, tuum jam vertice celsior hostem:
 Adspice, quam rarum referens inglorius agmen
 Italia detrusus eat, quantumque priori
 80 Dissimilis, qui cuncta sibi cessura ruenti
 Pollicitus patrii numen juraverat Istri

Non

74 Othrys vel Otrys ante Claver. qui Otos. Otis, Otrys MSS.

anguinei illi pedes in extremo habent capita cum linguis exsertis, & adeo immani sunt longitudine, ut reflexi retortique ac duplicata illa parte in cælum erecti pertingant ad Urfas cælestes, quæ ipsæ attonitæ vident Dracones, illius, qui utramque spiris complectitur, æquales.

68 Hi sunt Aloïdæ quos apud inferos etiam vidit Aeneas Virgilianus 6, 582 exemplo Homeri. Od. A, 304. Hi Martem captivum, & in æneo inclusum cacabo tenere, periturum ibi, nisi furto Mercurii evasisset. Fabula est 12. E, 385.

73 Pervenere juventæ robur, intellecta ad: plane ut exprimere voluisse videatur etiam phrasin Homericam v. 316 Καὶ νῦν ἐξέρχονται, εἰ ἤβης μέτρον ἴκοντο. Nec alias insolitum est omittere post hoc verbum Præpositionem. Ovid. Met. 3, 462 Verba refert au-

res non pervenientia nostras. Stat. Theb. 3, 12 Ut vero infames scopulos silvamque nasendam Perventum.

78 Ergo magna clade in Italia affectus est secundum hæc Alaricus. Describit cladem etiam Prudentius in Symmach. 2, 695 sq. & inter alia canit v. 708 Dux agminis imperiique Christipotens nobis juvenis fuit (Honorius) & Comes ejus Atque parens Stilicho. Deinde, Illi ter denis gens exitiabilis annis Pannonia, pænas tandem deleta pependit. — Mirabere — Posteritas — cadavera — Quæ Pollentinos texerunt ossibus agros. Hæc utrum veriora sint his, quæ ad 25 pr. attulimus, an conciliari cum iis possint, quærere facilius est, quam certum respondere. Fateor tamen, mihi placuisse rationem Jo. Lud. Vivis in libello de Getis i. Gothis S. Augustini de Civitate Dei libris præmisso.

Non nisi calcatis loricam ponere Rostris.

O rerum fatique vices! qui foeda parabat
Romanas ad stupra nurus, sua pignora vidit

- 85 Conjugibus permista trahi. qui mente profunda
Hauferat Urbis opes, ultro victoribus ipse
Præda fuit. nostri quondam qui militis auro
Aggressus tentare fidem, desertus ab omni
Gente sua manibusque redit truncatus & armis.

- 90 Hoc quoque quod veniam leti valere mereri,
Si positis pendas odiis, ignoscere pulcrum
Jam misero, poenæque genus vidisse precantem.
Quæ vindicta prior, quam cum formido superbos
Flectit, & assuetum spoliis affligit egestas?

- 95 Sed magis ex aliis fluxit clementia causis,
Consultur dum, Roma, tibi. tua cura coëgit
Inclusis aperire fugam, ne pejor in arcto
Sæviret rabies venturæ conscia mortis.
Nec tanti nomen stirpemque abolere Getarum,
100 Ut propius peterere, fuit. Procul arceat altus

C c 5

Jupiter,

98 nuncia vulg. conscia a Barthio & Heins. è MSS.

82 *Rostra* fori Romani, unde concionabantur ad multitudinem, intelligi, apparet.

85 *Mente profunda* exprimit poëta insatiabilem cupiditatem, quæ instar profundæ voraginis expleri nullo modo potest. *Mévos* cogitasse videtur, partem, quæ vult in nobis & appetit, non quæ intelligit & scrutatur. *Devorandi* verbum in tali re amat Cicero.

89 *Manus* intelligamus milites, & copias adeo omnes, præter arma, quæ separatim nominat.

90 Hic poëta illud *veniam leti* vocat & clementiam, in quo alii vel turpem Romanis pactiorem, vel proditiorem adeo deprehendere sibi visi sunt. Vid. Zosimus 5, 29. Et fuisse rem invidiosam, etiam ex hac defensione apparet. Ipsa for-

mula *valere mereri*, indicat, *meveri* hic esse simpliciter consequi sine respectu dignitatis.

96 *Tua cura* posuit pro *tui*. Dum tibi, o Roma, consulit, tuæ salutis dum rationem habet Stilicho, maluit inclusis Getis fugæ occasionem præbere, ne desperatio illos in rabiem verteret, perniciosam forte Romanis futuram. Honesta & speciosa oratio, quam populares mei breviter comprehendunt, *Fugienti hosti pontem substernendum esse aureum*.

99 Comparat inter se hæc duo, Internecionem Getarum, Periculum Romæ ab illorum desperato impetu. Hæc si in bilancem imponantur, non tanti ponderis est prius, ut posterius subcatur.

Jupiter, ut delubra Numæ, sedemque Quirini
Barbaries oculis saltem temerare profanis
Possit, & arcanum tanti deprendere regni.

Quamquam, si veterum certamina rite recordor,
105 Tunc etiam, pulcra cum libertate vigerent,
Et proprio late florent milite Patres,
Semper ab his famæ petiere insignia bellis,
Quæ diversa procul tuto trans æquora vires
Exercere dabant. Currus regumque catervæ
110 Inter abundantis fati ludibria ductæ.

At vero Italiam quoties circumstetit atrox
Tempesta, ipsumque caput læsura pependit;
Non illis vani ratio ventosa favoris,

Sed

101 sanctumque al. 108 divisa MSS. pro tuto, totas MSS. hinc tutas
conj. Heins. virtus Exer. dabat conj. Scal. dabat vulg. Sed dabant
omnes MSS. Heins. 109 catenæ ante Fleins. 113 turoris MSS.
timoris MS. hinc tumoris conj. Heins.

103 Arcanum regni. Ignem in templo Vestæ, in primis intelligere, nisi obstat illud, quod jam Theodosius senior statim a victo Eugenio dicitur Vestales & cultum Vestæ abrogasse, quod copiose narrat Zosimus 5, 28. Et frustra jam ante consumpta erat nobilis illa Symmachi relatio, quam oppugnarunt Ambrosius & Prudentius. An igitur alia imperii Ro. pignora respicit? Serv. ad Aon. 7, 188 *Septem fuerunt paria* (leg. pignora) *quæ imperium Ro. tenebant, acus Matris Deum, quadriga filialis Vejorum, cineres Orestis, sceptrum Priami, velum Ilionæ, Palladium, ancilia.*

109 Regum catervas, ab Heinsio ex bonis libris assumtas, eo minus mutare, & reducere catenas, quæ alioqui pulchre conveniunt, ausus sum, quod augustius spectaculum sunt Reges plurium numero, nec invisum Romæ, cum Reges sint etiam filii & fratres regum, ut non absurde possimus etiam catervas il-

lorum putare in triumpho ductas. Currum triumphalem Aemilii Paulli Macedonici præcesserunt ipse Perseus rex, tres illius liberi, Bitis, Cotys regis filius etc.

110 Abundans fatum, quod plura tribuit, quam quis sperare vel optare adeo audeat. *Ludibria* dicuntur non tam respectu triumphantis, quamquam id quoque, quam eorum de quibus triumphatur, quos, paullo ante in summo velut fastigio constitutos, jam *Fortuna sævo læta negotio, & Ludum insolentem ludere pertinax*, (Hor. Car. 3, 29. 49) ad miserrimam conditionem depreffis.

112 Tempesta --- pependit pictura est nubes capiribus ac cervicibus imminens, fulmina & grandines intentantis. Ceterum in hac prudentiæ Stilichonis prædicatione inest tacita confessio, quam timendus etiam post prælium ad Pollentiam fuerit Alaricus.

Sed graviter spectata salus, ductorque placebat,

- 115 Non qui præcipiti traheret simul omnia casu,
Sed qui maturo vel læta vel aspera rerum
Consilio momenta regens, nec tristibus impar,
Nec pro successu nimius, spatiumque morandi,
Vincendique modum mutatis nosset habenis.

- 120 Cautius ingentes morbos, & proxima cordi
Ulceræ Pæoniæ tractat solertia curæ,
Parcendoque secat, ferro ne largius acto
Irrevocandus eat sectis vitalibus error.

Sublimi certe Curium canit ore vetustas,

- 125 Acaciden Italo pepulit qui litore Pyrrhum.
Nec magis insignis Pauli Mariique triumphus,
Qui captos niveis reges egere quadrigis.
Plus fuga laudatur Pyrrhi, quam vincula Jugurthæ.
Et quamvis gemina fessum jam clade fugarit,
130 Post Decii lituos, & nulli pervia culpæ
Pectora Fabricii donis invicta vel armis,
Plena datur Curio pulsi victoria Pyrrhi.
Quanto majus opus solo Stilichone peractum
Cernimus! hic validam gentem, quam dura nivosis
135 Educat Urbs plagis, non Chaonas atque Molossos,

Quos

114 suspecta MS. 118 præ MS. tumidus vulg. sed nimius MSS.

& exemplis tuctur Heinf. 121 longius vulg. latius MS.
largius Heinf. ex MSS.

121 *Pæoniam curam* esse medicam, monuimus ad 24, 173.

122 *Secundo parcit* debebat dicere naturaliter: sed etiam ipsa hypallage habet vim suam: secat dum parcit, & quia parcit: ne pars sincera trahatur. Itaque cavet ne sectio plus damni ferat, quam caveat.

125 *Acacide* cognomen Pyrrho, quod per Achillem ab Aeaco descendere, tributum etiam ab illo mobili oraculo, sive verum fuerit,

sive confictum ab Ennio *Ajo te, Acacide, Romanos vincere posse*, de quo Cic. Divin. 2 c. 56.

128 *Fuga Pyrrhi*, Pyrrhus in fugam actus a Curio: non laudatur Pyrrhus, quod fugit: sic Jugurthæ vincula, quibus victus Jugurtha.

133 *Solo Stilichone*: cum solus esset Stilicho. Nam præpositionem passivi, *peractam*, simpliciter omitti, durius esse puto.

135 *Chaones & Molossi ac Dolonæ*, gentes

- Quos Epirus alit, nec Dodonæa subegit
 Agmina, fatidicam frustra jactantia quercum.
 Primus fulmineum, lento luctamine Pœnum
 Compressit Fabius: campo post ausus aperto
 140 Marcellus vinci docuit: sed tertia virtus
 Scipiadæ Latiis tandem deterruit oris.
 Unus in hoc Stilicho diversis artibus hoste
 Tres potuit superare duces, fregitque furem
 Cunctando, vicitque manu, victumque relegat.
 145 Atque hæc tanta brevi miscentem incendia Pyrrhum
 Sustinuit tota mærenis Oenotria lustro,
 Et prope ter senas Itali per graminis herbas
 Massylus Pœno sonipes vastante cucurrit,
 Hannibalemque senem vix ad sua reppulit arva
 150 Vindeæ sera patrum post bellum nata juvenus.
 Hic celer effecit, bruma ne longior una
 Efflet hiems rerum, primis sed messibus æstas
 Temperiem cælo pariter belloque referret.

Sed

138 cunctamine MS. quod placet Heinsio: mihi ταυτολογὺν videtur.
 143 complere ante Heins. superare etiam Basf. marg. frangit Rabbel.
 quod probat Barth. & mox vincit MSS. Favet, quod sequitur relegat.
 145 misc. prælia MSS. & Basf. marg. 147 Latii per graminis herbas
 conj. Barth. Latii per gramina messes: & v. 160 bellorum editio
 Amstel. Cæsiorum laudata Heinsio.

gentes Epiri sub Pyrrhi regno, quos
 cur deteriores faciat Getis, non
 apparet, cum bellicosa semper illa
 pars Græce loquentium habita sit.
 De fatidica Dodonæ quercu ad 7,
 118 it. ad 26, 19 dictum.

138 Fulminum Pœnum & lentum
 luctamen, antitheton vehemens.

144 Relegat, remouet & remo-
 tum tenet. vid. 21, 250. Ceterum
 concinna breuitate (verum a pœta
 tali quis expectet?) trium sum-
 morum ducum laudes hic in unum
 confert Stilichonem suum.

145 Pyrrhi bellum duravit annis
 quinque: Punicum secundum, an-
 nis xviii. Herba significant ver:

quot herba graminis, tot sunt
 anni. Ut post aliquot aristas, post
 aliquot annos. Sic messes, hiemes etc.

150 Post bellum primum, Puni-
 cum finitum nata juvenus intelli-
 gi debet, si non volumus nimis
 excedere modum pœtam. Pauci
 sane esse potuerunt milites, xvi
 vel paullo amplius annorum in
 exercitu Romanorum, post co-
 ptum bellum cum Hannibale nati,
 qui ultimis annis duobus in acie
 contra illum stare possent.

152 Hiems rerum, tempestas,
 procella, turbo. Pulchre compa-
 ravit Heinsius Ovid. Epist. 1, 5. 34
 Pessima mutati coepit amoris hiems.

- Sed quid ego Hannibalem contra, Pyrrhumque tot annis
 155 Certatum memorem? cum illis Spártacus omne
 Per latus Italiæ ferro bacchatus & igni,
 Consulibusque palam toties congressus, inertes
 Exuerit castris dominos, & strage pudenda
 Fuderit imbelles aquilas servilibus armis.
 160 Nos terrorum experts, & luxu mollior ætas
 Deficimus queruli, si bos abductus aratro,
 Si libata seges. non hanc ergastula nobis
 Immisere manum, nec conjurantis arenæ
 Turba fuit. qualem Stilicho dejecerit hostem,
 165 Thraces & Aemonii poterunt Mœsique fateri.
 Frigida ter decies nudatum frondibus Aemum
 Tendit hiems vestire gelu; totidemque solutis
 Ver nivibus viridem monti reparavit amictum,
 Ex quo jam patrios gens hæc oblita Triones,
 170 Atque Istrum transvecta semel vestigia fixit
 Threicio funesta solo; seu fata vocabant,

Seu

155 vili al. 156 furto al. 167 totiesque vulg. ante Heins.
 170 simul MS.

153 *Temperiem calo reserve pul-*
chre dictum: bello: non item.
 Nempe optimi etiam in jungendis
 s. conjugandis uni verbo communi
 diversis nominibus s. notionibus
 non semper satis accurate versan-
 tur, quæ res figuræ nomen acce-
 pit, Zeugma vocant. Possis tamen
 dicere, invito verum hic exoidisse
 Poetæ: non enim finem allatam
 bello Gético illa recessione Alarici
 de limite Italico, sed qualemcun-
 que temperiem s. moderationem.

155 De Spartaco dictum ad 3, 255.
 162 Servorum pars ergastulis
 apertis prodiit, pars de ludis gla-
 diatoriis, ubi arenæ & spectaculis
 parabantur.

170 Semel hic eam vim habet
 quam primum, ut nostrum *cim-*
mabl. Ut Liv. 33, 9 *Tet prodita*

patria — semel, iterum, tertio.

171 Fata, & ira Deum sibi op-
 ponuntur. Illa serie immutabili
 atque æterna causarum & even-
 tum continentur: hæc interponit
 se extra illum ordinem. Sic di-
 cunt fato suo mori, qui ex lege
 & machinali ratione corporis mor-
 bo consumuntur, quod quæsitæ
 manu sua vel aliena morti oppo-
 nitur. Hæc ipsa tamen ira Deum
 quoque ordinem servat, & modum
 quandam agendi per causas natu-
 raliter efficientes, hoc est *seriem*
meditatur ruinis, quæ non vno im-
 petu & sine alia causa ingruunt,
 sed velut e longinquo parantur,
 & per seriem quandam velut ro-
 tarum se contingentium & impel-
 lentium ad finem & effectum suum
 perveniunt.

Seu gravis ira Deum, seriem meditata ruinis.

Ex illo, quocumque vagos impexit Erinnyes,
Grandinis aut morbi ritu per devia rerum

175 Præcípites per clausa ruunt. nec contigit ullis
Amnibus, aut scopulis proprias defendere terras.
Nil Rhodope, nil vastus Athos, nil profuit Aemus
Odrysiis. facili contemptum Strymona saltu,
Et frustra rapidum damnant Aliacmona Bessi.

180 Nubibus intactum Macedo miratur Olympe
More pererratum campi. Gemit irrita Tempe
Thessalus, & domitis irrisam cautibus Oeten.
Sperchiusque, & virginibus dilectus Enipeus,
Barbaricas lavere comas. Non objice Pindi

185 Servati Dryopes; nec nubifer Actia texit
Littora Leucates. ipsæ, quæ durius olim

Restite-

173 exilio *al.* quoscunque *al.* 175 clausa *vel* lustra *al.* clausa *MSS.*
Heinf. 177 Hebrus *Bas. marg. & MSS. quid. Barth. & Heinf.* 178 conte-
mnume *vulg.* 180 hinc tectum *vel* en tectum *conj. Heinf.*
181 gerit *vulg.* gemit *etiam Bas. marg.* 182 cotibus *al.*
Oetam *al.* 186 quæ *vulg.*

179 *Aliacmon* s. *Haliacmon* Ma-
cedoniam propriam a Thessalia
dividit. *Bessi* inter Thracas etiam
bellicosiores habiti. Sed qui hic
totam Græciam describit Poëta, &
velut depingit in tabula, non satis
huic loco intentus fuit, cum Bes-
sos multum ad Orientem & Septen-
trionem remotos facit damnantes
Aliacmona, qui, rapidus licet, non
potuerit arcere Getas. Atqui He-
brus ad quem colebant Bessi, &
Strymon erant ante superandi,
quam ad Aliacmona pervenirent
ab Istro Getæ. Reliqua lector ju-
cundius cum tabula Cellariana vel
alia comparabit, quam longis ad-
notationibus hic declarata leget.

180 Montes *nubibus intactos* me-
morat *Is. Voss* ad *Melam* 2, s. p. 443.

181 *Irrita*, profanara, cum san-
ctitas illa poetica & fabularis non

magis, quam montes & silvæ, tueri
illa possat.

183 *Enipeus* Thessaliæ fluvius ob
aquarum & litorum amœnitatem
frequentatus Nymphis etiam anti-
quis, in quibus Tyro Salmoni
filia, cui sub Enipei specie obrep-
sit Neptunus. Fabula est *Od.*
Λ, 234. *Conf. Lucia. Dial. Mari. 13*
T. 1 p. 320.

184 Ab *Obijciendo* primum *obje-*
dictus: deinde, ut in *adjicere, ab-*
dicere, ceteris, s. prius ejectionem,
quod hic jure suo, & exemplo opti-
morum, revocat Claudianus.

186 *Durius*, pertinacius, *Meta-*
phora ab his, quæ in via agenda
per Alpes, in cuniculis item mi-
litaribus vel bellicis effodiendis, ob-
jiciuntur.

- Resisterant Medis, primo conamine ruptæ
 Thermopylæ. Vallata mari Scironia rupes,
 Et duo continuo connectens æquore muro
 190 Isthmos, & angusti patuerunt claustra Lechæi.
 Nec tibi Parrhasios licuit munire colonos
 Frondosis, Erymanthe, jugis, equitataque summi
 Culmina Taygeti trepidæ vidistis Amyclæ.
 Tandem supplicium cunctis pro montibus Alpes
 195 Exegere Getis tot tandem flumina victor
 Vindicat Eridannus. Docuit nunc exitus, alte
 Fatorum secreta tegi. quisquamne reclusis
 Alpibus ulterius Latii fore credidit umbram?
 Nonne velut capta rumor miserabilis urbe
 200 Trans freta, trans Gallos, Pyrenæumque cucurrit;
 Famaque nigrantes succincta pavoribus alas

Secum

190 *templa vulg. Lycæi vulg. Lechæi e conj. Scal. & MS.*
 196 *hunc Cuj.* 200 *fluvios Cuj.*

189 Ut antiqui perfodere Isthmum ad navigandi commoditatem conati sunt aliquoties: ita recentioribus curæ fuit illas angustias, muris ab uno sinu ad alterum, a portu Lechæo ad Cenchreensem ductis, munire. Hoc factum sub Valeriani imperio refert Zosimus 1, 29 *Πελοποννήσιοι τὸν Ἰσθμὸν διετείχισον.* Hoc muro freti suas urbes sine moribus reliquere, quod male illis per Alarici expeditiones cessit, narrante eodem Zosimo 5, 6, cum Gerontius, præfectus muro, transeundi copiam illi daret.

195 Alpes vindicantur injuriam tot montibus factam, ulti sunt contumeliam ab Alarico & Getis illatam celebratissimis jugis. Vellem ego in bonis libris esset *Getas*, & apud Ovid. Fast. 4, 230 *Hunc pænas exigit ira deæ.* Apud Elzevirios 1650 jam expressum hic erat *Getas*: sed mutari jussim in erratorum indiculo. Apud Ovi-

dium *Hinc* legebatur ante Heinsum. Sed mihi videtur non minus recte dici *exigere aliquem pænas*, quam *Otiū rogare divos*, & horum similia. Et de passivo non est dubium, ut in illo Metelli apud Gell. 15, 14 *Sese pecunias maximas exactos esse.* Sed nolim contendere in tali re, contra tales auctores, acrius.

198 *Latii umbram* dictam puto cum allusione ad erytmōn. Umbra est, ubi latere licet adversus lucem & æstum etc.

200 *Freta* intelligo oram maris inferioris, litora Liguriæ, Galliæ, Hispaniæ.

201 *Fama*, horribile monstrum, subter alas sibi habet succinctos pavores, ut Scyllam Virgilius Ecl. 6, 75 facit *Candida succinctam latentibus inguina monstribus.* Non impediunt hi pavores succincti volatum & celeritatem famæ, quia leves sunt, aura & vento constant.

Secum cuncta trahens à Gadibus usque Britannum
Terruit Oceanum, & nostro procul axe remotam
Insolito belli tremefecit murmure Thulen?

205 Mandemusne Noti flabris, quoscumque timores
Pertulimus, festæ doleant ne tristibus aures?
An potius meminisse juvat, semperque vicissim
Gaudia præmissi cumulant inopina dolores?
Vtque sub occidua jactatis Pleiade nautis

210 Commendat placidum maris inclementia portum;
Sic mihi tunc major Stilicho, cum læta periclis
Metior, atque illi redeunt in corda tumultus.

Nonne videbantur, quamvis adamante rigentes,
Turribus invalidis fragiles procumbere muri,

215 Ferratæque Getis ultro se pandere portæ?
Nec vallum densæque fudes arcere volantes
Cornipedum saltus. Jam jam conscendere puppes,

Sardo-

214 infragiles validis MS.

202 *Secum cuncta trahere* dicitur
Faina, quatenus illam, & rumores,
quamvis vanos, sequitur vulgus
h. e. major pars hominum.

204 *Thulen* ad Septentrionem
locat, nihil definit, ut solet. Vid.
ad 5, 240 it. 24, 157.

205 An oblivione deleamus me-
tus, quos sustinuimus? plane ut
Horat. Car. 1, 26 pr. *Tristitiam &
metus Tradam protervis in mare
Creticum Portare ventis.*

208 Huc pertinet illa Socratis
fabella, de voluptate & dolore a Jove
catena inter se devinctis, ut altera
semper alterum, aut alteram alter
trahant.

209 *Occidua Pleias* s. occasus Ver-
giliarum in ix Calend. Nov. refer-
tur a Colum. 2, 8. 2 cum jam tem-
pestuosum esse mare solet, & na-
vigatio cum periculo. Vid. ad 8,
437. Usus verbi *commendare* plane
similis, quin sententia eadem Plin.
Pan. 5, 8 *Sicut maris calique tem-*

*periem turbines tempestatesque com-
mendant etc.*

211 *Læta periclis metiri*, magni-
tudinem felicitatis æstimare per-
pendendis periculis, quibus illa
nos liberavit: ut medici benefi-
cium æstimamus magnitudine mor-
bi, gravitate vulneris, quibus nos
exemit.

214 *Turres* sunt partes robustio-
res & velut articuli mœnium: *his
invalidis* reliquum murum, tan-
quam fragilem, procumbere, mi-
rum non est.

216 *Vallum* posuisse videtur pro
ipso aggerē: qui vero proprie an-
tiquis valli erant, rami arborum
bifurci aut plurium surculorum
defixi in aggerem & sibi implexi,
hos vel pro his *densas fudes* ponit
notter. Fungebantur autem vice
eorum, quos recentior disciplina
equos Frisios vel *equites Hispanos*
appellat.

Sardoosque habitare sinus, & inhospita Cypri
Saxa parant, vitamque freto spumante tueri.

220 Ipsa etiam diffusa brevi Trinacria ponto,
Si rerum natura sinat, discedere longe
Optet, & Jonium refugio laxare Peloro.
Fultaque despiciens auro laquearia dives,
Tutior Aeoliis mallet vixisse cavernis.

225 Jamque oneri creduntur opes, tandemque libido
Hæsit avaritiæ gravioribus obruta curis.

Utque est ingenioque loquax; & plurima fingi
Permittens credique timor; tum somnia vulgo
Narrari; tum monstra Deum, monitusque sinistri:

230 Quid meditentur aves, quid cum mortalibus æther

Fulmineo

218 Sardoniosque vel Sardonios it. Cypri vulg. ante Claver. 219 sinas
MS. belle. 220 diffusa vulg. distincta Cuj. & MSS. unde
distenta conj. Heins. diffusa it. divulsa al. diffusa Clav. mist. p. 13, b.
& Heins. ex MSS. 222 optat omnes: sed optet vol. Heins.
& ratio. 228 tunc omina conj. Heins.

220 Cum Itali alii Sardiniam & Corficam (hæc enim Cyrene est) insulas petant, ut mari circumfluo tuti sint: Siculi non satis fidunt angusto freto, quod suam insulam ab Italia separat. Opratigitur Sicilia recedere ab illa longius, & Jonium mare, in angustias coactum in freto Siculo, dilatare recedente Peloro promontorio, ne nimirum ita facilis ex Italia trajectus sit hostibus.

223 Laquearia auro fulta sunt columnæ aureæ; sustinentes laquearia splendide & ipsa cultra. De verbo fulta vid. 28, 168. Hæc laquearia nunc despiciunt divites domini, nihil sibi prodesse sentiunt, & malint delitescere in cavernis vicinarum Insularum Aeoliarum.

226 Hæsit avaritia, substitit, in quantum tali tempore nemo quisquam plus habere, augere possessiones suas cupit, sed quæ habet,

ea remove studet ab oculis hostium, vel partis jactura conservare reliqua.

227 Quid fieri in magno metu ac terrore soleat, exemplo est illud Vesuvii incendium, de quo Plin. Epist. 6, 20. 15 Nec defuerunt, qui fittis mentitisque terroribus vera pericula auferent --- falso, sed credentibus narrabant --- plerique lymphati terrificis vaticinationibus & sua & aliena mala ludificabantur.

230 Calumniator fuerit, si quis accuset poetam, aut sibi persuasisse, aut voluisse credere alios, meditari, conari aliquid aves, conscientias vel has vel æthera sibi suarum esse significationum: sed sunt istæ Metaphoræ, a quolibet nec vita communis semper abhorret. Quis non dicat cum Cicerone Verr. 2 c. 61 Quid ergo sibi illæ statuae equestres inaurata volunt? c. i. g. a.

D d

Fulmineo velit igne loqui, quid carmine poscat
Fatidico custos Romani carbasus ævi.

Territat assiduus Lunæ labor, atraque Phœbe
Noctibus ærisonas crebris ululata per urbes.

235 Nec credunt vetito fraudatam Sole sororem

Telluris subeunte globo: sed castra secutas

Barbara Theſſalidas patriis lunare venenis

Inceſtare jubar. Tunc anni ſigna prioris,

Et ſi quod fortaiſſe quies neglexerit omen,

240 Addit cura novis: lapidoſos grandinis iſtus,

Molitasque examen apes, paſſimque crematas

Perbacchata domos nullis incendia cauſſis,

Et numquam cælo ſpectatum impune cometen,

Qui primum roſeo Phœbi prolatus ab ortu,

245 Qua micat aſtrigera ſenior cum conjuge Cepheus,

Inde Lycaonia paullatim expulſus ab Arcto

Crine

232 Caucaſus Cuj.

234 horriſonas vulg. Auſonias Baſ. marg.

239 neglexerat al. etiam Heinſ. s.

246 Lycaoniam
ad arcton MSS.

232 *Carbasus* lintei genus Hiſpanici ſubtilis. Sed eodem nomine etiam vela navium ſignant, forte ſimili Aſteſino, quo tenuiſſimum quoddam byſſi genus *Baptiſtæ* nomine diſtinguunt. *Lintheos libros* faſtorum h. e. in textili linteo ſcriptos, paſſim laudat Livius. Ex eo genere fuiſſe Sibyllinos, indicat etiam Symmachus 4, 34 *Monitus Cumanos lintea texta ſumſerunt. Cuſtos ævi Romani*, in quo fata imperii deſcripta ſunt per omnia ſæcula, ad quem aditur rebus dubiis.

233 Pulchre hic & ſuperſtitiones plebeculæ, & ſuam rerum cæleſtium peritiam, juxta ſe ponit.

236 Etiam hic loquitur ita, ut morum telluri tribuat. Vid. ad 1, 1.

238 Hæc & ſimilia prodigia conſideravimus ad 18, pr. it. 20, 40 ſq. Qui Prodigia Liviana vel ex Indice Drakenborchiana vel ex Julio

Obſequente percurrerit, & hæc & plura alia inveniet.

243 *Cometen non impune ſpectari* dicit etiam, de vulgi nempe ſententia, noſter 33, 234 h. e. ſemper conſequi ſolere mala quædam publica. Ceterum quem hic deſcribit cometen, hunc in Catalogo chronologico, ſed ſola hac auctoritate reſert Lubieniecus ad A. 405. Via quam dat cometæ, probabilis eſt, & ex obſervatione ſuntam laud dubito, quod comparatio viarum oſtendit, quæ a duobus inde ſæculis in literas relatæ ſunt.

247 *Geticum plaſtrum* appellat hoc ſidus cum alluſione qd bellum Geticum, & cladem gentis: ideo etiam ſedandi verbo utitur. Nempe *Lycaoniam uſſam* puto eam, quæ minor vulgo vocatur: *plaſtrum* (noſtris *der Heerwagen*) uſſa major.

Crine vago Getici foedavit fidera plaustris,
Donec in exiguum moriens vanesceret ignem.

Sed gravius mentes cæforum ostenta luporum

250 Horrificant. duo quippe lupi sub principis ora,
Dum campis exercet equos, violenter adorti
Agmen, & excepti telis, immane relatu
Prodigium, miramque notam duxere futuri.

Nam simul humano geminas de corpore palmas

255 Vtraque perfossis emisit bellua castis:

Illo læva tremens, hoc dextera, ventre latebant
Intentis ambæ digitis, & sanguine vivo.

Scrutari si vera velis, fera nuntia Martis

Ora sub Augusti casurum prodidit hostem.

260 Utque manus utero virides patuere relecto,

D d, 2

Romula

250 terrificant. MS.

253 veramque conj. Heinsf.

256 latebat

Raphel.

259 orbe vulg. ore al. ora a Claverio.

260 relecto

conj. Heinsf. recepto MS.

248 Putschre pingit hic versus
phenomenon cometae discedentis,
& subducentis se conspectui.

250 Principem pro more bonorum
temporum intelligit Imperatorem
Honorium. Utrum porro simpliciter
finxerit hoc, & ex suo ingenio
pepererit prodigium, an narratum
ab aliis acceperit, non temere
dixerim.

251 Violenter adorti quod sunt
agmen lupi, in hoc jam est prodigium,
cum non nisi dura hieme, & in summa
omnium inopia, invadere homines
rapax bestia soleat. Lupi in urbe
visi aliquoties in prodigiis apud
Julium Obsequentem.

253 Notam duxere translate dictum
videtur, a scribentibus pingentibusve.
Lupi significationem dederunt non
minus claram & apertam, quam si
carmine fatidico nobis cecinissent
periculum imperii. Ceterum vero simile
est, aliquid accidisse, quod quancunque
similitudinem haberet hujus narrationis.

254 Palma humano de corpore
nihil aliud sunt quam humanae
manus emergentes e vulneribus,
quibus perfossae erant bestiae, dextra
& latere unius, ex latere alterius
sinistra.

258 Mutato genere & numero
fera nuncia dicitur, qui paullo ante
duo erant lupi, ut facilius lector
cogitet Lupam Romuli. Jam Poeta
primo hunc interpretatur prodigium,
deinde quomodo formido hominum
illud interpretata sit, ostendit.

260 Virides manus sunt vivarum,
similes succo suo plenae, Metaphora
solemni. Utrum de omni ventre
dici poetis, & ipsum frequens est.
Interpretatio ostenti secundum
poetam hæc erat: ruptis jam
lateribus luporum in conspectum
veniunt manus: sic perruptis jam
Alpibus, quibus Lupa Martia se
texerat, prodeunt manus, a quibus
consciuntur Barbari.

Romula post ruptas sic virtus emicat Alpes.

Sed malus interpret rerum metus omne trahebat

Augurium pejore via, truncataque membra,

Nutricemque lupam, Romæ regnoque minari.

265 Tunc reputant annos, interceptoque volatu

Vulturis, incidunt properatis sæcula metis.

Solus erat Stilicho, qui desperantibus augur

Sponderet meliora manu: dubiæque salutis

Dux idem vatesque fuit. „Durate parumper,

270 Inquit, & excussis muliebribus ore querelis

Fatorum toleremus onus. Nil nautica profunt

Turbatae lamenta rati: nec segnibus undæ

Planctibus, aut vanis mitescunt flamina votis.

Nunc

264 Observari hic potest ellipsis verbi dicit vel similis, quæ historici quoque in usu est.

265 Meticulosi homines ita rationes subducunt. Duodecim vultures, qui omen regni fecerunt Romulo, Liv. 1, 7, tot sæcula imperio portenderunt: nunc sæculum agitur duodecimum, dicebant; sed truncabant illa sæcula, metas ac terminos illorum (si etiam demus respondere vulturum numerum numero sæculorum) incidebant, neque enim nisi ex dimidia parte tum finitum erat sæculum Romæ XII. Comparatur enim cum A. V. 1152, Christianorum annus 400, circa quem ista gerebantur. Si Sibyllina sæcula annorum cx ponas, quod in hac re necesse est, alii plus centum anni decedent. Hoc, puro, sibi voluit Claudianus, cum interceptum volatum vulturis minimum unius, cum incisa sæcula properatis metis, ait. Neque vero hic simpliciter fingit poeta. Audiamus Cenforinum (qui libellum suum scripsit Anto. Pio & Pontiano Proculo COSS. V. C. 990. vid. Reland) de die nat. c. 17 extr.

Quot sæcula urbi Romæ debeantur, dicere meum non est: sed quid apud Varronem legerim, non tacebo, qui libro Antiquitatum duodevicesimo ait, fuisse Vettium Romæ in augurio non ignobilem — eum se audisse dicentem: si ita esset, ut traderent historici de Romuli urbis condendæ auguriis, ac duodecim vulturibus; quoniam cxx annos incolamus præterisset populus Romanus, ad mille & ducentos perventurum. Hæc non incognita fuerunt doctissimo poetæ, ut neque fugerunt Apollinarem Sidonium, qui attingit, Car. in Avitum 7, 55 & 358. Alia quæstio est, an verus fuerit augur Vettius? quod putat Barthius, nixus verbis Marellini Comitiss in Chronico Aetio & Studio COSS. (A. V. 1206. C. 455 secundum Rel.) Aetius patricius — trucidatur, atque cum ipso Hesperium cecidit regnum, nec hætenas valuit relevari.

268 Manu, non voce tantum spondebat meliora Stilicho. Fidem promissis viri & consolationi addebat manus illa victrix, fortitudine non minus quam fide præstans.

- Nunc instare manu, toto nunc robore niti*
 275 *Communi pro luce decet; succurrere velis,*
Exhaurire fretum, varios aptare rudentes,
Omnibus & docti iussis parere magistri.
Non, si perfidia nacti penetrabile tempus
Irrupere Getæ, nostras dum Rhætia vires
 280 *Occupat, atque alio defudant Marte cohortes,*
Idcirco spes omnis abit. Mirabile posset
Esse mihi, si fraude nova, vel calle reperto
Barbarus ignotas invaderet inscius Alpes.
Nunc vero geminis clades repetita tyrannis
 285 *Famosum vulgavit iter. nec nota fefellit*
Semita præstruatum bellis civilibus hostem.
Per solitas venere vias, aditusque sequendos
Barbarico Romana dedit discordia bello.
Sed nec præteritis hæc res incognita sæclis.
 290 *Sæpe laceffitam, sed non impune, fatemur*
Ausoniæ. hæc Senonum restinxit sanguine flammæ.
Hæc & Teutonico quondam patefacta furori
Colla catenati vidit squalentia Cimbri.

D d 3

Vile

- 274 *pectore vulg.* Sic & Sil. 11, 492 *Adductis percussa ad pectora tonsis.*
 275 *succedere MS.* 278 *non nisi vulg.* non si etiam *Bas. marg.*
 287 *secandos it. secundos al.*

276 *Exhaurire fretum*, si quam rimam & vitium fecerit navis, qua aqua irruat, exhaurire illam, obstruere lacunam.

277 *Docti* apud poetas præsertim, non soli, qui literas tractant, sed quicumque artem quamcunque, vel præceptis vel usu, consecuti sunt.

278 *Penetrabile tempus* activa significatione ut *penetrabile telum*, quod irrumpit & penetrat: ipsa temporis opportunitas instar teli est, certe celeritatem & vim adeo addit armis.

284 *Eugenius & Maximus tyranni* inter Alpes oppressi. Itaque bellis illis civilibus hostis *præstruatus*, q. d. præ instructus, edoctus & munitus est.

289 *Pergit ostendere, Alpes* olim quoque transitas ab Romanorum hostibus, sed nempe spagno hostium infortunio, exitu certe tristi.

291 *Hæc Ausonia* s. Italia restinxit flammæ, a Gallis Senonibus excitatas, illorum sanguine.

293 *Pertinet ad bellum Cimbrium* a Mario confectum ingenti Teuto-

Vile decus, quod non erexit præuius horror.

295 *Ingentes geminant discrimina magna triumphos.*

Quid turpes jam mente fugas, quid Gallica rura

Respici is, Latioque libet post terga relicto

Longinquum profugis Ararin præcingere castris?

Scilicet Arctoïis concessa gentibus Vrbe

300 *Confidet regnum Rhodano, capitique superstes*

Truncus erit. Vestros stimulant si pignora sensus,

Me quoque non impar naturæ cura remordet.

Nec ferro sic corda rigent, ut nosse recusem,

Quam sanctum soceri nomen, quam dulce mariti,

305 *Quantus prolis amor. sed numquam oblita decoris*

Obscenam latebram pietas ignava requireret.

Nec vobis fortis monitor, mihi cautior uni.

Hic conjux, hic progenies, hic carior omni

Luce gener. pars nulla mei subducta procellæ.

310 *Accipe tu nostræ, tellus Oenotria, } mentis*

Vincula communes tecum subeuntia casus,

Exiguamque moram muris impende tuendis,

Dum redeo lectum referens in classica robur.,

His

295 generant MS. 300 captique Vien. Basf. Plant. Sed capitique jam Vic.
302 causa Basf. marg. 303 aut nosse recusant vulg. 311 pignora vulg.
nec damno. Sed Vincula jam Vien. & Basf. marg. Heinsh.

Teutonum & Cimbrorum strage.
Colla catenata noster memorat etiam
22, 374.

294 *Vile decus*, gloria tenuis,
quam non extollit & augeat periculum,
quo liberavit victor laborantes. *Geminare* hic est in alterum tantum augere.

298 *Profuga castra*, quæ post fugam transferuntur a media Italia ad ripas Rhodani: *præcingere*, velut regere & vestire, eaque re munire ac tueri.

302 *Naturæ cura*, quam dicitur natura, naturalis: ut nosse recusem, non sentiam, vel reprimam illum sensum naturæ, ac pietatem in meos.

306 *Obscena latebra* turpis & pudenda: *pietas ignava*, amor qui non audeat pugnare & facere ac pati omnia pro his qui amantur.

308 *Omni luce* h. e. vita carior gener Honorius, qui non sit gener tantum, sed idem terrarum dominus & Imperator. *Partes* sui vocat necessarios, quos jam indicavit.

313 *Classica* posuit Metonymia quadam, ut intelligamus exercitum. Neque enim *classicam canitur*, vel *canit* adeo, nisi ubi collecta est *classis*; hoc est exercitus.

His dictis pavidi firmavit inertia vulgi

315 Pectora, migrantisque fugam compefcuit aulae.

Aufaque tum primum tenebris emergere pulvis
Hesperia, ut secum junxisse pericula vidit
Augustum, tantoque fui stetit obfide fati.

Protinus, umbrosa vestit qua litus oliva

320 Larius, & dulci mentitur Nerea fluctu,

Parva puppe lacum praetervolat. ocius inde
Scandit inaccessos brumali fidere montes,
Nil hiemis caelive memor. Sic ille relinquens
Jeunos antro catulos immanior exit

325 Hiberna sub nocte leo, tacitusque per altas

Incedit furiale nives. stant colla pruinis

Aspera. flaventes adstringit stiria fetas.

Nec meminit leti, nimbofve aut frigora curat,

Dum natis alimenta paret. Sublimis in Arcton

330 Prominet Hercyniae confinis Rhætia silvae:

Quae se Danubii jactat Rhenique parentem,

Utraque Romuleo praetendens flumina regno.

Primo fonte breves, alto mox gurgite; regnant,

Et fluvios cogunt unda coeunte minores

D d 4

In

320 fluxu MS.

318 Stetit firma, non amplius
vel fugit vel plane jacuit.

320 Larius lacus in Transpadana
Gallia, hodie Comensis (*Lago di Como*). Plinii junioris villis & possessionibus & laudibus nobilis, qui illum suum vocare solet, v. g. 2, 8, 1. Hic *Nerea* h. e. mare imitatur fluctu, undis, sed *dulci*; itaque *mentitur*, simulat, non est.

326 Furiale pro adverbio ponitur, ut *horrendum clamat*: furit autem Leo propter famem suam & catulorum.

330 Arcton septentrionesque videtur hic & alias poeta noster valde extendere, nempe Alexandrinus ipse, qui frigus & hiemes metuit

etiam, ubi aliis moderata fati temperies caeli videtur. Sic *Rhætiam* valde extendit, cum non *Hercyniae* modo silvae facit terminam, sed eandem & *Rheni* & *Danubii* patriam. Scilicet fines regionum & nominum barbarorum, ut illis videbantur, regere difficile est. Et fontes duorum fluminum, quae tum naturales fines erant imperii Ro. non longis a se intervallis distare, constar.

332 Etiam hoc audaciusculum *Rhætia* — praetendit flumina regno *Romuleo*: i. fundit duo flumina quae utraque imperii Romani fines (quibusdam certe partibus & temporibus diversis) constituunt.

- 335 In nomen transire ~~fiumi.~~ te Cimbrica Tethys
 Divisum bifido consumit, Rhene, meatu.
 Thracia quinque vadis Istrum vorat Amphitrite.
 Ambo habiles remis, ambo glacialia secti
 Terga rotis; ambo Boreæ Martique sodales.
- 340 Sed latus, Hesperiae quo Rhætia jungitur orae,
 Præruptis ferit astra jugis, panditque terendam
 Vix æstate viam. multi ceu Gorgone visa
 Obriguere gelu. multos hausere profundæ
 Vasta mole nives, cumque ipsis sæpe juvenis
- 345 Naufraga candenti merguntur plaustra barathro.
 Interdum glacie subitam labente ruinam

Mons

- 339 Martisque probat Bentl. ad Horat. car. 1, 25. 19. 341 tremendam
 ante Heinfs. qui dedit ex Delrii conj. terendam. ipse conj.
 premendam. MS. tenendam.

335 *Cimbrica Tethys* & ipsa late valde extensa est: forte magis id conveniat Albi aut ab altera parte Viadro. Interea tamen causam habuit poeta *Cimbricum* mare, Tethyn *Cimbricam* vocandi partem Oceani Germanici, in quam procurrit Chersonnesus Cimbrica: licet enim remotior sit, nulla tamen vel Insula major vel Peninsula intercedit. De ostiis Rheni totis libris disputatum. Conf. ad 21, 222.

337 Etiam Istri ostia diuersimode a Geographis numerantur. *Quinque* facit cum nostro Dionysius Periegetes v. 301. Plinius 4, 12 *sex*: Strabo 7 p. 212 *septem*.

339 Videtur poeta in mente habuisse Horatii illum Car. 1, 25 extr. *sodalem hiemis* sive *Hebrus* est, sive *Eurus*. Et, ne quid dissimulem, *Hebro* magis videtur favere, neque tamen rem plane conficere. Hoc apparet, Danubium atque Rhenum fluvios dici *sodales Boreæ*: si presso pede securus est Horatium noster, legit apud illum, *Hebrum* fluvium *sodalem Hiemis*. Sed tamen nihil impedit, quo minus, servata ana-

logia, etiam *Eurum* ventum dixerit *sodalem* hiemis Horatius, quem admodum Car. 4, 12. 1 *Veris comites animas Thracias*. Feliciter quidem imitatus est noster, quoquo modo legerit, Horatium.

341 *Ferit astra* non audacius dictum illo Hor. Car. 1, 1 extr. *Sublimi feriam sidera vertice*: sed hic magis etiam proprie h. e. optice. Vid. v. 470.

342 Conspectus capitis Medusæ mutavit in saxa adspicientes, hic saxorum instar durantur homines frigore.

345 *Naufraga* illud visionem nobis offert horribilem quasi maris glutientis & mergentis fracta navi onera illius omnia: *baratbram*, alias nigrum ab ipsa profundicare, hic *candet* a nive.

346 Tales ruinæ nec hodie insolentes. Vel recentissima hujus ipsius anni historia exemplum habet villæ totius a mole nivium, volumine suo & vertigine in immensum aucta, oppressæ. Quod *invencos* ad *plaustra* memorat, pertinet ad consuetum ea tempestate cursum

- Mons dedit, & tepidis fundamina subruit Austris
 Pendenti malefida solo. Per talia tendit
 Frigoribus mediis Stilicho loca. Nulla Lysei
 350 Pocula; rara Ceres: raptos contentus in armis
 Delibasse cibos, madidoque oneratus amictu
 Argentem pulsabat equum. Nec mollia fesso
 Strata dedere torum. tenebris si caeca repressit
 Nox iter, aut spelæa subit metuenda ferarum,
 355 Aut pastorali jacuit sub culmine fultus
 Cervicem clipeo. Stat pallidus hospite magno
 Pastor, & ignoto præclarum nomine vultum
 Rustica sordenti genitrix ostendit alumno.
 Illa sub horrendis prædara cubilia silvis
 360 Illi sub nivibus somni, curæque laborque
 Pervigil, hanc requiem terris, hæc otia rebus
 Insperata dabant. illæ tibi, Roma, salutem
 Alpinæ peperere casæ. Jam fœdera gentes
 Exuerant, Latiiq; audita clade feroces

D d 5

Vinde-

- 347 tepidis - astris *Vic. Vien. Bas. marg.* tepidis - astris *al.* austris *MSS.*
 350 cruda *it.* nulla *MS.* 355 tegmine *MS.*
 360 illis *vulg.*

cursum clabularium, qui bubus constabat. Vid. Iac. Gothofr. ad l. 22 C. Th. de Cursu publ.

347 Philosophatur more suo: Teporem aëris ab austris juvat naturalis calor terræ, mollescent igitur fundamenta h. e. ima strata nivium humo proxima, & in loco declivi hærens adhuc, glaci nempe durata & firmata, moles, jam pondere suo victa cedit ac ruit. *Pendens solum* hic intelligo nimis accline, in quo moles paulo amplior sedere non facile possit.

350 Raptos cibos non opus est intelligere vi ablatos incolis: quamquam illos forte historia ipsa non excludit simpliciter. Sed hoc indicat poëta, celeriter, & in ipso

itinere, raptimque adeo captos esse cibos. *Delibatos* ad moderationem & parsimoniam pertinet.

358 *Sordens* hic *alumnus* elegantiam addit & lucem picturæ poeticæ, ut Hor. Car. 2, 18. 28 *sordidi nati*.

359 Pulchrum antitheton, quo ostenditur, quæ dura & molesta susceperit Stilicho, illa omnia profuisse Romanis civibus.

364 Latii cladem intelligo non proprie, verum latiori significatione de toto imperio Romano. Ceterum accusat *Vindelicos* & *Noricos*, novarum rerum expectatione suspensos fuisse, & excutere jugum Romanorum paratos.

365 Vindelicos saltus, & Norica rura tenebant.

Ac veluti famuli, mendax quos mortis herilis
Nuntius in luxum falso rumore resolvit,
Dum marcent epulis, atque inter vina chorosque
Perfultat vacuis effrena licentia testis;

370 Si reducem dominum fors improvisa revexit,
Hærent attoniti, libertatemque perosus

Conscia servilis præcordia concutit horror:
Sic ducis adspectu cuncti stupuere rebelles,
Inque uno princeps Latiumque & tota refulsit

375 Roma viro. Erons læta parum, non tristior æquo,
Non dejecta malis, mista sed nobilis ira:

Qualis in Herculeo, quoties infanda jubebat
Eurystheus, fuit ore dolor: vel qualis in atram
Sollicitus nubem mæsto Jove cogitur æther.

380 „*Tantane vos, inquit, Getici fiducia belli
Erigit? hinc animo frustra tumuistis inani?
Non ita Romanum fati violentia nomen,
Opprimat; ut vestros nequeat punire tumultus
Parte sui. (Neu vos longe sermone petito*

Demorer

365 castra MSS. inde claustra conj. Heins. 370 fors vulg. fors ex
MSS. Heins. revixit Vien. revinxit Bas. reduxit Plant. marg. Sed
revexit jam Vic. 378 color MSS. iniquam MS.

384 pace Vien. marg.

371 *Libertatem perosus horror*,
verbo, servilis metus, qui cum li-
bertate consistere non potest. Ubi
libertas est, ea expellit metum,
inimicum suum, quicum habitare
in uno pectore nequit.

372 *Conscia pectora* absolute, ut
intelligatur quidquid merum incu-
tere vel augere potest: *conscia* pro-
meritorum, iræ domini, exemplo-
rum ab illo editorum etc.

364 *Latium*, imperium Ro. ut
v. 364.

378 *Eurystheus* Mycenarum rex,
cui fato quodam, & arte Junonis,
servire coactus Hercules, celebra-

tos illos labores s. ἀγῶνας ab illo
imperatos peregit.

380 Vindelicos & Noricos allo-
quitur hic Stilicho, defectionem
spectantes, de quibus a v. 363.

384 Si mihi recitasset antequam
ederet hos versus Poëta, rogassem,
ut hanc parenthesin, *Neu vos* — *De-
morer*, omitteret, quæ nescio quid
indecens mihi, & languidum, &
parum efficax habere videtur. Non
tantum nihil decedat huic loco,
sed vigor accedat & nervorum ali-
quid, si hæc verba simpliciter omit-
tantur.

- 385 *Demórer*) *exemplum veteris cognoscite facti.*
Cum ferus Aufonias perfringeret Hannibal arces,
Et Trebiam sævo geminassent funere Cannæ,
Nequidquam Emathium pepulit spes vana Philippum,
Ut velut afflictos ferro tentaret inertii.
- 390 *Romanos commovit atrox injuria Patres,*
Urgerent majora licet: graviterque tulere
Urbibus inter se claris de culmine rerum
Congressis, aliquid gentes audere minores.
Nec pœnam differre placet; sed bella gerenti
- 395 *Punica Levino Regis quoque prælia mandant.*
Paruit imperiis Consul; fususque Philippus
(Vilia dum gravibus populis interserit arma,)
Prætereante manu, didicit non esse potentum
Tentandas, mediis quamvis in luctibus, iras...
- 400 *Hoc monitu pariter nascentia bella repressit,*
Et bello quæsit opes, legitque precantes
Auxilio, mensus numerum, qui congruus esset,
Nec gravis Italiæ, formidandusve regenti.
Nec minus accepto nostræ rumore cohortes
- 405 *(Sic ducis urget amor) properantibus undique signis*
 Conve-

385 fati *Vic. Vien. Bas. marg. Recte, pto.*
marg. MSS. quod placet.

387 socio *Bas.*

387 *Trebia & Cannæ*, duo quasi sepulcra populi Ro. *Emathius*, Macedonicus a populo f. partè gentis.
 396 *Valerius Levinus* cum bellum contra Philippum gessit, non *Consul* fuit, sed pro *Prætor*e, quem etiam *Prætor*em rectè dixit Livius. Vid. Viri docti ad *Florum* 2, 7 ubi est historiæ summa.

397 *Vilia* Philippi arma, causæ serviens vocat, quæ contemni nullo modo merebantur. Equidem si mei res arbitrii fuisset, fecissem, quod modo dicebam ad 384.

400 Mirum fuerit, si hac vel simili oratione tantum profecit *Stilicho*, ut qui defectionem paullo ante vel rebellionem minabantur *Vindelici* atque *Norici*, ii non tantum quiescerent, sed in castris etiam Romanis militarent. Videtur poetam cum veritate ipse etiam spiritus defecisse.

402 *Mensus numerum*, rariuscule, ut videtur, forma, sed rectè certe sensus; mensura sine numero intelligi vix potest, certe commodius quam numeris expediri nequit.

Conveniunt; visoque animi Stilichone recepti,
 Singultus varios lacrymosaque gaudia miscet.
 Sic armenta boum, quæ vastis turbida silvis
 Spargit hiems, cantus ac sibilis nota magistri
 410 Certatim repetunt, & avitæ pascua vallis;
 Inque vicem se voce rogant, gaudentque fideles
 Reddere mugitus; & qua sonus attigit aurem,
 Rara per obscuras apparent cornua frondes.

Accurrit vicina manus, quam Rhætia nuper
 415 Vindelicis auctam spoliis defensa probavit.
 Venit & extremis legio prætenta Britannis,
 Quæ Scoto dat frena truci, ferroque notatas
 Perlegit exsanguis Pictis moriente figuras.
 Agmina quinetiam flavis objecta Sicambris,
 420 Quæque domant Cattos, immansuetosque Cheruscos,

Hoc

406 animis -- receptis malit Heinf. 410 vel notæ pasc. ante Heinf.
 qui avitæ tuetur libris & exemplis. pabula MS. 411 regunt
 omnes editi. rogant MSS. quod placet etiam Delr. & Scal. 413 vara conj.
 Heinf. pulchre. 415 Vandalicis MSS. Vicent. Cuj. Alludit Vandalicis
 Vien. 418 exanimis ante Claver. exsanguis jam Basf. marg.
 420 Cinthos Vic. Scinthos Vien. Basf. Scinthos Junt. Citos Ald.
 Cattos MSS. meliores, Claver. &c. Sic Cherucas Vic.

411 Audito post tempestatem, quæ gregem dispersit, pastoris sibilu vel cantu, mugitu respondent boues quædam, his aliæ; eaque ratione brevi intervallo grex colligitur. Pulchra Metaphora rogant se invicem, & reddunt fideles mugitus.

414 Debent Vindelici impetum fecisse in Rhætiam: hos qui superatos spoliaverant, nunc accurrunt ad Italiam liberandam a Getis.

416 Prætendere, prætentus, prætentura indicant milites paullo ultra limitem Romanum, velut extra mœnia sive castra, tuendi causa collocatos, Excubias mox pulchre vocat v. 422 & præsidia v. 426. Tendere, est tendendis pellibus

vel sagis parare sibi, vel parata habere qualiacunque testa, quæ inde tentoria vocantur. Est ergo legio Britannis prætenta, quæ limitem meridionalis Britanniae s. proprie dictæ, contra septentrionales Britannos, qui hodie etiam Scoti sunt, tuetur. Hæc universim ex notitia Imperii & historicis, de Britannia autem ex Horsleji Britannia Romana illustrari, si quis hoc agat, possunt. De Pictis vid. ad 7, 54. De Sicambris, (Sygambis) ad 8, 446 it. 24, 18.

418 Perlegit, cum admiratione animadvertit, qui morientem ex vulneribus Pictum, stigmatibus insignem considerat, illa stigmata quoque colorem mutare deserente sanguine.

Huc omnes vertere minas, tutumque remotis
Excubiis Rhenum solo terrore relinquunt.
Ullane posteritas credet? Germania quondam
Illa ferox populis, quæ vix instantibus olim

425 Principibus tota poterat cum mole teneri,
Tam sese placidam præstat. Stilichonis habenis,
Ut nec præsidiiis nudato limite tentet
Expositum calcare solum, nec transeat amnem,
Incustoditam metuens attingere ripam.

430 Celfior o cunctis, unique æquande Camillo!
Vestris namque armis Alarici fracta quievit
Ac Brenni rabies. confusis rebus uterque
Diyinam tribuistis opem: sed tardior ille
Jam captæ vindex patriæ; tu sospitis ultor.
435 O quantum mutata tuo fortuna regressu!
Ut sese pariter diffudit in omnia regni
Membra vigor, vivusque redit color urbibus ægris!
Creditur Herculeis lucem renovasse lacertis
Femina dilecti fatis impensa mariti.

440 Et juvenem spretæ laniatum fraude novercæ

Non

423 credat ex MS. Heinſ. Sed credet omnes. 424 populi MS.
426 jam ante Barth. præbet vulg. 427 principe Baſ. marg.
437 calor vulg. 438 reparaſſe MS.

425 Verba tota cum mole jungenda sunt participio *instantibus*. Instabant barbaris, urgebant illos Principes Romani cum toto exercitu, & vel sic vix tenere illos & coercere poterant.

434 Ultor igitur hic est, qui intentatam modo, nondum illatam, injuriam repulit.

437 Color poeticum magis est quam calor: hic pars, ille signum sanitatis.

439 Tangit fabulam Alcestis, quæ vicariam pro viro suo Admeto Theſſaliæ rege mortem subire ausa, ab Hercule revocata in vi-

tam est. Argumentum fabulæ cognominis Euripidæ. Respicit noſter etiam 29, 12, Amare, ut solet Juvenal. 6, 653 *Spellant, subennem fata mariti Alceſtim*, & similibus si permutatio detur, Morte viri cupient animam ſervare catellæ.

440 *Juvenem* Hippolytum, Theſei filium, cum inceſtum Phædræ novercæ amorem repudiaſſet, hæc apud maritum calumniata perfecit, ut precibus Theſei monſtrum marinum & furorem obiceret Neptunus illius equis, a quibus laceratus, ſed Dianæ venatricis (hæc est *Latonia*) ſtudiis in vitam eſt revocatus.

- Non sine Circæis Latoniâ reddidit herbis.
 Cretaque, si verax narratur fabula, vidit
 Minoum rupto puerum prodire sepulcro:
 Quem senior vates avium clangore repertum
 445 Gramine restituit; miræ nam munere fortis
 Dulcia mella necem, vitam dedit horridus anguis.
 At tuus adventus non unum corpus ab umbris,
 Sed tot communi populos sub morte jacentes,
 Totaque Tartareis e faucibus oppida traxit.
 450 Ipso Roma die, nec adhuc ostenditur auctor,
 Personuit venisse ducem, lætisque Quirites
 Vocibus auspicium certi plaufere triumphî,
 Muniti Stilichone suo. Quis gaudia vero
 Principis, amplexus alacris quis differat aulæ?
 455 Pulveris ambiguam nubem speculamur ab altis
 Turribus, incerti, socios apportet an hostes
 Ille globus: mentem suspensa silentia librant,

Dontc

442 vera *Bas. Jant. Ald.*453 veri *Ald. & MSS.* veros *al.*

revocatus. Suaviter narrat summam rei Virg. Aen. 7, 765 sqq. Exstant Euripidis & Senecæ hoc nomine & argumento tragœdiæ. *Circææ herbæ* sunt magicæ, quibus præest Diana, quatenus Hecate est. Itaque non opus habuit Aesculapio quem Virgilius l. c. ob resuscitatum Hippolytum a Jove fulminaturn, cum aliis refert.

442 Monstrosa fabula, quæ tangitur ab Ovidio Ibide 559; narratur, sed cum diversitate quadam ab Apollodor. Bibl. 3, 3.1 & Hygino f. 136. Nos breviter supplebimus abruptam brevitatem nostri poetæ. *Minous puer* est Glaucus Minois, Cretæ regis, filius, hic in mellis dolium nemine conscio delapsus perierat. Reperit illum augurio Polyidus vates, & a draco-

ne edoctus herbam potentem, vitam ei restituit.

450 Ipso die, quo Stilicho ad Alpes vicit, Romæ increbuit fama victoriæ. Imitatur, puto, poeta vetera ejus genus miracula, de victoria qua Sybaris est deleta, ad Sagram, Cimbrica, Macedonica, quæ collegi olim in Chrestom. Pliniana ad n. 12 no. 28 sqq.

454 *Differat* positum pro *edisserat*, enarret.

455 De pulveris fallaci indicio v. ad 22, 398.

457 Ad *suspensa* apposite addendum convenit *librant*, ut mens concipiat imaginem bilanciis nondum consistentis, sed alternis momentis huc illuc nutantis. Hic versus, & aliquot sequentes divini sunt, & optimis Virgilianis nihilo inferiores.

- Donec pulvereo sub turbine sideris instar
 Emicuit Stilichonis apex, & cognita fulsit
 460 Canities. Gavisa repens per moenia clamor
 Tollitur, Ipse venit! Portas secura per omnes
 Turba salutatis effunditur obvia signis.
 Non jam delectus miseri, nec falce per agros
 Deposita jaculum vibrans ignobile messor.
 465 Nec tentat clipeum projectis sumere rastris
 Bellona ridente Ceres, humilisque novorum
 Seditio clamosa ducum: sed vera juvenus,
 Verus ductor adest, & vivida Martis imago.
 Prospera sed quantum nostræ spes addita menti,
 470 Tantum exemta Getæ: qui vertice proximus astris
 Post Alpes jam cuncta sibi promisit apertas,
 Nil superesse ratus. postquam tot flumina pulsus,
 Cinctaque fluminibus crebris tot moenia cernit;

Tot

458 vertice MSS. vortice *malit Heins.* 460 salutandis *malit Heins.*
vellet. 471 promittit *Junt. Ald. Bas.* 472 pulsus *vulg. pulsa, passum,*
passis al. vallis conj. Heins. Totum versum tollendum censet Barth.

461 *Ipse venit!* Pulchre exprimit illud *durōs* Græcorum, quo patrem familias, herum, magistrum signant, ut illo suo *durōs* ἄφω Pythagorei.

462 *Salutatis* potest significare, jam de turribus ac mœnibus salutata signa. Non negotamen, mihi quoque *salutandis* magis placere, quod de se dicit Heinſius.

464 *Ignobile* adverbii vicem sumit.

466 *Bellona* ridet *Cererem*, h. e. rusticum miles pro falce ac rastris, jaculum si sumat & clipeum. *Novi* illi & imperiti *daces* etiam cum clamant & imperiis suis vim voce volunt addere, humile quiddam sonant, ut seditionem potius turbulentam audire videre, quam iustum imperium. *Vera juvenus* videtur dicta, quæ veritatem,

ἔρυπον, veriverbium nominis sui implet; a *juvando* dicta.

470 In summis Alpibus cum esset, propior sibi astris videbatur naturali ratione: sed multo magis figura dicendi, quæ *astra vertice ferire* vel *digito tangere* dicuntur felices. Vid. v. 341.

472 *Pulsus*, percussus novitate rei et insperata conditione commotus, ut Cic. Nat. De. Ic. 10 *Natura sensu pulsa sentit*, ut id. Fin. 2 c. 10 *Status non dolendi nullam habet istam, quo pellat animam*. Percussit animum Alarici nova rerum facies, tot urbes capiendæ, tot superanda flumina ante quam ad Romam adspirandi facultas detur. An hæc vera sint, an tam imprudens, tam infcius Geographiæ, tam barbarus denique fuerit Alaricus, non disputo. Sed video, hanc illi ἀγνοῦσα φησεν hic tribui.

- Tot subitōs pedites, equitum tot conspicit alas,
 475 Seque velut clausum laqueis, sub pectore furtim
 Aestuāt, & nimium prono fervore petitæ
 Jam piget Italiæ, sperataque Roma teneri
 Visa procul. magni subeunt jam tædia cœpti.
 Occultat tamen ore metum, primosque suorum
 480 Consultare jubet bellis annisque verendos.
 Crinigeri federe patres, pellita Getarum
 Curia: quos plagi decorat numerosa cicatrix,
 Et tremulos regit hasta gradus, & nititur altis
 Pro baculo, contis non exarmata senectus.
 485 Hic aliquis gravior natu, cui plurima dicti
 Consilii que fides, defixus lumina terræ,
 Concutiensque comam, capuloque acclinis eburno,
 „Si numero non fallor, ait, tricesima currit
 Bruma fere, rapidum postquam tranavimus Istrum,
 490 Romanamque manum tantis eludimus annis.
 Sed numquam Mavors adeo constrinxit in artum
 Res, Alarice, tuas. Per tot certamina ducto
 Crede seni, qui te tenero vice patris ab ævo

Gesta-

- 474 subito ante Heinsf. 479 ira MSS. quod argutum videtur Heinsf.
 485 dictis Consiliisque ante Heinsf. 487 acclivis Basf. Janz.
 Ald. Pul. male. 498 docto ante Heinsf.

477 Roma quam sperabat superatis Alpi-
 bus jam teneri, nunc visa est procul abesse.

481 Crines prolixi & pelles vtrumque
 insigne gentium barbararum. De pellibus 5, 79 it. 8, 466. Et 21,
 203 habuimus crinigero flavescentes
 vertice reges.

484 Conti non videntur diversi ab
 hastis: bis idem dixit, ut indicet rem
 insolitam, senes etiam non uti venia
 ætatis, pro baculis & scipionibus
 gradum firmare haltis.

485 Fides dicti pertinet, puto, ad
 historicam fidem; consilii, ad auctoritatem
 ex opinione prudentiæ usu collectæ.

489 Non ego suaserim posseos
 candidato dicere, neque post Claudianum,
 currit bruma: bruma enim dies est.
 Sæpe imponit hominibus illud, quod
 tropos putant simpliciter ponere nomen
 pro nomine, quæ res mille potest parere
 ineptias. Gladium intelligimus, cum
 audimus mucronem: sed nonne
 ridiculus fuerit, si quis dicat
 quanti emisisti hunc mucronem?

- Gestatum parva solitus donare pharetra,*
 495 *Atque aptare breves humeris puerilibus arcus.*
Sæpe quidem frustra monui, servator ut isti
Fœderis Emathia tutus tellure maneres.
Sed quoniam calidæ rapuit te flamma juventæ,
Nunc scitem, si cura tibi manet ulla tuorum,
 500 *His claustris evade precor. dumque agmina longe,*
Dum licet, Hesperii præceps elabere terris,
Ne nova prædari cupiens, Et parta reponas,
Pastorique lupus scelerum delicta priorum
Intra septa suas. Quid palmitis uber Etrusci,
 505 *Quid mihi nescio quam proprio cum Tibride Romam*
Semper in ore geris? Referunt si vera parentes,
Hanc urbem insano nullus qui Marte petivit
Lætatus violasse redit. Nec Numina sedem
Destituunt. jactata procul dicuntur in hostem
 510 *Fulmina, diviniquè volant pro manibus ignes:*
Seu cælum, seu Roma, tonat. Si temnis Olympum,

A ma-

497 *Emathiam* tellurem non videtur ponere pro illa piguori Macedoniæ particula: sed licentia poëtæ ita extendere uti Thessaliam maxime intelligat, exemplo Lucani ipsiusque Maronis *Ge. 1, 491* qui ipse locus nos admonere potest, quam multum sibi in locorum & regionum nominibus veteres indulerint. Alaricus totam Græciam cum exercitu suo pervagatus fuerat. Suaserat igitur senex, qui hic loquitur, ut illa tueretur potius, quam ultra tenderet.

498 Non poterat valde juvenis tum esse Alaricus, si jam XXX anni sunt, ex quo lustrum transit, ut v. 488 dictum. Sed septuagenario etiam juvenes videntur quinquagenarii &c.

508 *Reponere* hic idem esse debet, quod deponere, dimittere: contrarium *parta tæri*.

507 Ita intelligi voluit hic orator, id ipsum insanum esse, si quis Romam Marte petat, bellum eo ipso nomine insanum, quod Roman petat.

508 Respicitne poëta ad illam Deorum evocationem, Romanam cerimoniam, qua vñ v. g. ad Vejios, e qua evocarunt Junonem Reginam, *Liv. 5, 21*. Indicamus hic modo locos classicos, *Plin. 28, 2 s. 4*. Macrobian. *Sat. 3, 9*. tum Disputationes ea de re Bergerianam & Coccejanam.

510 Auger forte illa, quæ *Liv. 26, 11* narrantur de præliis Annibalis ad Urbem bis tempestate impeditis.

511 Magnifica dictio, *Sen cælum* naturaliter, *sen Roma* Dea suam urbem & populum defensura, *tonat*. Illud *Si temnis Olympum*, impietatis exprobratio videtur, ut perju-

E e

*A magno Stilichone cave, qui semper iniquos
Fortuna famulante premit. scis ipse, perosis
Arcadiæ quam densa regis cumulaverit ossa:*
515 *Sanguine quam largo Grajos calefecerit omnes.
Exstinctusque fores, ni te sub nomine legum
Proditio regnique favor texisset Eoi.,*

*Talia grandævum flammata fronte loquentem
Obliquisque tuens oculis non pertulit ultra;*
520 *Sed rupit rabidas accensa superbia voces:*
*„Si non mentis inops fraudataque sensibus ætas
Præberet veniam, numquam hæc opprobria linguae
Turpia Danubius me sospite ferret inultus.
Anne, tot Augustos Hebro qui teste fugavi,*
525 *Te patiar suadente fugam, cum cesserit omnis
Obsequiis natura meis? Subsidere nostris
Sub pedibus montes, arefcere vidimus amnes.
Non ita Dii Getici faxint Manesque parentum,
Ut mea converfo relegam vestigia cursu.*
530 *Hanc ego vel victor regno, vel morte tenebo
Victus humum. per tot populos urbesque cucurri,
Fregi Alpes, galeisque Padum vittricibus hausi.*

Quid

513 stimulant MSS. perosis vulg. peresis Raph. 514 regis Bas. marg.
regis Cuj. & MSS. jugis probant primæ edit. MSS. Heinſius, ratio.
517 fratrisque favor MS. 520 rapidas al. 525 suadere Raphel.
contra libros. 527 faciant vulg.

perjurii, illud quod dixerat v. 496
Servator isti federis.

513 Difficile est, modo non plane impossibile, has res ordinare, & componere inter se scriptores. Illud tamen apparet, hinc Rustini in Oriente, hinc per Occidentem Stilichonis artibus subornatos, incitatos, immisos emissoſque barbaros, eaque re Imperii Romani interitum acceleratum. Conferat mihi aliquis Zosimum 5, 29, &, quæ

hic Constantinopolitanis vertuntur vitio, ea, h. e. horum similima ab eo imputari Stilichoni videbit. Cf. 564 sq.

523 Danubii nomine ostendit accolæ, Geras.

524 Hebrus testis indicat res in Thracia & Macedonia gestas.

532 Galeis haurire de fluvio est militiæ duræ & fortis, quæ non opus habeat multo apparatu.

- Quid restat nisi Roma mihi? Gens robore nostra
Tunc quoque pollebat, nullis cum fideret armis.*
- 535 *At nunc Illyrici postquam mihi tradita jura,
Meque suum fecere ducem; tot tela, tot enses,
Tot galeas multo Thracum sudore parari,
Inque meos usus vestigal vertere ferri
Oppida legitimo jussu Romana cœgi.*
- 540 *Sic me fata foveant. ipsi, quos omnibus annis
Vastabam, servire dati. nocitura gementes
Arma dabant, flammisque diu mollitus & arte
In sua damna chalybs fabro lugente rubebat.
Hortantes his adde Deos. non somnia nobis,*
- 545 *Nec volucres, sed clara palam vox edita luco est:
Rumpe omnes, Alarice, moras. hoc impiger anno
Alpibus Italiæ ruptis penetrabis ad Urbem.*

E e 2

Huc

- 537 parari MSS. 538 ducere Conj. 540 arvis conj. Heinsf.
542 dabunt - rubebit vulg. redibat, fremebat, rudebat MSS. jube-
bat MS. hinc fluebat conj. Heinsf. ut 33, 241.

534 Arma hic intelligit copiarum adfcitarum, auxiliarium: quod sunt arma militi, instrumentum rei gerendæ, hoc præstant auxiliares copię imperatori & exercitui.

535 Illyrici jura Alarico tradita hic intelligimus pactione, & eo genere agendi, quod modo ad v. 513 indicavimus. Suadet hoc formula *legitimo jussu*, quo dicit se cœgisse oppida Romana. Illyrici videtur duplicem quasi personam sustinere Illyrici, regionis jura tradita sunt Alarico, nomine Imperatoris: Illyrici s. Illyrii Alaricum suum fecere ducem. Vid. ad 8, 288.

536 Thraciam obtinens concessu Romani Imperatoris Alaricus metalla & officinas ferri omnes ad arma fabricanda adhibuit. Itaque suis postea armis pugnare contra Romanum imperium potuit, natis & fabrefactis in provincia Romana.

543 Reciprocatio observanda, *Chalybs fabro lugente in sua (fabri) damna rubebat* a sanguine civium, vel necessariorum adeo. Nempe nec bonæ ætatis scriptores ad canones Grammaticorum alligari semper se patiuntur.

545 Hæc non simpliciter finxit poëta; sed forte ipse Alaricus. Certe nostri, Socrates H. E. 7, 10 & Sozom. 9, 6 referunt, illum Monacho roganti ut Romæ parceret, respondisse, ὡς ὁ ἕκων τὰδε ἐπιχειρεῖ· ἀλλὰ τις συνεχῶς ἐνοχλῶν αὐτὸν βιάσεται (sic Sozom. apud Socratem est βαταλίζων) καὶ ἐπιτάττει τὴν Ρώμην πορθεῖν. Se non sponte sua hac suscipere, sed aliquem semper sibi molestum esse, & cogere se, & jubere Romam ut deleteret.

547 Attende, lector, ad nomen urbem, ut intelligas, quæ dicentur v. 555.

*Huc iter usque datur. Quis jam post talia segnis
Ambigat, aut calo dubitet parere vocanti?,,*

550 Sic ait, hortatusque suos belloque viaeque
Instruit. Attollunt vanos oracula fastus.

O semper tacita fortes ambage malignæ,
Eventuque patens & nescia vatibus ipsis
Veri fera fides! Ligurum regione suprema

555 Pervenit ad fluvium (miri cognominis) Urbem,
Atque illic domitus vix tandem interprete casu
Agnovit dubiis illusa vocabula fati.

Nec non & Stilicho pugnam poscentia movit
Pleno castra gradu, dictisque instigat euntes.

560 „Nunc o nunc, Socii, temerata sumite tandem
Italiae poenas. Obsessi Principis armis
Excusate nefas; deploratumque Timavo
Vulnus, Et Alpinum gladiis abolete pudorem.
Hic est, quem toties campis fudistis Achivis;
565 Quem discors odiisque anceps civilibus orbis,
Non sua vis tutata diu, dum fœdera fallax

Ludit,

550 sic eat MS. ut 20, 155. hortaturque viaque ante Heinſ. bellique
viaeque MS. 553 noxia ante Heinſ. & Gron. 554 sacra fides ante ead.

555 Flavi pro fluvium conj. Scal. quia Pollentia Flavia
colonia. Fruſtra.

552 Pulchra de oraculis sententia, cujus quædam certa ratione ad ipsa etiam nostrorum Prophetarum vaticinia referri possunt; certe illud *eventu patent*, & *nescia vatibus ipsis*.

555 Fluvius hic *Orba* vocatur hodie, ut monent Geographi. Claudianus vult, voce oraculi deceptum Alarichum, qui ad *Urbem* Dominam Romam se vocari putaret, cum *Urbs* vel *Urbis* fluvius ostenderetur. Plena est hujusmodi oraculis historia.

557 *Vocabula illusa* h. e. per ludibrium & illudendi causa applicata eventui incerto.

560 *Temerata Italia*, temere lesa, & affecta iniuriis sine causa.

561 *Obsideri* dicitur non ille modo, qui inclusus undique est; sed cui ex proximo hostis imminet, occasionibus nocendi intentus.

562 *Excusare* est hic ulciscendo tollere, & in tantum abolere, ut non amplius ignavia obici injuriam passio queat. *Timavus* fons & fluvius in intimum sinum Venetum inter Aquilejam & Tergesten influit. In hac porro regione pressos a barbaris Romanos, vel hic ipse locus satis indicat.

Ludit, & alternas periuria venditat aula.

*Credite nunc omnes, quas dira Britannia, gentes,
Quas Ister, quas Rhenus, alit, pendere paratas*

570 *In speculis. Uno tot praelia vincite bello.*

*Romanum reparate decus, molemque labantis
Imperii fulcite humeris. Hic omnia campus
Vindicat: hæc mundo pacem victoria sancit.*

Non in Thræciis Aemi decernimus oris:

575 *Net super Alpheas umbrantia Mænala ripas
Constitimus. non hic Tegeen Argosque tuemur:
Visceribus mediis, ipsoque in corde videtis
Bella geri, Patrem clipeis defendite Tibrin.,*

Talia, nunc pediti, turmæ nunc mistus equestri,

580 *Dicta dabat: simul externis præcepta ferebat.*

Auxiliis. Ibat patiens ditionis Alanus,

Qua nostræ iussere tubæ: mortemque petendam

Pro Latio docuit gentis prælatus Alanæ;

Cui natura breves animis ingentibus artus

E e 3

Finxerat,

567 vendicat, & hinc vindicat vulg. venditat Raphael. Claver. &c.
568 focii, quas dura Cuj. 580 edicta Bas. marg. 583 præclarus
ad hoc editum: Sed prælatus MS. Claver. hinc genti prælatus Scal. Raph.
& sic dedit Barth. 2, licet ipse in alia omnia eat in Comm. gentis
dux clarus conj. Delt.

567 Illud alternæ aula admonet nos infelicitatis illius, quæ & ipsum imperium turbavit & historiam: cum barbaris uterentur Rufinus & Stilicho adversus se invicem, ambo una cum ipso imperio ab illis illuderentur everterenturque; fraudibus & perfidia grassarentur omnes, ut quid verum esset, ne qui extra partes quidem essent facile scire possent, vix autem esset integer aliquis a studiis partium, qui vellet vera tradere.

569 Pendere dicuntur, qui non firmiter stant, non toto vestigio nituntur, sed suspensio, ut ad levissimum quemque im-

pulsus moveantur. Nostra Germanorum consuetudo habet formam, plane similem, *aus-dem Sprunge stehen*, ut qui jam in digitos erecti, signum expectant procurrendi.

574 Non in remotis imperii Orientalis partibus pugnandum est, quæ non ita prope ad nos pertinent, quas alienas possumus putare: in visceribus Occidentalis, Honoriani imperii res gerenda.

575 Mænala Mons silvofus Arcadiæ, cujus pars Alpheo alluitur &c.

583 Certum hic hominem, duceque adeo, designari, mihi non dubium est, quantumvis fluctet lectio.

- 585 Finxerat, immanique oculos infecerat ira.
 Vulneribus pars nulla vacat, rescissaque contis
 Gloria foedati splendet jactantior oris.
 Ille tamen mandante procul Stilichone citatis
 Acceleravit equis, Italamque momordit arenam;
 590 Felix, Elysiisque plagis & carmine dignus,
 Qui male suspectam nobis impetius arsit
 Vel leto purgare fidem: qui iudice ferro
 Diluit immeritum laudato sanguine crimen.
 Morte viri turbatus eques flecebat habenas:
 595 Totaque praeciso nutassent agmina cornu,

Ni

586 rescissaque cunctis *vulg.* cuncti *Clav.* rescissaque cunctis *Barth.* qui
suspiciatus erat punctis, item inuisaque. comitis. 589 accele-
ratur vulg. acceleravit etiam *Bas. marg.*
 595 nutassent *vulg.*

lectio. Forte sic tum dici coepit *Praelatus*, ut in Ecclesia Ro., ut gentis *Praelatus* sit dux. Certe *Praelati* nomen de civili etiam potestate dictum, monent Dufreniani continuatores. Sed quod S. Valerianum Cimelensem hujus circiter saeculi scriptorem, auctorem faciunt, illud nihil esse, fateri debeo. Quem hic describit poeta fuit forte Idem, de quo ponemus verba Pauli Diac. hist. misc. 13, 26, & paulo plura ponemus quam opus hic erat, quod firman, quae de incerta historiarum in quibus versamur, fide dicimus: Alaricus, cujus reliqua hic narrat, Italiam ingressus, cum ab Honorio sedes, quo cum suo exercitu consistere posset expeteret, Honorius deliberato consilio Gallias eidem concessit. Qui dum ad Gallias pergens, ob recuperationem inmentorum ad Pollentiam resedisset, Stilicho patricius in perniciem reip. Gothos pertentans dum eos insidiis aggredi cuperet, bellum Sauli pagano duci commisit: qui ipso sacratissimo die Paschae, Gothis supplicantibus, nihilque tale sperantibus, super eos irruit, magnamque eorum partem prostravit.

Nam primum perturbati Gothi, ac propter religionem cadentes, denum arma corripunt, more solito se cohortantur, victoremque virtute potiori proferunt exercitum. Similia Oros. 7, 37.

586 Contos generatim pro telis posuisse videtur. Cicatrices, quae vultum viri deformaverant, eadem tituli erant sortium facinorum.

591 Suspecta Romanis fides barbarorum, quam hic volunt experiri. Et alioquin antiqua ars, committere duo populos, ut mutuis cladibus se atterant, & minus nobis sint metuendi.

593 Sanguine suo, in pugna adversus hostes Romanorum fuso, & eam ob rem laudato, diluit crimen perfidiae nullo sibi suo merito imputatum.

595 Cornu, quam alam hodie vocant omnes, servata Metaphora praecisum dicit.

598 Paean Apollo est. Hic cum Musis occupat & velut insidet poetas, qui recepto sic intra praecordia Apolline & spiritu poetico canunt.

599 Gradivus pater, Mars, fundator atque auctor Romanae gentis,

Ni celer instructa Stilicho legione secutus
Subsidiis peditum pugnam instaurasset equestrem.

! Quis Musis ipsoque licet Præane recepto
Enarrare queat, quantum Gradivus in illa

600 Luce suæ dederit fundator originis urbi?

Altius hand umquam toto descendimus ense
In jugulum Scythiæ: tanta nec clade superbum
Contudimus Tanain, vel cornua fregimus Istri.
Invisum miles sitiens haurire cruorem

605 Per varias vestes, onerataque plaustra metallo

Transit, & argenti cumulos; & cædis avarus
Contemptas proculcat opes. pretiosior auro
Sanguis erat. passim neglecti prodiga lucri
Ira furens strictis odium mucronibus explet.

610 Purpureos cultus, absumtique igne Valentis
Exuvias, miserisque graves crateras ab Argis,
Raptaque flagranti spirantia signa Corintho,

E e 4

Callidus

610 assumptas igne valentes *vulg.* assumptoque, absumtasque, absumtoque *MSS.* Valentis *debetur Claverio.*

tis, illo die multum *sua Originis*, paternæ virtutis h. e. Martiæ multum, dedit *urbi*, h. e. Romanis militibus.

603 De *cermibus Istri* diximus *act.* 21, 220.

604 Præ studio & cupiditate vindictæ atque cædis negligunt prædam milites: quod sæpe cum contra accideret, ea causa magnarum post victoriam cladium fuit.

610 Qui *Valentem* Imperatorem victum vivum tamen cremarunt, *Scythia* vocantur a Zosimo 4, 22 generali nimirum nomine. Sed *Gothos* appellat Paullus Diac. Hist. ipis. 12, 16. Utrum autem hi Gothi vel Getæ, qui cum Alarico militabant, *exuvias*, spolia, signa militaria, tentoria Valentis secum habuerint, forte nec ipse Claudianus sciebat. Poëtæ satis fuit hac

imagine splendorem conciliare suo carmini.

611 Illud de Græcis spoliis facilius est, cum ipse Alaricus paullo ante Græciam vastarit.

612 Etiam hic vestigium doctriinæ poëtæ nostri, non modo, quod Virgiliano epitheto *spirantia* signa vocat: sed quod videtur corrigere fabulam de origine aeris Corinthii e metallis per incendium urbis confluentibus. Dicit enim *signa flagranti Corintho rapta*, non signa ex aere, quod per Corinthi fluxit incendia. Viderat jam Plinius 34, 2 s. 3 *Corinthium æs*, & *casta Corinthia* antiquiora esse incendio Corinthi: & vixit tamen, firmata ab ipso, fabula: quam plane evertit Bochartus Hieroz. 2, 6. 16, præsertim ex Athenæo 4, 1.

Callidus ante pedes venientibus objicit hostis
 Incassum; neque enim feralis præda moratur,
 615 Sed justos præbent stimulos monumenta doloris.

Afferitur ferro captivum vulgus, & omnes
 Diversæ vocis populi, quos traxerat hostis
 Servitio, tandem dominorum strage redempti
 Blanda cruentatis affigunt oscula dextris,
 620 Desertosque Lares & pignora læta revisunt.
 Miratur sua quemque domus, cladesque renarrant
 Ordine, tum grati referunt miracula belli.

Quis tibi nunc, Alarice, dolor, cum Marte perirent
 Divitiæ, spoliisque diu quæsitæ supellex,
 625 Pulsaretque tuas ululatus conjugis aures;
 Conjugis invicto quæ dudum freta marito
 Demens Ausonidum gemmata monilia matrum,
 Romanasque alta famulas cervice petebat?
 Scilicet Argolicas Ephyreiadasque puellas
 630 Cœperat & pulcras jam fastidire Lacænas.
 Sed Dea quæ nimis obstat Rhamnusia votis

Ingemuit

620 desertosque *MS.* 622 ord. cognati *vulg.* cum grati *MSS.* Cui.
 congrati *MSS.* congressi *MS.* cognatis *Raphel.* tum grati *MSS.*
 623 tunc *Baf. marg.* 625 flebilis *MSS.* 628 parabat *MSS.*
Baf. marg. 629 Argolicus *vulg.*

613 Hæc fuit ars Mithridatis
 e Ponto, regno suo, fugientis,
 quam cum Medæ factæ, fratris
 sui Absyrti inembra spargentis in
 via, qua illam pater sequebatur,
 comparat Cicero pro L. Manil. c.9.

616 *Afferitur* verbum juris Ro-
 mani, *liberali causa aliquem manu*
asserere i. e. vindicare, & liberum
 esse defendere.

619 Suavitas ex paradoxo: *cru-*
entata manus horribilis alias,
blanda hic oscula excipit.

622 *Gratum* bellum, pro quo
 gratias se debere Deo & Stili-
 choni, agnoscunt.

629 Recens erat a Græciæ va-
 statione Alarici exercitus. *Argo-*
lides puellæ Argivæ & viei-

næ regionis, quæ Argolis vo-
 catur, incolæ: *Ephyreiades* Co-
 rinthiæ.

631 *Rhamnusia*, Nemesis Dea,
 in Rhamnunte Atticæ pago culta:
 h. e. iustitia divina, vindex ultrix-
 que superbæ. Hæc *ingemuit*, infre-
 muit, ut iræ potius quam doloris
 significationem habeat. *Flexit rotam*
Nemesis. Hanc illi assignat verus
 hymnus editus sub Arato Oxo. 1672,
 8. Τὴν οὖν τροχὸν ἄετον, ἀν-
 βῆ, χαρὰν μάχων ὑψότα
 τύχα, ipsam Fortunam illam
 ardentem hominibus, sub illius
 rota inconstantibus, orbitam non
 signante, aut circumagi. Hinc Ne-
 mesi in Smyræorum nummis
 signum rota additur.

- Ingemuit flexitque rotam. Domat aspera victos;
 Pauperies, unoque die Romana rependit
 Quidquid ter denis acies amisimus annis.
- 635 O celebranda mihi cunctis Pollentia sæclis!
 O meritum nomen felicibus apta triumphis!
 Virtutis fatale solum; memorabile bustum
 Barbariæ! nam sæpe locis ac finibus illis
 Plena lacescito rediit vindicta Quirino.
- 640 Illic Oceani stagnis excita supremis
 Cimbrica tempestas, aliasque immissa per Alpes
 Hisdem procubuit campis. Jam protinus ætas
 Adveniens geminæ gentis permisceat ossa,
 Et duplices signet titulos commune tropæum:
- 645 Hic Cimbro fortisque Getas, Stilichone peremptos
 Et Mario claris ducibus, tegit Itala tellus.
 Discite vesanæ Romam non temnere gentes.

637 virtuti malit Heinſ. 644 duplici titulo malit Heinſ.

647 tendere Claver. ex MS. argentum, non verum.

634 *Romana acies*, exercitus & victoria &c.

635 *Pollentiæ* nomen affine verbo *pollendi*, quod quam vim habeat, intelligitur ex illa formula, quæ pater patratuſ imprecatur Jovein, *Tu - populum Ro. ſic ſerito, ut ego hunc porcum hodie ſeriam; tantoque magis ſerito, quanto magis poter polleſque.*

640 Comparat, poëtæ magis licentia, quam ex vero, Alarici cladem Cimbricæ ſub Mario. *Stagna Oceani* vocat mare illud, in quo eſt Cherſoneſus Cimbria,

quia pigrum & pene immobile illud mare credebatur. *Alia* autem fuere *Alpes*, per quas venere Cimbri ac Teutones; & *campi Raudii*, ubi pugnatum eſt controverſi inter Geographos: certe tamen in Gallia Ciſalpina, quod ad hunc locum ſatis eſt, & Cimbrica clades contigit, & pugna ad Pollentiam. Splendidiffima ſane eſt hujus libri clauſula, & ultimus verſus cum majeſtate quadam expreſſus ex illo Virgiliano, *Discite juſtitiam moniti, & non temnere Dives.*

XXVII

CL. CLAUDIANI

IN VI. CONSULATUM

HONORII AUGUSTI

P R A E F A T I O

Omnia quæ sensu voluntur vota diurno,
 Pectore sopito reddit amica quies.
 Venator defessa toro cum membra reponit,
 Mens tamen ad silvas & sua iustra redit.
 5 Judicibus lites, aurigæ somnia currus,
 Vanaque nocturnis meta cavetur equis.
 Furto gaudet amans, permutat navita merces,
 Et vigil elapsas quærit avarus opes.

Blan-

8 quid si legamus vigili?

* Nescio quid moverit Pulmanum, ut hanc præfationem libro tertio de Raptu Proserpinæ denuo præmiserit, quem secutæ sunt Plantinianæ: cum tamen MSS. optimi quique & Parrhasius, & antiqui, præter Vicentinum & Juntam, editores hunc illi locum assignarint merito; quem ipsum etiam argumentum pulchre tuetur. Cf. dicta ad v. 17.

1 *Sensu diurno voluntur*, quæcunque interdiu, per quemcunque sensum externum vel internum, vigilantium mentibus obversantur. Locus hic communis, tractatus centies ab omni scriptorum genere, sua unicuique experientia notus est. Si quis tamen suaviter affici velit, legat Lucræ. 4, 960-1031.

6 *Meta cavetur*, aperta allusione ad illud Horatianum *Metaque servidis evitata rotis*. Summa ars aurigæ in circo quam proxime metam flectere currum anfractu brevissimo, & evitare eadem, ne offensus ad metam frangat axim, currum evertat.

7 *Furtum*, κλέμμη, est, quidquid occulte, non animadversum his, quorum metuitur, vel vitatur certe, conscientia, peragitur, sive de cetero bonum, sive malum sit. Sedem tamen peculiariter etiam in rebus amatoriiis habet.

8 Potest hic sensus esse, Avarus evigilans quærit elapsas sibi per quietem opes, quasi non somnium esset.

Blandaue largitur frustra sitientibus ægris

10 Irriguus gelido pocula fonte sopor.

Me quoque Musarum studium sub nocte silenti
Artibus assuetis sollicitare solet.

Namque poli media stellantis in arce videbar
Ante pedes summi carmina ferre Jovis.

15 Utque favet somnus, plaudebant numina dictis,
Et circumfusi sacra corona chori.

Enceladus mihi carmen erat, vinctusque Typhoëus:

Hic subit Inarimen, hunc gravis Aetna domat.

Quam lætum post bella Jovem susceperit æther,

Phle-

11 studiis it. studio MSS. 12 assiduis MSS. invigilare jubet MS.

17 vinctusque vulg. Sed vinctus MSS. 18 hunc premit Inarimes vulg.

19 lætus omnes præter Heinsf. ex MSS. quod fere
magis placet.

esset, sed verum damnum. Sed molle item, & facerem, si esset in libris vigili elapsas opes quærit in somnis.

10 Sed contrarium etiam accidere solet, pueris præsertim. Laceret. l. c. *Pari sæpe lacum propter, se, ac dolia curta, Somno devincti credant extollere vestem* &c.

15 Modestiam tuetur his verbis, *Utque favet somnus*: somniare potest poeta, quidquid lubet: non mirum si de se, quæ optat, somniet.

17 Tanto pulchrior hæc phantasia est, quod re vera Gigantomachian scripsit noster, de qua ad 37 pr. quam forte hoc ipso tempore jam animo conceperat & meditabatur. In his Gigantibus nobilissimi Enceladus & Typhoëus. Cæterum cum hujus quoque rei mentio fiat in tertio de raptu Pro-

serpinæ f. 36, 335 sq. hinc forte nata librario veteri cogitatio, hanc esse libri illius præfationem.

18 *Inarime*, Crux & ludibrium Criticorum. Fons est Homeri versus in Catalogo navium f. 12. B. 783 *Εν Αἰγίοις, ὅθι Φαῖν Τυφώος ἐμμεναι λυγῶς*. Manifeste dicit, In loco qui vocetur *Arimi* vel *Arinna*, *orini*, esse cubile Typhœi. Contra non minus aperte Virg. Aen. 9, 716 *Durumque cubile, Inarime, Jovis imperiis imposita Typhæo*: quem deinde sequuntur Latini poëtæ pene omnes, qui Inarimen dixerunt Aenariam f. Pithecusan in Cumano litore insulam, hod. *Ischia*. Placer sententia Clavckii ad Homeri l. c. arbitrantis, illo ipso versu, qui in omnium ore versaretur, ortam esse illam nominis mutationem: ut ex *ἄρσι* *ἔρσι* ortum est *cæteri*.

20 Cum *Phlegræa* hec' *militia* sæpius apud nostrum memoretur, nempe 35, 155. 36, 201 & 337. 37, 4. 40, 27: placet hic breviter nomen illud declarare. Antiquissimi, apud quos est ejus inventio, assignant *Phlegræ* nomen *Pallenz*, quæ est *cheriffonesus* *Macedoniæ* vel *Thraciæ* (quarum terminos, ac *Thessaliæ* adeo confundi constat) iidemque *Herculem* faciunt illius belli partem præcipuam. Sic *Pindarus* *Nem.* A, 100 & *Isth.* 5, 48 utroque loco certe *Thraciæ* tribuunt vetera scholia, non minus quam apud *Apollo.* *Argon.* 3, 234. Sic & *Stephanus* de urb. *Herodotus* 7, 123 post enumeratas urbes *Pallenes*, αῦται, inquit, (αἱ πόλεις) τὴν νῦν Παλλήνην πρότερον δὲ Φλέγγην καλεομένην νεμόμεναι. Apertum est *Phlegram*, campum *Gigantomachię*, esse in illa *Thracia*, *Macedonica* vel *Thessalica*, in vicinia *Pelii*, *Ossę*, *Olympi* &c. Nec aliter *Strabo* in *Excerptis* l. 7 p. 228, b pr. Ὅτι ἡ Παλλήνη χερρόνησος -- Φλέγγα τὸ πρὶν ἐκαλεῖτο ὧν δ' αὐτὴν οἱ μυθεύοντες Γίγαντας Ἡρακλῆς διέφθειρεν. Rursus haud dubie campi *Phlegræi* sunt in Italia *Plin.* 3, 5 f. 9 *Dein Pateoli* - postque *Phlegræi* campi, *Acherusia palus* *Cumis* vicina. Et 18, 11 f. 29 *Partis campi Campani, quæ Laboria vocantur, quæm Phlegræam* *Græci* appellant. *Phlegræum* campum diserte *Campaniæ* assignat *Strabo* l. 5 p. 168, 19 ἐν ᾧ τὰ περὶ τὰς Γίγαντας μυθεύουσιν. Sic p. 169, 51 ubi post descriptionem *solis sulphure* & *aquis calidis* abundantis, addit ideo *Φλέγγαν* quosdam dici putare regionem *Cumanam*, καὶ τῶν πεπρωκότων Γιγάντων τὰ κεράνια τραύματα ἀναφέρει τοῖς τοιαύταις προχοαῖς τῷ πυρὸς καὶ τῷ ὕδατος. Sic enim legen-

dum, hoc sensu, *vulnere* *gigantum ibi casorum* in fabulis, referunt ad ejusmodi ignis & aquæ eruptiones. Et jam paullo antep. 194, 31 memorarat τὸς περιηχθέντας τῶν Γιγάντων ἐν τῇ κατὰ Καμπανίαν Φλέγγᾳ. Sapiens hic etiam *Polybius* videtur pulchre hanc *Mythologorum* diffensionem composuisse, certe explicuisse l. 3 c. 91 ubi in laude *Campaniæ* addit, ἐπικρέματος παρὰ τοῖς μυθογράφοις ὁ περὶ τῶν τῶν πεδίων λέγεται λόγος προσαγορεύεται δὲ καὶ ταῦτα Φλεγγαῖα, καὶ ἄλλα καὶ ἕτερα τῶν ἐπιδρωτῶν πεδίων. Θεὸς γε μὴν μάλιστα περὶ τῶν αἰῶν εἰρηνικῶν. Probabilem valde ait de his campis fabulam, appellari etiam hos *Phlegræos*, non minus quam alios inſignes fertilitate campos: credibile enim esse, de his potissimum Deos contendisse. *Diodorus Siculus* (qui 4, 21 *Phlegræum* campum viciniam *Vesuvii* montis assignaverat, & quod in scriptore ævi *Augusti* valde memorabile est, dixerat, eum locum habere multa signa τῷ κεκαῦσθαι κατὰ τὰς ἀρχαίας χρόνας, artisse antiquis temporibus) pulchre ipse quoque rem componit 5, 71, Conſtata esse præter ea, quæ indicaverat, ait, alia quoque bella *Jovi*, πρὸς Γίγαντας τῆς μὲν *Μακεδονίας* περὶ τὴν Παλλήνην, τῆς δὲ *Ἰταλίας* κατὰ τὸ πεδίων δὲ τὸ μὲν καλαῶν ἀπὸ τῷ κατακαυμένῳ τόπῳ Φλεγγαῖον ὀνομάζετο, κατὰ δὲ τὰς ὑπερὺν χρόνας *Κυμαῖον* προσηγορεῖται. Poëtæ itaque *Phlegram* appellant, *Phlegræa* bella, e. i. g. a. prædicant, cum de *Gigantum* in Deorum conatibus agunt, lectori plerumque integrum relinquunt, velime *Phlegram* in *Macedonia* collocare an in Italia.

Additur ecce fides, nec me mea lasit imago,

Irrita nec falsum somnia misit ebur.

En Princeps, en orbis apex æquatus Olympo.

En, quales memini, turba verenda, Deos.

25 Fingere nil majus potuit sopor; altaque vati

Conventum cælo præbuit aula parem.

28 mittit MSS.

23 æquandus MSS.

24 Dei Raphael. sine causa,

25 pro vati, menti MSS.

21 Additur fides, intell. somnio, expetit vel impletur somnium. Illud ebur falsum respicit ad portam eburam, per quam falsa somnia veniunt, apud Virgilium Aen. 6 extr.

~ 24 Cum DIs comparat Senarum Romanum. Themistio Or. 13 p. 178, Ε σύγκλητος ἀγοράς θεῶν, Sena-

tus Deorum concilium, est. Conf. 28, 74.

25 Splendidum mendacium. Ipse somnus, aut Morpheus, non potuit augustius diviniusque concilium fingere: quales vidi per quietem Deos, tales cerno Senatores Romanos.

XXVIII

CL. CLAUDIANI

DE SEXTO CONSULATU

HONORII AUGUSTI

PANEGTRIS

Aurea Fortunæ Reduci si templa priores
 Ob reditum vovere ducum, num dignius umquam
 Hæc Dea pro meritis amplas sibi posceret ædes,
 Quam sua cum pariter trabeis reparatur & Urbi
 5 Majestas? nec enim campus sollennis & urna
 Luditur in morem: species nec dissona coetu,

Aut

2 pro reditu *MS.* non *vulg.* nunc *MS.* 3 Latias - arces *MS.*
 4 repetatur *primæ editt.* reparatur *Heinf. ex 2 MSS.* reparatur *Vien. &*
Baf. marg. Claver. & MSS. plurimi optimique. 5 campi &
 urnæ *conj. Scal. recepta a Barth. campo MS.*

* Incidit hic Consulatus in A. C. 404 gestus in Occidente, cum Orientalis consul esset Aristænetus.

1 *Fortune reduci Cæsaris Augusti* aram dedicavit S. P. Q. R. cujus imago in duobus nummis aureis apud Morell. tab. II n. 1 & 2, ubi vid. Schlegel. & quos laudat Fabric. ad Dionem 55, 10 n. 98, qui τὴν χρυσεὴν ἐκαστὴν vocat. Nempè *Redux* in hac formula est qui reducit. *Templum* Domitiano datum celebræ Martialis 8, 65.

4 *Trabeis* consularibus reparatur sua majestas, quod suscipit consulum Honorius: *urbi*, quod præsens, antiquo ritu suscipit.

5 Respicere videtur ad acerbam illam Lucani querelam de Cæsaris comitiis, 5, 392 *Fingit solemnem campus, Et non admittit divinitus suffragia plebis, Decantatque tribus,*

& *vana versat in urna.* Simulacra qualiacunque interdum *Indebant* potius quam agebant præfati ritus: in his *urna* adhibita, in quam conjectæ erant tribuum sortes s. nomina, ut inde educeretur prærogativa, cujus suffragium ferre sequi solebant reliquæ. Alii principes ne hos quidem ludos poterant perpeti. Laudem magnam suo Trajano ex eo accessit Plinius, quod præfco more se consulem designari, adigique adeo jure jurando passus est. Vid. Pan. 63 & 64.

6 *Species* & habitus externus hominum non abhorrebat ab ea re, quæ gerobatur: non enim *peregrina* ob habitum & vestitum imago *juris* quod simularerur Romani: verbo, togati versabantur in campo, præ rostris, in palatio.

Aut peregrina nitet simulati juris imago.

Indigenas habitus nativa Palatia fumunt,

Et, patriis plebem castris sociante Quirino,

10 Mars augusta sui renovat suffragia campi.

Qualis erit terris, quem mons Evandrius offert

Romanis avibus, quem Tiberis inaugurat, annus?

Quamquam omnes, quicumque tui cognominis, anni

Semper inoffensum dederint successibus omen,

15 Sintque tropæa tuas semper comitata secures!

Hic tamen ante omnes miro promittitur ortu

Urbis & Augusti geminato nomine felix.

Namque velut stellas Babylonia cura salubres

Optima

8 indignos - fumant *Vien. marg.*

10 sibi *al.* 11 erat *MSS.*

hinc eat conj. Heins. 12 annus *vulg.* annis *MSS.* quod ortum ex

annus. 14 dederant *Cuj.* 16 protenditur i. portenditur *MS.*

17 Terbis in Aug. *conj. Scal. recepta a Rapph.* Liber

Vien. marg. numine *MS.* munere *MS.*

8 *Nativa palatia*, q. d. naturalia Romano Imperatori. Repugnare videtur naturæ rei, Imperatorem Romanum esse, & Palatium Romanum nunquam adire.

9 *Quirinus*, Quirites, *Plebs*, *Campus* nomina pacis ac togæ sociantur cum militaribus *Castris*, *Marte*. *Mars renovat* instauratque *suffragia campi sui*, Martii, restituit prisca comitiorum solemnia.

11 *Mons Evandrius*, Palatinus, in quo ille habitasse credebatur, Liv. 1, 5. Hunc *Romulus* ad inaugurandum templum ceperat Liv. 1, 7. Ex Palatino itaque colle prospiciebant celum augurii caprandi causa: hoc vocat poeta *offerre annum* novi consulis prosperandum & felici augurio signandum, *avibus*, quæ inde a Romulo fausta fuerunt Romanis: ad *Tiberim* est campus Martius, ubi habentur comitia.

13 *Tui cognominis*, quos tu nomine tuo Consul signasti.

15 *Felicia* quædam singulis Honorii consularibus contigisse, in-

ductione quadam factorum & chronicorum probari potest.

17 Hoc anno jungitur, hoc enim est *geminare nomen Urbis & Augusti*, quia Honorius Romæ consularum suscipit. Habet illa Romæ & Augusti geminatio felix quoddam omen. Origo repetenda videtur ab ipso Imperatore Augusto, de quo Sueto. c. 58 *Templa, quamvis sciret etiam Proconsulibus decerni solere, in nulla tamen provincia, nisi communi suo Romæque nomine recepit.* Videmus talia templa in nummis v. g. Morelliani thesauri Aug. Tab. 15, 5 it. Claud. Tab. 4, 21 ubi plura Haverc.

18 Conveniunt hæc cum Astrologorum dictatis, quorum, ut nullius non artis quæ tum colebatur, peritum fuisse nostrum poetam, hic locus ostendit. Non est tempestivum rem totam disputare. Ponamus modo verba Firmici junior. 2, 3 *Altitudines - in opportunis genitura locis homines faciunt beatos.* — Hæc ex causa

- Optima tunc spondet mortalibus edere fata,
 20 Cælicolæ cum celsa tenent, summoque feruntur
 Cardine, nec radios humili statione retundunt:
 Haud aliter Latiae sublimis signifer aulæ,
 Imperii fidus propria cum sede locavit,
 Augēt spes Italas: & certius omina surgunt,
 25 Victrici concepta solo. Cum pulcer Apollo
 Lustrat Hyperboreas Delphis cessantibus aras,
 Nil tum Castaliæ rivis communibus undæ
 Dissimiles, vili nec discrepat arbore laurus:
 Antraque mœsta silent, inconsultique recessus.

At

21 recondunt *vulg.* recumbunt *MS.* 23 prima *vulg.* Sed
 propria jam *Vic. Vien. Bas. marg.*

sa Babylonii ea signa in quibus
 stella exaltantur, domicilia earum
 esse voluerunt.

21 *Retundunt radios*, ut minus
 potentes sint, minus efficiant,
 cum non directe cadant, sed vel
 ut ex transverso debiliori impetu
 veniant. Vid. 1, 23. 8, 185. præfer-
 tim 35, 135.

22 *Signifer aule Latiae*, Zodia-
 eus, cum quo comparat ordines &
 dignitates omnes imperii, *locavit*
fidus s. solem Imperii, Honorium
 Augustum, *propria sede* s. summa,
 in consularu. Itaque Honorius
 tanquam beneficium jam per se
 fidus, locatum in *domicilio* suo,
 Romæ, eo beatiorum faciet reim-
 publicam.

25 In verbo *concepta* misceri vi-
 dentur duæ translationes. *Concipi*
 dicuntur *omina*, vora, preces, in
 quantum certæ verborum formulæ
 includuntur: sed cum dicit *surgunt*,
 cum addit *solo victrici* aperte illa
 cum plantarum seminibus compa-
 rat. Ceterum ad exaggerandam fe-
 licitatem, quam percipiat Roma
 ex Augusti præsentia, comparat
 hunc cum Apolline, qui præ-
 sens Delphos suos animat, illo

apud Hyperboreos absente nihil
 aliis præstantes.

26 *Hyperboræi* illi, ad quos sta-
 tis temporibus invisit Apollo s.
 Phœbus, videntur Occidentalis
 Hispanici vel Africani adeo liro-
 ris incolæ intelligi non nunquam,
 ut ad 7, 56 monuimus. Actum
 est de Hyperboreorum illa cum
 Apolline societate, & hujus ad
 illos post XIX annorum intervalla
 adventu, copiose in Commenta-
 riis Academicæ scientiarum Got-
 tingensis. Hic illud modo memi-
 nerimus, Solis ad septentriones ac-
 cessum hoc modo signari a docto
 poëta non videri, licet *Rhipæi* s.
Rhipæi axis mentionem iniciat:
 nec enim relinquit Delum Sol,
 cum ad Tropicum canceri accedit,
 & æstatem facit Septentrionalibus.
 Est igitur hic nihil *Quædā*, sed
 imago tantum poetica, ut per
 Apollinis sic absentiam languet
 Delphi, ita Roma Augusto ab-
 sente tristitia quadam consenescit.

29 *Inconsultus*, quod res ipsa
 satis declarat, hic non nominis
 more accipiendum, ut *inconfide-
 ratus*, neque notat eum, cui non
 respondit oraculum; sed ipsius est
 oraculi

- 30 At si Phœbus adest, & frenis grypha jugalem
Riphæo tripodas repetens detorsit ab axe,
Tunc silvæ, tunc antra loqui, tunc vivere fontes,
Tunc facer horror aquis, adytisque effunditur Echo.
Clarior, & doctæ spirant præfagia rupes.
- 35 Ecce Palatino crevit reverentia monti,
Exsultatque habitante Deo, potioraque Delphis
Supplicibus late populis oracula pandit,
Atque suas ad signa jubet revirescere laurus.
Non altum certe decuit rectoribus orbis
- 40 Esse larem, nulloque magis se colle potestas
Æstimat, & summi sentit fastigia juris.

Attol-

38 lauros al.

oraculi epitheton, quod nemo consulit, quod consulit nemini. Illud hic indicandum censui, quod in Theſauro hæc notio prætermisſa est.

30 *Gryphos* curru Phœbi junctos ita olim cecini in Gryphum fabula: *Est tamen ut magnos quoque viderit India Gryphas.* Hic etenim si quis Phœbi radiantia pictor Ora dedit tabulis inscripſit aut pariete templi, Non ille addit equos rapido in temone jugales, Sed *Gryphas* jungit curru ad lora aurea vinculos. Vid. Philostr. Vita Apollo. §. 48. Tales ex monumentis lapidum & nummorum dedit Spanh. Diff. 5 p. 271 sq.

31 *Tripodas* plures, non tantum solemnem illam Pythiæ sedem, sed plures, cortinasque, & pocula adeo, partem divitiarum templi Delphici. cf. 2, 12.

33 *Echo* naturalis effectus speluncarum & cavorum (quæ hic *Adyta* vocantur, quo subire, *δυστάς*, non licet nisi sacerdotibus) certa sibi proportionem respondentium. Ad eandem vocis repercussionem respiciunt *doctæ rupes*. Doctus esse putatur, qui reddere accepta a doctore potest.

35 Hinc jam applicat, quæ de Delphis dixerat, ad Palatium, & domum Cæsarum.

38 *Laurus* ornat capita, postes, fasces, Imperatorum: in primis etiam signa militaria.

40 *Potestas*, imperium, non magis sentit majestatem suam, ejusque sibi conscia est, quam cum Romæ versatur in Cæsarum palatio, in monte Palatino. Nec enim dubiro, illud intelligendum esse urbis an orbis misculum, cujus descriptionem divinatione mathematica ex ruinis veteribus effictam dedit Franc. Blanchinus in magnifici splendoris opere postumo *Del Palazzo de' Cesari* Vero. 1738. Durasse per varios casus atque incendia hoc Palatium videtur etiam aliquanto ultra hæc tempora. Vid. *formulam curæ Palatii* apud Cassiod. 7, 5 & Savaro. ad Sidon. car. 23, 432 p. 200. Cf. lac. Gothofr. ad l. un. C. Theod. de comitib. & tribunis scholarum, ubi pulchre observat, ab illa *Cura Palatii* ortum habuisse splendidissimam illam *Curepalatarum* in Orientali Imperio dignitatem, ab Augusti fastigio proximam.

F f

Attollens apicem subiectis Regia Rostris,
Tot circum delubra videt, tantisque Deorum
Cingitur excubiis. Juvat infra tecta Tonantis

- 45 Cernere Tarpeja pendentes rupe Gigantas,
Cælataque fores, mediisque volantia signa
Nubibus, & densum stipantibus æthera templis,
Aeraque vestitis numerosa puppe columnis

Confita,

44 intra vulg. infra Ald. & MSS.

45 gigantes al.

48 veste MSS. veste MS. unde conj. Heinsh.
numeroso veste i. basta.

42 Hæc domus Regia vocatur præter morem veterum, sublata nempe nominis invidia. Sic de habitatione Imperatorum posuit noster 5, 97. 8, 123. 19, 35 &c. Regia igitur subiecta sibi habet in foro rostra &c. Simplex conspectus tabule Romam antiquam exhibentis hunc locum illustrat.

44 Excubiæ Deorum, Regiam tuentium, videntur ex contrario, nec sine elegantia dictæ cum respectu ad illud Plinii Pan. 52 ubi de statu Imperatoris extra cælas templorum positis, Tibi, inquit maximus honor excubare pro templis. Excubiæ si proprietatem verbi spectes, sunt militum extra vallum stationes. Utra vero melior sit lectio, infra an intra difficile mihi certe est dicere, quod rem ipsam ignorem. Probabile tamen videtur fuisse in parte rupis Tarpeie, forte ex ipsa rupe certe anaglypho opere excisum, magnificent argumentum, gigantomachiam, aptum si quod usquam Jovi Tarpejo & Capitolino. Sic quidem malim, quam argumenta valvarum, de quibus statim, intelligere cum Justo Rycquio de Capitolio c. 17 p. 172. Certe pendentes Tarpeja rupe gigantes tale opus quale descripti modo, comode, & graphice dici, mihi liquet.

46 Cælata fores, valvæ argumentosæ, s. historica aut fabulosa argumenta habentes ex aureis laminis quales in templis magnificentioribus fuisse vel solæ Cicero nis Verrinæ docent. De his Capitolii valvis paullo post hæc tempora aurum detraxit Stilicho, si fides Zosimo 5, 38.

Signa mediis nubibus volantia intelligam, non vexilla, quæ certis temporibus, ut comitiis, proposita videntur: sed signa proprie dicta i. e. statuas deorum in fastigio templorum positas ita alto loco, ut qui de imo illas suspicerent, volare eas inter nubes putarent. Passim ea videmus in nummis V. G. Tiberii Tab. 5 n. 2 & 18 Morell.

47 Densum æthera interpretari forte licet obscuratum, ut vix videri possit præ templis illum interceptientibus.

48 Columnas rostratas describit, quas plures fuisse in Capitolio & circa illud, ostendit Rycquius c. 33. Talis est, de qua Liv. 42, 20. Quod Aera confita columnis vocat Rostra illis fixa, ad illum æris præ ferro usum pertinet, ab antiquissimis inde temporibus receptum. Sic Virg. Ge. 3, 29 Nivali surgentes ære columnas appellat. Vid. Servius. Puppis mentio hic videtur intemptiva, cum de rostris sermo sit, præfixa. Vid. V. L.

- Consita, subnixasque jugis immanibus ædes,
 50 Naturam cumulante manu; spoliisque micantes
 Innumeros arcus. Acies stupet igne metalli,
 Et circumfuso trepidans obtunditur auro.
 Agnoscisne tuos, Princeps venerande, Penates?
 Hæc sunt, quæ primis olim miratus in annis,
 55 Patre pio monstrante, petis. Nil optimus ille
 Divorum toto meruit felicius ævo,
 Quam quod Romuleis victor sub mœnibus egit
 Te consorte dies, cum se melioribus addens
 Exemplis, civem gereret terrore remoto,
 60 Alternos cum plebe jocos dilectaque passus
 Jurgia, patriciaeque domos, privataque passim
 Visere deposito dignatus limina fastu.
 Publicus hinc ardescit amor, cum moribus æquis
 Inclinat populo regale modestia culmen,

F f 2

Teque

- 51 innumeris conj. Heins. 55 monstrante vias Vien. marg. Bas.
 marg. Plant. marg. 57 quam quos conj. Heins.

49 Quæ jura immania poëta vocat quibus subnixas ædes celebrat, illæ sunt insane substructionum moles (ut vocat Cic. pro Milo. c. 20 & 31) quarum hodie miramur cum horrore quodam reliquias.

50 Cumulare est aliquid ultra justum modum mensuramque adficere. Excelsis collibus superimposita moles ædificiorum.

51 Arcuum triumphalium ex reliquiis s. rudetibus, nummisque restitutorum contemplatio apud antiquarios, V. G. Montf. 6, 3 fidem Claudiani firmat. Conf. hic 24, 66.

54 Ponit poëta, nescio, an suffragante historia, hic & mox v. 82 Honorio puero ita placuisse Romanam urbem & Palatium, ut a Theodosio patre, cum de dividendo inter ipsum fratremque imperio ageretur, Occidentem sibi

expeteret. Ceterum ab illis prae me pueritiae temporibus ind ad hunc sextum consulatum suum Romæ illum non fuisse, ex Gothofrediana chronologia legum, & hoc ipso poëtae loco fit veri simile. Romæ autem egit Theodosius, ut docet laudata legum chronologia A. C. 389 post devictum Maximum Tyrannum.

58 Meliora exempla vocat Trajani præsertim & primorum Antoninorum.

60 Alternos jocos & dilecta jurgia referenda videtur ad illam circi & spectaculorum aliorum libertatem. Sed etiam in convivio jocandi libertatem non permissam modo ab Augusto, sed exactam quoque narrat Sueto. c. 98.

64 Modestia principis inclinat ac demittit majestatem suam ad populum.

- 65 Teque rudem vitæ, quamvis diademate necdum
Cingebare comas, socium fumebat honorum,
Purpureo fotum gremio, parvumque triumphis
Induit, & magnis docuit præludere fatis.
Te linguis variæ gentes, missique rogatum
70 Fœdera Persarum proceres, cum Patre sedentem
Hac quondam videre domo, positoque tiaram
Submisere genu. tecum prælarga vocavit
Ditandas ad dona tribus: fulgentia tecum
Collecti trabeatus adit delubra Senatus,

Romano

- 67 tropheis MS. 68 imbuat al. fastis omnes ante Heinfs. 71 positaque tiara prima edit. positoque tiara al. 72 præclara MSS.
74 collecto senatu MSS.

65 Primum Consulatum gesserat Honorius, h. e. nomen anno dederat vix bimulus A. C. 386: sed quod socium honorum sumfisse hic dicitur, illud non ad consulatum, sed ad communicatum cum puero triumphi, congiariiue distribuendi honorem ipse poëta refert: Augusti enim nomen & diadema illi dedit demum A. 393 undecenni.

67 Conf. 7, 129.

70 Si audiamus Idacii chronicon, & chronologiam legum Gothofredianam, legati Persarum A. 384 ipso, quo natus est Honorius, venere, nec Romam venere, sed Constantinopolin. Sed credendum est nostro, etiam hoc anno venisse alios, forte occasione victoriæ & triumphi de Maximo. Haberemus hæc explicatiora, si existeret commentarius Latini Pacati, qui in fine sui in Theodosii hanc victoriam Panegyrici, triumphi ipsius descriptionem vel deprecatur vel promittit hoc modo, *Ea vero, quæ Roma gesta sunt & geruntur, ingeniti permittenda Romanis sunt*: (ipse Pacatus erat Galus) *qualem te urbi dies primas invexerit, quis in curia fueris, quis in vestris; ut pompam præcuntium*

ferculorum curru modo, modo pedibus subsecutus, alterno clarus incessu, nunc de bellis (curru invehctus) nunc de superbia (pedibus ipse incedendo) triumpharis. — *Romam vidi, Theodosium vidi* — *Ad me longinquæ convenient civitates, a me gestarum ordinem rerum filius omnis accipiet; a me argumentum poetica, a me fidem sumet historia. Compensabo tibi istam, Imperator, injuriam; si, quando de te ipse nihil dixerim, quod legendum sit; instruam (scriptores dignos) qui legantur.*

71 *Tiaram*, tegumentum capitis Persicum, non abutlere, sed una cum capite *submisere* ad genua imperatoris. Hunc habitum declarant nummi.

72 Congiarii descriptio, in qua luxuriari Poëtam, non mirabitur, qui recorderet illud Plinii Pan. 25, 2 *locupletatus tribus, datumque congiarium p. polo*, & reliqua magnifice ibi dicta.

74 *Delubra Senatus* cum vocat, divinitatem ei tribuit, ut 27, 24. Nempe Græcula in primis adulatione non modo *Θεά Ρωμῆ*, sed etiam *Θεά συγκλητος*, & *ἡθε σύγκλητος* in nummis celebratur, qua de re Spanheim. diff. 3 p. 139 sq.

- 75 Romano puerum gaudens offerre favori,
 Ut novus imperio jam tunc affuēsceret hæres.
 Hinc tibi concreta radice tenacius hæsit,
 Et penitus totis inolevit Roma medullis,
 Dilectæque urbis tenero conceptus ab ungue
- 80 Tecum crevit amor: nec te mutare reversum
 Evaluit propria nutritor Bosporus arce.
 Et quoties optare tibi, quæ moenia malles,
 Alludens genitor regni pro parte dedisset,
 Divitis Auroræ solium fortemque paratam
- 85 Sponte remittebas fratri. „*Regat ille volentes
 Affyrios: habeat Pharium cum Tigrite Nilum:
 Contingat mea Roma mihi!*„ Nec vota fefellit
 Eventus. Fortuna, novum molita tyrannum,
 Jam tibi quærebat Latium; belloque secundo
- 90 Protinus Eoa velox accitus ab aula
 Suscipis Hesperiam patrio bis Marte receptam.

F f 3.

Ipsa

77 conferta Væn. Bas. Plant. omnes in marg.

79 teneris - annis ante Helius.

77 *Concreta radice*, pulchra metaphora, a feminibus & plantis, quæ *concreſcere*, *coaleſcere*, *comprehendere* dicuntur. Vim verbi auget *penitus*, quod intimarum conjunctionem partium indicat; & *inoleſcere*, *increſcere*, & *medulla* quæ arborum etiā sunt.

81 *Propria* Honorii *arx* Conſtantinopolis ad *Bosporum*, quo nomine non anguſtie tantum illæ maris quæ Propontidi Pontum jungunt, ſed ſpeciātim portus ille venit, ad cujus ingreſſum erat prima regio urbis, & in ea ipſum Palatium magnum, ſedes Imperatorum, vbi natus Honorius & prima nutrimenta hauſerat.

82 Confirmat poëta & declarat, quæ v. 54 brevis innuerat. Jungenda verba, quæ *moenia*, utram urbem, *pro parte tua regni* malles.

85 *Remittere* eſt velut de jure ſuo concedere aliquid; poterat nempe in illo ludo Honorius data ſibi optandi poteſtate deſumere ſibi utrum mallet.

86 *Pharium* vocant poëta, quidquid Aegyptium eſt, ob nobilitatem Phari turris & inſulæ ad Alexandream. *Tigridis* nomine extremum ad Orientem finem imperii ultra Euphraten indicat, ut Meſopotamiam complectatur, Niſibin, Seleuciam, Crefiphonem.

88 Videtur Fortuna ideo faviſſe Maximo, ac deinde Eugenio tyranno, ut alliceret in eas partes Theodoſium, et cum eo Honorium, quem triumphi ſui ille volebat eſſe participem.

91 *Bis receptam*, a Maximo, & Eugenio. De hoc Zoſim. 4, 58: de illo ibid. c. 46.

- Ipsa per Illyricas urbes Oriente relicto
 Ire Serena comes, nullo deterrita casu,
 Materna te mente fovens, Latioque futurum
 95 Rectorem, generumque sibi. Seniore supernas
 Jam repetente plagas, illo sub cardine rerum
 Sedula servatum per tot discrimina pignus
 Restituit sceptris patrui, castrisque mariti.
 Certavit pietate domus, fidæque reductum
 100 Conjugis officio Stilichonis cura recepit.
 Felix ille parens, qui te securus Olymptum
 Succedente petit. quam lætus ab æthere cernit
 Se factis crevisse tuis! duo namque fuere
 Europæ Libyæque hostes. Maurusius Atlas
 105 Gildonis furias, Alaricum barbara Peuce
 Nutrierat: qui sæpe tuum sprevere profana
 Mente patrem. Thracum venientem finibus alter
 Hebræi clausit aquis; alter præcepta vocantis
 Respuit; auxiliisque ad proxima bella negatis
 110 Abjurata palam Libyæ possederat arva.
 Quorum nunc meritam repetens non immemor iram
 Suppliciis fruitur, natoque ultore triumphat.
 Ense Thyestiadæ poenas exegit Orestes:

Sed

- 100 officiis *al.* obsequiis *MS.* 107 veniens e *Vien. Jant. Ald.*
Baf. Barth. 109 rogatis *Vic. Vien. Baf. marg.*
 113 Thyestiadem, *it.* Thyestiades *al.*
 92 *Serena* Stilichonis uxor soror
 patruelis, & adoptiva Honorii,
 sed aliquantum ætate illum præ-
 gressa, mox futura socrus, nunc
 educatrix (Vid. Tabula generis
 Theodosii).
 95 Nempe Theodosius mox ab
 illa de Eugenio victoria & trium-
 pho vita functus est A. C. 395.
 101 *Securus* proprie, sine cura,
 quid futurum esset relictis & po-
 neris. Cf. 7, 158
 108 Vid. 15, 246.
 111 Nescio quam bene Theodosius
 apud superos dicatur *frui* h. e. gaude-
 re *suppliciis* rebellium. Vid. 22, 14.
 Sed demus veniam poetæ externo,
 vel illius dicta interpretemur, urso-
 lemus similia eorum, qui nobis
 sacrosancti sunt.
 113 *Thyestiades* Agamemnon, quem
 Plisthenis filium alij faciunt, ut
 Apollod. 3, 2. 2, fratri Thyestæ,
 apud Homerum II. B, 108 certe
 sceptrum accepit a Thyeste: fuerit
 igitur Thyestiades certe successor
 Thyestæ.

- Sed ~~missum~~ pietate nefas; dubitandaque cædis
 115 Gloria, materno laudem cum crimine pensat.
 Pavit Iuleos inviso sanguine Manes
 Augustus, sed falsa pii præconia sumfit
 In luctum patriæ civili strage parentans.
 At tibi causa patris rerum conjuncta saluti
 120 Bellorum duplicat lauros, iisdemque tropæis
 Reddita libertas orbi, vindicta parenti.
 Sed mihi jam pridem captum Parnassia Maurum
 Pieriis egit fidibus chelys. arma Getarum
 125 Nuper apud socerum plectro celebrata recenti
 Adventus nunc sacra tui libet edere Musis,
 Grataque patratis exordia sumere bellis.
 Jam Pollentini tenuatus funere campi,
 Concessaque sibi (rerum sic admonet usus)

F f 4

Luce,

- 115 matris ante Heinſ. 117 seu MSS. Cuj. 118 parentis vulg.
 parentans etiam Baſ. marg.

Thyestæ. Grammatici virtus est quædam nescire. Genealogiæ quædam hic quoque ~~antiquior~~, qualibus interdicitur 1 Tim. 1, 4. Ceterum Clytemnestram matrem, quæ adjuvante Aegistho adultero virum suum Agamemnona interfecerat, ab Oraculo excitatus occidit Orestes, & tamen ob hoc facinus Furiarum tædis ardentibus exagitur.

116 Interfectores Julii Cæsaris bello & omni alia vi persequi non desit Augustus, Cæsaris ultor Hor. Car. 1, 2, 44. Sed dum plus videri vult in patrem adoptivum, cui sic parentat & honores ultimos perſolvit, impius est in patriam.

119 Tu, Honori, dum paternas injurias ulcisceris, eadem salutem reip. procuras, ac duplicem ita laurum coronamque mereris.

121 De Bello Gildonico agit carmen 15, de Getico contra Alaricum n. 26, & quidem apud socerum. Stilichonem enim alloqui-

tur, & prædicat, unde maluit eum librum quartum de laudibus Stilichonis vocare Barthius.

125 Nunc libet Musis meis sacra, ceremonias, adventus tui Romani ad Consulatam suscipiendum edere, & exordia hujus enarrationis sumere a bellis patratis. Verum est, quod monet Barthius, exordia poni solere a Columella pro totis libris: sed hoc nihil, si quid video, ad h. l. Hic enim hoc tantum dicit, se velle præmittere solemnibus consularis describendis imaginem devicti & redacti ad incitas Alarici. Ceterum ad Augusti adventum redit demum v. 331.

128 Pollentini campi funere h. e. cæde exercitus sui ad Pollentiam fractus erat Alaricus. Vid. 26, 635.

129 Non omisimus monere supra, fuisse in criminibus Stilichonis emissum Alarichum. Ipse noster non clementiæ modo illud tribuit, sed etiam prudentiæ cuidam 26, 95.

- 130 Luce, tot amissis sociis, atque omnibus una
 Direptis opibus, Latio discedere, iussu
 Hostis, & immensi revolutus culmine fati,
 Turpe retextit iter. Qualis piratica pappis,
 Quæ, cunctis infensa fœtis, scelerumque referta
 135 Divitiis, multasque diu populata carinas,
 Incidit in magnam bellatricemque triremem;
 Dum prædam de more parat, viduatæque cæsis
 Remigibus, scissis velorum debilis alis,
 Orba gubernaculis, antennis faucia fractis,
 140 Ludibrium pelagi vento jactatur & unda,
 Vastato tandem poenas luitura profundo.
 Talis ab Urbe minas retro flectebat inanes
 Italiam fugiens, & quæ venientibus ante
 Prona fuit, jam difficilis, jam dum reversis.
 145 Clausa putat sibi cuncta pavor, retroque relictos,
 Quos modo temnebat, rediens exhorruit amnes.
 Undosa tum forte domo vitreisque sub antris
 Rerum ignarus adhuc ingentes pectore curas
 Volvebat pater Eridanus, quis bella maneret
 150 Exitus; imperiumne Jovi, legesque placerent,
 Et vitæ Romana quies, an jura perosus
 Ad priscos pecudum damnaret sæcula ritus.

Talia

136 triremim MS. 137 putat vulg. 143 Italia MS. 146 terre-
 bat anseHeinsj. 152 victus MS. ritus MS.

132 Retexit iter, relegit, Meta-
 phora pulchra, non judicanda ex
 nostris moribus, sed ex illius con-
 suetudine temporis, quo nulla
 domus esset, neque tam humilis,
 neque tam magnifica, quæ non
 haberet textrinum, cujus operis
 nec reginas puderet, quæ sua ma-
 nu, vestes texere suis caritatibus,
 decorum sibi putarent.

140 Videtur respexisse Hor. Car.
 1, 14 illud præsertim v. 15 Tu, na-

vis, nisi ventis ludibrium dabis,
 cave,

144 Illud prona etiam in prosa
 placuit Plinio Pan. 16, 5 Omnia
 hæc tam prona, tam cedentia virtu-
 tibus tuis sentiet &c.

149 Eridanum inducit, quod res
 in superiori parte Italiæ, ubi Pa-
 dus regnat f. Eridanus, gesta est.

150 Epitheton Romana etiam ad
 Imperium & Leges revocandum.

- Talia dum secum movet anxius, advolat una
 Naiadum, resoluta comam; complexaque patrem,
 155 „*Ex Alaricus, ait, non qualem nuper ovantem*
Vidimus. exsanguis, genitor, mirabere vultus.
Percensere manum, tantaque ex gente juvabit
Reliquias numerasse breves. jam desine mæsta
Fronte queri, Nymphasque choris jam redde sorores.”
 160 Dixerat. ille caput placidis sublime fluentis
 Extulit, & totis lucem spargentia ripis
 Aurea roranti micuerunt cornua vultu.
 Non illi madidam vulgaris arundine crinem
 Velat honos. rami caput umbravere virentes
 165 Heliadum, totisque fluunt electra capillis.
 Palla tegit latos humeros, curruque paterno
 Intextus Phaëthon glaucos incendit amictus.
 Fultaque sub gremio cælatis nobilis astris

F f 5

Aethe-

155 adest MS. 159 i, redde conj. Heins. sonoris MSS. it. Basf. marg.
 168 fulvaque Basf. marg. sed fulta firmat Heins. ex 26, 223.

157 *Percensere manum* cum dicit, paucitatem significat, quæ jam non dici meretur exercitus, quæ non campis, quos occupat, censetur, sed nullo negotio *percenseri* & singulatim numerari potest.

162 *Cornua fluminibus*, scilicet cum tauriforme caput, non habent, tribui, jam, monuimus ad 20, 163. *Aurea* hic sunt, puto, ad indicandam illam divinitatem & *αυροσεπίμυον* Eridani. Est hic locus in iis, ubi non variam modo eruditionem ostendit noster; sed etiam audaciam sibi sumit poëtae primarii. Ponit Eridanum s. Padum in hac gratulatione non vulgari fluviorum habitu usum; sed cæleste decus suum præ se ferre cornibus aureis, corona, amictu figurato & urna: eaque sumit omnia ex Phaëthontis fabula, ut mox singulatim videbimus.

164 *Hænos capitis, corona*, hic non est, ut alias arundinea, sed populea, in quam arborem mutata Phaëthontis sorores, *Heliades*: ex hac corona *fluunt* s. stillant electra &c.

166 Jam illud novum & *ξένον* quod *pallam* dat Eridano, cum nudi sint alias, nec immerito, Fluvii. In hac palla glauci coloris s. aquei ex auro intextus est Phaëthon, in curru Solis patris adhuc hærens.

168 Urna, qua inniti solent in nummis & marmoribus fluvii, hic spheræ cælestis quandam habet imaginem, astris distincta iis, quæ habent aliquam ad ipsum Eridanum & Phaëthonta comparationem vel respectum. *Titan* est Phæbus, Hyperion, Sol quem in hoc ipso argumento *τίτᾱν* ad-
κρυον appellat Lucianeus Jupiter Dial.

Aethereum probat urna decus. namque omnia luctus
 170 Argumenta sui Titan signavit Olympo,
 Mutatumque senem plumis, & frondē sorores,
 Et fluvium, nati qui vulnera lavit anhelī.
 Stat gelidis auriga plagis: vestigia fratris
 Germanæ servant Hyades, Cycnique sodalis

Lacteus

Dial. Deor. 25 pr. Titan igitur ipse luctus sui ex filii interitu argumenta, hoc *Olympo*, hac urna qualicunque imagine cæli, signavit.

171 *Cycnus* senex, rex *Liguria*, *Phaëthontis* propinquus, dum deflet propinquum, in *cycnum* conversus est, teste Hygino fab. 154. Habet fabulam etiam Naso Met. 2, 367: neuter hunc *cycnum* cælo assignat, ut nec Aratus v. 273, nec illius Germanicus interpret ibid. neque Eratosthenes c. 25, qui potius illum *cycnum* honorant, sub cuius forma Jupiter Nemesi potitus est. Sed utitur noster poetæ iure, & quid ni?

Frondē mutata sunt sorores Phaëthontis, Heliades, ut indicavimus, in *populos*, quibus *ulmos* vel *alnos* alii substituunt, e quibus stillans resina durari putabatur in electrum. Hæc dominatrix fabula pulchre narrata Ovid. Met. 2, 340 sqq.

172 *Fluvium*, Eridanum, signavit in urna, quæ hic describitur, Phæbus, qui sui h. e. Phæbi filii, *anbeli* ab æstu, a casu, a morte imminente vulnera lavit. Eridanus nempe jam Arati tempore in cælo fuit, *Λεϊψανον Ηριδανόιο πολυκλαύτω ποταμῶς*, ut est v. 359. Sequi autem videtur Claudianus Germanicum, qui a verbo *πολυκλαύτω*, *stebilis* admonitus forte, pulchre sic devincit has fabulas v. 360 sq. ut prædicet *Annem*, qui Phaëthonta suas deflevit ad undas. Postquam patris equos non æquo pondere vexit, *Vulnere reddentem stantibus Jovis*: hunc nova silva *Plaucere*, ignotis (antea) *maestæ Phaëthontides ulmus*. Tum, Eri-

danus medias liquidis interfacet undis. Docet V. Scholiasta Germanici ad h. l. ab Hesiodo inter æstra collocatum Eridanum propter Phaëthonta. Sed addemus etiam reliqua ad lucem Claudiani: Hæc pars undæ lacum tenet Orionis *Lapsa pedem*.

173 *Auriga* cælestis, Heniochus, vulgo Erichthonius, inventor currus, prædicatur; vel Myrtilus, Oenomai auriga. V. German. v. 156. (Aratus enim ipse v. 261 simpliciter *ἡνίοχον* habet) & Manil. 1, 369 & 5, 69. Plures habet fabulas Hygi. Poët. Astron. c. 13 p. 446 Stav. Quibus hanc, nempe Phaëthonta esse illum aurigam curru excussum, vel ex Hesiodi libro deperdito addit noster, ut illud quod observatum a Germanici Scholiasta modo monuimus, vel etiam iure poetæ usus conflagit. Quidquid ejus sit, similis Nonnus 38, 424 *Ζεὺς δὲ πατὴρ Φαίδοντα κατενήριξεν Ὀλύμπῳ Ἰνέλον ἡνίοχον καὶ ἐπώνυμον*.

Quomodo *Hyades* sint Germanæ Phaëthontis, non puto traditum esse historice. Sed videtur Claudianus physiologicè hoc indicare, *Hyades* s. *Pluvias* (quod perpetuum earum non tam epitheton, quam synonymon est, de quo Heinss. ad Aen. 3, 516) esse filias Solis, qui eas tollit ac suscipit ex mari s. Tethye, adeoque Phaëthontis sorores.

174 *Lactens* circulus cycni sodalis est, quia in illo conspicitur: ut Hor. Car. 1, 25. 9 *Hiemis sodalis Eurus*.

- 175 Lacteus extentas aspergit circulus alas.
 Stelliger Eridanus sinuatis flexibus errans
 Clara Noti convexa rigat, gladioque tremendum
 Gurgite fidereo subterluit Oriona.
 Hoc Deus effulgens habitu prospectat euntes
 180 Dejecta cervice Getas. tunc talia fatur.

„Siccine ~~mutatis~~ properas, Alarice, reverti
 Consiliis? Italæ sic te jam pœnitet oræ?

Nec jam cornipedem Tiberino gramine pascis,
 Ut rebare, tuum? Tusci nec figis aratrum

- 185 Collibus? o cunctis Erebi dignissime pœnis,
 Tunc Giganteis urbem tentare Deorum
 Aggressus furiis? nec te meus, improbe, saltem
 Terruit exemplo Phaëthon, qui fulmina præceps
 In nostris efflavit aquis, dum flammea cæli

Flectere terrenis meditatur frena lacertis,

Mortalique diem sperat diffundere vultu?

Crede mihi, simili bacchatur crimine, quæquæ

Adspirat Romæ spoliis, aut Solis habenis.,

Sic fatus, Ligures Venetosque erectior, amnes

- 195 Magna voce ciet. Frondentibus humida ripis

Colla levant, pulcer Ticinus; & Addua visu

Cærulæ,

- 176 fluctibus ante Heinsf. 177 gladiique MS. quod venustum ait Heinsf.

179 prospexit ante Heinsf. 193 ut Raphael.

176 De hoc jam dictum ad 172. Eridanum hunc cælestem Noti convexa rigare, versus meridionalem polum s. antarcticum tendere, ut reliqua, quæ hic ἀστρολογίῃ noster, ipso conspectu sphaeræ optime declarantur.

180 Dejecta cervice ad Getas pertinere, metu perculsos dejectosque vix monitu opus est.

188 Comparemus illa Germanici ad v. 172 laudata, *Vulnere reddentem flammæ Jovis*, cui respondet solum ibi *anbell* epitheton.

190 Meditatur non ad solam cogitationem referri, sed ad ipsam operis exercitationem, etiam hic res, de qua agitur, ostendit.

191 Vultu suo illo lucido, qui ipse Sol est, diffundit lumen Phæbus, quem imitari Phaëthon ausus est. Ideo Phæbus pater ora sui sacro medicamine nati Contigit: & rapida fecit patientia flammæ Imposuitque comæ radios, Ovid. Met. 2, 124.

- Cærus, & velox Athesis, tardusque meatu
 Mincius, inque novem confurgens ora Timavus.
 Insultant omnes profugo, pacataque lætum
 200 Invitant ad præta pecus, jam Pana Lycæum,
 Jam Dryades revocant, jam rustica numina Faunos.
 Tu quoque non parvum Getico, Verona, triumpho
 Adjungis cumulum: nec plus Pollentia rebus
 Contulit Ansonis, aut mœnia vindicis Astæ.
 205 Hic rursus, dum pacta movet, damnisque coactus
 Extremo; mutare parat præsentia casu,
 Nil sibi perjurum sensit prodesse furorem,
 Converti nec fata loco; multisque suorum
 Diras pavit aves, inimicaque corpora volvens
 Jonios Athesis mutavit sanguine fluctus.
 210 Oblatum Stilicho violato foedere Martem
 Omnibus arripuit votis, ubi Roma periclo
 Jam procul, & belli medio Padus arbiter ibat.
 Jamque opportunam motu strepsisse rebelli

Gaudet

- 204 Hastæ MSS. etiam Caj. 209 novat malebat Heinss. 207 sen-
 tit MSS. 209 aquas MS. 212 medius vulg. medius belli
 Barth. 2. 213 statuisse Basf. marg.

198 De septem an novem Timavi
 eribus dictum ad 7, 120.

202 Ad Veronam prælio supera-
 tum fuisse dicit Alaricum, cum
 post Pollentinam cladem denuo
 arma moveret: itemque ad Astam
 urbem.

205 Pacta movere, non stare
 conditionibus de quibus convenit.

207 Fata loco converti posse pu-
 tabat Alaricus, feliciorē se futu-
 rum in illis partibus ultra Padum
 remotis, quam fuerat propius Ro-
 mam. Recordabuntur hic, qui
 nostros de religione libros amant,
 opinionum Balaci Num. 24, 23. &
 Syrorum 3 Reg. 20, 23.

209 Ultrane consuetum exten-
 dit Jonios fluctus, cum in intinuum

Adriæ sinum influat Athesis: an hor-
 ribili hyperb. decoloratum ait totum
 mare Adriaticum quam longum
 est usque ad Calabriam & Epirum,
 ubi demum incipit Jonium? Neu-
 tro opus est, Jonii fluctus sunt
 sinus Jonius, Ἰωνίος ἁλῶνος, que no-
 mine etiam historici mare Adria-
 ticum appellant. Vid. Palmer. ad
 Thuc. 1, 24 pr.

210 Nimis forte bonum virum
 hic putabant poetam nostrum,
 qui tum erant magni politici. Non
 debebat votis omnibus, certe non
 apertis, arripere perfidiam Alarici
 Stilicho; sed ingemiscere infor-
 tunio illius & suo, qui cogeretur
 invitum cæde hominum pacem pe-
 rare Italiæ. Cf. ad 4, 219.

Gaudet perfidiam. Præbensque exempla labori

215 Sustinet accensos æstivo pulvere soles.

Ipse manu metuendus adest, inopinaque cunctis
Instruit arma locis, &, qua vocat usus, ab omni
Parte venit. Fessio si deficit agmine miles,
Utitur auxiliis damni securus, & astu

220 Debilitat sævum cognatis viribus Istrum,

Et duplici lucro committens prælia vertit

In se barbariem nobis utrimque cadentem.

Ipsam te caperet, letoque, Alarice, dedisset,

Ni calor incauti male festinatus Alani

225 Dispositum turbasset opus. prope captus anhelum

Verbere cogis equum. nec te vitasse dolemus.

I potius genti reliquus, tantisque superstes

Danubii populis, i, nostrum vive tropæum.

Non tamen ingenium tantis se cladibus atrox

230 Dejicit: occulto tentabat tramite montes,

Si qua per scopulos subitas exquirere posset

In

214 laboris *vulg.* 215 æstivos accenso *conj. Heins.* 217 quo *ma-*
lit Heins. 227 gentis reliquum *ante Heins.* 228 in nostrum *ante*
Heins. qui vid. ad Ovid. 4, 127 & 14, 126. Sed add. Burm. ad locum
priorem. 230 montis *vulg.* obliquo-vertice montis *MS.*
231 si quas *vulg.*

214 Interpungendum ante *Præ-*
bensque, cum nova res adjungatur.
Qua in re etiam *q̄* que locum esse,
Suetonii aliorumque exemplis mo-
nuic Cl. Ernestus ad Suet. Nero. 38.

215 Conf. 21, 350.

218 De assumtis Alanorum, Ge-
rice gentis ipsius quoque, contra
suos populares auxiliis agit, de
quibus conf. 26, 580 sq. Ceterum
hic etiam hominem minime ma-
lum se probat Claudianus, qui tri-
buat Stilichoni consilium & altum,
barbaros mutuis cædibus atterendi.
Infanum quantum plus aceri in
pectore habent hodie proceres,
qui negant se agere quod faciunt,
sed Pacem & Constitutionem se

nostram tueri, serio testantur.
Versus hi pulcherrimi, verissimi
(vid. Oros. 7, 37 pr. & 43) nisi
quod parum decebat Claudianum,
hæc vivo Stilichone in laudibus
illius commemorare publice &c.

224 *Alanus* ille Saulus vocatur
Paulo Diacono Hist. Misc. 13, 26
qui vero totam hanc historiam ita
narrat, ut multum a nostro & Pru-
dentio in Symm. 2, 709 sq. dissen-
tiat. De hoc porro nimio Sauli
vel Saulis ardore, & periculo Ala-
rici, nihil, puto, alii. Captam non
multo post ab illo Romam, mirum
non est taceri a nostro: etiam si
forte supervixerit.

- In Rhætos Gallosque vias. sed fortior obstat
 Cura ducis. quis enim divinum fallere pectus
 Possit, & excubiis vigilantia lumina regni?
 235 Cujus consilium non umquam repperit hostis,
 Nec potuit texisse suum. secreta Getarum
 Nosse prior, celerique dolis occurrere sensu.
 Omnibus exclusus cœptis confidit in uno
 Colle tremens: frondesque licet depastus amaras
 240 Arboreo figat sonipes in cortice morsus,
 Et tetrus collecta cibus annique vapore
 Sæviat aucta lues, & miles probra superbus
 Ingerat obsesso, captivaque pignora monstret:
 Non tamen aut morbi tabes, aut omne periculum
 245 Docta subire fames, aut prædæ luctus ademtæ,
 Aut pudor, aut dictis movere procacibus iræ,
 Ut male tentato toties se credere campo
 Cominus auderet. nulla est victoria major,
 Quam quæ confessos animo quoque subjugat hostes.
 250 Iamque frequens rarum decerpere transfuga robur
 Cœperat, inque dies numerus decrescere castris;
 Nec jam seditio paucis occulta parari,
 Sed cunei totæque palam discedere turmæ.
 Consequitur, vanoque fremens clamore retentat,
 255 Cumque suis jam bella gerit: mox nomina supplex

Cum

234 excubias per appositionem ad lumina malebat Heins. numina Vic.
 Vien. Basf. marg. Plant. marg. pfallere Vic. 238 confidit MSS.
 confedit vulg. in uno Basf. 241 annisque MS. annisque, it. animi-
 que, omnique MSS. animique pavore MS. 244 rabies MSS. Vic.
 Vien. Basf. marg. 252 deditio ante Heinsf. 253 descendere MSS.
 discernere, decrescere MS. desciscere conj. Heinsf. 255 nomina ante
 Heinsf. qui nomina ex MSS. dedit, & firmavit exemplis aliorum.

243 Captiva pignora, coniuges,
 liberos jam inclusos, mox ventu-
 ros in potestatem hostis.

255 Nomina ciet, nobilissimos
 quosque & insignes nominatim

compellat, rogat, ut aut secum
 & pro se pugnent, aut se, causam
 malorum, interficiant. Sic 5, 369
 it. 22, 153 ubi vid.

Cum fletu precibusque ciet, veterumque laborum
Admonet, & frustra jugulum parcentibus offert:

Defixoque malis animo sua membra suasque
Cernit abire manus. qualis Cybeleia quassans

260 Hyblæus procul æra senex revocare fugaces
Tinnitu conatur apes, quæ sponte relictis
Descivere favis; sonituque exhaustus inani
Raptas mellis opes, solitæque oblita latebræ
Perfida deplorat vacuis examina ceris.

265 Ergo ubi præclusæ voci laxata remisit
Frēna dolor, notas oculis humentibus Alpes
Adspicit, & nimium diversi stamine fati
Præsentēs reditus, fortunatosque revolvit
Ingressus. solo peragens tum murmure bellum,

270 Protento leviter frangebat mœnia conto,
Irridens scopulos: nunc desolatus & exspes
Debita pulsato reddit spectacula monti.

Tunc sic Ausonium respectans æthera fatur:

„Heu regio funesta Getis, heu terra sinistris

275 *Auguriis calcata mihi, satiare nocentum*

Cladibus,

261 conatus MS. 266 notasque ante Heinſ. 270 (Pro)

tanto Vien. marg. 273 dixit Cnj.

259 *Cybeleia æra* pelves & tinninabula, qualibus uti & tinnitum strepitumque excitare solebant Cybeles s. Matris Deum cultores, Galli præsertim illi s. exsecti.

260 *Hyblæus* senex, incola Hyblæ, Attici montis, cujus apes & mella præter ceteras laudantur.

267 *Stamen fati*, solita Metaphora a colo & filis Parcarum, notat tenorem & continuationem eventuum fortune.

269 *Murmur* intelligo imperia, non magno clamore promulgata, sed paucis amicis circumstantibus

submissa voce impertita. Sic tum peragebat sine strepitu bellum.

270 Utrum hæc de *protento conto*, & *scopulis irrifis* historicum quid habeant, an modo sint symbola arbitraria poetæ, quibus auctoritatem & potentiam Alarici indicare voluerit, in medio relinquo: nisi quod v. 272 *debita pulsato monti spectacula* suadere videntur quiddam simile Xerxis insolentis compedes iniicientis & verbera intentantis mari.

274 In hac oratione ne de ipso soliloquio sive Monodia dicam, quod

Cladibus, & tandem nostris inflectere pœnis!

En ego, qui toto sublimior orbe ferebar,

Ante tuum felix aditum, ceu legibus exsul,

Addictusque reus flatu propiore sequentum

280 *Terga premor. quæ prima miser, quæ funera distis*

Posteriora querar? non me Pollentia tantum,

Nec captæ cruciastis opes. hoc aspera fati

Sors tulerit, Martique vices. non funditus armis

Concideram. stipatus adhuc, equitumque catervis

285 *Integer, ad montes reliquo cum robore cessi,*

Quos Apenninum perhibent. Hunc esse ferebat

Incola, qui Siculum porrectus adusque Pelorum

Finibus ab Ligurum populos complectitur omnes

Italiæ, geminumque latus stringentia longe

290 *Utraque perpetuo discriminat æquora tractu.*

Huc ego continuum si per juga tendere cursum,

(Ut prior iratæ fuerat sententia mentis;)

Jam desperata valuissem luce, quid ultra?

Omnibus

288 raptæ Barth. cruciatis ante Heinſ. 288 ad Lig. vulg. a Lig. MSS.

ad etiam Barth. amplectitur ante Heinſ. 290 discriminat MSS. et

3, 175. 291 hunc, hic, hoc, hæc, hinc al. continuo —

curſu MS. 293 voluiſſem vulg.

quod genus univerſum impugnare, nimium forte audax fuerit, illud certe reprehendendum videtur, quod illa nimis figurata & picta eſt: ut illud quod v. 280 dubitat, *quæ prima, quæ poſteriora* queratur, quod a v. 286 Apennini deſcriptionem interit.

278 *Ante tuum aditum*, ante aliquanto quam te adirem: collectis ex Græciæ & Illyrici præda divitiis.

279 *Flatu - ſequentum terga pre-*mor picturam habet Ovidianæ ſimilem Met. 1, 539 *Tergoque fugaci* *luminet, & crinem ſparſum cervi-*cibus adflat. Et 5, 616 *Ingens Cri-*nalis vittæ adſabat anhelitus oris.

286 Verâ & pulchra Apennini deſcriptio, qua hodie utuntur, qui orbem noſtrum per illa montium & ultra terræ planitiem eminentium, & ſub mari adeo porrectorum, juga deſcribunt: ſed quam in ejusmodi occasione in mentem venire Alarico, nimis improbabile eſt. Audirem, ſi iſta narraret Alaricus otioſus cuicumque amico.

293 Si *deſperata jam luce* vitæ hujus, felicitatis certe, potuiſſem Italiam, quam longa eſt, per Apennini juga percurrere; quid profeciſſem? Hoc certe ut glorioſus & propius Romam perirem. Diceretur, *magnis tamen exidit anſis*, quod in Phaëthontis ſepulcro ſcriptum memorat Ovid. Met. 2, 37.

Omnibus oppeterem fama majore perustis:

295 *Et certe moriens propius te, Roma, viderem.*

*Ipsaque per cultas segetes mors nostra secuta
Victori damnoſa foret. Sed pignora nobis
Romanus, carasque nurus prædamque, tenebat.
Hoc magis exſertum raperem ſuccinctior agmen.*

300 *Heu, quibus inſidiis, qua me circumdedit arte*

*Fatalis ſemper Stilicho! dum parcere fingit,
Rettudit hoſtiles animos, bellumque remenſo
Evaluit transferre Pado. Proh fœdera ſævo
Deteriora jugo! tunc vis extincta Getarum.*

305 *Tunc mihi, tunc letum pepigi. violentior armis*

*Omnibus expugnat noſtram clementia gentem.
Mars gravior jub pace latet, capiorque viciffim
Fraudibus ipſe meis. Quis jam ſolatia feſſo
Conſiliumve ferat? ſocius ſuſpectior hoſte.*

310 *Atque utinam cunctos licuiſſet perdere bello!*

*Nam quiſquis duro cecidit certamine, numquam
Deſiit eſſe meus. melius mucrone perirent,*

Auſer-

294 meliore vulg. peremtis MSS. majore perillis Cuj. f. periclis.

302 extrulit Vic. rettulit alii omnes. rettudit MSS. & Baſ. marg. &
verum judicavit cum Barth. Heinf. 309 dabit MSS.

310 o utinam MSS. 312 deſinit, deſiit MSS.

296 Turbatus nimium ordo impedire poteſt etiam non rudem lectorem: Ipſa mors noſtra damnoſa victori fuiſſet, perſequi nos coacto per ſegetes, easque conculcare.

297 Obiicit ſibi, quod commodius amicus excuſandi illius cauſa diceret, Non conſultum fuiſſe vaſtare Italiam, cum haberent Romani captivas Getarum vxores & alia pignora. Reſpondet, Tanto expeditius futurum fuiſſe agmen. Hoc enim eſt exſertum, vt brachium non impeditum pallio, toga, penula.

302 *Rettudit*, minus acrem & velut hebetem reddidit animum meum, paullo ante hoſtilem. Sollet noſter illo verbo præſertim de lucis radiis uti, cum illi, ut ſagittæ obtuſæ, minus ſunt penetrabiles. Quod duplicata eſt poſt ſyllabam *re* prima verbi conſonans, poterat etiam intermitteri, cum optimi quique libri eam ſyllabam ancipitem eſſe oſtendant. Sed dictum hac de re copioſe in Theſauris.

307 In hoc bene conſulit patrono ſuo Stilichoni, quod inducit conſententem Alaricum, arte ſe ſua, fraudibus ſuis captum.

G g

*Auferretque mihi luctu leviores sodales
 Vincta manus, quam læsa fides. nullusne clientum
 315 Permanet? insensu comites: odere propinqui.
 Quid moror invisam lucem? qua sede recondam
 Naufragii fragmenta mei? quæve arva requiram,
 In quibus haud umquam Stilicho, nūniumque potentis
 Italiae nostras nomen circumsonet aures? „*

320 Hæc memorans instante fugam Stilichone tetendit
 Expertas horrens aquilas. comitatur euntem
 Pallor, & atra Fames, & faucia lividus ora
 Luctus, & inferno stridentes agmine Morbi.

Lustralem sic rite facem, cui lumen odorum
 325 Sulfure cæruleo nigroque bitumine fumat,
 Circum membra rotat doctus purganda sacerdos,

Rore

315 offensi MSS. 319 circumsonat al. 324 pro rite, quod habent
 etiam Cuj. & Claver. triste reliqui, etiam Barth.

321 *Aquilas* pro ipsis jam Romanis legionibus ponit antiquo more, licet eo tempore forte raras aquilas, pro quibus dracones tum magis in usu fuisse, vel noster poeta satis ostendit. Legionum nomina eo tempore substituisse, satis docet Notitia utriusque Imperii: de disciplina & honore huius militiæ legionariæ alia quæstio est. Vid. Schelius ad Hygi. p. 87.

323 *Stridentes Morbi* signant febres, quarum frigus stridor dentium comitari solet.

324 Versus hinc septem, quid hic sibi velint, me non satis intelligere, fateor, ac mirari, quid sit, quod æmo, quidquam hic sibi dubium videri, indicavit. Est hic imago sacerdotis lustrandi piandive causa faciem rotantis, deinde piacula s. *ἀμάρτα*, corpora quibus in cerimonia usus est, retro trans caput iactantis: sed cui rei illustrandæ ea imago servire debeat, non declarat poeta. Forte

hoc vult, Ut post lustrales ceremonias fugiunt mali demones, & quæcunque pestes: sic Alaricus pellitur, & cum illo, tanquam face piaculari, electo fugiunt Pallor, Fames, Luctus, illius adhuc comites.

325 Fumum *sulfuris cæruleum* intelligi, vix monitu opus est. Nempe physica etiam ratio docet, fumum sulfuris esse ipsum sulfur dissolutum & dissipatum per aëra: eadem bituminis ratio.

326 *Doctus purganda*, Græcismus, doctus lustrationes, purificationes, *καθάρσεις*. De ipso apparatu lustrali hic agere, & ritus gentilium e Judaicis derivatos percensere, longum est, & librorum materia: ut illorum, quos Lomeiero debemus. *Rorem pinum* esse aquam lustralem, *salpætr*, *litumen*, lauros, *betbas*, antiquam talium factorum materiem, *puriscum Iovem*, quem *καθάρσιον* vocant Græci; *Triviam* Dianam, qua Hecate est, & inferorum

Rore pio spargens, & dira fugantibus herbis,
 Numina purificumque Jovem Triviamque precatus,
 Trans caput averfis manibus jaculatur in austrum

330 Secum rapturas cantata piacula tædas.

Acrior interea visendi Principis ardor
 Accendit cum plebe patres, & sæpe negatum
 Flagitat adventum, nec tali publica vota
 Consensu tradunt atavi caluisse per Urbem,

335 Dacia bellipotens cum fregerat Ulpus arma,
 Atque indignantes in jura redegerat Arctos,
 Cum falces cinxere Hypanin, mirataque leges
 Romanum stupuit Mæotia terra tribunal.

Nec tantis patriæ studiis ad templa vocatus,

340 Clemens Marce, redia, cum gentibus undique cinctam

G g 2

Exiit

328 terrificumque vulg. turif. vel turris. MS. lustricum conjiciebat
 Heinf. ut Val. Fl. 3, 448. Sed purificum MSS. 329 adversis Cuj.
 averfus Vien. Basf. Plant. quod placet. 330 nupruras Basf. marg.
 335 fregerit — redegerit vulg. Dacia Ald. Junt. Sed Dacia
 jam Vic. Vien. Basf. 337 cum cinxere faces Vic. Ald. Junt. Basf. Sed
 cum falces cinxere Vien. Basf. Sc. 338 Mæotica vulg.

inferorum domina, tralaticium est
 & ad Theocriti Virgillique Phar-
 maceutrias, ad Tibulli 1, 2. 61, ad
 Nemefia. Ecl. 4, 63 &c. a viris do-
 ctis explicatum.

329 Quod trans caput, & averfis
 manibus jactantur tæde h. e. faces,
 λύματα i. piacula, illud ipsum quo-
 que frequenter observatum: hic il-
 lud nescio an singulare, quod in au-
 strum. Id videtur ideo factum,
 quod sedes ibi esset dæmonum.
 Certe Porphyrius p. cxxi Barnes.
 huc trahit: quod antro Nympha-
 rum Homerus Od. N. 112 tribuit
 duplices januas, ad boream alte-
 ras, mortalium commeatui desti-
 natas, alteras ad austrum, quem
 Dīs assignarent, τὸν νότον θεοῖς
 νέμονται &c.

331 Hic redit poëta ad argu-
 mentum suum, ad præsentiam Im-
 peratoris in urbe sua, suscipien-
 dumque ibi consulum, a quo

discesserat v. 126 exordio altius re-
 petendo a clade Alarici.

335 Non ita expectitus est ad-
 ventus Ulpii Trajani in urbem
 post victorias Dacicas. Harum
 victoriarum insigne monumentum
 existat columna Trajani justo volu-
 mine explicata a Fabretto. Sed
 utrum, quando, quomodo, cum
 exercitu victore ad Arctos, Hypa-
 nin, Mæoticam pervenerit, non
 puto, posse demonstrari hodie.
 Certe quatenus nota est Dacia
 Trajani provincia, ultra Istrum
 non multum producta viderur. Sed
 legit Claudianus Dionis historias,
 de quibus forte nimis pauca ex-
 cerpsit nobis Xiphilinus.

340 Clementis elogio Marcum
 Aurelium honorat, quæ virtus
 amabiles & gratiosos reddit. Et
 tamen præfert illi hac laude Ho-
 norium.

Exiit Hesperiam paribus Fortuna periclis.

Laus ibi nulla ducum: nam flammeus imber in hostem

Decidit: hunc dorso trepidum flammante ferebat

Ambustus sonipes: hic tabescente solutus

345 Subsidit galea, liquefactaque fulgure cuspis

Canduit, & subitis fluxere vaporibus enses.

Tunc contenta polo mortalia nescia teli

Pugna fuit: Chaldaea mago seu carmina ritu

Armavere Deos: seu, quod reor, omne Tonantis

350 Obsequium Marci mores potuere mereri.

Nunc quoque praesidium Latio non deesset Olympi,

Deficeret si nostra manus. Sed providus aether

Noluit humano titulos auferre labori,

Ne tibi jam, Princeps, foceri sudore paratam,

355 Quam meruit virtus, ambirent fulmina laurum.

Jam toties missi proceres responsa morandi

Rettulerant, donec differri longius Urbis

Communes

343 fumante MSS.

345 subsidit ante Heinfs.

351 subsidium MS.

352 vestra MS.

355 vulnera MSS. fulgura conj. Heinfs.

357 orbis contra exemplaria omnia Barth. & obsecutus illi in altera edit. Heinfs.

340 Ad Marcomanorum & Quadorum motum alii passim populi ab Illyrici limite usque in Galliam, res novas moliebantur. Victoria hæc est, quam Jovi pluvio tribuisse credibile est gentiles, cujus etiam imago est in Columna Antonia Pii; Christianorum precibus impetratam, nostri credunt non injuria: licet de Fulminatrice legione, & de literis ad Senatum Marci, alia omnia cordatiores sentiant, quam quæ perstraderi sibi passa est pia credulitas. Vid. Dio Reimarianus 71, 8.

342 Modo partem cælestis auxilii noster memorat terribilem hostibus; tacet de pluvia sitiienti Romanorum exercitui indulta.

344 Tabescere hic est liquefcere ab igne & dissolvi.

346 Vapores hic de vehementissimo igne fulminis, quo ferrum dissolvi potest.

348 Arnuphin Magum nominavit Dio, refutatus a Xiphilino l. c.

353 Noluit Providentia Divina titulum & honorem victoriæ minuere vel auferre Honorio per ejusmodi miraculum. Callide hic tacet Poëta de Theodosii contra Eugenium victoriæ, de qua cecinerat illud 7, 96 O nimium dilectæ Deo &c.

357 Urbis preces, non Orbis, differri longius passa non est Roma, Dea urbis cognominis, ejusque velut genius. Nihil hic ταυρολόγῳ, quod mirum est Heinsum credidisse Barthio.

Communes non passa preces penetralibus altis

Prosiluit, vultusque palam confessa coruscus

360 Impulit ipsa suis cunctantem Roma querelis:

„*Diffimulata diu tristes in amore repulsa*

Vestra parens, Auguste, queror. Quonam usque tenebit

Prælatas mea vota Ligus, vetitumque propinqua

Luce frui, spatiis discernens gaudia parvis,

365 Torquebit Rubicon vicino numine Tibrin?

Nonne semel sprevisse sat est, cum reddita bellis

Africa venturi lusit spe Principis Urbem?

Nec duras tantis precibus permovimus aures?

Ast ego frenabam geminos, quibus altior ires,

370 *Electi candoris equos, Et nominis arcum*

Jam molita tui, per quem radiante decorus

Ingrederere toga, pugnae monumenta dicabam,

G g 3

Defensam

359 prosiliit vulg. Sed prosiluit meliores. 362 precor MSS. Ligur

vulg. Sed Ligus MSS. hic & al. 364 decernens vulg. Sed disc. MSS.

Vien. & Bas. marg. 372 ferebam Bas. marg. docebam
it. parabam, MSS.

361 *Diffimulata* Græcismo eleganti, quo usus etiam Ovid. Art. 1, 690 *Veste virum longa diffimulatus erat Achilles.*

363 Liguriæ itaque adscribit Mediolanum? nempe latius summe (de qua Cluver. 1, 7 & 8) ut poetæ non multum laborant de rebus finibus. Et sane Ligures etiam maritimi, quorum Genua caput, Mediolano & aulæ Honorii propiores longe quam Romani. Cf. 443. *Rubicon* ille, terminus licet quondam Galliæ provinciæ, tenuis tamen per se & contemtibilis, quatenus *spatiis parvis discernit* ac distinctet gaudia accolarum, Augustum videre cupientium, *torquebit*, invidia & æmulatione ex vicino sibi numine Augusti, ipsum patrem *Tiberim*, quem vetat ita *propinqua* luce Imperatoris frui?

Propter viciniam sedis Augustæ Rubicon audet se præferre Tiberi.

366 *Reddita* imperio Honorii bellis contra Gildonem gestis, quæ alienata illius rebellionem fuerat, *Africa*. Per hanc occasionem sperabatur adventus Imperatoris in urbem.

369 Ego, Roma, jam parabam jugum equorum candidorum, quibus in triumpho urere. Ipsum ire altius in equo vel in curru jam summum fastigium notabat, cum ipsi Imperatores pedibus suis irent in urbe ordinarie. Pergit Roma, iam *moliebar arcum* triumphalem nomini tuo dedicandum. Talia monimenta non modo augebant triumphum splendorem: sed titulo, qui in Zophoro scribebatur, victoriarum servabant memoriam. Hoc ita esse, qui supersunt hodie arcus testantur.

Defensam titulo Libyam testata perenni.

Jamque parabantur pompæ simulacra futura

375 *Tarpejo spectanda Jovi, cælata metallo*

Classis ut aurato fulcaret remige fluctus,

Ut Massyla tuos anteirent oppida currus,

Palladiaque comas innexus arundine Triton

Edomitis veheretur equis: & in ære trementem

380 *Succinctæ famulum ferrent Atlanta cohortes.*

Ipse Jugurthinam subiturus carcere poenam

Præberet fera colla jugo, vi captus & armis,

Non Bocchi Syllæve dolis. Sed prima remitto.

Num præsens etiam Getici me laurea belli

385 *Declinare potest? Sedesne capacior ulla*

Tanta

376 auratos - fluctus vulg. auratum - fluctum MSS. pontum MS. Ansum tenui mutatione concinnare reddere versum. 379 equis vulg.

trementi malit Heinfs. 384 nunc vulg.

375 *Tarpejus* Jupiter est Capitolinus, quod templum in saxo Tarpejo ædificatum erat: in hujus templum ingrediebantur triumphantes: præferebantur autem in ferulis aut in curribus vehebantur simulacra urbium, pugnarum &c. Quint. 6, 3. 6 *Chrysippus*, cum in triumpho Caesaris ebores oppida essent translata, & post dies paucos Fabii Maximi lignea, hæc thecas esse oppidorum Caesaris dixit.

376 *Auratus remex*, splendidum spectaculum; fluctus aureos nemo facile hic expectat.

378 *Palladia arundine Triton comas* innectit, i. sumta ex Tritonis palude in Africa, e qua ortam ipsam quoque Minervam volunt, & inde appellant Tritonida: quemadmodum contra Tritonis palus etiam *Pallantias* a Pallade vocatur teste Plinio 5, 4. Hic vidit deformitatem oris sui ab inflatu tibiarum, quæ ex arundine

parantur, easque abiecit. Solin. c. 27. *A Philænorum aris non procul palus est, quam Triton amnis influit* (cujus genius ille archetypus Triton esse videtur, a quo orti, ad quem effluti reliqui) ubi speculatam se artium Deam crediderunt. Pulchre igitur in triumpho Libyco fabulas Libycas intexit doctus poeta.

380 *Atlantis montis* imago inter fercula triumphalia memoratur, ut indicetur cum esse denuo post victoriam de Gildone in Romanorum potestate. Propter magnitudinem & molem hoc Atlantis ferculum ferunt succinctæ cohortes fervorum.

381 *Triumphum* talem præfert, quam vere non disputo, illi, quod ductus est Jugurtha: quod hic Sullæ artibus, & prodicione Bocchi, in potestatem Romanorum venerit; Gildo vi & armis sit superatus.

385 *Declinare* q. d. prætervehi.

*Tantæ laudis erit? Tua te benefacta morantem
Conveniunt, meritisque tuis obnoxia virtus
Quos servavit amat. Jam flavescentia centum
Messibus æstivæ detondent Gargara falces,*

390 *Spectandosque iterum nulli celebrantia ludos
Circumflexa rapit centenus sæcula consul.*

*His annis, qui lustra mihi bis dena recensent,
Nostra ter Augustos intra pomeria vidi,
Temporibus variis: eadem sed causa tropæis*

395 *Civilis dissensus erat. venere superbi,
Scilicet ut Latio resperfos sanguine currus
Adspicerem? quisquamne piæ lætanda parenti
Natorum lamenta putet? periére tyranni,
Sed nobis periére tamen. Cum Gallica vulgo
400 Prælia jactaret, tacuit Pharsalica, Cæsar.*

G g. 4

Namque

387 suis *al.* 388 quod, quem, quam *al.* 390 spectatosque
ante Heinsum, qui spectandas ex nro Mediceo. 394 tropæi *ante Heinsum.*
qui dedit tropæis, ex nro MS. 397 laudata *Cuj.* 398 putat
favere *vulg.*

386 Solent homines tueri beneficia sua, & quos semel susceperunt, ob id ipsum magis amare, quod suos putant. Beneficia tua in Romam jure hoc a te postulant, debet hoc virtus tua meritis tuis, hoc enim est *obnoxia*, ut *ames* & colas, ut honore præsentis tuæ afficias urbem, cui salutem dedisti. Nec mutabitur sententia, si legas *meritisque suis*.

388 Intra centum annos ter modo Augustos intra mœnia sua vidisse Romam, asseveranti Claudiano malo credere, quam perquirere ea de causa omnem Imperatorum a Constantino inde ad A. C. 504 historiam.

389 *Gargara* Mysiæ fertilitatis nomen facta sunt: hic annos tantum signant messes.

390 *Consul* h. e. annus centesimus rapit ac celeriter adducit sæculum, intervallum, quo alias ludi sæculares solebant celebrari. *Sæcula* plurimum numero dixit, puto, ut indicaret, esse in hoc nomine relationem ad plura, quorum quisque sæculi sui certum initium & finem numerat. Univerſum orbem centum annorum describere voluit, nihil amplius. Nec enim audienda de ludis sæcularibus ab Honorio celebratis hausta ex hoc loco sententia a Baronio & Gothofredo: quam refellit Pagius ad A. 404, 2.

400 Triumphos splendidissimos edidit Cæsar de reliquis bellis; de Pompejano, & Pharsalica victoria sua, non item.

- Namque inter socias acies cognataque signa
 Ut vinci miserum, numquam vicisse decorum.
 Restituat priscum per te jam gloria morem
 Verior, & fructum sincerae laudis ab hoste*
 405 *Desuetum jam redde mihi, iustisque furoris
 Externi spoliis fontes absolue triumphos.
 Quem precor ad finem Laribus sejuncta potestas
 Exsulat, imperiumque suis a sedibus errat?
 Cur mea quæ cunctis tribuere Palatia nomen*
 410 *Neglecto squalent senio? nec creditur orbis
 Illinc posse regi? medium non deserit umquam
 Cæli Phæbus iter, radiis tamen omnia lustrat.
 Segnius an veteres Istrum Rhenumque tenebant,
 Qui nostram coluere domum? leviusne tenebant*
 415 *Tigris & Euphrates, cum fœdera Medus & Indus
 Hinc peteret, pacemque mea speraret ab arce?*

Hic

405 *desuetum* Vlc. *desuete* Heinſ. ex MSS. *sumtisque* ante Heinſ. *fultosque* MSS. & Heinſ. 1. *iustisque* Heinſ. 2 ex MSS. *fultosque* - *fontesque* absolue *suspicebatur* idem. 411 *illic* vulg. *Sed* illinc etiam Bas. marg.

414 *timebant* vulg. 428 *obstare* parenti MS.

405 Difficile est non modo constituere, quid scripserit poeta: sed etiam quæ videatur commodior lectio. De sententia non laboramus. Posuit eam aliis quoque locis. Ut 15, 430 *Iusto magnaque triumpho Civiles abolete notas*: & 26, 56: *Obfessi Principis armis Excusate nefas*. — *Alpinum gladiis abolete pudorem*. Formulæ *Abolere notas vel pudorem*, *Excusare nefas*, *Absolvere triumphos fontes*, eandem omnes vim habent, nempe facere, ut earum rerum homines obliviscantur. Jam in hoc nostro loco illud fieri potest vel *sumtis spoliis* h. e. partis, captis ab hoste; vel *iustis spoliis*, ut intelligatur *captis* vel *partis*; vel denique dici potest Honorius hoc

facere *fultus* h. e. innixus & elatus, Metaphorice ut Cic. Offic. 3 c. 22 *Imperium gloria fultum*.

407 *Lares* h. e. domus ac *sedes Potestatis* atque Imperii Romani Roma est, a qua abesse & velut *exsulare* non debet.

409 *Palatium* Romanum nomen proprium est, a quo Palatinus mons dictus, a quo postea domus omnes Augustorum Palatia dicta sunt.

411 Sol nunquam egreditur iter suum, eam, quæ vocatur eclipticam. Hæc splendidior fuerit comparatio, si sumatur Philolaica illa hypothesis de sole in medio Planetarum quiescente, a qua non alienum fuisse nostrum, ad 1, 1 monuimus.

*Hic illi mansere viri, quos mutua virtus
Legit, & in nomen Romanis rebus adoptans
Judicio pulcrum seriem, non sanguine, ducit.*

420 *Hic proles atavum deducens Aelia Nervam,
Tranquillique Pii, bellatoresque Severi.
Hoc civis dignare forum, conspectaque dudum
Ora refer, pompam recolens ut mente priorem,
Quem tenero patris comitem susceperat aevo,*
425 *Nunc duce cum socero juvenem te Tiberis adoret.*

Orantem medio Princeps sermone refovit:
„Numquam aliquid frustra per me voluisse dolebis,

G g 5

O Dea,

422 hic al. hunc - chorum MSS. 423 sub mente vulg. vt ex MSS.
Heins. priorum MSS.

417 *Mansere* i. habitarunt: quæ deinde ratio in vulgarem consuetudinem loquendi abiit. Ceterum loquitur non de antiqua consuetudine militiæ, qua *vir virum legere* jubebatur, ad cuius latus pugnare vellet; neque de lectione per suffragia ad honores gerendos; sed de more adoptandi sibi successorem imperii, non illo antiquo Cæsarum, e *sine uxoris, intra domum*, sed exemplo Nervæ, qui esset optimus, de qua ratione pulchre disputat Plin. Pan. 7. *Mutua virtus* etiam hic locum habet: neque enim legi se passus esset successorem Trajanus a Domitiano: certe de Plinii & Claudiani sententia. *Rebus Romanis adoptare* est legere successorem, qui rebus Ro. h. e. imperio præsit; *in nomen*, qui tanquam filius nomen adoptivi patris gerat. Eadem formula utitur Plin. Pan. 88.

420 Hic Romæ habitavit *proles Aelia*, nomen Hadrianæ, ab Antonino Pio, quem is adoptavit, transmissum ad successores. Antonini Pii autem *proavus* (abavus M. Aurelii, Commodi *atavus*) fuit *Nerva*, cuius nomen ad Trajanum filium, Hadrianum nepotem, Antoninum pronepotem &c.

derivatum, antiquæ inscriptiones testantur. Idem de *Antoninorum Piorum, & Severorum* nominibus, verum esse, qui titulos Imperatorum lustrabit, comperiet. Quod autem hic *proles deducere* dicitur, *atavum*, videtur Hypallage esse. Hoc, puto, indicatur, si incipias ab *adnepote* deveniri tandem ad *atavum*. Sed cur non scribimus *adavum*, ut §. 5 Instit. de Gradib. Cognat.

421 *Tranquillus* jam, aliquanto ante in Augustorum titulis fuit. Quin abstracto inde *Tranquillitatis* nomine ipsum Imperatorem Augustum appellarunt Vegetius R. Mil. 2 prol. atque Eutropius præf. ad Valentem. Videtur ergo noster *Tranquillum* hic posuisse ut Synonymum *Augusti*. Nerva hoc cognomine designatus a Pacato Pan. 11, 6.

422 Hunc Augustorum *chorum*, qui Romæ habitarent *dignare* tu, qui *civis* illorum & Romæ es, imitatione & societate.

423 Memoriam tribuit Tiberi, qua recorderetur prioris pompæ, qua puerum Honorium cum patre olim investum *susceperat*; & reverentiam, qua *adoret* nunc juvenem cum socero Stilichone.

- O Dea, nec legum fas est occurrere matri.
Sed nec post Libyam (falsis ne perge querelis
430 Incusare tuos) patriæ mandata vocantis
Sprevimus. advectâ misso Stilichone curules,
Ut nostras tibi, Roma, vices pro principe consul
Impleret, generoque fôcer. Vidistis in illo
Me quoque. Sic credit pietas; non sanguine solo,
435 Sed claris potius fastis, experta parentem.
Cuncta quidem centum nequeam perstringere linguis,
Quæ pro me mundoque gerit: sed ab omnibus unum,
Si fama necdum pâuit, te, Roma, docebo,
Subiectum nostris oculis, & cujus agendi
440 Spectator vel causa fui. Populator Achivæ
Bistonîæque plagæ, crebris successibus amens,
Et ruptas animis spirans immanibus Alpes,
Jam Ligurum trepidis admoverat agmina muris,
Tutior auxilio brumæ, (quo agentibus illis
445 Sidere consueti favet inclementia cæli)
Meque minabatur calcato obsidere vallo,*

Specm

- 428 obitare parenti MS. 431 secures MSS. 440 fuit vulg.
443 ripis pro muris Cuj. 445 frigore vulg.

428 Occurrere est etiam adversari, ut in illo Cic. Off. 2 c. 2 Occurritur nobis a doctis. Legum mater pulchre dicitur Roma, cum etiam sub Imperatoribus valerent leges in urbe latæ & rogatæ in comitiis.

429 Post Libyam Gildone victo receptam, negat Honorius spreta a se mandata Romæ, patriæ, ipsum vocantis: missum enim cum sella curuli Stilichonem, qui vice Honorii consulatum gereret.

434 Sic credit pietas mea: sic credo ego Honorius &c.

437 Ab omnibus unum, h. e. de vel ex omnibus, ut ab arbore poma decerpuntur.

440 Incipit narrare eventus belli Getici contra Alaricum, de quibus agit carmen 26. Argutum est illud spectator vel causa fui.

441 Bistonium pro Thracico sepe noster ponit, exemplo optimorum.

443 Etiam hic Ligurum nomen late patet, vt supra v. 363.

445 Sidus hic tempestatem notat & aëris constitutionem, a comparatione Solis ad terram nostram & sidera alia pendente, quam deinde fideribus tribuere, orta a Metonymia doctiorum errore, solent etiam astrologi. Getæ, frigide regionis ad Istrum incolæ, brumam in Italia facile tolerant. Cf. 4. 30.

*Spem vano terrore fovens, si forte, remotis
Præsidis, urgente metu, qua vellet, obirem
Conditione fidem. Nec me timor impulit ullus,*

450 *Et duce venturo fretum, memoremque tuorum,
Roma, ducum, quibus haud unquam vel morte paratq.
Fœdus lucis amor pepigit dispendia-fama.*

Nox erat, & late stellarum more videbam

*Barbaricos ardere focos: jam classica primos
455 Excierant vigiles, gelida cum pulcer ab Arcto
Adventat Stilicho. Medius sed clauserat hostis
Inter me focerumque viam, pontemque tenebat,
Addua quo scissas spumosior incitat undas.*

Quid faceret? differret iter? discrimina nullas

460 *Nostra dabant adeunda moras. Perrumperet agmen?*

Sed paucis comitatus erat. nam plurima retro,

Dum nobis properat succurrere, liquerat arma

Extera, vel nostras acies. Hoc ille locatus

Ancipiti, longum socias tardumque putavit

465 *Exspectasse manus, & nostra pericula tendit*

Postha-

447 ni forte MSS. 450 hoc duce *Raphel.* ex conj. 453 mox &
per latum *Vic.* m. e. p. Latium *Vien.* & *rell.* ante *Heins.* 455 exie-
runt, exuerant *Vien.* Sed excierant jam *Vic.* 457 & focerum pon-
temque viamque ante *Barth.* 463 hic ille locatus *Cuj.* & *Claver.*
hoc ille locatus *Barth.* & *Heins.* hæc ille locutus al.

448 *Obire fidem*, ut vadimonium obire. Sperabat Alaricus, quacunque condicione se jam exprimere pacem ab Honorio posse.

451 Immemor est noster Caudinæ pactionis, & fœderis Numanini. Nempe hæc ad rem ipsius non pertinebant. Debebat profecto modestius hic loqui etiam Poëta. *Fœdus lucis amor*, qui metu mortis turpia paciscitur.

454 *Classica* sunt omnia signa tubis data exercitui, ut hic vigiliarum. Sic classico ad concionem vocantur milites &c. Vide-

tur autem hic signare vigiliam primam diei.

455 Consideranti Adduam & situm ad dextram illius ripam Mediolanum, ubi erat Honorius, apparet, a septentrionali plaga (hoc satis est poëtæ ut vocet *gelidas Arctos*) venire debuisse Stilichonem.

458 A publicis ligneis, vel lapideis pilis, quibus pons impositus est, impeditæ & coartatæ aquæ tanto magis incitantur, & agunt spumas.

460 *Adeunda* erant Honorio *discrimina*, si cunctatus esset Stilicho.

*Posthabitis pulsare suis, mediumque per hostem
Flammatus virtute pia, propriæque salutis
Immemor, Et strido prosternens obvia ferro,
Barbaro fulmineo secuit tentoria cursu.*

470 *Nunc mihi Tydiden attollant carmina vatum,
Quod juncto fidens Ithaco patefacta Dolonis
Indicio, dapibusque simul, religataque somno
Thracia sopiti penetraverit agmina Rhesi,
Grajaque rettulerit captos ad castra jugales.*

475 *Quorum, si qua fides augentibus omnia Musis,
Impetus excessit Zephyros, candorque pruinas.
Ecce virum, taciti qui nulla fraude soporis
Ense palam sibi pandit iter, remeatque cruentus,
Et Diomedeis tantum præclarior ausis,*

480 *Quantum lux tenebris, manifesta que prælia furtis.*

*Adde quod Et ripis steterat munitior hostis,
Et cui nec vigilem fas est componere Rhesum,
Thrax erat: hic Thracum domitor. Non tela retardant,
Objice non hæsit fluvii. Sic ille minacem*

485 *Tyrrhenam labente manum pro ponte repellens*

Trajecit

468 præsternens *Raphel.* ex conj. 470 nunc tibi MSS. 479 tanto-
Quanto legi vult *Heinsf.* sine libro. 482 non vigil. vulg. fas sit conj.
Heinsf. 483 Thrax ille, hic Thracum vel Thrax erat hic, Thracum
hic conj. *Heinsf.* 485 manu *Raphel.* Tyrrhenum -
manu conj. *Barth.*

467 *Virtus pii* est fortitudo, quam stimulat incitatque pietas feceri in generum, magni civis in principem.

470 *Iliadis* decimæ argumen- tum, Diomedes Tydei F. & Ulysses explorant castra Trojanorum, ex intercepto Dolone discunt de Rhesi Thraciæ regis adventu & equis, quos interfecto domino in castra Græca perducunt.

472 *Religata*, devincta hinc saturitate, hinc somno, Rhesi agmi-

na penetrare ob id ipsum non fuit difficile.

476 *Homerus* v. 437 *Λευιτέρησι χιόνος, δεινὸν δ' ἀνέμοισιν ὁμοῖον.*

481 *Ripis* Addum munitior stetit Alaricus, quam Rhesus ille.

484 *Sic ille Cocles* Horatius repellens ante pontem jamjam lapsurum, manum Tuscorum eo clipeo, quo adhuc urbem texerat &c. Sed nec improbaverim *Barthii* minacem Tyrrhenum, quem manu repulerit Horatius.

*Trajcit clipeo Tibrin, quo tæxerat Urbem
Tarquinio mirante Cocles, mediisque superbus
Porjennam respexit aquis. Celer Addua nostro
Sulcatus socera. Sed cum tranaret, Etruscis*

490 *Ille dabat tergum, Geticis hic pectora, bellis.*

*Exfere nunc doctos tanta certamina laudis
Roma choros, Et quanta tuis facundia pollet
Ingeniis, nostrum digno sonet ore parentem.*

Dixit, & antiquæ muros egressa Ravennæ
495 Signa movet; jamque ora Padi, portusque relinquit
Flumineos, certis ubi legibus advena Nereus
Aestuat, & pronas puppes nunc amne secundo,
Nunc redeunte, vehit: nudataque litora fluctu
Deserit, Oceani lunaribus æmula damnis.
500 Lætior hinc Fano recipit Fortuna vetusto,
Despiciturque vagus prærupta valle Metaurus,

Qua

489 *fulcatus vulg.* 490 *pro bellis, telis Raphael. sine libro.*
491 *certamine vulg.* certamina ex MSS. Heins. 497 *ore secun-*
do MS. recuso, retuso, refuso, retruso MSS.
501 *deseriturque Cuj.*

488 Dabat quidem Cocles ter-
gum Etruscis h.e. Etruriæ civibus.
Nemo negat. Sed rotundare vo-
luit carmen poëta, & nomen bel-
lis referre ad Etruscis pariter &
Geticis.

491 Hortatur Romanos, ut pro-
ducere velint, hoc enim est *exfe-*
rere choros doctos, tanta laudis
certamina, qui possint carminibus
suis comparare veteres Græcorum
Romanorumque heroas & Stili-
chonis facinora. *Choros, certamina*
per appositionem, pro choris cer-
tantibus: ut 15, 137 *Crinales den-*
tes Effractum ebur.

495 Aestuarium indicat, vel ostia
potius Padi, quæ nunc intrat,
nunc relinquit mare Adriaticum,
ob quam rem septem maria dicta
sunt. *Nereus* maris genius, pater
Nereidum. Ceterum describit Ra-

vennæ illum situm, & mutata ibi
manu ostia Padi, Procop. de B.
Goth. 1 p. 390. Jornandes Getic.
c. 29.

496 *Lunaria damna* vocat ordi-
narium illum in Oceani litoribus
fluxum refluxumque maris, re-
spondentem illis Lunæ mutationi-
bus, quas vulgo etiam vocamus
Phases, de quibus Hor. Car. 4, 7. 13
Damna tamen celeres reparant cele-
stia Luna. Hic etiam, in sinu ma-
ris mediterranei, in Padi ostiis,
si non iidem, similes tamen motus
observantur.

500 Pergit poëta iter Honorii
describere ad mare superum.
Fanum Fortuna ad Metauri exitum
est in Umbria.

501 *Metaurus* nobilitatus clade
Asdrubalis, de qua Liv. 27, 43 sq.

Qua mons arte patens vivo se perforat arcu,
 Admittitque viam sectæ per viscera rupis,
 Exsuperans delubra Jovis, saxoque minantes
 505 Apenninigenis cultis pastoribus aras.
 Quin & Clitummi sacras victoribus undas,
 Candida quæ Latiis præbent armenta triumphis,
 Visere cura fuit. nec te miracula fontis
 Prætereunt: tacito passu quem si quis adiret,
 510 Lentus erat: si voce gradum majore citasset,
 Commotis fervebat aquis. cumque omnibus una

Sit

503 admisitque omnes præter Heinsf. priorem ex MSS. quam sequimur.
 504 minaces MSS. micantes MS. 508 pro fuit, trahunt MS. unde
 trahit conj. Heinsf. 511 commistis vel commixtis omnes.
 commotis MSS. admissis conj. Heinsf.

502 Jam flexo ad dextram & Apenninum itinere ducit poëta Honorium ad locum notabilem, & explicatione dignum, nempe perfossum Vespasiani imperio montem, Apennini partem. Aurel. Victor de Cæs. 10 & plenius Epit. 19 *Cavuti montes per Flaminiam sunt prono transgressi, quæ vulgari-ter Pertusa petra vocatur.* Repetiit inde Paullus Diac. hist. misc. 9, 6. Vid. & Procop. Goth. 2, 11 p. 213, B. Fuisse videtur eo circiter loco, ubi Strabone prodente erant *ὑπερβολὴ τῷ ὄρει*, L. 5 p. 157, 47. In Tabula Peutingeriana ad *intercisa*, & in Itinerario Hierosolymit. p. 614 Wessel. *Mutatio intercisa* dicitur. Huc refert Anto. Morillonius apud Grut. p. 149, 7 veterem ritulum, in via Flaminia, ad locum *Furlo* (Foruli) repertum, & describit ipse operis vestigia. Alia autem est *Pertusa* in Antonini Itiner. p. 45. Ceterum via Flaminia hic ingreditur Honorius, quæ a Flumentana porta Ariminum usque recto itinere extendebatur.

504 *Delubra Jovis.* Fuisse in verice Apennini in hac via templum Jovis, hinc discimus, pulchreque adhibuit h. l. Cluverius 2, 7 p. 604 ad

declarandum quod est in Tabula Peutingeriana *Jovis penninus idem Agubio. Jupiter Apenninus & Ignavium* doctiori ætate dicebantur.

506 *Clitummi* fontis & fluvii naturam describit Plin. Epit. 8, 8 ubi quædam illustrandi causa ante hos xx annos adscripti. Sed omnia collegit Cluver. 2, 10 p. 701 sq. Neque tamen ille, neque quisquam ad h. l. docent, quoddam miraculum hic narret poëta. Dicam, quid nos intelligere voluerit. Utrum verum narraverit, haud dixerim. Si quis ad Clitummi ripas irer placide & tacitis passibus, letius & ipse ibat: sed si acceleraret gradum viator, & cum sonitu quodam & strepitu procurreret, fluvius velut imitaturus aut æmulaturus adeo ambulanti, & cum illo certaturus, *commotis* & concitatis *aquis* suis *fervebat*, (quo verbo & celeritatem auctam & sonum indicat) ut adeo non *ambrem* modo s. imaginem corporum, ut alii flumina, referret, sed nova sorte gloriari posset & natura sibi propria, imitandi etiam actiones & *mores* (qui sunt in actionibus) hominum.

Sit natura vadis, similes ut corporis umbras
Ostendant: hæc sola novam jactantia sortem
Humanos properant imitari flumina mores.

- 515 Celsa dehinc patulum prospectans Narnia campum
Regali calcatur equo, rarique coloris
Non procul amnis abest, urbi qui nominis auctor,
Ilice, sub densa silvis arctatus opacis,
Inter utrumque jugum tortis anfractibus albet.
- 520 Inde, salutato libatis Tibride lymphis,
Excipiunt arcus, operosaque semita vastis
Molibus, & quidquid tantæ præmittitur urbi.
Ac velut officiis trepidantibus ora puellæ
Spe propiore tori mater sollertior ornat
- 525 Adveniente proco, vestesque & cingula comit
Sæpe manu, viridique angustat jaspide pectus,
Substringitque comam gemmis, & colla monili
Circuit, & baculis onerat candentibus aures:
Sic oculis placitura tuis, insignior auctis

Collibus,

512 undas MS. 518 arctatur vulg. arcatur MS. unde arcatus i.
arctatus conj. Heins. 520 Nymphis MSS.

516 *Sulfurea Nar albus aqua* dicitur Virgilio Aen. 7, 517. Nempe ad odorem pertinet Sulfur, ut apud nostrum 1, 256 *Nar vittatus odoro Sulfure*, ne quis cum Barthio ad colorem flavescentem referat. Statim nostro, v. 519 *albet* hic fluvius, qui Tiberi infunditur.

520 *Salutatur* & adoratur, verbo proprio sumto, fluvius, si *lymphæ* illius s. aquæ libentur, gustentur, quod fecisse homines ad primum accessum, velur auspiciandi causa, videntur.

521 *Arcus* & *moler* intelligamus admirabilem pontem, quo Augustus duos montes, inter quos Nar labitur, junxit, spectaculum Procopii ætate adhuc visendum, cuius reliquias laudat Cluverius p. 636.

522 *Præmittuntur* urbi aqueductus, viarum monumenta, villæ.

523 *Officia trepidant*, cum familiares officiosi studiosè se movent & fatagunt. Nihil opus est, ut metum & trepidationem anguste ita dictam cogites.

526 *Vividem jaspidem, & smaragdo similem*, habemus etiam apud Plin. 37, 8 l. 37. *Angustare pectus* est constringere fibula gemmis ornata. Ter. Eun. 2, 3. 23. *Matres student ut graciles sint virgines - reddunt cnyatura junceas*.

529 *Colles Romæ non ita auctos* dicit, uti plures sint, sed eo quod ædificiis quibusdam cultiores. *Septem montes* ipse poeta mox memorat.

- 530 Collibus, & nota major se Roma videndam
 Obtulit. Addebant pulcrum nova moenia vultum,
 Audito perfecta recens rumore Getarum.
 Profecitque opifex decori timor, &, vice mira,
 Quam pax intulerat, bello discussa fenectus;
- 535 Erexit subitas turres, cinctosque coëgit
 Septem continuo montes juvenescere muro.
 Ipse favens votis, solitoque decentior ætæ,
 Quamvis assiduo noctem foedaverit imbri,
 Principis & Solis radiis deterfa removit
- 540 Nubila. namque ideo pluviis turbaverat omnes
 Ante dies, lunamque rudem madefecerat Auster,
 Ut tibi servatum scirent convexa serenum.

Omne,

537 *serenior conj. Heins.*538 *foedaverit imbri MSS.*540 *omnem Ante diem MSS.*

531 Proximo ante Consularum VI Honorii atque adventum in urbem anno, metu Alarici, reditum & vindictam minantis sparentisque, moenia Romana esse instaurata, loquitur etiam verus lapis apud Grut. p. 165, 1 S. P. Q. R. IMPP CAESS. DD. NN. INVICTISSI MIS. PRINCIPIBUS. ARCADIO ET. HONORIO. VICTORIBUS AC. TRIUMFATORIBUS. SEMPER. AUGG. OB. INSTAURATOS. URBI. AETERNAE. MUROS. PORTAS. AC. TURRES EGESTIS. IMMENSIS. RUDERIBUS. EX. SUGGESTIONE. V. C. ET. INLUSTRIS. MILITIS. ET. MAGISTRI. UTRIVSQUE. MILITIAE. Stilichonis AD. PERPETUITATEM. NOMINIS. EORUM SIMULACRA. CONSTITUIT. CURANTE. Fl. Macrobio Longiniano V. C. Praef. urbis D. N. M. Q. EORUM. Ut igitur hic discimus Divino Numini Majestatique Arcadii & Honorii Senatus Populus-

que Romanus, simulacra constituit, h. e. statuas posuit. Verba, & *suggestione* — Stilichonis forte studiose ita collocata sunt, ut & ad ea quae praecedunt referri queant superbius, & modestius, ad ea quae sequuntur. Denique nomina quae typis distinguenda curavi, erasa fuerunt in lapide, (sic tamen, ut legi adhuc possent) post casum nempe & supplicium Stilichonis. Illa *egesta immensa rudera* monere nos possunt, quot vel rum monumenta perierint &c.

539 Vide, quam suavi adulatione jungantur *Princeps* & *Sal.* Horat. Car. 4, 5. 6 *Instar veris enim vultus ubi tuus Affulsit, populo gratior id dies, Et soles melius nitent.*

541 *Luna rudis* nova est, quo tempore pluvium celum tanto noctes facit obscuriores. *Convexa* pro caelo ponere solemne nostro.

Omne, Palatino quod pons a colle recedit

Mulvius, & quantum licuit consurgere testis,

545 Una replet turbæ facies: undare videres

Ima viris, altas effulgere matribus ædes.

Exsultant juvenes æquævi Principis annis:

Temnunt prisca senes, & in hunc sibi prospera fati

Gratantur durasse diem. moderataque laudant

550 Tempora, quod clemens aditu, quod pectore, solus

Romanos vetuit currum præcedere Patres:

Cum tamen Eucherius, cui regius undique sanguis,

Atque Augusta soror, fratri præberet ovanti

Militis obsequium: sic illum dura parentis

Instituit

543 que pons al.

544 Milvius al. in quantum MS.

548 tem-

prant *Vlen. marg. facta vulg.*

550 quo tempore *vulg.* quod pectore

etiam Plant. marg. it. Cuj. quo pectore MS.

554 officium *ante Heinfs.*

543 Omne spatium, per quod pons Mulvius, qui mille passibus extra Roman est in via Flaminia jungens Tiberium, recedit a colle Palatino, ubi est Palatium, & quantum in toto illo spatio capere tecta possunt, turba hominum conferta plenum est. Solum viri occupant, tecta & fenestras feminae.

548 Temnunt prisca senes non sine magna causa, cum soleat quisque senior esse Landator temporis *acti se puero, censor ideam castigatoremque minorum.*

550 Clemens aditu, qui facilem omnibus aditum vultu & gestu corporis daret, clemens pectore, qui non præ se ferret modo illam clementiam, sed animo etiam vere propitio in cives esset.

551 Non admisit honorem, quem in pompa tali Senatus habere Imperatori solebat. Comitabantur alias triumphantis currum (cui ceremoniæ talis consulis ingressus est similis; quin triumphantem Honorium dicis v. 580;) propinqui

Imperatoris, vel in ipsum currum assumeret, vel in equis eurrum junctis, vel in separatis adeo. Vid. Viri docti ad Suet. Tib. 7. Hic Eucherius, Stilichonis filius, & uxor Stilichonis, Serena, adoptiva soror Honorii, illud præbeat Honorio suo comitatu obsequium, quod alias milites Imperatorem suum comitantes.

554 Etiam hinc laudandi Stilichonis materiam poeta arripit; cujus, in se & suos nimis parci, dura pietas ita Eucherium suum insinuerit, ut tantum illi negarit, quantum honori senatus adstruxerit. Ejusdem moderationis esse indicat remittere Senatui comitatum pedestrem Imperatoris, & eundem suo filio, conjugue suæ injungere. Si verum est, quod accusatur Stilicho, voluisse imperium parare filio suo, egregium hic simulatæ modestiæ specimen dederit. Ipse tamen hoc eodem in triumpho curram *vectus eodem 579.*

H h

- 555 Instituit pietas in se vel pignora parci;
 Quique neget nato, procerum quod præstet honori.
 Hæc sibi cura fenum, maturaque comprobata ætas:
 Idque inter veteris speciem præsentis & aulæ
 Judicat, hunc civem, dominos venisse priores.
- 560 Conspicuas tum flore genas, diademate crinem,
 Membraque gemmato trabæ viridantia cinctu,
 Et fortes humeros, & certatura Lyæo
 Inter Erythræas surgentia colla smaragdos
 Mirari sine fine nurus: ignaraque virgo,
- 565 Cui simplex calet ore pudor, per singula cernens
 Nutricem consultat anum, Quid fixa draconum
 Ora velint? ventis fluitent, an vera minentur
 Sibila suspensum rapturi faucibus hostem?
 Ut chalybem indutos equites, & in ære latentes

Vidit

- 557 hoc *al.* hic *MS.* 560 cum flore *al.* 563 Erythræos *al.* *Fe-*
mininam terminationem probat Heinsf. 565 ille pudor *it.* rubor *MS.*
 569 calibe *vel* chalybe *ante Heinsf.* chalybem dutos *MS.*

557 Hæc ita a Stilichone instituta apud se & intra animum suum comprobant senes, superiorum reimpiorum enemores, & judicant hoc interesse inter aulam veterem & hanc. Ellipsis durior primum inveniendi: sed quæ mollietur, vel nulla erit potius, si seniore unumquemque cogitatione nostra arbitrium constituamus, qui iudicet inter speciem utriusque aulæ: quid igitur hic iudicabit? hoc, Honorium venisse ut civem, superiores ut dominos. Cicero de divin. 1 c. 50 ex poeta, Iudicavit inclytum iudicium inter Deas tres aliquis, de Paride.

560 *Flos genarum* non rubor modo, sed prima illa lanugo, quæ sibi & aliis placebant juvenes. *Diadema* Honorii i. vitta alligata capiti duobus margaritarum ordinibus distincta, reniis a cervice fluentibus & in bacas majores de-

sinentibus, in nummis illius videri potest apud Cangium.

563 *Erythræum* vocari meminimus, quidquid ab oriente venit, quousque patet Erythræum s. rubrum mare, quo nomine omnis Oceanus ab Africa inde ad Seras comprehenditur. V. 8, 606. it. 29. 4.

566 *Draconum* ista imago valde placet nostro. Vid. ad 5, 177.

569 Cataphractos, quasi rudicæ oblectos, munitos rectosque undique ferro homines pariter & equos, graphice jam descripsit noster 5, 356 qui locus ex hoc nostro lucem accipit. Ceterum galeati, thoracati, ocreati aere jam Homericæ heroës. De equis serius ad Græcos Romanosque venisse videtur a barbaris, nominatim a Parthis. Vid. Brouckh. ad Prop. 3, 10. 12. Phrygio Chloreo tribuit Virg. Aen. 11, 770 *equum, quem pelius æneis in phrygiæ squamis auro con-*
fecto

- 570 Vidit cornipedes; „*Quanam de gente rogabat
Ferrati venere viri? Quæ terra metaklo
Nascentes informat equos? Num Lemnius auctor
Addidit hininitum ferro, simulacraque bellis
Viva dedit?*„ Gaudet metuens, & pollice monstrat,
- 575 Quod picturatas galeæ Junonia cristas
Ornet-avis, vel quod rigidos vibrata per armos
Rubra subaurato crispentur ferica dorso.

Tam tibi magnorum mercem Fortuna laborum
Persolvit, Stilicho; curru cum vectus eodem

- 580 Urbe triumphantem generum florente juvena
Conspiceres, illumque diem sub corde referres,
Quo tibi confusa dubiis formidine rebus
Infantem genitor moriens commisit alendum.
Virtutes variæ fructus sensere receptos:

- 585 Deposuit servasse, Fides: Constantia, parvum

H h 2

Præ-

573 indidit *Heinf. 2 ex uno MS.*577 subaerato *al.*

serta tegebat. Hic Servius Sallustio quoque teste uritur. Viros ad formam nudi corporis cataphractos in equis simili ratione indutis representat columna Trajani fig. 27 n. 161 ed. Morell. ubi Sarmatas interpretatur Garius.

572 *Lemnius* Vulcanus est, qui decidit in Lemnum a Jove detrufis *Il. a, 593* & ibi ferrarias instituit.

573 *Addere* Varro, Columella, Plinio, esse idem quod *indere*, in Lexico rustico pariter atque in Thesauris, a me ostensum est.

574 *Pollice monstrare* videtur ipsum quoque monstrare ob merum significationis vim habere. *Quint. Cil. II, 3. 104* *Averſo pollice demonstrare aliquid, receptum magis pato, quam oratori decorum.* Nempe non decet oratorem vel meticulosa significatio, vel furtiva malignitas.

577 Hunc versum declaravi ad 5, 356.

578 *Mercem* pro mercede dicit. Præmium quodcumque potest cogitari ut merx, quæ emitur labora, periculis &c.

580 *Urbe triumphantem*, h. e. in urbe, rariusculum, sed non alienum ab usu & nostri ut mox v. 614 *convexum gradibus vulgus*, & aliorum. V. G. *Domitianus natus est — regione arbis sexta* Suet. c. 1. Vid. Voss. de contr. c. 46.

584 *Virtutes variæ* Stilichonis, dum sua is repetit acta superiora, *sensere fructus receptos*, i. ipse Stilicho sensit fructum se percipere jam, adulto & florente Honorio, virtutum, quibus in illo educando usus fuerat. Conscientia sua nunc fruementem Stilichonem inducit eaque deinde loquentem, quæ typis distingui jussi, ut a poetæ narratione reliqua discernantur.

- Præfecisse orbi: Pietas, fovisse propinquum.
 „Hic est ille puer, qui nunc ad Rostra Quirites
 Evocat: Et folio fultus genitoris eburno
 Gestarum Patribus caussas ex ordine rerum;
 590 Eventusque refert: veterumque exempla secutus
 Digerit imperii sub iudice fata Senatu.,,
 Nil cumulat, verbisque nihil fiducia celat.
 Fucati sermonis opem mens conscia laudis
 Abnuat. Agnoscunt proceres, habituque Gabino
 595 Principis, & ducibus circumstipata togatis
 Jure paludatæ jam curia militat aulæ.
 Aduit ipsa suis ales Victoria templis
 Romanæ tutela togæ: quæ divite pompa

Patricii

- 591 dirigit MSS. 597 talis Viſt. vulg. Sed ales jam Bas. marg. & al.
 598 divite penna ante Heinſ. parina MS. pinna Plant. marg.
 pompa ex MSS. Heinſ.

588 Post evocat insistendum paululum est, ne quis eandem actionem putet, qua Quirites evocantur ad rostra, & qua refert Consul ad Senatum. Illic suscipiebat, ut alii boni principes, magistratum. vid. Plin. Pan. 65, 3. Hic, in Senatu, sedens curuli sella patris sui, agebat cum Patribus. Illud fultus antiquum est. Serv. ad Virg. Ecl. 6, 53. Ille latus niveum molli fultus hyacintho, Apud veteres unusquisque eo, super quod jacebat (addendum erat, vel sedebat) fultus dicebatur. Addit ex Lucillii tercio, Et pulvino fultus. Sic noster 10, 152. 24. 199.

591 Digerit fata, iplendide, quasi de Deo sermo esset.

592 Nil cumulat, i. exaggerat, supra modum dicendo auget: nihil celat, tacet, subducit. Utrumque fiducia est, quæ neque adfiscit auxilium a iactabundo mendacio, neque habet, quod silentio dissimulet.

594 Habitus Gabinus nostro Consularis prætexta est. Vid. 7, 3. Est hic festiva velut permutatio: Princeps & duces, paludari alias, qui militum habitus est, in Senatu jam sunt togati: jure ergo vicissim curia alias quieta, aulæ paludatæ militat.

597 Ales Victoria, ut Fama 24. 408: & ostendunt sexcenta monumenta. Hujus templum in monte Palatino bonis auctoribus, ut Liv. 29, 14, collocant antiquarii. Hec in pompis omnibus, in curribus triumphantium, in signis militibus. In primis vero in Capitolio, ubi sine dubio Senatum modo habuit Honorius. Post cladem Romanorum ad Trasimenum lacum, auctore Livio 22, 37, Hiero Syracusanus rex mittit Romanis inter alia munera Victoriam auream pondo cccxx. Eam illi, omnesque accipiunt, sedemque Divæ dant, dicant Capitolium, templum Jovis O. M. in ea arce urbis Romæ

Patricii reverenda fovet sacraia cœtus,

600 Castrorumque eadem comes indefessa tuorum,

Nunc tandem fruitur junctis, atque omne futurum

Te Romæ seseque tibi promittit in ævum.

Hinc te jam patriis Laribus via nomine vero

Sacra refert. Flagrat studiis concordia vulgi,

605 Quam non illecebris disperfi colligis auri;

Nec tibi venales captant æraria plausus

Corruptura fidem. Meritis offertur inemtus

Pura mente favor. nam munere carior omni

Obstringit sua quemque salus. Procul ambitus erret.

610 Non quærat pretium, vitam qui debet amori.

O quantum populo secreti numinis addit

Imperii præfens genius, quantamque rependit

Majestas alterna vicem, cum regia Circi

H h 3

Convexum

601 *pro votis, junctis MSS.* 609 *adstringit vulg. errat - quaerit*

ante Heinsf. 610 *pro debet, dedit MS.* 611 *muneris Heinsf. solus.*

nominis MSS. 612 *species ante Heinsf. Genius MSS.*

Ex illis Gron. ad Stat. c. 31.

nae sacratam volentem propitiamque, firmam ac stabilem fore populo Rq. sperantes. Hæc satis, puto, declarant, quam pompam, quæ sacraia cœtus patricii hic poëta nominet.

603 *Per viam sacram flexu dextro itur in Palatinam Cæsarium domum: hi sunt Laræ Imperatorum patrii.*

605 *Non sparsit igitur nummos, aut pretiosa missilia Honorius, quæ non minus laudaturus fuerat noster, exemplo Papinii Silv. 1, 6, quam nunc gratuitam fidem populi splendide prædicat.*

609 *Sua salus, quam a salute boni Imperatoris pendere existimat, invitat quemque, & cogit adeo. Ne quærat pretium aliud sui in Principem studii, qui amori in se Principis debet vitam.*

611 *Numen hic ponitur pro instinctu vehementiore, qui sit instar divini impulsus & ἐνδυσιασµῶς, quem præsentia Imperatoris excitet. Virg. Aen. 9, 183 Nisus ait Dine hunc ardorem mentibus addunt, Euryale, an sua cuique deus sit dira cupido? Quod Genium Imperii vocat Honorium, delicata atque ingeniosa adulatio est.*

613 *Majestas antiqua ratione est populi: quam cum sibi arrogarent solis Imperatores, bonis tamen sub principibus licuit formulas illas veteres revocare. Hic poëta duplicem ponit majestatem inutuo honore certantem, alteram Honorii quod regia purpura, Imperator purpuratus, veneratur adoratur, jaciendis osculis, (ut Orho apud Tac. Hist. 1, 36) vulgus in gradibus circi convexum, v. ad 24, 190:*

- Convexum gradibus veneratur purpura vulgus,
 615 Affensuque cavæ sublatus in æthera vallis
 Plebis adoratæ reboat fragor, unaque totis
 Intonat Augustum septenis arcibus Echo.
 Nec folis hic cursus equis: assueta quadrigis
 Cingunt arva trabes, subitæque adspectus arenæ
 620 Diffundit Libycos aliena valle cruores.
 Hæc & belligeros exercuit area lusus.
 Armatos hic sæpe choros, certaue vagandi
 Textas lege fugas, inconfusosque recursus,
 Et pulcras errorum acies, jucundaue Martis
 625 Cernimus: insonuit cum verbere signa magister,
 Mutatosque edunt pariter tot pectora motus,
 In latus allisis clipeis, aut rursus in altum

Vibratis.

614 connexum *vel* connixum *ante* Heinsf. 615 consensuque *ante* Heinsf. confessu MS. 617 vocibus, collibus, montibus, partibus MSS. collibus & arcibus Cuj. 618 adveſta MS. attrita MS. 619 tingunt MSS. quod placet Heinsf. cingunt rava tigris conj. Scal. quod se non intelligere ſcitetur Heinsf. cingunt arma MS. & Janſo. 1628. pro trabes, tigris *ante* Heinsf. 621 hic vulg. 624 errorum acies conj. Heinsf. errorum acies Claver. & Plant. marg. 625 pro tot, tunc vulg. tot etiam Cuj.

190: alteram populi, cujus *fragor reboat affensu cavæ vallis* h. e. plausu multitudinis in circo, occupante vallem, congregatæ, adeo ut a septem collibus, quibus inædificata Roma est, *echo* s. repercussus sonus intonet.

618 *Trabes*, conserta & clathri de trabibus, circumdant *arva* s. spatia circi, quadrigis ordinarie solita tribui, & species *arenæ* amphitheatralis subito comparatæ, fundi videt intra se Africanarum bestiarum sanguinem in *valle aliena* h. e. in civo atlis alias, equestribus scilicet, spectaculis destinato. *Circus Maximus* vallem inter Palatinum & Aventinum montes occupat.

621 *Belligeros* modo *Indas*, s. bella ludicra, memorat poeta: nam gladiatorii cruenti eo ipso tempore abrogati sunt. Forte promoverunt hoc interdictum preces Honorio oblata a Prudentio adv. Symmach. 2, 1113 sq. Abrogaverat illos in Oriente jam olim Constantinus M. Vid. Gothofr. ad L. C. Th. de Gladiatoribus.

622 *Armatos choros*. Hæc est illa Pyrrhicha, quam *armatarum* poltera aeras dixit, de qua diligenter egit Valeſ. ad Annua. 14, u p. 58.

625 Non opus est, ut tympani intelligamus pulsus: potest flagelli a valida excussione subito reducti iſtus, aut sonus quicunque alius percussione excitatus sic indicari.

Vibratis. grave parma sonat mucronis acuti
Murmure, & umbonum pulsu modulante resultans,

630 Ferreus alterno concentus clauditur ense.

Una omnis submissa phalanx, tantæque salutant
Te, Princeps, galææ. partitis inde catervis
In varios docto discurritur ordine gyros,
Quos neque semiferi Gortynia tecta juveni,

635 Flumina nec crebro vincant Mæandria flexu.

Discreto revoluta gradu torquentur in orbes
Agmina, perpetuisque immoto cardine claustris
Janus bella premens, lætæ sub imagine pugnæ,
Armorum innocuos Paci largitur honores.

640 Jamque novum fastis aperit felicibus annum
Ore coronatus gemino. jam Tibris in uno
Et Bruti cernit trabeas, & sceptræ Quirini.

H h 4

Consule

628 mucronis acutum Murmura, *scil. sonant conj. Heinsh.*

629 resultant MSS. 630 plauditur *Raphel. conj.* 633 ducto

Cuj. agmine MS. 635 vel crebro *MS.* 637 claustris *MS.*

638 lætæ *MS.*

628 *Mucronis* gladiatorum vel hastarum *acutum* *minimus* vocari potest, in quantum gravi de parma opponitur. De illa percussione clipeorum vid. Spanh. ad Callim. in Del. v. 136 p. 422 sq.

629 *Modulantem pulsum* vocat numerosum, numeris ac rhythmis v. g. anapestis, choriambis constantem. Talis est *concentus ferrens*, qui *clauditur*, h. e. continetur alternis ensium conficiibus.

634 Labyrinthi Cretici descriptio, *Gortynium* a Gortyna urbe vocatur quidquid Creticum vel Cretense est. *Semivir juvenis* Minotaurus. *Mæandri flexus* ad labyrinthi rationem explicandam adhibet Ovid. Met. 8. 162 qui *Phrygiis in arvis ludit*, & *ambiguo*

lapsu resinitque fluitque. Occurrensque sibi venturas adspicit undas &c.

636 *Discretum gradum* dicit, nisi fallor, diversum incessus genus, pro quo trepidarii dicuntur equi & guttonarii, & apud Plautum totum badizare. Vid. Veget. melomed. 1, 56. 37, & Salmas. ad Capitolini Maxim. p. 13.

637 *Janus* clausus Deæ Paci honorem hunc habet, ut ludos illi innocuos, pugnæ imaginem referentes, faciat, eo ipso tempore quo annum aperit.

641 *Bruti* liberatoris & consulis primi *trabea* est prætexta consularis, *sceptræ Quirini* regium fastigium notant.

- Consule lætatur post plurima sæcula viso
 Pallanteus apex. agnoscunt Rostra curules
 645 Auditas quondam proavis, defuetaque cingit
 Regius auratis fora fascibus Ulpia listor:
 Et sextas Getica prævelans fronde secures
 Colla triumphati proculcat Honorius Istri.
 Exeat in populos cunctis illustrior annus,
 650 Natus fonte suo: quem non aliena per arva
 Induit hospes honos: cuius cunabula fovit
 Curia: quem primi tandem videre Quirites:
 Quem domitis auspex peperit Victoria bellis.

Hunc

651 imbuat *Raphel. conj.*

643 An hoc dicit, Palatium (nam is quidem est *Pallanteus apex*) post multa sæcula hunc videt verum Consulem, eundem Augustum, utroque tam augusto nomine dignum? Certe si aliud sibi velit, ego non intelligere me fateor. Et *plurima sæcula* vel sic dicta sat *ὑπερβολικῶς*, nisi si generationes intelligamus tricenorum circiter annorum. Etiam illud longe retro removet Consulem Honorio æqualem & similem, quod *proavi audire* tantum potuere *curules* Imperatorum in Rostris positas, non videre. Breviter omnia conducunt, quasi respiciat poeta ad Trajani imperium: quo jure, viderit. Ceterum a Trajani gente Ulpia etiam Theodosianam familiam derivat noster, uti vidimus ad 7, 189. Quin audet Trajano aliqua parte præferre Honorium hic v. 335. Exaggerare ultra modum & laudes solet & crimina.

646 Utrum revera in foro Trajano s. Ulpio pompam ex triumphali & consulari iustam celebra-verit Honorius, an ornandi modo

causa hoc poeta finxerit, non liquet. Credibile est hoc forum celebrasse principes, qui Trajani similes videri vellent populo.

647 *Fronde Getica*, i. lauro in bello Getico contra Alaricum parata, velantur sexti Consulatus indices secures. In hac pompa etiam fluvii Getarum Istri simulacrum consueta forma representatum, quæ in Trajani numinis frequens est, memorat aut fingit Poeta, ut colulum illius premeret victor Honorius.

650 *Fons* Consulatus, & institutorum Romanorum omnium est ipsa Roma. Consulatus ergo, qui Romæ suscipitur, *fonte suo* videtur *natus*.

651 *Honos hospes*, qui extra domum propriam, hospitibusque adeo ministerio exhibetur.

653 *Auspex* fuit hujus Consulatus *Victoria* Getica. Solebat auspicio deferri in comitiis, ac deinde suscipi Consulatus: huic sexto. Honorii auspiciu[m] fecit Victoria de Alarico.

Hunc & privati titulis famulantibus anni.

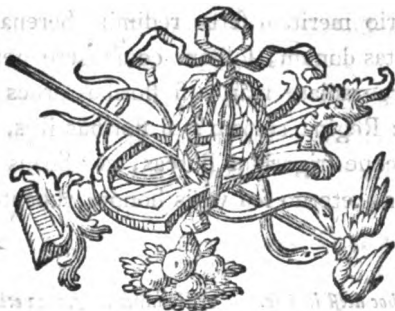
655 Et quos armipotens genitor, retroque priores
Diversis gessere locis, ceu Numen, adorent.

Hunc & quinque tul, vel quos habiturus in Urbe

Post alios, Auguste, colant: licet unus in omnes

Consul eas, magno sextus tamen iste superbit

660 Nomine, præteritis melior, venientibus auctor.

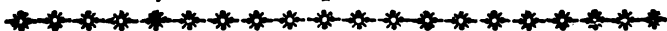
655 regesque priores ante Heins. 657 in urbem MS. in orbem

MS. addita glossa, in circuitum, quod recepit in

altera edit. Heins.

654 Privati anni, quibus Consulatum gessere privati, quod nomen, ut plurimis Pliniani Panegyrici locis constat, jam olim comprehendebat omnes, exceptis Imperatoribus: sed hæc de titulis famulantibus adjectio inclinari ad barbariem imperii titulus & signum videtur. Præcedentes igitur Consulatus non privatorum modo, sed etiam quos Theodosius gessit, & quos ipse Honorius,

hunc sextum adorare debent: quin quotquot gerat in posterum, etiam in urbe, quo titulo hunc sextum ita magnifice poeta extulit, Ratio, color certe, splendida brevitate proponitur. Hic enim sextus Consulatus melior est superioribus, & exemplum futuris prævit. Finis magnifici carminis inveniri magnificentior an potuerit, dubito.

XXIX

CL. CLAUDIANI
LAUS SERENAE REGINAE
UXORIS STILICHONIS

Dic, mea Calliope, cur tanto tempore differs
Pierio meritam ferto redimire Serenam?
Vile putas donum, solitam confurgere gemmis,
Et rubro radiare mari, si floribus ornes
5 Reginae Regina comam? si floribus illis,
Quos neque frigoribus Boreas, nec Sirius urit
Aestibus, aeterno sed veris honore rubentes

Fons

Totum carmen hoc deest in Vic. 1 dic mihi vulg. mea etiam Cuj. it. Vic.

*& probabat Barth. cur tanto in tempore, c. tantum i. tempore,
cur tantum interprete al. cur tanta in tempora Cuj. & sic conj.*

Heinsf. 4 aut MSS. sed floribus al.

* Carmen vel non absolutum a Poëta forte, postquam Serena supplicio affecta est, vel mutilatum temporis injuria. Sero scriptum, ipse primus versus indicat.

3 *Conspurgit coma*, cum in galeum vel rutilum astringitur.

4 *Rubrum mare* s. Erythraeum patria gemmarum i. oriens. Vid. 28, 563.

5 Vel hoc ipsum carmen satis declarat, Reginas vocari non solas regum uxores, aut quas ipse rerum potiuntur, sed filias quoque & sorores regum: ut nempe ipsum quoque regis nomen latius patet. Di Deaeque etiam inferioris subfelli ut hic Musa Calliope, Reges & Reginae sunt, ut Græcis ἀνακτες & ἀνασσαι.

7 *Veris honorem esse flores*, apertum est: *rubentes* non puto simpliciter ad colorem pertinere, sed lucem & vividum splendorem indicare, ut Virg. Ge. 4, 36 *Ante novis rubent quam prata coloribus*: & *suave rubens hyacinthus* ecl. 3, 63: & *suave rubens narcissus* Ciri 96. Et ne obliicias, narcissos rubros etiam memorari, etiam hyacinthos non modo ferrugineos, sed & rubros: cogita etiam *Brachia purpurea candidiora nive* esse Albinovani 2, 62: & *olores purpureos* Horatii Car. 4, 1, 10. Nempe *purpureum* & hic *rubens* est splendidum, luminis plenum, ἀγλαόν. Vid. Lacerda ad Virg. Aen. 6, 641: & quos laudat Gorallus s. Clericus ad Albinovani l. c. Cf. 31, 116. 35, 90.

- Fons Aganippea Permessius educat unda:
 Unde piæ pascuntur apes, & præta legentes
 10 Transmittunt sæclis Heliconia mella futuris.
 Dignius an vates alios exercuit unum.
 Femineæ virtutis opus? consorte redempto
 Casta maritali successit Thesflala fato,
 Inque suos migrare virum non abnuvit annos.
 15 Hoc Graji memorant. Latiis movet ora Camœnis
 Præscia factorum Tanaquil, rediensque per undas
 Clœlia Tibrinas, & eodem flumine ducens
 Claudia virgineo cunctantem crine Cybellen.
 Anne aliud toto molitur carminis actu
 20 Mæonii mens alta senis? quod stagna Charybdis
 Armarit, quod Scylla canes, quod pocula Circe:
 Antiphatæ vitata famēs, furdoque carina

Remige

8 Permessios Cuj. Ald. 9 pascantur MSS. 11 dignius haud
 Vien. Bas. 14 viros MS. inde viro conj. Heins. 18 fune Cyb.
 conj. Heins. sed max ab ipso damnata.

8 *Permessus* Heliconis fons & flumen apud Hesiod. Theog. 5, & Virgilium Ecl. 6, 64. Vid. Strabo 9 p. 281. De *Aganippe* vel ex 17, 272 constare potest. Ovid. Fast. 5, 7 *Hippocrenen Aganippida* unum fontem facit.

9 In hac allegoria *piæ apes* Poëtæ sunt.

13 *Thesflala* hæc *Alcestit* *Admeti* conjux est. Vid. 26, 439.

16 *Tanaquil* Tarquinii Prisci conjux teste Livio 1, 34 perita, ut vulgo *Etrusci*, *caelestium prodigiorum mulier*: cujus rei ibi specimina memorantur. De *Clœlia* Liv. 2, 13.

18 De *Claudia Vestaline* virgine, an matrona, disputandi occasionem dedit scriptorum dissensus. Vid. Brouckh. ad Propert. 4, 11. 51, Drakenb. ad Sil. 17, 33 & Duker. ad Liv. 29, 14. Id. quo alligatam navem, cum in vadis Tiberinis hæteret, matris Deum, sperduxisse

dicitur *Claudia*, funem vocat Propert. 1. c. & Sil. 1. c. 41. Fuerit igitur funis ex *Claudia* capillis tortus. *Cingulum* dicunt fere Christiani, qui ejus meminerant, apologetæ. Graphicum hujus deductionis monumentum habetur in Museo Veron. p. 252, 4, in quo catenam potius grandibus annulis intelligas, quam funem. *Capillum* nominat Sido. Apoll. car. 24, 43. *Qualis nec Phrygia dicata Vestæ, Quæ contra satis Albulani timentem Duxit virgineo vatem capillo.* Cybellen, Cybellem, Matrem Deum Phrygiam, esse idem numen meminimus.

19 Audax pronunciatum poëtæ, Totius Odysseæ consilium esse ornare Penelopen, cum quidquid vel fecit vel passus est Ulysses, illius causa suscepit.

22 *Antiphatæ famēs* Læstrygonis, qua ille appeteret carnem humanam. Sedes fabulæ Odysf. K, 114. *Surdos*

Remige Sirenum cantus transvecta tenaces:

Lumine fraudatus Cyclops, contempta Calypso:

- 25 Penelopæ decus est atque uni tanta paratur
 Scena pudicitiae: terræ pelagique labores,
 Et totidem sævi bellis, quot fluctibus, anni,
 Conjugii docuere fidem. sit Claudia felix
 Teste Dea, castosque probet sub numinie mores,
 30 Absolvens puppisque moras crimenque pudoris:
 Penelope trahat arte procos, fallatque furentes
 Stamina nocturnæ relegens sollertia telæ;
 Non tamen audebunt titulis certare Serenæ.
 Quod si nobilitas cunctis exordia pandit

Laudi-

25 Penelopeque suum decus est, cui *Vien. forte* Penelopeja, tuum.
 Pen. decus atque suum, cui *Junt. Plant.* Pen. dec. atque uni *Ald.*
 Pandopes decus æquævum *Raph.* Pen. decus ausa suum *Clav.* Penelopea
 decus uni cui *conj. Barth.* Penelopæ decus atque viri *Cuj.*
 27 et sævi totidem *vulg. bello al.* 28 decuere *MS.* sic Claudia *al.*
 32 stamine *Vien. Basf. Laertia MSS. etiam Cuj. lacertia MS. ubi emen-*
datum lassantia. laxantia MS. certissima Ald. & MSS.
 33 servare *MS. unde se æquare conj. Heinsf.*

Sardos idem Ulysses fecit socios
 suos sive *remiges* auribus cera ob-
 turandis, se alligari iussit ad ma-
 lum. *Cantus tenaces*, qui retineant,
 & quasi invitum affigunt, ne ve-
 lit possitque adeo discedere.

24 *Contempta Calypso* quin decus
 sit Penelopes? non est dubium.
 Sed quid ad illam Polyphemi oculus
 exterebratus? nisi forte facit ita
 tenerum amorem Ulyssis in conju-
 gem, ut illius tantum revivendæ
 causa vivere, utque vivere posset,
 excæcare Polyphemum voluerit.
 Tale quid de se huiusque uxore præ-
 dicat Seneca epist. 104 p. 514 de
 tutela valetudinis agens, *Quid ju-*
cundius, quam uxori tam carum esse,
ut propter hoc tibi carior fias. Pot-
est itaque Paulina mea non tantum
suum mihi timorem imputare.

25 *Uni pudicitiae* Penelopes ce-
 lebrandæ paratur tanta scena mi-
 rabiliū historiarum.

27 Decem Ulyssis anni *savi*
erant bellis & pugnis ad Trojam,
totidem anni fluctibus ac tempesta-
tibus in reditu sustinendis.
 Omnes fidelem ostenderunt conju-
 gi, cuius inde elucet virtus &
 amabilitas.

30 *Crimen pudoris*, intell. violati.
 Fuisse enim ante hoc factum am-
 biguæ famæ Claudiam, scriptores
 laudati narrant.

32 *Solertia* est ipsum virtutis
 nomen abstractum pro concreto
 positum. Sed quod *nocturnam te-*
lam vocat, non est accipiendum,
 quasi nocte texuerit Penelope, sed
 tela, quam nocte retexuit: hoc
 significat h. l. verbum *relegere*, q. d.
 retro legere, ut *relegere cursus* Ho-
 rat. car. 1, 34. 5 est retro curretes
 via qua veneras.

- 35 Laudibus, atque omnes redeunt in semina causæ,
 Quis venerabilior sanguis? quæ major origo,
 Quam regalis, erit? non hoc privata dedere
 Limina, nec tantum poterat contingere numen
 Angustis Laribus. patruo te Principe celsam
 40 Bellipotens illustrat avus: qui signa Britanno
 Intulit Oceano, Gætulaque reppulit arma.
 Claram Scipiadum taceat Cornelia gentem,
 Seque minus jactet Libycis dotata tropæis.
 Cardine tu gemino lauros prætendis avitas.
 45 Inde Caledonijs, Australibus inde parentum
 Cingeris exuviijs. Necdum moderamina mundi
 Sumferat illa domus, cum te Lucina beatis
 Ederet astrorum radiis. o maxima rerum
 Gloria! post genitam didicit regnare Serenam.

Quid

37 non te priv. vulg. 38 nomen vulg. 48 adderet omnes.
 Sed ederet MS. Palatinus, & conjecterunt Gevartius, & reponi
 Heinsius jufferat.

35 Omnes laudes redeunt tanquam in semina causæ suæ. Ingenua a majoribus virtus, ingenium virtutis capax, velut semen est, e quo enascuntur actiones. Cur tantus vir factus est Cæsar? præclarum nactus erat ingenium, materiem velut herois. Hoc jam ad Serenæ natales transfert, de quibus videnda Tabula genealogica.

38 Nomen hic majestas, & magna vis ingenii.

42 Cornelia Græchorum mater virtute & doctrina florens mulier, cujus etiam fragmenta literarum exstant, & cum Cornelio Nepote solent edi.

44 Cardinem ponit ut alias poemum, pro regione: quamquam hic etiam propria s. augustiore significatione potest accipi, cum septentrionales sint Britanni, Caledonii præsertim, qui hodiernis Scotis.

(vid. 22, 146) respondent. Conf. 7, 52. 8, 24 sq. Prætendis lauros, præ te fers, ut in triumpho.

45 Parentum nomine patrem & avum comprehendit. Exuvie, spolia, quæ detraxerunt pater & avus hinc Britannis hinc Mauris.

47 Luna maturandis partibus præfesta, Rite maturos aperire partus Lenis lithyia (Hor. Car. sec. 19) edidit Serenam beatis astrorum radiis, sub felici constellatione.

49 Splendidum nihil hoc videtur. Tale quid autem, nisi fallor, in animo poeta habuit: domus Theodosiana ideo regno aucta est, quia habebat jam Serenam, quam humilior fors regia non deceret. Ceterum hinc discimus, post A. C. 379 quo imperare cepit Theodosius, natam esse Serenam.

- 50 Quid dignum memorare tuis, Hispania, terris
 Vox humana valet? primo levat æquore Solem
 India: tu fessos exacta luce jugales
 Bruluis, inque tuo respirant sidera fluctu.
 Dives equis, frugum facilis, pretiosa metallis,
 55 Principibus fecunda piis. tibi sæcula debent
 Trajanam: series his fontibus Aelia fluxit.
 Hinc senior pater; hinc juvenum diademata fratrum.
 Namque aliæ gentes, quas federe Rôma recepit,
 Aut armis domuit, varios aptantur in usus
 60 Imperii: Phariæ segetes, & Punica messis
 Castrorum devota cibo: dat Gallia robur
 Militis: Illyricis sudant equitatibus ales.
 Sola novum Latiis vectigal Iberia rebus
 Contulit,

51 primum *malit Heinſ.* lavat *vulg.* Sed levat jam *Vien. marg. &*

Baf. marg.

53 tuos - fluctus *MSS.*

62 Illyricæ *conj. Heinſ.*

50 Post generis laudem transit
 ad patriam, & hic etiam, ut solet,
 modum excedit.

51 Solemne poëtis Solem men-
 gere. Oceano occidentali circa Hi-
 spaniam, & Indico sive Orientali
 educere. Vid. 18, 353. Dant illi
 nempe equos, quos a fatigatione
 & sudore curant abluendo poëtæ,
 ut nostros.

54 *Equus* antiquum Hispaniæ in
 nummis symbolum, ad equorum,
 quos gignit multitudinem & pre-
 stantiam refertur. Propter ferti-
 litatem terræ, & metallorum divi-
 tias olim fuisse nobilem idque mu-
 tarum, & quibus rationibus? non
 difficilis, sed longior est dispu-
 tatio.

56 *Series Aelia*, Hadrianus, &
 qui ab eo nomen per adoptionem
 duxere. *Senior pater* Theodosius
 est; *juvenes fratres* Arcadius
 & Honorius. Dicit *juvenum dia-*

demata ad signandos juvenes dia-
 demate regio ornatos.

58 *Gentes* vocat, sed maxime
 regionum ipsarum munera intelli-
 gere poëtam, apparet.

61 *Devota* videtur dixisse, ut
 inde numen aliquod & divina
 majestas Imperii Ro. intelligatur.
 Deo enim proprie *devoveri* ali-
 quid dicitur.

62 *Miles* antiqua ratione ab
 equite distinguitur. *Illyricæ* gen-
 tes adhuc equestrem militiam
 amant: inde illa Hufarorum, ut
 hodie vocantur, disciplina. Nem-
 pe loquimur de Illyrico, quantum
 erat Claudiani ætate, ad Danu-
 bium usque a sinu inde Hadriari-
 co patens. Vid. ad 7, 201. Verbo
sudant celeritatem, credo, equo-
 rum voluit notare. Hor. Car. 1,
 25. 9 *Eheu quantus equis, quantus*
adeſt viris sudor! Alas esse equi-
tum, ut milium cohortes, bene
poëta meminerat.

Contulit, Augustos. Fruges, æraria, miles

65 Undique conveniunt, totoque ex orbe leguntur:

Hæc generat, qui cuncta regant. nec laude virorum

Censeri contenta fuit, nisi matribus æque

Vinceret, & gemino certatim splendida sexu,

Flaccillam Mariamque daret pulcramque Serenam.

70 Te nascente ferunt per pingua culta tumentem

Divitiis undasse Tagum. Callæcia risit

Floribus, & roseis formosus Duria ripis

Vellera purpureo passim mutavit ovili.

Cantaber Oceanus vicino litore gemmas

75 Exspuit: effossis nec pallidus Astur oberrat

Montibus. Oblatum sacris natalibus aurum

Vulgo vena vomit. Pirenæisque sub antris

Ignæa fluminæ legere Ceraunia nymphæ.

Quæque

73 vellere - ovile *vulg.*

77 Pirenæique - fulmineis *vulg.*

69 Aelia Flaccilla mater Imperatoris Honorii, 10, 43. Maria Honorii, comitis uxor, mater Serenæ.

71 Hispanica nomina, & quidem Hispaniæ Septentrionalis, ponit, Tagum aureas arenas agentem, Callæciam regionem, s. Cal-laicam, quæ Gallicia hodie est, tum Durium, quem Durium alii vocant prima Syllaba producta: sive cogitate ita scripsit noster, sive aberravit ad Duriam Italiæ, Alpinum flumen.

73 Imitatur videtur Virgil. Ecl. 4, 43 *Aries jam suave rubenti Murice, jam croceo mutabit vellera lato* &c. Ovili designat gregem ovile implentium.

75 Pallidi metallorum Asturiæ fiores, quod tori huic generi, apud inferos & velut inter manes versanti, solemne est. Ceterum in hac auri gignendi societate Asturiam, atque Callæciam & Lusitaniam conjungit Plin. 33, 4 f. 21.

74 In litore inter calculos alios interdum inveniuntur etiam gemmæ.

76 Oblatum -- aurum videtur dicere cum respectu ad aurum oblatitium, quod Senatores quibusdam occasionibus (quibus forte ex h. l. gratulatio natalium adji-cienda est) ultro offerre Imperatori solebant, de quo vid. Jac. Gothofr. paratit. ad Titulum C. Th. 6, 2 de Senatoribus, & -- auro oblatitio. Pro hoc auro oblatitio igitur Serenæ natalibus aurum vulgo vena vomit.

78 Ceraunia gemma memorata Plinio 37, 9 & 10: posteriore loco f. 65 nomen inde videretur reperere, quod cadere cum fulminibus (*æ-gavvois*) dicatur. Mihi probabile est, potius insignem gemmæ ful-gorem, quasi cujusdam fulminis sic notatum: certe noster ea de causa vocat ignæa.

Quæque relabentes undas æstumque secutæ
 80 : In resistens venere palam Nereides amnes;
 Confessæ plausu dominam, cecinere futuris
 Auspiciū thalamis. Alio tum parvulus in axe
 Crescebat Stilicho, votique ignarus agebat,
 Debita cui longe conjux, penitusque remoto
 85 : Orbe parabatur tanti concordia fati.

Nec tua mortalis meruit cunabula nutrix.

Ubera prima dabant gremiis redolentibus Horæ,

Terhaque

79 rebellantes vulg. relegendes Ald. & MSS. it. Cuj. recedentes MS.
 87 aulæ Vici. aulam Basf. marg. auræ Basf. & resti. ante Claver. qui
 primus dedit Horæ. gremio redolente Napes MS. unde
 Napæ conj. Heinsf.

81 Cecinere, auspiciū Nereides, i. prædixere, quod illa quondam adultra matrimonium habitura, quanto marito destinata sit. Omnis antiquitas futurorum prædictionem Dis tribuit, non summis tantum, & quos majorum gentium ludens vocavit Cicero: sed minoribus quoque, Silenis, Saryris, Harpyiis adeo, tum speciatim marinis, Proteo, Nymphis &c. Ipsum divinationis nomen inde ortum, ut reciproca videantur esse & ἀντιστρέφειν, Deus est, ergo divinare potest: divinat, ergo divinus est. Ipsum autem divinus utramque notionem habet.

82 Alio in axe, apud Vandalos. Orof. 7, 38 Interea comes Stilicho, Vandalorum, imbellis, avara, perfida & dolosa gentis genere editus &c. Sed assignare propius patriam Stilichoni, in gente tam vaga & ambulatrice, cui non inepte a nostro verbo wandeln nomen arcessas, difficile est: non improbabile tamen videtur, ad sinistram Danubii ripam, Illyrico, speciatim Pannoniæ oppositam, patriam Stilichonis fuisse.

83 Voti nuptialis, ipsarumque nuptiarum ac matrimonii. Forte hoc ipso tempore cæperunt voti

nomine ita uti, quod deinde Idis solemne fuit, ubi dicerent, ad secunda vota transire e. i. g. a. Debita conjux fato destinata, solemni formula, de qua vid. ad Aen. 6, 66. Concordia fati ipsū matrimonium significat.

87 Redolentia gremiis videtur Horis tribuere cum respectu ad Veris flores & fructus Autumni, quæ tempestates apud Græcos Horæ peculiariter dicuntur. In Hymno Orphico p. 140 παλαιοὶ δὲ dicuntur, Ἰέπλος ἐνύμενα φρουρὸς ἀνδρῶν &c. Ceterum antiquum est Horis, in quantum personæ & Deæ sunt, tale munus nutricium tribuere. Opportune nunc adtulit Heinsius locum Pindari Pyth. O, 104 ubi Aristæum, Cyrenes nymphæ filium, Mercurius defert Horis, τῇ δ' ἐπ' ἐργασίᾳ πατρὸς αὐτῆς βύβλος αὐταῖς, νέκταρ ἐν χεῖλεσσι καὶ ἀμβροσίαν σάβη, pueri suis genibus impositi labiis nectar instillant & ambrosiam. Hic dant ubera Serenæ: itaque matres fuisse oportet, quod nescio an aliquis tradiderit. Ceterum nomina boni ominis tribuunt eis Hesiodus Theog. 902 Hymnusque Orphicus 42 Εὐνομίαν, Δίκην, Εὐρησίαν.

Ternaque te nudis innectens Gratia membris
Afflavit, docuitque loqui. Quacumque per herbam

- 90 Reptares, fluxere rosæ: candentia nasci
Lilia. Si placido cessissent lumina fomno,
Purpura surgebat violæ, factura cubile
Gramineum, vernansque tori regalis imago.

- Omina non audet genitrix tam magna fateri,
95 Successusque suos arcani conscia voti
Spe trepidante tegit. Gestabat Honorius arcto
Te pater amplexu. Quoties ad limina princeps
Theodosius privatus adhuc fraterna veniret,
Oscula libabat, teque ad sua tecta ferebat
100 Lætior. In matrem teneris conversa querelis,
Quid de me propriis auferre Penatibus, inquis,
Imperat hic semper? Præfagia luserat error,

Et

- 89 affluxit MSS. Cuj. alludit MSS. quocumque MSS. 90 comæ Cuj.
92 fulgebat vulg. fractura ex 2 MSS. & Gronovii conj. Heinsf.
93 vernatque vulg. 94 omnia plerique editi. Sed omina jam Basf.
Berth. 99 in suat. vulg. 101 quis-Imperat? al. patriis
malit Heinsf. inquit al.

89 Afflavit delectum docte verbum, quo divinum munus, commendationem vultus, sermonis, gestus, impertitam Serenæ, declaratur, ut Aen. 1, 391 filio suo Aenæ lumenque juvenæ Purpureum, & latus oculis adflavit honores.

91 Si in gramine dormiendi causa jaceret Serena infans, surgebat statim e terra purpurea viola, factura & præstitura infanti cubile. Hæc erat veris speciem præbens imago regalis lecti, cui destinata erat puella. Igitur factura servandum puto: fractura nescio, quomodo hic placere potuerit. Frangere lectos s. toros dicuntur suo incubitu homines: purpura violæ quomodo frangere cubile potuerit, non video. Porro bene con-

venit, ut illa purpura dicatur per appositionem imago tori, species lecti.

94 Genitrix Serenæ hæc portenta observans, & pro ominibus illa magnitudinis infanti destinata habens, non ausa est fateri. Si Christiana fuit, ut nec improbabile est, forte Josephi patriarchæ invidiam metuit.

98 Theodosius. De hac forma vid. ad 15, 216.

102 Hoc proprie omen vocabant, cum verba alio consilio prolata apte caderent, ut possent futurum quiddam significare. Collegi olim pluscula de hoc genere omnium Chrestom. Plin. 51, 55 p. 438 præsertim ex Cic. de Divinat. 1, 45 & 2, 40. Parvula Serena queritur, a Theodosio patruo de suis Penatibus

Et dedit augurium regnis infantia linguæ.

Defuncto genitore tuo sublimis adoptat

105 Te patruus, magnique animo solatia luctus

Restituens, propius, quam si genuisset, amavit

Defuncti fratris sobolem. Nec carior olim

Mutua Ledæos devinxit cura Laconas.

Addit & proprio germana vocabula nato;

110 Quaque datur, fratris speciem sibi reddit ademti.

Denique cum rerum summas electus habenas

Susciperet, non ante suis impendit amorem

Pignoribus, quam te pariter fidamque sororem

Litus ad Eoum terris acciret Iberis.

115 Deseritur jam ripa Tagi, Zephyrique relictis

Sedibus Auroræ famulas properatur in urbes.

Incedunt geminæ proles fraterna puellæ;

Inde Serena minor, prior hinc Thermantia natu,

Expertes thalami, quarum Cythereia nec dum

120 Sub juga cervices niveas Hymenæus adegit.

Utraque luminibus tumidum micat: utraque pulcras

Excitat

108 dilexit MSS. Cuj.

111 delectus al. elatus al. etiam Cuj.

112 intendit ante Heinfs.

121 timidum ante Heinfs.

tibus auferri: hoc deinde magna cum illius felicitate factum per adoptionem. *Regnum* hic est conditio mulieris a Rege vel Imperatore adoptatæ.

108 *Laconas* intelligit Castora & Pollucem, quorum hic natura immortalis, illum mortali creatum semine alterna morte redemit, ut est Aen. 6, 121. Theodosius suo filio dedit *germana vocabula*, nomen fratris sui defuncti, vocavit Honorium.

114 *Sororem* Serenæ Thermantiam forte nesciremus, nisi hic & deinde v. 186 illius memoriam servasset poeta.

116 *Urbes Auroræ famula* Orientalis imperii sedes Constantinopolis, & vicinæ.

119 *Cythereia juga* esse matri amorem sexus alterius, constat: ille amor, illud jugum eo sanctius est, cum *Hymenæus*, nuptiarum Deus, cervicem ante liberam sub illud adegit.

121 *Tumidum* a poetis ad maturitatem nubilem significandam adhiberi, vel noister satis docet 31, 124 *Matura tumescit virginitas*. Sic *Tumida virginitas* est Stat. Theb. 2, 204, & Achill. 1, 292 *Virginitas matura toris, annique tumescit*. Nondum tamen ausim simpliciter

- Excitat ore faces. qualis Latonia virgo,
 Et solo Jove nata soror: cum forte revifunt
 Aequorei fortem patrui, spumantia cedunt
 125 Aequora, caftarum gressus venerata Dearum.
 Non ludit Galatea procax, non improbus audet
 Tangere Cymothoën Triton, totoque severos
 Indicit mores pelago pudor, ipsaque Proteus
 Arcet ab amplexu turpi Neptunia monstra.
 130 Tales fceptriferi vifuræ tefta parentis
 Limen Honoriades penetrant regale fiores.
 Ambas ille quidem patrio complexus amore:
 Sed merito pietas in te proclivior ibat.
 Et quoties, rerum moles ut publica cogit,
 135 Triftior, aut ira tumidus flagrante redibat,
 Cum patrem nati fugerent, atque ipfa timeret
 Commotum Flaccilla virum, tu fola frementem
 Frangere, tu blando poteras fermone, mederi.
 Alloquiis hæreere tuis: fecreta fidelis:
 140 Prifca puellares reverentia tranfilit annos.

I i 2

Non

127 totique malit Heinſ. 128 inducit vulg. 135 rediret vulg.
 139 fideli Ald. Junt. MSS. quod ſervat Heinſ. & putat, poſt hunc
 verſum unum alterunq; excidiſſe. Malui interim dare leſionem
 Vien. Baſ. Plant. Clav. Barth. 140 tranſtulit
 MS. Barthii.

plieiter damnare antiquam lectionem *timidum*, quæ virginealem modestiam, virorum metuentem, indicare poteſt. Verbum *micare* vividum illum oculorum vigorem, quas ſibi ſagittas Cupido facit, ſignat: *timidum* illis ignibus moderatur.

123 Solo Jove nata eſt, e cerebro illius, Minerva, ſoror Diana.

124 Patrus filiarum Jovis Neptunus. Spumantia ipſum jam indicat quiddam affine Veneri, quæ Ἀφροδίτη, e ſpuma maris orta putatur.

127 Tritonis & Cymothoës luſus deſcribit etiam 10, 136 ſq.

128 Proteus velut paſtor quidam monſtrorum inariorum. Virg. Ge. 4, 395. Hor. Car. 1, 2, 7.

135 Hic alius tumor ab ira ut Hor. A. P. 94 Iratus Cbremes timido delitigat ore. Vid. Benti. ad ejus libelli v. 197, ubi legit, Et amet pacare timentes.

139 Alloquiis hæreere tuis ſolebat Theodoſius: tu, Serena, ſecreta, taciturna, ſecreti capax jam tumeras, & fidelis. Prifca, ſæculo antiquo digna reverentia, & venerabilitas, ſit venia verbo, quæ in te erat, ſuperabat annos puellares.

- Non talem Triviæ confert laudator Homerus
 Alcinoë genitam: quæ, dum per litora vestes
 Explicat, & famulas exercet læta choreas,
 Auratam jaculata pilam, post naufraga somni
 145 Otia, progressum foliis expavit Ulyssēm.
 Pierius labor, & veterum tibi carmina vatum
 Ludus erant: quos Smyrna dedit, quos Mantua, libros
 Percurrens, damnas Helenen, nec parcis Elissæ.
 Nobiliora tenent animos exempla pudicos.
 150 Laodamia sequens remeantem rursus ad umbras
 Phylaciden, & prona ruens Capaneia conjux
 Communes ardente viro mistura favillas,
 Et gravis incumbens casto Lucretia ferro,
 Vulnere quæ proprio, facinus testata tyranni
 155 Armavit patriæ iustos in bella dolores,
 Exfule Tarquinio; memorandaque concidit uno
 Ulta pudicitiam libertatemque cruore.
 Talia facta libens non tu virtute minori,

Sed

145 Ulixem MS.

147 erat al.

148 Elissæ al.

141 Nausicæ Alcinoi Phæacum regis filiæ præfert Serenam, quam Dianæ (hæc enim est *Trivia*, tri-formis Hecate) comparat Homerus Od. 2, 102. Hæc dum sicantur in litore vestes, pila ludit cum puellis suis; strepitu illo excitatus Ulysses a naufragii labore somno se recreans, prodit de virgultis suis &c.

147 Smyrnam hic facit Homeri patriam, imitatus Statium suum Silv. 4, 2. 9 Non, si pariter mihi vertice læto Nectar adoratus & Smyrna & Mantua lauros, Digna loquar.

148 Laudat castitatem Serenæ, quæ Helenen damnet, nec Elissæ s. Didoni, parcat: secus atque illa apud Juvenalem 6, 435 doctrinæ affectatrix, quæ peritura ignoscit Elissæ.

150 Laodamia impatienter adeo tulit mortem Protefilai conjugis sui, cui. Iphiclus pater, Phylacus avus assignatur (vid. Eustath. ad Il. 8, 695 p. 245, 11) ut mortem in complexu ejus ab inferis revocari oppeteret. Hinc comes extitit Laodamia viro Ovid. Tr. 1, 6. 20. Hujus Laodamiæ ad Protefilai suum est Ovidiana Epistola XIII.

151 Capanei conjux Evadne, viri se rogo iniecit, de qua Martial 4, 75 Arserit Evadne flammis injectis mariti. Evadnen & Laodamiam etiam uno versu Aen. 6, 447 junxit Virgilius.

156 Abiatici Exule Tarquinii rarior hic vis est. Ita armavit dolores patriæ Lucretia, ut exul fieret, exfulatum abiret ad Etruscos, Tarquinii.

Sed fato meliore, legis. Jam nubilis ætas

160 Principe sollicito votis erexerat aulam

Incertis, quem tanta tori fortuna maneret.

Antiquos loquitur Musarum pagina reges,

Quod dira sub lege procos certare juberent,

Emturos thalamum dubii discrimine leti,

165 Et sua crudeles ganderent pignora mortis

Ambitione peti. Curru Pisæa marino

Fugit tela Pelops. nam perfidus objice regis

I i 3

Prodidit

160 aulæ Ingentis *MS. hinc aulam Intentis conj. Heinsf.* 163 dira *MSS.*

166 maligno *MS. marito conj. Scal. quod recepit Heinsf. marino etiam defenditur in Miscell. Observatt. Britann. Vol. 1 p. 323.*

167 providus *vulg. fervidus MSS. Cuj. pervidus MS.*

159 *Fato meliore.* Laodamia, Evadne, Lucretia, amorem maritorum & fidem conjugii probaverunt in morte virorum, in injuria illata corpori: tu felicior, idem factura, non habuisti exempli talis occasionem vel necessitatem.

160 *Vota* referenda videntur ad adolescentes, qui erigebantur votis & spe nuptiarum regiarum.

163 *Quod* particula non simpliciter ἀφηνευσται est; quam tamen hæc ætas non refugit; sed potest rationalis s. causalis quodammodo videri. Quosdam reges hoc nomine celebravit historia, quod juberent &c. His regibus e nostris libris addere licet Saulum, a genero suo C præputia Philistæorum sibi stipulantem.

164 *Emere thalamum*, Virgiliana formula, Ge. 1, 31 *Teque sibi generum Tetys emat omnisbus undis.* Hic etiam ad antiquum omnium fere gentium morem respicitur, quo viri sibi emebant, pretio comparabant, uxores.

166 Oenomaus Elidis & Pisarum tyrannus, a genero mortem ut caveret aboraculo monitus eam legem posuit procis Hippodamiae filiae suæ, ut eam haberet, qui ipsum patrem

quadrigis vicisset, interficerentur vero victi. Post xiii ita interemptos accipit conditionem Pelops &c. *Carrum* pro equis junctis hic etiam capiendum, apparet: *Marinum* autem, a Neptuno acceptum. Fabula hæc inter nobilissimas Græcorum, multis quoque monumentis, quæ Pausanias adhuc vidit, celebrata. Vid. qui laudantur ad Hygi. fab. 84. Cum ab ea originem ludorum Olympicorum derivarent, suo illam more cecinit Pindarus Ol. A. Illud de equis, a Neptuno acceptis v. 139 sq. Hinc *Neptunia lora* Pelopi dat Stat. Theb. 6, 233.

167 *Objex* s. obex est ille clavus, qui perforato axi extremo inditus prohibet, ne rota, lubricato axungia modio, inter rapidum illum circumactum desilire, destituere (*decipere*) axem, & terræ illisum frangere, evertere quidem certe aurigam, possit. Hunc clavum, (ἐμβολὸν ἐπὶ τῷ ἀμαξωνίῳ) aut plane non indidit, aut cereum fecit Myrtilus, faber & auriga Oenomai (ἀμαξοπηγὸς καὶ ἡνίοχος) ab Hippodamia corruptus, ut ex antiquioribus narrat Schol. Apollo. Argon. 1, 752.

- Prodidit Oenomai deceptum Myrtilus axem.
 Hippomenes trepidus cursu ferroque secutam
 170 Aurato volucrem flexit Schoeneïda pomo.
 Herculeas vidit fluvio luctante palæstras
 Moenibus ex altis Calydon, pretiumque labori
 Deïanira fuit, cum pectore victor anhelò
 Alcides premeret, retroque Acheloius iret
 175 Decolor. Attonitæ stringebant vulnera Nymphæ.
 Saucia truncato pellebant flumina cornu.
 Te non Hesperidum pomis, non amne subacto,
 Non focerum fallente rota, sed iudice dignus
 Augusto, variis Stilicho spectatus in armis
 180 Accipit, & regni dotes virtute paravit.

Saepe

172 laboris *vulg.* 173 pectore - fremeret *vulg.* 176 squallebant
conj. Heinsf.

168 *Deceptus axis* est, ut jam innuimus, destitutus ab isto clavo s. retinaculo suo, ut non amplius innitatur rotæ, sed terræ illisus frangatur, aut hæreat certe. Vid. de usu hujus verbi poetico copiosam silvam ab Heinsio & Burmanno collectam ad Aen. 4, 17.

169 Hippomenis & Atalantæ Schoenei F. fabulam delicate narrat Ovid. Met. 10, 560. Breviter cursu certantem secum puellam, quoties superatura videbatur, malo aureo (qualia sunt Hesperidum, quorum tria a Venere acceperat) projecto retardavit. Turbas ac dissidia mythologorum de hac Atalanta refert Spanh. ad Call. H. in Dian. v. 216 p. 275 sqq.

171 Deianiram Oenei, qui Calydone imperitabat, filiam, simul

petebant Hercules & Achelous, fluvius patrius, qui, ut alii Di marini, formas assumere, prout opus esset, varias poterat. Exitus hic fuit, ut superaret Hercules, cornu alterum perderet Achelous, quod nymphæ susceptum fructibus omnibus impletum *Copia Cornu* fecere: eadem nempe, quas noster facit *stringere*, h. e. alligare & claudere studere vulnera patris sui. Narrat pulchre ipse Achelous apud Ovid. Met. 9 pr. De fluvio *pallente*, & *cornibus* fluviorum conf. dicta ad 80, 163 sq.

177 *Hesperidum poma* vocat mala aurea, quæ a Venere accepta jactavit, ut modo dictum, Hippomenes. Cf. 7, 37.

Sæpe duces meritas bello tribuere coronas.

Hunc cingit muralis honos: hunc civica quercus

Nexuit: hunc domitis ambit rostrata carinis.

Solus militiæ mira mercede jugalem

183 Promeruit Stilicho, focero referente, coronam.

Agnovit patrui similem Thermantia curam:

Nupsit & illa duci. sed longe fata fororis

Inferiora tuis. alio tibi lumine tædas

Accendit Romana Salus, magnisque coronis

190 Conjugium fit cura tuum dilectus equorum,

Quos Phrygiæ matres, Argeaque gramina pastæ

Semine Cappadocum sacris præsepibus edunt,

Ii 4

Primus

181 meritis vulg. 188 numine ante Heinsf. non certe male. munere MSS. vivere MSS. lumine ex conj. reposuit Heinsf. 189 choreis MS. coloris MS.

190 causa MSS. caa Caj. choreis Conj. junctura tuum, vel tropæis-futura s. futura al.

180 *Regni Dotes*, munera, quæ debebantur domui regiæ pro puella regina.

181 De militaribus coronis multa ubique mentio. Locus classicus Plin. 16, 4 explicatus & illustratus a me Chrestoma. Plin. n. 72 collato præsertim altero Gellii 5, 6.

184 *Jugalem coronam* h. e. nuptialem s. matrimonium e domo regnatrice, militaris virtutis præmium interdum fuisse, docet historia tum sacra, tum alia.

185 *Referre mercedem* hic dicitur ea ratione, ut referre gratiam.

167 Quis hic *dux* maritus Thermantiæ fuerit, non potest hodie, ut videtur, confici. Barthius conjicit, fuisse Barhanarium, de quo Zof. 5, 37: sed levi nimis conjectura.

189 *Romana salus* hic ut Deus cujusdam nomen poni videtur, ita fere ut alias Fortuna P. R. Quæ sequuntur, ita intelligo: *Conjugium tuum*, Serena, sit in Stilichone cura & incitamentum ma-

gnis coronis, h. e. ad fortia facta patranda, & magnas inde promerendas coronas. Darivus casus coronis positus pro accusativo a præpositione ad recto. Sed dignius mihi locutus videretur poëta, si pro cura legeretur causa: quod nomen, cum invenire in bono libro optarem, voti critici me compotem mox observavi.

191 *Dilectus equorum* indicat illud quod est in tabula honorum Stilichonis *Comes domesticorum & stabuli sacris* Vid. Guther. de Off. Do. Aug. 2, 17. Nam sacra vocantur Constantinopolitanorum non largitiones modo, sed stabula etiam & præsepia. Laudantur hic patriæ equorum insignium. Atque Argos *innóβορον* quidem jam Homero laudatum Il. Γ, 75 & 258. Vid. Varr. R. R. 2, 1, 9. *Phrygios* hoc poëta nostri testimonio, ab ætate Vegetii non remoti, intelligo Mulom. 4, 6, 3 ubi *Frigisci* librariorum culpa vocari videntur. Eodem loco memoratur Cappadocum *gloriosa curribus nobilitas*.

- Primus honos. Geminò mox idem culmine duxit
 Agmina: commissosque labor sic gessit honores,
 195 Ut semper merito princeps cum magna dedisset,
 Deberet majora tamen. Si bellica nubes
 Ingrueret, quamvis annis & jure minori
 Cedere grandævus equitum peditumque Magistros
 Adspiceres, totumque palam permittere Martem.
 200 Nec gradus ætatisve pudor senioribus obstat,
 Ne juveni parere velint. Ceu flumine molli,
 Tranquillisque fretis, clavum sibi quisque regendum
 Vindicat: incumbat si turbidus Auster, & unda
 Pulsset utrumque latus; posito certamine nautæ

Contenti

193 *Quidam MSS. omittunt lacuna relictâ.* geminò nox in germ. geminæ nex inde. geminæ mox inde. inde e germine duxit. geminæ nex tibi germine. geminæ mox inde e gramine. geminæ nec inde Germinia. g. n. i. germina. gemino nec inde gemin. duxit. geminæ vexivum gramine. mox ide germinæ. geminæ mox inde germine. gemino mox inde e gramine. geminæ nex inguam duxit. gemino nox inde germina duxit. Primus honor, tantaque fide victricia duxit Agmina. *singuli MSS. apud Heinsf. mox inde germine movit Cuj. Culmine fuit in libro Claverii.* gemino mox Idæ gormine duxit *omnes ante Heinsf. et tuctur Hagenu.*

V. N. 196 auderet MS. deferret conj. Heinsf. 199 permittere MSS.

200 non Cuj. 101 flumine vulg.

193 Esse in hoc versu descriptionem Magistri utriusque militiæ per Orientem, dubium mihi non est. Hanc autem cominodè effilectione, quam retinui, Heinsiana, itidem mihi liquet. Culmen certe de magisterio & quocunque gradu altiore frequenter ponitur. Vid. Gothofr. Glossar. nomic. Cod. Theod. & ipse noster 3, 205. 17, 16 it. 31, 58. Sed hoc non eo valet, ut hanc Claudiani manum esse, ausim contendere. *Geminum Idæ germen*, interpretatur Cl. Hagenuchius Epist. epigraph. p. 294 & (28) intelligit Idæ nomine ipsum Orientis Imperium, cujus germen sint milites. Mihi, si sit a Claudiano, interpretari liberet, gemi-

num baculum s. sceptrum Symbolum duplicis magisterii, ab Idæ nobilissima silva decisum: ita ut illud 5, 162 *Fraternas ex æquo dividat hastas* significat exercitum a Theodosio relictum inter fratres æquis partibus dividat.

194 *Laber Stilichonis*, h. e. consueta Metonymia ipse Stilicho laboriosa diligentia sua sic gessit munera sibi demandata atque honores &c. Merito deponentis significatione, merenti.

200 *Pudor ætatis* vel est reverentia, quam suam putabant habendam ætati a minori potestate majores; vel metus, ne sibi turpe esset minori parere.

- 205 Contenti meliore manu, seseque ratemque
 Unius imperiis tradunt, artemque pavore
 Confessis finem studiis fecere procellæ.
 Haud aliter Stilicho, fremuit cum Thracia belli
 Tempestas, cunctis pariter cedentibus, unus
- 210 Eligitur ductor. suffragia quippe peregit
 Iudex vera timor. victus ratione salutis
 Ambitus, & pulsus tacuit formidine livor.
- Quis tibi tunc per membra tremor, quantæque cadebant
 Ubertim lacrimæ, cum sæva vocantibus arma
- 215 Jam lituis, madido respectans limina vultu,
 Optares reducem, galeæque inserta minaci
 Oscula cristati raperes festina mariti?
 Gaudia quæ rursus, cum post victricia tandem
 Classica fidereas ferratum pectus in ulnas
- 220 Exciperes: castæ tuto per dulcia noctis
 Otia pugnarum seriem narrare juberet?
 Non illo nitidos umquam bellante capillos
 Comere: non solitos gemmarum fumere cultus.
 Numinibus votivæ vacas, & supplice crine

Ii 5

Verris

206 seseque pavore Confessi finem studiis fecere procellæ, *omissa*
versu toto ante Heins. qui ex XI codicibus sic restituit. 212 jacuit
vulg. 213 rigor *MS.* 215 lumina *MSS.* numina *conj. Heins.*
 220 *pro* dulcia, dubia *MSS.* devia *MS.* castæque tibi per
conj. Heins.

206 *Procella* turbantes animos ac dejicientes fecere finem studiis vectorum gubernare volentium, pavore suo confessis artem gubernatoris, quam ante vel contemnebant, vel vindicabant sibi. *Studia* ipsos vectores signant, in quantum studiis gubernandi turbantur & turbant.

215 Quomodo Serena hic in discessu viri respectet limina, non facile est dicere. An fingit deducendi causa extra limen progressam, nunc in ipso discessu illud

respicere, & velut ostendere marito, atque commendare. Si numina legamus, intelliguntur oculi in cælum sublatis.

219 *Sidereum* apud nostrum poetam & alios simpliciter præstantiam insignem, & Deo dignam notat: *ferratum pectus* est thorace munitum.

220 Possit tunc hoc facile intelligi. Nam tuto & secure adeo narrantur magno cum periculo acta. Sed nisi fallor non habet hic sedem poetra tam bono dignam.

- 225 Verris humum. Teritur neglectæ gratia formæ
 Cum proprio reditura viro. Nec deside cura
 Segnis marcet amor. laudem prudentia belli
 Feminea pro parte subit. dum gentibus ille
 Confligit, vigili tu prospicis omnia sensu:
- 230 Ne quid in absentem virtutibus obvia semper
 Audeat invidiæ rabies, neu rumor iniquus;
 Ne qua procul positis furto subfederit armis
 Calliditas nocitura domi. Tu sedula quondam
 Rufino meditante nefas, cum quæreret artes
- 235 In ducis exitium, conjuratosque foveret
 Contra pila Getas, motus rimata latentes,
 Mandatis tremebunda virum scriptisque monebas.

RELIQUA DESIDERANTUR

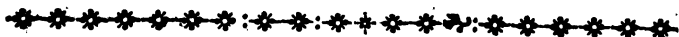
225 tegitur plerique edd. sed tetitur etiam Cuj. 231 fervor iniquis
 ante Claver. fervor iniquus al. ante Heinſ. fulgor MS. seu fervet MS.
 non ſem. MS. Latere hic aliquid, monet Heinſ.

224 Crine humum templorum
 verrere Romanarum matronarum
 fuit in ſupplicatione vel obſeca-
 tione publica. Vid. Liv. 3, 7 extr.
 & ibi Drakenborch. Quod vole-
 bar Mariæ Magdalene honorem,
 Domino noſtro habitum, hinc ex-
 plicare vir doctus, in eo mihi non
 liquet. Certe loco, conſilio, affe-
 ctu diverſo utrumque factum eſſe,
 apparet.

230 Obvia, contraria. Vid. ad
 22, 20.

232 Furtum vel maxime etiam
 de his dicitur quæ in bello occul-
 ta quadam arte aguntur. V. G.
 Virg. Aen. 11, 515 Furta pare belli-
 obſidam milite ſanctes. Pluſcula de-
 dimus in Theſauro.

236 Pila arma ita propria Ro-
 manis, ut eorum ſolo nomine ſatis
 Romanus exercitus ſignetur, ut
 Luca. 1, 7 Pila mimantia pilis.

XXX

CL. CLAUDIANI

EPITHALAMIUM

DICTIONARY

PALLADIO

V. C. TRIBUNO ET NOTARIO
ET CELERINAE

P R A E F A T I O

Carina per thalamum, quamvis festina, negare
Nec volui genero, nec potui focero.

Hic focus, dux ille mihi; nostrique per aulam
Ordinis hic consors emicat, ille prior.

5 Hunc mihi conjungit studiis communibus ætas;
Hunc mihi præponit vel senium, vel honos.
Carmen amor generi, foceri reverentia poscit,
Officio vatis, militis obsequio.

* Titulos V. C. Tribuno & Notario habet solus Heinf. ex duobus libris. Licet suspicari, horum scriptores nros esse argumento versus, & veteri titulo, in quo poeta noster V. C. Tribunus & Notarius vocatur. Serenæ omnes ante Claver. Celerinæ MSS. Cuj. Plant. marg. Epulamus dictus prefatio MS.

* Palladios plures habet Profographia Codicis Theodosiani Gothofrediana: An horum aliquis hic celebratur, N.L. Nec, puto, de Celerina veri simile quidquam dici potest præter ea, quæ hic habentur v. 69 fq. Quod Stilichonis filiam facit Claverius, mera hariolatio est.

3 *Dux ille*, forte Magister Officiorum, vel Primicerius Notariorum. Nomen *Ducis* late patet. Rationes officiorum & ordines non semper iidem. Vid. ad v. 82.

XXXI

XXXI

EPI THALAMIUM

- F**orte Venus blando quæsitum frigore somnos
 Vitibus intexti græmio successerat antri,
 Densaque fidereos per gramina fuderat artus,
 Acclinis florum cumulo. crispatur opaca
 5 Pampinus, & mites undatim ventilat uvas.
 Ora decet neglecta sopor, fastidit amictum
 Aestus, & exuto translucent pectore frondes.
 Idaliæ juxta famulæ, triplexque vicissim
 Nexa sub ingenti requiescit Gratia quercu.
 10 Pennati passim pueri, quo quemque vocavit

Umbra,

1 quærens MS. somnum ante Heinsf. 2. 3 successerat ante Claver.
 secesserat MSS. 4 acclivi Vien. acclini al. pro florum, foribus
 it. floribus MS. 5 vitem sudantem ventilat uvis ante Heinsf. mi-
 res sudanti v. uva MS. multos sudantem MS. musto vitem sudantem
 MS. unde & musto sudantem ventilat uvam conj. Heinsf. mires
 undatim vent. uvas ex MS. Claverii Heinsf. 7 cestus conj. Heinsf.
 excusso MS. 10 quacunq; Cuj. vocabat MS. vocarat conj.
 Heinsf. Mihi placeret vocaret.

4 Opaca pampinus recte dicta a nostro, si bene Servius ad Virg. Ecl. 7. 58 monuit, Varronem genere feminina hujus nominis uti frequentius. Quatenus exstat Varro hodie, non puto exstare exemplum. Sed esse dicunt etiam apud Apollinarem Sidonium. Columellæ 3. 18. 4 sunt pampini, quos rusticici vocant racemarios

5 Undatim, ut uvæ a vento motæ arcum describant, qualem undæ.

6 Fuit, credo, in mente Poëtæ illud Nafonianum Forma viros neglecta decet. Ceterum Hypallage videtur hic usus esse noster: non tam sopor decet ora neglecta, quam hæc soporem.

7 Aestus respondet consilio Veneris v. i frigore querentis formosus. Cestus decet ille quidem Venerem, sed nisi fallor, non valde decet hunc locum. Frondes translucent pectore, h. e. transmittunt lucidum splendorem nivei pectoris.

8 Idaliæ famulæ, Nymphae, quarum omne genus cognatum, & familiare, & prope dixerim peculiare, Veneri. Triplex Gratia, tres Gratia nexis etiam dum quiescunt, implexisque brachiis.

11 Fluitant remisso plane aëro, ut is agitari a vento possit, arcu immoto.

- Umbra, jacent. fluitant arcus, ramisque propinquis
 Pendentes placido fuspitant igne pharetræ.
 Pars vigiles ludunt, aut per virgulta vagantur.
 Scrutantur nidos avium, vel roscida læti
 15 Mala legunt donum Veneris, flexusque sequuntur
 Palmitis, & summas pennis librantur in ulmos.
 Defendunt alii lucum; Dryadasque procaces
 Spectandi cupidas, & rustica Numina pellunt,
 Silvestresque Deos. longeque tuentibus antrum
 20 Flammea lascivis intendunt spicula Faunis.
 Cum subito varius vicina clamor ab urbe,
 Et fausti juvenum plausus, mixtæque choreis
 Auditæ per rura lyræ, Celerina per omnes
 Italiæ canitur montes, omnisque maritum
 25 Palladium resonabat ager. pervenit ad aures
 Vox jucunda Deæ, strepituque excita resedit,
 Et reliquum nitido deterfit pollice somnum.
 Utque erat indigesta comas, turbata capillos,

Mollibus

11 propinquant ante Claver. propinquis etiam Cuj. 12 prudentes
 ante Claver. pendentes etiam Cuj. pendunt & MSS. 13 pervigiles
 l. & per MSS. nidos alii aut vagantes vel vagati scrutantur, aut
 vagantur scrutati conj. Heinsf. 15 flexumque MS. flexumve conj.
 Heinsf. 17 lucos MSS. luco conj. Heinsf. Vid. ad 22, 389. 18 in-
 spectant cupidi Cuj. 23 rubæ MS. 28 utque erat interjecta
 editi omnes. Utque fuit intexta, interjecta, intectæ, detectæ, turbata,
 merita, incomta, impexa: Utque erat intexta, intectæ, intertexta in
 MSS. unde indepexa vel indigesta conj. Heinsf.
 turbata papillas MS.

12 Audaci Metaphora sic descri-
 bit tenuem luculam a pharetra &
 sagittis percussam, imaginem
 animorum amantium nunquam
 plane quietorum, sed lene certe
 quiddam ac molle fuspitantium.

14 Roscida mala non simpliciter
 a rore madentia; calor enim &
 æstus vitandi causa antrum subiit
 Venus (cf. v. 47): sed ipsa amœ-
 nitas videtur hoc epitheto signari,
 sive sit a matutino frigore & hu-
 more, quem proprie designat, sive

ab alia causa, ut roscida mella,
 poma &c.

26 Residere ἀνακλιθεῖν proprie
 dicuntur, qui a decubitu caput &
 pectus attollunt.

28 Non valde mihi placet hic
 versus, ut ταυτολόγος nimium:
 meliorem tamen ex illa silva va-
 rietatis, quam dedit Heinsius,
 eruere non possum: nec videtur
 ipsi, summo poetæ, succelsisse.
 Singula pulchra sunt, indigesta
 comas, & turbata capillos: conjun-

&c

- Mollibus exsurgit stratis, Hymenæon & omne
 30 Agmen, & innumeros Hymenæum poscit Amores.
 Hunc Musa genitum legit Cytherea, ducemque
 Præfexit thalamis: nullum junxisse cubile
 Hoc sine, nec primas fas est attollere tædas.
 Conspicitur tandem. Platano namque ille sub alta
 35 Fusus inæquales cera texebat avenas,
 Mænaliisque modos, & pastoralia labris
 Murmura tentabat relegens, orisque recurſu
 Diffimilem tenui variabat arundine ventum.
 Restitit, ut vidit Venerem, digitisque remissis
 40 Ad terram tacito defluxit fistula lapsu.
 Dulce micant oculi. niveas infecerat igni

Solque

29 assurgit ante Heinſ. Deinde interque ſuorum Agmen - quærit Heinſ.
 1 cum Claver. & vii MSS. revocatque ſuorum MS. procul ecce
 ſuorum MS. poſt lacunam Inde per immenſos Hy. quærit amores MS.
 pro quærit, poſcit MS. pro interque ſuorum, Hymenæus & omne MS.
 unde lectionem, quam dedimus, effingit Heinſ. Commendat illam repetitio
 & difficultas. 30 in numeris - Amoris Rapſel. ex conj. 32 via-
 xiſſe ante Heinſ. 38 diſſimilis tenuem vulg. 40 ſtatu MS.
 41 interſerit MS. hinc niveis interſerit ignem -
 genis conj. Heinſ.

ſta offendent. Qui voluit turbata
 papillas, ille obliſciſcebat, de
 Venere ſermonem eſſe, non de
 vetulæ alicujus pannuceis uberi-
 bus. Quomodo ex indigeſta, ver-
 bo rariuſculo, interjeſta vel inter-
 texta, in ſcriptura Langobardica,
 ortum ſit, intelligere mihi videor.

29 Venus, quæ auდიſſet Hyme-
 næum, h. e. nuptiale carmen, &
 clamores gratulantium, cupida &
 alacris Deum Hymenæon primo in-
 diſcretim poſcit totum agmen, h. e.
 toti agmini imperat, Vocate mihi
 Hymenæon! Deinde, cum impa-
 tientia non ſtatim ſatiſfieret, uni-
 cuique Cupidinum circa ſe luden-
 tium ſingulatim, innumerisque
 adeo, dat hoc negotium, & ipſa
 mox inventum alloquitur.

31 Muſa (ſive ea Calliope fuit,
 ſive Uranie) genitum Hymenæum

facit etiam Martianus Capella in
 pr. Tu, quem pſallentem thalamis,
 quem matre Camena Progenitum
 perhibent, copula ſacra Deum. De-
 inde, ſeu tibi quod Bacchus potui
 eſt placuiſſe chorcas, cantare ad the-
 lamos ſeu genetricis (Veneris)
 habet. Nempe luxuriatur hic etiam
 Mythologia. Qui eam perſequi
 velit, inſpiciat laudatos ad Hygi-
 ſ. 273.

33 Attollere tædas ſolemne nu-
 ptiarum. Vid. 5. 97.

35 Syringa, qualem Pan, Mænſi
 Arcadiæ montis incolæ, habet,
 ſeptem fiſtulis inæqualibus con-
 ſtantiem, componebat. Pan me-
 moratur etiam v. 48 Lycei nomine.

40 Tacito lapſu, quia deſcendit,
 h. e. non cecidit uno impetu, ſed
 lubrico motu ad veſtem vel mem-
 bra adeo Hymenæi deſcendit.

Solque pudorque genas: dubiam lanuginis umbram
Cæsaries intonsa tegit. Prior ipsa silentem
Compellat: „Numquam ne, puer, dilecta relinques

- 45 Carmina? maternis numquam satiabere donis,
Dedite Musarum studio, nimiumque parentis
Aemule? quid medio tecum modularis in æstu?
Jamne tibi sordent citharæ? jam lustra Lycei,
Atque pecus cordi, redituraque rupibus Echo?
50 Huc ades, & tanta nobis ediffere causas
Lætitiae. cui pompa toro tam clara resultat,
Quæ nova dotetur virgo, patriamque genusque
Pande, quibus terris orti, quo semine ducti.
Haud ignarus enim: nec te connubia fallunt
55 Ulla. tuo primæ libantur fœdere noctes.,
Ille refert: „Equidem dudum te, Diva, morantem
Mirabar, quid adhuc tanti secura maneres

Conjugii.

49 jainque pecus MSS. atque nemus MS. & Cuj. jamne nemus conj.
Heinsf. 50 tantas, tacitæ, tandem MSS. 51 quæ pompa vulg.
cui etiam Cuj. 55 tuo cunctæ Cuj. 56 morari MS. 57 quod
adhuc ante Heinsf. 2, qui formulam illustrat
exemplis.

42 Dubiam lanuginis h.e. novæ bar-
bæ umbram pulchre dixit. Sed quo-
modo convenit, quomodo pictor
exprimet, quod sequitur Cæsaries
regit? prima lanugo exoritur, &
primum conspicua est in labio su-
periore: an illum quoque locum
regit cæsaries?

46 Parentem matrem intelligit?
Sed tamen Bacchus quoque, quem
Patrem quidam assignant Hymenæo
ap. Serv. ad Aen. 4, 127 muscus est,
& amat tibias.

48 Cithara urbanus magis &
sedatior cantus: ribiarum genus
magis clamorū, simplicius idem,
pecorūque & campis aptius. Ho-
merus tamen Il. 2, 495 αὐλὴς &
φάρμαγγας in Hymenæo, hoc est
cantu & strepitu nuptiali conjun-

git. Psallentem hoc est αὐτὰριζόντα
facit Capella loco, quem modo
laudabam ad v. 31.

51 Resultare ad sonum & strepi-
tum pompæ refertur, quem au-
ribus perceperat Venus. Et ha-
bet domicilium pene vnicum hoc
verbum in tali sono, & clamore
multitudinis, a silvis, rupibus,
tectis relato: quod intelligit qui
Thesaurum nostrum volet inspicere.

55 Libare est degustare, primum
gustum capere. Non libant con-
jugii voluptates prius novi mariti,
quam Hymenæi h. e. nuptiarum
sedus ictum sit.

58 Mundantur & commendantur
Veneri conjugia, ut origo inde
novæ stirpis exultat.

- Conjugii. Non parva tibi mandatur origo.
 Fascibus infignes, Et legum culmine fulta
 60 Convenere domus, Et qui lætissimus orbi
 Sanguis erat. Rubris quæ fluctibus insula latrat?
 Quis locus Aethiopum? quæ sic impervia fama
 Secessit regio, quo non rumore secundo
 Palladii penetravit amor, mentisque benigna
 65 Temperies, doctique sales, Et grata senectus?
 Per cunctos iit ille gradus, aulaque labores
 Emensus, tenuit summæ fastigia sedis,
 Eorum stabili moderatus jure Senatum.
 Hic splendor juveni. Cunabula prima puellæ
 70 Danubius, veteresque Tomi. Mavortia matris
 Nobilitas*

60 lætissimus ante Heins. orbi MS. 61 fluctibus vulg. fluctibus etiam Cuj. 62 qui locus MS. 63 successit vulg. secessit etiam Bas. marg. 64 penetravit malit Heins. et ego. benignæ ex MS. uno Heins. 65 terga senectus MSS. hinc terga conj. Heins. amica MSS. 67 tenuis al. 69 hinc malit Heins. juvenum ante Clav. 70 Marti, Martis MS. patris vel patri conj. Heins.

59 *Fastes* consularem familiam norant: *Legum culmen* est Præfectura Prætorii. Vid. ad 29, 193.

61 *Latrare* de sono fluctuum a faxis percussorum dici, vel illa Scylla nos monere potest, quam fama secuta est, *Candida succinctam latrantibus inguina monstris* &c. Virg. ecl. 6, 75. Sic noster 33, 148. *Rubros fluctus* esse mare Erythræum, s. Orientalem omnem Oceanum, cum reliquo usu poëtæ nostri convenit, V. G. 5, 242.

67 Præfecturam Prætorii per Orientem, vel Præfecturam urbis novæ Romæ s. Constantinopolis ita signari, monuit Barthius. Sed suntne hæc *fastigia summæ sedis*? Estne Præfecti Prætorii vel urbis Senatum moderari? Aut egregie fallor, aut hæc Consularia signa sunt. Et tamen Palladium Consulium alium non habent Fasti, præter illum Junium Quartum Palla-

dium, qui cum Imp. Fl. Theodosio jun. Aug. VII. Consul fuit A.C. 416. Utrum hoc tempore superfuert Claudianus, utrum laudare Stilichonem (quod hic sit v. 93) octo annis ante puniitum, ausus fuerit? mihi, ut nunc est, N. L. Poëtæ quidem nostri stilum, virtutes, vitia agnoscere mihi hic videor. Nec me valde mover quod abest hoc carmen in exemplaribus primæ editionis Vicentinae.

70 *Veteres Tempus* non modo ab Ovidii exilio nobiles, sed ab antiqua Abyrti fabula, quæ urbi nomen dedisse ferebatur, quam narrat Ovid. Trist. 3, 9 & ita claudit, *Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo Membra soror fratris consecuisse sui.* Cererum *Mavortia matris nobilitas* est, quia e gente bellicosa Getarum, qui vir fortis & militibus carus Celerinus.

- Nobilitas spoliis armisque exultat auitis,
 Immensamque trahit Celerini robore lucem,
 Qui quondam Meroën iussus Nilumque tueri,
 Cum sibi post domitas ad Parthica flumina Carras*
 75 *Sceptra daret miles, rebusque imponere vellet,
 Despexit fremitus, & prætulit otia regno.
 Respuit ingestum, quod vi, quod poscere ferro
 Posthabita pietate solent. Tum purpura primum
 Inferior virtute fuit, meruitque repulsam*
 80 *Obvia majestas. Doluit Fortuna minorem*

Se

72 Celeris de MS. 74 domitos - claros vulg. domitos - Carras, domitas Carras, Caras MS. domitas ad Parthica flumina Carras Claver. suffragante historia. obitus & P. ful. caro vel claros MSS. unde effluxit lectionem, quam dedi. 77 incestum vulg. respuit, incestus quod Claver. incertum Scal. hoc sceptrum conj. Delr. ingestum MSS. Barth. curis secundis, qui etiam exemplis firmat, ut Heinfs. 78 pro tum, non vulg. 79 meruitque vulg. Sed meruit etiam Cuj.

73 Celerinus avus, de majoribus certe Celerinæ sponsæ unus, secundum hæc Præfectus Aegypto debet fuisse, & post mortem Cari, fulmine ut ferebatur, apud Parthos occisi, ab exercitu salutaris esse Imperator, quem honorem moderate ac sapienter deprecatus est. Utrum hoc ab alio quoque sit traditum, valde dubito. Hoc potest fieri, si valde senex fuit, cum deferretur illi imperium, ut idem sit Caspidius Celerinus, cujus senatoriam sententiam refert Capitol. Maximin. extr. Celerinus & avia illius Celerina Martyrio coronata sunt apud Cyprianum Epist. 39. Rem ipsam, & lectionem Heinfsianam unice firmat laudatus ab illo Sidonius Car. 23, 90 Nam quis Persidis expeditionem, Aut victricia castra præteribit Cari principis, & perambulatum Romanis legionibus Niphaten Tum cum fulmine raptus (sic leg. pro captus) Imperator Vitam subminibus parem peregit.

76 Fremitus proprium nomen exprimendis vocibus multitudinis concitatæ.

77 Ingestum cum vehementia quadam & importunitate adeo oblatum: ut ingerere se dicuntur, qui calide nimis & importune petunt honores. Plin. Pan. 86, 2 Præfectum Prætorii non ex ingerentibus, sed ex subtrahentibus legere.

79 Meruit repulsam, rulit, nullo respectu dignitatis, pro ingenio sæculi jam Pliniani. Obvia majestas, imperium, quod se ultro obtulit, h. e. ab his, in quorum manu erat, oblatum est.

80 Fortuna doluit se minorem esse, ἐντιμωτέρα, dum concessit & permisit se viro, qui eam vel amplecti ac retinere posset, vel, quod fecit, aspernari. Amat Græcari, hoc est Græcissare, noiter. Sed fateor, mihi magis probari vulgatum confessa.

K. k

- Se concessa viro. Magnum delata potestas,
 Majorem contempta probat. Cognomina jussit
 Plena ducum genitor. Paulatim vectus ad altum
 Princeps militiæ, qua non illustrior exstat*
- 85 *Altera: cunctorum tabulas assignat honorum,
 Regnorum tractat numeros, constringit in unum
 Sparsas imperii vires, cuneosque recenset
 Dispositos: quæ Sarmaticis custodia ripis,
 Quæ sævis objecta Getis, quæ Saxona frenat*
- 90 *Vel Scotum legio. Quantæ cinxere cohortes
 Oceanum: quanto pacatur milite Rhenus.
 Casta domus, sincera fides, industria sollers.
 Elegit Stilicho. nihil ultra laudibus addi
 Judiciove potest. tali nubente puella*
- 95 *Nonne tibi cessare nefas? duc protinus omnes,*

Duc

81 concessa & pro delata, delecta ante Heinsf. 83 diem MS.
 ducit MSS. unde ducis conj. Heinsf. 84 quo - Alter ante
 Heinsf. 85 ac signat conj. Heinsf. 86 regnorum tractat nu-
 meros, cuneosque recenset. Sparsas imperii vires constringit
 in unum Depositum ante Heinsf. 88 dispositis Cuj.
 90 quantum vulg. 91 quantum vulg. quantæ &
 quanto etiam Cuj.

82 Adhuc de avo Celerinæ, sive
 is proavus fuit, aut quiscunque
 majorum. Jam de patre. Is *jussit*
plena ducis cognomina h. e. ad
 ducatum ordinis sui pervenit. Nec
 plane probare possum, sed minus
 etiam refellere Jac. Gothofredi opi-
 nionem, qui ad C. Theod. to. 3
 p. 110, a. *Militiam* intelligit Pala-
 tinam, & Celerinæ patrem facit
 Primicerium Notariorum, cujus
 muneris rationes hic satis accurate
 describuntur. Talem virum hodie
 forte vocent nostri Præsidem
 Cancellariæ, militaris præsertim.

85 *Tabulas honorum* hic intelli-
 gam principales codicillos, quibus
 imperium, honos, aut potestas quæ-
 cunque mandatur, quales habemus
 Varias illas Cassiodori; reliqua
 pertinent ad notitiam, &

summariū illud imperii vel bre-
 viarium, cujus ope uno velut ob-
 ruitur intelligi possent opes imperii,
 & illud magnum corpus membris
 omnibus suis melius administrari.
 Hujus Notitiæ exemplum horum
 ipsorum temporum, non illud cor-
 ruptionis expertus, sed tamen quanti-
 vis pretii, exstat hodie a Guido Pan-
 cirolo & aliis qua emendarum qua
 explicatum. Poëta illa modo ca-
 pita memorat, quæ cum re mili-
 tari conjuncta sunt. Notitia illa
 ad reliquas etiam imperii partes ex-
 tenditur.

93 Hæc, ut dicebam ad v. 67,
 vix videntur scribi potuisse post
 casum Stilichonis & vivo Honorio.
 Sed quando veritatem in tenebris
 a luce historiarum relinqui, non de-
 sunt viæ per conjecturas elabendi.

Duc age. marcentes cupio quassare coronas,

Et vibrare faces, & noctem ducere ludo.

Hæc quoque non vilem mihi fistula commodat usum,

Responsura choris., Vix hæc Hymenæus. at illa

100 Fontibus abluitur gelidis, legemque capillo

Reddit, & ornatum formæ: prelisque solutæ

Mira Dioneæ sumit velamina telæ.

Floribus exstruitur currus: jugâ floribus halant.

Florea purpureas adnectunt frena columbas.

105 Undique concurrunt volucres, quæcumque fremente

Permulcent Athesin cantu, quas Larius audit,

Quas Benacus alit, quas excipit amne quieto

Mincius ereptis obmutuit unda querelis.

Eridani ripas, & raucæ stagna Padusæ

110 Diffugiens nudavit olor. Lætantur Amores,

K k 2

Frenatis-

98 jam fistula MSS.

populisque ante Claver.

102 Cleonæ reddit MS.

Gracismum dicit Heinfs.

lit Heinfs.

101 peplisque, peplumque, præliisque MSS.

pplique Cuj. polita vel solutis conj. Heinfs.

miracula MSS.

103 cutrum MSS. quem

105 frementem vulg.

108 abruptis ma-

109 rauci MS.

110 viduavit

malit Heinfs.

96 Quod dicit *marcentes coronas*, indicat, se continuare velle nuptialem hilaritatem, dum marcescant ab æstu & vapore corporum coronæ.

98 *Fistula* vel *Syrinx*, in qua compingenda occupatum Venusprehenderat v. 35.

101 De hoc genere preli Sen. de Tranquillit. An. 1 Non ex arcula prolata vestis, non mille ponderibus aut tormentis splendere cogentibus pressa. In suavi odore describendo Mart. 11, 9 De Pallatinis dominæ quod serica prelis spirant. Ammia. 28, 4 Solutis pressoribus vestes lacerantes arbitra. Et tamen mihi in Dea non placet operosa hæc machinatio.

102 *Dionea tela*, quam Dione mater Veneri noverat texueratque.

105 Luxuriat more suo Poëta in advocandis & congregandis undique circa Venerem avibus, pulchritudinis, levitatis, salacitatis causa huic choragio aptis. Porro aquas Italiæ Alpibus vicinæ memorat, ut indicet in illa parte, Mediolani forte, ubi tum aula, celebratas esse nuptias.

108 *Querelas* avium, speciatim luscinarum, vocari, solemne est: & *Queruntur in silvis aves* Hor. Epod. 2, 26.

109 *Raucam* vocat *Padusam*, Padus f. Eridani ostium, ob id ipsum quod raucis cynotum strepitu petsonet. Virg. Aë. 11, 458 *Piscosæ amne Padusæ* Dant fontem rauci per stagna loquacia cyni.

Frenatisque truces avibus per nubila vestī
 Ostentant se quisque Deæ, magnoque tumultu
 Confligunt; promique manus in verbera tendunt,
 Atque impune cadunt. Lapsus meliore volatu
 115 Consequitur, vincitque suos auriga jugales.

Ut thalami tetigere fores, tum vere rubentes
 Desuper invertunt calathos, largosque rosarum
 Imbres, & violas plenis sparsere pharetris,
 Collectas Veneris prato, quibus ipse pepercit
 120 Sirius, & teneras clementi sidere fovit.
 Gemmatis alii per totum balsama tectum
 Effudere cadis, duro quæ sancius ungue
 Niliacus pingui defudat vulnere cortex.
 Aggreditur Cytherea nurum, flentemque pudico

Detra-

114 lapsu meliore volantes *valg.* *Versus hic & 115 erant transpositi.*
 116 timuere rub. *Cuj.* 117 invergunt *conj. Heinfs. & citat se ad Ovid.*
Pont. 1, 9. 54. 118 canistris *malit Heinfs. vid. Not.*
 124 virum *primæ editt. nurum etiam Cuj.*

111 Mira suavitas & Alexandrinæ
 quædam deliciæ in frenatis avibus,
 in nomine truces, & in eo quod ostentant
 se quisque Deæ. Huc mihi pictor
 aliquis ingeniosus, qui cum poëta
 cœret. Illud truces in mentem
 mihi revocat Alexandrini archerypi
 Callimachi leporem, qui de
 Hymenæo Ἡδὲ καὶ κυράων, inquit
 H. in Delum 297, μορμύσσειται.
 μορμύσσειται est gestu quodam, &
 pronuncianda voce μορμύ pueros
 terrere leviter, ut paullo post videant.
 Sic puellas terret Hymenæi mentio.
 Sed reliqua etiam hujus loci sunt dulcissima.

114 Impune cadunt de suis velut
 equis, avibus, quia ipsi volucres,
 qui superare volatu aves possint.

116 Rubentes non uno colore.
 Vid. ad 29, 7.

118 Dulcis quidam lusus, quod
 de pharetris modo Amores non sagittas
 spargunt terribiles, sed violas.

123 Niliacus cortex balsami non
 accurate, sed licentia poëtarum
 dictus videri possit qui vicina loca
 permutare sibi religioni non ducant.
 Plin. 12, 25 Balsamum hæc
 terrarum Judææ (circa Hierichuntem
 Just. 36, 3) concessum. Et 6, 32
 Fastidit balsamum alibi nasci.
 τῷ αὐλῶν. τῷ περὶ Συρίαν soli
 etiam assignaverat Theophr. 9, 6.
 Verum salva res est: cum Aegypto
 etiam communicavit hanc laudem
 Dioscorides 1, 18. Quin ex Aegypto
 & Arabia illatum Judææ non
 improbable est. Vid. Jo. Bodeus
 a Stapel ad Theophrasti l. c. p. 997 sq.
 Nec falli hac in re potuisse
 Alexandrinum Poëtam, & virum
 doctissimum, facile credas.
 Quod ungue sancius cortex hic memoratur,
 Plinii quoque observatio est,
 ferro vitalia hujus arbusculæ
 lædi, & Tac. hist. 5, 6, 3.

124 Nurum poëtis mulier juven-
 cula nuptiis vel jam devincta, vel
 cæcæ

- 125 Detrahit matris gremio. maturâ tumescit
 Virginitas, superatque nives ac lilia candor,
 Et patrum flavis testatur crinibus Utrum.
 Tum dextram complexa viri, dextramque puellæ
 Tradit, & his ultro sancit connubia dictis:
- 130 „Vivite concordēs, Et nostrum discite munus.
 Oscula mille sument. liveſcant brachia nexu,
 Labra ligent animas. neu tu virtute paterna
 Confidas, juvenis. non eſt terrore domanda,
 Sed precibus pacanda tibi. Concede marito.
- 135 Tu quoque, neu Scythicas inſenſis unguibus iras
 Exercere velis. vinci patiare rogamus.
 Sic uxor, ſic mater eris. quid lumina tingis,
 Virgo? crede mihi, quem nunc horreſcis, amabis.
- Dixit, & aligerâ geminos arcuque manuque
- 140 Præſtantes e plebe vocat. puer ilicet Aethon,
 Et Pyrois rutilas reſperſi murice plumas
 Proſiliunt, puroque inbutis melle ſagittis,
 Hic nuptam petit, ille virum. ſonnere reducta
 Cornua. certa Notos pariter ſulcavit arundo,
- 145 Et pariter fixis hæſerunt tela medullis.

132 animos vulg. animas e conj. Heinf.

134 placanda vulg.

137 eas malit Heinf. vid. ad 20, 156.

139 aligeros Barth. 2.

140 ex plebe Cuj.

141 diſperſi vulg.

certe deſtinata, ut Gr. *νόμος*.
Pudicum gremium matris, in quod
 præ pudore ſe puella recepit.

125 *Tumescit virginitas*. Vid.
 ad 29, 121.

127 *Flavi crines inſigne Germa-
 nicarum geſſum*. Sic de Biſſuſa
 ſua Auſo. Id. 17 p. 341 *Oculos ca-
 rula, flava comas*. Sic noſter 21,
 38 &c.

130 *Discite*, ut 22, 74. Sic 35, 368.

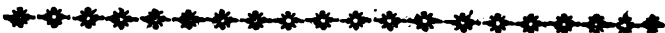
132 *Animas, τὰς ψυχὰς*, cum re-
 ſpectu ad occurrentem ſibi hali-
 tum, quæ proprie anima eſt. Plu-

ſcula dedit ad h. l. Heinfius. Ipſe
 noſter 14, 23 *Et, labris animam
 conciliantibus, Alternum rapiat
 ſomnus anhelitum*.

140 *Aethon & Pyrois* alias no-
 mina equorum Solis. Nempe *αἶθων*
 ardens, *πυρρὸς* igneus.

142 *Puro melle*, ut nihil ſit in
 hoc, vulnere amari fellis. Amor
 alias *γλυκύπικρον*.

143 *Reducta cornua*, arcum oſten-
 dunt vehementer adductum, fe-
 rientem fortiter.

XXXII

CL. CLAUDIANI

IN LIBRUM I

DE

RAPTU PROSERPINAÆ

PRAEFATIO

Inventa fecit qui primus nave profundum,

Et rudibus remis sollicitavit aquas:

Qui dubiis ausus committere flatibus alnum,

Quas natura negat, præbuit arte vias.

5 Tranquillis primum trepidus se credidit undis,

Litora securo tramite summa legens:

Mox longos tentare sinus, & linquere terras,

Et leni cœpit pandere vela Noto.

At

* Raptus Proserpine inscriptum ab auctore, putat Heinf.

3 fluctibus Cuj. alium solum habet ac descendit. Biff.

6 secreto MS.

2 Ruder remos intelligere licet
aut fabrilis arte non politos, aut,
quod præferam, novos, recens in-
ventos, quamquam ob id ipsum
quoque artis & polituræ omnis
expertes.

7 Longas sinus merito vocat,
quatenus hoc nomine venit etiam
sinus Adriaticus, Arabicus, ma-
gna maria, & totum mare medi-
terraneum a Plinio 3, 1 in quatuor
sinus, quos deinde enarrat, di-
viditur.

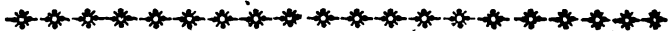
Ast ubi paullatim præceps audacia crevit,
 10 Cordaque languentem dedidicere metum:
 Jam vagus exsultat pelago, cælumque secutus
 Aegeas hiemes, Ioniumque domat.

9 in præc. al. 11 irrupit ante Heinſ. irrumpit MSS. pelagus
 MSS. exsultat Baſ. marg. Plant. marg. Heinſ. 12 Ioniasque eſt
 a Scal. improbanſe Barthio, in cujus tamen, ut & Heinſii
 exempla irrepſit.

11 *Exſultare* de omni genere in-
 temperantiæ modum excedentis
 dici, poſſunt, ſi quis dubitet, do-
 cere Theſauri etiam noſtri. *Cælum*
ſequitur nauta, dum ad arctoa ſide-
 ra navis curſum regit. *Aegeas*
hiemes etiam Statiuſ Silv. 5, 2, 5
 vocavit tempeſtates ac procellas
 in Aegeo mari propter inſularum
 & promuntiorum multitudinem
 ſolemnes & graves. *Ionium* ſub-
 ſtantiue, h. e. elliptice dicere opti-
 mi quique ſolent, etiam cum ad-
 jectivo *Immenſum*, *Magnum* &c.
 Sic noſter 8, 461. Ceterum hoc
 proœmium abruptum, ſi non trun-

catum, eſt: deſtituitur enim apo-
 doſi in hanc fere ſententiam, Sic-
 ut nautæ primi, ipſo ſucceſſu
 audaciores facti, & ultra progreſſi
 ſunt: ita ego favore & proceſſu
 minorum opuſculorum ad majora
 audenda invitatus, eo tandem
 provectus ſum, ut canere facinus
 omnium maximum, raptum Pro-
 ſerpinae, ſuſceperim. Utrum ipſe
 Poëta recitaturus hunc librum,
 abrupta adeo præfatione excitare
 auditorum attentionem voluerit,
 non dixerim. Propendit animus,
 ut credam, reliqua deeſſe.

XXXIII

CL. CLAUDIANI

DE

RAPTU PROSERPINAЕ

LIBER I

Inferni raptoris equos, afflataque curru
 Sidera Tænario, caligantesque profundæ
 Junonis thalamos audaci prodere cantu
 Mens congesta jubet. Gressus removete, profani.

Jam

- 2 Tartareo *Vien. marg.* 3 promere *ante Heinsf. præter Basf. & Claver. qui prodere, ut Heinsf. ex MSS. qui & alinnde firmat.*
 4 concussa, commota *MS. apud Dempst.*

1 Non placuisset Horatio hoc exordium; cui comparatum modestum videri potest illud quod reprehendit Art. Poët. 137 *Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum. Afflatus alias ipsi sideribus tribuitur, cum vim suam in terrestria exserunt: hic sidera afflantur ab equis Plutonis: hi enim sunt curru, & quidem Tænarius, quod Laconicè illud promuntorium spiraculum quoddam inferorum habere crederetur, per quod Cerberum eduxerit Hercules, quod refellit Pausa. Lacon. f. 3, 25. Ceterum hoc in ingressu statim annotationis nostræ monendi sunt studiosi, operæ pretium esse cum toto hoc carmine componere Callimachi Hymnum in Cererem Ez. Spanhemii observationibus illustratum, adeo mutuas sibi operas præbent duo Poëtæ Alexandrini, adeo hic etiam sui similis, superior cunctis, est Spanhemius.*

4 Brodæus Misc. 1, 4 *mentem congestam* Poëtæ comparat cum Platonica ratione, de qua in Phædone Socrates, de illa mortis *μελέτη*, qua jubet (p. 379, G) illam *ἐπίσκηψαυτήν καὶ ἐαυτὴν πανταρχοῦσά ἐν τῷ σώματι συνεγείρεσθαι τε καὶ ἀθροίζεσθαι*, & talem animam appellat (p. 381, A) *αὐτὴν καὶ ἐαυτὴν συνηθροισμένην*, collectam, congestam. Sed non profecto a corpore in se ipsam hic revocat animam noster: potius res a sensu remotas velut oculis admovent. Itaque simpliciter eo sensu accipio, quo ipsum verbum *cogitandi*, h. e. cogendi, coagitandi notiones & conferendi. Hæc credo sunt etiam *πυκνὰί φημι* Homeri, *πυκνὴ βουλὴ* c. i. g. 2.

Gressus removete profani! *ἐπίσ,* *ἐπίσ ὅτις ἀλιτρός*, vox, qua arcentur a Callimacho H. in Apoll. 1 non simpliciter *ἀμύητοι*, non initiati, ut in sacris Eleusiniis; sed Apollinis præsentia propter m-

- 5 Jam furor humanos nostro de pectore sensus
Expulit, & totum spirant præcordia Phoebum,
Jam mihi cernuntur trepidis delubra moveri
Sedibus, & claram dispergere culmina lucem,
Adventum testata Dei. Jam magnus ab imis
10 Auditur fremitus terris, templumque remugit
Cecropium, sanctasque faces attollit Eleusin.
Angues Triptolemi stridunt, & squamea curvis

K k 5

Colla

- 8 lumina vel limina MSS. fulmina conj. Meurs. Eleuf. c. 11. culmine conj.
Heinsf. 10 strepitus Gueff. 11 Cecropidum al. extollit al.
Eleusis ante Heinsf. 12 strident Clav.

Iam mentem vel vitam indigni, quod monet Spanhemius. Hic aperta ad Eleusinia sacra allusio est, quam vel ipsum nomen Eleusina vel argumentum carminis declarat: quam etiam observarunt olim interpretes in illo Aen. 6, 258 *Procul o procul este profani*.

5 *Furant*, certe simulant se furere a præsentia numinis, quo agitari se dicunt, vates. Plato Timæo p. 545, *ἡ ἰκανὸν σημεῖον, οἱ μαντικῆς ἀφροσύνης θεὸς ἀνθρωπίνῃ δίδωκεν. Οὐδέ τις γὰρ ἐν νύκτι εὐφραίνεται μαντικῆς ἐνδεὺς καὶ ἀλυστός, ἀλλ' ἢ κατ' ὕπνον τὴν τῆς φρονήσεως παιδείαν δύναιται ἢ διὰ νόσον, ἢ τινα εἰδυσιασμόν παραλῆξας*. Similia his sunt in Phædro p. 343, *G.* ubi etiam a furore, *μανία*, *μανικὴν* dictam ait, quam posteriores malo pudore in *μαντικὴν* converterint. Sed infinita sunt, quæ ad h. l. Parrhasius, Barthiusque, & ad Aeneidos 6, 47 sqq. Lacerda congesserunt. Quod est de humanis sensibus; ex eo intelligas, quid sibi velit in re tali Luca. 5, 167 ubi Apollo Phœbados *mentem priorem Expulit*, atque hominem toto sibi cedere jussit Pectore.

7 Etiam apud Callim. l. c. non palma modo Apollinis templo adfuit, sed totum templum, *ἅλυν τὸ μέλαθρον*, moveri videtur: quam rem varie illustrat Spanhemius.

Et cui hic non in mentem venit noster vates Jesaias 6, 4? Virg. Aen. 3, 90 *Tremere omnia visa repente Liminaque, laurusque Dei, totasque moveri Mons circum, & mugire adytis cortina reclusis*.

8 Naturale prope est homini Deo lucem tribuere, lucem & ignem facere Symbolum præsentis divinis. Hæc est apud nostros *δύξα κερύβη*.

10 Sic Aen. 6, 256 *sub pedibus mugire solent*.

11 Hic cogitatione & enthusiasmo poetico se transfert in Cecropiam, h. e. Atticam, poetâ, in templum Cereris Eleusiniæ, cujus sacra in primis etiam λαμπρόφορος, facum gestatione, celebrabantur, quæ memoriam contineret Cereris Proserpinam a Plutone raptam accensis facibus querentis. Vid. Meurs. Eleufin. c. 25. His enim se sacris fingit interesse, & videre quæ ibi, arte credo quadam, ostendebantur, de quibus Meurs. Eleuf. c. 11, ubi inter alia ex Plethonis Schol. in Orac. Zoroastriæ (p. 87 Gallæi) *τὰ τελεφεύοντες φανόμενα περὶ αὐτοῦ, καὶ πῦρ*.

12 Triptolemo ad feliciter impertiendam hominibus agriculturam dedit Ceres currum serpentibus alatis junctum. Vid. Apollod. Bibl. 1, 5. 2. Ovid. Met. 5, 642 sqq. Hunc representabant, arbitror, in mysteriis. Vid. infra 180 sqq.

Colla levant attrita jugis, lapsuque sereno
Erecti roseas tendunt ad carmina cristas.

- 15 Ecce procul ternas Hecate variata figuras
Exoritur, lenisque simul procedit Iacchus
Crinali florens edera, quem Parthica velat
Tigris, & auratos in nodum colligit ungues.

Ebria

- 13 addicta Caj. attrita Vic. Vien. Ald. Junt. attrita Bas. & vell.
15 ternis — figuris ante Heinfs. 16 lenisque al. lenisque etiam
Bas. marg. & Plant. marg. 17 Parthia MS. Similia
adjectiva hic colligit Heinfs.

14 *Lapsum serenum* illis tribuit, non terribilem, sed placidum, quasi demulcendos se poëtae carmini præbentibus.

15 Pergit enarrare pompam Eleusiniam. In hac est Hecate triformis, Diana, Luna s. Lucina eadem, atque Proserpina. Sed hic ut inferorum numen, & umbrarum monitrorumque regina quedam consideratur: ut in apparatu magici sacrificii moritura Dido vocat (Aen. 4, 511) *Erebun-que, Chaosque, Tergeminamque Hecaten, tria virginis ora Diana.*

16 Iacchus in his sacris vel ipse Bacchus notus alias hoc nomine, filius ex Jove Cereris, Proserpinæ s. Liberæ frater, quatenus puer adhuc est, & ideo *lenis*, nondum pugnax: vel filius Baubonis, cuiuscunque denique herois Attici puer, quem pro suo tum Ceres lactaverit. Jungi certe solent in his sacris *Ceres, Proserpina, Iacchus*. Hi Artemid. 2, 44 bonum significant initiatis, non initiatis terrorem. Eorum simulacra sunt in templo Cereris apud Atticos Pausa. 1, 2. Apud Herodot. 8, 65 clamor aliquis Eleusiniorum solemniss est *ὁ μυσαῖος ἱακχος*. Hesych. *ἢ ὡς, ἢ οἱ μεμνημένοι αἰδοῦσι*. De puero Iaccho multa Da. Heinfs. ad Clem. Alex. Cohort. ad gentes p. 17 sq. Porter. &, qui illum refellit Salmasius. ad Soli. p. 527, b sq. Neuter.

usus videtur Orphicis hymnis, ubi Iacchum *λύσιον* (nomen Lyso cognatum) & *Διτμοφόρον Διόνυσον*, eumque Eleusinae coli solitum, cani video H. 41 p. 140, & *λύσιον ληναῖον*, cum reliquis Bacchi epithetis H. 49 p. 146. Quod ibi vocatur *παυσίπους*, & *φιλάλυνος* & statim *ἐπάφιος*, illud facit, ut putem Orphicos apud Clementem versus, de quibus disceptabant magni viri, ita esse legendos: *Ὡς ἐπύσα, πῆπλος ἀνετύρατο, ὅσῃ τε πάντα Σώματος εἰδὲ πρὸντα τύπον ποῖς δ' ἦεν ἱακχος, Χῆρα δ' ἐν ῥίπτειν γὰρ ὡς βαυβὺς ὑπὸ κάλυψι*. Hæc, nisi fallor, ita convertit Arnobius L. 5 p. 175 *Sic effata, sine vestem contraxit ab imo, Objecitque oculis formatas inguinibus res Quas cava succutiens Bacchi, manu, non puerilis Olli voltus erat, plaudat, contrectat amice*. Sic certe Bacchus idemque Iacchus, *παυσίπους* fuerit, & *φιλάλυνος* respectu matris suæ; quantum ad Baubonem vero *ἐπάφιος*, a verbo *ἐπύσσω* derivato nomine, quod scite Scaliger reddidit, a tangendo *Tages*, simplicior aliquis *contrectatorem* forte dicturus erat. Non opus est hæc declarari ulterius. *Ἰακχοι οἱ μεμνημένοι ἐνδὲ, ἐκείναι οἱ ἀμύητοι*.

17 Vel edera sacis hic Bacchum declarat, & reliquus habitus, cum *thyrsa*, Quamquam de be-

Ebria Mæonius firmat vestigia thyrsus.

- 20 Dii, quibus in numerum vacui famulantur Avernī
Vulgus iners, opibus quorum donatur avaris
Quidquid in orbe perit, quos Styx liventibus ambit
Interfusa vadis, & quos fumantia torquens
Aequora vorticibus Phlegethon perlustrat anhelis;
25 Vos mihi sacrarum penetralia pandite rerum,
Et vestri secreta poli. Qua lampade Ditem
Flexit Amor, quo ducta ferox Proserpina raptu
Possedit dotale Chaos, quantasque per oras
Sollicito genitrix erraverit anxia cursu.
30 Vnde datæ populis leges, & glande relicta

Cesserit

19 Mæoniis -- thyrsis vulg. figit *Vic. Vien. Ald. Junt. fulcit Bas. Plant. Barth. firmat Claver. Heinfs. ut 7, 39.* 20 famulatur al. famulantur etiam prima edit. 21 animis Cuj. 24 gurgitibus MSS. 26 quod (s. quo) vulnere Ditem læsit Cuj. 27 ulsit (ussit) MS. *Clav. quod convenit ad Lampada.* 30 fruges ante Heinfs. qui etiam Virg. Aen. 4, 58 frugiferæ Cereri legiferam substituit. Pro &, tam MSS. ut vel cur malit Heinfs.

dera reprehenditur Claudianus a Meursio c. 27, qui ex Aristophano (*Ran.* 333) ostendit, in his sacris myrto potius coronatum. *Tigris*, h. e. pellis ejus feræ, cujus aurati ungues, ut apud Virg. Aen. 5, 352 *Tergum Gæuli immansæ leonis* -- villis onerosum, atque unguibus aureis. In modum colligere ungues intelligo, unguibus illis tanquam fibulis uti ad constringendam sub mento, vel in dextro humero pellem. De thyrso vid. 20, 205 sq.

20 Jam alloquitur Deos inferos, Maronem imitatus Aen. 6, 264 *Di quibus imperium est animarum, Umbraeque silentes, Et Chaos, & Phlegethon* &c. Famulantur vulgus, docta Synesi, & optimis quibusque usitata.

21 Philosophatur poeta more Heraclitico, nihil perire omnino e rerum natura, sed redigi in quædam quæ mori vel interire dicimus, h. e. in eam conditionem,

ubi nec visui, nec alii sensui sint exposita. Vid. v. 55 sqq.

21 *Avaræ opes*, quibus nihil decedit, sed accedit perpetuo.

26 *Lampade flectere* fila ferrea, & tubulos vitreos solent artifices. Sed an hoc modo Ditem Cupido flexerit, viderint manes Claudiani. Mihi multo magis placent conjecturæ, quas in varietate lectionis proposui.

28 *Chaos* satis declaratum est ad 5, 585. Quod *dotale* vocat, intelligimus, dotem latius patere quam apud Ictos: & comprehendere, quidquid nuptiarum causa datur mulieri. Nam *dotale Chaos* sine dubio est, quod Proserpina habet, quatenus est in matrimonio Plutonis. Sic etiam de majoribus nostris Tac. c. 18, 2 *Dotem non uxor marito, sed uxori maritus offert.*

30 Unde, ut alias, ad personam refertur: a Cerere enim occasione illius

Cesserit inventis Dodonia quercus aristis.

Dux Erebi quondam tumidas exarsit in iras

Prælia moturus Superis, quod solus egeret

Connubii, sterileque diu consumeret annos,

55 Impatiens nescire torum, nullasque mariti

Illecebras, nec dulce patris cognoscere nomen.

Jam quæcumque latent ferali monstra barathro

In turmas aciemque ruunt, contraque Tonantem

Conjurant Furiz: crinitaque fontibus hydrys

40 Tisiphone, quatiens infausto lumine pinum,

Armatos ad castra vocat pallentia Manes.

Pene

32 exivit MSS. 33 solu' careret Caj. 34 connubiis vulg.

35 nudasque marite MS. 40 infesto Basf. Plant. Barth.

infausto Vic. Vien.

illius muneris sui, frugum, leges etiam datæ: unde θεσμοφόρος, Legifera vocatur, & sacrum illi annuum hoc nomine constitutum, θεσμοφορία. Nempe cum agricultura Athenienses etiam receperunt divisionem agrorum accuratam, & limites privatorum quoque prædiorum a nemine civium violandos: porro quod quisque cultu suo, suo in agro, effecisset, hoc ipsi proprium præstare debebat resp. ut a nemine impune posset violari. Hæc legum initia, unde ad reliquam humanitatem civilitatemque progressus facilis fuit.

Ante fruges inventas glande vesci, βελανφαγόν, putabantur homines, fructu copioso, ad aservandum per hiemem apto &c. Pulchre βελανφαγόν illem cum reliqua vitæ barbarie & fœditate conjungit Horat. Sat. 1. 3. 9 Cum protrepserunt primis animalia terris, Mutum & turpe pecus, glandem æque cubilia propter Unguibus & pugnīs, dein fustibus, atque ita porro Pugnabant armis &c. Sed historiolum damus ad 36, 43. Dodonia quercus & similia poetis

placere, ut simul admonerent juniores de patriis rerum quacunque causa nobilium. In universum hoc videret consilium poetarum ab Homero inde fuisse, ut Geographiam, fundum quasi omnis historię, docerent.

32 Hinc initium quasi tractationis, in quo hoc ipsum non vel de poeticum, certe de Horatii A. P. 147. sententia est, quod rem nimis ab ovo orditur. Sed hoc philosophum & Platonis medicorumque rationibus accommodatum, quod negatum Veneris usum in furorem exire ponit: hunc furorem tumida ira signat: Dux Erebi vocat Plurionem, quatenus Erebi nomine æque atque altero inferorum utitur. Ceterum hoc Erebi nomine, idem fere ac Chaos, tenebrosa rerum omnium miscela & confusio, significatur.

37 Fævale barathrum, sedes infelicitum animarum, tartarus.

40 Pinum non puto ita dici, ut totam, quemadmodum in Cerere, vel Gigante aliquo, arboris velit intelligi, sed simpliciter facem pinetum.

Parcae reluctatis iterum pugnantia rebus
 Rupissent elementa fidem, penitusque revulso
 Carcere, laxatis pubes Titania vinculis,
 45 Vidisset caeleste jubar, rursusque cruentus
 Aegæon positus arcto de corpore nodis
 Obvia centeno vexasset fulmina motu.
 Sed Parcae vetuere minas, orbique timentes.
 Ante pedes soliamque duois fudere severam
 50 Canitiem, genibaque suas cum supplice vultu
 Admovere manus, quarum sub jure tenentur
 Omnia, quæ seriem fatorum pollice ducunt,
 Longaque ferratis evolvunt sæcula pensis.
 Prima fero Lachesis clamabat talia regi,
 55 Incultas dispersa comas: „O maxime noctis
 Arbitr, umbrarumque potens, cui nostra laborant

Stamina;

42 resolutis Cuj. 46 aucto f. aucto MSS. it. Bas. marg. arctato corp.
 MS. Cuj. pectore MS. 50 fletu MSS. etiam Guelph. it. editi ante Clav.
 52 fatali MS. 53 fulis MSS.

42 Iterum, nam hæc antiqui
 Chaos conditio, cum, ut canit
 Nafo Met. 1, 19 *Frigida pugna-
 bant calidis, bumentia siccis, Mol-
 lia cum duris, sine pondere habent-
 tis pondus.*

44 Pubes Titania gigantes, de
 quibus in Gigantomachia c. 37.

46 Arctum participii ratione ac-
 cipiendum, quasi esset arctato,
 h. e. constricto.

47 Obvia fulmina, contra se
 missa, vexasset vel declinando vel
 in contrarium dirigendo, centeno
 motu totidem manuum. Nempe
 Aegæon est ἐκτόγχερος ille Il.
 A. 403 ὃν Βριδάειον καλέουσι θεοί,
 ἄνδρες δὲ τε πάντες Αἰγυῖα.

48 Quod Parcae vetuere minas,
 pulchre & decenter dictum: sed
 illa supplicatio ante pedes Plutonis
 non placet, si quidem Parcae sint
 fatum, cui Jovem & omnes Deos,
 Ditemque adeo ipsum etiam sub-

jicere solent. Sed nempe Parcae,
 ut sit in Mythologia sat frequen-
 ter, hic aliam personam sustinent,
 inferorum pars sunt, & regni
 Plutonis, filiæque adeo vel ipsius
 vel Noctis & Erebi.

49 Sic Pompejus apud Luca.
 7, 372 facit *Senatum* -- *sacros pe-
 dibus militum profernere canos*
 Genibus admovere manus anti-
 quissimum. Thetis Homericæ Il.
 α, 500 altera manu genua patris,
 altera barbam prehendit.

53 Ferrata pensa vocat pro la-
 neis, ad indicandam firmitatem
 & velut rigorem fatorum.

54 *Ferum regem*, non modo epi-
 theto perpetuo dici posse Pluto-
 nem, apparet: sed quatenus nunc
 Veneris quodam æstro ac furore
 efferatus est.

55 Hæc jam oratio habet velut
 Hymnum Plutonis, & ea philo-
 sophemata, de quibus dictum ad

- Stamina; qui finem cunctis & semina præbes,
 Nascentique vices alterna morte rependis:
 Qui vitam letumque regis. (Nam quidquid ubique
 60 Gignit materies, hoc te donante creatur,
 Debeturque tibi, certisque ambagibus ævi
 Rursus corporaos animæ mittuntur in ortus.)
 Ne pete firmatas pacis dissolvere leges,
 Quas dedimus, nevitque colus: neu fœdera fratrum
 65 Civili converte tuba. cur impia tollis*

Signa?

- 58 reponis vel resolvis Cuj. 59 seris MS. quod firmat aliunde Heinſ.
 61 certique conj. Heinſ. 62 mutantur in arxus prima edit. &
 Heinſ. ex MSS. quos meliores ait. mittuntur Bas. mittuntur in Ortus Bas.
 marg. Claver. ex MS. Janſ. Barth. 65 convelle conj.
 Scal. contumitte MSS.

5, 525. Pluto ille, Chaos, & Æons, res una eademque, confusa quædam congeries elementorum & leminum, sensus externos fugientium, e qua oriuntur, in quam resolvuntur omnia. Parcarum est, τὸν Μοῖραν, assignare unicuique horum elementorum suam sortem, μοῖραν, ortus, quem Lachesis gubernat, durationis, quam regit Clotho, & reditus in chaos, quam mortem vocant, cui Atropos præest. Qui vult eam partem antiquæ philosophiæ cognoscere penitus, illi satis puto posse fieri legenda nostra de Animabus Hippocratis & Heracliti disputatione, fertis curis exposita in Commentar. Soc. R. Gorting. To. I. Qui vero poetarum comparare virtutes voluerit, ille sextum Acneidos a v. 713 & Silii 13, 558 cum hoc nostro contendens, jucunde, si quidem sensum habeat talium, afficietur.

58 *Alterna morte*, nam quæ apud nos moriuntur, ea nascuntur Chao & vice versa.

62 *Animæ* in illa philosophia Heraclitica sunt ipsa illa prima elementa & semina rerum, v. g.

animalium, quæ si sorte quadam sua, μοῖρα, in locum & sedem sibi aptam, vasa seminalia, deferantur, ibi augescunt, h. e. explicantur in membra sua, crescunt &c. post mortem autem dispersis, quæ assumptæ fuerant particulis, in illam priorem tenuitatem redeunt, e qua per novam sortem redire illis contingit. Hæc sententia non male explicatur, siue dicas *animas in ortus mutari*, siue *mitti in ortus*: sed hoc mihi, in auctoritate pari, videtur præferendum quia magis philosophum, magis Claudiano dignum. Apud Silium *animæ celum repetunt, redeunt in corpora*. Similia plura apud Virgilium. Animæ Heraclitiæ antequam redeant in corpora, jam habent omnia membra &c. Sed etiam illud *mutare* ornauit Heinſius. Eli⁹², quisque quod placebit.

65 *Civili tuba, signis impiis*, bellum intestinum inter fratres significat. Solent illum nature ordinem, quo continentur omnia, *pacis, fœderis* similibusque nominibus indicare. Postquam enim personas fecere cælum, terram, elementa reliqua, supererat, ut tanquam personis discordiam

Signa? quid incestis aperis Titanibus auras?

Posce Jovem, dabitur conjux., Vix illa: pepercit,

Erubuitque preces, animisque relanguit atrox,

Quamvis indocilis flecti. Ceu turbine rauco

- 70 *Cum gravis armatur Boreas, glacieque nivali
Hispidus & Getica concretus grandine pennas,
Bella cupit, pelagus, silvas, camposque sonoro
Flamine rapturus: si forte adversus aënos*

Aeolus objecit postes, vanescit inanis

- 75 *Impetus, & fractæ redeunt in claustra procellæ.*

Tum Maja genitum, qui servida dicta reportet,

Imperat acciri. Cyllenius adstitit ales,

Somniferam quatiens virgam, tectusque galero.

Ipse rudi fultus folio, nigraque verendus

- 80 *Majestate sedet. squalent. immania cædo
Sceptra situ; sublime caput mæstissima nubes
Asperat, & diræ riget inclementia formæ.
Terrorem dolor angebat. tunc talia cello
Ore tonat: (tremefacta silent dicente tyranno*

Atria;

66 incestas, incestis *Vic. Vien. vell. incestas Bas. illicitas Bas. marg. & MSS.* 67 vix ille pepercit *ante Barth.* 68 elanguit *MS. Barth.*

72 *pro bella, stare Gueif.* 74 *occlusit Cuj.* 83 *horrorem MSS. & Cuj. moerorem Cuj.*

discordiam & bella, concordiamque pacem & federa assignarent. Vid. 3, 4 & 65 *it. 26, 56.*

66 *Incestos Titanas* vocat, h. e. indignos, qui in conspectum & confortium deorum, castarum mentium, admittantur.

67 *Vix dixerat illa Lachesis: & statim Pluto pepercit.*

68 *Erubuit preces Pluto, & ita tollit*, vel minuit certe poeta crimen, quod ipsi impezimur ad v. 50. Nempe sic imperitor potest jugulum præbere rebellanti exercitui.

76 *Maja genitum*, Atlantis filia, Mercurium, *Cyllenium* a monte

Arcadiæ illi sacro dictum. Hic enim *διὰ πρὸς* est & internuncius quidam *superis Deorum*, ut est Hor. Car. 1, 10, 19, *Gratus & inde* Ipse noster declarat v. 84 sq.

78 *Somnifera* est Mercurii virga, vel caduceus, non minus quam excitandis hominibus apta. Homerus *Il. ω, 343 & Od ω, 3 Τῆ δ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει, ὣς ἐθέλει, τὸς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.*

80 *Majestas* etiam ad horrorem pertinet, ut Stat. Theb. 7, 478 *de Jocaſta, Eumenidum* (Furiarum) *velut antiquissima portis Egreſſitur magna cum majestate malorum.* Sic etiam *verendus* 35, 195.

- 85 Atria; latratum triplicem compescuit ingens
 Janitor, & pressio lacrimarum fonte resedit
 Cocytos, tacitisque Acheron obmutuit undis,
 Et Phlegethontæ requierunt murmura ripæ:)
„Atlantis Tegetæ nepos, commune profundis
 90 *Et superis numen, qui fas per limen utrumque*
Solus habes, geminoque facis commercia mundo,
I celeres proscinde Notos, & jussa superbo
Redde Jovi. Tantumne tibi, sævissime fratrum,
In me juris erit? sic nobis noxia vires
 95 *Cum cælo Fortuna tulit? num robur & arma*
Perdidimus, si rapta dies? An forte jacentes
Ignavosque putas, quod non Cyclopia tela
Stringimus, aut vanas tonitru deludimus aures?
Nonne satis visum, quod grati luminis experts

Tertia

85 tartara Gæls. 87 Cocytus vulg. 91 pro mundo, cælo Gæls.
 92 i celer, & ante Heins. qui recepit emendationem Barth. 94 si
 nobis. -- non robur ante Barth. & Heins. 98 spargimus MSS.
 vano MS. vanas hominum Basf. auras al.

99 pro grati, superi MS.

86 Alludit ad etymon. Κωνυ-
 ρός ploratus, lacrimæ.

89 Tegetæus, quod Tegez, quæ
 Arcadiæ urbs fuit, præ ceteris
 coleretur. Cf. ad v. 76.

91 Non simpliciter absurda est
 lectio, quæ pro mundo ponit cælo.
 Nam præterquam quod synonyma
 sunt, etiam inferi solæque suum,
 sua sidera norunt Aen. 6, 641.

92 Proscinde Notos, potest inso-
 lens videri: & posset aliquis inal-
 le Præverte Notos, velut est apud
 Stat. Theb. 1, 293 in eadem re Præ-
 cede Notos. Sed proscindere hic
 est idem quod alias secare: Notos
 autem pro aëre vel æthere dixit.
 Utrumque illustret Virgilius Aen.
 4, 257 ubi de Mercurio, *Litus ave-
 nusum Libya, ventosque secabat.*

Stat. Theb. 8, 717 de fraxino l
 hasta, *Ecce secat Zephyros.* Idem
 6, 388 *Claraque per Zephyros etiam*
nunc semita lucet, qua Apollo ierat.
 Eadem etiam declaravimus illud
 v. 185 *Nunc spicis Zephyros tra-*
nant, & illud 36, 3.

93 Tulit, abstulit, ut in illo
 Virg. Ecl. 9, 51 *Omnia fert ætas,*
animum quoque. Vires respondent
 Homérico *ἄλαν*, quo victoriam
 notat.

96 Dies rapta Plutoni, ut suis
 inferis contento, hanc lucem, hoc
 cælum nostrum videre non liceat.

97 Cyclopia tela, fulmina quæ
 Cyclopes fabricantur Jovi, quam
 fabricam pulchre describit Virg.
 Aen. 8, 426.

- 100 *Tertia supremæ patior dispendia sortis,
Informesque plagas; cum te lætissimus ornet
Signifer, & vario cingant splendore Triones?
Sed thalamis etiam prohibes? Nereia glauco
Neptunum gremio complectitur Amphitrite.*
- 105 *Te consanguineo recipit post fulmina fessum
Jano sinu. Quid enim narrem Latonia furta?
Quid Cererem, magnamque Themis? Tibi tanta creandi
Copia: te felix natorum turba coronat.
Ast ego deserta mærens inglorius aula*
- 110 *Implacidas nullo solabor pignore curas?
Non adeo toleranda quies. Primordia testor
Noctis, & horrendæ stagna intemerata paludis,*

Si

100 pro sortis, noctis *Gnelf.* 102 Lucifer *Gnelf.* 103 thalamos
primæ edit. Sed thalamis jam *Baf.* Nereida – Neptunus – Amphi-
triten *MS.* 106 quid enim *Lat.* furta referrem *Gnelf.*

100 Sorte divisum mundi imperium inter fratres Jovi cælum evenit, Maria Neptuno, Tertia & ultima (hanc *supremam* hic vocat) Inferorum Plutoni. Describitur ista fortitio 12. O. 187 sqq. Hinc venuste Jovi adulatur Callimachus H. in ipsum v. 60 cum negat sorti tam Inæqualium rerum divisionem petmissam, sed viribus & operibus Jovis cælum debitum ait.

102 *Signifer*, Zodiacus, *Triones* septem, splendida illa ursæ utriusque sidera, quæ nunquam orbi nostro occidunt.

105 *Consanguinei*, fratres & sorores, ut in illo *Consanguineus leti sopor* Aen. 6, 278. Sic *ὁμαίμος* & *ὁμαίμων* Græcis. Juno *Jovis Es* soror & conjux Aen. 1, 47.

106 *Latonia furta*, clandestinus concubitus Jovis cum Latona, & quo Apollo & Diana nati. Vid. Callimachi H. in Delum. Cere-rem fecit matrem Proserpinæ: turpissima, & digna Plutonis criminatione, historia est apud Ar-

nob. 5 p. 170. De Themide paulo abstrusius. In hymno Orphico 42 p. 140 vocantur filiæ Themidis & Jovis tres Horæ, Eunomie, Dice, & Irene. Sed eadem Hesiodus Theog. 901 & Apollod. 1, 3. 1 ubi ex eodem conjugio etiam Parcas natas esse docemur. Ichnæ cognomen etiam nacta est Themis ex causa amatoria, quam refert Steph. Byz. Voc. 1xvii. Themis cælestem *Σωτήρος ἀρχαίων Διός* appellat Pindarus apud Clem. Alex. Stromat. 5 p. 732, 4 Pott.

111 *Primordia noctis*, illam *Noctem*, Erebum, equo nata omnia: cui occasionem dedisse videtur illud Mosaicum *ערב וקרא* & deinde *וירא את*. Hinc dictum *πρωθυμία* gov. A nocte diem incipiunt hodie Judæi & olim Aegyptii atque Attici. Vid. Lindebr. ad Alex. ab Alex. 4, 20 pt.

112 *Intemerata stagna*, quæ semel trajecta nemo rediit. Nam temerare est quocunque modo violare.

*Si dicto parere negas, patefacta ciebo
Tartara. Saturni veteres laxabo catenas.*

- 115 *Obducam tenebris lucem: compage soluta
Fulgidus umbroso miscebitur axis Averno.,,*

Vix ea fatus erat, jam nuntius astra tenebat.
Audierat mandata pater, secumque volutat
Diversos ducens animos, quæ tale sequatur

- 120 *Conjugium, Stygiosve velit pro Sole recessus.
Certa requirenti tandem sententia sedit.*

Hennææ Cereri proles optata virebat
Unica; nec tribuit sobolem Lucina secundam,
Fessaque post primos hæserunt viscera partus

- 125 *Infecunda quidem; sed cunctis altior exstat*

Matri-

115 solem MSS. & Bas. marg.
cuius MS. ap. Burm. ad Aen. 3, 8.
placet. 120 Luce Cuj.
vigebar Cuj.

116 lucidus Guesf. 117 & nus-
119 diverso ex MS. Clazzer. quod
122 Aetnææ omnes ante Heinfs.
125 lætior Cuj.

114 Inter antiquissimas fabulas
Saturnus pater Jovis, cum Tita-
nibus reliquis conjectus in Tar-
tarum, Apollod. 1, 2. Sic, *Satur-
no tenebrosa in Tartara misso, Sub
Jove mundus erat* Ovid. Met. 1, 113.
Saturnalibus canitur a poetis, v. g.
Statio Sil. 1, 6. 4 *Saturnus compede
exsoluta.*

116 Eo ipso, quod cælum infe-
ris miscetur, redit vetus illud &
primævum Chaos.

117 *Vix ea fatus erat* Pluto, &
Mercurius jam in cælo erat apud
Jovem, legationemque pertulerat.
Pulcherrima celeritas in qua longe
superat Homeri parris repetitiones
qui recte ille quidem suæ ætatis
rationem securus est, raritatem
in primis literarum, quæ non
pateretur, sed posceret mandata
ejusmodi poni ut data sunt, ac
deinde ut perlata: sed eo ipso
his qui nunc sunt hominibus nu-
gax & iners & tardus videtur.

119 Formula *Diversos ducere
animos*, exprimere videtur illud

Homericum Il. A, 189 *διαιδέσθαι
μεταμήριον*. Dividitur velut ani-
mus certe alternis in partes di-
versas vertitur trahiturque. Ju-
piter nunc ad hanc Dearum inten-
dit cogitationem nunc ad aliam,
quæ tale tam horrible conjugium,
talem conjugem, sequi audeat,
quæ pro die & sole, pro vita apud
superos, eligat Stygios inferorum
recessus.

122 Ita firmavit *Hennæam* Cere-
rem, non *Aetnæam*, neque *Enne-
am* Heinfsius, tum Ez. Spanhemius
ad Callim. H. in Cer. v. 15 p. 624
& v. 31. ut illam rationem in hoc
opusculo sequi nihil dubitem.
Vicinia Aetnææ montis incendio
suo nobilissimi, *Hennam* & *Hen-
næam* in *Aetnam* atque *Aetnæam*
mutandi occasionem dedit. Ce-
terum de Henna urbe, de loco
vnde rapta est Proserpina, de Ce-
rere *Hennæa* vel, ut ibi vocatur,
Hennensi locus insignis est Cic. in
Verr. 4, 48 sqq. Conf. ad Sil. 1, 93.

Matribus, & numeri damnum Proserpina pensat.

Hanc fovet, hanc sequitur. vitulam non blandius ambit

Torva parens; pedibus quæ nondum proterit arva,

Nec nova lunatæ curvavit germina frontis.

130 Jam vicina toro plenis adoleverat annis

Virginitas: tenerum jam pronuba flamma pudorem

Sollicitat: mistaque tremit formidine votum.

Personat aula procis. pariter pro virgine certant

Mars clipeo melior, Phœbus præstantior arcu.

135 Mars donat Rhodopen, Phœbus largitur Amyclas,

L 1 2

Et

130 matura *Guelf.* 132 timet *Guelf.* fremunt -- vota *Cuj.*

126 Quod deest número liberorum, illud virtute & pulchritudine compensat Proserpina, quæ una matri pluris est, quam numerosa suboles.

128 *Torva* proprium pene epitheton hujus generis. *Torva facies* in tauro laudatur Columellæ 6, 20. Et ipsi Virg. Ge. 3, 51 *Optima torvæ forma bovis*. Decor quidam poeticus est, quod *vaccam* non appellat nomine proprio. *Pedibus arva nondum proterit*, quæ jugum nondum subit aut arandi causa jungitur.

129 Rem humilem, quicum Deas comparare pene indecens erat, vicissim extollit, & dignam illa comparatione cornuum illius cum Luna reddit. Hor. Car. 4, 2, 54 *tener vitulus -- Fronte curvator imitatus ignes Tertium Luna referentis ortum*.

130 *Matura toro* mihi magis placeret non modo propter Virgilianam imitationem Aen. 7, 53 *Jam matura viro, jam plenis nubilis annis*: sed quia vicina aliud significat, nempe puellam, cui jam parantur nuptiæ.

131 *Pronuba flamma*, calor naturalis adolescentiæ, qui sollicitat eos humores, quibus ad Venerem

opus est, atque adeo suadere videtur matrimonium ac nuptias, quod faciunt pronubæ.

132 Qui cupiunt vehementer, illi jam tremunt ab hoc ipso affectu: magis etiam, si in eo, quod cupias, sit alea & periculum, si pudor adjunctus.

133 Decorum observat poeta, cum in amatorum resensu omittit ipsum Jovem, de cujus in illam incestis furoribus obscena fabula est apud Arnob. 5 p. 171. Sed totum hoc de procis non antiquus mythos est, opinor, verum exornatio in poetæ nostri cerebro nata simpliciter.

135 *Donat Mars*, quantum in se est, donare vult, offert: sic largitur Apollo. Hæc observare in talibus locis, non est magni momenti: sed interdum illorum meminisse consuevit, ut cum in Evangelio Jo. 1, 9 dicitur *ὁ λόγος φωτίζει πάντα ἀνθρώπων*, vel analogia quadam aut intercedente Metaphora Luca 5, 6 *διεσπένδυτο τὸ δίπτυον*. Martis sedem esse *Rhodopen* ostendit etiam 3, 335. *Amyclæ* hic intelliguntur Laconicæ, Apollini sacrum nemus habentes, unde & *Apollineas Amyclas* vocat Statius Theb. 4, 223.

Et Delon Clarioſque lares. Hinc æmula Juno,
 Hinc poſcit Latona nurum. Deſpexit utramque
 Flava Ceres; raptuſque timens (heu cæca futuri!)
 Commendat Siculis furtim ſua gaudia terris,
 [Infidis natam laribus commiſit alendam
 Aethera deſeruit, Siculasque relegat in oras]
 140 Ingenio conſaſa loci. Trinacria quondam

Italix

137 utrumque vulg. 139 pignora omnes, qui hunc verſum habent. Sed omittit illum poſt MSS. Barth. Heinſius duo verſus omittit, quos hic uncis incluſos dedimus. Et videtur hic vel a poëta ipſo variatum, vel certatum ab emendatoribus. Claverius putabat de tribus ejusdem ſententia, & dubia electionis verſibus hunc præferendum, Infidis natam &c. Ego integram electionem permittendam lectori ratus ſum qualis fuit in impreſſis uſque ad Claverium, qui illud modo mutat, ut legat, Siculaque relegat in ora.

136 De Delo Apollini ſacra 8, 133. *Claros* Ionix, lucus, ſanum, forte urbs etiam, unde *Clarius* Apollo, qui in prædicatione opum ſuarum Ovid. Met. 1, 515 *Mibi Delphica tellus*, inquit, *Et Claros, & Tenedos, Pataraque regia ſervit*. 138 *Flava Ceres* hoc cognomen habet a colore frumenti maturi.

140 *Trinacria* nomen certe non habuit, cum adhuc continens eſſet, ſi unquam fuit, Italix, ac *τρία ἄκρα*, ſ. promuntoria nondum haberet. Breviter hic, quid de nobiliſſima illa vel hiſtoria vel fabula ſentiam, & unde quis petere poſſit reliqua, indicabo. Igitur de abrupta a Bruttis & Rhegio Sicilia, nihil innotuiſſe videtur Homero, qui *νῆσον* vocet ſimpliciter *Θρηναίην* Od. M, 127 & in terribili Scyllæ & Charybdis fabula nullam plane ejus rei mentionem faciat. Heſiodus apud Diodorum Sic. 4 extr. aggreſſum Siciliæ ab Hercule Pelorum ait, & templum ibi conſtitutum Neptuno. Nihil, quod ſciam Pin-darus. Primus, de quo conſtet, Aëſchylus apud Strabonem 6 p. 178, 18 Rhegii promuntorii &

urbis nomen a verbo *ἐπύρδα* & hac ruptura derivat. De aliis Poëtis mox videbimus. Inter hiſtoricos Thucydides 6 pr. ubi antiquitates Siciliæ perſequitur, tacet ſimpliciter. Salluſtius apud Iſid. Orig. 14, 6 p. 1177, 56 dicit *Italix conjunctam Siciliam* fuiſſe; nescio an aſſeverate. Certe Tro-gus apud Juſti. 4, 1. 1 *Siciliam ferunt — Italix adhæſiſſe*. Diodorus Sic. l. c. *παλαιὰς ἀπογραφὰς* au-ctores citat. Hi poſſunt eſſe Aëſchylus & ſuppare. Redeamus ad Poëtas. Virgilius Aen. 3, 414, Ovid. Met. 15, 290, Lucanus 3, 59, Valerius Flaccus 2, 617, Stadius Silv. 1, 3. 32, Silius Ital. 14, 11 & quis non Poëtarum? ita hujus rei mentionem faciunt, ut non poſſulent ſibi credi. Ad Poëtas porius quam Geographos referendus eſt Dionyſius *ὁ περιηγητής* v. 476, & qui auct. fabulam, Euthar-chius *παρεμβολῆς* ad eum locum. Nempe narrat a Neptuno abſciſſam eſſe Siciliam, qui gratificari vellet Acaſto (MS locaſto) Aëoli F. quo is tutius ibi poſſet habitare. Superſunt Philoſophi, quorum qui velit ſententias cognoscere, ille adeat

Italiz pars una fuit: sed pōntus & æstus
 Mutavere situm. rupit confinia Nereus
 Victōr, & abscissos interluit æquore montes:
 Parvaque cōgnatas prohibent discrimina terras.

- 145 Nunc illam socia raptam tellure trifulcam
 Opponit natura mari. caput inde Pachyni
 Respuit Ionias prætentis rupibus iras.
 Hinc latrat Gætula Thetis, Lilybæaque pulsat
 Brachia confurgens; hinc dedignata teneri
 150 Concutit objectum rabies Tyrrhena Pelorum.

L 13

In

141 *quid si pars ima?* 142 rapuit *Vien. marg.* 143 interluit *Guelph.*
 144 conjungi *Cnj.* 145 sociz raptam *Vicq. Basf. Junt. Ald. Plant.*
Claver. sociam r pta *Vic.* socia ruptam *Scal. & Barth.* 147 respicit *vulg.*
 despicit *Jansf.* protentis *vulg.* projectis, porrectis *Cnj.* respuit ex *MSS.*
Heinsf. & habet jam margo Basf. Plant. Claver. 150 littora --
 moveri *Basf. marg.*

adeat non Platonem neque Aristotelem, frustra enim fuerit; sed Strabonem L. I p. 37, 33 & 41, 30, tum Senecam *Quæst. Nat.* 6, 29. Horum & similium argumentatione potius, quam fide historicorum inductus videtur Plinius, cum 2 c. 88 *Rerum naturæ*, inquit, *avellet Siciliam Italiam*, & his similia 3 c. 8. Recentiorum *ἀνοπτων* & naturæ consultorum sententias, cum his, quæ antiqui tradiderant, habet Cluverius *Sicilia antiqua* 1, 1. Quæ nostra ætate disputata sunt, prætereo sciens. Summa esto, nihil certi habet historia, Poëtæ arripuisse videntur philosophemata non usquequaque improbabilia certe, & his affinia, quibus collegere viri prudentes, non Titi ætate primum arsisse Vestivium, licet historica fide nihil de superioribus incendiis constet.

142 *Nereus* hic ut persona fingitur, quæ fluctibus, tanquam manibus aut armis suis, repetito impetu viam sibi fecerit.

145 *Trifulcam* eodem sensu dixit, quo *triquetram* Hor. Ser. 2, 6. 55. Intelligendum est hoc epitheton ex ea notione, qua *sulcus* interdum eminentem inter fossas s. lacunas duas tractum significat, ut Pallad. Mart. 9, 11 & Georg. 1, 113. Placet hic diserte ponere, quod in Thesauris omissum video. *Sulcus*, ὄλκος, tractus est, speciatim in arvis, directus, cujus partes duæ, *lacuna*, depressa, & *stria* s. *porca*, eminens. Sed interdum generalis appellatio magis ad depressiorem partem, interdum ad altiore rem restringi videtur. Hæc rariüscula ratio est, & eo magis observanda, quia *bisulci* & *trifulci* significatio inde pender.

148 De verbo *latrat* vid. 31, 61. *Gætula Thetis*, mare quod Libyam s. Africam, alluit cujus partem habent Gætuli. *Brachia* hic sunt, quæ etiam *lingæ* vocantur, partes terræ aliquantum procurrentes in mare.

In medio scopulis se porrigit Aetna perustis:
 Aetna Giganteos, nunquam tacitura triumphos,
 Enceladi bustum, qui faucia terga revinctus
 Spiſat inexhaustum flagranti pectore sulphur.

155 Et quoties detrectat onus cervice rebeli
 In dextrum, lævumve latus: tunc insula fundo
 Vellitur, & dubiæ nutant cum moenibus urbes.

Aetnæos apices solo cognoscere viſu,
 Non aditu tentare, licet. pars cætera frondet
 160 Arboribus: teritur nullo cultore cacumen.
 Nunc vomit indigenas nimbos, piceaque gravatum
 Foedat nube diem: nunc molibus astra laceſſit
 Terrificis, damnisque ſuis incendia nutrit.
 Sed, quamvis nimio fervens exuberet æſtu,
 165 Scit nivibus ſervare fidem, pariterque favillis
 Dureſcit glacies tanti ſecura vaporis,
 Arcano deſenſa gelu, fumoque fideli
 Lambit contiguas innoxia flamma pruinas.

Quæ

153 membra ante Heinf. terga etiam Baſ. marg. 154 vulnere virus
 Baſ. marg. 155 deſectat Baſ. marg. hinc rejectat conj. Heinf.
 157 vertitur Cnj. 161 movet Baſ. marg. 162 motibus
 ante Heinf. 166 caloris Cnj.

151 Qui conferre inter ſe & Poëtarum veterum & hiſtorico-
 rum Græcorum pariter & Latino-
 rum deſcriptiones Aetnæ voluerit,
 & ingenio inde pabulum procu-
 rare, illum juvabit Cluverius in
 Sicilia Vet. 1, 8. Copioſiſſimum
 eſt Cornelii Severi de Aetna
 carmen.

153 Quæ hic de Encelado nar-
 rantur, ea de Typhoëo Pind. Pyth.
 A. 29 ſq. quem ſequuntur plures.
 Tales diverſitates in Poëtis nemo
 miratur. Noſter auctores habet
 Virgilium Aen. 3, 578 aliosque.
 Cf. 7, 159 - 161. 35, 158 præſertim
 36, 350.

161 Indigenas eleganti Metapho-
 ra, apud ſe, vel intra ſe potius

atos nimbos. Mox in laceſſi
 etiam pulchra Metaphora, quæ
 ἀναβολισμός & velitatio quædam
 eſſet illa molium varii generis
 ejeſtio.

163 Quo plus flammarum, ſumi,
 cinerum, pumicum, eructat Aetna,
 tanto intus illum minui necelle
 eſt, ſed damna etiam Aetnæ dici
 poſſunt vaſtationes illæ, quas tor-
 rentes ignei, & ejeſtamenta alia
 extrinſecus efficiunt.

166 Viciuam flammis glaciem,
 æternoque rigore Horrenter, cum
 infra ardeant, ſcopulos, canit
 etiam Sil. 14, 67 qui locus totus
 cum hoc noſtro conferri meretur.

167 Fumus fidelis, qui ut vici-
 nus bonus nihil nocet &c.

Quæ scopulos tormenta rotant? quæ tanta cavernas

170 Vis glomerat? quo fonte ruit Volcanius amnis?

Sive quod obijcibus discurrens, ventus opertis,

Offenso per saxa furit rimosa meatu,

Dum scrutatur iter, libertatemque repescens

Putria multivagis populatur flatibus antra.

175 Seu mare sulfurei ductum per viscera montis

Oppressis ignescit aquis, & pondera librat.

Hic ubi servandum mater fidissima pignus

Abdidit, ad Phrygios tendit secura penates,

L 1 4

Turri-

169 rotent -- glomeret -- ruat *ante Heinsf. pro cavernas, procellas Cuj.*

quod verum puto. V. N. 170 fluat Cuj. pro amnis, ignis ante Heinsf.

qui formulas ab aqua ad ignem translata illustrat. 171 apertis

Basf. male. 174 montivagis Cuj.

169 *Tormenta*, machinationes illæ, cum funibus contortis, intensisque validissime, deinde subito laxatis moles etiam magnæ lapidum vibrantur, & ad insigne spatium projiciuntur. Si notæ fuissent ea ætate machinæ ignivomæ, quibus hodie magna pars bellorum constat, cum his haud paulo felicius comparare illam Aetnæ pyrobolicam licuisset. Ceterum talibus locis, qualis hic noster est excusari possunt, qui *tormentorum* nomine de pyrobolis, & tubis illis ignivomis abutuntur. Quomodo *cavernæ glomerari* possint, & quid omnino hoc significet *glomerare cavernas*, cum non assequar: valde placet indicata supra lectio Cujaciana. *Procellæ* i. nubes a spiritu vehementi actæ, *glomerantur*, i. subito coguntur, densantur in volumina, & volvendæ augentur.

172 Responsurus poëta questionibus suis, primum hac uritur hypothefi. *Ventus* subterraneus, *offenso* & impedito per occultos *obices* libero meatu, *furit per saxa* &c.

174 *Putria antra*, i. fistulosa, fragilia, verbo in pumices ab ipso igni redacta, ut *putre solum* quod in pulverem facile resolvitur. Vid. Virg. Georg. 2, 204 quem declarat Columella 2, 2. 4.

175 *Alia hypothefis, Mare ignescit oppressis aquis.* Hoc recentior aliquis naturæ consultus ira forte enunciet, Parva proportionemoles aquæ marinæ, ab igne admixto & omnia illius elementa dispendente, in vaporem solvitur, qua quidem mixtione nihil habere naturam potentius & magis *ελαττωδὴν*, tum Acolipilæ tum infinitis aliis sulphurei præsertim vaporis, experimentis constat.

176 *Pondera librat* proprie, qui ea huc illuc movet ponderis explorandi causa, sed similes motus edere etiam solent, qui magna vi projicere aliquid volunt. Ita hic etiam intelligo.

178 *Abdidit*, domo sua, cujus firmitas describitur infra v. 236 sq. *Phrygii penates* domus ipsius Ceteris. Ipsa enim filia est Cybelæ, Cybelæ, Cybebes, Deæ Phrygiæ, Rheæ, Matris magnæ Deum, quibus, aliisque

Turrigeramque petit Cybelen, sinuosa draconum
 180 Membra regens, volucris qui pervia nubila tractu
 Signant, & placidis humectant frena venenis.
 Frontem crista tegit: pingunt maculosa virentes
 Terga notæ: rutilum squamis intermicat aurum.
 Nunc spiris Zephyros tranant: nunc arva volatu
 185 Inferiore secant. Cano rota pulvere labens
 Sulcatam fecundat humum. Flavescit aristis
 Orbita, surgentes condunt vestigia culmi.

Vestit

179 *squamosa al.* 180 *volucrisque per avia ante Clav.* vol. qui pervia
etiam Bas. marg. & Plant. marg. 184 *nunc leves Bas. marg.*
 187 *scindunt v. fruges ante Claver. Sed condunt v. culmi jam Bas.*
marg. pro culmi, messes MSS.

aliisque nominibus passim celebratur. Ad hanc igitur matrem suam (quod aperte dicitur 36, 115) visendam proficisci facit Cererem poëta, ut sit occasio Plutoni raptori. Ceres & Cybele telluris ambæ symbola sunt: sed Cybele in quantum ab hominibus in urbes collectis tumultuose colitur, quod indicat corona *turrita* & reliquis illius apparatus; Ceres, quatenus gerit fruges, quibus aluntur homines, quæ habet spiccam coronam & trahitur a serpentibus, terrestri bestia &c. Rursus Cybele Mater Deorum, est etiam mater Deæ Cereris.

179 *Sinuosa illa draconum*, quibus vehitur Ceres, *membra* passim in nummis exhibentur, volucrum partim sine alis, partim alatorum, tum coronatorum & cristatorum, barbatorumve. Vid. Spanhem. diff. 4 p. 211.

181 Epitheto *placidis* satis indicatur *venena* hic non intelligi noxia, sed succos potentes quidem, verum ad salutem. Sunt *ἡνίοφαγεα*, qualia etiam Aesculapii & Hygez serpentes fundunt.

182 *Maculosum*, deposita quasi macula, & nota turpitudinis, etiam ad pulchritudinem pertinere, vel illa *maculosa tegmine*

lyncis velata venatrix Virgil. Aen. 1, 327 docet. Hoc universim in lectione veterum debemus meminisse (quod copiose disputat l. c. Spanheimius) serpentes, dracones non horribilem bestiam, sed placidum animal. quin amatorium, sub cujus specie apud Olympiada se insinuaverit Hammon Jupiter. Itaque *ὑπαιδαίμων*, bonus genius, hac figura exhibebatur. Ita ille anguis, quem dubitat Aeneas, *Geniumve loci, sacralumve parentis Esse putet*, pulcher est, *Ceruleæ*, cui terga *notæ*, *maculosus & auro Squamam incendeat fulgor: cœu nubibus arcus* Mille trahit varios adverso sole colorum, Virg. Aen. 5, 84 sqq.

184 *Spiræ* sunt illi flexus, illi *sinus* unde *sinuosa volumina* tribuuntur serpentibus. Formula *Zephyros tranare* satis declarata est ad illud v. 92. *Proscinde Notus*. Add. Virg. Aen. 4, 245 ubi Mercurius *turbida tranat Nubila*: & hic 36, 3 *Zephyros illapsa*.

185 *Cano pulvis* tanto magis est, quo est sicciior. Rotæ in curru Cereris sunt pro aratro & vomere: orbita est pro sulco depresso. Suavis admodum imago. Ubique vestigia posuit Ceres, statim surgunt culmi &c.

Vestit iter comitata seges. Jam linquitur Aetna,
Totaque decrefcit refugo Trinacria visu.

190 Heu quoties praefaga mali violavit oborto
Rore genas! quoties oculos ad tecta retorfit
Talia voce movens! „Salve, gratissima tellus,
Quam nos praetulimus caelo: tibi gaudia nostri
Sanguinis, & caros uteri commendo labores.

195 Praemia digna manent. nullos patiēre ligones,
Et nullo rigidi versabere vomeris istu.
Sponte tuus florebit ager. cessante juvenco
Ditior oblatas mirabitur incola messes.,

Sic ait, & fulvis serpentibus attigit Iden.

200 Hic aedes augusta Deæ, templique colendi
Religiosa flex, densis quam pinus opacat
Frondebis, &, nulla lucos agitante procella,
Stridula coniferis modulatur carmina ramis.

L 15

Terribi-

194 raras Caj. 196 vexabere MS. actu Caj. 200 sedes augusta
plerique ante Clav. qui dedit sedes aug. quod est etiam in Bas. marg.
aedes augusta Ald. & MSS. aedes ang. Parrhaf. 201 obumbrat ante
Heinsf. 203 modulantur ante Clav. Credo passim accepisse.

189 Decrescit Trinacria ex lege
visus, qua eo minora fiunt quæ
cernimus, quo sunt remotiora.

190 Violantur genæ a lacrimis,
quia nunquam sine aliquo certe
dolore & injuria i. læsione cadunt.

192 Salve etiam in discessu digi,
ut ὕψιαυε, vel illa Aenææ vox
indicat qua Pallantis finus dimit-
tit, Salve æternam mihi, maxime
Palla, Aeternumque vale. Vale
dicit ad tempus aliquod Siciliæ
sue Ceres.

199 Fulvi serpentes ab aureo ful-
gore. Ide Phrygia est, unde Idæa
quoque mater vocatur Cybele.

200 Religiosa flex templi colendi
f. augusti est ille lapis, de quo
Liv. 29, 11 Attalus Pergami rex
Romanorum legatos -- Pestiferaem
in Phrygiam deduxit, sacruinque

ist lapidem, quam matrem Deum
esse incolæ dicebant, tradidit, ac de-
portare Romam iussit. Silicem cum
nostro poeta appellat Arnob. 6
p. 196 Ridetis -- coluisse -- Pestiferaem
silicem pro Deum Matre.

201 Pinum Deum Matri sacrum
etiam aliunde constat. Vid. Virg.
Aen. 9, 85 & hic ad 18, 277.

203 Cantum quendam pinui
tribuere antiquum est. Theocri-
tus 1, 1 Ἀδύ τι τὸ ψεύρημα, καὶ
δ' ἰνός, αἰπόλε, τήν᾽ Ἄ ποτ'
ταῖς παγαῖσι μελίσδεσσι. quod
ita vertere liceat, Dulce susurrus,
& ista canora, caprarie, pinus
Ad fontes resonans. Debet pinus
Pani, quod musica est. Ponamus
fabulam ex Geopon. 11, 10 Puella
fuit Pitys (ἰνός, pinus:) amant
illam Boreas & Pan. Cum illa
hunc

- Terribiles intus thiasî, vesanaque misto
 205 Cententu delubra gemunt. ululatibus Ide
 Bacchatur. timidas inclinant Gargara silvas.
 Postquam visa Ceres, mugitum tympana frenant.
 Conticuere chori. Corybas non impulit ensen.
 Non buxus, non æra sonant: blandasque leones
 210 Summisere jubas. Adytis gavisâ Cybelle
 Exfilit, & pronas intendit ad oscula turre.
 Viderat hæc dudum summa speculatus ab arce
 Jupiter, ac Veneri mentis penetralia nudat.
 „Curarum secreta tibi, Cytherea, fatebor.
 215 Candida Tartareo nuptum Proserpina regi
 Jam dudum decreta dari. sic Atropos urget:
 Sic cecinit longæva Themis. Nunc matre remota
 (Rem peragi tempus) fines invade Sicanos,
 Et Cereris prolem patulis illudere campis,
 220 Crastina puniceos cum lux detexerit ortus,
 Coge tuis armata dolis; quibus urere cuncta,

M

- 209 blandique vulg. 213 extendit MSS. 214 pro nudat, mon-
 strat it. pandit MSS. 218 peragit ante Heins. Sed peragi jam
 Caj. Ald. & conj. Barth. 221 falle Bas. marg.

hunc præferret, Boreas furiose ir-
 ruens perrâ illam allidit. Enasci-
 tur eo loco Pinus arbor, qua Pan
 coronari amat, quæ genit ad sta-
 tum Boreæ. Hinc Propert. 1, 18. 20
 Arcadio pinus amica Deo.

204 Terribiles thiasî propter fu-
 rorem illos choros ducentium sive
 saltantium. Verba gemunt, & ulu-
 latus ad inconditos mulierum &
 semivirorum in his sacris cla-
 mores describendos pertinent.
 Recordemur, Horatium, cum ex-
 tremum ab ira furorem describere
 vult, Car. 1, 16. 5 cum eo, quem
 Dindymene i. Cybele in his mon-
 tibus culta, incutit, comparare.
 Ibidem etiam Corybantum & ævis

i. pelvium mentio, de quibus sta-
 tim. Add. ad 8, 149. 20, 279 sqq
 ubi etiam de buxo, & 28, 259 ubi
 Cybeleia æra declaramus.

209 Leonibus junctis vectam Cy-
 belen passim videmus in nummis.
 Leo rex animalium terrestrium.
 Turritam coronam illius jam ha-
 buimus ad v. 179. cf. 24, 170.

213 Hic ergo aperitur sententia,
 quæ sedisse Jovi dicitur suprà v. 181.

221 Coge, persuade: sed forte
 simul philosophatur, & indicat
 resisti non posse armis Veneris he
 dolis. Illud me quoque leporem
 Alexandrinum habet, quo faretur
 Jupiter, se muliercularium esse.

Me quoque sæpe, soles. cur ultima regna quiescunt?

Nulla sit immunis regio, nullumque sub umbris

Pectus inaccensum Veneri. jam tristis Erinny

223 *Sentiat ardores: Acheron, Ditisque severi*

Ferrea læsciuis mollescant corda sagittis.,

Accelerat præcepta Venus: jussuque parentis

Pallas, & inflexo quæ terret Mænala cornu,

Addunt se comites. Divino semita gressu

230 *Clara. augurium qualis laturus iniquum*

Præpes sanguineo dilabitur igne cometes

Prodigiale rubens. non illum navita tuto,

Non impune vident populi: sed crine minaci

Nunciat aut ratibus ventos, aut urbibus hostes.

235 *Devenere locum, Cereris quo tecta nitebant*

Cyclo-

222 infera Cuj. 224 corpus inaccensum Bas. marg. inaccensum scribi observat etiam Paribaf. & meliores sic habere, monet, Heins. qui laudat etiam Sil. 1, 96 Inaccensi flagrant alraribus ignes. 230 candidi Bas. marg. quod probat Heins. in orbem vltg. 231 præcep. -- delabitur vltg. 234 nubibus ignes Bas. marg. 235 manebant, micabant, latebant MSS. virebant Heins. 2 ut s, 188.

224 Utrum hoc dicatur cum relatione ad fabulam, in qua sint amores Erinnyos, non dixerim. Virgines, id est nymphæ, vocat Furiæ Sophocles Aiac. flagell. v. 846. Sed Orpheus, Inter avernales band ignotissima nymphas, Ex Acheronte suo furvis peperisse sub æmris Alcalaphum, memomatur Ovidio Met. 9, 539.

228 Inflexo cornu i. arcu, quem frequenter ita signant poëtæ, in venatione uti solitam Dianam, nummi docent. Venari autem solet per Mænala etiam, Arcadiæ montana. Vid. 17, 390.

231 Cometem hic etiam aperte intelligit meteoron non consistens aliquantum, aut progressiones tardas, instar planetæ, habens: sed tale cujus sive præcep. sive præpes h. e. volucris lapsus, delapsus vel dilapsus observari uno vel

ut momento possit. Hæc quidem in hoc loco. Stabiliorem videtur facere 17, 112, sed meteoron tamen. Erat hæc tum communis fere sententia, Stoicorum præsertim, cui tamen repugnare ausus est Seneca Q. N. 7. 22 Non existimo Cometem subitaneum ignem, sed inter æterna opera natura: Et 23 Cometes omittitur spatium suum, nec exstinguitur, sed excedit. — Quid est, quare in aliqua parte calum pervium non sit? — Cometes potest sic totum habere circulum, ut in hunc (signiferum) tamen parte aliqua sui incidat: quod fieri non est necessarium, sed potest. — c. 25. Per successiones ista longas explicantur. Veniet tempus, quo posteri nostri tam aperta nos nescisse mirerentur.

233 Illud impune declaramus ad 26, 243.

Cyclopus firmata manu. Stant ardua ferro
 Moenia; ferrati postes: immanisque nequit
 Claustra chalybs, nullum tanto sudore Pyracmon,
 Nec Steropes, construxit opus: nec talibus unquam.

240 Spiravere notis animæ: nec flumine tanto
 Incoctum maduit lassa fornace metallum.
 Atria vestit ebur: trabibus solidatur ænīs
 Culmen, & in cellas surgunt electra columnas.

Ipsa domum tenero mulcens Proserpina cantu

245 Irrita toxebat rediturae munera matri.

Hic

236 fabricata MS Conj. formata MSS. fundata Parrhas. 239 com-
 mittit MS. unde commisit conj. Heins. 240 flumine MSS. Baf.
 marg. Plant. marg. flumine, tæctur Heins. hic & ad 26, 54c.

243 cingit vulg.

238 Brontesque, Steropesque, & nudus membra Pyracmon etiam apud Virg. Aen. 8, 425 Ferrum exercebant vasto Cyclopes in antro.

240 Noti vehementes admodum venti: horum nomen tribuit iis qui Cyclopus foliis redduntur: quas hic animas vocari tanto minus mirabitur, cujus memoriam observatur illud Hor. Car. 4, 12. Impellunt animas liutea Thræciæ: & de hac ipsa re Virg. Aen. 8, 403 Quantum ignes animæque valent.

241 Maduit non ea modo notione accipiendum, qua Virg. Ge. 1, 196 de filiarum seminibus dicitur, Et quamvis igni exiguo propterata maderent, i. coquendo mollia, cibo apra fierent, quod suadere videtur vox *incoctum*, ut 26, 542 flammis mollitus & arte chalybs: sed plane significat fluxit, ut ex adjecto nomine *flumine* apertum est, quod nomen pulchre ruetur Heinsius ex Aen. 8, 445 fuit æs viuis, & aliunde. Lassa fornax videri intelligi, cujus omnes impensæ vires sunt, ut nihil ea effici amplius possit: nisi tamen legendum sit *lassa fornace*

i. ampla, ut magna vis metalli sic intelligatur. Vassa fornax est apud Virg. l. c.

242 Vestit commode dicitur de ebore in laminas secto, quibus teguntur & poliuntur non mensæ tantum, & lecti, & sellæ curules, sed etiam, ut hinc licet discere, parietes. Solidatur culmen, i. cum columnis & parietibus connectitur & firmatur.

243 Electra, quia columnarum materia esse debent, non intelligenda sunt gemmea illa sive succina, sed metalla.

244 Mulcere in hac formula est suavitate quadam & jucunditate implere, ut Virg. Aen. 7, 34 volucres æthera cantu mulcent. Sic Ovid. Fast. 1, 155. Suavis canus est velut titillatio quædam. Physice loquuntur poëta. Motus ille effector soni primo leniter impellit & movet aëra, ab hoc mulcetur auris

245 Vim adverbii *nequidquam* vel *frustra* ad verbum *texebat* adjungendi, exprimit epitheto ad munera adjecto. Texendi ars & labor, Minervæ inventum, itemque pingendi

Hic elementorum seriem fedesque paternas
 Insignibat acu: veterem qua lege tumultum
 Discrevit Natura parens, & femina iustis
 Discessere locis. Quidquid leve, fertur in altum:

- 250 In medium graviora cadunt: incanduit æther:
 Eglt flamma polum: fluxit mare: terra pependit.
 Nec color unus inest. stellâs accendit in auro,
 Ostro fundit aquas, attollit litora gemmis,
 Filaque mentitos jam jam cælantia fluctus
 255 Arte tument. Credas illidi cautibus algam,
 Et raucum bibulis inserpere murmur arenis.
 Addit quinque plagas. Mediam subtemine rubro
 Obsessam fervore notat. squalebat adustus
 Limes, & assiduo sitiebant flamina sole.

Vitales

- 247 hic signabat Cuj. 248 iussis MS. recte. 250 ruunt MSS.
 251 legit Claver. 252 non al. erat al. 254 subter cæl. vulg.
 Sed jamjam curvantia Bas. marg. jam jamque levantia conj. Heins.
 255 alnos Bas. marg. 258 inustus MSS.

pingendi acu, nec Deas nec Regi-
 nas, dedecet. Speciatim Proserpi-
 nam textricem jam fecerat Orpheus
 cujus rei etiam symbolicam ratio-
 nem persequitur Porphyrius de
 antro Nymphar. p. 118 pr. Bar-
 nes. Παρά τῷ Ὀρφῷ ἡ Κόρη, ἥπερ
 ἐστὶ παντὸς τῷ σπειρομένῳ εὐφορος,
 ἰσχυρῶς παραδιδόται κ. τ. λ.

246 *Elementorum series*, primus
 ille velut ætus Naturæ, quem
 describit in *Metamorphoseon* in-
 gressu Ovidius, qui hic conferri
 debet

251 *Egit*, movit, circumegit
flamma in *stellas collecta polum*,
 h. e. cælum ipsum, nomen poli a
 circumactu habere putatur. Sed
 blanditur valde altera lectio, *Legit*
sibi flamma sedem & locum suum
naturalem polum, ut Ovid Met. 1,
 27 *Ignæ vis* = *Emitcuit summaque*
locum sibi legit in arce.

253 *Ostro fundit aquas*, quod
purpureum mare dicunt poëtæ ut
 Virg. Georg. 4, 373. Homerus 12.
 Π, 391 ἀλα ποικυρήν, & οἶνοπα
 πύλον A, 350. Multum ex cæruleo
 qui maris color est, habet purpura
 & radii solis rubrum illi fulgorem
 conciliant repercussu. Sed an satis
 ex arte *litora gemmis extollit*? certe
 non illis lucidioribus, politis;
 nisi forte voluit rupes simulare
 pretiosas.

256 Ut picturam laudaturi di-
 cunt, expectari vocem, merui
 impetum: ita noster fingit, tan-
 tum non audire sibi videri specta-
 tores hujus telæ sonum algæ cau-
 tibus illis, murmur fluctuum in
 arenas irruentium.

257 *Plagas dici*, quæ aliis Zo-
 næ sunt, res loquitur.

- 260 Vitales utrinque duas; quas mitis oberrat
 Temperies, habitanda viris. tum sine supremo
 Torpentes traxit geminas, brumaque perenni
 : Fœdat, & æterno contristat frigore telas.
 Nec non & patruī pingit sacraria Ditis,
 265 Fatalesque sibi Manes. Nec defuit omen.
 Præscia nam subitis maduerunt fletibus ora.
 Cœperat & vitreis summo jam margine texti
 Oceanum sinuare vadis: sed cardine verso
 Sensit adesse Deas, imperfectumque laborem
 270 Deferit, & niveos infecit purpura vultus
 Per liquidas succensa genas: castæque pudoris
 Illuxere faces. Non sic decus ardet eburnum,
 Lydia Sidonio quod femina tinxerit ostro.
 Merferat unda diem. sparso nox humida somno

Languida

- 261 cum sine MSS. & pri. edit. 263 constringit vulg. contristat
 etiam Basf. marg. & Clav. 264 fingit Basf. marg. & MS.
 268 simulare Basf. marg. 269 cernit al. 270 de-
 finit MS. vid. Heinf. ad Ovid. Art. 2, 725.
 273 tenuit MSS.

265 *Manes*, quibus reginam se
 fatis destinatum nesciebat, acu
 pingit, h. e. animas defunctorum:
 nam pingi possunt, quia videri,
 ut umbræ. In hac parte operis
 versanti Proserpinæ occulta qua-
 dam præfensione sortis suæ ob-
 oriuntur lacrimæ.

271 *Liquidas genas* intelligo in-
 star aquæ puræ: nulla macula,
 lentigine, callo, fuscata, adeo
 ut æqualiter funderetur ille ru-
 bor, cuius celerem ortum & ve-
 hementiam signat vox *succensa*.

273 Homerica pictura, quam
 passim æmulati sunt Romani. Il.
 Δ, 141 sanguis de vulnere Menelai
 per femur manat, Ως ὅτε τις τ'
 ἐλίσσεται γυνή Πολυμήνι μίην
 Μηοῖς ἤτ' Κῆρῳ κ. τ. λ. Virg.

Aen. 12, 67 pulcherrime hoc ad
 vultum crubescens Lavinia trans-
 tulit, Cui plurimum ignem sub-
 jecit rubor, & calefacta per ora
 cucurrit Indum sanguineo velu-
 ti violaverit ostro Si quis
 ebur &c.

274 *Diem*, solem, diei effecto-
 rem. Nox persona est, quæ bigis
 vehitur: juvencorum, si eadem
 Luna. Vid. infra ad 36, 403. it.
 Brouckh. ad Propert. 3, 19. 10.
 præsertim ad Tibulli 2, 1. 8. Im-
 ginem exhibet Montf. Ant. 4, 1. 1.
 Modo illud addam, Ἀστὴρ, ἐν-
 λοιο κατ' ἀντοῦρα Νυκτὸς οὐρα-
 tis jam esse Theocriti 2 extr. Ad
 currum placidam comitantia sodo-
 ra noctem.

- 275 Languida cæruleis invexerat otia bigis.
 Jamque viam Pluton superas molitur ad auras
 Germani monitu. Torvos invisa jugales
 Alecto temone ligat, qui pascua mandunt
 Cocyti, spatiumque Erebi nigrantibus errant,
 280 Stagnaue tranquillæ potantes marcida Lethes
 Aegra soporatis spumant obliviam linguas.
 Orphnæus crudele micans, Aethonque sagitta
 Ocior, & Stygii sublimis gloria Nycteus
 Armenti, Ditisque nota signatus Alastor,
 285 Stabant ante fores juncti, sævumque fremebant
 Crastina venturæ spectantes gaudia prædæ.

- 276 Siculas -- arces *vulg.* superas -- auras etiam *Baf. marg. Clau.*
 279 pratisque *vulg.* Sed spatiis etiam *Vic. Vien. Parrhaf.*
 281 spirant *MS.* 283 crudelis *Parrhaf. & Vien. marg.*
 284 Alaster *Vic.*

281 Quam diu sunt apud inferos equi Plutonis, hic versus in eos convenit. Aliter se gerunt cum solem didicere pati 35, 198. Naturam quidem illorum signant noxia.

282 Orphnæus a caligine dictus, quæ ὀφθη est, αἴθων ardens, vultus a nocte dictus, ἀλῆστος nomen furiale, quasi tu intolerabilem dicas.

286 Potest quidem spectantes idem significare quod expectantes: sed qui librorum ingenia & morem in horum verborum confusione norit, & cogitet, præcedere diphthongum æ; is facile in opinionem veniet, dedisse hic poetam expectantes.

XXXIV

CL. CLAUDIANI
IN LIBRUM II
DE RAPTU PROSERPINAÆ
AD
FLORENTINUM

PRAEFATIO

Otia sopitis ageret cum cantibus Orpheus,
Neglectumque diu seposuisset ebur;
Lugebant erepta sibi solatia Nymphæ,
Lugebant dulces flumina mœsta modos.
5 Sæva feris natura redit, metuensque leonum
Implorat citharæ vacca tacentis opem.
Illius & duri flere silentia montes,
Silvaque Bistoniam sæpe secuta chelyn.

Sed

2 deposuisset opus ante Heins. nisi quod sepos. etiam Claver.
4 quærebant Raphael. Jans. Barth. 7 eduri Claver.

Nihil habet hæc præfatio, quod cum argumento libri conjunctum sit: nisi quod hoc voluit indicare, post librum primum de raptu Proserpinæ, jacuisse opus, donec excitatus a Florentino suo poeta hunc alterum quoque librum proferret. Sed potest tamen ad quodcunque aliud opus ea accommodari. Summa, Orpheus cum cantum aliquamdiu intermisisset, ad sumendam denuo lyram ab Hercule excitatus est; auctor carinini a Florentino. Fuit ille Præfectus urbis A. 396. Quæ leges ad illum datæ sint, enarrat Gothofr. in Profopogr. Cod. Theod.

2 Ebur vel ad plestri sive pætinis materiam refertur, de quo v. 15, vel ad laminas, quibus ipsa cithara ornata est.

5 Orpheus mitigaverat feris cantu: illo cessante redit feritas. Nemini non noti esse debent versus Horat. A. P. 391 *Silvæ feræ homines* &c.

8 Quam v. 6 *citharam* dixerat, ea hic *chelys* s. testudo est, & v. 14 *lyra*. Et ita promiscue hæc adhibentur a poetis, ut discrimen adhuc constitui, quod sciam, non potuerit. *Bistonis* est. Thraciæ theatrum Orphei.

- Sed postquam Inachiis Alcides missus ab Argis
 10 Thracia pacifero contigit arva pede,
 Diraque sanguinei vertit praesepia Regis,
 Et Diomedeos gramine pavit equos:
 Tum patriæ festo lætatus tempore vates
 Desuetæ repetit fila canora lyræ,
 15 Et residues levi modulatus pectine nervos
 Pollice festino mobile duxit ebur.
 Vix auditus erat: venti frenantur & undæ.
 Pigrior adstrictis torpuit Hebrus aquis.
 Porrexit Rhodope sitientes carmina rupes,
 20 Excussit gelidas pronior Ossa nives.
 Ardua nudato descendit populus Aemo,
 Et comitem quercum pinus amica trahit.

Cirrhae.

9 oris MS. arvis MSS. 12 sanguine MSS. Basf. marg. 14 reparat Basf. marg. 15 leni ante Heinsf. 16 festivo nobile ante Heinsf. 17 sternuntur ante Heinsf. nisi quod frenantur etiam Raphael. 18 adfectis Vet. ed. ap. Claver, adstrictis tuctur auctoritatibus Heinsf.

9 Inachiis est geographumenon, & docet sitos esse ad flumen Inachum Argos.

12 De Diomedis equis v. ad 3, 254.

15 De pectine hic ponam, quod versatus circa 10, 235 & 22, 172 ut denuo considerare possem hæc distuli, quodque tanto magis hic ponendum, cum videam, in thesauro negligentius hunc locum esse tractatum. Puto igitur pectinem esse instrumentum eburneum, aliquot dentibus instructum, adeoque crinali pectini simile, cujus ope possent tres quatuorve chordæ simul & fortius sonantiusque, quam pulpa digitorum, tangi, pulsari, carpive, quories, ut in

clausulis, pleniorum symphonian. s. harmonian exprimere uno quasi ictu cirharilla vellet. Fuisse illum pectinem pollici accommodatum, hic locus suadet. Res dubio forte careret, si existeret statua Orphei, quam tempore Julii III P. M. inventam Romæ dicit Nascimbænius ad Aen. 6, 647, quæ sinistra manu citharam, dextra vero pectinem tenebat. In l. c. Virgilii Orpheus Obloquitur numeris septem discrimina vocum, Jamque eadem digitis, jam pectine pulsat eburno. Fuerit itaque pecten plestri species: quæ vox etiam bacillos, malleolos, ungues adsciticos, comprehendere potest, quibus tangi chordæ potuere.

- Cirrhæasque Dei quamvis despexerit artes,
 Orpheis laurus vocibus acta venit.
- 25 Securum blandi leporem fovere Molossi,
 Vicinumque lupo præbuit agna latus.
 Concordes varia ludunt cum tigride damæ,
 Massylam cervi non timuere jubam.
- Ille novercales stimulos actusque canebat
- 30 Herculis, & forti monstra subacta manu,
 Qui timidæ matri pressos ostenderit angues,
 Intrepidusque fero riserit ore puer.
 Te neque Dictæas quatiens mugitibus urbes
 Taurus, nec Stygii terruit ira canis:
- 35 Non leo fidereos cæli rediturus ad axes,
 Non Erymanthei gloria montis aper.

Solvis

- 24 vocibu' capta Cuj. 31 ostenderis --- riseris malit Heinſ.
 32 ferus malit Barth. non ego. 35 fidereas -- arces malit
 Burm. ad Ovid. amor. 3, 10, 21.

23 *Laurus*, cum adhuc puella Daphne esset, artes musicas Apollinis Cirrhæi (vid. 2, 2) despexit, qui frustra illi dixit Ovid. Met. 1, 518 *per me concordant carmina nervis*: sed nunc tamen in arborem mutata, venit.

28 *Massyli* appellatione noster quidquid Africanum est, signat. Nominatim provincia Massylia leonum patria Martiali 8, 55.

29 Junonis, quæ noverca est Herculis, instinctu & auctoritate duris illis imperiis Herculem exercevit Eurytheus Mycenarum rex.

31 *Angues* a Junone immisos Herculi in cunis jacenti, elisit puer &c. Illud *fero ore* junctum & adtributum puero, pulchram habet phantasiā.

32 Hinc incipit Claudianus directā oratione referre poemā Orphicum.

33 *Dictææ urbes*, Cretenses. Tauri hujus historiam dedimus ad 3, 289. Vid. infra 101, 119 sq. De *Stygio cane*, Cerbero, ab inferis extracto, cujus de spuma aconitum natum ferebant, Ovid. Met. 7, 410.

35 *Sidereæ axes* sunt stellæ, ut 17, 275. 35, 192. De usu huius nominis apud nostrum vid. ad 15, 458.

36 *Erymanthum* Arcadiæ saltem passim noster celebrat: sprum hujus incolam in laboribus Herculis omnes referunt. Vid. hic 3, 286 it. 101, 103.

Solvis Amazonios cinctus, Stymphalidas arcu

Appetis, occiduo ducis ab orbe greges:

Tergeminique ducis numerosos dejicis artus,

40 Et toties uno victor ab hoste redis.

Non cadere Antæo, non crescere profuit Hydræ:

Non cervam volucres eripuerunt pedes.

Caci flamma perit: rubuit Busiride Nilus:

Prostratis rubuit Nubigenis Pholoë.

45 Te Libyci stupuere sinus: te maximus Atlas

M m 2

Horruit,

39 numero tot conj. Scal. nervosos, imensos MSS. 42 non
Nessum Basf. marg. 43 maduit Raphel. 45 timuere vulg.

stupuere etiam Basf. marg. maxima Tethys Basf. marg.

utrumque meliores membranae ap. Heinsf.

37 Amazon illa Hippolyte, de qua 11, 35 it. 35, 64. *Stymphalides* ex descriptione Lucretii 5, 31 *uncis timenda Unguibus Arcadiae volucres, Stymphala colentes*. Mons, Lacus, Urbs nomen commune habent *Stymphalos, Stymphalum, Stymphala, orum*. Non aues prædatrices, numero & magnitudine terribiles, fuisse volunt quidam, sed prædones.

38 Boues Geryonis ab Hesperia inde h. e. Hispania abducti per Italiam in Græciam. Fabula Romanis celebrata, quod in illo reditu ad Euandrum in Italia divertisse, Cacus latronem interfecisse, cultum sui instituisse, ferebatur. Vid. mox ad v. 43. Geryon ille porro vel Geryones tergemini-
nus fingitur, ter vincendus, propter trium Insularum, Balearidum duarum & Ebusi, imperium. Totam expeditionem portentorum plenam narrat Apollod. Bibl. 2, 4. 10.

41 De Antæo ad 3, 287 dictum: de Hydra 3, 290. Illa Cerva, in quam mutata fuerat Taygete, inter nobilissimos Hercules actus est, cum illam ad Hyperboreos usque persecutus sit. Vid. Pind. Ol. 3, 50 & Schol.

43 Caci latronis ab Hercule intereunti fabulam splendide narrat Virg. Aen. 8, 190: breviter Liv. 1, 7. Busiris Aegypti tyrannus, de quo ad 18, 159, voluit etiam immolare Herculem: sed hic ruptis vinculis ipsum interfecit. V. Apollod. Bibl. 2, 4. 11: verum negat Herodotus 2, 45.

44 Nubigenae sunt Centauri, e nube geniti, quam pro Junone Ixion amplexus est, Serv. ad Aen. 6, 286. Hygi. f. 62. Pugnam cum illis Hercules habet Apollod. l. c. §. 4. Pholoë mons & urbs Arcadiae, ubi pugnatum est.

45 Libyci sinus potuerunt superare Herculem, vel ipsa maxima Tethys,

Horruit, imposito cum premerere polo.
 Firmior Herculea mūdus cervice pendit:
 Lustrarunt humeros Phœbus & astra tuos.
 Thracius hæc vates. Sed tu Tyrinthius alter,
 50 Florentine, mihi: tu mea plectra moves,
 Antraque Musarum longo torpentia somno
 Excutis, & placito ducis ab ore sonos.

47 quievit Cuj. pulchre sane. 52 placidus ducis in orbe choros
 Bas. marg. placidos d. i. o. ch. potiores ap. Heins. quos sequitur.
 placidos ducis ab ore sonos vulg. placito Clav.
 Raphel.

Tethys, Oceanus, cum Hesperidum mala peteret, cum cervam illam persequeretur, in primis vero cum vicem *Atlantis* subiens cælum humeris susciperet, de qua re Apollod. l. c. §. 11.

52 *Excutis*, ut ferè in venatu e suis excutiantur latibulis. *Excute-re cubilibus feras* est Plin. Pan. 8. l. *Ducis*, elicis ab ore meo, quod tibi placuisse ostendisti, a placita tibi facultate poetica, *sonos* novos nova carmina.

XXXV

CL. CLAUDIANI

DE

RAPTU PROSERPINAÆ

LIBER II

Impulit Ionios præmissis lumine fluctus

Nondum pura dies: tremulis vibravit in undis.

Ardor, & errantes ludunt per cæcula flammæ.

Jamque audax animi, fidæque oblita parentis,

5 Fraude Dionæa riguos Proserpina saltus

(Sic Parcæ volvere) petit. ter cardine verso

M m 3

Præfagum

3 vibratur MSS. fibratur *spbal. Bas.* 6 jussere *vulg.*

volvere etiam *Bas. marg.*

1 *Impelli* videntur fluctus, cum percutiuntur a radiis: & videtur alioqui noster non alienus ab ea sententia, quæ morum Telluris a Sole suspendit. vid. ad 1, 1 & conf. 26, 236. *Præmissum lumen* est, quum Solis ipsum corpus adhuc infra horizonta nostrum est, & tamen in fluctibus maris, splendor aliquis observatur, luci a Sole similis. *Vibrare intransitivum* est, ut *movet terra* e. i. g. a. Vid. Da. Heinf. ad illud Sil. 1, 539 *Ultrix injusti vibravit lancea belli.* & Drackenb. ad 4, 156.

3 Hoc phenomenon, quod errantes flammæ ludunt per cæcula, causam esse puto, cur *πυρρηνεντ* mare, *πορφύρεον κῆμα*, *θαλασσαν πορφύρεσσαν*, *ἄλα μακροαίην*, dixerint: cum hoc Claudiani versu

commode possit enunciari quod passim de purpura memorant. V. G. Plin. 9, 38 *Læus purpuræ summa, in colore sanguinis concreti, nigricans adspectu, idemque in spectu resurgens.* Fluctus maris nigricantes, obscuri certe & cærulei, in ipso motu etiam splendidum, lucidum, & pene igneum fulgorem spargere solent. Etiam auroræ colorem reflexum a mari observari posse, colligas ex iis, quæ disputat in Historia Maris Physica Marfilius Comes p. 20 ed. Gallicæ.

6 (*Sic Parcæ volvere*) Parenthesis similis Homericæ principii Iliadis, *Διὸς δ' ἐτάλειτο βολή.* Diætio similis Virgilianæ Aen. 1, 22 *Sic volvere Parcæ.*

- Præfagum cecinere fores. ter conscia facti
 Flebile terrificis gemuit mugitibus Henna.
 Nullis illa tamen monstris, nulloque tenetur
 10 Prodigio. Comites gressum junxere sorores.
 Prima dolo gaudens, & tanti callida voti,
 It Venus, & raptus metitur corde futuros,
 Jam durum flexura Chaos, jam, Dite subacto,
 Ingenti famulos Manes ductura triumpho,
 15 Illi multifidos crinis sinuatur in orbes
 Idalia divisus acu. sudata marito
 Fibula purpureos gemma suspendit amictus.
 Candida Parrhasii post hanc regina Lycæi,
 Et Pandionas quæ cuspide protegit arces,
 20 Utraque virgo, ruunt: hæc tristibus aspera bellis;
 Hæc metuenda feris. Tritonia casside fulva

Cælatum

7 præfagium MSS. 8 Aetna editi. Sed Henna MSS. optt. Vid. ad 33, 122.

11 conscia furti vulg. tanto c. voto MSS. cauti callida voti susp.
 Heins. conf. 24, 120. 13 domitura Basf. marg. lesura Cuj.

7 Ter illud repetitum indicat non temere aut naturali quadam ratione accidisse, sed consilio Dei vel Deæ alicujus. Januæ alias bene politæ, cum crepitu & velut gemitu quodam repetito apertæ, malum omen. Qui alia omina januarum diligenter collegit, hac de re tacet Sagitt. de Januis Vett. 35, 15 p. 268 sq.

10 Causa indicatur, quod mota non est prodigiis Proserpina: Venus, Diana, Minerva illam comitantur.

13 Chaos esse ipsos inferos, dictum ad 5, 525.

14 Proponit poeta Chaos, inferos, tanquam magnam aliquam familiam, in qua herum, Ditem, sequantur ducti in triumpho Veneris famuli Manes, defunctorum animæ.

16 Jam pingit cultum quatuor Deorum: primum Veneris, cujus

simplex est ornatus. De Idalia acu vid. 14, 1. De sudata fibula marito illius Vulcano, ad 24, 94. Illud suspendit ita intelligo, ut in dextro humero, vel in summo pectore adeo duæ velut alæ amictus vel pallæ fibula connexæ fuerint, quæ inde pendere viderentur.

18 Dianæ descriptio, quæ venari per Arcadiæ montes solet. Vid. ad 21, 181.

19 Pandionia a Pandione Erechthei F. Philomelæ & Prognés patre, rege Athenarum, solent potestæ Attica omnia vocare Pandionia. Sic noster 8, 508 it. 15, 406. Minerva, Ἀθήνη, nominatim ἀποπόλις, cui & Athenarum & aliæ arces sacre.

21 Tritoniam vocare Pallada, nostro in primis frequens. Nominis rationem obscuravit sedula Grammaticorum subtilitas. Placeat Geographicum & hoc epitheton

Cælatum Typhona gerit, qui, summa peremtus,
Ima parte viget, moriens & parte superstes.

Hastaque terribili surgens per nubila gyro

25 Instar habet silvæ. Tantum stridentia colla

Gorgonos obtentu pallæ fulgentis inumbrat.

At Triviæ lenis species, & multus in ore
Fratr erat, Phœbique genas & lumina Phœbi
Esse putes, solusque dabat discrimina sexus.

30 Brachia nuda nitent: levibus projecerat auris

Indociles errare comas, arcuque remisso

Otia nervus agit. pendent post terga sagittæ.

Crispatur gemino vestis Gortynia cinctu

Poplite fusa tenus, motoque in stamine Delos

M m 4

Errat,

23 in parte MSS. partimque conj. Heins. 24 ferro Bas. marg.

26 obrectu Parrhas. obumbrat al. 29 facit MSS. dabat

auctoritatibus aliorum firmat Heins.

ton esse ab amne & lacu Tritonis
in Libyæ regione Syrtica, cujus
rationis auctor ipse Herodotus 4,
178 coll. 180.

22 *Typhona* hic, de gigantibus
unum, ita cælatum ait, ut quan-
tum ad *summa* mortuus videatur,
ima parte, quod ad pedes angui-
um formam habentes, ut nihil
est serpentium genere vividius,
vigeat, *moriens* simul, & tamen
sui *parte* adhuc *superstes*: nempe
angues illi adhuc sinuabantur sua
in volumina.

24 Observemus, de viva Dea,
non de imagine, loqui poetam.
Itaque *gyrus* ille *terribilis* a quo
nomen invenisse creditur (*πόλλεν*
enim vibrare est) ptest cogitari
quomodo *instar silvæ* habeat, mul-
tiplicatur enim ab illo celeri cir-
cumacta hasta, & non unam ar-
borem, sed silvam exhibet: ut
pruna in tenebris circumacta cir-
culum ignitum refert.

25 In pectore gerit Minerva ca-
put Gorgonis Medusæ, serpenti-

bus crinitum, qui serpentes etiam
circa pectus Deæ in quibusdam
antiquis imaginibus videntur re-
pere. Hæc stridentia & sibilan-
tia, tanquam viva colla Gorgonis,
ne forte Proserpinam terreat, pal-
la regit.

27 *Triviæ* s. Dianæ in vultu
erat multa similitudo fratris sui,
pulchri Apollinis &c.

31 *Indociles comæ*, quæ non co-
luntur, flectuntur, sed suum sibi
ingenium servant: ut contra ap.
Hor. A. P. 66 est *Aunus Doctus*
iter melius.

33 *Gortynia vestis*, Cretenfis, in
qua insula ob venandi studium
arcus & sagittæ optimæ. De Dia-
na Cretenfis dictum ad 24, 248.
De *gemino cinctu* ad 24, 247. Add.
Spanh. ad Callim. H. in Dian. v. 11
p. 134 ubi sunt nummorum ima-
gines hunc cinctum exhibentes.

34 *Stamen* videtur, Synecdoche
quadam significare totam vestem
Dianæ, ut 18, 304, in qua partus
ipius argumentum intextum in-
dicatur.

- 95 Errat, & aurato trahitur circumflua ponto.
 Quas inter Cereris proles, nunc gloria matris,
 Mox dolor, æquali tendit per gramina passu,
 Nec membris nec honore minor; potuitque videri
 Pallas, si clipeum, si ferret spicula, Phœbe.
- 40 Collectæ tereti nodantur jaspide vestes.
 Pectinis ingenio numquam felicior arti
 Contigit eventus. nullæ sic consona telæ
 Fila, nec in tantum veri duxere figuram.
 Hic Hyperionio Solem de femine nasci.
- 45 Fecerat, & pariter, sed forma dispare, Lunam,
 Auroræ noctisque duces. cunabula Tethys
 Præbet, & infantes gremio solatur anhelos,
 Cæruleusque sinus roseis radiatur alumnis.

Invalidum

36 gaudia Cuj. 39 clipeum ferret, si al. 40 necantur Cuj.
 commodius. 42 nulli vulg. 43 figuras MSS. 45 Lunam sed
 dispare forma vulg. 46 vices Bas. marg.
 47 anili placet Heinfs.

dicatur. Dum incedit Dea & mover se, Delus in veste filis aureis picta videtur errare & fluctuare quam fingunt nempe poëtae illius naturam ac sortem fuisse, antequam Latonam parturientem excepisset.

38 *Honor* credo hic est pulchritudo, a quo dicuntur honesti, nomine adeo a primaria illa honoris notione discedente, ut *astinas* etiam *honestos* dicere Varro nihil dubitavit.

39 Etiam hunc versum de clipeo Minervæ pulchre illustrat Spanh. in Callim. H. in Pallad. v. 44 p. 576.

40 *Teres jaspis* itaque fuisse ponitur pars fibulæ.

41 Laudare vult vestem Proserpinæ, *Arti pectinis*, inquit. h. e. texendi, nunquam ingenio & peritia artificis *Contigit eventus felicior*. Nostri dicerent, *Nie ist der*

Kunst durch Hülfe des Genie ein Stück besser gerathen.

44 Hic igitur *Hyperion* (quem Cæli ac Terræ filium faciunt) Solis & Lunæ pater ponitur, quos ex Theia suscepisse volunt. Vid. Apollod. Bibl. 1. 1. 3 & 1. 2. 2. Sumtum utrumque ex Hesiodi Theog. 371.

46 *Tethys* soror est Hyperionis Hesiod. Theog. v. 136 atque adeo amita horum parvorum, cui nutricatus ille convenit. Est autem constanti mytho Tethys mare, Quam venuste igitur, & vere Alexandrino lepore, pingit poëta Tethyn solantem *infantes Solem & Lunam anhelos* a cursu, suo gremio? Quid notius, quam refrigerari, requiescere Solem & sidera in mari? Quam pictorium *cæruleum* illius *sinum radiari roseis alumnis* & a matre rubentibus & ab igne?

Invalidum dextro portat Titana lacerto

50 Nondum luce gravem, nec pubescentibus alte

Cristatum radiis. Primo clementior ævo

Fingitur, & tenerum vagitu despuit ignem.

Læva parte foror vitrei libamina potat

Uberis, & parvo signatur tempora cornu.

55 Tali luxuriat cultu. comitantur euntem

Naiðes, & socia stipant utrinque corona,

Quæ fontes Crinise tuos, & faxa rotantem

Pantagiam, nomenque Gelan qui præbuit urbi,

Concelebrant: quas pigra vado Camerina palustri,

M m 5

Quas

54 signantur vulg. 56 Najades vulg. caterva Bas. marg. 57 Crimnise vulg. Sed Erasine Bas. marg. Vic. & Vien. Crimisus, Crunifus al. 59 Camarina al.

49 Titan est Sol genere. Pater enim illius Hyperion Titanum unus. V. Apollod. 1, 1. 3.

50 Nondum luce gravem, molestum, intolerabilem. Cristæ ornamentum capitis, radii.

53 Vitreum uber Tethyos: is enim maris color est, ex viridi & cæruleo mistus.

54 Parvum cornu, Luna corniculata, nova, perpetuum Dianæ insigne & δᾱγμα.

55 Luxuriat honestum hic verbum esse debet, ut postes superbi, & similia. Quæ enim vestis Proserpinæ nimis sumtuosa esse potest?

56 Naiðes legendum etiam ideo, quod Naiades quadrissyllabum esset, monet Heinsius. Ceterum per hanc occasionem lacus & flumina Siciliæ nos docet Poëta. Fundus quasi omnis doctrinæ historia, historiæ Geographia: hanc propinquant & vel non sentientibus insinuant Poëtæ, ut quisque maxime Patrem Homerum sequitur. Nos hic etiam breviter indicamus, quæ verbis poëtæ declarandis necessaria videntur. Disputationem

accuratiorē requirentes ad præstantissimi Cluverii Siciliam & Cellarianam Orbis antiqui notitiam ablegant.

57 De Criniso hoc tantum monemus, eundem fluvium videri Cluverio ac Cellario, qui Crimisus, Crimisus, Crimisus in diversis scriptoribus vocatur. Plus etiam varietatis annotavit, Crinifum; vero hic & apud Virg. Aen. 5, 38 præbavit, Heinsius.

58 Vibius Sequi. de Flumin. p. 68 Pantagias Sicilia ita dictus, quod sonitus ejus decurrentis per totam insulam auditus est usque eo, donec Ceres quærens filiam comprimeret eum. Cf. Bochartus Can. 1, 38 p. 592. De Gela plane eodem modo Virg. Aen. 3, 702 Immanisque Gela, fluvii cognomine dicta. Sil. 14, 218 Venit ab amne trabens nomen Gela, h. e. Gelenfes, vel Geloi venerunt.

59 Etiam Camerina (Græcis Καμαρίνη) palus, urbi vicinæ nomen dat. Nobilis est proverbio, cui ortum dedit, si Servium audimus ad Aen. 3, 701 oraculum, Μη λίνα Καμαρίναν, δούλους γὰρ δουλεύει.

- 60 Quas Arethufæi latices, quas advena nutrit
Alpheus. Cyane totum supereminet agmen.
Qualis Amazonidum peltis exultat aduncis
Pulcra cohors, quoties Arcton populata virago
Hippolyte niveas ducit post prælia turmas;
65 Seu flavos stravere Getas, seu forte rigentem
Thermodontiaca Tanain fregere securi.
Aut quales referunt Baccho solennia Nymphæ
Mæoniæ, quas Hermus alit, ripasque paternas
Percurrunt auro madidæ; lætatur in antro
70 Amnis, & undantem declinat prodigus urnam.
Viderat herbofo sacrum de vertice vulgus
Henna parens florum, curvaque in valle sedentem
Compellat
- 62 ademtis *vulg.* aduncis *Raph. Barth. Heinsf.* 66 Thermodoont. *al.*
male. V.N. 69 circueunt *MS.* gravidæ *MSS.* gravidas *Raph.*
72 Aetna *ante Heinsf.*

ἀμύνω quo contempto, pestilentie avertendæ causa cum eam exsiccassent, per eam partem hostes ingressi sunt.

60 *Arethusa*, fons prope Syracusas, in quem per subterraneos meatus exire putabatur Alpheus Elidis fluvius, amator quondam nymphæ Arethusæ. Vid. ad 4, 9. Totam fabulam narrat more suo ex ipsius persona Arethusæ Ovid. Met. 5, 572 sqq. Recentiores poëtas Guarinum Italum, & nostrum Lohensteinium, taceo.

61 *Cyane* in fontem mutata, cum obistere veller raptori Plutoni, fabula est Ovid. Met. 5, 412.

62 De *peltæ* Amazoniæ figura multum disputatum est. Vid. *Pe. Petiti* diss. c. 25 & 26. Quæ ibi ex nummis aliisque monumentis exhibentur figuræ, *aduncarum* epitheton pulchre his convenire ostendunt. *Securis* etiam Amazoniæ figuram ibidem licet cognoscere.

64 De *Hippolyte* hac ad 11, 35 dictum est: signat illam noster etiam 34, 37.

66 *Thermodon* *Θερμίδων*, fluvius, qui in Pontum Euxinum exoneratur, patriam Amazonum alluit, ut idem fere sit *Thermodontiacus* quod Amazonius. Etiam hic locus *γῶγγαφύμενος* est, cum expeditionis modum quasi depingat a Thermodonte ad Tansin, hujus autem glaciei mentionem injiciat, quam frangunt, ut videtur, Amazones ne impediatur ratiū trajectum, cum pedestri itineri firmum satis pontem præbere non possit.

67 *Bacchus* sacra *Mæonia*, h. e. Lydia & Hermus. Vid. ad 24, 227.

70 Ita pinguntur passim a nostro etiam fluvii ut Tiberinus pater 1, 213, Rhenus 3, 133, Pactolus 20, 172.

72 *Henna* est loco præcelso atque edito, quo in summo est aquata agri planities, & aquæ perennes — quam circa — latissimi flores omni tempore anni, locus ipse ut raptus virginis — declarare videatur. Et enim propter est spelunca. — *infinita* *al.*

Compellat Zephyrum: „*Pater o gratissime veris,
Qui mea lascivo regnas per prata meatu*

75 *Semper, & assiduis irroras flatibus annum,
Respice Nympharum cœtus, & celsa Tonantis
Germina, per nostros dignantia ludere campos.
Nunc adsis faveasque, precor: nunc omnia fetu
Pubescant virgulta velis, ut fertilis Hybla*

80 *Invideat, vincique suos non abnuat Hortos.
Quidquid turiferis spirat Panchaia silvis,
Quidquid odoratus longe blanditur Hydaspes,
Quidquid ab extremis ales longæva Sabais
Colligit, optato repetens exordia busto,*

85 *In venas disperge meas, & flamine largo
Rura fove, merear divino pollice carpi,
Et nostris cupiant ornari numina fertis.,,*

Dixerat.

74 volatu vulg. meatu auctoritate etiam aliorum firmat Heinsf. 78 statu
F.v. tuo, ut sic Cuj. 79 virg. novo, nunc MS. 81 floriferis,
rotiferis MS. 82 large MS. 83 externis -- colonis vulg. extremis
Sabais etiam Basf. marg. 84 optati referens ex. sæcli vulg. renovans
Cuj. optato rep. ex. busto Basf. marg. pro busto, partu, fato, sæclo MSS.
lecto conj. Heinsf. 85 in terras Cuj. experge MS. ap. Burm. ad
Aen. 3, 625. 86 ut merear al. 87 foveant MS. unde
faveant vel voveant conj. Heinsf.

altitudine, qua Ditempatrem ferunt
repente cum curru exstitisse. Hæc
& plura Cic. Verr. 4, 48. De or-
thographia vid. ad 33, 122.

75 *Annum* totum hic irrorat,
humectat & florum fertilem facit
Zephyrus; in aliis orbis terrarum
partibus modo ver exornat.

79 *Pubescere* dicuntur homines,
quo tempore signa maturi ad ge-
nerandum corporis existunt: quod
pulchre hic & solenni optimis
poëtis Metaphora ad florem plan-
tarum transfertur, quas *virgulto-
rum* nomine videtur comprehen-
dere. *Hyblam* Atticæ montem
florum feracem esse, mel *Hyblæ-
um* satis indicat. De *Panchaia*
dictum ad 7, 210.

82 *Odoratus Hydaspes* propter

aromata, quæ ex India peteban-
tur, forte Medicas etiam arbores
habuit. Hic est *Indus odor* 45, 98.

83 *Ales longæva*. Phœnix, quæ
post mille vitæ annos de turis
furculis sibi rogam facit &c. Ha-
bebimus enim n. 44 totum de
Phœnice carmen. Ne de Lactan-
tiano Phœnice dicam.

86 *Merear* potest illud quidem,
pro usu ætatis hujus & paullo su-
perioris, etiam significare con-
tingat mihi. Sed licet quoque
naturali illo verbi intellectu hic
funere, ita: tuo, o Zephyre, be-
neficio digna fiam, ut divino pol-
lice carpar. Cui rex honorem
tribuit, ille jam meretur aliorum
reverentiam, & suo jure potest
exigere.

- Dixerat. Ille novo madidantes nectare pennas
 Concutit, & glebas secundo rore maritat,
 90 Quaque volat, vernus sequitur rubor. omnis in herbas
 Turgēt humus, medioque patent convexa sereno:
 Sanguineo splendore rofas, vaccinia nigro
 Induit, & dulci violas ferrugine pingit.
 Parthica quæ tantis variantur cingula gemmis
 95 Regales vinctura sinus? quæ vellera tantum

Ditibus

- 90 color *al.* rubor etiam *Bas. marg.* 91 madidoque *MS.* quod merito placebat *Heinsio.* 93 imbuit *Ald. & Bas. marg. Claver.*
 Induit etiam aliunde adfert *Heins.* 94 pro gemmis, donis
Vien. marg. Bas. marg. 95 junctura *al.*

88 *Novum nectar*, quod subinde scaturit, eo, quod adhæserat prius, confumto.

89 *Maritat*, verecunda phrasi, maritali semine fecundat. De Favonio, qui est ipse Zephyrus, *Plin. 16, 25 pr. Hoc maritantur vivescentia e terra.* Et 13, 4 f. 7 de palma mare *Afflatu visuque ipso & pulvere etiam reliquas maritare.*

90 *Vernus rubor* vividum omnis generis ac lucidum colorem notat. Vid. quæ diximus ad 29, 7.

91 *Convexa* noster pro cælo solet ponere fere perpetuo. *V. G. 5, 454.* Patet autem cælum, cum non est obtextum vel obrectum nubibus. *Virg. Aë. 1, 155 cælum apertum* interpretatur *serenum* *Servius.* Utrumque jungit noster: in *Hennensi* regione, inquit, *patent convexa cæli*, ut *medium* sit *serenum*, cum in vicinia circum circa nubibus omnia obscurantur. Hæc utcumque intelligere mihi videor: sed multo tamen magis arridet illud *madidoque*: quod acutum merito visum est *Heinsio.* *Madidum serenum*, cum sudo licet cælo tamen non marcent viridia, sed a madore vigent olentque. Sic *imbres serenos* a Nilo tribuit *Aegypto* noster 47, 5.

92 *Sanguineum splendorem* intelligamus, non effusi sanguinis s. cruoris colorem, sed fusi per genas puellares.

93 *Violas* itaque non minus, quam *Virgilii hyacinthos* *Ge. 4, 183 ferrugineas* licet dicere: non ferruginis illum ex nigro robeum colorem habentes, sed ferri politi, & a lento calore temperati ceruleum. *Non. 16, 7 Vere ferrugineus color ceruleus est.* Sic infra 275 *ferrugineus* *Plutonis amictus* est.

94 *Cingula bacis aspera* etiam hic vidimus 22, 88. Sed de *Parthorum* s. *Perfarum* gemmatis cingulis insignis locus est *Tertull. de habitu muliebri c. 7* ad quem multa collegit *Lacerda.* Etiam in equorum *Zonis* s. cingulis quanta fuerit luxuries, apparet ex nostri epigrammatis, quæ habentur n. 70. 71. 73.

95 *Sinus* vestium, & *stole* fluentis præsertim intelligo. Hos enim efficit cinctus. Hinc *Cic. ad Q. Frat. 2, 13 pr. Mibi, crede, in sinu est, neque ego discingor, neque ut excideret possit facile.* Disputavi hæc de re ad *Quintil. 11, 3, 140.*

Ditibus Assyrii spumis fucantur aëni?

Non tales volucer pandit Junonius alas.

Nec sic innumeros arcu mutante colores

Incipiens redimitur hiems, cum tramite flexo

100 Semita discretis interviret humida nimbis.

Forma loci superat flores: curvata tumore

Parvo planities, & mollibus edita clivis

Creverat in collem. vivo de pumice fontes

Roscida mobilibus lambebant gramina rivis.

105 Silvaeque torrentes ramorum frigore soles

Temperat, & medio brumam sibi vindicat æstu.

Apta

96 fuscantur vulg. fucantur Vic. Parrhas. Vien. Heinfs. 97 volu-

cris Junonia pennas ante Claver. 99 picto Bas. marg.

102 pronò MS. 103 niveo de pum. prima edit.

106 modico vulg. Sed medio jam Bas. marg.

96 *Assyrium* pro Syrio dicere solent poëtæ: Syriæ autem adjudicare Phœnicen ac Tyrum. Est itaque sermo hic de purpura Tyria. Verbum *fucare* eo magis huc convenit, quod *fuco* parabatur lana ad accipiendum pretiosum colorem purpuræ. Dixi hac de re ad 3, 207. Usum verbi hic illustrat Heinfsius.

99 *Hiemem* h. e. tempestatem pluviolosam, personam facit, coronatam arcu cælesti s. iride, quæ apud nos frequentius sequi solet, nisi fallor, quam denunciare pluviâ. Sed sic etiam Virg. Ge. 1, 380, ad quem locum alludens Seneca Q. N. 1, 6 *Et bibit ingens Arcus*, ut ait *Virgilius noster*, cum adventat imber. Vere Plin. 2, 59 *Ne pluvius quidem aut serenòs dies cum fide portantur*.

100 Quod *Semitam* vocat, est ex Poëtica illa prosopopœia, ubi Iridis cælitus missæ viam arcu illo, vel fragmentis arcus signari, fingunt, ut 36, 3; ut Virg. Aen. 5, 609 *Illâ viam celerans per mille coloribus arcum*. Observo ab an-

tiquis Irin semper personam esse, nec Senecam nec Plinium cum *Φυσιολογῶσαν* alio quam *arcus* nomine uti. Apulejus forte primus est, qui Philosophis hoc nomen commendavit.

103 *Vivum pumicem* quod vocat, indicare videtur, se non proprie dictum, sed similem pumici poris ac fistulis tophum intelligere: nisi tamen Siciliæ illud solum hanc subiisse vicem dicamus, ut quæ saxa primum in pumicem uita fuissent, ea deinde aqua subiret. Pulchre jungit Ovid. Fast. 2, 315 *Antra subit tophis laqueataque pumice vivo*, & in speluncæ descriptione Met. 3, 159 *Natura - pumice vivo Et levibus tophis nativum duxerat arcum*.

106 *Brumam* dicere pro frigore modico durum est, & poëtæ nostro relinquendum, cum præsertim *bruma* non tam frigidam aëris constitutionem significet, quam diem brevissimam, quod nomen in *brenniam* vel *brumam* contrahi videtur eo fere modo, ut *infimus* vel *intimus* in *imam* &c.

- Apta fretis abies, bellis accommoda cornus,
 Quercus amica Jovi, tumulos tectura cupressus,
 Ilex plena favis, venturi præscia laurus.
- 110 Fluctuat hic denso crispata cacumine buxus,
 Hic ederae serpunt, hic pampinus induit ulmos.
 Haud procul inde lacus (Pergum dixere Sicani)
 Panditur, & nemorum frondoso margine cinctus
 Vicinis pallefcit aquis. admittit in altum
- 115 Cernentes oculos, & late pervius humor
 Ducit inoffensos liquido sub gurgite visus,
 Imaque perspicui prodit secreta profundi.
- Huc elapsa cohors gaudent per florea rura.
 Hortatur Cytherea legant. „Nunc ite, sorores,
- 120 Dum matutinis præfudat solibus aër:
 Dum rheus humectat flavescentes Lucifer agros,

Roranti

118 gaudet vulg.

107 Ingeniosa brevitæ arborum aliquot usum solennem et pene proprium signat, *abies* navibus, *cornus* hastis apta, *quercus* Jovi sacra, antiqua nutrix hominum, *cupressus* funera indicabat, in *ilice* mellificare solent apes, *laurus* Delphico oraculo sacra.

110 *Crispantur* rami buxi, & in se invicem inflectuntur, implicanturque: *serpunt* *bederae* Virgilicæ etiam ecl. 8, 13, & ipsi naturæ: *induit* pulchre, ut vestit, circumdat.

112 Operæ pretium est conferre Ciceronianam Hennæ descriptionem, cujus locum indicavimus, & retulimus particulam ad v. 72. *Pergum* lacus describitur suavissime ab Ovid. Met. 5, 385 sq.

114 *Vicinis* margini *aquis pallefcit* lacus h. e. viridescit ab percussa viridum umbra: quæ res tamen non impedit, quo minus per profundam satis aquam ad ipsum fundum lacus penetrare

possint oculi. Habet talem lacum vicinia nostra h. e. fontem liquidissimæ saluberrimæque aquæ, ita copiosum, ut emittat statim rivum *mola Rosarium* (sic enim vocatur) pluribus rotis impellendis idoneum.

120 *Præfudat aër solibus* h. e. ante æstum solis auctum adhuc roscidus h. e. humidus & subfrigidus est.

121 *Luciferum* recte Venus vocat suum: est enim idem, *Quem Venus ante alios vestrorum diligit ignes*, ut canit Virg. Aen. 8, 590, *Quem Venus illustri gaudet producere calo*, Val. Fl. 6, 528. Observemus obiter, antiquissimos non recto casu, Saturnum, Jovem, Venerem dixisse Planetas, sed illos assignasse his Dls. V. G. Aristoteles de Mundo c. 2 'Ο ἡλιασ δὲ ἰσχυρὸν ἔργον καλεῖσθαι ... ὃ τὸ φωσφόρον (πύκλος) ἐν Ἀφροδίτης προσάγορεύουσιν. Cic. de N. D. 2, 20 *Stella Veneris, quæ Φωσφόρος* Graeci,

Roranti præveſtus equo., Sic fata, doloris
Carpit ſigna ſui. Varios tum cætera ſaltus
Invaſere cohors. Credas examina fundi

125 Hyblæum raptura thymum, cum cerea reges
Caſtra movent, fagique cava demiffus ab alvo
Melliſer electis exercitus obſtrepit herbis.
Prætorum ſpoliatur honos. Hæc lilia fufcis
Intexit violis: hanc mollis amaracus ornat:

130 Hæc graditur ſtellata roſis; hæc alba liguſtris.
Te quoque flebilibus mœrens, Hyacinthe, figuris,
Narciſſumque metunt, nunc inclita germina veris,
Præſtantes olim pueros. tu natus Amyclis:
Hunc Helicon genuit. te diſci perculit error:

Hunc

"122 proveſtus al. præveſtus ſignat etiam aliunde Heinſ. cruoris MSS.
doloris in omnibus MSS. eſſe contra Politianum tuctur Parrbaſ.

125 carpura Cuj. 132 gramina vulg. germina jam
Baſ. marg. it. Plant. marg.

et, *Lucifer Latine dicitur, cum
antegreditur Solem, cum ſubſequi-
tur autem, Hesperos.* Recte igitur
distinguunt Poëtæ Deam a ſuo
fidere: recte apud Silium 7, 639
*Oennis renovatus Lucifer unda Lau-
datur Veneri*, recte 12, 247 eodem
ſenſu 12, 247 *Cythereis ignis --
ſe ſe Veneri jactat.*

122 *Equus rorans* pulchre tribui-
tur Lucifero; quod mane, ſereno
cælo ros exiſtit. *Signa doloris*
Veneris ſunt anemonæ ex ſanguine
Adonidis ab illa excitæ. Vid.
Ovid. Met. 10, 728. Nam fabula
de roſa e ſanguine ipſius Veneris
nata, quæ pedem ſpinis induerat,
forte recentior eſt: certe anti-
quior illius auctor Aphthonio
Prog. 2 non laudatus a Politiano
Miſc. c. 11.

131 *Hyacinthi & Narciffi* fabulas,
quia communia quædam habent,
venuſte ſibi invicem innectit.
Ille in luſu diſci cum Apolline
amatore ſuo eluſus; hic, poſt con-

temptum Echus amorem, ſuæ ima-
ginis in fonte viſæ amore conta-
beſcens periit: uterque in ſorem
ſui nominis mutatus eſt. Hyacin-
thi fabulam narrat Ovid. Met. 10,
163, Narciffi 3, 339.

133 *Amyclis*, Laconica urbe,
natum facit Hyacinthum noſter:
alii Amyclæ, conditoris Amycla-
rum filium. Sed & alia hic multa,
ut ſolet, diſſenſio, de qua eſt eru-
dita diſputatio Burmanni ad l. c.
cui addi poteſt, a Colutho p. 82
in Neandri opere aureo, *Carneum*
vocari, *κάρπειον*, & civem *Αμυ-
κλαίων*.

134 *Helicon* genuiſſe dicitur
Narciſſum, in cujus vicinia natus
eſt, *Cephiſſi* (vel *Cephiſi*: variant
enim libri ubique) fluvii, in ſi-
nibus Phocidos & Bœotiz lacum
Copaicum influentis, ex Liriope
Nympha filius. Etiam hic mul-
tam fabularum varietatem Bur-
mannus indicavit.

- 135 Hunc fontis decepit amor. te fronte retusa
 Delius, hunc fracta Cephissus arundine luget.
 Aestuatur ante alias avido fervore legendi
 Frugiferæ spes una Deæ. nunc vimine texto
 Ridentes calathos spoliis agrestibus implet:
 140 Nunc sociat flores, seseque ignara coronat,
 Augurium fatale tori. Quin ipsa tubarum
 Armorumque potens, dextram, qua fortia turbat
 Agmina, qua stabiles portas & mœnia vellit,
 Jam levibus laxat studiis, hastamque reponit,
 145 Insolitisque docet galeam mitescere fertis.
 Ferratus lascivit apex, horrorque recessit
 Martius, & cristæ pacato fulgure vernant.
 Nec, quæ Parthenium canibus scrutatur odorem,
 Aspernata choros, libertatemque comarum
 150 Insecta tantum voluit frenare corona.
 Talia virgineo passim dum more geruntur.
 Ecce repens mugire fragor, configere turres,
 Pronaque

135 recussa *Basf. marg.* 136 Cephissos *MS.* 138 textos *ante Heinf.*
 139 foliis *ante Heinf.* 141 quippe ipsa *ante Heinf. præter Ald. qui dedit*
 quin. 147 placato *vulg.* 148 odoris *ante Heinf. nec male.*
 150 tandem *al.*

135 *Fronte retusa*, obrusis & ob-
 scuratis præ mœnore radiis (vid.
 28, 21) luget Hyacinthum suum
 Apollo Deli natus: Cephissus au-
 tem suum filium fracta corona
 arundinea, quam dare solent flu-
 viis, ut noster Tiberino patri 1,
 217. *Add.* 28, 163.

139 *Calathos* lanificarum, sed
 idem proprium vas in instrumen-
 to Cereris, & in sacris illius ad-
 hiberi solitum illustrat, & spe-
 ctandum exhibet Spanh. ad Cal-
 lim. p. 652.

140 *Corona* omen & augurium
 regni inferorum, quod hac ipsa
 excursionem parabatur, sed ignaræ,
 Proserpinæ.

141 Splendida Minervæ armipo-
 tentis & bellicæ descriptio, cui
 etiam tubæ inventio attributa est,
 quin ipsa inde Σελανίη dicta &
 hoc nomine culta apud Argivos,
 qua de re Potter. ad Lycophr. 915.
Hastam & Galeam Minervæ omnia
 monumenta tribuunt.

148 *Parthenium* montem & ne-
 mus Arcadiæ indicat, venationi-
 bus opportunum, hic & infra
 v. 241 — *Parthenios canibus*
circumdare saltus est Virg. ecl. 10, 57.

149 *Libertatem comarum* Dianæ
 venatricis illustrat laudandus in
 hoc opere sæpe Spanh. ad Callim.
 p. 660.

152 *Terra motus* brevis sed ter-
 ribilis descriptio.

- Pronaque vibratis radicibus oppida verti.
 Causa latet. Dubios agnovit sola tumultus
 155 Diva Paphi, mistoque metu perterrita gaudet.
 Jamque per anfractus animarum rector opacos
 Sub terris quærebat iter, gravibusque gementem
 Enceladum calcabat equis. immania findunt
 Membra rotæ, pressaque gigas cervice laborat
 160 Sicaniam cum Dite ferens, tentatque moveri
 Debilis, & fessis serpentibus impedit axem.
 Fumida sulfureo prælabitur orbita dorso.
 Ac velut occultus securum prodit in hostem
 Miles, & effossi subter fundamina campi
 165 Transilit elusos arcano limite muros,
 Turbaque deceptas victrix erumpit in arces,
- Terri-

161 sulcis imped. actum Cuj. implicat Par. Vien. 162 prolabitur
 ante Raph. 163 pergit MSS. 165 inclusos vulg. sed elusos
 etiam Bas. marg. & Raph.

158 *Enceladum*, cui pro carcere & numellis imposita est Sicilia. Vid. 33, 153. Supplicium novum hic patitur Typhoeus, simile rotæ, qua in Germania sceleratorum membra contunduntur.

161 *Serpentibus*, quos pro pedibus habet implicat vel impedit axem currus Plutonii. Sed eruditior est, quam ut stupori liberiorum tribui possit altera lectio, *Sulcis serpentibus impedit actum*. Sulci sunt ὄλκoi tractus s. volumina serpentium. Apulej. Met. 11, p. 57, 19 Elmenh. de Iſidis corona *Dextra lævaque sulcis insurgentium viperarum cohibita*. Serpentes hic adjective sumendum. Apud Lucia. Hermot. c. 79 s. To. 1 p. 823, 83 ὄλκον τῷ ὄφειν recte verti equidem tractum ipsum ac volumen corporis, & ὄλκον aliunde illustravi: sed si hic locus & Apulejanus tum mihi noti fuissent, magis ad

literam, ut sic loquar, interpretari poteram *sulcum*. Porro his *sulcis suis serpentibus actum currus Plutonii implicat vel impedit* Enceladus, h. e. progressum ac motum: agitur enim currus, ut constat. Ovidius Halieut. 72 de equo, *Quam turtidus, quantoque verius spectabilis actu*, h. e. incessu, quo se agere dicitur etiam equus.

163 Cuniculum militare describit. Subter hic motum significat, ut Virg. Aen. 3, 695 *Alpheum dicit Occultas egisse vias subter mare*. *Fundamina campi* indicant campum solidum, & fundamenta mœnium sustententem. *Eluduntur muri*, honesta Metaphora, cum vi sua excludendi privantur, ut *eluduntur* custodes, cum per ambages invenitur aditus. *Limitem* pro via a poetis poni, translativum est. In verbo *transilit* videor mihi aliquid Alexandrini leporis, ὑψιμα-

Terrigenas imitata viros: sic tertius heres
Saturni latebroſa vagis rimatur habenis
Devia, fraternum cupiens exire ſub orbem.

- 170 Janua nulla patet. prohibebant undique rupes
Oppoſitæ, duraque Deum compage tenebant.

Non tulit ille moras, indignatusque trabali
Saxa ferit ſceptro. Siculæ tonuere cavernæ.
Turbatur Lipare. ſtupuit fornace relicta

- 175 Mulciber, & trepidus dejecit fulmina Cyclops.
Audiit, & ſi quem glacies Alpina coërcet,
Et qui te, Latiis nondum præcinſte tropæis
Tibri, natat, miſſamque Pado qui remigat alnum.

Sic, cum Theſſaliam ſcopulis incluſa teneret

- 180 Peneo ſtagnante palus, & merſa negarent
Arva coli, trifida Neptunus cuſpide montes
Impulit adverſos. tum forti ſaucius iſtu

Diffiluit

- 168 tenebroſa vulg. ſed latebroſa jam Baſ. marg. 171 Siculaque MSS.
ſolitaque Baſ. marg. Hinc ſolidaque conj. Heinf. 173 tonuere MSS.
177 latis ante Heinf. 180 negaret ante Heinf.
182 ter forti MSS.

gov quddam, deprehendere: *Mu-*
ros tranſiit proprie, qui ſaltu ſe
ſupra illos ſibrat; hic vero, qui
infra & ſubter illos poſtquam re-
ptavit, ſubito intra urbem exiſtit.

167 Cadmeos fratres intelligit,
ſ. ſpartos illos qui ex dentibus
draconis a Cadmo ſeminatis de
terra enati dicuntur, & mox
muris vulneribus periſſe: quæ
fabula deinde a Jafone quoque
acta. Utriſque hoc nomen tri-
buit Naſo, illis Met. 3, 118, his
Epiſt. 12, 99. *Tertius heres Saturni*
eſt Dis ſ. Pluto, poſt Jovem &
Neptunum.

168 *Habenis rimatur*, quibus
nunc in dextrum nunc in ſiniſtrum
latus agit equos, nunc immittit,
nunc retinet, vel retro agit.

174 Illam Vulcani & Cyclopum
officinam deſcribit Callim. H. in

Dianam 46. Sed multo copioſius
Virg. Aen. 8, 416.

178 Quod *bibere* alias dicuntur
accolæ fluvios ſuos, hic veniſſe
natate: cum præſertim in conſue-
tiſſimis Romanorum exercitationi-
bus fuerit natatus. Taceo, quod
etiam *Natat unſta carina* Virg.
Aen. 4, 398: & habuit hic præ
oculis noſter, obſervante Heinfio,
Ge. 2, 451 *Torrentem undam levis*
innatat alnus Miſſa Pado. *Latis*
tropæa ſunt, quæ Latini reſule-
runt: *Latii tropæa*, quæ a devictis
Latinis aliquis reportat.

179 Graphice deſcriptam a no-
ſtro illam mutationem, apertas
Peneo vias, qua ratione pro ma-
ximo lacu, amœna illa Tempe
exorta ſunt, pro illa doctri-næ co-
pia illuſtravit Spanh. in Callim.
p. 410.

Diffiluit gelido vertex Offæus Olympo.

Carceribus laxantur aquæ, fractoque meatu

185 Redduntur fluviusque mari tellusque colonis.

Postquam victa manu duros Trinacria nexus

Solvit, & immenso late discessit hiatu:

Apparet subitus cælo timor. astra viarum

Mutavere fidem. vetito se proluit Arctos

190 Aequore. præcipitat pigrum formido Booten.

Horruit Orion. audito palluit Atlas

Hinnitu. rutilos obscurat anhelitus axes

Discolor; & longa solitos caligine pasci

Terruit orbis equos. pressis hæfere lupatis

195 Attoniti meliore polo; rursusque verendum

In Chaos obliquo pugnant temone reverti.

N n 2

Mox

184 *fractoque MSS.* 185 *fluvii que ante Heinsf.* 193 *ferrugine*

MS. 196 *pro obliquo, flexo Cuj. Forte glossa fuit, aut voluit in-*
flexo? pro pugnant, quod habent etiam primæ edit.
certant al. ante Heinsf.

183 *Olympo* tertio casu intelligen-
dum, ut *Diffidens plebi virtus*
Hor. Od. 2, 2, 18. Continentes
erant Offa & Olympus: jam dis-
cessu vallem faciunt, ancenam
adeo, ut generis nomen *τέμνος*,
plur. *τέμνες*, η, proprium huic
factum sit.

186 *Manu* i. vi & impetu, ut
mana facta dicuntur, quæ non
natura, sed consilio & opera ho-
minum, parata sunt.

189 *Fidem*, ut *sedes, legem* & si-
milia, meminerimus ad constan-
tiam naturæ referendam, quate-
nus sub iisdem causis, iidem sem-
per effectus consequuntur. Me-
morat nunc siderum motus, quo
nihil est constantius, & æternis
legibus suis a Deo magis adstri-
ctum. Sic *vetitum Arcto æquor*,
quod nobis nunquam videtur
attingere &c. *Bootes tardus* etiam
Ovidio Met. 2, 172, & *piger Fast.*
3, 405 non tantum quod celeritas

a bubulcis non requiritur: sed
quod sidus polo proximum ob id
ipsum motum habet minus obser-
vabilis celeritatis. Ceterum dum
animat hæc sidera & personas
facit, horribilem hujus perturba-
tionis imaginem excitat. Dicas,
quid *Atlas* post *Orionem*? verru-
cula in corpusculo planetæ, post
mille Systemata Solaria, quæ forte
Orion continet? Poëta vero ma-
gnitudine agnoscit solam rela-
tionis. Et quid opus est subtili-
tate disputationis? *Atlas* totum
cælum, cujus modica pars est
Orion, humeris sustinet.

192 *Axes* nostro esse singulas
quoque stellas, monuimus ad 34,
35. Vapor a Plutonis equis an-
helitu excitatus, nubem inducit
terræ, unde stellæ obscurantur.

195 *Verendum* ad terrorem etiam
referri, docet 33, 80. De *Chao*
pro interis 5, 535.

Mox ubi pulsato fenserunt verbera tergo,
 Et solem didicere pati: torrentius amne
 Hiberno, tortaue ruunt pernicious hasta.
 200 Quantum non jaculum Parthi, non impetus Austri,
 Non leve sollicitæ mentis discurret acumen.
 Sanguine frena calent: corrumpit spiritus auras
 Letifer: infectæ spumis vitiantur arenæ.

Diffugiunt Nymphæ: rapitur Proserpina curru,
 205 Imploratque Deas. jam Gorgonos ora revelat
 Pallas, & intento festinat Delia cornu:
 Nec patruo cedunt. stimulat communis in arma
 Virginitas, crimenque feri raptoris acerbatur.
 Ille, velut stabuli decus armentique juvencam
 210 Cum leo possedit, nudataque viscera fodit
 Unguibus, & rabiem totos exegit in armos,
 Stat crassa turpis sanie, nodosque jubarum
 Excutit, & viles pastorum despicit iras.

„Ignavi domitor vulgi, teterrime fratrum,

Pallas

201 discurret *malit* Heinsf. 206 telo MSS. 210 pectora *ante*
Heinsf. sed viscera jam Basf. marg. & Plant. marg. 213 despuir MS.
 214 dom. mundi *vulg. ante Heinsf. Sed vulgi Basf.*
marg. & Claver.

198 *Hibernum amnem* h. e. torrentem e tempestate ortum a Græcis didicere Latini. *Χεμαίσιον ὕδωρ* est 12. ψ, 420. *Hibernis agitatam fluctibus æquor* Ovid. Tr. 1, 11. 33.

201 *An non nimia sit hæc Hyperbole* non disputo: sed hoc meminisse velim Poëtas candidatos, in *acuminis* appellatione inesse notionem celeritatis, acutus gladius celerius penetrat, acutus morbus celerius conficit, acuta mens perspicit velocius &c. Festus, *Acupediis dicebatur, cui summum erat in currando acumen pedum.*

202 Solet noster hac imagine cruentati a freno oris acrium

equorum uti. Vid. ad 1, 5. 22, 350.

209 *Stabuli armentique*, duas quasi relationes offert poeta, ubi comparata cum aliis sui generis juvenca placeat.

211 *Exigere* hic idem est quod exserere, exercere: *rabiem* ponit velut gladium vel ferrum quod *exigi* dicitur, h. e. plane adigi. *Armos*, membra robustiora dicit, in quibus morsu & ungue lacerandis, omnem impetum leo consumit.

212 *An nodos jubarum* dicit, qui oriuntur a grumis cruoris, quibus velut in glomerem conglutinantur jubæ?

- 215 Pallas ait, quæ te stimulis facibusque profanis
 Eumenides movere? tua cur sede relicta
 Audes Tartareis cælum incestare quadrigis?
 Sunt tibi deformes Diræ: sunt altera Lethes
 Numina: sunt tristes Furia te conjuge dignæ.
 220 Fratris linque domos: alienam desere sortem:
 Noctæ tua contentus abi. quid viva sepultis
 Admijces? nostrum quid proteris advena mundum?,
 Talia vociferans avidos transire minaci
 Cornipedes umbone ferit, clipeique retardat
 225 Objice, Gorgoneisque premens assibilat hydri,
 Prætentasque aperit cristas. libratur in ictum
 Fraxinus, & nigros illuminat obvia currus.

N n 3

Missaque

217 mundum incestare fere ante Heins. cælum Bas. marg. Claver.
 incestare primæ edit. infestare MSS. 219 flumina ante Heins.
 præter Claver. numina probat etiam Barth. 226 prætentaque
 op. crista ex MSS. Heins. pro crista, palla MSS.

215 Profana facies, incestæ, quibus violatur etiam religio, & natura rerum, quæ divina est: ideo de eadem re statim incestandi verbum adhibet.

218 Diræ hic aperte distinguuntur a Furiis, dum seorsim commemorantur. Videtur itaque intelligere poëta Harpyias illas Typhonis filias, Phineo puniendo a Jove immixtas, a Calai & Zete Boreæ filijs abactas. Hæ substantiva positione sævæ Diræ vocantur a Valer. o Fl. 4, 586: Tartareas volucres nominarat v. 579. Lethes Numina h.e. inferorum. Flumina femineam personam sustinere, non memini.

220 Sortem hanc declaravimus ad 33, 100.

222 Proteris injuriæ verbum, conculcas: advena & ipsum signat injuriam, non dominus, ne civis quidem superiorum, sed advena, peregrinus.

224 Synonymice hæc dicuntur umbone, & clipei objice: hydri Gorgonei etiam sunt in clipeo Minervæ, quos habet Medusa Gorgo pro crinibus.

226 Cristas illas galeæ suæ terribiles, aperit Minerva concutendo, ut majores fiant, & sic prætendit, & velut intentat equis. Humanum passus est summus vir, cum contulit cum lectione sua operit illud 24, 168. Ibi enim Romanam velat sua Gorgone Pallas, h. e. tegit, munit: hic consternandi sunt objecta & intentata crista equi Plutonis. Texerat Minerva caput Medusæ supra v. 25: hoc nunc objicit equis. Sic intelligimus, contraxisse, constrinxisse antea cristam, quam hic aperit.

227 Fraxinus h. e. hasta Minervæ, sine respectu ad materiem, fulmen est jam vibratum, jam jaculandum: itaque jam illuminat fulgore suo currum.

- Missaque pæne foret, ni Jupiter æthere vulso
 Pacificas rubri torfisset fulminis alas,
 230 Confessus focerum. Nimbis Hymenæos hiulcis
 Intonat, & testes firmant connubia flammæ.
 Invitæ cessere Deæ. Compescuit arcum
 Cum gemitu, talesque dedit Latonia voces.
 „Sis memor, o, longumque vale. reverentia patris
 235 Obstitit auxilio. nec nos defendere contra
 Possumus. imperio vinci majore fatemur.
 In te conjurat genitor, populoque silenti
 Traderis, heu, cupidas non adpectura sorores,
 Aequalemque chorum. Quæ te fortuna supernis
 240 Abstulit, & tanto damnavit sidera luctu?
 Jam neque Partheniis innedere retia lustris,
 Nec pharetram gestare libet. securus ubique
 Spumet aper, sævumque fremant impune leones.
 Te juga Taygeti, posito tẽ Mænala flebunt
 245 Venatu, mæstoque diu lugebere Cyntho.

Delphica

228 æth. summo vulg. jussu, lapsus, cello MSS. 239 luminis al.
 fulminis etiam Parrh. Vien. Clav. 230 generum al. focerum
 Basf. marg. Raph. sententia eadem. Hymenæon, ut intonat ad Jovem
 referatur, Heinsf. 239 æqualesque choros ante Heinsf. 240 da-
 mnarunt MSS. 243 sævique ante Heinsf.

228 Aethere vulso, convulso & quasi disrupto: cælum rumpi & rima quadam aperiri videtur a fulmine, cui hic *pacificæ alæ* tribuuntur, quia ipso terrore & minis quietem, pacem, nuptias, amores denunciat. Si nostris moribus hoc velis accommodare, dicas hoc fulmen fuisse simile illis tonitribus fulguribusque arte factis, quibus hodie in castris & munimentis victoriæ, natales, nuptiæ, Regum celebrantur.

230 Nimbi hiulci sunt nubes densæ ab igne fulgurum disjectæ & hiantes. Flammæ sunt pro fa-

cibus nuptialibus, sicut tonitruum sonus pro Hymenæo s. cantu & strepitu nuptiali.

240 Sidera Synonymon *super-norum*: ne putemus ad ipsum statum cælestium Deorum referri. *Siderum* luctus est, quod non vident amplius in terris Proserpinam. Etiam terrestres ætus suos mox memorat Diana & regiones sibi frequentatas, Laconiam ubi *Parthenius*, Taygetus, Mænala; Delum ubi Cynthus, montes omnes quibus inerrare Diana solet. Sic *cælum* ponitur v. 262.

Delphica quin etiam fratris delubra tacebunt.,

Interea volucris fertur Proserpina curru
Cæsariem diffusa Noto, planctuque lacertos
Verberat, & questus ad nubila rumpit inanes.

250 „Cur non torfisti manibus fabricata Cyclopium
In nos tela, pater? sic me crudelibus umbris
Tradere, sic toto placuit depellere mundo?
Nullane te flectit pietas? nihilumne paternæ
Mentis inest? tantas quo crimine movimus iras?

255 Non ego, cum rapido sæviret Phlegra tumultu,
Signa Deis adversa tuli: non robore nostro
Ossa pruinosum vexit glacialis Olympum.
Quod conata nefas, aut cujus conscia noxæ
Exsul ad immanes Erebi detrudor hiatus?

260 O fortunatas, alii quasunque tulere
Raptores! saltem communi sole fruuntur.
Sed mihi virginitas pariter cælumque negatur:
Eripitur cum luce pudor: terrisque relictis
Servitum Stygio ducor captiva tyranno.

265 O male dilecti flores, despectaque matris

N n 4

Consilia:

246 fletibunt MS. 249 fundit vulg. tendit, tollit MSS. 252 cre-
dere MS. defendere MS. eadem sententia. 253 nullumne vulg.
præter Claver. 255 rabido jubet legi Heinsf. 258 pro noxæ,
culpæ vulg. quam glossam putat Heinsf. 262 negantur malit Heinsius.
263 pro luce, sole vulg. quod ferri posse ob repetitionem, negat Heinsf.
264 infelix vulg. præter Ald. qui cum MSS. servitum.

246 Respicit, puto, Claudianus
ad Romanum morem, iustitium
indicendi in luctu publico: ita
non respondet consulentibus, non
fert sententiam Apollo.

250 In hac querela Proserpinæ,
& tota adeo hac scena, placet
mihi Claudianus præ Nalone, qui
nimis puellam facit Proserpinam
Met. 5, 399 Collecti flores iunicis
cadere remissi: Tantaque simpli-
citas puerilibus adfuit annis, Hæc
quoque virginem movit iactura do-

lorem. Talia decebant Oægistrū
Theocriti, s. Idyll. 27, 52.

255 De Phlegra & Phlegæo tu-
multu vid. ad 27, 20.

257 Cui hic non in mentem ve-
nient illi conjurati cælum restin-
dere fratres Terræ filii, qui Ter-
sunt conati imponere Pelio Ossam,
Thessaliæ montem, atque Ossa in-
volvere Olympum, Verg. Ge. 1, 280.

259 Hiatus nomen ad Chaos al-
ludit, χαῖνεν hiare.

262 Cælum ut 240 sidera.

- Consilia: o Veneris deprensæ serius artes!*
Mater, io, seu te Phrygiis in vallibus Ida
Mygdonio buxus circumsonat horrida cantu,
Seu tu sanguineis ululantia Dindyma Gallis
 270 *Incolis, & strictos Curetum respicis enses,*
Exitio succurre meo: compesce furem:
Comprime ferales torvi prædonis habenas.,
 Talibus ille ferox dictis fletuque decoro
 Vincitur, & primi suspiria sentit amoris.
 275 Tunc ferrugineo lacrimas detergit amictu,
 Et placida mœstum solatur voce dolorem:
 „*Desine funestis animum, Proserpina, curis,*
Et vano vexare metu. majora dabuntur
Sceptra, nec indigni tædas patiêre mariti.
 280 *Ille ego Saturni proles, cui machina rerum*
Servit, & immensum tendit per inane potestas.
Amissum ne crede diem. sunt altera nobis
Sidera; sunt orbés alii; lumenque videbis
Purius, Elysumque magis mirabere solem,
 285 *Cultoresque pios. illic pretiosior ætas,*

Aurea

273 *planctuque* MSS.275 *detergit* vulg.276 *timorem, pudorem* MSS.

268 *Buxus*, tibia e buxo. Vid. ad 20, 286.

269 *Ululare* dicuntur Dindyma, montana Phrygiæ, h.c. ab ululatu Gallorum, qui se exsecuere, vel spectaculi causa vulnerarunt, resonare. Vid. ad 18, 277. it. ad 20, 262. De *ululatu* & tota re adeo ad 33, 205.

270 De *Curetum* ensibus dictum ad 20, 279. Recordemur, secundum poetæ nostri fictionem, Cereris absentiam apud matrem suam ac Deorum, Cybelen, occasionem raptui dedisse. Vid. 33, 179.

275 De *ferrugineo amictu* dictum supra ad v. 93.

280 Etiam hic in Plutonis oratione sunt philosophemata illa, ad quæ supra 5, 525 it. 33, 55 allusum observavimus.

282 *Aperte respicit* Virg. Aen. 6, 641 *Solemque suum, sua sidera normat.* *Orbes*, puto, Planetarum intelligit.

285 Nam auream poetarum, v. g. Hesiodi Op. & Di. 121, ætatem olim κατὰ γὰρ ἀλυσεν. Prærogativa inferorum est, quod apud illos semper durat aurea gens, quæ sub cælo semel tantum fuit.

*Aurea progenies, habitant, semperque tenemus,
Quod Superi meruere semel. nec mollia desunt
Prata tibi. Zephyris illic melioribus halant
Perpetui flores, quos nec tua protulit Henna.*

290 *Est etiam lucis arbor prædives opacis,
Fulgentes viridi ramos carvata metallo.
Hæc tibi sacra datur. fortunatumque tenebis
Autumnum, Et fulvis semper ditabere pomis.*

*Parva loquor. quidquid liquidus complectitur aër,
295 Quidquid alit tellus, quidquid salis æquora verrunt,
Quod fluvii volvunt, quod nutrivere paludes,
Cuncta tuis pariter cedent animalia regnis,
Lunari subiecta globo, qui septimus auras
Ambit, Et æternis mortalia separat astris.*

300 *Sub tua purpurei venient vestigia reges,
Deposito luxu, turba cum paupere misli.
Omnia mors æquat. tu damnatura nocentes.*

N n 5

Tu

286 habitat vulg. 287 deerunt vel sine scriptis legi jubet Heinsf.

Certe sic optimos solere, ostendit. 289 Aetna vulg. Vid. ad 33, 122.

290 Averni Bas. marg. amœnis MS. Avernis placet Heinsf. 291 gravido

MS. 293 ditabere MS. 295 maris vulg. præter Claver.

297 animantia MS. 300 fastigia conj. Barth.

287 Mollia prata esse debent, de quibus Virg. Aen. 6, 642 *Parvi in gramineis exercent membra palæstris.*

290 Hæc est illa arbor, de qua ramum decerpere debebat Aeneas, Aen. 6, 141.

294 Magnum sane est Proserpine regnum. Quidquid enim apud superos, moritur, perit, dissipatur, sensibus hominum subducitur, illud venit in Haden, ad Plutonium. Neque vero inauditum aliquid fingit noster, de communicato cum Proserpina inferorum imperio. Sæpe illius mentionem facit Horatius, apud quem V. G. Tiresias Sat. 2, 5 extr. Sed me,

inquit, Imperiosa trahit Proserpina. Quin jam Hymnus Orphicus Eumenidum illam arbitram & judicem scelerum facit. Plura in Hymno ipsius Proserpine.

298 Globus ille cavus, sphaera illa septima, quæ infixam sibi habet Lunam, finem constituit rerum mutationi obnoxiarum & immutabilium. Cic. Somn. Scip. 4 *Infra Lunam nihil est, nisi mortale & caducum, præter animos — supra Lunam sunt æterna omnia.* Macrobius ad h. l. 1, 21, inter alia, *Sicut ætheris & aëris, ita divinarum & caducorum Luna consinium est.*

*Tu requiem latura piis: te iudice fontes
Improba cogentur vitæ commissa fateri.*

- 305 *Accipe Lethæo famulas cum gurgite Parcas.
Sit fatum quodcumque voles.,* Hæc fatus ovantes
Exhortatur equos, & Tænara mitior intrat.
Conveniunt animæ, quantas truculentior Auster
Decutit arboribus frondes, aut nubibus imbres
310 Colligit, aut frangit fluctus, aut torquet arenas.
Cunctaque præcipiti stipantur sæcula cursu
Insignem visura nurum. Mox ipse serenus
Ingreditur facili passus mollescere risu,
Diffimilisque sui. Dominis intrantibus ingens
315 Assurgit Phlegethon. flagrantibus hispida rivis

Barba

- 306 sitque ratum *MSS.* sit factum *MSS.* sanctum, pactum *conj. Heins.*
velis *vulg.* sitque ratum, quodcumque voves *conj. Heins.*
311 tartara *vulg. præter Ald. quem & MSS.*
sequitur Heins.

305 Hic ergo *Parcas*, *Fatumque* novæ uxori ut *famulas* subjicit poeta noster, & servat morem suum, quo nunquam, quod recorder, fatalem necessitatem, libertati Dei & humanæ contrariam, defendit. Idem dicit statim *Sit fatum quodcumque voles.* Magnam Proserpinæ vim assignat, Hymnus Orph. p. 126. V. G. Η κατέχευε αἶδαν πύλας — παντοκράτειρα κύρη — Ζωὴ καὶ θάνατος μὲν ἠνθρώποις, & cum allusione ad nomen, *Φέγεις γὰρ αἶα καὶ πάντα φονεύεις.* Sed cf. 36, 410.

306 *Ουκ ἄντες equos*, & totum hunc verbi usum declaramus ad 22, 68.

307 *Tænara* puto hic non esse simpliciter illud promuntorium Laconicæ suo cum specu; sed indefinite sic indicari inferos, ut *Tænarius* est idem quod inferus vel Infernus. Sed potest tamen fieri, ut suos auctores secutus sit noster. Variant enim & hic fabulæ. Hymnus Orphicus in Plu-

tonem p. 116, 14 abductam ait Proserpinam ὡς Ἀττίδος ἀντροῦ, Δήμου Ελευσίνος, τούδε περ πύλας αἰς αἶδαν. Et suadent sacra Eleusinia.

308 Comparari potest Aen. 6, 706 *Hunc circum innumere gentes populi que volabant &c.*

311 *Sæcula* sunt ipsi homines per suas generationes & gradus discreti. Quoties Lucretius *sæcla hominum*, *scriptorum*, *mortalia*, *animalium*, *ferarum* dixerit pro ipsis hominibus, feris &c. Indicet, facile docent. Hic *sæcula* sunt *βίαι*, umbrae, animæ defunctorum, vel nondum natorum.

312 *Nurus νύμφη* etiam hic est, juvenis mulier nupta, quæ peperit, pariendi certe causa habetur.

313 *Passus mollescere*, omisso se, ut Hor. Car. 1, 2, 43 *Patiens vocari Caesaris ultor.*

315 *Phlegethontem* personam facit, ut fluvios alios, nisi quod pro aquis illi dat flammam.

Barba madet, totoque fluunt incendia vultu.

Occurrunt properi lecta de plebe ministri.

Pars altos revocant currus, frenisque solutis

Vertunt emeritos ad pascua nota jugales.

320 Pars aulaea tenent. alii prætexere ramis

Limina, & in thalamum cultas extollere vestes.

Reginam casto cinxerunt agmine matres

Elysiæ, teneroque levant fermone timores,

Et sparfos religant crines, & vultibus addunt

325 Flammea, sollicitum prævelatura pudorem.

Pallida lætatur regio, gentesque sepultæ

Luxuriant, epulisque vacant genialibus Umbræ.

Grata coronati peragunt convivia Manes.

Rumpunt insoliti tenebrosa silentia cantus.

330 Sedantur gemitus. Erebi se sponte relaxat

Squalor,

317 propere *vulg.* 321 in thalamis *vulg.* thalamos *MS.*

323 tenerosque — dolores *Vic. Vien. & al.* timores *Ald. Basf. marg.*

325 prævallatura *MS.* prævellatura *Vic.*

318 *Revocare currus* est retinere equos junctos.

319 *Emeriti jugales*, non qui jam mereri desinant simpliciter, sed qui in illo actu bene de suo domino meruerant.

320 Conjungit utramque honoris & gaudii significationem *Pacatus* Pan. 37, 4 *Portas viventibus fertis coronatas, aulaeis undantes plateas*: ubi *undantes* intelligam fluctuantes aliquantum ab aura & vento, quod non intenta & affixa suis extremis essent aulaea, sed ita suspensa, ut velut undas quasdam agere a vento possent: quæ ratione mutatus subinde cum situ percussus lucis, & umbræ admixtio, colorum quoque & splendoris mutationem oculis jucundam & vitæ quoddam instar, attulit

321 *Vestes cultas* & ipsas de au-

læis velisque intelligo, quas *tolunt in thalamum*, h. e. ex illis sublatis ac suspensis thalamum, velut tentorium quoddam constituunt, sub quo lectus sternitur. Hæc *Vestis* & *vestiendi* notionibus comprehendendi, alias ostenditur.

325 Vix unquam in nuptiali cerimonia *flammeum* omittit noster V. G. 10, 285. 21, 83.

327 Videt etiam apud inferos *Aeneas* 6, 656 *per herbam Vescentes lætæque choro Pæana canentes*. Observavit Da. Heins. ad Hesiodi, qui aurei sæculi *Θάλλας* laudat Op. 115, felicem omnem immortalitatem a Græcis & Romanis hoc *Θάλλων, epularum*, nomine signari. Sed hoc extraordinarium & *insolitum* hic est, & datum nuptiis Proserpinæ, quod requies etiam & indulgentia quædam datur infelicitibus ac damnatis.

Squalor, & æternam patitur rarefcere noctem.

Urna nec incertas verfat Minoïa fortes.

Verbera nulla fonant, nulloque frementia luctu

Impia dilatis respirant Tartara pœnis.

335 Non rota fufpenfum præceps Ixiona torquet :

Non aqua Tantaleis fubducitur invida labris.

[Solvitur Ixion: invenit Tantalus undas.]

Et Tityos tandem fpatiosos erigit artus:

Squalentifque novem detexit jugera campi.

340 Tantus erat. laterifque piger fulcator opaci

Invitus trahitur laffo de pectore vultur,

Abreptasque dolet jam non fibi crefcere fibras.

Oblitzæ fclerum formidatique furoris

Eumenides cratera parant, & vina feroci

345 Crine bibunt. flexifque minis jam lene canentes

Extendunt focios ad pocula plena ceraffas,

Ac feftas alio fuccendunt lumine tædas.

Tunc & peftiferi pacatum flumen Averni

Innocuæ tranfiftis aves, flatumque repressit

Amfancus:

331 clarefcere MS. Claver. qui velle improbat. 336 Tantalicis vulg.

337 Ejiciendum putat hunc verfum Heinſ. juve, arbitror. 342 abrup-
tasque malit Heinſ. 343 formidandique MSS. 348 limen

vulg. flumen Ald. Baſ. marg. MSS.

332 Urna Minoia fortitur judi-
ces malis, de qua Aen. 6, 432
Quæſitor Minos urnam movet. Alia
eſt illa apud Hor. Car. 3, l. 16
*urna capax, quæ movet omne no-
men,* qua omnium fori verſatur 2,
3. 26. Hac decernitur, quæ ani-
mæ ire ad ſuperos, quæ ad inferos
redire debeant. Hæc eſt fortitio
animarum; quam deſcribit ex Eris
Pamphylîi perſona Plato de rep.
extr.

335 Etiam Ixionis & Tantalî
Tityque pœnas debet Virgilio
v. 595 ſqq.

344 Cratera parant h.c. in vaſe

ampliore miſcent vinum aque, in
quo plures ſimul ſerpentes, quos
pro crinibus habent, (hi ſunt etiam
focîi ceraffa) mergere capita bi-
bendi gratia poſſint. Vid. 10, 197.
Ab hoc vino non lugubrem ſtri-
dorem edunt, ſed leni ſibilo ca-
nunt.

347 *Feſtas tædas* non illas terri-
biles de Phlegethonte accenſas,
quibus terrent impios.

349 Alludit ad etymon *Averni*,
dogros Quem ſuper band ulla pote-
rant impune volantes Tendere iter
pennis &c. Virg. Aen. 6, 839.
Monuit Heinſius ex Ariſtor. de
mirabil.

- 350 *Amsanctus*: tacuit fixo torrente vorago.
 Tunc Acheronteos mutato gurgite fontes
 Lacte novo tumuisse ferunt, ederisque virentem
 Coccyton dulci perhibent nudasse Lyæo.
 Stamina nec rupit Lachesis, nec turbida sacris
 355 Obstrepitant lamenta choris. Mors nulla vagatur
 In terris, nullæque rogum planxere parentes.
 Navita non moritur fluctu, non cuspidē miles.
 Oppida funerei pollent immunia leti.
 Implexamque fenex velavit arundine frontem
 560 Portitor, & vacuus egit cum carmine remos.
 Jam suus inferno processerat Hesperus orbi.
 Ducitur in thalamum virgo. stat pronuba juxta
 Stellantes Nox picta sinus, tangensque cubile
 Omina perpetuo genitalia foedere sancit.

Exsultant

- 350 *Anfractus Vic. Vien. & omnes pene MSS. quos vidit Parrb. & Bas.*
Anxantus Ald. & Junt. 353 *stagnasse vulg.* 354 *non rupit vulg.*
 359 *impexosque — crines Vic. Vien. Junt. Bas. vell. ante Heinsf. im-*
pexamque — frontem Ald. MSS. implexam — frontem Bas. marg.
 364 *sancit al.*

mirabil. audit. reperiri tamen ibi
 Cygnos. Sed omnia de fabulis &
 historia collegit Cluver. Ital. ant.
 p. 1126 sqq.

350 *Amsanctus* s. *Amsancti* val-
 les notæ ex Aen. 7, 565 sqq. *savi*
spiracula Ditis, ubi rupto ingens
Acheronte vorago Pestiferas aperit
fauces. Hinc ille *flatus*, quem
 modo *repressum* dicit noster.

354 *Lachesi*n nominavit, quæ
 magis proprie *Atropos* dicenda
 erat. Sed commune *Parcarum*
 illud opus est, inter se consentien-
 tium certe.

359 *Ipsū coronari* est lætitiæ
 signum; *arundine* sui fluminis

utuntur fluvii, quatenus persone
 sunt. Charon *portitor* alias sem-
 per tristis.

361 *Suus Hesperus*: nam solem
suum & *sua sidera* habent, ut mo-
 nuimus ad v. 282. Ceterum *He-*
sperus, Veneris est optatum spon-
 sis sidus, quem invocant. Totum
 ex hoc pender Carulli epithalami-
 um s. carmen 62 *Vesper adest.*
Hespero, qui calo fertur crudelior
ignis? Hespero, qui calo lucet ju-
cundior ignis?

363 Est nempe etiam *Nox Dea*,
 cum *Luna* sæpe congruens. Vid.
 Burm. ad Val. Fl. 5, 567.

365 Exsultant cum voce pii, Ditisque sub aula
Talia pervigili sumunt exordia plausu.

„Nostra parens Juno, tuque o germane Tonantis
Et gener, unanimi consortia discite sonni,
Mutuaque alternis innectite colla lacertis.

370 Jam felix oritur proles: jam lata futuros
Exspectat Natura Deos. nova numina rebus
Addite, & optatos Cereri proferte nepotes.

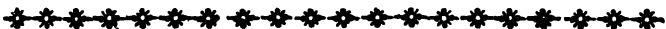
366 ducunt *vulg.* 367 potens *Ald. & MSS.* Hinc Nocte potens
conj. *Heinsf.* 68 unanimis *prima edit.* ducite *vulg.*
discite *jam Bas. marg. & MSS.*

366 *Pervigili plausu*, tertio casu, hoc faciunt exordium. Neque enim torum refert Poëta Hymenæum, sed principium & summam.

368 *Discite*, ut rudes operum Veneris. Sic 31, 130.

370 Hymnus Eumenidum Orphicus posterior p. 166 illas facit

filias Plutonis & Proserpine. Sed hoc non convenit cum Œconomia Claudiani, qui nuptiis eas jam præsentem facit. In Hymno in Proserpinam p. 126 non Eumenidum modo, sed etiam Eubulei mater appellatur.

XXXVI

C. L. CLAUDIANI

DE

RAPTU PROSERPINAÆ

L I B E R I I I

Jupiter interea cinctum Thaumantida nimbis
Ire jubet, totoque Deos arcessere mundo.

Illa colorato Zephyros prælapsa volatu
Numina conclamat pelagi, Nymphasque morantes

5 Increpat, & fluvios humentibus evocat antris.

Ancipites trepidique ruunt, quæ causâ quietos
Excierit, tanto quæ res agitanda tumultu.

Ut patuit stellata domus, considerare jussi.

Nec confusus honos. Cælestibus ordine sedes

10 Prima datur. tractum procures tenuere secundum

Aequorei, placidus Nereus, & lucida Phorci

Canities.

3 prælapsa, elapsa, prægressa MSS. transgressa vulg. Zephyris illa-
psa, illata MSS.

9 Omisus, credo casu, hic versus Bas. 11 lu-

cida vulg. lurida, lubrica, candida, pallida, verecundaque

MSS. cærulea etiam Bas. marg.

* De Prologo, quem quidam hic
inulcarunt, vid. 27 pr.

1 Thaumantida, Irin, (vid. 35,
100) Thaumantis & Electræ fili-
am, Harpyiarum sororem facit
Hesiodus Theog. 265, indeque
Apollod. Bibl. 1, 2, 6. Junonis qui-
dem interdum nuncia ut Aen. 4,
693 & 5, 606: sed Jovis præci-
pue, ut Aen. 9, 803, & Hesiod.
Theog. 784. Thaumantis filiam
faciunt, quia *θάμνη* est, specta-
culum admirabile, *τέρας* ut vocat
Homerus *Il.* A, 27 & P, 547. *Cin-*
dam nimbis facit physica ratione.

3 Zephyros pro aëre humido,
quem efficiunt Zephyri ponit. Vid.
33, 92 & 185. Plane sic Stat.
Theb. 7, 6 Jupiter Mercurio, *I, me-*
dium rapido Boream illabere saltu,
quod pulchre hic animadvertit
Heinsius.

4 Conclamat est clamore convo-
cat, ut Ovid. Met. 13, 73 de Ulyss-
se in periculo versante Conclamat
socios.

11 Phorci canities memoratur,
quod marinus deus est, Phorcys
i. Phorcus, mare autem canum &
cæruleum. Filia illius Græcæ,
[γῆρας]

Canities. Glaucum series extrema biformem
Accipit, & certo mansurum Protea vultu.
Nec non & senibus fluviis concessa sedendi

- 15 Gloria. plebejo stat cætera more juvenus,
Mille amnes. liquidis incumbunt patribus udæ
Naïdes, & taciti mirantur sidera Fauni.

Tum gravis ex alto genitor sic orsus Olympo:

„Adduxere meas iterum mortalia curas,

- 20 Jam pridem neglecta mihi, Saturnia postquam
Otia & ignavi senium cognovimus ævi;
Sopitisque diu populos torpore paterno
Sollicitæ placuit stimulis impellere vitæ,
Incultis ne sponte seges grandesceret arvis,

Undaret

15 stant legi jubet Heinsf.

17 placidi numina vulg. præter Ald.

19 abduxere Vic. Ald. Junt. Bas. Claver. Heinsf. Sed addux. Per-
rhaf. Vien. Raphel.

24 grandesceret MSS.

canesceret MSS.

[γῆαυς anus] canē inde a nativitate, ἐν γῆερῆς πόλει, Gorgones, apud Hesiodum Theog. 270.

18 Biformem vocat Glaucum, quia ab umbilico inde piscis fuit. Ovid. Met. 13, 963 *Cruæque pinnigero curvata novissima pisce*. Sic etiam pingit Philostratus Icon. 2, 15 extr. e cuius descriptione Glauci illustrari possunt, quæ de Tritone dicta sunt supra ad 10, 146. Ceterum hae Glauci descriptiones patiuntur, ut utrumque pedem in suum sibi piscem muratum intelligamus, quod de Tritone ostendimus. Historiam & fabulas Glauci dedit P. Pater ad Palæph. c. 28.

13 Proteus ille monstrorum marinorum velut pastor, Virg. Ge. 4, 388, qui ut ibi est v. 407 *fit subito sus horridus, atraque tigris, Squamosusque draco, & fulva cervice leona* &c. vel, ut Horat. Sat. 2, 3, 73 *aper, modo avis, modo saxum, & cum volet arbor*. Hic honoris Deum causâ certo manere vultu iubetur.

17 Taciti commodum *Fannorum* epitheton, quos loquaces alias faciunt, & nomen ipsum accessunt a *fando*. Vid. Serv. ad Aen. 7, 47. Taciti autem hic sunt præ admiratione splendoris cælestis, sibi insueti.

19 Pulchra, certe speciosa, Jovis oratio effingit morem Regum humanorum, qui suis actibus, valde interdum hominem sapientibus, olentibus, referentibus, splendidos obtentus quærent, & alias longe habent diversasque multum a *suasoriis* causas *justificas*. Quidni enim utamur nominibus Grotianis, & huic rei hodie propriis. *Adduxere* id est adverterunt res hominum, quas aliquamdiu neglexeram, curas meas denuo, postquam penitus inspexi otia illa aureæ ætatis sub patre meo Saturno degenerare in *senium*, & ignavum languorem; & ideo decrevi populos stimulis vitæ sollicitæ ad laborem impellere hoc modo,

- 25 *Undaret neu silva favis, neu vina tumerent*
Fontibus, & totæ fremerent in pocula ripæ.
Haud equidem invideo; (nec enim livescere fas est,
Vel nocuisse Deos) sed quid dissuasor honesti
Luxus, & humanas oblimat copia mentes?
- 30 *Provocet ut segnes animos, rerumque remotas*
Ingeniosa vias paullatim exploret egestas!
Utque artes parit sollertia, nutriat usus!
Nunc mihi cum magnis instat Natura querelis,
Humanum relevare genus, durumque tyrannum
Inmittemque

28 sed quod vulg. 30 prov. aut MS. unde haud conj. Heinsf. 32 at-
 que MS. 34 Expungi vult h. v. vir doctus ap. Heinsf.
 durumque pri. editt.

modo, ne in posterum sponte nature, sine labore hominum omnia provenirent.

25 *Undare* ad liquidum & profluens mel pertinet: *tument* fontes, cum ebulliunt: *fremunt ripæ*, cum aquæ cum strepitu labuntur & ruunt.

27 *Livescere* est invidere. Jam *Φάρον*, invidiam, tribuere Dis alias non verentur veteres. Quin de sententia Solonis apud Herodotum 1, 32 *Τὸ φάρον πᾶν φθονερόν*, quæ de re est disputatiuncula mea in opusculorum Vol. I p. 336. Breviter, si æqui esse volumus, dicemus, qui viri aliquin sapientes invidiam Deo tribuunt, ii non affectum & consilium volunt intelligi, sed effectus, quos invidia habet inter homines. Jupiter poëta hic *Εὐφροσύμων* est, malevolam invidentiam a se remover.

29 *Oblimat* honesta Metaphora a canalibus & incilibus agrorum, ubi limus impedit fluxum aquæ. Videtur respexisse ad Virg. Ge. 3, 196 *Nimio ne luxu obtusior usus sit genitali arvo, & sulcos oblimet inertes*. In agro quem limus occupat, h. e. in limo, quam diu limus est, nihil potest nasci.

30 Illud ut est imperantis, precantis, lexsecrantis &c. hoc est, omittuntur verba, impero, precor & similia. V. G. Hor. Sat. 2, 1. 43 *O pater & rex Jupiter, ut pereat positum rubigine telum!* Narrat igitur Jupiter se aurea patris sui tempora ideo sustulisse, ut egestas excitaret homines ad agendum. Apparet, & pulchre vidit Parrhasius, poëtam præ oculis habuisse Virgilli Ge. 1, 121 unde ponemus, quæ unice hunc locum declarant licet pluscula sint. *Pater ipse, Jupiter, colendi Haud facilem esse viam voluit — Nec torpere gravi passus sua regna vêterno Ante Jovem nulli subigebant arva coloni — Ille, Jupiter, Mellu decussit foliis, — Et passim rivis carentia vina repressit, Ut varias usus meditando extunderet artes &c.* Totus ille locus divinus est, quem brevius attingit hic Jupiter.

33 Nunc, postquam hæc ita constitui, & homines tamen nimis adhuc vel hebetes, vel ad sua commoda tardi, laborent inopia, irascitur mihi Natura mater &c.

33 *Natura* igitur etiam persona, etiam Dea, non modo sequioris ætatis

- 35 *Immitemque vocat, regnataque sæcula patri
Commemorat, parcumque Jovem se divite clamat.
Cur campos horrere situ, dumisque repleri
Rura velim, Et nullis exornem fructibus annum?
Se jam, quæ genitrix mortalibus ante fuisset,*
- 40 *In divæ subito mores transisse novercæ.
Quid mentem traxisse polo quid profuit altum
Erexisse caput, pecudum si more pererrant
Avia, si frangunt communia pabula glandes?
Hæcine vita juvat silvestribus abdita lustris,*

Indiscreta

38 nullisque MSS.

ætat. poetis, ut Papinio Theb. 11, 466 it. Achill. 1, 488 ubi plura hujus generis dedit Barthius: sed etiam patri Theologiæ poeticæ Orpheo, h. e. auctori Hymnorum, qui nomen illud præferunt. Pulchra ibi omnia: sed ponemus quædam (p. 106) unde, quam late naturæ nomen antiquis illis patuerit, queat intelligi. Ω φύσι παμμαήτηρα θεά, πολυμήχανε μήτηρ, — Πανδαμάτωρ, εἰδύματε, κυβερνήτειρα — παντοκράτειρα — Αφθίτε, πρωτογένεια — δεινοκράτετε, Αψοφον ἀτραγάλοισι ποδῶν ἰχθὺς εἰλίστυτα — Αυτοπατῶρ, ἀπάτωρ — Αυτάρχεια, δίκη, χαρίτων πολυώνυμε πειθῶ. Πικρὰ μὲν Φαῦλοισι, γλυκεία δὲ παιδυμένοις — Αἰδὸς ζωῇ, ἢ δ' ἀθανάτῃ τε πρόνοια, Πάντα σὺ ἴσθι, τὰ πάντα σὺ γὰρ μύνη τὰδε τεύχας. Quæ sic ad verbum reddas: Natura mater omnium, multa inmachinans, Domitrix omnium ipsa invicta, gubernatrix, omnipotens, Immortalis, primogenita, deprehensu difficilis, sine strepitu talis pedum trahens vestigia, Ipsa tibi pater, patre carens, sufficientia, jus, gratiarum conciliatrix multis nominibus distincta, Amara malis, dulcis obsequentibus. — Aeterna

vita, immortalis Providentia, Omnia tu es, omnia enim hæc tu sola facis. In fine Dea invocatur, ut pacem, valerudinem, & incrementa omnium adducere velit. Infelicitas fuit illorum sæculorum, quod ab opere suo auctorem non satis distinxerunt: sed de Deo eiusque operibus divinitus multa sunt dicta in hymnis illis Orphicis. Sed redimus ad Claudianum. Hic facit expostulationem cum Jove Naturam: fingit pugnam inter attributa & consilia divina.

41 Quid juvat homines igneus ille vigor, illa cælestis origo, ille vultus ad sidera erectus &c.

43 Glandes antiquis hominibus commune cum aliis animalibus, ante fruges inventas, pabulum assignant poetæ. Vid. ad 33, 30. Lubuit rei pervulgatæ historiam, sed brevissime texere. Cum Hesiodus in aureæ ætatis descriptione adhuc posuisset, Εργ. 233. Δρύς Ἄκη μέντι Φέρει βαλάνους μέσην δὲ μελίσσαν. Homerus contra Troicis temporibus βαλάνους h. e. glandes suis tantum assignat Od. K. 242 & N. 409: ut ante Heroica illa tempora jam σίτον, frumentaceum cibum solemnem fuisse hominum, intelligamus. Porro priscos illos βαλάνοφάγους aureæ ætati

- 45 *Indiscreta feris? Tales cum sæpe parentis
Pertulerim questus, tandem clementior orbi
Chaonio statui gentes avertere visu.
Atque adeo Cererem, quæ nunc ignara malorum
Verberat Idæos torva cum matre leones,*
- 90 *Per mare, per terras avido discurrere luctu
Decretum, natæ donec lætata repertæ
Indicio, tribuat fruges, currusque feratur
Avius, ignotas populis sparsurus aristas,
Et juga cærulei subeant Aethæa dracones.*
- 55 *Quod si quis Cereri raptorem prodere Divum
Audeat: imperii molem, pacemque profundam
Obtestor rerum, natus licet ille, sororve,
Vel conjux fuerit, natarumve agminis una,*

O O 2

So

48 atque ideo Ald. Plant. MSS.

etati adscribit Juvenal. 6, 1 ubi laudatur uxor *Horridior glandem nudante marito*. Indicare idem videtur Plutarchus in principio libelli de esu carniū s. p. 993, F. Βαλάνη γευσάμενοι, inquit, καὶ Φαγόντες ἐχόρευσαν ὑπὸ Ἰδωνῆς περὶ δέν τινα, καὶ Φηγόν (fagum, a quo ipsum Φαγῆν dictum voluit quidam Grammatici) ζείωρόν τε καὶ μητέρα, καὶ τροφόν ἀποκαλόντες ἐκείνην. Honorem quem posterī habuere Telluri Matri, Cereri, fago illi habuere. Arcades, studiosi & jactatores antiquitatis, quod mediterranei essent, & a navigantium commerciis alieni, videntur diutius etiam hanc rationem retinuisse, propter quam rem in veteri oraculo, quod refert Herodotus 1, 66 designantur per βαλανηφάγους ἀνδρας. conf. Pausa. Arcad. s. 8 pr. Aelia. H. V. 3, 39. Plura de βαλανηφάγῳ tum antiqua illa, tum ætatis posterioris collegit Meurs. ad Lycophr. 483. Illud ad rem nostram pertinet addere, defectu

glandis & inopia compulso ad agriculturam homines, indicari etiam a Virgilio Ge. 1, 148 *Cum jam glandes & arbuta sacra Desicerent silvæ, & victum Dodona negaret*. Contra post inventas fruges calamitatis & famis remedium quercus, Georg. 1, 159: aut stultam factæ ruditatis indicium, Cic. Orat. c. 9 *Quæ est enim in hominibus tanta perversitas, ut inventis frugibus glande vescantur*.

47 *Chaonia* pars Epiri, in qua est Dodona, quercuum & glandium patria.

49 Ad matrem suam & aliorum Deorum Cybelen salutatum ierat Ceres; hic attingit *Iden* 33, 200: hic cum matre Leonibus vehitur.

54 *Dracones* vectura Cereris, qui 33, 200 *fulvi serpentes* vocantur, hic *cærulei*: nempe utrumque colorem squamæ illæ referunt. Hunc currum suum commodavit Ceres Triptolemo Attico s. *Actæo*, in Eleusine pago habitanti, ut munus siuguin terris eo celerius felicisque impertiret.

- Se licet ille meo conceptum vertice jasset,*
 60 *Sentiet iratam procul ægida, sentiet ictum*
Fulminis, & genitum divina sorte pigebit,
Optabitque mori: tunc vulnere languidus ipsi
Tradetur genero, passurus prodita regna,
Et sciet an propriæ conspirent Tartara caussa.
 65 *Hoc sanctum. mansura fluant hoc ordine fata.,*
 Dixit, & horrendo concussit fidera motu.
 At procul armisoni Cererem sub rupibus antri
 Securam placidamque diu jam certa peracti
 Terrebant simulacra mali, noctesque timorem
 70 Ingeminant, omnique perit Proserpina somno.
 Namque modo adversis invadi viscera telis,

Nunc

59 scilicet *Ald. Junt. Bas. Plant.* illa --- conceptam ante *Heins.*
 60 iratum, procul ægide ex *MSS.* volebat *Heins.* 62 saucius *Ald.*
 66 nutu *MSS.* boni ap. *Heins.* cui placet merito. 71 immissis *Vic.*
Junt. Bas. Plant. Clav. Raph. Barth. adversis Vien.
Parrhas. Ald.

59] *Minervam* designat, quæ objecerat se *Plutoni* 35, 205 sqq. quod autem masculino genere loquitur dissimulandæ personæ causâ ajunt factum. Sed non dissimulo, post consideratam lectionis varietatem, mihi videri, *Minervam* hic designari tanquam carissimam, ut aliæ & alii tanto magis metuant; totumque locum ita constituendum. *Se licet illa meo conceptam vertice jasset, Sentiet iratum me, procul a sua ægide,* quam meo concessu habet. *Procul,* ut longe illi *Dea mater* erit *Aen.* 12, 52. Ceterum *Heinsianæ*, quam retinimus, lectionis hæc sententia, *Sentiet iratam ægida meam etiam procul* s. e longinquo terribilem.

63 *Pati prodita regna* est sustinere poenam regni proditi: conspirent autem *Tartara causæ propriæ*, cum traditum sibi proditorum suum eo gravius ulciscuntur,

ut si quis, ob læsum carnificem ipsi carnifici quem læsit in cruciatum dedatur.

65 *Hoc sanctum* s. sancitum esto. Hinc *sanctæ* leges dicuntur, præsertim ob poenam adjectam, quam partem legis poenalem sanctionem appellant. *Fata* etiam hic *Jovi* subjicit, factum est, quidquid factus est, futurum jussit *Jupiter*.

66 *Aperta* allusio ad *Homeri-* cum *Jovem*, qui ubi juravit *The- tidi*, *Il. A.* 530 μέγαν ἐλάλῃεν Ὀλύμπου, quod reddidit *Virg. Aen.* 10, 115 nutu tremefecit *Olympum*.

67 *Armisonum antrum*, propter furiosos tumultus *Curetum, Corybantium*. *V.* 33, 209.

71 *Somniat Ceres* ex disciplina oneirocritica. *Artemid.* 1, 46 p. 40 pr. καὶ γὰρ οἱ παῖδες σπλάγχνῃα λέγουσιν. Etiam de veltibus ideam 2, 3 p. 84 pr. εἴτιν ἡ μέλαινα εἰσὶν πᾶσι πονηρὰ. Denique 2, 25 p. 113 med. Orni quæ sunt sil- veltres

Nunc sibi mutatas horret nigrescere vestes,
Nunc steriles mediis frondere penatibus ornos.

Stabat præterea luco dilectior omni

- 75 Laurus, virgineos quæ quondam fronde pudica
Umbrabat thalamos. hanc ima stirpe recisam
Vidit, & inermes foedari pulvere ramos.
Quærentique nefas Dryades dixere gementes,
Tartarea furias debellavisse bipenni.

- 80 Sed tunc ipsa, sui jam non ambagibus ullis
Nuntia, materno facies ingesta sopori.

Namque videbatur tenebroso oblecta recessu
Carceris, & sævis Proserpina vineta catenis,
Non qualem Siculis olim mandaverat arvis,

- 85 Nec qualem roseis nuper convallibus Hennæ
Suspexere Deæ. squalibat pulcrior auro
Cæsaries, & nox oculorum infecerat ignes.
Exhaustusque gelu pallet rubor. Ille superbi
Flammeus oris honos, & non cessura pruinis

O o 3

Membra

- 76 imo stipite cæsam ante Claver. Sed ima stirpe recisam etiam Bas. marg.
78 quæsitique ante Claver. Sed quærentique Bas. marg. 80 sed
tamen MS. unde sed tandem conj. Heins. 81 inserta vulg. ante Heins.
impressa, immissa, marg. Plant. ingesta Ald. Heins. qui illustrat.
83 pro sævis, duris MSS. 85 Aetnæ omnes. Sed Hennæ docuit Spanh.
ad Callim. p. 675. 88 exhaustusque conj. Heins. recte, puto.

vestres fraxini, μέλαια διὰ τὸ
ἀπαρπον πένιαι καὶ ἀπορίας εἶσι
σημαῖον. Sterilis ornus, orbita-
tis symbolum.

75 Etiam illud de luco est ex
disciplina Artemidori. *Laurus*
eum 2, 25 p. 113 pr. f. δάφνη
γυναικὰ σημαίνει — εὖμορφον,
διὰ τὸ χαρίεν.

78 Dryades Nymphæ arboribus
cognatæ & annexum illis fatum
habentes.

88 *Superbum* os est vultus regii
fastigii dignitatem æquans, non
ad mores refertur: ut *superbi*
passer c. i. g. a.

89 Comparatio eo jucundior,
quo rarior: nec enim minus can-
dida est pruina nive, qua omnes
in hac re utuntur.

98 *Leonas* matris tuæ, quibus
in hospitio illius vecta es. Has
ac tigrides nominari in crudelita-
tis exprobratione solemne est:
cf. 105. Illud ex humanorum
animorum cognitione scire a poë-
ta observatum, misérias suas au-
gere homines, culpa illarum sibi
mutuo impuranda, ut hic matrem
aspere & pene impie accusat Pro-
serpina.

- 90 *Membra colorantur picei caligine regni.*
Ergo hanc ut dubio vix tandem agnoscere visu
Evaluit: „Cujus tot pœnæ criminis? inquit:
Unde hæc informis macies? cui tanta facultas
In me sævitæ est? rigidi cur vincula ferri
- 95 *Vix aptanda feris molles meruere lacerti?*
Tu, mea tu proles? an vana fallimur umbra?„
Illa refert; „Heu, dira parens, natæque peremta
Immemor, heu fulvas animo transgressa lænas,
Tantane te nostri tenuere oblivia? tantum
- 100 *Unica despicior? certe Proserpina nomen*
Dulce tibi, tali quæ nunc, ut cernis, hiatu
Suppliciiis inclusa terror. tu sæva choreis
Indulges, Phrygiasque etiamnum interstrepis urbes.
Quod si non omnem pepulisti pectore matrem,

S

91 vultu ante Heinsf. 93 potestas ante Heinsf. 102 feror al. præter
 Ald. & Heinsf. trahor & teror MSS. ap. Clav.

101 *Hiatum* hic oportet cogitare ut apertam speciem, quæ cum horribili magnæ feræ vel draconis victu comparatur. Et diu est cum solent locum æternorum suppliciorum sic pingere pictores, & poëta talibus nominibus appellare. V. 82 *tenebrosum carceris recessum* dixerat. *Suppliciiis terror* posset forte dici de damnatis & infelicibus: sed in Proserpina malum jungi cum *inclusa*, ac tertio casu intelligi, ut se ad supplicia servari queratur. Nempe ipsa apud inferos commoratio pœna est. Itaque Homericus Achilles Od. A. 488 apud Ulyssæm faretur, se malle quamvis humili conditione vivere apud superiores, quam imperare mortuis omnibus, Βυλοίμην κ' ἐπ' αἰθέρος ἔων θετευμένον ἅλλω. Ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ὃ μὴ βίωτος πολὺς εἴη, Ἡ πᾶσιν νεκρῶσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν. quo nomine male de Achille, pejus

etiam de se meritis est bonus Homerus. Hæc prima causa est, ob quam illum de sua republica exesse iussit Plato, certe hi primi versus, quos deleri jubet libro 3 pr. p. 432, C. ubi rogandos ait poëtas, ne simpliciter vituperent inferos &c. Neque effugit hic locus natusum Luciani Dial. mort. 15 p. 399 ubi facit Antilochum dicere Achilles, hanc vocem ignavi potius Phrygi & vitæ cupido convenire, quam Pelidæ, Chironis & Phœnicis discipulo &c. Neque magna operæ pretia fecisse videtur in Homero hic defendendo Daceria. Sapientius Romanus poëta αὐτόχρους inducit Aen. 6, 436 *Quam vellent æthere in alto Nunc & pauperiem & duros perferre labores.* Sed nos hoc modo volumus, supplicium videri Proserpine ipsam apud inferos commorationem.

102 Vid. ad v. 49.

- 105 *Si tu nota Ceres, & non me Caspia tigris*
Edidit: his oro miseram defende cavernis,
Inque superna refer. prohibent si fata reverti;
Vel saltem visura veni., Sic fata trementes
 Tendere conatur palmas. vis improba ferri
- 110 Impedit, & motæ somnum excussere catenæ.
 Obrigit visis. gaudet non vera fuisse,
 Complexu caruisse dolet. Penetralibus amens
 Profilit, & tali compellat voce, Cybellen.
- „Jam non ulterius Phrygia tellure morabor,*
 115 *Sancta parens. revocat tandem custodia cari*
Pignoris, & cunctis objecti fraudibus anni.
Non mihi, Cyclopus quamvis exstructa caminis,
Culmina fida satis. timeo, ne fama latebras
Prodiderit, leviusque meum Trinacria celet
- 120 *Depositum. Terret nimium vulgata locorum*
Nobilitas. aliis sedes obscurior oris
Exquirenda mihi. Gemitu flammisque propinquis
Enceladi nequeunt umbracula nostra taceri.
Somnia quin etiam variis infausta figuris
- 125 *Sæpe monent, nullusque dies non triste minatur*
 O o 4 *Augurium.*

105 sancta Ceres ante Heins. si tua nata Ceres MS. & ne non Ald.
 & me non Bas. marg. & non te vulg. 106 catenis ante Heins.

116 pro cunctis, certis MSS. cautis MS.

125 movent al.

105 Plane ut Virgiliana Dido
 Aen. 4, 365 *Duris genuit te cautibus*
horrens Caucasus, Hyæ-
naque admorunt ubera tigres.

106 Defende, depelle, vi hinc
 aufer.

115 Sanctos vocare solent homi-
 nes parentes vita functos, & in
 communionem Deorum receptos,
 ut ille Scipio Africanus in Somnio
 c. 3 *Pater sanctissime*, inquit, at-
 que optime. Hic Dea Deam ma-
 trem quid ni sanctam vocet?

116 Objecti fraudibus anni, etas
 puellaris, quam superioris libri
 narratio non satis cautam fuisse
 ostendit.

117 Cyclopus educta caminis Mæ-
 nia sunt Virg. Aen. 6, 630.

122 Gemitus & flammæ vicini
 Aeternæ invitans curiositatem ho-
 minum ac Deorum, qui per hanc
 occasionem etiam ad Hennam pos-
 sunt attentum fieri.

125 Nullus non dies minatur tri-
 ste augurium. In augurio nihil est
 nisi

- Augurium. Quoties flauentia ferta comarum
Sponte cadunt: quoties exsudat ab ubere sanguis;
Larga vel invito prorumpunt flumina vultu,
Injussæque manus mirantia pectora tundunt!*
130 *Si buxos inflare velim, feralis gemiscunt:
Tympana si quatiā, planctus mihi tympana reddunt.
Ah vereor, ne quid portendant omina veri:
Heu longæ nocuere moræ! „Procul irrita venti
Dista ferant, subicit Cybele, non tanta Tonanti*
135 *Segnities, ut non pro pignore fulmina mittat.
Itamen; Et nullo turbata reuertere casu.,,
Hæc ubi; digreditur templis. sed nulla ruenti
Mobilitas. tardos queritur non ire jugales.
Immeritasque mouens alterno verberare pinnas*

Sicaniam

- 127 exundat Ald. & Heinsf. ex MSS. 133 ne pri. edit. MSS. unde
Næ conj. Heinsf. Sed Heu inde ab Aldo. 134 subiit MSS. ut 8, 353.
135 sumat Basf. marg. Plant. marg. 137 sat nulla conj. Heinsf. 138 dra-
cones Basf. marg. 139 pœnas Vic. Parrhas. Vien. Junt. pennas
Ald. Heinsf. pinnas Basf. Plant. Clau. Raph.
Barth. quos sequor.

nisi minæ: augurium est significa-
tio minarum, aut quasi vultus
minax. Dei. Est itaque ex eo ge-
nere oratio, ut si dicas *minatur*
minas.

126 *Flauentia ferta*, quia sunt
de spicis. Hor. Car. Sæc. 30 *Tellus*
spicea donet Cerevem corona!

127 *Exsudat* modo guttam unam
alteramque significat: hoc omen
esse potest, ut gutta una alteraque
stillans de naribus: *exundat* mor-
bus fuerit, hæmorrhagia a cancro,
vel vulnere.

130 Instrumenta nominat, qui-
bus Cybeleia cohors solebat uti.
Cf. 33, 208 sq.

234 *Subicit* consueta forma pro
subjicit, ut *obicit*. Vid. ad 8, 365.

137 *Templa Cybelæ* sunt etiam
specus & montes ut Ida, Dindy-
ma &c.

138 *Hi jugales serpentes juncti*
sunt. Vid. 33, 180.

139 Nunc hunc nunc alterum
serpentem verberibus ad mouen-
dum oculus *pinnas* impellit: *pin-
nas*, inquam, quod nomen a *pen-
nis* origine & antiquissimo usu
forte non differt, & frequenter in
MSS. permutatur: sed tamen vi-
dentur jam Quintiliani ætate
Grammatici, quos ipse probat,
pinnas potius tribuisse tum alis
majorum avium, tum propter si-
militudinem quandam piscibus,
ac deinde murorum summis mar-
ginibus. Dixi olim ad Quintil. 1,
4, 12 & observavi certe de syno-
nymia idem visum & Canneque-
tero ad Avia. fab. 2 p. 18, b. Ita-
que nec damnare simpliciter au-
sum *permutatos serpentes* Ovid. Met.
7, 350. Sed multo minus velim
Met.

- 140 Sioaniam quærit, cum nec dum absconderit Iden.
 Cuncta pavet, speratque nihil. Sic æstuat ales,
 Quæ teneros humili fetus commiserit orno
 Allatura cibos, & plurima cogitat absens:
 Ne fragilem ventus discusserit arbore nidum:
 145 Ne furtum pateant homini, neu præda colubris.
 Ut domus excubiis incustodita remotis,
 Et resupinati neglecto cardine postes,
 Flebilis & tacitæ species apparuit aulæ;

O o 5

Non

140 ascenderit *prima* editt. absconderit *jam* Basf. marg.144 gracilem *ante* Heinsf.

Met. 3, 671 & mox 678 *pinna* no-
 vorum Delphinorum mutare in
pennas.

140 Pulchre pingit impatien-
 tiam amoris & sollicitudinis ma-
 ternæ. Nondum abscondidit h. e.
 ex oculis propter distantiam loco-
 rum amisit Iden Phrygiæ, & jam
 querit oculis Siciliam. Laudavit
 Heinsius Aen. 3, 291 *Protinus aërias*
Phæacum abscondimus arces.

141 Suavis & lepida est imago
 metuentis suo nido aviculæ: sed
 ea probari possit paullo subtilius
 cogitantibus non dixerit. Simili-
 tudo inventa est, ut res magis
 ipsi quoque sensui appareat. Quid
 autem cogitet, immo an cogitet?
 mater hæc ales ad nidum suum
 festinans, non apparet. Nimum
 explicata cogitatio avis avertit
 animum lectoris a pictura, quæ
 sensum intrare debebat. Multo
 salubrior Horatii Epod. 1, 19 *Ut*
assidens impluvibus pullis avis ser-
pentium allapsus timet Magis reli-
dis; non, ut adsit, auxill Latræ
plus presentibus. Hæc possunt ex
 adugallinæ conjici: ille actus gal-
 linæ comparatur cum actu poëtæ.
 Hic, quid Dea cogitaverit, doce-
 tur ex cogitationibus avis.

147 *Resupinati postes* sunt ipsæ
 valvæ, ac ne quidem jacentes,
 sed reflexæ tantum, verbo, aperte.

Nec enim expugnata fuit domus,
 sed desertamodo, prodeunte spon-
 te domina. Unice huc facit Pro-
 pert. 4, 8, 49 *Hic subito ranci so-*
nnuerunt cardine postes: — deinde
 totus resupinat *Cynthia valvas*. Ut
 soleo libenter prætermissa in The-
 sauris revocare, ita hic ponam
 loca quædam, in quibus aperte
 postes non parastadas & stantia
 tigna jamuarum, sed ipsas valvas
 notant. Igitur Virg. Ge. 2, 463
Varii pulchra testudine postes, jam
 comparati a Servio cum Luca. 10,
 120 *Suffixa manu foribus testudinis*
Indæ Terga sedent. Laminis testu-
 dineis non postes proprie dictos
 ornant, sed valvas. Aen. 2, 480
Postes a cardine vellit, & 493
Emoti procumbunt cardine postes.
 Et 7, 621 *Cardine verso Belli ser-*
vatos rupit Saturnia postes. Tibull.
 1, 1, 87 *Frangere postes*, & 1, 2, 31
Referet modo Delia postes. Propert.
 1, 16, 15 *Ille meos nunquam patitur*
requiescere postes, de versiculis in-
 scriptis: & 4, 9, 61 de Hercule,
Humeris postes concussit opacos. Poru-
 it Hercules rotam domum ever-
 tere; sed hic voluit modo irrum-
 pere in conclave. Iterum Virgi-
 lius Aen. 8, 227 de Caco, *Fusto*
emunit obijce postes. Obice firman-
 tur valvæ. Sic Aen. 11, 890 *Arietat*
in portas & duros obijce postes.

- Non expectato respectu cladis, amictus
 150 Conscidit, & fractas cum crine avellit aristas.
 Hæferunt lacrimæ: non vox, non spiritus oris
 Redditur, atque imis vibrat tremor ossa medullis.
 Succidui titubant gressus, foribusque reclusis,
 Dum vacuas sedes & desolata pererrat
 155 Atria, semirutas confuso stamine telas,
 Atque interceptas agnoscit pectinis artes.
 Divinus perit ille labor, spatiumque relictum
 Audax sacrilego supplebat aranea textu.
 Nec desilet, plangitve malum: tamen oscula telæ
 160 Figit, & abrumpit mutas in fila querelas.
 Attritosque

- 149 expectatæ *Claver. & probat Heinsf.* 151 aut spir. *vulg.*
 non spir. *etiam Plant. marg. ori MS.* 152 en imis *Basf. marg.*
 159 tantum osc. *MSS. & Basf. marg. Recte puto.*
 160 *Velim inveniri in bono libro absumit.*

149 Non expectat Ceres alium
 aspectum cladis suæ: satis indi-
 cant valvæ patentēs, quid actum
 sit.

150 Furor doloris non abjicit
 coronam spiccam, deinde invadit
 in crines: sed uno impetu agit
 utrumque.

151 *Hæferunt lacrimæ:* in malo
 domestico & nimis prope animum
 matris tangente, dolorem non
 sunt secutæ lacrimæ. Sic Psam-
 menitus Aegyptius rex in filiæ
 ignominia & filii morte immobi-
 lis, in lacrimas & ejulatum erumpit
 ad calamitatem humilis amici.
 Τα μέν, inquit, οὐκ ἔτι τῶν μέγαν
 κακῶν, ἢ ὥς ἀναλαίσαν. Hero-
 dot. 3, 14.

152 Virgiliāna imitatio Aen. 2,
 120 *Gelidusque per ima cœnurit*
Ossa tremor. Illud vibrat vehe-
 mentiam tremoris pulchre ex-
 primit.

153 *Fores* hic interiores concla-
 vium & membrorum domus in-
 telligi debere, versus 147 indicat.

157 *Semirutus* urbium; mœni-
 umque epitheton negligenter &
 festinato abjectam relictamque re-
 lam indicat, quæ nec statet jam
 nec jaceret: *confusum stamen* abla-
 to pectine, quo distinguuntur.
Divinus labor, quem descripsit 33,
 246 sqq.

160 *Mutas querelas abrumpit*
 significat, subito desinit; sed hoc
 repugnat consilio poetæ, cui forte
 melius conveniat *absumit*, impe-
 dit, consumit in fila a filia tra-
 ctata, gemitus & tacitas que-
 relas. Hæc facilius intelligit, qui
 vidit matrem filii sui mortui ve-
 stimenta aut alias reliquias recen-
 ti luctu tractantem. Literarum
 s & r quanta sit in quibusdam
 MSSis similitudo constat. Mu-
 tata semel in r litera s, cum *abra-*
mit sensu careret, varam secuta
 est vibia, assumpto p factum
abrumpit.

- Attritosque manu radios, projectaque pensa,
 Cunctaque virgineo sparsa oblectamina ludo,
 Ceu natam, pressat gremio: castumque cubile
 Desertosque toros, &, sicubi federit olim,
 165 Perlegit. Attonitus stabulo ceu pastor inani,
 Cui pecus aut rabies Pœnorum inopina leonum,
 Aut populatrices infestavere catervæ:
 Serus at ille redit, vastataque pascua lustrans
 Non responsuros ciet imploratque juvencos.
 170 Atque ibi secreta tectorum in parte jacentem
 Adspicit Electram, natæ quæ sedula nutrix
 Oceani priscas inter notissima Nymphas.
 Par Cereri pietas. Hæc post cunabula dulci
 Ferre finu, summoque Jovi deducere parvam
 175 Sueverat, & genibus ludentem aptare paternis.
 Hæc comēs, hæc custos, hæc proxima mater haberi.
 Tum laceras effusa comas & pulvere canos
 Sordida fidereæ raptus lugebat alumnæ.

Hanc aggressa Ceres, postquam suspiria tandem
 180 Laxavit frenosque dolor, „*Quod cernimus*, inquit,
Excidium?

163 carumque *Bas. marg.* 166 quem lupus *vulg.* cui pecus *Bas. marg. & Plant. marg. Raph. Barth. Heins.* 170 atque ubi *conj. Heins.*
 176 prox. semper *MS.* 177 diffusa *MSS. Plant. marg. genas Bas. marg. Plant. marg. lacrimas effusa MS. lacrimis afusa, lussusa, offusa conj. Heins.*

165 *Perlegere* est attente considerare: ut focii Aenææ apud Virg. 6, 34 valvas templi & sculpta argumenta a Dædalo *perlegunt*. Qui legunt aut perlegunt scriptum, ii animo literam unam post alteram *legunt*, h. e. tollunt, & deinde colligunt in syllabas ac voces.

166 *Pœni leones* sunt etiam Virg. ecl. 7, 25.

171 *Electræ* nomen frequens in antiqua Mythologia, a pulchritudine & splendore ductum: hæc nostra de millibus tribus Oceani-

dum nympharum una est, quas ex Tethye suscepit pater Oceanus. Apollod. Bibl. 1, 2, 2. Eadem forte mater Iridis, de qua ad 36, 1.

180 *Dolor* nimius, qui adhuc ut aqua adversis claustrorum valvis incumbens, aut nimia multitudo simul portis cupiens exire, sibi velut obstruxerat viam, nunc tandem prorumpit in verba. Misset duas similitudines, unam, quam diximus, alteram ab equo frenis retento.

- Excidium? cui præda feror? regnatne maritus?
An cælum Titanes habent? quæ talia vivo
Ausæ Tonante manus? rupitne Typhœa cervix
Inarimen? fractane jugi compage Vesevi*
- 185 *Alcyoneus per stagna pedes Tyrrhena cucurrit?
An vicina mihi quassatis faucibus Aetna
Protulit Enceladum? nostros an forte penates
Appetiit centum Briareia turba lacertis?
Heu, ubi nunc, ubi nata mihi? quo mille ministra,*
- 190 *Quo Cyane? volucres quæ vis Sirenas abegit?
Hæccine vestra fides? sic fas aliena tueri
Pignora?,, Contremuit nutrix, mærorque pudori
Cessit, & aspectus miseræ non ferre parentis
Emtum morte velit, longumque immota moratur*
- 195 *Auctorem dubium certumque expromere funus.
Vix tamen hæc: „Acies utinam vesana Gigantum
Hanc dederit cladem! levius communia tangunt:
Sed Divæ, multoque minus quod rere, sorores
In nostras nimium conjuravere ruinas.*

Insidias

188 arripuit MSS.

189 nunc est nata vulg. unde nunc es conj.

Heinsf. & habent MSS.

192 timori vulg. pudori Cedit MSS.

197 tangant conj. Heinsf.

181 Cui præda feror? Vehemens communicatio: se prædam dicit ferri, cum abripitur filia, ea ratione, ut *proximus ardet Vcalegon*, cum illius domus, incensa est. Aen. 2, 312.

181 *Maritum* vocat Jovem, improprie, & indignante Junone. Obscena fabula, apud Arnob. 5 p. 170 de Cerere, matre eadem Jovis, ab hoc filio suo in taurum converso compressa, enataque inde Proserpina, quam ipsam quoque in serpentem s. draconem versus corruerit. Verum hæc non pertinent ad constantes illas fabulas, quæ velut fundum Mythologiæ

poëticæ constituunt, sed ad mythos symbolicos physiologicosque.

183 De Typhœo & Inarime vid. ad 27, 18. De Encelado ad 33, 153.

185 *Alcyoneus* cum Porphyrione princeps gigantum Deos oppugnantium, cujus historiam habet Apollod. 1, 6. 1. Magnitudinem ejus pulchre significat noster. De *Briareo* ad 21, 304.

190 De *Cyane* dictum ad 35, 61. De *Sirenibus* res aperta fit, si quis conferat nostrum infra v. 205 & 256 sqq.

194 Imitatio Virgiliiana Aen. 10, 403 *Turno tempus erit, magnum cum optaverit emtum Intactum Palanta.*

- 200 *Insidias Superum, cognatæ vulnera cernis
Invidia. Phlegra nobis infensor æther.
Florebat tranquilla domus, nec limina virgo
Linquere, nec virides audebat visere saltus
Præceptis obstricta tuis. Telæ labor illi,*
- 205 *Sirenes requies; sermonum gratia tecum,
Mecum somnus erat, cautique per atria ludi.
Cum subito (quenam dubium monstrante latebras
Rescierit) Cytherea venit, suspectaque nobis
Ne foret, hinc Phæben comites hinc Pallada junxit.*
- 210 *Protinus effuso lætam se fingere risu.
Nec semel amplecti, nomenque iterare sororis,
Et dura de matre queri, quæ tale recessu
Maluerit damnare decus, vetitoque Dearum
Colloquio patriisque procul mandaverit astris.*
- 215 *Nostra rudis gaudere malis, & necesse largo
Instaurare dapes. Nunc arma habitumque Dianæ
Induitur, digitisque attentat mollibus arcum.
Nunc crinita jubis galeam, laudante Minerva,*

Implet,

200 cognataque ante Heinsf. 201 incensior editi fere omnes ante
Heinsf. Sed infensor antiqua manus ad Vien. Parrh. Basf. marg. MSS.
Barth. in Comm. 206 castique vulg. cautique Ald. MSS. gratiq.
tacitq. Plant. marg. 207 tenebras Præscierit ante Heinsf. Sed late-
bras Resc. Plant. marg. & MSS. 209 hinc plebe com. Vic. duxit MSS.
213 veritamque vulg. vetitoque jam Basf. marg. & MS. 214 patriis
procul absentaverit Vic. Parrh. Vien. Basf. Junst. Plant. Scal. Barth. aman-
daverit Basf. marg. Claver. emandaverit, it. procul a patriis mandaverit
Plant. marg. pr. a p. damnaverit conj. Barth. Nostre lectio
est Ald. & Heinsii ex MSS.

197 *Communia mala tolerabiliora propriis.* Illud Titanum bellum intentatum Dis omnibus: hæc calamitas tua peculiaris, illata non a communi hoste, sed a proximis, a Proserpinæ tuæ sororibus,

201 De *Phlegra* dictum ad 27, 20. Hic aciem gigantum indicat, contra Deos ibi pugnantium

215 *Proserpina rudis nova, imperita blanditiarum fallacium,*

gaudebat tanquam felicitate aliqua insperata, malis, certe periculis, suis.

216 Hic etiam locus pulcherri-
mus, & Alexandrini leporis at-
que ingenii plenus.

218 *Crinita sit jubis*, dum lau-
dibus Minervæ sibi placens galeam
illius suo capite implet. Illud
laborat indicat puellarem conatum
nondum parvis ferendo oneri.

Implet, & ingentem clipeum gestare laborat.

220 *Prima Venus campos Hennæaque rura maligno*

Ingerit affatu. Vicinos callida flores

Inginemat, meritumque loci, velut inscia, quærit.

Nec credit, quod bruma rosas innoxia fervet,

Quod gelidi rubeant alieno germine menses,

225 *Vernâ nec iratum timeant virgulta Booten.*

Dum loca miratur, studio dum flagrat eundi,

Persuadet. Teneris, heu, lubrica moribus ætas!

Quos ego nequidquam plantæus, quas irrita fudi

Ore preces? Ruit illa tamen confisa sororum

230 *Præsidio. Famulæ longo post ordine Nymphæ.*

Itur in æterno vestitos gramine campos,

Et prima sub luce legunt, cum rore serenus

Albet ager; sparsosque bibunt violaria succos.

Sed postquam medio sol institit altior axi,

235 *Ecce polum: nox sæda rapit, tremefactaque nutat*

Insula cornipedum strepitu, pulsuque rotarum.

Nosse nec aurigam licuit: seu mortifer æstus,

Seu mors ipsa fuit. Luror permanat in herbas.

Deficiunt

220 Aetnæa vulg. V. N. ad 33, 122.

tu omnes edd. 224 gramine vulg.

Heinsf. colles MSS.

233 alget vulg. albet jam probabat in Comm.

Parrhas. tum Clav. Heinsf.

234 sol altior astitit orbe ante Heinsf. nisi

quod orbi Ald. axe, exstitit axe, alius institit axi Plant. marg. Lectio

nostra est Basf. marg. & Heinsf. c MSS.

235 nox alta vulg. sæda Ald.

& Heinsf. ex MSS.

236 pulsu strepituque malit Heinsf. itrepitu cur-

susque Vic. Par. Vien. Basf.

237 mortifer ille omnes præter Claver. &

Heinsf.

238 luror permansit in herbis Vic. Parrh. Vien. Junt. Basf.

Plant. Raph. Barth. luror MSS. ap. Parrh. qui non damnat. Livor per-

mansit in herbis Basf. marg. quod placet Barth. Livor pervenit in

herbas Clav. Nostra lectio est Heinsf. ex MSS.

223 Credit quod Græcissimus huic

ætati ignoscendus & relinquendus.

224 Rubere ad omnem colorem

quatenus splendet & velut igneus

est, referri monuimus ad 29, 7.

225 Bootes oritur III Idus Februa-

rii in Veteri Kalendario. Est idem

Arctophylax. Vid. ad 7, 170. 10, 272.

221 afflatu ex MSS. Heinsf. affa-

tu omnes edd. 221 germine etiam hic malit

Heinsf. colles MSS.

233 alget vulg. albet jam probabat in Comm.

Parrhas. tum Clav. Heinsf.

234 sol altior astitit orbe ante Heinsf. nisi

quod orbi Ald. axe, exstitit axe, alius institit axi Plant. marg. Lectio

nostra est Basf. marg. & Heinsf. c MSS.

235 nox alta vulg. sæda Ald.

& Heinsf. ex MSS.

236 pulsu strepituque malit Heinsf. itrepitu cur-

susque Vic. Par. Vien. Basf.

237 mortifer ille omnes præter Claver. &

Heinsf.

238 luror permansit in herbis Vic. Parrh. Vien. Junt. Basf.

Plant. Raph. Barth. luror MSS. ap. Parrh. qui non damnat. Livor per-

mansit in herbis Basf. marg. quod placet Barth. Livor pervenit in

herbas Clav. Nostra lectio est Heinsf. ex MSS.

229 Opponit Proserpina preci-

bus & monitis nutricis sororum

suarum præsidium, quo se tutam

esse adversus omnes metus arbi-

tratur.

238 Luror & lividus palloris

summus gradus, ex flavo nigri-

cans, qualis est ictericorum. Lu-

cret.

Deficiunt rivi. squalent rubigine prata,
 240 *Et nihil afflatum vivit. pallere ligustra,*
Exspirare rosas, decrescere lilia vidi.
Ut rauco reduces tractu detorsit habenas,
Nox sua prosequitur currum; lux redditur orbi,
Persephone nusquam. Voto rediere peractō,
 245 *Nec mansere Deæ. Mediis invenimus arvis*
Exanimem Cyanen. cervix redimita jacebat,
Et caligantes marcebant fronte coronæ.
Aggredimur subitæ, & casus scitamus heriles,

(Nam

241 *livescere* MS. *arescere* conj. Heins. 242 *detrahit* Vic. ut red.
rauco Vic. *Vien. Parrb. Ald. Junt.* 244 *Perf. nulla est* Vic. *Parrb.*
Vien. Ald. Junt. & probat Clav. *Raphel. Barth.* nusquam est *Basf.*
marg. Plant. marg. 245 *undis* MSS. 248 *subito* vulg. *tacite*
it. propius *Plant. marg.* *scrutamur* *Basf. marg.* *scitamus* *Vien.*
casusque *scitamus* *Ald. Plant.*

eret. 4, 333 *Lurida præterea sunt,*
quæcunque timentur Arquati (istē-
 tici, morbo regio laborantes) *quia*
lutoris de corpore eorum *Semi-*
na multa stuant. Sic est in edi-
 tione Veronensi etiam 1486 fol.
 Sunt tamen etiam libri, qui *Lutea*
 habent & *lutoris*, quos juvat lo-
 cus Varronis in Eumenid. apud
 Non. 1, 151 & 16, 10 Nam ut *ar-*
quatis & *lutea quæ non sunt,* &
quæ sunt, lutea videntur; sic insa-
nus sani & furiosi videntur esse in-
sani. *Lutor & lutens* color itaque
 hætenus convenient cum *lure*
 & *lurido.* Sed nec *Livor* multum
 abludivit, color obsoletus & ob-
 scurus, ex flavo & cæruleo, qui
 fit sanguine e contusione suffuso
 cuti.

240 *Pallere* ad obsoletum flave-
 scentem a marcore alborum cum
 vigent florum colorem pulchre
 convenit. *Alba ligustra* cum *can-*
dant (Virg. ecl. 2, 18) pallent,
 h. e. flava fiunt.

241 *Decrescere* etiam ex natura
 haustum. Pulcherrimus ab am-
 plitudine etiam flos, dum fene-
 scit, in rugas contrahitur.

242 *Raucus tractus* est sonus ven-
 ti a curru Plutonis excitati. Sum-
 sisse videtur a Val. Flacco 1, 614
 ubi de Zephyro, Noto, Euro,
Induxere bienem, raucoque ad lito-
ra tractu Unanimi freta curva fe-
runt. Ipsa conversio currus tu-
 multum excitavit in aëre. *Raucus*
 perpetuum ventorum & naturale
 epitheton.

243 *Nox sua*, propria Plutonis.
 Interdum plane Synonyma sunt
Inferi, Nox, Erebus, Chaos. Ubi
 igitur currus Ditis est, ibi nox
 est, illo discedente redit lux &
 dies.

244 *Voto peractō*, cum egissent,
 quod volebant Deæ, redierunt in
 cælum. Sed hoc de voto non nisi
 ad Venerem vere potest referri.
 Verum loquitur Electra, ignara
 ceterorum, infelix: ea accusat,
 more miserorum, omnes.

246 *Cyane* describitur, ut intel-
 ligamus, eam fuisse partem chori
 flores legentium. *Cervix jacebat*,
 non erat erecta, sed languens.

247 *Caligantes coronæ* a fumo
 piceo currus Plutonii.

(*Nam propior cladi steterat*) *quis vultus equorum?*

- 250 *Quis regat? illa nihil: tacito sed læsa veneno
Solvitur in laticem. subrepat crinibus humor.
Liquitur, in roremque pedes & brachia manant,
Nostraque mox lambit vestigia perspicuus fons.
Discedant aliæ. Rapidis Acheloides alis*

- 255 *Sublatæ Siculi latus obsedere Pelori,
Accensæque malo jam non impune canoras
In pestem vertere lyras. vox blanda carinas
Alligat. audito frenantur carmine remi.
Sola domi luctu senium tractura relinquitur.*

- 260 *Hæret adhuc suspensa Ceres, & singula demens,
Ceu nondum transacta timet: mox lumina torquens
Ultro in cælicolas furiato pectore ferri.*

*Arduus Hyrcana quatitur sic matre Niphates,
Cujus Achæmenio regi ludibria natos*

- 265 *Avexit tremebundus eques. Fremit illa marito
Mobilior Zephyro, totamque virentibus iram*

Dispergit

250 *læsa vulg. læsa Ald. & Plant. marg.* 262 *vultu ad vulg. multrum in*
Bas. marg. ultro probat & illustrat Heinf. 265 *avertit MS.*
premit i. persequitur, ut 3, 227.

250 *Tacitum venenum* per Metonymian intelligendum, quod loqui prohibet, ut *pallida mors*.

253 *Lambere* hac Metaphora etiam est Horat. 1, 22. 7 *Vel quæ loca fabulosus Lambit Hydaspes*. Et nosse infra 373.

254 Jam de Sirenibus Acheloi filiabus refert, de quibus quæsierat Ceres v. 190.

256 *Accensa malo*, injuria sibi illata in furorem versa. Quod *lyras* tribuit Sirenibus firmat eam traditionem, quæ superiora membra humana iis relinquit, infra & in tergo facit aves. Cf. 29, 23.

263 *Hyrcana mater tigris* est, ut 3, 227. *Quatitur Niphates* rugitu ac gemitu, impletur. Vox omnis

est in motu aëris: itaque potest ferire, percutere, sed & reflecti, repercuti &c. Torum hunc locum, & fabulas de Tigride illustrat etiam ex Arabibus Bochartus Hieroz. 3, 8 p. 795.

264 *Ludibria* catuli tigridum sunt, cum exarmanentur excussis dentibus, & alia arte mansuescunt.

265 *Maritum Zephyrum* dari Tigribus, docet etiam Oppianus Cyneget. 3, 353 *Ωυτίδῃα τελέθῃα δὲ ποῶν παντοεισόχα θηρῶν. Αὐτὰ γὰρ τε θέειν ἐνέλῃ σέφυον γυνεῖα*. Ferarum omnium celerrimam longe ait, cursu æqualem ipsi patri suo Zephyro: quam fabulam deinde refellit.

266 *Virentes* tigrum maculas declaravi ut potui ad 24, 345.

Dispergit maculis, jamjamque hausura profundo

Ore virum, vitrea tardatur imagine formæ.

Haud aliter toto genitrix bacchatur Olympo;

270 Reddite, vociferans: „Non me vagus edidit annis:

Non Dryadum de plebe sumus: turrita Cybelle

Me quoque Sturno genuit. Quo jura Deorum,

Quo leges abiere possi? quid vivere recte

Proderit? en audet noti Cytherea pudoris

275 Ostentare suos post Lemnia vincula vultus.

Hos animos bonus ille sopor castumque cubile

Præbuit? amplexus hoc promeruerunt pudici?

Nec mirum, si turpe nihil post talia ducit.

Quid vos expertes thalami? tantumne relictus

280 Virginitatis honos? tantum mutata voluntas?

Jam Veneri, & fociis junctæ raptoribus itis?

O templis Scythiæ, atque hominum sitientibus aris

Utraque digna coli. tanti quæ causa furoris?

Quam

267 nimiumque vulg. inhiatque Bas. marg. vivumque MS. hausura vulg. exhausta Plant. marg. hausura Plant. marg. Fleins. 1.

273 cecidere vulg. Sed abiit jam Parrhas. 278 cudit Bas. marg.

282 hominem vulg. hominum Fleins. ratione & exemplis, non libris auctoribus.

267 Formam hausurus firmant exemplis viri docti ad Virg. Aen. 4. 383 & Sil. 16, 11.

268 Speculum abjicere dicitur venator in via, in quo imaginem suam observans fera aliquantum detinetur. Vero aliquantum similior narratio Ambrosii hexam. 6, 4 laudata Barthio, Spharam de vitro projicit; at illa imagine sui ludatur, & sobolem putat, revocat impetum, colligere fetum desiderans. Spharam vitream intelligi oportet materia opaca intus obductam, quæ reddit imagines minutas.

270 Amnium, qui ambiguo epitheto vagi dicuntur invidiæ causa, filię Nymphæ, quarum magna ubique copia,

274 Noti pudoris Cytherea acrem habet ironiæ morsum. Lemnia vincula, quæ maritus illius, Lemnius faber Vulcanus, injecit deprehensæ cum Marte suo.

277 Hoc promeruerunt, ut impune illi liceat lenam agere & prodere raptori virginem.

282 Templis Scythiæ, in Tauris, colebatur Diana, cujus ibi ara, hominem peregrinum sitiens, sanguine Oræstæ vel Pyladæ imbueda, argumentum est fabulæ Euripidæ Iphigenia in Tauris. Exclamat non Dianam modo dignam esse, quæ a barbaris barbara adeo religione colatur, sed mereri idem Minervam.

- Quam mea vel dicto tenui Proserpina laxit?*
 285 *Scilicet aut caris pepulit te, Delia, silois:*
Aut tibi commissas rapuit, Tritonia, pugnās.
An gravis alloquio? Vestros an forte petebat
Importuna choros? Atqui Trinacria longe,
Esset ne vobis oneri, deserta colebat.
 290 *Quid latuisse juvat? Rabiem livoris acerbi*
Nulla potest placare quies., His increpat omnes
Vocibus; aut illæ (prohibet reverentia patris)
Aut reticent, aut nosse negant, responsaque matri
Dant lacrimas. quid agat? rursus se victa remittit,
 295 *Inque humiles demissa preces, „Ignoscite, si quid*
Intumuit pietas: si quid flagrantius actum,
Quam decuit miseram. Supplex, dejectaque vestris
Advolvor genibus. Liceat cognoscere sortem.
Hoc tantum: liceat certos habuisse dolores.
 300 *Scire peto quæ forma mali: quamcunque dedistis*
Fortunam, si nota, feram, fatumque putabo,
Non scelus. Adspectum precor indulgete parenti.
Non repetam. Quæsitâ manu securus habeto,
Quisquis es. Affirmo prædam. Desiste vereri,

Quod

- 285 scilicet hæc vulg. aut jam Ald. & Basf. marg. 291 dies vulg. quies
 probavit etiam Barth. 292 sententia Ald. Basf. marg. MSS.
 297 miserandaque vulg. dejectaque Basf. marg. 299 furores Basf.
 sed in marg. dolores. 301 sit rapta feram vulg. nota Ald.
 Basf. marg. si nota Raph. Barth. Heinfs.

288 *Longe* est idem quod procul, remoto in loco, ne incommodare cui possit; ut contra *Longe illi dea mater erit* Aen. 12, 52, ut nihil possit adjuvare.

296 *Intumuit pietas*, in iram accensa est. Frequens est apud nostrum illa *tumoris* & *tumendi* & *tumescendi* significatio, ab ipsa natura hausta, quam describit 8,

242 sqq. Illustravit multis hæc formulas Bentl. ad Hor. A. P. 197.

303 *Quæsitâ manu* sunt, quæquis bello iusto ablata hostibus sibi peperit. Hæc lege vult esse raptorem filie suæ: habeat illam, modo videndæ illius faciat copiam. *Affirmo prædam*, jus firmum illius, & possessionem iustam tibi concedo, & confirmo.

- 305 Quòd si nos aliquo prævenit, fœdere raptor;
 Tu certe, Latona, refer. Confessa Diana
 Forte tibi. Nosti quid sit Lucina, quis horror
 Pro genitis, & quantus amor: partusque tulisti
 Tu geminos: hæc una mihi. Sic crine fruaris
 310 Semper Apollineo, sic me felicior ævum
 Mater agas., Largis tunc imbris ora madescunt.
 „Quid? tantum dignum fieri, dignumque taceri?
 Hei mihi, discedunt omnes. Quid vana moraris
 Ulterius? non bella palam cœlestia sentis?
 315 Quin potius natam pelago terrisque requiris?
 Accingar lustrare diem: per devia rerum
 Indefessa ferar: nulla cessabitur hora.
 Non requies, non somnus erit, dum pignus ademtum
 Inveniam, gremio quamvis mergatur Iberæ
 320 Tethyos, & rubro jaceat vallata profundo.

P p 2

Non

305 vos - munere omnes editi ante Heins. fœdere etiam MSS. penes Parrhas. Basf. marg. & Plant. marg. Munere illud glossam supit.
 307 timorque vulg. quis horror MSS. 312 Hunc versum, Quid tantum pro spurio habet Claver. Quid tandem conj. Heins. 314 num bella MS. 320 velata vulg. vallata jam Basf. marg. & Plant. marg.

305 Quòd si nos, me & meam filiam prævenit, occupavitque federe aliquo cum Diana & Minerva inito, de non prodendo facinore; at tu, Latona, quæ nullo federe aut pacto teneris, & tamen forte de tua Diana expiscata es, mihi indica &c. Sed vulgata lectio pene vividior, si vos, te, Pallas, ac te, Diana, forte munere aliquo dato occupavit, antequam ego supplicatum vobis venirem, ac devinxit raptor: at tu, Latona &c.

307 Quid sit tibi Lucina tua, quam carum pignus illam habeas. Demea Terentianus ad Micionem Ad. 1, 2. 45 Pater esse discere ab illis, qui vere fient. Provocat Ceres ad sensum Latonæ.

309 Perpetua juvenus intonsi

Apollinis, ἀρεσιμόμης, quæ præcipua pulchritudinis pars est, materia voluptatis matri. Solent matres tenerius amare filios, admittente se pietati admiratione naturali sexus alterius.

311 Ad longam & miserabilem Cereris querelam nihil reponunt Deæ, nisi lacrimas ut supra v. 293. Pergit igitur Ceres, & indicat, se non comprehendere, quid sit, quod fletu quidem misericordiam præ se ferant, & tamen taceant, cum ipsa nihil petat, præter pauca verba.

316 Diem, quemcumque locum Sol videt & diem ibi facit: licet ipsa noctivago labore (v. 331) peragratura esset terras.

320 Ibera Tethys mare Atlanticum s. Occidentale: rubrum profundum

- Non Rheni glacies, non me Rhipæa tenebunt
Frigora: non dubio Syrtis cunctabitur æstu.
Stat fines penetrare Noti, Boreæque nivalem
Vesigare domum. primo calcabitur Atlas*
 325 *Occasu, facibusque meis lucebit Hydaspes.
Impius errantem videat per rura per. urbes
Jupiter. Exstincta satietur pellice Juno.
Insultate mihi: cælo regnate superbi.
Ducite, præclarum Cereris de stirpe triumphum.*
 330 *Sic fatur, notæque jugis illabitur Aetnæ,
Noctivago tedas informatura labori.
Lucus erat prope flavum Acin, quem candida præfert
Sæpe mari, pulcroque secat Galatea natatu:
Densus, & innexis Aetnæa cacumina ramis,*
 335 *Qua libet usque, tegens. illic posuisse cruentam
Aegida, captivamque pater post prælia prædam
Advexisse datur. Phlegræis filva superbit*

Exuviis,

331 inflammatura vulg. infor. *Bas. marg.* 332 Atym Vic. Acym Vica.
Junt. etiam Clav. flumen Acin vulg. sed repugnat modus syllaba prioris
in Acis, quæ longa est. flavum est e MS. antiquissimo Claverii receptum
ab Heinsio. Vid. Not. 335 qualicet *Bas. marg. Ald. Clav.*
quamlibet conj. Heins.

fundum Oceanus Orientalis, ut 10,
168. Ita Rhenns & Rhipæi montes
septentrionem signant, Syrtis meridi-
em. Nimis disertus esse atque
eruditus videtur dolor Cereris.

322 *Cunctabitur*, morabitur, re-
tinebit. Vid. ad 22, 284.

323 *Primum occasum* intelligit re-
motissimum: potest aliquis ab At-
lante incipere, & pergere versus
Orientem, ad Hydaspem usque ex-
tremum: ut potest *primus* cogitari
Hydasper.

327 *Exstincta*, ut non amplius
ametur, ut illius, quasi mortui
esset, nullus jam sit respectus.

330 *Notæ Aetnæ* mentionem fa-
cit, quod Hennæ vicina.

332 *Acis* ex monte Aetna brevi
itinere in mare decurrit. Fabulam
illius, cum juvenis esset, a Poly-
pheino rivali, ob amorem Gala-
tæ saxo oppressi &c. copiose teneri-
meque narrat Ovid. Met. 13, 750.
Fluvium describit Cluver. Sicil. 1, 8
p. 114. Hic cum Poëtarum loca,
solita diligentia conzesserit, appa-
ret ab omnibus priorem vocalem
hujus nominis productam, quam
legem a doctissimo poëta migra-
tam, nullo modo est probabile.

337 *Datur* narratur, Virg. ecl. 1,
19 *Iste Dens qui sit, da, Tityre, no-
bis*. Vid. Barth. hic & ad Stat.
Theb. 7, 315 *Aspos genuisse datur*.
De *Phlegra* dictum ad 27, 20.
Ex-

Exuviis, totumque nemos victoria vestit.

Hic patuli rictus: hic prodigiosa Gigantum

340 Tergora dependent, & adhuc crudele minantur

Affixæ truncis facies, immaniaque ossa

Serpentum passim cumulis exsanguibus alben,

Et rigidæ multo suspirant fulmine pelles,

Nullaque non magni se jactat nominis arbor.

345 Hæc centumgemini strictos Aegæonis enses

Curvata vix fronte levat. viventibus illa

Exsultat Cœi spoliis. hæc arma Mimantis

P p 3

Sustinet.

342 tumulis vulg. Sed cumulis vel sine libris legi jubet Heins. ut 1, 110. 15, 39.

345 fractos pro strictos malit ex MS. Parrhas. & placet Heins.

346 fronde Plant. marg. Claver. 347 Caci Vic. Vien. Plant.

marg. & multi MSS. Zancli Parrh. Vien. marg.

Exuvia Phlegææ sunt velut tropææ, quæ DI erexere de gigantibus. Vid. v. 354. Similia de Pallene Thraciæ Val. Fl. 2, 17 sqq.

339 Antiquum supplicium *δεομάχων*, excoriari, *ἀνδρῶν* fieri: quod etiam ab Apolline passus est Mariyas. Ipsum nomen *δερῶν* derivat Grammatici, ab Asco gigante, quem Bacchus excoriaverit. Vid. Steph. Byz. h. v. & quæ ibi Berkel. *Patuli rictus* in primis horribiles, pellis de facie detracta, vel caput in personam aut galeam formatum: explicat deinde per *affixas truncis facies*. *Tergora*, credo, dixit, ut tanquam de belluis, leonibus v. g. loqui illum sentiamus. *Ossa serpentum* sunt illæ reliquæ vel sceleti pedum in angues formatorum, a quibus *angui-pedes* vocantur. Vid. ad 35, 23. 139 & VV. DD. ad Val. Fl. 2, 28.

343 *Suspirant* dictum capio de perforata passim & trajecta a fulminibus pelle, quæ vulnera ac foramina sunt velut spiracula & spiramenta, quæ com meatum præbent aëri: nisi malis, intra illas pelles & utres excirari incendia & sulphureos vapores, quorum

exitus sint velut suspiria. Comparat Parrhasius Aen. 1, 44 *Ajacem exspirantem transfixo pectore flammæ*. Et hoc verius esse, suadet v. 350 ubi *sumantia opima Enceladi*. Pelles quia *rigidæ* sunt servant formam corporum etiam perforatæ. Videntur illæ de Asco, de Pallene, de his tropæis, fabulæ ad antiquam de gigantum quibusdam reliquiis persuasionem pertinere. Quæ in Sicilia quam sexto decimo sæculo adhuc vigerit, potest ex Fazello præsertim 1, 1. 6 constare, cujus locum bene longum, & historias bene multas, etiam retulit Cluverius p. 13.

345 De Aegæone ad 33, 47. Hujus exuvias cum C manibus totidemque ensibus vix sustinet arbor cacumine incurvato.

347 *Cæus centimanus* (Apollod. 1, 1. 1) nobile inter gigantes nomen: nobilis etiam *Mimas*, de quo vid. Spanhem. ad Callim. p. 368. Etiam noster illum memorat 37, 85. *Zanclus* quem hic habent libri quidam, fabulosus rex *γυνώνης*, terrigena, Zancles, quod antiquum nomen Messanæ fuit. *Cacus* latro plane huc non pertinet.

Sustinet. hos onerat ramos exutus Ophion.

Altior at cunctis abies umbrosaue late

350 Ipsius Enceladi fumantia gestat opima

Summi terrigenum Regis, caderetque gravata

Pondere, ni lassam fulciret proxima quercus.

Inde timor numenque loco, nemorisque senectæ

Parcitur, ætheriisque nefas nocuisse tropæis.

355 Pascere nullus oves, nec robora lædere Cyclops

Audet, & ipse fugit sacra Polyphemus ab umbra.

Non tamen hoc tardata Ceres. accenditur ultro

Religione loci, vibratque incerta securim,

Ipsum etiam per itura Jovem. succidere pinus,

360 Et magis enodes properat prosternere cedros,

Exploratque obiens truncos, rectique tenorem

Stipitis

358 *lappum vulg. lassam Bas. marg. & MS. Delr.* 358 *infecta Ald. & quidam MSS.* 359 *ipsum seu Bas. marg. petitura omnes ante Clav. feritura MSS. petat ira pulchre conj. Barth.* 360 *dubitat Bas. marg.* 361 *abies Vic. abiens omnes editt. habiles nescio unde Barth. & Heins.*

pertinet. Sed placuit librariis, quia notior illis erat, quam Coeus, literæ pene eadem. *Spolia de pelle accipienda*: nemo, arbitror, vestitos aut thoracatos facit gigantes. Idem notat *exutus Ophion* h. e. exuviz Ophionis.

348 *Ophion* cum Eurynome uxore regnaverat ante Saturnum & Jovem, quem ideo τῶν Ὀφίωνος ἡγούτων ἀνταρτα vocat Lycophron v. 1192 ubi vid. Schol. & Potter.

350 *De Encelado* ad 33, 153.

352 Quod legitur antiquitus, *lappum fulciret*, non ausim damnare. Nam significat hic fulcire sustinere, impedire ne cadat, ut Ovid. Trist. 1, 6. 5 *Te mea, supposita veluti trabe, fulta ruina est.*

356 *Polyphemus Cyclops* impius, & contemtor religionum in Euripide Cyclope inducitur: & tamen horret sacram silvam, & tropæa Jovis violare. Sed Ceres nunc irata Jovi & Dīs omnibus non par-

cit, quin quo sanctior est lucus, eo magis cupit & velut ardet illum vaitare.

358 *Incerta vibrat securim*, quia non curat, quam arboream petat, stragem modo vult edere.

359 Sollicito putare, ab ipso Claudiano esse *petitura*, adeo & libri consentiunt, & sententia aptum est. Quod modus Syllabæ repugnat, inter *πρῶτα* referri potest, a quibus nec optimi fuere immunes. Et fluctuasce hoc verbum, ut alia, inter tertiam & quartam conjugationem, apertum est. Parrhasius certe concoxit silentio, & interpretatus est *petitura*.

360 Studiosi historiarum naturalis in characteribus cedri hic epitheton *enodes* possunt observare, quod facit illas ædificationibus & contabulationibus aptas,

361 *Obiens* levissima mutatione ponere pro *abiens* ausus sum, quod nimis

Stipitis, & certo præsentat brachia nifu.

Sic qui vecturam longinqua per æquora merces
Molitur tellure ratem, vitamque procellis

365 Objectare parat: fagos metitur & alnos,

Et varium rudibus silvis accommodat usum.

Quæ longa est, tumidis præbebit cornua velis:

Quæ fortis, malo potior: quæ lenta, favebit.

Remigio: stagni patiens aptanda carinæ.

370 Tollebant geminæ capita inviolata cupressus

P p 4

Cespite

362 præcenset MSS. percenset Heinſ. 2. quod qui probat, debet, putè,
etiam legere visu pro nifu. 363 vecturus vulg. 370 cupressi

MSS. meliores iudice Heinſ.

nimis accommodatum huic rei & loco verbum, atque illi inepto alteri nimis simile putabam. Obire non tantum est lustrare, ut Virg. Aen. 10, 457 *Corpusque per ingens, Lamina volute, obitque truci procul omnia visu.* Et 12, 478 de Juturna, *Rapidoque volans obit omnia curru,* cui simile Sil. 3, 160 *Crebroque obit omnia visu:* sed etiam invadere, ut Sil. 17, 492 *Jamque ardore truci lustrans fortissima quæque Nomina obit ferro.* Et Stat. Theb. 2, 589 *Hos obit atque illos,* ubi bene V. Schol. *Impetit, ferit, vulnerat.* Hæc ita conveniunt ad nostrum locum, ut putem, vix dubitari posse, quin *obiens* sit a Claudiano.

362 Ceresprehendit arbores, & concussu stirpis præsentat brachia illarum, an possint illam jactationem, qua usura erat, ferre.

364 *Tellure* sine præpositione, ut *humi*, ut *terra marique.*

367 *Cornua* nominat, ut intelligamus *antennas*, quarum extrema utriusque eminentia proprie *cornua* vocantur, ut Virg. Aen. 3, 549 *Cornua velatarum obvertimus antennarum.* Sed optimi etiam Romanorum, non minus quam Græci, *cornua* nominant, cum totas antennis vellent intelligi. Ovid.

Met. 11, 482 *Ardua, jam dudum, demittite cornua, rector clamat:* nempe cornibus deligatæ sunt antennæ: tum addit, *Antennis totum subnectite velum.* Sil. 14, 389 de navi maxima, *velo cum rapidum hauriret Borean, & cornibus omnes colligeret flatus.*

368 *Lentum* est, quod potius flectitur, quam frangitur, & ob id ipsum non temere frangitur, quia potest flecti. Hac notione videtur contineri, quidquid est in hoc nomine varietatis & pene repugnantia, quam persequitur Isaacus Vossius ad Catull. p. 212. Hinc *remis* fere proprium epitheton adjicitur, qui *lentari* dicuntur etiam nostro 17, 42 i. aliquantum insecti pulsibus illis.

369 *Stagni* nomine alludit ad etymon, a stando & diu manendo. Carina nunquam siccatur, semper stat in aqua, etiam in portu: etiam cum *siccas trahunt machinae carinas* (h. e. totas naves Hor. Car. 1, 4. 2) *Carina* proprie dicta, furcus ille, illa velut spina, e qua exeunt utrinque costæ navis, madida est. Certe cum carina sicca est, navim reliquam non madere amplius, intelligitur.

- Cespite vicino; quales non rupibus Idæ
 Miratur Simois; quales non divite ripa
 Lambit Apollinei nemoris nutritor Orontes.
 Germanas adeo credas: sic frontibus æquis
 375 Adstant; & socio despectant vertice lucum.
 Hæ placuere faces. pernix invadit utramque
 Cinq̃ta sinus, exserta manus, armata bipenni:
 Alternasque ferit, totisque obnixa tremantes
 Viribus impellit. pariter traxere ruinam,
 380 Et pariter posuere comam, campoque recumbunt,
 Faunorum Dryadumque dolor. Complectitur ambas,
 Sicut erant, atque levat, retroque solutis
 Crinibus adscendit fastigia montis anhelī,
 Exsuperatque æstus, & nulli pervia faxes,
 385 Atque indignantes vestigia calcāt arenas.
 Qualis pestíferas animare ad crimina taxos
 Torva

374 frondibus *Vic. Vien. Ald. Claver.* 375 exstant MSS.
 378 alternansque MSS. 380 comas *vulg.* 386 armare MS.
 animarum MSS. *quod placet Claverio misc. c. 12. Sic ruit*
v. 387 significabit eruit.

371 *Ideæ cyparissæ* sunt etiam
 Virg. Ge. 2, 84.

373 *Lambere* de aquis! præter-
 fluentibus noster etiam 36, 253.
Orontes Antiochiam prælabitur
 Syriæ, quæ a laureo nemore Epi-
 daphnes vocatur, *ἐπὶ Δάφνης*.

381 *Fanni* silvestres DI, *Dryades*
 nymphæ, quarum etiam fatum ad
 arbores alligatum esse fingebatur;
 quo respectu appellantur Hama-
 dryades. *Δρύς*, unde nomen ha-
 bent, quercum proprie significant:
 sed latius patere nomen inde etiam
 intelligitur, quod *ἀνὰ δρυὶν* alia-
 rum quoque fructus arborum
 notant. Hæc igitur silvestria nu-
 mina dolent ablati pulcherrimis
 arboribus.

382 *Retro soluti* crines indicant
 vehementiam motus, adverso mon-

te currentis Cereris. *Anhelus*
mons, non tantum ut *pallida mors*,
 qui anhelitus movet ascendentib-
 us; sed efflans cum fumo ignem
 Aetna.

386 *Animare* est accendere, ut
 vulgo *vivere* ignis dicitur: & ipsa
 vita cum igni passim comparatur.
 Euclio Plautinus Aul. 1, 2, 15 in-
 terminatur ancillæ, ne ignem alat
 domi, *Nam si ignis vivet, tu*
extinguere extempulo. Verbum
animare hic illustrat Heinſius.
Taxus convenit facibus furiarum
 quod venenata & mali ominis ar-
 bor est. Apud Stat. Theb. 11, 93
 conqueritur Megera, *Hebet infera*
cælo Taxus, infera nata & adlue-
 ta fax, apud superos vim suam
 perdit. V. Schol. *Furie de taxo ar-*
bore dicuntur habere faces.

Torva Megæra ruit; Cadmi seu mœnia poscat;
Sive Thyesteis properet sævire Mycenis.

Dant tenebræ Manesque locum, plantisque resulant

390 Tartara ferratis: donec Phlegethontis ad undam

Constitit, & plenos excepit lampade fluctus.

Postquam perventum scopuli flagrantis in ora;

Protinus arsuras adversa fronde cupressus

Faucibus iniecit mediis, lateque cavernas

395 Texit, & undantem flammaram obstruxit hiatum.

Compresso mons igne tonat, claususque laborat

Mulciber. obducti nequeunt exire vapores.

Coniferi micuere apices. crevitque favillis

Aetna novis. stridunt admisso sulfure rami.

400 Tum, ne deficerent tantis erroribus ignes,

P p 5

Semper

387 limina MSS. 390 in unda vulg. 391 accepit vulg. suscepit MSS. 392 ferventis Plant. marg. 393 averia vulg. fronde Plana. marg. 397 hære Ald. & scripti meliores iudice Heinssio, qui etiam conjicit, obductique negant hære. Reliqui ego, quod editum adhuc est, & intelliga. 399 strident vulg.

387 *Cadmi mœnia*, Thebas, theatrum tragicorum scelerum in filiis Oedipi: Mycenis celebratæ epulæ Thyestæ, de quibus ad 1, 171.

389 *Tenebræ inferorum & Manes defunctorum dant locum* descendenti ad Phlegethonta fluvium Megaræ. Huic plantas ferratas tribuit, h. e. ferreas, quæ lædi ab igne non possint.

391 *Lampade*, face, non satia proprie. Sed fax præstat vicem lampadis, & contra. *Fluctus* vocat ignes, quia Phlegethon est fluvius. Perpetua est analogia & velut parallelismus fluidorum corporum aëris, ignis, aquæ &c.

392 Hactenus de furia: nunc de Cerere. Hæc ascendit in cacumen & ad ora scopuli flagrantis, hoc est, ad cratera Aetnæ.

393 *Adversa fronde*, inversis arboribus, ut frons tenuis & concipiendæ spargendæque flammæ

aptior, prius occurrat igni.

394 Magnitudinem arborum, quibus usa est pro facibus Ceres, ea re, indicat quod illarum frondes & cacumina tegere, implere, obstruere cavernas ignem vomentes potuere.

396 *Laborat Mulciber*, Vulcanus h. e. ignis, redactus velut in angustias, laborat, æstuat, difficultatem sentit.

398 *Coni fructus cupressorum* videntur primum & proprium hoc nomen habuisse. Vid. Serv. ad Virg. Aen. 3, 680 ubi sunt *Conifera cyparissi*. Idem epitheton nostro *pinus* 33, 204. *Micare* ad subitum motum & salientes flammæ pertinet, quales in junipero & similibus accensis observantur: hinc etiam sunt illæ subitæ favillæ.

400 *Tantis erroribus*, tam incerto ac forte longo, cui accingebatur,

Semper innocuos. infopitosque manere

Iussit, & arcano perfudit robora sueco;

Quo Phaëthon irrorat equos, quo Luna juvencos.

Jamque soporiferas nocturna silentia terris

405 Explicuere vices: laniato pectore longas

Inchoat illa vias, & sic ingressa profatur.

„Non tales gestare tibi, Proserpina, tedas

Sperabam: sed vota mihi communia matrum,

Et thalami festaque faces, cæloque canendus

410 Ante oculos Hymenæus erat. Sic Numina fati

Volvimur, & nullo Lachesis discrimine sævit?

Quam nuper sublimis eram, quantisque procorum

Cingebar

403 jugales MSS. juvencas MS.

batur, itineri ne ignes & faces
deficerent: quam mox enim arbor
combusta esset?

402 Robur ergo universum arbo-
rein duram, atque resistentem de-
structioni notat, licet proprium
deinde quercui factum sit.

403 Phaëthonta hic ipsum Solem
esse, apparet. Homericum epi-
theton, Ἡέλιος Φαίδων, Il. A,
734. Hinc Virg. Aen. 5, 105
Phaëthontis equi. Hi debent ignis
valde patientes esse, Luna currui
(qui idem Noctis est 33, 275) hic
& 44, 61 juvencos tribuit noster.
Juvencas Aulo. Epist. 5, 1 p. 589
Tertia fissipedes reuocavit Luna
juvencas i. tres menses abiere, certe
tertius mensis agitur. Vid. Toll.
Et Epist. 19, 3 p. 655 Jam succe-
dentes quatiebat Luna juvencas.
Tauri vocantur apud Fulgent.
Mythol. 1 p. 618 Stav. Luna --
biungis conscenderat æthera tauris,
Astrologi etiam Taurum, fidus,
illi assignarunt. Porphy. de
Nymphar. antro p. 119 pr. Barnef.
Ἐποχῆται ταύρων Σεληνῆ, καὶ
ἰψώμα Σεληνῆς ὁ Ταύρος Inve-

hitur Luna, Dea, tauris: & fa-
stigium lunæ, planetæ, in quo
potentissime agit, est signum Tauri.
Passim in nummis illum Lunæ vel
Dianæ currum juvencis junctum
deprehendas, vt Deliorum apud
Gessnerum T. 18 n. 18. Caracallæ
apud eundem T. 141 n. 11 & 143, 6.
Philippi ibid. 179, 23.

405 Explicandi verbum videtur
phantasia habere veli expansi,
quale Nocti & Dianæ addere so-
lent monumenta antiqua.

409 Cælum in talibus non ter-
ræ, qua vivorum hominum sedes
est, sed inferis opponitur & Ma-
nium sedibus.

411 Volvimur habet respectum
ad fufum illum quem torquet
Parca, qui revolutione sua fila
format. Sed quod fato subjicit
hic Deos, non videtur pertinere
ad brutam aliquam necessitatem.
Hic fatum est cupiditas Plutonis,
& voluntas, edictum, effatum
Jovis: quod indicat mox v. 419.

412 De illis procorum studiis di-
xerat 33, 133.

- Cingebar studiis! quæ non mihi pignus ob unum
 Cedebat numerosa parens? Tu prima voluptas,
 415 Tu postrema mihi: per te fecunda videbar.
 O decus, o requies, o grata superbia matris:
 Qua gessi florentem Deam: qua sospite nusquam
 Inferior Junone fui: nunc squalida, vilis.
 Hoc placitum patri. Cur autem adscribimus illum
 420 His lacrimis? Ego te, fateor, crudelis ademi,
 Quæ te deserui, solamque instantibus ultro
 Hostibus exposui. Raucis secunda fruebar
 Nimirum thiasis, & læta sonantibus arvis
 Jungebam Phrygios, cum tu raperere, leones.
 425 Accipe, quas merui, pœnas. en ora fatiscunt
 Vulneribus, grandesque rubent in pectore sulci.
 Immemor en uterus crebro contunditur ictu.
 Qua te parte poli, quo te sub cardine quæram?
 Quis monstrator erit? quæ me vestigia ducent?
 430 Quis currus? ferus ipse quis est? terræne marisne
 Incola? quæ volucrum deprendam signa rotarum?

Ibo,

- 417 nunquam vulg. 418 pro vilis, vultus MS. visus conj. Heinsf.
 Genitivo Græce. 421 solam, quæ vulg. solamque Heinsf. qui tamen
 malit quæ solam. 423 armis vulg. 425 onerata Basf. marg.
 430 pro ipse, ille vulg. 431 viarum Basf. marg.
 Plant. marg.

417 Gessi Deam, personam & felicitatem Deæ, beata fui, venerabilis fui, uti Deam decet.

419 Primo adscribit lacrimis suis Jovem, vel, quod idem est, assignat calamitatem suam Jovi, patri rerum omnium: mox mutata sententia se accusat.

422 Rauci thiasi propter incenditas & diu continuatas ac penè furiosas voces, thiasos h. e. choreas ac saltationes, & sacra illa Cybeleia obeuntium. Vid. 33, 205.

525 Inducitur hic Ceres τὰν ἑμὴν ut Terentianus ille Me-

nedemus. Ora fatiscunt vulneribus, rimas accipit vultus, instar vasis e ligno fatiscientis, ab unguibus quibus illum laceravi. Sic pectus laniavit v. 403. Hos hic appellat sulcos.

427 Mira junctura, Immemor æternus. Nempe hoc vult, Debebat me ipse venter admonere meæ Proserpinæ.

430 Ferus, raptor, quales centauro, quales illi gigantes cum anguinis pedibus.

431 De curru & rotis acceperat ab Electra, hic v. 236.

*Ibo, ibo quocumque pedes, quocumque jubebit
Cajus. sic Venerem quærat deserta Dione.*

Efficietne labor? rursus te, nata, licebit

435 *Anipleſſi? Manet illo decor? manet ille genarum
Fulgor? an infelix talem fortasse videbo,
Qualis nocte venis? qualem per somnia vidi? „*

*— Sic alt, & prima gressus molitur ab Aetna;
Exitique reos flores, ipsumque rapinæ*

440 *Detestata locum sequitur dispersa viarum
Indicia, & pleno rimatur lumine campos,
Inclinatque faces. omnis madet orbita fletu.*

Omnibus

434 proficietne MSS. 436 tandem primi edd. quod vehemens videtur.

442 omnis perit ex uno MS. Heinſ.

433 Imprecatur matri Veneris eam calamitatem, talem laborem.

437 *Qualis nocte venerit ad matrem* Proserpina, dictum supra v. 69.

442 *Inclinat faces ad terram, ut faciunt, qui sedulo quærunť aliquid. Omnis orbita, quam ita persequitur, madet a fletu & lacrimis illius: perire ut possit omnis orbita a fletu, quibus fluminibus opus esset?*

443 *Omnibus sibi obviis vel Dis vel Semideis (nam homines metuo ut conspectum illius ferre tum potuerint) admugit, cum gemitu eos rogat de filia sua. Non dedecet hoc verbum dolorem Cereris furentis. Sic Sibylla Virgiliana, 6, 99 antro remugit. Et Ceres Terra quoque mater est, cui mugitum omnes tribuunt. Et statim videbimus insanos ejus ululatus a Scatio commemorari.*

Porro in æthere qui possint sulci esse, non puto intelligere quemquam. Non agitur hic de lucida semita Deorum, qualem Martis describit noster l. 102, ac Theo-

dosii de qua 7, 162: aut qualis est quem Iris fuga secuit sub nubibus arcum Aen. 5, 658 & 9, 15. Hi sulci momentanei sunt, neque inveniuntur accensis facibus. Hæc est ratio, cur antiquam omnium librorum lectionem reposui, consentientem præsertim cum loco Statii, quem ob oculos habuisse noster jam olim viris doctis visus est, quique hic omitti sine damno lectorum non potest. Sic autem ille Theb. 12, 270 de Argia mariti Polynicii cadaver inter funera requirente, *Qualis ab Aetneis accensa lampade faxis Orba Ceres magna variabat imagine flammæ Ausonium Siculumque latus, vestigia nigri Raptoris vastosque legens in pulvere sulcos. Illius infans ululatus ipse remugit Enceladus &c.* Hic locus firmare mihi & lectionem propositam & interpretationem videtur.

444 Adhuc iter scilicet errorem terrestrem descripsit: nunc, ut per maria ierit, quod se facturam dixerat v. 319. *Quæcumque ergo Ceres*

Omnibus admugit. Quacumque it' in æquore, fulvis
Adnatat umbra fretis, extremaque lucis imago

445 Italiam Libyamque ferit. clarescit Etruscum

Litus, & accenso resplendent æquore Syrtes.

Antra procul Scyllæa petit, canibusque reductis

Pars stupefacta filet, pars nondum exterrita latrat.

RELIQUA DESIDERANTUR

443 quocumque iit Scal. poet. 5, 14 qui hunc locum de cetero ita repræ-
sentat, ut a nobis factum, nisi quod, typorum errore, ut videtur, pro
admugit, est adjungit. 444 externaque

Baf. marg. Scal. l. c.

Cetes it' in æquore, umbra h. e. imago facium adnatat fretis, h. e. nisi fallor, propagatur ad litora. Placet hic etiam facere, ut prætermiſſa vel non ſatis certe declarata in Theſauris revocem. Freti derivatio Varroniana a ſervendo ibi propoſita, vera videtur. Favet nomen defrutum quod velut defretum eſt, ſervendo minutum. Freta dici loca maris, ubi maxime ſervet atque æſtuet mare, qualia ſunt omnino anguſtiæ, ſed etiam litora, conſideratio exemplorum etiam Ciceronianorum poteſt docere. V. G. pro Mure. c. 17 de moribus popularibus, Quod fretum, quem Euripum tot motus -- habere putatis. Hinc Metaphora honeſta Lucret. 4, 1025 Aetatis freta pro ſervore illo pubeſcentis adoleſcentiæ dixit. Et ille poetici plus ſatis ingenii ho-

mo Florus 1, 26. 9 populo ipſi Ro. fretum adoleſcentiæ tribuit, ſecundam ætatem, in qua totam Italiam armis ſubegit. Poëta noſter ſulva facit freta, quatenus conceptum ignis ſplendorem referunt.

445 Elt hic Epexegeſis: Lux de facibus Cereris a fluſtibus re-percuſſa Italiam Libyamque ferit. Itaque hinc illuſtratur Etruſcum litus, ab altera & oppoſita parte reſplendent Syrtes in Africæ litori-bus. Accenſum æquor conſulta ſi-gura ut paſſim accendi, incendi, ardere, ignis, flamma, de ſplendi-do colore & radiis re-percuſſis di-euntur.

447 Pars Scyllæorum antrorum (neque enim hic unum monſtrum ſingit, ſed, ut res eſt, regionem maris ſcopuloſam) præ ſtupore flammaram filet, reductis præ me-tu latratoribus illis canibus &c.

XXXVII

CL. CLAUDIANI
GIGANTOMACHIA*

Terra parens quondam cælestibus invida regnis,

Tita-

Non habet Editio Vicentina.

* Pæmatium hoc quod mutilum ad nos pervenit, ex Græco Claudiani Latinitate donatum aut ab ipso Claudiano aut ab alio temporum istorum scriptore existimo. Idem quoque mihi persuadeo de Epistola ad Hadrianum & Idyllis nonnullis, qualia Phœnix, Hyltrix, Torpedo, Nilus & Magnes. ut enim aliquid Claudianeum in iis facile agnoscas, ita languent numeri plerumque, & raro ad auctoris nostri hac in parte felicitatem adsurgunt. nec accesserim iis, qui seni & effecto ista excidisse opinantur. a D. Hieronymo ex Gigantomachia incerti hæc citantur,

*Quo fugis, Encelade? quascunque
accesseris oras,*

Sub Jove semper eris.

quæ huic poematio non vana conjectura accenferi possint. Græce quidem Gigantomachiam scripsisse Claudianum testis omni exceptione major Arsenius in Apophthegmatis, ex quo fragmentum primi edendum curavimus. noster ipse præfatione v. 1 Conf. Hon. (27, 17)

*Enceladus mihi carmen erat vin-
tusque Typhæus.*

Ejus Gigantomachia partem in Sicilia suo tempore inventam vir summus Petrus Bembo affirmat Epistola ad Politianum. verba ejus apponam. *Reddidero mihi Sicilienses negotiatores codicillos tuos, quibus petebas, ut Constantinum conve-*

nirent, atque ab eo tibi Claudiani Gigantomachiam, quam habere illum audieras, impetrarent. & mox, *Verum quam habet Constantinus Gigantomachiam, ea potius blattomachia est. Etenim annis superioribus, dum inter vetustos ac jam prope defectos libros, quos ei non doctus homo quidam dono dederat, singula ipse (ut sui moris est) diligenter inspiceret, cum Hesiodi fragmentis in charta extremae paginae proxima, Claudiani Gigantomachia titulum reperit, & pauculos tantummodo hexametros; tum alteram iterum chartam, in qua opus desinebat. cætera tinea depopulaverant, ita ut legi non possent. hæc quoque ipsa corrupta & infida satis, ut quæ ab indolis librariis describuntur. Igitur quæ habui, ita ut erant, huic epistolæ subtexui. quanquam in illis ipsis, quæ desiderantur, non valde multum amissus. Nam ex versuum numero, quem eo in libro eique operi librarius supputavit, Gigantomachiam omnem carminibus cXLV constare tumet videbis. ut credibile plane sit, Claudianum eo in poemate conscribendo luisse potius, quam ullum poetam sibi novum quævisse. Hæc Bembo & ex illo Heinsius, qui in altera editione moner, Barthii eandem de his sententiam, & carmen Græcum ab Arsenio huc repositum, serius fuisse a se deprehensum.*

1 Non destinavit, credo, auctor carminis iustum opus gigantomachis:

- Titanumque simul crebros miserata dolores,
 Omnia monstrifero complebat Tartara foetu,
 Invisum genitura nefas: Phlegramque retexit
 5 Tanta prole tumens, & in æthera protulit hostes.
 Fit sonus. erumpunt Erebo, necdumque creati
 Jam dextras in bella parant, superosque laceffunt,
 Stridula volventes gemino vestigia lapsu.
 Palescunt subito stellæ, flectitque rubentes
 10 Phœbus equos, docuitque timor revocare meatus.
 Oceanum petit Arctos, inocciduique Triones
 Occasum didicere pati. tum fervida natos
 Talibus hortatur genitrix in prælia dictis:

„O *pubes*

labores MS. 3 cœtu vulg. 6 er. crebris Vien. crebri al. erebi
 MS. nondumque vulg. 10 cogitque conj. Heinsh. 12 voluere
 vulg. optavere Barth. ex MS. cum ferv. MSS.

chiæ: sed *Idyllion* tantum vel eclogam: eaque ipsa simplicem potius narrationem habet, non splendorem aliquem Poëticum. Neque vero a nobis hic aliquis expectet enarrationem hujus argumenti, quod ab Homero inde atque Hesiodo poëtæ omnes, sed suo unusquisque modo tractarunt, quos in concordiam aliquo modo, distinguendis pluribus bellis, revocare, catalogum texere gigantum, qualem Argonautarum dedit Burmannus, Græcos componere cum Latinis, censuram agere recentiorum, in primis Eilardi Belli Frisii, cujus Belli Gigantei libri iv habentur in prima parte Deliciarum poëtarum Belgicorum, non injucundum fuerit, nec forte ad antiquitatis cognitionem & poëticam facultatem augendam inutile; sed nec otii nostri, quod nunc est, nec hujus instituti. Et nescio an mereatur hic libellus, aut hoc fragmentum, operosos Commentarios.

2 Ponit itaque auctor, ante hand quam describere modo aggreditur

Gigantomachian fuisse aliam, qua victi Titanes, atque in Tartarum detrusi sint. Huc pertinet *Phlegra retecta*, de qua dictum ad 27, 20. Huc Tityos v. 25.

5 Tellus etiam apud Hesiodum Theog. 147 it. 617 suos filios primum intra viscera sua, ubi & *Erebus*, continet, deinde ubi irascitur Dis superis, vel aliis Titanibus, eos emittit.

8 *Stridula vestigia* vocat, cum respectu ad sibilum serpentium, quos horribiles duo pro pedibus habent gigantes, quosque probabiliter illis tribuunt, quia sunt terræ filii, sub terris habitant.

11 *Arctos*, ursa minor, nunquam occidit his, qui in Zona septentrionali temperata habitant: neque *Triones* alii septem, quibus constat ursa major. V. ad 22, 458 & compara 35, 189 quem locum aut imitatus esse hic auctor, aut si idem est utriusque, in mente habuisse videtur.

- „O pubes domitura Deas, quæcumque videtis,
 15 *Pugnando dabitur. Præstat victoria mundum.*
Sentiet ille meas tandem Saturnius iras.
Agnoscat, quod Terra potest. Sic viribus ullis
Vincor: cur Cybele nobis meliora creavit?
Cur nullus Telluris homos? cur semper acerbis
 20 *Me damnis urgere solet? Quæ forma nocendi*
Defuit? hinc volucrem vivo sub pectore pascit
Infelix Scythica fixus convalle Prometheus.
Hinc Atlantis apex flammantia pondera fulcit,
Et per canitiem glacies asperrima durat.
 25 *Quid dicam Tityon, cujus, sub vulture sævo,*
Viscera nascuntur gravibus certantia pœnis?

Sed

16 sentiat vulg. 17 agnoscat, quid vulg. cognoscat quid *Vira*. cognoscat quod *Barth.* e *MS.* agnoscat quod *Ald.* quem sequor. si viribus illis *MS.* cur viribus illis conj. *Heins.* si vir. vulg. 18 pro nobis, vobis *MS.* quod placet *Heins.* 19 quæ semper *MSS.* qui vulg. 21 nullo sub *MS.* recidivo conj. *Barth.* abroso conj. *Heins.* 23 sidera *MS.* 24 *Abeſt ab optimo MS. hic verſus.*

16 Hunc usum pronominis *ille*, cui interdum *ipse* substitutum ibant critici, illustrant *Heins.* ad *Virg. Aen.* 7, 110 & *Brouckh.* ad *Tib.* 1, 4, 19.

17 Quod terra potest, tanto lubentius revocavi, quod illud quid potest Solæcismum sapit.

19 Cybele, quæ eadem Rhea, mater Jovis & fratrum: eadem, ex aliis fabulis, Tellus.

19 Illud semper etiam ponit bella quædam superiora cum filiis Terræ, s. Titanibus, in quo numero nominat hic Prometheus, Atlantem, Tityon. Nempe ille Caucasio affixus, de quo est tota *Aeschyl.* Tragedia, & *Dialogus Lucianæus*.

23 Atlanta pœnæ causa cælum ac terram sustinere, apparet ex *Aesch.* *Prom.* vincto v. 348. De genere illius, ut nempe de aliis

omnibus, poëtae dissentiant: nam *Aeschylus* l. c. Oceani fratrem facit, atque adeo Cæli s. Aetheris ac Terræ filium: alii *Japeti & Clymenes* filium, fratrem *Promethæi*, quorum patruus *Oceanus*. Vid. *Munck.* & *Staver.* ad *Hygi.* sub. a p. 10.

23 Flammantia pondera sunt sidera, quæ videntur facere massas graves, ignitas, quale quid de Sole antiqui *Physici* philosophabantur, cum *μύδρον* dicerent, vel *λίθον διάπυρον*. Vid. *Meneg.* ad *Diog. Laërt.* 2, 8.

24 Acumen videtur querere in eo, quod, cum flammantia pondera sustineat *Atlas*, idem tamen perpetua glacie canus sit.

25 Tityon, terræ omnipotentis *alumnus* *Aen.* 6, 595, pulchre describit *Claudianus* 35, 337.

Sed vos, o tandem veniens exercitus ultor,

Solvite Titanas vinculis; defendite matrem.

Sunt freta, sunt montes. nostris ne parcite membris.

30 *In Jovis exitium telum non esse recuso.*

Ite, precor; miscete polum, rescindite turres

Sidereas. Rapiat fulmen sceptrumque Typhæus.

Enceladi iussis mare serviat. alter habenas

Auroræ pro Sole regat. te Delphicæ laurus

35 *Stringat, Porphyryon, Cirrhæaque templa teneto.,*

His ubi consiliis animos elusit inanes;

Jam credunt vicisse Deos, mediisque revinctum

Neptunum traxisse fretis. hic sternere Martem

Cogitat, hic Phœbi laceros divellere crines.

40 *Hic sibi promittit Venerem. spiratque Dianæ*

Conjugium. castamque cupit violare Minervam.

Interea Superos prænuntia convocat Iris,

Qui

27 ultro MS. 28 Post hunc versum biatus animi versus in MS.

29 vestris nec pulg. 31 restinguite turbas MSS. 35 Porfurius MS.

tenebis, tenebris, tenebit, tenebo MSS. tenebunt conj. Barth.

38 vadis MS.

39 devellere vulg.

40 speratque vulg.

39 *Freta* hic universim pro marium omni genere poni puto, quatenus commoveretur & fervet, unde nomen esse putamus. Vid. ad 36, 444.

32 *Typhæa* ultimum Terræ filiorum facit, & horribilem illius descriptionem ponit Hesiodus Theog. 821 sqq. deinde ait illum destinatum a matre ut imperaret in locum Jovis, καὶ πρὸς (v. 836) ὅς τις ἀνθρώποις καὶ θεοῖς ἀντιτάσσεται, Εἰ μὴ ἂν ὁ θεὸς νόμος παρ' αὐτοῦ & τ. λ. Sed frequens illius & Enceladi jam facta est mentio.

32 *Habenas Auroræ* pro die ponit, quæ præcurrere diem soleat. De *habenæ* ad 1, 1 conjecturam dedimus: sed quæ ad hunc locum accommodari non potest. Cere-

rum hic etiam Solem, quod facere solent, ab Apolline distinguit.

35 *Stringat* est coronet, arcte circumdet caput tuum.

36 *Eludere animos*, de vi præpositionis quam habet in *emicare*, *emergere*, *euebere*, & similibus, videtur significare in altum ludere, ludendo & illudendo, mentiendo & vanis promissis extollere. Hoc facilius est in animo inani, qui facilius, impletur falsis, inflatur, extollitur.

42 *Iris prænuntia* Deorum, ut 36, 1 hic nihil aliud significat quam *nunciam* vel *minitram*. Nempe qui faciendum aliquid denunciat, is eo ipso prænuntiat, quid futurum sit. Sic *præcipere* vulgo

Q q

- Qui fluvios, qui stagna colunt. cinguntur & ipsi
 Auxilio Manes. nec te, Proserpina, longe
 45 Umbrosæ tenuere fores. Rex ille silentum
 Lethæo vehitar curru, lucemque timentes
 Insolitam mirantur equi, trepidoque volatu
 Spissas cæruleis tenebras e naribus efflant.

- Ac, velut hostilis cum machina terruit urbem,
 50 Undique concurrunt arcem defendere cives:
 Haud secus omnigenis coëuntia Numina formis
 Ad patrias venere domos. tum Jupiter infit:

*„O numquam peritura cohors. o debita semper
 Cælo progenies, nullisque obnoxia fatis:*

- 53 Cernitis ut nostrum Tellus conjuret in orbem
 Proles nova, dederitque alios interrita partus?
 Ergo, quot dederit natos, tot funera matri
 Reddamus. longo maneat per sæcula luctu,
 Tanto pro numero paribus damnata sepulcris.,,

Jam

- 45 ipse conj. Barth. Sed vid. no. ad 16. 46 invehitur malit Heinf.
 49 proruit vel verberat conj. Heinf. 51 turmis vulg. 58 per
 singula vulg. sæcula etiam Basf. marg. pro luctu,
 ductu, cursu al.

vulgo & *prædicere* apud Nepotem 2, 7. 3 est jubere, dicere quid faciendum sit.

46 Comparetur 35, 193 & quæ dixi ad v. 11.

48 *Cæruleas naves* utrum obscuram equorum colorem, an ab exeunte vapore obscuro, dixerit, & an pulchre dixerit? non pronuntiaverim.

51 *Formas omnigenas* sumere Di in pugna contra gigantes. Sic Rhœcum retorfit leonis anguibus horribilique mala Bacchus apud Hor. Car. 2, 19. 23. Sed metui illam in animalia deorum mutationem in isto bello tribuunt Pierides, & Bacchum in capro latuisse canunt, apud Ovid. Met. 5, 386. Ex illa re ortam esse putabant homines illam Aegyptiorum

rationem sub animalium imagine colendi Deos. Vid. qui magno numero laudantur a VV. DD. ad Ovid. l. c. & ad Hygi. fab. 196. Add. Diod. Sic. 1, 86 & quæ ibi Wessél.

53 *Debita cælo semper progenies*, quos semper habere cælum, semper frui honore divino, fatum est: quod statim addit, *nullis obnoxia fatis*, primum ipso numero plurali varietas & inconstantia quedam in eo, qui obnoxius illis est indicatur, deinde hoc nomen *obnoxius* triste quiddam atque adversum notat cui quis obnoxiam aliquam suam subjectus sit.

56 *Interrita* superiorum contra suos Titanas bellorum exitu, alios novosque partus dedit Terra.

58 *Manere luctu*, omissa prepositione, *duriusculum*: sed pluribus

- 60 Jam tuba nimborum sonuit: jam signa ruendi
 His æther, his terra dedit: confusaque rursus
 Pro domino Natura timet. Discrimina rerum
 Miscet turba potens. nunc insula deferit æquor:
 Nec scopuli latuere mari. quot litora restant
- 65 Nuda! quot antiquas mutarunt flumina ripas?
 Hic rotat Aemonium præduris viribus Oeten:
 Hic juga connixis manibus Pangæa coruscat.
 Hunc armat glacialis Athos: hoc Ossa movente
 Tollitur. hic Rhodopen Hebri cum fonte revellit,
- 70 Et socias truncavit aquas, summaque levatus
 Rupe Giganteos humeros irrorat Enipeus.

Q q 2

Subsidit

- 61 bis æther, bis *vulg.* 66 Aemoniam MS. Artubus *Caj.*
 67 connixus, convexus MSS. 69 ponte, sponde, parte MSS.
 70 volutus ex MS. malit *Heins.* quod receptum
 in ed. 2.

bus locis suspectum mihi hoc carmen.

61 *His*, DIs, æther s. cælum, *his*, Gigantibus, Terra mater.

62 *Naturam* hic etiam facit personam, a DIs & rebus ceteris distinctam, ut 35, 371. Nostri *mundam* solentita appellare. Suspensis animis expectant privati, quis rerum potiturus sit, ut grex boum tauris certantibus, ut in galiorum certamine cohors. Ceterum quæ jam sequitur descriptio, ejusque similes, suadent gigantomachias excogitatas ad reddendam rationem qualemcunque insignium mutationum, quæ aliam aliamque faciem orbi, quem habiramus, intulere, quas subtili imagine & magnifice proponere, & juniorum phantasiæ ac memoriæ imprimere se sperabant. De Aetna & Phlegreæis campis, res manifesta.

64 Videtur duas res oppositas dicere. *Insula deferit æquor*, non amplius videtur insula sed continens, subducta aqua. Nunc scopuli, eminere adhuc visi & minari cælo, *latuere mari* submersi.

67 *Pangæum* & *Athos* etiam conjunxit Claudianus 3, 336. Hic præsertim locus ingenio illo dignus videtur. Quanti sunt, qui *coruscant*, h. e. celeri motu vibrans & iaculantur montes; qui cum monte fontes fluminum tollunt?

70 *Truncantur aquæ sociæ* Hebri, ab aliis fluminibus inverte capite suo.

71 Magnifica imago. Conati sunt gigantes inter alia (Virg. Ge. 1, 282) *Ossa frondosum involvere Olympum*. Ex Olympo delabitur *Enipeus*; hic una sublatus nequidem perfundit, sed tantum irrorat *Giganteos humeros*. Alius est Thessaliæ Enipeus Pharsalum præterfluens, de quo ad 26, 183.

- Subsidit patulis tellus sine culmine campis,
 In natos divisa suos. Horrendus ubique
 It fragor, & pugnæ spatium discriminat aër.
 75 Primus terrificum Mavors non segnis in agmen
 Odryfios impellit equos, quibus ille Gelonos,
 Sive Getas turbare solet. Splendens igni
 Aureus ardescit clipeus, galeamque nitentes
 Arrexere jubæ. Tunc concitus ense Pelorum
 80 Transigit adverfo, femorum qua sine volutus
 Duplex semiferi connectitur ilibus anguis,
 Atque uno ternas animas interficit ictu.
 Tum superinsultans avidus languentia curru
 Membra terit, multumque rotæ sparsere cruoris.
 85 Occurrit pro fratre Mimas, Lemnumque calentem
 Cum

73 subsidit *al.* 74 fit fragor *malit Heins.* 80 qua parte *vulg.*
 sine *Ald. & MSS.* 82 trinas *al.* 83 dum -- avido *conj. Barth.*
 dum -- rapido *conj. Heins. pro curru, cursu MS.* 84 cruorem *vulg.*
 85 occurrit *conj. Heins. cadentem MSS.*

73 Quam diu montes ita in manibus gigantum & in altum sublatis erant, iis locis planities & campi erant, sine *culmine*, aut eminentia.

74 Aër est illud spatium inter utramque aciem medium, in quo deinde concurritur, *μεταξύμων.*

76 Odryse in Thraciæ populis celebriores: ab his quidquid Thracium est, aut Septentrionale, aut Martium denique, quod Mars proprium Thraciæ gentis nomen erat, Odrysum poëtæ vocare solent.

79 Arrexere galeam jubæ, h. e. altiore, terribilioremque adeo fecerunt videri.

81 Duplex anguis, pro duobus pedibus, connectitur ilibus semiferi gigantis. Illa semifera non videntur dici, sed semifer est totus gigas, Pelorus, quod ipsum nomen monstrum, & prodigium norat,

& datum uni de promuntoriis tribus magnis Siciliæ. Cui hoc epitheton non minus quam Centauris, quorum pæne proprium est, convenit.

82 Ternas animas habere dicas Pelorum, unam humanam superum corpus ad ilia usque animantem, duas serpentine, quibus vivane duo qui pro pedibus sunt, serpentes.

85 Hunc locum expressit Sido. Apollin. car. 15, 25. Sed ponamus aliquot versus, Hic rotat excussum vibrans in sidere Pindum Enceladus, rapido fit missilis Ossa Typhæo Porphyrius Pangæa rapit, Rhodopenque Adamæstor Strymonio cum fonte levat, veniensque superne Intorto calidum resinguit flumine fulmen. Hic Pallas Pallanta pettit, cui Gorgone visa Invenit solidum jam lancea tarda cadaver.

Cum lare Vulcani spūmantibus eruit undis:

Et prope torsisset, si non Mavortia cuspis

Ante revelato cerebrum fudisset ab ore.

Ille viro toto moriens, serpentibus imis

90 Vivit adhuc stridore ferox, & parte rebelli

Victorem post fata petit. Tritonia virgo

Profilit, ostendens rutila cum Gorgone pectus,

Adspectu contenta suo, non utitur hasta.

Nam satis est vidisse semel. primumque furentem

95 Longius in faciem saxi Pallanta reformat.

Ille, procul subitis fixus sine vulnere nodis,

Ut se letifero sensit durescere visu,

(Et steterat jam pæne lapis) „Quo vertimur? inquit,

Quæ serpit per membra silex? qui torpor inertem

100 Marmorea me peste ligat?„ Vix pauca locutus,

Q q 3

Quod

88 relevato Ald. & MS. revelatum MS. relatu MS. celebrato MS.

unde terebrato dedit Heinsf. fud. ab ore cerebrum MS. 91 ferit

MSS. 92 obtendens malit Heinsf. 94 ferentem, frementem MS.

ruentem Longius, vel frementem Anguibus conj. Heinsf. 95 pro

faciem, formam MSS. 99 qui vulg. Sed quæ MSS. &

usus Claudiani.

cadaver. Hic Leinnum pro fratre Mimas contra Aegida torquet, Impulsamque quatit jaculabilis insula cælum Plurimus hic Briareus populofo corpore pugnat, Cognatam portans aciem, cui vertice ob uno Cernas ramosis palmas fruticare lacertis.

86 Bene factum, quod domi non fuit Vulcanus, periculum alias subiturus illi non dissimile, quum de cælo dejectus est, 12. A. 391: ubi illum Jupiter iratus Πίση ποδῶς τετραγῶν ἀπὸ βῆλῃ θεοκτοιο, Corruptum pede deiecit de limine Olympi.

93 Adspectu hic capiendum passive, ut loquuntur Grammatici. Non est mortiferum, si quem Minerva adspexit, non illa fascinat vel interficit quemquam suorum oculorum conjectu: sed obrigescunt & in saxum mutantur, qui

Medusæ, Gorgonum unius, caput, quod pectori præfixum fert Pallas, adspiciunt. Ergo debebat ex Grammaticorum decreto dicere poëta Adspectu contenta sui. Sed jam ostendit Vossius de constr. c. 57 etiam possessivo pronomine in tali re locum esse. Sed & illud satis est vidisse semel ipsa intelligendum, satis est ad perniciem gigantis, si ille viderit, adspexit semel Gorgona. Hæc ita se habere, tum reliqua Medusæ fabula docet, tum collatus cum h. l. v. 106. 113.

94 Furentem longius interpretor, longius progressum in furore, non subsistentem intra primum conatum, Pallanta.

96 Noli sunt partes indurate quæ & ipsæ moveri non possunt, & vicinarum morum impediunt.

Quod timuit, jam totus erat, sævusque Damastor,
Ad depellendos jaculum dum quæreret hostes,
Germani rigidum misit pro rupe cadaver.

- Hic vero interitum fratris miratus Echion,
105 Infcius auctorem dum vult tentare nocendo,
Te, Dea, respexit, solam quam cernere nulli
Bis licuit. Meruit sublata audacia poenas,
Et didicit cum morte Deam. Sed turbidus ira
Palleneus, oculis adversa ruentibus atrox,
110 Ingreditur, cæcasque manus in Pallada tendit.
Hunc mucrone ferit Dea cominus: ac simul angues
Gorgoneo riguere gelu, corpusque per unum
Pars moritur ferro, partes periire videndo.
Ecce autem medium spiris dilapsus in æquor
115 Porphyrion trepidam conatur rumpere Delon,
Scilicet ad superos ut torqueat improbus axes.

Horruit

101 *sævitusque MS. Jamastor, Jemastor MS. Adamastor Siden.*
104 *miratur vulg.* 106 *ægida malit Heinsf.* 108 *iram Vien.*
Idam Baf. Junt. Plant. Claver. Barth. Ida Ald. Idan, Idas al.
109 *Palladii MSS. Pallaneus Vien. Baf. Ald. Plant. Palleneus etiam*
Junt. & tuctur Claver. 110 *Aggreditur malit Heinsf.* 115 *vel-*
lere vulg. vincere MS. rumpere Baf. marg.
vertere Caj.

103 *Felix phantasia. Quærit*
telum, Damastor, saxum ingens,
rupem, montem adeo. Cum ni-
hil offerretur commodius, ipsum
saxum, in quod mutatus fuerat
Pallas, arripit.

107 *Sublata audacia, pro elata,*
ut Ter. Hec. 3, 5. 56 Sublati ani-
mi sunt.

108, *Discimus, quidquid pri-*
sum experimur. Simul & eodem
actu expertus est, quid posset
sua cum Gorgone Minerva, & quid
esset mori.

110 *Cæcæ manus, quæ non a*
consilio reguntur, sed a furioso
jaçantur impetu.

114 *Spiræ sunt volumina & cur-*
vaturæ draconum, quas forman-
do inveniuntur & locum mutant,
progredi enim proprie dici non
possunt. Sic 33, 185.

115 *Delon insulam eo facilius se*
putat a radicibus suis revulsuram,
quia non pridem ex immobili &
fluctuante Asterie, quo commod-
ius puerperium Latonæ exci-
peret, stabilita & fundo continens
facta erat. Ejus rei conscientia
trepida est Delos, & clamat, En
iterum convulsa feror. Vid. Callim.
in Delum v. 51.

Horruit Aegæus: stagnantibus exilit antris

Longævo cum patre Thetis, desertaque mansit

Regia Neptuni, famulis veneranda profundis.

120 Exclamant placidæ Cynthi de vertice Nymphæ:

Nymphæ, quæ rudibus Phœbum docuere sagittis

Errantes agitare feras, primumque gementi

Latonæ struxere torum, cum lumina cæli

Parturiens geminis ornaret foetibus orbem.

125 Implorat Pæana suum conterrita Delos,

Auxiliumque rogat; „Si te gratissima fudit

In nostros Latona sinus, succurre precanti.

En iterum convulsa feror.”

RELIQUA DESIDERANTUR

120 placido cunctæ vulg. placidæ cuncto, placidæ cunctæ MSS.

125 Hic versus Implorat &c. abest a MSS. 126 rogant MSS.

rogans conj. Heins. 127 vestro -- sinu MSS. 128 post feror,

succurre roganti, add. ante Heins. Sed in MSS.

desideratur.

117 Aegæus, Neptuni filius, pater Thesei, a quo Aegæum mare dictum est. Hic perturbatus, a motu Deli. Thetidis pater Nereus, Oceani filius. Famuli profundis Neptuni Tritones & æquorei DI alii. Cynthus Deli mons, cui Nymphæ tribuuntur, Dianæ comites venatricis, quod generale nomen etiam Oreadas, Dryadas, complectitur. Hæ antiquiores Apollinem etiam venari docuerant, quin Latonæ ministraverant

parturienti Apollinem & Dianam, Lumina eosdem cæli, Solem ac Lunam &c.

125 De Pæanis appellatione vid. ad 2, 11.

126 Gratissima Latona, quæ adeo vult me frui munere, quod mihi tribuit, ob hospitium quod parturientem & a Junone exagitaram recepi. Hæc est materia Hymni Callimachei, quem modo laudavi.

XXXVIII

ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ

ΕΚ ΤΗΣ ΓΙΓΑΝΤΟΜΑΧΙΑΣ

- Κ**ύπρις δ' ἔτε βέλος φέρεν, ἐθ' ὄπλον· ἀλλ' ἐκόμεζεν
 Ἀγλαΐην· θεμένη γὰρ ἐπ' ὄμμασιν ἄγγελον αὐδὴν,
 Πρῶτα μὲν ἀπλεκέας περόνῃ διεκρίνατο χαίτας,
 Καὶ πλεκτὰς ἐσφυγξε πυκνῷ περιπλέγματι σιρᾶς,
 5 Στιλβεῖ δ' ὀφθαλμῶν ἐρατὰς ὑπεγράψατο αὐανθῆς
 Λεπτὰς εὐανέμοιο ραφῆς χαλαράσιν χιτῶνος,
 Πορφυρέων ἐκρύπτειν ὑφ' εἵμασιν ἄνθεα μαζῶν,
 Ὄμματος εἰς ἄγρην ὠπλισμένη· εἶχε γὰρ αὐτῇ
 Πλέγμα κόρυν, δόρυ μαζῶν, ὄφρ' οὖν βέλος, ἀσπίδα κάλλος,
 10 Ὅπλα μέλη, θελγῆτρον ἐν ἁλῆσιν· εἰ δέ τις αὐτῇ
 Ὄμμα βάλη, δέδμητο.

1 Arsenius, Monembasie Epi-
 scopus, in libro Αποφθέγματα
 Φιλοσόφων, quem inscripsit Leo-
 ni x, quemque ordine elementorum
 disposuit, sub ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ,
 αὐτῇ, quod sententiam non mutat.

2 Pro αὐδὴν tenui mutatione
 legendum puto αὐγῇ, quod in
 versione expressi per radium.

3 Arsen. δέκρον, male.

4 Arsen. male οὐρανός.

HAEC AD VERBUM SIC
TRANSFERAS

- C**ypriſ neque telum ferebat, neque arma: ſed gerebat
Venuſtatem. Cum enim in oculis poſuiſſet explora-
torem radium,
Primum confuſas acu diſcriminavit comas,
Et plexiles denſo circumflexu catenas conſtrinxit:
5 Ac ſplendore amabiles oculorum orbes fucavit:
Tum tenues fluentis futuras laxans tunicæ,
Purpurearum non celavit ſub veſte flores papillarum.
Oculi ad venatum ſic armata fuit: habuit enim ipſa
Cincinnoſ galeam, haſtam papillas, ſupercilium ſagit-
tam, clipeum pulchritudinem:
10 Arma membra, delinimentum in doloribus. Si quis
vero illi
Oculum adjiceret, jam ſuperatus erat.

6 *Λευκός* in Heinfianis nihili eſt. Melius Barthius dedit *λευκός*. Sed *Χερώνας* adhuc editum eſt, cum tamen adjectivum *ευανέμοιο* Genitivum requirat. Ceterum verſus ſextum & ſeptimum licet ponne ad verbum ſic reddere:

*Tum tenues laxans tunicas, Indi-
bria ventis, Florem purpureæ male
celat veſte papillæ.*

7 Delevi δ' poſt Πορφυρέων,
quod ortum puto a mala inter-
punctione.

8 *Αρσεν. ἀπλησμένον* vitioſe.

CL. CLAUDIANI EPISTOLAE†

XXXIX

I. DEPRECATIO AD HADRIANUM PRAEFECTUM PRAETORIO*

U^sque adeone tuæ producit impetus iræ?
Nullus tot finis lacrimis? Subitisne favorem
Permutas odiis? Quo mens ignara nocendi,
Quo sensus abiere pii? Tantumne licebit

Invidiæ?

* Satisfactio pro se apud Stilichonem *MSS.* Epigramma satisfactionis apud Hadrianum prætorii præfectum *Basf. Claver.* Epistola. Ad Hadrianum *al.* 2 erat *MS.* nullus tot *MS.* Hinc nulla ne tot *conj. Heinfs.* subitisque *al.* 3 permittas *MSS. & Caj.*

† Quo magis ad pedestrem & humanum sermonem, ac quotidianum, demissa esse debet epistola, eo magis ætatem illam & ingruentem barbariei tumorem frigidum, quem illi sublimitatem, pulchritudinem certe, interpretabantur, respicit. Igitur cum hic examinare singula ac reprehendere nec vacet nec libeat, illud certe admonendi videntur lectorum quidam, ne ex harum, quæ sequuntur descriptionum stilo totum Claudianum judicent; alii, ne, quia superiora egregie plerumque & optimorum exemplo dicta sunt, ideo hæc etiam simpliciter probari debere putent: sed utrique meminerint, prosam prius corruptam esse orationem, quam potissimum, tenuē illud & nuditate sua amabile genus, quam ornatum & magnificum. Quod diximus, in

hac epistola non ita animadvertitur propter affectus vehementiam, & in altera propter splendorem personæ, in tertia eo magis offendit.

* Hadrianum magistrum officiorum sub Honorio intra A. D. 397 & 405 habet Prosopographia Cod. Theod. Gothofrediana: Præfectum autem Prætorio intra A. 412 & 416. Si duo sint homines, ad priorem potius referenda videntur epistola, quæ a juvene Claudiano scripta intelligitur ex v. 6. Videtur autem carminibus lesisse patronum ante suum, & forte habemus illud, quod quis vocet corpus delicti, Epigr. 30 f. n. 80. quod jam suspicatus est Barthius. Cf. dicenda ad v. 51.

3 Mens ignara nocendi pulchra innocentiae descriptio, non stuporis.

5 Invidiæ? tantum strepitus valuere maligni?

Me dolor incautum, me lubrica duxerit ætas,

Me tumor impulerit, me devius egerit ardor:

Te tamen haud decuit paribus concurrere telis.

Humanæ Superos numquam tetigere querelæ,

10 Nec vaga securum penetrant convicia cælum.

Excessit jam poena modum. Concede jacenti.

En adsum. veniam confessus crimina posco.

Manibus Hæctoreis atrox ignovit Achilles.

Ultrices Furias matris placavit Orestes.

15 Reddidit Alcides Priamo, quas ceperat, arces.

Pellæum juvenem Regum flexere ruinæ;

Darium

6 decor *MS.* incautum *MS.* *Cuj.* me calor incautum *conj.* *Heins.*

7 timor *vulg.* pro ardor, error *MS.* 11 pro modum, scelus *Cuj.*

13 adsum en *MS.* Hinc Adsum en, en ven. *conj.* *Heins.*

14 victrices *al.* Sed ultrices jam *Ald. Basf. Clav.*

5 *Strepitus* duo credo significat, tumultuosos plurium sermones, & confusos, quibus inimici deserebant poëtam apud Hadrianum.

6 Hæc descriptio criminis poëtæ, collata cum v. 53, ubi se tantum vatem peccasse innuit, firmat opinionem modo propositam, de causa irarum Hadriani. Coniunctivi illi *duxerit, impulerit, egerit* sunt non plane quidem consentientis, nec tamen valde repugnantis, aut negare crimen sustinentis.

7 *Tumorem & tumidum* de ira noster usurpat etiam alias, V. G. 5, 117.

8 Similis deprecatio illi Thaidis expostulationi apud Ter. Eun. 5, 2. 26 *Nam si ego digna hac contumelia sum maxime; at tu indignus, qui faceres, tamen.*

9 *Querela* hic non sunt lamentantium & de sorte sua querantium, sed accusantium, ut cum in laude conjugum ponitur in sepulchrali monumento, sine querela eos vixisse.

10 *Vaga convicia*, quæ nihil certi & definiti criminis habent: *securum cælum* quod neque curat neque metuit injurias.

13 Cadaver Hæctoris intelligit, quod raptare circa mœnia Trojæ rogatus a Priamo desit Achilles. Hos *Manes* vocat etiam Plinius 11, 37 s. 54 *Pleraque alitum e Manibus hominum oculos potissimum appetunt.* Sic 44, 12.

14 *Furias* interfectæ a se, patris Agameinnonis ulciscendi causa, matris Clytæmnestræ, placavit tandem Orestes: quod est argumentum fabulæ Aekhyli, Eumenidum, quo nomine placatas sibi Erinnyas ille appellavit.

15 Priamum ipsum sorori Hesiônæ condonatum alii narrant. Vid. Apollod. Bibl. 2, 4. 9 p. 113 & 2, 6. 4 p. 127.

16 *Pellæus juvenis Alexander* M. est. V. ad 8, 374.

Darium famulis manibus doluisse peremtum

Fertur, & ingenti solatus fata sepulcro.

Tradita captivo spatiosior India Poro.

20 Conditor hic patriæ. Sic hostibus ille pepercit.

Hunc virtus tua digna sequi. quemcumque Deorum
Læsimus, insultet jugulo, pascaturque furorem.

Gratia diffluxit: sequitur feralis egestas:

Desolata domus: caris spoliatur amicis.

25 Hunc tormenta necant: hic undique truditur exsul.

Quid superest damnis? quæ sæva pericula restant?

Emollit rabiem prædæ mortisque facultas,

Prætereunt subiecta feræ, torvique leones,

Quæ

17 et Dar. MSS. famuli Claver. Raph. Jansf. Barb. Adjectivam rationem exemplis firmat Heinsf. 19 traditaque est capto Cuj. 23 defluxit al. Sed perpetua fere rñs de ac di permutatio. 25 pellitur Cuj. 26 damni Cuj. piacula susp. Heinsf. 27 & 28 transpositis benificiis, Præter. subj. f. mortisque fac. Em. r. pr. Claver. & Heinsf. ex uno MS. cujus librarius sic festinationem suam non infelicititer videtur correxisse.

17 Bessum Darii domini sui interfectorem crudeliter necari jussit Alexander apud Curt. 7, 5. 40; ipsum Darium regio apparatu sepeliri iussit. 11 extr.

19 Porum post victoriam Alexander donavit ampliore regno, quam tenuerat Curt. 8, 14. 45.

20 Conditor fuit Alexander patriæ communis Hadriani & Claudiani. Hinc v. 55 commune solum Pharos: & Pharii nomine designat Hadrianum n. 80.

21 In Deos se nihil peccasse confirmat: nisi tamen Augustam familiam intelligit, in quam proprie committi majestatis crimen, in qua lædi majestas, potuit.

23 Misericordiam describit, in quam Hadriani ipsum iræ conjecerint. Videtur autem crimen majestatis constatum Claudiano, arrepti familiaris, & amici. Potuisse ea tempestate crimen hoc nasci ex offensione Magistrum Officiorum, luculenter

apparet ex constitutione Arcadii & Honorii, quæ habetur l. 3 C. Theod. ad L. Corn. de Sicariis & doctissimo ad eam Commentario Jac. Gothofredi, præsertim §. 7 p. 104 ad verba legis, Quisquis scelestam inierit factionem - de satellitibus, consciis, ac ministris. Dixit delator, Acerbe ludit poeta in Magistrum Officiorum inter sodales: ergo conjuravit cum illis. Sunt hic, nisi fallor, omnia hujus rei Phænomena. Ceterum Diffusit placet, ut exprimat illa dispersio & dissipatio amicorum, de qua Hor. Car. 1, 35. 26 Diffugiunt cadis cum sæce siccatis amici. Nempe Gratiæ nomine intelligitur multitudo hominum bene cupientium, quam qui habent dicuntur gratiosi.

27 Vult in pudorem dare Hadrianum, ne crudelior esse velit bestitis. Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni. Credo hoc Naloni Trist.

Quæ stravisse calent, eadem prostrata relinquunt.

- 30 Nec nisi bellantis gaudet cervice juvenci
Nobiliore fames. Secuit nascentia fata
Livor, & ingesto turbavit gaudia luctu.
Jam jam suppliciis fessos, humilesque, serenus
Respice. Quid tanta dignaris mole clientem?
- 35 In brevibus numquam sese probat Aeolus antris:
Nec capit angustus Boreæ certamina collis.
Alpes ille quatit, Rhodopeia culmina lassat.
Incubuit numquam cælestis flamma salictis,
Nec parvi frutices iram meruere Tonantis.
- 40 Ingentes quercus, annosas fulminat ornos.

Hoc pro supplicibus ramis, pro fronde Minervæ,
Hoc carmen pro ture damus. Miserere tuorum.
Me, precor, heu, me redde mihi! gravibusque medere
Vulneribus,

- 39 valent *vulg.* calent *est ex MSS.* 30 gaudent c. juvenci Nobiliore fame *vulg.* Sed pulchre locum ex *MSS.* restit. *Heinf.* 31 vota *vulg.*
32 inlato *Cuj.* 34 morte *vulg.* Sed mole jam *Ald. & MSS.*
35 undis *vulg.* 37 quatit *al.*

Trist. 3, 5. 33, nisi leo esuriat. Ceterum ira ordinari possunt pro nostræ linguæ ingenio explicarique verba: Facultas prædæ possidendæ, & inferendæ mortis, emollit rabiem s. rabiösam cupiditatem utriusque rei. Additur *ταπεινός*, Prætereunt &c.

31 *Nascentia fata*, incipientem felicitatem a gratia Hadriani, antea patroni, significant.

34 *Molem* dicit omnem vim & auctoritatem viri in magna dignitate, qualis est illa Magistri Officiorum, constituti. In *clientis* nomine & humilitatis quædam notio inest, & necessitudinis ejus, quæ potius servare illum ac liberare malo suadeat, quam opprimere.

41 *Supplices rami*, *ἐπεσιώνη*, baculus vel furculus, foliis mollibus, vel lana adeo, obvolutus: talis est *frons Minervæ*, olivæ ramus, quem supplices præferunt & ostendunt, quo indicant, se lædendi omnem animum abjecisse. Hinc *pacales olæ* Ovid. Met. 6, 101. Et ex Ponto 1, l. 31 *Adjuvat in bello pacata ramus olivæ*.

42 *Pro ture*, quo etiam parvo placantur ipsi Dii. Pronomine *Tuorum* apertius hoc indicat, quod clientis nomine illum innuisse, modo monebam. Qui se dedit victori, jam victoris est: hujus deinde interest servare dediticium.

43 *Me redde mihi* h. e. conditionem meam priorem, ut quasi postliminio sum, qui ante iras tuas fueram. Formula optimis usurpatâ, etiam Tullio.

Vulneribus, vitamque jube famamque reverti.

- 45 Quæ per te cecidit, per te fortuna refurgat.
 Sanus Achillea remeavit Telephus hasta;
 Cujus pertulerat vires, & sensit in uno
 Letalem placidamque manum. medicina per hostem
 Contigit, & pepulit, quos fecerat ipse, dolores.
 50 Quod si nec precibus, fletu nec frangeris ullo,
 Eripe calcatis non prospera cingula Musis.
 Eripe militiam. Comitem me pelle sodalis.

Scilicet

- 46 Achilleis — herbis *vulg.* 47 in imo *Baf. marg.*
 50 flecteris *vulg.* Sed frangeris *etiam Vien.*
 52 sodalis *Raph.*

44 *Vitam* dicit, ut optimi quique, Terentius, Cicero, de vita tranquilla & honesta: quod *famam* reverti jubere vult Hadrianum, jam decretum interpositum fuisse videtur, a quo infamia quadam pulsaretur poëta: infamia proprie dicta notatum non fuisse, apparet ex v. 51. Videtur in sodalis vel amici (v. 24) pœna ipse *ambustus*, ut loquuntur de talis periculi societate. Vid. v. 52.

46 *Telephus* ille Mysiæ rex simplex Achilli, a quo vulneratus fuerat, vel *hasta* admota, ejusve rubigine (unde derivant curationes quas vocant sympatheticas) vel *herbarum* ope, quarum vi a Chirone didicerat, curatus est. Vid. Passerat. & Brouckh. ad Prop. 2, l. 65, Salvagn. in Ovid. Ibin 257, Munck. & Staver. ad Hygi. fab. 101. Itaque ex Mythologis decidi non potest, *Achillea* ne *hasta*, an *Achilleis herbis* hic præferendum sit. Uritur noster iisdem placatæ magnorum heroum iræ exemplis, quibus Horatius in Canidia sua Epod. 17: quæ forte res induxit Claverium, ut puraret, hic etiam illudi tantum Hadriano, a poëta, qui jam tum Scilichonis

clipeo tutus fuerit. Quod si ita est, quod tamen non simpliciter ausim adfirmare, profunda sane hæc Ironia fuerit.

51 *Calcatis Musas* intelligit poëta, nisi fallor, amicum, de quo v. 24, propter versus punitum vel suos vel Claudiani. Huic nostro venia data quamcunque ob causam: sed inalle se dicit, vel simulat certe, cum amico exulare. Negat *cingula* h. e. munera & honores militiæ, (vid. ad 20, 321) sive ea aulica sit, sive armata, Musis, earumque cultoribus esse *prospera*. Hæc ipsa vero petitione illud forte agit, ut revocationem amici extorqueat, ut Senatus Romanus cum in carcerem comitatur Catonem, invidiam fecit Cæsari apud Gell. 4, 10. Huc pertinet illa Ironia v. 53 & 54 similis illi Virgilianæ Junonis ad Venerem Aen. 4, 93 *Egregiam vero laudem, & spolia ampla refertis Tuque portæ rursus: magnam & memorabile nomen* &c. Et sunt sane hæc ultima carminis ita comparata, ut non humilem deprecationem, sed expostulationem viri fortis, sapiant.

Scilicet insignes de paupere vate triumphos!

Scilicet egregius ornabere victor opimis!

53 Irruat in miseros cognata potentia cives!

Audiat hoc commune solum, longeque carinis

Nota Pharos, flentemque attollens gurgite vultum

Nostra gemat Nilus numerosis funera ripis.

53 insigni --- triumpho *vulg.* insignes triumphos etiam *Vien.*

54 scil. & spoliis *MS.* 55 scuiat *vulg.*

56 aud. hoc *vulg.* longisque *MSS.*

45 Hinc colligas cognatum fuisse Hadriano Claudianum, & hinc forte ei plus indultum, hinc etiam naram vel fiduciam vel audaciam liberius cum viro agendi. Alex-

andrinum quidem utrumque fuisse, jam indicatum ad v. 20.

58 Numerosa Nilis ripa propter septuaginta ostia Nilis,

XL

II AD SERENAM *

- Orphea cum primæ sociarent lumina tedæ,
 Ruraque compleret Thracia festus Hymen:
 Certavere feræ, picturatæque volucres,
 Dona suo vati quæ potiora darent.
- 5 Quippe antri memores, cautes ubi sæpe sonoræ
 Præbuerant dulci mira theatra lyræ,
 Caucaseo crystalla ferunt de vertice lynces,
 Gryphes Hyperborei pondera fulva foli.
 Furatæ Veneris prato per inane columbæ

Florea

- * de nuptiis add. Gaj. 1 primum -- numina vulg. primæ -- lumina Claver. primæ MSS. primo -- numine, primum -- munere al.
 2 tertia Baf. marg. 5 pro cautes, cantus vulg. sonore, canore al.
 cantus -- sonore Præbuerat dulcis Clav. dulces conj. Barth.
 9 furato MS. purgato MS. Pæstano conj. Heinsh.

* Serenæ Stilichonis uxori, de qua n. 29, gratias agit, quod proxenetria sibi & conciliatrix locupletis, ut videtur, sponsæ esse voluerit: cumque ob mare interjectum præfens auspiciū facere nuptiis non possit, rogat, ut absens faveat.

1 *Prima tedæ*, (pro qua exemplo optimorum dicit *Lumina tedæ*) est nuptialis. Est enim altera quoque funebris. Cornelia Lepidi apud Prop. 4, 11. 46 *Viximus insignes inter utramque facem*, a nuptiis ad mortem. Illa primæ tedæ lumina sociarunt Orphea Burydicæ.

2 *Thraciam*, Orphei patriam & theatrum, complevit Hymen, i. apparatus, solemnitas, clamor nuptialis.

3 Habemus hic munuscula nuptialia a clientibus collata, ut Ter. Phor. 1, 1. 5 *Herilem filium*

ejus duxisse audio uxorem, ei credo munus hoc contraditur. Vestigal connubiale, lepide vocat noster v. 18.

7 A Caucaſi frigorigibus Lyncas venire facit credo ob eam rationem, qua Plinii verbis ponimus 8, 38 *Lyncum humor (urina) glaciatur -- in gemmas -- lyncurium vocatur*. Tale quid cum illius memorie obversaretur, admiscuisse videtur illud de cryſtallo, de quo idem Plin. 37, 2, cum indicasset cryſtallū fieri *gelu vehementius concreto*, addit, *Non alibi certe reperitur, quam ubi maxime hibernæ nives rigent: glaciemque esse certum est, unde & nomen Græci dedere*.

8 De Gryphibus aliquid dictum ad 8, 30. *Aurum -- a gryphis apud Scythas (hi sunt hyperborei) erant* Plin. 33, 4.

9 *Per inane*, per aëra volantes.

- 10 Florea connexis ferta tulere rosis:
 Fractaque nobilium ramis electra sororum
 Cycnus oloriferi vexit ab amne Padi.
 Et Nilo Pygmæa grues post bella remenso
 Ore legunt rubri germina cara maris.
- 15 Venit & extremo Phoenix longævus ab Euro,
 Apportans unco cinnama rara pede.
 Nulla avium pecudumque fuit, quæ ferre negaret
 Vestigal meritæ connubiale lyræ.
 Tunc opibus, totoque Heliconis sedula regno
- 20 Ornabat propriam Calliopea nurum.
 Ipsam præterea dominam stellantis Olympi
 Ad nati thalamos ausa rogare parens.
 Nec sprevit Regina Deum, vel matris honore,
 Vel iusto vatis ducta favore pii.
- 25 Qui tibi carminibus toties lustraverat aras,
 Junonis blanda numina voce canens,

Præliaque

11 mobiliū MS. lapsaque flebilium, *vel* fletaque nob. *conj.* Heins.

14 cana MSS. Parm. Vien. 16 mira MSS. etiam Caj. rara

etiam aliorum exemplis firmat Heins. 24 victa MS.

amore MS.

11 *Electra*, *sorores* Phaëthontis, *Cycni*, *Padus* ejusdem fabulæ partes, quam si opus sit facile est repetere ex Ovid. Met. 2, 340. Vel, ne longe abeat, hic ad 28, 165.

13 *Pygmaeorum* cum *Gruibus* pugna jam Homericæ fabula est, Il. Γ, 6 ubi V. Scholiastes Pygmæos collocat εις τὰ ἀνωτάτω μέρη τῆς Αἰγυπτιακῆς γῆς, πλησιον τῷ Ὠκεανῷ, in Aegypto superiore, ad mare rubrum, quod margaritas gignit.

15 De Phœnice ad carmen 44 dicemus, si quid opus sit. Vid. tamen 22, 420.

20 *Calliopea*, καλλιόπεια, forma Græcis & Latinis non minus usitata, quam altera *Calliope*, καλλιόπη. Hanc vero matrem Orpheo videntur assignasse, propter prærogativam, quam huic Musæ tribuit Hesiodus Theog. 79 προφερεσάτη ἐκὼν ἀπασιών, deinde Regibus illam dat comitem.

25 Est hodie inter Orphicos Hymnus Junonis, ubi sub illius nomine vis aëris & comoda, quæ inde nascuntur animantibus, suavissime describuntur.

- Præliaque altifoni referens Phlegræa mariti,
 Titanum fractas Enceladique minas.
 Illicet adventu noctem dignata jugalem
 30 Addidit augendis munera sacra toris:
 Munera mortales non admittentia cultus:
 Munera, quæ solos fas habuisse Deos.
 Sed quod Threicio Juno placabilis Orphei,
 Hoc poteris votis esse, Serena, meis.
 35 Illius exspectent famulantia sidera nutum:
 Sub pedibus regitur terra fretumque tuis.
 Non ego, cum peterem solenni more procorum,
 Promissi gregibus pascua plena meis:

Nec

28 fractis — minis *malit Heinfs.* 29 montem *MS.* 32 solas —
 deas *conj. Heinfs.* 33 Orpheo *al. per Synizesin.* 35 explent illius
 it. illius explent *MSS.* illius expectent *ex MSS. Heinfs.* illius expel-
 lent *MS.* expectant *vulg.* 36 tegitur *vulg.* Sed regitur *jam Ald.*
 teritur *MSS.* 38 læta *MS.* tuis *MS.* suis *conj. Heinfs.*

27 De *Phlegræis* gigantum præ-
 mis vid. ad 37, 20. *Enceladum*
 esse unum Titanum, notum est.
 Illa copula eam vim habet, ac si
 dixisset, & præsertim *Enceladi*.
 Inter Orphei argumenta fuisse
 etiam Gigantomachian, indicatur
 Argon. 12 & 427 ubi ipse dicit se
 cecinisse *Γρύδων ἐγὼ αἰδῆλα.*

29 Illicet ultimum actum vel
 gradum negotii alicujus significat,
 post quem *ire licet*. Sic modo in-
 terpretor Plant. Epid. 5, 2. 19 Illicet:
vadimonium ultro mihi hic facit.
 Idem fere significat, ac si diceret,
Quid pluribus opus est? quid
queris? Gallus diceret, Enfn.

30 Augere, ut *maître* verbum in
 honore etiam Deorum usurpatum,
 hic velut descendit. Dum mu-
 nere honorat torum, simul auget
 felicitatem.

31 Munera, quibus nemo mor-
 talis colere alium potest.

35 Splendida adulatio, ut illa
 Virgiliana *divisum imperium cum*
Jove Caesar habet: vel Hor. Od. 3, 5. 1
Cælo tonantem credidimus Jovem
Regnare, præsens divus habebitur
Augustus.

36 Debent hæc eo scripta tem-
 pore esse, quo in fastigio fuit Se-
 renæ & Stilichonis conjugis ejus
 potentia, paullo post Theodosii
 mortem, cum tutor vel utriusque,
 vel Occidentis certe sive Hono-
 riani imperii ille esset: cum jam
 gener Serenæ esset Honorius, ut
 apparet ex v. 50. Non solo autem
 conjugii nomine ut *Regina* adu-
 larur Serenæ, sed propter cognationem
 atque adoptionem Theodosii patrui sui.
 Ceterum terrarum & maris quoddam imperium
 assignat Serenæ antiqua in Imperatoriam
 familiam adulatione. Cf. v. 59.

- Nec quod mille mihi lateant sub palmite colles,
 40 Fluctuet & glauca pinguis oliva coma:
 Nec quod nostra Ceres numerosa falce laboret,
 Auratæque ferant culmina celsa trabes.
 Suffecit mandasse Deam. tua littera nobis
 Et pecus, & segetes, & domus ampla, fuit.
 45 Inflexit foceros, & maiestate petendi
 Texit pauperiem nominis umbra tui.
 Quid non perficeret scribentis voce Serenæ
 Vel genius regni, vel pietatis amor?
 Atque utinam sub luce tui contingeret oris,
 50 Conjugis & castris, & folio generi,
 Optatum celebrare diem! me jungeret auspex
 R r 2 Purpura;

44 et penus MSS. nemus MS. 46 numinis MS. 47 perfecit
 MS. sufficit MSS. perficeret, proficeret MSS. Sed quid non perfert
 MS. unde præstet conj. Heins. 48 pietas & amor conj. Barth.
 50 in castris vulg. senio Claver.

39 Hic usus particulæ quod post promissi, in hujus ætatis scriptoribus notandus, non imitandus.

40 *Glauca* pene perpetuum oleæ & olivæ epitheton apud nostrum, ut 20, 271. 22, 278, forte nec sine respectu ad ipsam Minervam glaucam.

41 Dat igitur ipsi *Cereri falcem*, qua fruges quas produxit resecat: quod gestamen illius in antiquo monumento nondum observavi. *Laboret* hic non morbum aut fatigationem, sed opus simpliciter significat.

42 Aurum in externa etiam domum facie tum in utraque Roma, veteri & nova in usu fuisse constat. Inde *aurea Roma* V. G. 12, 19.

43 Commendavit igitur Serena literis Claudianum puellæ & foceris.

48 Duas impetrandi rationes tribuit literis Serenæ: unam,

quod ipsa, animus ipsius regni *genius* videri potest, ut quidquid vult ipsa, illud Rex s. Imperator velle videatur: alteram, quod ipsa *Pietas Augusta* potest videri, cui quis non tribuat quidquid est in potestate. Esse in titulis Imperatorum hujus ævi *Pietatem*, ut dicatur quemadmodum *Tranquillitas, Clementia, Mansuetudo*, sic etiam *Pietas tua*, notum est. Vid. Spanh. de Pr. & usu num. 15, 6. 1. *Pietas* principum est amor illorum in cives, qui hunc amorem vicissim amant.

50 *Conjux* Serenæ Stilicho Præfæctus Prætorii erat, h. e. *castrorum* militum Prætorianorum: *Gener* Serenæ Honorius.

51 Præsentiam familiæ Augustæ suis in nuptiis sperare audet, quæ *auspicum* munere fungereur, h. e. sacram & religiosam & boni omni-
 nis auctoritatem illis accommoda-
 ret,

- Purpura; me sancto cingeret aula choro!
 Et, mihi quam scriptis desponderat ante, puellam
 Conjugiis eadem Pronuba dextra daret!
- 55 Nunc medium quoniam votis majoribus æquor
 Invidat, & Libycæ dissidet ora plagæ:
 Saltem absens, Regina, fave, reditusque secundos
 Annue fidereo læta supercilio.
 Terrarum tu pande vias: tu mitibus Euris
- 60 Aequora pacari prosperiora jube.
 Ut tibi Pierides, doctumque fluens Aganippe,
 Debita servato vota cliente canant.

- 98 me facero MS. hinc facro vel socio conj. Heins. toro vulg.
 54 conjugis ejusdem vulg. Sed conjugii eadem jam Vien. conjugis
 hæc eadem MSS. conjugio ejusdem Scal. conjugis Augustæ conj.
 Barth. 56 Libycæ MSS. ut Africa terra.

vet, auspiciatusque adeo redderet nuptias. Vid. Cic. de Div. 1 c. 16 *Nil fere quondam majoris rei, nisi auspicio, ne privatim quidem gerebatur: quod etiam nunc nuptiarum auspices declarant, qui re omissa nomen tantum tenent. Doctem præsertim inter auspices confignatam, docent illæ inauspicatissime & obsceni ominis inter Silium & Messalinam nuptiæ apud Sueto. Claud. 26 & 29: unde obiter apparet quam antiquus sit ille ritus hodieque vigens in Gallia, cum Reges adhibentur signandis nuptiarum & dotalibus tabulis.*

Serenæ, quod inter solemnes Junonis appellationes est, ut Aen. 4, 166, cui *vincla jugalia caræ* ibid v. 59. *Dextra ipsius Junonis epitheron faventis, & adspirantis felicitatem.*

58 Hic plane Serenam Jovi Homérico comparat, vel certe Horatiano Car. 3, 1. 8 *Cuncta supercilio moventi*

59 Fecerat Serenam Terræ marisque dominam v. 36. Quod *Eurus* hic memoratur & v. 56 *Libycæ plaga*, intelligimus, Alexandræ celebratas esse nuptias.

54 *Pronuba* nomen eo magis hic decet, eo minus defugiendum

62 *Vota*, carmina votiva, voto promissa.

XLI

111 AD OLTBRIUM*

- Q**uid rear, affatus quod non mihi dirigis ullos,
 Nec redit alterno pollice ducta salus?
 Scribendine labor? sed quæ tam prona facultas,
 Carmina seu fundis, seu Cicerona tonas?
 5 Cedere divitiis animi fortuna fatetur,
 Et tantas oris copia vincit opes.
 An rarus, qui scripta ferat? quin tempore nullo
 Cessant Flaminiae pulverulenta viæ.
 Cum fluat ingenium, cum sit qui dicta reportet;
 10 Quæ, nisi contemnor, causâ relicta tibi?
 Despicis ergo tuum, si fas est credere, vatem;
 Perfidus & spatio debilitatur amor?
 Excidimusne tibi? lucem jam condet Hydaspes,
 Et Tartessio, Sol, oriere vado:
 15 Candescet Geticis Meroë conversa pruinis,
 Claraque se vetito proluet Urfa mari:

R r 3

Et

3 scribendi labor est *MS.* scr. an labor est *conj. Heins.* sed cui *conj. Heins.* 4 Cicerone *vulg.* Cicerona *Heins. ex MS.* 13 condat - oriare -- candescat *vulg.* 15 canescet *malit Heins.* conspersa *Raph. contra libros teste Heins.*

* Olybrium Consulem intelligi, quem celebrat carmine 1, suadet v. 11, & societas cum Probino car. 42.

1 *Affatus dirigere* h. e. epistolam mittere, & *pollice ducere* salutem, relinquenda huic ævo. De stilo hujus epistolæ & similium scriptorum vid. ad 39 pr.

4 *Cicerona* Græcus accusativus licenter adhibitus in nomine Latino. Aliud est *Platona* & similia.

5 Etiam hoc Græcicum est, sed aureo poëta dignum, *cedere* facetur, omisso *se*.

8 *Via Flaminia* nunquam non pulverulenta est a viatorum & jumentorum motu. Alter ergo amicorum in aula tum fuisse videtur Mediolani vel Ravennæ, alter Romæ. Via Flaminia ab urbe Ariminum usque pertinebat.

13 Pervertetur rerum natura, ubi nobis oritur sol, ibi occidet in posterum, ubi septentrio nunc est, erit meridies. De Meroë vid. 1, 135 *Solstitio Meroë, bruma tentabimus Istrum.*

Et si jam nostros fastidit Olybrius ignes,

Constat Oresteam nil valuisse fidem.

Quin, age, rumpe moras, remoraturaque, sodalem

20 Absens eloquio fertilior doce.

Crebraque sæcundos festinet littera cursus,

Labris atque animis insinuanda meis.

Dignatus tenui Cæsar scripsisse Maroni:

Et tibi dedecori scribere? Musa, vale.

19 remoraturusque *Claver. & Heinsf. ex MSS.* moraturusque *MS.* solaturusque, memoraturusque, miraturusque *MSS.* recreaturusque *conj. Barth.* resolutumque sodalem -- doce vel exoraturusque salutem *conj. Heinsf.* 21 facundos cursus & facundo cursu *MSS.* 22 digne tuis animis *vulg.* libris atque *MSS.* plur. etiam *Cuj.* unde labris fecit *Heinsf.* Sed etiam auribus atque *conj. Heinsf.* signatas animis insinuando manus *conj. Barth.* 24 Sic omnes editi. scribere om. *MSS.* Nec tibi dec. Musa futura *MSS.* etiam *Cuj.* Et tibi ded. non mea, Musa. Vale *Heinsf.* Sed etiam Et t. d. nil m. M. vel Nec t. d. sit *conj. Heinsf.*

18 Constat, & probabitur hoc exemplo, fidem amicitiae fallere posse etiam eam, quæ sit similis illi, quam Orestes & Pylades sibi invicem præstitere, in primis in affectanda morte vicaria, cum Dianæ Tauricæ esset ab Iphigenia alteruter inactandus. Vid. Euripidis Tragicæ Iphigenia in Tauris.

19 Remoraturus audacius fictum forte verbum, sed bona tamen moneta signatum, ut *curatura, armatura* c. i. g. a. Voluit, credo, ludere poeta, & indicare sic omne genus vel impedimenti vel obrentus. Cui lascivire luberet, ille posset dicere, Aufer mihi moras omnes & remoras & remoraturus. Certe in omni varietate lectionis nihil est, quod magis placeat. De distinctione nihil dico: eam liberam esse oportere, nemo negat.

22 Labris insinuare literas est osculari, quod solemus in carorum hominum epistolis vel facere, vel factum a nobis nunciare. Cic. Fam 3, 11 pr. Complexus sum cogi-

tatione te absentem, epistolam vero osculatus etiam mihi ipse gratulatus sum. De amantium nugis non opus est dicere.

23 Donatus in vita Virgilii, Augustus cum — & supplicibus & minacibus per jocum literis efflagitaret, ut sibi de Aeneide, ut ipsius verba sunt, vel prima carminis Hypographa, vel quodlibet colomitteret &c. Hypographa vox ignorabilis. Burmannus p. vi no. 32 suspicatur primam ὑπογραφήν. Quid si Hypographa sunt primum in chartas vel ceras, aut poetæ manu aut librarii, conjecta, quos *litrarios* appellat Ausonius.

28 Magnam vim ac *deputatus* habet hic versus, si ita, ut fecimus, distinguatur. Et (cum indignatione, ut *etia*) tibi, Olybri, qui non minus infra Augusti fastigium resides, quam ego supra Virgilii, qualis tum erat, fortunatus elatus sum, dedecori putas ad me scribere? Si ita est, si ita contemnitur poeta, Musa mea, vale. Nihil mihi amplius erit cum poetis.

XLII

IV AD PROBINUM UT SCRIBAT*

Quem precor inter nos habitura silentia finem?

Quando dabit caras littera grata vices?

Me timidum, vel te potius dixisse superbum

Convenit? alterius crimen utrumque tenet.

5 Transfluxere dies, & dum scripsisse priorem

Poenitet, æternas itur in usque moras.

Sed quid agam? cœpisse vetat reverentia vestri.

Hinc amor hortatur scribere. vincat amor.

Fors juvat audentes, Cei sententia vatis.

10 Hac duce non dubitem, te reticente, loqui:

R r 4

Audax

1 quem, precor, hæc, quem sunt hab. MS. pulchre. 2 gratas

lit. nostra al. gratas — grata al. 5 ter fluxere MSS. tot flux.

conj. Heinſ. & MS. Barth. tres flux. alia conj. Heinſi, ſed minus felix.

9 priſci ſent. Vien. marg. Ald. Baſ. marg. Clav. Chii Vien. Baſ.

Junt. Cei MSS. Scal. Heinſ.

* Non dubium eſt, eum eſſe Probinum, cujus cum Olybrio fratre conſulatum celebravit noſter c. 1. Cf. v. 13.

3 Timidus eſt inferior vel humilior, ſi non audet ſcribere amico majori: ſuperbiæ imputatur, ſi major intermittat officium.

5 Dies hic indefinite ponuntur, pro longo tempore. Poenitet, poena eſt, moleſtum eſt: neuter vult incipere.

7 Veſtri reverentia, de uno declinantis in barbariem ſæculi eſt: quanquam hic poterat aliquis ſuſpicari, hoc velle poetam, tui & tui ſimilium reverentia, ut ipſe Cicero, vos magni oratores &c.

De illo more plurium numero compellandi unum, nec ſine Solæciſmo vos adſecutum, vos procuraturum, vobis recitante. vid Barth. ad Rutil. itiner. 1, 35. De illa ratione quantum ad principes Falſter. amœnitt. philoll. P. 2 p. 195.

9 Sententia nota Virg. Aen. 10, 284 Audentes fortuna juvat: ubi Lacerda magno numero laudat, qui ſimilia dixerint. Sed Chius an Cens vates, qui ejus auctor ſit, neſcio an oſtendi poſſit. Homerum a quibusdam Chium putari, Cœm autem eſſe Simonidem, ſatis conſtat. Priſci facillimum eſt: ſed lectiones facillimæ raro eadem ſunt veræ.

- Audax ut, si quidem penitus peccasse videbor,
 Arguar, ingrati non subiturus onus.
 Romanos bibimus primum te Consule fontes,
 Et Latiz cessit Graia Thalia togæ,
 15 Incipiensque tuis a fascibus omina cœpi,
 Fataque debebo postèriora tibi.
 Ergo laceffit tandem rescribe roganti;
 Et patria florens sorte, Probine, vale.

- 11 aut si quid penitus peccasse videtur *vulg.* ut si *Clav.* videbor
Ald. ut si -- videbor *Scal. Heinsf.* vates *MSS.* etiam *Caj.* fatebor *MS.*
 14. accessit *MSS.* grata *Basf. marg.* 15 affatibus omnia *Vien. Junt.*
Basf. Clav. a fastibus *Ald.* omina *Caj.* a fastibus omnia *Barth. Heinsf.*
 16 delebo *vulg.* ante *Barth.* qui malebat Votaque. Sed Fataque se
 debent conj. *Heinsf.* 18 arte conj. *Heinsf.*

11 *Audax ut arguar*, h. e. licet accuser & vincar adeo audaciæ. *Onus ingratum*, crimen, grave, quo premi aliquis dicitur.

13 Hoc videtur dicere, se primum illud carmen in consulatum Olybrii & Probini Latinum scripsisse. Alexandria Græcis magis literis florebat quam Latinis. *Musæ bitunt fontes Castalios &c.*

15 *Fastus* etiam & *fastibus* dici pro *fastis* & *fastos* exemplis etiam optimorum in Thesauris nostris ostensum est.

16 *Fata postèriora*, quidquid bonæ fortune post Consulatum illorum mihi evenierit, tibi, ut auctori fautorique, debebo.

18 *Sortem* intelligam locum in rep. & conditionem vivendi unamquamque: hic summam Aucheniorum gloriam, quam commendat 1, 8 sqq. Sed elegans & facilis etiam est conjectura Heinsii, *arte*, quo virtus omnis, & rerum gerendarum ratio ac prudentia continetur.

XLIII

* AD GENNADIUM EX PROCONSULE *

Italizæ commune decus, Rubiconis amœni

Incola, Romani fama secunda fori;

Graiorum populis, & nostro cognite Nilo.

Utraque gens fasces horret, amatque tuos.

5 Carmina jejunas poscis solantia fauces?

Testor amicitiam, nulla fuisse domi.

Nam mihi mox nidum pennis confisa relinquunt,

Et Lare contempto non reditura volant.

- * Proconsulem vulg. Exproconsulem MS.¹ ex proconsule MSS.
 a accola malit Barth. & ego. lingua sec. Cxj.
 7 pennis al.

* *Ex Proconsule* potest significare eum qui fuit Proconsul, vel proprie dictus ac verus, qui illo honore provinciam rexit, vel qui alias hoc nomine, quod late patet, honoratus est. Vid. Hagenbuch. Epist. Epigr. p. 285 sq. ubi de vi præpositionis *Ex* in talibus disputat. Gennadium hunc nihil prohibet esse eum, qui sub Arcadio A. 396 fuit Præfectus Augustalis, ad quem directa est l. 1 C. Theod. de Alexandrinæ plebis primatibus, quam Gothofredus ex hac ipsa epistola illustrat. Ejusdem adeunda est Notitia Dignitatum, de Exproconsulibus & Præfecto Augustali, si quis plura desideraverit.

1 *Rubico* inter Ravennam & Ariminum cum mare Hadriaticum influat, alterutram harum urbium signari credibile est. Ravennæ sæpe fuit aula. Forte prædium

Rubiconi appositum habuit Gennadius.

2 *Fama secunda*, ut *Gloria prima*: prima nempe Fama Romani fori est Tullius: ab hoc secundas tribuit noster liberaliter Gennadio, ut nempe 41, 4 Olybrio dedit, *Ciceronem tonare*.

3 Huc pertinet illa lex 1 C. Theod. de Alexandrinæ plebis primatibus data ad Gennadium, ut modo monuimus.

5 *Jejunas fauces* ipse forte Gennadius posuerat pro desiderio vehementi.

7 Pullis avium comparat carmina sua, quæ mox evolent: *pinnæ* sunt majores pennæ alarum. Hoc videtur hic indicare, se non servare sibi carminum suorum apographa, nec domi suæ habere librariorum proprias.

CL. CLAUDIANI EIDYLLIA

XLIV

I PHOENIX †

Oceani summo circumfluus æquore lucus
Trans Indos Eurumque viret, qui primus anhelis
Sollici-

* Quidquid significet *Idyllii*, quasi tu *formulam* dicas, nomen, significat autem, nisi fallor, minutum carmen, hexametrum præcipue, narrationem quandam continens: ea quæ sub hoc titulo hic collecta habemus septem poemata, non ab auctore, ne ab antiquo quidem descriptore ita appellata; deprehendimus. Barthius Epigrammatum communi titulo comprehendit, sed quædam in his *Eidyllia* potius esse monuit. Ceterum digna sunt ingenio Claudiani & doctrina, nec ultima, si pretium species, illius opusculorum.

† Hoc carmen, si cui comparare lubeat cum altero hujus tituli atque argumenti, quod Lactantii operibus subjungi solet, multam similitudinem utriusque, æconomiam eandem, deprehendet, ut alter imitatus esse alterum videatur. Utrum alteri præferam, vix audeo dicere, contra sententiam nempe Barthii ipsiusque Heinsii. Sed amavit nos quoque Phæbus. Jam conferre inter se narrationes de Phœnice inde ab Herodoto 2, 73; poëtas componere, & trutina suspendere, Mythologiam inquirere & Allegorias, videre de convenientia cum palma arbore,

quæ Φοινῆς Græcis est; de argumento, quod ducebant κατ' ἄρ' Ἰσχυρον a Phœnice Christiani ad resurrectionem mortuorum quam certe hoc symbolo signabant, esset ejus qui librum de Phœnice justum post Braccium Texeliumque pararet. Qui hoc agat, illum præter Barthianum Commentarium, & Bunemanni V. D. ad Lactantium Phœnicem observationes, juvabunt ut de Vossio, Becharto & antiquioribus nihil dicam, Ez. Spanh. de usu & Pr. Num. Diss. 5 p. 235, & Cl. Ernesti ad classicum locum Tac. An. 6, 28. Nos interea nos continebimus, quæ intelligentiam hujus carminis juvare videbuntur.

1 *Summum æquor* hic interpretandum esse videretur extremum, a nobis remotissimum, ut *imo* opponatur, in quantum *imū* est intimum. Non. 4, 440 *Summum, extremum*, laudatque illud Virgilii Aen. 2, 324 *Venit summa dies, & ineluctabile fatum*: & ex Ciceronis Hortensio, *vixit ad summam senectutem optima valetudine*. Sic noster 32, 6 *Litora summa* dixit.

2 *Trans-Eurum*, ὑπὲρ τὸν Εὐρώην, ut Hyperboreos dixere Græci, quasi trans & ultra Boream habitantes.

- Sollicitatur equis, vicinaque verbera sentit,
 Humida roranti resonant cum limina curru,
 5 Unde rubet ventura dies, longeque coruscis
 Nox afflata rotis refugo pallefcit amictu.
 Hæc fortunatus nimium Titanius ales
 Regna colit, solusque plaga defensus iniqua
 Possidet intactas ægris animantibus oras;
 10 Sæva nec humani patitur contagia mundi:
 Par volucer Superis: stellas qui vividus æquat
 Durando, membrisque terit redeuntibus ævum,
 Non epulis saturare famem, non fontibus ullis
 Assuetus prohibere sitim: sed purior illum
 15 Solis fervor alit, ventosæque pabula libat
 Tethyos, innocui carpens alimenta vaporis.

Arcanum

- 3 collustratur Cnj. 4 vivida MS. unde uvida conj. Heinsf. 7 Junonius Cnj. 8 Solisque Cnj. Heinsf. 2. 9 animalibus al. ignotas -- mortalibus Cnj. 11 invidus Cnj. 15 pab. potat Ald. & MSS.

3 *Sollicitatur* lucus, cum ad Auroræ exortum & vento illo solenni moventur rami arborum, & aves cantare incipiunt. *Verbera*, quibus equi percutiuntur.

4 *Rorans curru* Auroræ, non Solis, hoc ipso Epitheto intelligitur. *Limina* possunt illa quidem etiam portam quandam Orientis signare. Sed solet noster hoc nomen sumere latius, ut βηλὸν illud Homericum, ut solum illud noxet, æneum, per quod Jovis equidum currunt, tonitrua edunt. Vid. 7, 164 & 24, 287.

6 *Nox* dea habet velum s. amictum nigrum: pallefcit illud velum cum densum & saturatum illum nigrorem paulatim amittit. Vid. 35, 363.

8 *Plaga* illa, Soli orienti proxima, *iniqua* est & intolerabilis ægris mortalibus: vid. v. 10. Itaque solus illam possidet Phœnix.

10 *Aspere dictum*, *humanus*, qua hominibus cultus est, mundus contagia habet morbi. *Aeger* mortalium solenne epitheton post Lucret. 6, 1. Sic Virg. Ge. 1, 237. Aen. 2, 268.

12 *Terit ævum* Phœnix, non ipse teritur, certe nihil deterit illi ævum, quod non recipiat.

23 Nihil eorum, quæ de hac ave narrat, facilius credas, quam illud Plin. 10, 2 *Neminem existisse, qui viderit vestentem*: credo etiam, qui volantem, stantem &c.

15 *Ventosa pabula* vapores in aëre sublato, mixtum aëre humorem.

- Arcanum radiant oculi jubar. igneus ora
 Cingit honos. rutilo cognatum vertice fidus
 Attolit cristatus apex, tenebrasque serena
 20 Luce secat. Tyrio pinguntur crura veneno.
 Antevolant Zephyros pennæ, quas cærulæ ambit
 Floræ color, sparsoque super ditiescit in auro.
 Hic neque concepto fetu, nec femine surgit:
 Sed pater est prolesque sibi, nulloque creante
 25 Emeritos artus secunda morte reformat,
 Et petit alternam totidem per funera vitam.
 Namque ubi mille vias longinqua retorserit æstas,
 Tot ruerint hiemes, toties ver cursibus actum,
 Quas tulit autumnus, dederit cultoribus umbras:
 30 Tum multis gravior tandem subjungitur annis,
 Lustrorum

9 crispatus MSS. 21 circulus — Floricolor conj. Barth. proleante
 Heinſ. ore vel rore color MSS. 22 sparsoque simul MSS. etiam Cuj.
 23 concipitur conj. Barth. conceptus conj. Heinſ. 24 sui vulg.
 sibi etiam Baf. marg. 25 resolvit Cuj. 26 æternam Cuj.
 27 revolverit Cuj. longæva MS. 28 tot fuerint vulg. torruerint,
 corruerint, horruerint MSS. tot ruer. Ald. MSS. totidem malit Heinſ.
 29 herbas Cuj. 30 subducitur MS. quod placet Heinſio.

18 *Sidus cognatum Soli*, splendorem capiti circumdatum describit, quem exhibent nummi V. G. apud Spanhemium l. c. p. 287 cum titulo, FELIX TEMPORUM REPARATIO.

20 *Venenum Tyriam* imitatione Virgiliana de purpura. Georg. 2, 465 *Alba nec Assyrio fucatur lana veneno*. Sic *Venenato operitur Flaminica* Dialis apud Gell. 10, 15 i. veste tineta purpura, vel colore alio. Hæc cum ita se habeant, tamen puto, non convenire pedibus Phœnicis *venenum* h. e. *μακρον*, materiam quæ vim habeat immutandi naturam rei cui applicatur.

22 *Flor* in colore significat vividum illum splendorem, quem

ars vix imitatur. Si dedisset pota *Floræ suo*, nemo hic hæssit credo, nedum Barthius. Sed potest tamen intelligi.

26 *Æterna* est *vita*, quæ ipsa morte restituitur: *totidem* hic sunt vite quot funera, quia ex unoquoque funere nova vita nascitur.

27 *Retorquet æstas vias suas*: a Tropico Cancrî redit Sol versus alterum Capricorni. *Ver æstas* & incitatum; cursibus suis, dare solet ruricolis *umbras*, folia arborum, quas *autumnus* abstulit. Mille illos annos per omnes quatuor tempestates describit.

30 *Subjungitur*, vincitur & quasi sub jugum mittitur. Virg. Aen. 8, 508 *Nullo fas Italæ tantum subjungere gentem*.

- Lustrorum numero victus. Ceu lassâ procellis
 Ardua Caucasio nutat de vertice pinus,
 Seram ponderibus pronis tractura ruinam.
 Pars cadit, assiduo flatu: pars imbre peresa
 26 Rumpitur: arripuit partem vitiosa vetustas.
 Jam breve decrescit lumen, languetque senili
 Segnis stella gelu: qualis cum forte tenetur
 Nubibus, & dubio vanescit Cynthia cornu.
 Jam solitæ medios alæ transcurrere nimbos
 40 Vix ima tolluntur humo. Tunc conscius ævi
 Defuncti, reducisque parans exordia formæ,
 Arentes tepidis de collibus eligit herbas,
 Et cumulum texens pretiosa fronde Sabæum
 Componit bustumque sibi partumque futurum.
 46 Hic sedet, & blando Solem clangore salutat
 Debilior, miscetque preces, ac supplice cantu
 Præstatura novas vires incendia poscit.
 Quem procul adductis vidit cum Phœbus habenis,
 Stat subito, dictisque pium solatur alumnum:
 50 „O senium posture rogo, falsisque sepulcris
 Natales habiture vices, qui sæpe renasci

Exitio,

- 32 culmine *Ald. MSS.* 33 factura *Cuj.* 36 jamque ubi *MSS.*
 jam sibi *conj. Heins.* 37 stilla omnes ante *Barth.* stela & stella *MSS.*
 39 transcendere *Cuj.* 41 defecti *Cuj. ex. vitæ MS.* 45 magno
 Solem *MS.* 50 membrisque sepultis *Cuj.*

36 Supra v. 17 *jubar* oculorum laudaverat, & mox *stellam*, quæ caput circumdat. Illud decrescit & breve fit, h. e. parvum, hæc languet.

38 *Dubium* est cornu Lunæ, cum quis videt aut vidisse putat per nubila Lunam, ut est *Aen.* 6, 454.

41 *Defunctum ævum*, quo quis defunctus est, sive Hypallagen dicas, sive deponens usurpatum passive. Ceterum ridiculus est *Aelia. Hist. Ag.* 6, 58 qui nume-

randi scientiam majorem tribuat Phœnici, quam Aegyptiis sacerdotibus, quibus de elapsis annis non æque ut illi constet.

43 Turiferæ arboris sarmenta describit: quem *cumulum* noster, eam commodius *Mela* 3, 9 *struem* vocat, *variis exaggeratam odoribus.* Cf. v. 59.

48 *Adductis habenis* stat Söl, postquam vidit Phœnicem: constructio aliquantum turbata.

*Exitio, proprioque soles pubescere leto,
Accipe principium rurj, corpusque coactum
Desere. mutata melior procede figura.,*

- 55 Hæc fatus, propere flavis e crinibus unum
Concussa cervice jacet, missoque volentem
Vitali fulgore ferit. jam sponte crematur,
Vt redeat, gaudetque mori festinus in ortum.
Fervet odoratus telis cælestibus agger, /
- 60 Consumitque senem. Nitidos stupefacta juvencos
Luna premit, pigrosque polus non concitat axes.
Parturiente rogo, cunis natura laborat
Aeternam ne perdat avem, flammæque fideles
Admōnet, ut rerum decus immortale remittant.
- 65 Continuo dispersa vigor per membra volutus
Aestuat, & venas recidivus sanguis inundat.

Victuri

52 patrioque malit *Heins.* 53 caducum *conj. Heins.* 54 muta-
tam --- figuram *MS. Græcismo.* 57 litali *Cuj.* nam sp. *sl.*
59 stellis cæl. *vulg.* telis etiam *Bas. marg. & firmat Heins.* flammis
solaribus *Cuj.* 62 curis omnes. cunas suspicati *Barth. & Heins. V.N.*
64 animovet i. *admovet Bas. marg. Vien. sed admonet marg. amovet*
Raph. Jansf. Heins. 1. 66 venis *Vien.* redivivus omnes ante *Heins.*

53 Etiam hic est Hypallages
genus, si ita dedit Poëta, & non
coactus. Prius placere poruit, ne
nimis congruerent casu corpusque
coactus. Sed potest etiam intelligi cor-
pus coactum a senio, & redactum in
arctiorem formam, ut ille Titho-
nus tandem in cicadam exaruit.

56 Concussa cervice, ut hyltrices
jaculantur de suis aculeis vnum.
Vid. 45, 20.

59 Agger est ille, quem cumu-
lum dixerat v. 43 & vocat conge-
viem v. 93.

60 De juvenis s. bubus quibus
Luna vehitur, dictum ad 30, 403.

61 Axes h. e. stellæ (vid. 35, 198)
pigri sunt, quia Luna illos premit,
retinet, adductis, ut modo noster
v. 48, habetis.

62 Naturam etiam hic personam

facit, ut 36, 33, quæ laborat, ut
in cunis perdat avem, quæ æterna
debet esse. Antithetâ affectat:
Rogus non perdit hic, sed partu-
rit: cunis igitur non perdendus
sed servandus, & novo partu pro-
ferendus est Phœnix. Ausus sum
literula una levissime immutata
lucem dare loco & nitorem, ut
mihi videtur. Cunas jam protulit
Heinsius ex Ovid. Met. 15, 405
Fertque pius cunasque suas, pa-
triumque sepulcrum.

63 Fideles flammæ, quæ deposi-
tum reddunt, & splendidius quam
acceperere remittunt.

65 Dispersa in cineres sunt Phœ-
nicis membra; sed statim ab hac
dissolutione & purgatione, vigor
per ea incalescit, & intestino mo-
tu huc illuc movetur.

Victuri cineres nullo cogente moveri

Incipiunt, plumaque rudem vestire favillam.

Qui fuerat genitor, natus nunc profilit idem,

70 Succeditque novus. Geminæ confinia vitæ

Exiguo medius discrimine separat ignis.

Protinus ad Nilum Manes sacrare paternos,

Auctoremque globum Phariæ telluris ad oras

Ferre juvat. velox alienum tendit in orbem,

75 Portans gramineo clausum velamine funus.

Innumeræ comitantur aves, stipantque volentem

Alituum suspenſa cohors. exercitus ingens

Obnubit vario late convexa meatu.

Nec quisquam tantis e millibus obviuſ audent

Ire

74 pergit *al.* tendit etiam *Vien. marg.* 75 clarum *Baf. marg.* carum

conj. Heinſ. clauſum etiam *Vien marg.* 76 glomerantur

MS. ſtipatque *vulg.*

66 Quantum ad rem ipſam eandem hic vim habent *recidivus* & *redivivus*. Præterea in libris antiquis perperuo ſere utrumque nomen permutari videas, non tantum ut *recidivum* dicatur, cui a morte vita rediit, ſed ut *rediviva* dicantur lapides & rudera ædificii antiqui ad novum adhibita. Vid. Theſaurus. Amabat Heinſius, quod ſæpe in libris optimis invenerat, *recidivum*, & ad hunc locum ſtudioſe ac magno exemplorum numero tuetur. Eo magis illud reliquimus, cum alias ſanguini magis *redivivi* erymon conveniat &c.

68 *Rudem favillam* cogitare licet ut argentum vel aurum rude, illaboratum.

72 *Manes* hic pro reliquiis cadaveris ponit, ut 39, 13.

73 Quem *Auctorem globum* appelleret, obſcurum eſſe non poteſt hiſ, qui Herodoteam narrationem cognoverit, quam ſcilicet, ut no-

tam omnibus ponit Poëta, non explicat. Novus Phœnix format ex *myrrha ovum*, (*globum* recte noſter appellat) cui ſerendo par ſit: illi excavato indit reliquias paternas, eaſque deſert in templum Heliopolitanum &c. Breviter Mela 3, 8 extr. *Oſſu priſtini corporis incluſa myrrha Aegyptum exportat.*

75 *Gramineo velamine* ipſum illud globum, ſ. ovum involvere illum facit poëta, & ipſa illa gramina arida atque odora forte ignem debent concipere & alere. *Myrrham* non excludi, docet v. 95.

77 *Suſpenſa*, ut *pendere* volatum ſignificat. Suſpenſa enim dicuntur, quæ facili motu huc illuc impelli poſſunt: ut Sil. 12, 94 *Suſpenſum hic librans media inter nubiſ corpus.*

78 *Obnubit*, ut alias *obtexendi* verbo utitur, V. G. 21, 258 *jaculis obtexitur ær.* *Convexa* cælum eſſe noſtro, plus ſemel obſervatum.

80 Ire duci : sed regis iter fragrantis adorant.
Non ferus accipiter, non armiger ipse Tonantis
Bella movent. commune facit reverentia sœdus.

Talis barbaricas flavo de Tigride turmas
Ductor Parthus agit : gemmis & divite cultu
85 Luxurians fertis apicem regalibus ornat.
Auro frenat equum, perfusam murice vestem
Assyria signatur acu, tumidusque regendo
Celsa per famulas acies ditione superbit.
Clara per Aegyptum placidis notissima sacris
90 Urbs Titana colit, centumque accline columnis
Invehitur templum Thebæo monte revulsis.
Illic, ut perhibent, patriam de more reponit
Congeriem, vultumque Dei veneratus herilem
Jam flammæ commendat onus : jam destinat aris
95 Semina relliquiasque sui. Myrrhata relucet

Limina.

80 fragrantis *vulg.* fragrantis etiam *Cuj.* 83 fluvio *vulg.* 88 per
Tyrias *vulg.* famulas etiam *Cuj.* & *Vien. marg.* 90 immane *vulg.*
centum fultumque *MSS.* accline *MSS.* ap. *Heinsf.* 91 Thebano *vulg.*
95 mirata — Limina editum ante *Heinsf.* Sed myrrhata jam *Clav.* &
Raph. Lumina scripti plerique *Heinsf.* unde ille conj. Culmina.

80 Potest respexisse videri ad
Papinii locum, qui suam Thebaida in ipso fine sic alloquitur,
Nec tu divinam Aeneida tenta, Sed
longe sequere, & vestigia semper
adora.

86 Græcatur noster, Signatur
Parthorum rex acu Assyria, quantum
ad vestem purpuream, est enim
muræ purpuræ conchæ genus:
h. e. indutus est veste purpurea,
acu picta, vel Babylonico opere
distincta.

88 Ditis est ipsum jus imperii,
quod etiam formulæ consuevit docent,
in ditione habere, sub ditione
tenere &c.

90 Heliopolis, Ἡλίου πόλις, urbis
Solis, descriptio. Centum co-

lumina nixum vel fultum templum
consuetius : sed accline referri potest
ad fastigium illud recti utriusque
inclinatum, & accline ad columen.

91 Thebaica regio abundat illo
saxorum genere ex quo portentosa
opera constructa olim sunt, quæ
hodie adhuc admirationi nostræ
exponunt peregrinatores, ut illa
Memnonis statua, de qua est præ-
clarum J. blonskii opusculum.

93 Congeriem hanc globum vocat
noster v. 73, cumulum v. 43
aggreem v. 59.

95 Myrrhata lumina, flammæ a
pinguis myrrhæ globo nutrita
inter sustimenta hodie esse myrrhata,
constat.

Limina. divino spirant altaria fumo:

Et Pelusiacas productus adusque paludes

Indus odor penetrat nares, completque salubri

Tempestate viros, & nectare dulcior aura

100 Ostia nigrantis Nili septena vaporat.

O felix, hæresque tui. quo solvimur omnes,

Hoc tibi suppeditat vires. præbetur origo

Per cinerem. moritur te non pereunte senectus.

Vidisti quodcumque fuit. te sæcula teste

105 Cuncta revolvuntur. Nosti quo tempore pontus

Fuderit elatas scopulis stagnantibus undas:

Quis Phaëthonteis erroribus arserit annus.

Et clades te nulla rapit, solusque superstes

Edomita tellure manes. non flamina Parcæ

110 In te dura legunt, non jus habuere nocendi.

96 divinos — fumos *susp. Heins.* 98 pervenit Indus odor *vulg.*
pro penetrat, penitus *Claver.* perv. Indus odor Blemias c. f. T.
Phylas conj. Barth. 101 o fili *Cuj.* 102 suppeditant *Guelserb.*
vitam Cuj. 103 moriente *Cuj.* 105 resolvuntur *Vien. marg.*
 107 ar. annis *Vien. Bas. sed* annus *uterque marg.* 110 dira
Guelserb. habet hora *Barth.* *Horam fatalem f.*
mortem intelligit.

98 Indus odor laudatur circum-
 scriptione 35, 82.

100 Nigrantis Nili, doctum epi-
 theton fluvii, qui apud Virg. Ge.
 4, 291 *Aegyptum nigra secundat*
arena: qui etiam *עבר* Ebræis,
 & *Melo* antiquis Romanis ab hoc
 colore dictus putatur. Vid. G. I.
 Voss. ad Ausonii illud p. 585 Toll.
Melonis albam filiam.

101 Placet vehementer, licet
 habeat hiatus metricum, Cujaciana
 lectio, O fili, digna certe
 nostro & hoc carmine Antithesi.

102 Minime contemnenda Guel-
 serbytani codicis lectio *suppeditant*,

intransitive, suppetunt, suppeditantur.

105 Diluyii descriptio, *scopulos*
stagnantes intelligo montes, in
 quorum cacuminibus stant aquæ,
 stagna fiunt. Novit Phœnix pro
 illa sua chronologica sapientia, de
 qua ad v. 41 ex Aeliano, quot an-
 ni sint a Deucalioneo diluvio, quot
 ab incendio Phaëthonteo, elapsi.

110 Itaque consecrationis sive
ἀνορθώσεως, atque æternitatis
 adeo symbolum est in nummis
 Faustinae apud Arschora. T. 43.

XLV

II H T S T R I X

- A**udieram, memorande, tuas, Stymphale, volucres
 Spicula vulnifico quondam sparsisse volatu:
 Nec mihi credibilis ferratæ fabula pinnæ
 Vifa diu. Datur ecce fides, & cognitus hystrix
 5 Herculeas affirmat aves. Os longius illi
 Assimulat porcum. mentitæ cornua setæ
 Summa fronte rigent. oculis rubet igneus ardor.
 Parva sub hirsuto catuli vestigia dorso.
 Hanc tamen exiguum miro natura tueri
 10 Præsidio dignata feram. stat corpore toto
 Silva minax, jaculisque rigens in prælia crescit

Picturata

* de hystrice, quem porcum spinum (spineum) dicimus MS. quem
 dicimus porcum spinosum *Vien.* 1 memoranda *malit Heinſ. Gr.*
η κυμφαλος. 6 assimilat *al.* 9 attamen
malit Heinſ.

* Aristoteles Hist. An. 9, 39 extr.
 refert τὰς ὑστρίδας inter τὰ βάλ-
 λοντα τὰς ἀρτίων. Sed 1, 6 οἱ ὑστρί-
 χες referuntur inter ea, quæ
 ἀποκτείνονται τοῖς ἄρτιοις. Et,
 8, 17 pt. οἱ τε ὑστρίχες, καὶ οἱ ἀρ-
 τιοί. De genere nominis ipse igitur
 a se dissidet, quominus mirum
 est, Latinis non convenire. Nostro
 v. 4 est *cognitus* hystrix: sed Cal-
 purn. ecl. 6, 14 *Hirsuta spinosior*
hystrice barba. Verum adjiciamus
 hic in lectorum gratiam locum
 Plin. 8, 35 *Hystrices generat India*
& Africa spina contestas, ac heri-
naccorum genere: sed hystrici lon-
giotes aculei, & cum intendit ca-
tem missiles. Ora argentum figit
canum, & paulo longius jaculatur.
 Qui plura desideret, legat suavissi-
 mum carmen Oppia. de Venat. 3,
 291 & ibi Rittershus. Spanh. ad

Callim. H. in Dia. v. 96 p. 199.
 De historicis animalium ne dicam.
 Animal hodie quoque notum, cu-
 jus quatuor species habet Linneus.

1 *Stymphalidas* memoravit 34,
 37. Illud de spiculis pinnarum
 ferreis forte habuit noster a suo
 cive Apollonio, qui Argon. 2,
 1037 de una earum sic canit, 'Οὐ
 φὰ ταναῖονος πτέρυγας κατὰ
 νῆα θέσαν 'Ης' ἐπὶ οἱ πτερὸν
 ὅξυ π. τ. λ. Vid. Schol. & VV.
 DD. ad Hygi. fab. 20 & 30 p. 85
Aves Stymphalides in insula Martii,
qua emissis pennis suis jaculaban-
tur, sagittis interfecit Hercules.

8 *Catuli vestigia* noster, Lupi
 similitudinem observat Oppianus.
 Sed noster parum indicat animal.
 Oppianus lupi etiam magnitudi-
 nem paullo minorum tribuit.

Picturata seges, quorum cute fixa tenaci

Altera succrescit, alternantesque colorum

Tincta vices, spatiis internigrantibus, exit

13 In solidæ speciem pinnæ, tenuataque furtim

Lævis in extremum sese producit acumen.

Sed non hæc acies ritu silvestris echini

S s 2

Fixa

13 alba subattraxit MS. albus ubi traxit Ald. MS. altera subtraxit MSS. alvo, alvum, ardua subtraxit MSS. quæ cum cute missa tenaci, Altera succrescit: vel quorum cute fixa tenaci] Alba subit radix conj. Barth. Dedi lectionem omnium editorum, nisi quod subtraxit Heins. quod non intelligo: & optabam intelligere, cum adscripserit vir summus, nostram lectionem nemo sanus damnabit. 14 cincta — intus nigr. vulg. cuncta & tincta MSS. picta conj. Heins. sed posuit tincta. 14 pugnae pro pinnæ vulg. pinnæ jam Vien. marg. & Bas. marg.

13 *Picturata* sunt spinæ alterante colore nigricante velut adusto, & albicante, quæ statim vocat spatia *internigrantia*. Porro horum jaculorum altera subinde seges, tenaci cute animalis fixa, succedit & *succrescit*, & *tincta* alternis coloribus, exit & formatur in speciem pinnæ, non simplicis (quæ est una series sudium, vallo- rum, ipalorum, aggeri infixorum) sed *solida* e continuatis seri-ebus constantis. Hæc seges, quantum ad singula spicula quibus constat, levis est ac polita, quo facilius penetrat, ac sensim, s. paulatim tenuatur, donec in extremo acuta valde fiat.

14 *Internigrantibus* spatiis ea forma dixit, qua Plinius 37, 10 *Leucochrysos* gemma fit, certe existere intelligitur, *Chrysolitho* interalbicante (quod mutare non debebat Harduinus) qua interlucere, & intermicare noster & intermittere plus semel Plinius: qua noster 35, 100 *interviret*. Sed usus est hoc ipso verbo Statius Theb. 6, 336 ubi facit equas Admeti *maculis internigrantibus albas*.

15 *Pinnam solidam* jam breviter descripsimus. Superest ut hic moneamus, quod in Thesauris non satis expressum est, *pinnæ* nomen

non modo de illo genere muniti-menti poni, quod vulgo omnes ita vocant, murum tenuiorem crassiori impositum intermissis spatiis &c. sed esse debere etiam, quod modo indicavimus, fudes, palos, infixos summo aggeri vel ad perpendicularum, vel linea paulum ab horizontali declinante. Ex hoc genere fuit ille agger a Cæsare structus ad Massiliam, de quo Luca. 3, 385 *Densas tollentia pinnas Cespitibus, crudaque exstruxit brachia terra*. Brachia hujus aggeris, quæ cespitibus & eruda terra constarent, quas alias habere potuerunt pinnas, & quidem *densas*? Tales intelligo apud eundem Luca. 4, 432 ubi in re navali memorat *tremalis tabulata minantia pinnis*. Tales Cæs. B. Gall. 5, 40 *Turres contabulantur, pinnæ, loricaeque ex cratibus, attuxuntur*.

17 *Silvestris echinus*, qui ericius, erinaceus vel herinaceus dicitur. An sit apud Romanum scriptorem antiquum *echinus* de terrestri animali, nondum observavi. Certe festinavi, cum in Stephaniano Thesaurio dixi, Varronem putare *echini* nomen esse in terrestri animali antiquius. Antiquiorem nostro auctorem nondum habeo.

- Fixa manet. crebris propugnat jactibus ultro,
 Et longe sua membra regit, tortumque per auras
 20 Evolat excussio nativum missile tergo.
 Interdum fugiens Parthorum more sequentem
 Vulnerat: interdum, positis velut ordine castris,
 Terrificam densa mucronum verberat unda,
 Et consanguineis hastilibus asperat armos.
 25 Militat omne feræ corpus, vibrataque rauco
 Terga fragore sonant. Stimulis accensa tubarum
 Agmina collatis credas configere signis.
 Tantus in angusto strepitus furit. Additur armis
 Calliditas, parcusque sui tumor, iraque numquam
 30 Prodigia telorum, caute contenta minari,
 Nec nisi servandæ jactus impendere vitæ.

Error

18 oppugnat *conj. Heinfs.* 19 tegit *MSS. quod placet Barth.* 23 mucronum *MS. mucronum everberat vel mucronis verberat conj. Heinfs. mucronem editi.* 25 virgataque *conj. Barth.* 27 pro signis, telis *MS.* 29 timor *vulg. tumor debetur Heinfs.*

19 Aculei sunt *membra* hystricis. *Hec regit* etiam in longinquum, h. e. dirigit in locum destinatum, collineat. Videtur hoc verum esse posse hætenus, ut imperus ille horrentis corporis dirigatur versus locum unde vis ingruit, ut canum pili, & plumæ gallorum gallinaceorum, collum vestientes, eriguntur & horrent versus eum in quem imperum meditantur. *Conf. dicenda ad 45, 8.*

20 *Excussum tergum* omni vi concussum, ut exeat, quidquid maturum est ad excutiendum.

21 *Consueta Parthis* pugnandi ratio, ad quam alias etiam noster respicit.

22 *Qui castra ponunt*, illi ad bellum se iustum ac serius comparant.

23 *Terrificum* quiddam, *davov*, *verberat*, h. e. collisu spinarum suarum strepit: quale quid quoties licet observare, in Gallis quos Indicos vulgo vocamus vel

Calecuticos, qui cum strepera quodam & crepitu rotare caudam, & erigere, quidquid vel pinnarum vel plumarum est, solent. Hunc statim *raucum fragorem* appellat. *Unda mucronum* est motus omnium simul aculeorum, reciprocos præsertim, ut cum segetem ventus impellit, vel exercitus subrectis armis movetur.

24 *Consanguinea hastilla* ex eodem unius animalis sanguine orta, & similia adeo.

29 *Tumor* quam pulchre dicitur ira & in hoc animali, & in plerisque videmus, quæ augentur, instantur, intumescunt ab ira.

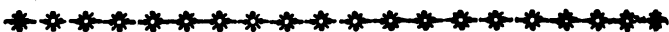
31 *Venuste* possit aliquis hoc versu uti, ad indicandum illud quod inculpatæ rurelæ moderamen vocant Philosophi. Recte sane armis uti dicas eum, qui *Non nisi servandæ vitæ* idus illorum & vulnera impendat.

- Error, adest: certum sollertia destinat ictum,
 Nil spatio fallente modum: servatque tenorem
 Mota cutis, doctique regit conamina nifus.
- 35 Quid labor humanus tantum ratione sagaci
 Proficit? Eripiunt trucibus Gortynia capris
 Cornua: subiectis eadem lentescere cogunt
 Ignibus: intendunt taurino viscere nervos.
 Instruitur pinnis; ferroque armatur arundo.
- 40 Ecce brevis propriis munitur bestia telis,
 Externam nec quærit opem: fert omnia secum:
 Se pharetrâ, sese jaculo, sese utitur arcu.
 Utum animal cunctas bellorum possidet artes.
 Quod si omnis nostræ paulatim industria vitæ
- 45 Fluxit ab exemplis; quidquid procul appetit hostem,
 Hinc reor inventum: morem hinc traxisse Cydonas
 Bellandi, Parthosque retro didicisse ferire.
 Prima sagittiferæ pecudis documenta secutos.

~*~

33 muta ante Heinſ. tegit al. Sed regit jam Vien. qui etiam nifus
 habet, pro aliorum visus: it. Quid labor, pro Quis. 38 taurinos
 mittere al. Sed jam taurinos viscere Vien. & Bas. marg.
 40 bellua Heinſ. ex duobus MSS.

- 33 Modum hic vocat directionem, collineationem, quæ etiam in longum spatium non aberrat.
- 35 Naturalis sagacitas (quæ utitur conformatione & structura totius corporis musculorum certe & cutis mechanica) plus in hystrice proficit, quam operosum illud sagittandi artificium, quod describit, & comparat cum hystricis jaculatione, poëta.
- 36 Cretenses, quorum urbs Gortyna, nobilissimi ab hac sagittandi arte, cornua illa caprorum elastica ad arcus adhibuere. Luca. 3, 186 Nec Eois pejor Gortyna sagittis. Nihil frequentius poëtis, quam cornu vocare arcum, ab hac solemnî ejus materia.
- 37 Hac ratione utantur fabri etiam carpentarii & similes ad ligna insectenda.
- 38 Non satis constituo, volueritne poëta indicare nervos taurinos intendi arcubus, h. e. pennes; an intestina illorum torqueri in nervos arcuum. Viscus taurinum potest, credo, significare utrumque.
- 39 Grata brevitatis. Pinna instruitur utrinque infixa inferior scilicet posterior pars sagittæ, ne illa parte præponderare possit.
- 44 Si aranea texendi artem docuit, ædificandi fibrus, venæ secandæ hippopotamus, ibis alvum curandi clymate rationem ostendit &c.
- 46 Cydones scilicet Cydonii Cretensis ipse quoque populus.

XLVI

III TORPEDO

Quis non indomitam diræ Torpedinis artem
 Audiit, & merito signatas nomine vires?
 Illa quidem mollis, segnique obnoxia tractu
 Reptat, & attritis vix languida serpit arenis.
 5 Sed latus armavit gelido natura veneno.
 Et frigus, quo cuncta rigent animata, medullis
 Miscuit, & proprias hiemes per viscera duxit.
 Naturam juvat ipsa dolis, & conscia fortis
 Utitur ingenio, longèque extenta per algas

Hæc

1 miræ *al.* 2 audit & emerito *al.* 3 obnoxia tractu *Vien. Bas. marg. Ald. & MSS.* obnoxia tractu *vel natu MS.* Pro mollis, molli *malit Heinf.* 6 armenta *MS. & Claver.* ligentur, & arma *Cuj. ut v. 22.* 9 ingenua *Cuj.*

* Νόσσην vocant Græci. Bis de illa canit summus poeta Oppianus, 2, 55 - 84, & 3, 149 - 155. Utrumque locum videtur si non præ oculis, in memoria tamen noster habuisse.

1 *Diram* merito vocat, certe voracem & in pisces alios grassantem describit etiam copiose Oppianus.

5 Posset hic quidem *latus* ut alias de toto corpore intelligi: sed λαγόνας *lumbos* appellat Oppianus diserte 2, 62, radios utriusque lateri adnatos, (Κεφάλides ἐμπροσθεν πὰρὰ πλευρὴν ἐνέσσειν) quos qui attingat, ejus statim robur exstingui &c.

7 *Proprias* hiemes, quas dispensare, transfundere in alia animalia suo arbitrio possit.

8 *Consciam fortis* sive i. naturalis hujus muneris esse torpedi-

nem, vix persuaseris Philosopho. Poeta quidem licet non hoc tantum, sed sensum dare & conscientiam & agendi voluntatem ipsis quoque inanimatis. Tractat divinitus hunc locum Oppianus. Brevis Horat. Ser. 2, 1. 58 *Dente lupus, cornu taurus petit; unde, nisi intus Monsstratum?* Pene poetice Tullius de N. D. 2 c. 50 quem locum ponemus, quia etiam torpedines nominat. Jam illa certissimum, ut contra metum & vim suis se armis quaque defendat. Cornibus tauri, apri dentibus, morsu leones; alia fuga se, alia occultatione tutantur; atramentis effusione sepiæ, torpore torpedines, multa etiam insistentis odoris intolerabili fæditate depellunt. Ceterum jungenda sic puto verba, Torpedo conscia est sortis ingenii, h. e. naturæ quam sortita est, ingenii, quod sorte

- 10 Hac confixa jacet, succellu læta refurgit,
Et vivos impune ferox depascitur artus.
Si quando vestita cibis incautior æra
Hauserit, & curvis frenari senserit hamis;
Non fugit, aut vano conatur vellere morfu:
15 Sed propius nigræ jungit se callida setæ,
Et meminit captiva sui, longèque per undas
Pigra venenatis effundit flamina venis.
Per setam vis alta meat, fluctusque relinquit
Absentem tentura virum. Metuendus ab imis
20: Emicat horror aquis, & pendula fila secutus
Transit. arundineos arcano frigore nodos,
Victricemque ligat concreto sanguine dextram.
Damnosum piscator onus, prædamque rebellem;
Jactat, & amissa redit exarmatus avena.

10 attractu confixa (confixa) jacet, succellu læta refurgit MSS. xi ap. Heins. attractu conf. suo &c. Ald. versu septem pedum. quæ retigere, jacent Vien. & MSS. hac (hoc Claver.) confixa jacet Junt. & vell. tactu fixa jacet MS. Pro attractu, ac tractu, vel ac natu conj. Heins. 13 hauserit, haud vano conatur vellere morfu, omisse versu Cnj. non furit MSS. quod placet Barth. 15 potius MSS. 16 per herbas MSS. 18 vis atra Cnj. fructusque al. 19 distantem Cnj. victura vulg. vinctura, neçtura MSS. tentura e MS. Heins. 24 habena vulg. avena Ald. MSS.

forte divina illi attributum est. Sors μοῖρα, quidquid unicuique Deus attribuit, ingenium quod ingentum est. Oppianus Ἡ δ' αὖ γυναικὺς θεῶν γέρας οἶον ἔδεικτο, bene intelligens; quale Dei munus acceperit. Hac igitur forte ingenii confixa torpedo, jacet &c.

10 Successum illum, quo læta sit torpedo, intelligi voluit noster: sed ponit diserte Oppianus, Κάται

δ' ἀεμφὴς οἷα νέκυσ' ὅς δ' ἐκ νεκρῶν Ἐγκελμῶν λαγόνεσσιν, ὁ μὲν λυτο — Jacet immota, ut mortua, quicunque vero piscis lumbis ejus accesserit, solutus (velut paralyti tactus) cadit, — ipsa vero celeriter exsilit, ἡ δὲ θοῶς ἀνόρουσε κ. τ. λ.

19 Tentura, ut retentura, a tenendo, forma cujus exemplum nescio an supersit aliud.

XLVII

IV NILUS

Felix, qui Pharias proscindit vomere terras:

Nubila non sperat tenebris condentia cælum,

Nec graviter flantes pluviali frigore Coros

Invocat, aut arcum variata luce rubentem.

5 Aegyptos sine nube ferax, imbresque serenos

Sola tenet, secura poli, non indiga venti:

Gaudet aquis, quas ipsa vehit, Niloque redundant:

Qui rapido tractu mediis elatus ab antris,

Flammigeræ patiens zonæ Cancrique calentis,

10 Fluctibus ignotis nostrum procurrit in orbem,

Secreto

6 tenens *inquit Heins. pro poli*, nothi *Cuj.* 7 redundat *vulg.*

8 elapsus *vulg. præter Ald qui habet elatus: elatus ab antris MSS.*

10 flexibus *MS. teste Barth.* notum *Cuj.*

* De Nili originibus, miraculis, fabulis, dicere libri opus est, non annotationis. Nihil hic expectet lector, præter qualemque eorum, quæ poëta capit, declarationem. Indicemus tantum locos quosdam classicos ut Herodoti 2, 17. Diod. Sic. 1, 32. Vitruv. 8, 2 qui miris ambagibus ex Atlante monte effusum circumducit. Strabonis bona parte. libri 17. Lucani 10, 193. Sen. Q. N. 4, 2. Melæ 1, 9. Plinii 5, 9. Plut. de Placit. 4, 1. Qui abstrusiora de ea re philologemata velit recensere, ei proderit Spanhem. ad Callim. Del. 207.

2 Hyperbolica esse, quæ de negatis omnino Aegypto pluviis narrant veteres, hodie credo, constat. Multus est in ea re Plin. Pan. c. 30.

4 Denunciari ab Iride pluviæ, quin effici, tralatitium est. Ovid. Met. 1, 270 in apparatu diluvii, *Densi fundantur ab æthere nimbi.*

Nuncia Janonis, varias induta colores, Concipit Iris aquas, alimentaque nubibus adfert. Illud rubentem late patere, & colores omnes quatenus lucidi sunt completi, etiam hic locus indicat. Sic 10, 187 Mavortia signa rubescunt Floribus. Vid. ad 29, 7.

5 Imbres serenos, Acumen ex anatheto nostris auribus non valde acutum. Sed neimpe imbres ut vres de omni humore licet poëtis Latinis dicere.

7 Liberior constructio: debebat ex lege Grammatica, *quæque Nilo redundant.*

9 Cancræ, Tropici, ultra quem, versus Aequatorem, omnes; leuitarum Apostoli & Schererus, contra Ludolfi & Lobii fidem, ultra Aequinoctialem adeo, & propius Capricorni Tropicum, fontes Nili remouent: quos deferunt recentissimi, præsertim Duvallius.

Secreto de fonte cadens, qui semper inani
Quærendus ratione latet; nec contigit ulli
Hoc vidisse caput. Fertur sine teste creatus,
Flumina profundens alieni conscia cæli.

- 15 Inde vago lapsu Libyam dispersus in omnem
Aethiopum per mille ruit nigrantia regna,
Et loca continuo Solis damnata vapore
Irrorat, populisque salus sitientibus errat,
Per Meroën, Blemyasque feros, atramque Syenen.
20 Hunc bibit infrenis Garamas, domitorque ferarum
Girrhæus, qui vasta colit sub rupibus antra,

S s 5

Qui

11 scædens Cuj. 16 means MS. 20 effrenis vulg. infrenis etiam Cuj.
21 Cyrreus vel Cyrrhæus vulg. Carreus Claver. Cirenus i. Cyreneus
trifoll. idem Claver. in append. Cirreus, Guareus, Gyareus, Giareus,
Gyrreus, Girreus MSS. Girrhæus Barth.
hic & Ado. 11, 24.

11 Secretus hic est occultus, incognitus. Inanis ratio, frustra suscepta. Quam laboriose hoc egessit Herodorus, ipse narrat, & de Aegypti Regibus Strabo, II. cc. de omnibus ad suam ætatem peculiari opere II. Vossius, qui recte quidem illud admonet, non esse proprie unum majorum fluminum fontem, unam scaturiginem, cum pluribus ignobilibus & nomine carentibus rivis collectis demum quod inde confluit nomen accipere, interdumque id ipsum nomen, alio sibi, minore etiam; admixto, amittere soleat: sed non bene inde totum studium indagandi fontes vanitatis arguit. Ceterum cum totum hoc pendeat a fide accolarum, eorumque, qui ab his accipere: nihil videtur melius esse, quam manere interim in his, quæ in Aethiopica Historia ejusque Commentario L. I c. 8 dedit decus Germaniæ Hiobus Ludolfus, ad cujus fidem, a levis quibusdam Apostolis sollicitatam, qui Nili fontes multis ultra Aequinoctialem gradibus remouent, quorum sententiam peculiari charta Homannus exhibuit, rediere

Hæsi nostras, & summus hodie Geographus Danvillius.

14 Alienum cælum vocat Zonam torridam. Quin, quod vago demum lapsu in Libyam omnem dispersus, per mille regna Aethiopum trære dicitur, videri possunt a Claudiano, Ptolemæum secuto ultra Aequinoctialem removeri Nili origines. Sed cavet sibi, ne quid statuat, aut diserte ponat. Hanc porro populorum enarrationem, cui similis est 21, 233 non ita accipio, quasi illos omnes percurrat Nilus quod de Syene & Meroë verum est: sed hoc modo velle poetam arbitror, ultra illos populos remotos esse Nili fontes. Quamquam post mirabilem Vitruvii opinionem; & iter, quod Nilum circumducit; etiam poetæ, & Alexandrini, verba audire oportet pretium est.

19 Blemyes s. Blemmies & Garamantes non satis certi situs, intra Aequinoctialem tamen & Tropicum Cancræ, ad sinistram Nili. Meroë & Syene Nili insule. Girrhæi accolæ Gir fluminis, de quo ad 21, 251 aliquid dictum est.

- Qui ramos ebeni, qui dentes vellit eburnas;
 Et gens compositis crinem vallata sagittis.
 Nec vero similes caussas crescentibus undis,
 25 Aut tempus, meruit. glacie non ille soluta,
 Nec circumfuso scopulis exuberat imbre.
 Nam cum tristis hiems alias produxerit undas,
 Tunc Nilum retinent ripæ. Cum languida cessant
 Flumina, tunc Nilus mutato jure tumescit.
 30 Quippe quod ex omni fluvio spoliaverit æstas,
 Hoc Nilo natura refert, totumque per orbem
 Collectæ partes unum revocantur in amnem.

Quoque

- 23 velata *vulg.* vellata *MS.* religata *MS.* 25 ut *vulg.* 29 pro
 jure, rure, rite, more *MSS.* 32 vires *Cuj.*
 agmen *MSS.*

21 Qui vasa colit &c. non est Girschæorum descriptio, sed periphrasis etymologica Troglodytarum, qui inter Nilum & sinum Arabicum habitabant.

22 Aethiopum descriptio forte ex Herodoto, qui 3, 97 memorat, illos sua ad huc ætate tertio quoque anno interjecto Perlis tributi nomine etiam pendidisse *δηκισίας φάλαγγας* (phalangas, cylindros, trabes) *έβένου, καὶ ἐλέφαντος οδόντας μεγάλους έικοσι*. Hinc *eburnus Meroëtica* non *Mareotica* legendum Luca. 10, 117 coll. 303 viderunt viri docti. De ebena Plin. 12, 8.

23 De hoc Meroënsium more dictum ad 7, 21.

25 *Meruit* non dubium est, quin simpliciter significet hic, accepit a natura, divinitus hoc habet &c. Quod ad rem ipsam, similiter fere disputat Herodorus l. c. Sed diserte Strabo l. c. p. 543, 20 *Οἱ αρχαιοὶ τοχατμῷ τὸ πλεον, οἱ δὲ νεωτεροὶ αὐτόπται γενηθέντες*

ἤθοντο ὑπὸ ὀμβρῶν διερχομένων πληθύνοντων τὸν Νεῖλον, τῆς Αἰθιοπίας τῆς ἀνω κλυζομένης, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς τοχαταῖς ἔρεσι παντομένων δὲ τῶν ὀμβρῶν παντομένων κατ' ὀλίγον τὴν πλημμυρίδα κ.τ.λ. Conjectura veteres fere, oculis autem suis posteriores deprehenderunt, inundata ab æstivis imbribus superiore Aethiopia, in extremis maxime montibus, impleri Nilum: remittentibus imbribus cessare etiam paulatim inundationem. Hæc hodie quoque, quod sciam, ut certa sumatur v. g. a Ri. Pocokio.

30 Dicere videtur aliquid: sed illud aliquid, metuo, nihil est. Equidem cum probe attendi, nihil video, præter lufum quandam ingenii & verborum, Naturam, quas aquas aliis fluminibus auferat, eas omnes Nilo infundere. Sed qua ratione, & quibus viis hoc fiat, scire volebant homines.

- Quoque die Titana Canis flagrantior, armat,
 Et rapit humores madidos, venasque calore
 35 Compescit, radiisque potentibus æstuat axis;
 Nilo bruma vehit contraria tempora mundo.
 Defectum solitis referens cultoribus æquor
 Effluit Aegæo stagnantior, acrior alto
 Ionio, seseque patentibus explicat arvis.
 40 Fluctuat omnis ager: remis songere novalis
 Sæpius, æstivo jaceat cum forte sopore,
 Cernit cum stabulis armenta natantia pastor.

33 cumque *vulg. præter Ald. & Heins. i qui habent quoque, ut & MS. Barth. Sed Barth. Adv. 11, 24 emendat Cumque* diem Titane canis flagrantior armat, *nec dissentit Heins. qui etiam Cumque probat ex MSS.* 34 madidus *MSS. rabidus, madidis, sidus conj. Barth. et rapit humores avidus conj. Heins. calorem MS. vanosque calores MSS. etiam Cuj. canosque calores MS. variæque calore MS. Latet aliquid, ait Heins.* 36 venit *vulg. vehit ex MS. Heins.* 37 defectum solitumque ferens *MSS. solitumque ferens etiam Ald. Defectum solitis repetens conj. Heins. Certe illa casum in epithetis permutatione nihil frequentius.* 39 potentibus *MS.* 41 jacuit *Raph. h. e. Scaliger: quod placet.*

33 *Quo die, h. e. quo tempore* Sirius ardentior Solem radiis vehementioribus tanquam telis armat, & humores in vaporem tollit, & fontium venas obstruit; quo tempore, inquam, celum radiis Solis potentioribus in reliquo orbe æstuat: eo ipso tempore hiems sua, & madida tempestas, accolis Nili advehit tempora mundo s. motui corporum cælestium, unde æstimant tempora reliqui, contraria, & mutat in mare cam-

pos cultoribus suis destitutos, cum serunt alii, & merunt &c.

38 *Stagnantior* cave ita accipias quasi *stagnare* h. e. stare constet mare Aegæum, quo nihil est inquietius; sed copiam aquarum significat. Sed quomodo illud defendam *acrior Ionio*, non habeo, cum placidas & stagnantes esse Nili aquas constet. Cogitabam pro *acrior* legi posse *altior*: sed nec hoc placeret, ut nimis hyperbolicum.

XLVIII

V M A G N E S *

Quisquis sollicita mundum ratione secutus.

Semina rimatur rerum, quo Luna laborat

Defectu, quæ causa jubet pallescere Solem:

Unde rubescences ferali crine cometæ,

5 Unde fluant venti, trepidæ quis viscera terræ

Concutiat motus, quis fulgura ducat hiatus,

Unde tonent nubes, quo lumine floreat arcus:

Hæc mihi quærenti, si quid deprendere veri

Mens

* de statua Martis ferrea & Veneris magnifica Ald. 5 furant Caj.

6 commoveat vulg. concutiat etiam Caj. quæ -- origo vulg.

quis -- hiatus etiam Caj. 8 hæc al. verum vulg.

* Locos etiam de hoc naturæ miraculo classicos nostrorum indicamus Lucr. 6, 908 & Plin. 34, 13 f. 32. Multa undique congestit Barthius.

2 *Semina rerum* sunt etiam Lucretio passim, quæ elementa alias vocant, corpuscula, in quæ denique corpora quævis resolvantur. Ne solæcum sit *laborat, jubet*; intelligamus plenam orationem obversatam poetæ hanc, *Rimatur defectum, quo defectum laborat Luna* &c. Deinde unde sint *rubescences* rel.

3 De Solis defectu vel eclipsi loquitur: quamquam nec illud inauditum antiquis, nec nostra ætate phenomenon, Solis velut expallescentis. Plin. 2, 30 *Fiunt prodigiosi & longiores solis defectus: qualis occiso dictatore Casare & Antoniano bello, totius pene anni pallore continuo.*

4 Antiqua superstitio a Cometis sibi publica mala monebat: hinc *feralis crinis*, mortuum ac

pestilentie nuncius.

5 *Fluere* pulchre dicuntur venti, fluidum enim aer val maxime, *flare, snere, fignare* cognata verba e sono venti, aquarum, flammæ ducta.

6 *Hiatus* eadem figura dicitur, qua apud Græcos *Χάσμα*, qua nostri, *es thut sich der Himmelsauf*: facile fingunt sibi homines, illud cæruleum, quod sereno cælo videmus solidum quiddam esse, idque findi scindique a fulgure.

8 *Floreat* pulchre varietatem colorum iridis vigoremque exprimit. Hoc genus quæstiones acervat & proponit, sed multo majore doctrinæ subtilioris apparatu in suo Mallo 17, 100. Sententia autem hæc est, Qui miracula naturæ cælestia & totum orbem terrarum efficiencia, rimantur, illi mihi rem parvam & sensui expositam explicant: ut simul rideat eos, qui cæli scrutantur plagas, & quæ ante pedes sunt ignorant.

- Mens valet, expédiet. Lapis est cognomine Magnes,
 10 Decolor, obscurus, vilis. Non ille repexam
 Cæsariem Regum, nec candida virginis ornat
 Colla, nec insigni splendet per cingula morsu:
 Sed nova si nigri videas miracula saxi,
 Tum pulcros superat cultus, & quidquid *Eois*
 15 Indus litōribus rubra scrutatur in alga.
 Nam ferro meruit vitam, ferrique rigore
 Vescitur: hoc dulces epulas, hoc pabula novit:
 Hinc proprias renovat vires: hinc fusa per artus
 Aspera secretum servant alimenta vigorem.
 20 Hoc absente perit. tristi morientia torpent
 Membra fame, venasque sitis consumit apertas.
 Mavors, sanguinea qui cuspidē verberat urbes,

Et

- 9 expédiam *Heinsf.* experiar *conj. Heinsf.* 14 tunc superat pul-
 chros *al.* purpureos superet *conj. Heinsf.* 15 Indi -- scrutantur *MSS.*
 16 ex ferro *vulg.* 17 has -- hæc *al.* 18 hinc fusa *vulg.*
 revocat *Cuj.*

9 *Magnes cognomine.* Lucret. l. c. *Quem Magneta vocant patrio de nomine Graji, Magnetum quia sit patriis in finibus ortus.*

10 *Repexa Cæsaries* retro pexa, ne frontem nimis occultet, aut prospectum adeo impediāt. *Dia-* dema hic describitur gemmis distincta, cujus ope retro acti crines continentur.

12 *Cingula* hominum & equorum gemmata noster celebrat 70, 71. 73.

15 *Rubram algam* videtur vocare non a suo colore, sed quod *Rubri* maris h. e. Oceani Indici rejecta-
 mentum sit.

16 *Meruit magnes*, i. accepit, *vitam* a ferro. Jam tum itaque cognitum erat, ita conservari augerique vim magnetis, si semper respondentem viribus suis ferri massam a se suspensam habeat. Paulo ali-

ter Plin. l. c. *Sola hæc materia (fer- rum) vires ab eo lapide accipit, retinetque longo tempore, aliud apprehendens ferrum, ut annulorum catena (a magnete pendentium) spectetur interdum: quod imperitum vulgus appellat ferrum vivum.* Illud de anulis est ex Platonis *Ione* p. 145, A. Huic certe debet Lucretius 6, 911 *Catenam Sape ex annellis reddit pendentibus ex se* *Quinque etenim licet interdum pluresque videre Ordine demissos levibus jactaveris arvis* *Unus ubi ex uno dependet subter adhærent, Ex alioque alius lapidis vim utin- staque nescit.* Forte etiam eo respicit noster, quod ferri lamina applicata velut armandus est magnes, ut vim suam cominode ex- lerat.

22 Utrum hanc historiam velit esse Claudianus, & credere nos postulet,

- Et Venus; humanas quæ laxat in otia curas,
 Aurati delubra tenent communia templi.
 25 Effigies non una Deis: sed ferrea Martis
 Forma nitet, Venerem magnetica gemma figurat.
 Illis connubium celebrat de more sacerdos.
 Ducit flamma choros: festa frondentia myrto
 Limina cinguntur, roseisque cubilia surgunt
 30 Floribus, & thalamum dotalis purpura velat.

Hic

23 gentes pro curas Cuj. 26 magnetia MS. magnetida MSS.
 ut sit Venus Μαγνήτις, quod mihi placet. Magnesia conj. Heins.
 30 thalamos al.

postulet, fuisse aliquando tale spectaculum exhibitum, non aulum dicere. Debebat certe locum nominare, ut requirere lectores possent. Ingeniolium certe commentum sive poetæ fuit sive Mechanici, Martem qui ferreus est, cujus nomine hodie ferrum signant Chemici, sic trahi a Magnetica Venere. Poterat aliqui de historia patria sumere argumentum de quo Plin. l. c. *Eodem lapide Dinachares, architectus Alexandria Arsinoës templum concamerare inchoaverat, ut in eo simulacrum ejus pendere in aëre videretur. Intercessit mors ipsius & Ptolemæi, qui id sorori iusserat fieri.* Sed factum esse ait Aufonius Mosellæ v. 314 ubi similes machinationes referunt Freherus & Tollius. Sex & triginta anni sunt, cum ad locum Plinii pluscula hæc de re disputavi Chrestom. Plin. n. 115 no. 54. quibus modo illud unum addo, apud Cassiodorium Var. 1, 45 commemorari ferreum Cupidinem in Dianæ templo sine aliqua alligazione pendentem: & Ibid. Orig. 16, 20 *Ex eodem lapide architectus quidam Alexandria templum concameravit, unde & in eo simulacrum ferro in aëre pendere videretur.*

Similem de Serapide fabellam habet Rufinus H. E. 2, 33. Vbiq̃ sibi similes sunt homines. Similis imperitia naturæ & miracula fingendi libido ferreum Muhammedis sarcophagum in libero aëre suspendit. Poeta tamen noster fingit, quod naturæ non repugnat.

25 Probabilior fieri possit fabula, facilior machinatio, si facias Martem non totum e ferro; sed, qualis esse solet, tunica rectum adamantina, ceterum de levi materia, ut subere, cavum &c.

27 Connubia & nuptias deorum ludere antiquum & solenne. Ita Bacchi & Ariadnes nuptiæ aguntur apud Xenophontem Sympol. extr. Sic Coronidis, e qua Aesculapius natus est, apud Aristid. Sacr. Orat. 1 p. 289. Jebb. Sic Podalirii & matris Alexandri, itemque Lunæ & Alexandri illius *Πευδοπατρύς* amores aguntur, apud Lucia. c. 39 f. T. 2 p. 245: unde illud etiam observamus, illum diem talis cerimonie *ἀγὼν* dictum, *ναὶ ἀγὼν δὲ ἐκείνου*, ut hic *Ducit flamma choros.*

- Hic mirum confurgit opus. Cytherea maritum
 Sponte rapit, cœlique toros imitata priores
 Pectora lascivo flatu Mavortia nectit,
 Et tantum suspendit onus, galeæque lacertos
 35 Implicat, & vivis totum complexibus ambit.
 Ille laceffitus longo spiraminis actu
 Arcanis trahitur gemma de conjuge nodis.
 Pronuba fit natura deis, ferrumque maritat
 Aura tenax. subitis sociantur Numina furtis.
 40 Quis calor infundit geminis alterna metallis
 Foedera? quæ duras jungit concordia mentes?
 Flagrat anhela filex, & amicam faucia sentit
 Materiem, placidosque chalybs cognoscit amores.
 Sic Venus horrificum belli compefcere Regem,

Et

36 *ictu, it. actu conj. Heinsf.* 40 *infundit al. infudet MS. hinc*
insudat conj. Heinsf. 41 *duros -- montes i. metalla montibus effossa*
conj. Barth. nec displicet Heinsio: & pulchre convenit v. 41 anhela
filex, & v. 54 jam gelidas rupes &c. 43 *ignoscit MS. hinc pla-*
cidoque chal. ignescit amore conj. Heinsf. placitosque MS.

31 Si talis fabula vel spectacu-
 lum actum est, oportet quacun-
 que machinatione primo prope
 sibi admota esse signa utriusque
 Dei, donec illam quam atmo-
 spheram magnetis vel spheram
 activitatis dicunt philosophi, at-
 tingeret Mars, quo facto reliqua
 sponte naturæ magneticæ potuere
 peragi.

33 *Flatns*, ut *Afflatns* actum po-
 tentem, sed occultum & fugien-
 tem oculos notat: qualis est ventri,
 ignis, siderum, contagio morbi,
 & hic vis magnetica.

34 *Galeam* oportet cogitare bene
 longam, quæ etiam cervicem, &
 collum tegat.

36 *Spiraminis actum* eodem sen-
 su ponit, quo modo *afflatum* di-

xerat, & statim vocat *auram*. Sic
influxum vocarunt rationem, qua
 anima corpus agit, non ut mo-
 dum declararent; sed ut illum
 a se non satis intelligi indicarent.

39 Non satis propriè *furta* di-
 cit, quæ in conspectu omnium
 fiunt: sed potest hoc intelligi cum
 respectu ad Vulcanum, & quod
 nihil solennius est poetis quam
 Veneris res, quæ plerumque fur-
 tim fiunt ita signare.

40 *Fœdera* solet noster de omni
 lege naturæ dicere, ut 3. 4. 26, 56. 33,
 65. Sic Lucretius in hoc ipso
 argumento magnetis, 6, 906
 quærit *Quo fœdere natura fiat* &c.

41 Ludit, cum *duras montes* tri-
 buit signis e metallo.

- 45 Et vultu mollire solet, cum sanguine præceps
 Aestuat, & strictis mucronibus asperat iras.
 Sola feris occurrit equis, solvitque tumorem
 Pectoris, & blando præcordia temperat igni.
 Pax animo tranquilla datur, pugnasque calentes
 50 Deferit, & rutilas declinat in oscula cristas.

Quæ tibi, sæve puer, non est permissa potestas?

Tu magnum superas fulmen, cæloque relicto
 Fluctibus in mediis cogis mugire Tonantem.
 Jam gelidas rupes, vivoque carentia sensu

- 55 Membra feris. Jam saxa tuis obnoxia telis,
 Et lapides suus ardor agit, ferrumque tenetur
 Illecebris, rigido regnant in marmore flammæ.

- 45 vultum *al.* 46 *pro* strictis, tristes *MSS.* 47 molli^{ti}que *al.*
 solvitque *etiam* *Bas. marg.* 52 *pro* fulmen, numen *MSS.*
 54 sexu *Junt. Bas. Plant.*

47 *Equi & currus Marti solent tribui e veteri & heroica militandi ratione. Sic apud Hor. Car. 3, 3: 16 Martis equis Acheronta fugit.*

51 Lepida ad Cupidinem Apotrophe, qui tanta sit potentia ut metalla etiam animare possit.

53 *Fluctibus in mediis mugit Jupiter, cum Tauri imagine Europam rapuit.*

55 *Feris, sagitta tua percutis & vulneras.*

XLIX

VI A P O N U S

Fons, Antenoreæ vitam qui porrigis urbi,
 Fataque vicinis noxia pellis aquis,
 Cum tua vel mutis tribuant miracula vocem,
 Cum tibi Phœbeus carmina dictet honos,

Et

* De Aponis balneis *Vien. Bas. & Gryph. de Apone balneis Junt. de Apono al.* 1 urbis conj. *Crusf. Probab. Critt.* p. 264. 3 spiracula conj. *Heinsf. ad Virg. Aen.* 10, 291. 4 plebejus omn. ante *Heinsf. qui ex conjectura MSSsle adjuta mutavit.*

* De nominis ratione vid. ad v. 69. De ipso autem fonte hoc & thermis, quæ sunt apud antiquos, sua diligentia congestit Cluverius *Ital. ant.* 1, 18 p. 148, in quibus memorabilis in primis est *Cassiod. Var.* 2, 39 ubi & quæ a natura sint in illo fonte mirabilia, describitur, & quæ ars humana adjecerit, indicatur. Juber nimirum rex Theodoricus, diligenter conservari tam beneficum fontem, & illius ædificationum vitia partim emendari partim caveri. Memorantur ibi *cuniculi, ædificia thermarum, palatium longa stante quassatum*; assignatur pecunia &c. De statu hodierno hoc ipso tempore prodiit inter *Dominici Vandelli Dissertationes tres prima de Aponi Thermis*, sed cujus copia mihi nondum facta erat, cum hæc mittenda essent *Lipsiam*. Itaque non habeo dicere, utrum in ea aliquid sit juvando h. e. emendando explicandove, vel huic carmini aptum, vel formulæ *Cassiodorianæ*. Et viderur hodiernam potius conditionem, quam historiam veterem respexisse vir doctus, certe quantum intelligi potest ex relatione *Lipsica 1758 n. 71 p. 634 sq.*

1 *Antenora Trojæ* exulem *Pavii conditorem celebratum*, notum ex *Liv.* 1, 1. *Porrigere* est extendere, producere, longiorem reddere, ut *Hor. Car.* 3, 16. 40 ubi pulchra antithesis *Contracto cupidine, porrigam, augebo, vestigalia*.

2 *Fata noxia*, morbos pestilentes urbis, mortemque adeo, pellic hic fons vicinis aquis suis.

4 *Honos*, quem *Phæbo afflati* poëtæ habere tibi volunt, *dictat tibi*, h. e. honori tuo, carmina. Respicit autem ad morem illum in templorum parietibus, (ut in æde *Aesculapii*, in sacello *Priapi*) in basibus signorum, scribendi carmina, cujus generis magnam vim debemus *Pausaniæ*, & his, qui illam *Græcorum epigrammatum ἀπολογία* s. florilegium collegerunt: talia in *Memnonis* erure scripta dedit nuper *Rich. Pocockius*: talia in sacello & Palatio *Aponi* posita, *Claudianus* indicat. Sed cum hoc non soli poëtæ faciant, sed pro suo captu etiam alii: non ausim damnare lectionem ceterorum, *plebejus*. Cum hoc faciat vulgus: quid nos poëtæ?

T t

- 5 Et sit nulla manus, cujus non pollice ductæ
 Testentur memores prospera vota notæ;
 Nonne reus Musis pariter Nymphisque tenebor,
 Si tacitus soli prætereare mihi?
 Indictum neque enim fas est tacitumque relinqui
 10 Hunc qui tot populis pervolat ora locum.
 Alto colle minor, planis erectior arvis,
 Conspicuo clivus molliter orbe tumet.
 Ardentis secundus aquæ, quacumque cavernas
 Perforat, offenso truditur igne, latex.
 15 Spirat putre solum, conclusaque subter anhelò
 Pumice rimosas perforat unda vias.

Humida

6 veteres MS. 7 videbor MSS. 9 ludibrium quid enim fas est
 a vate relinqui Ald. & multi MSS. Hinc lud. sit enim nec fas a v. r.
 conj. Heins. 10 provocat Clav. Raph. Barb. & convenit cum plebe-
 jus v. 4. populis provocat ore loqui Vien. Bas. Junt. provolat ore
 locum Ald. orbe MSS. 11 pro planis, parvis, vulg. planis e conj.
 Heins. quam firmant MSS. patulis conj. Heins. 12 clinis MSS.
 14 proferat Vien. 16 limosas Heins. 1. Pro perforat, perfurit, vel
 perluit conj. Heins. limosas personat conj. Crusius l. c.

6 Memores nota, metonymicos,
 quæ memoriam servant, ut me-
 mores fastos Hor. Car. 3, 17. 4. Vota
 prospera, quæ rata habuit Deus.

10 Populum accipio ampla signi-
 ficatione: ut populum omnem
 Romanum, certe Italicum com-
 prehendat. Alioqui enim populos
 hic expectaremus plures.

13 Secundus improprie, & meta-
 phora quadam dicitur: quasi pa-
 riat aquam ille clivus.

14 Offensus est etiam ex ipsa
 actionis reciproce natura, & usu
 linguæ, qui offendit vel impulit.
 Aqua protruditur ab igne, qui
 ad illam offendit. Potest hoc fa-
 cilius intelligi ab his, qui non
 ignorant, ope ignis subitus conclusi
 extolli, & exhauriri aquam de
 metalli fodinis.

15 Pumice solum esse terram solu-
 tam, poris multis perviam, trans-

mittentem molles radículas, ex
 rusticæ rei scriptoribus notum est.
 Anhelus pumex, qui spiritum trans-
 mittit per pores suos. Perferret
 vias rimosas quid sit, nemo non fa-
 cile intelligit: sed non probabile
 est, poetam, si quis alius copio-
 sum & rem variare prodigialiter
 aptum, uno interjecto versu re-
 petiturum præ paupertate idem
 verbum. Itaque multo magis
 placet, ut unda cum sono quodam,
 viam sibi per oblimatas fistulas
 aperiens vias limosas personet.
 Ερηβορυγµὸν & πορρορυγµὸν vo-
 cant Medici sonum intestinorum
 a communis liquidis ortum. Talis
 sonus est cum lorum pedibus, aut
 manibus conspersio farinacea, sub-
 igitur. Limosæ cujusdam natu-
 ræ ex venis quibusdam horum
 fontium prodeuntis neptionem
 quoque Vandellus facit.

Humida flammæ regno Vulcania, terræ

Ubera sulfureæ fervida regna plagæ.

Quis sterilem non credat humum? fumantia vernant

20 Pascua: luxuriat gramine cocta fœlex.

Et cum sic rigidæ cautes fervore liquecant,

Contemptis audax ignibus herba viret.

Præterea grandes effossæ marmore sulci

Saucia longinquo limite saxa secant.

25 Herculei (sic fama refert) monstratur aratri

Semita, vel casus vomeris egit opus.

In medio pelagi late flagrantis imago,

Cærulæ immenso panditur ore lacus,

Ingenti fusus spatio: sed major in altum

30 Intrat, & arcane rupis inane subit:

Densus nube sua, tactuque immitis, & haustu,

Sed vitreis idem lucidus usque vadis.

Consuluit naturæ sibi, ne mersa lateret,

T t 2

Admisitque

18 tubera Cuj. 21 rigido vulg. liquido Vien. marg. 22 contemptis Vien. Ald. Bas. Sed contemptis etiam Cuj. 23 effossi al. 24 continuo vel contiguo conj. Heinsf. 26 nec vel ni, vel seu casus conj. Heinsf. Pro calus, Cacus conj. Barth. male judice Heinsf. 27 stagnantis conj. Heinsf. sed ipsius judicio non necessaria. 30 arcantæ conj. Heinsf. ut 28, 518. 31 mersus MSS. 33 tota MSS. & placet Barthio. ne tota niteret Bas. Sed mersa in marg. & lateret Cuj.

17 Hic etiam gratiam captat ex antithetis, quæ sic ordinanda videntur, Regio Vulcania flammæ eadem est humida: regna fervida plagæ sulfureæ eadem sunt terræ ubera.

20 Plin. 2, 103 Patavinorum fontibus calidis herba virentes innascuntur. Conservæ species quasdam hodie in ferventibus aquis nasci, Tremellam item & marinas quasdam plantas ex Vandello refertur l. c. p. 635: etiam animalia quædam, inreskina aquatica, scarabæos amphibios, vermes cuculicæ & alia.

23 De his sulcis nihil est apud Cassiodorium. Longinquum hic pro simplici longum dici apparet.

28 Immensum de profunditate accipiendum. Cassiodorus ita: Cæruleum fontem vidimus in formam delii concavis biatibus astuantem, & fornaces anhelantium aquarum — quæ licet more calida nebulosus vapores exhalent, tamen jucundam perspicuitatem aspectibus humanis aperiant, ut quivis hominum illam gratiam desideret contingere, etiam cum non ignoscet ardere.

- Admisitque oculos, quo vetat ire calor.
 35 Turbidus impulsu venti cum spargitur aër,
 Glaucaque fumiferæ terga serenat aquæ;
 Tunc omnes liquidi vallem mirabere fundi:
 Tunc veteres hastæ regia dona micant:
 Quas inter, nigræ tenebris obscurus arenæ,
 40 Discolor abruptum flumen hiatus agit.
 Apparent infra latebræ, quas gurgēs opacis
 Implet, & abstrusus ducit in antra sinus.
 Tunc montis secreta patent; qui flexus in arcum
 Aequora pendenti margine summa ligat.

Viva

35 Zephyri cum tergitur conj. Heins.

36 claraque MSS. Conj.

38 pro hastæ, tali conj. Heins. V. N.

39 tenebris Ald. MSS.

41 intra al.

35 *Turbidus* a vapore illo ferventis aquæ aër cum venti impulsu dispergitur &c. *Glaucus* color nebulæ sulfureæ.

38 *Quæ sunt illæ hastæ veteres, dona regia*, non docet, h. e. de illis tacet, & nihil nisi jucundam perspicuitatem laudat, Cassiodorius. Videntur homines quidam beati, qui vidissent illud naturæ spectaculum, vel salutem inde retulissent, relinquere voluisse sui memoriam, hastis in fundum jactis, forte cum titulo, quæ memoriam illorum servarent; forte etiam signarent terminos illius discoloris fluminis per aquam pellucidam euntis: sive ab alveo tantum vel fusco coloreretur, sive ipsa aliter colorata reliquæ pellucidæ non admisceatur, cujus generis miracula passim videntur. Enarrat plura Plin. 2, 103. Pellucidæ autem valde fuisse fontis aquas, apparet ex Suetonio. Tiber. c. 15 ubi de aureis talis quos Tiberius ex oraculo in Aponi fontem jecerat, *Hodieque*, inquit, *sub aqua visuntur ii tali*. Est in vicinia Gottin- gæ fons sub ipsam e suo lacu egress-

sum molam plurimum sctorum agens, cujus aqua lucidissima perspicuitatis oculos ad fundum usque multis cubitis a superficie remotum transmittit.

39 Modo monebam, videri hastas ad hoc depressas, ut signarent terminos *obscuri* illius a *tenebris nigræ arenæ hiatus*.

41 Cogitare oportet specum vitis cavis & velut labyrinthis constantem, superne tamen arcuatis velut furnicibus rectam.

43 Illud *tunc* reducit lectorem ad illam conditionem v. 35 memoratam.

44 Circa hunc fontem, quæ apertus est & patet, mons in arcum flexus jungit summam planitiem suam margine subtus cavo (hoc enim est *pendens, pensile, suspensum*) qui margo tanquam *sterna* & *stirps* virentibusque cespitibus contexta, circumdat, *coronas*, & constringit vapores exhalantes. Ille margo (subjectis faxis pumiceis fornicatus) est terra quæ exili cortice natæ propter elasticam mobilitatem dici potest &c.

- 45 Viva coronatos adstringit scena vapores,
 Et levis exili cortice terra natat,
 Calcantumque oneri numquam cessura virorum,
 Sustentat trepidum fida ruina pedem.
 Facta manu credas, sic leves circuit oras
- 50 Ambitus, & tenuis perpetuusque riget.
 Hærent stagna lacu plenas; æquantia ripas,
 Præscriptumque timent transiluisse modum:
 Quod superat, fluvius devexa rupe volutus
 Egerit, & campi dorsa recurva petit.
- 55 Devehit exceptum nativo spira meatu.

T t 3

In

45 pro scena, sæva Bas. & scena marg. 46 fornice, vel cæspite
 conj. Heins. vel ceu -- natet. 47 calcaturque Bas. Junt. nusquam
 malit Heins. 48 firma Cuj. 49 lenes al. 50 alveus -- rigat,
 vel ambitus -- ligat conj. Heins. 51 arent MSS. loco al. planas
 ripas etiam contra libros legi vult. Heins. Non audio. 52 exsiluisse
 MSS. & Raph. 53 fluvio Bas. marg. 55 spuma vulg. spina MSS.
 Ald. vicino spuma recurvo MS. sigma conj. Barth. i. e. figura
 litera C. spira conj. Heins.

45 Ad coronatos illos vapores intelligendos mirifice accommodatus est Cassiodorii locus non procul ab initio, ubi memorat fornaces anhelantium aquarum circumducto tereti labio (sic pulchre Gare. pro absurdo illo tentilatio) naturæ probabilis dispositione coronatas. Quem marginem vocat poeta, illud est teres labium Cassiodorii. Fornaces anhelantes in ferrariis magnis qui viderit, illis igneis vaporibus mente substituat æstuantis aquæ fervidam ebullitionem, & habebit imaginem Aponi, qualem Claudianus cum ista scriberet conceperat.

48 Fida ruina, jucunda antithesi. Qui incedunt per illum marginem, ruinam ob instabile & repercutiens vestigium metunt, sed illa fida est, nihil mali adferret, ruenti similis semper restituit se.

50 Ambitus, quem marginem modo vocarat, teres labium Cassiodorius, tenuis ille quidem est, exili cortice, sed tamen perpetuus, coherens, riget, rigorem, & tenorem suum servat.

51 Plena ripæ idem notant, quod alveus plenus. Vehementius etiam Cassiodorius, Ore plenissimo, in sphaera similitudine, supra terminos suos aquarum dorsa turgescunt: unde latex tanta quiete defluit, tanta quasi stabilitate decurrit, ut eum non putes decreescere, nisi quia inde aliquid rauce murmuris sentis exire.

55 Spira, fossa vel alveus varios flexus habens. Cassiodorio recurva spatia, quæ arte facta sunt longiora. Anfractus hos dum percurrit aqua, paulatim tepescit. Patulas plumbi vias esse eas, quas fistulas dicunt architecti, apparet: & utitur statim hoc nomine ipse poeta.

- In patulas plumbi labitur inde vias.
 Nullo cum strepitu, madidisque infecta favillis,
 Despumat niveum fistula cania salem.
 Multifidas dispergit opes, artemque secutus
 60 Qua jussere manus, mobile torquet iter,
 Et junctos rapido pontes subtermeat æstu,
 Afflatosque vago temperat igne tholos.
 Acrior interius, rauci cum murmure saxi,
 Spumeus eliso pellitur amne vapor.
 65 Hinc pingues repetunt fessi sudore lacunas:
 Frigora aquis longæ blanda dedere moræ.
 Salve Pæoniæ largitor nobilis undæ,
 Dardanii salve gloria magna soli:

Publica

- 56 patulos tubos *conj. Heins.* 57 nullo tum *MS.* madidis *inf. vulg.*
 60 duxere *Cuj.* 61 subtervehit *MSS.* unde subter venit *conj. Heins.*
ad Aen. 6, 132. subterluit *conj. Heins.* pro pontes, sentes *MS.* montes *MS.*
 63 acrius *vulg.* interea *MS.* 65 hinc pigras *vulg.* rigidas, nigras
conj. Heins. 66 frigore *MSS.* *Ald.* frigora aquis *MSS.*
pro blanda, damna al.

57 *Madidas favillas* puto dici tophaceam illam cinericii coloris materiem, quæ fistulis adhæret, quæ furculos etiam & plantas crusta quadam solet obducere. Hujus rei non minus, quam *salis nivei* h. e. candidi, quem *καθαγρευόν* esse prædicat, mentionem facit Vandellus laudatus.

62 *Tboli* sunt fornices. Describit cellas, in quas immissa fervens aqua, sudationes efficit. Cassiodorius, *Protinus saxo suscipiente collisa aqua inhalat primæ cellulae sudationem qualitatem.*

65 *Pingues* dicit lacunas, quarum aquis aliquod oleosum, sulfureumve admixtum. Unguntur alias post sudorem in balneis.

66 Cassiod. describit gradus imminuti caloris: *Deinde--minaci ardore deposito, suavi temperatione mollescit: mox -- cum aliqua dilatione torpuerit, multo blandius intepescit: postremo ipso quoque tepore derelicto, in piscinam Neronianam (partem s. membrum credo thermarum Neronis, de quibus Mart. 7, 33 Thermis quid melius Neronianis?) frigida tantum efficitur, quanto prius ferbuisse sentitur.*

67 *Pæonia unda*, quæ vim medicam habet, vid. ad 24, 173.

68 *Dardanium* vocari, quidquid quocunque modo Trojanum est, Virgili lectioribus notum: eodem igitur sensu *Dardanium* hic solum dicitur, ut v. 1 *urbs Antemorea.*

Publica morborum requies, commune medentum

70 Auxilium, præsens numen, inemta salus.

Seu ruptis inferna ruunt incendia ripis,

Et nostro Phlegethon devius orbe calet:

Sulfuris in venas gelidus seu decedit ampis,

Accensusque fluit, quod manifestat odor.

75 Sive pari flammæ undarum lance rependens,

Arbiter in foedus mons elementa vocat:

Ne cedant superata sibi; sed legibus æquis

Alterius vires possit utrumque pati:

Quidquid erit causæ, quocumque emitteris ortu,

80 Non sine consilio currere, certa fides.

Quis casum meritis adscribere talibus audet?

Quis negat auctores hæc statuisse Deos?

Ille pater rerum, qui sæcula dividit astris,

T t 4

Inter

69 meretur *Vien. Junt. Bas. sed medentum in marg. Medentum est ab Aldo.*

70 subsidium *MSS.* 72 latet *MSS.* 74 ruit *MSS.* 75 five pares *vulg.* parens *MSS.* pari *Conj. & ex MSS. Heins.* 79 erat vel inest *conj. Heins.* remitteris *vulg.* emitteris *Ald. & MSS.* emergitis

MS. unde emerferis conj. Heins. 80 corrui *MS.*

81 ausit -- neget *conj. Heins.*

69 Hoc elogium comprehenditur ipso nomine fontis, cum *ἄπονός* vocatur, qui immunitatem præstet & liberationem τῶν πόνων, quo nomine & dolores & morbi comprehenduntur. Ut igitur *ἄπονός* sunt quibus redimuntur *πόνων*, pænæ, mala eorum, qui hostes fuerant capti: sic *ἄπονός* fons, quo depelluntur morbi ac dolores. De his lavacris Cassiodorus, Unde non tantum deliciosa voluptas acquiritur, quantum blanda medicina confertur. Scilicet sine tormento cura, sine horrore remedia, sanitas impunita, balnea contra diversos dolores corporis attributa. Quod inemta salus a poeta vocatur, ad inemtas dapes respicit Hor.

Epod. 2. 48. quas hortus domino præstat.

76 Mons ille sive collis, unde oritur Aponus, tanquam arbiter, elementa alios inter se pugnancia in concordiam ac fedus vocat. Nempe ad Heracliticam illam *ἐναντιοτροπήν* respicit, Ide qua dictum ad 17, 72. Cassiod. Merito dicunt Philosophi, elementa sibi mutuis complexibus illigari & mirabili conjungi federatione, quæ inter se contraria intelligantur varietate pugnare &c.

81 Hypallage & solitæ constructionis immutatio, sed verum tamen dicit. Nam, idem est, sive causam adscribas tribuasve effectui, sive contra effectum causæ.

- Inter prima poli te quoque sacra dedit,
 85 Et fragilem nostri miseratis corporis usum
 Telluri medicas fundere iussit aquas,
 Parcarumque colos exoratura severas
 Flumina laxatis emicuere fugis.
 Felices, proprium qui te meruere, coloni,
 90 Fas quibus est Aponon juris habere sui.
 Non illis terrena lues, corrupta nec Austri
 Flamina, nec sævo Sirius igne nocet.
 Sed quamvis Lachetis letali flamine damnet,
 Inde sibi fati prosperiora petunt.
 95 Quod si forte malus membris exuberat humor,
 Languida vel nimio viscera felle virent,
 Non venas referant, nec vulnere vulnera sanant,
 Pocula nec tristi gramine mista bibunt:
 Amissum lymphis reparant impune vigorem,
 100 Pacaturque ægro luxuriante dolor.

84 te q. f. colit MSS. inde colit. p. f. dedit conj. Barth. & Heinsf.
 86 tellurem MS. 90 Aponum al. 92 lævo MSS. 94 fata
 editi omnes & MSS. pene omnes: nec repugnant versus. fati MS. &
 Heinsf. undæ it. inde fata sibi MS. unde undis f. sibi conj. Heinsf. fati
 ex MSS. defendit. Barth. 96 rubent vulg. virent ex MSS. & exemplis
 Heinsf. 97 rescant MSS. Vien. marg. & Bas. marg.
 99 nymphis MSS.

84 *Sacra poli*, et *Dea*, celestia
 Dei opera.

93 Recedit a vulgari fabula,
 qua Lachetis colum tenet, Clotho
 producit filum, quod abscindit
 Atropos: & facit mortem positi-
 vum quiddam, ut loquuntur Phi-
 losophi, non meram vitæ abrup-
 tionem. *Lachetis* generale Sortis
 nomen est, cui mors non minus
 quam vita subiecta est.

97 Duo illa remedia vellicat,
 in quibus semper non sine ægrorum

hinc periculo hinc salute pugnarunt
 medici: alteris morbos omnes per
 venarum vulnera & alvi portam
 ejicere conantibus, clamantibus
 alteris, per eas vias ipsam vitam
 & salutis fundamenta everri.
Triste gramen pulchre signat ama-
 ras omnes & radices & herbas,
 quibus alvus ducitur.

100 Adeo *pacatur dolor* (nōnos)
 ut luxuriari etiam, qui paullo
 ante æger erat, postliminio in-
 cipiat.

L

VII DE PIIS FRATRIBUS ET EORUM STATUIS
QUAE SUNT APUD CATINAM

Aspice sudantes venerando pondere fratres,
Divino meritos semper honore coli.

Iusta quibus rapidæ cessit reverentia flammæ,
Et mirata vagas repulit Aetna faces.

T t 5

Complexi

* de Siculis fratribus *Claver.* 3 iustra *Junt. Basf. rabidæ Cuj.*
4 rettulit *conj. Heinsf. & sic Cuj. expulit Cuj.*

* Nobilis & antiqua narratio, *μυθωδὲς* illa quidem jam visa Lycurgo in Leocr. c. 23: sed asseverare eadem relata in Aristotelis ut putatur de mundo aureo libello c. 6, ubi post mentionem incendii Aetnæi, *Ἐνθα καὶ τῷ τῶν εὐσεβῶν γένος ἐξόχως ἐτίμησε τὸ δαίμονιον, περικαταληφθέντων ὑπὸ τῷ θεύματος, διὰ τὸ βασάζειν γίγοντας ἐπὶ τῶν ὤμων, γοναῖς, καὶ σάξεν. πλησίον γὰρ αὐτῶν γεινόμενος ὁ τῷ πυρὸς ποταμὸς ἐσχίσθη παρέρχεσθαι τὸ μὲν ἔνθα, τὸ δ' ἔνθα, καὶ ἐτήρησεν ἀβλαβῆς ἅμα τοῖς γονεῦσιν τὸς νεογόνους.* Insigni honore affecti Piorum familiam Deus, ab ipso flumine ignis deprehensorum, quod senes humeris parentes servandi causa sustulissent. Cum enim jam prope illos esse torrens ignis, diffusus hinc inde se averrit, & (tanquam in insula) servavit illæfos una cum parentibus adolescentes. Non oblitus est hac historia suum de Aetna carmen exornare Severus a v. 621. Habent etiam, ut de aliis taceam, Strabo 6 p. 185 extr. ubi *Ἀμφύνομον & Ἀναπῶν* illos nominat. De varietate circa patriam & nomina vid. Sal-

mas. ad Soli. p. 78, a, & VV. DD. ad Valer. Max. 5, 4 extr. 4. Pausanias Phoc. s. 10, 28 historiam habet ut Lycurgus sine nominibus. Urbem Catinam, Gr. *κατάνην*, ita signat Sil. 14, 197. Et Catane *generasse pios celeberrima fratres.* Auso. de Urbib. 11 p. 249. Toll. *Ambustorum fratrum pietate celebrem* vocat. Memoria rei tam insignis servata in multis Catinensium numis, quos collectos videre licet in Gessneriano opere Tab. 30. Noster hoc sibi in primis sumsit, ut vel pictam in tabula, hanc historiam vel expressam statuis pulchra ecphrasi illustraret, vel pietorem-statuariumve dum instruere videtur. poetam se probet, & illud Horatianum exemplo firmer, *ut pictura poësis erit.* Igitur coram se fingit contemplari statuas, & ostendere aliis. Huc pertinet primum statim verbum carminis, *Aspice &c.*

4 Laudatissima *Métaphore* bonis iudiciis, quæ sensum & mentem inanimatorum tribuunt, ut hic *mirata Aetna pulchrum adeo & primum spectaculum.*

- 5 Complexi manibus fultos cervice parentes,
 Attollunt vultus, accelerantque gradus.
 Grandævi gemina sublimes prole feruntur,
 Et cara natos implicuere mora.
 Nonne vides, ut sæva senex incendia monstret?
 10 Ut trepido genitrix invocet ore Deos?
 Erexit formido comam, perque omne metallum
 Fusus in attonito palluit ære tremor.
 In juvenum membris animosus cernitur horror,
 Atque oneri metuens, impavidusque sui.
 15 Rejēctæ vento chlamydes. dextram exserit ille,
 Contentus læva sustinuisse patrem.
 Ast illi duplices in nodum colligit ulnas
 Cautior in sexu debiliore labor.
 Hoc quoque præteriens oculis ne forte relinquant,
 Artificis

6 attollant -- accelerent *Junt. Bas. al. etiam Barth. & Heins. 1. Sed attollunt --- accelerant jam Vien. Ald. ut tollant conj. Heins.*
 8 clara *Bas. Junt. quod corruptum ex chara. 11 arrexerit conj. Heins.*
 12 ore color *vulg. Sed ære tremor Vien. marg. Ald. & MSS. timor Bas. marg. 15 erigit vulg. egerit Vien. marg. MSS. ap. Heins. unde ille exserit, quod firmat MS.*

5 *Fultus* dicitur aliquis ea re, in qua sedet ut in throno. Sic 10, 152 *Hoc navigat ostro Fulta Venus*: & 24, 149 *Solio fultus eburno*.

7 *Sublimis*, qui pedibus terram non attingere potest, ut in comædiis, qui *sublimes* rapiuntur vel arripiuntur.

11 Nunquam pulchrior, nunquam magis poeta Claudianus est, quam in picturis. Timor totum corpus timentis pervadit: hic *fusus* est ab artifice per totum metallum.

13 *Horroris* indicia sunt etiam in juvenum vultibus & gestu, sed ejus, qui animum non dejiciat, sed una cum pilis erigat, ut gallinaciorum collo plumas, in

canibus & apris setas, tanquam tela ad repugnandum videmus erigi: unde etiam *horre acies* dicuntur a sublatiis armis.

15 *Rejēctæ vento chlamydes* juvenum mihi non placent. Adverso vento, vel summa certe celeritate currentibus ut ipsi ventum sibi adversum nixu suo videantur facere, potest hoc evenire, sed non potest in his, qui currere propter onus non possunt, quos flammæ, quæ semper flatur & ventum habet, a tergo persequitur. Deinde impositi humeris, hærentes tergo vetuli parentes volare chlamydas & ludibria ventis esse non patiuntur.

- 20 Artificis tacitæ quod meruere manus.
 Nam confanguineos eadem cum forma figuret,
 Hic propior matri fit tamen, ille patri.
 Dissimiles animos solertia temperat artis:
 Alter in alterius redditur ore parens.
- 25 Et nova germanis paribus discrimina præbens,
 Divisit vultus cum pietate faber.
 O bene naturæ memores, documenta supernæ
 Justitiæ, juvenum numina, vota senum:
 Qui spretis opibus medios properastis in ignes
- 30 Nil præter sanctam tollere canitiem.
 Haud equidem immerito tanta virtute repressas
 Enceladi fauces obriguiffe reor.
 Ipse redundantem frenavit Mulciber Aetnam,
 Læderet exempli ne monumenta pii.
- 35 Senferunt elementa fidem. Pater affuit æther,
 Terraque maternum sedula juvit onus.

Quod

20 annos *vulg.* animos etiam *Bas. marg. MSS.* 25 quærens *MSS.*

27 superbæ *Vien. marg.* 28 lumina *conj. Heins. qui sic dedit ed. 1.*

Sed bene est, quod numina reducta sunt ed. 2. nota Vien. sed vota marg.

29 medio in igne *MS. quod probat Barth.*

20 *Manus artificis*, libet hoc non sit adscriptum, *tacitæ* tamen *meruerunt*, ne hoc, quod statim dicam, oculis præteriens relinquant non consideratum.

21 *Confanguineos*, *omnibus* esse fratres, vel ille *Aen. 6, 278* *Confanguineus leti sapor* nos admonere potest.

23 *Dissimiles annos* etiam probabile est. Similes possunt esse, & tamen altera senilis facies, altera juvenilis.

26 *Faber pietatem* unicuique fratrum suam, i. gestum pietatis exferendæ, sed vultum etiam cuique suum tribuit, hoc est *divisit*.

28 *Juvenum numina* sunt Pii fratres, quatenus imitari illos debent juvenes. Optimus numinis cultus est illius imitatio. Iidem sunt *vota senum*. Quis enim senex non optet tales esse, tales se præstare suos filios.

32 *Enceladus* Aetna injecto gravatus, cum graviter anhelat, ignes ejicit. Hujus furor obstupescit ad conspectum tantæ pietatis &c.

35 *Elementa*, corpora naturalia, sensu fidei filiorum & pietatis in parentes tacta sunt. Itaque ær, ventus, *Pater æther adfuit* portanti patrem; matre oneratum *Terra* mater adjuvit.

- Quod si notus amor provexit in astra Laconas,
 Aeneam Phrygio raptus ab igne pater;
 Si vetus Argolicos illustrat gloria fratres,
 40 Qui sua materno colla dedere jugo:
 Cur non Amphinomo, cur non tibi, fortis Anapi,
 Aeternum Siculus templa dicavit honos?
 Plura licet summæ dederit Trinacria laudi,
 Noverit hoc majus se genuisse nihil:
 45 Nec doleat damnis, quæ devius intulit ardor:
 Nec gemat exustas igne furente domos.
 Non potuit pietas flamma cessante probari.
 Emtum est ingenti clade perenne decus.

- 41 Onūpi *Vien. Junt. Bas. Anaphi Vien. marg. Gryph. Vid. quæ*
laudamus ad lemma. 42 dicabit, dicarit
Cuj. & conj. Heinsf.

37 Fratrem suum Castora, natura mortalem, Tyndari conceptum semine, alterna morte redemit Pollux, cujus Jupiter pater erat. Vid. ad Virg. Aen. 6, 121. Aeneam quis non pictum vidit in fronte Aeneidos ex 2, 721?

39 Biton & Cleobis ab Herodoto celebrati 1, 31 ex ore Solonis. Sed nos utemur Ciceronis verbis Tus. 1, 47 *Argie sacerdotis Cleobis & Biton filii pradicantur -- Cum illam ad solenne & statum sacrificium curru vehi ius esset, satis longe ab oppido ad finem, morarenturque iumenta, tunc juvenes -- veste posita corpora oleo perunxerunt, ad iugum accesserunt -- Sacerdos precata a Dea (Junone, puto) esse dicitur, ut illis premium daret pro pietate, quod maximum homini dari possit a Deo: post epulatos cum matre*

adolescentes somno se dedisse, nam inventos esse mortuos.

43 Multos cives suos templis & statuis honoravit Sicilia, ut illos conditores suos Agraganta, Gelan, ut Damonem & Pinthian, ut Archinedem &c.

45 Splendidæ sunt tales magnarum calamitatum velut excusationes, & similes illis *Φιλοσοφίαι*, quibus uruntur in Theodicaea docti homines, imino illi veteris ecclesie dicto, quod relatum etiam in Sequenti Natalis Dominici, in aurora ad missam secundam canenda, O culpa nimium beata, quæ redempta est natura. Sed difficile est hoc persuadere hominibus eo tempore, quo maxime opus est. Muluissent Catinenses pietatem civium suorum in calamitate privata eminere.

EPIGRAMMATA

LI

DE MULABUS GALLICIS

Adspice morigeras Rhodani torrentis alumnas
 Imperio nexas, imperioque vagas,
 Diffona quam varios flectant ad murmura cursus,
 Et certas adeant voce regente vias:
 5 Quamvis quæque sibi nullis discurrat habenis,
 Et pateant auro libera colla jūgo;
 Ceu constricta tamen servit, patiensque laborum
 Barbaricos docili concipit aure sonos.
 Absentis longinqua valent præcepta magistri,
 10 Frenorumque vicem lingua virilis agit.

Hæc

Viennensis non habet. 3 munera, mœnia, numina MSS. eutrus
conj. Heins. 5 longis *Heins. ex MSS. & Cuj.* 7 pro servit,
serum MS. hinc frenis conj. Heins. luporum pro lupatorum conj.
Heins. 9 absentis doctique MS. 10 vices *vulg.*

1 Quum hic Barthius ad suam
 experientiam, & visa q se ad Rho-
 dani ripas mularum agmina, quasi
 certabundus cum poeta, provocet;
 possumne ego tacere magnam vim
 mularum, majorem partem splen-
 dide ornatarum, quippe Gallico-
 rum Ducum suppellectilem gestan-
 tium, quas per duo hosce annos
 de fenestra mea, tintinnabulis,
 quæ suspensæ habent, excitatus,
 vidi? *Rhodanum torrentem* quasi
 proprio epitheto appellat, cujus
 ubique memoretur celeritas.

2 Imperiū & voce sola perficit
 mulio, ut veniant, ad jugum &
 plaustrum accedant, vel ut
 discedant.

6 Patent colla, quia nulla eorum
 pars jūgo tegitur.

10 Auris itaque mulabus his
 pro ore frenato est, vel frenum in
 aure est, ut possis convertere illud
 Horatianum Epist. 1, 15. 13 Sed
equi frenato est auris in ore.

Hæc procul angustat sparsas, spargitque coactas,

Hæc sistit rapidas; hæc properare facit.

Læva jubet? lævo deducunt limite gressum.

Mutavit strepitum? dexteriora petunt.

15 Nec vinclis famulæ, nec libertate feroces,

Exutæ laqueis, sub ditione tamen.

Consensuque pares, & fulvis pellibus hirtæ

Effeda, concordēs multifonora trahunt.

Miraris, si voce feras pacaverit Orpheus,

20 Cum pronas pecudes Gallica verba regant?

12 hæc properat resides *volebat Barth.* 13 ordine curram *Junt.*

Baf. Plant. limite cursum Ald. & MS. limite gressum Baf. marg.

Raph. Claver. Heimf.

11 *Angustare* est in angustius spatium cogere, ut Stat. Theb. 12, 666 *Theſeus* agmina angustat, cogit.

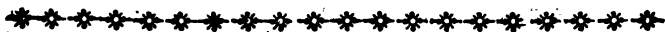
ferri, quæ effedis junctæ essent. Hæ quoque frenis, ut videmus, caruerunt.

13 *Læva jubet* intelligamus *petere*: ut hodie non modo in regendis animalibus, sed in militariibus etiam imperiis, una verbo, & monosyllabos si fieri possit, jubent vel verant.

19 *Fera*, quam diu fera sunt, bella cum iis gerimus: *pacantur* cum mansueſcunt. Sic eas pacavit Orpheus.

17 An *fulvis* leonum *pellibus* tegebantur mulæ? Sic puto, illæ præ-

20 *Pronas* in terram, ut in illo *Pronaque cum spectent animalia terram* Ovid. Met. 1, 84.

LII

II DE SENE VERONENSI QUI SUBUR
BIUM NUNQUAM EGRES
SUS EST

Felix, qui patriis ævum transegit in agris,
Ipsa domus puerum quem videt, ipsa senem:
Qui baculo nitens, in qua reptavit arena,
Unius numeret, sæcula longa casæ.

5 Illum non vario traxit fortuna tumultu,
Nec bibit ignotas mobilis hospes aquas.
Non freta mercator tremuit, non classica miles:
Non rauci lites pertulit ille fori.

Indocilis rerum, vicinæ nescius urbis

10 Adspectu fruitur liberiore poli.

Frugibus alternis, non Consule, computat annum:

Autumnum

De Senatore Veron. *quidam MSS.* 1 propriis *vulg.* Sed patriis
jam Basf. marg. auctores alios congetit Heinsf. 2 quem vidit puerum
quem domus una senem *Cnj.* 4 unius & *MS.* hinc enumerat
conj. Heinsf. 7 nec -- nec *Cnj.* timuit *al.*

2 Ipsa repetitum respondet Græ-
co *ἡ αὐτὴν*, eadem.

3 Rulchre opponit vel compo-
nit potius imbecillitatem senis ba-
culo nitentis, infantie reptanti
velut quatuor pedibus, cum re-
spectu ad illud Sphingis ænigma
de animali quadrupede, bipede,
tripede.

4 Ponit *trium seculorum senem*,
trium ætatum, ut est v. 20, nona-
genario propinquum; sæculum
enim xxx vel xxxiii anni. Hic
numerat totidem sæcula commo-
rationis in eadem casæ.

6 Periphrasis translatae habita-
tionis, ut in illo Virg. Ecl. 1, 63
*Aut Ararim Pastus bibet, aut
Germania Tigrim.*

8 *Raucus* solemne causidicorum,
qui in foro audiuntur epitheton.
V. G. Mart. 4, 8 *Exercet rancos, ter-
tia causidicos.*

9 *Indocilis* non stuporem notat,
sed incuriam discendi, quid ge-
ratur.

11 Solent *alternare* quasi fruges,
& hoc anno hæc alia exube-
rare, ut possis signare hunc an-
num vini copia, alium ubertate
tritici &c.

- Autumnum pomis, ver sibi flore notat.
 Idem condit ager Soles, idemque reducit,
 Metiturque suo rusticus orbe diem.
- 15 Ingentem meminit parvo qui germine quercum,
 Aequævumque videt consenuisse nemus.
 Proxima cui nigris Verona remotior Indis,
 Benacumque putat litora rubra lacum.
 Sed tamen indomitæ vires, firmisque lacertis
- 20 Aetas robustum tertia cernit avum.
 Erret, & extremos alter scrutetur Iberos.
 Plus habet hic vitæ, plus habet ille viæ.

15 hic genitam m. p. de germine qu. Cuj. quod placet,
 aut certe parvo qui a ger. q.

13 Si sit a mare remota illius
 habitatio, non dicit Solem ma-
 ri se misisse, sed post montem
 sibi vicinum se occutasse.

14 Svo orbe, suo horizonte,
 quatenus prospectus de villa sua
 patet.

22 Ut sæpe alias, ita in hoc lo-
 co, hic ad remotius ordine Gram-
 marico respicit, ille ad proximius
 & h. l. recte. Hic meus finis,
 de quo cano; Ille alter, cujus
 modo mentionem feci obiter.

LIII

III DE APRO ET LEONE

Torvus aper, fulvusque leo coliere superbia
 Viribus: hic seta, sævior ille juba.
 Hunc Mars, hunc Cybele laudat. dominatur uterque
 Montibus. Hercules sudor uterque fuit.

1 superbi malis Barth. & ego.

2 setis ante Heinſ.

• Viderur subscriptum tabellæ in qua picta duo animalia: vel basi in qua stabant signa.

2 Erectis & horrentibus in pugnam aper setis, jubis leo, facti erant, vel finguntur.

3 Mars cur aprum sibi vindiceret, non robur modo & impetus ille in causâ est a quo commune epitheton habent *ἄγριος* sed videtur alludi ad fabellam, in apro

qui Adonidem Veneris amicum interfecit, latuisse rivalem illius Martem: aut certe in illo venatu apri a Marte Adonidem esse occisum. Vid. Tzetz. ad Lycophr. 831. Homerus *Ιλ. Δ.*, 253 de Idomeneo οὐτ' εἰσελὸς ἀλκήν.

Herculis sudor i. e. laboris s. certaminis argumentum aper Erymanthius, Nemeus s. Cleoneus leo &c. Vid. 3, 285 sq.

LIV

IV DESCRIPTIO ARMENTI FRAGMENTUM

Non tales quondam species tulit armentorum
Tellus tergemino subdita Geryoni.

Non tales, Clitumne, lavas in gurgite tauros,
Tarpejo referunt quos pia vota Jovi.

5 Non talis Tyrias sparsisse juvenicus arenas
Dicitur, optatum quando revexit onus.

Non Cretæus ager, nec amati conscia tauri
Gnoscos, nec similes paverit Ida feras.

Ipse & dispariles monstro commissus in artus,

10 Qui crimen matris prodidit ore novo,
Cres puer haud talem potuisset reddere formam,
Præstarent totum si fera membra patrem.

- 1 talis *malit* Heinsf. 2 Geryonæ *malit* Heinsf. 8 feros MSS.
quod *præferendum videtur*. 9 diffusus *vulg.* diffusus, confusus al.
commissus *etiam Cnj.* quod ex MSS. & auctoritate aliorum firmat Heinsf.
10 condidit *vulg.* prodidit *est a Claw.* 12 portassent *vulg.*

* Etiam hoc epigramma videtur, qualia in Myronis buculam exstant Græcorum & Ausonii, qualia sunt in Amphitheatro & alia multa Martialis. Non est opus putare fragmentum esse.

2 Inter Herculis labores Geryonis, tricornis illius Regis: boves abducti ex ultima Hispania per Galliam & Italiam. Vid. ad Aen. 7, 662.

3 De hoc dictum ad 28, 506.

5 Taurus Europæ Tyriæ raptor, in quo Jupiter latuit. Describit Ovid. Met. 2, 852 *Color nivis est* -

Colla toris exstant: armis palembis pendent. Cornua parva -- magis perlucida gemma -- Pacem vultus habet.

7 Ad Pasiphaës, Minois conjugis, flagitium respicit, *Quæ* (Ovid. Met. 8, 132) *torum ligno decepta adultera tantum, Diffortemque utro sætum tulit*; Minotaurum nempe *Semibovemque virum, semivirumque bovem*, ut vocat Arr. An. 2, 24.

8 *Ida* Cretæ mons, quæ insula alias quoque armentorum pulchritudine nobilis fuisse, vel ex ipsis his narrationibus intelligitur.

LV

V C O N C H A

Transferat huc liquidos fontes Helioonia Nais,
Et patulo conchæ diuitis orbe fluat.
Namque latex, doctæ qui laverit ora Serenæ,
Ultra Pegaseas numen habebit aquas.

* Hæc concha videtur aut vera, major & splendide polita fuisse, ut illa Veneri Zephyritidi donata apud Athenæum 7, 19, ubi plura de hoc genere docet Cafaubonus; aut ex auro formata, vel gemma quacunq̃ue, qua uteretur lavandæ faciei causa Serena Scilichonis uxor. Quid si hæc concha superest? Fuit certe in thesauro cum Maria Honorii conjuge, Serenæ filia, sepulto, quem refert Marliani *auroræ* fide Grut. Thef. Inscr. p. 287, 4 *Cochlea & patera ex Crystallo*. Ceterum in appa-

tu balneario matronarum fuisse
conchas, docet Juvenal. 6, 419
*Balnea nocte subit: conchas & castra
moveri Noctē jubet.*

1 *Nais*, ut *Nympha* & *Lympha*
universim fontem & aquas vi-
vas norat.

2 *Pegasea aqua*, quod Pegasi equi ungula aperta humus fundere coepit Castalian. Vid. Ovid. Met. 5, 263 *Pegasus hujus origo Fontis.*

LVI

VI DE CRYSTALLO CUI AQUA
INERAT *

Possedit glaciēs naturæ signa prioris:

Et sit parte lapis, frigora parte negat.

Sollers lusit hiems, imperfectoque rigore

Nobilior, vivis gemma tumescit aquis.

* de Crystallo lapide, in quo ingelata latebat aqua al. 4 mitis valg.
mixtis *Cleaver. Raph. vivis etiam Caj.*

* Comparari cum hoc possunt illa epigrammata, quibus animalcula electro succino inclusa celebrarunt poëtæ: qualia sunt Mart. 4. 32 & 59 it. 6, 15. Hujus omne acumen, in quo argutus esse voluit poëta, versatur in illa veterum quorundam opinione, quam ipsum nomen signat, putantium glaciæ, quæ κρύσταλλος est Græcis, consolidatam esse cognominem ob similitudinem geminam; cum primi auctores nominis solam speciem externam forte ita signaverint. Vid. Plin. 37, 6 & ibi Hard. & quos magno numero hic laudat Barthius. Neque tamen plane omnium hæc fuit sententia. Auctor carminis de Lapidibus,

quod Orpheo adscribitur, p. 198 Eschenb. vocat ἀπόρροιαν περ-
Φεγγέτος ἀμβρότι αἰγλῇ efflu-
vium lucidi divini splendoris:
& ignem sacrificalem ejus ope docet accendere: denique narrat, ex igne rapta mox refrigerari. Et medio ævo, qui hoc de aqua in Crystallum congelata negarent, fuisse dicit Marbodeus, ejusque glossator Pictorius c. 23.

4 *Tumescit*, prægnans vel grvida est, ut vult Barthius. Sed mihi magis placet Metaphoram esse, *tumescit*, superbit, ut referatur ad nomen *Nobilior*. Sic 58, 5 *Auctus honor*.

LVII

VII DE EODEM

- L**ymphæ, quæ tegitis cognato carcere lymphas,
 Et quæ nunc estis, quæque fuistis aquæ,
 Quod vos ingenium vinxit? qua frigoris arte
 Torpuit, & maduit prodigiosa filex?
 5 Quis tepor inclusus securas vindicat undas?
 Interior glacies quo liquefacta Noto?
 Gemma quibus claustris arcano mobilis æstu
 Vel concreta fuit, vel resoluta gelu?

Quæ sequuntur sex epigrammata, vulgo continuabantur. Divisit primum libris auctoribus Cluver. 1 Nymphæ & nymphas Clav. & al. Vulgatam merito reduxit Heinsf. corpore it. pectore al. carcere etiam Cuj. 3 junxit al. vinxit aliunde etiam firmat Heinsf. 5 secretas conj. Heinsf. 7 nobilis al. mobilis etiam Cuj. 8 fluit -- gelu est conj. Heinsf.

1 *Lympharum* nomen comprehendit duas res, crystallum, quæ, ex opinione vulgari quidem, aqua fuit, nunc autem in gemmam induruit, & humorem liquidum,

quem continet. Totum hic acumen est ex antithetis, *frigus, tepor; torpuit, maduit; glacies, Notus.*

LVIII

VIII DE EODEM

Solibus indomitum glacies Alpina rigorem

Sumebat nimio jam pretiosa gelu.

Nec potuit toto mentiri corpore gemmam:

Sed medio mansit proditor orbe latex.

5 Auctus honos, liquidi crescunt miracula saxi,

Et conservatae plures meruistis aquae.

4 Medio orbe, massa, globo: utilis id fieri putare, quam cry-
solebat in pilas formari crystallus. stallina pila aduersus posita Solis
Plin. 37, 6 Invenio medicos, quae radiis.
sunt utenda corporum, non aliter

LIX

IX DE EODEM

Adspice porrectam splendenti fragmine venam,

Qua trahitur limes lucidiore gelu.

Hic nullum Boream, nec brumam sentit opacus

Humor, sed varias itque reditque vias.

5 Non illum constrinxit hiems, non Sirius ardens:

Aetatis spatium non tenuavit edax.

5 axis vulg. ardens etiam Caj.

1 Fragmentum splensens est ipsa illa moles vel massa crystallina, quae fructum aut fragmentum glaciei refert: in hoc fragmine, vena porrecta est, qua lucidioris glaciei via ducitur. Vena porrecta & limes qui trahitur, eadem res est, diversis modo sub imaginibus ostensa. In crystalli frusto observatur vena quaedam lucidior.

4 Nempe ne intelligi quidem poterat, humorem liquidum inesse

in crystallo, nisi cavum aliquanto majus fuisset, in quo ille movendi, huc illuc fluendi spatium haberet.

5 Sirius axis apud Claudianum non displicet, quem hoc nomine de singulis etiam stellis uti aliis observarim. Vid. ad 34, 35.

6 Cum aëri inaccessus sit humor inclusus, nec minui abraddo, nec admiscendis alienis corrumpi poterit.

LX

x DE EODEM

Clauditur immunis convexo tegmine rivus,
 Duratisque vagus fons operitur aquis.
 Nonne vides, propriis ut spumet gemma lacunis,
 Et refluos ducant pocula viva sinus
 5 Udaque pingatur radiis obstantibus Iris,
 Secretas hiemes sollicitante die?
 Mira flex, mirusque latex, qui flumina vincit,
 Nec lapis est merito, quod fluit, & lapis est.

3 properis *vult* *Heins.* cum spumat — Ut *Barth.* 4 bina *Junt.*
Bas. Claver. Plant. vina *Vien.* nulla *Ald.* viva etiam *Caj.* 8 et
vulg. & MSS. sed lapides *al.* nec lap. *Raph. Jansf. Heinsf.* Ex
 multa alia varietate *Barthius* ita, Est lapis ex merito: quod fluit
 estne flex? *Heinsius* ita, quod flumina vinxit, Fert lapidis
 merito: quod fluit, est laticis.

1 *Tegmine* sic posuit ut 6, 3.
 Totum hoc epigramma ceteris inferius videtur, & exhaustæ venæ, ac velut machinis expressum, atque extortum. Hinc nimis eger Grammatico, contra quam optat ille, sua ut *Grammaticis* placeant & *sua Grammaticis*.

3 De *spuma* mirabor si verum sit. Magnam satis lacunam esse oportet, in qua hoc contingat. Sed suadent etiam alia, non nimis parvam fuisse crystalli molem. Quod *propriis* dicit *lacunas*, non aliud voluit, nisi fallor, poëta, quam *suas*.

4 *Pocula viva*, aqua fluens intus & movens se; *ducunt sinus* *refluos*, reciproco fluxu, instar

sinus aut æstuarii marini, prout dirigitur crystallus, fluunt refluunt.

5 Obversa Soli crystallus certo situ poterat colores reddere instar prismatis.

6 *Dies* hic Sol est, qui *solicitat*, movet, afficit, *secretas hiemes*, inclusas velut pluvias, ut colores iridos reddant. Sic *diem* posuit etiam *Luca.* 4, 154 ubi *decrevit umbra* *In medium surgente die*.

7 Hic parvus latex inclusus gemmæ *vincit flumina* admirabilitate sua. Hæc admirabilitas est in repugnantia. Nam quod fluit intus, jure vocari lapis non potest; & tamen lapis est, quod extra tangitur.

LXI

XI DE EODEM

Dum crystalla puer contingere lubrica gaudet,
 Et gelidum tenero pollice versat onus;
 Vidit perspicuo deprenfas marmore lymphas,
 Dura quibus folis parcere novit hiems:
 5 Et ficcum relegens labris fitientibus orbem
 Irrita quæfitis oscula figit aquis.

1 lurida MS. b. e. lucida. 3 Nymphas vulg. & Heinſ. 2.
 Sed lymphas bene ex MSS. Heinſ. 1.

Non melius hoc epigramma ex aqua cryſtallum fecit, non et
 præcedente. indurata. Hanc irritò coactu
 3 Puer videt inefſe cryſtallo appetit.
 aquam, quæ ſola a gelu, quod

LXII

XII DE EODEM

Marmoreum ne ſperne globum. ſpectacula tranſit
 Regia, nec rubro vilior iſte mari.
 Informis glacies, faxum rude, nulla figuræ
 Gratia: ſed raras inter habetur opes.

4 gratia ſex oves MS. Barth. unde elicit, ſexta omnes, ut ſtatim
 locum illi assignet. Merito diſplicuit Heinſio.

2 A Rubro mari i. e. ab Oceano mas & margaritas etiam noſter
 qui Perſiam & reliqua regna orien- poëta.
 tis a meridie alluit, arceſſit gem-

LXIII

LXIII

XIII ETI ΠΕΡΙ ΑΤΤΟΥ*

Χιονέη κρύσταλλος ὑπ' ἀνέρος ἀσκηθεῖσα,
 Δεῖξεν ἀκηρασίῳ παυκίῳλον εἰκόνα κόσμου,
 Οὐρανὸν ἀγκὰς ἔχοντα βαρύντυπον ἔνδοθι πόντον.

2 ἔχουσα dederat Ald. quod bene posteri mutarunt in ἔχοντα.

* Duo hæc epigrammata Græca sumta sunt primum a Raphelengio ex Anthologia 4, 18 ubi habent titulum, Κλαυδιανῷ εἰς κρύσταλλον ἐντὸς ὕδαρ ἔχουσαν. Hoc prius ita convertit Barthius: *Cryſtallus nive nata, manu fabrefacta virili, Aeternum in varia tibi monstrat imagine mundum, Cælum amplexum intus sævi fera marmora ponti.*

3 Ἀγκὰς ἔχεν est in ulnis (ἀγκάλαις) in complexu habere, Vid. VV. DD. ad Hesychium h. v. Poëta alludit ad celebratum illud a posteris dictum Euripidæ (p. 504

extr. Barnes.) ὁρᾷς τὸν ὑψὺ τόνδ' ἀπειρον αἰθέρα, καὶ γῆν περίεχοντ' ὑγραῖς ἐν αἰγάλαις. quod ita vertit vel Ennius vel Tullius de N. D. 2, 25 *Qui tenero terram circumiecit amplectitur.* vid. Davif. Ergo hoc voluit Claudianus, Hæc crytallus habet, refert, mundi imaginem, nempe cælum ut amplectitur Oceanum. Ponit per appositionem, εἰκόνα κόσμου, & οὐρανὸν κ. τ. λ. Qui ἔχουσα legébant, retulere ad κρύσταλλος, quod mihi etiam placebat: sed Stephaniana lectio dignior facilitare poëtæ nostri.

LXIV

XIV ETI ΠΕΡΙ ΑΤΤΟΥ

Εἰπ' ἔγε μοι κρύσταλλε, λίθῳ πεπυκασμένον ὕδαρ,
 Τίς πῆξεν; Βορέης. ἢ τίς ἔλυσε; Νότος.

Hoc epigramma ita convertit Barthius, *Dic, age, mi Cryſtalle, latex lapidescere jussus, Quis strin-*

xit? Boreas. Cui resoluta? Notos. Facilius mihi videretur ultimum hemisphichion, Unde soluta? Notos.

LXV

xv ΠΡΟΣ ΦΟΙΒΟΝ

Ἰλχθί μοι, Φίλε Φοῖβε, σὺ γὰρ θοὰ τόξα τιταίνων
Εβλήθης ἐπ' ἔρωτος ὑπ' ὠκυπόροισιν οἴσοις.

*α οἴσοις est in Heinsiana. Sed videtur non facilis modo, quam posui,
verum necessaria etiam emendatio.*

Potest ita converti: *Phæbe fave,
nam tu, celeris cui tenditur arcus,
Sanctius es volucris quoties ab Amore
sagitta? Ceterum hoc & duo,*

*quæ sequuntur Græca epigrammata
accepisse ab Leone Allatio se dicit
Heinsius.*

LXVI

xvi ΕΙΣ ΜΙΜΑΔΑ ΓΗΡΑΣΑΣΑΝ

Μαχλαῖς εὐκροτάλοισιν ἀνευάζεσσα χορείαις,
Δίζυγα παλλομένοισι τινάγμασι χαλκὸν ἀράσσει,

Κρείς

Hoc epigramma ex inedita Anthologia etiam pro inedito dedit Jensius cum lucubrationibus Heinsychianis p. 321 n. 47: & nuper Cl. Reiskius in Anthologia Constantini Cephale p. 132 n. 697. Post interpretationes duas Pyrrhonis prosaicam alteram, ut vocat, alteram poeticeam, & tertiam Reiskii, dabo quartam, soluta oratione, sed quantum poterō verbis Græcis adstrictam, ut ea constituenda mihi videntur. Non res inagni momenti: agitur enim de vetula lasciva, interpoli & senectutem dissimulare co-

nante: sed, qui se dedit huic generi studiorum, ei nihil videri tam parvum debet, quod non cura sua dignetur. Ita igitur interpretor: *Machlas* (lasciva) in *choris* *jucunde strepantibus*, *Geminum* *et* (duo crotala, sistrā) *vibrantibus concussionibus impellit*. *Pecten*, *suffragans* (dissimulare ac subducere oculis studens) *canam comam fato* (morti) *vicinam*, *Frastatorius* (necquidquam adhibitis) *raditi* (dentibus) *sulcat faciei splendorum* (scalpit faciem a pigmentis uguentisque splendidam) *Mentitum* *vero*

Κτείς μὲν ὑποκλέπτων πολὴν τρίχα γέτονα μοίρης,
 Ἠλεμάτοις ἀκτίσι χαράσσεται ὄμματος αὐγὴν.
 5 Ψευδόμενον δ' ἐρύθημα 'κατέγραφεν ἄχρους αἰδώς,
 Ἀγλαΐη τέψασα νόθη κακαλυμμένα μῆλα.

3 Τῆς editam adhuc. Post hunc versum inserit Cl. Reiskius hunc:
 Κτείς βάπτει, μόλιβι παῖς ἤδη δ' ἀχλύεσσα. 4 αὐγὴ Heinsf.
 αὐγὴ Jensf. αὐγὴν etiam Reisk.

vero ruborem affricat pudor coloris ex-
 peri (extinctus, qui non amplius pot-
 est erubescere) venaestate coronans
 (exornans) suppositicia (strophiiis,
 pulvillis subjectis) testas (velut
 modestiæ causa) papillas.

3 Hic versus ulcus habet, ut
 adhuc lectus est. Ad quod enim
 nomen referri potest Τῆς? Non
 spero ad μοίρης. Et si posset ali-
 quis concoquere tantam trajectionem
 & excipientem Κτείς mutari
 in Τῆς. Obiicit, puto, vetulæ
 illam peccando dissimulare velle
 canos. Jam Ciceroni objecit Ca-
 lenus apud Dio. 46, 18 πολὺς κα-
 τετευσμένος, pexos canos & eo-
 rum odorem.

4 Ηλεμάτι nomen illustratum
 præclare hodie ad Hesychium.
 Ακτίνας qui de peccinis dentibus
 dixerit, non possum jam laudare,
 nec qui radios. Sed qui nihil ad-
 mittere eorum velit, quæ sunt &
 vocantur a Criticis ἀπαξ λεγόμενα,
 ille meruo neferus studiorum aliis
 videatur. Et qui Proverbium il-
 lud Tertullianeum de Solis peccini-
 bus invenere, ii vicissim radios,
 credo, non inviderent peccini,
 quibus alias in re textoria non mi-
 nus quam peccini locum esse, no-
 vimus. Χαράσσειν etiam de tenui
 fulco, de vestigio dentium peccini-
 nis, dici posse, non est dubium,
 nec ὄμμα de toto vultu dici.
 Sed quod ita multa concurrunt,
 quæ Grammatico opus habent,
 illa forte Claudiani, sive noster est,
 sive quiscunque alius, culpa est.
 Forte intercessit mala librætorum
 sedulitas c. i. g. a.

LXVII

ΧVII ΕΙΣ ΔΟΥΛΟΝ ΤΥΠΤΗΘΕΝΤΑ
ΠΑΡ ΑΥΤΟΥ

Εδρην χαλκρόπεζον ἐπὶ προθύροις ἐλικῶνος
Ἐσῆκει θεράπων τις ὑπὲρ νώτοιο μεμρπῶς,
Οὐδ' ἔθελε μογέοντι πορῆν ἐπιβάθρον αἰοιδῶ.
Τῆνεκά μευ θώρηξεν ἰὸν πολύμητας ἀνάγκη.

* Κλαυδιανὸς εἰς — αὐτῷ, διὰ τὸ μὴ ἐπιθῆναι σελλῖον ἐν ἀκροασίᾳ Cang.
3 forte leg. ἔθελεν sed non simpliciter necessarium. αἰοιδῶς Heinsh.
αἰοιδῆς Cang. αἰοιδῶ Reisk. 4 θώρηξε νόον conj. Reisk.

Hujus epigrammatis eadem ratio, quæ præcedentis, nisi quod editum etiam olim est a Cangio in Gloss. Gr. V. Σελλῖον. Fateor autem, me, cum lemma de servo pulsato narret, de plagis in ipso epigrammate nihil invenire, nec alium exitum probabilem, ac putare a fine truncatum esse. Nempe ad verbum ita interpretor: *Servus aliquis stabat in vestibulo Heliconis* (sic appellare videtur auditorium, in quo esset acroasis) *quæ*

sellam æneis pedibus correptam (in ipso forte auditorio arreptam) *in tergo habebat: nec volebat fatigato poetæ sedile illud præbere. Ejus rei causa memini telum armavit consilii dives necessitas.* Hic, inquam, nihil de plagis adhuc. Et possit finiri sine plagis fabula: & non valde astutum est pulsare servum tradere sellam, quam domino suo forte is servabat, alii recusantem.

LXVIII

XVIII IN SPHAERAM ARCHIMEDIS*

Jupiter in parvo cum cerneret æthera vitro,

Risit, & ad Superos talia dicta dedit:

Huccine mortalis progressa potentia curæ?

Jam meus in fragili luditur orbe labor.

9 Jura poli, rerumque fidem, legesque Deorum,

Ecce Syracosius transtulit arte senex.

Inclusus variis famulatur spiritus astris,

Et vivum certis motibus urget opus.

Percurrit proprium mentitus Signifer annum,

10 Et simulata novo Cynthia mense redit.

Jamque suum volvens audax industria mundum

Gaudet, & humana fidera mente regit.

Quid falso infontem tonitru Salmonæa miror?

Aemula naturæ parva reperta manus.

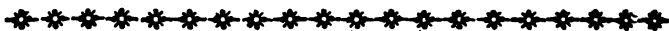
5 legemque virorum *Vien. Bas. Sc. legesque deorum Plant. marg. Clav.* 9 metitur *Vien. Bas. mentitur Vien. marg.*

* Est hæc sphaera inter nobilia Archimedis inventa, de qua passim veteres, quos laudat Fabric. ad Sext. Empir. Math. 9, 115. De eodem similibusque artificiis B. G. 3, 22. 15. Vitream quod vocant, intelligendum de capsâ sphaerica, cui inclusa esset machina quæ pulverem arceret & manus curiosas, admitteret autem oculos, & ipsa etiam pelluciditate sua ætheris aliquam haberet similitudinem. Vitream etiam intellexit Cic. Tuf. 1, 25. Nam cum Archimedes Luna, Solis, quinque errantium motus in sphaeram illigavit &c. Venuste Ovid. Fast. 6, 277 Arte Syracosia suspensus in aëre clauso Stat globus, immensi parva figura poli.

5 Jura, fidem, leges eadem figura dicit de illo quem naturæ ordinem vulgo dicimus, quæ federa noster 3, 4 ubi vid. no. Add. Lucret. 6, 906 Quo federe fiat Naturæ, de magnæta.

6 Syracosium Virgiliano exemplo ecl. 6, 1 dixit, pro Syracosio, mediæ syllabæ corripiendæ causa. Archimedem in hac urbe patria defendenda mortuum, & in suburbano loco sepultum constat ex Liv. 25, 31. Cic. Tuf. 5, 23.

7 Spiritus inclusus suadet, auctorem putasse sphaeram Archimedis ab aëre incluso, & motu aqua compresso, motam, quod genus artificiorum in *pneumatixois* s. spiritalibus Hero eodem circiter tempore publicavit. Annon potest licentia auctum sit artificium, & quousque ea ætate progressæ machinandi artes fuerint, difficilis disputatio est, ut de speculis ejusdem Archimedis, de Archytæ columba. Hæc certe debet elasticum quiddam inclusum habuisse. Et mihi facilius viderur, si parva fuit sphaera, quod hic innuitur, cogitare de solido elatere.

LXIX

xix DE POLYCASTE ET PERDICE

Quid non sævus amor flammæ numine cogat?
Sanguinis affectum mater amare timet.

Pectoræ

1 munere *vulg.* ante *Clav.* 2 affectu *solus Heinſ.* ex *conj.*
amara *Clav.*

• De his nominibus alia superesse memoria non videtur præter ea, quæ sunt apud Fulgent. Myth. 3, 2 *Perdicam* ferunt venatorem esse: qui quidem matris (quam deinde Polycastem appellat) amore correptus, dum utrinque & immodesta libido ferueret, & verecundia novi facinoris reluctaretur, consumtus, atque ad extremam tabem deductus esse dicitur. Primus etiam ferram invenit. Deinde suo more miras allegorias profert. Quod de ferra inventa dicit, confundit forte fabulas, interea firmat (si conſeras v. g. Ovidium Met. 8, 240) opinionem Munckeri, *Perdicam* hic esse, qui *Perdix* alias Græca consuetudine & Romana vocaretur, inventor ferræ, ob invidiam præcipitatus ab avunculo suo Dædalo, & muratus in ipso casu in avem cognominem. (Apollodorus 3, 14. 9) Talem *Perdicis*, sororis Dædali filium ab eo occisum refert) De hujus avis importuna libidine plurima narrant veteres. Substantia igitur ejus quam Fulgentius narrat fabulæ est, *Perdix* s. *Perdica* incesto amore matris suæ Polycastæ arsit, & contabuit. Ad hanc fabulam reulit epigramma Claudiani, vel cujuscunque est, qui lemma hoc superscripsit. Poterat certe poëta post enarratam ejusmodi fabulam, hoc velut Epi-

phonema subjicere hac sententia. Si fieri potest ut *cogyt* illa & pietas inter matrem & filium in tale flagitium exeat, corrumpi ea cogitatione ipsam pietatem merus est, cum puerulum suum in sinu habens mater, aut lacte suo nutriens, cogatur metuere ne hic aliquid Veneri amoris subſit, quod possit cum annis pueri adoleſcere. Exſtitit ætate Claudiani exemplum relaturn ab Hieronymo (Epist. ad Vital. T. 4 f. 33, AB. Froben.) magna cum asseveratione, de puero decem annorum nutricem suam impregnante. In hoc sane exemplum convenit epigramma nostrum melius, quam in ea, quæ de *Perdice* & *Polycaste* narravit ſolus, quantum observavi, Fulgentius.

1 *Numen flammæ* est vis illa naturalis amoris, quæ divinum quid habere videtur, propter quam Deos fecerunt Venerem & Cupidines.

2 *Affectus sanguinis* est ille, qui ob sanguinis conjunctionem amatur, verbo filius, Metonymia consuetissima, qua *amores*, *curæ*, *gædia*, *affectus* nostros vocamus illorum objecta, ut loquuntur Philosophi. De *affectu* magnam vim exemplorum ex hujus ætatis scriptoribus dedit Barthius: quedam habent etiam nostri thesauri.

Pectore dum niveo puerum tenet anxia nutrix,
 Illicitos ignes jam fovet ipsa parens.

5 Ultrices pharetras tandem depone Cupido.
 Consule jam Venerem, forsân & ipsa dolet.

3 pro puerum, miserum ante Claver.

3 Nutricis & parentis eadem hic persona est.

4 Ultrices pharetra, unde veniunt sagittæ in pœnam aliorum criminum immissæ. Hoc indicant Tragediæ, quæ scelera sceleribus, furoribusque divinitus immisissis puniri docent. Cf. 75. Sic

apud Nasonem Met. 10, 524 Adonis ex incesto Myrrha in patrem amore conceptus, Jam placet & Veneri, matrisque ulciscitur ignes: qui locus videtur ante oculos nostro poetæ fuisse. Ipsa Venus pœnas dat procurati incestus, dum cogitur amare natum ex illo puerum.

LXX

xx DE ZONA EQUI REGII MISSA HONORIO AUG. A SERENA

Accipe parva tuæ, Princeps venerande, sororis
 Munera, quæ manibus texuit ipsa suis.

Dumque auro phaleræ, gemmis dum frena renident,
 Hac uterum Zona cinge frementis equi.

5 Sive illum Armeniis aluerunt gramina campis;

Turbidus

* De phaleris equi regis a Serena missis Vien. de Falleris equi sunt.

1 memotandè MSS.

1 Serena, Sellichonis uxor, adoptata a patruo suo Theodosio M. sic facta est soror Honorii. Vid. Tab. Gen.

4 Minus offendet uterum, si quis meminerit cavum quoque equi Trajani uterum vocari Aen 2, 20: & dolii apud Columellam 2, 4. 5, navis apud Tac. An. 2, 6. s. uterum

esse pro ventre. Sed tamen apud hos consideratur venter ut cavum quiddam, quod alia continet. Quin manifesta Metaphora equus Trojanus v. 238 Machina fatalis feta armis vocatur: quale quid hic locum non habet. Hinc restringi velim, quæ ad 26, 260 paulo liberalius dicta sunt.

- . Turbidus Argæa seu nive lavit Halys;
 Sanguineo virides morfu vexare smaragdus,
 Et Tyrio dignum terga rubere toro.
 O quantum formæ sibi conscius erigit armos,
 10 Spargit & excussis colla superba jubis!
 Augescit brevitæ doni pietate Serenæ,
 Quæ volucres etiam fratribus ornat equos.

- 6 *turgidus conj. Heinsf.* 7 *versare ante Heinsf. vexare conjecit Gron. ex Luca. 4, 751 & firmat e MSS. Heinsf.* 8 *croco vulg.*
 10 *spargit ut cum admiratione conj. Heinsf. pulchre.*

6 *Argæi* Capadociæ montis ad radices Halyn oriri etiam Cellariana tabula ostendit. Illum Strabo 12 p. 370, 46 πάντων ὑψηλότερον vocat, καὶ ἀνέλεπτον χιόνι τὴν ἀκρότητα ἔχον κ. τ. λ. Armeniam pariter & Cappadociam Lydiamque equis abundare ex historia etiam bellorum notum est. Cf. 80, 114 & mox 73, 5.

7 Formulam *vexare* frena illustrat Oudendorp. ad Luca. 4, 751. Conf. Drakenb. ad Sil. 5, 147.

8 *Torus* hic intelligi debet ephippium quatenus effultum est fetis equinis, vel quacunque re, ad molliter sedendum apta. Conf. 10, 150 ubi Tritonis *terga*, *Panpureis mollita toris*.

11 *Brevis, brevitæ* pro parvo hujus sæculi scriptoribus familiaria. Sed jam Plin. 8, 17 *Pantheris breves in candido maculatum oribus* tribuit.

12 Non contenta ipsis vestes texere, equos etiam illorum suis ornare manibus dignatur.

LXXI

XXI DE ZONA AB EADEM MISSA
ARCADIO AUG

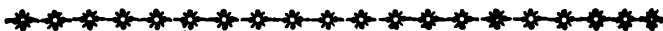
Stamine resplendens, & mira textilis arte
 Balteus alipedis regia terga liget,
 Quem decus Eoo fratri, pignusque propinqui
 Sanguinis Hesperio misit ab orbe foror.
 Hoc latus adfringi velox optaret Arion.
 Hoc proprium vellet cingere Castor equum.

*Continuant hoc epigramma precedenti Vien. & al. quod jam
 distinxerat Parm. & MSS.*

Videtur eodem tempore etiam
 Arcadio munus simile illius, quod
 Honorio dederat, misisse. Hunc
 fratrem qua ratione dicat, modo
 declaratum est ad 70, 1. Eoos
 fratrem Constantinopoli imperan-

tem, & Hesperium orbem, Occi-
 dentis imperium, quod governa-
 bat tum Stilicho, intelligi, non
 habet difficultatem. De Arione
 Adraști equo & Cyllaro Castoris
 vid. 8, 555.

LXXII

XXII DE CHLAMYDE ET FRENIS

- N**on semper clipei metuendum gentibus orbem
 Dilecto studiosa parens fabricabat Achilli:
 Lemnia nec semper supplex ardentis adibat
 Antra Dei nato galeam factura comantem:
 5 Sed placidos etiam cinctus, & mitia pacis
 Ornamenta dabat, bello quibus ille peracto
 Conspicuus Reges inter fulgebat Achivos.
 Ipsa manu chlamydes ostro texebat & auro,
 Frenaque, quæ volucrem Xanthum Baliasque decerent,
 10 Aequare quæsitis onerabat sedula gemmis.
 At tibi diversis, Princeps altissime, certant
 Obsequiis foci. Stilicho Mavortia confert,
 Munera, barbaricas strages, Rhenique triumphos.
 Regina contenta modum servare Serena,
 15 In tua sollicitas urget velamina telas.

66XV23

De chlamyde & freno omnes, cum tamen de sola veste agi apertum sit.
 4 fractura MSS. patura conj. Heins. 5 nuncia MSS. inania MS.
 binc inermia conj. Heins. 10 ornatat vulg.
 12 obsequiis. Söcer en vulg.

3 Fabricabat, ut sexcenties favore sibi vestem, edificare c. i. g. a. Thetis rogavit Vulcanum ut fabricaret: argumentum bonæ partis 12. 2 a v. 478. De galea ib. 610. Hoc de vestibus & frenis nescio an traditum sit: certe probabiliter suntum & moribus Græcorum.

9 Εἰνδός & Βάλlos nomina equorum Achillis 12. II, 149, quorum illud coloris spadicei, hoc celeritatis, vel maculosi tergoris, esse volunt Grammatici.

10 Alludit ad hoc, quod marina Dea Thetis in potestate habuit maris divitias.

12 Hoc epigramma scriptum esse debet aliquanto post duo, quæ proxime præcedunt. In illis enim soror Serena misit fratribus suis munera: hic socrus est Honorii. Nempe foci sunt Honorii per filiam Mariam. Sic ipse Virg. Aen. 2, 457. Ceterum splendida antithesis: Stilicho victoriis ac triumphis te honorat, Serena munibus textilibus.

15 Sollicitæ telæ, ut argute: in motu enim quodam sonoro ac strepero inest texendi actus.

LXXIII

LXXIII

XXIII DE FRENO PHALERIS* ET CINGULO
EQUI HONORII A SERENA MISSIS

- O** felix sonipes, cui tanti frena mereri
 Numinis, & sacris, licuit servire lupatis:
 Seu tua per campos vento juba lufit Iberos:
 Seu te Cappadocum gelida sub valle natantem
- 5 Argææ lavere nives: seu læta solebas
 Thessaliæ rapido perstringere pascua cursu:
 Accipe regales cultus, & crine superbus
 Erecto virides spumis perfunde smaragdos.
 Luxurient tumido gemmata monilia collo.
- 10 Nobilis auratos jam purpura vestiat armos.
 Et medium te Zona liget variata colorum
 Floribus, & castæ manibus sudata Serenæ,
 Persarum gentile decus. Sic quippe laborat
 Maternis studiis, nec dedignatur equestres
- 15 Moliri phalaras genero latura decorem.

~*~

6 saltu vulg.

* *Phalera* hic sunt, quæ v. 9. *monilia* vocantur, & v. 10 *purpura* quæ *armos* vestit.

2 *Namen* dici de Imperatore, & *sacros lupatos*, quibus illius equus regitur, a poeta gentili, quis indignetur, cum illa solemnitas sit ratio, qua de se ipsi loquentes inducuntur in legibus Imperatores Constantinei & Theodosiani sæculi.

3 *Juba lufit vento*, a vento agitata, eique *ludibrium* fuit, ut illa Sibyllæ folia Aen. 6, 75 *turbata volent rapidis ludibria ventis*. Ceterum hic poeta patrias nobilium equorum memorat, Iberiam s. Hispaniam, in primis partem maxime occidentalem s. Lusitaniam. De *Argæo* nivoso Cappadociæ mon-

te modo dictum ad 70, 6. *Thessali* equites Centaurorum fabulæ occasionem dedere.

10 *Auratos* intelligo *armos* equi ab ipsis phaleris purpureis auro distinctis.

12 *Sudata manibus Serenæ Zona* comparata cum similibus forinulis ad 24, 94.

13 *Persarum* lux regius infecit totum Orientem, vel totum orbem. De hoc genere vid. Brisso. de regio Persar. princ. 3, 58.

14 *Materna studia*, voluntas enixa soerus. Quæ gens hodie quoque non patris, matris, fratris appellatione in proximo affinitatis gradu, blandiendo præsertim, utitur?

X x 2

LXXIV

LXXIV

XXIV DEPRECATIO AD ALETHIUM
QUAESTOREM*

Sic non Aethiopum campos æstate pererrem;
 Nec Scythico brumam sub Jove nudus agam:
 Sic non imbriferam noctem ducentibus Hædis
 Ionio credam turgida vela mari:
 5 Sic non Tartareo Furiarum verbere pulsus
 Irati relegam carmina grammatici:

Nulla

3 imbriferis *MSS.* pro noctem, nubem *conj. Heins.* 6 lædam ex *MSS.*
Heins. relegam omnes alii.

* Ironica hæc deprecatio vel pallinodia est Horatianæ illi, qua Camidiam infamavit Epo. 17, similis. Hujus *Alethii* nomen an alias superfit, non habeo dicere. Immo nec ipsum nomen invenio: sed unum alterumque *Aletium* in Gruteriano & Muratoriano Inscriptio-num Indice. Quin in illa varietate atque incerto lemmatum ne hoc quidem satis constar, siue hoc nomen a Claudiano positum. Nec puto recte inscribi hoc epigramma *Ad Alethium*; cum nusquam illum alloquatur, sed tanquam de absente agat. Ergo inscribendam erat *In Alethium*. Quod Mallium Theodorum hic peti suspicatur Barthius, ejus rei causam idoneam equidem non video. *Quæstorem* ipse poëta nominat eum, in quem ludit, de qua dignitate pluribus locis ad Codicem Theodosianum agit Gothofredus. Summam videtur complexus Zosimus 5, 38 ὃ τὰ βασιλῆα δοῦντα ταραχμῆος ὑπαρχοῦν, qui constitutus est ut imperatoris decreta (leges & sententias) diceret. Duo

ab illo per multas verborum ambages requirit Cassiodorii stile Theodoricus Var. 20, 6 & 7 justitiam & eloquentiam.

Offensio autem quam deprecari se simulat noster hæc est, quod non bene de versibus illius judicaret. Mutatis personis eadem agitur fabula. Dum hæc scribo, publicatur mordax epigramma, in quo accusatur Purpuratus Regius aliquam diu & nuper admodum Pontificius, bellum, quo nunc perit Europa, concitasse, quod Regum *ποιναιστας*, & Rex poetarum, ipsius versiculos contempsisset.

1 Jurisjurandi formula, Ita evitare mihi contingat incommoda & molestias, ut non volui lædere Alethium.

3 Colum. 11, 2. 73 *Pridie Non. Octobris hædi oriuntur*. Hoc tempore navigare desinebant. *Nas* pluviosa eo terribilior.

6 Duo irritabilia genera in uno homine conjungit, unum poetarum

- Nulla meos traxit petulans audacia sensus,
 Liberior iusto nec mihi lingua fuit.
 Versiculos, fateor, non cauta voce notavi,
 10 Heu miser ignorans quam grave crimen erat!
 Orphæos alii lib os impune laceffunt,
 Nec tua securum te, Maro, fama vehit.
 Ipse parens vatum princeps Heliconis Homerus
 Judicis exceptit tela severa notæ.
 15 Sed non Virgilius, sed non accusat Homerus.
 Neuter enim quæstor, pauper uterque fuit.
 En moveo plausus, en pallidus omnia laudo,
 Et clarum repeto terque quaterque sophos.
 Ignoscat placidus tandem, flatusque remittat,
 20 Et tuto recitet quod libet ore: placet.

- 7 versus Cuj. 8 solito ex MSS. Heinsf. contra ipsius consilium.
 9 mente MSS. 10 Ne adulterinus sit hic versus, metuit Heinsf.
 V. N. 11 Ascræos conj. Heinsf. 16 pro pauper, pastor MS.
 17 pro en, & vulg. 19 intendat ante Claver. 20 quidquid
 ab ore pluet vel fluet MS. ap. Claver.

rum (quod ita vocat Hor. Epist.
 2, 2. 102) alterum Grammatici,
 quorum iræ passim vel ludibrio
 vel derestationi sunt. Morsus au-
 tem acerrimus est in verbo *rele-*
gam. Post gravissima mala quæ
 posuit, ultimum, crescente pau-
 latim ad summum oratione, po-
 suit *relegam* carmina irati Gram-
 matici, h. e. Alsthii. Ad hoc se
 adigi posse negat nisi *verbere Fu-*
riarum. Hæc *δοκίμους* plane pe-
 tit, si cum summo alias poeta-

rum vindice pro *relegam* ponas
ladam.

10 Indicativus modus ut hic in
 verbo erat, etiam optima ætate in-
 venit. Vid. ad 8, 267.

17 Videtur in mente habuisse
 illum derisorem Horatianum Art.
 427 *Clamabit, Pulchre! Bene! Re-*
ste! Palleſcet super his &c. Illud
sophos est adverbium, σοφῶς, illa
 acclamatio, quam sæpe ridet Mar-
 tialis, ut 1, 77 *Magnam semper*
inane sophos.

LXXV

xxv IN CURETIUM

- F**allaces vitreo stellas componere mundo,
 Et vaga Saturni sidera sæpe queri,
 Venturumque Jovem paucis promittere nummis,
 Cureti genitor noverat Uranius.
- 5 In prolem dilata ruunt perjuria patris,
 Et pœnam merito filius ore luit.
 Nam spurcos avidæ lambit meretricis hiatus,
 Consumens luxu, flagitiisque domum.
 Et quas fallacis collegit lingua parentis,
 10 Has eadem nati lingua refundit opes.

1 palantes *MS.* quod non contemserim.

9 ut quas *Clever.*

10 refundit *ulg.*

Nimis *αὐθάδης* ac liberum pro more sæculi Epigramma: sed in quo firmatur testimonio hominis non hoc agentis, quod Legati divini nos docuerunt de pœnis paternorum criminum in filios non meliores expetentibus; & de turpitudine mercede impietatis, ut ad Romanos 1, 23 sqq. it. 2 Petri 2, 13. Similia vidimus ad 69, 4. Claudianum ramen multo modestiorem Aufonio, & virginem si cum illo compareretur, jam observatum Barthio. Et ille Christianum se professus est, & Imperatorum duorum præceptor fuit.

1 Habuit ergo Cureti pater, quiscunque fuerit (nam *Uranus* fictum ab ipsa arte videtur hominis, qui *caelestia* semper creparet) spheram, quæ cælum utcunque repræsentaret. Archimedes de qua n. 68 imitatricem, qua uteretur ad exhibendam, quamcunque vellet genesin, h. e. siderum inerrantium inter se, quo tempore quis natus esset, comparisonem, e qua satis sic nati legere se posse si-

mulabant. Cogitare interdum subit, vel ad hoc ipsum permisisse videri Deum illas vanissimæ & impudentissimæ artium progressiones, quæ etiam sapientes alioquin, doctos geometriam, & bonos viros velut fascinaret, ut intelligant posterius, nullam abesse a genere nostro, nisi caveamus (& quam difficile & forte *ἀδύνατον* est cavere?) stultitiam.

3 *Venturum Jovem* intellige auxilio, salutis. Beneficum fidus Jupiter, & Saturno obnitens. Hor. Car. 2, 17. 23 *Jovis impio Tarela Saturno resurgens.* *Venturi* hunc usum videtur Homero debere, apud quem, (Od. B, 480) *ἱμῆες οὖπος* ventus secundus est qui pervenire facit navigantes quo volunt.

10 Hinc forte narum Santolio epigramma haud paullo castius, in medicum obstetricantem, *Quas bona pars hominum muliebri mergit in antro, Ex illo Clemens eruit annis apes.*

LXXVI

XXVI IN EUNDEM

Si tua, Cureti, penitus cognoscere quæris
 Sidera, patre tuo certius ipse loquar.
 Quod furis, adversi dedit inclementia Martis:
 Quod procul a Musis, debilis Arcas erat:
 5 Quod turpem pateris jam cano podice morbum,
 Femineis signis Luna, Venusque fuit.
 Attrivit Saturnus opes. hoc prorsus in uno
 Hæreo, quæ cunnum lambere causa facit.

3 cura fuit MSS. causa fuit MS.

Qui superius epigramma cognovit, hic nihil habebit difficultatis. Genesin hominis enarrat satiricam, sic tamen ut tribuat planetis singulis, quæ solent in illa disciplina, quæque singula ex Manilio Firmicoque illustrare facile esset. Sed piget ineptiarum. Itaque desungemur paucis.

4 Arcas Mercurius a patria matris Majæ, & ipsius, Cyllene, altissimo monte Arcadiæ, in quo & antiquissima ipsius commoratio fuit. V. Apollod. 3, 10. Appellatione hac utuntur Strat. Sil. 2, 7, 5. Martial. 9, 35. Juniores laudat Toll. ad Auso. Eidyll. 8, 22 p. 344. *Debilis* est & parum efficax planeta, si non sit in suo domicilio c. i. g. 2.

6 In signis femineis, nascente Curetio, fuere planetæ ejusdem sexus Venus & Luna. Loquitur ex artis præceptis. De Luna & Venere notum ubique. De signis Manil. 2, 151 *Mascula sex sunt, Diversi totidem generis, sub principe Tauro.* Nempe, ut est diserte apud Firmicum Astron. 2, 1, Masculina sunt Aries, Gemini, Leo &c. Feminina Taurus, Cancer, Virgo: ut alternis se consequantur in serie illa Zodiaci, quomodo hodie in sodalitiis elegantiorum hominum alternis sedetur, ut olim XII Deos in lectisterniis solebant jungere Romani, Jovem suæ Junoni, Veneri Martem &c. Vid. Liv. 22, 10.

LXXVII

XXVII IN JACOBUM * MAGISTRUM
EQUITUM

Per cineres Pauli, per cani limina Petri,

Ne laceres versus, dux Iacobe, meos:

Sic tua pro clipeo sustentet pectora Thomas,

Et comes ad bellum Bartholomæus eat:

5 Sic ope sanctorum non barbarus irruat Alpes:

Sic tibi det vires sancta Sufanna suas:

Sic quicumque, ferox gelidum tranaverit Istrum,

Mergatur; volucres ceu Pharaonis equi:

Sic Geticas ultrix feriat rhomphæa catervas,

10 Romanasque tegat prospera Thecla manus:

Sic

1 pro cani, sancti MSS. Conj. 3 per clypeum MS. defendat vulg.
5 pro sanctorum, junthodi MS. unde Judithæ conj. Barth. ne barb.
conj. Heins. 10 regant — tela vulg. regat vel tegat teda, theda,
tegit Tecla MSS. Romanæque gerant MS.

* Iacobi hujus an alia superfit mentio, non dixerim. Magistri Equitum dignitas illustris, & ordinarie Magistro Peditum præfertur. Vid. Gothofr. Parat. ad librum 7 C. Theod. qui est rotus de re militari p. 250. In Notitia Dignit. Imp. Occid. f. 34 statim post Præfectos Prætorio & urbis ponuntur Magistri Peditum & Equitum.

1 Ut mordeat virum, a quo versus quosdam suos reprehensos irascitur, illudit Sanctorum, quos vocat Ecclesia, cultui, per quos illum videri vult obtestari, ne velit amplius carmina sua traducere. Ille porro cultus jam tum immoderatus & superstitiosus, ne quid gravius dicam, fuisse debet, cum hoc epigramma scriberetur, quod Claudiano vindicant Barthius & Heinsius. Sed in margine Basil. adscriptum, *Hoc epigramma vix*

credo esse Claudiani. Quidquid ejus sit, propter Sanctorum & Martyrum admirationem Iacobo exprobratam abjudicari Claudiano hoc Epigramma vetat Hieronymus, qui hoc ipso tempore plus quam opus est contra Vigilantium pro illa declamavit: & scripsit ad Lætam (p. 672, B) *Innudans populus ante delubra femurta currit ad martyrum tumulos.*

6 Itaque in veneratione & cultu jam tum erat cum Juditha Susanna illa apocryphos? Laudat certe Hieronymus alteram Epist. ad Principium, alteram ad Salvinam. Sed abesse hoc distichon a MS. Vaticano, observavit Heinsius.

9 *Ultrix rhomphæa* pertinet ad illa dicta sacrarum literarum.

10 An hæc pertinet ad S. Theclæ, de qua in Martyrologio Ro.

Sic tibi det magnum moriens conviva triumphum,
 Atque tuam vincant dolia fusa sitim:
 Sic nunquam hostili maculetur sanguine dextra.
 Ne laceres versus, dux Iacobe, meos.

11 maghos triumphos *vulg.* 12 et tua perpetuo dolia vina fluant
MSS. sic tibi perp. d. v. f. *MS.* fluere cum *Accusativo*
illustrat Heinfs.

Ro. a. d. 23 Sept. Iconii in Lycania sancta Thecla virginis & martyris, quae a S. Paulo Apostolo ad fidem perducta, sub Nerone Imperatore in confessione Christi ignes & bestias devicit, & plurima ad doctrinam multorum superata certamino, Selenciam veniens, ibi requievit in pace. Eam sancti Patres summis laudibus celebrant & dignis praconiis extollunt.

11 Adhuc posuit in optandis Iacobo auxilia Sanctorum, ne

ipsum scilicet fortitudine opus sit: nunc potatori strenuo insultat: moriens enim conviva est vino depositus vel sepultus.

18 Hic praeter ceteros versus est amarissimus. Quis enim ille Dux, quis Magister militum, hoc in optabilibus habear? nisi quis forte huc trahere velit illud Horatianum Sat. 2, l. 43 ut pereat postum rubigine telum.

LXXVIII

xxviii RIMANTI TELUM IRA FACIT*

In jaculum quodcumque gerit dementia mutat.
 Omnibus armatur rabies pro cuspide ferri.
 Cuncta volant, dum dextra ferox in vulnera saevit.
 Pro telo geritur, quidquid suggererit ira.

1 ferit *MSS.* quodc. rei *conj.* *Heinsf.* cui corruptum videtur *vulgatum* gerit. 4 ingeritur *conj.* *Heinsf.* in quo illum audiam facilius.

* Est scholastica aemulatio Virgiliani hemistichii Aen. 7, 508 Quod cuique repertum Rimanti, telum ira facit. Talis etiam est n. 86.

1 Quodcumque gerit, quod forte in manu habet, v. g. instrumenti

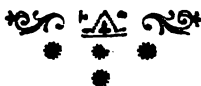
rustici, bipalium, furcam, ventilabrum; si doctus est, librum, ut illi apud Boilavium cerrantes de pulpito s. lectorio: in proverbio est, qui aureis fenestras inimici petit.

LXXIX

XXIX IN PODAGRUM

Quæ tibi cum pedibus ratio? quid carmina culpas?
 Scandere qui nescis, verficulos laceras.
 Claudicat hic versus, hæc, inquit, syllaba nutat,
 Atque nihil prorsus stare putat podager.

In Podagrum, qui carmina culpabat, non stare dicebat *MS.*
 2 quos -- inquit -- putat *MS.*

2 Hoc verbo *lacerandi* usus est cobum. Et bene convenire solet
 etiam n. 77 ext. Hinc colligit podagræ cum potatoribus.
 Barthius in eundem hic ludi Ja-

LXXX

XXX DE THEODORO ET HADRIANO

Mallius indulget somno noctesque diesque.
 Infomnis Pharius sacra, profana, rapit.
 Omnibus hoc, Italæ gentes, exposcite votis,
 Mallius ut vigilet, dormiat ut Pharius.

Vid. quæ dicta sunt ad 39. 20. occasionem dedisse illi depre-
 Hon nempe Epigramma potest cationi.

LXXXI

xxxI AD AETERNALEM

Quidquid Castalio de gurgite Phœbus anhelat,
 Quidquid fatidico mugit cortina recessu,
 Carmina sunt: sed verba negant communia Musæ.
 Carmina sola loquor. sic me meus implet Apollo.

3 ear. fert *vulg.* & verba *conj.* Heinsf. non verba ferunt *en MS. Barth.*

4 Smyrnæus impa *MS.*

1 *Castalius gurgis* idem qui & *Hippocrene* vocatur, de quo *fonte Caballino*, ut ait Persius in Prol.

qui *labra proluerunt*, poëtæ fiunt.

2 *Cortina*, tripus impositus specui Delphicæ, cui insidens Pythia spiritu illo fatidico impletur, a

quo fundit Oracula versibus constantia. Sed jam Plutarchus peculiari libello inquisivit in causas cur *ἑμμετρον ἄρσεν* versibus respondere, deliberantibus Pythia desisset.

LXXXII

xxxII AD MAXIMUM QUI MEL MISIT

Dulcia dona mihi tu mittis, Maxime, semper,
 Et quidquid mittis, mella putare decet.

LXXXIII

xxxiii DE LOCUSTA FRAGMENTUM

Horret apex capitis: medio fera lumina surgunt
 Vertice. cognatus dorso durefcit amictus.
 Armavit natura cutem, dumque rubentes
 Cuspidibus parvis multos acuere rubores.

1 surgit *MS. i. e. furrigit.* duo cornua surgunt *conj. Heinf.* 2 succrescit *conj. Heinf.* 3 dubiisque *MSS.* dubiq. *MS.* dubiisque rubentem *MSS.* 4 multis *vulg.* parum multos *MS.* pariunt multos ac vere colores *Claver.* Hinc dumque rubentis Cuspidibus pariunt multos ac vepre dolores *conj. Heinf.* Sed *Barth.* ita: dubisque rubentem Cuspidibus, variant milto victore colores.

Si quis locustam marinam s. carabum, ut a Gesnero, Aldrovando, aliisque describitur depingiturque, consideret, videbit satis convenire illi hanc descriptionem, quantum ad duo priores versus cum diuidio tertio. In reliquis facilius intelligo Heinsianam con-

jecturam, quæ illam asperitatem cutis, i. cristæ, quem cognatum i. connatum amictum dixit poeta v. 2, duno comparat aut vepri. Quod rubentem dicit, illud non simpliciter repugnare naturæ, satis nos vel recentissimæ Catesbyanæ picture docent.

LXXXIV

xxxiv DE BALNEIS QUINTIANIS

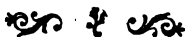
Fontibus in liquidis paullum requiesce, viator,
 Atque tuum rursus carpe refectus iter.
 Lympharum dominum nimium miraberis, hospes,
 Inter dura viæ balnea qui posuit.

LXXXV

xxxv *DESCRIPTIO PORTUS SMYRNENSIS* •

Urbs in conspectu montana cacumina velat,
 Tranquillo prætenta mari. ducentia portum
 Cornua pacatas removent Aquilonibus undas.
 Hic exarmatum terris cingentibus æquor
 Clauditur, & placidam discit servare quietem.

* *Zarinenſis* *ulg.* *Saronenſis* *conj. Barb.*

Cum hæc descriptio hodierno etiam Smyrnæ situi conveniat, eo securius Heinsiana lectio retinetur.

3 *Removent Aquilonibus*, subducunt illis undas, h. e. excludunt

Aquilones, ut defendere propria est depellere, ac tamen *defendi* dicitur urbs a qua proprie defenduntur, depelluntur hostes:

LXXXVI

xxxvi *EST IN SECESSU LONGE LOCUS* •

Est procul ingenti regio summotâ recessu,
 Insula qua resides fluctus mitescere cogit,
 In longum producta latus; fractasque per undas
 Ardua tranquillo curvantur brachia portu.

* Insulæ descriptio ante Heins. pro secessu, conspectu Heins.

1 recessu Insula, quæ ante Heins.

Est imitatio Virgiliana, vel si mavis, certamen scholasticum cum Aen. i, 159 *Est in secessu longo locus: insula portum Efficit ob-*
jectu laterum, quibus omnis ab

alto Frangitur, inque sinus scindit
sepe unda reductos. Potest hæc descriptio ceteroquin accommodari ad Syracusanum portum, quem objectu suo insula efficit.

LXXXVII

xxvii DE QUADRIGA MARMOREA

- Q**uis dedit innumeros uno de marmore vultus?
 Surgit in aurigam currus, paribusque lupatis
 Unanimes frenantur equi. Quos forma diremit,
 Materies cognata tenet, discrimine nullo.
- 5 Vir redivit in currum: ducuntur ab axe jugales:
 Ex alio se quisque facit. Quæ tanta potestas?
 Una filex tot membra ligat, ductusque per artem
 Mons patiens ferri varios mutatur in artus.

4 frenata *Palm. marg.* 5 vix *vulg.*
 6 ex alto -- jact MSS.

1 *Innumeros vultus* non puto dici de hoc tantum opere: sed univèrsim miratur auctor statuariæ artis miraculum, ex una materia, dura eadem tot figuras formantis. Has vocat *vultus*, ut Ovid. Met. 1, 2 *Unus erat toto, natura vultus in orbe.*

2 *Currus* sunt ipsi equi: hi surgunt sublati pedibus anterioribus & reclinant se versus aurigam, rotis insistentem.

3 *Quos forma diremit* non refertur ad equos; hi quantum potest sunt similes, eodemque gestu & velut motu atque actu: sed auriga, frena, equi, axis, rotæ, omnia sunt ex lapide eodem. Itaque *Vir redivit in currum*, continuus est &

continens currui, *jugales equi ducuntur* ex eadem massa ab axe. Cogita, lector, statuam dum funditur ex aere, ibi membrum unum ducitur ab altero, una continuatione. Ita hic jugalis quisque se facit, inter manus artificis fieri & enasci videtur, ex alio, proximo, cui continens est. Sed fateor hanc formulam se facit mihi nimis audacem videri, & barbarum aliquid habere hodiernarum linguarum usui simile, ubi reciproci verbis utimur pro passivis.

8 *Montem* pro saxo, parte motis, poni, apertum est.

LXXXVIII

xxxviii *FRAGMENTUM*

Sordidus ex humeris nodo dependet amictus,
Exercentur equis, & colla comantia pectunt.

LXXXIX

xxxix *DE PAUPERE AMANTE*

Paupertas me sæva domat, dirusque Cupido.
Sed toleranda fames, non tolerandus amor.

XC

xl *DE EODEM*

Esurians pauper telis incendor amoris.
Inter utrumque malum diligo pauperiem.

XCI

XLI IN SEPULCRUM SPECIOSAE

Pulcris stare diu Parcarum lege negatur.

Magna repente ruunt: summa cadunt subito.

Hic formosa jacet Veneris fortita figuram,

Egregiumque decus invidiamque tulit.

3. invidiam meruit ante Claver. cujus emendationem probavit Barth. & Heinsf. 2.

4. Antiquum pulchrarum videntur carere. Sic Scyllam mortuum invidia: quo nec hodie di- strum fecit Circa.

XCII

XLII DE BIRRO* CASTOREO

Nominis umbra manet veteris. nam dicere Birrum,

Si Castor niteat, Castoreum nequeo.

Sex emtus solidis, quid sit, jam scire potestis.

Si mihi nulla fides, credite vel pretio.

* de Birrho & Castoreo editt. vet. i veteres edd. vet. discere MSS. 2 si edd. vet. juret, viret, vitet, nitet al. nomen verba manet MS. si textura veter conj. Scal. ni Castor niteat ex MSS. Claver. Barth. Heinsf. si Castor vivet vel vivat conj. Heinsf. quod non intelligo.

Birrum esse lacernam, vestem, quæ aliis interioribus injiciatur, ostendit Salmasius, quam laudamus in Thesuro: Castoreos pilos mollissimum genus vestimenti præbuisse jam ea tempestare, qua scriptum ponitur hoc epigramma, ostendit Barthius. Videtur illius auctor ridere antiquum birrum, de quo jam omnis lanugo castorea, qua consuebat, unde nominabatur, detrita sit. Hunc negat

dici jam debere, quod olim fuerit, *birrum castoreum*. Nisi malis imitatione birrorum vere castoreorum alios de viliori lana hoc nomen accepisse, ut si quis hodierna illa viliora textilia villosa de lana vel lino (*Peluche*) velit holosericorum hexamitorum appellatione (*Sarinet, velours*) condecorare. Et hoc melius placet, quia provocatur ad pretium.

XCIII

XLIII DE HIPPOPOTAMO

Utræque fecundo nutritur bellua Nilo:
Quæque vorat morfu, quæque sub ore fremit.

Protulerat hoc epigramma Hein-
sius, in nota ad n. 83: unde in
altera editione huc relatum est.
Quid sibi velint ultima verba, in-
de intelligere mihi videtur, quod
veteres scriptores universim in-
no Quæque, hinnitum, huius belluæ
tribuunt, a quo forte magis,
quam a figura corporis, nomen
invenit. Viderur autem pulchre
exprimi hinnitus hac periphrasi:
est enim spiritus tremulus ex imo
gutturis profusus & per ora ac na-
res expulsus.

XCIV

XLIV QUAE IN MENSA DE SARDONY-
CHE LAPIDE

Mensa coloratis aquilæ sinuatur in alis,
Quam floris distinguit honos: similisque figura
Texitur: implamem mentitur gemma volatum.

Eadem huius epigrammatis ra-
tio est. Videtur describi mensa
forte argentea, quæ haberet em-
blemata ex sardonyche, aquilam,
florem, aliam avem. Quod texti
figuram dicit, intelligo ex diver-
sis gemmis tanquam musivæ ope-
re compositam, segmentatam, tes-
sellatam.

XCV

XLV CARMEN PASCHALE*

Christe potens rerum redeuntis conditor ævi,
 Vox summi sensusque Dei: quem fudit ab æta
 Mente pater, tantique dedit consortia regni.
 Impia qui nostræ domuisti crimina vitæ,
 Passus corporea mundi vestire figura,
 Affarique palam populos, hominēque fateri:
 Quem verbo inclusum Mariæ mox numine viso
 Virginei tenere sinus, innuptaque mater
 Arcano stupuit compleri viscera partu,
 Auctorem

pro ævi, orbis MSS. anni MS. 2 fuderat æta MSS. 4 im-
 pia tu al. etiam Fabric. 5 mundum vulg. dominum conj. Barb.
 7 quemque utero Vien. Junct. quem verbo Ald. Fabric. MSS. tene
 utero conj. Heins. lumine MS. angelo MSS. & Caj. ex glossa. Totus
 versus in quibusdam codd. deest. 8 timuere vulg. timuere MSS.
 temere MS. Oxon. unde tremuere conj. Heins. intremuere MS. pa-
 tuere MS. 9 obstupuit Fabr.

* Hoc carmen G. Fabricius, Damasus Episcopo sæculi IV Romano in libro antiquissimo adscriptore, edidit p. 774 & nostro Claudiano abjudicavit in Comment. p. 35 & 43: cui potius assentior, quam Claverio. Non vocatur ibi *Paschale*, sed simpliciter inscribitur de Christo. Et tamen Paschale carmen esse, indicant duo versus ultimi, qui etiam hoc docent, solemnes eo tempore in Ecclesia preces interpositas fuisse pro Imperatore. Poterat uti hoc loco Vir illustis, commilito ante hos pene quinquaginta annos meus in Jenuensi Academia, cujus nunc magnum decus est, C. G. Buderus in progr. de precibus pro Imperatore fufus, quo refellit eorum errorem, qui hunc morem demum sæculo octavo ab Hadriano Pontifice institutum tradunt.

1 Rediens ævum, nova factus, ut Gloria novi sæculi in titulis. Ut Virg. ccl. 4, 5 Magna ab integro sæclorum nascitur ordo: Jam redit & Virgo, redeunt Saturni regna.

5 Passus vestire formula cujus similes habet etiam Claudianus. Vld. 15, 265. Sustinuit te vestire corpore.

7 Sic ordino & interpreto: Sinus Mariæ Virginei, statim a Numine Gabrielis (vel ipsius Dei per Gabrielem se manifestantis) ut tenuere hunc hominem. Verbo illi Johannes intime unitum & velut inclusum. Si quis tamen utique servandum putet, ille Græcismo defendet phrasin, Virginei sinus tenuere (ob) partum.

- 10 Auctorem paritura suum. Mortalia corda
 Artificem texere poli, mundique repertor
 Pars fuit humani generis, latuitque sub uno
 Pectore, qui totum late complectitur orbem;
 Et, qui non spatiis terræ, non æquoris unda,
 25 Non capitur cælo, parvos confluit in artus.
 Quin & supplicii nomen, nexufque subisti,
 Ut nos subriperes leto, mortemque fugares
 Morte tua: mox ætherias evectus in auras,
 Purgata repetis lætum tellure parentem.
 20 Augustum foveas, festis ut sæpe diebus
 Annua sinceri celebret jejunia sacri.

10 membra MS. 11 fudere MSS. & Bas. wong. cepere MS. 12 imo
 vulg. uno Ald. 14 undis Fabric. 15 nec vulg. 16 Supplicii vulg.
 supplicium nomen, vel mortis MSS. mancipii est a Cajacia & Glaverio,
 quos sequitur Heins. 17 eriperes MSS. 19 repetens vulg. reparans
 lætum te luce, parentem Augustum Fabric. parentem Augustum
 jungunt etiam alii ante Claver. Dedi lectionem Claver. Jans. Heins.
 20 Augustos — celebrent MS. quod est forte studio accommodatum,
 ad tempus, quo duo erant Augusti.

10 Corda nominat ea plane ra-
 tione, ut Germanorum consuetudo
 sub corde gestari dicit nondum na-
 tos, V. G. 2 Maccab. 7, 27, & libe-
 ros a corde venire, & redire ad
 cor, h. e. cor matrum tangere sua
 morte. Utrum tale quid apud
 Græcos vel Latinos alias invenia-
 tur, nondum observavi. Eadem
 quidem sententia v. 12 latuitque
 sub uno Pectore

16 Mancipii nomen & nexus, Ro-
 mano quidem intellectu, subisse

dominum, nusquam legimus:
 nisi quod illa Pilati damnatione
 servum pæna factum dicere possu-
 mus. Ceterum potest Postea re-
 spexisse ad illud *μορθὴν δόλον*
λαβόν.

20 Hæ sunt preces pro Impe-
 ratore, finis & scopus totius car-
 minis, cum illud nullas alias
 preces, nullum aliud desiderium
 exprimat.

XCVI

XCVI ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΩΤΗΡΑ

- Ὡς πυρρὸς ἀνέμοιο σοφὴν ὠδὴν φιλίσσων,
 Ευφραταὶς κάσμοιο παλινδίνητον ἀνάγκην,
 Χρυσὴ θροῶρήτοιο βίε φυσίζος πηγὴ,
 Πατρὸς ἀσημάντοιο πρωτοσκόρε Φωνή,
 5 Ὃς μέγα μητρώων τοκετῶν ἐγκύματα Φόρτον,
 Καὶ γόνον αὐτοτέλετον ἀνυμφεύτων ὕμνων αἶσαν
 Στήσας, ἀσσυρίης γενεῆς ἑτερόφρονα λύσσαν,
 Ὅργια δ' εἰδάλων κενεῶν ψευδώνυμα λύσας,

Αἰθέρη;

*Hoc Christiani hominis vestras, moneta quidem Notum pertinet, nobis
 unde acceptos Grace, ut hic sunt, dedisse Heinrici: quod ita converti ad ver-
 bum posse putat. O tu qui æterni ignis sapientem fecunditatem custodis,
 Qui antequam instar gubernis volubilem mundi necessitatem, Christe, vix
 a Deo promissæ fons vivifice, Patris ineffabilis Dei vox, quæ primum
 seminavit omnia: (5) Qui valide maternorum partuum gravidum onus,
 Et fatum a seipso perfectum nuptiarum sponso caremium Constituens,
 Assyriæ contra ea generationis (Syrice Dea & Magnæ Matris Deam)
 alienati sensus furorem, Atque Orgia idolorum vanorum falso nomine*

1 Igni æterno tribuit genera-
 tionem omnium, quod ex antiqua
 philosophiâ Heraclica assumptum:
 hinc tribuit illi ὠδὴν σοφὴν, non
 dolorem profecto partus, sed ipsam,
 si quid video, generandi faculta-
 tem, gubernatam sapientia.

5 Μίγυ hoc refero ad Στήσας
 v. 7. Valide constituit, stabilivit,
 credendum generi humano com-
 mendavit partum mirabilem.

7 Assyrium & Syrium perpetuo
 fere confundi, & Syriam Deam

esse Deorum matrem, constat: &
 primis Christianæ religionis se-
 culis illud genus furiosæ supersti-
 tionis plane regnum quoddam
 obtinuisse, facile demonstrari pos-
 set. Sed versamur in Parergo:
 hoc enim carmen quia non est
 Claudiani non debemus lectoribus.
 Qui Dalenianam de Taurobolis
 dissertationem legere voluerit, ad
 vestigia de his rebus querendi
 deducetur.

Αἰθέρος ἀμφιβέβηκας ἐφ' ἐπτάζωνον ὀχῆα,
 10 Ἀγγελικαῖς πτερύγεσσιν ἐν ἀρήτοισι θαάσων.
 Ἰλαθι παγγενέταο θεῷ πρεσβήϊον ὄμμα,
 Φραρὲ βίε, σῶτερ μερόπων, αἰῶνος ἀνάσων.

celebrata dissolvens, Cæli balteum septem Zonis constantem conscen-
 disti (10) Angelicis alis ineffabilibus insidens, *subvectus*: Propitius esto,
 genitoris omnium Dei venerande Vultus, Custos vitæ, Salvator
 hominum, sæculo imperans.

9 Cælum & peculiari ratione
 Zodiacum imaginatur ut *balteum*,
 continentem, & coercentem omnia.
 Hunc *ἐπτάζωνον* vocat, ob septem
 illas Zonas, de quibus dictum ad
 24, 135. Hic illud addo: quem-
 admodum totum hoc carmen in-
 genium Nonnianum mihi videtur
 redolere, ita peculiariter hunc lo-

cum. Nonnus enim Dionys. 46,
 47 Ὀυρανὸν diserte ἐπτάζωνον ap-
 pellat, & 38, 312 ἐπὶ περιζώναις
 κυκλῶμενον.

11 Ὁμῶς poteram *oculum* red-
 dere, per quem videt & videtur
 pater. Sed credibilis mihi est,
 poni pro *προσώπῳ*: qui Christum
 videt, vultum ac faciem Dei videt.

XCVII

XLVII ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΕΣΠΟΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΝ

Ἀρτιφανὲς, πολὺς χε, παλαγγενὲς, υἱὲ νεοττῆ,
 Αἰὲν εὖν προεώντε, ὑπέρτατε, ὕστατε, χρῖστῃ
 Ἀθανάτοιο πατρός, καὶ ὁμόχρονε, κάμπαν ὁμοίε.

De hoc idem quod de præce-
 denti dicendum. Potest ita verti,
 Præfens, Civitatis tuæ custos, an-
 tiquitus nate, & idem fili parvule,

Semper qui es, ante omnia qui es,
 supreme, ultime, & Christe, im-
 mortalis patris & coæve & un-
 dique similis.

XCVIII

XLVIII LAUS CHRISTI*

- P**roles vera Dei, cunctisque antiquior annis,
 Nunc genitus, qui semper eras, lucisque repertor
 Ante tuæ, matrisque parens: quem misit ab astris
 Aequævus Genitor, verbique in semina fufum
 5 Virgineos habitare sinus, & corporis arcti
 Jussit inire vias, parvaque in sede morari,
 Quem sedes non ulla capit: qui lumine primo
 Vidisti quidquid mundo nascente crearas.
 Ipse opifex, opus ipse tui, dignatus iniquas
 10 Aetatis sentire vices, & corporis hujus
 Dissimiles perferre modos, hominemque subire,
 Ut possis monstrare Deum, ne lubricus error,
 Et decepta diu varii follertia mundi,
 Pectora tam multis sineret mortalia sæclis
 15 Auctorem nescire suum. Te conscia partus
 Mater, & attoniti pecudum sensere timores.
 Te nova sollicito lustrantes sidera visu
 In cælo videre prius, lumenque secuti,
 Invenere Magi. Tu noxia pectora solvis,
 20 Elapsasque animas in corpora functa reducis,
 Et vitam remeare jubes. Tu lege recepti

Muneris,

8 nate conj. Barth.

9 sui adhuc editum.

* Hæc carmen inter ea est, quæ
 primum Jo. Camers pro Claudianis
 edidit. Non satis ubique
 orthodoxum, certe non ad formula
 las caute loquendi attemperatum.
 Sed nos hic non θεολογούμεν.

4 Verbum hic poni de Christo,
 quatenus homo est, videtur; sed
 potest forte ita intelligi: semper,

e quibus caro fieri nascique adeo
 debuit Verbum.

16 Attoniti timores signant opi
 nionem illam veterum, quam ex
 primit antiquus hymnus, *Agnosce
 hos & asinus, quod puer erat do
 minus.*

19 Lege recepti muneri: ea con
 ditione munus Messie suscepisti.

- Muneris, ad Manes penetras, mortisque latebras:
 Immortalis adis. Nasci tibi non fuit uni
 Principium, finisque mori: sed nocte refusa,
 25 In cælum, patremque redis, rursusque perenni
 Ordine purgatis adimis contagia terris.
 Tu solus, Patrisque comes, tu Spiritus insons,
 Et toties unus, triplicique in nomine simplex.
 Quid, nisi pro cunctis, aliud? Quis credere possit,
 30 Te potuisse mori, poteris qui reddere vitam?

23 nam fuit *adhuc editum*.

24 reclusa vel retusa conj. *Heins.*

23 Tibi uni nasci non fuit principium, qui fueris ante quam nascere: neque mori finis, qui mox revixeris.

25 Non loquitur poeta hic cum orthodoxis; *in patrem redis* non est idem quod *ad patrem*. Nec satis est Criticam hic medicinam facere, mutare *in* in alteram *ad*; quid enim faciemus illis, quæ sequuntur v. 27 & 28. Aut fallor egregie, aut Sabellianismi crimen vix abstergi illis potest. Ceterum

ita intelligo v. 25 & 26. *Purgatis* jam a miseria sua *terris* rursus ordine æterno per Evangelium constituto adimis contagia, si qua de novo contrahant.

29 Quid sibi volunt, quorum spectant omnia ista miracula? Hoc, ut pro cunctis aliud esses, prout quisque patre, redemptore, Spiritu opus haberet.

30 Finis abruptior suspicionem præbuit Scaligero, nos non integrum habere hunc hymnum.

XCIX

XLIX MIRACULA CHRISTI*

Angelus alloquitur Mariam, quo præscia verbo
 Concipiat, salva virginitate, Deum.

Dant tibi Chaldæi prænuntia munera Reges,
 Myrrham homo, rex aurum, suscipe tura Deus.

Y y 4

Permutat

* Similis hic libellus Prudentiano Enchiridio s. Diptychis: sed in brevitate illa disertior, ingeniosiorque. Separanda curavi aliquantum Disticha, ut indicetur, unum quodque totum, & absolu-

tum esse. Ceterum videtur hoc fragmentum modo esse longioris opusculi, quo alia quoque miracula Domini nostri poeta professus est.

- 5 Permutat lymphas in vina liquentia Christus,
Quo primum facto se probat esse Deum.
- Quinque explent panes, pisces duo, millia quinque:
Et Deus ex parvo plus superesse jubet.
- Editus ex utero cæcus nova lumina sensit,
10 Et stupet ignotum se meruisse diem.
- Lazarus e tumulo, Christo inclamante, resurgit,
Et duræ mortis lex resoluta perit.
- Nutantem quatit unda Petrum: cui Christus in alto
Et dextra gressus firmat, & ore fidem.
- 15 Exsanguis Christi contingit femina vestem:
Stat cruor in venis: fit medicina fides.
- Iustus post multos graditur paralyticus annos,
Mirandum, lecti portitor ipse fui.

* *

C

I. IN SIRENAS*

- Dulce malum pelago Siren, volucresque puellæ,
Scyllæos inter fremitus, avidamque Charybdin,
Musica faxa fretis habitabant dulcia monstra.
Blanda pericla maris; terror quoque gratus in undis.
- 5 Delatis licet huc incumberet aura carinis,
Implescentque sinus venti de puppe ferentes,
Figebat vox una ratem: nec tendere certum
Delectabat iter reditus, odiumque juvabat:
Nec dolor ullus erat. mortem dabat ipsa voluptas.

* * *

7 cæptum conj. Heins. Nempe ortum est certum ex neglectu
diphthongi εϛ r longiusculo.

* Non est, quod hic adjiciamus
post ea, quæ habet ipse noster 36,
190. 204. 256

6 Meminerimus moris nautarum
ab ipso statim appulsu pup-
pem obvertendi pelago. Virg. 6

extr. Ancora de prore jaciunt, sunt
liore puppes. Ergo stantibus etiam
in portu navibus, intelliguntur
venti de puppe ferentes.

8 Odium ac tædium nautarum
alias est mora longior &c.

CI

Pieridum columen, cujus Parnassia magno
 Numine templa sonant, læto precor huc age, Phœbe,
 Te conjunge choro: penetralia sancta sororum,
 Et nova Castalios latices per rura petentem
 Hippocrenæum victorem insistere fontem
 Me fac. namque tuam non nunc novus advena turbam
 Ingredior, laurosque gerens, & florea fertis
 Tempora vineta tuis doctorum munera vatum.
 Testor adhuc veteres quamvis desuetus honores.
 Alcides mihi carmen erit, germana Tonantis
 Progenies, dignus credi post viscera Numen
 Semper ob immensos invicti roboris ætus.
 Nec nasci potuisse vacat. Nam lucis in ipsis,

Y y 5

Inclite,

5 Hippocreneos --- fontes² vel Hippocreneo --- fonti Me fas conj.

Hainf. 6 me: fainaque **Vien.** **Baf.** **Pal.** me fainaque **Ald.**

8 suis conj. Heinsf. 10 Romana Vien. Basf. Ald. Plant.

12 *arrus vel actus conj. Heinfs.*

Intolerabile est cum litera mugiente Polyptron, quod vix medicris poeta adiniserit. Etiam illud *Me fac* non placet. Sed quid dedit Poëta, non dixerim. Claudianum esse auctorem, mihi non sit probabile; aut Claverii suspicio vera fuerit, senem fuisse & viribus defectum, cum ista scri-

beret. Alteram illius opinionem, puerum fuisse, refellit ipsum hoc exordium, nisi dicamus, adeo puerum fuisse, uti senem se fingeret.

II *Post viscera* debet significare statim ab utero & nativitate. Cf. v. 88 *Post membra*. *Aestas* autem sunt labores & erumnae, ut vocari solent, *Herculis*.

- Inclite; principiis, tardo vix editus orta
 15 Fecisti de patre fidem. Sed cur mihi lentis
 Ludis adhuc, Cyrrhæe, modis, tenerumque resultans
 Luxuriante leves impellis pollice chordas?
 Pone habitum, quo mollis amas: & frondis amatæ
 Linque nemus, mollique exutus tempora lauro
 20 Populea mecum carmen luctare sub umbra.
 Jam grave plus etiam, quam ventris tempora vellent,
 Alcmenam tendebat onus. sed regia Juno
 Impedit, & partus prohibet, nascique vetabat,
 Ut metus ipse Deum monstret. Nec vivida cæll
 25 Semina mortales norunt sentire latebras,
 Nec possunt sufferre moras. Datur inde novercæ
 Materies, gravibusque odiis augmenta ministrat,
 Quod vinci cœpisse pudet. Mox improba binos
 In tua membra jubet, dum nasceris, ire dracones.
 30 Incumbunt celeres illi, squamosaque jussus

Armat

- 16 *Cyrrhæa editum* 19 *mitique, propter præced. mollis, conj. Heinf.*
 21 *ferrent conj. Heinf.* 22 *Alcmena f. Alcmena ante Claver.*
 27 *alimenta conj. Heinf.*

13 Nec illud *vocat æstu* & ærumna, quod nasci potuit, cum Juno artibus suis impedire, differre certe partum illius studeret. Narrat ipsa Alcmena apud Ovid. Met. 9, 285 ubi inter alia *Septem ego, inquit, per noctes, septem cruciata diebus.* Hic tardus ortus est.

16 *Tenerum resultans* adverbialiter ponit Græco more, ut *horrendum clamat.*

20 *Luctare* cum relatione ad argumentum, Herculem. Hoc verbo etiam Phœbo suo injungit laborem & magnum conatum: an feliciter? Etiam Herculis major laus fuit, cum facile vicit.

21 *Videtur secutus Nasonis l. c.*
 23 *Tendebat gravitas æternam mi-*

hi: quodque ferebam Tentum erat, ut posses auctorem dicere tæsti Penderis esse Jovem.

23 Operæ pretium est etiam hunc locum velut exhilarare Ovidiano carmine v. 295 *Lucina vocata precibus Alcmenæ venit illa quidem, sed præcorrupta a Junone, subsedit in ara Ante fores - dextroque a poplite laevum Pressa genu, digitis inter se pectine junctum Sustinuit nixus.* Cur Juno ita retardaverit partum Herculis, dicitur ad v. 84. Junonem & Lucinam, *αἰλουμένη* hic distinguunt Naso & Apollodorus 2, 4. 5.

24 *Metus Junonis* & studium impediendi indicat, id quod parturiant Alcmena esse Deum.

Armat colla furor: nec quamvis maxima tractu
Tradantur spiris. sequitur pars cætera pectus.
Tristis Tartarea vibratur sibilus aura.

Morte rubent oculi, trifidisque horrentia linguis

35 Ora sonant, nigrumque fremens levat ira venenum.

Quid nunc invictis fraudes innectere fatis,

Cælicolum Regina, juvat? cur objicis angues?

Cur parvo geminos? anne unum posse necari

Jam strato Pythone times? Licet omnia mundi

40 Monstra voces, ipsamque armes serpentibus Hydram,

Defendet natura Deum, patremque probabit,

Quod non vis constare, Jovem. Jamque irrita tetri

Jussa parant implere angues, miseroque furore

In tua fata tument. Cernit tua membra petentes,

45 Horrescitque parens, numenque ignara creasse

Mortali pietate timet. Nil sancta superbæ

Pellicis insidias cælo modo freta tremiscas,

Neve hæc monstra tibi faciant, Alcmena, pavorem.

Sic mater potes esse Dei. Jam tolle serenum

50 Læta animum, tantoque libens hæc adspice vultu,

Ut deceat genuisse Jovem. Depone timorem

Indignum partu, natumque exemplar habeto.

Cui

32 spiræ conj. Heinsf.

35 pluit ira conj. Heinsf.

36 invitæ --

fatis conj. Heinsf.

42 quod novit Vien. & Basf.

43 versoque

conj. Heinsf.

46 materna Cuj.

51 tenuisse Cuj. quid si Jovi?

52 natumque ex. habeto e conj. Heinsf. pro

quæ habebas.

39 Exemplum Apollinis poterat
movere Junonem, qui rudimenta
artis, suæ sagittandi dedit in Py-
thone, horribili Dracone, Parnas-
sum & oraculum illud obsidente.

47 Junonem iratam non timuit
hic poëta, qui audeat illam pell-
icem Alemenz, retorto in justam

uxorem & reginam convicio, ap-
pellare. Cælo freta h. e. Jovis sui
auxilio.

51 Potest explicari hic versus,
ut Jovi decorum sit ex te genuisse
sibi filium. Nam Jovis nomen
hic communicari cum Hercule,
non opus est. Sed vid. etiam V.L.

- Cui metuis, nil ipse timet. Nam lumine recto
 Ridebas tu, Dive, truces animosque superbos
 55 De genitore tenens, votisque aptissimus orbis
 Gaudebas tantam jam tum mernisse novercam.
 Corripis exiguis mox grandia guttura palmis,
 Et quamvis teneris, cogens in brachia pondus,
 Corripis, illidens prenfos tellure dracones.
 60 Efferrat ætherium quantum volet orbis in axem
 Latoidas, verosque probet sua fabula Divos,
 Quod Delo jam stare licet. Non æqua laborum
 Gloria, nec parili serpentes sorte necarunt.
 Illi unum ferro: geminos hic inermis, & unus.
 65 His cœptis non ulla parat cunabula partus
 Diva tibi. sed cum totis jam bruma rigeret
 Imbribus, & solidis hæerent flumina lymphis,
 Nudum

53 lumine -- truces -- tenens *e conj. Heinsf.* pro numine -- trucesque -- tenes. 56 exemptis *Cuj.* 58 crebis cogunt se --
 Porrigis *vel Projicis conj. Heinsf.* 66 dive -- motis
conj. Heinsf.

53 De *rectis oculis* in tali re, h. e. imperterritis, vid. Bentr. ad Hor. Car. 1, 3, 18.

58 Si quis pictor hoc factum velit depingere, illum oportebit, non, ut quidam faciunt, in omnis relinquere parvum Herculis, sed facere, quod Plautus Amphitr. 5, 1, 63 *Citus e cunis exsilit, facit recta in angues impetum: Alterum altera apprehendit eos manu perniter &c.* Hic noster cogit colligit pondus omne sui corporis in brachia, & sic illidit dracones tellure, qui aut dativus est antiquus, aut omissum in.

60 Orbis Metonymice dictum pro hominibus, ut vulgo mundum dicunt, & noster v. 86; veteres *Quam terrarum.* Ipse tamen Ovid.

Art. 1, 174 *Iugens orbis in urbe fuit.*

62 Claudianus 8, 133 *Hæst Apollineo Delos Latonia partu.*

64 Dat Apollini adjutricem in Pythone conficiendo sororem, Dianam.

66 Post ea, quæ ad v. 47 observavimus, non est mirum, Divam appellari Alcmenam: & convenit illud v. 71 *Secura jam matre.* Nisi tamen hic velimus Junonem intelligere, quæ privigni sui educationem permittente, ut erat uxoris, Jove suscepit. Certe nominativus aliquis hic requiritur, ad quem pertineat verbum parat, & mox firmat.

67 *Hærentes glacie fluvios etiam* dixit Claudianus 8, 348.

- Nudum prægelidis durando firmat in undis.
 Utque rudis primo tentasti robore gressus,
 70 Frondosæ deserta vagus penetralia silvæ
 Secura jam matre petis, telisque tremendis
 Ludis, & ætherias adducto deſicis arcu,
 Aut funda violenter aves, noctemque sub astris
 Exigis, & puram fractis bibis amnibus undam.
 75 Immanem interea Nemeæ per lustra leonem
 Ipsa Chimæreæ cretum de gente noverca
 In tua depaſtis armabat vota juvencis,
 Augebatque fero vires, rabiemque juvabat,
 Naturam minus eſſe putans. heu quanta virorum
 80 Funera! quam multos ſtravit cum dentibus aproſ!
 Non illum magnæ viduatis mœnibus urbes
 Armorum fregere minis, Martæque domando
 Aſſuetas morſu fudit graviores catervas.
 Hunc gravis Euryſtheus (nam, te quocumque levares,
 85 Imperium duri voluit ſuſſerre tyranni,
 Sic mundo fortuna favens) hunc ſternere leto
 Imperat. At nullum virtus reticenda per ævum,
 Dignaque

74 crudam, *reſp. Heinſ.* 77 quid ſi. In ſua? vel In tua? ſata?

80 ſtravit ſequentibus vel conſtravit meſſibus *conj. Heinſ.*

81 montibus ante Claver.

74 *Fracti* amnes ob glaciem, de qua modo dictum.

80 *Leo & aper* par. compositum etiam supra n. 53. Hic Leo Nemeus ſtravit apros una *cum dentibus* ipſorum, quibus alias ſunt etiam Leonibus terribiles.

81 Univerſi urbium incolæ relictis mœnibus in expeditionem ivere & venatum. *Martem domare* hic eſt pugna & armis vincere.

84 Quancumque alte aſcenderes gloria & rebus gerendis, tamen fatale erat, te Euryſtheo parere. Hoc vero ipſum ſalutare fuit generi humano, quod ſic liberaba-

mur monſtris. Cf. 36, 378. Illud ſatum nos docet Apollod. 2, 4, 5, itemque, ſed non ſine interpolatione, Tzetzes ad Heſiod. Scutum Herc. 910. Breviter, juraverat Jupiter præceps, (ut ſunt in tali re reges) qui de Perſei ſtirpe certo die naſceretur, illum Mycenis imperaturum. Gravidæ erat eodem tempore uxor Scheneli, qui Perſei filius erat non minus quam Alcmenæ pater Electryon, Juno impedit legitimum partum Herculis, de quo v. 23, præcipirat natiuitatem ſeptimeſtris Euryſthoi &c.

- Dignaque fidereos post membra intrare recessus
 Posse mori quam vile putat: namque impiger ultro
 90 Vadis & immensæ scrutatus devia silvæ
 In nova sanguineos armantem vulnera rictus.
 Admonita feritate, juba, visuque cruentus
 Excussis movet arma toris, dubiumque residens
 Inffremit. Invadis trepidum, solisque lacertis
 95 Grandia corripiciens eliso guttura morfu,
 Imbellem fractis prosternis faucibus hostem.
 Tunc & flavicomis radiantia tergora villis,
 Ceu spoliū fuso victor rapis. emicat omnis
 In laudes mox turba tuas, longoque relicta
 100 Currit in arva metu. Juvat ire, & libera rura,
 Defensoresque videre locos, silvamque juvencis
 Jam facilem, & nullis resonantes fletibus agros.
 Moenaliū petis inde nemus, fletamque colonis
 Arcadiam, & steriles raro jam robore silvas.
 105 Namque hic immensa membrorum mole cruentus
 Indomitus regnabat aper, soloque tremendus
 Corpore lunatis fundebat dentibus ornos,
 Sternebatque suos lugentia rura colonos.
 Horrebant trifidis nigrantia corpora fetis,
 110 Duratosque armos scopulis, totosque per artus

Difficilis

- 94 tumidum Cnj. solidisque conj. Heinsf. 95 eluso e conj. Heinsf. 2.
 103 fretamque Cnj. 106 solidoque conj. Heinsf. 107 findebat Cnj.
 conj. Heinsf. 109 horrebat rigidis -- tergora & mox
 turosque conj. Heinsf. 110 deest aliquid Cnj.

88 Post membra ut v. 11 post vi-
 scera. Intelligit post membra cor-
 poris mortalis ipsa morte deposita.

92 Admonita feritate leonis vel
 ab Hercule, vel postquam ipse Leo
 feritatem suam velut excitavit.
 Plin. 8, 16 l. 19 Leonum animi in-
 dex cauda. — In principio (ira-
 cundiæ) terra verberatur, incre-

mento terga, cum quodam incitamen-
 to flagellantur.

107 Fundere est dejicere: sic
 fundi dicuntur hostes. Sed ster-
 nere rura est rostro ruere ac ver-
 tere: hæc pulchra Metaphora lu-
 gere dicuntur suos colonos.

109 Trifidas fetas cur hic po-
 fuerit auctor, me non intelligere
 fassor:

- Difficilis potuisse mori. non spicula in illum,
 Nodosumve rapis * gravato pondere robur.
 Armati viduatur honos. nec vulnera virtus
 Extemplo tibi facta timet. jamque arripis ultro
 115 Spumantem, cogisque diem fasseret taendo,
 Atque supinato mirantem lumine vinci
 Argolici victor portas sub tecta Tyranni.
 Fama celer toto victorem sparferat orbe,
 Auxiliumque Dei poscebat Creta cruento
 120 Victa malo. Taurus medio nam fideſe Lunæ
 Progenitus Dictææ Jovis poſſederat arva,
 Fulmen ab ore venit, flammisque furentibus ardet
 Spiritus, & terram, non cæli flamma perurit,
 Sed flatus monſtri. * dextro jam Siria ceſſent

Sidera,

112 gravato Vien. Bas. gravidato Clav. clavato poſſ.

Palm. Heinf.

fateor: morbus eſſe videtur, qui
 ſindit pilos ac ſeras animalium.
 Communem in ſuillo genere ſa-
 tarum hanc naturam conceſſerim:
 ad robur quidem & atrocitatem
 ſignandam qui pertinere poſſit,
 non video.

111 Potuiſſe pro poſſe, infinitum
 autem Græca ratione poſitum.
 Sensus eſt, difficulter poteſt mori:
 vivax animal eſt, difficile ad in-
 terficiendum.

112 Clavatum pondus, moles in
 clavam formata.

113 Viduatur honos, tollitur,
 certe pulcherrima ſui parte pri-
 vatur. Armis & ferro conficere
 beſtiam multo majorem fortiorem
 artis eſt & celeritatis: Hercules
 vult cenſeri etiam robore.

115 Suillum genus magis etiam
 quam alia animalia humum ſpē-
 ctat, in luſtris deliteſcit & luro.
 Qui vellet hic victorem apri pin-
 gere, ille deberet ſupinum im-
 ponere humero Herculis manu

prementis fauces. Argolicum ty-
 rannum eſſe Eurythea, res ipſa
 docet.

120 Majora terrenis animalia
 in cavernis Lunæ naſci, oſtenſum
 ad 24, 288. Addamus hic locum
 Aſiani Hiſt. An. 12, 7 ubi Ne-
 meum Leonem de cælo delapſum
 a quibusdam dici memorat, &
 recitat Epimenidis verſiculos, in
 quibus ipſe ſic loquens introdu-
 citur Καὶ γὰρ ἐγὼ γένος ἐμὰ
 ἐκ Λάνας ἠνδρόμοιο κ. τ. λ. Emē-
 davit illos Scal. ad Cirin p. 50.
 Sed fugit ea res doctos recentiſſi-
 mæ editionis auctores.

124 Locus obſcurus, & ut ce-
 tera in hoc libello, relictus ab
 interpretibus: in Elzeviriana utra-
 que etiam aſterisco ſignatus. Ten-
 temus aliquid, ut in re deſperata.
 Dextra ex antiqua diſciplina Em-
 pedoclis apud Plutar. de Plac.
 Phil. 2, 10 ſunt τὰ κατὰ τὸν θε-
 γινὸν τροπικόν. Hinc generatim
 alii boreales cæli partes dextraſ
 dixere.

- 125 Sidera, Solque licet glaciali frigore victus
 Abstrusum mundo claudat jubar, aurea condens
 Lumina, & ignifluo stupefactus in orbe tepescat.
 Aëstus habet Cretam, pereunt silvæque, lacusque,
 Graminaque, & fontes sacri, monteique perurit
 130 Flamma ferox. Idam Superis spectantibus ignis
 Dissipat, & magno cumabula grata Tonanti
 Igne suum monstrum, ~~et~~ fas est dicere, vincit.
 Tandem fama celer Dictæa ad littora magnum
 Duxerat Alciden, cum Taurum dira minantem
 135 Excipit, & sævum cornu, flammæque vomentem
 Corripit, atque artus constringens fortibus ulnis
 Ignifluos flatus, animamque in pectore clausit.

dixere. Vid. Cellarius Not. Orb. ant. 1, 9. Noster improvide videtur hic posuisse causam frigoris, si Sol cum suo Sirio in frigidum septentrionem, hoc est, *dextro*, dextrorsum, se recepisset, quod plane contra est; & novimus Sirium fixum esse, nec mutare suam ad Eclipticam positionem. Sed nihil frequentius, quam promiscue frigus ad septentrionem ablegari, calorem assignari partibus meridionalibus: & est totus hic locus parum vel *φυσιολογώμενος* vel *αστρολογώμενος*, præcipue

v. 127, ubi *ignifluus orbis*, sive via Solis est, sive Zona torrida, inepte Sol ibi tepescere dicitur. Sed utcumque balbutiat, hoc vult, quantumvis remotus sit Sol & Sirius, æstuat Creta a Tauro ignivomo. Adverbium *Dextro* est etiam Laëtantii 3, 6. 4 *Aut dextro aut sinistro versus ceciderunt*.

137 Truncum esse carmen, vel potius nos habere modo partem totius carminis, satis apparet, cum tria tantum de XII vel XX certaminibus Herculis hic enarrantur.

INDEX CLAUDIANI

NUMERUS PRIOR CARMEN
POSTERIOR VERSUM DESIGNAT

QUAE

TYPIS DISTINCTA SUNT

IN OBSERVATIONIBUS ILLUSTRANTUR

A

A stirpe recisus 3, 56. stirpe
metas 20, 146. puero 21, 40.
ab hoste timor nullus 5, 298. *ab*
omnibus unum te docebo 28,
437.
abdedit divitias antris 1, 42. pi-
gnus 33, 178. *abdit* sollertia 17, 41.
vita lustris 36, 44.
abiecti quo leges poli, quo jura
deorum? 36, 273. quo sensus
pii? 39, 4. *abisse* minas 19, 4.
abies apta fretis 35, 107. umbrosa
36, 349.
abegit Sirenas 36, 190.
abjurata Libyæ arva 28, 110.
abluitur fontibus 31, 100.
non abnuat carum sibi hostem 5,
72. opem 28, 594. non abnuat
vinci hortos 35, 80.
abolete pudorem 26, 563. abolere
nomen stirpemque 26, 99.
abripit licentia vitæ 1, 153.
abrupt in fila querelas 36, 160.
abruptura soporem 3, 212. in
abruptum fertur 20, 484. abru-
ptum flumen 49, 40.
absconderit Iden 36, 140.

absolvit deos 3, 21. absolve trium-
phos fontes 28, 406. absolvens
puppisque moras crimenque
pudoris 29, 30.
abstrusa in rerum ratione 17, 148.
abstrusus sinus 49, 42.
absens doce 41, 20. in absentes
acer linguæ 20, 380.
Abundanti furis 18, 154.
abundat candor sanguine 10, 269.
abundans pietatis 8, 113. cor-
poris 20, 380. *abundantis* fati
26, 110.
Academia migrat in Latium 17, 94.
accedis gener Augustis 21, 79.
accelerat præcepta 33, 227. acce-
lerant gradus 50, 6. accelera-
vit equis citatis 26, 589.
accendit prælia 3, 300. voce cohor-
tes 5, 173. clientes 5, 276. Ve-
nus 14, 12. *diem* 17, 78. ardor 28,
332. alio de lumine tædas 29,
189. stellas 33, 252. accendere
terreras bellis 5, 9. accenditur rel-
ligione loci 30, 357. accensus
amnis 49, 74. accensæ malo 36,
256. *accenso* æquore 36, 446.
Z z accingar

INDEX

accingar lustrare diem 36, 316. accingere mecum 3, 337. vecturus dominam 10, 141.
 accepit sonitus 1, 209. accipe principium rursus 44, 53.
 accipiter ferus 44, 81.
 acciret te 29, 114. acciri imperat 33, 77.
 acclamant concilium 5, 317.
 acclinis genitrix auro 8, 139. capulo 26, 487. florum cumulo 31, 4. acclines humeros 1, 115. accline columnis templum 4, 90.
 accommodat aures 15, 426. usum silvis 36, 366.
 accommoda fraudi vallis 8, 387. res turbæ 3, 112. bellis ornus 35, 107.
 acer linguæ 20, 380. acribus austru 3, 91. acrior voto 3, 354.
 acerbat vulnus 3, 182. acerbant crimen 35, 208.
 acerbum munus 3, 168.
 acervis tepidis 20, 114. acervos exsangues 8, 472.
 Achæmenio de Tigride 10, 284. regi 36, 264.
 achates calcatur 10, 92.
 Acheloides sublatæ 36, 254.
 Acheloides decolor 29, 174.
 Acheron obmutuit 33, 87. mollescat 33, 225.
 Acheronteos fontes 35, 351.
 Achilles hausit præcepta 7, 60. atrox ignovit 39, 13. Achilli tenero 5, 180. degeneraret 8, 367. proprio 11, 7. irato 21, 99. Memnon prostratus 21, 268. dilecto 72, 2. Achillera flavum 8, 557. venturum 9, 19. tenerum flammabat 10, 16.
 Achillea hasta 38, 46.
 Achivi mereantur caput 5, 425.
 Achivis attritis 10, 179.
 Achivæ gentis 20, 214. plagæ 28, 440. Achivis campis 26, 564.
 Achivos inter reges 72, 7.
 acies fidereæ 1, 23. si collata fuisset 5, 186. fulgida ornatu Martis 5, 351. adversas 7, 94. quæ montibus apte quæ campis 8, 327. collata 45, 387. polluat 18, 286. stratas 20, 463. inter geminas 21, 151. tam subitas exsiluisse 21, 319. formosa Diane 24, 258. Romana 26, 634. stupet igne metalli 28, 51. crepidans obtun-

ditur auro *ib.* inter socias 28, 401. pulcras errorum 28, 624. vesana Gigantum 36, 196. per famulas 44, 88. non fixa manet 45, 17. acie nobiliore 6, 12. victi 19, 17. pulsare rebelles 21, 238. aciem eludant 17, 107. armatam 18, 511. mittebat 24, 147. in aciem ruunt 33, 38.
 Acta prope flavum 36, 332.
 Actæona mutatum 5, 419.
 Actæa juga 36, 54.
 Actiæ littora 26, 185.
 acta Probi 1, 57. actis felicibus 18, 396. omnibus 22, 31.
 actus Herculeos 3, 284. toros perspexerit 5, 481. varios gesserit 19, 291. priores 17, 145. in similes tendit 19, 75. in quales se diffundat 20, 120. veteres prosequar 21, 14. Herculis 34, 29. actus alio deflexerat aquas 8, 481. toto carminis 29, 19. longe spiraminis 48, 36.
 acumen mentis non leve discurrat 35, 201. in extremum producit 45, 16.
 acuere rubores 83, 4.
 acus auget meritum 8, 589. acu distinguit caput 10, 284. insignibat 33, 247. Idalia 35, 16. Assyria vestem signatur 44, 87.
 ad prima (*i. primis*) 3, 165.
 adæquat te meritis 8, 430.
 adamus laxavit postes 28, 444. adamante coruscat 1, 99. nodyncomas 3, 119. solido rigens 5, 470. notabat voces 15, 202. gravem hastam 20, 166. mansuro ligat 22, 39. rigentes muri 26, 215.
 addictus reus 28, 279. addito censu 17, 231.
 addit vulpibus fallaces 5, 484. addunt flammea vultibus 35, 324.
 addidit hinaitum ferro 28, 573.
 adde parum 18, 205. unum precibus 22, 387. addite numina rebus 35, 372. addere curibus nomen 1, 10. addi nihil ultra potest 31, 93.
 Adnus visu cæcatus 23, 196. spumiosior 28, 458. celer 23, 488.
 adduxere curas 36, 19. adductus ensis 18, 513. adducto arcu 101, 72. adductis aeris 5, 439. habenis 44, 48.
 adiret

INDEX

adventat Scilicho 28, 456.
adventus tuus 26, 447. sacra 28, 125.
adventum orpat 1, 242. acerbum
20, 504. urbi largire 22, 388. pe-
tiere 24, 54. negatum flagitat 28,
333. dei 33, 9. adventu digna-
ta 40, 29.
adversus signa furori 3, 266. *Catonis*
8, 411. *fronde* 36, 393. adversus
Mauri 15, 380. in adversis ma-
ior micuit virtus 21, 286. ad-
versis ignibus 3, 24.
advertere oculos 1, 196.
advigilat vallo 20, 419. stupris 22,
140.
adulantes tituli 20, 79.
adulter oblocoenus 15, 166. corru-
pit uterum 17, 304.
adulteriis crevit 18, 100.
aduncis peltis 35, 62.
advolat nuntius urbem 1, 174. au-
ras Veneris 7, 165. nuntius 20,
474. una Naiadum 28, 153.
adulvere carmen in unum 21, 11.
advolvor genibus 36, 298.
adytis penetralibus 21, 60. *effun-
ditur Echo* 28, 33. exiit 33, 210.
Aetidea Pyrrhum 26, 125.
Aeacus pater horret 5, 456.
aedes latas 3, 219. dilectas 17, 278.
suas mirari 20, 340. vacuas 20,
512. amplas sibi posceret 28, 3.
subnixas jugis 28, 49. effulgere
matribus 28, 546. angusta dem
33, 290.
aedificat culmina 22, 188. aedifi-
cent corpora 17, 320.
Aegaeon cruentus 33, 46. Aegaeo-
nis centungemini 36, 345.
Aegaeus rider 1, 190. non aequet
20, 333. *horruit* 37, 117. Aegæi
timor 10, 162. Aegæo turbine
21, 287. stagnantior 47, 38. Aeg-
aeos portus 20, 246. *Aegæas*
hiemes 32, 12.
ægra spes 10, 14. ægro luxuri-
ante 49, 100. ægris sitientibus
27, 9. *animantibus* 44, 9.
ægida exasperat signis 7, 193. ful-
vam pererrans 8, 164. percutit
20, 161. Palladis 24, 211. iratam
sentiet 36, 60. posuisse cruen-
tam 36, 336.
Aegyptius rex 20, 252. Aegyptia
tibia 8, 525. rura 15, 61. somnia
18, 312.
Z z z Aegyptos

INDEX:

Aegyptos sine nube ferax 47, 5.
secura poli *ibid.* Aegypti sa-
gacis signa 3, 148. Aegyptum
irriget 26, 57. per Aegyptum
clara urbs 44, 89.

Aelia proles 28, 420. *series* 29, 56.

Aemilios inter 18, 439.

Aemonii 26, 165. Aconium Oeten
37, 66. Aemoniis ab oris 5, 278.

amula pars 24, 36. naturæ manus
68, 14. ænule parentis 31, 47.

Aemus respondet 20, 16. remugit
20, 162. nil profuit 26, 177. Aemi
scopulis nivalibus 3, 340. verti-
ce 20, 106. valles 21, 131. in oris

Threiciis 26, 574. Aemo in Ge-
tico 1, 120. nubifero 3, 334. nivali

20, 565. nudato 34, 21. sub
Aemo 10, 309. ab Aemose divi-
dit Tigris 18, 196. Aenum sum-
mum radiis stringebat 5, 336.

addite rupis Caucasii 8, 107.
frondibus nudatum 26, 166.

Aeneas piavit 21, 98. Aeneam
provenit in astra pater 50, 38.

æna lux 7, 134. æni Assyrii spu-
mis 35, 96. *æna* segetis 17, 316.

ænam effigiem 25, 7. ænis tra-
bibus 33, 242.

Æoliis cavernis 26, 224.

Aeolus ventis frena remittit 5, 23.
fundit hiemes 7, 97. adversus
ænos objecit postes 33, 74. sese
probat 39, 35.

æquævus genitor 98, 4. æqueva
cum frajestate creatus 8, 122.

polo urbs 26, 54. æquævi prin-
cipis annis 28, 547. æquævum
caput 1, 220. nemus 52, 16.

æquævas visere 20, 573.

æquale veris 26, 27.

æquat stellas 44, 11. æquent in-
gluviem 20, 334. æquavit valles
stragibus 21, 132. æquavere
jugis 1, 111. æquare suppliciiis
favorem 5, 422. non æquare fa-
tetur 24, 361. æquantia ripas
stagna 49, 51. æquatura fames
20, 1578. æquaris fratri 8, 170.

æquatur campo 15, 386.

æquor testum 5, 121. *devotum* 10,
176. frugibus aprum 18, 355.

tutius terris 19, 54. magnum
panditur 21, 22. Siculum 4, 9.

mobile 5, 39. claudunt 22, 211.

armatum 26, 1. in medium di-
lapsus 37, 114. medium invidet
39, 55. defectum cultoribus re-
ferens 47, 37. exarmatum 85, 4.
disicit fervare quietem 26. æque-
ris *vabri* recessus 5, 142. unde
95, 14. in æquore quacunque
it 36, 343. æquore tranquillo 1.
246. *males* spatii 5, 172. subito
17, 330. levat solem 29, 51. mon-
tes interluit 38, 143. verito 35,
189. *accuso* 36, 446. fummo
Oceani 44, 1. æquora Cocytia 5,
472. *rubra* 7, 210. *præcepta* 15,
142. per immensa 15, 500. hi-
berna 17, 195. trans alta 20, 509.
floribus indueret 21, 36. trans
diversa 26, 108. utraque discrimi-
nat 28, 290. spumantis ce-
dunt 29, 125. fumantis 33, 24.

quidquid salis verrunt 35, 295.
per longinqua 36, 363. prospe-
riora 40, 60. ligat margine 49,
44. trans æquora verte 29, 149.

æquoreus populator 5, 578. æque-
rei Jovis 17, 281. patrum 29, 124.
procures 36, 11. æquoreas alni
habenas 8, 422.

equi gloria 20, 204. equum pro-
tulit 1, 237. ex æquo dividis
22, 53. æquior patribus 24, 45.

atr, *vestis* *decorum* 1, 24.

atr terras ambitque vehitque 8,
289. jucundior 10, 232. inferi-
bitur 15, 478. pestifer 15, 514.
princeps rerum 17, 70. verius
17, 197. jaculis obrexiat 21, 352.
solito decentior 28, 537. noctem
sedavit imbi 26. præfudit so-
libus 33, 120. liquidus comple-
ctitur 35, 294. pugnae spatium
discriminat 37, 74. turbatus
spargitur 49, 35.

æraria crescunt 8, 499. cumulent
17, 231. *lassant* expensæ 22, 145.
corruptura fidem 22, 606. un-
dique conveniunt 29, 64.

ærifonas per urbes 26, 234.

ære vetusto floreat 1, 18. æconi-
to 50, 12. in ære culis os si-
crum 24, 11. larentes corni-
pes 28, 569. æra singunt lupum
1, 99. publica 17, 27. funesta 12,
164. gemunt incudibus 20, 74.
fluere fornicibus 22, 177. co-
lumnis confusa 28, 42. *Cybele* 22,
260.

INDEX

- æ60. non sonant 33, 209. ve-
 fta cibus 46, 12.
 æculus frondens 14, 19.
 ætas induat re mellibus 1, 274.
 vega 20, 100. atrox 22, 461.
 temperiem celo referret 26, 152.
 longinqua 44, 27. quod ex flu-
 vio spoliaverit 47, 30.
 æstuat se potestas 28, 41.
 æstiva relinquunt 15, 475.
 æstivus candor 1, 219. Nilus 3,
 185. Leo 3, 365. æstivo pul-
 vere 28, 215. spore 47, 41.
 æstuat lorica cursu 3, 353. in au-
 rum 18, 191. curia 19, 58. Ar-
 geus 20, 115. furtim sub pe-
 ctore 26, 476. Nereus 28, 497.
 fervore 35, 137. ales 36, 141.
 vigor 44, 66. radiis potenti-
 bus axis 47, 35. sanguine præ-
 cept 48, 46. æstuant Naidæ
 11, 23.
 æstus dubius 3, 72. medios Li-
 byæ 8, 27. incertos animi 8,
 226. medios solis 15, 317. so-
 labitur pluviis 17, 196. in are-
 nosos 21, 337. per steriles 24,
 277. fastidit amictum 31, 7.
 mortifer 36, 237. exuperat 36,
 384. ob immensos 101, 12. ha-
 bet Cretam 101, 128. æstus
 mentitur 22, 249. secute 29, 79.
 æstu pleno Oceani 5, 114. ra-
 pide 2, 108. in medio 31, 47.
 nimio exuberet 33, 164. dubio
 36, 322. rapido 49, 61. arca-
 no 57, 7. æstibus uris Sirius
 29, 7.
 ætas vellet ridenti lanugine ora 1,
 70. lasciva 1, 153. aurea 3, 51.
 cessit ætate 7, 86. robustior 8,
 371. gravibus latet sub mori-
 bus 8, 517. incipiens 8, 627.
 utraque 10, 327. una interfuit
 17, 59. prætulit 17, 162. fecun-
 da resloruit 17, 261. in gremio
 consumpta tuo 18, 66. quod per-
 didit 18, 97. mista duplex 18,
 469. diluet 18, 23. tuitis 21,
 69. 29, 159. pristina infioruit
 24, 124. luxu mollior 26, 160.
 fraudata sensibus 26, 521. pro-
 tinus adveniens 26, 642. ma-
 tura 28, 557. conjungit 30, 5.
 pretiosior 35, 285. lubrica 36,
 227. lubrica meduxerit 39, 16.
 tertia cernit avum 52, 20. æta-
 tis pudor 29, 200. spatium edax
 59, 6. vices 98, 10.
 æterno gramine 36, 231. æter-
 nam avem 44, 73. æternis astris
 35, 299. æternas in moras
 42, 6.
 æther militat 7, 97. nullis præ-
 sentior affuit omnibus 8, 172.
 sidera parturit 10, 275. mitior
 15, 152. complectitur 24, 131.
 quid velit loqui 26, 230. solli-
 citus cogitur in nubem 26, 379.
 suscepit Jovem 27, 19. provi-
 dius 28, 352. incanduit 33, 250.
 nobis Phlegra infensior 36, 201.
 pater adfuit 50, 35. in æthera
 protulit hostes 37, 5. æthera
 possidet 1, 83. rupit 3, 130.
 fatigat 3, 371. convertant 17,
 105. multum innexuit limo 20,
 493. confunderat 21, 141. den-
 sum 28, 47. Ausonium 28, 273.
 deferuit 33, 139. cum cerneret
 68, 1. in æthere quacunque it
 36, 443. ex æthere lapsa 1, 194.
 ab æthere cernit 28, 102. æthe-
 re vulso 35, 228.
 ætherium decus 7, 175. 28, 169.
 in axem 101, 60. ætherii pa-
 rentis 5, 145. vigoris 22, 498.
 patris 22, 26. ætheriis terrena
 miscens 8, 229. fastis 22, 476.
 tropæis 36, 354. ætherias aves
 101, 72. in auras 95, 18.
 Aethiopem generum 15, 192. Ac-
 thiopum vasta 8, 35. æstus 17,
 196. campi 18, 179. vapores
 21, 180. vulnera 21, 351. ar-
 menta 24, 337. locus 31, 62.
 nigrantia regna 47, 16. campos
 74, 1.
 Aethon puer 31, 140.
 Aethon auroræ nuncius 8, 561.
 sagitta ocyor 31, 282.
 æthra ab liquida 17, 116. æthram
 temperat 22, 7. ad æthram li-
 quidam 15, 468.
 Aëna projecta 7, 161. gravis do-
 mat 27, 18. se porrigit 33, 151.
 Giganteos nunquam tacitura
 triumphos 14. linquitur 33, 188.
 flebile genuit mugitibus 35, 8.
 prætulit Enceladum 36, 186. fa-
 villis nobis crevit 36, 399. ab
 prima 36, 438. mirata 50, 4.
 Aetnæ

INDEX

Aetnae notae jugis 36, 330.
 Aetnam perens 26, 3. redun-
 dantem frenavit 50, 33.
 Aetnae cacumina 36, 334. Aet-
 naeos apices 33, 158. Aetnaeas
 in favillas 17, 72.
 ævum exactum 1, 2, 6. longum
 3, 58. in *Latini* te confer 8,
 400. securius 15, 107. spar-
 sum maculis 20, 132. in omne
 futurum 28, 602. agas 30, 310.
 terit 44, 12. per nullum 101,
 87. transegit 52, 1. in ævum
 procedat 17, 333. ævi defuncti
 44, 40. redeuntis 95, 1. ignavi
 senium 36, 21. ambagibus 33,
 61. Romani 26, 322. cani 24,
 106. *sedes* & arcana 22, 445.
 cum prima parte viresceret
 1, 63. futuri ardor præcius, 3,
 145. florem 3, 145. longi de-
 decus 7, 65. 15, 278. cursibus
 8, 621. longi labor 18, 288.
 quanti canities 18, 476. conti-
 nui 20, 59. gurgis corruptior
 22, 116. maturior 22, 348. im-
 mensi 22, 426. ævo læto aderit
 3, 372. mandaverit novum 17,
 68. oblitus 18, 170. mimio 24,
 306. ab tenero 26, 493. tuto
 28, 56. tenero 28, 424. primo
 35, 51.
 Afris domitis 15, 84. vicinior 15,
 510
 affatur agmen 10, 189. affari licet
 22, 163. palam populos 95, 6.
 affata querelis gratis 22, 278.
 affatus mihi nullos dirigit 41, 1.
 affatu fallere cuncta solebat 3,
 367. maligno 36, 221.
 affectant alii quicquid 10, 322.
 affectu sanguinis 69, 2.
 affixæ truncis facies 36, 341.
 affirmo prædam 36, 304.
 affligit egellas 62, 94.
 affluit Romam meliore juventa 15,
 208. 14 Gratia 29, 89. afflatus
 vicino sole 15, 344. afflata fide-
 ra 33, 1. non rotis ceruicis 44,
 6. afflatum nihil vivit 36, 240.
 afflatus igne tholos 49, 62.
 affulget Apollinis arcus 24, 60.
 Africa 1, 60. annexuit lauros 8,
 25. cornuta genas 15, 136. nec
 te patiemur inultam 15, 205.
 famulabitur Roma 15, 107.

Matri fuit munus 15, 283. tu-
 tior fratri redeat 15, 324. palli-
 da 15, 374. accesserit 15, 453.
 Latio reddita 21, 19. bellum
 cinxerat armis 21, 275. calido
 rubicunda die 22, 257. donat
 aristis 22, 392. tremuit 24, 105.
 reddita bellis 28, 366.
 Agamemnoniam classem 15, 484.
 Agamemnonios inter penates
 3, 82.
 Aganippe fluxit largior 17, 272.
 doctum fluens 39, 61.
 Aganippea unda 29, 8.
 Agave cantatur 20, 364.
 ager secundus 3, 190. discernetur
 nullo limite 3, 381. Theſſalus
 5, 43. dives frugum 15, 509.
 omnis resonabat 31, 25. flore-
 bit 33, 197. serenus albet rore
 36, 233. omnis fluctuat 47, 40.
 agri squalent 18, 244. agros red-
 didit colonis 8, 57. flavescentes
 35, 121.
 agger odoratus 44, 59. agger
 conspicuus princeps 15, 425. ab
 aggere prospexit 1, 230. ab am-
 bulto 3, 120.
 aggerat portenta monstri 18, 237.
 undas cumulis 20, 439.
 aggredior latebras monstri 15, 562.
 aggredieris metuenda viris 9, 573.
 quem aggredior prius? 1, 29.
 aggredimur subitæ 36, 248.
 agitabat Mavors Austrum 21, 270.
 agitabis equum 19, 56. agitare
 feras 37, 122. agitando res nu-
 multu 36, 7.
 agmen æquorum, quid? 8, 481.
 agmen rerum 26, 78. violenter
 adorti 26, 252. exferrum 28,
 299. perumpere 28, 460. in
 terrificum 37, 75. agminis as-
 terum una 36, 58. agmine fel-
 so 28, 218. inferno 28, 323. ci-
 sto cinxerunt 35, 322. agmina
 armata clientum 5, 76. Eos 5,
 162. flava 2, 54. duris exerce
 studiis 8, 380. suspensa 8, 545.
 quæque producant 17, 69. mo-
 veri iubet 20, 408. deleta 20,
 464. nigra 21, 265. caſa 26, 34.
 obiecta Sicombris 26, 419. nota
 nupassent 26, 595. Thracia 28,
 279. revoluta 28, 637. duxit 29,
 124. fortia turbat 35, 243.

INDEX

- agna lupo latus praeiuit 34, 26.
 agnoscisne tuos Penates? 28, 58.
 agnoscit manus arcum 17, 188.
 agnoscit mores 17, 255. agnoscit
 fratrem 15, 414. quid terra pot-
 est 37, 17. agnoscite tandem 3,
 59. agnovit triumphos novos
 4, 11. patrui curam 29, 186.
 tumultus dubios 35, 154. agno-
 verit semet 8, 225. agnoscere
 dubio visu 36, 91.
 agit spes anxiam mentem 1, 66. lu-
 cos 24, 303. ductor turmas 44,
 84. ardor lapides 48, 56. quid
 agam? 5, 14. 41, 7. brumam
 74, 2. neu agas dubie suspen-
 ctus 8, 278. ævum 36, 311. agat
 me medius limes Olympi 15, 149.
 civem 22, 168. quid? 36, 294.
 agebat voti ignarus 29, 83. egi
 subjugam 22, 290. egit illum
 amor 3, 282. vias longas 8, 101.
 nimbos non Boreas, non Sol 8,
 281. te (victoria) placidis mo-
 ribus 24, 216. dies 28, 57. che-
 lyls fidibus Maurum 28, 123.
 flamma polum 33, 251. egerit
 me devius ardor 39, 8. egisse
 notos 3, 232. agentes prælia 1,
 78. aguntur trans Phasia 18,
 245. agi promissa minasque,
 tempus 15, 427. actio largius
 ferro 26, 122. actum si quid
 flagrantius 36, 296. ver toties
 cursibus 44, 28. agendi belli
 20, 325.
 agrestem dudum cogis 17, 174.
 abenus, vid. æennus.
 Ajax Europii 20, 386.
 ale Armeniæ 3, 108. comites 8,
 544. Geticæ 20, 176. sudant
 29, 62. solite transcurrere nim-
 bos 44, 39. vix ima tolluntur
 humo ib. alis equalibus 16, 13.
 roseis pavonum 18, 109. ni-
 grantibus 18, 348. velorum scis-
 sis 28, 138. rapidis sublatæ 36,
 254. in coloratis 94, 1. alas
 veloces concutit 3, 122. Sarma-
 ticas 7, 148. famulas 8, 558.
 explicat 10, 48. tenebris ob-
 scurior 20, 231. crinibus ruti-
 lantes 21, 38. sacras panderet
 24, 204. nigrantes 26, 201. equi-
 tum 26, 474. extensas 28, 175.
 pandit 35, 97. fulminis pacificas
 35, 229.
 Alania supplex 8, 449. tuis
 signis 21, 234.
 Alamanorum spoliis 24, 17.
 Alanus Mæotida bibens 3, 312.
 patiens dirionis 26, 581. Alani
 transistis 8, 487. stridor venien-
 tis 21, 109. calor 28, 224. Ala-
 niæ gentis 26, 583. Alanis im-
 pacatis 5, 271.
 Alaricus ea! 28, 155. Alarici ra-
 bies 26, 431. Alaricum Peuce
 nutrierat 28, 105. Alarice, res
 tuas 26, 492. rumpe moras 26,
 546. quis tibi dolor 26, 623.
 properas reverti 28, 181. te ca-
 peret 28, 223.
 Alastor Diris nora signatus 33,
 284.
 albet amnis 28, 519. ager rore 36,
 233. albet ossa 36, 342.
 Albis serviet 10, 278. Albin li-
 quere 8, 452. per medium 21,
 226.
 Alcides pulcher sudore palæstræ 8,
 533. ducit cohortem 15, 418.
 victor 29, 174. missus 34, 9.
 reddidit arcem 39, 15. mihi car-
 men erit 101, 10. Alciden posce
 palæstras 17, 287. duxerat fama
 101, 134.
 Alcinoos genitam 29, 142.
 Alcmena, ne tibi faciant pavorem
 101, 28. Alcmene ovanti 8,
 536. Alcmenam tendebat onus
 101, 22.
 Aleynens per stagna Tyrrhena cu-
 currit 36, 185.
 alea non totis castris constitit 21,
 365.
 Aleto atrox 3, 26. 41. invisa 33,
 278.
 ales non admittitur 10, 62. littera
 15, 477. Libyæ 20, 310. fama
 22, 408. ignea 22, 420. victo-
 ria 28, 597. Cylleus 33, 77.
 longæva 35, 83. æstuat 36, 141.
 Titanius 44, 7. alite querula
 14, 21. monstrant ventura 22,
 216. alituum suspensa cohors 44,
 77. alitibus secundis 7, 9.
 Alexandro prostratus Porus 21,
 268.
 alga in Ionia 7, 197. in rubra 48,
 15. algæ virides ridebunt 3,
 387. divitis 8, 597. algam cau-
 tibus illidi 33, 255. algas alter-
 nas

INDEX

- nas 10, 157. per algas extenta
jacet 46, 9.
alget Trionibus proxima 20, 238.
Aliaemena rapidum 26, 179.
alienent sensus 22, 49.
alienus ignis 3, 9. aliena princi-
pibus 10, 262. *alieni* celi 47,
14.
aligera e plebe 31, 139.
alimenta *dubitanda* 15, 103. natis
paret 26, 329. vaporis 44, 16.
aspera fusa per aetras 48, 19.
alipedis terga 71, 2. alipedum
jubas 22, 472.
ex alio se quisque facit 87, 6.
allatret Sirius 22, 466.
Allia renovet pugnas 15, 124.
allicitur fatidire 22, 42.
alligat pectora merces 8, 502.
Istrum glacie 20, 165. vox blan-
da carinas 36, 258.
allocutio Imperatorum pro tribunali
5, 382.
alloquio gravis 36, 287. alloquiis
edomuit 21, 197. herere 29,
139.
alloqueris alto fastu 22, 159.
alludere umbras videt 5, 328. al-
ludens genitor 28, 83.
Almone prelato 15, 119.
alnus affibilat alno 10, 68. alni
plenæ 8, 625. arbiter 21, 286.
alno plena 5, 503. alnum com-
mittere statibus 32, 3. remigat
35, 178. alnus electriferis 12, 15.
quidquid alit tellus 35, 295. alebat
bellum insidiis 21, 275. aluit
Bellona 26, 34. aluisse fluentis
1, 236. alitur rumor 3, 70. ali
parvo 15, 105. alendis odiis
22, 16.
Alnus asper genuit 26, 68.
Aloida pervenere 26, 74.
Alpes trepidas laxaverat 1, 74.
angustant aditum 1, 105. edo-
mitas 5, 1. transgressus erat 5,
125. bis rupimus 5, 389. in-
vadi faciles 7, 89. hunc habent
8, 93. gelidas 8, 357. si pa-
teant 4, 390. nubiferas 8, 442.
24, 307. clarescunt 10, 185.
transeat 18, 432. obitant 22, 411.
exegere supplicium 26, 194. post
ruptas 26, 261. ignotas inva-
deret 26, 283. post apertas 26,
471. fregi 26, 532. per alias
26, 642. notas adspicit. 28, 266.
ruptas spirans 28, 442. quit
39, 37. non irritat barbarus
77, 5. ad Alpes cucurrit 15, 376.
Alpe ab rupra 15, 82. ab fron-
dosa 24, 285. Alpibus procede-
re 20, 505. reclusis 26, 198.
ruptis 26, 547.
Alpheus rubuit 4, 9. *angustus*
acervis Geticis 21, 186. advena
35, 61.
Alpheæ *Pisæ* 15, 483. Alpheas ri-
pas 26, 575.
Alpinus apex 12, 9. Alpina nive
17, 307. glacies 35, 176. 58, 1.
Alpino *vulnere* 21, 317. Alpi-
num pudorem 26, 563. Alpina
nives 7, 99. rupis 24, 241. case
26, 363. Alpinis jugis 8, 106.
odiis 15, 295. Alpinos montes 8,
637. Alpinas pruinæ bibunt 1,
255. rupes 5, 304.
altaria spirant fumo 44, 96.
alte. levantibus intumuit rebus
1, 39.
alternant studiis 22, 269. alter-
nantes colorum vices 45, 13.
alterna morte 33, 58. alternæ Te-
thyos 7, 58. aulæ 26, 567. al-
ternam vitam 44, 26. alternis
jugulis lufit 3, 83. collis 35,
369. *frugibus* 52, 11. alternas
aves 16, 16. ferit 36, 378.
altisoni mariti 39, 27.
altus Jupiter 26, 100. *alta* cervix
3, 53. mens 29, 20. vis 46, 18.
ad altum veftus 31, 83. in al-
tum tolluntur 3, 22. maior in-
trat 49, 29. duxiffe ratem 26, 8.
vibratis clipeis 28, 627. ferrur
33, 249. cernentes oculos 35,
114. altum latus 7, 102. parrem
22, 62. *ab alto* 20, 24. alto de
femine fratres pubentes 1, 142.
Ionio 47, 38. in alto condere
virus 22, 34. altior omni plebe
redibis 5, 333. ires equis 28,
369. cunctis matribus 33, 125.
altius nihil complectitur æther
24, 131. altissime princeps 72, 11.
alumnæ lavanti 18, 106. fideres
36, 178. alumnas Rhodani 51, 1.
alumnus *Oceanus* miles 21, 159.
alumno tanto 18, 385. fordeni
26, 358. alumnium pium 44, 49.
alumnis parvis 18, 127. roeis
35, 48.

INDEX

- 39, 48. alumnos proprios discernere nescit 8, 211. horribiles Libyæ 24, 280.
- alveus medius interfuit urbes 1, 227.
- alvo ab cava fagi 35, 126. alvum quatiens 20, 389.
- amaracus mollis 35, 129.
- Amazon anus 18, 240. Amazonas sævas 11, 32.
- Amazonidæ* cohors 35, 63.
- Amazonii* Ponti 20, 264. *Amazonio* ritu 18, 499. Amazonios cinctus 34, 37.
- ambages remotæ 1, 35. ambage tacita 26, 552. ambagibus longis 8, 227. certis ævi 33, 61. non ullis 36, 80.
- ambigat post talia segnis 26, 549.
- ambiguus vitæ 18, 52. ambigui mares 18, 462. *ambiguae* matri 8, 210.
- ambit Honos virtutem 17, 8. quodcunque dies 17, 57. *humeros* vestibus 22, 365. non blandius vitulam parens 33, 127. globus auras 35, 299. cæculus color 44, 21. totum complexibus 48, 35. ambiat te uvis 1, 274.
- ambirent fulmina laurum 28, 355. ambitos a principe honores 3, 180.
- ambitio nasci 3, 178. avaritiæ nutritrix 22, 114. ambitione potitus 8, 46. mortis peti 29, 166.
- ambitiosa* colus 8, 594.
- ambitus demens expellitur 7, 186. obruit artes 17, 164. noctis 18, 93. contingere dextram 20, 67. procul erret 28, 609. victus ratione salutis 29, 212. circuit 49, 50.
- ambrosio sinu 10, 110.
- ambustus ager 3, 120. ambusta favillis juga 26, 24.
- amens* terror 3, 256. successibus 28, 441.
- amentia quiescet 15, 296. petulans 18, 237.
- amentatus puer 17, 322.
- amethystus inest 8, 587.
- amica linquit domum 19, 24.
- amicta illecebris 22, 136.
- amicitiæ nexus 5, 321. amicitiam restor 42, 6. amicitias receptis 17, 74. amicitias firmat 22, 38. maniuro adamante ligat *ib.*
- amictus substringit 10, 284. cæculus 22, 249. glaucos 28, 167. purpureos 35, 17. conficit 36, 149. cognatus 83, 2. sordidus 88, 1. amictum viridem 26, 168. fastidit æstus 31, 6. amictu præcipuo exornat 1, 192. testatur mentem 5, 81. Quirinali 8, 157. Aufonio 8, 566. claro 18, 307. Romuleo 20, 62. Grajo 20, 250. madido oneratus 26, 351. ferrugineo 35, 275. refugio 44, 6.
- amica insula 1, 189. amicam materiem 48, 42. amicis regibus 24, 185.
- amicis caris spoliatur 39, 24. amicos vincit meritis 22, 45.
- Ammon corniger 8, 143. Marmaricus 18, 180. non potuit Nafamona morari 21, 355.
- annis pius 1, 97. ebrius 1, 250. reptatus Achilli 5, 180. *vari* coloris 28, 517. Volcanius 33, 170. lætatur in antro 35, 70. declinat prodigus urnam *ib.* vagus edidit 36, 270. gelidus decidat 49, 73. accensus fluit 49, 74. amnem per totum 8, 444. gentibus sævum 22, 188. transeat 26, 428. in unum 47, 32. amne nunc secundo nunc redeunte 28, 497. subacto 29, 177. hiberno 35, 199. eliso 49, 64. amnes accedere 3, 183. corruptos 3, 304. vagos *rapuisse* 5, 121. impulsos pluviis 10, 125. docti 17, 273. quatuor procedunt 20, 259. epoti arebant 21, 171. lugerent, 24, 24. servare fidem 26, 47. Grajos 26, 515. arefcere vidimus 26, 527. exhorruit 28, 146. in refluos 29, 80. mille 36, 16. amnibus fractis 101, 74.
- amas mollis 101, 18. quicquid 18, 367. *ames* populum, 22, 392. amat arbor 10, 66. te ipse metus noster 10, 332. carmen 3, 8. quos servavit 28, 388. amavit propius quam si genuisset 29, 106. amabis, quem nunc horrefcis 31, 138. amare inopem 19, 44. timet mater 69, 2. amandi ignarus 10, 4. *amans* furto

INDEX

- furto gaudet 27, 7. amari non extorquebis 8, 282. se diffidit 22, 182.
- amolitur onus 5, 455.
- amomi mitis 10, 93.
- amor incestus prædæ 3, 221. vilis illum egit 3, 282. principis ulus 5, 15. tutatur 8, 282. festinus 8, 371. risit 10, 47. instantior explicat alas *ib.* nimius urget 16, 10. dilapsus 18, 75. recessit 19, 34. cæcus 20, 50. vivis annexus 22, 50. vincit 22, 412. communis mundi 24, 52. quantus prolis 26, 305. urget 26, 405. publicus ardescit 28, 63. conceptus crevit 28, 80. fœdus lucis 28, 452. fontis 35, 135. perfidus debilitatur 40, 12. motus 50, 37. sævus quid non cogat? 69, 1. non tolerandus 89, 2. quantus 36, 308. pietatis 40, 48. hortatur, vincat 42, 8. deos cælumque & sidera cornu temperat 10, 75. delapsus 10, 97. speculatus 10, 149. flexit Ditem 33, 27. segnis marcer 29, 227. amoris primus odor 10, 289. primi suspiria 35, 274. telis incendor 90, 1. amori derulit 24, 194. vitam debet 28, 610. amorem dubium lecturus 16, 26. *suspensum* deludet 22, 398. impendit pignori-bus 29, 112. amore inconcesso 5, 515. *mundus* se liget 2, 285. quanto metuendus 22, 2. munitus 24, 222. patrio complexus 29, 132. in amore repulsas 28, 361. amores frenet 17, 99. ad Siculos 21, 187. placidos cognoscit 42, 43. pennati 22, 356. innumeros 31, 30. lætatur 31, 110. frenatis truces avidus per nubila vecti *ib.* amorum stimulis flagrat 8, 252. blandorum 19, 63. gens mollis 10, 73. volucrum comitatus 10, 153. amoribus primis 11, 41.
- Amphinomo dicavit 50, 41.
- Amphiona præferat 22, 170.
- Amphionia palæstræ 8, 532.
- amphitheatrali pompæ 17, 292.
- Amphitrite soror 10, 175. Thracia 26, 337. Nereia 33, 104.
- amplector præcepta 15, 322. am-
- plecti nec semel 36, 221. te rur-lus licebit? 36, 435. amplexa fœtus 24, 356. amplexus in mariti ibit 2, 646. aulæ 26, 454. hos promerere 36, 277. amplexu regio 14, 25. arcto gestabat te 29, 97. turpi arce 29, 129.
- Amphiscandus* statum repressit 35, 150.
- Amyclæ trepidæ 26, 193. *Amyctis* natus 35, 133. *Amyclas* largitur Phœbus 31, 135.
- Anapi fortis 50, 41.
- anceps motus 3, 68. *hiems* 21, 282. odiis orbis 26, 565. ancipiti gradu 11, 23. hoc locatus 28, 464. *ancipites* artes 8, 293.
- ancillæ euntis 12, 86.
- Anci pauperis 15, 109.
- ancora fundaverat puppim 17, 113.
- Ancora*, tuos ad muros 20, 98.
- Ancyрани triumpho 20, 416.
- anfractus raros plagarum contra-hit 5, 379. per opacos 35, 146.
- anfractibus curvis 1, 105. tortus 28, 519.
- angelus alloquitur Mariam 99, 1.
- anguis truncatus 15, 471. *glaciale* sibilat 22, 458. horridus 26, 446. duplex connectitur 37, 81. anguem refusum 26, 23. *angues* cæruleo connexuit vestes 3, 118. angues blandos tractasti 8, 164. virides 20, 186. Triptolemi stridunt 33, 12. pressos 34, 31. riguere 37, 111. objicis 101, 37. tecti 101, 43. anguibus *perporeis* 5, 177. erectis 26, 66.
- angulus devius 22, 179.
- angustus* jaspide pectus 28, 526. *sparsas* (mulas) 51, 11. angustant aditum 1, 105.
- angustus collis 39, 36. in angusto 45, 28.
- anhelitus discolor 35, 192. anhelitum alternum 14, 24.
- anhelat inflatus 18, 259. quicquid Phœbus 81, 1. anhelat penitus immerfus 5, 526. anhelantis Libyæ 5, 41. *anhelantes* gemas 8, 550.
- anhelus fremitus 1, 79. anhelamembra 2, 2. silex 48, 42. anhelati nati 28, 172. *montis* 36, 287. anhelus pumice 49, 15. anhelus vorticibus 33, 24. anhelus pul-monis

INDEX

monis latebras 5, 414. ad Syrtas 24, 275.
Anicia gens 1, * 8.
 animæ partes distribuit 8, 240. 17, 254. volantes 22, 437. *mittuntur* in ortus corporeos 33, 62. *stravere* notis 33, 240. conveniunt 95, 308. animam efflere 5, 62. conciliantibus labris 14, 23. in pectore clausit 101, 137. animarum præmia 10, 301. rector 35, 156. *animas* labra ligent 31, 132. ternas interficit 37, 82. elapsas raducis 98, 20.
 animalia cedent tuis regnis 35, 297.
 animantibus ægris 44, 9.
 animaverit astra 17, 101. *animæ* taxos 36, 386. animasse tabulas 26, 19. *animatur* lamina 5, 358. animantur *hæstæ* 10, 183. animata Orpheis modis saxa 7, 114. sacris 24, 167. cuncta rigent 46, 6.
 animosus horror 50, 13. animosa suis divitiis virtus 17, 5. animoso pectore 22, 242.
 animus curis gravibus festivo 1, 154. dum mollior 8, 396. *anaceps* 15, 281. pulcrior ornat 21, 27. animi victus 3, 170. ponunt recentia vulnera 5, 115. æstus 8, 286. magni vis tranquilla 8, 514. canities 17, 19. serviles 18, 177. exiguus 20, 381. cecidere 20, 485. cunctantis libra 21, 75. recepti 26, 406. divitiis 41, 15. *animo* cessit ætas 7, 86. damnant 20, 139. timuistis inani 26, 381. subjugat hostes 28, 249. defixo malis 28, 258. transgressa lænas 36, 98. pax datur 48, 49. animum casus in omnes æqualem 15, 219. flecte 20, 596. *ovantem* constringas 22, 69. tolle ferarum 103, 50. animis ingentibus 26, 384. immanibus spirans 28, 442. relanguit arrox 33, 68. animos ferarum 17, 192. ligant 18, 189. hostiles retrudit 28, 302. pudicos 29, 149. *ducens* diversos 33, 119. segnes provocet 36, 30. hos præbuit 36, 276. elusit inanes 37, 36. cruces superbosque de genitore tenes 101, 54. dissimiles temperat 50, 23.

annales delicta loquentur 8, 311. priscos volvere 24, 184. *annalibus* lætis 20, 59.
 annectunt frena columbas 31, 104.
 annexuit laqueos 8, 25. *annectere* fastis 18, 191. annexus vivis amor 22, 50.
Anniade 1, 8. 10.
Anni 1, 8.
 annuis tardius 23, 328. annuit tarde 8, 454. titulum 25, 9. annue 1, 160. votis 24, 213. reditus secundos 39, 58.
 annus nova vestigia torqueat 1, 6. felix auctoribus 1, 267. festior 7, 3. auspiciis regalibus sese induit 8, 1. jactantior fruitur aula 8, 2. qui te produxerat, *denatur* tibi 8, 156. exhorruit nomen 18, 317. dedit trabeas 19, 10. eunuchus traditur 20, 122. *Entropii* 20, 480. aureus 22, 474. quem mens Evandrius offert 28, 12. felici promittitur ortu 28, 16. *natus* fonte suo 28, 649. cunctis illustrior *ib.* magno superbit nomine 28, 659. præteritis melior, venientibus auctor *ib.* quis arserit 44, 107. anni futurum venientis iter 1, 157. pars acrior 10, 54. rudes 17, 16. *silentes* 17, 157. titulum 18, 10. monasterii 20, 3. claustra pandentem 22, 268. notam servilem 22, 280. itabant rutili 22, 450. difficiles contingere terris *ib.* mortalibus optati 22, 455. signa prioris 26, 238. *enim* cognominis 28, 13. vapore 28, 241. cunabula 28, 651. *privati* 28, 654. sævi bellis & fluctibus 29, 27. *frandibus* objecti 36, 116. anno perfecto 17, 259. annum communem signabitis 8, 654. *ovantem* 12, 45. *Pharium* 15, 57. flagitat 18, 284. *Australis* 18, 403. *farsalem* 20, 49. *sternit* fastis concesserit 22, 4. *thum* redde 22, 320. vindicis 22, 413. dignum tibi præparat 22, 423. signandum legit 22, 451. ornent Superi 24, 265. Tibris inaugurat 28, 12. novum aperit 28, 640. non induit hospes honos 28, 651. peperit victoria *ib.* statibus irroras 35, 75. fructibus

- bus exornem 36, 38. computat frugibus 52, 111. proprium percurrit 68, 9. annorum mater 22, 425. post quinos recurfus 23, 23. annis parturit nomina 1, 204. ter mille 5, 491. in rudibus 7, 85. tantis interlabentibus 15, 346. juvenilibus 17, 60. in crimen euntibus 18, 488. in teneris 21, 40. in quot vos potuistis 21, 196. firmaverat crimen 22, 117. verendos 26, 480. ter denis 26, 634. in primis 28, 54. & iure minori 29, 197. plenis 33, 130. multis gravius subiungitur 44, 30. cunctis antiquior 98, 1. annos cur objicis? 8, 365. in veros principis 15, 303. eripuerunt mihi 17, 138. dare solebat 18, 437. per mille 18, 475. tantos 22, 223. teneros 24, 121. post residues 25, 1. reputant 26, 265. gessere 28, 656. habiturus 28, 657. in omnes eas *ib.* in suos migrare virum 29, 14. puellares 29, 140. steriles consumeret 33, 34. post multos 99, 17.
- annua jejunia 95, 21.
- Antæo non profuit 34, 41. Antee rebellis 3, 288.
- ante dabunt hiemes Nilum - quam possit &c. 1, 169.
- anteirent oppida currus 28, 377.
- antennis illabitur 24, 967. fractis 28, 139.
- Antenoræ urbi 49, 1.
- antevenis tempus 22, 152.
- antevolant Zephyros pennæ 44, 21.
- Antiochus restitit 18, 216. Antiochi muros 20, 570. fugam 21, 371.
- Antiphatæ fames 29, 22.
- antiquior annis cunctis 98, 1.
- antrum complectitur 22, 427. antri ad lumen 22, 441. gremio 31, 2. armis 36, 67. memores 40, 5. in anro lætatur amnis 35, 69. antra severa Themidis 2, 14. cornipedis docti 5, 179. in pastoralia 10, 115. mœsta silent 28, 29. putria populatur 33, 174. Musarum 34, 51. Scyllæa 36, 447. valla colit 47, 21. antris nigrantibus abdedit divi-
- etia 1, 42. in curvis 1, 209.
- Pieris 6, 15. sub vitreis 12, 35 28, 147. silvestribus 17, 190. in vestris 20, 299. monitiferis 22, 110. ab cavis 24, 310. sub Pireneis 29, 77. humentibus 36, 5. stagnantibus 37, 117. in brevibus 39, 35. ab mediis 47, 2.
- apæ trabeata 18, 10. Amazon 18, 240. animum nutricem 28, 566.
- anxius secundis 3, 33. nulla non hora 8, 280.
- Aonio iuons 5, 412. Aonio de monte 20, 522. Aonios per campos 4, 3. lucas 17, 271. muros 22, 171.
- Apenninigenis pastoribus 22, 505.
- Apenninus stringitur 22, 273.
- Apennini recessus 24, 307. Apenninum nivalem 8, 106. perhibent 28, 286.
- aper savus 3, 287. vastus 24, 306. gloria montis 34, 36. securus spumet 35, 243. indomitus regnabat 101, 106. torvus 53, 1. apros cum denticibus stravit 1101, 201.
- aperis Titanibus auras 33, 66. aperit annum 28, 640. cristas 35, 226. aperire fugam 26, 97. aperto campo 26, 139. apertas Alpes 26, 471. venas 48, 21.
- apes comraote glomerantur 5, 461. venerantur nascentem regem 8, 322. mella tegunt 14, 10. exammon molitas 26, 241. fugaces tinnitu revocare 28, 261. decipere *ib.* pis 29, 9. prata legentes transmittunt sacris mella futuris *ib.*
- apex rerum 5, 5. innocuus cum flagrarat 8, 194. se fundit in vaporem 10, 56. edificetur columnis 10, 215. delapsus 20, 290. emicuit 26, 459. orbis 27, 23. Pallantem 28, 644. feraxus lascivire 35, 246. cristatus 44, 19. capitis horret 23, 1. apicem attollens 28, 42. ornatus 44, 85. apices gemini considunt 20, 390. Aetnaos 32, 158. confecti 36, 398.
- Apis admugit 8, 576.
- Apollinea testudine 20, 257. Apollinei nemoris 36, 573. Apollineo partu 8, 133. crine 36, 310.
- Apollo

INDEX

Apollo pulcher 28, 29. sic memens implet 81, 4. *Apollinis* arcus 24, 60. *Apollinem* victum 11, 8. *Apolline* tali prostratus 8, 532.
Aponus 49, * & 69 inquit *Apo-*
 non habere 49, 90.
apparere timor 35, 188. *apparent*
labea 49, 41. *apparuit* ingens
 18, 390. *apula* species 26, 148.
appetit arcu *Symphalidis* 34, 37.
appetit hostem 45, 45. *appetit*
penates 36, 188.
appetit curam 17, 66.
opportet salutem 15, 269. *socios*
an hostes 26, 456.
aptes voci *thigros* 20, 368. *apra-*
vit quis 3, 330. *apravere* to-
gas membris 1, 206. *aptra* hu-
manis arcus 26, 495. *parvam*
genibus paternis 36, 175. *aptan-*
tur varios in usus 29, 59. *apta*
da carina (silva) 36, 369.
aqua invida labris subducitur 35,
 336. *aqua* distillant per pectus
 1, 222. *calenti* 20, 449. *carce-*
ribus laxantur 35, 184. *ardent-*
is 49, 13. *fumifera* terga 49,
 36. *faustis* 57, 2. *conferuere*
 38, 6. *aquis* liquidis purior
 ibat 2, 10. *mutatis* 7, 100. *au-*
riferis (*Egi*) 8, 128. *confidit*
 17, 71. *sacer* horror 28, 33. *com-*
memotis servabat 28, 511. *oppre-*
sis 33, 176. *adstrictis* 34, 18. *vi-*
cinis 49, 2. *vivis* 56, 4. *dura-*
tis 60, 2. *questis* 61, 6. *aquas*
ereptas 8, 480. *contiguas* alio
deflexerat actu 8, 481. *Ogygias*
 10, 133. *radiare* metallo 20, 260.
astro fundit 33, 253. *focias* trun-
cavit 37, 70. *medicis* fundere
 49, 86.
Aquarius prodigius urnæ 22, 462.
aquila cedunt lictori 8, 9. *bella-*
trices 10, 193. *sequuntur* 20,
 225. *expectant* decrera 24, 86.
aquilis victricibus 7, 16. *aqui-*
las figamus arenis 15, 33. *con-*
cordes dividis 5, 238. *volucres*
tollunt 7, 138. *victrices* 21, 170.
imbellis 26, 159. *expertas* hor-
rens 28, 321.
aquilæ conveniunt 22, 418. *in* *alis*
 94, 1. *aquilis* non fas est 6, 1.
terram cognoscere 16, 17.

Aquila obruit acies procellis 7, 93.
meses vehat 22, 396. *contrin-*
gat glacie 26, 60. *aquilone* *Ri-*
phæo 3, 248. *aquilonibus* pu-
ris 10, 185. *exclusis* 15, 515. *re-*
movent undas 85, 3.
Aquilonia procellæ 12, 41.
arac *elementes* *Bufridis* 3, 254.
thuris odorata cumulis 21, 59.
aram *fiertibus* statuitis 15, 404.
aris *thure* *calentibus* 22, 12. *hu-*
minum *stientibus* 36, 282. *de-*
stinat 44, 94. *aras* *diras* 18, 20.
Bufridis 18, 161. *quas* *vidimus* ?
 18, 326. *ad* *pias* 29, 27. *Hy-*
perboreas 28, 26. *saxo* *minan-*
tes 28, 505. *cultas* *ib*. *lustra-*
verat 40, 25.
Arabs *mollis* 8, 258. *mitra* *velatus*
 21, 156. *Arabes* *saltus* *liquere* 7,
 71. *te* *foliis* *ditent* 18, 226.
aranea *audax* 36, 158.
Arar *lentus* 17, 53. *Rhodano* *st-*
mulatur 20, 269.
Araris *tardior* 5, 111. *ferax* 18, 405.
Ararin *longinquum* 26, 298.
aratrum *figis* 28, 184. *aratr* *Her-*
culei *semita* 49, 25. *aratro* *gra-*
vi *sudabat* 3, 302. *impresso* 22,
 197. *bos* *abductus* 26, 161. *ara-*
tra *fordyda* *flexis* 8, 415. *ara-*
tris *devotus* 20, 194. *expulsis*
 20, 566.
Araxes *Scythicus* 1, 160. *pontem*
patri *cogetur* 3, 376. *impacatus*
 8, 387. *Araxem* *proculcat* 15, 31.
Araxe *ab* *extremo* 20, 569.
arbitr *justissime* *legum* 10, 333.
mentibus *idem* 17, 104. *belli*
pacisque 18, 241. *deorum* 20,
 161. *alni* 21, 286. *belli* 28, 212.
maxime *noctis* 33, 56. *mons*
 49, 76.
arbitrium *ad* *plebis* *reducit* 24, 116.
arbitrii *felix* *princeps* 21, 89.
arbitriis *mitibus* 17, 31. *corpo-*
ris *dedita* 22, 133.
arboreo *in* *cortice* 28, 240.
arbos *omnis* *amat* *felix* 10, 66.
prædives 35, 290. *se* *jaçtat* 36,
 344. *exultat* *spoliis* 36, 347. *ar-*
boris *trunco* 18, 118. *arbore*
fultus 1, 114. *figit* 18, 294. *præ-*
saga 26, 19. *vili* 28, 28. *arbo-*
ribus *fluentes* *succi* 3, 180. *fron-*
det

INDEX

det 33, 160. frondos decutit Au-
ster 35, 309.
arce claustra 18, 194.
Arcadie saltum 3, 286. arces 5,
189. rogis 26, 514. Arcadium
fletum 101, 104.
Arcadius spoliis onustus 8, 652.
Arcadii thalamis 15, 226. Ar-
cadium precatur 5, 244. aspicias
7, 179. tuetur 22, 79.
arcana profert 3, 179. prodere 5,
489. arcane rupis 49, 30. ar-
cano lupo 36, 402. partu 95, 9.
arcuum fuit populo 3, 290. re-
gni 26, 109. iubar 44, 17.
Arcas proculcet acervos 8, 471.
debilis 76, 4. Arcades limen re-
linquit 7, 165.
arceat celo 3, 50. amplexu 29, 129.
arceat procul 26, 100. arceat
dominos 18, 910. arcere procel-
las navibus 1, 239.
arcessere deos 36, 2.
ardatus silvis aquis 28, 518.
Arctos rara 1, 26. alit 3, 325. de-
serta 8, 51. post domitas 21, 246.
attonitas laubet 26, 66. in-
dignantes 28, 336. se proluit
aquare 35, 189. petit Oceanum
37, 11. Arcton per tacitam 1,
22. respicit 15, 511. populata
Hippolyte 35, 69. in Arcton pro-
minet 26, 330. Arcton non regor
15, 501. ab fecunda 24, 93. ab
Lycania 26, 246. ab gelida
28, 455.
Arctous advena 20, 158. Arctoi
Martis 5, 501. Arcton mare
20, 262. Arctoa de strage 7, 26.
convexa 7, 170. classica 8, 24.
Arctois frugibus 18, 403. gen-
tibus 26, 299. Arctos pisces
8, 629.
Arcturi iubar 1, 25.
arcti corporis 98, 5. arcto de cor-
pore 33, 46. in arctum res con-
strinxit 26, 491.
arcus defensores terrarum 3, 80.
sonoros 5, 80. carpatos solvi im-
perat 5, 229. Scythicos 7, 27.
Manalios 8, 161. qui non ten-
ditur 8, 224. felix certique pe-
titor vulneris 8, 528. laterum
enodes 20, 361. Apollinis 24,
60. spoliis indutos 24, 67. tem-
peret a venatibus 24, 270. hu-

meris aptare breves 26, 499.
spoliis micantes 28, 51. exci-
piunt 28, 521. finitanti 31, 11.
quo lumine floreat 48, 7. inar-
cum sinuatur 10, 149. flexus
mons 49, 43. arcum sentit 10,
118. non agnoscit 17, 188. ce-
dis finitanti 17, 296. refugum
torquebas 21, 62. nominis 28,
370. compescuit 35, 232. digi-
tis atterat 36, 277. varata lu-
ce rubentem 47, 4. arcu lassa-
to 1, 187. ducto 9, 2. vel jacu-
lis ferit 22, 552. cessante 24, 241.
eius 28, 502. manaque pro-
stantes 31, 139. prestantior Phae-
bus 33, 134. appetit Scympha-
lidas 34, 37. remisso 35, 31.
mutare colores 35, 58. colli-
mitur hians 24, 241. adducto
109, 72.
ardet proflernere vires 3, 307. aget
5, 43. luxuries 15, 182. stimu-
lis 17, 226. ebullitum solum 33,
272. spiritus flammis 101, 123.
arcti impetus 5, 183. frenum 15,
80. flammis hostilibus 20, 571.
impenitus 26, 591. arserit
mons 44, 107. ardebat furi 3, 104.
ardere focos 28, 454. ardens
Sirius 3, 241. ardentis aque 49,
29. dei 72, 3. ardentes gem-
mae 5, 347.
ardescit amor 28, 63. clipeus
37, 78.
ardor praescius aevi futuri 3, 146.
sequendi 7, 74. me inciet 22,
266. acrior accendit 28, 331.
vibravit in undis 35, 2. devius
me egerit 39, 8. igneus 45, 7.
suus agit lapides 48, 56. devius
50, 45. ardores sentiat 33,
225.
arduus leges dabit 12, 320. ar-
dua colla 3, 94. fortuna 7, 12.
prorae 17, 43. promissa 20, 26.
responsa 21, 295. gloria 26, 11.
ardue mentis 11, 4.
area dives 10, 92. exercuit lusus
28, 621.
arena vili conderetur 3, 371. sanguine
ditescat 17, 308. arenae mune-
ribus damnatur 5, 395. scriptae
17, 134. luxuriantes 24, 216. con-
jurantis turba 26, 163. subita
aspectus 28, 619. infecta spu-

INDEX

- mis 35, 203. *nigræ tenebris* 49, 39. *arenam tenuem cæsis invadit* 15, 398. *Italiam momordit* 26, 589. *in arenam cruor servetur* 24, 571. *arenis Tartessiacis* 3, 101. *rubris* 19, 33. *vastis* 21, 261. *bibulis* 33, 256. *attritis* 46, 4. *arenas torquet Auster* 35, 310. *Paphias* 10, 149. *inter flagrantēs* 8, 598. *non sentit ungula* 8, 547. *superare* 8, 436. *refluas Tethyos* 7, 58. *Libyæ incensas* 5, 241. *Chaleedonias* 5, 55. *rutilas despumant* 1, 54. *penetrabit* 15, 319. *difficilis* 18, 32. *Getulas* 26, 60. *indignantēs vestigia calcant* 36, 485. *Tyrias sparsisse* 54, 5.
- arenosos in æstus* 21, 337.
- arebant amnes* 21, 171.
- arescat decepta sitis* 5, 510. *frons mali* 20, 18. *arefcere negant* 5, 8. *vidimus amnes* 26, 527.
- Arethusa absens* 4, 11.
- Arethusei latices* 35, 60.
- Argæus* Cappadocum 20, 114. *Argæa nive* 70, 6. *Argæa nives* 73, 5. *vid. & Argæa*.
- argenti lacus & flumina* 24, 236. *cumulos* 26, 606. *in argento lympham gestabat* 18, 107.
- Argæus equorum parens* 5, 31.
- Argæa gramina* 29, 191. *Argæi pabula murant* 18, 248. *vid. & Argæus*.
- Argis ab miseris* 26, 611. *ab Inachiis* 34, 9. *Argos tuemur* 26, 576.
- Argivæ ministrant* 20, 200.
- Argolici tyranni* 101, 117. *Argolicos fratres* 50, 39. *Argolicas puellas* 26, 629.
- Argo audax* 26, 2.
- Argois trabibus* 26, 16.
- arguit attonitos* 3, 239. *arguor impar pugne* 8, 365. *arguar audax* 42, 11.
- argumenta cessant* 8, 496. *immota pudoris* 20, 78. *luctus* 28, 170.
- argute dextræ* 18, 370.
- Argum servasse juvencam* 21, 312.
- arida focrus* 18, 269.
- aries præceps* 8, 330. *trux* 10, 163.
- Aries Phrixæus* 22, 464.
- Arinthæi fastus* 18, 478. *Arinthæo donat* 18, 63.
- Arion Nereidum stabulis nutritus* 8, 555. *palمام rapturus* 17, 283. *velox* 71, 5.
- aristæ Jejunæ* 18, 116. *aristis subitis* 3, 382. *pulsis* 15, 150. *Cinyphiis* 18, 405. *inventis* 33, 31. *flavescit* 33, 186. *aristas Emathias* 5, 44. *necdum decimas emensus* 8, 372. *proprias* 15, 112. *nec prius auditas donat* 22, 393. *ignotas currus sparsurus* 36, 53. *fractas cum crine avellit* 36, 150.
- arma regunt viribus* 2, 18. *Mulciber præparat* 7, 191. *da proctinus* 8, 364. *oneri* 15, 441. *violare parat* 18, 236. *relinque viris* 18, 221. *barbara* 20, 159. *distulit* 20, 598. *fabricata vatibus* 21, 105. *jussis procerum famulantia* 21, 332. *exercuit* 23, 3. *vilia interfecit* 26, 397. *nocitura dabant* 26, 542. *celebrata plectro* 28, 123. *inopina instruit* 28, 217. *Dacica* 28, 335. *retro liquerat* 28, 462. *extera ib.* *Getula* 29, 41. *seva vocantibus lituis* 29, 214. *Mimastis* 36, 347. *moveret* 101, 93. *in arma stimulat* 35, 207. *arimorum proceres* 8, 5. *splendore tuorum* 20, 600. *cultu* 21, 153. *parens* 24, 136. *honores* 28, 639. *minis* 101, 82. *in armis horribilem* 15, 98. *ostentare mihi* 15, 428. *alter sexus* 20, 223. *ab Latiis* 20, 237. *cesantibus* 24, 220. *in variis spectatus* 29, 179. *avitis* 31, 71. *additur calliditas* 45, 28. *positis* 29, 232. *10, 295. excusate nefas* 26, 561. *fideret* 26, 534. *servilibus* 26, 159. *truncatus* 26, 89. *paribus* 24, 295. *proctinus raptis* 22, 271. *civilibus* 22, 85. *conflixerit* 18, 411. *barbaricis* 18, 17. *fractis* 17, 168. *caligantibus* 1, 27. *hostilibus* 3, 309. *tantis capiendi* 5, 150. *patriis* 15, 5. *consanguineis* 15, 286.
- Armenius dirigat sagittas* 8, 531. *dedit* 10, 222. *quis procul agit?* 15, 243. *edossus mollire mares* 18, 47.

INDEX

- 13, 47. *crine decoto* 21, 157.
Armenii Phasin liquere 7, 72.
Armeniis frons læva datur 5, 174. *Armenios* terrebis 19, 55.
Armenia alæ 5, 108. oræ 8, 307.
Armenio pro limite 20, 367. *Armenii* campis 70, 5. *Armenias* nives 5, 29.
amentum regit 8, 385. *amenti* Stygii 33, 284. decus 35, 209.
amenta marito gaudent 10, 294.
captiva 18, 247. *defensante* juvenco 18, 386. *ausa* loqui 20, 43. *Gallica* 21, 227. *vastant* 24, 336. *boum* 26, 408. *invicem* se voce rogant 19. *candida* 28, 507. *cum* *stabulis* *natantia* 47, 42. *amentorum* species 45, 1.
armiger fulvus *Tenantis* 15, 468. *fulcus* 21, 324. *Tenantis* 44, 81. *armigeros* duos misit 16, 13.
armipotens genitor 28, 655.
armisfoni antri 36, 67.
armat spina rosas 14, 10. hunc *Athos* 37, 68. *furor* colla 101, 31. *Canis* *Titana* 47, 133. *armes* serpentibus *Hydrum* 101, 40. *armet* se *Syrtibus* 15, 315. *armaret* brachia montibus 26, 65. *armavit* in bella dolores 29, 158. *natura* veneno 46, 5. *natura* cutem 83, 3. *armarit* stagna, canes pocula 29, 21. *armare* deos carmina 28, 349. *armantem* in vulnera rictus 101, 91. *armatur* terrore pudor 1, 92. *mucrone* 20, 447. *Boreas* 33, 70. *omnibus* rabies 78, 2. *armata* dolis 33, 221. *bipenni* 36, 377. *armati* species 20, 73. *viduatur* honos 101, 113. *armatæ* laudes 22, 1. *manus* *jaculis* 24, 244. *armatum* quis ferat? 5, 300. *armatos* choros 28, 622. *Manes* 33, 41. *armatas* hienes 7, 97.
armos ferratos 5, 362. *fractos* 15, 364. *per* rigidos 28, 576. *in* totos 35, 211. *duratos* *scopulis* 101, 110. *asperat* 45, 24. *erigit* 70, 9. *auratos* 73, 10.
arridet fratri 22, 359. *annus* 22, 473. *arridere* viris *peremtis* 15, 185.
arrevare jubæ *galeam* 37, 79. *arrectis* auribus hæsit 1, 210.
arripis spumantem 101, 114. *arripit* iter 20, 407. *arripuit* omnibus votis 28, 211. *partem* *ventustas* 44, 35.
arat *Africa* *campus* 1. 60. *discrimen* *multifidum* 10, 103.
ars nocendi 3, 97. *artis* *lanifica* 20, 381. *sollertia* 50, 23. *arri* *neglectæ* 17, 186. *contigit* *eventus* 35, 42. *artem* *admissens* *pretio* 10, 88. *vicere* *procelle* 15, 219. *vererem* 18, 283. *confessis* 29, 206. *indomitam* 46, 1. *secutus* 49, 59. *per* *artem* *ductus* *mons* 87, 7. *arte* tota 1, 95. *hac* *reperita* 20, 589. *quæ* *me* *circumdedit*? 28, 300. *patens* *mons* 28, 502. *trahat* *procos* 29, 31. *frigoris* 57, 3. *artes* *cuspidis* 7, 61. *amcipiter* 8, 293. *obscuras* 17, 84. *sopitæ* 17, 564. *priscæ* *redeunt* 22, 126. *patrias* *exerceat* 24, 112. *quereret* 29, 234. *Cirrheas* *despexerit* 34, 23. *Veneris* *deprensæ* 35, 266. *parit* *sollertia*, *nutriat* *usus* 36, 32. *pectinis* 36, 156. *cunctas* *bellorum* *possidet* 45, 43. *artibus* *priscis* 15, 51. *sine* *Pieris* 23, 3. *diversis* 26, 142. *assuetis* 27, 12.
Arfacio oræ 8, 216. *saltu* 18, 415.
artificis *manus* 50, 20. *artificem* *mors* *nulla* *refugit* 15, 172. *poli* 95, 11.
artus *seniles* 3, 144. *primos* *depa-* *scitur* 3, 302. *laceros* 5, 42. *fessos* *porreximus* 7, 149. *cum* *conderet* 8, 228. *complexu* *fo-* *vens* 15, 229. *tenderet* *exsangues* 18, 300. *truncantur* 20, 18. *brev-* *es* 26, 584. *sidereos* 31, 3. *num-* *erosos* *dejicis* 34, 39. *spatio-* *los* *erigit* 35, 338. *emeritos* 44, 25. *per* *totos* 101, 110. *con-* *stringens* 101, 136. *vivos* *depa-* *scitur* 46, 11. *in* *dispariles* 54, 9. *in* *varios* *mutatur* 87, 8. *in* *par-* *vos* *confluxit* 95, 15.
arva *temperat* 1, 260. *vulneribus* *quæ* *lita* 15, 75. *referta* *anguibus* 15, 316. *domosque* *præbuimus* 20, 577. *quæ* *requiram*? 28, 317. *assueta* *quadrigis* 28, 619. *per* *aliena* 28, 650. *pedibus* *pre-*

INDEX

- proterit 33, 128. Thracia 34, 10.
 merfa 35, 181. relicta metu 101,
 100. arvis sitientibus 18, 115.
 quibus exstitit hæreat 18, 433.
 servilibus 24, 126. incultis 36,
 24. mediis 36, 245. sonantibus
 36, 423. patentibus 48, 39. pla-
 nis erectior 49, 11.
 arundineos nodos 47, 21.
 arundo crinalis 1, 217. certa No-
 tos sulcavit 31, 144. ferro arma-
 tur 45, 39. arundine Rhæni 24,
 305. crinem velat 28, 163. Pal-
 ladia 28, 378. tenui 31, 38. fra-
 cta 35, 136. velavit frontem
 35, 359.
 arcem in compositam 17, 321. in
 excelsam rerum 18, 171. defen-
 dere 37, 50. arce suprema ste-
 tit 7, 167. poli 8, 198. capitis
 8, 235. *feminea* 19, 21. in me-
 dia poli 27, 13. propria 28, 81.
 ab mæa 28, 416. ab summa 33,
 212. arces Aufonias 1, 129. ad
 Eoas 3, 172. astrorum auratas
 7, 107. tales obtulit 10, 59.
 septemgeminas 12, 20. *Tarpe-
 jas* 15, 30. 21, 214. conspicuas
 attollitis 20, 297. Romanæ 24,
 30. securas levat 26, 51. per-
 fringeret 26, 386. Pandionias
 35, 19. in decebras 35, 166.
 quas ceperat reddidit 39, 15. ar-
 cibus Romuleis 24, 124. septe-
 nis 28, 617.
 Alcanio *claruit* ventura potestas
 8, 193.
 ascendit fastigia montis 36, 383.
 ascensu vincere montes 7, 46.
 Asiæ planctus 5, 36. uberrima va-
 stant 20, 578. tædas 21, 88.
 Asiam determinat 3, 175. regit
 18, 199.
 aspectus optatur 24, 58. arenæ
 subitæ 28, 619. non ferre pa-
 rentis 36, 193. aspectum indul-
 gere 36, 302. aspectu ducis 26,
 373. contenta suo 37, 93. libe-
 riore poli 52, 10.
 asper Phasis (i. *glacie concretus*) 3,
 375. aspera hiems ventis 1, 270.
baccis cingula 22, 89. bellis 35,
 20. asperius nihil est humili
 18, 181.
 asperat vallum sudibus 5, 128. In-
 dus velamenta lapis 8, 585. fer-
 vor lumina 17, 219. nubes ca-
 put 33, 82. armos 45, 24. iras
 48, 46.
 aspergit alas 28, 175. asperferit ore
 maculis Sol 15, 494.
 aspiceres minori cedere grandævos
 29, 199. aspexit *procul* 17, 132.
 aspice vulu tanto 101, 50. non
 aspectura sorores 35, 238.
 aspirat spoliis 28, 193. aspirant
 trabeis 18, 464. *aspirate* fidem
 14, 16.
 assensu tanto 24, 188. vallis 28,
 615.
 asseruit honorem 22, 326. *asseritur*
 vulgus ferro 26, 616.
 assibilar alno alnus 10, 68. hydrys
 35, 225.
 assiduus ludis 20, 410. castris ad-
 erat 21, 116. assidui intrant in-
 opes 1, 47.
 assignat honorum tabulas 31, 85.
 assilic 1, 83.
 assimulat frenas 5, 81. os porcum
 45, 6.
 affittit capiti 15, 329.
 assuesceret imperio 28, 76.
 assurgit laurus 10, 244. Phleg-
 thon 35, 315. assurgunt cornua
 18, 387. assurgere pulvere viso
 24, 3. assurgentes videbas 21,
 48.
 Assyrio ademit moderamina 24,
 164. Assyriis mentira 18, 340.
 Assyrios volentes regat 28, 86.
 Assyria cæde 7, 36. *acu* 44, 87.
Assyrii æni 35, 96. Assyriæ ri-
 pæ 18, 58. paci 21, 52. Assy-
 riam gentem 8, 308.
 Astra vindicis mœnia 28, 204.
 altrigera cum conjuge 26, 245.
*Astronomorum observationibus Me-
 roë nobilis erat* 1, 135.
 in astra provexit 50, 37. ad astra
 ferat 7, 158. astra tangeret 2, 4.
 invadere 3, 62. dum rotet po-
 lus 5, 527. inmiscbit Averno 15,
 383. animaverit 17, 101. exsulasse
 choreis 21, 85. ferit 26, 341. te-
 nebat 33, 117. lacessit 33, 162.
 viarum mutaverit fidem 25, 188.
 astrorum beatis radiis 29, 48.
 ab altris misit 98, 3. in altris
 certus error 17, 128. sub astris
 oxigis noctem 101, 73. altris
 Aaa Lædis

INDEX

- Ledæis* fulgentior 1, 240. re-
spirantibus 5, 455. inspectis 8,
146. properantibus te cernere
8, 190. redimitur 10, 273. in
mediis 15, 135. a *cupidis* 15, 153.
ab *Lycaoniis* 17, 298. dubiis 21,
145. numeros dividit 22, 434.
vicinis 24, 134. vertice proxim-
us 26, 470. cælatis 28, 168.
æternis 35, 299. patriis procul
36, 214. secula dividit 49, 83.
variis 68, 7.
astu debilitat 23, 219.
Astur pallidus 29, 75.
afylo tuo commisit spes vitamque
15, 391.
atavi tradunt 28, 334. *atavum*
deducens proles 28, 420.
atra fames 28, 321. *atræ* faces 3,
49.
Athamantæ dextræ 3, 81.
Athensæ statuistis aram 15, 405.
Athenas arsuras 17, 152. sublim-
es fregit 24, 162. *Athenis*
spretis 17, 94.
Athēis strepat choreis 12, 11. ve-
lox 28, 197. mutavit sanguine
fluctus 28, 209. *Athēin* permul-
cent cantu 31, 106.
Athos sollicitatus 3, 336. parvus
8, 475. respondit 20, 162. va-
litus 26, 177. glacialis 37, 68.
Athon nivibus profundum 21,
127.
Atlanteos per recessus 1, 35. *Ocea-
ni* recessus 10, 280.
Atlas conscius nutaret 7, 108. dis-
sideret 15, 158. obstupuit 21, 147.
Maurusius 28, 104. re maximus
horruit 34, 45. palluit 35, 191.
calcabitur 36, 324. *Atlantis* ne-
pos 33, 89. *apex* 37, 23. *Atlan-
ta* cinxit manipulis novis 8, 35.
terrificant 24, 336. in aere tre-
mentem 28, 380. *Atlante* op-
posito 15, 316.
Atreus sceleri reddidit crimen
15, 400.
atria effulta columnis 5, 136. *Di-
væ* 10, 85. docta 17, 88. tre-
mesacta silent 33, 84. vestitebur
33, 242. desolata 36, 155. per
atria ludi 36, 206.
Atropos voces adamante notabat
15, 203. sic urget 33, 216.
atrox *Alesto* 3, 25.
Attalus voluit 18, 215.
attentat digitis arcum 36, 217.
attrivit opes 76, 7. attrita jugis
colla 33, 13. attritis *Achivis* 10,
179. attritos manu radios 36,
161.
attigit cælum 15, 26. *Iden* 33, 199.
attollit fructus 20, 271. faces 33,
11. litora gemmis 33, 253. aper
fidus 44, 19. attollitis arces 20,
297. attollunt prospera flatus
22, 160. lauros 24, 59. eta-
cula saltus 26, 551. vultus 50,
6. attollat cerastas 15, 151. at-
tollant *Tydidem* 28, 470. attolli-
te turres 8, 104. attollere signa
3, 86. *tædas* 31, 33. attollem
jubar 14, 1. apicem 28, 42.
attonitus *Ganges* 1, 163. *attoniti*
hærent 26, 371. *pecudum* timo-
res 98, 16. *attonito* aere 50, 12.
attonitis omnibus 26, 4.
Atræ personæ 20, 302.
avaritia profunda 15, 164. avari-
tiæ pectora 3, 37. libido 26, 226.
avaritiam cruentam castrat 18,
193. *trudis* 22, 113.
avarities *Stygiis* innexa carenis 7,
185.
avarus cædis 26, 606. *vigil* 27, 8.
avaro intuitu 3, 164. *avaris* opi-
bus 33, 21.
Auchenis 1, 21.
Auchenium genus 1, 8.
auctor tanti muneris 1, 72. *fe-
deris* egregii 5, 75. *necis* 8, 94.
honoris 8, 579. *successibus* fue-
ras 8, 638. *major* *Honorius* 15,
499. *gravissimus* eloquii 17,
332. *prævus* condidit 20, 496.
paci mitteris 21, 51. *nec* adhuc
ostenditur 26, 450. *nominis* ur-
bi 28, 517. *Leinnius* 28, 572.
annus venientibus 28, 640. *in*
auctorem sævit 19, 12. *aucto-
rem* ipsum parere sibi 8, 299.
damnare suum 18, 170. *dubium*
expromere 36, 195. *globum* 44,
73. *paritura* suum 95, 10. *ne-
scire* suum 98, 15. *auctore* *Eu-
tropio* 20, 98. *quo* flexus 22, 3.
in *auctores* vertit tela 7, 95.
deos hæc statuisse 49, 82. *au-
ctoribus* consanguineis 1, 267.
primis 18, 158.
audacia præceps 3, 34. *tirubens*
furtis

INDEX

- furtis 10, 81. *præceps crevit* 32,
 9. *sublata* 37, 107. *petulans*
 74, 7.
audax mamma 1, 88. *Stella* 8, 184.
animi 35, 4. *arguar* 42, 10. *her-
 ba* 49, 22. *audacibus remis*
 7, 56.
quid non audeat annus Eutropii
 20, 480. *ne quid in absentem*
 29, 231. *audere aliquid* 26, 393.
audentes fors juvat 42, 9.
non audit verbera currus 17, 187.
audiat hoc commune solum 39,
 56. *audire victores merentur*
 1, 62. *audimur omnibus terris*
 16, 9.
avexit natos 36, 265.
avellit aristas 36, 150.
avena amissa 46, 24. *avenas in-
 aequales cera tenebat* 31, 35.
Aventino recessu 22, 405.
Averni sinus 5, 502. *vacui vulgus*
 33, 20. *pestiferi* 35, 348. *Aver-
 no miscabit astra* 15, 383. *laxa-
 to* 18, 450. *umbroso* 33, 116.
avertit diem 15, 400. *avertere vi-
 ctu Chaonio* 36, 47. *averfis ma-
 nibus* 28, 329.
auferret sodales 28, 313. *abstulit*
rumultum 3, 20. *illum suus en-
 sis* 8, 92. *auferre sceleris cau-
 sas futuri* 5, 193. *penatibus* 29,
 101.
augentibus omnia Musis 28, 475.
augetur feribus potestas 1, 194.
augeri flagrantis 22, 265. *auctor*
fidere mundus 5, 3. *auctis col-
 libus* 28, 529. *augendis toris*
 29, 30.
augescit majestas 24, 99. *brevitas*
doni pietate 90, 11. *augecat*
purpura gemmis 7, 4.
augmenta ministras odiis 27.
augur meliora sponderet 26, 267.
augure falso 20, 2. *luco* 26, 18.
augurium canebat 20, 289. *tra-
 hebat pejore via* 26, 263. *regnis*
dedit 29, 103. *laturus iniquum*
 23, 230. *fatale tori* 35, 141. *tri-
 ste minatur* 36, 126. *augurio*
lætor genitor 8, 203. *auguriis*
mansuris 15, 29. *alacres* 15, 472.
Sibyllæ 24, 166. *sinistris* 28,
 275.
Augustus belliger (Theodotus) 1,
 74. *hic* 5, 157. *vexilla salutat*
 5, 366. *distulit se credere cælo*
 7, 109. *hauserat ignes* 10, 2.
manes sanguine pavit 28, 117.
Augusti fatentur 22, 289. *senis*
 8, 642. *gener* 13, 8. *focer* 13, 9.
fortuna 15, 504. *focerum* 22, 166.
foceri 22, 233. *Augusto pervia*
 1, 108. *miserante* 3, 244. *judi-
 ce* 6, 18. 17, 256. 29, 179. *jacuit*
Pharos 18, 218. *avo* 24, 178.
consule 8, 4. *ab Augusto dicta*
legio 15, 422. *Augustum incre-
 pat* 5, 382. *intonat Echo* 28,
 617. *foveas* 95, 20. *Auguste,*
vestra parens 28, 362. *Augu-
 storum sororem* 22, 357. *Augu-
 stis fratribus* 2, 17. *gener acce-
 dis* 21, 78. *progenitam* 22, 357.
Augustos tot fugavi 26, 524. *vi-
 di* 28, 393. *contulit* 29, 64.
Augusto cruenta corona suspensa 24, 75.
Augusta parens 8, 189. *proles* 10,
 252. *supellex* 22, 93. *soror* 28,
 553. *Augustis in laribus* 20, 63.
laribus 29, 39. *Augustus um-
 bras* 8, 95. *auras* 21, 113.
avido fervore 35, 137. *luctu* 36,
 50. *avide curæ* 4, 243.
avis gnara loquendi 20, 330. *Ju-
 nonia* 28, 576. *avem in diram*
 20, 230. *folis* 22, 419. *æternam*
 44, 63. *aves nudus pascit* 5, 451.
alternas 16, 16. *fidereas Juno-
 nis* 20, 330. *meditentur* 26, 230.
diras pavit 28, 209. *innocæ*
transiit 25, 349. *innumere com-
 mitantur* 44, 76. *ætherias deji-
 cis* 101, 73. *Herculeas* 45, 5.
avium more 17, 319. *voces* 18,
 317. *clangore* 26, 444. *nidos*
 31, 14. *nulla* 40, 17. *avibus in-
 cepta secundat* 22, 364. *Roma-
 nis* 28, 18. *frenatis* 31, 111.
avita cornus 8, 520. *avitis finibus*
 3, 191. *spoliis armisque* 31, 71.
avitas manus 7, 190.
avius currus feratur 36, 53. *avia*
per ignota 8, 482. *pererrant*
 36, 43.
gula nutrix 7, 11. *socia* 7, 156. *no-
 ta* 8, 2. *mihi vacet* 10, 191. *di-
 gnior vultus* 10, 264. *germana*
 15, 237. *moderantem sustinet*
 18, 144. *aspicit* 18, 487. *sanior*
 19, 14. *vulgata* 20, 64. *quam*
familis viros (habet) 20, 133.
 echoris

INDEX

- choris vacat 20, 584. debuit 21, 50. ditabitur 22, 207. alta 27, 26. ab Eoa 28, 90. deserta 33, 109. personat procis 33, 133. sub Diris 35, 365. choro me cingeret 40, 52. aula geminæ exercitus 5, 6. prædixit 5, 142. Romanæ 8, 219. redde suos 10, 38. semen fluit 12, 22. tali 17, 164. jungitur curia 17, 157. tumultum 21, 308. dissensibus 22, 26. Pellææ 24, 33. migrantis 26, 315. alacris amplexus 26, 454. alternæ 26, 567. Latæ 28, 22. inter veteris speciem & præsentis 28, 558. paludatæ 28, 596. labores 31, 66. flebilis & tacitæ 36, 148. aulam ad regalem 5, 113. in claram 3, 177. submersam fluctibus 17, 281. *geminam* 18, 281. purgatam 20, 20. pallentem 20, 462. votis exererat 29, 160. per aulam emicat 30, 3.
- aulææ* tenent 35, 320.
- Aulis* fervebat vocibus 15, 485.
- aura clementior Favoni 1, 272. plenior rotat 2, 12. frondes concutit 20, 452. nestare dulcior vaporat ostia Nili 44, 99. Tartarea 101, 33. tenax 48, 39. incumberet 100, 5. auris levibus procerat 35, 30. in auras sese jaculentur 17, 319. *auras* per discussas 1, 124. donantibus ipsis 1, 245. per liquidas 3, 55. Veneris clementes 7, 165. aperis Titanibus 33, 66. ad superas 33, 276. corrumpit 35, 202. globus ambit 35, 298. in ætherias 95, 18.
- auratæ trabes 39, 42. aurato remige 28, 376. pomo 29, 170. auratam pilam 29, 144. auratos imbres 24, 226. ungues 33, 18. auratas trabes 1, 178.
- auræus grex 22, 450. manus 22, 474. intres circum 24, 198. aurea dona vomens 1, 49. stagna 5, 102. Venus 10, 74. *Thermantia* 10, 339. sæcula 22, 335. cornua (*Eridani*) 28, 162. progenies 35, 286.
- aurifero fonte 24, 64. *auriferis* aquis 8, 128.
- auræm avidam pandit rumoribus 22, 47. sonus attingit 26, 412. aure docili concipit sonos 51, 8. ad aures vox pervenit 31, 25. per aures venire 24, 338. aures complet gloria 1, 31. pacificare 4, 20. dominas 6, 17. *prænas* accommodat 15, 426. per mundi ibinus 16, 9. attonitus duceret 17, 20. *scabie* laceras 18, 136. impulit 18, 372. Augustas 21, 113. gratas conciliat 25, 17. festæ 26, 206. pulsaret 26, 625. circumsonet nomen 28, 319. duras permovimus 28, 368. onerat baccis 28, 528. vanas tonitru deludimus 33, 98. auribus arrectis hæsit 1, 210. castis 22, 304.
- auriga* stat gelidis plagis 28, 173. suos vincit jugales 31, 115. aurigæ somnia currus 27, 5. aurigam non licuit nosse 36, 337. in aurigam surgit currus 27, 2. aurigandi periti 20, 341.
- aurora discors (*Oriens*) 5, 100. tibi *natrix* 8, 130. *divisa* 15, 64. *supplex* tendit 20, 527. flammea vultu *ib.* croceum vestita diem *ib.* comas ornat 22, 473. auroræ gentes remotas 7, 69. nuncius Aethon 8, 561. *digites* 10, 270. divitis solium 28, 84. simulæ urbes 29, 116. noctisque duces 35, 46. habenas regat 37, 34. *auroram* possideant 18, 47. totam moverat 21, 155.
- aurum in longum producit *metus* 1, 18. donandum novis legionibus 5, 312. fatale 5, 342. Pyrrhi 8, 414. fumat 8, 549. rimatur 22, 112. vena vomit 29, 76. *oblatum* natalibus *ib.* rutulum intermicat 33, 183. rex suscipe 99, 4. in aurum æstuat 18, 190. auri fluctibus 3, 186. insatiabilis proluvies 5, 498. largi munificus 8, 500. quicquid fluvii evolvitur 17, 39. prisca tempora 17, 123. cumulos 18, 222. alieni 20, 87. radiis 21, 79. pondus relictum 22, 58. fervati prodigus 22, 151. fonte 22, 346. fulgore 24, 66. dispersi illecebris 28, 605. auro in inviso 3, 169. *lique-* meus 8, 524. Pelleo 15, 269. *medido*

INDEX

- madido* 17, 286. in induto 18, 302. cecidisse 20, 323. circumlinit hydros 22, 137. nevimus 22, 334. graves trabes 22, 340. rutilo ditabat 24, 230. discolor frons 24, 289. tentare fidem 26, 87. pretiosior sanguis erat 26, 707. circumfuso 28, 52. *madidæ* Nymphæ 35, 69. in sparso 44, 22. frenat equum 44, 86. in auro stellas accendit 33, 252.
- Aufonium* laceffitam 26, 290.
- Aufonidum* matrum 26, 627.
- Aufonio* amictu 8, 566. sanguine 24, 186. *Aufonium æthera* 28, 273. *Aufoniis* rebus 28, 204. *Aufonios ritus* 5, 82. *Aufonias arces* 1, 190. 26, 386.
- Auspex* victoria 28, 653. *purpurea* 39, 51. *auspice* hac 3, 83. *clamore* 8, 611.
- auspicium* ferale 20, 232. triumpho 26, 452. *cecineret* 29, 82. *auspiciis* tuis 7, 88. *regalibus* 8, 1. *secundis* 8, 634. *falsis* 15, 122. *illius* regor 15, 500. *mollibus* 18, 494. *sollennibus* 28, 364. *fruitur* 24, 129.
- Auster* sonorus 12, 43. *redditus* imperiis 15, 1. *humidus* 22, 395. *madidus* 24, 103. *dies* pluviis turbaverat 28, 541. *turbidus* incumbat 29, 203. *truculentior* 35, 308. *torquet arenas &c. ib.*
- austri* vastator 8, 29. *circulus* 8, 428. *dubii* adventus 15, 486. *regnant* 15, 515. *ora* fileat 22, 285. *prodigia* 24, 345. *impetus* 35, 200. *flamina* corrupta 49, 91. *austro* incumberet 24, 71. *calido* 26, 59. *in austrum* vergit 3, 364. 5, 348. 17, 119. *jaculatur* tædas 28, 329. *ad austrum* cursus 20, 261. *austrum* agitabat 21, 269. *austri* acribus violentius 3, 90. *flantibus* 8, 339. *tepida* 26, 347.
- Australis* ruba 21, 248. *Australium* annum 18, 403. *Australe* latus 20, 242. *Australibus* exuviis 24, 17. 29, 45.
- aufis* paribus se committeret 20, 584. *Diomedes* 28, 479.
- Autotoler* fugaces 21, 356.
- autumnus* te ambiat uvis 1, 274. *quas* tulit umbras 44, 29. *autumni plagis* 3, 364. *cadentis* 15, 67. *portas* 17, 119. *germina* 22, 465. *autumnum* fortunatum tenebis 35, 293. *pomis* notat 52, 12.
- avus* hinc processit 8, 24. *senior* 10, 219. *speratur* 22, 240. *beli* lipotens 29, 40. *maturior avi* 22, 348. *avi* divi fidus 8, 190. *avum* communem *partitur* 10, 30. *robustum* cernit 52, 20.
- auxiliatur* amor 5, 15.
- auxilium* præbuit 24, 95. *rogat* 37, 126. *dei* poscebat 101, 119. *commune* medentum 49, 70. *auxilio* fovere *Getæ* 15, 245. *gravis* 20, 512. *spreto* 21, 235. *legit* precantes 26, 402. *brumæ* 28, 444. *obstitit* reverentia patris 35, 235. *cinguntur* 37, 44. *auxiliis* extremis 26, 581. *negatis* 28, 109. *uitur* 28, 219.
- axis* calidus 1, 37. *Hesperius* 5, 264. *volucer* 5, 508. *quicquid* complectitur 7, 209. *geminus* 8, 131. *Olympi* 10, 300. *Pythius* 16, 16. *fulgidus* 33, 116. *æstuat* 47, 35. *axi* medio 36, 234. *axem* cæligeminum 5, 152. *utrumque* regentibus 8, 395. *quatiens* 15, 134. *recepturi* 15, 458. *in quem* transibis? 19, 33. *mutaverit* 26, 55. *deceptum* 29, 168. *impedit* 35, 161. *in ætherium* 101, 60. *axe* ligat rotas 1, 81. *medio* libraverit 3, 11. *sub utroque* 7, 57. *ab inferno* 20, 24. *sonoro* 20, 106. *sub nudo* 20, 413. *ab toto* 21, 72. *ab alio* 21, 246. *ab Scythico* 22, 368. *nostro* procul 26, 203. *ab Riphæo* 28, 31. *in alio* 29, 82. *ab axe* jugales ducuntur 27, 5. *axes* per noctivagos 1, 243. *igniferos* 17, 275. *geminos* 22, 59. 24, 139. *ad* *fidereos* cæli 34, 35. *rutilos* 35, 192. *ad superos* 37, 116. *pigras* non concitat 44, 61. *axibus* ætheriis 14, 35.

INDEX

B

- B**abylonos captæ 8, 653. Baby-
lona rapi video 7, 201. cen-
tum portis superbam 18, 235.
armatam 20, 475. petis 21,
54.
Babyloniis horruit 8, 146. *Baby-
lonia* cura 28, 18.
bacca Nereia 8, 592. baccis gra-
vibus 10, 167. aspera cingula
22, 88. candentibus 28, 528.
Bacchæ struxere apicem 10, 217.
Baccharum pulsu 24, 365.
bacchatur crimine 28, 192. ulu-
laribus lde 33, 206. genitrix
Olympo 36, 299. bacchabor ul-
tra 20, 299. bacchabere ulte-
rius 3, 368. *rebus* humanis 18,
24. bacchatus per opera tre-
mor 20, 27. ferro & igni 26,
155. bacchata inter penates 3,
82. bacchati corpora laniant 22,
213.
Bacchus amator 10, 271. Orgia
transiit 24, 169. Bacchi me-
tar 7, 208. Orgia 8, 604. Bac-
cho hilares 22, 457. paternum
pulsante femur 24, 227. refe-
runt solennia 35, 67.
Bactra teneri legibus video 7, 202.
horrebunt secures 8, 656.
baculo nitens 52, 3. pro baculo
contis nititur 26, 484.
Bætin decorent virera 12-31. per-
strepit 17, 286. commendet 22,
238.
Baleari funda 7, 50.
Baliu decerent 72, 9.
balnea posuit 84, 4.
balsama spirantia 1, 252. tarda 10,
96. effudere 31, 121. *desudat*
Niliacus cortex *ib.*
balteus terga liget 71, 2.
barathri recessu 3, 379. barathro
vacuo 5, 523. candenti 26, 345.
ferali 33, 37.
barba se repetit in fontes 1, 223.
hispida madet 35, 316.
barbariæ pars magna jacet 18, 323.
motus 21, 148. bustum 26,
638.
barbarici numinis 21, 230. bar-
baricæ vitæ 20, 226. barbari-
co saltu 15, 73. tumultu 19, 53.
barbaricos cruores 5, 332. 8, 631.
barbaricas cohortes 7, 112. co-
mas 26, 184. turmas 44, 83. fra-
ges 72, 13. barbaricis opibus 10,
227. armis 18, 17.
barbaries penitus commota 8, 49.
diffona 17, 250. temerare pos-
sit 26, 102. barbariem relinquit
5, 79. collegerit omnem 15, 432.
cadentem 28, 222.
barbarus bibit flumina 4, 8. quos
agit 5, 91. errat 5, 125. exul
7, 66. palleat 8, 359. cupit
servire 8, 484. frueretur 15, 84.
qua ibat 17, 54. atrox 18, 251.
inscius 26, 283. barbara con-
nubia 15, 191. arma 20, 159.
ferox 20, 182. tot millia 21,
106.
Barce arida 15, 159.
barbiton facilem 9, 10.
Bartholomæus comes eat 77, 4.
Bastarnæ truces 8, 450. Bastarnas
tinentes 21, 96.
beati remeant 1, 47. beaurum quo
dirigitur sine 17, 95. beatis
omnibus esse dedit 3, 215. ri-
diis astrorum 29, 47. beatos ef-
ficiunt 21, 34.
Becanum lacum 52, 18.
Belga pocus pascit 21, 226.
bellator felix 24, 12.
bellatrix ira 5, 118. pompa 7, 2.
bellatrices aquilæ 10, 193.
Bellerophonreas habenas 8, 560.
bellica nubes 29, 196.
belliferam Italiam 18, 439.
belliger Augustus 1, 74. bellige-
ros lusus 27, 621.
bellipotens Stilicho 7, 144. avus
29, 40.
bellantis juveni 39, 30. bellatu-
ro imperat 24, 85.
Bellona levat exuvias 1, 121. sol-
vit equos *ibid.* fer mihi galeam
3, 342. tibi probavit dexteras 5,
263. circumvallata Senatu 8,
12. trabeam gerit parmamque
removit *ib.* vindex 18, 314.
sanguine fordida vestem 20, 110.
moraris 20, 145. patris currum
præcedit 32, 371. aluit tropæis
26, 34. ridente 26, 466. Bel-
lonam alloquitur 20, 110.
bellua nutrix 1, 97. Hyrcana 3,
227.

INDEX

227. umbratura deam 10, 150.
 tetrior 18, 183. ruit in rupes
 20, 426. immanis 21, 267. bre-
 vis 45, 40. nutritur Nilo 93, 1.
 belluarum corde furentior 11,
 26.
 bellum civile conficis 8, 634. con-
 ficeret 11, 39. flebile 15, 77. pa-
 trare 15, 273. refumit 15, 332.
 geminum surgebat 21, 274. cin-
 xerat Africa armis, dolis, auxi-
 liis *ib.* alebat infidiis *ib.* civili-
 le pudoris obtentu taciturnum 21,
 280. solo peragens murmure
 28, 269. transferre 28, 302. in-
 dicit 3, 68. belli notas 4, 10.
 civilis imago 5, 236. pulvere
 grato 7, 37. agendi 20, 325.
 funera 23, 17. fiducia 24, 122.
 meritum 25, 18. semina 26, 26.
 murmure 26, 204. Getici 26,
 380. grati miracula 26, 622.
 arbiter 28, 212. tempestas 29,
 208. laudem 29, 227. regem
 48, 44. bello relicto 20, 356.
 luxuries non pretiosior 21, 92.
 cælesti 26, 71. temperiem refer-
 ret 26, 153. barbarico 26, 288.
 quesivit opes 26, 401. instruit
 26, 550. secundo 28, 89. per-
 dere cunctos 28, 310. peracto
 72, 6. bella civilia tonant 7, 64.
 8, 320. *pendula* mortuæ 15, 474.
 tulit 18, 337. geramus 18, 493.
dabant locios 20, 222. in sinu
 nascuntur 20, 576. ferant clas-
 ses 21, 308. censeret 21, 327.
 fremunt 22, 149. canenda 25, 6.
 Punica gerenti 26, 394. nascen-
 tia repressit 26, 400. geri 26,
 578. ad proxima 28, 109. cum
 suis gerit 28, 255. premens
 Janus 28, 638. cupit 33, 72. pa-
 lam cælestia sentis 36, 314. post
 Pygmæa 39, 13. movent 44, 82.
 in bella armavit 29, 155. pa-
 rant dexteras 37, 7. bellorum si-
 gnis positris 8, 8. in usus 18,
 382. in undis 20, 507. lauros
 28, 120. artes 45, 43. bellis ac-
 cendere terras 5, 9. longis 8,
 458. innumeris 10, 221. obje-
 cit 17, 156. te inferis 18, 271.
 caruit annus 20, 122. septi la-
 trantibus 20, 486. insignior 21,
 28. rabidis succumbere 21, 188.
 favens 24, 215. patris 28, 127.
 Errusci 28, 489. simulacra vi-
 va dedit 28, 573. domitis 28,
 653. tristibus aspera 35, 20.
 Beli secreta 21, 62.
 Benacus alit volucres 31, 107.
 bene signatur tempus 1, 266.
 benefacta tenere 22, 42. referre
 24, 182. tua te conveniunt 28,
 386.
 Berecynthia juga 20, 300.
 beryllo paries surgit 10, 90.
 Bessi pallentis 17, 41. *damnant* 26,
 179.
 bestia propriis munitur telis 45,
 40.
 bibis undam 101, 74. bibit Nilum
 1, 38. cruorem 3, 78. Tritona
 8, 36. *moves* 10, 231. aquas
 ignotas 52, 6. bibat Nilum 3,
 185. bibinus Rhodanum 24,
 158. Romanos fontes 41, 13.
 bibunt pruinas Alpinas 1, 255.
 sparfos violaria succos 36, 233.
 bibens Mæotida cæsam 3, 312.
 bifido cornu 10, 146. *bifidos* tra-
 ctus 21, 199.
 biformem Glaucum 36, 12.
 bigis cæruleis 33, 274.
 bijuges fasces 1, 233.
 bilingues insidias 15, 284.
bimembres te non potuerunt æqua-
 re 8, 543.
 binos dracones 101, 28.
bipennem fugere 18, 333. bipenni
 sumta 8, 345. Tartarea 36, 79.
 armata 36, 377. bipennes fe-
 riant 21, 231. bipennibus duris
 20, 414.
 biremes complere 15, 369. aliæ
 instabant 21, 367.
 Birrum dicere 92, 1.
 bis laudatura 17, 23. cernere 37,
 107.
 Bisaltæ dicite 21, 134.
Bistoniam plagæ 28, 441. *Bistoniam*
 chelyn 34, 8. Bistonis ab oris
 7, 111. vastior 20, 565. Bisto-
 nios campos 8, 54.
 Bithynia fertur 20, 247.
 Bithynis incumbere 20, 467. Bi-
 thynos mutasse 18, 201. attin-
 git 20, 239.
 bitumine nigro 28, 325.
 blanditur quicquid Hydaspes 35,
 82.

INDEX

- blanda vultus luxuries* 22, 135. *pericla maris* 100, 4. *blando fluctu* 1, 191. *igni* 48, 48. *blandos fluctus* 7, 123. *blandas iugas* 33, 209. *blandior non ulus* 18, 85.
- Blemyas per feros* 47, 19.
- Bocchi antiqui penetralia* 8, 40. *in regnum* 15, 94. *regia* 15, 342. *dolis* 28, 383.
- boni norina* 17, 96. *bonorum sincera congeries* 17, 135. *fors sincera* 21, 25. *bonis quietis militæque fruimur* 8, 492.
- bonis pulsis* 20, 557. *melior quis consilio, quis iuris & æqui nosse modum?* 10, 314. *fama* 24, 6. *procede* 44, 54. *meliora nobis creavit* 37, 18. *optimus divorum* 28, 51.
- Bootes Arctos parat convexa* 7, 170. *quantus numeratur nocte* 8, 186. *molitur tibi fersa* 10, 274. *Bootes tardi flabra* 21, 123. *Booten contemne* 15, 501. *pigrum* 35, 190. *iratum* 36, 225.
- Boreas bella cupit* 33, 72. *pelagus, silvas, campos, flamine rapiturus ib.* *quærit Alpes* 9, 37. *nimbos egit* 8, 181. *subactus servitio* 21, 217. *urit frigoribus* 29, 6. *gravis armatur turbine* 33, 70. *glacie nivali hispidus ib.* *concretus grandine pennas ib.* *Boreæ vassator* 8, 29. *malus merus* 22, 285. *sodales* 26, 339. *nivalem domum* 36, 323. *cerramina* 39, 36. *Boream sentit* 59, 3.
- bos abductus aratro* 26, 161. *boves reflexi* 24, 332. *bovm armenta* 26, 408.
- Bosporus splendet* 3, 174. *te gaudet alumno* 8, 129. *caligine liber* 8, 177. *qua Pontum arctat* 15, 225. *nutavit* 20, 28. *alluit ædes* 20, 340. *indueret floribus* 21, 87. *nutritor* 28, 81.
- brachia devota* 5, 368. *tendentem* 7, 32. *centum* 21, 303. 26, 64. *Cancris* 22, 460. *abrupta Pindi* 24, 302. *armaret montibus* 26, 64. *livefcant nexu* 31, 131. *Lilybæa pulsat* 33, 149. *nuda nitent* 35, 30. *manant in rorem* 36, 252. *certe prætentat misu* 36, 362. *ardua curvantur* 86, 4. *in brachia pondus cogis* 101, 58.
- Brenni flammis* 15, 126. *rabies* 26, 432.
- brevi causa* 8, 510. *effigies* 8, 572. *bellua* 45, 40. *breve nil molini* 21, 42. *lumen* 44, 36. *brevi ponto* 26, 220. *brevibus satis* 5, 49. *vadis* 20, 430. *in antris* 39, 35. *brevior duxi securus ævum* 15, 107.
- brevitas doni* 70, 11.
- Briareia turba* 36, 188.
- Briareus quis posset?* 21, 304.
- Britannia mundo diducta* 17, 51. *velata monstro Caledonio* 22, 247. *dira* 26, 568. *sensit* 3, 131. *seva* 8, 73. *secura* 18, 393.
- Britanni litoris* 8, 28. *Britanno Oceano* 29, 40. *Britannum Oceanum* 26, 202. *Britannæ colla fracturæ* 24, 301. *Britannis iura dividit* 15, 19. *extremis* 26, 416. *Britannos extremos* 5, 150. *vincendos* 24, 149.
- Britomartis ignea* 24, 251. *agilucos* 24, 303.
- Bromii gloria* 8, 132. *Bromio junctum radiare Tonantem* 7, 132. *Bromios remos* 24, 365.
- Brontes exasperat ægida signis* 7, 193.
- Bructernus venit* 8, 451.
- bruma tentabimus litrum* 1, 135. *stridens Aquilone* 3, 242. *Zephyris cœpra remitti* 5, 101. *mitior* 20, 95. *una* 26, 151. *tricesima currit* 26, 489. *perenni sædat* 33, 262. *innoxia rosas servet* 36, 223. *rigeret imbribus* 101, 66. *vehit contraria tempora* 47, 36. *brumæ requies* 8, 322. *auxilio* 28, 444. *brumam sibi vindicat* 35, 106. *scatit* 59, 3. *agam* 74, 2.
- brumali sidere* 26, 322.
- Brutus amaret* 17, 163. *reperor trabeis* 22, 322. *instituit* 22, 335. *senior* 22, 383. *Bruti honos* 20, 141. *trabes* 21, 643. *Bruto consule* 22, 323. *non indignante* 24, 192. *Brutum mirabere* 8, 401. *Brute, tua potestas* 18, 440. *Brutorum agmina* 18, 460.
- bubone infausto* 20, 407.

bucci-

INDEX

buceina hostilis 4, 3. turmalis 15, 447.
 Busiridis aræ 3, 254. aræ imbuat 18, 161. Busiride rubuit Nilus 34, 43.
 bustum memorabile barbariæ 26, 637. Enceladi 33, 153. componit 44, 44. busti odorati 22, 430. busto Phrygio tegeret 20,

530. optato 35, 84. bustis prurumpite 18, 451.
 buxus non sonat 33, 209. crispata 35, 110. horrida 35, 268. buxos tacitas 20, 286. inflare 36, 130.
 Byzantinos proceres 20, 136.
 Byzantius senatus 19, 57. Byzantia luxuries 20, 415.
 Byzas videbit 20, 83.

C

Cacumen summum nacta 17, 61. teritur 33, 160. cacumina Aetneæ 36, 334. montana 85, 1.
 Caci flamma 34, 43.
 cadaver sparsum perit 5, 417. deforme 18, 38. toties venale 18, 147. milit pro rupe 37, 103. cadavera fluitantia 8, 629. passura moras 20, 291.
 Cadmeia Leucothoë 10, 155.
 Cadmus se vertit in anguem 18, 293.
 Cadmi Tyrii 21, 318. mania 36, 387.
 cadit assiduo flatu 44, 34. cadunt iudice fontes 8, 89. impune 31, 114. sponte ferta 36, 127. summa subito 91, 2. cadat perinitte 15, 314. seditio 17, 249. cadebat religio 3, 15. cecidit certamine 28, 311. per te fortuna 39, 45. cecidere triumphis 1, 139. animi 20, 485. cadet dementia 5, 99. cervix 5, 166. cadere non profuit 34, 41. cadentis autumnus 15, 66. cadentem de matre 3, 92. casurus sponte 17, 72.
 cadis geminatis 31, 122.
 cæcus vultus 3, 34. editus ex utero 99, 9. cæca carina 3, 277. profundi 20, 429. futuri gaudia 20, 545. futuri 33, 138. cæcis faxis 15, 506. plagis 17, 82. cæcas manus 37, 110.
 cædes lerifera 1, 119. cognata 3, 77. deslere nefandas 3, 250. nullæ nobilium 8, 494. cædis avarus 26, 606. gloria 28, 114. cædem in nostram 5, 147. cæde madens mensa 15, 181. profunda 20, 573. sæva rumentes 21, 95. sine cæde subactus 21, 216. cædibus quantis epulentur hy-

dri 3, 362. claris 18, 180. cædari 26, 464.
 cælantia fluctus fila 33, 254. cælatas fores 28, 46.
 cæso luco 26, 18. cæsam Mæotida bibens 3, 312.
 cæruleus anguis 3, 118. cæruleo sulfure 28, 325. cæruleis infecta notis 1, 215. bigis 33, 275. navibus 37, 48.
 cæculus amictus 22, 249. visu Addua 28, 196. cæcula summa freti 7, 198. hyacinthi 8, 588. metimur 15, 67. desueta tentabo 17, 182. per cæcula ludunt flammæ 35, 3.
 Cæsar mutatus principe 8, 169. ferox 15, 49. prælia jactaret 28, 400. dignatus scripsisse Maroni 41, 23. Cæsaris jura 8, 311.
 Cæsareo sub jure 18, 458. Cæsareæ portenta domus 8, 313. Cæsareum stemma 12, 29.
 Cæsaries confusa motu 8, 552. intonsa 31, 43. pulcrior auro squalerat 36, 87. cæsariem crinali stringere cultu 1, 85. flavam 8, 447. fingeat Venus 10, 99. fabligat 22, 471. diffusa Noto 35, 248. repexam 48, 11. cæsarie flavente 24, 19.
 cæstu valido discernere 1, 238.
 Calaris, v. Caralis.
 calathis lanam præbuerit 20, 384. calathos vere rubentes invertunt 31, 117. videntes 35, 139.
 calcaribus arsit sonipes 8, 546.
 calcat responsa 15, 257. arenas 36, 385. calcet honores 24, 109. calcabat Danubium 21, 126. calcare Notum 5, 244. solum 26, 428. calcantum oneri virorum 49, 47. calcaturus omnes 21, 349.
 Aaa 5

INDEX

349. calcatur solo achætes 10, 91.
 equo regali 28, 516. calcabitur
 Phafis equo 3, 375. Atlas 36,
 324. calcari vestitus 18, 493.
calcatis Musis 39, 51.
Caledonio monstro 22, 247. *Cale-*
doniis pruinis 8, 26. *exuviis*
 29, 45.
 calefecerit amnes sanguine 26, 515.
 calefacta Noto hiems, 1, 271.
 calet per membra sudor 1, 117.
 obuius ire 10, 287. ore pudor
 28, 565. Phlegethon 49, 72.
 calent itravisse 38, 29. caleret
 ira 5, 118. caluisset libido 18,
 102. caluiffe vota 28, 334. ca-
 lens de strage 7, 26. calentes
 pugnas 48, 49.
 caligine volvi 3, 12. mergi 18, 492.
 gressus figunt 20, 525. sensus
 hebetat 22, 133. longa pasci 35,
 193. membra colorantur 36, 90.
 caligantes thalamos 33, 2. coto-
 næ 36, 247. caligantia Pangeæ,
 3, 336. caligantibus armis 1,
 27.
Callicia risit floribus 29, 71.
 calliditas nocitura 29, 233. addi-
 tur armis 45, 29.
 callidus affatu 5, 368. callida
 voti 35, 11.
 Calliope posce 17, 287. mea dic
 29, 1.
Calliopea ornatat nurum 40, 20.
 calle reperto 26, 282.
 calor expleri nequit 3, 187. quid
 obstitit forti? 8, 34. novus 10, 3.
 uret 11, 22. male festinatus 28,
 224. infundit fœdera 48, 40.
 quo ire verat 49, 34. calorem
 mentis 5, 287. arcanum 21, 57.
 calore nimio munita 15, 146.
 venas compescit 47, 34. calores
 horribiles 22, 23.
 Calydon vidit 29, 172.
 Calypso contemta 29, 24.
Camerina pigra 35, 59.
 Camillus offendat 8, 408. *pueros*
 reddidit 15, 274. iratus & exsul
 20, 598. Camillo detulerim
 fasces 20, 54. uni æquande 26,
 430. Camillum alium 22, 399.
 Camillos præruulerim 1, 149.
 servatores 18, 439.
 caminis Cyclopum 36, 117.
 Camœnis Latiis 29, 15
- Campana culta 15, 110.
 campus furori expofitus 5, 47. in-
 geniis paruit 17, 262. Martius
 18, 438. hic omnia vindicat 16,
 572. sollennis 28, 5. campi vi-
 cini 5, 63. tempestate cruenta
 7, 75. Aethiopum 18, 178. *lævi*
 18, 272. latebant 21, 172. mo-
 re 26, 181. suffragia 28, 10. Pol-
 lentini 28, 128. effossi fundami-
 na 35, 164. squalentis 35, 339.
 doria 49, 54. campo æquatur
 15, 386. aperto 26, 139. cam-
 po male tentato 28, 247. re-
 cumbunt 36, 380. in campum
 se fundit aper 10, 56. campum
 folio præponere 20, 457. repe-
 tebat 21, 110. parulum 28, 515.
 campos per Æonios 4, 3. Bisto-
 nios 8, 54. horrere situ 36, 37.
 in vestitis æterno gramine 36,
 231. rimatur 36, 441. campis
 sanguineis 15, 361. ardentibus
 26, 45. parulis 33, 219. 37, 72.
 Cancri brachia 22, 460. *calentis*
 47, 9.
 candent argentea sæcula 22, 448.
 canduit ira 22, 82. cuspis 28, 346.
 canduerint viscera felle 17, 286.
candenti barathro 26, 345. can-
 dentibus equis 22, 369.
 candescet pruinis 41, 15.
 candidus exercitus 10, 295. can-
 dida curia 18, 308.
 candor æstivus 1, 219. fatalis 8, 195.
 excessit pruinas 28, 476.
 candor non abundat nimio sangui-
 ne 10, 269. superat nives &
 lilia 31, 126. candoris electi 28,
 370.
 canit ætas sub galeis 26, 35.
 canos prodesse leni 5, 67. pulvers
 fordida 36, 177.
 Canis flagrantior 47, 33.
 canis Stygii ira 34, 34. canem
 obefum lacte 18, 133. canes ve-
 riæ formis 24, 297. graviori-
 bus aptæ moribus, nare sagaces
 ib. armarit Scylla 29, 21. ca-
 nibus juga rimari 15, 357. scru-
 tatur odorem 35, 148. reductis
 36, 447.
 canities festina venit 10, 385. ani-
 mi 17, 19. ferra refudit 18, 92.
 frœdabitur ævi 18, 477. cognita
 fulsit 26, 460. lucida Phœci
 36, 11.

INDEX

- 36, 11. per canitiem glacies durat 37, 24. in canitiem mutatur 3, 134. canitiem priscam resumunt 8, 506. *ligat* Glaucus 10, 158. *prodit* 15, 25. raram 19, 25. inclinatur 22, 443. severam ante pedes sudare 33, 50. sanctam 50, 30.
- Cannæ geminassent Trebiam 26, 387. post Cannas 24, 145.
- Cannensibus damnis 15, 79.
- canit, se vate 18, 313. fama 21, 312. ore sublimi 26, 124. canunt rura 2, 12. triumphum 3, 54. signa 3, 348. præfagia noctes 15, 355. Delphi 18, 328. canat fistula 24, 283. canant molle faustumque 10, 196. debita vota 40, 62. canebat augurium 20, 288. fama 20, 463. cecini fasces 25, 5. cecinit triumphos 21, 4. sic longæva Themis 33, 217. cecinere tubæ 1, 198. *auspicium* 29, 81. fores prælagium 35, 7. cecinisse deos 20, 47. canendo peremi 3, 156. canens te voce sua 7, 134. canenti favere 23, 13. canentes lene cerastis 35, 345. canitur fabula seu verum 14, 231. Celerina 31, 24.
- canoris plausibus 1, 175.
- Cantaber Oceanus 29, 74.
- cantatur Agave 20, 364. cantata piacula 28, 330.
- cantus avium 3, 214. lyre 7, 62. probet 10, 63. Orpheos 17, 252. festivos sopierat 21, 3. tenaces Sirenum 29, 23. insoliti 35, 389. cantu eripere iubar 3, 146. pastoralis 21, 182. citharæ 22, 141. fremente permulcent 31, 106. audaci prodere 33, 3. tenero mulcens domum 33, 244. Mygdonio 35, 268. suppliance 44, 46. cantibus sepitis 34, 1.
- cani ævi 24, 106. *cano* pulvere 33, 185. canē nives 1, 270.
- Capanea conjux 29, 151.
- capax officii 18, 79.
- capillo legem reddit 31, 100. capillum struxerat in orbem 20, 185. capillis virgineis 10, 285. capillos nitidos comere 29, 222. turbata 31, 28.
- capit natura 5, 156. mensura 24, 44. visus spatium 24, 133. cer-
- tamina 39, 36. sedes 98, 7. *caperet* deos 9, 2. capior fraudibus ipse meis 28, 307. capitur non cæle, non æquoris unda 95, 15. capi profuit 8, 116. ultro se voluere 24, 342. captus armis & vi 28, 382.
- Capitolia alta 8, 318. conscenderet 24, 32.
- Cappadocum sub valle 73, 4. *femine* 29, 192. Argæus 20, 114. pascua 5, 31. matres 18, 246.
- capris trucibus 45, 36.
- Capræ senis infandi 20, 61. *Caprearum* rupes 8, 314.
- captiva ducor 35, 264. *captivo* vultu 21, 213. captivum redde meum 15, 340. captivæ leges 5, 85.
- caprant plausus 28, 606. captratur sermo 22, 164.
- capulo acclinis eburno 26, 487.
- capulis radiantibus 22, 91.
- caput æquævum 1, 220. unum petitur 5, 151. prodigiale 5, 434. distinguit acu 10, 284. insuperabile rerum 15, 459. hæsit in ungue 15, 471. revoluta 20, 315. rotatum 20, 525. Syriæ 20, 571. erexit flammis 21, 184. in proprium 23, 2. sublime extulit 28, 160. umbravere rami 28, 164. sublime 33, 81. Pachyni 33, 146. altum erexisse 36, 42. hoc vidisse 47, 13. trans caput iaculatur tædas 28, 329. capitis in arce 8, 235. capiti membra reponit 24, 129. superstes truncus 26, 300. capita inviolata tollebat 36, 370.
- Caralis* tenditur in longum 15, 521.
- carbascos* sinus 20, 183.
- carbassus* custos Romani ævi 26, 232.
- carbasa Punica 15, 59. vestra sequatur imperium 15, 464. mirantur 24, 369.
- carcer tenebrosus 3, 57. repletus squalore 18, 178. Romanus 21, 240. carceris tenebroso obrecta recessu 36, 83. carcere subiturus pœnam 28, 381. revulso 33, 44. cognato 57, 1. carceribus laxantur 35, 184.
- cardine sub quo te queram? 36, 428. neglecto 36, 147. verso 35, 6. 33, 268. *gemino* 29, 44. innoto

INDEX

- immoto 28, 637. sub illo 28, 96. sub occiduo Solis 5, 274. de alio Phœbi 18, 397. pro gemino 20, 602. revoluta 22, 475. ab utroque 24, 16. fumino feruntur 28, 21.
 caret eventa 26, 72. caruisse complexu 36, 112.
 carina lassa tunditur 3, 276. cæca trahitur 3, 277. orbis 18, 426. nunc recta, nunc obliquante 21, 289. transvecta 29, 22. carinæ trepidæ 3, 275. rector 8, 419. aptunda (silva) 36, 369. carinam incolumem 26, 5. carinas ruprurus 10, 162. ingentes vexi 15, 42. spernitur turbinibus 15, 502. texunt 21, 314. multas populata 28, 135. alligat 36, 257. carinis junctis 5, 60. luctatis 15, 516. urbem vexit 17, 151. domitis 29, 183. nota Pharoa 39, 56. huc delatis 100, 5.
 Carmani texere diem 18, 354.
 carmen connubiale intendere thalamis 8, 650. in vnum advolvere 21, 10. amat 23, 6. erat Enceladus 27, 17. reverentia poscit 30, 7. hoc pro ture damus 39, 42. mihi erit Alcides 101, 10. mecum luctare 101, 20. carminis actu 29, 19. carmine audito ducti 2, 13. digna gerit 23, 6. festo 24, 21. vinculo mentes 26, 21. fatidico 26, 231. dignus 26, 590. audito 36, 258. cum carmine remos egit 35, 360. ad carmina tendunt critas 33, 14. in carmina vernant rupes 3, 152. concitat undas 17, 318. carmina vetat 4, 4. moverunt 7, 118. displicere 9, 11. Sibyllæ immota stant 15, 30. Cumana vatis 18, 11. texentem 20, 458. fingunt 21, 46. ferre 27, 14. Chaldaea 28, 348. vatium 28, 470. veterum vatium 29, 146. per thalamum 30, 1. nunquam dilecta relinques? 31, 45. stridula modulatur 33, 203. fundis 41, 4. jejunas solantia fauces 43, 5. nulla fuisse domi ib. nidum pennis confisa relinquunt ib. ledam 74, 6. sitientes rupes 34, 19. dicet 49, 4. culpas 79, 1. loquor 81, 4. carminibus lustraverat aras 40, 25.
 carnifices epulas 15, 178.
 Carpathii Triton 10, 137.
 carpit signa doloris 33, 123. carperet oscula 21, 120. carpe iter 84, 2. carpens alimenra vaporis 44, 16. carpentes vellera Seres 1, 180. carpi pollice 35, 86.
 Carras post domitas 31, 74.
 Carthago ter victa ruit 15, 87. Carthaginis arces 18, 334. 21, 343. / Carthagine cum tumida 15, 77. media 15, 190. antiqua 15, 518. famula 21, 383. gemina victa 23, 15.
 carior omni luce 26, 308.
 casa angusta 3, 203. case lustrata 8, 416. Alpine 26, 363. unius sæcula 52, 4. casas agnoscit 22, 196.
 casæ matura leges 10, 94.
 Caspia tigris 36, 105. claustra 5, 28. vada 7, 71. colla 8, 607.
 cassis fidereis hirsuta júbis 3, 352. pro casside gerunt 21, 262. in casside radiant vultus 1, 118. casside fulminea 7, 194. major 8, 524. laxata 15, 24. fulva 35, 21.
 Castaliæ undæ 28, 27. Castaliode gurgite 81, 1. Castalios latice 4, 7. 101, 4.
 castor niteat 92, 2.
 Castor equum cingere vellet 71, 6. Castora odisset 3, 108. dare 11, 6. pro Castore 1, 244. Castore contemto 8, 556.
 castoreum dicere nequeo 92, 2.
 castra victricia 1, 137. bonis servandis 3, 267. paterent foliis, 73. utraque movens 5, 104. fulgida 7, 12. loco ponenda salubri 8, 324. laborant 8, 502. succumbere fas sit 10, 194. sui rectoris adit 18, 377. sopita Lyæo 20, 436. lituos sequuntur 21, 169. barbara secutas 26, 236. polcentia pugnam 26, 559. ad Graja 28, 474. ad pallentis vocat 33, 41. cerea movent 35, 126. in castra reducat 24, 214. castrorum comes 28, 600. cibo 29, 61. castris ordine positis 45, 22. restituit 28, 98. prius

INDEX

- trilis 28, 9. profugis præcingere Ararin 26, 297. exuerit 26, 158. in veterum 24, 72. omnibus 23, 11. relictis 22, 406. totis non constitit alea 21, 365. invisus 3, 322. in mediis 8, 10. herere 8, 369. impendere noctes 15, 450. continuis 16, 5. positus 18, 443. commoda eligitur regio 20, 417. aderat 21, 116. conjugis 40, 50.
- castrat avaritiam 18, 193. castrandus rapitur 18, 45.
- casta petas 22, 107. domus 31, 92. castæ noctis 29, 221. casti vulnere 18, 468. casto flumine 24, 260. ferro 29, 153. castum ferum 18, 446. *castos* penates 17, 125.
- casus meritis obfistere nullos 8, 409. meos exhorret 15, 38. in omnes æqualem animum 15, 319. relegunt 17, 83. supremos 20, 289. futuros 22, 291. communes subeuntia 26, 311. scitatur heriles 36, 248. quocunque iubebit 36, 433. vomeris egit opus 49, 26. casum adscribere meritis 49, 81. casu incerto fluere mortalia 3, 3. alio proferente 15, 122. ferrum 20, 424. præcipiti 26, 115. interprete 26, 556. nullo deterrita 28, 93. extremo 28, 206. nullo turbata 36, 136. casibus permitto orbem 5, 216. cunctis immota 17, 5. dubiis occurrunt 20, 495. iniquis licuisset 21, 367.
- cataphracti 5, 356. equi 5, 361. 28, 569.
- cataphra, quid? 18, 35.
- catenæ laturæ prospera 8, 117. subitæ collo sonuere 15, 366. motæ 36, 110. catenis gravibus religata 3, 377. Strygiis innexa 7, 185. ferratis innectunt 22, 374. sævis vincita 36, 83. catenas famulari imponere 5, 386. arripiat 11, 29. crepant hosti 20, 434. Saturni laxabo 33, 114.
- catenato Rheno 24, 25.
- caterva sacra convenit 2, 16. catervæ nudæ 10, 171. doctæ 16, 1. regum 26, 109. popularitres 36, 167. catervas hominum in-
- numeras 1, 44. Geticas 3, 317. peditum 21, 102. assuetas Marti domando 101, 83. catervis Geticis 5, 36. partitis 28, 632.
- Cato Eutropium passure 18, 459. *catonis* adversa 8, 411. *Catonem* cuperent servire 17, 165. rigidus 22, 382.
- Cattos domant 26, 420.
- catuli vestigia 45, 8. catulos jejunos 26, 324.
- Caucaseo de vertice 39, 7. 44, 32. Caucasii rupibus 8, 108. jugis 26, 59. Caucasias pruinas 18, 247. per valles 20, 152.
- Caucasus letali gramine pollens 3, 152. suas movit formidine silvas 7, 20. hostes mittit 20, 574. Caucasii nivalis 11, 31.
- Cauco non indignante 21, 225.
- Cæcis leges dabat 18, 379.
- caudæ parvæ moderamine 20, 427. caudam vorat 22, 429. retorquens 24, 357.
- caveis resonantibus 20, 404.
- cavet generi 18, 188. cave a Stilihone 26, 512. *cavetur* meta 27, 6.
- cavæ texuntur 24, 325.
- cavernæ Siculæ 35, 173. cavernis ignifluis 7, 196. Aeollis 26, 224. fecundis 24, 288. his defende 36, 106. cavernas infernas 20, 25. vis glomerat 33, 169. perforat 49, 13. texit 36, 394.
- caupo famosus honorum 18, 198.
- caula viæ 1, 129. una facit sodales 5, 319. justior 8, 390. *brevis* 8, 510. vinci, non robore 15, 431. latebat 20, 531. letitiæ 22, 144. patris 28, 119. agendi fui 28, 440. latet 35, 154. furoris 36, 283. quæ tibi relicta? 41, 10. quæ iubet 48, 3. causæ via 3, 15. meliori pervia 8, 110. ignarus 17, 227. prospice 18, 485. parvæ 20, 154. privata 21, 299. semina 29, 35. propriæ 36, 64. quicquid erit 49, 79. causam fato tribuisse 18, 55. daret armis 22, 85. causis fallacibus instat 3, 238. *meantem* defectum 17, 129. verecundis 22, 282. ex aliis 26, 95. nullis 26, 242. causas letitiam 10, 186. 31, 50. similes 47, 24. cautes

INDEX

cautes sonoræ 40, 5. rigidæ lique-
scant 49, 21. cautibus domitis
26, 182. illidi 33, 255.
cautus ad fraudes restiteris 21, 291.
cautum dabant exempla 8, 77.
cautior labor 50, 18.
Cecropiæ senectæ secreta 17, 67.
Cecropium templum 33, 11. Ce-
cropias matres 5, 191.
cedunt æquora 29, 124. nec pa-
truo 35, 207. cedant superata
sibi elementa 49, 77. cedebat
retro fuga 3, 268. quæ mihi
non parens? 36, 414. cessi ad
montes 28, 285. cessit potentia
3, 358. mæror pudori 36, 193,
cesserit patura meis obsequiis
26, 525. cessissent lumina somno
29, 91. cedent tuis regnis 35,
297. cedere minori 29, 198.
cedentes spatiis, 21, 48. ceden-
tibus cunctis 29, 209. celsura
sibi cuncta pollicitus 26, 80.
non pruinis membra 36, 89.
cedros enodes 36, 360.
Celænas memores 20, 258.
Celænos furores 18, 278.
Celæno jejuna 20, 378.
celebres ludos 24, 199. celebrat
connubium 48, 27. celebret je-
junia 95, 21. celebrant ora fi-
guris 22, 175. celebrate tribunal
18, 472. celebrare diem 40, 51.
celebrabitur dies undis 1, 261.
celer effecit 26, 151. celere letum
3, 234. celeres pedibus 24, 299.
Celerina canitur 31, 23.
Celerini robore 31, 72.
celat nil verbis 28, 592. celer le-
vius depositum 36, 119.
celsa tenent 28, 20. ditione 44, 88.
celsi juvenci 7, 82. celsam prin-
cipe patruo 29, 39. celsior ex-
surgit pluviis 17, 209. vertice
26, 77. cunctis 26, 430.
censes quid tenendum 8, 196. cen-
set primus 21, 90. censeret bel-
la 21, 327. censeri laude viro-
rum 29, 67.
censore intento 25, 13.
censu addicto 17, 231.
Centauri negant 9, 13.
centeno moru 33, 47. centenis vo-
cibus resonant ora 1, 55.
centum per pectora ruat Phœbus
1, 56. vias nocendi 20, 175. la-
certain 36, 188.

centumgemini Aegæonis 36, 345.
Cepheus senior micat 26, 245.
Cepheissus purior ibat 2, 10. *lager*
35, 136.
cera terebat avenas 31, 35. *cere*
falsæ 10, 27. ceris vacuis 28,
264.
cerastæ sinxerunt ora 3, 96. cera-
stas attollat 15, 151. locios 35,
346.
Ceraunia percussa fluctu 5, 221.
nullis succincta nimbis 21, 174.
ignem 29, 78.
Cerberus latratu urget 5, 457.
cerebrum in supremum 18, 53. fu-
disset 37, 88.
Ceres vitanda 3, 327. colitur 18,
325. Massyla 22, 394. rara 26,
350. tentat clipeum sumere 26,
466. flava 33, 138. visa 33, 207.
nota 36, 105. suspensa hæret
36, 260. non tardata 36, 357.
falce laboreat 40, 41. Cereris
prolem 33, 219. cetera 33, 335.
proles 35, 36. de stirpe 35, 329.
Cereris favet 20, 270. proferte
nepotes 35, 372. prodere rapti-
rem 36, 55. Hennææ 33, 122.
par pietas 36, 173. Cererem quid
narrem 33, 107. discurrere 36,
48. terrebant 36, 67.
Ceres & Cybele, telluris symbola 33,
178.
cerea castra 35, 125.
cernit singula 10, 108. ab æthere
28, 102. cernimus omnes 21, 90.
cernere bis nulli licuit 37, 106.
cernens per singula 28, 565. cer-
nuntur delubra inovari 33, 7.
certamen sublime 3, 297. certami-
ne exacto 1, 113. tumeant 23,
95. duro cecidit 28, 311. po-
sito 29, 204. certamina non uni
credidimus pugnae 21, 364. ve-
terum 26, 104. per tot ducto
26, 492. laudis 28, 491. Bo-
reæ 39, 36.
certat secum amentia 18, 237. cer-
tant pro virgine 33, 133. obse-
quiis 72, 11. certarent laurus
24, 16. certavit pietate 28, 99.
certavere senes pueris 7, 128. fe-
re 40, 3. certare de jure se-
cundo 1, 21. pudet 18, 501. ti-
tulis 29, 33. procos juberent
29, 163. certantes sexus 1, 201.
certant-

INDEX

- certantia viscera pœnis 37, 26.
certatura Lyæo colla 38, 562.
certatur pro pignore tanto 8, 131.
certus imperii 5, 346. telluris 17, 114. error 17, 128. certa manu 8, 61. imagine 22, 217. cuspidē 23, 9. certæ minæ 20, 2. cogere 22, 225. certo mucrone 18, 47. certis venatibus 1, 187. certos dolores 36, 299. certior Parthis sagittas tendere 11, 2. certius patre loquar 76, 2.
cervam non eripuerē pedes 34, 42.
cervicem jactare & insellere superbia est 5, 345.
cervix alta 3, 53. hæc sola cadet 5, 166. tertia mucrone rotetur 15, 465. Typhœia 36, 183. redimita jacebat 36, 246. cervicem clipeo fultus 26, 356. *cervicē magna triumphat* 5, 294. humili 8, 445. alta 10, 84. 26, 628. turbata 10, 291. æquali subis 21, 143. infedit 24, 351. dejecta 28, 180. rebeli 33, 155. Herculeæ 34, 47. pressa 35, 159. nobiliore juveni 39, 30. concussa 44, 56. fultos 50, 5. cervices niveas 29, 120. cervicibus impositi enses 5, 16. juvenum 8, 584. *pressis* 21, 214.
cervi jugales 24, 286. non timuerē 34, 28. cervo fugacior 20, 440. cervos ferit 22, 353. in vincula cogit 24, 315.
cespes gramineus 11, 114. cespitē vicino 36, 371.
cessant armati 20, 138. pulverulenta viæ 41, 8. flumina 47, 28. non cessent tolerare vapores 1, 131. cessent sidera 101, 124. ne cessa juvenis 14, 5. cessare nefas 31, 95. cessante juvenco 33, 197. cessantibus Delphis 28, 26. cessabitur hora nulla 36, 317.
ceston spirantem numine blando 10, 124.
cestrospendone descriptio 10, 206.
cere profluunt 24, 360.
Cei vatis 42, 9.
Chalcedona adversam cerni 8, 177. movit 20, 27. contextit nidor 20, 451.
Chalcedonias arenas 5, 55.
Chaldæa gens 3, 148. carmina 28, 348. Chaldæi senes 8, 147. reges 99, 3. Chaldæo ritu 21, 61.
chalybs operit formatque colores 5, 357. flammis molitus & arte 26, 543. necit claustra 33, 238. cognoscit amores 47, 43. *chalybem* indutos equites 28, 569.
Chaonias subegit 26, 135.
Chaonia quercus 7, 118. *Chaonia* victu 36, 47.
Chaos nostrum 5, 525. *astra* miscbit Averno 15, 383. Clementia solvit 22, 9. dotale 33, 28. durum flexura 35, 13. in verendum 35, 196.
chartæ exigue 19, 19.
Charybdis armarit stagna 29, 20. Charybdis avidam 100, 2.
Chelæ reparant dispendia noctis 17, 120.
chelys nostra sonat 6, 18. plectro pulsanda 17, 313. Parnassia 28, 123. chelyn Bistoniam 34, 8.
Cherusci ingentes 8, 452. Cheruscos immanifectos 26, 420.
Chimææ flamma 3, 296.
Chimææ de gente 101, 76.
Chiron præberet pocula 9, 5.
chlamys effluit 8, 208. chlamydes Sidonias 22, 88. vento rejectæ 50, 15. texebat 72, 8.
chordas leves impellis 101, 17.
choreis te inferre nostris 10, 337. strepat 12, 11. exfultasse 21, 84. prata pulsant 22, 381. miltæ lyre 31, 22. indulges 36, 102. choreas cantatrices 15, 348. famulas exercet 29, 143.
chorus est in cælo 22, 421. chori conticuere 33, 208. circumfusi corona 27, 16. strepuere 1, 175. in speciem 17, 325. *choro* nec dum commissa Agave 20, 364. sancto ine cingeret 40, 52. læto te conjunge 101, 3. chorum æqualem 35, 230. choris permixtis 4, 2. assuetum 5, 34. quitur mare 10, 154. læta 19, 63. vacat 20, 584. Romanis 25, 2. redde Nymphas 28, 159. fistula responsura 31, 99. sacris obstrepitant 35, 355. choros transferret 8, 406. molles duxit in antra 9, 10. igne exactor 9, 16. tales audire 15, 188. *impuleris* 17, 102. junxere 22, 101. inter &

INDEX

- & vina 26, 368. doctos exfere 28, 491. *amator* 28, 622. placidos ducis in orbe 34, 52. aspernata 35, 149. veltros petebat 36, 228. ducit flamma 48, 28. Christus permutat lymphas 99, 5. firmat fidem 99, 13. Christi vestem 99, 15. Christo inclamante 99, 11. Christe potens rerum 95, 1.
- Chrysispe, recessu tuo 17, 89.
- Chrysegonis* datur 18, 440.
- Cbunus* feriat 20, 338. Chunorum feritas 21, 110.
- cibo castrorum 29, 61. crudus 15, 445. cibus *invenis* utere 8, 342. tectis 28, 241. æra vestita 46, 12. cibos quærit inanes 3, 206. diurnos præbere 15, 72. trans regna quæsitos 20, 332. raptos in armis delibasse 26, 351. allatura ales 36, 143.
- cicatrix mox eruptura 20, 15. vulnus tectura 22, 205. numerosa 26, 482.
- Cicerona tonas 40, 4.
- ciet amnes 28, 195. nomina 28, 256. juvencos 36, 169. cient pennas 5, 462. nomen 20, 515. ciebo Tartara 33, 113.
- Cilix se defendit 5, 33. Cilices veniunt in mercem 18, 220. per Cilicas descendere 20, 468.
- Cimber exit paludibus 8, 452. Cimbri catenati 26, 293. Cimbros peremptos 26, 645.
- Cimbrica* Tethys 26, 335. *tempestat* 26, 641.
- Cimmerii ponti 21, 129. Cimmerias paludes 18, 249.
- cinctus* micantes flamine 1, 178. Gabinos 7, 3. Quirinales 18, 28. *nepotum* 20, 140. mirare ac sulcipe 22, 331. Amazonios folvis 34, 37. placidos 72, 5. cinctum gravatos artus 18, 301. cinctu gemmato 28, 561. gemino crispatur 35, 33.
- cingis lustra 24, 303. cingas jure forum 24, 200. cingit te insignibus ætas 10, 327. *sinus* 20, 447. fera fascibus 28, 645. honos ora 44, 18. cingunt præfidiis 22, 209. arva trabes 28, 619. cinxere falcem Hypanin 28, 337. agmine reginam 35, 322. cinxerat bellum dolis 21, 276. cinge zona 70, 4. cingere equum 71, 6. cingor milite 5, 13. cingeris exuviis 29, 46. cingitur excubius 28, 44. cingimur facibus 3, 49. *cinguntur* in usus diversos 22, 102. auxilio 37, 43. *cingatur* claro Senatu Roma 1, 19. cingebar procerum studiis 36, 412. cingebare comas diademate 28, 66. *cingi* Armenio pro limite 20, 367. cincta sinus 36, 377. cinctum nimbis 36, 1.
- cingulum solveret 11, 37. cingula rapta Gelonis 7, 27. ferebat 10, 166. *prima* 20, 321. *baccis* aspera 22, 88. vellem pendere ventant 24, 247. comit manu 28, 525. Parthica 35, 94. vindura sinus *ib.* non *prospera* eripe 39, 51. per cingula splendet 48, 12.
- per cinerem præberetur origo 44, 103. cineres excuriat 8, 471. Mygdonii 20, 1. patrios 22, 415. victuri 44, 67. per Pauli 77, 1.
- Cinna pius 3, 255.
- cinnama Panchaia 10, 95. redolent 22, 420. rara 40, 16.
- Cinyphii aristis 18, 405. *Cinyphias* oras 15, 9.
- Cinyrs* vagus 21, 251.
- Circæis herbis 22, 134. 26, 441.
- Circe callida 3, 153. armarit pocula 29, 21.
- circuit Pontus cetera 5, 349. lupanar 18, 97. colla monili 28, 528. ambitus 49, 49.
- circuitu sociare *suprema* 5, 373.
- circulus Austri 8, 428. *Luna* 15, 223. lacteus 28, 175.
- circumdedit insidiis, arte 28, 300.
- circumflexa secula 28, 391.
- circumfluit* ignis frontem 22, 328.
- circumfluus æquore lucus 44, 1. *circumflua* mens luxu 1, 40. genitrix gemmis 8, 139. Merot Nilo 10, 223. Delos ponto 35, 35.
- circumfusa polo 1, 128. juvenas 15, 425.
- circumlinat auro 22, 137.
- circumsonat buxus castra 35, 268.

circum-

circumſcripta ducibus curia 28, 595.
 circumſtetit tempeſtas 26, 111.
 circumſtat montem 3, 272. con-
 cha æquor 10, 132.
 circumvallata ſenatu Bellona 8, 11.
 citi jurgia 20, 357. gradibus 28, 613. circum illuſtret 17, 284.
 intres 24, 198.
 Cirrhæa templa 37, 35. Cirrhæo
 jugo 2, 2. Cirrhæe ludis 101, 16.
 Cirrhæas artes 24, 27.
 citharæ cantu 22, 141. ſordent 31,
 48. ſacantis opean 34, 6. ci-
 tharæ impleret 15, 448.
 citavi Hecaren 3, 154. citaret
 gradum 28, 510. citatum præ-
 da 11, 11. citatis vento 24, 335.
 equis 26, 588. citatas vento ſa-
 villas 20, 472.
 cives poterit reddi 24, 75. quer-
 cus 29, 122.
 civilis diſſenſus 28, 395. civili
 ſtrage 28, 118. tuba 33, 65. ci-
 vile nefas 5, 389. civilibus ar-
 mis 22, 85. odiis 26, 565.
 civis dignare ſorum 28, 422. in
 civem rubuere genæ 8, 617. ci-
 vem obliſus 8, 111. præponere
 patri 18, 442. agat 22, 168. ca-
 ſurum 24, 74. te meruiſſet 24,
 181. gereret 28, 59. hunc ve-
 niſſe 28, 559. cives errantes 15,
 200. cum mœnibus offert 15,
 266. vocavit, quos domuit 24,
 152. deſpicit 24, 218. in mi-
 ſeros 39, 55. civibus doctis 8,
 583.
 clades mille 15, 88. recens exit
 18, 412. meſuenda 20, 305. re-
 petita 26, 284. renarrant 26,
 621. te nulla rapit 44, 108.
 cladis non exſpectato reſpectu
 36, 149. cladi propior ſteterat
 36, 249. cladem diviſit in or-
 bem 5, 25. ad propriam 19, 38.
 hanc dederit 36, 197. clade ac-
 cepta 20, 500. gemina 26, 129.
 Latii audita 26, 364. tanta 26,
 602. ingenti 50, 48. cladibus
 multis 8, 456. tot conſtitit
 omen 20, 36. ſatiare nocentum
 28, 276.
 clamabat talia regi 33, 54.
 clamor ſequitur orantem 3, 116.
 ingens concilii 20, 403. repens

tollicur 26, 460. varius 31, 21.
 clamore auſpice 2, 611. fremens
 vano 28, 254.
 clangore ingenti 15, 475. aviunt
 26, 444. blando 44, 45.
 clareſcit litus 36, 445. clareſcunt
 nubila 1, 102. Alpes 10, 185.
 claruit Alcanio ventura poteſtas
 8, 193. ſemita grefſu divino 33,
 229. clareſcere plaufu vulgi
 17, 3.
 Clarior lares 33, 136.
 claris theatris 17, 280.
 claffica non fremerent 3, 218. ci-
 vilia 5, 118. Arctoa 8, 25. in-
 tulimus 21, 189. Martis Eoi 24,
 35. excierant vigiles 28, 454.
 poſt victricia 29, 219. tremuit
 52, 7. in claffica robur referens
 26, 313. ad claffica veniunt
 venti 7, 98.
 claffica turba 24, 357.
 claffis in altum prævehitur 15, 504.
 celata metallo 28, 376. claffem
 paternam 10, 178. ſolveret 15,
 484. claffie focia 15, 373. ſuſ-
 penſa 15, 526. claffes ſervaturas
 Corinthum 8, 463. Eoas obruit
 17, 151. Rhodano inveſtæ 18,
 404. diſponere 21, 307. quæ
 fruges vel bella ferant ib. claffi-
 bus iret per ſcopulos 5, 122.
 æſtavis 15, 54.
 clathris ducendæ feræ 24, 272.
 claudicat verſus 79, 3.
 Claudia ducens Cybellen 29, 18.
 ſit felix 29, 28.
 Claudia gens 18, 456.
 claudat jubar 101, 126. claudunt
 æquor 22, 211. clauſit Hebræi
 aquis 28, 108. animam 101, 137.
 clauſerat viam 28, 456. claudi-
 tur concentus 28, 630. æquor
 terris 85, 5. clauſa ſeruntur
 24, 322. ſibi cuncta putat 28,
 145. clauſi formidine 26, 44.
 clauſum laqueis 26, 475. clau-
 ſos montes reliquit 8, 103.
 clauſtra diſiſſima 1, 106. Caſpia
 5, 28. patuerunt 7, 97. negle-
 cta remoliri 18, 195. Taurorum
 18, 249. anni pandentem 22,
 268. freti 26, 1. Lechæi patue-
 runt 26, 190. immenſa chalybs
 neſcit 33, 238. in clauſtra pro-
 cellæ redeunt 33, 75. clauſtris
 con-

INDEX

continuit 8, 231. thalami 20, 553. tristibus solutæ leges 26, 37. his evade 26, 500. perpetuis 28, 637.
 clavi flexu 21, 288. clavo parere 18, 425. clavum torquere 17, 46. intorquet 24, 363. regendum sibi vindicat 29, 202.
 Cleanteæ turbæ 17, 88.
 clemens ratibus 15, 511. Marce 28, 340. *aditu*, pectore 28, 550. clementes aræ 3, 255. auras Veneris 7, 165. clementior aura 1, 272. orbi 36, 46.
 clementia nova 3, 47. sola deos æquat nobis 8, 277. *soror* nostra 17, 166. gurgitis 17, 235. in similes 18, 188. *custos* mundi 22, 6. maxima natu Calicolum 22, 8. prima Chaos solvit *ib.* fluxit 26, 95. violentior omnibus armis 29, 306.
 Cleonæum leonem 3, 285.
 cliens obuius 18, 257. clientem populum 17, 26. ignarum lætura 22, 48. dignaris 39, 34. clienti dejecto 7, 67. servire Roman 8, 360. cliente servato 40, 62. clientes fallit 3, 179. reges 15, 196. clientum agmina 5, 76. nullusne permanet? 28, 314.
 Clip, i supplex 17, 290.
 clipeatus incedis 8, 523.
 clipeus Titana laceffit lumine 1, 94. porrectus in hostem 3, 265. nos protegat idem 20, 601. aureus ardescit 37, 78. clipei orbis 15, 211. *mendacis* 21, 105. umbra 22, 274. objice 35, 224. orbem 72, 1. clipeo coruscanti 7, 29. teste 15, 423. intonuit 20, 160. hoc munitus 22, 62. deposito 22, 369. protegis 24, 175. cervicem fultus 26, 355. texiturbein 28, 486. inelior Mars 33, 134. clipeum defensoremque dedisti 8, 433. *squalentem* 15, 24. sumere 26, 465. ferret 35, 39. ingentem geitare 36, 219. clipeis rectos 15, 435. defendite 26, 578. in latus allisis 28, 627.
 Clitummi undas 28, 506. Clitumne lavas 54, 3.
 clivus molliter tumet 49, 12. clivis mollibus edita planities 35, 102.

Clœlia tranavit Tibrim 18, 447. radiens per undas Tibrinas 29, 17.
cochleis junctos homines 18, 356.
 Cocles oppositus 8, 406. hoc meruit 18, 445. trajecit Tibrin 28, 487.
 Cocytia æquora 5, 471.
 Cocytos Phlegethonque 5, 467. re sedit 33, 87. Cocyti pascua 33, 279. Cocytos undasse Lyæo 35, 353.
 cœlestis flamma 39, 38. cœleste judicium 22, 208. jubar 33, 45. cœlesti bello 26, 71. cœlestia bella 36, 314. cœlestibus (*numinibus*) 36, 10. regnis 37, 1. celis 44, 79.
 cœlicolæ celsa tenent 28, 20. cœlicolum regina 101, 38. in cœlicolas ferri 36, 262.
 calum tuum 1, 130. scire videres 5, 178. commune 8, 191. signare corona 10, 272. altum possideat 24, 42. securus 32, 11. incestare 35, 217. Titanes habent 36, 182. securum 39, 10. tenebris condentia nubila 47, 2. cœli toros 48, 32. fragor 1, 21. geminum axem 5, 152. machina 7, 169. rigor æternus 8, 30. *marginem* clausit opes 8, 42. certa fides 15, 499. rotatu 17, 77. pudor 18, 9. per inania 18, 375. *primi* sub limine 24, 287. flamma frena 28, 189. iter 28, 412. consueti inclementia 28, 445. ad axes 34, 35. lumina 37, 127. vivida semina 101, 24. flamma 101, 123. *alieni* conscia 47, 14. cœlo infecto 3, 301. cupido se credere distulit 7, 109. temperiem referret 26, 153. vocanti parere 26, 549. parem conventum 27, 26. prætulimus (*testamentum*) 33, 193. timor apparet 35, 188. regnare 36, 328. canendus Hymenæus 36, 409. debita progenies 37, 54. frera 101, 47. relicto 48, 52. non capitur 95, 15.
 cœnas producere 20, 84. cœno tenaci 20, 443.
 coëhunc ad antra 2, 14. coëhunc cœtrix 20, 15. coiere superbis viribus

INDEX

- viribus 53, 1. coëuncta numina 37, 51.
- cæpi omnia 41, 15. cæpit servitium 18, 44. cæpistis qua finis erat 1, 67. cæpisse vetat reverentia 41, 7. vinci pudet 101, 28. cæptis falcibus 17, 336.
- cæpti magni 26, 478. cæptis omnibus exclusus 28, 238. his 101, 65.
- coërces jurgia, calores 22, 25. coërcens gerama 1, 88.
- cærul. vid. cærul.
- cætus niveos pandite 1, 248. varius 3, 39. opertos renovant 25, 3. Patricii 28, 599. cætum sanctum 22, 299. cætu non diffona species 28, 6. cætibus femineis exstat 1, 199.
- Cæi spoliis 36, 347.
- cogitat ales plurima 36, 143. sternere Martem 37, 39.
- cognatus accipiat 22, 235. amicus 83, 2. cognata potentia 39, 55. materies 87, 4. cædes 3, 77. potestas 7, 14. cognatæ invidiæ 36, 200. cognato carcere 57, 1. cognatum viro metallum 5, 360. fidus 44, 18. in cognatos procedit honos fixus 1, 13. cognatos gladios 21, 322. cognatas terras 33, 144.
- cognomen priscum 20, 243. cognominis miri 26, 555. tui anni 28, 13. cognomine magnæ 48, 9. cognomina plena ducum sumit 31, 82.
- cognoscere visu 33, 158. sortem 36, 298. fidera 76, 1. cognite Nilo 43, 3.
- cogis concilium 24, 242. cogit fila 1, 182. se in planitiem 5, 125. cogunt fluvios 26, 334. cogere illudere 33, 221. cogere cunctantem 22, 225. cogens in brachia pondus 101, 58. cogente nullo 44, 67. cogitur in nubem æther 26, 379. coactum corpus deferre 44, 53. coactas (un-lar) spargit 51, 11.
- cohors nunquam peritura 37, 53. alituum suspensa 44, 77. penata 10, 204. peltata 11, 33. tota 19, 16. elapsa gaudent 35, 118. invadere saltus 35, 124. cohortem Herculeam Joviamque 15, 418. ducunt 24, 296. cohortes pugnandi cupidas 5, 173. inter Barbaricas 7, 112. densas 8, 87. niveas 8, 568. veteres 21, 306. neglectas 22, 148. Marte desudant 26, 280. conveniunt 26, 404. succinctæ 28, 380. Oceanum cinxere 31, 90.
- Colchus tentoria fixerat 21, 155. Colchos petens 26, 3.
- collidunt primordia 17, 82.
- colligis concordiam 28, 605. colligit oras hiantes 5, 379. gentes 7, 69. in nodum ulnas 50, 17. colligit miracula 17, 280. collecta cibis terris lues 28, 241. collecti senatus 28, 74. collectam famam 17, 183. collectæ vestes 35, 40. collectis monstris 3, 40. collectas vidit 24, 261.
- Collina pro turri 15, 86.
- collis iniquus 8, 343. angustus 39, 36. collem flamina fracturum 15, 522. in collem creverat planities 35, 103. colle uno latent 8, 479. nullo se magis æstimat potestas 28, 40. in uno confidit 28, 239. altro minor 49, 11. colles solliciti 1, 50. voce resulant 1, 175. tegeret vindemia 17, 180. lateant sub palmitibus 40, 39. collibus notis 22, 196. Tuscis 28, 185. auctis 28, 529. de tepidis 44, 42.
- colloquio dearum vetito 36, 214. colloquiis lenire dolorem 5, 88.
- collo inferius 8, 137. libero 11, 30. exuto 18, 137. tumido 73, 9. colla mollire ornatu 1, 86. denatur gramine 1, 216. ardua 3, 94. rorentia 3, 246. mollia jacebat 5, 345. sublata secundis gerit 5, 447. picta draconum 7, 139. submittunt gladiis 8, 85. per colla fluebant comæ 8, 200. Caspia 8, 607. non æquant pruinæ 10, 265. ferarum 17, 293. translata 18, 42. subiecta 18, 173. despecta levant 22, 128. barbara 22, 374. squalentia 26, 293. pruinis stant aspera 26, 326. humida levant 28, 196. fera jugo præberet 28, 382. monili circuit 28, 527. certatura Lyæo 28, 563. surgentia inter smaragdos 16, 181. Istri præculeat 28, 648.

INDEX

- squamea levant 33, 13. attrita
 jugis *ib.* stridentia Gorgonōs
 35, 25. mutua innectite lacertis
 35, 369. squamosa 101, 31. can-
 dida virginis 48, 12. dedere
 jugo 50, 40. libera pateant ju-
 go 51, 6. superba spargit 70, 10.
 eomantia 88, 2.
 colis post fata 22, 53. colit hæc
 regna 44, 8. antra 47, 21. co-
 lunt fluvios 37, 43. colant an-
 num 28, 658. colebat desertā
 36, 239. colerent meritos 20,
 212. coluerunt voces 17, 52. coli
 arva negarent 35, 181. homi-
 num sitientibus aris 36, 282.
 honore divinos 50, 2. culta per
 pingua 29, 70. per Lydia 1,
 53. Campana 15, 110.
 colonus cupit 20, 205. coloni fe-
 lices 49, 89. colono trabeato 8,
 418. Zephyro 10, 61. cum pro-
 prio 21, 321. redeunte 22, 206.
 colonis parvis 15, 474. tellus
 redditur 35, 185. colonos vete-
 res 15, 198. lugentia rura 101,
 108.
 color *viridis cui proprius?* 3, 387.
 color invidiæ quis dabitur? 13, 11.
proprius rerum 17, 106. vivus
 redit 26, 437. nec inest unus
 33, 252. cæruleus ambit 44, 22.
 sparso ditiescit in auro *ib.* colo-
 ris rari 28, 516. colorem Phœ-
 nices tribuere 8, 600. senii 15,
 309. colores tremulos 5, 356.
 innumeros mutante 35, 98. co-
 lorum alternantes vices 45, 13.
 floribus 73, 11.
 colorantur membra caligine 36, 90.
 coloratus Memnon 21, 265. co-
 lorato velatu 36, 3. coloratis ab
 Indis 20, 331. in alis 94, 1.
 colubris mutatis 3, 134. pascant
 præda 36, 145.
 columbæ ferra tulere 40, 9. co-
 lumbis invec̃ta Venus 22, 354.
 columbas purpureas 31, 105.
 columen Pieridum 101, 1.
 columnæ niveæ 3, 162. columnas
 rupe cælas 10, 89. in cellas sur-
 gunt electra 33, 243. columnis
 purpureis 5, 135. picturatis 10,
 214. rutilis 22, 341. *vestitis*
 puppe 28, 48. accline templum
 44, 90. monte revullis *ib.*
 oculus *ambitiosus* 8, 594. leges ne-
 vit 33, 64. colos severas Parca-
 rum 49, 87.
 coma meliore diem sparge sol 1, 3.
 glauca 40, 40. comæ (*Jovis*)
 moturæ convexa 8, 201. ventis
 instabiles 11, 12. mutavere co-
 lorem 15, 210. mœstæ squalore
 15, 408. intervalla 18, 115. ri-
 gidæ 20, 234. sine lege 24, 247.
 comam radiis redimica 20, 528.
 nexa foliis 22, 229. consurgere
 gemmis 29, 5. rubro radiare
 mari *ib.* posuere 36, 380. ere-
 xit formido 50, 11. sparsa 24,
 303. concutiens 26, 487. reso-
 luta 28, 154. substringit gem-
 mis 28, 527. comarum gratus
 odor 10, 239. sanctarum 20, 282.
 libertatem 35, 149. ferra 36, 126.
 comas securas explicuere 2, 8.
 nodavit 3, 119. velavit rurs reg-
 ina 8, 166. futuras olim 10,
 246. solitas gales *fulgere* 13, 1.
 gelidas 22, 473. barbaricas 26,
 184. cingebare diademate 28,
 66. innexus arundine 28, 378.
 indigesta 31, 28. incultas disper-
 sa 33, 55. indociles errare pro-
 jecerat auris 35, 31. laceras effu-
 sa 36, 177.
 comantem galeam 72, 4. coman-
 tia colla 88, 2.
 comibit vestis solem 8, 553.
 comes ire patri æstuat 7, 81. sidi
 19, 42. ingrata 22, 162. me-
 cum eat 24, 277. Serena 28, 93.
 indefessa 28, 600. hæc, hæc cu-
 stos 56, 176. eat ad bellum
 77, 4. patris 98, 27. comitem
 me pelle sodalis 39, 52. quer-
 cum pinus trahit 34, 22. duc
 tecum 8, 358. sulceperat 28,
 424. comites inferni 28, 315. se
 addunt 33, 229. gressum ju-
 xere sorores 35, 10. junxit 36, 209.
 comitum pharetratarum 24, 242.
 cometer sanguineo dilabirur igne
 &c. 33, 231. in exiguum mo-
 riens vanesceret ignem 26, 248.
 cometen figat tristem 17, 113.
 nunquam cælo spectatum impie-
 ne 26, 243. non ruto - non im-
 pune vident 33, 232. cometa
 ferali crine rubentes 48, 4.
 comitatus Aınorum 10, 153.
 comita-

INDEX

- comitatur egestas 3, 36. euntem
pallor & atra fames 28, 321.
comitantur Romam 1, 79. Nai-
des 35, 55. aves 44, 76. co-
mitare hunc 24, 215. comita-
tus paucis erat 28, 461. comi-
tata parentibus 21, 80.
commendo gaudia sanguinis nostri
33, 194. commendat urnam 1,
213. portum 26, 210. gaudia
33, 139. onus flammæ 44, 94.
commendavere catenæ 8, 117.
per commercia trahitur 18, 58.
commercium pacis 22, 115. facis
mundo 33, 91.
committeret se ausis 20, 548. com-
misit alendum infantem 28, 583.
alendam natam 33, 138. com-
miserit orno ferus 36, 142. com-
mittere fratres odiis 18, 282.
commisissus monstro 54, 9. com-
missa negare 22, 56. improba
vitæ 35, 304.
commodat imperium 15, 283. usum
non vilem 31, 98.
commoda publica suadent 5, 203.
ad publica 18, 264.
commoda tempora 3, 315.
commovet urnam 22, 364. com-
mota ruit fera 5, 396. commo-
tum virum 29, 137.
in commune jubes 8, 296. frui
20, 601. communes leges 22, 104.
communio levius tangunt 36, 197.
verba 81, 3.
comit vestes & cingula manu 28,
525. comere capillos 29, 223.
comiti vultus 20, 337.
compagne soluta 33, 115. dura 35,
171. Vesevi jugi fracta 36, 184.
compellat dictis 22, 453. prior ipsa
silentem 31, 44. Zephyrum 35,
73. tali voce 36, 113.
compedis tardæ 19, 3. compede
laxata 18, 28. furas signati 20,
342.
compescit venas calore 47, 35. com-
pescuit arcum 35, 232. com-
pescit furentem 35, 271.
complectitur antrum serpens 22,
427. æther 24, 131. populos
28, 288. quidquid ær 35, 294.
ambas 36, 381. late orbem 95,
13. complecti singula 21, 138.
complexus sol mundum flammæ
geris habenis 1, 1. complexa
- caput, 7, 220. pattem 28, 194.
complexæ pectora 3, 37.
complet vagis sermonibus aures
gloria fusa 1, 31. viros tempe-
ritate salubri 44, 98. complere
biremes 15, 369. complentur
fedilia 3, 39. compleri iusserit
igne 3, 10. viscera partu 95, 9.
complexu fovens 15, 222. carui-
se 36, 112. complexibus ambit
vivis 48, 35.
componit sibi bustum 44, 44.
componite thalamum 10, 225.
componere vultum 22, 36. cui
non fas est Rhesium 28, 482.
stellas 75, 1. componitur orbis
8, 299. compositis sagittis 47,
28.
compressit Pœnum 26, 139. com-
prime motus 8, 266. habenas
35, 272. compressa matre 3, 287.
compressio igne 36, 396.
comprobat cura senum 28, 557.
computat annum 52, 11.
conamine primo 26, 187. conami-
na contrudit 8, 626. nifus regit
45, 35.
conatus juvere tuos 21, 106.
concava vincere saltu 7, 47.
concedit libens 24, 117. concessit
quæcunque poposci 22, 232. do-
no terras 24, 185. concede ma-
rito 31, 134. jacenti 39, 11. con-
cessa viro fortuna 31, 81. con-
cesso vixisse cupit 20, 205.
concelebrant Gelan 35, 59.
concentus populi 8, 68. ferreus clau-
ditur 28, 630. concentu misto
33, 205.
concha circumtonat æquor 10, 132.
conchæ divitis 55, 2. conchas
pretiosas 7, 210.
concidit spes 7, 92. vulnere 19,
19. crimen 21, 8. Hannibal
23, 21. memoranda 29, 156.
concideram funditus armis 28,
284.
conciliat aures 25, 17. conciliant
pacem 21, 59. conciliare decet
18, 284. conciliantibus animam
labris 14, 23. conciliantur in
unum 5, 466.
concilium deforme 3, 28. infame
nocentum 5, 317. confessus 20,
325. cogis 24, 249. concilii
clamor 20, 403.

INDEX

- concinuit Helicon 17, 373.
 concire nevas res 21, 344.
 concipit in pectore 18, 360. aure
 sonos 51, 8. concipiat deum
 99, 2. concepit luna cervos 24,
 288. *concepta* omina 28, 25.
 concepto fetu 44, 23. conceptum
 vertice in eo 36, 59.
 concitat axes 44, 61.
conclamat numina 36, 4.
 conclusa subter pumice unda 49,
 15.
 concordia nocte coronas 10, 203.
fratrum plena redit 15, 4. vulgi
 28, 604. duras jungit mentes
 48, 41.
 concordes vivite 31, 130.
 concretus grandine pennas 33, 71.
concreta radice 28, 77. *gem-*
ma 57, 7. concreto metallo 1,
 182.
 concurrunt volucres 31, 105. ci-
 ves 37, 50. concurrat in unum
 3, 295. concurrere freti fauces
 20, 29. telis paribus 39, 8.
 concursu rupis 26, 7.
 concutit alas 3, 122. aura frondes
 20, 452. horror præcordia 26,
 372. Pelorum 33, 150. concu-
 tiat motus 48, 6. concussit si-
 dera 36, 66. concutiens comam
 26, 487.
 conditio altera 8, 220. tristis re-
 cedit 8, 616. conditionis ma-
 culam 18, 31. conditione qua
 veller 28, 449.
 conditor tertius urbis 20, 83. pa-
 triæ 39, 20. redeuntis avi
 95, 1.
 condit solem 20, 239. soles 58, 13.
 condunt obliviam mentem 1, 166.
 veltigia culmi 31, 187. conde-
 ret artus 8, 228. condidit se ve-
 rustas pectore 17, 98. condet
 lucem 40, 13. condere Barathri
 imo recessu 3, 379. virus in
 alto 22, 35. condens lumina
 101, 126. condentia nubila cu-
 lum tenebris 47, 2. condetur
 arena vili 3, 371. condita fu-
 nera 3, 155. mœnia 10, 183.
condonat opes absentem 22, 147.
 confert Triviam 29, 141. munera
 72, 12. contulit dies vitam im-
 periumque 8, 153. aves 16, 16,
 non plus rebus 28, 204. vecti-
 gal 29, 64. contulimus fili pes-
 sis 22, 334. conferre picula
 supplicio 5, 518. collata acies
 si fuisset 5, 186.
confessus secreta rubor 10, 9. *conci-*
lium 20, 325. focerum 35, 230.
 crimina 3, 12. confessa palam
 coruscus vultus 281, 359. con-
 fesse plausu dominam 29, 81.
 confessos hostes 28, 249.
 conficis bellum 8, 634.
 ne confidas virtute paterni 31, 133.
 confidere rebus elatis 5, 440.
 confisa loci ingenio 33, 140.
 sororem præsidio 36, 239. hac
 (*forte*) 46, 10.
 confinia Libræ 3, 366. rupit Ne-
 reus 33, 142. gemine vitæ 44,
 70.
 confirmat ituros dictis 15, 424.
confirmavere triumphum iustitiam
 8, 98.
 configit gentibus 29, 229. *con-*
stigit lapsu 20, 26. magno tu-
 multu 31, 113. conflixerit artus
 18, 411. configere turrets 35,
 152. agmina 45, 27. configi-
 tur magna ira 20, 358.
 confluit potestas 20, 66. consu-
 xit populum 21, 154. in parvos
 artus 95, 15.
 confringas animum ovantem 22,
 69.
confundit notas 17, 134. confun-
 dat turbæ procures 10, 200.
 confundere cuncta luctu 5, 17.
 sacra profanis 8, 239. nec cos-
 fusus honos 36, 9. confusa rur-
 sus natura 37, 61.
 congeries vasta metalli 5, 135. fin-
 cera bonorum 17, 136. conge-
 riem rudei 22, 10. patriam re-
 ponit 44, 93.
congesta mens 33, 4.
 congressus consulibus 26, 157.
 congressum, profugum nunciat
 15, 12.
 congrua mundo iudicat 21, 89.
coniferi apices 36, 398. *coniferis*
ramis 33, 203.
 coniectis scopulis 1, 106.
 conjugium *traxit* 29, 190. que ri-
 le sequatur 33, 120. *Diana* spe-
 rat 37, 41. conjugii fidem 29,
 28. tanti secuta 31, 57. conjugio
 levavit cædas 7, 156. dignum
 gene-

INDEX

- generum 21, 73. conjugilia da-
 ret puellam 40, 54.
 conjungit hunc mihi ætas 30, 5.
 conjunge te, choro 101, 3. con-
 jungi orbis coeperat 20, 546.
 conjunctus (vicinus) in axe ca-
 lido 1, 37. conjuncta salutis re-
 rum causa patris 28, 119.
 conjurat in arma 15, 131. in æ-
 genitor 35, 237. conjurant Fu-
 rie 33, 39. conjurat Tellus 37,
 55. conjuraverit nimium foro-
 res 36, 199. conjurantis arena
 26, 163. conjurati venti 7, 98.
 recedunt 19, 15. conjuratum
 lermen 26, 49.
 conjux debita 29, 84. Capanea
 29, 151. dabitur 33, 67. vel
 natus fuerit 36, 58. conjugis
 ornatu 18, 200. pudice 20, 90.
 simulata 20, 181. ululatus 26,
 625. fide 28, 100. conjuge
 pulchra 15, 169. vix visa 21, 118.
 cum astringere 26, 245. te di-
 gne Furie 35, 219.
 connexuit angue velles 3, 118, con-
 nectens Isthmos 26, 189. con-
 nectitur anguis 37, 81.
 connixis manibus 37, 67.
 connubiale carmen 8, 651. vesti-
 gal 40, 18.
 connubium fratris 15, 310. cele-
 brat 48, 27. connubii cantus
 21, 3. egeret 33, 34. connubia
 dependunt aliena sibi 9, 321.
 ardua 10, 27. onerant donis
 10, 165. barbara subeunt 15, 191.
 mille 25, 441. retinet partu 18,
 72. prolem laturo 18, 494. jun-
 git 22, 355. te nec ulla fallunt
 31, 54. sancit 21, 129. firman-
 35, 231.
 conata nefas 35, 258.
 consanguineo sinu 33, 105. consan-
 guineus acies 5, 237. consan-
 guineos thalamos 7, 154. figu-
 ret 50, 21. consanguineis au-
 ditoribus 1, 267. armis 15, 286.
 hastilibus 545, 24.
 consendant rostra secures 24, 201.
 conscenderet curru Capitoliæ 24,
 33. conscenderet æthera 21, 141.
 conscidit amictus 36, 150.
 conscius sibi factorum horror 20,
 503. ævi defuncti 44, 40. for-
 mæ 70, 9. conscia rupes 1, 125.
 terna 18, 207. præcordis 26, 372.
 mens laudis 28, 593. fati Aer-
 na 35, 7. noxæ 35, 258. fortis
 46, 8. alieni cæli 47, 14. par-
 tus mater 98, 15.
 consenuit luctibus nostris 15, 156,
 consenuisse nemus 52, 16.
 consensus gravior 15, 301. con-
 sensu pares 51, 18.
 consequitur stridorem 20, 175.
 consertit dextram 15, 353. astris
 fastigia 24, 234. consere te eques
 in turmas equitum 8, 349. con-
 sira æra columnis 28, 49.
 conservare aquæ 58, 6.
 confederat celsipite 1, 114.
 considit in colle 28, 238. confi-
 dunt apices 20, 350. confidit
 regnum Rhodano 26, 300. con-
 siderare iusti 36, 8.
 consilium novi 15, 318. intra le-
 gentis 21, 77. pacis 24, 123.
 repperit 28, 235. texisse 16, fe-
 rat 28, 307. consilii iniqui 18,
 358. fides 26, 486. consilio
 firmata 3, 7. punire 17, 229.
 stetit ira minor 21, 335. matu-
 ro rerum momenta regens 26,
 117. non sine curtere 49, 80.
 consilia matris despecta 35, 266.
 consiliis patris 15, 47. peperit
 18, 369. orba 19, 58. hunc
 redde 24, 216. mutatis 28, 182.
 his animos elusit 37, 36.
 constitit ante ducem 22, 275. Phle-
 gethontis ad undam 36, 391.
 consistere possit virrus 20, 75.
 consilia regna 22, 69. telæ fila
 35, 42.
 consors adjuncta Tonanti 1, 128.
 imperii 10, 277. consorte du-
 plici fultus 2, 204. te 28, 58.
 redempto 29, 12.
 consortia damni 18, 189. somni 35,
 368. regni 95, 3.
 conspectum urbis 25, 1.
 conspiciam te permittit 22, 406.
 conspiciare decorus 24, 195. con-
 spectior solito ires 8, 567.
 conspicuus ibas 21, 44. fulgeret
 72, 7.
 conspirat orbis 15, 3. conspiret
 regnum 18, 398. conspirent
 elementa sibi 8, 286. Tartara
 causæ propriæ 36, 64. conspi-
 ravere in favorem ducis 5,
 Bbb 4 119.

INDEX

- 119. *conspirantes* *duessent* 15, 213.
constantia *equalis* 5, 289. *instruit* 22, 109.
Constantinus *videbit* 20, 83.
constituunt *numina* 17, 83. *constituisse* *moram* 4, 16.
constitit *omeni* *cladibus* 20, 37.
constare *quod non vis* 101, 42.
constringit *in unum* 31, 186. *constringit* *res in arctum* 26, 494.
hiens 59, 5. *constringens* *artus* 101, 136.
construxit *opus* 33, 239.
consul *eas in omnes annos* 28, 659.
vides *impleret* 28, 432. *centenus* 28, 391. *verus* *patriam* 24, 220. *DIS* *proxime* 24, 130. *arduus* 22, 401. *fortissime* 22, 386.
succurre 22, 318. *patricius* 20, 561. *solvit* *pœnas* 19, 9. *quater* 18, 489. *Eustopius* 18, 414.
spado 18, 296. *tempora* *poluit* 18, 286. *Serranus* 3, 203. *proveharis* 8, 154. *cingeris* 8, 580.
assiduus 8, 641. *ovans* 15, 32.
in mediis *questus* *ararum* 17, 9.
per populos 17, 332. *procedat* 18, 27. *futurus* 18, 105. *consulis* *amor* 16, 10. *nostri* *limina* 17, 278. *cruorem* 18, 483.
omina 20, 9. *castrati* 20, 49.
omen 20, 487. *novi* 22, 223.
consule *duplici* 1, 203. *Augusto* 8, 4. *numeroso* 8, 580. *te* 8, 636. 41, 13. *audito* 17, 271.
continuo 17, 339. *cunabulo* 18, 8.
lustrandi *fascas* 18, 21. *nobilior* 18, 310. *sub sterili* 18, 496. *se* 19, 9. *hoc* 20, 32. *digni* *patres* 20, 137. *tali* 20, 321. *Stilichone* 21, 9. *primo* *Bruto* 22, 232.
optato 22, 377. *vifo* 28, 643.
computat *annum* 32, 11. *de* *consule* *miror* 18, 231. *consulibus* *gravatis* 22, 319.
consulit *omnia* *patres* 22, 297. *consulit* *radios* 6, 7. *hanc* 20, 92.
longe *remotis* 22, 47. *consuluit* *natura* *sibi* 49, 33. *consule* *cunctis*, *non tibi* 6, 294. *Venerem* 69, 6.
consultat *nutricem* 28, 566. *consultare* *juber* 26, 480.
consumis *florant* *juventute* 3, 141.
consensit *placido* *numine* 22, 428.
te Rhene, *Tethys* 26, 336. *confumeret* *annos* 33, 34.
confurgis *alacer* 7, 111. *confurgit* *opus* 48, 31. *confurgeret* *navis* 8, 216. *confurgere* *tectis* 28, 344. *comam* *gemmis* 29, 3. *confutgens* *novem* *ia ora* *Timavus* 28, 198.
contagia *privata* *fortis* *nulla* *passus* 8, 183. *defendas* *ignava* 18, 490. *seva* *patitur* 44, 10. *adimis* 98, 26.
contemneret *æquor* 5, 123. *contemnere* *falces* 22, 233. *nisi* *contemnitor* 40, 10. *contemnis* *fides* 21, 235. *contemto* *jure* 10, 337.
contemptum *Strymona* *salutis* 28, 178. *contemnis* *ignibus* 49, 20. *contemptu* *liber* *erat* 18, 132.
contenta *transiit* *hæta* 20, 169.
contentus *honesto* *pauvo* 3, 200. *solo* *terrore* 22, 25. *abi* *nocte* *tua* 35, 221. *contenta* *suo* *alpe* *chi* 37, 93.
conterrita *mentis* 1, 171.
contexit *Chalcedona* *nidor* 20, 451.
contexuit *imperium* 5, 52. *contexere* *verum* 17, 86.
conticuere *ehori* 33, 208.
contiguo *hosti* *parcite* 5, 219. *contignas* *hosti* *aquas* 8, 481. *pruinæ* 33, 168.
contentus *hitora* *Pontus* 2, 287.
contingit *vestem* 99, 15. *contingat* *mihi* *Roma* 28, 87. *contigit* *honor* 1, 62. *contingit* *gloria* 1, 276.
annibus *aut* *scopulis* 26, 175.
contingere *multis* 17, 144. *astrique* *licet* 22, 162. *crystalla* 61, 1.
continuant *australe* *latus* 20, 242.
gaudia 21, 1. *continuant* *dies* *epulis* 9, 4.
contrahit *plagiarum* *anfractus* 5, 379. *contrahitur* *ira* 8, 244.
contraria *passus* 20, 268.
concremuit *nutrix* 36, 192.
concretistat *frigore* 33, 263.
conrudat *conamina* 8, 627. *condimus* *Marte* *Suëvos* 21, 194.
Fana *in clade* 26, 603. *conduritur* *ictu* *uterus* 36, 427. *contra* *sidera* 15, 496.
condit *pepulit* 21, 111. *proterno* 28, 270. *contum* *tendere* 8, 540. *contis* *pars* *hispida* 7, 157.

INDEX

adit 26, 484. *restissa gloria*
oris 26, 586.
convalle Scythica 37, 28. *conval-*
libus roseis 36, 85.
convulsa feror 37, 128.
convenit sacra caterva 8, 16. in
 unum 8, 578. in te 10, 315.
conveniunt (alloquuntur) te be-
 nefacta tua 28, 387. fruges,
 stratia, miles 29, 65. anima
 35, 308. convenere domus 31,
 160.
conventum parem caelo 27, 26.
convertere in se itas 7, 104. *con-*
verte fœdera 33, 69. *converti*
fata loco 28, 208. *conversa in*
matrem querelis 29, 100.
convento regmine 60, 1. *conve-*
xum circi gradibus vulgus 28,
 614. *convexa parat stellis* 1,
 248. per magis sequi 3, 367.
fraserunt neocem 5, 454. *Arctoa*
 7, 170. *motura comæ (Fovir)*
 8, 201. *palli* 15, 2. *resonant* 24,
 190. *Noti* 28, 177. *scirent* 28,
 542. *patent in medio fereno* 35, 91.
obnubet 44, 78.
convicia vaga 39, 10.
conviva accitus perit 13, 171. *mi-*
ratur 22, 167. *moriens* 77, 11.
convivia mensæ 1, 253. *lasciva*
pueris sonant 22, 241. *grata*
peragunt 35, 328.
convocat Superos 37, 42.
conum altum eripere 7, 194.
copia facilis regni 5, 297. non
 fessit 8, 468. *tua vincit fon-*
tem Hermi 24, 231. *tibi tanta*
creandi 33, 108. *oblumat men-*
tes 36, 29. *vincit* 41, 6.
coctæ silex 49, 20.
equus hic 20, 351.
coralia vellit 10, 169.
cordis sanguinei 8, 241. *retuli* 20,
 48. *cordi proxima ulcera* 26,
 120. *pecus* 31, 49. *corde (sa-*
piencia) longævo frenatur juven-
 tus 1, 155. *fimo ibo* 3, 43. *re-*
solutus 20, 233. *delubra tenens*
 20, 31. in ipso 26, 577. *meri-*
tur raptus 35, 12. *sub corde*
diem referens 28, 581. *corda*
solvere neccare 1, 248. *effera* 3,
 225. *remitte* 4, 14. *mirantia*
 5, 284. *remitteri genitor cœpe-*
rat 15, 132. *respirare sinas* 20,

116. *decorem non capiunt* 24,
 132. *rigent ferro* 26, 303. *de-*
didicere metum 32, 10. *ferrea*
 33, 226. *mortalia* 95, 16. in cor-
 da tumultus redeunt 26, 221.
Corinthe flagrante 5, 150. *fla-*
granti 26, 612. *Corinthum ser-*
varuras classes 8, 462.
Cornelia taceat 29, 42.
Cornipedis docti 5, 180. *cornipe-*
dem reges 11, 11. *anhelum* 21,
 577. *palcis* 28, 183. *cornipe-*
des sub juga iuravit 1, 82. *vul-*
nerat 3, 311. in prædatentes 28,
 570. *umbone ferit* 35, 224. *cor-*
nipedum saltus 26, 217. *stre-*
pitu 36, 236.
cornia graditur litore 15, 493.
cornu spicula tendere 7, 49. *tem-*
perat deos amor 10, 75. *bifi-*
do 10, 146. *rusta* 22, 463. *no-*
bile 24, 318. *præcisio* 26, 595.
truncato 29, 176. *inflexo* 33, 228.
parvo tempora signatur 35, 54.
invento 35, 206. *dubia Cynthia*
vanescit 44, 38. *sævum taurum*
 101, 135. *cornua aurea (Erida-*
ni) 28, 162. *Istri* 26, 603. *ra-*
ra apparent 26, 413. *procera*
surgunt 24, 291. *taurina* 1, 221.
rauca 5, 58. *dexteriores* 5, 174.
in se redeuntia 5, 375. *tendi*
equius 8, 325. *Rhemi* 8, 652.
afficiant malis 15, 481. *profert*
 18, 352. *assurgunt* 18, 387. *ca-*
na gelu 20, 164. *se flehunt* 20,
 426. *aurea tollentes* 22, 353.
sonuere reducta 31, 244. *præbe-*
bit velis 36, 367. *eripiunt ca-*
pris 45, 37. *lentescere cogunt*
ignibus ibi. *ducentia portum*
 85, 3. *cornibus necdum firma-*
tis 8, 384. *submissis* 8, 576. *in-*
fractis 21, 221. *fractis* 24, 24.
cornus immensa 1, 122. *vulnere*
satiatur 3, 353. *avita* 8, 520.
micat 15, 212. *accommoda bel-*
lis 35, 107.
corona dotali 10, 272. *vincire* 10,
 336. *mollis* 13, 2. *sacra chori*
 27, 16. *socia stipant* 35, 56. *in-*
jecta 35, 150. *coronæ ensifere*
 5, 393. *pensabunt facta* 24, 76.
Distæ 24, 208. *caligantes*
marcebant 36, 247. *coronam*
jugalem 29, 184. *coronis mi-*
 stis

INDEX

- flis 15, 183. Palemonis 17, 288.
 roseis evincta 21, 87. magnis
 29, 189. coronas geminas 10,
 203. lapidum igne distinctas
 22, 92. meritis bello tribuere
 29, 81. marcentes quassare 31,
 96.
corona civica Augusti 24, 75.
coronat dominum terra 1, 115. et
 natorum turba 33, 108. sese 35,
 140. coronatus ore gemino
 (Janus) 28, 641. coronati Ma-
 nes 35, 328. coronatis verequa-
 drigis 22, 423. coronatos va-
 pores 49, 45.
corporea figura 95, 5. corporeos
 in ortus 33, 62.
corpus non dissociabile 5, 238. de-
 stituit 21, 28. durum 22, 105.
 regni 22, 202. non unum 26,
 447. per unum 37, 112. co-
 actum desere 44, 53. omne ferme
 45, 25. corporis abundans 20,
 381. arbitrio 22, 133. umbras
 28, 512. fragilem ulum 49, 85.
 archi inire vias 98, 5. dissimiles
 perferre modos 98, 10. corpo-
 re in omni 17, 48. toto 18, 398.
 pingui 20, 444. pretioso 22,
 451. de humano 26, 254. de
 arcto 33, 46. solo tremendus
 101, 107. cognato 57, 1. toto
 58, 3. corpora immersa cruore
 1, 112. obscena visu 3, 326. in-
 humata 15, 395. celeri crescen-
 tia nexu 17, 320. obruta mor-
 bo 20, 12. laniant 22, 213. ini-
 mica vulvens 22, 209. nigran-
 tia 101, 109. in functa 98, 20.
corrigis fontes 17, 221.
corripis guttura 101, 57. corripit
 taurum 101, 136. corripient
 guttura 101, 95.
corrueant facies 18, 111. corrue-
 rant propugnacula 20, 278.
corrumpit mores 3, 47. auras 35,
 202. corrumpit uterum 17, 304.
corruptentia sensus dona 7,
 187. corrumpi munere nullo
 22, 330. corrupta flamina 49,
 91. corruptas dapes 20, 328.
Corfica vitatur 15, 506.
cortex Nilivus 31, 123. cortice in
 arboreo 28, 240. exili 49, 46.
cortina quicquid mugit 81, 2.
Corvinorum catervæ 18, 460.
cori rabidi 22, 42. corum violen-
 rum 20, 5. coris madidis 5,
 222. conceptis 15, 495. coros
 Sarmaticos pari 1, 132. graviter
 pluviali frigore flantes 47, 3.
coruscat adamante 1, 99. *Pasgas*
juga 37, 67.
coruscus frater 3, 373. corusco
 infecta ostro 1, 264.
corvo cerrante ligulstris 12, 349.
Corybus Cybeleus 8, 150. non
 impulit ense 33, 208. Cory-
 bantes truces 20, 285.
coltis perfoliis 26, 255.
colto nec siccæ frondeſcunt vimina
 10, 95.
cote novæ falces 22, 194.
corhurni luctus 18, 299. cothurni
 no majore 17, 314.
Craſsum illustrat 18, 503.
cratera parant 35, 344. crateres
 spirent 10, 197. crateras graves
 26, 611.
credit sic pietas 28, 434. non er-
 dit aratro 22, 197. quod servet
 36, 223. credam vela mari 74,
 4. credas intrepidus 22, 61.
 credidit se undis 32, 5. credi-
 dimus certamina pugne uni 21,
 365. crede seni 26, 493. cre-
 dite gentes 26, 568. vel pro-
 tip 92, 4. credere cunctatæ 15,
 8. se muris 20, 44. se campo
 28, 247. si fas est 41, 11. quis
 possit? 98, 29. crateris veniens
 22, 399. credi plurima permittens
 timor 26, 222. numen di-
 gnus 101, 1.
crematur sponte 44, 57.
creavit natura 18, 338. *Cybele* 37,
 18. quicquid crearas 98, 2.
creasse numen 101, 45. creandi
 copia 33, 107. creante nullo
 44, 24. creatur te donante 33,
 60. creatus æquæva cum ma-
 jestate 8, 122. sine teste Nilus
 47, 13. creatum didici sensive
 22, 309. necdum creati 37, 6.
creatos festa luce 1, 143.
crepant hosti catenas 20, 435.
Cres puer 54, 11.
crescit titulus 22, 312. crescat in
 cumulum 1, 110. crescebat pax
 21, 202. crevit Aetna favillis
 96, 398. crevere oracula elo-
 quio 17, 35. creverat in collem
 35, 104.

INDEX

- 35, 103. *crefcere* fenfit ungue pedes, terga júbis, dentibus ora 7, 79. non profuit Hydræ 34, 41. fibræ 35, 342. creviffe ad culmina rerum 3, 22. *fe* putat 17, 246. triumphos 22, 65. *fe* videt 24, 91. tuis factis 28, 103. *crefcantis* in fegetem belli 26, 26. *crefoentibus* undis 47, 24.
- Crefcæ* hirtute 24, 300.
- Creta* refonabat 3, 289. reptata Tonanti 8, 134. jacuit 18, 218. vidit 26, 442. victa malo 101, 119. *Cretam* miftus habet 101, 122.
- Cretæus* ager 54, 7. *Cretæa* ab Ida 24, 251.
- cretum* Chimæra de gente leonem 101, 76.
- crimen* Superum 7, 65. hoc eat in Mauros 15, 288. *sceleris* reddidit 15, 400. mandare 18, 87. famulis latura 18, 125. Eoum concidit 21, 8. firinaverat annis 22, 118. omnibus unum fuerit 22, 312. iufticia pendat 24, 110. immeritum diluit 26, 593. pudoris abfolvens 29, 30. raptoris acerbat 35, 208. ingemmat 3, 181. utrumque tenet 42, 4. matris prodidit 54, 10. quam grave erat 74, 10. *incrimen* euntibus annis 18, 428. *primis* pœnæ 36, 92. crimine tanto luxuriat 21, 240. falfo 15, 170. *servili* 18, 27. cum toto 20, 38. novo intactam 20, 122. paucorum 20, 594. materno 28, 115. fimili bacchatur 28, 192. crimina fœva 5, 8. texuntur 8, 494. fi defint 15, 170. purget 17, 216. *furgant* 18, 398. exquirere 20, 59. fuadet 20, 179. regia difquirit 21, 240. pellunt 22, 100. confeffus 39, 12. impia vitæ domuifti 95, 4.
- crinalis* arundo 1, 217. murus 20, 284. *crinali* cultu 1, 85. edera 33, 17. *crinales* dentes 15, 137.
- crinigeri* patres 26, 421. *crinigero* vertice 21, 203.
- crinis* multifidos finuatur in orbes 35, 15. divifus acu 16. *crimen* reperi jugales 1, 3. madidum velat arundine 28, 164. *confpicuum* diademate 28, 560. valata *flagittis* 47, 23. de *crine* traxit *flagittas* 7, 21. *crine* concuffo 3, 67. *Medufa* 3, 221. retufo languida ftella 9, 185. *fulpino* 26, 360. *decoro* Armenius 21, 156. *repero* 22, 241. vago 26, 247. *virgineo* 29, 12. *fulpice* verris humum 29, 224. minaci 33, 233. *feroci* 35, 344. *Apollineo* 36, 309. *ferali* 48, 4. *erecto* 73, 7. *crines* meritos ornat 7, 84. *stellati* 8, 209. ligat 10, 123. undofa 10, 145. non æquant violæ 10, 266. vagos 15, 496. *peftebat* 18, 106. *fpargofos* religant 35, 324. *laceros* divellere *Phœbi* 37, 39. *crinibus vibratis* 5, 108. *laceris* 17, 169. ora protegis 20, 119. *rutilantes* 21, 38. *flavis* 31, 127. *subrepi* humor 36, 291. *retro* folutis 36, 382. e *flavis* 44, 55.
- Crimife*, tuos fontes 35, 37.
- crinitus* Suevus 8, 655. *ephebus* 20, 404. *crinita* *flagittis* Meroë 16, 222. *flamma* 17, 112. *hydris* *Tifiphone* 33, 39. *jubis* 36, 218. *crinitos* inter famulos 15, 184.
- crispans* conum 7, 194. *crispatur* purpura 8, 553. *pampinus* 31, 4. *vestis* cinctu 35, 33. *crispentur* ferica 28, 577. *crispata* buxus 35, 110.
- crifpo* gramine denfatur 1, 216.
- crifta* refurgens 15, 210. tegit frontem 33, 182. *criftæ* laquearia tangunt 22, 277. *pacato* fulgure vernant 35, 147. *criftis* *rutilus* 8, 524. *micantem* *galeam* 20, 108. *criftas* *hostiles* fufpenderit 3, 346. *picuratas* 28, 575. *roleas* tendunt 33, 14. *prætentas* aperit 35, 226. *rutilas* declinat 48, 50.
- criftatus* fcandebatur 21, 127. *apex* 44, 19. *criftati* *mariti* 29, 217. *criftato* vertice 5, 355. *criftatum* radiis *Titana* 35, 51. *criftatis* *turmis* 7, 133.
- crocea* prata 1, 273. *croceum* diem 20, 529. *croceis* ignibus 22, 467.
- croce* infecta *velamina* 10, 211.

Crefci

INDEX

- Cræsa solidum* 3, 198. *Cræsa* pol-
 lentem solio 18, 213.
cruciatibus me opes 28, 228.
crudebis dapibus in ipsis 15, 175.
crudescere morbus incipiens 3,
 501.
crudus cibo 15, 445. *cruda* in-
 dole 7, 43. *virginitas* 24, 246.
cruentarint Strymona 10, 310.
cruentus semper ibat Alcides 58,
 535. remeat 28, 478. jube vi-
 luque 101, 98. *cruento* saalo
 101, 119. *cruentum* migit 3, 65.
cruenta jube 1, 93.
crur questus 3, 77. *illicitus* 3,
 78. *virgineus* 14, 27. *regum*
rarus 20, 478. in arenam ser-
 vetur 24, 271. in venis stat 99,
 16. *crur*is quantum 3, 361.
cognati 8, 363. tanti jactura 20,
 118. *parcus* 22, 28. *multum*
 37, 84. *cruorem* invisum hau-
 rire 26, 604. *multum* spargere
 37, 84. *cruore* immersa 1, 111.
pueri 5, 27. uno 29, 157. *crudo-*
res barbaricos 5, 232. 8, 631.
Libyecos diffundit 28, 620.
crure tenuis 24, 248. *crura* liven-
 tia 20, 343. *pinguntur* 44, 20.
crystalla ferunt lynces 37, 7. *lu-*
brica 61, 1.
cubile Phariæ Proteos 10, 50. *ca-*
stum 15, 326. 36, 163. 276. nun-
 quam transgressa 18, 419. hi-
 bernum dabit 21, 130. *granni-*
neum 29, 92. *junxisse* 31, 32.
nox tangens 35, 363. *cubili* du-
 ro 8, 138. *membra* levant 20,
 436. *cubilia* structa musco 1,
 212. *surgant* opibus 10, 226.
fraudum 22, 214. *prædura* 26,
 359. *surgunt* floribus 48, 29.
cubilibus excutitur 5, 139.
culine cadere ligna 18, 127.
culmen utrumque tenes 17, 162. *re-*
gale 28, 64. *solidatur* 33, 243.
culminis vetusti 24, 108. *cul-*
mine e summo 5, 62. *dejectum*
 19, 5. *verum* ruituro 21, 142.
sub pastorali 26, 355. *de* rorum
 26, 392. *fati* revolutus 28, 133.
gemino 29, 193. *legam* fultæ
 domus 31, 59. *sine* culmine ter-
 ra subsidit 37, 72. *culmina* ar-
 dua 1, 229. *ad* rerum crevisse
 3, 21. *ornatura* Manes 5, 449.
Romana 10, 317. *Romani* Sena-
 tus 16, 7. *configunt* lapsa 26,
 26. *nova* edificat 22, 137. *Py-*
thia 22, 401. *eadem* 25, 3. *Cy-*
clopuæ extructa caminis 26,
 118. *celsa* 40, 42. *culminibus*
majora tuis 3, 205.
culmi surgentes 33, 187. *culmos*
proterat 7, 200.
culpæ nulli pervia pectora 26, 190.
culpam unam subeant 28, 477.
culpas carmina 79, 1.
cultris Phrygiis 18, 280.
cultore nullo recitur 33, 160. *cul-*
tores pios 35, 285. *cultronibus*
illecis 21, 344. *umbras* dederit
 44, 29. *solitis* 47, 37.
cultus gemmatus 7, 204. *orna-*
tur jaspida 8, 591. *hos* feras
 10, 173. *Latii* 22, 366. *pustu-*
reos 26, 610. *gemmarum* su-
 mme 29, 223. *non* mortales 40,
 31. *pulcros* superat 48, 14. *re-*
gales 73, 7. *cultu* tali luxurie
 35, 55. *arriorum* 21, 153. *hu-*
mano 5, 48. *crinali* 1, 85. *am-*
pllice 3, 217. *divite* 44, 84.
cam fixis legibus 22, 436.
Cumana rupes 8, 147. *Cumana*
vatis 18, 11.
cumulet nil 28, 592. *cumulet*
laudes 22, 190. *gaudia* 26, 208.
cumulent eraria 17, 231. *cumu-*
larer opes 15, 90. *cumulaverit*
ossa 26, 514. *cumulante* manu
naturam 28, 50. *cumularur*
opes 3, 1939.
cumulus iste, minacis invidiæ cadet
 5, 249. *cumulo* florum 31, 4.
in cumulum crescunt 1, 110. *cu-*
mulum non parvum adjungis
 28, 203. *cumulos* repletos stru-
 gibus 15, 39. *struis* 18, 222.
tantarum rerum 21, 11. *argenti*
 26, 606. *Sabæum* texens 44,
 43. *cumulis* immanibus 20, 439.
exanguibus 36, 342.
caus ne perdat avem 44, 62.
cunabula parvis dedi 1, 144. *pre-*
buit 7, 17. *fovit* Oceanus 8, 21.
penfat 3, 303. *extertit* 15, 193.
prima 18, 44. *quæ?* non quæ-
 ris 22, 123. *juris* 24, 137. *anni*
 28, 651. *tua* meruit 29, 26. *pri-*
ma puella 31, 69. *Therys* præ-
 bet 35, 46. *parat* 101, 65. *gra-*

INDEX

ta Tonanti 101, 131. post cunabula 36, 173.
 cunctaris adhuc? 20, 120. cunctatur vota fœcer 10, 21. credere voto 15, 8. cunctamur morati 15, 369. *cunctabere* me 22, 234. *cunctabitur* non Syrtis 36, 322. cunctari veretur 24, 355. cunctando fregit 26, 144. cunctantem cogere certæ 22, 226. cunctantia per vada 20, 443.
 cuncta tellus 1, 277. paver 36, 141. pro cunctis 98, 29.
 cunei discedere 28, 253. cuneis immanibus 8, 625. cuneos explicuit acies 5, 352. theatri 5, 398. *densari* æquius 8, 325. dispositos recenset 31, 87.
 cunnum lambere 76, 8.
 Cupidineas sagittas 10, 71.
 Cupido deponere pharetras 69, 5.
 Cupido sibi cuncta petens nil colatura 8, 248. in jecur recessit 8, 249. dira 89, 1. cupidine fervens 3, 100. scelorum 21, 245.
 cupidis ab astris 15, 253.
 cupis *prava* 8, 259. quicumque cupit, inops 3, 200. concessio vixisse; *quam* rapto 20, 205.
 cupressus tumulos tectura 35, 108. geminæ capita tollebant 36, 370. cupressos arsuras 36, 393.
 cura fatigat 1, 64. diu majora petens 1, 65. Romæ 8, 504. sit unius viri 17, 56. quæ mihi altera? 17, 176. pudicitie 19, 64. ducis 21, 122. nec levior tuetur 22, 78. peregit 22, 305. maxima varum 23, 4. rua coëgit 26, 96. addit signa 26, 240. nature non impar remordet 26, 902. tuorum si tibi manet 26, 499. Babylonis 28, 18. reducum recepit 28, 100. fortior obstat 28, 233. senum 28, 557. mutua 29, 108. *magnis* coronis conjugium fit 29, 190. deside 29, 226. curæ insormes 3, 38. avida 3, 243. Pæoniæ 26, 121. mortalis potentia 68, 3. curam apponit populis 17, 66. insignem respuat 17, 159. tibi movit 24, 238. patrui similem agnovit 29, 186. curarum fœdera 33, 214. curas verbere tor-

quet 8, 251. huic mandat 20, 92. incumbere 20, 356. patrias urgebat 21, 70. ingentes dividis 21, 300. ingentes petoreolvebat 78, 148. implacidas solabor 33, 110. meas adduxere 36, 19. laxat in ora 48, 23. curis gravibus senilis animus 1, 154. immensis 4, 13. æqualibus 7, 7. succede meis 7, 152. tantis 10, 317. vigilantibus 18, 362. vacuum 22, 142. illius effectum 22, 253. gravioribus obruta 26, 226. funestis animum vexare 35, 277.
 Cureti genitor 75, 4. si queris 76, 1.
 Curetum enses 20, 281. 35, 270.
 curia torva stipatur 3, 40. effulget in castris 8, 10. jungitur aula 17, 158. candida 18, 308. æstuat 19, 58. præfert 20, 74. versavit nomen 22, 300. pellita Getarum 26, 482. circumscripta ducibus 28, 596. anni cunabula fovit 28, 652.
 Curius pauper 8, 413. Curii *seger* 15, 111. series 18, 457. Curio victoria datur 26, 132. Curium canit 26, 124. Curii feram 22, 379. Curios pugnaces 3, 203.
 curas pignora 22, 53. curat non frigora aut nimbos 26, 328. curant perdita 20, 584. curent superi terras 3, 2. curare humanum genus 17, 142.
 curriculum superni gesta 5, 480. curriculum sereno 22, 440.
 currit tricesima bruma 26, 488. in arva 101, 100. cucurri per tot populos urbesque 26, 531. cucurrit ad Alpes 15, 377. libra 21, 75. rumor 26, 200. pedes 36, 185. currere non sine consilio 49, 80. currentia munera 1, 45.
 curras Ausonios 5, 82. pios 7, 130. fervens 8, 17. *recepit* imperium 8, 68. agit 8, 607. geminos exornet 15, 344. non audit 17, 187. iuga sulcabit 20, 300. Pierios 21, 23. ducti 26, 109. somnia aurigæ 27, 5. anteient oppida 28, 377. sanguine resperfos 28, 396. floribus exstruitur 31, 103. nigros illuminat 35, 227.

INDEX

- 35, 227. *altos* revocant 35, 318. feratur avius 36, 52. quis? 36, 430. ignotas sparsurus aristas 36, 52. furgit in aurigam 87, 2. curru junxere volante 1, 77. cruentum 22, 371. laurigerum 24, 20. subiere 24, 286. precedere 28, 551. nox prosequitur 36, 243. in curru vir redit 87, 5. curru juncto 3, 348. pio splendebat 8, 205. tacito 15, 214. Mygdonio 17, 300. egit 18, 217. cruentato 20, 104. velano 21, 100. paterno 28, 166. vectus eodem 28, 579. *marino* 29, 166. Tanario 33, 1. rapitur 35, 204. volucris fertur 35, 247. Lethæo vehitur 37, 46. membra terit 37, 83. roranti 44, 4.
- curfus rotarum 1, 101. tranquilus 3, 45. solennis (*temporis*) 5, 47. vagos 7, 181. tam celer explevit honores 17, 58. ætherios 17, 126. diversus ad austrum 20, 262. stabiles 22, 435. in novos 22, 475. mihi tenditur 24, 275. non solis hic equis 28, 618. secundos festinet 40, 21. quam varios flectant 51, 3. cursu rapit 18, 375. continuum tendere 28, 291. 20, 466. cursu præpete 3, 262. præcipiti 5, 186. vincere planitiem 7, 47. transmittit arenas 20, 311. uno 20, 568. Zephyris nunquam cessura 24, 252. volucris 24, 321. converio 26, 529. fulmineo 28, 469. ferroque secutum 29, 169. sollicito 33, 29. præcipiti 35, 311. rapido perstringere 73, 6. cursibus ævi 8, 621. actum toties ver 44, 28.
- curvamina dorsu fracti 5, 413.
- curulis violata 17, 266. curuli dignum iter 17, 17. curulem venerare 24, 6. obtulit 24, 87. curules ducat 7, 8. *sacras* humeris vectura 8, 13. primas 8, 158. deposuit 17, 260. gestare 17, 278. sedare 18, 26. quemcunque vexere 18, 449. *sequi* 18, 473. flagratis 22, 264. servatas 22, 279. adverte 28, 431. agnoscunt Rostro 28, 645.
- curvavi *humina* 8, 159. curvavit germina frontis 33, 129. curvaverit dentes 24, 306. *carore* sinus 8, 462. curvantur brachia 86, 4. curvata tumore planities 35, 101.
- culpæ canduit 28, 345. Mavortia 37, 87. culpe rurbet Hyalipen 1, 80. *sever* Gallos 10, 119. tegit arces 35, 19. *triste* 35, 181. moritur 35, 357. sanguinea 48, 22. proferri 78, 2. cuspidibus parvis 83, 4.
- custodia vigil 8, 324. *fida* 18, 80. advigilat 20, 418. *objecta* Genis 31, 88. pignoris 36, 114.
- cultos fidissime pacis 10, 333. mundi 22, 6. vestibuli 22, 431. imperii 24, 206. *Romani* ævi 26, 232. cultode amoto 20, 311. custodes veli dabantur 18, 48. custodibus nullis 20, 210.
- cutis ævo laxata 18, 110. *mota* 45, 34. cutem distendat echino 20, 449. armavit natura 83, 3. cute tenaci 45, 12.
- Cyane supereminet 35, 61. quo? 36, 190. Cyänen exanimem 36, 246.
- Cybele stabat 15, 130. colitur 18, 325. subicit 36, 134. creavit 37, 18. laudat leonem 53, 3. *Cybelem* turrigeram 33, 179.
- Cybeleis Corybas 8, 149. *Cybeleis* æra 28, 259.
- Cybele flecte natum 15, 120. frenare leones optet 17, 300. thios spectat 20, 280. gavisus 37, 210. turrata 36, 271. *Cybeles* habere pro Marte 18, 277. cunctantem ducens 29, 12. compellat 36, 113.
- Cyclops fames 20, 377. *tela* 33, 97.
- Cyclops Sicula incude laborat 7, 192. lumine fraudatus 29, 24. trepidus 35, 175. nullus audent 36, 355. *Cyclopuum* *spicula* 22, 27. manu recta firmata 33, 256. manibus fabricata tela 35, 250. caninis 36, 117.
- Cyni sodalis 28, 1174.
- Cynus vexit electra 40, 12.
- Cydon dirigat sagittas 8, 530. Cydonas hinc morem bellandi traxisse 45, 46.

Cylla

INDEX

Cyllarus serviret frenis suis 8, 557.
Cyllenius Phœbi comes 22, 440.
ales 33, 77.
Cymbala ferre 18, 279.
Cymothoe cingula ferebat 10, 166.
Cymothœon obliquantem 10, 138.
 facilem habebis 10, 143. tangere non audet 29, 127.
Cynobia decolor saucia vento 8, 427.
 damnet 11, 17. nitebat 15, 228.
 vanescit 44, 38. simulata 68, 10.
Cynthi inhospita saxa 8, 137. de vertice 24, 259. 37, 120. *Cyntho* mœsto 35, 245.
Cypros Eutropium habet 20, 21.
Cyprus naufragio memoranda 19,

72. *Cypri* latus Eoum 10, 49.
 sub litore 19, 52. *Cyprum* reliqui 10, 254. respiciens 19, 76.
Cyrneis jugis 24, 314.
Cyrni inhospita saxa 26, 218. *Cyron* recenter 17, 203.
Cyrrh. v. *Cirrh.*
Cyri tiara 3, 198. victoria 18, 213.
Cytherea removit 10, 122. saluta 10, 251. mater 15, 128. erret 22, 439. legit *Hymenæum* 31, 31. aggreditur nurum 31, 124. tibi fatebor 33, 214. hortatur 35, 119. venit 36, 208. pudoris nori 36, 274. maritum rapit 48, 31. insula 19, 62.
Cythereia sub juga 29, 119.

D

Dacica arma 28, 335.
Daci jaculum 7, 28. *Dacis* mistis 3, 310. fractis 3, 318.
Dalmatiz frondentis 5, 38. arva teruntur 7, 120. lucos 24, 302.
dama fugacior 20, 440. damæ errabunt per flumina 1, 169. concordet 34, 27.
Damastor servus 37, 101.
damnas Helenen 29, 148. *damnes* cunctos 20, 594. damnat voce reos 8, 90. regia 19, 35. damnat præsentia vulnū 15, 174. quæ linea Phœben 17, 130. nocentes 24, 111. *Lachesis* 49, 93. damnant animo 20, 135. frustra *Alia* mona 26, 179. damnaret ad pecudum ritus 28, 152. *damnavit* vorum 3, 164. luctu 35, 240. opes tenebris 1, 43. *Myænas* 15, 399. damnare recessu 36, 213. *damnarura* nocentes 35, 302. *damnatur* arenæ muneribus 5, 395. *damnabitur* glacie 1, 170. *damnata* sepulcris 37, 59. solis vapore loca 47, 17. *damnati* fato populi 26, 43.
damnosa gaudia 8, 333. mors 28, 297. *damnosum* onus 46, 23.
damnum flebile 5, 46. nec revocabile 20, 488. sarciri potest 22, 315. numeri pensat 33, 126. *damni* consortia 18, 189. *secura* 20, 52. *securas* 22, 219. *damno*

aucturus pretium 18, 48. tenui 26, 5. *damna* perpeffus 1, 258. pudoris 8, 85. pudoris turpia 15, 188. *Libyæ* 18, 408. minus consueta movent 20, 149. in sua ruebat 26, 543. intrulit 50, 45. *damnis* privatis 8, 499. *Illyricis* 5, 201. 15, 453. geminis libera 22, 384. succubuit 24, 144. coactus 28, 205. *lunarihas* Oceani 28, 499. *fais* incendia nutrit 33, 163. acerbis urgere 37, 20. quid superest? 39, 26. doleat 50, 45.
Danaën latentem 18, 82.
Danai fugere 18, 333.
Danubius ingens 17, 235. ferret inultus 26, 523. *cunabula* puellæ 31, 70. *Danubii* ferocis terga 5, 27. ripe 8, 52. parentem 26, 331. *populis* 28, 228. *Danubio* teste 20, 583. *Danubium* tranare 8, 623. triste rigentem 21, 126.
dapes riguisse 3, 167. inemtas 3, 207. corruptas variasse 20, 328. instaurare neſtare 36, 216. *dapibus* paratis indulgere 1, 151. *opimis* recoletur dies 1, 262. perpetuis 20, 388. futuris 20, 445. indulgentem 22, 144. *re* ligata 28, 472.
Dardanij foli 49, 68.
Darium peremtum 39, 17.

de

- de 3, 147. de more 1, 159. 255.
3, 345 &c. de pulvere turpat
canitiam 19, 25. de conjugegemina 48, 37.
dea proficit 3, 129. consequitur
20, 174. fruitur te 22, 12. sibi
posceret ædes 28, 3. deæ con-
veniunt 22, 227. ædes 33, 200.
frugifera 35, 138. inviræ cesse-
re 35, 232. rediere 36, 245.
deam gessi 36, 417. didicit cum
morte 37, 108. mandasse 40,
43. deorum castarum gressus
29, 125. colloquio 36, 213. deas
sensit adesse 33, 269.
debellator Britanni litoris 8, 28.
debellavisse bipenni 36, 79. de-
bellasse deum 10, 116. debella-
tum Perien 21, 372.
debet vitam amori 28, 610. debe-
tis mihi tot populos 15, 461.
deberet majora 29, 196. debe-
re plus fateamur 10, 335. vitam
populi 24, 77. debetur tibi 33,
61. debentur satis 7, 190. de-
bitus ultor 3, 369. debita pri-
dem victima 5, 276. reddi 15,
70. conjux 29, 84. cælo pro-
genies 37, 53. vota 40, 62.
debilis Orion 1, 28. Arcas 76, 4.
debilitat Istrum 28, 220. debili-
tatur amor 41, 12.
decedam nec territus 5, 21.
decepta sollertia 98, 13. *deceptum*
axein 29, 168. deceptas in ar-
ces 35, 146.
decernere cæstu 1, 238. decernite
nefas 3, 61.
decerpere robur 38, 250.
decertatos labores 21, 21.
decer sopor ora 31, 6. decent la-
bor pulvisque 8, 551. decerent
frena 72, 9. decuit plus error
10, 106. toga lorice locum 22,
367. miseram 36, 297. te ta-
men non 39, 8. decebit fecisse
8, 267.
decidit domitus arcu 2, 1. sponte
carina in fluctus 8, 91. pon-
dere 20, 442. decidat annis
49, 73.
Decii impensu 18, 451. lituos 26,
130. Decios pulchros 1, 147.
venerare *vuentes* 8, 404.
declinat verbera flexu 21, 288. un-
nam 35, 70. declinare me lau-
rea potest 28, 385.
decolor imber 20, 41. Ache-
loius 29, 175. lapis 48, 10.
decoquat iram 20, 349.
decor solus conficeret bellum 17,
39. ille manet? 36, 435. de-
coris oblita 26, 305. decorum
corda non capiunt 24, 132. ge-
nero larura 73, 15.
decorat mundum 1, 193. decorare
fatentur 22, 289.
decora altis fuerint 17, 215.
decrevit Trinacria 33, 189. breve
lumen 44, 36. decrefcere cam-
pus incipit 5, 373. numerus 28,
291. *libia* 36, 241.
decreto *toga* 21, 330. decreta Se-
natus 24, 86.
decurrat trabeara domus 17, 337.
decus effluxere 1, 52. ætherum
7, 175. 28, 169. sublimis 10, 40.
virorum 18, 298. immortalis
20, 282. rapiat 22, 181. deæ
24, 287. vile 26, 294. crexerit
horror *ib.* Romanum reparat
26, 571. eburnum non sic ardet
33, 272. armenti itabulique 35,
209. *itala* 36, 213. commune
Italiæ 43, 1. immortale rerum
44, 64. perenne 50, 48. egre-
gium tulit 91, 4. o decus, ore-
quies 36, 416. decoris præci nil
perdit 24, 89. decori proficit
28, 533.
decurrit Auster frondes 35, 309.
dedecorat mores 21, 27.
dedecus animarum 5, 580. ævi
7, 65. evadere 8, 82. longi
ævi 15, 278. oris 18, 120. Eoum
18, 239. transeat Alpes 18, 433.
dedecoris pellendi 22, 299. de-
decori tibi scribere? 41, 24.
dedignata tenari rabies 33, 149.
dedidicere metum 32, 10.
deducunt gressum 52, 13. dedu-
cere Jovi 36, 174. *deducens* ara-
vum proles 28, 420.
defecto hoste 15, 248. defectum
æquor 47, 37.
defectum caulis meanrem 17, 130.
defectu luna laborat 48, 3.
defendant lucum 37, 17. defen-
das contagia fascibus 18, 490.
defendit natura deum 101, 41.
defende: his miseram cavernis
36, 106.

INDEX

- 36, 106. defendite matrem 37.
28. defendere terras 26, 176. nos
contra non possumus 35, 235.
arcem 37, 50. *defensurus* mor-
bos 24, 171. *defensus* arundi-
ne 24, 305. plaga 44, 8. de-
fensa gelu. glacies 33, 167. de-
fensos locos 101, 101.
defensante juvenco 18, 386.
defensor utrique sufficis 20, 599.
defensorem reversum 18, 257.
defensores terrarum 3, 80.
derulit amori 24, 195.
defessi verbere 20, 351.
deficimus queruli 26, 161. defi-
ciunt animi 20, 486. rivi 36,
238. deficerent ignes 36, 400.
defixus lumina terræ 26, 486. *de-
fixæ* hospite pulcro 21, 56. de-
fixo malis animo 28, 259.
deserit malum 36, 159. deslere cæ-
des 3, 250. *labores* 20, 191.
desloruit gratia 18, 75.
desunt quantum arti 17, 186. hu-
mor 20, 17. *desuxit* in rugas
18, 39. capiti turre 20, 283.
tacito lapsu ad terram 31, 40.
gratia 39, 23. defluxere cervice
jubæ 15, 364.
desessi verbere terga 20, 351.
deforme mereri 22, 99.
deformat sese 18, 307.
defuncti ævi 44, 41. defunctas fi-
guras vident 3, 128.
degeneraret patri 8, 367.
degener exiit Istrum 20, 203. de-
generes visus 6, 9.
degere securum 20, 19.
degustat singula 18, 362.
Deianira fuit pretium 29, 173.
dejicis artus 34, 39. arcu aves
101, 73. dejicit se non inge-
nium atrox 28, 230. dejecerit
hostem 26, 164. dejecerat ter-
ror 3, 256. dejecta malis frons
26, 376. cervice 28, 180. ad-
volvor genibus 36, 297.
delapsa per auras 3, 55.
delectus miseri 26, 463.
delere nomen 3, 233. una ruina
21, 96. delera pagina 22, 303.
delibant æquora plantæ 10, 152.
delibasse cibos 26, 351.
deliciis regificis 8, 338. deli-
cias excute 20, 147. arenæ 24,
317.
delicta domas 17, 222. levant 20, 8.
tegebat claustris thalami 20, 553.
scelerum luas 26, 503.
Delius luget 35, 136. Delia litora
24, 59. sic cœpit 24, 261. festi-
nat 35, 206. te pepulit 36, 285.
Delie 4, 6.
Delos Latonia 8, 133. fateatur 11,
8. prælata 24, 256. in flamine
errat 35, 34. conterrita 37, 125.
Deli loca non errantia 1, 185.
Delo melior regio 8, 135. stare
licet 101, 62. Deion largitur,
33, 136. *trepidam* rumpere 37,
115.
Delphi taciti 8, 144. canunt 18,
328. Delphis securis 4, 5. ces-
santibus 28, 26. potiora oracu-
la 28, 36.
Delphica delubra 35, 246. laurus
37, 34.
delphina frenat 10, 156. adve-
ctum filvis 18, 355. *vesturum*.
19, 73.
delubra communia templi 48, 24.
tenens corde 22, 31. Numæ 26,
101. tot circum videt 28, 43.
fulgentia *senatus* 28, 74. Jovis
28, 504. moveri cernuntur 33,
7. vesana gemunt 33, 205. Del-
phica tacebunt 35, 246.
deludet amorem 22, 398.
demens ambitus 7, 186.
dementia cadet 5, 99. robusta ve-
tusque 15, 15. concidit 19, 19.
in jaculum mutat 78, 1.
demissa preces ad humiles 36, 295.
Democritus risit 17, 90.
demorer vos sermone 25, 385.
dentis numerosi 10, 102. dente
draconis concepto 21, 319. ebur-
no 22, 256. dentes *crinales* 15,
137. curvaverit 24, 306. im-
manes 24, 346. secti in tabulas
ib. eburnos vellit 47, 22. den-
tibus lunatis 101, 107. ora cre-
scere sensit 7, 79. instrept 17,
222. tremendum 24, 318. ereptis
24, 350.
densa unda mucronum 45, 23. densi
nimbi 1, 45. *densum* æthera 28,
47. densis terroribus 20, 462.
Dentatis dare solebat 18, 437.
depascitur artus 3, 302. 46, 11.
depastus frondes sonipes 28, 239.
depastus juvenis 101, 77.
depulit

I N D E X

- depulit Rufinum 15, 305. depellere fluctus 5, 12. mundo 35, 252. *depulſam* bello fameque 22, 389. depellendos ad hostes 37, 102.
- dependet amictus nodo 88, 1. dependens animæ 22, 433. tergo-
ra 36, 340.
- deploratum vulnus 26, 562.
- depone timorem 101, 51. *deponere* famam in dubium 17, 184. deposito luxu 35, 301.
- depositum tantum reservat 22, 60. servasse 28, 585. meum levius celet 36, 120.
- deprecor te florem ævi tui 5, 145.
- deprendit in arce 3, 355. deprendam signa 36, 431. deprendere si quid veri valet 48, 8. depreſiæ Veneris artes 35, 266. depreſas marmore lymphas 61, 3.
- deſcavit in omnes 18, 182.
- deſcendimus altius enſe in jugulum 26, 601.
- deſcivere apes 28, 262.
- deſcripſerat axes 17, 275.
- deſeris arces 1, 129. deſerit thalamos 1, 213. inſula æquor 37, 63. *deſerat* fortia cæpta 5, 200. deſerui te 36, 420. deſeruit æthera 33, 139. deſere fortem alienam 35, 220. corpus 44, 54. deſeruit ripa Tagi 29, 115. deſertus ab omni gente ſua 26, 82. deſerta aula 33, 109. regia manſit 37, 118. deſertos toros 36, 164.
- deſerta Noti 21, 179. reperunt 21, 355. Trinacria 36, 289.
- deſidis* aurigæ 17, 187. deſide-
ra 29, 226.
- deſidiæ tradas 22, 67. deſidias molles 7, 40. *deſidiis* indulgere 1, 151.
- deſinat rogatus 20, 318. deſiit eſſe meus 28, 312. deſiſſe rabiern 20, 526.
- non deſiſtit ſervitium 18, 43. deſiſſe vereri 36, 304.
- deſolatus & exſpes 28, 271. deſolata Mænala 1, 186. atria 36, 154. domus 39, 24.
- deſpectat arenas 5, 55. deſpectant vertice lucum 36, 375.
- deſpectus* nimius juvat 18, 138.
- deſperare vetas 21, 342. deſpera-
ra luce 28, 293.
- deſpicias vatem 41, 11. deſpici-
ves 24, 219. iras 35, 213. de-
ſpexit utrumque 33, 137. deſpi-
cior tantum 36, 100. deſpici-
tur omne futurum 20, 51. Me-
taurus 28, 501. deſpecta conſi-
lia 35, 265.
- deſponderat puellam 40, 53.
- deſpuit ignem 35, 52.
- deſpumat* rutilas arenas 1, 54. ſi-
leim 49, 58.
- deſtinat aris 44, 94. certum idem 45, 32.
- deſtituit corpus 21, 28.
- deſudat peſtem 3, 304. balſama 31, 123. deſudet virtus 20, 602.
- deſudant Marte cohortes 26, 280.
- deſudatis* judiciis 17, 11.
- deſueta artibus priſcis 15, 50. nec deſuit omen 33, 265.
- deſuper* vox infremuit 5, 384.
- detegis* ortus primos 7, 178. ſa-
cula 17, 191. detexit iugera cam-
pi 35, 339. detexerit lux ortus 33, 220. *detecto* hoſte 15, 248.
- detergunt ſterus 20, 375. deterſit ſomnum 31, 27. deterſum ma-
culas ire 20, 11. deterſa nubila 28, 539.
- deterruit oris 26, 141. deterrens caſu 28, 93.
- dereſtata locum 36, 440.
- detinet* æqui gloria 20, 804.
- detondent falces 28, 389. *detonſe*
Sicambria 18, 383.
- detorſit grypha 28, 31. habenas 36, 242.
- detraxit gremio 31, 125. detraxe-
rat ſenſum 5, 48.
- detrectat otus 33, 155.
- detrudit finibus 3, 194. in artus ſuis 5, 487. rure colonos 15, 198. detruſimus orbe te medio 5, 309. detrudens inſurmura 17, 315. detrudor ad Erebi hiatus 35, 259. detruditur tyrannus 19, 21. detrufus Italia 26, 79.
- devehit nativo meatu 49, 55.
- devenere locum 33, 235.
- devehit ad terram 29, 74.
- devexa rupe 49, 53. devexior dies 17, 57.
- devinxit Laconas 29, 108.

devius

INDEX

- devius meatu 18, 15. ardor 39, 8.
50, 45. Phlegethon 49, 72. per
devia Ponti 15, 490. rerum 26,
174, 36, 316. latebrosa 35, 169.
silvæ 101, 90.
- devoret urbes 5, 323.
- devorum æquor 10, 176. devotior
nobis 15, 290.
- deveas illis iter anni 1, 158. de-
vota toro regina 8, 645. messis
cibo castrorum 29, 61. brachia
5, 368. devoto milite 8, 120.
- deus ornatu novo gravior 8, 585.
effulgens 28, 179. dei proles
98, 1. dei adventum 33, 9.
vultum 44, 93. mater 101, 49.
ardentis 72, 4. summi vox sen-
susque 95, 2. deo quo hæc ef-
fecta? 15, 14. habitante 28, 36.
deum testatus sudore 8, 574.
durum magnumque 10, 116.
dispergit revocarque 17, 73. non
sprevit 40, 23. metus monstret
101, 24. natura defendet 101, 41.
monstrare 98, 12. se esse pro-
bat 99, 6. dii Getici 26, 528.
deorum arbitri 20, 160. excubiis
28, 43. urbem 28, 186. jura
36, 272. quemcunque læsimus
39, 21. leges 68, 5. diis pro-
ximus 17, 227. diis proxime con-
sul 24, 130. deis secundis 26,
53. deos instabiles 5, 441. præ-
sentes docuere triumphi 8, 99.
famulos recepit 8, 199. Roma
recepit deditque 15, 132. nullo
cecinnisse 20, 47. hortantes 26,
544. quales memini 27, 24.
armare carmina 28, 349. fil-
vestres 31, 19. futuros exspe-
ctat 35, 371. arcessere 36, 2.
livescere vel nocuisse 36, 28. do-
mitura pubes 37, 14. credunt
visisse 37, 37. solos fas habuif-
se 40, 32. auctores 49, 82. di
quibus iratis crevi 15, 116. bene
15, 346.
- dexteriora petunt 51, 14.
- dextera aera petens ludo concessa
vagatur 5, 436. lenonia 19, 61.
segnis ad ferrum 20, 395. fida
21, 38. exanguis torpet 24, 326.
eripuit leto 26, 41.
- dextra in vulnera sævit 78, 3. nun-
quam maculetur 77, 13. pronuba
40, 54. inermis 1, 28. quo regatur
- fidere 8, 423. ingens promittitur
8, 522. potenti 13, 7. sedare
tumultum 15, 133. dextræ ar-
gutæ 18, 370. Athamantem 3,
81. dextram da tangere 15, 231.
vocato conferit 15, 352. contin-
gere 20, 66. complectere 24, 7.
complexa viri 31, 128. puellæ
tradit ib. laxat 35, 142. victri-
cem ligat 46, 22. exerit 50, 15.
dextris cruentatis 26, 619. dex-
tras sociat 3, 223. spernisne
tuas? 5, 262. in bella parant
37, 7.
- dextro cessent Siria sidera 101,
124.
- diadema præsumtum 8, 167. gra-
vibus baccis intextum 10, 167.
resume 10, 259. diademate sa-
cro 7, 84. cingebare comas 28,
65. diademata mundo sparsit
8, 19. petit 22, 360. fratrum
29, 57.
- Diana tibi suspendit arcus 8, 160.
confessa forte tibi 36, 306. Dia-
næ humeros 10, 270. acies 24,
258. arma habitumque 36, 216.
conjugium 37, 40.
- dicavit ora 25, 8. templa 50, 42.
- dixit tacendo 17, 90.
- Dictæa Lycaste 24, 276. arva 101,
121. ad litora 101, 133. Di-
ctææ coronæ 24, 208. Dictæis
oris 8, 135. Dictæas urbes 34, 33.
- dictator rusticus 15, 112. Serranus
8, 415.
- dictet carmina 49, 4. dictare pa-
ratus 21, 302. dictatur facinus
5, 169.
- dicto parere 33, 113. vel tenui læ-
sit 36, 284. dicta talia dabat
26, 580. fervida reportet 33, 76.
41, 9. irrita venti ferant 36, 134.
talìa ad superos dedit 68, 2. di-
ctis horriloris 3, 85. talibus
affatur 10, 189. instigat eun-
tes 26, 559. procacibus iræ 28,
246.
- diducit Gangem 17, 236. diducit
Britannia mundo 17, 51.
- dies intercisa 1, 172. semper ho-
noratus 1, 261. allatura requiem
rebus finemque laboris 5, 331
cum sæviret 8, 65. idem vitam
contulit imperiumque 8, 154.
dabatur mundo 8, 176. longi
itarq

INDEX

- stare videntur 10, 15. *opatus*
 aderit 10, 45. pauci 15, 103. di-
 vitibus metuenda 15, 168. quod-
 cunque delevior ambit 17, 57.
 totos indulgere theatris 20, 87.
 longa 20, 245. egit 28, 58.
 omnes pluviis turbaverat Auster
 28, 541. rapta 33, 96. non-
 dum pura 35, 2. nullus non
 minatur 36, 125. transfluxere
 42, 5. ventura ruber 44, 5.
 diem violare statu 3, 63. um-
 brasse telis 5, 122. sustinere 6,
 12. splendore ingeminat 7, 35.
 avertit 15, 400. *accendit* 17, 78.
 Gadibus ortum 18, 354. cro-
 ceum 20, 529. diffundere 28,
 191. sub corda referres 28, 581.
 gravatum fœdat nube 33, 162.
merferat unda 33, 274. ne cre-
 de amissum 35, 282. *lustrare* 36,
 316. *opatum* celebrare 40, 51.
 cogis sufferre tuendo 101, 115.
 metitur 52, 14. ignotum me-
 ruisse 99, 10. *die* expellere 3,
 378. largo 10, 248. *opato* 17,
 277. calido 22, 257. ipso 26,
 450. uno rependit 26, 633. *selli-*
citante hiemes 60, 6. diebus
 totidem quot vos in annis 21,
 195. continuus 24, 190.
differs vincere 18, 500. tanto tem-
 pore 29, 1. differt comoda
 tempora 3, 315. spicula in sco-
 pulos 22, 27. *differrat* arcum 17,
 296. differret iter 28, 459. di-
 stulit arma 20, 598. distulimus
 sæcla 22, 454. distulerat tem-
 pus 22, 317. differ prælia in ju-
 venem 8, 385. *differte* manum
 avidam 5, 248. differri preces
 23, 357. dilata tempora 21, 375.
 perjuria 75, 5. dilato mucrone
 3, 236.
difficilis reversis (Italia) 28, 144.
 potuisse mori 101, 111. *difficiles*
 contingere temis anni 22, 450.
diffidit se amari 22, 182.
diffuxit gratia 40, 23.
diffugiunt Nymphæ 35, 204. *dis-*
fugiens olor 31, 110.
diffundit cruores 28, 620. *diffun-*
dat sese in actus 20, 120. *diffu-*
dit se vigor 26, 436. *diffunde-*
re diem 28, 191. *diffusa* Noto
 cesariem 35, 248.
- digerit* imperii fata 28, 591.
digito erranti 17, 317. *digitis* in-
 tentis 26, 257. remissis 31, 39.
mollibus 35, 217. *digites* auro-
 re 10, 270. voci aptet 20,
 362.
dignaris mole clientem 39, 34.
dignatur Amor figere reges 10,
 76. *dignare* forum 28, 422.
dignarus scripsisse 41, 23.
dignus quem legeres 10, 307. ha-
 beri 18, 63. credi nomen 101,
 11. *digna* te feror 22, 288. coli
 Scythiæ templis 36, 283. *dignum*
 fieri, taceri 36, 512. *dignos* sup-
 plicio leroque 20, 516.
digreditur templis 36, 137.
dilabitur cometes 33, 231. *dilapsus*
 honos 15, 363. amor 18, 75. in
 æquor 37, 114.
dilaniant artus 5, 408.
dilectus equorum 29, 190.
diligo pauperiem 90, 2. *diligit*
 grandia 18, 361. *diligimus* p-
 riter 10, 331. *diligeris* parcus
 22, 148. o nimium dilecte deo
 7, 96.
diluit sanguine crimen 26, 593. di-
 luer facinus 20, 23.
dimittit collem 15, 522. *dimidit*
 fera montes 5, 394.
dimovit nebulam 18, 390.
Dindyma fleverunt 20, 173. fun-
 dunt Sangarium 20, 262. *si-*
lantia Gallis 35, 569.
dinumerare tempora 24, 3.
Diomedis equi 3, 254.
Diomedes ausis 28, 479. *Diome-*
deos equos 34, 12.
Dionæa fraude 35, 5. *Dionæa* te-
 le 31, 102.
Dione deserta 36, 433.
Dipsades dominantur 15, 151.
diptycha thurnea 24, 347.
Dira deformes 35, 218.
Dircæa tela 8, 533. *Dircæis* in ar-
 vis 21, 320.
diriguit 5, 391.
dirigis afftus mihi nullos 41, 1.
direxit spicula 3, 81. *dirigitur*
 beatum 17, 96.
dirimit iustis fontes 5, 478. *dire-*
mit forma 87, 3. *dirimi* exiguo
 cramine 5, 350.
dira fugantibus herbis 28, 327.
dirueret oppida 21, 340.

ditibus

INDEX

- diribus exuviis 22, 372. spumis 35, 96.
 Ditis iura 3, 69. domos 5, 522. severi 33, 225. patrui sacraria 33, 264. nota 33, 284. sub aula 35, 365. Ditem flexit amor 33, 26. Dite subaecto 35, 13. cum Dite ferens 35, 160.
 discedunt alie 36, 254. omnes 36, 313. discessit hiatus 35, 187. discessere locis iustis 33, 294. discedere possit a nostro sensu 1, 173. rectum 3, 178. rectis iubet 7, 142. longe optet 26, 221. turme 28, 253.
 discrevit tumultum 33, 248. discernere proprios alumnos nescit 8, 211. discernens spatiis gaudia parvis 28, 364. discernetur nullo limite 3, 381. discreto gradu 28, 636. discretas urbes 1, 228.
 discis arenas 18, 32. discit æquor fervare quietem 85, 5. discat coactus 15, 449. propius 17, 95. disceret ignes primos 22, 74. didicit regnare 29, 49. cum morte deam 37, 108. didicere magistro eventu 20, 489. vinci 26, 11. pati occasum 37, 12. discere orbi 8, 228. discite non temnere Romam 26, 647. nostrum munus 31, 130. consortia somni 35, 368.
 discolor legio 8, 7. anhelitus 35, 193. hiatus 49, 40.
 discors orbis 26, 565.
 discordia nuxrix belli 3, 30. quatit mundum 7, 64. in fratres nascitur 15, 236. solvit 17, 74. inter partes fuit 20, 540. cum fræneret 22, 81. cessit 24, 48. Romana 26, 288.
 discrepat laurus 28, 28.
 discrimen tentare sui 8, 435. multifidum arat 10, 3. obsessi habet 15, 101. letale 24, 102. discriminis quantum 18, 401. *discrimine* leviter iuncto 10, 267. dubio 21, 194. supremo 21, 376. pulso 26, 13. dubii leti 29, 164. nullo 36, 411. 87, 4. exiguo separat 44, 71. discrimina vocum 5, 107. *fati* 5, 474. quedam sunt 18, 29. magna 26, 295. per tot 28, 97. adeunda 28, 459. parva 33, 144. sexus da-
 bat 35, 28. rerum 37, 62. nova præbens 50, 25.
 discriminat nodus pectus 1, 90. ordo potestates 26, 39. æquora 28, 290. aer pugnae spatium 37, 74.
 discurrit meritis acumen 35, 201. discurrat habenis longis 51, 5. discurrere per tot partes 21, 310. per mare, per terras 36, 50. discurrrens ventus 33, 171. discurritur in gyros 24, 633.
 discursus vaturn 8, 143. discursibus lascivis 20, 100.
 discusserit arbore nidum ventus 36, 144. discussa fenestra 28, 534. discussas per auras 1, 124.
 disci error 35, 134.
 disjuncta legio 5, 257.
 dispar multum priori 20, 412.
 dispariles in artus 54, 9.
 dispulit corpora 15, 396.
 dispendia noctis 17, 120. fame 28, 452. sortis patior 33, 100.
 dispergit deum 17, 73. iram 36, 267. dispersit manus 24, 140.
 dispergere gemmaros cultus 7, 204. oper 20, 85. lucem 33, 8.
 dispersa comas 33, 55.
 disponit maniplos 15, 417. disposuit nefas 5, 26. disponere clas- ses 21, 307. disponitur princeps rerum 17, 70. dispositus mun- dus 3, 4. dispositum bene ter- ris 18, 157. opus 28, 225.
 disquirat crimina 21, 240.
 dissensus acerbus 15, 300. civilis 28, 395. dissensibus aulae 22, 86.
 differis verbis 8, 356. differat quis gaudia? 26, 454.
 dissidet quod semper 10, 314. Ni- lus & Atlas 15, 159. ora plage Libyæ 40, 56.
 dissidium civile 15, 242.
 dissiliant galeæ 21, 136. dissiluit vertex Ossæus Olympo 35, 183.
 dissimilis quantum priori 26, 80. sui 35, 314. dissimilem fratri- que tibi que 8, 355. dissimiles modos 98, 11.
 dissimulas succurrere 5, 164. dissimulat regni ruinas 20, 307. dissimulant socii 19, 15. *dissi- mulata* diu 28, 361.
 dissipat ignis Idam 101, 131.
 Ccc 3 non

INDEX

- non dissociabile corpus 5, 238.
 dissolvat semina 22, 462. dissolvere leges 33, 63.
 dissona ritu barbaries 17, 249. femina partu 20, 42. linguis turba 21, 152.
 dissuasor honesti luxus 36, 28.
 distendat echino curem 20, 449.
 determinat Asiam 3, 175.
 distillant per pectus aquæ 1, 222.
 distinguit acu caput 10, 284. floris honos 94, 2. distincta metallo faciem 22, 446.
 distrahit tot urbes 18, 212.
 ditescit color in auro 44, 22. ditescat arena 17, 308. ditescant horrea 22, 396.
 ditionis Rœ 20, 350. Romanæ terminus 24, 160. patiens 26, 581. sub ditione 51, 16. ditio-
 ne Latia 3, 292. sub una 5, 106.
 pro rerum *stabili* 8, 313. *celsa* 44, 88.
 ditas cohortes 22, 149. ditat fabula 8, 38. dirabat auro 24, 230. ditare innumeras hominum catervas 1, 44. dirabere pomis 35, 293. ditari cœpere columnæ 3, 163. ditandas tribus 28, 73.
 divellere crines 37, 39.
 diversi feruntur exploratores 10, 135. *diversum* onus 18, 208. *diversos* ducens animos 33, 119.
 dives purpura 7, 4. ager frugum 15, 809. *pectore* erecto 18, 306. equi 20, 272. pallet 22, 119. divitis *alga* 8, 597. *conchæ* 55, 2. divite pompa 28, 598. se 36, 36. ripa 36, 372. cultu 44, 84.
 Diva potens 18, 376. te mirabar 31, 56. Paphi 35, 155.
 dividis curas 21, 300. ex æquo 28, 93. dividat hastas 5, 162. divisit cladem in orbem 5, 25. vultus faber 50, 26. dividitur prævincia 20, 587. divisa beatos efficiunt 21, 34. terra suos in natos 37, 73.
 dividuis fulcis 1, 108.
 divinus labor 36, 157. divina sorte genitum 36, 61. divino fumo 44, 96.
 divitiæ Marte perirent 26, 624. divitiis animosa suis virtus 17, 5. surgat inertia 22, 131. scelerum 28, 135. undasse 29, 71. animi 41, 5. divitias abdidit antris 1, 42. reportet 20, 190.
 sub dio 21, 124.
 divortia planxit 18, 65.
 diurno sensu 27, 1. diurnos cibos 15, 71.
 divus abirem 15, 292. divi hortantes 20, 57. tui 22, 422. dive parens 10, 300. divorum duo proceres 15, 215. optimus 28, 56. divis tot 8, 647. divos veros 101, 61.
 dant locum 36, 389. dabant caurum exempla 8. 77. jurgia 15, 296. dedit errare 3, 43. ignorare 22, 262. tales voces 35, 233. dabis insueta 1, 159. *dederis* reges 21, 238. dederit cladem 36, 197. partus 37, 56. natos 18. dederint fratres cruorem 3, 79. *dare* te mallet 11, 6. quædatur 29, 110. *advexisse* prædam 36, 337. dabitur pugnando 37, 15. dari venum 3, 179.
 doces nullum sentire laborem 24, 207. docet casus artesque 2, 423. galeam mitescere 35, 145. servire lupatis 1, 82. docetis ignarum vatem 1, 71. consensu regno 22, 69. docuit vinci 26, 140. timor 37, 10. docuerit triumpho deos præsentis 2, 99. docebo ab omnibus unum 28, 438. doce sodalem eloquio 41, 20.
dociles saltandi 20, 341.
 doctus pollex 1, 177. fallere 3, 105. te audit 22, 68. hærebat læren 23, 11. *purganda* sacerdos 28, 326. docta facultas ingenii 2, 515. *docti* magistri 26, 277. sales 31, 65. nilus 45, 34. *doctæ* *væper* 28, 34. docto ordine 28, 633. doctum fluens Aganippe 40, 61. doctissimus artis 20, 381.
 documenta priorum 5, 307. futuri 8, 141. clara rerum 17, 47. prima pecudis secutos 45, 48. iustitiæ 50, 27.
 Dodonea agmina 26, 136.
 Dodone celsa 7, 177.
 Dodonia quercus 33, 31.
 dolia fusa 77, 12.
 dolet mœsta 8, 253. complexu cœ-
 ruisset

INDEX

- ruisse 36, 112. Venus 69, 6.
 doleat verustas 22, 321. doleant
 aures 26, 206. doluit fides 21,
 235. fortuna 31, 80. doluistis
 si quid pro me 15, 328. dolebis
 frustra voluisse 28, 427.
 Dolonis indicio 28, 471.
 dolor afficit unus 5, 69. sensu
 hæret in alto abditus 5, 280.
 irret adhuc in verba 15, 201. in
 ore fuit 26, 378. quis tibi? 26,
 623. voci frena remisit 28, 266.
 augebat terrorem 33, 89. matris
 35, 37. *suspiria* laxavit frenos-
 que 36, 180. Faunorum Drya-
 dumque 36, 381. me duxerit
 39, 6. pacatur 49, 100. nec
 ullus erat 100, 9. doloris Ro-
 mani 18, 374. monumenta 26,
 615. signa 35, 122. dolori con-
 cessa vita 3, 237. novo 18, 164.
 dolorem lenire 5, 87. occultum
 18, 36. peperit 21, 379. sola-
 tur 35, 276. dolore feritas cre-
 verat 20, 178. dolores præmissi
 26, 208. iustos patriæ 29, 155.
 certos habuisse liceat 36, 299.
 Titanum 37, 2. quos fecerat pe-
 pulit 39, 49.
 dolo gaudens 35, 11. dolorum ge-
 nus omne 5, 506. dolis occur-
 rere 28, 237. Bocchi Sylleve
 28, 383. armata 33, 221. utere
 cuncta *ib.* iuvat naturam 46, 8.
 dolos tradente 3, 97. evitare
 21, 306.
 domine Romæ 22, 224. gentes
 24, 97. ritu 24, 152. dominam
 nostram vecturus 10, 142. ple-
 bem 15, 53. plausu confesse 29,
 81. Olympi 40, 21. dominas
 aures 6, 17.
 dominaris pariter filvis & astris 24,
 237. dominatur montibus 53, 3.
 dominantur opes 7, 187. do-
 minetur per axes 1, 243. do-
 minentur Dipades 15, 150. do-
 minare mundo 3, 143. domi-
 nandi in usum 24, 108.
 dominus comitatur 18, 309. domi-
 ni n. emor 18, 186. vivant 20,
 81. sexum inurasse 20, 552. do-
 mino plus debere fateamur 10,
 335. potenti 15, 69. uno vixe-
 rit 18, 31. æqualis 18, 479. do-
 minum coronat terra 1, 115. fe-
 ramur 18, 388. submissus ado-
 res 22, 72. patremque vocati
 24, 189. te fateatur 24, 192. re-
 ducem revexit 26, 370. lym-
 pharum 84, 3. dominorum itra-
 ge 26, 618. dominis crudelibus
 20, 480. speratur 22, 240. in-
 trantibus 35, 314. dominos terræ
 pelagique 8, 22. dissimulat 18,
 176. reversos 18, 510. inertes
 26, 158. venisse priores 28,
 559.
 domitor Thracum 28, 483. vulgi
 35, 214. ferarum 47, 20.
 domas delicta 17, 222. domat tel-
 lis 24, 250. pauperes victos
 26, 632. hiemes 32, 12. pau-
 pertas 89, 1. domuisti crimina
 vitæ 95, 4. domuit virtutibus
 fortunam 1, 39. gentes armis
 29, 59. domuere Pœnum 1, 148.
 domitura manus Gildonem 15,
 427. deos pubes 37, 14. do-
 mari vetat 3, 314. domanda ter-
 rore 31, 133.
 domus hoc de more requirit 1, 159.
 una accipit orbis rapinas 3, 194.
 Ibero 8, 20. excepit reduces 8,
 212. imperio feta 12, 24. una
 triumphet 15, 345. notior est
 Helicone 17, 278. trabeata 17,
 337. privata 18, 144. hæc re-
 ginas parit 22, 360. eximia re-
 gione 22, 449. *Pythia* 25, 4.
 miratur 26, 621. pietate certa-
 vit 28, 99. fascibus insignes 31,
 60. calta 31, 92. stellata 36, 8.
 incustodita 36, 146. tranquilla
 florebat 36, 202. desolata 39, 24.
 ampla 40, 44. videt puerum
 52, 2. domi nulla fuisse carmi-
 na 43, 6. domum attonitam 10,
 239. deserta 19, 24. vacuum
 20, 93. nostram coluere 28, 414.
 nivalem Borcæ 36, 324. consu-
 mens luxu 75, 8. domo avita
 15, 198. paterna 18, 200. hac
 28, 71. undosa 28, 147. domi-
 bus prævelet annem 22, 189.
 ilignis 24, 323. domos varias
 permutat 18, 60. insignes 21,
 298. patricias 28, 61. fratris
 linque 35, 220. ad patrias ve-
 nere 37, 52. exultas 50,
 46.
 donativum 5, 312.

INDEX

donat Rhodopen 33, 135. *donent* fata, sidera 3, 142. *donante* te 33, 60. *donantibus* ipsis auras 1, 245.

donum hoc adjicias 1, 140. *præbuit* 24, 278. *vile* putas 29, 3. *doni* specie 18, 40. *gratia* 22, 356. *brevitas* 70, 11. *dono* concessit terras 24, 185. *dona* aurea vomens 1, 49. *corrumpentia* sensus 7, 188. *rigentia* 22, 340. *ad prælarga* 28, 73. *potiora* darent 40, 4. *regia* 49, 38. *dulcia* mittis 82, 1. *donis* novis onerant 10, 165. *propriis* ornatur 17, 263. *cum* novis 20, 317. *vocati* 21, 204. *invitas* 22, 362. *par* armisque 24, 234. *invicta* pectora 26, 131. *maternis* 31, 45.

Dorida vicerit 17, 45.

dormiat Pharius 80, 4.

dorsi curvamina resecat 5, 413. *dorso* flammante 28, 343. *subaurato* 28, 577. *sulfureo* 35, 162. *sub* hirsuto 45, 8. *durefcit* amictus 83, 2. *dorsa* recurva campipi 49, 54.

dotet regni 29, 180.

dotalis purpura 48, 30. *dotale* Chaos 33, 28. *dorali corona* 10, 272. *dotalem* tradidit 18, 104.

Doto coralia vellit 10, 169.

dotetur virgo 31, 52. *dotabere* toto mundo 10, 281. *dotata* gemino mari 18, 91. *tropæis* 25, 43. *dotanda* mari toto nurus 8, 648.

Draconarii qui? 5, 177.

draconem Pzonium 24, 173. *dracones* varii 5, 365. *serventes* 8, 545. *sævi* 10, 193. *cærulei* 36, 54. *binos* 101, 29. *incumbunt* sub preñsos 101, 59. *draconum* juba 3, 378. *pecta* colla levant 7, 138. *ora* fixa 28, 566. *finuosa* membra 33, 179.

Drupe tui labores 21, 193. *Druſos* veteres 8, 455.

Dryades gementes 36, 78. *Dryadum* de plebe 36, 271. *dolor* 36, 381. *Dryndas* uret 11, 22. *revocant* 28, 201. *procaces* 31, 17.

Dryopes servati 26, 185.

dubitasse fuit pars sceleris 22, 301.

dubitanda nihil stella 8, 185. *alimenta* 15, 102. *cedis* gloria 28, 114.

dubius æstus 3, 72. *dubii* Austri 15, 486. *in dubio* pependit 18, 314. *dubio lapsu* 5, 507. *sub* ictu 15, 242. *visu* 36, 91. *cornu* 44, 38. *dubium* quonam monstrante rescierit 36, 207. *residens* 101, 93. *dubiam* lanuginis umbram 31, 42.

ducis ab ore sonos 34, 52. *ducit* tibia modos 8, 575. *turmas* 35, 64. *sub* gurgite visus 35, 116. *nihil* turpe 36, 278. *in amra* 49, 42. *ducunt* ad sese mentem præsentia 21, 15. *fortem* 1, 156. *fatorum* seriem 33, 52. *duces* nubesve licebit 18, 223. *ducat* Hyas Taurum 15, 498. *ab ant* tris 17, 295. *hiatus* fulguris 48, 6. *ducant* pocula sinus 60, 4. *carmina* 14, 30. *penis* 18, 498. *duceret* omnia secum 8, 245. *aures* 17, 20. *dux* ævum 15, 107. *duxit* pedine cinctus 22, 332. *agmina* 29, 193. *ebur* pollice 34, 16. *hiemes* per viscera 46, 7. *ducere* notam futuri 26, 253. *figuram* veri 35, 43. *duxerit* me lubrica rras 40, 6. *duxisset* alas 21, 38. *du* cet nomen ad cælum 22, 404. *ducent* in sæcula fasti 1, 279. *duc* protinus omnes 31, 95. *du* cite trans æquora leges 15, 464. *virtutes* 22, 456. *triumphum* 36, 329. *ducere* noctem ludo 31, 97. *duxisse* in altum 26, 8. *ducens* Cybellen Claudia 29, 17. *diversos* animos 33, 119. *ducentia* portum cornua 85, 2. *ducentibus* Hædis noctem 74, 3. *ductura* effigies æra 22, 178. *du* cor servitum captiva 35, 264. *du* ceris ira 8, 259. *ducuntur* ab axe jugales 87, 5. *ductus* per artem mons 87, 7. *ducta* favore vatis 40, 24. *al* terno pollice salus 41, 2. *ducti* muſarum carmine 2, 13. *inter* præsepia somni 18, 67. *quo* se mine 31, 53. *ductæ* pollice notæ 49, 5. *ductæ* arcu 9, 1. *ductis* funeralibus ordine 10, 206. *du* ctos meliore metallo mores 17, 137. *ductor*

INDEX

ductor ad hæc 1, 164. spado 18, 297. tot gentibus unus 21, 160. accipiat 22, 234. ames 22, 392. placebat 26, 114. verus 26, 468. eligitur 29, 210. ductorum optime 10, 334. ductoribus illis (*consulibus*) 1, 9. 24. 44. ductu curvo sinuantur 5, 375. dulcedine nota 17, 310. prædæ 20, 318. dulce-malum 100, 1. te fine dulce nihil 5, 268. dulcia monstra 100, 3. dulcior cunctis 20, 347. dum rubentes 83, 3. dumis rura repleri 36, 37. duplex natura 3, 329. ensis 7, 103. duplici consule secunda 1, 203. vita subnixus 17, 333. duplices classes 21, 307. duplicat lauros 28, 120. durefcit glacies 33, 166. amictus 83, 2. durefcere se sensu 37, 97. *Darius* formosus 29, 72. *darius* restiterant 26, 186. durat glacies 37, 24. durate pa-rumper 26, 269. durasse in hunc diem 28, 549. durando stellas æquat 44, 12. prægeli-dis in undis 101, 68. duratis

aquis 60, 2. duratos scopulis armos 101, 110. dura parentis pietas 28, 554. inter viæ 84, 4. duras mentes 48, 41. *durissima* claustra 1, 106. dux improbus 20, 176. restorque meus 20, 536. major 21, 168. vatesque salutis 26, 269. ille mihi 30, 3. Erebi 33, 32. ducis focii letum 3, 317. aspectu 26, 373. tergemini 34, 39. duci obuius ire audet 44, 79. ducem perfundere 10, 298. hunc doleat venisse 15, 411. spondebat 21, 45. suscipere 24, 31. me fecere 26, 536. præfecit thalamis 31, 31. cum duce mutare vires 20, 415. duce venturo fretum 28, 450. hac 42, 10. duces habuisse germanos 1, 277. amborum periere 8, 91. antiquos evolve 8, 399. cæsi 15, 82. trepidi 20, 65. de plebe 20, 342. septem 24, 257. tres superare 26, 143. auroræ noctisque 35, 46. ducum matrem 24, 175. novorum 26, 467. ob reditum 28, 2. cognomina 31, 83. laus nulla 28, 342. ducibus rogatis 28, 595.

E

Ebeni ramos 47, 22. *ebrius* amnis 1, 250. ebria serpens 24, 367. vestigia 33, 19. ebur dabit Indus 7, 211. effractum pendebat 15, 138. gerendum 23, 363. fixum quassat 24, 352. *salsum* 27, 22. atria vestit 33, 242. diu neglectum 34, 2. mobile pollice duxit 34, 16. eburnum decus 33, 272. eburno inorsu 10, 102. dente 22, 256. folio 28, 588. 24, 199. eburnis jugis 8, 607. eburnos dentes 47, 22. echini silvestris 45, 17. *echino* distendat cutem 20, 449. Echion miratus 37, 104. *Echo* adytis effunditur clarior 28, 33. intonat Augustum 28, 617. reditura rupibus 31, 48. edax ætatis spatium 59, 6.

edera vid. *bed*. edicta valent inflectere sensus 8, 301. daturus terris 17, 24. corruptura duces 21, 277. ediffere causas 31, 50. edita clivis planities 35, 102. edunt præsepibus 29, 192. edendi gloria 20, 327. ederet te Lucina 29, 48. edidit me tigris 36, 106. me non amnis 36, 270. edere fata 28, 19. adventus sacra 28, 126. editus ortu tardo 101, 14. ex utero 99, 9. edocet fluctus 17, 45. edomuit Rhenum 21, 196. edomita tellure 44, 109. edomita furia 1, 139. edomitas Alpes 5, 1. *Edonas* hiemes 21, 123. educat fons flores 29, 8.

Ccc 5

eduxit

INDEX

- eduxit in veros principis annos 15, 303. educere fetus 6, 1.
 effatur talia 3, 85.
 efferat in axem 101. 60. extulit caput fluentis 28, 160. elatis rebus 5, 440.
 effera corda 3, 225. praeordia 3, 243.
 effeminat titulum 18, 10. membra 22, 134.
 effeto solibus pulvere 21, 350.
 efficiunt beatos 21, 35. effecit celer 26, 151. efficietne labor? 36, 434. effecta hæc dabo 8, 354.
 effigies penerrabilibus exit 8, 572. tuas ductura æra 22, 178. non una deis 48, 25. effigiem ahenam 25, 7.
 efflat vitam 20, 455. efflant tenebras e naribus 37, 48. efflavit fulmina 28, 189. efflare animum 5, 62. efflantes ignem 1, 5.
 effluit chlamys 8, 208. Aegæo stagnantior 47, 38. effluxereditus 1, 59.
 effugeret gladios 3, 244.
 effulta columnis atria 5, 135.
 effulget curia 8, 10.
 effulgere matribus ædes 28, 546.
 effundit flumina 46, 17. effudit venena 3, 67. effunditur turba 26, 462. adytis Echo 28, 33. effusa comas 36, 177. effuso rifu 36, 210.
 eget, qui servat fœdera 20, 214.
 egetur dulcedine 17, 310. egeret connubii 33, 33. egenti reddis 3, 299.
 egestas infelix 3, 36. urget 18, 227. flammabat pectus 20, 180. affligit 26, 94. ingeniosa 36, 31. feralis 39, 23.
 ego. me quoque vidistis in illo 28, 434. precor, heu me redde mihi! 39, 43.
 egregius motum 15, 239.
 ejectæ regnis 3, 59.
 elabitur lacertis 10, 199. elabero terris 26, 501. lapsa huc cohors 35, 118. elapsas animas 98, 20.
 electro Tiberis formatur 1, 98. electra roscida 7, 125. fluunt capillis 28, 165. surgunt in colu-
 mnas 33, 243. *fræstra* loterum ramis 40, 11.
Electram alpiciat 36, 171.
electris feris alnis 12, 14.
 elementa non vi connexa conspi-
 rent sibi 8, 286. doces 17, 100. nulla paterent hostibus 21, 360. pugnancia 33, 43. vocat in fœdera 49, 76. ne cedant supera-
 ta sibi *ib.* senserunt fidem 50, 35. elementorum seriem 33, 246.
 elephas inglorius errat 24, 350.
 elevat hanc pluma 12, 295.
Eleo Tonanti 17, 289.
 Eleusin attollit faces 33, 11.
 elicis antris 17, 191. elicit leges 3, 57.
 elidere caput faxis 5, 433. *elisa* tonitrus 5, 222. eliso morsu 104, 95. amne 49, 64.
Elisa nec parcis 29, 148.
 eloquii auctor 17, 333. eloquii multo redundant 1, 151. rursus crevere oracula 17, 35. fertilio-
 re 41, 20.
 elucet gravitas 17, 247.
 eludimus manum 26, 490. elu-
 dant aciem 17, 107. *elusa* ani-
 mos 37, 36. elusa spe 22, 224.
 eluso praecepe 3, 320. *eluso* mu-
 ros 35, 165.
Elusa muros invadit 3, 137.
 Elysi campi 22, 378. Elysiæ ma-
 tres 35, 323. Elysiæ solem 35, 324. Elysiis plagis 26, 590.
 Elysiæ valles 10, 301. novales 18, 454.
Emathium Philippum 26, 388.
Emathia tellure 26, 497. *Emathias* aristas 5, 44.
 emensus labores 31, 67.
 emergit liber 17, 212. emergere tenebris 26, 316.
 emeritam post vitam 5, 473. ro-
 gam 19, 59. emeritam nomen 7, 106. emeritas jugales 35, 319.
 artus 44, 25. emeritas post se-
 cures 24, 101.
 emicat pudor 10, 323. ad nutum *minister* 15, 176. Leo 20, 376.
 virtus 26, 261. hic 30, 4. tur-
 ba 101, 98. horror ab aquis 46, 20. emicet puer 17, 32.
 emicuit ignis 8, 187. juvenis 21, 314.

INDEX

- 21, 316. apex 26, 459. emicue-
re jugis flumina 49, 88.
emitteris quocunque ortu 49, 79.
emisso ortu 8, 389. emisiss fer-
tur equis 1, 100.
emi hoc damnis 15, 79. emeret
pacem 10, 225. emittor thala-
mum discrimine leri 29, 164.
emitur sola virtute potestas 7,
188. emi maturus 18, 64. pœ-
na meretur 19, 32. emtus sæ-
pius 20, 352. sex solidis 92, 3.
emum morte velit 36, 194. cla-
de decus 50, 48.
emollit rabiem 40, 27.
emtor medicum consulit 18, 35.
emtori tali 15, 266.
enarrare quis queat? 26, 599.
Enceladus carmen erat 27, 17. En-
celadi furor 7, 161. bustum 33,
153. gemita flammisque 36, 123.
opima 36, 350. iussis 37, 33.
minas 40, 28. fauces 50, 32.
Enceladam gementem 35, 158.
protulit Aetna 36, 187.
enervent torpore manus 8, 323.
Enipeus pulcer 7, 116. virginibus
dilectus 26, 183. Giganteos hu-
meros irrorat 37, 71.
Ennius solebat 23, 12.
enodes laterum arcus 20, 361. ce-
dros 36, 360.
ensiferae coronæ 5, 393.
ensis patrius 3, 78. qui nostra ad
mœnia tendi possit 5, 306. du-
plex 7, 104. suus illum abstu-
lit 8, 92. non imminet 8, 493.
aget 15, 385. adductus 18, 513.
ensem strictum recondere 21,
114. impulit 33, 208. ense to-
to descendimus in jugulum 26,
601. alterno 28, 630. adverso
transigit 37, 79. in enses igna-
via fluxit 20, 563. enses cervi-
cibus impositi 5, 16. strictos
deponere 5, 214. infecti jugu-
lis 10, 329. intentos capiti 15,
179. vetitos stringebat 15, 294.
vestros passuri 15, 434. alacres
suscitat 20, 281. tractandos 20,
456. placidi 21, 167. gestatos
patri 22, 91. fluxere vaporibus
28, 346. strictos Curetum 35,
270. Aegeonis 36, 345. ensi-
bus Pellæis 18, 483.
Enyo averfa risit 18, 238.
eo. it fragor 37, 74. reditque vias
59, 4. quacunque 36, 443. eas
in omnes annos 28, 659. ear
tot nummis 18, 203. sic 20, 156.
irrevocandus error 26, 123. eant
per proceres & vulgus 24, 349.
ibas venerabilis 21, 44. ibat pu-
rior 2, 10. exul 3, 248. sub
puppibus Ionium 21, 173. in te
pietas proclivior 29, 133. ires
altior equis 28, 369. non iret
stridula fraxinus 3, 218. adhuc
in verba dolor 15, 201. ibo quo-
cunque ljubebit casus 36, 432.
ibunt promptius 8, 350. i, no-
strum vive tropeum 28, 228.
ite precor 37, 31. ire forum 1,
232. vias 3, 241. nunc vellem
15, 336. eundi studio flagrat 36,
226. euntibus annis in crimen
18, 488. per itura Jovem 36,
359. itur illuc longis ambagi-
bus 8, 227. in campos 36, 231.
in æternas moras 42, 6. eun-
dæ viæ 20, 419.
Eous orbis 15, 430. restor 18, 105.
non eris 19, 36. lateretur 22,
306. Eoa robora 5, 105. agmi-
na 5, 161. ab aula 28, 90. Eoi
regni 20, 1. 26, 517. Eœ ur-
bi 15, 226. mollitiæ 20, 113.
ditionis 20, 350. Eoo cum fra-
tre 7, 8. robore 18, 400. fra-
tri 71, 3. Eoum latus 10, 49.
dedecus 18, 239. facinus 18,
371. crimen 21, 8. ad litus 29,
114. senatum 31, 68. Eois red-
eat miles 5, 217. terris 8, 215.
ad plagis 16, 14. rebus 18, 154.
dederis responsa 21, 296. omen
erat 22, 292. litoribus 48, 14.
Eoas ad arces 3, 172. partes 21,
270.
ephebus crinitus 20, 404.
Ephialtes moriens 26, 75.
Ephyre excutiat cineres 8, 471.
Ephyreia Lais 18, 90.
Ephyreidas puellas 26, 629.
Epidaurius hospes 24, 171.
Epimethea perhibent 20, 497.
Epirus alit 26, 136. Epirum po-
pulus 20, 215.
epoti amnes 21, 171.
epulis testa parant 1, 264. reple-
to Quirite 12, 16. mulcebat 20,
89. gravibus marcent 20, 234.
26, 368.

INDEX

- 26, 368. *genialibus vacante* 35, 327. *saturare famem* 41, 13. *epulas imbelles* 7, 80. *carnifices* 15, 178. *epulentur cædibus hydri* 3, 362. *ad excubias* 10, 196. *eques confere te in turmas equorum* 8, 349. *Celonis imperio* 11, 3. *cætera nudus* 15, 439. *fulget* 20, 74. *præcedit peditem* 20, 417. *cæde cruenus* 23, 14. *letatur* 24, 49. *turbarus* 26, 594. *tremebundus* 36, 265. *equitem te cernit ab altris* 8, 563. *equites chalybem indutos* 28, 569. *equicum turmas* 15, 196. *nimbos* 21, 353. *alas* 26, 474. *cæcervis* 28, 264. *peditumque magistros* 29, 178. *equitarus veniens* 20, 569. *equitatibus Illyricis* 29, 62. *equitare per strages* 8, 364. *equitata culmina* 26, 198. *equus venator* 10, 5. *equi lucem timentes* 37, 46. *fremensis iterum* 70, 4. *volucres Pharaonis* 77, 8. *unanimes* 87, 9. *mîtes Diomedis* 3, 254. *volucris* 3, 263. *ferratos levant armos* 5, 361. *dives* 20, 272. *vacui rectoris* 20, 423. *solis* 22, 470. *equo vectaris* 8, 439. *sudanti* 20, 441. *regali* 28, 516. *rotanti prævestus* 35, 122. *equum volucrum* 18, 56. *flecebat* 22, 352. *argentem pulsabat* 26, 352. *anhelum verbere cogis* 24, 226. *proprium cingere* 71, 6. *equorum volucrum* 5, 31. *groges* 24, 265. *dilectus* 29, 190. *quis vultus* 36, 249. *equis emissis fertur* 1, 100. *cognatis apravit* 3, 330. *torvis* 8, 66. *citatis* 8, 441. *si dominus legeretur* 8, 554. *rapidis ibat* 21, 349. *candepribus* 22, 370. *albis* 24, 20. *citatis* 26, 589. *nocturnis* 27, 6. *edomitis veheretur* 28, 379. *non solis hic cursus* 28, 618. *dives Hispania* 29, 54. *gravibus calcabat* 35, 152. *anhelis sollicitatur* 44, 3. *feris occurrit* 48, 47. *exercentur* 88, 2. *equos pulvere repentes solvit* 1, 122. *vizides* 7, 198. *Noctis* 15, 213. *solis* 21, 84. *virga moderantur* 21, 259. *exercent campis* 26, 251. *geminas frenabam* 28, 370. *metallo nascentes* 28, 572. *inferi raptoris* 33, 1. *Diomedeos* 34, 12. *solitos caligine pacis* 35, 193. *ovantes* 35, 307. *irritus* 36, 403. *rubentes flecebat* 37, 10. *Odrysiæ impellit* 37, 76. *volucres ornat* 70, 12. *equi cataphracti* 5, 361. 28, 569. *Erato perge* 17, 282. *Erebi spatii nigrantibus* 33, 279. *hiatus* 35, 259. *squalor* 35, 330. *pestes* 3, 29. *pœnis* 28, 185. *dux* 33, 32. *Erebo erumpunt* 37, 6. *Erechei theatri* 18, 292. *erectus & acer* 21, 41. *ergastula rupta* 18, 28. *immittere manum* 26, 162. *Eridanus perpeffus damna Phæthontes ruinæ* 4, 259. *submissus adorat* 7, 123. *fulgurat* 22, 274. *viCTOR* 26, 196. *pater* 28, 149. *stelliger* 28, 176. *Eridani per prata* 8, 17. *ripas* 31, 109. *erigit Magnum* 18, 503. *vos fiducia* 26, 381. *Tityos artus* 35, 338. *armos* 70, 9. *erexit septem hiarus* 1, 66. *tibi regia tædas* 5, 97. *crista galeam* 15, 211. *turres* 28, 535. *formido comem* 50, 11. *erexere patriam* 17, 150. *erexerit decus* 26, 294. *erexerat aulam votis* 29, 160. *erexisse caput altum* 36, 42. *erigitur saltibus* 17, 1. *erectio crine* 73, 8. *erectior planis arvis* 49, 11. *Erinnas vagos impexit* 26, 173. *triflis* 33, 224. *eripuit leto* 26, 42. *eripiat lunare jubar* 3, 147. *eripe me gladiis* 5, 146. *regnis fervilibus* 20, 593. *militiam* 39, 52. *eripitur cum luce pudor* 35, 263. *errat barbarus* 5, 124. *a suis sedibus* 28, 408. *Delos* 35, 35. *salus populi* 47, 18. *error procul ambitus* 28, 609. *alter* 52, 21. *erraveris cursu sollicito* 33, 29. *errabunt per flumina damæ* 1, 170. *errare comas projecterat auris* 35, 31. *errans flexibus sinuatis Eridanus* 28, 176. *errantem per rura, per urbes* 36, 326. *non errantia loca* 1, 185.

error

INDEX.

- error animi profanus 3, 76. ju-
vat ipse Tonantem 8, 210. ju-
dicis 8, 510. plus decuit 10,
206. certus in altris 17, 129. ir-
revocandus eat 26, 123. presä-
gia luserat 29, 102. disci 35,
134. abest 45, 32. lubricus 98,
12. errorem fateri 20, 7. pie-
tate remittat 24, 111. errorum
acies 28, 624. erroribus tarda-
tus Ufens 1, 257. tantis 36, 400.
Phaëthonteis 44, 107.
erubuit preces 33, 68.
erumpit turba 35, 166. erumpunt
Erebo 37, 6. erupere tyranni
8, 72. eruperit lues 3, 24. eru-
pisse flumina 21, 86.
eruis paludes 24, 305. eruit Le-
mnium 37, 86.
Erymanthei montis 34, 36. *Ery-*
manthei umbræ 8, 468.
Erymanthe 26, 192.
Erythraei geminis 8, 606. *Ery-*
thraei inter smaragdos 28,
563.
esuriens pauper 90, 1.
esseda multisonora 51, 18.
Erruria consulat 18, 12. quæsit
18, 443.
Etruscus augur 8, 145. Etrusca
cultæ 15, 110. Etrusci palmitis
26, 504. Etrusco portu 15, 417.
Etruscum exilium 21, 241. litus
36, 445. Etruscis bellis 28,
489.
evade claustris 26, 500.
evaluit Bosporus 28, 81. transfer-
re bellum 28, 303. vix agnosce-
re 36, 92.
Evandrius mons 28, 11.
evehis lectos 22, 123. evectus ab
thalamis 18, 156. in auras 95,
18.
Eucherius puer 10, 338. flectebat
equum 22, 352. cui regius un-
dique sanguis 28, 552. Euche-
rii oscula 21, 120. Eucherio de-
dit 24, 177.
eventus secundos 8, 391. sibi la-
tura secundos virtus 21, 285.
vota fefellit 28, 88. rerum re-
fert 28, 590. nunquam felicior
contigit 35, 42. eventu iudice
15, 250. rerum magistro 20,
489. caret 26, 72. patens fides
26, 553.
evincla coronis 21, 27. torque 28,
241.
Evius apparuit 24, 62.
Eumenides movere te facibus 35,
216. cratera parant 35, 344.
Eumenidum tædas 20, 434.
eunuchi occurfus malam omen 18,
125.
eunuchus movetur 18, 187. judi-
cat 18, 231. quid nobile gessit
18, 337. tendit 19, 75. eunu-
chi forum 18, 234. sceptræ 18,
324. templa 18, 326. militia
18, 419. clavo 18, 425. suffra-
gia 18, 438. fumunt 18, 461.
jura dabunt 18, 497. toros 19,
43. jugulum 19, 45. vultus 20,
74. mariti 20, 90. fastus 20,
192. potestas 20, 555. eunu-
cho consule 18, 8. flueret Her-
mus 18, 214. traditur annus 20,
122. eunuchum accedere fastis
18, 319. *eunuchorum* manipuli 18,
255. eunuchos puduit 18, 152.
in eunuchis virtus esset 18, 99.
eunuchis placidus 18, 190. sce-
lus est 18, 298. defensoribus
20, 224.
evocat Quirites 28, 588. fluvios
36, 5.
evolat mens 8, 235. missile tergo
45, 20.
evolvunt sæcula 33, 53. evolve
duces antiquos 8, 399. evolvi-
te sæcula prisca 20, 60. evolvi-
tur quicquid auri fluvii 17,
39.
Euphrates tumidus 7, 70. celer
8, 388. tremebat 28, 415. Eu-
phraten altum 21, 54.
Euripi undis incertius 3, 91.
Europa datur ludibrio prædæque
5, 36. *levaret tædas* 21, 88. Eu-
ropæ saltus 24, 281. hostes 28,
104.
Europen junximus Libyæ 15, 4.
Eurotas discernere nescit alumnos
8, 211. memor 21, 181. Eurota
Spartane 1, 237.
Eurus palluit 18, 504. se prodat
ab occasu 26, 58. *Enri* per
metas 8, 649. Euro rapido ve-
locior 1, 100. ab extremo 22,
417. 40, 15. trans Eurum 44,
2. Euri mitibus 40, 59.

Eury-

INDEX

- Eurytheus** infanda jubebat 26, 578.
 gravis 101, 84.
Eutropius cervice huius 18, 23. pos-
 sedit 18, 167. flagitat annum 18,
 235. concipit 18, 360. consul
 18, 414. inter Aemilios? 18,
 440. ignorare fingit 20, 304.
 increpat 20, 365. Eutropii he-
 ros 18, 33. fortunam 18, 228.
 Ajax 20, 386. annus 20, 481.
 Eutropio honor 18, 98. que-
 stus esset 18, 219. adiervaban-
 tur fasces 18, 448. auctore 20,
 99. viso 20, 178. Eutropium
 viduum 18, 70. dignabimur
 18, 273. passure Cato 18, 459.
 stipare 18, 472. habet 20, 21.
 præfere 20, 346.
ex Praefate 43.
 exacuit stimulis 15, 350.
 exaequat damnum meritis 5, 482.
 examen molitas apes 26, 241. exa-
 mine prono 5, 465. longo ve-
 niunt 3, 38. examina stridula
 8, 381. perfida 28, 264. fundi
 credas 35, 124.
 exaruit in iras 33, 32.
 exarmat hiatus 24, 353. exarma-
 tus erit 15, 437. redit 46, 24.
 exarmati Triones 21, 217. exar-
 matum equor 85, 4.
 exasperat ægida signis 7, 193.
 excessit imperus Zephyros 28, 476.
 pœna modum 39, 11.
 excidium quod cernimus? 36,
 181. excidiis hæc præmia sol-
 vunt 20, 220.
 excidimusne tibi? 41, 13.
 excierit quietos (*fluvius*) 36, 7.
 excierant vigiles 28, 455. exci-
 ta tempestas 26, 640. strepitu
 31, 26. excitis signis 20, 406.
 excipit palus 20, 439. taurum
 101, 135. exciperes in ulnas 29,
 220. exceperit fluctus 36, 391.
 tela nocte 74, 14. excepti telis
 26, 252.
 excitat populum in usum domi-
 nandi 24, 109. ore faces 29,
 122.
 exclamant Nymphæ 37, 120.
 exclusus omnibus cœptis 28, 238.
 excoluit Prometheus 20, 493.
 excubiæ tutantur 8, 281. vino
 madentes 10, 80. *excubiis* no-
 stris 15, 297. centum corporis
 21, 313. deorum cingitur 22,
 43. vigilancia lumina 28, 234.
 remotis 26, 126. 26, 422. *ad ex-
 cubias* epulentur 10, 197.
 excubat foribus potentum 22, 114.
 excusat conjugem mensas 15, 401.
præmia 22, 222. *excusate* nobis
 armis 26, 562.
 excutit antra 34, 52. excutit no-
 dos iubarum 35, 213. excutiat
 tutilos tractus 17, 111. excusse-
 re somnum 36, 110. excute deli-
 cias 20, 147. excutitur cubi-
 libus 5, 140. excussio fidere 22,
 272. *ergo* 45, 20. excussus to-
 ris 101, 93. iubis 70, 10.
 exedit macies lacertos 15, 23. ex-
 cedere caput tinea 18, 114. ex-
 esos situ ligones 22, 195.
 exemplum patris accipiat 17, 336.
 ad regis 2, 300. tribuat nepo-
 ti 17, 335. cognoscite 26, 388.
 exempli recentis 20, 548. mo-
 numenta pii 50, 34. exemplo
 tuo 19, 46. terruit 28, 118. ad
 exemplum traxit 22, 117. exem-
 pla cautum dabant 8, 77. præ-
 missa futuris dant fidem 8, 621.
 prisca discit 10, 231. creantur
 18, 298. regentum manant in
 vulgus 21, 168. turpis fatorum
 22, 304. labori præbens 28,
 214. veterum secutus 28, 590.
 nobiliora tenent animos 29,
 149. ab exemplis fluxit 45, 45.
 exemplis quibus 24, 93. melio-
 ribus se addens 28, 59.
 exemplar habeto natum 101, 52.
 exit major 17, 92. clades 18, 412.
 in speciem pinne 45, 14. exit
 in populos annus 28, 649. exit
 vapores nequeunt 36, 397.
 exercet fulmina 22, 29. equos
 campis 26, 251. choreas 29,
 143. exerceat patrias artes 24,
 212. exercuit arcum 17, 122.
 arma 23, 3. area lusus 28, 621.
 opus vates 29, 11. exerce agmi-
 na duris studiis 8, 321. exerce-
 re vires 26, 109. iras 31, 196.
 exercentur equis 28, 2. exer-
 cita gens campo 8, 542. Roma
 furis 46, 50.
 exercitus gemine aule 5, 6. flo-
 ret cristatis turmis 7, 133. un-
 dique fulgens 8, 150. *candidus*
 10, 295.

INDEX

- 10, 295. Scythia 18, 508. urbana cupiens umbræ 20, 409. occurrit 20, 542. ferri memor 16. ultor 21, 336. Nympharum incedunt 24, 257. mellifer 35, 137. ultor 37, 27. ingens 44, 77. 20, 248.
- exerit dextram 50, 15. *exere* choros 28, 491. *exerta* manus 36, 377. *exerto* ense 5, 401.
- exaurit ignem 18, 50. *exaufe-* rit Hermum 3, 103. *exaurire* fretum 26, 276. *exhaustus* sonitu 28, 262. gelu rubor 36, 88.
- exhorruit amnes 28, 146. exhortatur equos 35, 307.
- exigis noctem 101, 74. *exigit* rabiem in armos 35, 211. *exegere* supplicium 26, 195. *exacta* luce 29, 52. *exactum* ævum 1, 276. *exacto* certamine 1, 113.
- exiguus animi 20, 381. *exiguum* putet 22, 236. *exiguo* vivitur melius 3, 215.
- exilium dedit 19, 10. *perculit* 21, 242. *exilio* perculit 18, 169. *exiliis* dispersa feror 15, 199.
- exitiale jugum 5, 89.
- exitum parabat 3, 190. *commune* 5, 20. *meditare* 5, 301. *pro-* duxit 18, 155. *in ducis* 29, 235. *in Jovis* 37, 30. *exitii* reos flores 36, 439. *exitio* succurre meo 35, 271. *renasci* 44, 52.
- exitus docuit 26, 196. quis bella maneret 28, 150.
- exordia petant 1, 7. *tertia* fumant 7, 1. *fume* 20, 150. *relegens* 22, 430. *lucis* 24, 176. *grata* fumere 28, 127. *pandit* 29, 34. *repetens* busto 35, 84. *talìa* fumunt 35, 366. *formæ* *reducis* parans 44, 41.
- exoritur satiata 8, 254. *Hecate* 33, 16.
- exornat amictu 1, 192. *exornem* fructibus annum 36, 38.
- exoret utinam 18, 267. *exorate* patrem 15, 117. *exoratura* colos Parcarum flumina 49, 88.
- expavit Ulysses 29, 145.
- expediunt rudentes 15, 481. *exp-*ediat mihi querenti 48, 9.
- expulit furor sensus humanos 33, 6. *expellere* *die* 3, 378. *expel-* litur ambirus 7, 186.
- expensæ indecores 22, 146.
- exerior usu 8, 357. *memorem* atque fidelem 15, 306. *experta* parentem factis pietas 28, 435.
- expiet iras 18, 19.
- explet odium 26, 610. *explent* quinque millia 99, 7. *explere* labores 10, 255. *expleri* calor nequit 3, 187. *pascique* nequit 8, 251.
- explicat vestes 29, 143. *se arvis* (*Nilus*) 48, 39. *explicuere* comas ventis 2, 8. *vices* soporiferas 36, 405.
- exploratores ignes 6, 11. *diversi* feruntur 10, 136.
- explorat nascentes 5, 112. *truncos* 36, 361. *exploret* rerum vias 36, 31. *explorare* cohortes 21, 307. *explorantur* viæ 20, 419.
- exposui te hostibus 36, 421. *ex-*positum solum 26, 428.
- exposcite omnibus votis 80, 3.
- exprobrare soles quod tribuas 22, 158.
- expromit vocem 20, 390. *expro-*mere certum funus 36, 195.
- expugnat clementia gentem 28, 306.
- exquirite crimina 20, 58. *exqui-* rere vias 28, 231. *exquirenda* sedes 36, 122.
- exsanguis horror 5, 130. *dextera* 24, 326. *femina* 99, 15. *exsan-* guem lstrum 20, 165. *exsan-* guis leges 26, 38.
- excindere cives 3, 232.
- exsecti Veneris stimulos 18, 468.
- exsertus navita 17, 42. *exserta* la- certos 1, 87. *exsertum* agmen 28, 299.
- exsilit adytis Cybelle 33, 211. *an-* tris Thetis 37, 117. *exsiluisse* acies 21, 320.
- expectat natura deos 35, 371. *ex-*spectent nutum 40, 35. *exspe-* ctasse manus focias 28, 465. *non* expectantibus ultro munificus 22, 152.
- expirare rosas 36, 241.
- expuit gemmas 29, 75.
- exstat cœtibus 1, 199. *devotior* 15, 190. *utilior* 17, 232. *sper* fœderis 20, 324. *libertas* 34, 114.
- extruxit culmina non cedentia templis 5, 449. *hæc* gemmis & auro

INDEX

- auro 10, 87. exstruite scopulos 8, 104. exstruitur currus floribus 31, 103. exstructa culmina 36, 117.
exsudat ab ubere sanguis 36, 128. *exsudant* sanguine gemmæ 8, 550.
exsuperat æstus 36, 384. *exsuperans* delubra Jovis 28, 504.
exsurgit celsior pluviis 17, 209. stratis 31, 29. *exsurge* toris 15, 339.
extendunt ad pocula ceras 35, 346. *extendere* longos flexus 5, 371.
exterret cunabula 15, 193. *exterrita* nondum par 36, 448.
extera arma 28, 463.
extinctus fores 26, 516. *extincta* vis 28, 304. *extincti* forent penitus 21, 112. *extincto* Pythone 1, 189.
extollit ad astra palmas 5, 205. *extollere* vestes in thalamum 35, 321. *extolli* pulveris nimbos 5, 176.
exuberat imbre 47, 26. *humor* malus 49, 95. *exuberet* æstu 33, 164.
exul post trabeas 3, 249. *nemorum* fera 5, 395. *Germanus* 8, 74. *litoris* Isthmici 8, 464. *mæstus* patria traditur 8, 495. *erit* 20, 22. *legibus* 28, 278. *detrudor* 35, 259. *undique* truditur 39, 25. *exule* Tarquinio 29, 156. *exulibus* gemiscunt 18, 178.
exulat pars acrior anni 10, 55. *poestas* 24, 126. 28, 408.
exultat malis 3, 62. *socerum* circa 10, 296. *fides* 17, 171. *humno* 18, 385. *Theodosius* 22, 422. *mons* 28, 36. *nobilitas* armis avitis 31, 71. *vagus* pelago 32, 11. *arbor* spoliis 26, 347. *exultant* fauces 8, 4. *avidi* 24, 196. *juvenes* 28, 547. *cum* voce pii 35, 365.
exundat ab ubere sanguis 36, 127. *exundet* fons mali 20, 18.
exuit naturam, fratrem hominemque 15, 398. *Hesperiam* periculis 28, 341. *Istrum* 20, 203. *exuimus* animos 17, 193. *exuerit* castris 26, 158. *exuerant* fœdera 26, 364. *exuitur* nubibus repulsis Thrace 8, 179. *exurus* tempora lauro 101, 19. *exuto* pectore 31, 7. *exutum* nomen regem 5, 475. *exuta* tenebris 26, 36. *exuta* laqueis 51, 16.
exustas domos 50, 46.
exuvia recentes 7, 23. *ornant* 20, 200. *ferarum* 21, 261. *exuvii* ditibus 22, 372. *Australibus* 24, 18. 29, 46. *Caledoniis* 29, 45. *Phlegæis* 36, 337. *exuvii* levat 1, 121. *cumulare* paratum 10, 218. *Valentis* 26, 611.

F

- F**aber divisit vultus 50, 26. *fabri* non sufficiunt 24, 323. *fabro* meliore politi 20, 495. *luggente* 26, 543.
Fabius docebit, quid mora perfringat 8, 407. *hoc* agebat 15, 89. *Pœnum* compressit 26, 139. *Fabius* dare solebat 18, 437.
Fabricius parvo contentus honesto 3, 201. *pauper* 8, 412. *remisit* regi 15, 272. *succumberet* 17, 165. *rediret* 24, 32. *Fabricii* pauperis 18, 453. *nulli* pervia culpæ pectora 26, 131. *Fabricius* seram 22, 380.
fabricabat clipei orbem 72, 2. *fabricaverat* æra dolori 18, 164. *fabricata* vatibus arma 21, 105. *manibus* Cyclopum tela 35, 250.
fabrilis flamma 22, 177.
fabula dicat 8, 38. *vestit* 18, 295. *Tereus* 20, 363. *curpis* relatu 20, 550. *michi* nullis cognita rebus 22, 394. *hec* cuncta forent 24, 70. *seu* verum canitur 24, 231. *si* verax narratur 26, 442. *sua* probet 101, 61. *nec* mihi credibilis visa 45, 3.
facetus risum inovisse 17, 311.
facies propior sceptris 10, 264. *corruebat* 18, 111. *inscripta* 20, 344. *una* turbe 28, 545. *hui* nun-

INDEX

- nuntia materno ingesta sopori 36, 80. truncis affixæ 36, 341. faciem distincta metallo 22, 446. in saxi reformar 37, 95. facit se quisque ex alio 87, 6. fecerat nasci solem 35, 45. facilis capi 3, 348. mirari novâ 8, 515. largiri 17, 249. frugum 29, 54. facilem juvenis silvam 101, 102. faciles sperni 18, 426. puppibus Symplegades 16, 10. facinus dicitur 5, 269. hoc damnavit Mycenæ 15, 399. Eorum 18, 371. tantum diluet 20, 23. obicenum 20, 119. Ty-ranni 29, 154. facti clari admonitor 22, 155. veteris exemplum 26, 385. facto primo 99, 6. facta tua gentibus palam 8, 272. revolvam 21, 35. ingentia 24, 38. coronæ pensabunt 24, 76. legis talia 29, 158. factis tuis crevisse 28, 103. claris experta parentem 28, 435. facultas docta ingenii 8, 515. sævitæ 36, 93. mortis 39, 27. quæ tam prona? 41, 3. facundia quantum pollet 28, 492. fæce retenta 20, 557. fagi ab alvo 35, 126. fagis rudibus 24, 324. fagos fummas 24, 290. metitur & alnos 36, 365. fallaces stellas 75, 1. non fallacibus votis 22, 173. fallacibus causis 3, 238. fallit clientes 3, 180. fallunt te connubia nulla 31, 54. falleret aures 21, 113. *fefellit* te luxuries 22, 131. semira 26, 285. vota eventus 28, 87. fallere doctus 1, 104. Sirium 11, 20. doctum 19, 68. divinum pectus 28, 233. nil fallente modum spatio 45, 33. si numero non fallor 26, 488. fallimur umbra 36, 96. falsus olor 1, 238. amicus 8, 279. falsa loqui 22, 33. *manera* 22, 181. nec falso nomine 7, 54. falso tonitru 68, 13. falsis sepulcris 44, 50. *falcem* stringere 20, 145. in falcem curvent gladios 21, 223. falce pepulit Gelonus 21, 110. depolira 26, 463. numerosa laboret 40, 41. falces cote novat 22, 194. æstivæ derondent 28, 389. fama vehit 1, 34. abstrusos explorat recessus 8, 275. armavit sagittas 10, 71. præclara 10, 120. verat 16, 3. nuncia votorum 19, 270. falso similis 18, 346. vagma quatit 20, 463. canebat *ib.* justitiæ non fefellit 21, 207. canit 21, 312. *parat* 22, 56. juvare potest 22, 266. ales 22, 408. melior 24, 6. succincta pavoribus alas 26, 201. *secum* cuncta trahens *ib.* majore 28, 294. necdum paruit 28, 438. prodiderit latebras 36, 118. *secunda* fori 43, 2. celer toto victorem sparserat orbe 101, 118. duxerat Alciden ad litora Dictæa 101, 133. sic refert 49, 25. tua te non securum vehit 74, 12. famæ contemtor 18, 434. vulnere 22, 380. pondus venerabile 24, 79. insignia 26, 107. dispendia 28, 452. impervia regio 31, 62. famam æternam prorogat 8, 410. minuit præsentia 15, 385. vero celsius actam 16, 3. servasse labor, minuisse pudor 16, 4. *collectam* in dubium deponere 17, 184. producere 21, 36. *jube* reverti 39, 44. fames imperiosa 3, 31. Scyllæ 3, 296. suspecta 18, 401. *Cyclopia* 20, 378. atra urgebat & obsederat urbem 21, 279. stimulata 24, 341. omne periculum docta subire 28, 245. atra comitatur 28, 322. Antiphatæ 29, 22. gaudet cervice juvenis 39, 31. toleranda 89, 2. famem defende extremam 15, 36. *librat* 15, 72. lenire 21, 309. voti avari 24, 229. explebat 24, 331. epulis saturare 44, 13. fame cuncta mihi leviora 15, 127. depulsam Romam 22, 388. tristi torpent membra 48, 21. famosius genus 3, 324. famulæ Idaliæ 31, 8. nec vinclis 51, 15. famulas Lacænas 20, 201. Romanas 26, 628. famulatur spiritus 68, 7. famulantur vulgus 33, 20. famuletur

INDEX

- rur Araxes 1, 160. famulante fortuna 26, 513. famulantia privatis signis agmina clientum 3, 77. procerum iussis arma 21, 332. sidera 40, 35. *famulanti-bus* titulis 28, 654.
- famulus* jugo laxatus heveli 8, 614. famuli nefas 15, 274. regales 18, 149. hærent attoniti 26, 366. famulo servire 20, 319. famulum delegerat 8, 74. te susci-piet 19, 62. famulis sunt dis-crimina 18, 30. se tradiderint 20, 517. me ludibrium relin-quis 20, 535. profundis 37, 119. famulos inter cernitis 15, 184. *suos* precatur 24, 82.
- famula* Carthagine 21, 383. famu-læ auroræ urbes 29, 116. Nym-phæ 36, 230. *famulas* catenas imponere 5, 386. choreas 29, 143. per acies 44, 88. famulis ripis 7, 203. manibus 40, 17. famulos Manes 35, 13.
- fano* vetusto 28, 500.
- fas* frangi 1, 218. *fit* promittere 8, 378. pretio cedit 15, 260. *si est* 26, 64. solus habes 33, 90. *si est* dicere 101, 132.
- face* tuo sudabit 8, 655. per fa-sces numerantur avi 1, 15. red-dita libertas 22, 324. fasces bi-juges 1, 233. *Romulei* 7, 1. re-duces exultant 8, 4. affixi po-stibus 8, 416. sequitur victoria 8, 640. subiisse liber 17, 279. Iulstrand 18, 21. pollucos 18, 308. illicitos 18, 320. *adempti* Tarquiniis 18, 448. detulerim 20, 55. nullus expellet 21, 237. contemnere 22, 233. præbere 22, 260. recepi 22, 385. re-stituit 24, 7. donet 24, 90. ce-cini 25, 5. cinxere Hypanin 28, 337. horret anarque tuos 43, 4. fascibus submisit 15, 20. cepis 17, 336. tuis 18, 489. suis vapulat 19, 8. teme-ratis 20, 142. abjectis 20, 520. expulit servitium 22, 324. ve-tustis 22, 413. auratis 28, 646. insignes domus 31, 59. a tuis incipiens 42, 15.
- fasti* perpetui ducent 1, 279. re-spirant 19, 13. *fastos* *signas* no-mine 8, 155. te quater ineunte 8, 642. Latios 17, 267. dedit 20, 131. Gabinos 22, 307. or-nare coëgit 24, 88. *fastis* le-gendus 17, 334. Latiis 38, 151. accedere 18, 319. recentis 20, 60. ium concesserit annum 22, 4. agitur 22, 244. æthe-reis 22, 476. felicibus 28, 640.
- fastidit* strepitus 24, 28. ætus amictum 31, 6. ignes 41, 17. fastidire minores 8, 303. pro-rem 22, 41. Lacænas 26, 650. fastiditus abiret 18, 64. fastidi-ta clarissima quæque 15, 190.
- fastidia* prædæ 18, 251.
- fastigia juris summi* 1, 58. 22, 313. peti telis 5, 58. supplex depo-sui 10, 31. æmula conferit atris 24, 134. summi juris 28, 41. *summa* sedis tenuit 31, 67. mon-tis 36, 383.
- fastus* Arinthei 18, 478.
- fastus* terribiles laxet 10, 198. eu-nuchi 20, 192. vanos attollunt 26, 551. *fastu* barbarico 15, 75. modesto 17, 247. Arsacio 18, 415. alto 22, 159.posito 24, 118. deposito 28, 62. *fastibus* erigitur 17, 2.
- fatalis* candor 8, 195. Scilicho 28, 301. fatale hoc generi tuo 15, 341. augurium 35, 141. fata-les manus 26, 61.
- fateor* vinci 3, 109. *fateri* omnia 29, 94. commissa cogentur 35, 304. hominem 95, 6.
- fatidico* carmine 26, 332. recessu 21, 2. fatidicam quercum 26, 137. fatidicas lauros 24, 59.
- fatigat* vos nulla cura 1, 64. ter-ras ipsamque æthera 3, 370. ni-ves 24, 308.
- fatiscent* ora vulneribus 36, 425.
- fatum* sit quodcumque voles 35, 306. putabo 36, 301. *fat* pro-speriora 49, 94. conscia Aena 35, 7. tanti concordia 29, 85. prospera 28, 548. fors aspera 28, 282. diversi itamine 28, 267. summeſſi culmine 28, 131. præ-scia flumina 4, 7. *discrimina* 5, 474. *luc* altissima 8, 273. in *speculis* reſtitit 15, 249. *clarifo-laria* 45, 381. tot gradus 17, 60. *ordine* servato 17, 328. *summi* præcis

INDEX

- præscia 24, 186. *abundantis* ludibria 26, 110. obside 26, 318. violentia 26, 382. *fato* potenti 8, 221. caussam tribuisse 18, 55. *dammati* populi 26, 43. maritali successit 29, 13. meliore 29, 159. post fata quæ vidi 15, 292. collis 22, 53. petit victorem 37, 91. fata prolem sequuntur 1, 16. donent 3, 142. in melius convertere 8, 119. Gruthungorum 8, 635. tantæ ruinæ 15, 74. heu prospera 15, 103. nequeunt 15, 144. quodcumque parant 18, 22. tantum permittere 18, 174. aliis pandere 19, 37. junxere viro 20, 203. minantia 21, 284. venientia 22, 339. victricia 24, 128. *vocabant* 26, 171. sic me foveat 26, 540. optima edere stellas 28, 19. *loco* non converti 28, 208. digerit 28, 591. longe inferiora 29, 187. *mansura* fluant hoc ordine 36, 65. reverti prohibent 36, 107. sepulcro solatus 39, 18. *nascens* livor secuit 39, 31. *posteriora* tibi debebo 42, 16. in tua tument 4, 4. *noxia* pellis 49, 2. fatorum flamine 3, 177. *turpia* exempla 22, 304. secreta 26, 197. onus 26, 271. præscia 29, 16. seriem ducunt 33, 52. *fatis* brevibus 5, 49. *pugnasti* 7, 89. *debentur* mare terraque 7, 189. aperite viam 18, 140. pudor 19, 47. immotis 20, 9. futuris 21, 43. *obvia* urbs 24, 140. mariti 26, 439. dubiis 26, 557. magnis præcludere 28, 68. *volvimur* 36, 410. nullis obnoxia 37, 54. invictis 101, 36. favet somnus 27, 15. inclementia cæli 28, 445. faveat cœptis 20, 396. favebit remigio (*silva*) 36, 369. fave regina 40, 57. favete campi 12, 6. favillam rudem 44, 68. favillis rapidis 26, 24. durescit glacies 33, 165. Aetna novis crevit 36, 398. *madidis* 49, 57. favillas in Aetneas 17, 72. citatas vento 20, 473. communes mistura 29, 152. Fauni negant 9, 13. *taciti* 36, 17. Faunorum dolor 36, 381. Faunus lascivus 31, 20. Faunos rusticæ numina 28, 201. Favoni aura 1, 272. favor dubius 1, 11. certus stat 17, 263. divisus erat 24, 45. tenuisset 26, 517. inemptus offertur 28, 608. favoris vani 26, 113. favori humano 22, 208. aliorum prona mens 22, 220. patricio 24, 50. Romano offerre 28, 75. favorem in eximium 5, 119. male donatum 5, 422. minuit 25, 11. permutas odiis 39, 2. favore pleno 21, 1. *justo* vatis 40, 24. favis rorabunt querceta 3, 383. relictis 28, 262. plena ilex 35, 109. undaret silva 36, 25. favos examine velant 5, 465. tradunt 8, 383. spoliat latebris 14, 8. fauces pollutæ 5, 8. freti 20, 29. paratas in prædam 26, 30. jejunas solantia carmina 42, 5. repressas Enceladi obriguisset 50, 32. de faucibus leri 8, 58. faucibus patulis 22, 112. e Tartareis 26, 449. rapturi 28, 568. (*Aetnae*) quassatis 36, 186. mediis injectis 36, 394. fractis 101, 96. facem gratam rotantes nimbi 1, 207. mansuram 14, 17. iustitiam 28, 324. facies lucere adspicit 5, 57. extinxit 8, 57. festas 10, 202. *foceri* 15, 309. verte trans æquora 20, 150. arcanas transtulit 24, 169. pulcras ore excitat 29, 122. vibrare 31, 97. sacras attollit 33, 11. castæ pudoris illuxere 33, 271. hæ placuere 36, 376. festæ 36, 409. inclinat 36, 442. *vagas* 50, 4. facibus atris cingimur 3, 49. pudoris 22, 221. profanis te movere 35, 215. *meis* lucebit 36, 325. faxint ita dii 26, 528. fecundat humum 33, 186. fecundet germine regnum 22, 239. fecunda consule mater 1, 203. *spes* 10, 293. otia 17, 114. per te videbar 36, 415. morte 44, 25. 22, 414. *secundos* curius 41, 21.

INDEX

- felle canduerint 17, 225. nimio
 viscera virent 49, 96.
 felix uterus 1, 204. annus aucto-
 ribus 1, 267. pecorum 20, 272.
 publica 21, 29. arbitrii prin-
 cept 21, 89. principe genero
 22, 77. felices alie 20, 198. fe-
 licior me 36, 310.
 Felix meritis vocabula 35, 421.
 femina cum fenuit 18, 72. fasces
 fumeret 18, 320. fatis impensa
 mariti 26, 439. exsanguis 99,
 15.
 femineus labor 18, 336. feminea
 arce 19, 21. femineæ virtutis
 29, 12. femineis cœtibus exstat
 1, 200. thalamis 20, 392. *signis*
 76, 6. femineas lites 18, 232.
 latebras 18, 466. *togas* 20,
 107.
 femur paternum 24, 228. femo-
 rum sine 37, 80.
 fenus mihi solve paternum 10, 37.
 fera exul nemorum 5, 395. *com-*
mota ruit *ib.* captiva 24, 330.
 nuncia Martis 26, 258. feræ te-
 lis jacebunt 11, 13. frementes
 17, 122. aufæ se credere muris
 20, 44. retibus tenendæ 24,
 273. prætereunt subiecta 39,
 27. certavere 40, 3. feram ra-
 pæcem (*Rufinum*) 3, 262. exi-
 guam 45, 10. ferarum muta
vincla 5, 482. animos 17, 192.
 colla 17, 293. dominum 18, 388.
 spelæa 26, 354. domitor 47, 20.
 feris præterire tela 7, 534.
 variis 10, 160. nobilibus 24,
 240. metuenda 24, 253. natu-
 ra fæva redit 34, 5. metuenda
 35, 21. vita indiscreta 36, 45.
 apranda vincula 36, 35. feras
 errantes agitare 37, 122. similes
 paverit 54, 8.
 feralis præda 26, 614. egestas 39,
 23. ferale gemiscunt 36, 130.
 murmur 3, 131. auspiciu 20,
 232. ferali barathro 33, 37. cri-
 ne 48, 4. feralem quæstum 5,
 445. ferale habenas 35, 272.
 feraces frugum 22, 457.
 feris rupes 48, 55. ferit Hebrum
 1, 125. cuncta 18, 182. jaculis
 vel arcu 22, 354. altra 26, 341.
 faxa 35, 174. umbone 35, 224.
 alternas 36, 378. imago lucis
 Italiam 36, 445. mucrone 37,
 111. vitali fulgore 44, 57. fe-
 riat manu 5, 70. rhompha
 catervas 77, 9. feriret murum
 24, 146. feriere tuo exemplo
 19, 46. ferire retro 45, 47.
 feritas *Punica* 8, 410. dolore cre-
 verat 20, 178. vaga Chunorum
 21, 110. feritate admonita 101,
 92.
 fert omnia secum 45, 41. feram
 Curiis miracula 22, 380. ferat
 scripta 41, 7. ferant silve mel-
 la 1, 250. classes fruges bella,
 tumultum 21, 308. in majus
 celebrata 26, 15. venti dicta
 36, 134. ferret opprobria 26,
 523. cum *ferrent* Penthea 5,
 418. tulisti geminos partus 36,
 308. tulit nobis vires cum celo
 33, 95. decus & invidiam
 91, 4. tulere raptore 35, 160.
 tulit fors fati 24, 283. tulisset
 talem 3, 106. feret folia 15,
 381. *ferre* in te lubet 5, 507.
 viam per cœcula summa freti 7,
 199. talia gaudet 18, 427. non
 aspectus parentis 36, 199. ve-
 stigal 40, 17. ferens ore pa-
 trem 24, 348. ferentes de pup-
 pe venti 100, 6. laturus *opem*
 Hunnorum 3, 321. augurium
 iniquum 33, 230. *latura* pro-
 spera catenæ 8, 117. *feror* digni
 22, 288. iterum convulsa 37,
 128. fertur equis 1, 101. in ab-
 ruptum 20, 424. ab Alpe 24,
 285. feruntur cardine summo
 28, 20. sublimes 50, 6. fer-
 tur currus avius 36, 52. fer-
 bar sublimior orbe 28, 277. fo-
 rar per devia rerum 36, 317.
 ferri furio pectore 36, 262.
 ferox Medea 3, 153. Danubius 5,
 26. esse desinat 19, 76. Pro-
 serpina 33, 27. *ferocem* puerum
 (*Cupidinem*) 10, 110.
 ferratus apex 35, 146. ferrati viri
 28, 571. postes 33, 237. *ferra-*
ta sedilia 3, 39. fronte 5, 361.
 sæcula 22, 448. ferratæ pinne
 45, 3. *ferratas* pedus 29, 219.
 ferratis catenis 22, 374. pentas
 33, 53. plantis 36, 350. terra-
 tos aruos 5, 362.

ferreus

INDEX

- ferrus* cūctus 8, 16. *concentus* 28, 630. *ferrea* iuga 1, 81. *La-*
cheis 26, 54. *corda* 33, 226.
forma Martis 48, 25.
ferrugineo amictu 35, 275.
ferrugine dulci pingit violas 35,
 93.
ferrum castum 18, 446. *Marte*
cruentum, siccum pace feras 22,
 15. *illecebris tenetur* 48, 56.
ferri nitor 5, 179. *seges cir-*
eumfusa micat 5, 390. *nudi se-*
ges 7, 135. *otia* 20, 121. *per*
rimas 20, 385. *memor* 20, 543.
presidium 24, 222. *vestigal* 26,
 538. *rigidi vincula* 36, 94. *vis*
improba 36, 109. *rigore vesei-*
tur 48, 16. *mons patiens* 87, 8.
ferro vibrato 8, 230. *veruit na-*
sci 18, 342. *sanantur* 20, 14.
nigro 20, 343. *penetrare leones*
 21, 65. *picta genas* 22, 248.
largius actio 26, 122. *corda ri-*
gent 26, 303. *inerti* 26, 389.
judice 26, 592. *asseritur vul-*
gus 26, 616. *stricto* 28, 468.
addidit hinnitum 28, 573. *cas-*
to incumbens 29, 153. *poscere*
 31, 77. *stant mœnia* 33, 236.
moritur 37, 113. *armatur arun-*
do 45, 39. *meruit vitam* 48,
 16.
fertile quid terris? 18, 495. *fer-*
tiliore eloquio 41, 20.
fertilitas meruenda 3, 191. *Galli-*
ca 22, 395.
ferret agger 44, 59. *fervebat vo-*
cibus Aulis 15, 485. *aquis com-*
motis 28, 511. *ferveret cæca* 15,
 300. *fervens cupidine* 3, 100.
fervidus Rufinus 5, 380. *fervida*
dicta 33, 76. *genitrix* 37, 12.
regna 49, 18.
fervor asperat lumina 17, 218. *pu-*
rior solis 44, 15. *fervere prono*
 26, 467. *plagam obsessam* 33,
 258. *avido æstuat* 35, 157. *li-*
quescant cautes 49, 21.
ferus ipse quis est? 36, 430. *fera*
membra 54, 12. *fero regi* 33,
 54. *feros saltus relinquens* 1,
 186.
fessus orbis 5, 406. *ponto & an-*
nis 8, 421. *fessa viscera* 33, 124.
fessum clade 26, 129. *fessos*
supplicis 39, 33. *fessas gentes*
 1, 168.
festinant vexilla moveri 15, 420.
festinet litera cursus 41, 21. *fe-*
stinare iubet 22, 410. *festina-*
tus male calor 28, 224.
festinus in ortum 44, 58. *festina*
voti regina 8, 166. *canities*
 10, 325. *festinas urgete manus*
 3, 344. *festinam rotam urget*
 9, 336.
festivos cantus 21, 3.
festi luce creatos 1, 143. *myrto*
 48, 28. *festæ aures* 26, 206.
faces 36, 409. *festi carmine*
 24, 21. *tempore* 34, 13. *festis*
diebus 20, 972. 95, 20. *festior*
annus 7, 3.
feta tigris 3, 90. *imperio domas*
 12, 24. *fetas Martis novales*
 26, 25.
fetus Romulei 1, 96. *sinister* 3,
 30. *crecentes dilige* 7, 457.
truces 17, 295. *teneros comini-*
serit orno 36, 142. *fetu pube-*
scant virgulta 35, 78. *monstri-*
fero 37, 3. *concepto* 44, 23. *fe-*
tibus augetur potestas 1, 193.
geminis 37, 124.
fibra tumida 8, 247. *fibris im-*
mersam nefas 18, 13. *fibras*
cordis pandit 5, 414. *abreptas*
non crescere 35, 342.
fibula mordebat 20, 184. *sudata*
marito 35, 17.
fidelis secreta 29, 139. *fideli fu-*
ro 33, 167. *fidelem videre* 21,
 208. *fideles nimium* 22, 55.
inugitus 26, 411. *flammas* 44,
 63.
fidibus sacris 9, 19. *remissis* 22, 5.
Pieris 28, 123.
fides turbata 7, 63. *mansura na-*
tis 8, 121. *alterna* 8, 283. *non*
emta perthurat 8, 501. *vera* 10,
 240. 18, 371. *non ulla* 15, 440.
certa cæli 15, 499. *exulrat* 17,
 171. *hæc erat?* 18, 66. *nulla*
muris 18, 244. *contenta doluit*
 21, 235. *Dive germana* 22, 30.
fese omnibus actis inferit ibid.
nulla stat 22, 295. *plurima di-*
cti consilii 26, 485. *eventu*
patens & nescia votibus ipsis
veri fera 26, 554. *additur* 27,
 21. *læsa* 28, 314. *si qua Mulis*
 28, 475. *sincera* 31, 92. *hæc-*
cine vestra? 36, 191. *datur* 45, 3.
 D d d 3 certa

INDEX

- certa 49, 80. si mihi nulla 92.
4. fit medicina 99. 16 fidem
mentira 1, 108. rerum vexare 3,
65. simulare 3, 98. exporere
5, 276. *Solis* 6, 2. dant exem-
pla 8, 621. novam adspirare 14,
15. venti poscebat & anni 15,
65. vita spondente 18, 420.
admitte 20, 70. rupturas re-
das 20, 483. peccare 22, 97.
fata dabunt 22, 338. *Androsam*
26, 48. tentare 26, 88. male
suspectam purgare 26, 592. *obi-*
tem 28, 449. corruptura æraria
28 606. conjugii docuere 29,
28. rupissent 33, 43. nivibus
servare 33, 165. *viarum* muta-
vere 35, 189. Oresteam nil va-
luisse 41, 18. de patre fecisti
101, 15. elementa inserunt 50,
35. rerum 68, 5. firmat 99, 14.
fide fluitante 15, 247. nutante
39, 23. hujus fulta reverentia
22, 86.
sideret armis 26, 534. fide certa
deis 26, 53. fidens Ithaco 28,
471.
fiducia tanta est 8, 443. refuge-
que sit Partho 8, 531. tantane
tenuit Mauros? 15, 330. in so-
lis longe telis 15, 436. crevit
26, 5. 20, 559. hostilis 21, 342.
belli 24, 122. vos erigit 26, 380.
nil celat 28, 592.
fida incendia 17, 329. *ruina* 49,
48.
figunt gressus 20, 525. *figat* co-
meten 17, 112. verubus 20, 448.
morsus 28, 240. figebat ratem
100, 7. figere reges 10, 76. *ter-*
ram rostris 15, 491. tigres 21,
66. fixus homo procedit 1, 13.
toto 15, 177. nodis 37, 96. fixa
manet reverentia parum 8, 504.
uno metu 20, 286. fixo torren-
te 35, 350.
figura mutata 44, 54. similis te-
nuitur 94, 2. figuræ nulla gra-
tia 62, 3. figuram veri duxere
35, 43. Veneris sortita 91, 3.
figuris propriis inscribi 5, 342.
variis spirat 8, 592. *auratis* ce-
lebrant 22, 175. flebilibus 35,
231. variis monent somnia 36,
224. figuras defunctas vident
3, 128. per varias egit 5, 491.
exsangues perlegit 26, 418. ter-
nas Hecate variata 33, 15.
figurat se insula 15, 507. Vene-
rein 48, 26. figuret eadem for-
ma 50, 21.
filius redeat mihi talis 7, 34.
fila cogit 1, 182. Parcarum 3, 157.
pretiosa 8, 586. ducere 10, 12.
turbant 20, 374. ultima neve-
runt 20, 461. contulimus pen-
sis 22, 333. cælestis fluctus tu-
ment 33, 254. canora lyre 34,
24. consona tele 35, 43. pen-
dula 46, 20. in fila querelas
abrupit 36, 160.
findunt membra rotæ 35, 158. fin-
detur sulcus 3, 382.
fingit ignorare 20, 306. parcere
28, 301. fingunt æra lupam 1,
99. fingeat cæsariem 20, 100.
finxerunt ora 5, 96. fingere nil
potuit majus 27, 25. se letam
36, 210. fingi inortalia possent
8, 232. laborant 10, 322. plu-
rima permittens timor 26, 227.
ficto passu 3, 136. *non ficta* fu-
ga 7, 202.
finis nullus tot lacrimis? 39, 2.
fuit mori 98, 24. qua finis erat
1, 67. *finem* Herculeum 7, 208.
addere litibus 8, 511. positura
14, 466. perolus 17, 80. paci
querere 20, 477. ad quem?
28, 407. studius fecere 29, 207.
cunctis & semina prebes 33, 57.
quem habitura silentia 42, 1.
fine sub imo 1, 104. *quo* bea-
tum dirigitur 17, 95. supremo
33, 261. femorum 37, 80. fine
fine mirari 28, 564. fines mari
prescripti 3, 5. Illyricos 5, 161.
prescriptos homini transcendere
8, 304. ad veteres 15, 109. in
luos 22, 206. penetrare Noti
36, 323. finibus dærrudit 3, 192.
obliquis 20, 241. exigue vallis
21, 108. exiguis orra 24, 131.
illis 26, 638. ab Ligurum 28,
288.
firmat vestigia 33, 19. durando
101, 68. gressus & fidem 99,
14. firmavit pectora 26, 314.
firmasti vestigia recto gressu 7,
39. firmaverat annis crimen 22,
117. firmare cohortes 21, 306.
firmata consilio 3, 7

Firmus

INDEX

- Firmus servatus mihi* 15, 347.
Firmi spoliis 15, 343. *Firmum*
 jacentem 15, 333.
fistula canat 24, 283. defluxit ad
 terram 31, 40. responsura cho-
 ris 31, 99. cana 49, 58.
flabella perosi 18, 463.
flabra Rhipæa 21, 123. *flabris No-*
ti 26, 205.
Flaccilla tu mihi potius 10, 43.
 rimeret virum 29, 137. *Flaccil-*
lam daret 29, 69.
flagellis agitare 5, 522. *ostensus*
 18, 511.
flagitiis consumens domum 75, 8.
flagrat adventum 28, 333.
flagrantius si quid actum 36,
 296.
flagrat opus 20, 450. *studiis* 28,
 604. *studio* 36, 226. *anhela*
flex 48, 42. *flagratis augeri*
 22, 265. *flagrabit amor prædæ*
 3, 221. *flagrant pectora vo-*
to 7, 74. *flagravit aperta libi-*
do 20, 560. *studio* 21, 56. *fla-*
graverit ignibus adversis 1, 24.
flagraverat æstu 10, 2. *flagrare*
 quid poterit ruboris? 18, 253.
flagrans ripa 3, 120. *flagrantis*
scopuli 36, 392. *pelagi* 49, 27.
flagrantibus rivis 35, 315.
flamine fracto 3, 71. *crebro tar-*
bidus 7, 36. *molli* 29, 201. *sp-*
noro 33, 73. *largo rura fove*
 35, 85. *flamina fracturum col-*
lem 15, 522. *prospera* 24, 57.
mitescunt 26, 273. *corrupta Au-*
stri 49, 92.
Flaminia viæ 41, 8. *Flaminiam*
stipabunt 22, 397.
flamma Probi 1, 244. *Chimæ-*
ræ 3, 296. *quæ excutiat ruti-*
los tractus 17, 110. *crinita* 17,
 112. *fabrilis vacaret* 22, 176.
juventæ 26, 498. *pronuba* 33,
 131. *innoxia* 33, 168. *polum*
 egit 33, 251. *Caci perit* 34, 43.
cælestis incubuit salictis 39, 38.
cæli 101, 123. *ferox* 101, 130.
choros ducit 48, 28. *cessante*
 50, 47. *flaminæ recipere mo-*
dum 8, 69. *cælestes* 8, 196.
non æquant lumina 10, 266.
tormenta 15, 186. *ad vivum*
penetrant 20, 16. *premierent*
 24, 146. *errantes ludunt* 35, 3.
testes 35, 231. *commendat onus*
 44, 94. *regnant* 48, 57. *rapide*
reverentia 50, 3. *flammam*
nocentem Gradivi 7, 166. *flam-*
marum undantem hiarum 36,
 395. *humida regio* 49, 17. *nu-*
mine 69, 1. *flammis barbaricis*
 3, 360. *inbutam iram* 8, 242.
arcanis 8, 588. *procreat omnia*
 17, 71. *irruet* 17, 194. *juve-*
num 18, 90. *hostilibus arsit*
 20, 571. *pro patriæ* 20, 598.
caput erexit 21, 184. *dirueret*
oppida 21, 340. *mollicus cha-*
lybs 26, 542. *vicinis Exceladi*
 36, 122. *furentibus* 101, 122.
flaminas ore pati 6, 6. *spar-*
gentes rotat 17, 325. *tuear* 18,
 329. *restinxit* 26, 290. *fideles*
admonet 44, 63. *vomentem tatu-*
rum 101, 135. *undarum* 49,
 75.
flammea accommodat capillis 10,
 285. *produnt lacrimas* 14, 4.
subnectens 21, 83. *sublevar* 22,
 358. *vultibus addunt* 35, 325.
flammeus rivus 22, 468. *imber* 28,
 342. *oris honos* 36, 89. *flam-*
mea vultum Aurora 20, 528.
frena cæli 28, 189. *spicula* 31,
 20.
flaminabat Achillem 10, 16. *pe-*
ctus egetas 20, 180. *flamman-*
te dorio 28, 343. *flaminantis*
pondera 37, 23. *flaminatus vir-*
tute pia 28, 467. *flaminata*
fronte 26, 518.
flaminigeræ habere 1, 1. *Zonæ*
 47, 9.
flatus Leonis 20, 432. *nimios at-*
tollunt prospera 22, 159. *mon-*
stri 101, 124. *ignifluos* 101, 137.
remittat 74, 19. *flatum repres-*
sit 35, 349. *flatu violare diem*
 3, 63. *propiore sequentum* 28,
 279. *assiduo* 44, 34. *lascivo*
 48, 33. *flatibus receptis* 7, 141.
hibernis 22, 421. *dubiis* 32, 2.
multivagis 33, 174. *assiduis ir-*
roras annum 35, 75.
flavescentes reges 21, 203. *flavescit*
serta 36, 126.
flavescit arctis 33, 186. *flavesce-*
re angues 20, 186.
flavicomis villis 101, 97.

INDEX

- flava umbra juberum* 1, 93. *agmina* 8, 54. *flavum Acin* 36, 332. *flavum caesariem* 8, 446. *flavo vertice* 10, 242. de Tigride 44, 83. *flavis crinibus* 31, 127. *flavos Geras* 35, 65.
flebilis questus 3, 127. *aula* 36, 148. *fleibile damnum* 5, 46. *flebilibus figuris* 35, 131.
flektas quocunque cursus 7, 181. *flectit iter* 5, 252. nullane te pietas? 35, 253. *flectebat habenas* 19, 1. *retro minas* 28, 142. *flexit Amor Ditem* 33, 27. *Schoeneida* 29, 170. *flecte animum* 20, 596. *flectite signa duces* 5, 217. *flexisse recursus* 8, 541. *flexura rogando* 1, 76. *flectitur annis* 3, 245. *flectetur insidiis* 3, 115. *flecti indocilis* 33, 6. *flexus auctore* 22, 3.
fleverunt Dindyma 20, 173. *silentia montes* 34, 7. *flebis inultus* 20, 209. *flebunt te Mænala* 35, 244. *flevisse lætos inter sodales* 8, 376. *fieri dignum* 36, 312. *fletam Arcadiam* 101, 103.
fletus fingebar 18, 83. *lapidum* 20, 43. *teneros detergunt* 20, 375. *cum fletu precibusque* 28, 356. *fletu tenero* 3, 95. *permisso* 15, 228. *decoro* 35, 273. *perit orbita* 36, 442. *fletibus vulgi* 15, 74. *subitis maduerunt ora* 33, 266. *resonantes agros* 101, 102.
flexu crebro 28, 635. *flexibus finuatis* 28, 176.
Florentine, tu 34, 50.
florēt rura 10, 61. *florēt ære vetusto* 1, 19. *quo lumine arcus* 48, 7. *florēbat tranquilla domus* 36, 202. *floreret milite fulcus* 21, 324. *florerent milite* 26, 106. *florēbit ager* 33, 197. *florere nocentes* 3, 13. *florēns edera crinali* 33, 17. *patria forte* 42, 18. *florēte juventa* 28, 580. *qua* 30, 417.
florēscite ingeniis hominum 28, 456.
florēa frena 31, 105. *rura* 35, 118. *ferra* 40, 10. *tempora* 101, 7.
flōs juvenilis (languis) 1, 69. *Syria servit* 18, 250. *floris honos* 94, 2. *florē juventæ consumis* 141. *ævi* 5, 145. *florē sub uno* 10, 246. *puerili* 18, 344.
primæ juventæ 22, 351. *vix spargentur* 22, 401. *conspicuas genas* 28, 560. *color cæruleus ambit* 44, 22. *notat ver* 52, 12. *flores radiant* 3, 209. *elige* 10, 202. *dispergere* 10, 297. *primæ germina laxabant* 18, 96. *optantur virginibus* 24, 56. *veris honore rubentes* 29, 7. *lons educat ibi*. *superat* 35, 101. *lo- ciat* 35, 140. *male dilecti* 35, 265. *halant Zephyris* 35, 289. *protulit Henna ibi*. *vicinos ingeminat* 36, 221. *exitii reos* 36, 439. *florum cumulo* 31, 4. *parena* 35, 72. *floribus in variis te scribent* 1, 278. *cinge ultorem* 4, 6. *Romanis* 17, 84. *riserunt omnes* 17, 273. *vernus* 21, 86. *ornes comam* 29, 4. *nir* 29, 72. *exstruitur curtus* 31, 103. *halant juga ibi*. *roseis* 48, 29. *colorum* 73, 12.
fluctuat buxus 35, 110. *omnis ager* 47, 40. *fluctuet oliva* 40, 40.
fluctus residues mitefcere cogit 86, 2. *plenus excepit lampade* 36, 391. *frangit* 35, 310. *mentis* 33, 254. *fulcarer* 28, 367. *lenios* 28, 209. 35, 1. *depellere* 5, 12. *blandos mitefcere jubet* 7, 123. *quo possint moderamine falli* 8, 424. *sanguineos egit* 8, 636. *maris* 15, 479. *ingenii* 17, 63. *discis* 18, 32. *sanguine mu- tasticis* 21, 133. *in fluctus sponte decidit* 8, 92. *ductu blando* 1, 191. *juga feriens hiems* 21, 175. *dulci* 26, 320. *nudata litora* 28, 498. *fluctibus auri* 3, 186. *sub pelagi* 10, 136. *subitis sonora* 15, 513. *rubris insula latrat* 31, 61. *ignotis procurrit* 47, 10. *in mediis* 48, 53.
fluentis aluisse 1, 236. *placidis* 28, 160.
fluirant vestigia 3, 73. *arcus* 31, 11. *fluitent ventis* 28, 567. *fluitante fide* 15, 247.
flumen Averni pacatum 35, 348. *abruptum* 49, 40. *fluminis ab ortu* 21, 198. *flumine casto* 24, 260. *verio* 27, 56. *maduit me- tallum* 33, 240. *per flumina er- rabunt damna* 1, 167. *flumina veria*

INDEX

- versa 3, 159. reditura in fontes
 suos 3, 160. præcia fati 4, 8.
 alta haud vetarent 5, 185. ni
 juvisset sanguis 7, 101. Rhodo-
 peia 8, 526. dilecta 20, 299.
 lactis 21, 85. mutastis sanguine
 fluctus 21, 133. captiva 24, 23.
 argenti 24, 236. alta metimur
 26, 46. vindicat 26, 195. præ-
 tendens 26, 332. tot cernit 26,
 472. novam jactantia sortem
 28, 514. Mæandria 28, 635. sau-
 cia pallebant 29, 176. mœsta
 34, 4. larga prorumpunt vultu
 36, 128. mutarunt ripas 37, 65.
 hererent 101, 67. pigra effun-
 dit 46, 17. alieni conscia cœli
 47, 14. languida cessant 47, 29.
 emicuere jugis 49, 88. flumi-
 nibus crebris cincta 26, 473.
fluminum iter 21, 200. flumineo
 ortu 12, 29. flumineos portus
 28, 496.
 fluit plebs obvia 5, 428. fluat at-
 tonitus Ganges 1, 163. inge-
 nium 41, 9. fluunt in re multa
 21, 34. electra capillis 28, 165.
 incendia vultu 35, 316. fluant
 unde venti 48, 5. hoc ordine
 fura 36, 65. flueret discursibus
 mætas 20, 100. fluerent morta-
 lia casu 3, 3. *Eunuchus* Pacto-
 lus & Hermus 18, 214. fornaci-
 bus æra 22, 177. fluxit cle-
 mentia 26, 95. leries his fonti-
 bus 29, 56. mare 33, 251. ab
 exemplis 45, 45. *fluximus* qua-
 lem in umbram? 15, 45. flu-
 xere vaporibus enses 28, 346.
 rosæ 29, 90. fluens opibus 22,
 128. vina 22, 264. doctum
 Aganippe 40, 61. fluentem lu-
 xu 8, 217. peplum 10, 123.
 fluvius redditur mari 35, 185. de-
 vexa rupe volutus 49, 53. flu-
 vii retro juga petunt 18, 353.
 objice 28, 484. quod volunt
 35, 296. ancipites trepidique
 ruunt 36, 6. fluvio arente 18,
 159. solvit 18, 296. tantum re-
 motus 18, 444. luctante 29, 171.
 fluvium mirantem novas valles
 8, 483. per tecta vagum 15, 41.
 fluvii vos cingite 8, 105. fen-
 nibus 36, 14. fluvios Iberos 1,
 48. indigenas 1, 254. immit-
 tere ripis 3, 64. hærentes gla-
 cie 8, 347. minores cogunt 26,
 334. evocat antris 36, 5. colunt
 37, 43.
 focos barbaricos ardere 28, 454.
 fodit viscera unguibus 35, 210. fo-
 diunt hastis 3, 407.
facundus, vid. *fec*.
 fœdat pacem 21, 29. nube diem
 33, 168. bruma 33, 263. fœ-
 davit sidera 26, 247. fœda-
 vimus Hebrum 7, 147. fœda-
 verit imbri noctem 28, 538. fœ-
 dati oris 26, 587.
 fœdum nil adeo 18, 287.
 fœdus ferire 21, 52. commune fa-
 cit 44, 82. fœderis egregii au-
 ctor 5, 75. *spes* 20, 324. idē
 26, 497. fœdere perituro 3, 223.
 calto 22, 76. violato 28, 210.
 gentes recepit 29, 58. tuo pri-
 mæ libaneur noctes 31, 55. omi-
 na sancit perpetuo 35, 364. ali-
 quo nos prævenit 36, 305. fœ-
 dera dispositi mundi 3, 4. cla-
 dibus emra 8, 455. alienæ ræ-
 dæ 10, 28. ad murua 10, 67.
 sancirent 15, 218. sancit 18, 381.
 rumpit 20, 213. servat *ib*. con-
 jungit 20, 428. capris præbe-
 ret 21, 115. exuerant 26, 363.
 ludit 26, 566. deteriora jugo
 28, 303. peteret 28, 415. fra-
 trum converte 33, 64. alterna
 infundit 48, 41. rogatum missi
 28, 70. in fœdera vocat 49, 76.
 fœderibus novis 26, 56.
fœnus, vid. *fen*.
fœtus, vid. *fet*.
foliatum quid? 18, 226.
 foliis teneris 19, 250. te dicit 18,
 226. glaucis Minervæ 22, 229.
 progressum Ulyssē 29, 145.
 fons mali arescat 20, 18. Permes-
 sius educat flores 29, 8. per-
 spicius 36, 253. vagus 60, 2.
 fontis miracula 28, 508. amor
 35, 135. fontem prætexite vio-
 lis 1, 249. Hippocrenæum 101, 5.
 fontis auri 22, 346. aurifero 24,
 61. primo 26, 333. gelido 27, 9.
 suo natus annus 28, 650. lacri-
 marum presso 33, 86. quo ruit
 annis? 33, 170. secreto cadens
 47, 11. fontes in liquidos repe-
 tit 1, 225. rutilos laxet 3, 197.
 D d d 5 arcanos

- arcanos Nili 7, 207. gemini labuntur 10, 69. vivere 28, 32. gramina lambebant 35, 103. Acheronteos rumuisse lacte 35, 351. Romanos bibimus 42, 13. sacri 101, 129. liquidos transferat 55, 1. fontibus *nectareis* 10, 210. magnis 20, 259. (*edii*) ignovisse 22, 17. his fluxit 29, 56. gelidis abluitur 31, 100. vina tumerent 36, 26. prohibere sitim 44, 13. in liquidis 84, 1.
- flores sacras intrat 5, 142. rutilæ patefcunt 7, 170. supernas 15, 133. *calatas* 28, 46. thalami tetigere 31, 116. præfagum cecinere 35, 7. umbrosæ 37, 45. ante fores fedet 22, 432. foribus reclusis 36, 153.
- forma decens 21, 31. imperio sua redit 26, 37. dispare 35, 45. loci 35, 101. mali 36, 300. ferrea Martis 48, 26. eadem figureret 50, 21. diremit 87, 3. formæ novæ 3, 17. igneæ 11, 5. ornatum reddit 31, 101. diræ inclementia riget 33, 82. neglectæ gratia teritur 29, 225. vitreæ 36, 268. nocendi 37, 20. reducis 44, 41. conscius 70, 9. neglectæ gratia teritur 29, 225. formam talem reddere 54, 11. formis variæ canes 24, 297. omnigenis 37, 51.
- formidati furoris 35, 353. formidato lumine 1, 94. formidandus regenti 26, 403.
- formido frena jugales 3, 343. iustitiæ nomen subit 20, 208. fucincta 22, 376. superbos flectit 26, 93. Booten præcipitat 35, 190. erexit comam 50, 11. formidine pulsa 4, 5. sola victum 8, 457. tacita 15, 177. 20, 134. saucius 20, 455. varia 21, 274. nulla 22, 165. posita 24, 282. clausi 26, 44. confusa 28, 582. mista 33, 132.
- formas placida mente 22, 66. formet sæcula meliøre metallo 7, 184. formavere te talem 17, 17. formare loquentes 17, 85. formantur in auro 1, 98.
- formosa jacer 91, 3.
- furnace lussa 33, 241. relicta 35, 174. fornacibus æra fluereat 22, 177.
- fors improvisa 26, 370. juvat audentes 42, 9.
- fortis quid agat 8, 405. silva 36, 368. forti prudentia 10, 315. fortes in Marte viros 8, 488. fortia loquentem 22, 169. fortissime patrum 10, 334.
- fortuna pendet his per dubium favorem 1, 11. quid paret 3, 143. invida 5, 194. ardua 7, 13. ornatur viro 10, 328. cum Marte *pendit* 15, 252. *Augustis*, 504. quos legit 17, 147. hoc regni tenes 18, 24. *luxuria* sue addidit 18, 121. *fatia* joco 19, 6. reduxit luctus 20, 551. ail sibi tribuat 21, 363. mutata 26, 435. famulante 26, 513. novum molita tyrannum 28, 88. lætior recipit 28, 500. mercom perfolvit 28, 578. tori tanti 29, 161. doluit 31, 80. noxia 33, 95. supernis quæ te abtulit? 35, 239. cecidit, resurgat 39, 45. cedere fatetur 41, 5. favens mundo 101, 86. vario traxit tumultu 52, 5. fortune majoris honos 21, 41. *reduci* 28, 1. fortunam generis 10, 259. quamcunque dedistis 36, 301. si nota, feram *ib*.
- fortunatus ales 44, 7. fortunatum aurumnum 35, 292. fortunatæ parens 7, 178.
- forum ire 1, 232. eunuchi 18, 234. jure cingas 24, 200. hoc dignare 28, 422. fori Stygii negotia dura 5, 495. Romani fama 43, 2. rauci lites 52, 8. foro medio 25, 14. fora frequentat 18, 59. Ulpia 28, 646.
- fossa fefellit 24, 341. fossam duplicem 5, 127.
- foveas Augustum 95, 20. *foveæ* cuspide Italiam 10, 120. abfentes 22, 46. sacraria 28, 599. hanc 33, 127. ignes 69, 4. foveat me fata sic 26, 540. fovefet Geras 29, 235. fovi gremio 1, 144. sovit tenerum rudemque 15, 303. genus huminum 24, 151. cunabula anni 28, 651. elementi fidere 31, 120. fovere auxilio 15, 245. Moleffi lep-

INDEX

leporem 34, 85. fove rura flamine 35, 86. fovisse propinquum 28, 386. fovens materna mente 28, 94. spem 28, 447. fragilem corporis usum 49, 85. fragmine splendentii 59, 1. fragmenta naufragii 28, 317. fragor repentinus cæli 21, 211. quat arva 3, 132. geminatur 5, 182. sublatu in æthera reboat 28, 616. repens mugire 35, 152. horrendus ubique it 37, 74. fragorem rauco 20, 163. fragore rauco sonant 45, 26. fragosa murmura 24, 337. *Francia* reges expellet 21, 237. *Franco* humili 18, 394. *Franci* orantes 8, 447. *Francorum* montes 21, 227. *Francis* intulimus classica 21, 189. *Francos* subegit 22, 243. *frangit* fluctus 35, 310. *frangunt* stagna rotis 5, 28. glandes 36, 43. fregi Alpes 26, 532. fregit undas remis 7, 56. clade 15, 413. robur 20, 416. *Athenas* 24, 162. fuentem 26, 143. *freginus* cornua Istri 26, 603. *fregere* Tanain 35, 66. *fregerat* arma 28, 335. *frangere* tauros 22, 21. virum frementem 29, 138. *fracturus* vires 23, 9. *fracturum* flamina collem 15, 522. reos vultus 21, 362. *fractura* colla 24, 301. *frangeris* nec precibus nec fletu 39, 50. *frangitur* torrens 3, 271. *frangi* Zephyris 1, 218. *fractio* flamine 3, 71. *meatu* 35, 184. *fracta* metu virtus 3, 260. *tonitrus* 17, 109. rabies 26, 431. ramis electa 40, 11. *fractæ* procellæ 33, 75. *fractis* faucibus 101, 96. *fractas* minas 40, 28. *frater* retusus (*luna*, *sol*) 1, 23. nepoti servatus 15, 347. multus in ore erat 35, 27. fratris rigidi verbera 5, 479. vestigia 28, 173. sobolem 29, 107. adempti speciem 29, 110. domos 35, 220. interitum 37, 104. *fratris* remittebas sortem 28, 85. *ovanti* 28, 553. *Eoo* 71, 3. *fratrem* iratum 15, 141. exiit 15, 397. *fratre* corusco minor 3, 373. *cum Eoo* 7, 2. *excluso* 17, 131.

a fratre pietas recedat 15, 240. fratres pubentes 1, 142. unanimi 1, 231. geminos proteget 7, 153. unanimi 7, 189. pharetrati 10 72. ore pares, humiles habitu 10. pios 18, 282. geminos 20, 490. ingenio scelerumque cupidine 21, 245. gemini 26, 68. *Argolicos* 50, 39. sudantes 50, 1. *fratrum* majestas 5, 5. *intemeratorum* 22, 87. *diademata* 29, 57. *scodera* 33, 64. *scavissime* 33, 93. *terre* 35, 214. *fratibus* *Augulis* 2, 17. *cælis* (*consanguineis*) 8, 93. *fraternali* nomine signatum 1, 266. *fraternum* sub orbem 35, 169. *fraudarit* seges colonum 21, 165. *fraudatus* lumine 29, 24. *fraudata* sensibus ætas 26, 521. *frans* infida sereni 8, 425. *fraudi* lætam speciem prætere 22, 35. *fraudem* prætere 3, 99. *fraude* projecta 8, 486. *nudata* 15, 272. *reperta* 18, 88. *nova* 26, 282. *soporis* 28, 478. *Dionæa* 35, 5. *fraudes* *Mallylas* 15, 284. *per cunctas* vagari 18, 139. *ad omnes* cautus 21, 292. *innectere* 101, 36. *fraudum* cubilia 22, 214. *fraudibus* ipse meis capior 28, 308. *cunctis* objecti anni 36, 116. *fraxinus* stridula 3, 212. *libratur* in idum 35, 227. *fremitus* anhelus 1, 79. *infanti* 3, 75. *mariti* 18, 89. *auditor* 24, 359. *despexit* 31, 76. *magnus* auditor 33, 10. *inter Scyllas* 100, 2. *fremittum* agnoscit 18, 504. *fremitt* sub ore 93, 2. *fremunt* bella 22, 149. *Cressæ* 24, 300. *fremat* igne Leo 22, 460. *fremant* sævum leones 35, 243. *fremebant* famuli 18, 148. *sævum* 33, 285. *freme*ret discordia 20, 82. *major* post Cannas 24, 145. *freme*rent in pocula ripæ 36, 26. *fremuit* tempestas 29, 208. *fremuisset* miles 24, 21. *fremen*tia ludu Tartara 35, 333. *frenat* delphina rosis 10, 156. *Saxona* 31, 89. *equum* auro 44, 26. *frenant* mugitum 33, 207. *frenet* amores 17, 99. *orbem* 22, 2.

- 22, 2. frenabam equos 28, 369. frenavit Aernani 50, 33. frena jugales 3, 343. frenare libertatem 35, 150. frenatur corde longævo 1, 155. frenantur ventri & undæ 34, 17. remi 36, 258. equi lupatis 87, 3. frenari hamis 46, 13. frenatis avibus 31, 111.
- frena Italix teneret 1, 59. ventis remittat 5, 22. assinulat 5, 80. ignescere spumis 5, 175. resolvit 10, 330. Lethæa, 15, 214. spumis fucantem 22, 350. spatiosa regit 22, 311. imperii reguntur 24, 9. cauta juventæ dedit 24, 121. dat Scoto 26, 217. flammae cæli 28, 190. laxata remissit 28, 266. florea adnectunt columbas 31, 105. humectant 33, 181. calent sanguine 35, 102. renident gemmis 70, 3. numinis 73, 1. frenorum vicem 31, 10. frenis tuis serviret 8, 556. communibus 15, 3. libera manus 21, 151. grypha detorsit 28, 31. solutis 35, 318. frenos laxavit dolor 36, 180.
- frequentant sacra 8, 577.
- fretum ignotum 8, 31. lucere 20, 472. glaciale 21, 176. exbauvire 26, 276. freti cæcula summa 7, 198. fauces 20, 29. intacti claustra 26, 1. freto subeunte urbes 1, 228. freta inclita 3, 173. sunt 73, 29. tremuit 52, 7. fretis spumantibus 18, 266. infensa piratica puppis 28, 134. tranquillis 29, 202. apta abies 35, 107. adnatat umbra 36, 444.
- freta cælo 101, 47. freti nec duce nec numero 20, 580.
- Frigidus amnis 7, 99.
- frigus medullis miscuit 46, 6. frigoris & flammæ mediam æthrâin 22, 8. arte 57, 3. frigore sub medio 1, 132. torpens 1, 269. immodico 22, 459. segnes 24, 312. blando 31, 1. æterno contristat 33, 263. ramorum 35, 105. glaciali 101, 125. arcano 46, 21. pluviali 47, 3. frigora sæva peti 7, 44. traxerunt in cerebrum 18, 53. pellebas 20, 459. ferrent 21, 125. non curat 26, 308.
- Rhipæa 36, 322. blanda dedere 49, 60. negat 56, 2. frigidibus mediis 26, 349. unit boreas 29, 6.
- frondet vivida 1, 219. arboribus 33, 159. frondere ornos 36, 73. frondentia limine myrto 48, 28.
- frondea vellera 1, 180.
- frondosæ sorores 7, 125. frondosæ margine 35, 113.
- frons erecta 2, 6. hispida 1, 222. læva 5, 174. privata manet 17, 245. discolor auro 24, 289. læta parum 26, 375. non tristior æquo, non dejecta malis *ib.* frontistorva volaptas 8, 559. lunare germina 33, 129. fronti caveat 24, 9. frontem secari 3, 327. pudicam 17, 118. consumit ignis 23, 328. impexam 35, 359. a fronte imperii recedant 18, 422. in fronte notus addidit 18, 120. fronte ferrata 5, 361. pulsata 8, 616. quis equali? 10, 316. jucunda 22, 131. superba 24, 218. flammam 26, 518. mœsta 28, 159. remissa 35, 135. curvata 36, 346. adversa 36, 393. frontibus æquus 36, 374.
- frondis amare nemus 101, 18. pro fronde Minervæ 20, 591. 39, 41. fronde, sorores mutatas 28, 171. Getica 28, 647. pretiosa 44, 4. adversa 36, 393. frondes virunt in Venerem 10, 65. concunt aura 20, 482. per obscuras 26, 413. depastus amaras 28, 359. translucent pectore 31, 7. decatit Auster 35, 309. frondibus latebrosis 24, 313. nodatum Aënum 26, 166. densis 33, 202.
- fructus dignus inter 18, 158. extollit 20, 271. lucis 21, 93. 24, 79. sensere receptos 28, 580. ad fructum nascitur 18, 331. nritur 22, 129. fructum brevem suadent 20, 51. laudis defectum redde 28, 404. fructu tanto majore 24, 378. fructibus annum exornem 36, 38.
- frugem larura leges 18, 495. fruges nasci iussit 3, 8. tribus 36, 52. frugibus negatis 15, 18. 21, 278. quæ terra saveret 17, 180.

INDEX

180. aptum æquor 18, 354.
 Arctois 18, 403. optantur im-
 bres 24, 56. alternis 52, 11.
 frugifera deæ 35, 138. frugiferas
 rates 15, 58.
 fruitur suppliciiis 3, 235. *nota au-*
la 8, 2. *pæna* 17, 224. te dea
 22, 13. *suppliciiis* 28, 112. jun-
 ctis 28, 601. fruimur bonis
 quietis militiæque 8, 491. frua-
 ris Apollineo crine 36, 309.
 fruatur pace 5, 159. fruebar
 thialis 36, 422. *frui* tempesta-
 te cruenta campi 7, 76. in
 comune 20, 601. fruendum
 tradit 18, 366.
 frustratur tempora somnus 22,
 141.
 frustra mandet aquæ 20, 448.
 frutices parvi 39, 39.
 fucantur vellera 35, 96. *fucantem*
 frena spumis 22, 350. *fucata*
 tentoria 21, 157. genas 22, 136.
 fucati sermonis 28, 593.
 fuso livescere 22, 32. *fucos* Tyrios
 3, 207.
 fuga inerti 3, 268. *non fissa* tre-
 pidare 7, 202. præsidio 15, 441.
 Pyrrhi 26, 128. fugæ nulla spes
 20, 277. oblita 20, 314. fu-
 gam peteretne incertus 5, 132.
 tenere 19, 70. simulare 20,
 432. inclusis aperire 26, 97.
 compescuit 26, 315. patiar 26,
 525. tetendit 28, 320. *fugas*
 molles sinuare 8, 540. turpes
 26, 296. certa lege tectas 28,
 623.
 fugacior dama ceruoque 20, 440.
 fugit tela 29, 167. Polyphemus
 ab umbra 36, 356. fugiunt cur-
 su volucris 24, 341. fugiat præ-
 ceptis 15, 413. fugeret Pirithoum
 3, 107. fugerent patrem nati
 29, 136. fugerè genæ 15, 22.
 fugiens sequentem vulnerat 45,
 21.
 fugares mortem 95, 17. fugavi
 Augustos 26, 524. fugavit sede
 15, 413. fugantur procul 22,
 109.
 fulcit apex Atlantis 37, 23. *fulci-*
ret lassam 36, 352. fulcite hu-
 meris molem 26, 572. *fulcire*
 ruinas 8, 460. pondera terræ
 17, 77. fulvus arbore 1, 114. du-
 plici consorte 8, 204. folio 24
 199. cervicem clipeo 26, 355.
folio genitoris 28, 588. rudifi-
 lio 33, 79. *fulva* olivo 10, 152.
 reverentia 22, 86. auro laquea-
 ria 26, 223. sub gremio urna
 28, 168. *fulvæ* culmine legum
 domus 31, 59. *fulvos* cervice pa-
 rentes 50, 5.
 fulgebat mundus 4, 3. honos 21,
 40. fulgeret conspicuus 72, 7.
 fulsit canities 26, 459. fulgen-
 tior altris, 1, 240.
 fulgidus axis 33, 116. fulgida ca-
 stris 7, 11.
 fulgor *Iberis* 8, 587. genarum
 36, 436. fulgore auri 24, 66.
 vitali 44, 57.
 fulgur triste galeæ 7, 32. fulgure
 liquefacta cuspis 28, 345. paca-
 to 35, 147. fulgura ducat hia-
 tus 48, 6.
 fulgurat umbra clipei 22, 274.
 fulmen stare coëgi 3, 158. torque-
 re 8, 202. rapiat 37, 32. ab
 ore venit 101, 122. magnum
 superas 48, 52. fulminis *bores*
 6, 13. rubri torfisset alas 35,
 229. idum 36, 61. fulmine
 multo suspirant 36, 343. post
 fulmina fessum 33, 105. fulmi-
 na irata 10, 126. torqueat 17,
 112. exercet 22, 29. vibrat 24,
 167. jactata in hostem 26, 510.
 efflavit 28, 188. ambirent lau-
 rum 28, 355. obvia vexasset, 33,
 47. dejecit 35, 175. mittat 36,
 135.
 fulminei pardi 17, 302. fulminea
 in casside 7, 194. fulmineum
 iter 21, 200. Pœnum 26, 138.
 fulmineo juvenco 3, 289. igne
 26, 231. cursu 28, 469. ful-
 mineos ignes 18, 12. fulmineis
 viribus 1, 73.
 fulminat ornos 39, 40. fulminet
 hostem 10, 311.
 fulva ira Leonis 1, 25. glacies 3,
 167. veste 22, 229. pondera
 40, 8. *fulvis* serpentibus 53,
 199. fretis 36, 443.
 fumifera aquæ 49, 36.
 fumat lumen odorum 28, 325. fu-
 mant mœnia 1, 109. pasqua 5,
 30. fumavit annis 7, 100. fu-
 mantia

INDEX

mantia æquora 33, 23. opima 36, 350. pasqua 49, 19.
 fumo admoto 20, 348. fideli 33, 167. divino spirant 44, 96.
funalibus ordine ductis 10, 206.
 funda Baleari 7, 50. dejicis aves 101, 73.
 fundamina subruit malefida 26, 347. campi 35, 164.
fundamenta noctis opacæ 5, 526.
 fundator Gradivus 26, 600.
 funditus excindere 3, 233. defluat 20, 16. armis concideram 28, 283.
 fundavit mentem in capitis arce 8, 235. *fundaverat* ancora puppim 17, 113.
 fundit hiemes 7, 96. *se* apex in campum 10, 56. in omnes imperium 24, 136. aquas ostro 33, 253. fundunt Sangarium 20, 262. *fundebat* ornos 101, 107.
 fudi planctus, preces 36, 228.
 fudit membra 2, 2. gentes 5, 23. hunc Britannia 8, 73. in lucem sæcula 22, 11. *se* gratia 24, 187. in nostros sinus 37, 126. catervas 101, 83. ab alta mente 95, 2. fudistis quem toties 26, 564. fudere aciem 18, 511. canitiem ante pedes 33, 49.
 fuderit enlis 3, 78. aquilas strage 26, 159. pontus undas 44, 106. fuderat artus per gramina 31, 3. fudisser cerebrum 37, 88. fundere membra 4, 18. fundi examina credas 35, 124. fusus ostro 15, 327. Philippus 26, 396. sub platano 31, 35. ingenti spatio lacus 49, 29. per metallum tremor 50, 12. fusa gloria 1, 32. poplite tenus vestis 35, 34. dolia 77, 12. fufum in verbi semina 98, 4.
 fundi exigui 15, 158. liquidi 49, 37. fundo vellitur 33, 156.
 funerei Ieri 35, 358. funereis tyrannis 15, 466.
 funestarum herbarum potestas 3, 150. funestis curis 35, 277.
 functa corpora 98, 20.
 funem *vestire* 15, 488.
 funus acerbum 18, 130. certum expromere 36, 195. portans 44,

75. funere permisto 1, 112. confumto 5, 416. meritis 15, 410. sævo 26, 387. campi Pollentini 28, 128. funera condita mui victura 3, 155. prodere relata 3, 250. mea ridebit victor 5, 168. tot contra restitit 8, 56. tanta 15, 193. sparsa 15, 361. Trojæ 18, 291. prætereunt 20, 117. venalia 21, 101. post longi belli 23, 17. querar 28, 280. matri reddamus 37, 57. nostra gemat 39, 58. per totidem 44, 26. quanta virorum 101, 80.
 furia rebelles 1, 138. conjurant 33, 39. tristes 35, 219. furarum vincula 17, 170. verbera 74, 5. furiis est locus 3, 359. Abundanti 18, 154. concedimus urbem 20, 39. in se vertunt 22, 212. plebis 26, 50. Giganteis 28, 187. furias torrentum sonoras 7, 46. quas petulit ultum irret 22, 84. Gildonis 28, 105. debellavisse 36, 79. ultrices matris 39, 14.
 furiale virus 20, 188. incedit 26, 326. furialibus spumis 3, 76.
 furiato pectore ferri 36, 262.
 quod furis 76, 9. furit ventus 3, 172. strepitus 45, 28. cui furerent dubitassent 8, 605. *furientem* longius 37, 94. furentes fallat 29, 31. furentibus flammis 101, 122. furentior belluarum corde 11, 26.
 furor publicus 22, 305. nimius caret evenru 26, 72. expulit humanos sensus 33, 5. iustus armat colla 101, 31. *furoris* tanti palma 15, 238. proprii monstra 20, 519. externi 28, 405. formidati 35, 343. tanti causa 36, 283. furori proprio 22, 80. Teutonico 26, 292. furem perjurum 28, 207. pascat 39, 22. furore prætumido 3, 225. cuncta gravat 20, 397. milero 101, 43. furores Celæneos 18, 278.
 furtim tenuata 45, 15.
 furtiva oscula 11, 24.
 furtum pateant homini 36, 145. furto noxia litera 21, 292. gaudet

INDEX

det amans 27, 7. *subsequitur* 29, 232. *furta* num tegi potuere? 10, 141. *Latonia* 33, 106. *furtis* titubans audacia 10, 81. *quæsisse* locum 18, 88 *parvis*

exercita 18, 193. *vineæ* *fratrida-*
rit colonum 21, 165. *manifesta*
prælia *præclariora* 28, 480. *subi-*
tis *florescuntur* 48, 39.
fatile ne quid *geras* 22, 108.

G

Gabino more 8, 6. *robore* 24, 83.
habitu 28, 594. *Gabinos* *cin-*
ctus 7, 3. *fastos* 22, 307.
Gades quantum a *Tigride* distant
8, 43. a *Gadibus* 26, 202. *Ga-*
*di*bus occiduis 15, 159. *ortum*
diem 18, 353.
Gætulia nutrit 17, 906.
Gætula *juga* 15, 357. *arma* 29, 41.
Thetis 533, 148. *Gætuli* *jaculo*
3, 226. *Gætula* *Syrtes* 21, 258.
Gætulo *patri* 7, 81. *Gætulis*
messibus 15, 57. *Gætulas* *undas*
8, 438. *arenas* 26, 60.
Galata *ductore* 18, 59. *Galatæ*
tot *eant* *nummis* 18, 203. *in*
Galatas *tendit* 20, 467. *Galat-*
as *attingit* 20, 240.
Galatæa *monile* *ferebat* 10, 166.
procax 29, 126. *fecat* *nataru* 36,
333.
galea *minax* 1, 92. *solitas* *fulgere*
comas 13, 1. *nascente* 21, 323.
tabescente 28, 345. *galeæ* *triste*
fulgur 7, 31. *putres* 21, 136.
cristas 28, 575. *te* *salutant* 28,
632. *minaci* 29, 216. *per ga-*
leam *carperet* *oscula* 21, 121. *ga-*
leam *solidatam* 15, 211. *quas-*
labat 20, 109. *mitescere* *fertis*
35, 145. *implet* 36, 218. *arre-*
xere *jube* 37, 78. *comantem*
72, 4. *galeis* *micantes* 15, 435.
virides *fulcos* 26, 25. *victrici-*
bus *hausi* 26, 532. *galeas* *ado-*
rantes 8, 152. *patrias* *implet* 8,
520. *renidentes* *hyacinthis* 22,
90. *velati* *lauro* 22, 375. *tot*
parari 26, 537.
galeæ *veterum* *fuerunt* *etiam* *clausæ*
5, 258.
galearum & *scutorum* *ornamenta la-*
ciniosa, *quibus* *hodie* *utuntur* *in*
insignibus, *unde* *orta* *videantur*? 5,
356.
galero *rectus* 33, 78.
Galeus 1, 260.

Gallia *pandit* *littus* 3, 123. *con-*
juncta 5, 147. *animola* 8, 392.
stipavit *te* *doctis* *civibus* 8, 582.
exultat 16, 8. *miratur* 21, 20.
vires *refumit* 21, 317. *flava* *re-*
pexo *crine* 22, 241. *omnis* *mi-*
litat 24, 53. *dat* *robur* *militis*
29, 61.
Gallica *robora* 5, 105. *silva* 17,
307. *armenta* 21, 227. *fertilitas*
22, 394. *rura* 24, 91. 26, 296.
lustra 24, 303. *prælia* 28, 399.
verba 51, 20.
Gallus *agit* *grates* 22, 186. *Galli*
truces 5, 110. *limitis* 8, 459.
Gallum *prosterneret* 24, 145.
Gallorum *itragæ* 8, 408. *exer-*
citus 20, 248. *Gallis* *genus* *fa-*
tale 1, 149. *jube* 5, 155. *mœ-*
nia *condita* 10, 182. *te* *dedit*
20, 539. *fanguineis* 35, 269. *in*
Gallos *vias* 28, 232. *trans* *Gal-*
los 26, 200. *per* *Gallos* 5, 174.
Gallos *fovet* *cuspidem* 10, 119.
vinci 15, 431. *pulvere* *mersu-*
ros 21, 350. *subegit* 22, 243.
Galli *vitrei* 20, 263.
Ganges *attonitus* *fluat* 2, 163. *hor-*
rebat 3, 293. *ebrius* 8, 610. *se-*
cedit *litore* *Parætonio* 15, 160.
intremuit 21, 266. *Gangen* *pal-*
lescere 7, 203. *immensum* 17,
236.
Garamas *velox* 21, 255. *supplex*
21, 355. *infrenis* 47, 20.
Gargani *nives* 24, 308. *Garga-*
num *sociale* *jugis* *Alpinis* 8,
106.
Gargara *flavescentia* 28, 389. *in-*
clinant *silvas* 33, 206.
Garumna *unda* *retro* *pernicior* 5,
113.
gaudet *virtus* 23, 5. *furto* 27, 7.
metuens 5, 74. *misso* *perterri-*
ta *metu* 35, 155. *non* *vera* *fuisse*
36, 111. *fames* *cervice* *juvenci*
39, 30. *mori* 44, 58. *aquis*
47, 7.

INDEX

- 47, 7. gaudent agri 21, 344. gaudeat repulsa 22, 99. gaude-
re malis 36, 215. gavisus quid
tantum? 10, 111. gavisâ terra
coronat 1, 115. per mœnia 26,
460.
- gaudia testatur 1, 191. suspensa 1,
234. damnosa 8, 335. solvan-
tur habenis 10, 201. crescunt
14, 11. manifesta differt 15, 7.
tremuerunt 15, 228. revocasti
17, 30. moverunt lacrimas 18,
384. compensent lacrimis 20,
143. cœca futuri 90, 546. Ro-
mana 21, 2. pallescunt 22, 344.
certa 24, 203. inopina 26, 208.
lacrimosa 26, 407. quis disse-
rat? 26, 453. discernens spariis
parvis 28, 364. quæ rursus?
29, 218. sua commendat Sicu-
lis terris 33, 139. nostri sangui-
nis 33, 193. craftina prædæ 33,
226. turbavit 39, 32.
- gazis nobilibus 10, 226.
- Gelan concelebrant 35, 58.
- gelato ore stetit 5, 131.
- gelidis procellis 7, 93.
- Gelonus membra ferro pinxisse
gaudet 3, 313. militat 8, 426.
dedit 10, 221. pepulit falce 21,
110. Geloni venere 15, 245.
Gelonos populatus cæde 1, 119.
turbare 37, 76. Gelonis cingu-
la rapta 7, 27. imperiosior 11, 3.
ab flavis 20, 103.
- gelu vestire Aetnum 26, 167. ob-
riguere 26, 343. arcano defen-
sa glacies 33, 167. exhaustus
rubor 36, 88. Gorgoneo 37, 112.
senili 44, 37. resoluta gemma
57, 8. lucidiore 59, 2.
- geminant triumphos 26, 295. ge-
minassent Trebiam 26, 387. ge-
minare impensas 24, 223. ge-
minatur gratia 22, 156. gemi-
nantur vera pavoris 20, 470.
geminata venenis vulnera 21, 351.
geminato nomine 28, 17.
- geminus cæli axis 5, 152. gemine
Libræ confinia 3, 366. gemini
Lacones 8, 206. gemino mari
18, 91. ab ore 18, 318. culmi-
ne 29, 193. mundo 33, 91. la-
psu 37, 8. cinctu 35, 34. geminam
aulam 18, 281. geminis tyrannis
1, 108. procellis 3, 276. feti-
bus 37, 124. metallis 48, 40.
paribus 50, 25. geminos æter
22, 59. vocat 31, 139. partus
36, 309. serpentes 101, 64. ge-
minas interfuit urbes 1, 227.
adjunxit animas 8, 233. coronas
10, 203.
- gemiscunt campi 18, 178. ferale
buxi 36, 130.
- genitus sepultos 3, 258. medullis
erupit 10, 8. agnoscit 18, 126.
pandit 20, 194. sedantur 35, 330.
gemitu Enceladi 36, 122.
- gemina coercens mordet linum 1,
89. fuit 10, 171. suspendit ami-
ctus 35, 17. magnetica 43, 26.
de conjuge 48, 37. rumescit 56,
4. concreta 57, 7. spumet 60, 3.
volatum. mentitur 94, 3. gem-
mæ ardentes 5, 347. anhelantes
8, 550. gemmam mentiri 52, 3.
gemmarum stamina 8, 595. cul-
tus 29, 223. gemmis nascenti-
bus 3, 387. Hydaspis 7, 4.
Erythræis 8, 606. grandibus
18, 225. præfecti dabantur 18,
417. gravibus 21, 83. subtrig-
git comam 28, 527. comam
conspicere 29, 3. attollit litora
33, 253. variantur 35, 94. or-
nat apicem 44, 84. frenâ resi-
dent 70, 3. æquore quasvis
72, 10. geminas expuit 29,
74.
- gemmata tentoria 21, 158. moni-
lia 26, 627. 73, 9. gemmato
stamine 10, 214. cinctu 28, 361.
geminatis cadis 31, 121. gem-
inatos cultus 7, 204. gemma-
tas rogas 22, 89.
- gemmiferis mensis 1, 265.
- gemit unda 17, 205. turpe fus
20, 446. gemat liberius 15, 175.
gemunt incudibus 20, 71. trans-
acta 20, 501. delubra 33, 205.
gemitu Hermus 20, 171. pe-
trem 22, 63. flebile mugitibus
Aetna 35, 8. gemens servile 15,
365. anile 19, 26.
- genæ dulces 1, 69. severæ 3, 136.
pallore infectæ 5, 131. in civen
rubuere 8, 617. fugere 15, 22.
leves 12, 341. genarum fulcis
18, 110. fulgor 36, 435. genas
contusa Africa 15, 135. laues
18, 259. ungues secat 20, 193.
ultrices

INDEX

- ultrices 22, 196. ferro-pictæ 22, 248. flore conspicuas 28, 560. niveas infecerat igni solque pudorquæ 31, 42. violavit rore 33, 191. per liquidas 33, 271. Phœbi 35, 27.
- gener quod tuus est 10, 336. Augusti 13, 8. sidereus 17, 266. decorus 18, 378. accedis 21, 78. luce carior 26, 30. Tonantis 35, 368. genero principe 22, 77. negat 22, 334. tradetur 36, 63. generam compellat 7, 143. sibi revinxit 10, 36. Athiopem 15, 192. conjugio dignum 21, 73. sibi fovens 28, 95. triumphantem 28, 580.
- generat qui cuncta regant 29, 66. genialibus epulis 35, 327. genitor quæsit bellis 10, 221. corda remitti cœperat 15, 132. principis 20, 68. verior Augusti 24, 122. alludens 28, 83. moriens 28, 583. armipotens 28, 655. in te conjurat 35, 236. gravis 36, 18. qui fuerat 44, 69. æquævus 98, 4. genitore forti minor 3, 373. in primo 15, 241. defuncto 29, 104. de genitore tenes animos superbos 101, 55.
- genitrix legum 1, 127. in Tyrias enixa toros 8, 139. Massyla 18, 389. indoluit 20, 287. currita 24, 170. mortalibus fuisse 36, 39. bacchatur 36, 269. fervida 37, 13. genitrice magistra 10, 233.
- genius præsens imperii 28, 612. regni 40, 48.
- gens Chaldaea 3, 148. si qua voluit ultra Britannos 15, 149. mota mihi 5, 150. qua non diffusior ulla 8, 474. sibi rara superstes 8, 477. Thessala 8, 542. quæcunque barbara 15, 371. nulla probatur 18, 323. una fuere 20, 242. una sumus 24, 159. utraque 43, 4. gentis tantæ feriem 8, 21. miserere tuæ 15, 35. gentem validam 26, 134. expugnat 28, 306. gente ex tanta 28, 157. de quamam venire? 28, 570. gentes resurgere fessas 1, 168. fortunatas 3, 46. suas transfunderet 8, 50. quid nū-
- merem? 10, 280. subactæ 15, 98. feræ 75, 232. pretiis distinguit 18, 202. inscultas 20, 148. subactas 24, 15. minores 26, 393. vesanae 26, 647. linguis variæ 28, 69. domuit 29, 58. sepultæ 35, 326. gentibus cunctis 8, 271. subactis 22, 65. vicinis 22, 250. Arctoïs 26, 299.
- gentile decus 73, 13.
- genu posito 28, 72. genibus consident. avitis 10, 341. Tonantis procubuit 15, 26. advolvi 20, 66. admove manu 33, 50. parvam adaptare paternis 36, 275. advolvor supplex dejectaque 36, 298.
- genus fatale 1, 149. sublime 8, 217. hoc nos committere curo 15, 266. hoc inventum est 18, 332. humanum 24, 151. humanum relevare 36, 34. generis done 8, 46. non ulli nexus 15, 442. primordia 20, 491. humani pars 95, 12. generi cuncto 20, 489.
- germana huic Divæ Fides 22, 30. germanarum adeo credas 36, 374.
- Germania ferox 7, 18. cuncta feratus navibus 15, 372. audax servit 21, 192. celsit 22, 286. gemeret 24, 25. ferox populis 26, 423.
- Germanice, video 18, 395.
- Germanica fœdera 8, 455. germanæ aula 15, 237. vocabula 29, 109. Tonantis progenies 101, 10. germanæ Hyades 28, 174. germanis consilibus 1, 6. germanos habuisse duces 1, 277.
- germani monitu 33, 277. cadaver 37, 103. germane Tonantis 35, 367.
- Germanus rediens amavit 21, 209.
- exul 8, 74. Germanæ Tethys 17, 59. Germani nec fata timeant 15, 336. Germanorum paludes 24, 304. Germanis sponsa dabat 18, 379.
- germen patrum 10, 39. germina pulcro 22, 239. alieno tubeant 36, 224. parvo 52, 15. germina algæ 8, 598. flores laxabant 20, 96. maturaret 22, 465. celsa Tonantis 35, 78. inclyta veris 35, 132. nova fronte

INDEX

- tronsis 33, 129. cara maris rubri
 40, 14.
 germinat frons discolor aure. 24,
 290.
 geris in ore Romam 26, 506. ger-
 rit honores 20, 562. carmine
 digna 23, 6. pro me mundo-
 que 28, 437. geras civem pa-
 tremque 8, 294. ne quid futile
 infirmumque 22, 109. gereret
 pugnas 24, 141. civem 28, 59.
 gessi per praelia 7, 145. pro-
 cum 10, 32. deam 36, 417. ges-
 sere manu 1, 205. annos 28,
 656. gesserit actus 15, 291. sub
 te factum 22, 154. geritur pro
 telo 78, 4. geruntur dum talia
 35, 151. gerenda mente 21, 301.
 gesta Punica 21, 380. gestorum
 series 21, 139. gestis pro talibus
 18, 284.
 gestabat te arcto amplexu 29, 96.
 gestare clipeum 36, 219. tedas
 36, 407. gestarum te 26, 494.
 gestu femineo 5, 345. *improba* spe-
 cies 10, 321.
 Geryones triplex 3, 294. Geryoni
 tergemino 54, 2.
 gesta deposuit 20, 250. bina te-
 nens 22, 242.
 Getæ fovere auxilio 15, 245. pe-
 pulere arcu 21, 111. irrupere
 26, 279. spes exarata 26, 470.
 Getarum conjuratus 3, 319. ve-
 stem 5, 83. agmina caesa 26, 33.
 nomen stirpemque 26, 99. cu-
 ria 26, 481. arma 28, 123. se-
 creta 28, 236. vis extincta 28,
 304. rumore 28, 532. Getis
 proderit 5, 235. lugenda haus-
 imus 15, 37. prostratis 25, 6.
 exegere supplicium 26, 195. se
 pandere 26, 215. funesta regio
 28, 274. sævis 31, 89. Getas
 alloquitur 18, 242. fortes 26,
 645. euntes dejecta carvice 28,
 180. conjuratos 29, 236. fla-
 vos stravere 35, 65. curbare
 37, 77.
 Getica fronde 28, 647. grandine
 33, 71. Getici plautri 26, 247.
 belli 26, 380. 28, 384. dii 26,
 528. Geticæ alæ 20, 176. Ge-
 ticam necem 4, 12. Getico in
 Hæmo 1, 120. sanguine 7, 147.
 triumpho 28, 202. *Getici* ca-
 tervis 5, 36. *plautri* 8, 53. po-
 pularibus 20, 274. acervis 21,
 186. bellis 28, 490. pruinis
 40, 15. Geticas carervas 3, 316.
 77, 9. fauces 26, 30.
Getulus, vid. *Get*.
 Giganteis furis 28, 186. Gigan-
 teos triumphos 33, 152. hume-
 ros 37, 71.
 Gigas laborat 35, 159. Gigantum
 velana acies 36, 196. tergora
 36, 339. *Gigantas* domitura te-
 la 8, 534. pendentes rupe 22,
 45.
 gignit materies 33, 60. genuit
 fetu sinistro 3, 30. genuisse Jo-
 vem 101, 51. nil majus 50, 44.
 genitura (*terra*) nefas 37, 4.
 genitus nunc qui semper eris
 98, 2. genitum divina sorte
 36, 61.
 Gir Aethiopum amnis 21, 252.
 Gildon domitus 15, 10. rapuit 15,
 66. Gildo prostratus 21, 249.
 cumulare opes 15, 90. tenet
 Libyam 15, 113. condonat ha-
 benas 15, 279. ausus contendere
 15, 335. decernet 15, 383. do-
 leat 15, 410. ruit 18, 505. mo-
 verat populos 21, 249. Gildo-
 nis ad usum 15, 86. Numide
 erunt 15, 93. salus 15, 238. opi-
 ma 15, 343. perfidiam 18, 399.
 fugam 19, 70. furias 28, 105.
 Gildoni me rape 15, 145. secun-
 da fui 15, 153. Gildonem ab-
 ducere 15, 144. domitura ma-
 nus 15, 427. petamus 15, 489.
 Gildone fuso 21, 4. peremus
 22, 258.
 Girschæus domitor ferarum 47, 21.
 glacialis lerne 8, 33. glaciali fr-
 gore 101, 125. *glaciale* fretum
 21, 176. *sibilet* anguis 22, 458.
 glacialia terga 26, 338.
 glacies durescit 33, 166. defensæ
 gelu *ib*. Alpina coercet 35, 176.
 Rheni 36, 391. asperissima dura
 37, 24. sit parte lapis 56, 1.
 liquefacta 57, 6. Alpina 58, 1.
 pretiosa *ib*. informis 62, 3. gla-
 ciei in fulvam 3, 168. glacie
 damnabitur 1, 170. in Ripæa
 7, 150. hærentes fluvios 8, 347.
 alligat 20, 165. curvatas silvas
 21, 128. constringat 26, 60.
 labente

INDEX

- labente 26, 346. nivali hispidus 33, 70. soluta 47, 25.
- gladio tremendum 28, 177. gladium siccum 5, 234. gladiis me eripe 5, 146. paratis 8, 85. petitus 22, 83. abolete pudorem 26, 563. gladios minaces 10, 192. tristes obrundat 17, 167. inter tot 20, 139. flexos in falcem curvent 21, 223. cognatos strinxit 21, 322.
- glandes relicta 33, 30. glandes *spargere* funda 7, 50. *frangunt* 36, 43.
- glauca lumina 1, 214. *coma* 40, 40. *terga* 49, 36. glaucæ olivæ 20, 271. glaucio gremio 33, 104. *glaucis* foliis Minervæ 22, 228. glaucos amictus 28, 167.
- Glaucus* canitiem ligat 10, 158. *Glaucum* biforem 36, 12.
- gleba sitiens 15, 151. faveret frugibus 17, 179. *glebis* redolementibus 10, 92. glebas rore matitæ 35, 89.
- gliscere periculum 20, 393.
- globus locios apporret an hostes 26, 457. *septimus (luna)* 35, 298. globo telluris 26, 236. lunari 35, 298. *globum* Lunæ ingreditur 7, 164. auctorem 44, 73. marmoreum 62, 1. globos hostiles 21, 103.
- glomerat cavernas 33, 170. glomerantur in unum 3, 28. apes commoræ 5, 461. heri 19, 29. *secula* 22, 447.
- gloria fusa 1, 32. contigit 1, 275. lætior 3, 339. quondam terrarum 7, 175. victura feretur 8, 316. secura 17, 62. vitæ transmissæ 17, 141. æqui 20, 205. insignis edendi 20, 328. Martis resplendet 21, 16. levis 22, 246. patefecit portas 24, 34. ardua vexit 26, 12. oris iactantior splendet 26, 587. cædis dubitanda 28, 115. verior 28, 403. maxima rerum 29, 49. sublimis 33, 283. montis aper 34, 96. matris 35, 36. sedendi concessa 36, 15. non æqua laborum 107, 63. magna salve 49, 68. vetus illustrat 50, 39.
- Gnoscos conscia tauri 54, 8.
- Gorgonos colla 35, 26. ora 35, 205.
- Gorgone cum rigida 3, 280. tota velat 24, 168. vifa 26, 342. cum rutila 37, 92.
- Gorgoneo gelu 37, 112. *Gorgoneis* venenis 8, 37. hydrys 35, 225.
- Gortynia* specula 8, 527. *testa* 28, 634. *vestis* 35, 33. *cornua* 45, 36.
- gossypium* 1, 179.
- graditur paralyticus 99, 17. gradereris alte 21, 47.
- Gradivus horrendus 1, 120. agebat turmas 3, 350. repetebat 20, 103. rediens victor 22, 368. fundator 26, 599. Gradivi flammam nocentem 7, 167. Gradivo servit 19, 61. Gradivum accete 10, 190. *Gradive* nec te pudeat 8, 14.
- gradus rardi 15, 21. tot fati intrulit 17, 60. tremulos hasta regit 26, 483. obstat 29, 200. ille per cunctos 31, 66. accelerant 50, 6. gradum circasser 28, 510. gradu alto 10, 321. *incipiti* 11, 23. pleno 26, 559. *dicreto* 28, 635. gradibus circi 28, 614.
- Græcia prodita 5, 187. fessa respiret 8, 473. vindex 15, 484. insedit portus 20, 246. ægra 21, 184.
- Græca vetustas 1, 198.
- Graji hoc memorant 29, 15. Grajorum artes *obscuras* 17, 84. populis 42, 3.
- Graji vates 20, 497. Graja vetustas 8, 398. oppida 15, 268. ad castra 28, 474. Thalia 42, 14. Grajo amictus 20, 250. Grajos libros 10, 233. proceres 20, 136. amnes 26, 515. Grajas ruinas 8, 460.
- graminis Itali 26, 147. gramine crispo densatur 1, 216. lerali pollens 3, 191. restituit puerum 26, 445. Tiberino 28, 183. pavit equos 34, 12. æterno vestitos campos 36, 231. luxuriat 49, 20. tristi pocula mista 49, 98. gramina ignota novercis 15, 174. Argea 29, 191. per densa 31, 3. roscida 35, 104. aluerunt 70, 5. per gramina tendit 35, 37.
- gramineus cespes 1, 114. gramineo

INDEX

- neo velamine 44, 73. grami-
 neum cubile 29, 93.
 grammatici irati 74, 6.
 grandesceret sponte seges 36, 24.
 grandia diligit 18, 360.
 grandinis saxa creentur 17, 109.
 ritu 26, 174. lapidosos ictus 26,
 240. grandine tundat 22, 464.
 Getica concretus 33, 71.
 -grates persolvere dignas 1, 79. agit
 22, 186.
 -Gratia flores elige 10, 202. terna
 29, 88. triplex nexa 31, 9.
 gratia sermonum 36, 205. desflo-
 ruit 39, 23. nulla figura 62, 4.
 diffuxit 40, 23. simplex 8, 273.
 rudis 8, 589. frema resolvit 10,
 331. fundat 17, 213. oris desflo-
 ruit 18, 76. transcurrit in pro-
 lem 22, 51. domi geminatur
 22, 156. languebat 24, 47. pu-
 blica se fudit 24, 187. formae
 teritur 29, 225.
 gratantur senes 28, 549.
 gratular exemitum 22, 310.
 -gratus terror 100, 4. grati belli
 26, 622. grata munera 20, 319.
 superbia matris 36, 416. gratif-
 sima tellus 33, 192. Latona 37, 126.
 gravidis uvis 22, 467.
 -gravis auxilio 20, 512. alloquio
 36, 287. gravem luce Titana 35,
 50. graves humeros velat 1,
 224. gravior morum 18, 350.
 natu 26, 465. graviora cadunt
 in medium 33, 250.
 -gravitas seni contingat 10, 326.
 plena pudoris 17, 247.
 -gravat umbra lacus infernos 5,
 456. cuncta furore 20, 398.
 gravatus desidia vinoque 5, 485.
 gravata pondere 36, 351. gra-
 vato pondere 101, 112. grava-
 tum diem 33, 161. gravatos
 cinctum artus 18, 301.
 -gremium Thyos 8, 596. servile
 pacis 15, 51. in gremium recipit
 24, 150. sub gremio fulta urna 28,
 168. gremio Thyos mergatur
 36, 319. fovi 1, 144. suscepi 3,
 93. alto sopire labores 5, 325.
 genitoris amico 7, 129. immor-
 tali deorum 8, 160. in tuo cre-
 vi 10, 42. natum removit 10,
 122. in tuo consumta aetas 18,
 67. in pacis 20, 97. profect
 22, 339. putpureo sotum 22,
 67. antri 31, 2. pudico matris
 detraxit 31, 124. glauco com-
 plectitur 33, 104. solatur infan-
 tes 35, 47. preffat 36, 163. gre-
 miis redolentibus 29, 87.
 gressus caligine figunt 20, 535.
 venerata deorum aequora 20, 125.
 removeat profanum 33, 4. succi-
 dii titubant 36, 153. molitur
 36, 438. rudis tentasti 101, 62.
 firmat 99, 14. gressum junxere
 comites 35, 10. deducunt 51,
 13. gressu humili comitatur 3,
 36. recto 7, 39. humano in-
 vius mons 10, 50. mentito 22,
 182. divino 33, 229. equali
 tendit 35, 37.
 grex aureus 22, 450. gregem ser-
 vare 18, 134. greges sponte ru-
 bebunt 3, 386. ducis 34, 38.
 gregibus meis promissi 40, 32.
 -Gruthungus rura excolet 20, 196.
 Gruthungi ausi Danubium trans-
 ire 8, 623. legio Romana 20, 576.
 Gruthungorum fata 8, 635.
 -Gruthungis mistis 20, 153. Gru-
 thungos desertores 20, 399.
 grues morare bella 15, 475. ger-
 mina maris legunt 40, 13.
 grypha jugalem 28, 30. grypha
 pondera fulva fertunt 40, 8.
 gubernaculis orba puppis 28, 139.
 gubernes imperium 22, 71.
 gurgis corruptior aevi 22, 116.
 opacus 49, 41. gurgitis sanis
 236. gurgite alto regnant 26,
 333. sidereo 28, 178. cum Le-
 theo 35, 305. mutato 35, 351.
 attollens vulcrum 39, 57. de Ca-
 stalio 81, 1. piceo 3, 121. septimo
 3, 185. natali 7, 176. facili 2,
 463. diverso 17, 52. puro 20,
 263. simili 21, 253. sub liqui-
 do 35, 116.
 guttura grandia corripis 101, 57.
 corripiens 101, 95.
 gyro ruto 5, 126. terribili 35, 34.
 gyros in varios 28, 633.

Habena ligat 17, 200. temperat 17, 202. porrigit se *ib.* retentat *ib.* *habena* flammigerae solis 1, 1. rerum 10, 308. foliis 15, 153. ignarus sonipes 15, 439. habenis Pegaseis 3, 263. gaudia solvantur 10, 200. notis *imponit* 17, 13. pressis 20, 107. regi 20, 544. mutatis 26, 419. Strichonis 26, 426. solis 28, 193. *vagis* rimatur 35, 168. adductis 44, 48. longis discurrat 51, 5. habenas errantes 5, 211. rerum 7, 83. equoreas alni 8, 422. Bellerophontearum 8, 560. australes 15, 279. suscepit *quatuor* 17, 198. *refusus* temone *ib.* sublimis rerum fletebat 19, 1. cessit 21, 67. sensit 21, 150. fletebat 26, 594. fluminas rerum fusciperet 29, 111. ferales comprime 35, 272. reduces detorsit 36, 242. *aurora* regat 37, 33.
habet hunc pontus, hunc Alpes 8, 93. hinc patrem 12, 26. habeat Nilum 28, 86. habent cælum 36, 182. habero securus 36, 303. habuisse (*munera*) deos solos fas 40, 32. habendo plus ficiens 22, 111.
habiles remis (fluvii) 26, 338. truncos 36, 361.
habitare sinus virgineos 98, 5. habitata nullis colonis tellus 5, 40. habitanda viris temperies 33, 261.
habitus turpes 3, 325. patricios 8, 6. quos vidimus 8, 565. vestros sumunt 18, 461. indigenas sumunt 28, 8. habitum insignem Latii 5, 84. quo jungitur aulae curia 17, 257. Dianae 36, 216. quo mollis amas, pone 101, 18. habitu hoc 28, 179. Gabino 28, 594.
Hadriacas undas 5, 39.
Hæmus, vid. *Aem*.
hæreo hoc prorsus in uno 76, 8. hæret currus 8, 16. immobilis Terminus 26, 292. suspensa Ceres 36, 260. hærent attoniti 26, 371. stagna lacu 49, 51. hæreat in arvis 18, 433. hærebat huc usque minatus 3, 268. hære-

rent flumina 101, 67. hæret auribus arrectis 1, 210. oculis 3, 138. *Delas* 8, 133. illis regionibus 20, 249. Lædon 21, 126. *libido* avaritiæ 26, 226. tepidius 28, 77. obijce fluvii 28, 484. *hætere* piacula 20, 9. tela medullis 31, 145. fessa viscera infecunda 33, 124. equi 35, 194. *lacrimæ* 36, 151. hæserat auspiciis 24, 128. hærebunt maculae 8, 312. hætere alloquiis 29, 139. vapores nequeunt 36, 298. hæsisse locis munitis 7, 91. hærens cruribus 17, 322. *hærentes* glaciæ fluvios 8, 348. hæres occupat 3, 192. sceptri militis 5, 163. *fulminis* 6, 13. nominis successi 10, 39. morientibus instat 15, 165. ne desit fascibus 17, 336. castratus 20, 550. novus 28, 76. tertius Saturni 35, 167. cui 44, 101. hæredem relinquere 18, 215. hæredibus geminis 22, 94.

Haliacmon, vid. *Al*.

halitus creber recurrit 1, 118.

halant juga floribus 31, 103. Zephyris flores 35, 288.

Halys altus ruber 5, 32. lustrat 7, 70. *scribat* 18, 434. turbidus 70, 6. Halyn poturus 20, 251.

hamis voluptatum 22, 158. curvis frenari 46, 13.

Hannibal proximus urbi 15, 83. alter concidit 23, 22. ferus 26, 386. Hannibali tremendas togas 18, 463. Hannibalem senem 26, 149. contra 26, 154. Hannibale antiquo *se* vior 23, 22.

Harpyias truces 26, 22. rapaces 26, 28.

haruspex exploret 18, 13.

hasta posita 4, 19. *vendit* opes re-fixas 8, 498. in Threicia 8, 525. regit gradus 26, 483. surgens per nubila 35, 24. instat habet silvæ *ib.* tora 35, 199. non utitur 37, 93. Achillea 39, 46. sub hasta venire 18, 210. hastæ *animantur* 10, 188. præmissæ 20, 174. veteres imitant 49, 38.

Eec 3

INDEX

- in hastam porrigitur cornus 1, 122. hastam admittit 11, 15. plenam trahit rubiginis 15, 25. adamantem gravem 20, 166. reponit 35, 144. hastis nixa juvenis 15, 426. *hastas* fraternas 5, 162. *undantes* anguibus purpureis 5, 177. repulit turbine 7, 95.
- hastilibus* imbrem fustum 21, 352. consanguineis 45, 24.
- hauriat* Istrum 3, 184. *hauriret* flumina 2, 3. *haurirent* terram ac stagna radii 8, 64. *hausi* galeis Padum 20, 532. *hausit* praecepta 7, 60. sensibus 17, 193. cruorem 18, 483. *hausimus* flenda Suetis 15, 38. *hauserit* cruorem 5, 406. *hauserat* ignes virginis 10, 1. *insidias* 18, 80. opes 26, 86. *haurire* bipennibus Hebrum 20, 414. *hausit* virum ore profundo 36, 267.
- haultu* immitis 49, 31.
- heberat* caligine sensus 22, 133.
- Hebrus* pigrior torpuit 34, 18. percurritur 5, 290. extulit cornua 20, 165. *Hebri* spumantis 3, 332. aquis 28, 108. cum fonte 37, 69. *Hebro* teste 21, 22. 26, 524. *Hebrum* splendoribus ferit 1, 123. *Odrysium* 7, 147. *haurire* bipennibus 20, 414.
- Hecae*ge metuenda feris 20, 253. promata 24, 308.
- Hecate* ternas variata figuras 33, 15. *Hecaten* citavi 3, 155.
- Hector* tractus rotis 21, 98.
- Hectoreis* manibus 39, 13.
- hedera* stringitur aesculus 14, 19. crinali florens 33, 17. *hederæ* ligant 24, 366. serpunt 35, 111. *hederas* viribus intorquens 22, 263. *hederis* victricibus 8, 609. *virentem* Coccyon 35, 352.
- Helenen* damnas 29, 148.
- Heliadum* rami 28, 165.
- Helice* torva miretur 17, 298.
- Helicon* felix 17, 272. *hunc* genuit 35, 134. *Heliconis* toto regno 40, 19. princeps 74, 13. *Helicon*a defensum pandite 4, 1. *Helicone* notior domus 17, 278.
- Heliconia* mella 29, 10. *Nais* 55, 1.
- Helleponti*acis signis 18, 256.
- Henna* parens florum 35, 72. tua flores protulit 35, 289. genuit mugitibus 35, 8. *Hennæ* roleis convallibus 36, 85.
- Hennæa* rura 36, 221. *Hennæa* Cereri 33, 122.
- herba* inollis panditur 3, 211. *herba* 49, 22. *herbæ* surgunt 1, 116. per herbam reptares 29, 89. *herbarum* funestorum potestas 3, 151. *herbis* pallentes thalami 1, 211. *immortalibus* 10, 158. *herbas* medicas 7, 62. *Proicias* 20, 12. per terrenas leali graminis 26, 147. *arentes* eligit 44, 42. in *herbas* turget humus 35, 90. *permanat* furor 36, 238. *herbis* Circæis 22, 134. 26, 441. *irriguis* 22, 469. *dura* fugantibus 28, 327. *electis* 35, 127.
- herbida* velamina 5, 109.
- herboso* de vertice 35, 71.
- Herculis* ora 3, 79. gloria 8, 132. arcu 18, 332. actus 34, 29. *Herculi* negatum cingulum 11, 38. *Hercule* sustentante polum 21, 143.
- Herculeus* sudor 53, 4. *Hercules* cervice 34, 47. *Herculei* nominis urbem 5, 292. lacerti 17, 301. *aratri* 49, 25. *Herculeo* rogo 7, 115. in ore 26, 37. *Herculeum* finem 7, 208. *Herculeam* cohortem 15, 418. *Herculeis* lacertis 26, 438. *Herculeos* actus 3, 284. *Hercules* palestras 29, 121. *aves* 45, 5.
- Hercyniæ* silvæ 8, 451. 21, 224. 26, 330.
- heres*, vid. *her*.
- herilis* urna 1, 213. *herile* nomen 18, 478. *herilem* dei vultum 44, 93. *heriles* sonos 8, 66. *heriles* 12, 3. *casus* 36, 248.
- Hermus* fluens Eunuchos 18, 214.
- Nysæo* palmire felix 20, 172. *mutatus* palluit in pretium 24, 228. *quid* alit 35, 68. *Hermus* pretiosa ripa 1, 53. *fontem* 24, 232. *Hermum* exhauserit 1, 101.
- heri* innumeri 19, 29. *heros* Eutropii 18, 33.

Hesperia

INDEX

- Hesperia* ausa tenebris emergere 26, 317. *Hesperia* regna defensa 1, 2. *Hesperiam* resurgere vidimus 1, 168. pervenit avus 15, 326. tueris 20, 537. suscipis 28, 91. gentibus undique cinctam 28, 340.
Hesperidum ramos 8, 38. *hortis* 21, 252. pomis 29, 177. *Hesperidas* fugant 24, 335.
Hesperius axis 5, 265. nunquam eris 19, 36. *Hesperia* ora 26, 340. *Hesperio* de limite 8, 129. ab orbe 71, 4. *Hesperii* partibus 20, 124. terris 26, 501. *Hesperias* urbes 7, 66.
Hesperus renatus 9, 16. dilectus Veneri 14, 2. *suus* processerat 35, 361.
Hetruria leva linquitur 15, 505.
hiatus spurcos meretricis 75, 7. *quis* fulgura ducat 48, 6. obscurus discolor 49, 40. ad immanes Erebi 35, 259. torti serpentum 3, 66. vanos scopulis illidit 20, 431. patulos 24, 353. *hiatum* flammarum undantem 36, 395. *hiatu* hauriret flumina 2, 3. *vacuo* 5, 253. immenso discessit 35, 187. *tati* inclusa 36, 101.
hibernacula non enervent manus 8, 322.
hibernus vortex 3, 269. *hiberna* æquora 17, 194. *hiberno* amne 35, 199.
hic. *hoc* vendit patriam 15, 267. *hoc* facinus 15, 399. *hisdem* campis 26, 642.
hiemare sub axe 20, 423.
hiems atra lumen tenebris involverat 8, 173. *incipiens* redimitur arcu 35, 99. dura 61, 4. solers luit 56, 3. tristis 47, 27. turbida spargit armenta 26, 409. tendit vestire gelu Aemum 26, 167. *verum* 26, 152. frigore torpens 1, 269. vestita nives, aspera ventis, calefacta Noto 1, 270. variis exploravit procellis 8, 421. veniens indixit 15, 16. nos *tradat* ad bellum 15, 490. feriens juga fluctu 21, 176. *an-*
ceps 21, 283. *hiemis* memor 26, 323. *hiemes* dabunt Nilum 1, 169. *armatas* fundit 7, 97. bis
fenas torquent 15, 159. *diras* lapidum 18, 4. *Edonas* 21, 123. *Aegeas* 32, 12. tot ruerint 44, 28. *proprias* per viscera duxit 46, 7. *constrinxit* 59, 5. *se-*
cretas 60, 6.
hinnitum ferro addidit 28, 573. *hinnitu* fugat stellas Aethon 8, 562. flagitat ignes 10, 292. *superbo* 17, 285. *audito* 35, 192.
Hippocrenæum fontem 101, 5.
Hippolyte securim languida poneret 11, 35. *concidit* 18, 333. *Arcton* populata 35, 64.
Hippomenes trepidus 29, 169.
hirsutus vultus 1, 214.
hirundo brumalis 18, 118.
Hispania proluit te notis undis 7, 177. *patrem* eduxit 8, 127. *in-*
texta Tagum 22, 230. *nectit* 24, 53. *tuis* terris dignum 29, 50. *dives equis*, frugum facilis, pretiosa metallis 29, 54.
Hispanus caperet urbes 24, 142.
Hispana Therys 17, 50. *Hispanum* fretum 15, 81. *Oceanum* 23, 8. *Hispanis* jubet 5, 155. *Hispanos* ad penates 20, 353.
hispidus glacie Boreas 33, 71. *his-*
pada frons 1, 222. *vestigia* 10, 146. *barba* 35, 315.
hiulca nubes 1, 206. *hiulcis* nim-
bis 35, 230.
Hædi humescant imbribus 15, 497.
Hædis ducentibus noctem 74, 3.
hædi pendentis 24, 340.
Homerus laudator 29, 141. *pa-*
rens varum, princeps Heliconis 74, 13. *non* accusat 74, 15.
homini pateant furtum 36, 145.
hominem exuit 15, 397. *fateri* 95, 6. *subire* 98, 11.
honestat vultus 21, 26.
honesti limes 17, 96. *honesto* par-
vo contentus 3, 200.
honos fixus procedit in omnes co-
gnatos 1, 13. *quæretur* velleri-
bis 3, 385. *dilatatus* 8, 169. *di-*
lapsus 15, 363. *virtutem* vesti-
gat 17, 8. *repetitur* 17, 146.
alternus 18, 488. *prodigiosus* 19, 12. *Bruti* 20, 141. *villis* 20, 322. *fortune* majoris 21, 41. *pereat* 22, 314. *patricius* 25, 8. *velat* crinem 28, 164. *hospes* 28, 651. *muralis* cingit 29, 182.
Ecc 4
primus

INDEX

- primus** 29, 193. hunc mihi præponit 30, 6. pratorum 35, 128. nec confusus 36, 9. flammæus oris 36, 89. virginieatis 36, 280. nullus telluris 37, 19. igneus 44, 17. armati viduatur 101, 113. Phœbeus 49, 4. Siculus 50, 42. auctus 58, 5. floris 94, 2. honoris auctor 8, 579. proprii jactator 24, 26. honori procerum 28, 556. honorem talem respueres 22, 180. defendis, quem fugis 22, 281. sublimem instituit 22, 325. honore prolabente 22, 283. æterno veris 29, 7. *minor* 35, 38. matris 40, 23. divino coli 50, 2. honores ambitos a principe vendit 3, 180. assiduos explevit 17, 58. comitatur 17, 243. summos invasit 18, 156. suos inseret 18, 479. maculat 20, 561. invidit 22, 232. magnos calcet 24, 109. armorum 28, 639. commissos gessit 29, 194. veteres testor 101, 9. honorum caupo 18, 198. *portus* 22, 314. socium 28, 66. tabulas 31, 85.
- Honoriades** parvus 10, 344. *fores* 29, 131.
- Honorius** aderit 3, 272. visus 7, 180. absens juratur 8, 447. sentit arcum 10, 118. nutrirer ignes 10, 258. formosus 14, 37. prosterne hostem 15, 206. ostrofusus 15, 327. decernet 15, 382. major auctor 18, 499. clipeo hoc munitus 22, 62. Istri proculcat colla 28, 648. pater 29, 96.
- honoratus** dies 1, 261.
- hora** omni 22, 399. nulla cessabitur 36, 317.
- Horæ** te scribent in floribus 1, 278. *abera* prima dabant 29, 78.
- horret** animus 15, 7. fascēs 43, 4. apex capitis 83, 1. horrebat Ganges 3, 293. horrebant corpora setis 104, 109. horrui te Atlas 34, 46. Orion 35, 191. horrere situ 36, 37.
- horrescit** parens 101, 45. quem nunc horrescis antabis 31, 138.
- horrea** complerent 15, 55. mirantur 18, 408. discescant 22, 396.
- horribilis** metus 1, 78.
- horridior** Scythis 11, 25.
- horrificant** mentes 26, 250.
- horrisonis** dictis 3, 85.
- horror** exsanguis 5, 130. igneus 10, 191. nominis 15, 384. notus 18, 512. sibi factorum conscius 20, 503. prævius 26, 294. servilis 26, 372. concutit præcordia *ib.* facer 28, 33. Martius 35, 146. quis progenitus 36, 307. metuendus emicat 46, 19. animosus 50, 13. horrorem præberet 18, 122.
- hortator** avus 15, 368.
- hortatur** ministros 3, 341. cornipedem 21, 357. natos in prælia 37, 13. hortantes deos 26, 544. *hortati* Superi nunquam certius 8, 171.
- hortis** Hesperidum 21, 251. *hortis* croceis rorantes ignibus 22, 467. suos vinci 35, 80.
- Hosius** armatur 20, 446. *sarells* 20, 559. *Hesio* subnixæ 20, 346.
- hospes** utitur regionibus 24, 155.
- Epidaurius** 24, 171. *bonas* 28, 651. mobilis 52, 6. hospite cæso 18, 160. magno 26, 356.
- hostia** cecidit 18, 162.
- hostilis** fiducia 21, 343. hostile nihil metuens 22, 187.
- hostis** gaudet 18, 242. turpior 18, 501. querendus 20, 151. calidus 26, 613. medius 28, 456. ripis munitior 28, 481. hosti cauto 7, 90. gravius 15, 388. per hostem medicina contigit 39, 8. quod in hostem respuit 15, 277. hostem impellens 1, 73. carum sibi non abnuat 5, 71. perculit 15, 16. communem 15, 205. muniri robore 22, 96. aspice 26, 77. dejecerit 26, 164. casurum 26, 259. præstrudum 26, 286. suspensum rapturi 28, 568. in securum 35, 163. imbellem prosterneis 101, 96. hoste propinquo 5, 171. nullo circumdatus 15, 100. detecto 15, 248. fuso 24, 73. socius suspensor 28, 309. ab uno 34, 40. hostes in *fidis* 5, 133. confertos 17, 195. sic punire solent 20, 219. mittit 20, 574. armis vincit

INDEX

- cit 22, 45. Europe Libyæque 28, 104. animo subjugat 28, 249. in æthera protulit 37, 5. ad depellendos 37, 102. hostibus fraternis 15, 312. infantibus 36, 421. pepercit 39, 20. hucusque minatus hærebat 3, 267. humani mundi 44, 10. humanum modum 24, 40. humectat Cinyps 21, 251. Lucifer agros 35, 121. humectant freta 33, 181. humentes noctis equos 15, 213. humentibus antris 36, 5. oculis 28, 266. humeris vectura curules 8, 13. ægris 15, 23. subegi terras ponticumque 15, 114. puerilibus 26, 495. fulcite molem 26, 572. ex humeris dependet amictus 38, 1. humeros acclines 1, 115. graves velat 1, 224. objeceris 3, 274. *Diane* 10, 270. habiles armis 22, 365. latos palla tegit 28, 166. fortes 28, 562. astra tuos lustrarunt 34, 48. Giganteos 37, 71. humectant imbribus Hædi 15, 497. humida semita 35, 100. limina 44, 4. regia 1, 265. flammarum regio 49, 17. humilis gressus 3, 36. *humilem* merum 26, 53. humili nihil asperius 18, 181. *sub* iudice 21, 362. humiles prædas 22, 22. trepidant 24, 105. respice 39, 33. humor defluat 20, 16. late pervius 35, 115. subrepat crinibus 36, 351. malus exuberat 49, 95. opacus 59, 4. humores inadidos rapit 47, 34. humus, sensit 20, 171. turgit in herbas 35, 90. humo vix ima tolluntur ala 44, 40. humum hanc tenebo 26, 531. crine veris 29, 225. fulcatam fecundat 33, 186. sterilem 49, 19. Hunnorum opem laturus 3, 321. (*descriptio*) *ib.* Hunnis turpius 3, 270. hyacinthi cæcula 8, 588. rupe 10, 89. hyacinthis renidentes galeas 22, 90. Hyacinthe, te mœrens 35, 131. Hyas nimbofa 15, 497. *Hyades* germanæ 28, 174. Hybla fertilis 35, 80. Hyblæus senex 28, 260. Hyblæum thymum 35, 125. Hyblæos favos 14, 8. *Hydaspes* pondus tribuit 8, 601. famulus ditavit 17, 29. *odornatus* 35, 82. facibus lucebit 36, 325. condet lucem 41, 13. *Hydaspem* turbet 1, 80. auriferum 5, 243. *Hydaspis* gemmis 7, 4. hydra virens 3, 290. cæsa 8, 254. hydræ vis 3, 296. crescere non profuit 34, 41. hydram serpentibus armes 101, 40. hydram innexuit pedibus 15, 469. hydri epulentur cædibus 3, 362. morientes 17, 169. hydros obstantes repulit 3, 42. *peffebat* 20, 111. torvos circumliniit auro 22, 137. hydri fontibus crinita 33, 39. Gorgoneis 35, 235. Hymen ni prohiberet 10, 312. *festus* 40, 2. Hymenæos intonat 35, 230. Hymenæon poscit 31, 29. Hymenæus quantus feretur 8, 649. felix strepuit 9, 21. Cythereia sub iuga adegit 29, 120. vix hæc 31, 99. cælo canendus 36, 410. Hymenæum poscit Amores 31, 30. Musa genitum 31, 31. Hymenæe faces elige 10, 202. Hypanin fasces cinxere 28, 337. Hyperborei soli 40, 8. *Hyperboreos* sidere 5, 240. Hyperboreis pruinis 24, 256. *Hyperboreas* undas 7, 56. aras 28, 26. *Hyperionie* de semine 35, 44. *Hypographa* quid? 41, 23. Hyrcana bellua 3, 227. *matre* 36, 263. Hyrcanas opes 7, 35. Hystrix cognitus 45, 4.

INDEX

I

- I**acchus lenis procedit 33, 16. crinali florens edera *ib.*
jaces miserrande 20, 460. jacet sub armis 18, 329. jacemus insultandi 15, 378. jacent pueri 31, 11. jaceat probitas 22, 130. sopore 47, 41. *jacebat* cervix 36, 246. jacuit telis 10, 112. Crera Metello 18, 218. mucrone fuorum 21, 243. jacuere Franci 21, 190. jacebo deserta melius 15, 149. jacebunt telis 11, 13. jacenti concede 39, 11. *jacenter* oculi 15, 21. ignavosque puras 33, 96.
Jacobe dux 77, 2. 14.
jactator inmodicus honoris 24, 26.
jactas aluisse 1, 236. jactat sua concedi 15, 71. se Rhætia 26, 231. se arbor 36, 344. jactet se minus 29, 43. se vertice meo conceptum 36, 59. jactent se alii 17, 230. jactaret prælia 28, 400. jactare se parem 1, 20. solebat 21, 349. jactantem labores 18, 103. jactantior annus 8, 2. gloria splendet 26, 587. jactatur vento & unda 28, 140. jactatum exprobrare soles quod tribuas 22, 157. jactata fulmina 26, 509.
jactura lateat 18, 36. levis 20, 118. 21, 298.
jactus (*telorum*) impendere 45, 31. jactibus crebris 45, 18.
jacobabile nulli deo telum 20, 167.
jaculatur tædas 28, 329. *jaculentur* sidera crines 15, 496. sese in auras 17, 319. jaculata pilam 29, 144.
jaculum torquere 10, 6. movet 15, 438. vibrans 26, 464. Parthi 35, 200. quæreret 37, 102. in jaculum mutat 78, 1. jaculi vicem implevit 20, 454. jaculis quæ vires? 8, 527. obtexitur aer 21, 258.
Janiculo quæsit 18, 443.
janitor turbidus Orci 3, 295. ingens 33, 86.
janua pulsatur 18, 93. nulla patet 35, 170.
jannarum crepitus, malum omen 35, 7.
Janus vetat 18, 319. bella premitens 28, 638. *Janum* pax ligat 22, 287.
Japetionidas finxisse 20, 491.
jaspide multa 8, 591. surgunt limina 10, 90. viridi 28, 526. tereti nodantur vestes 35, 40.
Iberia nescit Maurum 21, 19. contulit vectigal 29, 63.
Iberus dives 17, 53. Iberi audiant 12, 21. Iberos extremos 52, 21.
Iberus fulgor 8, 587. Iberi torrentis 10, 40. Ibera domus 8, 20. *Iberæ* Thetios 36, 389. *Iberam* progeniem 22, 236. Iberos fluvios 1, 48. nostros equos modereris 8, 393. in extremos 24, 147. per campos 73, 3. Iberis primis 8, 293. missis 21, 155. terris 29, 114. Iberas segetes 18, 407. speluncas 24, 309.
Icarium pelagus 20, 265.
ictus lapidosos grandinis 26, 240. ictum *jassum* 8, 529. fulminis 26, 60. certum destinat 45, 32. in ictum libratur 35, 226. ictu labentibus 8, 55. grato 8, 615. populeo 10, 67. sub dubio 15, 242. sub uno 18, 50. crebro 20, 450. vomeris 33, 196. forti 35, 182. crebro contanditur 36, 127. uno 37, 82. ictibus alternis 21, 282.
Ida ab Cretæa 24, 251. parvit feras 54, 8. *Idæ* gelidæ 20, 279. montibus 21, 264. in vallibus 35, 267. rupibus 36, 371. *Idem* mutasti 15, 118. dissipat ignis 101, 130.
Ideis ab antris 8, 197. Ideos leones 36, 49.
Idaliæ jubar 14, 1. Idalia ac 35, 16. Idaliæ *foreris* 10, 101. *formæ* 31, 8.
Idæ horruit 10, 18. bacchatur ululatus 33, 205. *Idem* arrigit 33, 199. cum nec dum abscondit 36, 140.
idem. *eadem* sorori delubra tenens 22, 30.
in jecur cupido recessit 8, 249.

INDEX

- jejuna* aristæ 18, 116. *jejunas* fauces 43, 5.
læne glacialis 8, 33. *lænen* morit 22, 251.
ignava reverti 20, 430. *ignarum* doceas *Parnassia* vatem 1, 71.
ignavia fluxit in enfes 20, 563.
ignava contagia 18, 490. *pietas* 26, 306. *ignavi ævi* 36, 21.
ignavo tantum licuisse nocenti 5, 198. muro 17, 155. *ignavos* jacentesque puras 33, 97. *ignava* sagittas 7, 21.
ignescunt nares 8, 547. *ignescere* spumis frena 5, 175. *stimulis* Phœbi 20, 46.
igneus horror 10, 191. honos 44, 17. ardor 45, 7. *igneæ* juventus 1, 155. ales 22, 419. *Briomartis* 24, 251. *igneæ* formæ H, 5.
ignifluo in orbe 101, 127. *ignifluis* cavernis 7, 196. *ignifluos* flatus 101, 137.
ignis rufens 1, 5. *alienus* 3, 9. *populatur* aristas 5, 44. *holpes* plagis alieni temporis emicuit 8, 188. *solitus* frontem circumfluit 22, 324. *solveret* massas 24, 234. *medius* 44, 71. *dissipat* Idam 101, 130. *ignem* commoti pectoris nutrit 3, 181. *occiduum* 7, 180. *secundum* corporis 18, 49. *sacratum* 21, 59. in exiguum *vanescere* 26, 248. *tenerum* despuit 35, 52. *igni* sanantur 20, 14. & ferro *bacchatus* 26, 156. *infecerat* pudor *genas* 31, 41. *splendens* clipeus 37, 77. *igne* pepulerunt leonem 5, 254. *citato* 17, 328. *hoc* meruit 18, 445. *propinquo* 21, 124. *vario lapidum* 22, 92. *torvo* 22, 460. *fulmineo* 26, 231. *absumpti* 26, 640. *metalli* 28, 51. *placido* suspirant pharetræ 31, 12. *sanguineo* 33, 231. *compressio* 36, 396. *blando* temperat 48, 48. *offenso* 49, 14. *vago* 49, 62. *ab Phrygio* raptus 50, 38. *furente* 50, 46. *ignes* exploratores 6, 11. *maris* Sidonii 8, 599. *virginis* insolitos 10, 1. *dilatatos* 10, 258. *notos* flagitat 10, 292. *fulmineos* 18, 12. *sparserat* 20, 33. *mari*
- ti* 21, 121. *primos* disceret 22, 74. *favos* prospicimus 26, 45. *divini* volant 26, 510. *oculorum* 36, 87. *ne* deficerent 36, 400. *inocciduos* *insopitosque* 18, nostros fastidit 41, 17. *in* medios 50, 29. *illicitos* fovet 69, 4. *ignibus* adversis flagraverit orbis 1, 24. *reliquit* 20, 579. *croceis* 22, 467. *subjectis* 45, 38. *contemtis* 49, 22.
ignobile vibrans jaculum 26, 464.
ignominia vacaret 18, 235.
ignorantia placet 8, 210.
ignorat dicere 10, 186.
ignoscat placidus 74, 19. *ignoscant* senio 20, 36. *ignovit* Achilles 39, 13. *ignoscere* misero 26, 91. *ignovisse* velis 22, 18.
ignota sub nube 1, 33. *ignotum* diem 99, 10.
ilex *Pyrenæa* 24, 313. *plena* favis 35, 109. *ilice* sub densa 28, 518. *ilices* per altas 11, 10. *ilicibus* *nigris* 3, 337.
ilibus semiferi 37, 81.
Ilia uxor *Tiberini* (*Rhen*) 1, 225.
ilicet deserit 1, 211. *addidit* muneris toris 40, 29.
ilignis domibus 24, 323.
illabitur antennis 24, 367. *Aetnæ* *jugis* 36, 330.
illecebris capitur 3, 164. *dolosis* 22, 137. *auri* 28, 605. *ferrum* *teneretur* 48, 57. *illecebras* *mari* *riti* 33, 36.
illicitus cruor 3, 78. *illicitum* duxisse nihil 5, 320.
illicit hiatus scopulis 20, 431. *illicidens* tellure dracones 101, 59.
illidi cautibus 33, 255. *illisa* unda 3, 272.
illuxit regia mensis 1, 265. *illuxere* faces 33, 272.
illudere campis 33, 219. *illusa* *vocabula* *fatis* *dubiis* 26, 557.
illuminat currus 35, 227.
illustrat *Crassum* 18, 503. *Celestinas* 20, 258. *te* *avus* 29, 40. *gloria* 50, 39. *illustrant* *flamma* *caelestes* *tua* *omina* 8, 196. *illustrare* *spectacula* 24, 240.
Illyricum *peteres* 21, 172. *Illyrici* *jura* 26, 535. *Illyrico* *præsidet* 20, 216.

Illy-

INDEX

- Illyricum* quid comprehenderit? 5, 201.
- Illyrici* litoris 7, 119. *Illyrico* orbi 17, 202. *Illyricis* *damnis* 5, 201. 15, 453. *stragibus* 20, 111. *tributis* 22, 207. *equitatibus* 29, 62. *Illyricos* *finus* 1, 60. *fines* 5, 161. *Illyricas* *per* *urbes* 28, 92.
- imago* *inolevit* *vitiis* 5, 505. *pal-lida* 18, 122. *vivida* *Martis* 26, 468. *me* *lulit* 27, 21. *peregri-na* *iuris* 28, 7. *vernans* *tori* *re-galis* 29, 93. *lucis* *extrema* 36, 444. *pelagi* 49, 27. *imagine* *certa* *dignantur* *somnos* 22, 217. *sub* *pugna* *læte* 28, 638. *vi-treæ* *formæ* 36, 268.
- imbellem* *Oroonem* 5, 35. *Rhe-num* 21, 20. *imbelles* *epulas* 7, 80. *ad* *signa* *ministros* 8, 338.
- imber* *decolor*, *nasci* 20, 41. *flam-meus* *decidit* 28, 342. *imbrem* *hastilibus* *fusum* 21, 352. *imbre* *largior* 1, 43. *prærupto* 28, 462. *peresa* *pars* 44, 34. *circumfu-so* 47, 26. *imbri* *assiduo* *no-ctem* *sœdaverit* 28, 538. *imbres* *densos* *collegerat* *Norus* 8, 173. *optantur* 24, 56. *auratos* 24, 225. *largos* *rosarum* 31, 118. *colligit* 35, 309. *serenos* 47, 5. *imbribus* *frons* *manat* 1, 223. *largis* *ora* *madescunt* 36, 311. *totis* *bruma* *rigeret* 101, 66.
- imbriferam* *noctem* 74, 3.
- imbuat* *quicquid* *sol* 8, 389. *imbu-tam* *flammiis* *iram* 8, 242.
- imitatur* *zonas* *Olympi* 24, 135.
- imitari* *mores* *humanos* 28, 514.
- imitata* *viros* *terrigenas* 35, 167.
- immane* *tropæum* 10, 117. *imma-nibus* *stimulis* 15, 349. *imma-nius* *hydriis* 3, 89.
- immemor* *propriæ* *salutis* 28, 468. *nate* 36, 98. *uteras* 36, 427.
- immenso* *principio* *rerum* 8, 23.
- immergere* *truncis* *plantas* 7, 76.
- immersa* *cruore* 1, 111. *immer-sum* *fibris* *nefas* 18, 13.
- immeritas* *pinnas* 36, 139.
- imminet* *ultor* 3, 370.
- immitis* *tañu* & *haustu* 49, 31.
- immittere* *fluvios* *ripis* 3, 64. *ira-tum* *populis* *fratrem* 15, 141.
- immobilis* *hæret* *Terminus* 20, 292.
- immanetur* *arboris* *trunco* 18, 118.
- immortales* *Molossi* 24, 293. *im-mortalibus* *herbis* 10, 158.
- immota* *argumenta* 20, 77. *mo-ratur* 36, 194.
- iminus* *clade* 22, 201. *fit* *regio* *nulla* 33, 223. *rivus* 60, 1. *im-munes* *oculi* *nube* *soporis* 21, 310. *iminutio* *leti* *oppida* 35, 358.
- impacata* *quies* *pelagi* 3, 71.
- impar* *moribus* 3, 297. *pugne* 2, 365. *tristibus* 26, 117.
- impatiens* *sui* 3, 42. *remeare* *leo* 5, 253. *vomera* 15, 150.
- impavidus* *sui* *horror* 50, 14.
- impedit* *axem* *serpentibus* 35, 161. *vis* *improba* *ferri* 36, 110.
- impellis* *choras* 101, 17. *impel-lit* *totis* *viribus* 36, 379. *im-pulit* *cunctantem* *querelis* 28, 360. *timor* 28, 449. *ensem* 33, 208. *dies* *fluctus* 35, 1. *culpi-de* *montes* 35, 182. *impulerit* *me* *tumor* 39, 7. *impellere* *cau-sa* *poterunt* 20, 154. *impellens* *viribus* *hostem* 1, 73. *impelli-tur* *æstu* 5, 114. *impulsu* *plu-sibus* *colles* 1, 176.
- impendet*, *mihi* *letum* 15, 102. *im-pendentes* *non* *vitant* 20, 499.
- impendit* *amorem* *pignorum* 29, 112. *impendere* *jactus* 45, 31. *impensi* *Decii* 18, 451. *impensa* *maris* *fatis* *femina* 26, 439.
- impensas* *profundas* 24, 224.
- imperfecto* *rigore* 56, 3.
- imperiola* *fames* 3, 31. *quies* 17, 241. *imperioli* *Gelonis* 11, 3.
- imperium* *sanguine* *quæsitum*, *lan-guine* *servarum* 5, 50. *conce-xuit* 5, 52. *revelli* *juvat* 5, 206. *sero* *datum* 7, 87. *recepit* *cur-rus* 2, 69. *resuum* *commodat* 15, 283. *sequatur* *remos* 15, 463. *æstimat* 16, 18. *sumsit* *te* 17, 49. *perdidit* 19, 22. *lace-rum* 21, 282. *gubernes* 22, 72. *fundit* *in* *omnes* 24, 137. *le-gesque* *Jovi* *placerent* 28, 150. *a* *suis* *sedibus* *errat* 28, 408. *lufferet* *tyranni* 101, 85. *impe-*

INDEX

- rii lux illa fuit 8, 182. tanti
 per orbem consors 10, 277. in-
 stitor 18, 198. a fronte recedant
 18, 423. memor 20, 126. frenas
 reguntur 24, 10. cultos 24, 206.
 labantis molem 26, 572. 36, 56.
 sidus 28, 23. fata 28, 591.
 praesens genius 28, 612. in usus
 29, 59. vires 31, 87. imperio feta
 domus 12, 24. fraterno 20, 547.
 ducem propter 21, 71. affuisceret
 28, 76. vinci maiore 35, 236. ne-
 xas, vagas (mulas) 31, 2. im-
 peritis paruit 26, 396. unius se
 tradunt 29, 206.
 Imperia Manliana 8, 403.
 imperat bellaturo 24, 86. de me
 29, 102. imperet deis 3, 149.
 impervia ratibus Thule 7, 53. men-
 ti 22, 424. fame regio 31, 63.
 impetus junxit currum 1, 78. lucis
 prodigius arsit 5, 184. acrior
 arsit 15, 480. ducis 21, 200.
 excessit Zephyros 28, 476. inanis
 vanescit 33, 75. Austri 35, 200.
 ira 39, 1.
 impexam frontem 35, 359.
 impiger ire vias 3, 241.
 impiegit vagos 26, 173.
 impius Jupiter 36, 326. impia
 Tartara 35, 334.
 implacabilis oblitus 28, 19.
 implacidas curas 33, 110.
 implet patrias galeas 8, 520. im-
 plet galeam 36, 219. me Apol-
 lo 81, 4. impleat praelia 20, 82.
 impleret vices nostras 28, 433.
 implessent sinus venti 100, 6.
 implere iussa 101, 43. impleri
 viscera partu 95, 9.
 implicare galeas lacertos 48, 35. im-
 plicuere mora 50, 8. implici-
 tus limo 20, 442.
 implorat nomen tuum 8, 448.
 opem 34, 6. deas 35, 205. juven-
 cos 36, 169. Peana 37, 125. im-
 plorant patrem 20, 514.
 implumeum volatum 94, 3.
 imponit habenis 17, 13. imponere
 rebus 31, 75.
 importuna petebat 36, 288.
 improbus Triton 29, 126. impro-
 be sudas 10, 112. improba po-
 sco 1, 158. Megæra 3, 74. ge-
 stu species 10, 321.
 impune pererrans ægida (Minerva)
 8, 163. nunquam murmura ve-
 nere 24, 338. cadunt 31, 114.
 cometen nunquam spectatum 26,
 243. cometen non vident 33,
 233. fremant leones 35, 243.
 reparant vigorem 49, 99.
 in auro formantur 1, 98. in ga-
 lea potare (pro ex) 7, 49. in le-
 ges ludit 18, 230.
 inaccessum Veneri pectus 33, 224.
 inaccessos montes 26, 328.
 Inachides traxere phalanges 15,
 407.
 Inachus Perseus 3, 278. Inachiis
 templis 1, 196. ab Argis 34, 9.
 inani animo 26, 381. ratione 47,
 11. per inane 1, 207. magnum
 3, 17. immensum 17, 80. 35,
 281. tulere 40, 9. inane quic-
 quid nutrit 18, 356. rupis 49,
 30. inanes cibos 3, 205. ani-
 mos 37, 36. inania verbera 3,
 48. per cali 18, 385.
 Inarimen subit 27, 18. rapuit 36,
 184.
 inaugurat annum 28, 12.
 inausum restaret 18, 235.
 incanduit stimulis invidiæ 3, 25.
 ore rubor 10, 8. æther 33,
 250.
 incassum meditare exitum 5, 302.
 obicit signa 26, 614.
 incedit princeps maior 15, 195.
 furiale leo 26, 386.
 incendia fida 17, 329. fumant 18,
 243. tanta miscentem 26, 145.
 perbacchata domos 26, 242.
 nutrit 33, 163. fluunt vultu 35,
 316. praestatura novas vires 44,
 47. inferna ruunt 49, 71. in-
 va monstret 50, 9.
 incendit amictus glaucos 28, 167.
 incendor amoris telis 90, 1.
 incensa omnia videt 5, 71. in-
 censas arenas 5, 241.
 incepta secundant 22, 364. ab in-
 ceptis reppulit 18, 512.
 incertus casus 3, 9. incerta pocu-
 la 15, 178. vibrat securim 36,
 358. incertos æstus 8, 226. in-
 certius undis 3, 91.
 incessant nomina fastos 17, 267.
 incessare vias 20, 77. venenis
 lunare jubar 26, 238. calum
 35, 217.
 incessus

INDEX

- incestus* amor prædæ 3, 221. *incesto* seni 8, 315. *incestis* Titani-
 bus 33, 66. incestos somnos 15,
 446.
inchoat ore 1, 235. vias 36, 406.
incidunt sæcula 26, 266.
incipere torquere laborem 1, 268.
incitat undas 28, 458. incitet ar-
 dor 22, 266.
inclamante Christo 99, 11.
inclementia maris 26, 210. celi
 28, 445. diæ formæ 33, 82.
inclinat jubar leo 5, 255. *para-*
ram 21, 62. canitiem 22, 443.
 populo regale culmen 28, 64.
 facies 36, 442. *inclinant* silvas
 33, 206.
includit pascua gyro 5, 126. in-
 clusa ira 3, 44. hiatus 36, 102.
inclusum utero 95, 7.
incoctum metallum 33, 241.
incola ferebat 28, 287. messes mi-
 rabitur 33, 198. terræne maris-
 ne? 36, 431. Rubiconis 43, 2.
incomitatus ferar 5, 167. adit ri-
 pas 8, 444.
incomitæ pulchræque tamen 24,
 245. *incomitos* ramos 36, 77.
inconcussa sacraria 8, 256.
inconfusus recursus 28, 623.
inconsultus ne quid agas 22, 108.
inconsulti recessus, 22, 29.
increpat Nymphas 36, 5. his vo-
 cibus omnes 36, 292.
inculta sæcula 22, 198.
incumbit studiis 17, 65. *incum-*
bunt patribus Naides 36, 16.
 dracones 101, 30. *incumbat*
 Auster 29, 203. *incumberet* Au-
 stro 24, 71. aura 100, 5. *incu-*
buit flamma salicis 39, 38. *in-*
cumbere Bithynis 20, 467. *in-*
cumbens ferro 29, 153.
incurfu unius tremuit 21, 216.
incude Sicula 7, 192. *incudes*
 streperent 22, 176. *incudibus*
 gemunt 20, 71.
incusare querelis falsis 28, 429.
incustodita domus 36, 146. *incu-*
stoditam ripam 26, 429.
indagine immensa 5, 376.
indecores torpebimus 3, 58. ex-
 pensæ 22, 145.
indefessa coines 28, 600.
India metas intulit 15, 456. te
 dicit 12, 225. *pingitur* 12, 357.
levat equos sole 29, 52. *spa-*
tiosior redditur 39, 19.
indicio fuit 24, 96. Delonis 22,
 472. nate repertæ 36, 52. *in-*
dicia dispersa visum 36, 442.
indicit bellum 3, 69. mores k-
 veros 29, 128. *indicit* numerus
 defectum 17, 130. *indixit* hiems
 hostem 15, 16.
indictum taciturnique reliqui
 49, 9.
indigenas habitus 22, 2. *minor*
 33, 161. *fluviis* 1, 254.
indigesta comas 31, 22.
indigetes merent 15, 131.
indignari verentur 3, 252. *indi-*
gnantes vestigia arenas 36, 225.
indignata regi 1, 27.
indignum partu timorem 101,
 52.
indiscreta feris vita 36, 45.
indocilis flecti 33, 69. rerum 22,
 9. *indociles* comas 35, 31.
indoluit genitrix 20, 287.
indolis magnæ vestigia 2, 374. *in-*
dole cruda 7, 43.
indomitus Mavors 4, 17. *indomi-*
tum nihil pio 2, 100. *solibus*
 rigorem 58, 1. *indomitam* ar-
 tem 46, 1. *indomitas* lenibat
 12, 84.
indulgentia veris 10, 55.
indulget spatio 10, 249. *indulge-*
re aspectum 36, 302. *indulget*
 desidiis 1, 152. dies theatris
 20, 87. *indulgentem* dapibus
 22, 144.
induit sese annus auspiciis regali-
 bus 8, 1. annos moribus 24,
 121. parvum triumphis 28, 62.
 hospes honos annum 22, 651.
 rosas splendore 35, 92. *pampi-*
nus ulmos 35, 111. *indue* men-
 te patrem 7, 157. *induat* te
 mellibus 1, 274. *indueret* do-
 ribus 21, 87. *induitur* habitum
 Dianæ 36, 217. *induta* sunt
 carbaceos 20, 123. *indutos* cha-
 lybem equites 22, 569.
Indum bibissent 20, 102.
Indus niger 1, 170. 21, 158. ebur
 dabit 7, 211. fœdera peteret
 22, 415. scrutatur 42, 15. *in-*
dorum stagna 5, 242. *spolius*
 10, 217. *Indos* proterat culpæ
 3, 374. per extremos 2, 257.
 aditru-

INDEX

- adstringunt Menala 8, 609.
 trepidos 15, 20. trans Indos
 44, 2. ab Indis se prodat Ze-
 phyrus 26, 58. Indis ab colo-
 ratus 20, 331. tela vibrantibus
 21, 262. domitis 24, 62. ni-
 gris 52, 17.
 Indus lapis 8, 585. odor 44, 98.
 Indis amnibus 24, 349.
 industria ornatur 17, 263. sollers
 31, 92. vite 45, 44. audax
 68, 11.
 inemtus favor 28, 607. inemta
 felus 49, 70. inemtus dapes
 3, 206.
 ini primus 8, 344.
 inermis dextra 1, 28. plus egit
 21, 17. necavit serpentes 101,
 64. inermi limite 22, 186.
 iners fuga 3, 268. turba 22, 79.
 inertes somnos 7, 41.
 inertia pignus erat 18, 420. pro-
 bitatis nomen subit 20, 207.
 nutrit 20, 580. furgat divitiis
 22, 130.
 inexhaustus motus 1, 2.
 inexpertum opus 18, 165.
 infamat montes 15, 519.
 infans ambitus signis angustior 8,
 251. tibi creditus 10, 41. de-
 gener 15, 193. ore ferens pa-
 trem 22, 347. infantem com-
 misit alendum 28, 583. infan-
 tes uphelos 35, 47. infantum
 novi vultus 20, 42.
 infantia lingue 29, 103.
 infausto lumine 33, 40.
 infecunda viscera 33, 125.
 inferiis gens tota datur 21, 104.
 inferias dedit tumulis 8, 96.
 inferior Junone 36, 418.
 inferni raptoris 33, 1. inferno or-
 bi 35, 361. inferne sorores 3,
 27.
 inferre se acenibus 17, 124. infer-
 ret signa 23, 10. inrulit iram
 paci 8, 114. signa Oceano 29,
 41. damna 50, 45. intulerit
 Pœnus 24, 103. inrulerat sene-
 ctutem 28, 534. inferre minas
 3, 306.
 infestare pecus 36, 167.
 infecit radios 3, 130. infecerat
 ira oculos 26, 585. pudor igni
 genas 31, 41. nox ignes ocu-
 lorum 36, 87. infecta notis 1,
 215. ostro 1, 264. infecto ca-
 lo 3, 301.
 infida mens 18, 129.
 infit Jupiter 37, 52.
 inflammaret amorem 7, 51. in-
 flammata manus pretio 21, 293.
 inflexit foceros 40, 45. inflectere
 sensus humanos 8, 300. infle-
 ctere pœnis nostris 28, 276. in-
 flexo cornu 33, 228.
 inflare buxos 36, 130. inflatus
 anhelat 18, 259.
 infloruit arcibus pristina ætas 24,
 124.
 informat equos 28, 522. informa-
 tura labori tedit 36, 331.
 infractis cornibus 21, 221.
 infremuit vox 5, 385. partibus
 cedentibus 8, 112.
 infundit animo virus 20, 188.
 scœdera 48, 40.
 ingehinat crimen 3, 181. splende-
 re diem 7, 136. flores 36, 222.
 ingeminant noctes timorem 36,
 70. ingeminent miracula 26,
 21.
 ingemuit Rhamnusia 26, 637. quis
 non? 18, 146.
 ingeniosa egestas 36, 31.
 ingenium immane scelerum 5, 142.
 Veneris 19, 60. mobile 22, 40.
 atrox se non deiecit 28, 229.
 fluat 41, 9. quod vos vinxit?
 57, 3. ingenii docta facultas 8,
 516. factus 17, 63. ingenio
 robur 10, 315. quidlibet subigit
 18, 367. geminantur vera 20,
 471. variae canes 24, 298. mi-
 nuit favorem 25, 11. rapido
 prævenit 3, 110. loci 33, 140.
 pectinis 35, 41. utitur 46, 9.
 loquax timor 26, 227. ingentia
 patuit campus 17, 162. teneris
 20, 180. felicibus 22, 127. ho-
 minum florescere 22, 457. tuis
 28, 493.
 ingentia pereunt brevibus fatiis 5,
 49. facta 24, 38. ingentibus
 animis 26, 584.
 ingerit truculentos urfis 5, 483.
 nobis maritum 15, 193. jubar
 herbis 28, 469. Venus campos
 36, 221. ingerat obfesso probra
 28, 243. ingesta sopori facies
 36, 81. ingestio luctu 39, 32.
 ingestum respuit 31, 77. inglo-

INDEX

- inglorius confumis 3, 141. suppo-
 luit armos 15, 364. eat 26,
 78.
 ingluviem profundam 20, 333.
 ingrati non subiturus onus 42, 12.
ingratum iter 20, 191.
 ingredior turbam 101, 7. ingre-
 derere decorus 28, 372.
 ingressus fortunatos 28, 269.
 ingrueret bellica nubes 29, 197.
 inguinis reliquum 18, 289.
 inhonorus populus 15, 99.
 inhorruit nemus 1, 125.
 inhospita saxa Cynthi 8, 137. saxa
 Cygni 26, 218.
 injecit faucibus 36, 394.
 iniquus mons 5, 34. iniquos pre-
 mit 26, 512.
 injuria felix 8, 618. cresceret 18,
 119. fit ducibus 18, 475. atrox
 26, 390.
 injussæ manus pectora tundunt
 36, 129.
 injusta recidat 17, 98. largiri 22,
 104.
 innatat lænæ 10, 164.
 innata rabies 3, 48.
 innectit moras 3, 315. innectunt
 colla catenis 22, 374. innexuit
 pedibus hydrum 15, 469. *atbe-
 ra* limo 20, 493. hamis 22, 138.
 innectite colla lacertis 35, 369.
 innectere retia lustris 35, 241.
 fraudes 101, 36. innectens te
 membris nudis 29, 88. inne-
 xus arundine comas 28, 378.
 innexis ramis 36, 534.
 innocuus apex 8, 194. *innocua*
 navis 26, 12. aves 35, 349.
 innoxia bruma 36, 283.
 innumeras hominum catervas 1, 44.
 innupta Minerva 1, 84. mater
 95, 8.
 inoccidui Triones 37, 11. inocci-
 duos ignes 36, 401.
 inoffensum omen 28, 14. inoffen-
 sam vocem 17, 217. inoffensus
 visus 35, 116.
 inolevit vitis 5, 505. penitus to-
 tis medullis 28, 78.
 inopinus utrumque perculit 8, 102.
 inopino tramite 5, 29.
 inops semper quicumque cupit 3,
 200. pecudum 5, 40. exiguae
 telluris 5, 452. nullus adeo
 18, 227.

- inquit omnes 18, 484.
 infantia vulgi cadat 17, 248.
 Infanos montes 15, 513.
 infans quadrigæ 8, 63. infani
 fremitus 3, 75. *infantum* pro-
 clamant 18, 318.
 inscribitur aer 15, 478. *inscripta*
 facies 20, 344. inscripti nomen
 dentes 24, 348.
 inserit se omnibus actis 22, 32.
 inseret honores 18, 480. inserte
 te choreis 10, 337. inserta ga-
 leæ oscula 29, 216.
 insperere murmur arenis 33, 256.
insedit Græcia portus 20, 246. cer-
 vice 24, 351.
 insidiis flectetur 3, 119. frustra
 tentatis 15, 393. circumdedit
 28, 300. insidias bilingues 15,
 285. hauserat 18, 80. retegunt
 22, 214. Superum 36, 200. pel-
 licis 101, 47.
insidiator oberrat 22, 120.
 insidiosa murmura 22, 49.
 insignia nostra timeant 1, 162.
 Romana 18, 461. trabearum 22,
 218. famæ 26, 107. insignibus
 raptis 8, 83. propriis 10, 327.
*insignis nude habeant illa galearum
 & sententia ornamento lacrimis?*
 5, 356.
 insignat acu 33, 247.
 insiliit campo 3, 349.
 insinuanda labris animisque literæ
 41, 22.
 inspiens non noverat 10, 4.
 insillere fontem 101, 5. insitit sol
 medio axi 36, 234.
 insolite tigres 24, 369.
 infomnis Pharius 80, 2. infomnes
 curæ 3, 38.
 insomnia videt 19, 39.
 insouit verbere signa 28, 625.
 infons spiritus 98, 27.
 insopitis tractibus 26, 22. insopi-
 tos ignes 36, 401.
 inspectis altis 8, 146.
insubilem Symplegada 20, 30. in-
 stabiles Symplegades 3, 173.
 deos 5, 441.
 instat tropæi 24, 97. habet sive
 hasta 35, 25.
 instaurat rates 15, 417. instaurat
 set pugnam 26, 597. instaurare
 vias 1, 10. dapes nequæ 36,
 216.

insti-

INDEX

- instigat euntes dictis 26, 559.
 institor imperii 18, 198.
 instituit honorem 22, 325. sic il-
 lum parentis pietas 28, 554.
 instat causis fallacibus 3, 238. mihi,
 cum querelis 36, 33. quod in-
 stat, serum creditur 20, 53. in-
 stitit sol medio axi 36, 234.
 instrepat dentibus 17, 223.
 instruit patientia 22, 106. bello-
 que viæque 26, 551. arma 28,
 217. instruxit nova membra per
 labores 7, 42. instructa legione
 26, 596.
 insudant tonsus 24, 364.
 insueta dabis 1, 159.
 insula amica 1, 189. procumbens
 in Tibri 1, 226. tremebat 3,
 292. figurat se in speciem plan-
 tæ 15, 508. læta choris 19, 63.
 Tiberina 24, 173. latrat flucti-
 bus 31, 61. fundo vellitur 33,
 756. tremefacta nutat 36, 236.
 deserit æquor 37, 63. summotæ
 recessu ingenti 86, 2.
 insultat mihi iustitia 3, 56. insultet
 jugulo 38, 22. insultant gen-
 tes 20, 564. profugo 28, 199.
 insultaret Maurus 21, 383. in-
 sultate mihi 36, 328. insultare
 jacenti 8, 111.
 inesset nullus rector 3, 2.
 insuperabile rerum caput 15, 459.
 intactus vitio rigor 1, 41. inta-
 ctam crimine 20, 128.
 integer equitum catervis 28, 285.
 intemerata itagna 33, 112. inteme-
 ratorum fratrum 22, 87.
 intendit ad oscula turres 33, 211.
 intendunt spicula 31, 20. in-
 tendere populis letum 3, 88.
 thalamis carmen 8, 650. inten-
 to cornu 35, 206.
 intercisæ dies 1, 172.
 interceptum volatum 26, 265. in-
 terceptas artes 36, 156.
 intereunt mentes 8, 234.
 interficit ternas animas 37, 82.
 interfluit urbes 1, 227.
 interfusa Stryx 33, 23.
 interjacet tellus 5, 39. Oceanum
 21, 215.
 interior plaga 21, 250.
 interitum fratris 37, 104.
 interlabentibus annis 15, 346.
 interlucet seges 18, 116.
 interluit æquore montes 33, 143.
 intermicat Plaustro rara Arctos 1,
 26. aurum squamis 33, 183.
 internigrantibus spatiis 45, 14.
 interpret malus rerum merus 26,
 262. interprete casu 26, 556.
 interrumpisse labores 4, 15.
 interfert arma 26, 397.
 interstrepis urbes 36, 103. inter-
 strepat Nereus 5, 303.
 intervalla comæ deserta 18, 115.
 interviret femora 35, 100.
 intexit lilia violis 35, 129. *intex-
 tus* nebrida gemmis 8, 606.
 Phaëthon 28, 167. intextra Ta-
 gum Hispania 22, 229. intexti
 vitibus antri 31, 2.
 intonat Augustum Echo 28, 617.
 Hymenæos 35, 230. intonat vox
 14, 35. digito 17, 317. intonuit
 clipeo 20, 162.
 intorquens vitibus ederas 22, 263.
 intremuit Germania 7, 17. Simois
 21, 264.
 intrepidum ferri 7, 31.
 intrat sacras fores 5, 143. passu
 superbior 10, 98. major 17 al-
 tum 49, 30. *intrantem* pontum
 15, 225.
 intuitu avaro 3, 165.
 intumescat auro Tagus 12, 32. in-
 tumuit levantibus alte rebus 1,
 40. virtus 5, 183. *si* quid pie-
 tas 36, 296.
 invadit trepidum 101, 94. in-
 vadit muros 3, 137. pernix
 utramque 36, 376. invadunt
 opes 5, 30. invaderet Alpes 26,
 283. invaserit ædes 20, 512.
 invalere saltus 35, 124. invade
 fines 33, 218. invadere astra 3,
 62. partem 5, 160. cuspide
 Mauros 15, 351.
 invexerat oria 33, 275. invehitur
 templum 44, 91.
 inveniam dum pignus 36, 319. in-
 veniens animo 21, 301. inven-
 tum hinc reor 45, 46. *inventis*
 cibus utere 8, 342.
 inventor ferus scelerum 7, 102.
 invertunt desuper calathos 31,
 117.
Invicti nomen probantes 15, 423.
 invicti roboris 101, 12. invicta do-
 nis vel armis pectora 26, 131.
 invictis fati 101, 36.
 Fff invideo

INDEX

- invideo haud equidem 36, 27. invidet actis 18, 397. equor voris 40, 56. invideat Hybla 35, 81. invideant claris 8, 291. invidit arenam cæsis 15, 398. *bonores* 22, 232.
- invidiæ stimuli 3, 25. minacis cumulus 5, 249. quis dabitur color? 13, 11. nil licet 17, 165. procellas 18, 266. *fines* reliquit 24, 39. furentis mensura 24, 44. rabies 29, 231. cognatæ vulnera 36, 201. tantumne libebit? 39, 5. invidiam rulit 91, 4.
- invida fortuna 5, 149. aqua 35, 336.
- inviolabile concilium 24, 242.
- inviolata capita 36, 370.
- invisus plebi 24, 46. invisio in auro 3, 169.
- invitat donis 22, 362. invitant novum sidus 7, 172. ventrem pretio 20, 329. præmia mores 22, 125. ad præta pecus 28, 200.
- invito vultu 36, 128.
- invisus humano gressu mons 10, 50.
- inultus flebis 20, 209. inultam te non patiemur 15, 204. inultos prorurber 20, 513.
- ipumbrat genas flos juvenilis 1, 69. colla 35, 26.
- inundat sanguis venas 44, 66.
- invocat Coros 47, 4. invocet deos 50, 10.
- involvant vortice silvas 17, 238. involverat tenebris lumen hiems 8, 172. involvite Pelion Ossa 8, 108.
- Io Pæan 2, 11. mater 35, 267.
- Jocasta peperit 18, 290.
- Jocandi sævitia 18, 24.
- joco vano 18, 347. infano 19, 6. jocis permixtis 14, 31. feria miscet 22, 165. jocos ad solitos 20, 357. alternos passus 28, 60.
- Ionas attingit 20, 239.
- Ionis in alga 7, 197. nuda 17, 205.
- Ionio alto 47, 39. mari 74, 4.
- Ionium* regitur velis 8, 461. sub puppibus ibat 21, 174. laxare 26, 222. domat 32, 12. *Ionias* fluctus 28, 209. 35, 1. *Ionias* iras 33, 147.
- Ioviam* cohortem 15, 418.
- ipse* venit 26, 461. *ipsa* domus 52, 2.
- ira tumidus flagrante 29, 135. cinis terruit 34, 34. turbidus 37, 108. frenens 101, 35. non prodiga telorum 45, 29. prodigi lucri 26, 609. immani infecerat oculos 26, 585. nobilis 26, 376. gravis deum 26, 172. Romana se vindicat 24, 84. canduit 22, 82. *fulva* Leonis pent 1, 25. inclusa 3, 44. non invenit spatium 5, 415. paterna 6, 10. rabie succensa 8, 243. stupescita metum 8, 244. ducens 8, 259. expulsa 17, 221. movet 17, 224. media 18, 564. nostra dignabimur 18, 373. dabit pretium 19, 32. reminiscitur 20, 139. magna configitur 20, 358. iusta 20, 542. *minor* stetit consilio 21, 335. furens odium explet 26, 609. quicquid suggererit 78, 4. iræ imperus producit 38, 1. undantes spumas 3, 76. durius consulitur 8, 265. faciles flecti 10, 79. pelagiceque obnititur 21, 290. dictis procacibus 28, 246. iram totam dispergit 36, 266. meritis repetens 28, 111. paci intulit 8, 114. imbutam flammis 8, 241. avidam nocendi precipitemque sui 8, 242. satiavimus 15, 36. accensum 20, 349. deponas ocius quam moveas 22, 18. iras ultrices 7, 104. patrias in pigra contrulit 15, 393. tantus expiet 18, 19. non esse tentandas 26, 399. Scythicas unguibus exercere 31, 135. in timidis exarsit 33, 32. respuit Iomias 33, 147. viles despicit 39, 213. tantas movimus 35, 254. meas feriat 37, 16. Tonantis 39, 39. asperat 48, 46.
- iram Booten 36, 225. iram ægida 36, 60.
- Iris* prænuntia 37, 42. uda 60, 5.
- Iris*, persona 35, 100. *pluvias* denunciat 47, 4.
- irradias artes 17, 85.
- irremeabile iter 20, 406.
- irrepere cadaver 18, 147.
- irrevocandus error 26, 123.
- irridens

INDEX

irridens scopulos 28, 271.
 irrigat nectaris imbres 10, 102. ir-
 rigit Aegyptum 26, 57.
 irriguus sopor 27, 9. irriguæ ve-
 nne 1, 252.
 irrita Tempe 26, 181. preces fudi
 36, 228.
 irroras flaribus annum 35, 75. ir-
 rorat equos 36, 403. Enipeus
 37, 71. Nilus 47, 18.
 irrupit fores 15, 139. urbes 20,
 276. irrupere Getæ 26, 279.
 irrumpere locos campi 22, 378.
 irruat barbarus Alpes 77, 5. in
 cives potentia 39, 55. irrueret
 Rhodopen 8, 50.
 Isauros indomitos 18, 217.
 iste nec placidus 18, 190.
 Ister egit fluctus 8, 636. te vene-
 ratur 10, 277. vos tulisset 15,
 312. quas gentes alit 26, 569.
 Ilti fontes 21, 215. pacator 24,
 13. patrii numen 26, 81. cornua
 26, 603. triumphari 28, 648.
 litro triumpharo 7, 25. ab litro
 rediens 22, 367. Iltrum tenta-
 bimus 1, 135. undantem 3, 184.
 monet 3, 308. stantem fulcavi-
 nus rota 7, 150. exsanguem
 20, 165. exiit 20, 203. opa-
 cum 22, 199. transvecta 26, 170.
 vorat 26, 337. rapidum 26, 489.
 seivum debilitat 28, 220. tene-
 bant 28, 413. patrium 31, 127.
 gelidum tranaverit 77, 7.
 Isthmiaci litoris 8, 464. Isthmiaca
 pinu 3, 252.
 Isthmos duo connectens 26, 190.
 Italia detrusus 26, 79. ab Italia
 5, 307. Italæ frena 1, 59. par-
 tibus 5, 103. oppida gaudent
 7, 121. gementis 15, 88. auri-
 bus 22, 304. per omne latus
 26, 156. gravis 26, 403. peti-
 tæ piget 26, 478. ad Urbem
 26, 547. temerata 26, 561. po-
 pulos 28, 289. nomen 28, 319.
 per omnes montes 31, 24. pars
 33, 141. commune decus 43, 1.
 Italiam regit 5, 154. subjectam
 furiis prædonis 8, 360. fovet
 cuspide 10, 120. micantem ur-
 bibus 17, 201. belliferam 18,
 430. ad potentem 20, 527. cir-
 cumsterit tempestas 26, 111. fu-
 giens 28, 143. ferit 36, 445.

Itala tellus 26, 646. Itali grami-
 nis 26, 147. Italæ oræ 28, 182.
 gentes 80, 3. Italo fluctus 5, 221.
 litore 26, 125. Italiam arenam
 26, 589. Italis montibus 1, 254.
 ab oris 23, 1. Italos petenti 15,
 509. Italas in oras 15, 224.
 spes 28, 24.
 iter Phœbi permenfus 7, 166. Stri-
 lichonis 58, 869. dignum curuli
 traxit 17, 18. patuit 20, 40. pa-
 rabant 20, 97. ingratum 20,
 191. irremesabile arripit 20, 406.
 fulmineum perstrinxit 21, 200.
 aperitur 22, 127. incertum
 Martis 22, 437. certum Tonan-
 tis ib. famosum vulgavit 26,
 285. huc usque datur 26, 548.
 anni venientis futurum 1, 158.
 longum permenfus 3, 176. au-
 dit 5, 137. molitur 7, 68. te-
 nebris nox cæca repressit 26,
 354. turpe retexit 28, 133. me-
 dium cæli 28, 412. differret 28,
 459. pandit 28, 478. scruratur
 33, 173. vestit comitata seges
 33, 188. sub terris quærebat 35,
 157. regis adorant 44, 80. mo-
 bile torquet 9, 60. carpe 84,
 2. certum reditus tendere
 100, 8.
 iterare sororis nomen 36, 211.
 iterum sese induit 8, 1.
 Ithaco juncto 28, 471.
 Juba arx 8, 39. progenies 15, 332.
 juba lufit 73, 3. jubam Massylam
 34, 28. jubæ nirentes galeam
 arrexere 37, 79. cruentæ 1, 93.
 sanguinæ 2, 4. discussæ spar-
 guntur 8, 548. minaces 15, 364.
 jubarum nodos excurit 35, 212.
 juba debellatas 3, 379. deco-
 ras 10, 291. aspergitur auro
 17, 286. subligat 22, 471. blan-
 das summisere 33, 210. jubis
 fidereis (rutilis) 3, 352. terga
 crescere sensit 7, 79. insigne 24,
 318. vento citatis 24, 336. cri-
 nita 36, 218. excussis 70, 10.
 jubar languet 1, 25. lunare 3,
 147. 26, 238. regale 5, 144.
 æstivum 7, 45. Idalium 14, 1.
 ingerit herbis 22, 469. cæleste
 33, 45. arcanum radiant 44,
 17. abstrusum mundo claudat
 101, 126.
 Fff 2 jubes

INDEX

- jubes optata 1, 164. *jubet* Hispanis 5, 155. signis 24, 85. lava 51, 13. *jubebat* infanda 26, 377. *jussere* tubæ 26, 582. manus 49, 60. *jubens* clam tunideque 20, 554. *jussus* furor 101, 30. *jussi* properant 21, 205. *jussum* ictum 8, 529.
- jucunda* Martis 28, 624.
- Judea* venit in mercem 18, 220.
- Judaicis* velis 18, 357.
- judex* cum pondere vergit 18, 208. dura sui mens 22, 221. timor 29, 211. *judicis* nigri 5, 459. error 8, 510. hæc 20, 72. nocte 74, 14. se *judice* 3, 239. *pel-lito* 5, 85. sub diva 10, 63. eventum 15, 250. se frueretur 17, 55. sub *humili* 21, 362. populo 24, 100. ferro 26, 592. sub Senatu 28, 591. Augusto 29, 178. te 35, 303. *judicibus* notis regimur 8, 491. somnia lites 27, 5.
- judicium* poli 6, 2. virtutis erat 21, 74. cæleste 22, 209. de se haberi 24, 119. grave subis 25, 10. *judicii* te nunquam pigebit 10, 306. *judicio* speculi 10, 107. pulcræ seriem, non sanguine 28, 419. nihil addi potest 31, 94. *judiciis* *desudatis* 17, 12.
- judicat* eunuchus 18, 231. congrua mundo 21, 90. id inter aulæ speciem 28, 559.
- jugalis* nox 10, 45. *jugalem* *grypha* 28, 30. *coronam* 29, 184. noctem 40, 29. *jugales* (*solis*) 1, 4. rapidos 3, 343. ludunt 8, 17. cervi 24, 286. captos 28, 474. fessos proluis 29, 52. auriga vincit 31, 115. torvos remoue ligat 33, 277. emeritos 35, 319. cardos non ire 36, 138. ducuntur ab axe 87, 5.
- jugera* per Pæstana 10, 247. inferna 18, 454. novem campi 35, 339.
- jugulare* minatur 3, 298.
- jugulum* secuisse 19, 45. *Pallantis* 21, 97. in Scythiæ descendimus ense 26, 602. offert 28, 257. jugulo domini respersus 8, 76. quo placabimus aras? 18, 20. insultet 39, 22. *jugulis* alternis lustris 3, 83. civilibus 10, 329.
- jugum* exitiale 5, 89. *servitii* 8, 260. triste cervicibus hæret 15, 155. sustinere 19, 48. inter utrumque 28, 519. *jugi* patiens orbis 20, 94. *jugo* laxatus herili 8, 614. lævo 28, 304. colla præberet 28, 582. materæ colla dedere 50, 40. pareant colla 51, 6. sub *juga* venturi reges 3, 375. egi 22, 290. Romana redegit 24, 8. *Cytherea* adegit 29, 120. *juga* nudari cæpta pruinis 5, 102. Oetes 7, 314. prona 18, 353. *ferrea* 1, 81. ambusta 26, 24. floribus halant 31, 103. *Actæa* subeant 36, 54. *jugis* æquavere 1, 111. Alpibus permistis 8, 107. *eburnis* 8, 608. frondosis 26, 192. præruptis 26, 341. immanibus 28, 49. attrita colla 33, 13. laxatis 49, 88.
- Jugurthæ* vincla 21, 371. 26, 128. *Jugurtham* immanem 15, 92.
- Jugurthinam* pœnam 28, 381.
- Juleos* Manes 28, 116.
- jungit* connubia 22, 355. se pro-
pius setæ 46, 15. *jungunt* sege-
minæ 24, 253. *jungebam* leo-
nes 36, 424. *jungeret* me pur-
pura 40, 52. *junxit* lapides
olstro 8, 599. *jungere* currum
1, 77. *Thyesten* natæ 3, 84. m-
viro 20, 202. leto soporem 20,
437. *gressum* comites 35, 10.
junget sese primis amoribus 11,
41. *junge* toros 10, 122. *jus-
gere* differt quam pepigit 10,
21. *sensus* cum Stilichone 1,
161. *junxisse* cubile 31, 32. *jun-
gantur* in unum 5, 516. *juncti*
paludibus ora 21, 199. *junctæ*
Veneri 36, 281. *juncto* senatu
1, 231. *junctis* fruitur 28, 601.
junctos opibus 15, 313.
- Juno* thure vocata 1, 196. stabat
15, 130. colitur 18, 325. unu-
te recipit 33, 106. æmula 33,
136. nostra parens 35, 367. 14-
tietur 36, 327. placabilis Or-
phei 40, 33. regia impedit 101,
22. *Junonis* aves 20, 330. pro-
fundæ thalamos 33, 3. numina
40, 26. *Junone* inferior 36, 418.
- Junonius* volucer 35, 97. *Junonia*
avis 28, 575.
- Jupiter

INDEX

- Jupiter arcet 3, 50. *primævus* 8, 197. quid magne moraris? 15, 140. cœpisset folio alto 15, 201. regni nescius 16, 12. possideat cælum 24, 41. altus 26, 101. viderat hæc 33, 212. impius 36, 327. risit 68, 1. Jovis monitus mandataque 15, 217. *æquorei* 17, 281. *Zonam* 22, 7. *Tmarii* 26, 18. summi ante pedes 27, 14. delubra 28, 504. in exitium 37, 30. *Dictæa* arva 101, 121. *Jovi* nostro nupta 10, 176. *Tarpejo* 28, 375. 54, 4. superbo 33, 93. summo 36, 174. Jovem placidum 7, 167. rubuisse 18, 5. turbante *Typhæo* 26, 63. susceperit æther 27, 19. purificum 28, 328. polce 33, 67. parcum 36, 36. patrem probabit 101, 42. genuisse 101, 51. venturum 75, 3. peritura Jovem 36, 359. Jove sub gelido 1, 36. incerto 26, 379. solo nata foror 29, 23. sub *Scythico* 74, 2.
- jurgio difficili 14, 11. jurgia alterna 15, 295. *circi* 20, 357. plebis passurum 21, 361. nunquam nocitura 22, 25. *dilecta* passus 28, 61.
- juraverat numen 26, 81. juratur *Honorius* 8, 447. jurata majestas 3, 228.
- jus *Latium* 15, 454. in te sumet 26, 55. non habuere nocendi 44, 110. juris sui habere *Aponon* 49, 90. tantum tibi in me erit 33, 94. summi fastigia 28, 41. simulati imago 28, 7. primi cunabula 24, 137. sumenda fastigia 22, 213. *summi* fastigia 1, 58. vestri erit 7, 209. *senium* 8, 505. & æqui modum 10, 313. habenas 17, 199. calcati 20, 125. movendi 20, 348. sollertia 21, 32. servator honesti 21, 163. jure de secundo certare 1, 21. sub fero 5, 458. *contempto* 10, 337. privato teneretur 15, 157. *perempto* 21, 382. immoto 22, 237. *cingas* forum 24, 200. stabili moderatus senatum 31, 68. mutato 47, 29. sub jure tenentur 33, 51. *jura* regentem 5, 82. *Cæsaris* 8, 310. publica mellis 8, 383. proxima nobis tenent 10, 34. *Britannis* dividit 15, 19. communia in se transtulit 15, 49. prodita 15, 402. moderantem 17, 24. te reposcunt 17, 139. mutavit 18, 33. signabat 18, 380. dabunt 18, 497. regunt 20, 344. publica sumere 20, 555. victis dedimus 20, 577. dat gentibus 22, 64. mansura scribit 22, 434. *thalami* perosæ 24, 262. nova foli 26, 10. *Illyrici* mihi tradita 26, 535. perosus 28, 151. deorum 36, 272. poli 68, 5. in jura redegerat 28, 336.
- jussa subi prius 8, 297. non distulit 20, 235. redde *Jovi* 33, 92. irrita implere parant 101, 43. justis parere 26, 277.
- jussu legitimo 26, 539. parentis 33, 227.
- justitia mihi insultat (*Astræa*) 3, 56. vidit 17, 117. nimbo velata *ib.* suadet 22, 103. crimen pendat 24, 110. justitiæ negatur 17, 190. numen 20, 208. fama 21, 208. potestates 26, 40. documenta supernæ 50, 28. justitiam mœstam 3, 355. *confirmavere* triumpho 8, 98. narrem? 21, 16.
- justi tenorem 17, 212. justo favore 39, 24. liberior 74, 8. justos in pace legis 8, 488.
- juvencam unam servasse 21, 313. leo possedit 35, 209. juvencas inter *Sidonias* 10, 113.
- juvencus optatum revexit onus 54, 5. juvenci celsi 7, 82. *Siculi* mugitus 15, 187. femineces 15, 359. *Pyrenæi* 18, 406. *semiferi* 28, 634. bellantis cer vice 39, 30. juvenco fulmineo 3, 289. defensione 18, 386. cessante 33, 197. *juvencum* viridem 10, 164. suum docuit mugire 18, 166. *juvencis* cæsis 5, 129. sollicitis 24, 330. depastis 101, 77. facilem silvam 101, 101. juvencos quatiens 20, 387. stravere 21, 60. non responsuros 36, 169. irrorat 36, 403. nidos premit 44, 60.
- juvenescere corpus regni 22, 202. coëgit montes muro cinctos 28, 536.
- juvemilis flos (*lanugo*) 1, 69.

INDEX

juvenis relinquam 15, 375. juveni
alumno 10, 44. parere 29, 201.
juvenem laniatum 26, 440. ju-
venes protervi 20, 326. exsul-
tant 28, 547. juvenum duorum
sanguine 8, 96. flammis 18,
90. in membris 50, 13. lumi-
na 50, 28.

juventa meliore 15, 208. luxu-
riante 22, 75. florente 28, 580.
juventæ florem 3, 140. primæ
cessere senes 17, 18. primæ flo-
re 22, 351. frena dedit 24, 120.
robur 26, 73. calidæ flamma
26, 498. juventam arte retar-
datam 18, 345. primam profe-

quar 21, 14. reparavit 22,
414.

Juventas petulans 10, 84.
juventus ignea 1, 155. emersum
effossi per operta foli 8, 331. pel-
lita 8, 466. stat circumfusa 15,
425. rudis 21, 315. vindex 26,
150. vera 26, 467. cætera stat
36, 15.

juvat indulgere 1, 152. labor 24,
28. quid laruisse? 36, 290.
ire 101, 100. juvabat rabiem
101, 78. odium 100, 8. juvit
pereuntem 22, 251. ni juvisset
flumina sanguis 7, 101.

Ixion solvitur 35, 337. Ixiona sus-
pensum 35, 335.

L

Labeſta religio 3, 15.
labes *superam* 5, 498. labem
terſiſſe 22, 308.

labat ætate 3, 246. labantis im-
perii 26, 571.

labitur in ſomnos 5, 327. in via
plumbi 49, 56. labi percuſſum
vulnere 5, 65. pro labente ho-
nore 22, 283. lapſa ex æthere
1, 194. *lapſura* ſolo 24, 340.

labor conſpicuus gratusque fere-
tur 8, 352. Romanus 18, 221.
longi ævi 18, 288. femineus 18,
336. juvat 24, 28. iſte non ſpi-
cula poſcit 24, 269. regna vexat
26, 67. aſſiduus luna 26, 233.
pervigil 26, 360. Pierius 29,
146. (*Stilichonis*) *geſſit* honores
29, 194. divinus perit 36, 157.
illi telæ 36, 204. efficietne? 36,
434. ſcribendi 41, 3. humanus
45, 35. cautior 50, 18. meus
luditur 68, 4. laboris pretium
non vile 10, 142. labori duro
ceſſura nunquam mens 3, 326.
te redde 17, 140. nulli ceſſiſſe
22, 106. humano 28, 353. no-
ſtrivago 36, 331. laborem qua-
drifidum torquere 1, 268. nul-
lum ſentire 24, 207. imperfe-
ctum deſerit 33, 269. labores
longos 4, 15. mille ducum 5,
51. tantos explere 10, 255. ja-
ctantem 18, 103. vanos 20, 191.
decertatos 21, 21. cedant 21, 193.

ſolatur 22, 342. offentare ſuos
24, 14. terræ pelagique 29, 26.
aulæ emenſus 31, 66. caræ
uteri 33, 194. laborum admo-
net veterum 28, 256. magno-
rum merces 28, 578. non æqua
gloria 101, 62.

laborat delere nomen gentis 3, 23;
ſuperare 22, 44. ſtudium 25, 13.
clipeum geſtare 36, 219. clauſus
Mulciber 36, 397. natura 41,
62. luna defectu 48, 2. labor-
ret numeroſa falce Ceres 40, 41.
laborant cui ſtamina noſtra 33,
56. laborent caſtra pro Latino
1, 137. laborantes aquas 1,
318.

labra non æquant roſæ 10, 265.
ligent animas 31, 132. labris
animam conciliantibus 14, 23.
relegens avenas 31, 36. Tanti-
leis 35, 336. *inſinuanda* litera
41, 22. ſitientibus relegens
61, 5.

lactis flumina 21, 85. lacte novo
tumuiſſe fontes 35, 352.

Lacæne tenues 24, 300. Lacenas
ſamulas 20, 201. pulcras ſaſti-
dire 26, 630.

Lacedæmon armipotens 8, 508.
Lacedæmonis arces 5, 189. La-
cedæmonia nudam 17, 156.

laceras verſiculos 79, 2. laceres
ne meos verſus 77, 214.

lacero

INDEX

- lacero vertice 15, 137. lacerum imperium 21, 282. laceris crinibus 17, 169. laceros crines 37, 39. laceras aures scabie 18, 136. comas 36, 177.
 lacerti Herculei 17, 301. molles 36, 95. lacerto rudi 8, 202. dextro portat 35, 49. *lacertis* excutit tela 5, 228. obnixis 8, 569. elabitur duris 10, 139. in vestrīs ruet 15, 460. Herculeis 26, 438. terrenis 28, 190. alternis 35, 369. centum 36, 188. folis corripit 101, 94. firmis 52, 19. numero crescente 21, 304. lacertos niveos exserta 1, 87. planctu verberat 35, 248. galeæ implicat 48, 34.
 laceffit clipeus Tirana 1, 94. ore diro 3, 356. astra 33, 162. laceffunt radios solis 24, 66. superos 37, 7. libros Orpheos 74, 11. laceffitius probis 22, 83. rescribere 42, 17. laceffitam Aufoniam 26, 289.
 Lachesis iungebat stamina dictis 15, 203. longæva 20, 288. rexit 22, 335. ferrea 26, 55. prima clamabat 33, 54. *stamina* rumpit 35, 354. nullo discrimine scivit 36, 411. *letali* stamine damnet 49, 93.
 Lacones gemini 8, 206. *Ledæi* 15, 222. *Laconas* Ledæos 29, 108. provexit in astra 50, 37.
 lacrimæ rudes 10, 80. delicta levant 20, 8. quantæ cadebant? 29, 214. *hæserunt* 36, 151. lacrimarum fonte presso 33, 86. lacrimis tantis solvet 5, 91. *solutis* 5, 259. *refusis* 15, 127. implet rugas 19, 26. largis 20, 44. maduere *leones* 20, 303. his illud adscribimus 36, 419. tot nullus finis? 39, 2. lacrimas volvit 5, 468. *simplices* 14, 4. ineptas detergit 18, 268. moverunt 18, 385. protendo 20, 592. detergit 35, 275. dant matri responsa 36, 294.
 lacrimabile nomen 22, 261. lacrimosa gaudia 26, 407. lacteus circulus 28, 175. lacunis propriis 60, 3. lacunas pingues repetunt 49, 65. lacus olei 3, 384. infernos 5, 456. mellis 21, 85. argenti 24, 236. panditur 35, 112. pereunt 101, 128. cæculus panditur 49, 28, 35, 113. ingenti fufus spatio *id.* lacum prætervolat 26, 321. Becanum 52, 18. lacu stagna hærent 49, 51.
 Ladon Parthasius 21, 185. genuit 24, 260.
 lædām carmina 74, 6. læderet occursu macies 18, 123. læsit dicto 36, 284. læsimus quemcunque deorum 39, 22. lædere mundum 3, 87. robore 36, 355. lædor Pothino 18, 481. læsa veneno tacito 36, 250.
 lætitia maiore cadit 18, 502. lætitie causa 22, 145. causas 31, 51. 10, 186.
 lætatur miles 10, 187. Pallanteus apex 28, 643. omnis 35, 69. pallida regio 35, 326. lætatus violasse 26, 508. lærandane lamenta? 28, 397.
 lætus laborum 8, 394. læta periculis merior 26, 211.
 læva sustinuisse 50, 16. iubet 51, 13.
 Lais Ephyreia 18, 90.
 lambit pedes 1, 190. flamma pruinæ 33, 168. *fontes* vestigia 36, 253. *Orontes* cupressus 36, 373. meretricis hiatus 75, 7. *lambant* vincla 17, 170. *lambabant* gramina fontes 35, 104. lamberet Arctos 26, 66. lambere cunnum 76, 8. lambente ora 3, 96.
 lamenta nautica 25, 272. quæquamne læranda putet? 28, 397. turbida 35, 355.
 lamina flexilis *animatur* 3, 358.
 lampade qua Ditem flexit Amor 33, 26. excepit fluctus 36, 391.
 lanæ pondere leviores 20, 598. *lanæ* niveam 18, 276. præbuerit 20, 383.
 languet iubar 1, 25. stella 44, 36. languebat gratia 24, 47. languentem metum 32, 10.
 languescunt prælia 5, 99.
 languidus vulnere 36, 62. languida passu 3, 136. stella crine recluso 8, 186.
 lanificæ artis 20, 382.
 lanigeræ silvæ 1, 180.
 lanigeri *suus* 10, 183.
 Fff 4

laniare

INDEX

- laniant corpora** 22, 313. **laniato**
 pectore 36, 405. **laniatum** ju-
 venem 26, 440.
lanugo ridens 1, 70. **per tua cum**
serpere cœperit ora 8, 643. **la-**
nuginis umbram 18, 343. **du-**
biam umbram 31, 42. **lanugine**
 nondum vernabant vultus 8,
 199.
lance pari rependens 48, 75. **lan-**
ces in geminas 18, 209.
Laodamia sequens Phylacidem 29,
 150.
lapidosos grandinis ictus 26, 240.
lapis Indus 8, 586. **jam steterat**
 pene 37, 98. **cognomine Magnæ**
 48, 9. **decolor, obscurus, vilis**
 26. **fit glacies** 56, 2. **est latex**
 60, 8. **lapides junxit ostro** 8,
 599. **suus ardor agit** 48, 56.
lapidum hiemes 18, 4. **fletus** 20,
 43. **vario igne** 22, 92.
lapius ancipites 21, 142. **melio-**
re volatu consequitur 31, 134. **lapsu**
 uno 1, 103. **graviore ruant** 3,
 23. **non prono** 3, 159. **alterno**
 20, 26. **tacito** 22, 430. **tacito**
 defluxit 31, 40. **sereno** 33, 13.
gemino 37, 8. **vago dispersus**
 47, 15.
laquearia tergunt 22, 277. **fulta**
 auro 26, 223.
laqueis innexa 24, 322. **clausum**
 26, 475. **emittit** 51, 16.
larem in proprium 24, 127. **ali-**
um esse 28, 40. **cum lare Vulcani**
 37, 86. **lare contemto** 43, 8.
lares privatos 10, 257. **deser-**
tos 26, 620. **Clarios** 33, 136.
laribus pellit 3, 191. **in Augu-**
stis 20, 63. **vix salutaris** 21, 118. **se-**
juncta potestas 28, 407. **patriis**
 28, 603. **Augustis** 29, 39. **in-**
fidis 33, 138.
largitur honores 28, 639. **Amy-**
clas 33, 135. **largire urbi adven-**
tum 22, 387. **largiri facilis** 17,
 243. **injusta** 22, 105.
largius acto ferro 26, 122.
largitor opum, honorum 8, 118.
nobilis unde 49, 67.
largi auri 8, 500. **large vulnere**
 satiatur 3, 353. **die** 10, 248. **lar-**
gior imbre 1, 43.
Larius vestit litus oliva 26, 320.
audit volucres 31, 106.
lasciviv apex 35, 146. **lascivæ**
 lembi 17, 339. **lascivo**
 meatu 35, 74. **flatu** 48, 33.
lascivas Nereidas 19, 68. **lasci-**
vis sagittis 33, 226.
lassat Rhodopeia culmina 39, 37.
lassant currus 21, 23. **araria** 22,
 145. **lassato arcu** 1, 187.
lassa vestigia venti 3, 73. **carina**
 3, 276. **forname** 33, 241. **lassam**
 (arbores) fulciret 36, 352. **lassi**
 pontibus 17, 237.
late cum frena teneret Italiæ 1,
 59.
latebræ solitæ 28, 263. **apparent**
 49, 41. **latebram obscuram** 26,
 306. **latebras per omnes intrat**
 8, 274. **monstri** 15, 362. **fe-**
mineas 18, 466. **prodiderit** 36,
 118. **resciet** 36, 207. **mortales**
 101, 25. **mortis adis** 98, 22.
latet me 1, 136. **Mars gravior sub**
pace 28, 307. **te fama** 10, 121.
latent cauta 24, 320. **fastos** 22,
 308. **lateat jactura** 18, 36. **la-**
teant sub palmitibus colles 40, 39.
latebant campi 21, 172. **lateret**
 merita natura 49, 33. **latuit sub**
 pectore 95, 12. **latuere te An-**
niadæ 1, 8. **me succi** 3, 149.
nec scopuli mari 37, 64. **latere**
 credit 20, 315. **plebe vias, ma-**
tribus tecta 24, 63. **laruisse**
 quid juvat? 36, 290. **latens vi-**
 le virtus 8, 222.
latex truditur 49, 14. **numen ha-**
hebit 55, 3. **proditor** 58, 4.
mirus 60, 7. **in laticem solvi-**
tur 36, 251. **latices revinctos**
 3, 168. **Castalios** 4, 7. 101, 4.
refugi 5, 509. **Arethusæ** 35, 60.
Latium floret 21, 18. **refulsit** 26,
 374. **tibi quærebat** 28, 89. **in**
Latium migrat 17, 94. **Latii ha-**
bitum 5, 84. **ioholes** 8, 578.
majestas 20, 130. **in prædium**
 26, 30. **umbram** 26, 198. **clade**
 26, 364. **Latio forti** 18, 432.
Africa servit 21, 18. **indignum**
 21, 295. **servisse** 24, 92. **adis**
 24, 212. **ornent annum** 24, 264.
relictus 26, 297. **rectorem fo-**
vens 28, 94. **discedere jussus**
 28, 131. **præsidium non deesset**
 28, 351. **contendere** 15, 335.
subtrahimus 20, 599. **pro La-**
tio 26, 583. **castra laborent** 1, 137.
 Latia

INDEX

- Latia ditione 3, 292. toga 8, 15.
 Latia rubæ 1, 198. secures 7, 6.
 vires 15, 44. aulæ 28, 22. to-
 gæ 42, 14. Latii cultus 22, 366.
 Latio sanguine 28, 396. *Latium*
 in ævum 8, 400. *jus* 15, 454.
 Latiis fastis 18, 151. ab arinis
 20, 237. pilis 21, 353. oris 26,
 141. triumphis 28, 507. Ca-
 mœnis 29, 15. rebus 29, 63.
 tropæis 35, 178. Latio in ritus
 8, 487. libros 10, 232. fastos
 17, 267. Latias secures 18, 465.
 portas 24, 34.
 Latoïdas efferat 101, 61.
 Latona candida 1, 184. Triviam
 monet 10, 236. colitur 18, 325.
 polcitur nurum 33, 137. refer 36,
 306. *gratissima* fudit 37, 125.
 Latona gementi 37, 123.
 Latonia *visa* 5, 420. Delos 8, 133.
 faveat 17, 292. quæ pariter il-
 vis dominaris & altris 24, 238.
 colligit dentes 24, 346. juve-
 nem reddidit 26, 441. virgo
 29, 122. *furta* 33, 106. com-
 pescuit arcum 35, 233.
latrat fluctibus insula 31, 61. *Tbetis*
 33, 148. pars 38, 448. *latran-*
tes circum juga ibant 24, 294.
latrantibus bellis 20, 486.
 latratum triplicem compescuit 33,
 85. latratu vigili 18, 135.
 latronum caterva 20, 307.
 larus dextrum nuda 1, 87. per
 utrumque 1, 161. aleum non
 mucrone trajecerat 7, 103. an-
 cillæ tetigisse 18, 86. australe
 20, 242. per omne Italiæ 26,
 156. quo jungitur Hesperie
 Rhætia 26, 340. gremium 28,
 289. in dextrum lævumque 33,
 156. præbuit 34, 26. Pelori
 36, 255. adstringi 71, 5. in
 longum producta insula 85, 3.
 in larus albis clipeis 28, 627.
 lateris susceptor opaci 35, 340.
lateri præficitur 17, 43. hære-
 bat 23, 11. laterum arcus 26,
 361.
 lavacris splendere 20, 410.
 laudator Homerus 29, 141.
 laudo pallidus omnia 74, 17. lau-
 dant inventa 3, 117. tempora
 28, 549. laudavit equos 23, 14.
 laudato sanguine 26, 593. lau-
 danda petisti 8, 370.
lavis Phrygios leones 15, 119. tau-
 ros 54, 3. lavant Nymphæ 22,
 346. lavit vulnera nati 28, 172.
 lavere comas 26, 184. laverit
 ora 55, 3. lavanti alumna 18,
 107.
 laurea communis velaret currus 7,
 130. accessit patri 8, 622. præ-
 venit rumorem belli 15, 13. Mau-
 rusia 15, 344. piratica 18, 503.
 fervilis *ib.* successit 21, 5. belli
 28, 384. laurearum plena do-
 mus 12, 23.
 laurigerum currum 24, 21. lauri-
 geros triumphos 7, 12. lauri-
 geras secures 8, 14.
 laurus minor affurgit 10, 245. ve-
 terum hæc revocavit adorea 21,
 384. *Martia* 23, 20. pares cer-
 tarent 24, 16. ditior spoliis *ib.*
 discrepat 28, 28. suas revirefce-
 re jubet 28, 38. *vocibus* acta ve-
 nit 34, 24. venturi præscia 35,
 109. lupo dilectior omni 36,
 75. Delphica te stringat 37, 34.
 lauro velati 10, 299. galeas ve-
 lati 22, 375. molli exutus 101,
 19. laurum piam servavit vi-
 ctis 24, 218. polluit *ib.* ambi-
 rent fulmina 28, 355. lauros
 Massylas annexuit 8, 25. fati-
 didas 24, 59. bellorum 28, 120.
 prætendis avitas 29, 44. gerens
 101, 7.
 laus digna 11, 4. nulla potest esse
 tibi 17, 216. ibi nulla ducum
 28, 342. laudis nil indiga vir-
 tus 17, 4. sedes 28, 386. sincere
 fructum 28, 404. tantæ cer-
 tamina 28, 491. mens conscia
 28, 593. laudi canendæ 24, 266.
 summæ dederit 50, 43. laudem
 vox nulla capit 24, 133. cum
 crimine pensat 28, 115. belli
 subit 29, 227. laude qua te di-
 gnum feram 3, 273. lucis fru-
 ctus non pretiosior fuit 21, 94.
 cum parva relinqui 21, 325. vi-
 rorum censei 29, 66. laudes
 transgressus avitas 8, 41. inter
 proprias 18, 312. vel maribus
 nimis 20, 80. armata 22, 1. cu-
 mulant 22, 190. obstitere
 24, 37. sufficiant 26, 14. *vident*
 Fff 5 in

INDEX

- in semina caufæ 29, 35. in tuas emicat turba 101, 99. laudum *semina* 7, 59. undis obruimur 21, 139. laudibus innumeris 21, 24. exordia pandit 29, 35. nihil addi potest 31, 93.
- laxat* dextram levibus studiis 35, 144. in otia curas 48, 23. laxet fontes 3, 197. fastus 10, 198. laxabant germina flores 20, 96. laxavit viam 5, 24. murmura in vocem 20, 254. postes 22, 444. dolor suspiria frenosque 36, 180. laxaverat Alpes 1, 74. laxare frena 3, 63. Ioniam 26, 222. laxatur machina cæli 7, 169. laxantur carceribus 35, 184. laxato Averno 18, 450. laxatis portis 22, 193. jugis 49, 88.
- laxas* genis 18, 258.
- Lazarus resurgit 99, 11.
- læna* percussa jaculo 3, 226. *lænae* cæruleæ 10, 163. uterum 17, 303. *lænas* fulvas animo transgressa 36, 98.
- Lechæi* claustra 26, 190.
- lectissimus orbi sanguis 31, 60.
- lectus jugalis 18, 67. lecti portitor 99, 18. lecto fulgente 22, 343.
- Leda* mallet 11, 6.
- Ledæa* progenies 8, 207. *Ledæi* *Lacones* 15, 222. *Ledæis* astris fulgentior 1, 240. *Ledæos* *Laconas* 29, 108.
- legati responsa verentur 8, 517. undique properant 22, 184.
- legio disjuncta* 5, 257. *discolor* 8, 7. ab Augusto dicta 15, 422. dignissima 18, 256. Romana 20, 576. præterita Britannis 26, 416. Saxona frenat 31, 90. legione instructa 26, 596. legionibus iret felix tessera 21, 330. vexat urbem 24, 219.
- legitimo jussu 26, 539. legitimam regni umbram 21, 273.
- legis talia facta 29, 159. *legit* mutua virtus 28, 418. *Hymenæum* 31, 31. legimus te scribentem 17, 253. legunt mala 31, 15. prima sub luce 36, 832. ore germina 40, 14. legas quæ mox imitere 8, 397. legant hortatur 35, 119. legere torum 1, 202. *Ceraunia* nymphis 29, 78. *legens* litora 32, 6. *legentis* consilium 21, 77. legentes præsapes 29, 9. legitur plaga *Illyrici* litoris 7, 119. fastis 22, 244. legimur foro 25, 14. leguntur toro ex orbe 29, 65. legendus libris fastisque 17, 334.
- lambi* lascivæ 17, 330. *lamboprofugum* 21, 358.
- Lemnias* hæc extruxit 10, 87. *lensor* 28, 572. *Lemnia* post vincula 36, 275. antra 72, 3.
- Lennum* calentem eruit 37, 85.
- lena* pictura 10, 25. ministras luccingit 18, 95.
- lenibat jocis 18, 84. lenire dolorem 5, 87.
- lenis* *Iacchus* 33, 16. lenior alumnus ridet 1, 191.
- leno* tumidus 20, 84. *lenonis* opus 18, 78. *lenoni* thalamum committere 18, 130.
- lenonia* dextera 19, 61.
- lentescere cornua cogunt 45, 57.
- lentandis* tonsis 17, 42.
- lentus erat fons 28, 510. *lente* silva 36, 368. *lenti* *Mæandri* 20, 291. *lentis* modis 101, 15.
- Leo* audax emicat 20, 377. ceruo fugacior 20, 440. credit tela 20, 453. satellites 20, 559. *Leonis* nomen meruisse 20, 379. flatus 20, 432.
- Leo* fremat igne 22, 460. *Leonis* ira fulva perit 1, 25. *Leoniativæ* 3, 365. 24, 208.
- Leones* animosi 15, 423.
- leo* impatiens remeare 5, 253. uberibus solitus pasci 7, 77. gaudens vulneribus sacris 11, 14. caudam retorquens 24, 358. immanior exit 26, 325. furiale incedit 26, 326. non cæli rediturus ad axes 34, 35. juvencam possedit 35, 210. fulvus 53, 1. *leonis* sævi, incurfu 15, 358. *leonem* *Cleonæum* 3, 285. crescere 18, 389. immanem 101, 75. *leones* *Phrygios* 15, 119. 24, 170. 36, 424. perfossi 17, 299. induere lacrimis 20, 503. ferro penetrare 21, 65. velamenta dabant 21, 259. eximios 24, 334. summisere jubar 33, 209. *leovum* fremant 35, 243. *leoes* 35, 49. torvi protrata relinquunt

INDEX

- quunt 39, 29. leonum more 22, 20. metuens 34, 5. Pœnorum rabies 36, 166.
- Leontodame flava 24, 249. lustra cingis 24, 304.
- leporem fovere Molossi 34, 25.
- Lernæam paludem 3, 290.
- letale gramen 3, 151. disforimen 24, 102. letalein manum 39, 48.
- Lethæa frena 15, 213. Lethæo flumine 5, 492. cum gurgite 35, 305. curru 37, 46.
- Lethes tranquille 33, 280. *numina* 35, 218.
- letifera cæde 1, 119. letifero visu 37, 97. letiferos rictus 3, 261.
- letum commune 3, 88. ducis focii 3, 327. mihi impendit 15, 102. tunc mihi pepigi 28, 305.
- leti de faucibus 8, 58. veniam 26, 90. dubii discrimine 29, 164.
- funerei 35, 358. leto celeri mittit 3, 234. junxere soporem 20, 437. urgenti 26, 41. purgare fidem 26, 592. dedisset 28, 223. proprio pubescere 44, 52. sternere 101, 86. nos subriperes 95, 17.
- Leucates nubifer 26, 186. *Lancæ* juga 21, 175.
- Leucothoë *Cadmeia* 10, 156.
- Levino prælia mandant 26, 395.
- levis nullo terrore moveri 8, 514. ingenio 15, 262. leve fertur in altum 33, 249. leviozem lanæ pondere 20, 398.
- levat exuvias 1, 121. solem 20, 240. arces 26, 51. æquore solem 29, 51. enses 36, 346. alte 36, 382. venenum 101, 35. levant armos equi 5, 362. colla 7, 139. membra cubili 20, 437. colla 28, 196. 33, 13. sermone timores 55, 323. levares te quoque 101, 84. levaret tædas 21, 88. levavit tædas conjugio 7, 155. cum *levasset* te miles solita voce 8, 174. levantibus alte rebus intumuit 1, 39. levantur cornua temporibus 1, 221. levatus summa rupe Enipeus 37, 70.
- lex celebrat morem 8, 614. mortis resoluta perit 99, 12. legem capillo reddit 31, 100. in legem verterat usum 22, 118. sine lege comæ 24, 247. cum lege tori 22, 76. lege simili servantia fata tenorem 1, 17. moveri 3, 7. certa vagandi 28, 623. sub dura 29, 163. recepti numeris 98, 21. leges oppressas elicit 3, 57. captivæ 5, 85. imponere 5, 230. iniquas 8, 261. tuas audiat 8, 392. priscam resumunt *canitiem* 8, 506. emendantur verustæ, accedunt novæ *ib.* severas 10, 201. despectas 15, 464. viduatas judice 17, 117. severæ 17, 154. colimus 17, 192. sub pedibus vidit 18, 173. miseras 18, 230. dabat 18, 379. tenebunt 18, 497. violatas 20, 158. vertere 20, 556. Romuleas remeasse 21, 331. *communes* sequi 22, 104. claustris solutæ exsangues 26, 38. mirata 28, 337. datæ populis 33, 30. firmatas pacis dissolvere 33, 63. colus nevit *ib.* poli 36, 273. deorum 68, 5. legum genitrix 1, 127. venditor 5, 500. potentes 8, 5. arbiter 10, 332. vindictam præstare 17, 224. præsidium 20, 68. parens 24, 136. sub nomine 26, 516. *matris* 28, 428. *culmine* fultæ domus 31, 59. legibus teneri 7, 203. tetricis 14, 32. revinxi urbes 15, 48. pelagi solutis 15, 141. servient 21, 167. cum fixis 22, 436. subderet 23, 8. pacat urbes 24, 284. exul 28, 278. certis 28, 496. æquis 49, 77.
- libamina uberis 35, 53.
- Liber intextus nebrida gemmis 8, 607. Liberum minorem 11, 9.
- libri *nascens* 17, 115. libro parvo 22, 146. libris antiquis refert pagina 1, 197. tradita nomina 18, 490. *libros* *volvere* Grajos 10, 232. *percurrans* 29, 147. Orpheos 74, 11.
- liber contemtu 18, 132. libera sæcula 24, 89. rura 101, 100. liberior poli aspectu 52, 10.
- libertas quærita placet 8, 401. ludit omnia sollennia 8, 613. concidit 15, 269. promissa perit 18, 69. falsa brevisque refulsit 20, 544.

INDEX

- 20, 544. reddita 22, 323. ex-
stat 24, 114. Romana subacta
24, 194. reddita orbi 28, 121.
libertatem daturus 18, 310. *perosus*
horror servilis 26, 371. ulta 29,
157. repescens 33, 173. coma-
rum frenare 35, 150. libertate
cum recenti 1, 140. reducta 7,
105. *prava* loquendi 22, 164.
pulcra vigerent 26, 105. fero-
ces 51, 15.
- libido* oritur 15, 167. decepta 18,
101. succisa 18, 191. ruit in ve-
titum 20, 52. regnandi flagra-
vit 20, 560. turpe suaderet 21,
166. prava 22, 139. avaritiæ
hæsit 26, 225.
- libat* carnifices epulas 15, 177. pa-
bula 44, 15. libabat oscula 29,
99. *libaverit* pœnam 5, 406.
libare deis pateras 1, 247. *li-
bantur* fœderetuo primæ noctes
31, 55. libata seges 26, 162. *li-
batis* lymphis 28, 520.
- Libræ* geminæ confinia 3, 365.
libra animi cunctantis 21, 75.
librat vitamque famemque 15, 73.
pondera 33, 176. *librant* suspen-
sa silentia mentem 26, 457. *li-
bravit* vires 15, 250. *libraverit*
rellurem 3, 11. *librauerat* sese
dubius orbis 8, 88. *libratur*
orbis 24, 10. in ictum fraxi-
nus 35, 226. *librantur* pennis
31, 16. librata machina 21, 144.
librato saltu 17, 323. *pulsu* 8, 329.
- Libyas* temperat 17, 201.
- Libye* restabat 15, 63. *Libyen*
coërcer 5, 154. *Libyæ* fines 3,
288. anhelantis 5, 41. incen-
sas arenas 5, 241. adustæ 7, 53.
æstus 8, 27. igsalentis 8, 436.
iunximus Europen 15, 4. per-
ustæ 15, 146. pars 17, 24. are-
nas 18, 32. rebellis 18, 408.
ales 20, 310. post prælia 21, 7.
regendæ 21, 272. defensor 24,
13. rectores 24, 100. alumnos
24, 280. flagrantibus oris 24,
333. hostes 28, 104. arva 28,
110. *Libyam* ardentem 7, 206.
dedere 15, 52. tenet 15, 113.
transfundit secum 15, 282. re-
ceptam 15, 334. defendite 15,
462. si mihi venti negabunt
15, 503. contra urbs fundata
- 15, 520. complere manipulis 21,
334. receipt 21, 378. receipt 21,
385. moitiam cogeret 23, 17.
ademtam 24, 82. receptam 25,
5. defensiam 28, 373. ferit 36,
445. in omnem 47, 15. post
Libyam (*receptam*) 28, 429.
- Libyci* annes 24, 24. sinus 34, 45.
Libycæ plagæ 40, 56. *Libyco*
mari 23, 10. *Libycom* equor
10, 132. bellum 21, 280. *Liby-
cis* paludibus 20, 255. tropæis
29, 43. *Libycos* tolerare vapo-
res 1, 191. salrus 15, 356. læ-
tus 24, 356. cruores 28, 620.
- licentior* turba 14, 31.
licet flere 5, 88. *liceat* cognosce-
re sortem 36, 298. certos ha-
buisset dolores *ib.* quid licet 8,
267. *liceret* quantum tibi 24,
96. *licuisset* si quid casibus 21,
366. *licebit* tantum invidie
39, 4.
- licentia* vitæ 1, 152. suadet luxur
8, 263. illecebris effrena favet
ib. nullo contricta modo 10,
78. confusa 18, 499. effrena
perfulsat 26, 369.
- lister* ambiat tentoria 7, 5. a rure
profectus 17, 9. miracula præ-
bet 18, 309. horret 20, 521.
Merus 22, 373. regius 28, 646.
listori cedunt aquilæ 8, 9. *li-
store* contentus 24, 221.
- ligno* sudanti 10, 96. *ligna* cede-
re 18, 127. scindere 19, 7.
- ligones* exesos situ 22, 195. Se-
nonum 24, 92. nullos pariter
33, 195.
- ligat* axe rotas 1, 81. quicquid
ultima *Tetbyr* 5, 148. *salus* ve-
nator 5, 376. ferro canem 18,
133. amicitias adamante 22, 39.
Jenam pax 22, 287. temone ju-
gales 33, 278. me torpor 37,
100. dextram 46, 22. æquora
margine 49, 44. membra siles
87, 7. *ligant* vela 15, 481. ani-
mos 18, 189. *liger* te zona 73,
11. *ligent* arte colla 17, 294. la-
bra animas 31, 132. *ligatur* pla-
nitias vitibus 20, 270.
- Ligures* campi 12, 6. dextra lin-
quantur 15, 505. amnes 28, 194.
Ligurum populos 8, 567. ternis
10, 180. *manibus* 17, 124. re-
gione

INDEX

- gione 26, 554. ab finibus 28, 288. muris 28, 443.
Ligus prælatus 28, 363.
ligustra pallere 36, 240. *ligustris* corvo certante 18, 349. alba 35, 130.
lilia candentia nasci 29, 91. ac nives superat candor 31, 126. intexit violis 35, 128. decrefcere 36, 241.
Lilybæa brachia 33, 138.
linen antri 22, 448. regale 29, 131. per utrumque 33, 90. *limine* de uno 1, 233. a primo vitæ 7, 10. de sacro 10, 32. pellunt 18, 40. vitæque & lucis in ipso 22, 64. *sub* primi cæli 24, 287. *limina* terra 3, 27. privata 8, 3. *lubrica* jaspide furgunt 10, 91. *Romæ* 22, 224. orner 24, 214. privata 28, 62. 29, 38. ad fraternal 29, 97. respectans 29, 215. *prætexere* ramis 35, 321. *linquere* 36, 202. *limida* 44, 4. *myrthata* 44, 96. frondentia myrro 48, 28. per Petri 77, 1. *liminibus* hærec potenzum 21, 43.
limes medius flagnantis Olympi 15, 149. honesti 17, 96. admtus squalebat 33, 259. trahitur 59, 2. *limite* nullo discernetur æger 3, 380. de Hesperio 8, 129. *medio* 8, 286. regni 21, 373. *inermi* 22, 186. de primo Phœbi 22, 302. arcano 35, 165. *longinquo* 49, 24.
limo implicitus 20, 442. *innexuit* æthera 20, 493.
linea damner Phœben 17, 130.
Lingonico vomere 24, 94.
lingua virilis 51, 10. *liberior* solito 74, 8. *parentis* fallacis 75, 9. *nati ib.* *linguæ* modus 8, 516. *opulentia* victrix 17, 21. *acer* in absentes 20, 380. *opprobria* 26, 522. *infantia* 29, 103. *linguis* trifuleis 3, 95. *mutuis* 14, 22. *tantis* dissona turba 21, 152. *loquacibus* 22, 409. *varie* gentes 28, 69. *centum* nequeam perfringere 28, 436. *soporatis* 33, 281. *trifidis* 101, 34.
liger sacerdos 8, 573.
liquer arma retro 28, 462. *lin-* que homines 3, 363. *domés* fratris 35, 220. *linquere* *limina* 36, 203. *linquitur* *Herruria læva* 15, 506.
in lintres fregere *namus* 8, 624. *lintribus* *amnem* *transvecti* 21, 206.
Lipare *fumosa* 7, 196. *turbatur* 35, 174.
liquefcant *cautes* 49, 21.
liquidus *Favonius* 1, 272. *fons* 1, 223. *liquidi* *fundi* 49, 37. *faxi* 58, 5. *liquidis* *patribus* 36, 16. *liquidus* *palæstras* 17, 287. *per* *genas* 33, 271.
liquitur (*Cyane*) 36, 252.
Liris *terens* *quercera* *Maricæ* 1, 260.
lites *femineas* 18, 232. *somnia* *judicibus* 27, 5. *fori* *portulit* 52, 8. *litibus* *dubiis* 8, 511. *quod-* *cunque* *recedit* 17, 65.
litandum *prodigio* *ipso* 18, 21.
litoreo *muro* 15, 519.
littera *ales* *textitur* 15, 478. *confe-* *cit* 19, 20. *naxia* *furto* 21, 293. *improba* 22, 146. *vulgatura* *ne-* *fas* 22, 295. *tua* 40, 43. *cre-* *bra* *festinet* 41, 21. *labris* *atque* *animis* *insinuanda* *meis ib.* *quan-* *do* *dabit* *vices* 42, 2.
litus *extremum* *pandit* 3, 123. *vê-* *stic* *oliva* 26, 319. *litoris* *Bri-* *tanni* 8, 29. *Isthmiaci* 8, 464.
litore *gemino* 15, 55. *produnt* *hostes* 22, 210. *tuto* 22, 254. *ad* *litora* *tendunt* *oculos* 20, 515. *litora* *porrexerit* *undis* 3, 10. *angusta* 8, 136. *per* *diversa* 15, 417. *fluctu* *nudata* 28, 498. *summa* *legens* 32, 6. *atrollit* *geminis* 33, 253. *quot* *restant* *nuda* 37, 64.
litui *communes* 3, 347. *cessent* 13, 3. *lituis* *navalibus* 15, 80. *vocantibus* *arma* 29, 218. *post* *lituos* *canenti* 23, 13. *Decii* 26, 130. *lituos* *terribiles* *adibo* 17, 181. *sequuntur* 21, 169.
liventibus *oculis* 3, 138. *vadis* 33, 22. *spoliis* 36, 346.
livefcant *luna* 15, 495. *livefcant* *brachia* *nexu* 31, 131. *livefcere* *fuco* 22, 32. *quis* *possit* 24, 40. *deor* 36, 27.
Livia *venerabilis* 10, 13.
lividus

INDEX

- lividus ora luctus 28, 322. livida
stat luctu 20, 329.
livor secundis anxius 3, 32. *seque-*
batur stimulis inalignis 24, 38.
pulsus racuit formidine 29, 212.
securi nascentia fara 39, 22. li-
voris rabies 13, 10. acerbi ra-
biam 36, 290. livori cedere 18,
265.
locat cornua dexteriora 5, 175.
locavit propria sede 28, 23. lo-
catus hoc ancipiti 28, 463. lo-
catam sedibus certis famam 17,
183. locatis in pace 5, 103. lo-
candum proponit 18, 197.
locus est Furtis 3, 359. est odiis
5, 416. loci ingenio 33, 140.
forma 35, 101. meritum 36, 222.
relligione 36, 358. loco numen
timorque 36, 353. stat quisque
diviso 5, 363. quocunque con-
spiciare 24, 196. converti fara
28, 207. locum meum tuere 8,
387. lorice 22, 367. devenere
33, 235. dant 36, 389. rapinæ
36, 440. loca sacra non erran-
tia 1, 185. miratur 36, 226.
solis damnata vapore 47, 17. lo-
corum nobilitas 36, 120. locis
diversis 28, 656. iustis 33, 249.
locos defensos 101, 101.
longava natura 22, 431. longævo
corde frenatur 1, 155.
longa regendo 1, 127. dum agmina
26, 500. debita conjux 29, 84.
tenuere fores 37, 44. sua mem-
bra tegit 45, 19. *Tynacria* 36,
288. *longius* furem 37, 94.
longe-tela 15, 436.
non longinqua docent 18, 392.
rueri 21, 311. per æquora 36,
363. præcepta 51, 9.
longa sæcula 1, 279. silva 36, 367.
longo spes tendit præcordia vo-
to 1, 66. in longum tenditur
15, 521. longum placabere sa-
cris 5, 277. tardumque putavit
28, 464. vale 35, 234. longis-
sima tellus 5, 302.
loquax plus iusto 5, 488. nutu
manibusque 17, 312. ingenio
timor 26, 227. *loquaces* tabulas
26, 19.
loquor parva 35, 294. carmina 81,
4. loquitur pagina reges 29,
162. loquar certius patre 76, 2.
loquetur te cuncta tellus 1, 277.
loqui armenta 20, 44. digni
futuris fati 21, 43. velit æther
26, 231. silvæ, antra 28, 32. do-
cuit 29, 89. non dubitem 42,
10. loquendi dulce pondus 17,
19. gnara avis 20, 330. liber-
tate 22, 164. loquentem præca,
matura, fortia 22, 168. loquen-
tes formare 17, 85. locus ni-
hil indignum 21, 294. vix pau-
ca 37, 100. locutam sese di-
gnius 17, 37. locutas pecudes
28, 3.
lorica cursu æstuat 3, 352. lorice
locum 22, 357. lorica micen-
tem 8, 16. ponere 26, 82. lo-
ricas sinarago virides 22, 90.
lora lutea 22, 471.
lubricus error 98, 12. lubrica nu-
mina 5, 441. ætas 36, 227.
lucet ales ignea 22, 419. lucebit
Hydaspes facibus 36, 325. lu-
cere metallo 3, 163.
lucidus lacus 49, 32. lucida ca-
nities 36, 11. lucidiore gelu
59, 2.
Lucifer stringebat radiis Aetnum
5, 336. ornat, cornas 22, 472.
mens humedat agros 35, 121.
Lucifero roseo 8, 563. *Lucife-*
rum videri credidit 7, 131.
Lucifer habet currum & equo solim-
no vehitur 5, 336.
Lucina cum solveret onus matris
1, 145. nos fugit 18, 74. labo-
res solatur 22, 342. te edere
29, 47. tribuit sobolem 33, 123.
nolli quid sit 36, 307.
lucratur vincula 18, 137.
Lucretia misit ferrum 15, 446.
gravis incumbens ferro 29,
153.
lucris nihil caperent 18, 126. ne-
glesti 26, 608. lucro terribili
5, 438. intacta pectora 17, 314.
mora 20, 53. duplici 28, 221.
luctamine lento 26, 138.
luctare mecum carmen 101, 20.
luctatis carinis 15, 516.
luctus mœrens velamine scisso 3,
33. cothurni 18, 299. per fini-
timis 20, 294. fortuna reduxit
20, 551. argumenta 28, 169.
prædæ ademptæ 28, 245. lividus
ora 28, 323. luctum in patria
28,

INDEX

- 28, 118. luctu nove 3, 17. livida stat 20, 529. leviora 28, 313. tanto damnavit 35, 240. frementia Tartara 35, 333. avido 36, 50. senium tractura 36, 259. longu maneat 37, 58. ingesto 39, 32. luctibus nostris consensit 15, 155. in mediis 26, 399.
- lucus erat 36, 332. æquore circumfluus 44, 1. luo augure Jovis 26, 18. omni 36, 74. luo defendunt 31, 17. vertice despectant 36, 375. lucis opacis 35, 290. lucos Sabae 10, 210. Aonios 17, 271. struces religione 21, 229. agitante procella 33, 202.
- ludibrium æneis 18, 306. me relinquit 20, 535. pelagi 28, 140. ludibrio datur 3, 37. ludibria fari 26, 110. nates ave- xit 36, 264.
- ludis Martia simulacra 3, 539. lenis modis 101, 16. telis 101, 72. ludit omina sollennia 8, 612. in leges 18, 230. fœdera 26, 567. Galatea 29, 126. ludunt per prata jugales 8, 19. fratres 10, 72. pars 31, 13. cum tigride damæ 34, 27. flammæ 35, 3. ludant trabes 17, 328. ludit jugulis 3, 83. me imago 27, 21. juba 73, 3. luserat error præfagia 29, 102. ludent comæ 11, 12. ludite milites 14, 33. virgines *ib.* ludere per campos 35, 77. luisse orant 20, 372. pudeat 22, 382. luditur campus & urna 28, 6. labor 68, 4.
- ludus erant regum exuviæ 7, 23. erant carmina 29, 147. ludi molles 17, 310. cauti per æria 36, 206. ludo intenti 20, 510. ducere noctem 31, 97. virgineo 36, 162. ludis assiduus 20, 410. ludos celebres 24, 199. spectandos 28, 390. celebrantia sæculo *ib.*
- lues tanta 3, 24. magna per rura 5, 93. hominum pecudumque 15, 514. morbi 18, 18. diversa oritur 20, 33. monstrosa 20, 549. tetris collecta cibus 28, 242. aucta vapore *ib.* terrena 49, 91. luem morbi 15, 99. maturam 19, 14.
- lugebant Nymphæ flumina 34, 3. lugerent amnes 24, 24. lugen- ria rura colonos 101, 108. lugebere Cyntho 35, 245.
- lumen formidatum 1, 95. odorum fumat 28, 324. purius 35, 283. breve decrevit 44, 36. lacuti 98, 18. luminis grati expers 33, 99. lumine refugio 6, 9. sicco 15, 130. clauso 20, 314. cente- no 21, 312. fraudatus 29, 24. de alio 29, 188. infausito 33, 40. præmissio 35, 1. de alio succendunt 35, 347. pleno rimatur campos 36, 441. supi- nato 101, 116. quo floreat ar- cus 48, 7. primo 98, 7. recto 101, 53. lumina glauca nitent 1, 214. huc flecte 3, 359. ad- huc ispirantia 5, 410. iuspen- dite 10, 207. non æquant flammæ 10, 266. fervor alperat 17, 218. fatiantur 24, 197. de- fixus terræ 26, 486. excubiis vigilantia regni 28, 234. ces- sissent somno 29, 91. quid tin- gis? 31, 137. Phœbi 35, 27. torquens 36, 261. celi 37, 123. primæ tedæ 40, 1. aurea con- dens 101, 127. juvenum 50, 28. fera surgunt 83, 1. nova sensit 99, 9. luminibus tumidum mi- cat 29, 121.
- Luna regnante per Arcton taci- tam 1, 22. cum lateret 8, 188. livescat 15, 495. quæ nutriet Oceani recurfus 17, 108. na- scente 21, 219. plena *ib.* rosti- da 24, 248. noctis dux 35, 46. juvencos irrorat 36, 403. itupe- facta 44, 61. laborat defectu 48, 2. Venusque 76, 6. Lunæ globum ingreditur 7, 164. cre- scenti 10, 243. plene *ib.* circu- lus 15, 223. velox semita 22, 438. labor 26, 233. medio si- dere 101, 120. Lunam vocas in antra 10, 114. rudem 28, 541. nasci fecerat 35, 45. Lunas con- currere polo 18, 6.
- lunare jubar 3, 147. 26, 237. lu- nari globo 35, 298. lunariis damnis Oceani 28, 499.

INDEX

- lunata* frontis 33, 129. *lunatis* den-
 tibus 101, 107.
luas delicta 26, 504. *lust* commis-
 sa 15, 324. *cervice* 18, 23.
lupam æra fingunt 1, 99. *nutri-*
cem 26, 264.
lupanar dilectum 18, 96.
lupatis rigidis servire 1, 82. *pref-*
lis 5, 354. 35, 194. in tuis 8,
 564. sacris servire 73, 2. *pari-*
bus frenantur 87, 2.
lupus luas 26, 503. *lupi* duo ad-
 orti agmen 26, 250. *lupo* præ-
 buit agna latus 34, 26. *lupo-*
rum murmur 18, 3. *calorum*
 ostenta 26, 249. *lupis* ingerit
 prædones 5, 484. *lupos* rapa-
 ces 18, 135.
luror perennat in herbas 36, 238.
lustralem facem 28, 324.
lustrat visu severo 5, 497. *omnia*
radiis 28, 412. *lustravit* ortus
 7, 16. *lustrarunt* humeros astra
 34, 48. *lustraverat* aras 40, 25.
lustrare vos valebit 20, 22. *diem*
 36, 316. *lustrans* pascua 36,
 168. *lustrantes* sidera 98, 17.
lustrandi fasces 18, 21.
lusto omni nobilior 1, 275. *toto*
 26, 146. *lustra* ventura 1, 33.
Lycæi 8, 467. 31, 48. *per opaca*
 20, 422. *cingis* 24, 304. *ad sua*
 27, 4. *bis* dena recensent 28,
 392. *lustrorum* numero victus
 44, 31. *lustris* Partheniis 35,
 241. *silvestribus* 36, 44.
lufus cernere Thulen 24, 157. *bel-*
ligeros 28, 621.
Lurati prætare Pœno 18, 455.
luto deteriore 20, 496.
lux festi 1, 143. *opportuna* voris
 oritur 5, 313. *æna* 7, 135. *illa*
imperii fuit 8, 182. *altissima*
fati 8, 273. *septima* aderat cæ-
 lo 9, 15. *quantum* tenebris
præclarior 28, 480. *puniceos*
cum detexerit ortus 33, 220.
redditur orbi 36, 243. *lucis*, *re-*
pulsi 17, 106. *fructus* 21, 93.
in limine 22, 65. *honorare*
fructus 24, 79. *exordia* 24, 176.
foedus amor 28, 452. *imago* 36,
 444. *in principiis* 101, 13. *tue*
reptor 98, 2. *in lucem* sæcu-
 la fudit 22, 11. *lucem* renova-
 se 26, 438. *spargentia* cornua
 28, 161. *invisam* quid moror?
 28, 416. *immemsam* trahit 31,
 72. *claram* dispergere 33, 1.
tenebris obducam 33, 115. *in-*
mentes insolitam iurantur equi:
 37, 46. *condet* 41, 13. *lucem*
gistra 6, 7. *subita* comarum 1,
 193. *contenta* 15, 78. *reperit*
 15, 264. *procul* 17, 40. *metali*
 24, 133. *pro* communi 26,
 275. *omni* carior 26, 309. *in*
illa 26, 600. *sibi* concessa 28,
 130. *desperata* 28, 293. *pro-*
pinqva frui 28, 364. *exacta* 29,
 52. *nondum* gravem *Tinea*
 35, 50. *sub* prima 36, 232. *sub*
oris tui 40, 49. *serena* 44, 20.
variata 47, 4.
luxurie vacat 10, 54. *sue* *fortu-*
na addidit 18, 121.
luxuries nocitura 3, 206. *armis*
 8, 339. *seviore* ardet 15, 183.
Parthica 18, 343. *Byzantia* 20,
 416. *non* pretiosior bello fuit
 21, 92. *prædulce* malum 21,
 132. *dedita* semper corporis 17,
 bitriis 26. *regna* vertit 24, 161.
luxuriam regum 10, 23.
luxuriat vertice arundo 1, 27.
crimine 5, 72. *tali* cultu 35,
 55. *gramine* flex 49, 20. *lu-*
xuriant gentes sepulcræ 35, 37.
luxurient monilia 73, 9. *luxu-*
riante pollice 104, 17. *egro* 49,
 100.
luxuriatur Oceanus 12, 35. *luxu-*
riata malo Megæra 3, 355.
luxus popularum opum 3, 35. *di-*
sualior honesti 36, 29. *luxus*
famosum 17, 158. *in* *luxum* re-
 solvit 26, 367. *luxu* circum-
 flus mens 1, 40. *deside* *lucen-*
tem 8, 217. *peiore* 15, 164. *mol-*
lior ætas 26, 160. *deponit* 35,
 301. *consumens* domum 75, 9.
Lycus victor 24, 362. *Lyci* thy-
 los 20, 294. *pocula* 26, 349.
Lyzo struxere 10, 216. *timibus*
 15, 445. *largo* sopita 20, 435.
certatum colla 28, 562. *duci*
 35, 353.
Lycæi Parthasii 35, 18. *infra* 1,
 467. 31, 48. *Musa* rustica 21,
 181. *Lycæum* Pana 28, 200.
Lycæonia ab Arclo 26, 246. *Ly-*
cæoniis ab attris 17, 298. *Lycæu*

INDEX

Lycaſte Zephyris non ceſſura 24, 252. *Diſtæa* 24, 276. fert retia 24, 292.
Lyceo nutrita 24, 249.
Lyciam tenuiſſe 18, 204.
Lycurgus potuit 17, 153. *Lycurgo* rigido 8, 509.
Lydia laxet fontes 3, 197. in te transferret thyrfos 8, 603. dives 10, 215. credit 11, 9. tot eat nummis 18, 203. implorat 20, 295. tumefcit 24, 62.
Lydia per culta 1, 53. femina 33, 273.
Lydi continuant 20, 241. *Lydos* vaſtant 20, 578.

lympham geſtabat 18, 107. *lympharum* dominam 84, 3. *lymphis* libatis 28, 520. ſolidis 101, 67. *lymphas* tegiris *lymphæ* 57, 1. marmore deprenſas 61, 3. permutat 99, 5.
lymphata pectora 20, 45.
lynceſ ſaliunt 24, 369. *crystallo* ferunt 40, 7.
lyra reticet 8, 224. *lyræ* noſtræ 4, 14. cantus 7, 62. canant 10, 196. miſtæ choreis 31, 23. deſuctæ fila 34, 14. dulci 40, 6. meritæ 40, 18. *lyram* ad noſtram 2, 16. tentavit peſtine 9, 18. *lyras* in peſtem vertere canoras 36, 257.

M

Macedo ſubjecit Perſen 24, 165. miratur Olympum 26, 180.
Macetum fines 5, 279, tellus 17, 28. ruinæ 20, 147.
machina quateret muros 3, 219. cæli laxatur 7, 169. poli 8, 68. *muralis* 8, 329. quo vivat moru 17, 102. melius librata pependit 21, 145. ſtererit 29, 71. rerum 35, 280. hoſtilis 37, 49.
macies jejuna 15, 23. decolor 18, 123. informis 36, 93.
maſtare nequivit 15, 392.
maſte novis titulis 24, 191.
macula polluimur 22, 292. *maculæ* inuſtæ 5, 505. *maculam* minorem 18, 30. *maculis* adſperſerit ora ſol 15, 494. communibus urunt 18, 430. ſervilibus 20, 132. virentibus 36, 267. *maculas* deterſum ire 20, 11.
maculetur ſanguine 77, 13.
maculoſa terga 33, 182.
madet barba 35, 316. *orbita* ſteru 36, 442. *maduit* metallum flumine 33, 241. ſilex 57, 4. *madentibus* uvis ambiat 1, 274.
maſefecerat Auſter lunam 28, 541.
maſcunt imbribus ora 36, 311. *maduere* lacrimis 20, 303. *ſleſibus* ora 33, 266.
madidantes neſtare pennas 35, 88.

madida cadente *Pliade* 8, 437. *madida* auro *Nymphæ* 35, 69. *madido* auro 17, 286. *madidis* favillis 49, 57. *madidos* humores 47, 34.
Mæander petit 20, 266. *Mæandri* lenti 20, 292.
Mæandre flumine ruo 20, 268.
Mæandria flumina 28, 635.
Mænades cum *Pentheæ* ferrent 5, 419. crinem ſolutæ 8, 809. *Thebas* reverſæ 20, 523.
Mænala deſolata 1, 187. *nudata* ferro 8, 470. frondola 17, 290. modulantur 21, 182. domat 24, 250. umbrantia ripas 26, 575. *cornu* terret 33, 228. te flebunt 35, 244.
Mænaliū nemus 101, 103. *Mænaliōs* arcus 8, 161. modos 31, 36.
Mæona poſt regem 20, 245.
Mæones dicti 20, 246.
Mæonius rex 3, 166. ſenex 10, 234. thyrfus 33, 19. *Mæonii* ſenis 29, 20. *Mæoniæ* *Nymphæ* 35, 68. *Mæonios* agros 20, 464. *Mæonias* per urbes 8, 902.
Mæotica paſcit 1, 36.
Mæotida caſam bibens 3, 312. irriget 26, 57. *Mæotide* ripa 15, 243.
Mæotia freta 20, 334. terra 28, 338. palus 8, 180.
magicæ vires 3, 145.

G g g

magiſter

INDEX

- magister signa insonuit 28, 625.
magistri iussu 26, 277. cantus
ac sibilis 26, 409. absentis præ-
cepta 51, 9. magistro victo 3,
277. meliore 8, 67. nobiliore
17, 93. molli 20, 157. orba
puppis 20, 423. eventu rerum
20, 489. magistrum gregis 10,
293. magistrum equitum pedi-
tumque 29, 198.
magistra luce 6, 7. genitrice 10,
233. qua 17, 274. Clementia
22, 22. magistrum prævenit 3,
109.
magistratum adspicit 18, 487.
magnanimum pectus 24, 9.
magnæ cognomine lapis est 48, 9.
ferri rigore vescitur 48, 16.
magnetica gemma 48, 26.
Magnum erigit laurea 18, 502.
magna dedisset merito 29, 195. re-
pente ruunt 91, 2. magno pe-
tendum 17, 147. magnum pro-
bat 31, 81. major ipse 24, 6.
nora 28, 530. majus erit quod-
cunque relinquam 21, 14. nil
potuit fingere 27, 25. nil hoc
genuisse 50, 44. in majus fer-
rant 26, 15. majora petens cu-
ra 1, 65. moventi 20, 541. de-
beret 29, 196. maxima rerum
1, 130.
Magi Persæ 8, 145. stravere ju-
vencos 21, 61. te invenere 98,
19.
mago ritu 28, 348.
Maja genitum 33, 76.
majestas jurata 3, 229. utraque
fratrum 5, 6. grata pudoris au-
gusti 8, 519. regia 10, 198.
Romana 17, 37. publica 18,
424. Latii pulsata 20, 130. ple-
na augefcit 24, 99. reparatur
28, 5. alterna 28, 613. obvia
31, 80. majestatem nescit 15,
387. majestate inhorruit nemus
1, 125. cum æqueva creatus 8,
122. Tyria 21, 80. nigra ve-
rendus 33, 80. petendi 40,
45.
Malabathri folia 18, 226.
male dilecti flores 35, 265.
maligni strepitus 39, 5. maligno
stamine 3, 177.
Mallia proles 17, 339.
Mallius descripserat axes 17, 275.
indulget fomno 80, 1. vigilat
80, 4. Malli, bonorum conge-
ries 17, 135.
maluerunt reddere 22, 57.
mala roscida 31, 15.
malo-potior (filva) 36, 368. ma-
lum vestit pampinus 24, 366.
malis associant cornua 15, 482.
malum desferat plangitque 36, 159.
inter utrumque 90, 2. dulce
Siren 100, 1. mali fons 20, 12.
meminere 20, 116. prima ori-
go 20, 539. præfata 33, 190.
peracti simulacra 36, 69. for-
ma 36, 300. malo accense 36,
256. cruento victa 101, 120.
malorum turba texitur 20, 393.
ignara 36, 48. malis frons de-
jecta 28, 376. defixo animo 28,
258. gaudere 36, 215.
pejorem mirata virum 3, 139.
mamma audax 1, 88.
mancipium jure sepultum 18, 212.
solis utile supplicis 19, 30.
mancipio inerti 20, 56. manci-
pia noxia 18, 481.
mandatricem operum mentem 2,
236.
mandata urget 17, 240. patris
sprevimus 28, 430. audierat
33, 118. mandatis patris 10, 30.
monebis 29, 237.
mandemus Noti flabris 26, 204.
mandarent ducibus prælia 21,
329. mandaverit ævo novum
17, 68. patriis procul astris 36,
214. mandaverat arvis Siculis
36, 84. mandatur tibi origo
31, 58.
mandunt pascua 33, 278.
manet reverentia 1, 141. hæc
mens sola 8, 234. ille decor?
36, 435. manent præmia 33,
195. maneat longo luctu 3,
58. maneres tellure Emathia
26, 497. mansere hic viri 28,
417. nec deæ 36, 245. manu-
ra fides natis 8, 181. fata 36,
65. mansuro adamante ligat
22, 39.
Manes turbantur 1, 112. horren-
dos citavi 3, 154. restor 5, 165.
purpureos placavit 8, 97. pul-
vere nudi 15, 403. parentum
26, 528. luleos 28, 116. arma-

INDEX

tos 33, 41. *sibi fatales* 33, 265. famulos ductura triumpho 35, 13. coronati 35, 328 dant locum 36, 389. auxilio cinguntur 37, 44. sacrate paternos 44, 72. ad manes penetras 98, 22. manibus patriis 23, 7. *Hæstæis* 39, 13. manifestat odor 49, 74. manipuli Eunuchorum 18, 255. manipulis novis cinxit 8, 35. complere 21, 334. manipulos præcipuos 15, 516. manat frons imbribus 1, 222. manant in vulgus exempla 21, 168. in rorem brachia 36, 252. manaverit crimen 22, 312. *mansuescunt* dracones 5, 365. stagna 15, 524. mansuescere nescit 5, 42. Mantua dedit 29, 247. *manumissiones celebrabant novi Consules* 8, 611. manus præceps 1, 48. profanas porrexere 3, 117. collecta 3, 314. festinas urgere 3, 344. Romana 5, 52. tantæ convenere 5, 107. tandem *iusta* 7, 105. *avitas* 7, 190. iniussæ scripsere 10, 10. bellatrices 10, 18. Palæmonis explorata coronis 17, 288. hos fecere 18, 339. dabit 18, 367. libera frenis 21, 152. quicquid vestra gessit 21, 194. inflammata pretio 21, 293. dispersit 24, 140. par donis armisque 24, 234. divisa acceleret 24, 275. fatales 26, 61. *virides* patuere 26, 259. vicina accurrit 26, 414. suas cernit abire 28, 259. victa 28, 314. ni deficeret 28, 352. socias 28, 465. in verbera tendunt 31, 113. suas genibus admoovere 33, 51. iniussæ pectora tundunt 36, 129. quæ talia ausa? 36, 183. exerta 36, 377. cæcas tendit 37, 110. nulla sit 49, 5. qua iussere 49, 60. tacitæ artificis 50, 20. æmula naturæ 68, 14. Romanas 77, 10. manum exiguam 20, 221. victicem 20, 532. percellere 28, 157. Tyrrhenam 28, 485. letalem placidamque sensit 39, 48. manu pacata 8, 15. certa 8, 61. divisa 10, 205.

leviore 20, 14. *diffimili* finxisse 20, 492. patranda efficiens 21, 302. *sponderet* meliora 26, 268. instare 26, 274. prætereunte 26, 398. naturam cumulante 28, 50. metuendus 28, 216. meliore 29, 205. forti 34, 30. *quæ sita* 36, 303. facta credas 49, 49. *victa* Trinacria 35, 186. manibus portabere vulgi 5, 333. revinctis 8, 84. iunctis 14, 18. loquax 17, 312. *truncatus* 26, 89. averfis 28, 329. connixis 37, 67. famulis 39, 17. complexi 50, 5. mapalia infecta tabo 15, 360. referant 24, 344. marcet segnis amor 29, 227. marcent epulis 20, 434. 26, 368. marceat segnitie 10, 205. marcebant coronæ 36, 247. *marcentes* coronas 31, 96. Marcellus fortis 15, 89. vinci docuit Pœnum 26, 140. Marcelle Sicania ferox 18, 456. marcidus ibit unguentis 15, 444. marcida luxu oria 7, 40. stagna Lethes 33, 280. *Marcomeres* docet 21, 241. Marci mores 28, 350. Marce clemens 28, 340. mare *geminum* 5, 190. tranquillum quatitur 10, 154. medium 15, 523. perlongum 19, 42. ductum per viscera montis 33, 175. fluxit 33, 251. serviat 37, 33. maris libertas effrena 5, 210. incerta 8, 436. Sidonii rubrique 8, 600. tantum tranasse 10, 256. inclementia 26, 210. rubri 40, 14. mari profundo laxare frenas 3, 64. *toto* nurus dotanda 8, 648. *rubro* 18, 16. 29, 4. gemino 18, 91. medio 18, 245. opponit 33, 146. fluvius redditur 35, 185. præfert 36, 333. nec scopuli latuere 37, 64. vetito 41, 16. margine nemorum frondoso 35, 113. pendenti ligat 49, 44. *cali* clausit opes 8, 42. præscripto 18, 216. summo texti 33, 267. Maria cum conjuge 15, 328. Mariæ luce 10, 11. feras 10, 173. in decus 10, 275. crescat uretus 10, 240. germina 22, 239. *G g g a* partus

INDEX

- partus 22, 342. Mariam debes 10, 37. scis 10, 119. salutatio 10, 251. ducit Honorius 14, 37. daret 29, 69.
 Mariæ sinus virginis 95, 7. Mariam angelus alloquitur 99, 1.
 Maricæ quercera 1, 259.
marino curru 29, 166.
 maritali fato 29, 13.
maritat rore glebas 35, 89. fer-
 rum 48, 38.
maritus regnatne? 36, 181. mariti
 amplexus 8, 646. nomen eripit
 18, 51. elusi 18, 89. nomen su-
 meret 21, 6. ignes 21, 121. dul-
 ce nomen 26, 304. dilecti satis
 26, 439. cristati 29, 216. ille-
 cebras 33, 35. tadas 35, 279.
 altisoni 40, 27. marito pulcro
 gaudent 10, 294. invicto 26,
 626. concede 31, 134. sudata
 fibula 35, 16. Zephyro 36, 265.
 maritum Nasamona 15, 192. na-
 tæ prospiceret 21, 71. rapit 48,
 31. maritis meruere rogos 15,
 407. maritos reginarum 22, 361.
 supereminet 1, 200.
Marii numerum relinquo 8, 641.
 sub vincla 15, 92. triumphus
 26, 126. Mario patefecit portas
 24, 35. peremptos Cimbro 26,
 646.
 Marmaricus Ammon 18, 180.
 marmore *pisto* 20, 273. in rigido
 48, 57. effosso 49, 23. perspi-
 cuo 61, 3. de uno 87, 1. mar-
 mora verrat 20, 360.
 marmorea peste 37, 100. marmo-
 reum globum 62, 1.
 Maro te fama vehit 74, 12. Ma-
 roni tenui 41, 24.
 Mars renovat suffragia campi 28,
 10. gravior sub pace latet 28,
 307. melior clipeo 33, 134. *de-*
nat Rhodopen *ib.* laudat aprum
 53, 3. Martis jucunda 28, 624.
 ferrea fortuna 48, 25. vices 28,
 283. vivida imago 26, 468.
 nuncia fera 26, 258. *fetas* no-
 vales 26, 26. fessi 24, 211. *Boi*
 24, 35. terrore 5, 56. ornatu
 fulgida acies 5, 351. *Arctoi* 5,
 501. *rabies* 7, 73. opus 19, 26:
 ignaras urbes 20, 567. gloria
 21, 16. graviore paratu 21, 336.
 iter 22, 437. adversi inclementia
 76, 3. Marti sævo 8, 321. no-
 tissima robora 15, 415. sodales
 26, 339. domando 101, 82.
Martem puerum laverunt Rho-
 dopeia flumina 8, 526. sævum
 releget 13, 4. sustinui muro 15,
 85. subdiderint vinculis 26, 69.
 oblatum 28, 210. totum palam
 permittere 29, 199. sternere
 37, 38. Marte semoto 5, 188.
 petiit tyrannos 8, 90. ancipiti
 8, 456. infesto 15, 273. conru-
 dimus Suevos 21, 190. cruen-
 tum ferrum feras 22, 15. nec
 minor 22, 276. alio defudant
 26, 280. infano 26, 507. pe-
 rirent divitiæ 26, 623. patmo
 28, 91. pro Marte habes Cybel-
 len 18, 277.
Marti equi & currus tributi 42,
 47.
 Martia velox 20, 266. dum *suas*
 est *ib.*
 Martius campus 18, 438. horror
 35, 147. Martia simulacra 8,
 539. signa 18, 505. præcepta
 22, 349. laurus 23, 20.
 mares recisos 18, 48. ambigui
 18, 462.
 Mascezel est illi 15, 390.
 massas folveret ignis 24, 235.
 Massagetes audax 3, 312. *Massa-*
getæ 8, 542.
 Massylus sonipes 26, 148. Massyla
 gemitrix 18, 389. Ceres 22, 394.
 oppida 28, 377. *Massylam* ju-
 bam 34, 28. Massylas lauros 8,
 25. fraudes 15, 284.
 mater consule duplici secunda 1,
 203. rogari mollior 10, 38. nun-
 quam eris 18, 224. amorum 19,
 63. squalida annorum 22, 425.
 regia 24, 177. sollicitior 28, 524.
 sic eris 31, 137. fidissima 33, 177.
 hæc proxima haberi 56, 176.
 dei 101, 49. amare timet 69, 2.
 innupta 95, 8. conficia partus
 98, 16. matris post viscera 18,
 46. reverentia 18, 73. sollici-
 tæ 22, 344. grata superbia 36,
 416. parens 98, 3. matri ere-
 ctæ 18, 387. legum 28, 42.
 timida 34, 31. propior 50, 22.
 in matrem conversa 29, 100.
 matrem niveam 10, 242. supe-
 ras 10, 271. ferirent 21, 323.
 primam

INDEX

- primam scelerum 22, 111. re-
 gumque ducumque 24, 175.
 omnem pepulisti pectore 36, 104.
 defendite 37, 28. matre com-
 pressa 3, 287. cum secura 8,
 465. sub virenti 10, 244. re-
 mota 33, 217. cum torva 36, 49.
 de dura queri 36, 212. Hyrcana
 36, 263. secura 101, 71. *ma-*
tres Sidoniæ 15, 191. Phrygias
 20, 401. cupide 22, 400. Phry-
 giæ 29, 191. Elysiæ 35, 322.
 matrum Aulonidum 26, 627.
 vora 36, 408. matribus recta
 latere 24, 64. ædes effulgere
 28, 546. vinceret 29, 67. cun-
 ctis altior exstat 33, 126.
materiæ semper *fluentis* 17, 101.
materies juvat 25, 15. quicquid
 ubique gignit 33, 60. novercæ
 datur 101, 27. cognata 87, 4.
materiem præstes 22, 17. virtu-
 tibus pandit 24, 107. amicam
 sentit 48, 43.
materna mente 28, 94. materno
 crimine 28, 115. iugo 50, 40.
maternum onus 50, 36. mater-
 nis studiis 73, 14.
 maturet germina 22, 465.
maturus emi 18, 64. matura pe-
 ricula 5, 15. rosa largo die 10,
 248. loquentem 22, 169. ætas
 28, 557. virginitas 31, 126. *ma-*
triam lueni 19, 14. *matro* mo-
 deramine regunt 7, 183. matu-
 rior ævi 22, 348.
matutinis folibus 35, 120.
Mavors 3, 334. adamante coruscet
 1, 99. indomitus 4, 17. flet
 15, 129. erubuit 18, 238. fer-
 vidus 21, 270. res constrinxit
 in altum 26, 491. impellit
 equos 37, 75. sanguinea cuspi-
 de verberat urbes 48, 22. Ma-
 vortis *amor* patrius 1, 96.
Mavorria seges ferri 7, 135. ætas
 26, 35. nobilitas 31, 70. cuspis
 37, 87. pectora 48, 33. mune-
 ra 72, 12.
Maurus fugiet 15, 338. hortatur
 21, 357. atrox 21, 383. cecidit
 22, 286. Mauri arbitrio 15, 70.
 vicistis 15, 95. munus 15, 283.
 adversi 15, 380. passuri enses
 15, 433. ruunt 18, 505. nigris
 crinibus 24, 19. agricolæ 24,
 344. Mauro terribilis 8, 28.
 victo 10, 219. medio 15, 236.
 captivo 19, 71. Maurum vici-
 num 21, 19. captum 28, 122.
 Maurorum populos 21, 249. no-
 men 22, 261. Mauros leves 7,
 54. tenuit fiducia 15, 330. *ab-*
sentes 15, 351. fretos 18, 400.
 in Mauros eat 15, 288. Mauris
 fastidita datur 15, 189. regibus
 15, 453.
 Maurulius Atlas 28, 104. Mauru-
 sia rabies 8, 39. laurea 15, 344.
tellus 24, 278.
 Maxime, mittis dona 82, 1.
Maxx inissile projectat 21, 356.
meatus annis præscripti 3, 5. *no-*
vos Phœbi 7, 9. diversos secue-
 re 15, 223. revocare 37, 10.
meatum querit 3, 271. *meatu*
 averso 8, 483. devius 18, 14.
 bifido 26, 336. tardus 28, 197.
 offenso 33, 172. lascivo 35, 74.
 fracto 35, 184. vario 44, 78.
 nativo 49, 55. *meatibus* variis
 17, 104.
Medea ferox 3, 153.
mederis vulneribus 24, 206. me-
 dere vulneribus 39, 43. *mederi*
 criminibus 5, 421. blandò fer-
 mone 29, 138. medente Stili-
 chone 22, 204. *medentum* auxi-
 lium 49, 69.
medicina per hostem contigit 39,
 48. fides sit 99, 16.
medicum consulit 18, 35.
medicæ aquas 49, 86.
Mediolanum unde nomen habeat 10,
 183.
meditatur scindere ligna 19, 7. *fle-*
stere frena 28, 190. *meditentur*
 aves 26, 230. *meditantem* car-
 mine mauros 22, 171. *meditatus*
 sævitiam 21, 101.
medius interfuit urbes alveus 1,
 227. *limes* flagrantis Olympi 15,
 148. hostis 28, 456. ignis 44,
 71. *media* Carthagine 15, 190.
 ira 18, 364. in arce poli 27, 13.
medii reverentia 17, 250. in me-
 dio 33, 151. 49, 27. medio sub-
 frigore 1, 132. axe libraverit
 3, 11. *orbe* 5, 310. 58, 4. Mau-
 ro 15, 236. mari 18, 245. foro
 25, 14. ibat Radus 28, 212. ser-
 mone 28, 426. in æstu 31, 47.
 G g g 3 35, 106.

INDEX

- 35, 106. sereno 35, 91. axi 36, 234. fidere lunæ 101, 120. vertice 83, 1. in medium cadunt 33, 250. medium mare 15, 523. nil inter puerumque senemque 18, 470. per Albin 21, 226. Porum vestaret 21, 267. iter cæli 28, 411. per hostem 28, 466. in æquor 37, 114. æquor 40, 55. te liget zona 73, 11. mediam frigoris & flammæ æthram 22, 8. plagam 33, 257. in mediis stetit 3, 41. in hastis 7, 17. in castris 8, 10. in armis 10, 197. in altris 15, 135. in atatris 17, 9. in luctibus 26, 399. in visceribus 26, 577. in fluctibus 48, 53. interitrepit undis 5, 303. turbinibus 15, 502. mœnibus 18, 2. muris 20, 44. arvis 20, 170. flammis 21, 184. dissensibus 22, 86. nubibus 24, 294. 28, 46. tenebris 26, 36. frigoribus 26, 349. aquis 28, 487. penatibus 36, 73. arvis 36, 245. faucibus 36, 394. fretis 37, 37. ab antris 47, 8. in medios Libyæ æstus 8, 27. in Sicambros 10, 279. æstus solis 15, 317. vapores 21, 180. nimbos 44, 39. in ignes 50, 29. medias in turmas 8, 349. in tubas 23, 12.
- medullis** erupit gemitus 10, 7. possessis 20, 13. toris inolevit 28, 78. fixis hæserunt tela 31, 145. imis 36, 152. miscuit frigus 46, 6.
- Medus** te adoret 8, 258. misit 10, 224. tibi cessit habenas 21, 67. tentoria fixerat 21, 157. ademit moderamina 24, 163. fœdera peteret 28, 415. Medi liquere vada 7, 71. Medo remige 3, 335. subduxit Athenas 17, 152. tulit moderamina 24, 164. Medis subactis 1, 161. imperat 18, 321. restiterant 26, 187. Medos subigat 3, 374. victos 20, 102. apud Medos rarus regum cruor 20, 478.
- Medusæ** viperæ 3, 281.
- Megara** improba 3, 74. multo luxuriata malo 3, 354. torva ruit 36, 387.
- mellis publica jura** 8, 382. lacus 21, 85. opes raptas 28, 263.
- melle puro** 31, 142. mella ferunt silvæ 1, 250. dulcia rapta trahit 5, 462. corrumpunt 10, 70. tegunt apes 14, 10. sermons 17, 251. necem dedere 26, 446. Heliconia 29, 10. putare decet 82, 2.
- Melampus enervatus** 18, 315.
- mellifer exercitus** 35, 127.
- membra anhele fudit** 2, 2. fundere 4, 18. nova instruxit 7, 42. vestitu nunquam temerata profano 8, 126. impia raptarem quadrigis 15, 255. sui divisa 17, 97. negant 17, 128. *Estropii* 18, 228. vibrata rotet 20, 360. tarda levant 20, 436. effeminat 22, 134. errantia 24, 129. truncata 26, 263. in omnia regni 26, 437. defessa 27, 3. suacernit abire 28, 258. viridantia 28, 561. sinuosa draconum 33, 179. immania 35, 159. non cessura pruinis 36, 89. languentia curru terit 37, 84. per dispersa 44, 65. in tua ire 101, 29. tua perentes 101, 44. sua tegit 45, 19. vivo carentia sensu 48, 55. fera 54, 12. tot ligat una silex 87, 7. per membra silex serpit 37, 99. membrorum modus 21, 46. mole immanis 101, 105. membris aptavere togas 1, 205. *micantibus* 10, 283. reliquis 20, 17. cunctis (*naturæ*) 22, 433. nudis 29, 88. minor 35, 38. nostris ne parcite 37, 29. redeuntibus 44, 12.
- nec meminit leti** 26, 328. captiva sui 46, 16. meminisse sepultos 22, 50. juvat 26, 207.
- Memnon coloratus** 21, 265. prostratus 21, 268. *Memnona* tegeret 20, 530.
- memor ferri exercitus** 20, 543. officii 22, 44. nil hiemis creave 26, 323. sis 35, 234. memorem experior 15, 305. ducum tuorum 28, 450. memores amiri 40, 5. *notæ* 49, 6. naturæ 50, 27.
- quid memorem certarum?** 26, 155. memorant Graji 29, 15. memorare dignum 29, 50. memoratur Tabraca 19, 71. memorant

INDEX

rata nunquam 1, 276. memora-
 randa concidit 29, 156. naufr-
 gio 19, 72.
 Memphis solet 8, 570. si forte ne-
 galler 15, 56. *pi-* 17, 127.
 mendacia turgent 18, 351.
 mendacis clipei 21, 105.
 mens *circumsina* luxu 1, 40. nun-
 quam cessura labori 3, 326. ea-
 dem cunctis 5, 115. busto su-
 perstes 8, 234. omnis *aberrat* in
 vulnus 10, 6. segnis ad artem
 18, 78. infida 18, 129. oblita
 fui, nec sobria divitiis 18, 229.
 una foret 20, 184. ardua sem-
 per 21, 39. iudex dura fui 22,
 221. redit ad silvas 27, 4. con-
 scia laudis 28, 593. alta 29, 20.
congesta 33, 4. ignara nocendi
 39, 3. mentis ardue 11, 4. pi-
 gnus 18, 421. vincula 26, 310.
 inops ætas 26, 521. iratæ sen-
 tentia 28, 292. benigna tempe-
 ries 31, 65. penetrabilia nudat
 33, 213. sollicitæ acumen 35,
 201. paternæ 35, 254. menti
 impervia 22, 424. mentem agit
 spes anxia 1, 65. oblivia con-
 dunt 1, 166. dubiam sententia
 traxit 3, 1. testatur amictu 5,
 21. sinceram furatus 8, 230.
 mandatricem operum prospectu-
 ramque labori 8, 236. domet 8,
 268. obsecror ore 19, 31. *li-*
brant silentia 26, 457. traxisse
 polo 36, 41. mentē cauta 15,
 492. devota 21, 232. placida
 levera 22, 66. tota remissum
 22, 143. *profunda* 26, 85. ma-
 terna fovens 28, 94. profana
 28, 106. recolens pompam 28,
 423. pura 28, 608. humana
 68, 12. ab alta fudit 95, 8.
mentes geminas 8, 233. cum
 corpore lapsæ *ib.* præcepta do-
 minæ passuras 8, 238. geminæ
 17, 105. victuro carmine 26,
 21. horrificans 26, 249. huma-
 nas oblimat 36, 29. duras jun-
 git 48, 41. mentibus aderat
 24, 5.
 mensa furialis splendet 15, 180.
 excludere 26, 28. sinuatur 94, 1.
 mensæ sociæ convivia 1, 253. re-
 verentia 3, 229. adhibes 22, 153.
 mensis Thyesteis 1, 171. gemmi-

feris illuxit 1, 265. ludibrium
 18, 306. mensas infandas 15,
 401.
 mense novo redit Cynthia 68, 10.
 menses gelidi 36, 224.
 mensura invidiæ capit 24, 44.
 mentitur sibi 7, 141. *astum* 22,
 249. Nerea 26, 320. gemma
 volatum 94, 3. mentiri iustum
 istum nescius arcus 8, 529.
mentitus Nilum Gir 21, 253.
 gemmam 58, 3. Signifer 68, 9.
 mentita fidem 1, 108. senem 3,
 135. virum 18, 340. mentitæ
 cornua setæ 45, 6. mentito
 gressu 20, 182. mentitos fluctus
 33, 254.
 meat par semper similisque 3, 186.
 vis per fetam 46, 18. *meant* or-
 dine vota 21, 10. meabant edi-
 cta 21, 277. *meantem* causis de-
 fectum 17, 129.
 mercator tremuit freta 52, 7.
 merces pectora alligat 8, 501. of-
 ficiis dilata 17, 256. properata
 25, 11. mercedem *referente* fo-
 cero 29, 185. mercede hac veni
 10, 144. fœda 21, 211. mira
 militiæ 29, 184.
 mereor princeps 10, 35. *mercar*
 carpi 35, 86. meretur jure 22,
 183. *mercatur* dominas aures 6,
 17. merentur audire victores
 1, 61. *mercantur* caput Achivi
 5, 425. meruit regnare rogatus
 8, 48. *secretum* 22, 306. *Senat-*
ur 24, 55. nil felicius 28, 56.
 rua cunabula 29, 86. *repulsam*
 31, 79. pœnas 37, 107. *nec* si-
 miles causas aut tempus 47, 25.
vitam 48, 16. meruistis plus
 58, 6. *meruere* senes 1, 68. te
 Triones 8, 429. *mania* nasci 15,
 28. maritis rogos 15, 407. fa-
 mulas 20, 201. Superi 35, 287.
 vincula 36, 95. iram 39, 39.
 te proprium 49, 89. meruisset
 te civem 24, 181. mereri frena
 73, 1. *bellis* 8, 458. regnum
 10, 263. *nihil* plus optasset 18,
 175. *deforme* fuerat 22, 99. *leti*
 veniam 26, 90. obsequium to-
 nantis 28, 350. nec meruisse
 fatetur 17, 245. nomen 20, 379.
 novercam 101, 56. diem igno-
 rum 99, 10. merenti stat favor
 688 4 17, 262.

INDEX

- 17, 262. *meritus* vocabula 15, 421. *meritæ* lyræ 40, 18. *meriti* redeunt 17, 145. *meritum* queris 22, 123. *nomen* 26, 636. *meritis* debemus 24, 268. *favor* offertur 28, 607. *meritos* crines 7, 84.
- meretricis* avitæ hiatus 75, 7.
- mergit* se 10, 169. *mergas* solum 20, 38. *mersit* funere 15, 410. *visceribus* ferrum 18, 447. *merferat* unda diem 33, 274. *mergere* pelago 19, 69. *mersurus* pulvere 21, 350. *merguntur* plaustra barathro 26, 345. *mergatur* gremio Tethyos 36, 319. *mergi* in vada 5, 64. *prima* peto 15, 142. *fretis* orat 18, 266. *caligine* 18, 492. *mersa* arva 35, 180. *natura* 49, 33.
- mergi* si revolant 15, 493.
- meritum* belli 25, 18. *ob* navis innocuæ 26, 12. *loci* 36, 222. *meriti* spatium 24, 43. *merito* laborum 18, 369. *meritis* nullos obfistere casus 8, 409. *te* natus adæquat & vincit 8, 430. *pro* tot 15, 52. *prioribus* obitet 20, 595. *præmia* poscant 24, 117. *tuis* obnoxia virtus 28, 387. *adscribere* casum 49, 81.
- Meroë* traxit de crine sagittas 7, 21. *crinita* sagittis 10, 223. *cingi* 15, 454. *gemiscit* 18, 178. *naturis* 21, 261. *candescet* conversa pruinis 41, 15. *per* Meroën 47, 19. *Meroën* timentes 1, 135. *tueri* 31, 73.
- mero* foetere 20, 85. *madidos* ru-
dentes 24, 368.
- mercem* metuebar 24, 327. *laborum* perfolvit 28, 578. *in* mercem *venimus* 18, 220. *merce* certa 18, 297. *merces* devehit 20, 509. *permutat* 27, 7. *vecturam* ratem 36, 363.
- messis* bellatura cum colono 21, 321. *Punica* 29, 60. *messe* Transalpina 18, 409. *Sabæa* 21, 58. *exsecta* 21, 165. *messes* collectæ 8, 417. *odoratas* 10, 93. *vehant* 27, 395. *vomere* sudatas 24, 94. *oblatas* mirabitur 33, 198. *messibus* te induat 1, 273. *Gætulis* 15, 57. *primis* 26, 152. *centum* 28, 389.
- messor* gaudebit aristis 3, 382. *jaculum* vibrans 26, 464.
- meta* vana cavetur 27, 6. *metis* properatis 26, 266. *metas* tentis 1, 68. *Bacchi* transcurrere 7, 208. *per* Zephyri Eurique 8, 649. *intulit* 15, 456. *nullas* recipit 17, 43.
- metallum* incoctum flumina maduit 33, 241. *per* omne 50, 11. *metalli* fulvi congeries 5, 134. *melioris* sæcla 22, 454. *luce* 24, 133. *igne* 28, 51. *metallo* ripa micat 1, 52. *squalere* fila cogit 1, 182. *lucere* 3, 163. *cognato* viros spirare credas 5, 360. *melio-*
re forment sæcula 7, 184. *fulvo* 10, 57. *melio-*
re ductos mores 17, 137. *radiare* 20, 260. *vario* distincta 22, 446. *facta* op-
pida 24, 22. *ramoso* 24, 21. *onerata* plaustra 26, 605. *celata* classis 28, 376. *nascentes* equos 28, 572. *viridi* 35, 291. *metallis* picturarum opus 8, 540. *pretiosa* 29, 94. *geminis* 42, 40.
- Metaurus* vagus 28, 501.
- Merello* fractum Jugurtham 15, 91. *jacuit* Creta 18, 218. *Merellos* fortes 1, 147.
- metior* orbem 16, 19. *læta* pen-
clis 26, 211. *metitur* vitam 5, 138. *raptus* corde 35, 12. *sa-*
gos & alnos 36, 365. *diem* 52, 14. *metimur* cærula 15, 67. *flu-*
mina 26, 46. *metire* oculis 24, 70. *mensus* Romanos numero
non robore 21, 347. *metitur* 26, 402.
- Meti* satiabere pœnis 8, 402.
- metunt* Narcissum 35, 132. *metus* populos 20, 146. *metitur* juven-
tus 8, 466.
- cui* metuis nil ipse timet 101, 53. *metuens* offert munera 22, 150. *gaudet* 28, 574. *leonum* vacca 34, 5. *oneri* horror 50, 14. *metuendus* ab omni regione 20, 465. *amare* 22, 2. *metuenda* viris 8, 373.
- metus* horribilis 1, 78. *invidie* 5, 204. *jucundi* 10, 82. *te* no-
ster *amat* 10, 332. *vincat* ratio-
ne 17, 99. *pueris* latura 18, 124. *juris* servator 21, 163. *licitor* 22, 373.

INDEX

373. malus interpret rerum 26,
262. ut ipse deum monstret
101, 24. metum humilem fene-
stræ 26, 53. occultat ore 26,
479. languentem 32, 10. me-
tu remoto 15, 300. uno fixa
20, 286. urgente 28, 447. mi-
sto perterrita 35, 155. vano ani-
mum vexare 35, 278.
mens esse nunquam desit 28, 318.
micas quacunq̃ue 8, 428. micat
ripa metallo 1, 53. quicquid
ubique 16, 20. *tumidam* lumi-
nibus 29, 121. micant rura 10,
60. dulce oculi 31, 41. *micare*
coniferi apices 36, 398. micans
crudele 33, 282. *micantem* te vi-
derit 10, 27. micantes flamine
1, 178. *micantibus* membris 10,
283.
Mida quicquid tangeret 24, 230.
Midæ tactum 24, 232. *Midam*
lavere 20, 261.
migrare figuras vident 3, 128. vi-
rum in suos fannos 29, 14.
miles togatus 8, 9. *vcniam* 8, 369.
nutritor 8, 503. ignorat dicere
10, 186. populus 15, 96. parti-
tur 20, 82. dat terga 20, 581.
mittitur 22, 95. te audit 22,
269. sitiens haurire cruorem
26, 604. deficit 28, 218. su-
perbus 28, 242. sceptrâ daret
31, 75. occultus 35, 163. cus-
pide non moritur 35, 300. mi-
litis tanti moles 15, 299. fidem
26, 87. obsequium 28, 554. *ro-
bur* 29, 62. a milite diligenter
28, 147. milite omni perempto
3, 307. cingor 5, 13. tanto
munitum 5, 299. misso 15, 246.
in nostro 20, 156. securo 21,
177. viridi 21, 324. proprio
26, 106. quanto 31, 91.
militia eunuchi 18, 419. *militiæ*
fururæ assuesce 8, 400. *Phlegrae*
27, 20. mercede 29, 184. *prin-
ceps* 31, 84. militiam nullam
dignari 20, 320. patris 21, 36.
eripe 38, 52.
militat æther 7, 97. Gallia 24,
52. curia aula 28, 596. omne
feræ corpus 45, 25. militet no-
stris signis 18, 383.
mille labores 5, 51. vias 44, 27.
millia tot ponas 18, 204. tot

barbara 21, 107. vulgi 22, 397.
quinque explent 59, 7. milli-
bus tantis 21, 171. e tantis 44,
79.
Mimas occurrit 37, 85. Mimantis
arma 36, 347.
minæ prodigii certæ patuere 20, 2.
notatæ prodigiis abiere 26, 62.
minis flexis 35, 345. armorum
101, 82. minas inferre 3, 306.
iniquas 5, 147. pelagi supera-
re 15, 370. vanas abuisse 19, 4.
huc omnes vertere 26, 421. re-
tro flestebar inanes 28, 142. Par-
cæ vetuere 33, 48. fractas 40,
28.
minax silvâ 45, 11. minacem nim-
bo 18, 4. minaci crine 33, 233.
umbone 35, 223. minaces jubæ
15, 363.
Mincius flexuosus 12, 13. tardus
meatu 28, 198. excipit amne
quieto volucres 31, 108.
Minerva innupta 1, 84. nascente
24, 226. laudante 36, 218. Mi-
nervæ clipeo 8, 162. *alterius*
18, 273. *pro* fronde 20, 591.
39, 41. *foliis* 22, 228. *Miner-
vam* Trojanam 18, 328. fœda-
tam 29, 256. spirat opus 22,
340. sudasse 26, 16. castam
violare 37, 41.
minister emicat 15, 176. ministri
properi occurrunt 35, 317. mi-
nistrum dedignata 18, 143. mi-
nistros *imbelles* 8, 338. scelerum
15, 270.
ministra mille 36, 189.
ministrat odiis augmenta 101, 27.
ministrant Argivæ 20, 200.
Minoia urna 35, 332.
minatur triste augurium 36, 125.
minantur crudele 36, 340. mi-
nentur trepidi 8, 293. sibila
28, 567. minari Romæ regno-
que 26, 264. caute contenta
45, 30. minantem collibus flu-
vium 15, 41. dira taurum 101,
134. minantes ripæ 1, 228. sa-
xo aras 23, 504.
Minos fit 3, 114. pertentat cripi-
na 5, 477.
Minorum puerum 26, 443.
minuit favorem 25, 11.
mirabile posset esse mihi 26,
281.

INDEX

miracula pompæ 8, 565. plebi colligit 17, 279. præbet 18, 309. voti 22, 379. castris edita 24, 224. ducere 24, 354. ingeminent 26, 20. belli referunt 26, 622. fontis 28, 508. nova saxi 48, 13. tua 49, 3. saxi crescunt 58, 5.
 miror de consule 18, 231. miratur dextram inermem 1, 28. sua quemque domus 26, 621. loca 36, 226. Simois 36, 372. mirantur equi lucem 37, 47. mirer quid primum 21, 291. mirabar te morantem 31, 57. mirabitur messes 33, 198. *mirare* cinctus 22, 331. *mirari* nova 8, 515. sine fine 28, 564. *mirantem* novas valles fluvium 8, 482. vinci 101, 116. mirantibus undis 20, 164. miratus olim 28, 54. mirata leges 28, 337. Aetna 50, 4.
 mira mercede 29, 124.
 miscet seria jocis 22, 165. discrimina rerum 37, 62. miscet astra Averno 15, 383. miscete polum 37, 31. miscere populos ruinæ 5, 18. miscentem incendia 26, 145. mistura favillas 29, 152. miscetur decori virtus 1, 71. miscetur alter sanguis 5, 166. axis Averno 33, 116.
 misero ignoscere pulcrum 26, 92.
 miserere tuorum 39, 42.
 miserata dolores Titanum 37, 2.
 missile torserit 15, 437. projectat 21, 356. nativum tergo evolat 15, 20.
 mitescunt undæ flamina 26, 273. mirescere blandos fluctus jubet 7, 123. galeam fertis 35, 145. fluctus cogit 86, 2.
Mithram sidera volventem 21, 63.
 mitigat victima umbras 8, 95. nurus 19, 28.
 mitis precibus 8, 113. patriæ 8, 319.
 mitra tereti redimente capillum 20, 185. *velatus* Arabs 21, 156.
 quicquid mittis 82, 2. mittit sub iuga ferrea 1, 81. leto 3, 234. misit ab altris 98, 3. missa pene foret 35, 228.
 Mitylenæo *pectine* 10, 235.
 Mnemosyne mitis 10, 237.

mobilis hospes 52, 6. æstu gemma 57, 7. mobile æquor 5, 32. iter 49, 60. mobilior Zephyro 36, 266, mobilius tigris 3, 90.
 mobilitas acerrima nullo ordine, 331. nulla ruenti 36, 138.
 moderamine *maturo* regunt 7, 183. caudæ 20, 427. moderamina ademit, tulit 24, 164. mundi sumferat 29, 46.
 moderator pectinis 20, 382. quisque 24, 101.
moderere ducem obsequiis 22, 73. *moderantur* equos virga 21, 299. moderabitur pinum 1, 246. moderantem jura 17, 24. moderatus Senatum 31, 68. moderata tempora 28, 549.
 modestia divina 17, 217. inclinæ populo regale culmen 28, 64.
 modularis tecum 31, 47. modularum carmina 33, 203. modularunt te cantu 21, 182. *modulante* pulsu 28, 629. modularus pectine nervos 34, 15.
 modus membrorum 21, 46. modum receperunt flammæ 8, 69. juris & equi 10, 314. humanum relinquit 24, 40. vincendi 26, 119. excessit 36, 11. *spatio* nil fallente 45, 32. præscriptum transiisse 49, 52. regina levare 72, 14. modis Pieris 4, 20. Orpheis 7, 114. teneris 9, 12. lentis ludis 101, 16. modos Pharios ducit 8, 575. *magister* 20, 363. Mænalios tentabat 31, 36. dulces 34, 4. corporis dissimiles perferre 98, 11.
 mœnia avulsa 1, 109. quot jaceant flammis 3, 360. miseranda Thracum 5, 45. peritura 5, 215. Gallis condita 10, 182. nasci meruerunt peritura flammis 20, 297. per gavisâ 26, 460. cincta fluminibus 26, 473. quæ mallet 28, 82. Aste 28, 204. frangebat 28, 270. nova 28, 531. ardua stant ferro 33, 236. vellet 35, 143. Cadmi 36, 387. mœnibus hostis fidit 8, 328. protantis 24, 76. sub Romuleis 28, 57. ex altis 29, 172. viduetis 101, 81.
 mœrent leges 5, 85.
 mœror

INDEX

- mæror pudori cessit 36, 192.
 mæsta flumina 34, 4. mæstæ squa-
 lore comæ 15, 408.
 Mæsi 26, 165.
 moles ad sidera prolata 5, 136. ipsa
 nocet 19, 108. libera militis 15,
 299. suspirat 20, 444. publica
 22, 70. rerum publica 29, 134.
 molem imperii 26, 571. 36, 56.
 mole pares 3, 351. rupta 7, 159.
 magna rudentes 17, 297. tanta
 sublimes 20, 101. crassa 20, 377.
 perpetua subductus 21, 146.
 tanta tueris 22, 282. non resi-
 stunt fortia 24, 320. pigra 24,
 355. vasta 26, 344. cum tota
 26, 425. quid tanta dignaris
 clientem? 39, 34. immensa mem-
 brorum 101, 105. molibus va-
 stis 28, 522. terrificis 33, 162.
 molimina rerum 17, 205.
 molitur iter 7, 68. iniquum 15,
 289. mens aliud 29, 20. viam
 33, 276. tellure ratem 36, 364.
 gressus 36, 438. moliri nil bre-
 ve 21, 42. phaleras 73, 15. mo-
 lita tyrannum fortuna 28, 88.
 mollescunt signa tubæque 20, 563.
 mollescant corda 33, 226. mol-
 lescere risu 35, 313.
 mollire colla ornatu 1, 86. rigo-
 rem 8, 593. novales 17, 177.
 mares 18, 48. vultu 48, 45. mol-
 litur Mariya 20, 268. mollitus
 flammis chalybs 26, 542.
 mollis stipes 1, 179. Arabs 8, 258.
 amas 101, 18. molli magistro
 20, 157. vertigine 20, 359.
 mollem pudebit 18, 252. molles
 fugas sinuare 8, 540. choros 9,
 10. mollia colla iactabat 5, 345.
 mollibus auspiciis 18, 494. cli-
 vis 35, 102.
 mollitiæ Eoræ 20, 112.
 mollities vocis 18, 341.
 Molossi tenera nare 22, 215. im-
 mortales 24, 293. blandi 34, 25.
 Molossis infans 5, 420. Molos-
 sos subegit 26, 135.
 momenta ad rerum 15, 251. polam
 moveant 17, 128. rerum regens
 26, 117.
 monet Triviam Latona 10, 236.
 monent somnia 36, 125. mone-
 bas mandatis scriptisque 29, 237.
 monerem te tam prona 20, 222.
 monui frustra 26, 496.
 monile contextum gemmis 3, 187.
 nurum 10, 166. monili coila
 circuit 28, 527. monilia servant
 18, 421. gemmata 26, 627.
 73, 9.
 monitor fortis 26, 307.
 monitis patriis 22, 72.
 monitus arcanos 15, 217. Pytha-
 gore 17, 157. sinistri 26, 229.
 monitu hoc 26, 400.
 mons Aonius 5, 418. præruptus
 10, 49. invius humano gressu
 ib. ruinam dedit 26, 347. Evan-
 drius 28, 11. arte patens 28, 502.
 tonat 36, 396. arbiter 49, 76.
 ductus per artem 87, 7. montis
 ruinam 26, 6. sulfurei viscera
 33, 175. anhel fastigia 36, 383.
 secreta 49, 43. monti Palatino
 28, 35. pulsato 28, 272. monte
 iniquo 5, 33. ad montes cessi
 28, 285. montes dimisit avitos
 5, 394. vincere ascensu 7, 46.
 clausos ut plana reliquit 8, 103.
 septenos 15, 104. Infanos 15,
 513. totos consumant 17, 309.
 ferrent 24, 23. septem circum-
 spice 24, 65. gelidos percurri-
 tis 24, 263. inaccesos 26, 322.
 subsidere 26, 527. tentabat tra-
 mite 28, 230. septem cinctos
 muro 28, 536. abscissos 33, 143.
 duri flere silentia 34, 7. ad-
 versos 35, 181. sunt 37, 29.
 montibus Italici 1, 255. brachia
 armaret 26, 65. effosus 29, 76.
 viduatis 101, 81.
 monstrator quis erit? 36, 429.
 monstriferi anni 20, 4. monstri-
 ferro fetu 37, 3. monstriferis
 campis 17, 306. antris 22, 110.
 monstrat pollice 28, 574. mon-
 strant ventura alite 22, 216.
 monstret metus deum 101, 24.
 senex incendia 50, 9. monstra-
 re vulgo gentes subactas 24, 15.
 deum 98, 12.
 monstrum Oceani 10, 161. igne
 vincit 101, 132. monstri avidi
 5, 99. flatus 101, 184. monstro-
 tali 15, 257. tanto 20, 428.
 Caledonio 22, 247. commissus
 54, 9. monstra cesserunt 18, 8.
 furoris 20, 519. maris 22, 28.
 terræ

INDEX

- terrena 24, 361. deſum 26, 229.
 Neptunia 29, 129. quæcunque
 latent barathro 33, 37. forti
 ſubacta manu 34, 30. omnia
 mundi 101, 40. ne faciant ter-
 rorem 101, 48. dulcia 100, 3.
 monſtris portenta aggerat 18,
 236. nimis turgens 18, 351. iter
 paruit 20, 40. caſuris parcite
 24, 274. variis 26, 20. nullis
 tenetur 35, 9. de monſtris ta-
 ceas 22, 298.
*montani populi præter ceteros ſunt
 bellicoſi* 3, 334.
 montana cacumina 85, 1.
 monumenta dedecoris 20, 70. do-
 loris 26, 615. pugnae 28, 372.
 pii exempli 50, 34.
 mora quid perfringat 8, 407. *leni-
 bat* indomitas 18, 84. ſupplicii
 20, 53. ſegni 21, 206. cara im-
 plicuere 50, 8. moræ exiguae
 17, 26. quænam cauſa? 22,
 284. longæ nocuere 36, 133.
 longæ 49, 66. moram tenuem
 4, 16. excidio latura 26, 47.
 exiguam impende 26, 312. mo-
 ras traxere 1, 103. innectit 3,
 315. incuſat ſpes ægra 10, 14.
 paſſura 20, 292. obſtrueret 21,
 114. tutas traxerunt 21, 375.
 auferre voto 22, 226. naſci tra-
 beis 22, 259. ſtabiles 22, 435.
 rumpe 26, 546. 40, 19. nullas
 dabant 28, 460. puppiſ abſol-
 uens 29, 30. non tulit 35, 172.
 uſque in æternas itur 24, 6. nec
 poſſunt ſuſſerre 101, 26.
 morbus impatiens ſui 3, 32. cru-
 deſcere incipiens 3, 301. morbi
 luei 15, 39. lues 18, 18. tabes
 28, 244. inferno ſtridentem agmi-
 ne 28, 323. morbo veteri ob-
 ruta 20, 11. morbum turpem
 pateris 76, 5. morborum re-
 quies 49, 69. morbis ſolatia
 darent 20, 355. morbos defen-
 ſurus 24, 171. ingentes 26,
 120.
mordet gemma 1, 89. mordebat
 fibula 20, 184. momordit are-
 nam 26, 589.
 morigeras alumnas 51, 1.
 moritur navita fluctu, culſpide mi-
 les 35, 357. ferro 37, 113. ſe-
 dectus 44, 103. mori candere
 æſtivo 1, 219. iuvat 5, 19. re
 bellante 15, 382. ſatius 15, 451.
 optabit 36, 62. gaudet 44, 52.
 poſſe 101, 89. difficilis potuiſſe
 101, 111. fuit finis 98, 24. re
 potuiſſe 98, 50. moriens Co-
 meta 26, 248. & parte ſuper-
 ſtes 35, 23. viro toto 37, 89.
conviva 77, 11. morientia mem-
 bra 48, 20.
 -morum quid lucem inſiſam? 28,
 316. moraris quid ulterius?
 36, 313. moratur præda 26, 614.
 longum immora 36, 194. mo-
 rantur vias 24, 328. morabor
 plus ſermone 3, 110. non ulte-
 rius Phrygia tellure 36, 114.
 morari qua regione dignetur 7,
 174. circum limina privata
 8, 3. deſiſte 15, 340. promiſſa
 22, 33. parva in ſede 98, 6.
 morandi ſpatium 26, 118. re-
 ſponſa rettulerant 28, 356.
 mors adeone parum? 3, 238. im-
 penſa bonum 8, 404. nulla re-
 fugit artificem 15, 171. noſtra
 victori damnola foret 28, 296.
 omnia æquat 35, 302. nulla va-
 gatur in terris 35, 355. ipſa
 fuit 36, 238. morris certæ mi-
 ſurus ſibi ſolatia 21, 339. ve-
 turæ conſcia 26, 58. herilis 26,
 366. ambitione 29, 165. ſi-
 cultas 39, 27. latebras adis 98,
 22. lex reſoluta perit 99, 12.
 morri noſtræ ſuccurrere 5, 164.
 ſubducere 24, 74. morrem tre-
 mebant 20, 505. petendam de-
 cuit 26, 582. fugares 95, 17.
 dabat ipſa voluptas 100, 9.
 morte una 5, 423. ſuſpenſa 15,
 263. ſecunda 22, 414. dilata
 24, 272. ſub communi jacentes
 26, 448. hanc humum tenebo
 26, 530. viri 26, 594. patria
 28, 451. alterna 33, 58. em-
 tum velit 36, 194. ſecunda 44,
 25. rubent oculi 101, 34. mor-
 tes crebras 15, 40.
 morſus figat 28, 240. morſu ve-
 rat 93, 2. morſu eburno 10,
 102. partitur obunco 15, 470.
 graviore 101, 83. eliſo 101, 95.
 vano vellere conatur 46, 14. in-
 ſigni ſplendet 48, 18. ſanguineo

INDEX

- neo 70, 7. moribus spumosis 8, 549. gravioribus 24, 298.
- mortalis teli 28, 347. mortali pietate timer 101, 46. mortales latebras 101, 25. mortalia fluerent 3, 5. fingi possent 8, 232. ut te pridem implorant! 15, 233. despicit 17, 6. rifu vertere 18, 141. regna 26, 67. separatastris 35, 299. adduxere curas 36, 19. neglecta mihi *ib.* mortalibus genitrix fuisset 36, 39.
- mortifer aestus 36, 237.
- mos vigeat 20, 211. erat 24, 78. in morem pecorum 26, 44. luditur 28, 6. morem Vindice deductum 8, 613. neglectum rettulit 21, 328. priscum restituit 28, 403. hinc traxisse 45, 46. sine more ruentes 20, 438. de more 1, 159. Gabino 8, 6. verso 18, 473. maligno 21, 112. prisco 24, 14. campi 26, 181. virgineo 35, 151. plebejo 36, 15. pecudum 36, 43. solenni procorum 40, 37. in mores transisse novercae 36, 40. ad mores reverti 20, 155. mores relaxat 1, 53. corrumpit 3, 47. maternos 10, 231. lapsi 15, 50. mutatos 15, 280. ductos meliore metallo 17, 137. similes 17, 255. retinent 18, 97. corrupti 18, 416. dedecorant 21, 27. Marci 28, 350. humanos 28, 514. castos probet 29, 29. severs indicit 29, 128. ducum 21, 169. egregios invitant premia 22, 125. inorum egregius 15, 239. gravior 18, 350. priorum nomen 20, 126. moribus impar 3, 297. sub gravibus 8, 517. non iisdem 15, 389. inducit annos teneros 24, 121. pacificis 24, 154. placidis 24, 216. aequis 28, 63. teneris 36, 227.
- motus inexhaustus 1, 2. vacuus 3, 16. anceps 3, 68. comprime 8, 266. hos video 8, 378. barbariae 21, 148. mutatos edunt 28, 626. rimata latentes 29, 236. concutiat 48, 6. motu levi 7, 199. quo machina vivat 17, 102. rebelli 28, 213. centeno 32, 47. horrendo 36, 66. motibus aptet oculos 20, 362. certis 68, 8.
- moveo plausus 74, 17. moves mea plestra 34, 50. movet gentes litrumque 3, 308. ratio 17, 228. dum talia secum 28, 153. pacta 28, 205. signa 28, 495. ora Caucenis 29, 15. movent damna 20, 149. moveat praelia 15, 277. movit tela 3, 262. Iernen 22, 252. curam 24, 238. castra 26, 558. movimus iras 35, 254. movere te facibus 35, 216. moverat auroram secum 21, 155. populos 21, 249. movebunt privata 18, 484. movisse populum 3, 125. movens talia voce 33, 192. verbere pinnas 36, 139. moventi majora 20, 541. moturus praelia 33, 33. moveri lege 3, 7. lenis facilisque 18, 363. delubra cernuntur 33, 7. tentat 35, 160. incipiunt cineres 44, 67. mota cutis 45, 34.
- Mucius meruit igne 18, 445. Muci flamma 8, 406.
- mucronis acuri murmure 28, 628. mucrone dilato 3, 236. furenti 5, 233. infecto 5, 409. vago 7, 55. stricto 15, 176. cruento 17, 229.posito 20, 195. corusco 20, 446. secundo 20, 573. perirent melius 28, 312. ferit 37, 111. mucronum nuda densa 45, 23. mucronibus strictis 26, 609. 48, 46.
- mugit quicquid cortina 21, 2. si mugiat furor 7, 161. mugit cruentum 3, 66. mugire Tonantem cogis 10, 113. 48, 53. juvencum dequit 18, 166. fragor 35, 152.
- mugitus Siculi juvenci 15, 187. redditus 20, 24. fideles 26, 412. mugitum frenant 33, 207. mugitu deteriore 4, 4. mugitibus urbem quatiens 34, 33. terrificis gemuit 35, 8.
- mulces suspiria 24, 211. mulcebat epulis 20, 89. mulcens domum cantu 33, 244.
- Mulciber variatas clipeum 1, 95. arma praeprarat 7, 191. oscula conjugis emit 10, 58. uxoris *ib.* emingat orbes 17, 326. impune

INDEX

- pune vagus *ib.* ignes sparserat 20, 33. auctor clipei 21, 104. stupuit 35, 175. clausus 36, 398. frenavit Aetnam 50, 33.
- muliebribus sceptris 18, 428.
- mulier nascitur ad fructum 18, 331.
- multifidus Phœbus 1, 56. multifidos in orbes 35, 15. multifidas opes 49, 59.
- multisonora esseda 51, 18.
- multivagus flatibus 33, 174.
- multus serpens 7, 139. frater 35, 27. multo eloquio redundant 1, 150. fulmine 36, 343.
- Mulvius *pens* 28, 544.
- munditiæ minime viriles 20, 337.
- mundus auctior fidere adjecto 5, 3. *pulcherrimus* operum 8, 285. *se liget amore ib.* *diffidet* 15, 237. firmiter pendit 34, 47. mundi humani 44, 10. moderamina 29, 46. communis amor 24, 52. magni cultos 22, 6. nostri rædia 20, 434. dispositi fœdera 3, 4. pars tertia 15, 161. per aures 16, 9. *sacris* 17, 16. teneri primordia 17, 253. nostri transfuga 18, 15. vindicta 20, 21. monstra omnia 101, 39. figura 95, 5. repertor 95, 11. varii follertia 98, 13. pro *mundo* concedimus 20, 39. gerit 28, 437. mundo toti dominabere 3, 143. dabatur dies 8, 176. quæ gaudia 8, 642. toto dotabere 10, 281. nostro fiduciam Britannia 17, 51. noxia 18, 480. congrua judicat 21, 89. proficiat 22, 438. pacem facit 26, 573. gemino 33, 91. toto depellere 35, 252. toto accessere 36, 2. fortuna favens 101, 86. contraria tempora 47, 36. vitreo 75, 1. nascente 98, 8. mundum decorat 1, 193. *ludere* 3, 87. *post terga* relinquam 5, 245. dubium 7, 64. nostrum proteris 35, 222. victoria præstat 37, 15. sollicita ratione secutus 48, 1. suum volvit 68, 11. mundos innumeros parturit 17, 81.
- munificus auri 8, 500. non expectantibus 22, 193.
- munire colonos 26, 191. munitur telis 45, 40. muniti robore hostem 22, 96. munitus amore 24, 222. munita calore nimio (*Libya*) 15, 146. munitio studiis popularibus 24, 47. munitum tanto milite 5, 299. muniti Scilichone 26, 453.
- munus acerbum 3, 168. fœdum 18, 41. nostrum discere 31, 130. muneris tanti auctor 1, 72. recepti 98, 21. munere cum vincamur in omni 8, 277. fortis 26, 445. carior omni salus 22, 608. munera currentia 1, 45. regum spernebat 3, 201. preparat 10, 10. hæc feras 10, 173. *timentum* 20, 321. nulla placere 22, 150. in metuens offert *ib.* *falsa* *timentum* 22, 182. imita texebat 33, 245. sacra addidit 40, 30. quæ solos fas habuisse deos *ib.* varum 101, 8. parva 70, 2. Mavortia confert 73, 13. præscia 99, 3. *muneribus* aræ damnatur 5, 396. pacet 24, 284.
- muræ machina 8, 329. honor 29, 182.
- Marcia vallis 22, 404.
- murice radiato 8, 552. fulgens 8, 645. *vivo* 10, 150. repetito 22, 333. plumas resperit 31, 41. saturantur 3, 208. *vincis* 3, 384. perfusam vestem 44, 86.
- murmur ferale 3, 131. blandus 14, 21. luporum 18, 269. rancum inferpere arenis 33, 256. *murmure* cum *solito* 8, 65. pavidus 8, 447. confessus 17, 233. insolito belli 26, 204. *solo* bellum peragens 28, 7. *macronis* 28, 689. cum laxi 49, 61. murmuræ rivi 3, 214. quæ furtim? 5, 86. magna detrudens 17, 315. laxavit 20, 254. infidiola 22, 49. fragosa 24, 338. pastoralia tentabat 31, 37. ripe requierunt 33, 88. ad discosa 51, 3.
- murmurat impacata quies pelagi 3, 70.
- murus crinalis 20, 284. muri in speciem 5, 128. adamante rigentes 26, 214. fragiles procumbere videbantur *ib.* susti-

INDEX

fustinii Martem 15, 85. ignavo credere 17, 155. continuo 26, 189. cinctos montes 28, 536. litoreo 15, 519. murum sceleri non dabit 8, 109. feriret 24, 146. muros invadit 3, 127. quateret 3, 219. tueri 5, 59. despexit 8, 509. ingreditur 20, 217. terruit 20, 570. mediantem Amphiona 22, 171. Ravenne 28, 494. transilii elufos 35, 165. muris nulla fides 18, 244. mediis 20, 44. tuendis 26, 312. trepidis 28, 443.

Mufa rustica Lycæi 21, 181. mitor incipiat 22, 5. respice 25, 10. vale 41, 24. Musæ tot annos eripere mihi 17, 138. colla levant 22, 127. verba negant communia 81, 3. Musarum carmine ducti 2, 13. studium 27, 11. pagina 29, 162. studio 31, 46. antra 34, 51. Musis inita 8, 396. oria apponit 17, 66. receptis 26, 598. libet 28, 126. augmentibus omnia 28, 475. calcatis 39, 31. Nymphisque 49, 7. a Musis procul 76, 4. Musas sibi jungere testes 23, 5. reduces advexit 23, 19.

musco structa cubilia 1, 212. musica saxa 100, 3. mustant tacita formidine 20, 134. mutat in jaculum 78, 1. mutavit iura, tabulas 18, 34. mutavere

fitum 33, 142. mutarunt flumina, ripas 37, 65. mutaverit axem 26, 55. mutare vices 1, 12. habitum Latiis 5, 84. sedem 24, 156. te non evaluit 28, 80. presentia parat 28, 206. mutatur varios in artus 87, 8. mutati stupere 20, 518. mutato jure 47, 29. mutatum senem plumis 28, 171. mutatis in vina vadis 1, 251.

muta vincla ferarum 5, 482. mutis tribuant vocem 49, 3. mutas querelas 36, 160.

mutua cura 29, 108. colla 35, 369.

Mycalæa litora 20, 265. Mycenis digna 15, 287. Thyesteis 36, 388. Mycenæ damnavit 15, 399.

Mygdonii cineres 20, 1. Mygdonio curru 17, 300. cantu 35, 268. Mygdonias volucres 20, 408.

myrrham suscipe 99, 4. myrrbata limina 44, 95. Myrtilus perfidus 29, 168. myrto nostra obducere postes 10, 208. velati 10, 299. festa 48, 28.

Myfia ingens premeretur plaustis 8, 53.

Myforum arva 5, 46. Myfos feroces 21, 94.

N

Naiadum una advolat 28, 154.

Nais Heliconia 55, 1. Naides 1, 249. ætuentes 11, 24. comitantur 35, 56. ude 36, 17.

Nar vitiatus sulfure 1, 256.

Narcissum metunt 35, 132. Narcissus datur 18, 441.

nare tenera 22, 215. sagaces 24, 299. nares patulæ ignescunt 8, 547. penetrat odor 44, 98. naribus accensis 10, 293. e cæruleis 37, 48.

Narnia cella 28, 515.

narrem quid Cererem? 33, 106. narrare pugnarum seriem 29, 221.

Nasamon ignavus 21, 354. Nasamona maritum 15, 192. alacrem 21, 256.

nascens hoc nobilis ortu 8, 122. nascitur ætas 3, 51. Hesperus 14, 2. nasci de consule 1, 14. fruges iussit 3, 8. vetuit ferro 18, 343. moras 22, 259. potuisse nec vacat 101, 13. vetabat Juno 101, 23. tibi non fuit principium 98, 23. nascendi vices 33, 58. nascens Nilus 1, 38. nascente te 29, 70. mundo 98, 8. nascentes libri 17, 115. metallo equos 28, 572. nascentia bella 26, 400. fata 39, 31. natus in ostro 10, 340.

nara

INDEX

- nata ubi nunc mihi?** 36, 189. **na-**
tæ adjunxit virum 21, 91. **re-**
pertæ 36, 51. **perantæ** imme-
mor 36, 97. **natam** tradis 10,
 44. **commisit** alendam 33, 138.
requiris 36, 315. **natarum** agmi-
nis una 36, 58.
natales vices 44, 51. **natalibus sa-**
cris 29, 76.
naratu scinde fluvios 8, 348. **pul-**
cro secat Acin 36, 333.
nates nudas 18, 305.
nativa Palatia 28, 8. **nativo mea-**
ru 49, 55. **nativum** missile 45,
 20.
natat rationis inops 20, 429. **ter-**
ra levis 49, 46. **te**, Tibri 35,
 178. **natant** tecta 20, 35. **na-**
tantia armenta 47, 42.
natura beatis omnibus esse dedit
 3, 215. **duplex** 3, 329. **illum**
non capit 5, 156. **peteret** emerit-
um reverti numen 7, 106. **ri-**
sit tuo sereno 8, 183. **tradente**
 8, 199. **tibi dedit** regna 8, 380.
hoc tibi donat 3, 323. **fortior**
usus 17, 185. **facilis** reverti 20,
 155. **signat** 22, 291. **longæva**
 22, 432. **potens** 22, 442. **incli-**
nat canitiem *ibid.* **mutaverit**
axem 26, 56. **omnis** cesserit
obsequiis meis 26, 526. **finxe-**
rat 26, 584. **vadis** omnibus una
 28, 512. **negat** 32, 4. **opponit**
 33, 146. **parens** 33, 248. **sæva**
redit 34, 5. **læta** deos expectat
 35, 371. **instat** cum querelis 36,
 33. **rursus** confusa 37, 62. **la-**
borat 44, 62. **deum** defendet
 301, 41. **dignata** tueri 45, 9.
veneno armavit 46, 5. **refert**
 47, 31. **fit** pronuba 48, 38. **sibi**
consuluit ne merfa lateret 49,
 33. **armavit** cutem 83, 3. **re-**
rum 18, 338. 26, 221. **naturæ**
spatium 16, 11. **læcis** 17, 10.
cura 26, 302. **bene** memores
 50, 27. **prioris** signa 56, 1.
æmula manus 68, 14. **naturam**
exiit 15, 397. **cumulante** ma-
nu 28, 50. **minus** esse putans
 101, 79. **juvat** dolis 46, 8.
natu gravior 26, 485. **prior**, mi-
 nor 29, 118.
natus habebit opes 19, 49. **suffi-**
ceret 21, 39. **sororve** vel con-
 jux fuerit 36, 57. **proflit** 44
 69. **nato** neget 28, 556. **ger-**
mana vocabula addidit 29, 109.
natum exemplar habeto 101, 52.
nati vicere patrem 1, 61. **as-**
heli 28, 172. **natorum** lamenta
 28, 398. **urba** 33, 108. **natos**
peremit 20, 218. **monendos** ru-
tandosque tibi 22, 54. **avexit**
 36, 264. **genitrix** hortatur 37,
 13. **quot** dederit 37, 57.
navalia capiunt 15, 483.
naufragium commune levasset 8,
 62. **naufragii** fragmena 28,
 317. **naufragio** memoranda 19,
 72.
naufraga vela 15, 222. **plaustra**
 26, 345. **somni** otia 29, 144.
navis innocuæ 26, 12. **nave** pro-
fundum secuit 32, 1. **navibus**
feratur Germania 15, 373.
navita moderabitur pinum 1, 246.
exfertur 17, 42. **cautior** 20, 5.
metuebat mercem 24, 327. **per-**
mutat merces 27, 7. **non** tuto
videt cometen 33, 232. **non** mo-
ritur fluctu 35, 357.
nautæ vitant 20, 30. **contenti**
meliore manu 29, 204. **navis**
lassis 24, 57. **jaçtatis** 26, 209.
ne, precor 15, 287.
nebrida geminis intextus 8, 606.
Nebrophone sequitur 24, 250. **ve-**
nata 24, 315.
nebulam dimovit 18, 390.
nec non & 33, 264.
nectaris imbres 10, 101. **nectare**
solvere corda 1, 248. **novo** 35,
 88. **largo** instaurare dapes 36,
 215. **dulcior** aura 44, 99.
nectareis fontibus 10, 209.
nectit perjuriam 3, 222. **thoraca** 7,
 195. **amicitiis** 17, 74. **thali-**
mais regum 24, 53. **claustra** cha-
lybs 33, 237. **pectora** 48, 32.
nexuit hunc civica quercus 24,
 183. **necte** comas corona 13, 2.
nexa comam foliis 22, 229. **ne-**
ctenda viro 10, 276.
nefas dignum conventu 3, 61. **ne**
ullam perderet 3, 245. **disposuit**
 5, 26. **civile** 5, 389. **ausus**
uterque 8, 75. **immerfuit** fibris
 18, 13. **sentire** 20, 10. **forma-**
tura æra 20, 72. **excusate** ar-
mis 26, 562. **pietate** mistum
 28, 114.

INDEX

- 28, 114. Rufino meditante 29, 234. cessare 31, 95. conata 35, 258. quærenti 36, 78. invisum genitura 37, 4.
- neglecta* ora 31, 6. neglectæ formæ 29, 225. neglecto senio 28, 410. cardine 36, 147. *neglectam* partem studiosa relinquens 10, 105. neglectas cohortes 22, 148.
- negas* manifesta 5, 504. id solum 22, 98. negat imbelles epulas 7, 80. hoc tibi ferrum, hoc natura 18, 225. nil 18, 365. negant arescere 5, 8. lecerni 5, 223. membra 18, 128. nosse 36, 293. neget nato 28, 556. negarent arva coli 35, 180. negasset poscenti 3, 224. negare commissa 22, 56. negatur iustitiæ 17, 189. virginitas cælumque 35, 262. negantur arva fremumque 5, 92.
- negotia* per tanta 17, 211. hominum 18, 230. dura fori Stygii solvit 5, 494.
- Nemex* per lustra 101, 75.
- nemus* atrum 1, 125. surgere cœperat 2, 6. Oetæum 5, 181. in lintres fringere 8, 624. umbrosum 10, 62. omne canat 12, 4. totum victoria vestit 36, 338. frondis amare 101, 19. Mænialium 101, 103. æquavum consensuisse 52, 16. nemoris fenestæ 36, 353. Apollinei 36, 373. nemori commoda rupes 17, 178. nemorum potentes 24, 255. margine frondoso 35, 113.
- nevit* colus leges 33, 64. nevimus auro 22, 334. neverant Parcæ 20, 461. neverat uxor 1, 224. nesse stamina 18, 274.
- nepoti* recturo 22, 349. nepotem iustulit 24, 179. nepotes optatos proferte 35, 372. nepotum cinctus 20, 140.
- Neptunia* monstra 29, 129.
- Neptunus* nutrit equos 7, 197. prosequitur classes 8, 463. donet equorum greges 24, 465. montes impulit 35, 181. Neptuni pecus 3, 279. per omnem domum 10, 155. regia 37, 119. Neptunum complectitur 33, 104.
- traxisse revinctum 37, 38. Neptune tridenti incumbas 20, 37.
- ultra nequitiam* fractis verbis 18, 262.
- Nereida* nuptam 1, 202. Nereides vectæ feris 10, 159. ovantes 10, 283. venere 29, 80. Nereidum *fabulis* 8, 555. *Nereidas* lascivas 19, 68.
- Nereia* bacca 8, 592. *Amphitrite* 33, 103.
- Nereus* amnes accedere nescit 3, 183. mediis interstrepit undis 5, 303. violis interfert algas 10, 157. proruperat 20, 34. victor 33, 142. placidus 36, 11. confert monstra 24, 360. advena æstuat 28, 496. *Nerea* mentitur 26, 320.
- Nereis* toris 7, 116.
- Neronis* dira funera 5, 313. scena 20, 61.
- Nervam* atavum 28, 420.
- Nervus* insequitur 15, 421.
- nervus* otia agit 35, 32. nervi secti 18, 53. nervis adductis 5, 439. nervos secuisse 18, 192. relides 34, 15. intendunt 45, 38.
- nesciat ut spumas 7, 200. nescire torum 33, 35. suum auctorem 98, 15.
- nescius urbis 52, 9. nescia nostri numina 3, 19.
- neu suspectus, neu falsus 8, 278. neu cedas - neu summoveant 8, 340.
- necem Geticam 4, 12. inella dedere 26, 446.
- nexus rotarum* 3, 342. *thoracum* validos 5, 260. amicitie 5, 321. dat varios ferro 10, 104. generis 15, 442. duos solvit 35, 186. subisti 95, 16. nexu soluto 2, 5. *avulso* 15, 140. celeri 17, 320. regali 22, 355. pio revinxit 24, 153. brachia livecant 31, 131. nexibus solutis 5, 413.
- nidor* penetrans 20, 451.
- nidum* fragilem 36, 144. relinquunt carmina 43, 7. *nidos* implumes 5, 5. avium scrutantur 31, 14.
- nigra* maiestate verendus 33, 79. nigro splendore 35, 92. nigris venenis 1, 188. nigros currus

INDEX

- 35, 227. *nigras rubigine falces* 22, 194.
- nigrantis* Nili 44, 100. *nigrantia* antra 1, 42. *corpōra* 101, 109. *Aethiopum regna* 47, 16. *nigrantibus jugis Caucasii* 26, 59. *spatiis Erebi* 33, 279.
- nigrescere vestes* 36, 72.
- nilil illa* 36, 250.
- nilhilumne paternæ mentis inest?* 35, 253.
- Niliacus cortex* 31, 123. *Niliacis velis* 15, 59.
- Nilotica ripa* 8, 574.
- Nilus nascentis* 1, 38. *Tanaisque* 8, 44. *sit ubique vester* 8, 388. *dissidet* 15, 158. *metas intulit* 15, 456. *lene fluit* 17, 232. *meatu devius* 18, 14. *fallax* 19, 39. *irriget* 26, 57. *rubuit* 34, 43. *flentem attollens gurgite vultum* 39, 57. *fontibus ignotis procurrit &c.* 47, 10. *Nili nascentis litora secreta* 5, 244. *fontes arcanos* 7, 207. *septem cornua* 10, 51. *fontem querere* 21, 179. *ad litora* 22, 416. *nigrantis septena ostia* 44, 100. *Nilum dabunt hiemes* 1, 169. *æstivum bibat* 3, 185. *dedere* 15, 52. *tenet* 15, 113. *mentitus Gir* 21, 253. *Pharium* 28, 86. *tueri* 31, 73. *retinent ripæ* 47, 28. *ad Nilum* 44, 72. *Nilo extremo* 10, 223. 18, 316. *cum tepido* 15, 476. *remenſo* 40, 13. *nostro cognite* 43, 3. *redundant aquæ* 47, 7. *natura refert* 47, 31. *fecundo* 93, 1.
- nimbo purpureo* 10, 298. *velata* 17, 118. *sanguineo* 18, 4. *infecto* 20, 161. *nimbi denti* 1, 45. *rotantes faciem* 1, 207. *lædere timent* 10, 53. *nimborum nota* 8, 425. *tuba* 37, 60. *nimbis gravibus* 7, 44. *nullis succincta Ceraunia* 21, 174. *discretis* 35, 100. *biulcis* 35, 230. *cinctam* 36, 1. *nimbos pulveris extolli* 5, 176. *egit Sol* 8, 181. *ruentes* 17, 210. *equitum* 21, 353. *indigenas vomit* 33, 161. *medios transcurrere* 44, 39.
- nimius pro successu* 26, 118. *nimio ævo* 24, 306. *nimum amorem* 7, 51. *dilectæ deo* 7, 96.
- fideles* 22, 55. *conjuravere sorores* 36, 199. *fortunatus* 44, 7. *miraberis* 84, 3. *nimie laudes* 1, 30.
- Nioben rigidam* 20, 405.
- Niphates arduus* 36, 263. *Niphaten liquere Parthi* 7, 72. *Niphate rupto* 18, 16.
- nifus docti conamina* 45, 34. *nifu certo* 17, 294. 36, 362.
- nitet virtus* 17, 2. *juris imago* 28, 7. *nitent lumina* 1, 214. *vicina* 8, 178. *niteat castor* 92, 2. *nitebat Cynthia* 15, 227. *nitebant recta* 33, 235.
- nitidis sensibus* 17, 193.
- nitor præſagus cuncta obibat* 2, 183. *procul augeri* 10, 238. *igneus oris* 21, 45. *par nivibus* 24, 289. *nitoris parvi* 22, 288.
- nititur ad fructum* 22, 129. *contis* 26, 484. *nitantur retro* 17, 103. *niti virtute decet non sanguine* 8, 220. *toto robore* 26, 274. *nixus contra* 22, 68.
- nivali glacie* 33, 70. *nivalem Boreæ domum* 36, 323.
- nivæ columnæ* 3, 162. *niveam matrem* 10, 242. *niveos exserta lacertos* 1, 87. *cærus pandite* 1, 248. *niveas cohortes* 2, 568.
- nive Alpina* 17, 307. *Argææ* 70, 6. *nives canæ* 1, 270. *per Odyſſias* 4, 18. *Armenias* 5, 29. *potare* 7, 49. *Alpinæ* 7, 99. *altæ stridunt* 20, 106. *fatigæ* 24, 308. *per altæ* 26, 526. *profundæ multos hausere* 26, 344. *ac lilia candor superat* 31, 126. *gelidas excussit* 34, 20. *Argææ* 73, 5. *nivibus unde rigor* 17, 110. *profundum Athon* 21, 126. *intactis* 24, 289. *solutis* 26, 168. *servare* 33, 165. *sub nivibus somni* 26, 360.
- nobilis claro ortu* 20, 80. *nobile quid gessit?* 18, 336. *nobilior lustru* 1, 275. *nobiliore cervice juvenici* 39, 31.
- nobilitas simplex* 5, 444. *posset te sola tueri* 8, 218. *omnis* 8, 577. *exordia pandit laudibus* 28, 34. *Mavortia* 31, 71. *exultat avitis spoliis armisque* *id.* *vulgata*

INDEX

- vulgata locorum 36, 121. nobilitate renata virent 1, 16.
- nobilitant singula partitum quemque 21, 31.
- nocuisse deos non fas est 36, 28.
- tropæis 36, 354. nocendi prodigus 17, 226. formæ 37, 20.
- mens ignara 39, 3. jus non habuere 44, 110. nocendo tentare 37, 105. nocenti nihil tutum 8, 100. nocentes florere 3, 13. damnet 24, 111. damnatura 35, 302.
- noctivago labori 36, 331. noctivagos per axes 1, 243.
- nocturna silentia 36, 404. *nocturnæ* telæ 29, 32. nocturnis sacris 3, 155. equis 27, 6.
- nodavit comas 3, 119. nodantur vestes 35, 40.
- nodosum robur 101, 112.
- nodus qui sublevar enfem 1, 89.
- nodis* gratia 22, 156. nodo facili collectæ 5, 109. nullo constrieta licentia 10, 78. laetetur rosa 10, 249. *alterno* 17, 86. dependet amictus 88, 1. in nodum colligit ungues 33, 18. colligit ulnos 50, 17. nodis nullis hæsit victoria 15, 10. rigentibus 20, 166. positus 33, 46. *subitis* fixus 37, 96. arcanis trahitur 48, 37. nodos jubarum 35, 212. arundineos 46, 21.
- nomen (*consulum*) addere cursibus (*solis*) 1, 10. gentis 3, 233. in rutum ventura *tempora* 8, 620.
- beatum 10, 9. adorabunt 10, 278. probantes 15, 422. celebrate 17, 280. mariti 18, 57. exhorruit 18, 318. herile 18, 478. turpe morum 20, 127. subit 20, 207. cient 20, 514. mariti sumeret 21, 6. *Libyæ* regendæ transfulerat 21, 272. regale 22, 80. celebrant plausibus 22, 174. pagina nescit 22, 245. lacrimabile 22, 261. funestum 22, 300. ducet ad cælum 22, 405. consulis annus prætendit 22, 474. ad sidera tollunt 24, 196. *rutilum* 24, 348. abolere 26, 99. sanctum 26, 304. dulce *ib.* in suum transire cogunt 26, 335. Romanum 26, 382. meritum 26, 636. Italiae 28, 319. tribuere 28, 409.
- dulce patris 33, 36. præbuit 35, 58. dulce tibi 36, 100. irerare sororis 36, 211. supplicii subisti 95, 16. *in nomen* adoptans 28, 418. nominis Romani umbra 8, 59. heres successi 10, 39. horror 15, 384. arcum 28, 370. auctor urbi 28, 517. magni 36, 344. umbra tui 40, 46. umbra manet veteris 92. 1. nomine fraterno signatum 1, 266. vano exutum regem 5, 475. *posito* 8, 155. ablato 19, 13. quemque compellas 22, 153. communi 24, 151. ignoto 26, 357. sub legum 26, 516. geminato 28, 17. vero 28, 603. magno superbit 28, 660. merito signatas 46, 2. in triplici 98, 28. nomina parturit annis 1, 204. turpia 17, 267. quis possit tanta sequi 18, 60. libris tradita 18, 491. ingentia 21, 203.
- Norica rura 26, 365.
- norma boni 17, 96.
- nota nimborum 8, 425. Ditis 33, 284. notæ maculosæ 33, 183. memores 49, 6. indicis tela 74, 14. noram anni pepulisse 22, 281. miram futuri 26, 253. notis cæruleis infecta 1, 215. penarum 15, 478. notas sanguineas 4, 10. *civiles* abolete 15, 430. confundit 17, 134. in fronte 18, 120. *communes* 8, 206. *regales* 18, 486.
- notat autumnum pomis 52, 12. notatis mente cauta 15, 492. notant longe futura 20, 494. omnibus ventura 22, 216. notavi verficulos 74, 9. notantur ferus 1, 96. notatas ferro figuras 26, 417.
- notus clipeo 10, 311. conjuge pulcra 15, 169. nota si forent 3, 217. major Roma 28, 530. notos pedes lambit 1, 189. notissima recta 3, 137.
- Notus collegerat imbres 8, 173. Noti deserta 21, 179. flabris 26, 205. convexa 28, 177. fines 36, 323. *Notum* calcare 5, 244. *ereptum* 15, 459. Noto calefacta hiems 1, 271. stimulante 7, 140. ducta Libye 15, 64. leni
- H h h 2 32, 8.

INDEX

- 38, 8. diffusa cæsariem 35, 248. liquefacta glacies 57, 6. *Notis* talibus nunquam spiravere animæ 33, 240. *Notos* sulcavit arundo 31, 144. *celerēs* proscinde 33, 92.
- novalēs* inollire 17, 177. *Elysiās* 18, 454. *feras Martis* 26, 25. remis sonuere 47, 40.
- noverca* leonem armabat 101, 76. *novercæ* ipseræ fraude 26, 440. *dixit* mores 36, 40. *materies* datur 101, 26. *novercam* tantam meruisse 101, 56. *novercis* ignota gramina 15, 175. *novercales* stimulos 34, 29.
- novit* parcere hiems 61, 4. *noverit* omnia *Phœbus* 24, 42. *nosse* recusum 26, 303. *nec aurigam* licuit 36, 237. *negant* 36, 293.
- novitas* audere suadebat 8, 76. *turbida* 21, 149.
- novat* cote falces 22, 194.
- novo* veniente 22, 42. *nova* moliri 8, 78. *diligit* 18, 360. *prædari* cupiens 26, 502. *per rura* 101, 4.
- nox* genuit 3, 30. *cœperat* humanos alto sopire labores gremio 5, 325. *pronuba* 8, 644. 35, 363. *jugalīs* 10, 46. *metuenda* maritis 15, 168. *tenebris cæca* repressit iter 26, 354. erat 28, 453. *humida* invexerat oria bigis 33, 274. *stellantes picta* sinus 35, 363. *oculorum* infecerat ignes 36, 87. *scæda* polum rapit 36, 235. *sua* prosequitur curruum 36, 243. *afflata* rotis coruscis pallefcit 44, 6. *noctis opacæ fundamenta* 5, 526. *equos humentes* 15, 213. *dispēdia* 17, 120. *ambitus* 18, 92. *castæ oria* 29, 220. *arbiter* 33, 55. *primordia* 33, 112. *auroræque* duces 35, 46. *nocti* futuræ 10, 207. *noctem* scævaverit imbrī 28, 538. *ducere* ludo 31, 97. *æternam* rarefcere 35, 331. *jugalem* 40, 29. *exigis* sub astris 101, 73. *imbriferam* ducentibus *Hædis* 74, 3. *noctē* subcæca 15, 221. *sub hiberna* 26, 325. *sub silenti* 27, 11. *tua* contentus abi 35, 221. *qualis* venis 36, 437. *refusa* 98, 24. *noctēs* vigiles producere 7, 48. *cruentas* 15, 85. *multæ* præfagia canunt 15, 355. *impendere* astris 15, 450. *vigilar* *Veneri* tantas oblivia premunt 18, 70. *timorem* ingeminant 36, 69. *noctibus* crebris 26, 234.
- noxæ* parvæ strepitu 22, 40. *conscia* 35, 258.
- noxia* pectora 98, 19.
- Nuba* redimitus sagittis 21, 254.
- nubes* *Strygiæ* 3, 62. *signavit* tramite liquido 5, 163. *scindere* 8, 201. *quid* trahat imbriferas 17, 109. *fugaces* 26, 48. *bellica* ingrueret 29, 196. *mæstissima* caput asperat 33, 81. *unde* tonent 48, 7. *nubem* in atram cogitur æther 26, 379. *pulveris* ambiguam 26, 455. *nube* sub ignota rapit vetustas 1, 33. *hiulca* dat signum 1, 206. *seporis* 21, 309. *una* pares effecerat 26, 41. *picea* scædat diem 33, 162. *sua densius* (*læcus*) 49, 31. *sine nube* ferax 47, 5. *nubibus* repulsis exiit Thræce 8, 179. *late* ruptis 20, 168. *æquata* templa 24, 68. *mediis* 24, 294. 28, 46. *intractum* *Olympum* 26, 180. *imbres* colligit 35, 309. *tenetur* *Cynthia* 44, 38.
- nubiferas* Alpes 24, 307.
- nubigenis* prostratis 35, 44. *nubigenas* bifformes 3, 329.
- nubila* clarescunt 1, 102. *dissolvit* *Phœbus* 8, 175. *pulsata* recedunt 10, 185. *solis radii* detersa removit aer 28, 540. *peruvia* signant 33, 180. *tenebris* condentia cælum 47, 2. *ad nubila* rumpit questus 35, 249. *per nubila* fidere excussio 22, 272. *vesti* amores 31, 114.
- nubilis* ætas 21, 69. 29, 159.
- nubas* licebit 18, 223. *nupfir* duci 29, 187. *nuptum* dari 33, 25. *nubente* tali puella 31, 94. *nupta* *Nereis* 1, 202. *nuptam* petiit 31, 143.
- nudat* penetrabilia mentis 33, 213. *nudavit* olor stagna 31, 110. *nudari* pruinis 5, 102. *nudatus* quoties 18, 35. *nudata* ferro Menala

INDEX

- Menala 8, 469. litora fluctu
 28, 498. nudato limite præsi-
 diis 26, 487.
 nudo sub axe 20, 413. nudum so-
 lum 20, 298. durando undis
 101, 68. nuda latus 1, 87. nu-
 dæ humores & brachia 24, 243.
 nudam Lacedæmona 17, 156.
 Numa sit gravior 3, 114. placido
 moderante 8, 493. Numæ sacris
 24, 167. delubra 26, 101.
 numen amicum 1, 126. confessa
 Meroë 7, 20. *emeritum* 7, 107.
 hoc dedit 8, 136. refulsit 10,
 240. præsens 15, 308. 49, 70.
 miseris proprium 15, 405. ter-
 ra perdidit 17, 123. implacabi-
 le 20, 109. optatum venanti-
 bus 24, 254. Iltiri juraverat 26,
 81. *tantum* 29, 38. profundis
 & superis commune 33, 90. in-
 de timorque loco 36, 353. di-
 gnus credi 101, 11. creasse 101,
 45. habebit latex 55, 4. nu-
 minis instar barbarici 21, 230.
secreti quantum populo addit
 28, 611. tanti frena 73, 2. sub
 numine prober mores 29, 28.
 pro numine colerent 22, 179.
 numine *blando* spirantem 10, 124.
 reverso 17, 123. placido 22, 428.
 tanto 24, 58. vicino 28, 365.
 magno templa sonant 101, 2. re-
 cto 101, 53. *flammarum* 69, 1.
 viso 95, 7. numina nulla pu-
 tat, vel nescia nostri 3, 18. nec-
 dum satiata ruinis 5, 206. 31, 18.
 lubrica 5, 441. faveant ceptis
 8, 353. in vulgus proferre 8,
 570. nec cætera defunt 10, 77.
 constituunt 17, 83. *importuna*
 22, 110. sedem non destituunt
 26, 408. plaudebant 27, 75.
 ruitica 28, 201. 31, 18. precatus
 8, 328. cupiant ornari sertis 35,
 87. Lethes 35, 219. nova re-
 bus addite 35, 371. pelagi con-
 clamat 36, 4. sic fati volvi-
 mur 36, 410. coeuntia 37, 51.
 Junonis 40, 26. *juvenum* 50,
 28. numinibus suis 1, 184. vo-
 tisque vacas 29, 224.
 numerat dies 5, 137. numerem
 prisca 18, 475. numerabat avi
 facta 7, 59. numerare *nomen* 22,
 245. numerasse reliquias 28,
 158. numeratur quantus nocte
 Bootes 8, 186. numerantur avi
 per falcis 1, 15. *stagna* Timavi
 7, 120. numeretur consule pro-
 les 17, 339.
 numerosa parens 36, 414. falce
 40, 41. numerosis ripis 39,
 58.
 numerus indicat 17, 129. decre-
 scere castris 28, 251. numeri
 damnum 33, 126. numero lan-
 guet pietas 15, 443. crescente
 21, 304. si non fallor 26, 488.
 pro tanto 37, 59. lustrorum vi-
 ctus 44, 31. *numerum* Augusti
 relinquo 8, 642. tuorum re-
 spicis 20, 220. rectorum au-
 gent 20, 590. *mensur* qui con-
 gruus esset 26, 402. numeros
 dividit astris 22, 434. regno-
 rum tractat 31, 86.
 Numidæ Gildonis erunt 15, 93.
 campi 21, 257. in *Numidas* pul-
 sus 15, 409. post Numidas
 24, 35.
 nummis tot eat 18, 203. paucis
 promittere 75, 3.
 nuntiat cometes ventos, hostes 33,
 234.
 nuntius velox advolat urbem 1,
 174. ipse sui 8, 101. amor
 matri 10, 48. creber recurrit
 20, 324. funestior 20, 475. men-
 dax 26, 367. astra tenebat 33,
 117.
 nuntia sui facies 36, 81.
nuptiali vere 12, 1.
 nurus vincas 5, 64. venit 8, 647.
 omnibus arvis & roto doranda
 mari *ib*. *Divorum* superbæ 10,
 13. orbatas 15, 185. iratas 19,
 28. Romanas 26, 84. euras 28,
 298. mirari 28, 564. nurum
 produxit 7, 156. sacram 10, 287.
 longinquam 18, 270. circum
 stipantur Amores 22, 356. *ag-*
greditur Cytherea 31, 124. po-
 scit 33, 137. *insignem* 35, 312.
 propriam 40, 20.
 nutat ratis 15, 220. provincia 18,
 209. insula 36, 235. pinus 44,
 32. syllaba 79, 3. nutant sæ-
 vum cristato vertice 5, 355. du-
 biæ urbes 33, 157. nutabat ca-
 put de cupide 5, 435. *nataret*
 conscius Atlas 7, 108. nutavit
 H h h 3 Bospo-

INDEX

Bosporus 20, 28. nutaverit animus 15, 281. nutassent agmina 26, 595. nutanrem Petrum 99, 13. nutante fide 19, 23. nutrit ignem 3, 182. quicquid inane 18, 357. incendia 33, 163. nutriat artes 36, 32. nutriveret paludes 35, 296. nutrierat fuitas 28, 106. *nutrire* flatus 20, 433. nutritor miles 8, 503. Bosporus 28, 81. nemoris Orontes 36, 373. nutritorem puellæ 18, 104. nutritrix bellua 1, 97. belli discordia 3, 30. aula 7, 11. *Aurora* tibi 8, 130. invisit 20, 370. fidelissima 22, 113. mortalis 29, 86. sedula 36, 171. contremuit 35, 192. anxia 6, 3. nutriticem animum 28, 566. nutum expectent 40, 35. nutu movere cohortes 8, 87. meo stringitur 15, 371.

Nycteus armenti Strygii gloria 37, 283.

nymphæ præcepta secutæ 1, 263. hos pariunt 10, 74. redimit tempore 22, 345. flumina 29, 78. attonitæ 29, 175. lugubant 34, 3. Mæonia 35, 68. auro madidæ *ib.* diffugiunt 35, 204. famulæ 36, 230. *placida* exclamant 37, 120. Latonæ struxere torum *ib.* nymphaeum exercitus 24, 258. cæcus 35, 76. nymphis commendat urnam 1, 213. Musisque 49, 7. nymphas redde choris 28, 159. morantes increpat 36, 4. inter præfatas Oceani 36, 172.

Nysa choros in te transferret 8, 605.

Nysæo palmite 20, 171.

O

Obludam lucem tenebris 33, 115.

obducti vapores 36, 398.

obirent fidem 28, 447. obiens truncos 36, 361.

oberrat timor 5, 93. infidiator 22, 100. Astur 29, 75. tempestates plagas 33, 251.

objice abrupto 5, 23. ponti 15, 11. *visita* 20, 34. *Pindi* 26, 184. fluvii 28, 484. *prodidit* axem 2, 168. clipei 35, 225. objicibus opertis 33, 171.

obiciis pro objicis *vid. in objicio* & *n. ad* 8, 365.

objectare procillis vitam 36, 365.

objectu scopuli 3, 271.

objicis annos 8, 365. te omnibus unum 21, 301. angues 101, 37. objicit ante pedes 26, 613. objecit postes 33, 74. objeceris humeros 3, 274. objecta custodia Geris 31, 89. objecti fraudibus anni 36, 116.

oblaticium aurum 29, 76.

oblectamina sparsa 36, 162.

oblimat copia mentes 36, 29.

obliquante carina 21, 289.

oblitus sui 4, 19. civem 8, 111. oblita sui mens 18, 229. gens Triones 26, 169. parentis 35, 4. oblita scelerum Eumenides 35, 343.

oblivia condunt mentem 1, 166. premunt 18, 70. ægra spumant 33, 281. tantane te nostri tenuere? 36, 99.

obmutuit unda 31, 108. Acheron 33, 87.

obnuitur ira 21, 290. obnix impellit 36, 378.

obnoxia meritis virtus 28, 387. *milis* fatis 37, 54. tractu segni 46, 3.

obnubir convexa 44, 78.

obriguit visis 36, 111. obriguere gelu 26, 343. obriguisset fauces 50, 32.

obruit simul ira virum simul mæror 5, 197. obruta morbo 20, 11. paupertate virtus 22, 181.

obscenum facinus 20, 119. *obscenam* latebram 26, 306. *obscenior* senex 18, 302. ore mentem 19, 31.

obscurat veteres manus 24, 233. anhelitus axes 35, 152.

obscu-

INDEX

- obscurior sedes 36, 121.
obsequium pium regebat 21, 83.
 omne Tonantis 28, 350. militis præberet 28, 554. obsequio militis 30, 8. obsequiis sacris 18, 147. moderere decem 22, 73. omnibus 24, 189. meis cesserit natura 26, 526. diversis certant 72, 12.
obsequeris pronus ad omne 22, 68.
 obside indicto 18, 381. fati 26, 318.
 obsidibus natis 21, 212.
 obsedere latus Pelori 36, 255. obsederat urbem fames 21, 279.
obsessi principis 26, 561. obsessam fervore plagam 33, 258. obsessos solveret 21, 115.
 obsidio nos premat 5, 160. longa 8, 333. obsidione subacti 19, 17. *solutus* 22, 191.
 obsideret urbes 24, 142. obsidere me minabatur 28, 446.
 obsitus ævo 18, 170.
 obstat gradus ætarisve pudor 29, 200. obstat Alpes 22, 411. obstitit ætas & pudor 5, 428. reverentia patris 35, 235.
 obstrepitant lamenta choris 35, 355.
 obstreperet exercitus 35, 127. obstreperet pietas 21, 271. *laudes* 24, 37. *obstrepuere* avium voces 18, 317.
 obstringit sua quemque salus 28, 609. obstricta tuis præceptis 36, 204.
 obstrueret moras 21, 114. obstruxit hiatum flammarum 36, 395.
 obstupuit visu 1, 234. obstupuere omen 20, 285.
 obstricta recessu tenebroso carceris 36, 82.
 obrendit plaustra cæsis juvençis 5, 129.
 obtentu pallæ 35, 26.
 obrestor per te Roma 18, 435. pacem rerum 36, 57.
 obrexitur aër jaculis 21, 258.
 obtrudere munus 18, 41.
 obruncat juvenes 15, 395.
 obrundat gladios 17, 167. obrunditur acies 28, 52.
 obvius ire calet 10, 287. ire debueras 15, 311. rediens 18, 257. ire audet 44, 79. *obvia* vinci quid mirum? 8, 484. *prostrernas* 22, 20. *urbs* fati 24, 140. prosternens 28, 468. *virtutibus* invidiæ rabies 29, 230. *majestas* 31, 80. fulmina 33, 47.
 obunco morsu 15, 470.
 occasum pati 37, 12. occasu quodcunque rubescit 17, 56. primo 36, 325.
 Occidens plaudat 12, 37.
 occidua sub Pleiade 26, 209. occiduo ab orbe 34, 38. occiduum ignem 7, 180. occiduis tractibus 8, 73. Gadibus 15, 159. plagis 16, 14.
 occultat metum 26, 479.
 occulto fœvire verat, prodesse remittit 22, 37.
 per occultum 17, 124. occultum nihil esse finit 8, 274. occultis odiis 3, 257.
 occupat vires 26, 280.
 occurrit exercitus 20, 542. natura 22, 442. Mimas 37, 85. occurrunt casibus dubiis 20, 495. occurrit tibi quid fecisse debet 8, 268. occurrere dolis celeri sensu 28, 237. *matri* legum 28, 828.
 occurrant ubicunque velis 21, 207.
 Oceanus tuus te excipit 7, 176. *cunabula* fovit 8, 22. generis procreator 12, 34. ambit 18, 492. *instrare* valebit 20, 23. Cantaber 29, 74. Oceani aquis 3, 124. æstu 5, 114. monstrum 10, 161. *recessus* Atlanteos 10, 280. recursus 17, 108. *alumnus* 21, 160. æstum 22, 249. stagnis 26, 640. lunaribus damnis 28, 499. Nymphas 36, 172. æquore summo 44, 1. Oceanum patrem reddentia 1, 216. utrumque teneas 3, 197. subdidit sceptris 8, 42. interjacet 21, 215. pervolat 22, 409. Hispanum 23, 8. Britannum 26, 203. cingere cohortes 31, 91. sinuare 33, 268. petit Arctos 37, 11. Oceano *rubro* 15, 455. non stetit 24, 148. Britanno 29, 41. ab Oceano 20, 248.
 oculi *jacentes* 15, 21. temperiem servant 17, 218. immunes nube soporis 21, 310. dulce micant 31, 41. arcanum radiant jubat 44, 17. rubent 104, 34. oculorum

INDEX

- rum ignes nox infecerat 36, 87.
oculis liventibus hæsit 3, 138.
totus adest 24, 5. attonitis me-
tire 24, 70 profanis 26, 102.
obliquis tuens 26, 519. humen-
tibus 28, 266. nostris subje-
ctum 28, 439. placitura tuis
Roma 28, 529. adversa tuen-
tibus 37, 109. rubet igneus ar-
dor 45, 7. ne præteriens hoc
relinquas 50, 19. oculos adver-
tere 1, 196. motibus aptet 20,
362. ad litora tendunt 20, 515.
avertunt 20, 520. infecerat ira
26, 585. ad testā retorfit 33,
192. admittit in altum cernen-
tes 35, 115. admisit 49, 34. ante
oculos Hymenæus erat 36, 410.
ocyor sagitta Aethon 33, 282.
odit victus 5, 116. odere mox ta-
men 15, 268. propinqui 28, 315.
odisse palam invisos 22, 34.
odium terrore moves 10, 330. hic,
non pœna fuit 15, 402. explet
26, 609. juvabat 100, 8. odio
pacis furentes 21, 244. odiis oc-
cultis 3, 257. premor 5, 13. nec
locus est 5, 416. *Alpinis* 15,
295. committere fratres 18, 282.
cingeris 19, 34. in pacatis ur-
gerent 20, 213. alendis 22, 17.
positis 26, 91. civilibus 26, 565.
subitis 39, 3. gravibus augmen-
ta ministras 101, 27.
odor gratus fundi 10, 240. pri-
mus amoris 10, 290. Indus pro-
ductus 44, 98. manifestat 47,
74. odorem Parthenium 35, 148.
odoribus veris fruitur 14, 7.
odoratus longe blanditur Hydaspes
35, 82. agger 44, 59. odorati
busti 22, 420. odorata vestis 20,
335. are 21, 58.
odorum lumen 28, 324.
Odothæus dux 8, 626. Odothæi
regis 8, 632.
Odrysium Hebrum 7, 147. Odry-
siis oris 3, 175. da caput 5, 425.
nil profuit 26, 178. *Odrysias*
equos 37, 76. *Odrysias* nives
4, 18.
Oebaliæ arva 1, 260.
Oebalii Tarenti 17, 158.
Oedipodes matrem duxisse cantatur
18, 289. Oedipoden junxere
matri 3, 84.
Oenomai axem 29, 168.
Oenotria vina fluens 22, 262. ne-
rens 26, 146.
Oenotria tellus 26, 310.
Oetæum nemus 5, 181. Oetæis ju-
gis 9, 8. in silvis 22, 29.
Oetes juga 7, 114. Oeten irrisam
26, 182. *Acmonium* rotat 37,
66.
offendisse mora 21, 206. offenso
ineatu 33, 172. *igne* 49, 14.
offensa nova obftet 20, 595. of-
fensas respuere 22, 43.
offert sese 18, 365. annum 28, 11.
jugulum 28, 257. obrulit se
Roma videndam 28, 531. offer-
re puerum favori Romano 28,
75. offertur favor 28, 607.
officium patris eripit 18, 51. offi-
cii capax 18, 79. nil remissit 21,
284. memor 22, 44. officio
fungitur 18, 368. nec segnius
paruit 22, 271. conjugis 28, 100.
vatis 30, 8. officii patris 13, 6.
trepidantibus 28, 523.
Ogygias aquas 10, 133.
Olbia complectitur 15, 519.
oleæ felix tractus 17, 179.
olei lacus 3, 384.
oliva umbrosa 26, 319. pinguis
fluctu & glauca coma 40, 40.
olive glaucæ 20, 271. olivas
pingues 22, 464.
odor falsus 1, 238. nigrantibus
alis 18, 349. diffugiens 31, 110.
oloriferi Padi 40, 12.
Olybrius 1, 243. nostros fastidit
ignes 41, 17. Olybri laudes 1,
30.
Olympi stellantis 7, 33. axis 10,
300. *rapidi*, limen 15, 18. *stel-*
lantis 15, 148. vertex 17, 206.
summa tenes 15, 140. zonas 24,
135. presidium 28, 551. *stel-*
lantis dominam 40, 21. *Olym-*
po pulso 5, 182. patrio 8, 230.
frondoso 9, 21. uno regi 17, 79.
æquarus 27, 23. signavit 28, 170.
gelido 35, 183. ex alto 36, 18.
toto bacchatur 36, 269. *Olym-*
pum nubibus intactum 26, 180.
si temnis 26, 511. petit 28, 101.
pruinofum 35, 257.
omen quid? 29, 102.
omen primum 5, 96. latum 18,
125. infautum 19, 11. *ret* cla-
dibus

INDEX

- dibus conficit 20, 36. obstu-
 puere 20, 285. agnovere 20,
 476. Eois erat 22, 293. negle-
 xerit 26, 239. inoffensum 28, 14.
 non defuit omen 33, 265. omi-
 ne occulto fallitur 5, 335. *hoc*
 18, 22. omina prospera tonue-
 runt nimbi 1, 208. tua illu-
 strant flammæ caelestes 8, 196.
 sollennia 8, 612. convenient
 dicto 15, 467. *stant* 20, 8. *pro-*
perant 20, 40. certius surgunt
 28, 24. victrici concepta solo
ib. non auder tam magna fa-
 teri 29, 94. federe sancit 35,
 364. portendant quid veri 36,
 132. omnibus ventura notant
 22, 216.
 omnigenis formis 37, 51.
 omne, quod pons a colle recedit
 28, 543. omnia fert secum 45,
 41. omnibus unum crimen fue-
 rit 22, 311.
 onerat aures baccis 28, 528. ra-
 mos 36, 348. onerant donis 10,
 165. onerabat gemmis 72, 10.
 oneraverat alvum 20, 389. one-
 rare toga 18, 301.
 onus bestum matris 1, 145. nefan-
 dum 5, 455. sidereum 8, 570.
 tantum te turbavit 17, 206. *di-*
versum 18, 208. fatorum tolere-
 mus 26, 271. detrectat 33, 155.
 ingrati non subiturus 42, 12.
 commendat flammæ 44, 94. Alc-
 menam tendebat 101, 22. damno-
 sum 46, 23. tantum suspendit
 48, 34. maternum 50, 36. opta-
 tum 54, 6. gelidum versat
 61, 2. oneri venturo 7, 108.
 ferica 20, 337. creduntur opes
 26, 225. *ne* vobis esset 36, 289.
 nunquam cessura virorum 49,
 47. metuens 50, 14.
 opacat pinus 33, 201.
 opacus gurgis 49, 41. humor
 59, 3. opaci lateris 35, 340.
 operitur fons 60, 2. opertis ob-
 jicibus 33, 171. operata effossi
 foli 8, 332.
 opes damnavit tenebris 1, 43. con-
 gestæ cumulantur 3, 193. inva-
 dunt 5, 30. quascunque para-
 vit 5, 157. non dominantur 7,
 187. clausit margine cæli 8, 43.
 reflexas 8, 498. cumularet 15,
 90. *facra* 17, 38. spretas 17,
 214. direptas 18, 168. 19,
 49. emturas plausum 20, 86.
 absentum condonat 22, 147.
 hauserat 26, 86. oneri credun-
 tur 26, 225. bello quæsit 26,
 401. contemtas proculcat 26,
 607. elapsas quærit 27, 8.
 captæ 28, 282. oris 40, 6. inul-
 tiffidas dispergit 49, 59. raras
 inter habetur 62, 4. refundit
 75, 10. attrivit 76, 7. opum
 magnarum non parcus 24, 223.
 opibus barbaricis 10, 226. an-
 gustis 15, 106. fluens 22, 128.
 direptis 28, 131. *avaris* 33, 21.
 spretis 50, 29.
Opbion exurus 36, 348.
 opifex tauri 18, 163. timor 28,
 533. ipse 98, 9.
 opiina retrulit tibi 8, 632. Gil-
 donis 15, 343. fumantia Ence-
 ladi 36, 350. opimis recolitur
 dapibus 1, 262. egregiis orna-
 bere 39, 54.
 opis externæ 17, 4. opem Hun-
 norum laturus 3, 321. sentiat
 24, 268. divinam tribuisti 26,
 433. fucati sermonis 28, 593.
 citharæ implorat 34, 6. non
 quærit externam 45, 41. ope
 Sanctorum 77, 5.
 Opis optatum numen venantibus
 24, 254. comes eat 24, 277.
 frena tenet 24, 292.
 oppeterem fama majore 28, 294.
 oppida per Romana 1, 163. ple-
 na 3, 195. sublimibus muris 7,
 121. debellata maritis 20, 199.
 clausa pandere 22, 193. facta
 metallo 24, 23. anteirent cur-
 rus 28, 377. prona verti 35, 153.
 immunia leti 35, 358.
 opponit mari 33, 146.
 opportuna situ insula 15, 510.
 opprimit violentia fati 26, 383.
 oppressa vox 1, 235. lex 3, 57.
 oppressis aquis 33, 176.
 opprobrii fides 22, 295. oppro-
 brio felicior existat 18, 57. op-
 probria turpia linguæ 26, 522.
 optabile magis 8, 431.
 optat adventum 1, 241. optant
 centenas voces 22, 185. optare
 dedisset 28, 82. optantur fla-
 mina 24, 57. optatus ades 15,
 331.

INDEX

231. optata iubes 1, 164. optatior votis victoria 21, 369. opulencia victrix linguæ 17, 21. opus picturatum metallis 8, 591. lenonis acutum 18, 78. inexpertum 18, 166. inceptum peragetur 20, 397. flagrat 20, 450. Minervam spirat 22, 341. peractum 26, 133. dispositum turbasset 28, 225. femineæ virtutis 29, 12. construxit 33, 239. mirum confurgit 48, 31. vomeris egit 49, 26. vivum 68, 8. ipse sui 98, 9. operi iratæ 20, 374.
- ora Austri filet 22, 286. oris Odrysiis 3, 175. ab Biltoniis 7, 111. ab Rhiphæis 20, 151. ex omnibus lectos 22, 122. ab gelidis 24, 98. aliis 36, 121. oras per quasunque 1, 133. hiantes colligit 5, 379. Cinyphias 15, 9. per quantas 33, 28. in Siculas 33, 139. possidet 44, 9. leves 49, 49.
- oracula regis eloquio credere tuo 17, 35. referens 18, 316. dedecoris pellendi 22, 299. fastus attollunt 26, 551. pandit 28, 37.
- orbis æmulus 1, 24. fessi 5, 406. dubius 8, 88. componitur 8, 299. spatium vix præbuit 8, 478. geminus 15, 3. Eous 15, 430. mirari desinat 18, 7. carina 18, 426. deluditur 20, 94. se credidit eunuchis 20, 224. conjungi cœperat 20, 546. obtulit 21, 76. mutatus 21, 150. libratur 24, 10. discors odiisque anceps civilibus 26, 565. apex 27, 23. rectoribus 28, 39. non creditur illinc posse regi 28, 410. terruit 35, 194. aptissimus votis 101, 55. quantum volet efferat 101, 60. orbi ruenti lapsuroque 3, 274. disce, quod quisque sibi 8, 228. præfuit 15, 96. præfecit 28, 586. lectissimus sanguis 31, 60. timentes 33, 48. inferno 35, 361. clementior 36, 46. lux redditur 36, 243. orbem stabilem servant 2, 17. pacatum traderet 7, 110. collectum hoc concilio 16, 19. frenet 22, 1. sub frater-
- num 35, 169. in nostrum conjuret 37, 55. fetibus ornare 37, 124. in alienum 44, 74. in nostrum 47, 10. siccum 61, 5. clipei 72, 1. totum complectitur 95, 13. in orbem torquentur 28, 636. orbe everso 5, 19. in medio totius telluris 8, 270. reciso 20, 585. corusco 22, 376. in alio 24, 149. toto sublimior 28, 277. ex toto 29, 65. penitus remoto 29, 85. ab occiduo 34, 38. in ignisuo 101, 127. conspicuo 49, 12. suo 52, 14. patulo 55, 2. medio 5, 110. 58, 4. in fragili 68, 4. ab Hesperio 71, 4. in orbe quicquid perit 33, 22. choros ducis 34, 52. orbes dividit ordine 10, 104. lassos extenderat 10, 181. varios effingat 17, 326. solitos passurus 19, 3. in multifidos 35, 15. alii 35, 283.
- orbita Solis 5, 155. flavescit arctis 33, 187. fumida 35, 162. omnis fletu perit 36, 442.
- Orcades maduerunt 8, 32.
- Orci janitor 3, 294.
- ordiri virum 22, 75. orfus sic 36, 18.
- ordo agminis 15, 440. illustrior 18, 149. priscus 26, 39. ordinis nostri confors 30, 4. ex ordine refert 28, 589. in ordine rexit gentes 1, 57. ordioe nullo mobilitas 3, 331. rupto 8, 62. 21, 149. iusto dividit 10, 105. ab Socratico 17, 87. finis servato 17, 338. rerum mutato 18, 498. pandit 20, 235. nullo 20, 421. prisco 21, 327. longo 24, 328. docto 28, 633. hec fata fluant 36, 65. longo post 36, 230. perenni 98, 26. ordinibus variis 15, 477. 24, 49.
- Orestes pœnas exegit 28, 113. placavit furias 39, 14. Orestem defereret Pylades 1, 107.
- Oresteam fidem 41, 18.
- Orgia Bacchi 8, 604. fixa metu 20, 286. Bacchus transulit 24, 169.
- Oriens traditus servatusque 8, 70. plaudet 13, 37. vastabitur 18, 17. discors 18, 396. squalabit 20, 566. conjuratus 21, 277. Oriens

INDEX

- Orientis opes 6, 30. prætumi-
 di 24, 81. Oriente relicto 20,
 131. 28, 92. subactio 21, 8.
 origo surgit 8, 129. prima mali
 20, 539. quæ major, quam re-
 galis erit? 29, 36. non parva
 tibi mandatur 31, 58. præbe-
 tur per cinerem 44, 102. ori-
 ginis suæ quantum dederit 26,
 600.
 Orion debilis 1, 28. succinctus 7.
 171. totus descendat 15, 498.
 nubilus 21, 287. horruit 35,
 191. Oriona gladio tremendum
 28, 178.
 oritur proles 35, 370 orta fini-
 bus exiguus 24, 138.
 ornamenta mitia pacis 72, 6.
 ornatus pulcos eligit 10, 12.
 aptat collo 10, 282. Tyrios 18,
 422. pares 22, 94. ornatum
 formæ reddit 31, 101. ornatu
 retorto 1, 86. novo gravior 8,
 585. conjugis 18, 200.
 ornat ora 28, 524. ornet tua li-
 mina 24, 213. avis cristas 28,
 576. te signifer 33, 101. ornent
 annum studiis 24, 264. orna-
 ret fetibus orbem 37, 124. or-
 natur propriis donis 17, 263.
 orni concussæ 2, 7. orno humili
 36, 142. ornos pertrahit 9, 17.
 steriles frondere 36, 73. anno-
 fas 39, 40. fundebat 101, 107.
 orantem sequitur clamor 3, 116.
 refovit 28, 426.
 Orontes ditat 7, 70. famæ con-
 temtor 18, 434. infelix 20, 115.
 lambit 36, 373. Orontem im-
 bellum 5, 35. potamus 24,
 158.
 Orpheus Thracius 10, 234. oria
 cum ageret 34, 1. feras paca-
 verit 51, 19. Orphei Threicio
 40, 33. Orphea sociarent lumi-
 na tedæ primæ 40, 1.
 Orphea pectine 22, 72. Orpheis
 modis 7, 114. vocibus 34, 24.
 Orpheos cantus 17, 252. libros
 74, 11.
 Orphæus crudele micans 33,
 282.
 ortus in refugos verteretur 1, 172.
 in extremos vergentis 3, 323. ad
 Phæbi 5, 104. tuos lustravit 7,
 16. primos cum detegis 7, 178.
 in solis transiret 21, 338. in
 corporeos 33, 62. puniceos de-
 tlexerit 33, 220. in ortum festi-
 nus 44, 58. quo ortu 3, 24.
 hoc nobilis nasceris 4, 121. emis-
 so 8, 389. uno sanguinis ina-
 terni 10, 30. a primo fluminis
 21, 198. ab oleo Phæbi 26,
 244. felici 28, 16. tardo vix
 editus 101, 14. quocunque emit-
 teris 49, 79.
 os sacrum miraris in auro 24, 11.
 longius 45, 5. oris mutati tem-
 pestas 17, 220. dedecus 18, 120.
 celsi nitor 21, 45. sedari glo-
 ria 26, 587. recurso 31, 37. su-
 perbi honos 36, 89. spiritus
 36, 151. sub luce tui 40, 49.
 opes 41, 6. ab ore venit ful-
 men 101, 122. in ore geris Ro-
 mam 26, 506. multus frater
 erat 35, 27. redditur parens 50,
 24. ore inchoat 1, 235. diro
 lacescit 3, 356. polluto bibit 4,
 8. gelato stetit 5, 131. natanti
 5, 509. recto 6, 6. hoc 10,
 263. 20, 75. dilecto 19, 57.
 puro 22, 101. sub generi 22,
 184. rubenti 22, 327. ferens
 patrem 22, 348. trepido 50, 10,
 22. 357. reducto 22, 430. sub-
 limi 26, 124. in Herculeo 26,
 378. digno sonet 28, 493. pu-
 dor calet 28, 565. gemino 28,
 641. cello talia tonat 33, 84.
 fero 34, 32. ab placito 34, 52.
 profundo 36, 268. ab revelato
 37, 88. immenso 49, 28. no-
 vo 54, 10. tuto reciter 74, 20.
 merito 75, 6. ora resonent vo-
 cibus centenis 1, 55. ridenti
 lanugine veltiat ætas 1, 70.
 mollia lambentes 3, 96. (equo-
 rum) poscentia cursum 5, 354.
 dentibus crescere sensit 7, 79.
 fulgentia 17, 132. crinibus pro-
 tegis 20, 119. celebrant auri-
 tis figuris 22, 175. pulverulen-
 ta 24, 245. nostra dicavit 25, 8.
 sub Augusti 26, 259. in novem
 confurgens Timavus 28, 198.
 saucia 28, 322. conspecta refer
 28, 423. Padi 28, 495. puellæ
 ornat 28, 523. fixa draconum
 28, 567. movet Camœnis 29,
 15. neglecta 31, 6. præscia 33,
 266.

INDEX

266. Gorgonos revelat 35, 205. madescunt imbris 36, 311. in scopuli flagrantis 36, 392. fatiscunt vulneribus 36, 425. cingit honos igneus 4, 17. horrentia sonant 101, 55. tot populis pervolat 49, 10.
- ossa immania resonant 21, 137. collecta 22, 416. quam densa rogis cumulaverit 26, 513. geminae gentis permisceat 26, 643. tremor vibrat 36, 152. immania serpentum 36, 341. ossibus nudis 18, 122.
- osculum quod flenti tuleris, plus sapit 14, 13. in oscula declinat cristas 48, 50. per oscula virus infundit 20, 188. oscula dulcia nati delibat 8, 370. conjugis emit 10, 58. in matris sulpenfus 10, 116. furtiva carperet 11, 24. figere 20, 67. carperet 21, 120. figit *collibus* 22, 196. blanda cruentatis affigunt dextris 26, 619. libabat 29, 99. inserta galeae 29, 217. mariti raperes *ib.* mille sonent 31, 131. figit telae 36, 159. irrita figit aquis 61, 6. ad oscula se submisit 5, 443. te porrexit patri 8, 168. intendit turre 33, 211.
- Osius* vid. *Hof.*
- Ossa nivalis 5, 182. resonat 9, 22. pronior 34, 20. glacialis 35, 257. tollitur 37, 68. Ossa Pelion involvite 8, 108. glaciali Pelion imponam 20, 12. Ossam obliquam projecit 26, 76.
- Ossæus vertex 35, 183.
- ostendit vultum 26, 358.
- ostentant se quisque deus 31, 112.
- ostenta mentes horrificant 26, 249.
- ostia per quinque 8, 631. *septem* Nili 44, 100.
- Ostrogothi colitur 20, 153.
- ostro puniceo discriminat pectus 1, 90. corusco infecta 1, 264. Sidonio velari 5, 450. in Tyrio 7, 15. in patrio adolescens 8, 125. *juxit* lapides 8, 599. *hoc* fulta Venus 10, 151. Tyrio fultus 15, 327. *fundit* aquas 33, 253. Sidonio tinxerit 33, 273. & auro 72, 8. in ostro *natus* 10, 340.
- Othrys resonat 9, 22.
- otia te juvant 3, 140. succedant 4, 13. marcida luxu 7, 41. Galli limitis 8, 459. apponit Mulsis 17, 66. secunda 17, 115. ferri 20, 121. ignava 20, 477. blanda 21, 93. *vendere* 21, 20. rebus insperata dabant 26, 361. naufraga somni 29, 145. per dulcia noctis 29, 221. pretulit regno 31, 76. languida nox invexerat 33, 275. ageret 34, 1. nervus agit 35, 32. Sarumus 36, 21.
- Orus nititur 26, 74.
- ovili purpureo 28, 73.
- oves miseras 20, 400. pascere 36, 355.
- ovanti fratri 28, 553. *ovantem* minimum 22, 68. vidimus 28, 155.
- ovantes equos 35, 306.
- ova hiulca rupit 6, 4.

P

- Pabula precor 15, 34. mutant 18, 248. communia 36, 43. ventosa 44, 15. novit (*ferrum, magnes*) 48, 17.
- pacator Rheni 24, 13.
- Pachyni caput 33, 146. Pachyno veniant æquora 15, 142.
- pacifero pede 34, 10.
- pacificare aures 4, 20.
- pacificis moribus 24, 154. *pacificas* fulminis alas 35, 229.
- pacisci membra 18, 228. requiem mercede 21, 211. pactus villa Asiam 18, 199.
- pacet* muneribus montes 24, 224. pacaverit æstus animi 8, 226.
- Orpheus feras 51, 19. pacatur Rhenus 31, 91. dolor 99, 100.
- pacari æquora 40, 60. pacato fulgure 35, 147. pacanda precibus 31, 134.
- Pactolus dives 1, 54. flueret Eunucho 18, 214. inhorruit 20, 178.

INDEX

172. *Pactoli rubentis stagna* 3,
103. *aurifero fonte* 24, 61.
pacta movet 28, 205.
Padus admodulerur 12, 14. *belli*
arbiter 28, 212. *Padi ora* 28,
495. *oloriferi* 40, 12. *Pado*
reimenso 28, 303. *remigat al-*
num 35, 178. *Padum ligat* 17,
200. *translapsa* 18, 376. *ga-*
leis hausi 26, 532.
Paduse raucae stagna 31, 109.
Pæan 2, 11. *Pæana iuvin implo-*
rat 37, 125. *Pæane recepto* 26,
598.
Pæonium draconem 24, 173. *Pæo-*
niæ curæ 26, 121. *unda* 49, 67.
Pæonias herbas 20, 12.
Pæstana per jugera 19, 247.
pagina refert 1, 197. *agnoscit mo-*
res 17, 255. *neminit* 18, 232.
nescit nomen 22, 244. *profana*
22, 302. *Musarum loquitur re-*
ges 29, 162.
Palæmon exul 8, 465. *frenat del-*
phina 10, 156.
Palæmonis coronis 17, 288.
palæstræ Amphionæ 8, 532. *pa-*
læstras liquidas 17, 287. *Her-*
culeas 29, 171.
palam sit 15, 431.
Palarino Senatu 8, 11. *monte* 22,
228. *monti* 28, 35. *a colle* 28,
543. *Palatinis collibus* 15, 118.
palatia traxere 18, 145. *clausa* 20,
92. *nativa* 28, 8. *cunctis no-*
men tribuere 28, 409.
palato tradunt 20, 329.
palla velat humeros 1, 224. *tegit*
humeros 28, 166. *pallæ fulgen-*
tis 35, 16.
Palladia arundine 28, 378.
Palladii amor 31, 64. *Palladium*
resonabat ager 31, 25.
Pallanteus apex 28, 644. *Pallan-*
teo recessu 22, 405.
Pallantis jugulum 21, 97. *Pallan-*
ta furentem 37, 95.
Pallas addit se comitem 33, 228.
potuit videri 35, 39. *Gorgo-*
nos ora revelat 35, 206. *Palla-*
dis ægida 24, 210. *Pallada per-*
tentas 18, 272. *hinc, hinc Phæ-*
ben 36, 209. *in Pallada tendit*
manus 37, 110. *Pallade retrica*
22, 275.
Pallas unde dicta? 35, 24.
Palleneus atrox 37, 109.
pallet Orontes 20, 115. *dives* 22,
120. *rubor* 36, 88. *pallent re-*
tores 24, 100. *pallebant flu-*
mina 29, 176. *palluit Eurys* 18,
504. *Hermus* 24, 228. *Atlas*
35, 191. *tremor* 35, 12. *pallere*
ligultra 36, 240. *pallentis Bessi*
17, 41. *pallentem Phæben* 17,
131. *aulam* 20, 462. *pallente*
populo 17, 299. *pallentes her-*
bis thalami 1, 212. *pallentia ca-*
stra 33, 41.
pallescit lacus 35, 114. *nox* 44, 6.
pallescent gaudia 22, 344. *stel-*
la 37, 9. *pallefcit barbarus* 8,
359. *pallefcere Gangem* 7, 203.
solem 48, 3.
pallidus hospite magno stat 26,
356. *Aster* 29, 75. *omnia lau-*
do 74, 17. *pallida simulacra* 3,
128. *regio* 35, 326. *pallidior so-*
libus ora 18, 261.
pallia prætentat 15, 438.
pallor gratus amantur 10, 81. *co-*
mitatur 28, 322. *pallore infe-*
ctæ genæ 5, 131.
palma tanti furoris 15, 238. *viridi*
gaudens 24, 205. *palme ad*
mutua nutant fœdera 10, 66.
palnam rapturus 17, 283.
palmis exiguis 101, 57. *palmas*
humano geminas de corpore 26,
254. *trementes tendere* 36,
109.
palmitis Etrusci 26, 504. *flexus*
31, 16. *palmitæ hostili* 8, 610.
opaco 10, 217. *lento* 14, 20.
Nysæo 20, 171. *largo* 22, 263.
sub palmitæ colles lateant 40,
39.
palpitat bellua 20, 431.
paludatæ aulæ 28, 596.
palus tremebat 3, 291. *pigra cal-*
catur 8, 346. *vicina* 20, 438.
teneret Theffaliam 35, 180. *pa-*
ludis horrendæ stagna 33, 112.
paludem Lernæam 3, 290. *pa-*
ludes Cimmerias 18, 249. *Ger-*
manorum 24, 304. *quod nutri-*
vere 35, 296. *Pelusiacas* 44,
97. *paludibus laris* 8, 452.
Libycis 20, 255. *ora junctæ*
21, 199.
palutritri vado 35, 59.
Pamphylos rapi 20, 465.

pampi-

INDEX

- pampinus circumflua 24, 367.
opaca crispatur 31, 5. induit
 ulmos 35, 111.
 Pana Lyceum 28, 200.
 Panchaia ramos dabit 7, 211. spi-
 rat 35, 81.
 Panchaia cinnama 10, 94.
 Pandionia res 8, 508. Pandionias
 phalanges 15, 406. arces 35,
 19.
 pandit gemitus 20, 193. rumori-
 bus aurem 22, 48. materiem
 virtutibus 24, 107. viam 26,
 341. oracula 28, 37. iter ense
 28, 478. exordia 29, 34. alas
 33, 97. panderet arces altro-
 rum 7, 107. pande patriamque
 genusque 31, 53. vias terrarum
 40, 59. pandite cœtus 1, 249.
 vati 3, 23. littus 3, 123. Heli-
 cona 4, 1. carmina 18, 11. pe-
 nentralia 33, 25. pandere fata
 19, 37. se portæ videbantur 26,
 215. panditur herba 3, 211.
 mihi magnum æquor 21, 22.
 penetrare 22, 445. lacus 35,
 113. 49, 28. panduntur futura
 15, 355.
 Pangæa ilicibus caligantia 3, 337.
 renident 8, 179. subsidunt ro-
 tis 20, 105. scinditis juvenis
 21, 134.
 Pangæa iuga 37, 67.
 pepigi mihi lerum 28, 305. quam
 pepigit jungere differt 10, 22.
 dispendia famæ 28, 452.
 panes quinque 99, 7.
 Pannoniæ plaga 5, 45.
 Pannonius obsidione solutus 22,
 192.
 Pantagiam faxa rotantem 35, 58.
 Paphiæ puellæ 19, 65. Paphias
 arenas 10, 148. sedes 10, 254.
 Paphi diva 35, 155.
 pardonis armisque manus 24, 234.
 quis *par* conatus adire 5, 308.
 parem se jactare 1, 20. vult
 nullum esse 5, 153. miratur 22,
 167. pares clipeis & mole 3,
 351. morte 8, 81. paribus
 triumphis 1, 139.
 paralyticus graditur 99, 17.
 Parætonio litore 15, 160.
 paratu regifico splendere 5, 340.
 Tartareo 15, 180. Martis gra-
 viore 21, 336.
 Parcæ non jus habuere nocendi
 44, 109. prohibent 15, 121. ne-
 verunt 20, 461. vetuere minas
 33, 48. quarum sub jure te-
 nentur omnia 33, 51. ferien-
 fatorum pollice ducunt *ib.* fer-
 ratis evolvunt sæcula penās *ib.*
 sic voluere 35, 6. in te dura le-
 gunt stamina 44, 109. *Parce-
 ram* fila 3, 157. colos severas
 49, 87. lege 91, 1. *Parcas* lu-
 nulas accipe 35, 305.
 parcis Elissæ 29, 148. pepercit
 nostris 21, 346. Sirius violis
 31, 119. hostibus 39, 20. par-
 cite oculis nostris 5, 521. ne
 membris nostris 37, 29. par-
 cere pœnæ 18, 185. tingit 28,
 301. novit 61, 4. parcendi ra-
 bies 3, 237. *parcendo* lecat 26,
 122. *parcitur* senectæ 36, 354.
 parcus pœnæ 8, 114. nostri cru-
 ris 22, 29. diligeris 22, 147.
 opum 24, 223. sui rumor 45,
 29. parci in se vel pignora pa-
 rentis 28, 555. parcum Jovem
 36, 36.
 pardi fulminei 17, 302. pardos
 virides 24, 345.
 parens veneranda 1, 177. 26, 52.
 pietate 10, 41. lætare 10, 117.
 progressa 10, 261. armorum
 legumque 24, 136. felix 28, 101.
 veltra 28, 362. torva 33, 128.
 nostra Juno 35, 367. dira 36,
 97. sancta 36, 115. numerosa
 36, 414. terra 37, 1. redditur
 in ore 50, 24. matris 48, 3.
 parentis ætherii 5, 144. divas
 10, 230. dura pietas 28, 554.
 in pignora parci *ib.* scepteris
 29, 130. æmulæ 31, 46. fida
 35, 4. miseræ adspēctus 36, 199.
 fallacis lingua 75, 4. parci
 gavisio 7, 38. ignosce 20, 141.
 piæ 24, 397. parentem comple-
 xus 5, 2. regni 22, 166. vocis
 24, 51. lætum reperit 95, 19.
 parentes occisos jurare 3, 328.
 planxere rogam 35, 356. ful-
 tos cervice 56, 5. parentibus
parpareis 21, 80.
 parentans strage civili 28, 118.
 paruit jubenti 15, 290. nec fe-
 gnus officio 22, 271. imperiis
 26, 396. parera sibi ipsum au-
 ctorem

INDEX

- Storem** 8, 299. **clavo** 18, 425. **didicit** 20, 157. **jussis** 26, 277. **cælo** 26, 549. **juveni** 29, 201. **dicto negas** 33, 113. **paretur dominis** 20, 480. **parebitur jussis** 15, 321.
parili sorte 101, 63.
parit artes 36, 32. **peperit an- num** 28, 653. **paritura suum** auctorem 95, 10. **parta repo- nas** 26, 502.
pariter *sœdavimus* *Hebrum*, *pari- rer* *prostravimus* *alas* 7, 147. *diligimus* *pariterque* *timemus* 10, 331.
parina sonat grave 28, 628. **par- main removit** 8, 12.
Parnassia ignarum doceas vatem 1, 71.
Parnassia chelys 28, 122. **templa** 101, 1.
Parnassus liber erat 2, 5. **fertur junxisse volatus** 16, 15.
paro transmittere 15, 371. **paras prohibere mortem** 5, 165. **pa- rat ire** 1, 77. **trabecis** 1, 178. **convexa stellis** 1, 242. **crucia- tus**, **vincla**, **tenebras** 3, 236. **paret fortuna** 3, 143. **parant te- cta epulis** 1, 264. **cratera** 35, 344. **dexteras in bella** 37, 7. **parabat domino** 3, 189. **para- tur ad bellum** 3, 344. **scena** 29, 25. **parabatur concordia fati** 29, 85. **parari tela**, **enses**, **ga- leas** 26, 537. **parata morte** 28, 451. **paratos animis** 8, 488.
Parrhasius Ladon 21, 185. **Par- rhastii Lycæi** 35, 18. **Parrhasios colonos** 26, 191.
pars indicit - pars tuentur 3, 68 sq. **debilior facilisque capi** 3, 317. **quora tui sint?** 5, 513. **nobilis arcu**, **pars longe jaculis**, **pars cominus horrida contis** 7, 136. **ne qua intacta foret** 21, 248. **æmula** 24, 36. **nulla mei** 26, 309. **moritur ferro**, **partes pe- riter videndo** 37, 113. **humani generis** 95, 12. **parte cum pri- ma virekeret ævi** 1, 63. **sui** 17, 48. 26, 384. **pro regni** 28, 83. **ab omni venit** 28, 218. **pro fe- minea** 29, 228. **ima** 35, 23. **re- belli** 37, 90. **partem invadere tentat** 5, 160. **in partem dari** regna 5, 315. **in novam** 15, 62. **timer** 20, 583. **partes animæ distribuit** 8, 240. **tuas solabere** 8, 342. **receptas suscipies** 8, 391. **ad quaslibet** 15, 281. **inter ge- minas** 20, 540. **per tot discur- rere** 21, 310. **tumeant certami- ne** 22, 95. **totum per orbem col- lectæ** 47, 32. **partibus locatis** 5, 103. **illis affore** 20, 48. **He- speris** 20, 123.
Parthenium nemus 21, 183. **ode- rem** 35, 148. **Parthenis lustris** 35, 241.
Parthia supplex 10, 225. **exhorret casus** 15, 38. **corruptit** 18, 416.
Parthica luxuries 18, 342. **ad flu- mina** 31, 74. **tigris** 33, 17. **cin- gula** 35, 94.
Parthus ductor 44, 84. **Parthi ja- culum** 35, 200. **Partho refugo** 8, 531. **Parthum raptorem** 3, 227. **coactum** 7, 201. **Parthi liquere Niphaten** 7, 72. **trium- phati** 8, 317. **Parthorum solium** 8, 214. **proceres** 21, 55. **more** 45, 21. **Parthis sagittas tendere certior** 11, 2. **mirantibus** 21, 68. **Parthos petat** 1, 80. **refi- des** 20, 476. **didicisse** 45, 47.
partitur avum communem 10, 31. **partitum nobilitant** 21, 30.
parturit annis nomina 1, 204. **æther sidera** 10, 275. **mundos** 17, 81. **parturiens lumina cæli** 37, 124. **parturiente rogo** 44, 62.
partus magnos cum proferrent 1, 146. **semiferos** 18, 1. **facri** 22, 342. **post primos** 33, 124. **ge- minos tulisti** 36, 308. **alios de- derit** 37, 56. **prohibet** 23. **conscia mater** 98, 15. **partum futurum** 44, 44. **partu Apolli- neo** 8, 133. **remoto** 10, 42. **diffona femina** 20, 42. **arcano viscera compleri** 95, 9.
parva loquer 35, 294. **non parva poposci** 10, 34. **parvo honesto contentus** 3, 201. **non posset ali** 15, 105. **cur geminos** (*obijcta angues?*) 101, 38. **ex parvo plus superesse** 99, 8. **minor nec membris**, **nec honore** 35, 38. **alto colle** 49, 11. **minori annis & jure** 29, 197.

paſcis

INDEX

- pascis cornipedem 28, 183. pascit
 Mætorica 1, 36. *commercium* 22,
 115. volucrem sub pectore 37,
 21. pascat furorem 39, 22. pa-
 vit sanguine Manes 28, 116.
 aves 28, 209. pascere oves 36,
 355. pascitur intuitu 3, 165.
 pascimur arbitrio Mauri 15, 70.
 pascuntur apes 29, 9. pasci
 pœnis vel sanguine 22, 14. ca-
 ligine 35, 193. pascæ graminia
 matres 29, 191.
 pascua Cappadocum 5, 30. includ-
 dit tuto gyro 5, 126. vindicat
 8, 383. respirant 24, 343. val-
 lis 26, 410. Coccyti mandunt
 33, 278. ad nota jugales ver-
 runt 35, 319. vastata 36, 168.
 plena 40, 38. fumantia ver-
 nant 49, 20. læta Thessaliæ
 73, 6.
 passus fictus 3, 136. passu tacito
 28, 509.
 pastor ligat canem 18, 132. *viſtus*
 20, 257. ludat 24, 282. palli-
 dus stat 26, 357. attonitus 36,
 165. armenta natantia cernit
 47, 42. pastori luas 26, 503.
 pastore attonito 3, 386. 18, 3.
 pastorum iras 35, 213. pastori-
 bus Apenninigenis 28, 505.
 pastoralis cantu 21, 182. sub cul-
 mine 26, 355. pastorales carer-
 væ 5, 254. pastoralia antra 10,
 114. murmura 31, 36.
 patefecit iram 3, 44. patefacta
 furori Aulonia 26, 292.
 patet planities 5, 549. nocte die-
 que 18, 363. *patent* convexa se-
 reno 35, 91. pateant urbes 20,
 210. homini furtum 36, 145.
 colla iugo 51, 6. paterent ele-
 menta 21, 360. *patuit* ingeniis
 campus 17, 262. iter 20, 40.
 fama 28, 438. stellata domus
 36, 8. patuere minæ certæ 20,
 2. claustra 26, 190. patens
 eventu fides 26, 553. mons ar-
 te 28, 502. patentibus arvis
 47, 39.
 pater summus 1, 207. quantus in
 ore radiat! 8, 518. nunquam
 eris 18, 224. principis 19, 50.
 Eridanus 28, 149. senior 29,
 57. prolesque sibi 44, 24. re-
 rum 49, 83. æther 50, 35. pa-
 tris officium 18, 51. ætheri 22,
 26. caussa 28, 119. dulce no-
 men 33, 36. patri civem præ-
 ponere 18, 442. propior 50, 22.
 patrem torvum 7, 24. *geras* 1,
 294. te dicere si jam liceat 1,
 651. dignatur 20, 69. implorant
 20, 514. alium genuit 22,
 63. ore ferens 22, 348. domi-
 numque vocari 24, 189. Ti-
 brin 26, 578. nati fugerent 29,
 136. probabit Jovem 41. præ-
 starent 54, 12. patre pio mon-
 strante 28, 55. cum longævo
 37, 118. patres socios admitte-
 re 8, 581. *falsi* 18, 470. consule
 digni 20, 137. prælia man-
 darent 21, 329. milite florent
 26, 106. Romanos 26, 390.
 28, 551. crinigeri 26, 481. cum
 plebe 28, 332. patribus iisdem
 15, 389. solis 17, 269. dignas
 plebes 20, 137. liquidis 36,
 16.
 pateram inclinat 21, 62. paterus
 libare deis 1, 247.
 paternæ mentis 35, 253.
 pateſcunt fores 7, 169. arcana
 ævi 22, 445.
 patiens animi 17, 211. ditionis
 26, 581. stagni (*ſilva*) 36,
 369. laborum 51, 7. mons fer-
 ri 87, 8.
 patientia instruit 22, 105.
 patior dispendia fortis 33, 100.
 pateris morbum 76, 5. patitur
 contagia 44, 10. *mollire* 1, 85.
 vincula dissolvi 22, 41. pati-
 murne Sorores? 17, 276. nec
 nos *patimur* committere emori
 15, 265. patiuntur quietem 5,
 7. patiar sedens tot probra 15,
 375. *deponere* 17, 184. fugam
 26, 525. patiare vinci 31, 136.
 si *paterere* viros 20, 223. patie-
 re ligones 33, 195. mariti re-
 das 35, 279. patiemur vivere
 gentes 3, 46. pati Coros 1, 132.
 pontem 3, 376. frigora 7, 44.
 nihil recusat 8, 434. *vota non*
 possent 18, 172. soles imbreſve
 20, 411. solem 35, 198. occa-
 sum 37, 12. alterius vires 49,
 78. passus nulla contagia pri-
 vatæ loris 8, 183. jocos 28, 60.
visu mollescere 35, 313. *mund*
 vestit

INDEX

- vestire figura 95, 5. *passa* nova jura 26, 9. *passurus* prodita regna 36, 63. *passura* moras 20, 292. *passuri* enses 15, 434.
- patriæ conditor 39, 120. dolores 29, 155. mandata vocantis 28, 430. ruenti succurre 5, 95. penitenti 15, 111. ritus 20, 204. pro flammis 20, 598. consul 24, 220. capta vindex 26, 434. in luctum 28, 118. studiis 28, 339. patriam rimosam 5, 464. vendit 15, 267. erexere 17, 149. labentem 20, 302. genusque pande 31, 52.
- S. Patricii purgatorium* 3, 123.
- patricius* ventilat 18, 109. flectebat habenas 19, 2. consul 20, 561. *homos* 25, 8. *patricii* cœtus 28, 599. *patricio* favori 24, 50. *patricios* habitus 8, 6. *patricias* domos 28, 61.
- patriam congeriem 44, 92. *patris* consiliis 15, 46. in agris 52, 1.
- patrare* bellum 15, 274. *patratis* bellis 28, 127.
- patruus te sublimis adoptat 29, 105. *patru* æquorei 29, 124. curam 29, 186. *patruo* principe 29, 39. non cedunt 35, 207.
- patulis campis 37, 72. pavet cuncta 36, 141.
- Paullus domitor Pellæ aulæ 24, 33. *Pauli triumphus* 26, 126. per cineres 77, 1.
- pavonum alis 18, 109.
- pavor tende nexus rotarum 3, 343. quievit 20, 233. clausa sibi cuncta putat 28, 145. pavoris vera 20, 470. pavorem faciant 101, 48. cum fratre pavore 22, 378. artem confessis 29, 206. pavoribus succincta 26, 201.
- pauper uterque fuit 74, 16. esuriens 90, 1.
- pauperies aspera victos domat 26, 633. pauperiem iniquam 20, 209. texit 39, 46. diligo 90, 2.
- paupertas hæc mihi opulentior 3, 204. quantum sobria possit 8, 412. me sæva domat 89, 1. paupertate obruta, virtus 22, 122.
- pax avibus 17, 121. majora decet, 17, 239. a fonte Rheni profecta 21, 201. alta 22, 287. senectutem intrulerat 28, 534. animo tranquilla datur 48, 49. pacis egregiæ cultos 10, 333. gremium 15, 51. *supplicium* 15, 99. in gremio 20, 97. senecta 20, 278. odio furentes 21, 245. consilium 24, 123. leges 33, 63. ornamenta 72, 5. *paci Romanæ* 20, 477. innocuos armorum largitur honores 28, 639. *Assyriæ* 21, 51. pacem regunt iustitia 2, 18. vexare 5, 10. donat 8, 454. latura polo tela 8, 535. *Romanam* emeret 10, 225. laturo gentibus 15, 216. implorantibus 18, 378. scdat 21, 29. conciliant 21, 59. rogant 21, 212. sidera non semper habent 26, 62. sancit 26, 573. speraret 28, 416. profundam rerum 36, 56. sub pace latet gravior Mars 28, 307. pace in tranquilla 5, 103. futura totquetur 5, 138. tranquilla fruatur 5, 159. relata 20, 400. siccum ferrum feras 22, 16.
- peccat in orbe manus 18, 196. *peccare* fidem 22, 97. *peccasse* videbor 42, 11.
- pectinis arte 8, 594. *unci* moderator 20, 382. ingenio 35, 41. artes 36, 156. pro pectine enses 20, 456. pectine nobiliore 9, 18. *Mitylenæo* 10, 235. *Orpheo* 22, 172. divino duxit 22, 333. *levi* modulatus nervos 34, 15.
- pectunt colla 88, 2. pectebat cines 18, 106. *hydras* 20, 111.
- pectus album discriminat ostro 1, 90. illidere pinu 18, 279. magnanimum 24, 9. divinum 28, 233. angustat *jaspide* 28, 526. ferratum 29, 219. *inaccensum* Veneri 33, 224. ostendens 37, 92. sequitur pars cætera 101, 32. per pectus distillant aquæ 1, 222. pectoris commoti ignem 3, 181. tumorem solvit 48, 48. sub pectore æstuat 26, 475. in pectore concepit 18, 359. rubent fulci 36, 426. pectore preffit anhelis 7, 30. *feminatio*

INDEX

- 11, 37. angusto 17, 81. uno 17, 91. erecto 18, 306. tenero 18, 423. hoc sedes posuit dea 22, 13. uno receptæ deæ 22, 102. animoso 22, 242. sopito 27, 2. clemens 28, 550. anhelio 29, 173. exuto 31, 7. flagranti 33, 154. de lasso 35, 341. pepulisti matrem 36, 104. furiato 36, 262. laniato 36, 405. sub vivo 37, 21. niveo tener 69, 3. sub uno latuit 95, 13. pectora foeda 3, 37. merces non alligat 8, 501. ter movit 10, 147. spumantia 10, 180. quæ sufficerent? 10, 317. intracta lucro 17, 214. intrat Phœbus 18, 327. lymphata 20, 46. nulli culpæ pervia 26, 131. donis invicta vel armis 16. firmavit inertia 26, 315. dabat bellis 28, 490. tot 28, 626. mirantia tundunt 36, 129. Mavortia necit 48, 33. sustentet 77, 3. mortalia 98, 14. noxia solvis 98, 19.
- pecus Neptuni 3, 279. immensum 20, 427. invitant ad prata 28, 200. infestavere 36, 166. pecorum in morem 26, 44.
- pecudis sagittiferæ 45, 48. pecudes locutas 18, 3. non lævas 24, 316. pronas 51, 20. pecudum strages 15, 359. ritu 20, 499. ad ritus priscos 28, 152. more 36, 43. nulla 40, 17. timores 98, 16.
- pedes contemneret æquor 5, 123. assistas pediri 8, 350. cucurrit 36, 185. pediti militus 26, 579. pedites favere 23, 13. tot subitos 26, 474. peditum agmina 15, 195. magistris 29, 198.
- Pegasus famulas præberet alas 8, 558.
- Pegaseis habenis 3, 263. Pegaseas aquas 55, 4.
- pegma mobile 17, 324.
- pelagus Icarium 20, 265. pelagi minas superare 15, 370. ludibrium 28, 140. flagrantis 49, 27. pelago vagus exultat 32, 11. terrisque 36, 315.
- Pelion taceat 1, 203. reticet 5, 44. Nereis illustre toris 7, 116. involvire Offæ 8, 108. cum suggeret in thalamum 9, 1.
- imponam Offæ 21, 12. vellere 26, 74.
- Pallæ incenia credita 17, 28.
- Pellæus qui domuit Porum 8, 375.
- Pellææ aula 24, 33. Pelæus auro 15, 269. Pellæum juvenem 39, 16. Pelæis ensibus 18, 483.
- pellicis usu 18, 62. superbæ 101, 47. pellice veteri reducta 19, 24. extrincta 36, 327.
- pellēm lanigeri suis 10, 183. pellē suspensa 20, 258. squamosa 21, 263. pelles fulvas revocat 3, 79. rigidæ 36, 343. sub pellibus egit hiemes 21, 122. pellibus fulvis hirtæ 51, 18.
- pellita juvenus 8, 466. curia 26, 481. pellito iudice 5, 85.
- pellunt limine 18, 40. crimina 22, 100. pepulisti pectore matrem 36, 104. pepulit silvis 36, 285. dolores 39, 49. pepulisse notam 22, 281. pellantur picula 18, 432. pulsus cernit 26, 472.
- Pelopea peperit 18, 291.
- Pelopeia oppida 5, 188.
- Pelops fugit 29, 167. Pelopi exiit 10, 216.
- Pelorum transigit ense 37, 79.
- Pelorum ad Siculum 28, 287. obiectum 33, 150. Pelori Siculi 36, 255. Peloro refugio 26, 222.
- peltis aduncis 35, 62.
- peltata cohors 11, 33.
- Pelusiacas paludes 44, 97.
- penates populis undare 1, 46.
- Agamemnonios 3, 82. mutos 3, 161. per innumeros 10, 25. petit 10, 228. castos ingreditur 17, 125. Phrygios 33, 178. nostros appetiit 36, 187. penatibus propriis auferre 29, 101. mediis 36, 73.
- pendet his per dubium fortuna favorem 1, 11. pendunt, quas partes velit ille sequi 7, 172. post terga sagittæ 35, 32. pendit cum Marte fortuna 15, 152. in dubio 18, 314. inter supplicium 21, 377. tempestas 26, 112. terra 33, 251. mundus 34, 47. pendere in speculis 26, 569. pendenti solo 26, 348.

margine

INDEX

- marginæ* 49, 44. *pendentes* rupe Gigantas 28, 45. *ramis phatetræ* 31, 12.
- pendat crimen iustitia* 24, 110.
- pendula rupes* 5, 507. *bella* 15, 474. *vestigia* 17, 323. *fila* 46, 20.
- Penelope trahat arte procos* 29, 31. *Penelopæ decus* 29, 25.
- penetrabile tempus* 26, 278.
- penetrabile profundum* 22, 444.
- penetralia diruta* 8, 40. *in hæc redi* 10, 260. *rerum sacrarum* 33, 25. *mentis nudat* 33, 213. *sancta sororum* 101, 3. *deserta silvæ* 101, 70. *penetralibus exit* 8, 571. *adytis* 21, 59. *altis* 28, 358. *prosiluit* 36, 112.
- penetras ad manes* 98, 22. *penetrant ad vivum* 20, 16. *limen* 29, 131. *convicia cælum* 39, 10. *penetravit rumore secundo* 31, 64. *penetraverit agmina* 28, 473. *penetrabis ad Urbem* 26, 547. *penetrare ferro leones* 21, 65. *recessus* 24, 157. *finis Noti* 36, 323.
- Peneus mutaret nectare fontes* 9, 7.
- Peneo stagnante* 35, 180.
- penitus de stirpe* 5, 206.
- penna te vehit* 3, 280. *longas peregit vias* 10, 98. *pennæ antevolant Zephyros* 44, 21. *penarum notis* 15, 478. *pennus levibus volant* 10, 83. *sinuatis* 20, 312. *totis exsurgens* 24, 203. *librantur in ulmos* 31, 16. *confixa carmina* 43, 7. *pennas cient apes* 5, 462. *grandine concretus* 33, 71. *madidantes nectare concuti* 35, 28. *cærus ambis flore color* 44, 21.
- pennata cohors* 10, 204. *pennati Amores* 22, 356. *pueri* 31, 10.
- pensat cunabula* 10, 303. *cum crimine laudem* 28, 115. *damnum* 33, 126. *pensent silentia nimiam vocem* 5, 490. *pensabunt facta coronæ* 24, 76.
- pensa ducant* 18, 498. *projecta* 36, 161. *pensis involvere lanam* 18, 276. *politis* 20, 373. *matutinis* 20, 459. *contulimus fila* 22, 334. *ferratis* 33, 53.
- Penthesilea, ruam bipennem* 18, 334.
- Pentheæ ferrent* 5, 418.
- Pentheo sanguine* 20, 523. *ritu* 22, 213.
- penum vastare* 18, 194.
- penuria gestandi ferri* 5, 273.
- peplum fluentem allevat* 10, 123.
- per dubium pendet fortuna favorem* 1, 11. *per falces numerantur avi* 1, 15. *per prælia quid sine te gessi?* 7, 145. *per se quæsit* 8, 45.
- peragunt convivia* 35, 328. *peregit rite* 18, 169. *peragi rem* 33, 218.
- perbacchata domos incendia* 26, 242.
- perculit horror* 5, 130. *utrumque* 8, 103. *exilio* 18, 169. *Saporem* 20, 482.
- percurrere manum* 28, 157.
- percurrit annum* 68, 9. *percurrit montes* 24, 263. *percurrunt ripas* 35, 69. *percurrere levi motu segetem* 7, 199. *percurrens telas* 1, 225. *libros* 29, 148.
- perdit nil decoris* 24, 89. *perdat avem* 44, 63. *perderet nefas* 3, 244. *perdidit terra numen* 17, 123. *perdidimus robur & arma* 33, 96. *perdere cunctos bello* 28, 310. *perdita non curant* 10, 584.
- perdominatur annum* 12, 45.
- peresa pars imbre* 44, 34.
- perenn. ordine* 98, 25.
- perit lex mortis* 99, 12. *ira* 1, 26.
- per tela cadaver sparsum* 5, 417. *pars morbo, pars ense* 8, 467. *quicquid in orbe* 33, 22. *flamma Caci* 34, 43. *labor* 36, 157. *orbita fletu* 36, 442. *hoc absente* 48, 20. *pereunt ingentia brevibus fatis* 5, 49. *fixis legibus* 22, 436. *silvæ lacusque* 101, 128. *dum pereunt, meminere mali* 20, 116. *pereant ritu quo viri* 19, 18. *quod nunquam stellæ* 24, 41. *perirent melius mucrone* 28, 312. *periere tyranni* 28, 398. *videndo* 37, 113. *te non pereunte* 44, 103. *peritura nunquam cohors* 37, 53. *periruro fœdere* 3, 223.

INDEX

- pererrat sedes vacuas 36, 154.
 pererrant avia 36, 43. pererem campos 74, 1. pererrent montes 21, 227. pererratis oris 24, 333.
 pertulit non ultra loquentem 26, 519. pertulimus timores 26, 206. pertulerim quietus 36, 46. pertulerat vires 39, 47.
 perfidia luceat 17, 169. perfidiam damnas 8, 402. damnamus 15, 265. cum laude receptam 18, 400. motu strepuisse rebelli 28, 214.
 perfidus amor 41, 12.
 perforat se mons arcu vivo 28, 502. cavernas 49, 14. vias 49, 16.
 perfruo Franco 18, 395.
 perfudit robora succo 36, 402. Pergama verteret 8, 366.
 perge quadrigas 17, 282. *pergite* securæ 15, 206.
Pergum laeum 35, 112.
 perhibent Apenninum 28, 286. perhibetur Perseus 3, 278.
 periculum gliscere 20, 392. omne subire 28, 244. periculi turris 3, 264. periculo propiore 26, 3. procul 28, 211. pericla blanda maris 100, 4. periculis subsistere 20, 368. metior læta 26, 211. exiit 28, 341.
 pericula matura 5, 15. suprema 20, 596. secum iunxisse 26, 318. nostra pulsare 28, 465. quæ sæva restant? 39, 26.
 peremi canendo 3, 157. peremtus summa parte 35, 22. peremta provincie 20, 588. peremto Pyrrhone 2, 15. *jure* 21, 382. peremtum famulis manibus 39, 17.
 perjuria nescit 3, 222. lasciva volant levibus pennis 10, 83. venditat 26, 567. patris in prolem ruunt 75, 5.
 perjurum furorem 28, 207.
perlegit figuras 26, 418. *toros*, cubile 36, 165.
 perlustrat Phlegethon 33, 24.
 perminat luvor in herbas 36, 238.
Permessus fons 29, 8.
 permenus iter 3, 176. iter Phæbi 7, 166.
permisso funere 1, 112.
permittit iusta petenti 22, 97. *permittere* Martem 29, 159. *non permissa* morari 17, 328. *permisi* voti 8, 618.
 permulcent cantu 31, 106.
 permutas odiis favorem 39, 3. *permutat* merces 27, 7. *lymphas* 99, 5. *permutare* valebit dies 20, 245.
 perpeſsus damna 1, 258.
 perperui fasti 1, 279.
 perumperet agmen 28, 460.
 Perſæ Magi 8, 145. *Perſarum* proceres 28, 70. *gentile decus* 73, 13. *Perſas* movit 20, 482.
 Perſephone nuſquam 36, 244.
 Perſes tulit moderamina 24, 164.
 Perſea debellatum 21, 372. *ſubjecit* Macedo 24, 165.
 Perſeus Inachus 3, 278. 280.
 Perſida humilem 7, 224. *Perſides* hoſpitiæ defixæ 21, 57.
 perſolvere dignas grates 1, 75.
 perſonat patriam 20, 303. *domus* 25, 4. *aula* prociſ 33, 133. *perſonuit* Roma 26, 451.
 perſtrepit ædes 3, 213. *Bætia* 17, 285. *iſtu* 20, 450.
perſtrinxit iter fulmineum 21, 200.
 perſtringere cuncta nequeam 28, 436. *curſu* 73, 6.
 perſulcata rugis 3, 136.
 perſultat licentia 26, 569.
perſentat crimina 5, 477.
pervenere juvenis robur 26, 74.
 pervigil labor 26, 361. *pervigili* plauſu 35, 366. *pervigiles* nixæ 14, 30.
 pervigilant vates 19, 40.
 pervia Auguſto 1, 107. *meiori cauſæ* 8, 110. *nulliculpæ* peſſora 26, 130. *nulli ſaxa* 36, 384.
 pervolat rura 10, 292. *Oceanum* 22, 409. *ora* tot populis 49, 10.
 perurit terram 101, 123. *montes* 101, 129. *peruſta* ſole arundo 1, 218. *peruſtis* verbis 3, 303. *omnibus* 28, 294.
 pedem trepidum ſuſtentat 49, 48.
 pede paſifero contigit arva 34, 10. *unco* 40, 16. *ante* pedes obijcit 26, 613. *canitiem* fudere 33, 49. *pedes* novos lambit 1, 190. *ungue* creſcere ſenſit 7, 78.

INDEX

78. ante Jovis 27, 14. volucres cervam non eripuerunt 34, 42. manant in rorem 36, 252. quocunque (*jubeant*) 36, 432. pedibus proterit arva 33, 128. sub tuis 40, 36. cuius pedibus quæ tibi ratio? 79, 1.
- pestifer aër 15, 514. pestiferi Averni 35, 348. pestiferas taxos 36, 386.
- pestis Stygia 3, 304. in pestem vertere 36, 257. peste marmorea ligat 37, 100. pestes innumerae 3, 29.
- petitor certi vulneris arcus 8, 528.
- petit* me hic sudor 20, 395. petas casta 22, 107. petant exordia menses 1, 7. peterem more procorum 40, 37. petitu digna 17, 242. petens majora cura 1, 65. petenti iusta 22, 97. peti mortis ambitione 29, 166. petendus jaculis 18, 506. petendum magno 17, 147.
- Petri per limina 77, 1. Petrum nudantem 99, 13.
- petulans audacia 74, 7.
- Pence* corporibus premitur 8, 630. barbara 28, 105.
- Phaëthon *devius* 5, 211. intextus 28, 167. exemplo terruit 28, 188. *irrorat* equos (*succo*) 36, 403. Phaëthonta traherent 8, 603.
- Phaëthontæ damna ruinæ 1, 258. Phaëthontæis erroribus 44, 107. Phaëthontæas ruinas 7, 124.
- phalanx una omnis submissa 28, 631. phalanges Pandionias 15, 406.
- Phalaris 3, 253. Phalarin ferre 15, 186.
- phaleræ turbantur 8, 549. auro renident 70, 3. phaleras equestres moliri 73, 15.
- Pharaonis equi 77, 8.
- pharetra aurata 10, 134. parva 26, 494. pharetræ vipereæ 21, 263. suspirant 31, 12. pharetram suspende 19, 59. gestare 35, 242. pharetris clausis 24, 269. plenis 31, 118. pharetras immanes 5, 80. venatrices 8, 161. præterare feris 8, 534. ultrices 69, 5.
- pharetrata plebs 21, 55. pharetratarum comitum 24, 243.
- Pharius insomnis 80, 2. dormiat 80, 4. Phariæ segetes 29, 60. telluris 44, 73. Phario scelere 18, 482. Pharium cubile 10, 50. *annum* 15, 57. Nilum 28, 86. Pharias modos 8, 575. Pharias terras 47, 1.
- Pharos jacuit 18, 218. longe nota carinis 39, 57.
- Pharfalia rura 10, 291.
- Pharfalica prælia 28, 400.
- Phasis asper (*glacie*) 3, 376. gelidus 20, 575. trans Phasin aguntur 18, 245. Phasin Armeniiliquere 7, 72.
- Philippus tenuit oppida 15, 268. fufus 26, 396. Philippi prospera 8, 375. Philippo bellante 17, 31. Philippum debellatum 21, 372. Emathium 26, 388.
- Phlegethon Cocytosque 5, 467. fumantia torquens æquora 33, 24. ingens assurgit 35, 315. devius 49, 72. Phlegethontis ad undam 36, 390. Phlegethonta sonorum 3, 119.
- Phlegethontæ ripæ 33, 88.
- Phlegra tumultu sæviret 35, 255. infensior æther 36, 201. Phleggram retexit 37, 4.
- Phlegræa prælia 40, 27. *Phlegræa* militiæ 27, 20. Phlegræis exuviis 36, 337.
- Phœbe videtur non flectere segnem rotam 10, 15. colitur 18, 324. iusserat 24, 295. atra ululata per urbes 26, 233. si clipeum, si ferret spicula 35, 39. Phœben variam 3, 9. quæ linea *damnet* 17, 130. pallentem *ib.* hinc, hinc Pallada 36, 209.
- Phœbeus honos 49, 4. Phœbeo arcu 2, 1.
- Phœbus multifidus 1, 56. tela ferens 1, 188. lima contentus medio 8, 286. pectine *tentavit* Ilyram 9, 17. hæc intrat pectora 18, 327. / constitit 22, 441. omnia noverit 24, 42. adest 28, 29. non deserit iter cæli 28, 412. præstantior arcu 33, 134. largitur Amyclas *ib.* & altra 34, 48. flectit equos 37, 10. procul vidit 44, 48. quicquid anhelat

INDEX

- 81, 1. Phœbi labor quadrifidus 1, 268. radios infecit 3, 219. ad ortus 5, 104. - *mentis* novos 7, 9. iter permenfus 7, 166. alio de cardine 18, 397. terrifici 20, 46. de limite 22, 302. germana 24, 334. ab ortu 26, 344. - *genas & lumina* 35, 27. crines 37, 39. Phœbo novo 12, 40. deficiente *ib.* occubuit 26, 75. Phœbum canunt 2, 11. totum spirant 33, 6. docuere (*Nymphæ*) 37, 121. Phœbe, te conjunge choro 102, 2.
- Phœnix unicus procedit 22, 417. longævus 40, 15.
- Phœnices tribuere colorem 8, 601.
- Pholoë rubuit 34, 44.
- Pholum rigidum 9, 14.
- Phorci canities 36, 11.
- Phrixus aries 22, 463.
- Phrygiæ arvis 20, 170. pars 20, 238. casus 20, 289. tellus 20, 296. obliiti 20, 351. Phrygiam uri 20, 274.
- Phrygii Timavi 7, 120. Phrygia tellure 36, 114. Phrygiæ matres 29, 191. Phrygio vertice 8, 194. busto 20, 530. ab igne 50, 38. Phrygiam in vocem 20, 254. *Phrygiis* cultris 18, 280. invalilibus 35, 267. *Phrygiis* leones 15, 119. 24, 170. 36, 424. penates 33, 178. *Phrygiis* cædes 9, 20. matres 20, 401. urbes 36, 103.
- Phryx ager 20, 154. Phryges gens appellata 20, 244. Phrygas tenuisse 18, 205. *Phrygius* dat principium 20, 252.
- Phylaciden* sequens 29, 151.
- piacula conferre supplicio 5, 517. dira fratris 15, 390. peregrina 18, 431. *hætere* 20, 9. cantata 28, 330.
- picea nube 33, 161. piceæ regni 36, 90. piceo gurgite 3, 121.
- pictara* nuncia formæ 10, 25.
- picturata seges 45, 12. *picturatum* opus metallis 8, 590. picturata vestes 3, 208. volucres 40, 3. picturatis columnis 10, 214. picturatas cristas 28, 575.
- Pictum tremorem 22, 254. Picto fracto 18, 393. moriente 26, 418.
- Pictorum sanguine 8, 32. *Pictus* nec nomine falso 7, 54.
- Pierides 3, 24. canant 40, 61.
- Pieridum còlumen 101, 1.
- Pierius labor 29, 146. Pierio ferto 29, 8. Pieriis pollent studiis 1, 150. modis 4, 20. *antris* 6, 15. artibus 23, 3. fidibus 22, 123. Pierios currus 21, 23.
- pietas* tanta se ostendit 7, 85. suprema 10, 306. a fratre recedat 15, 240. polluta 15, 404. languet numero 15, 443. affurgat 17, 168. læta subit 18, 384. obstreperet 21, 271. ignava 26, 306. sic credit 28, 434. in re proclivior ibat 29, 133. nullane te flectit 35, 253. par Cereri 36, 173. si quid intrumuit 36, 296. non potuit probari 50, 47. *pietatis* amor 40, 48. pietate paternæ 15, 302. nulla movetur 18, 187. trepida 21, 117. moderere parentem 22, 73. remittat errorem 24, 110. certavit 28, 99. nullum nefas 28, 114. posthabita 31, 78. timet mortali 101, 46. Serenæ 70, 11.
- pigra tartara 3, 122. semita Saturni 22, 439. Camarina 35, 59. flumina 46, 17. pigro sedili 20, 388. pigrum Hooten 35, 190. *pigros* axes 44, 61.
- pigebit te nunquam iudicii 10, 305.
- pignus venerabile 7, 15. regale 15, 310. longi amoris 17, 25. tutum inentis 18, 421. servatum 28, 97. servandum abdicte 33, 177. ademtum 36, 318. ob unum 36, 413. pignoris custodia cari 36, 116. *pignore* pro suo 8, 503. nec ullo nitimur 18, 74. tanto 24, 181. nullo 33, 110. pro pignore fulmina mittat 36, 135. in pignora contulit iras 15, 393. parci parentis 28, 555. pignora cara 1, 143. 5, 267. cæsa 3, 230. dilecta 5, 95. nostra fove 7, 152. dividiis 10, 44. tanti principis 10, 307. junge dextra 13, 7. non curæ 15, 442. *metuenda* mari 18, 1. succedent 18, 222. curas 22, 53. mundo sperata 22, 337. trahi vidit 26, 24. stimulare sensus

INDEX

- sensua 26, 301. læta 26, 620.
 captiva 28, 243. tenebat 28,
 297. peti 29, 165. aliena tueri
 36, 192. pignoribus impendit
 amorem 29, 113.
 pilam auratam jaculata 29, 144.
 pilenta ductura nurum 10, 286.
 matrum sequi 18, 474.
 pila tepescunt 5, 408. circum-
 stantia 8, 281. contra *pila* 29,
 236. *pilis* Latii 21, 353.
 Pindi brachia 24, 302. objice 26,
 184.
pingit manes 33, 264. violas fer-
 rugine 35, 93. pingunt terga
 notæ 33, 182. pingat te pratis
 1, 273. pinxisse membra ferro
 3, 313. pingitur aula 22, 341.
 pinguntur crura 44, 20. pin-
 gatur Iris 60, 5. picta genas
 ferro 22, 248.
 pingui vulnere 31, 123. pingues
 lacunas 49, 65.
 pinna ferratæ 45, 3. *solida* 45, 15.
 pinnis instruitur 45, 39. *pinna*
 immeritas 36, 139.
 pinus lithmiaca 3, 252. *opacat* 33,
 201. amica 34, 22. succidere
 36, 359. lassa procellis 44, 32.
 pinum inoderabitur 1, 246. in-
 gentem poscit 3, 121. quatiens
 33, 40. *pinx* illidere pectus 18,
 279.
 piavit Aeneas 21, 97.
 pyramidas exstruxit 5, 448.
piratica laurea 18, 502. *puppis*
 28, 133.
 Pireneis sub antris 29, 77.
 Pirithoum fugeret 3, 107.
Pisæ *Alphæ* 15, 483.
Pisæa tela 29, 166.
 piscator jactat onus 46, 23.
 pisces pravius 20, 426. pisce vo-
 lutam (*Nereida*) 10, 160. so-
 dali amisso 20, 425. pisces at-
 tonitos 5, 377. Arctos 8, 629.
 piscibus longinquis 20, 334.
 piscosus in undas 5, 489.
 Pisida feroces 2, 41. Pisidas rapi
 20, 465.
 Pii tranquilli 28, 421.
pius amnis 1, 97. *pis* 8, 276. *pis*
 vindicta 8, 363. *Memphis* 17,
 127. virtute 28, 467. pii præ-
 conia sumit 28, 117. exsultant
 cum voce 35, 365. sensus 39, 4.
 vatis 40, 24. exempli 50, 34.
 pio nihil indomitum 8, 100.
curra splendebat 8, 205. sub
 rege 24, 115. nexu 24, 153.
rore 28, 327. *pium* lugent 15,
 234. *sprevere* 20, 228. videre
 21, 208. alumnus 44, 49. *pium*
 laurum 24, 217. *pis* apes 29, 9.
 piis unguibus 22, 416. princi-
 pibus 29, 55. requiem latura
 35, 303. *pius* currus 7, 130. *fra-*
tres 18, 282. *pias* ad aras 19,
 27.
 placabilis Orphei Juno 40, 33.
 placet ipse sibi 18, 258. placet 74,
 20. placeam qua ratione? 18,
 77. placerent imperium leges-
 que 28, 150. placuere faces 36,
 376. placituro oculis Roma 28,
 529.
 placidus eunuchis 18, 190. placi-
 dæ urbes 3, 26. placidam diu
 Cererem 36, 68. *placidis* vene-
 nis 33, 181.
 placitum hoc patri 36, 419. pla-
 cito ab ore 35, 52.
 placavit Orestes furias 39, 14. pla-
 cabimus aras 18, 20. placare
 livoris rabiem 36, 291.
 plaga Pannoniæ 5, 45. ardens 18,
 179. interior 21, 250. defen-
 sus iniqua 44, 8. plagæ Achivæ
 Bistonis 28, 441. plagam
 obsessam fervore 33, 258. *plagis*
 autumnii 3, 364. ab Eois Occi-
 dibusque 16, 14. nivosis 26, 135.
 Elysiis 26, 590. gelidis 28, 173.
 plagas supernas 28, 96. infor-
 mes 33, 101. *quinque* addit 33,
 257. vitales 33, 260. torpen-
 tes traxit 33, 262.
 plagam anfractus contrahit 5,
 378. plagas auratas 24, 293.
 plagis decorat cicatrix 26, 482.
 planctus Asiæ 5, 36. ad tristes 20,
 301. tympana reddunt 36, 131.
 fudi 36, 228. planctu lacertos
 verberat 35, 248. planctibus
 segnibus 26, 273.
 planxit steru concita 5, 472. plan-
 xit divortia 18, 65. planxere ro-
 gum 35, 356.
 planities vicina patet 5, 349. apri-
 ca 20, 270. parvo curvata tu-
 more 35, 102. edita clivis *ib.*
 planitiem in unam 5, 126.
 plantæ

INDEX

plantæ in humanæ speciem 15, 507.
hærens 17, 322. nivæ 10, 152.
plantis levibus 17, 125. ferratis
36, 389. *plantas* immergere trun-
cis 7, 76.

plantarum sexus 10, 65.

platani platanis affibulant 10, 68.
virentis umbra 11, 18. platano
sub alta 31, 34.

Platonis præcepta 17, 149.

plaudebant numina dictis 27, 15.

Plauistro rara intermicat Arctos 1,
26. Plaustris non regor 15,
501.

plaustri Getici 26, 247. in plau-
stra reppulit 21, 94. *plaustra*
in speciem muri locata 5, 129.
cruore natant 8, 466. moran-
tur vias 24, 329. naufraga 26,
345. metallo onerata 26, 605.
plaustris Geticis 8, 53.

plausus fit 20, 402. dabunt 22,
403. venales captant 28, 606.
fausti 31, 21. moveo 74, 17.
plausum emittunt opes 20, 85.
in consulis 24, 274. plausu vul-
gi 17, 3. populi 24, 1. confes-
sæ dominam 29, 81. *pervigili*
35, 366. plausibus impulsus 1,
176. nomen celebrant 22, 175.

plebeja vota 24, 50.

plebes patribus digna 20, 137.
Mavortia 24, 191.

plebs pharetrata 21, 55. plebis fu-
riis 26, 50. adoratæ 28, 616.
plebem ferunt 10, 77. sociam
10, 199. dominam 15, 53. ca-
stris sociante Quirino 28, 9. ple-
be sparsa 10, 135. permixta 20,
64. de humili 20, 342. ex ali-
gera 31, 140. de lecta 35, 317.
de Dryadum 36, 271.

pleistro pulsanda chelys 17, 313.
celebrata recenti arma 28, 125.
plestra vacent 24, 267. meamo-
ves 34, 50.

Pleiade madida cadente 2, 438. *sub*
occidua 26, 209.

plenus sævitæ 3, 100. plenum
quid possit nasci? 18, 496. ple-
na oppida 3, 195. cognomina
ducum 31, 82. pascua 40, 38.
plenis annis 33, 130. plenas ri-
pas 49, 51.

Plias, vid. *Pleias*.

plorabile quiddam sonat 18, 261.

pluma labente 18, 117. elevatæ
295. vestire 44, 68. plumis
mutatum fenem 28, 171. plu-
mas rutilas respersi murice 31,
141.

plumbi vias in patulas 49, 56.

plurimus sacerdos 8, 572. pluri-
ma cuspis 5, 253.

plus i. e. *tanto magis* 22, 313. plus
vitæ habet 52, 22.

Pluton, molitur viam 33, 276.

pluviam Tonantis 24, 232. plu-
viis cedas 8, 340. solabitur æstus
17, 196. celsior exsurgit 17, 209.
dies turbaverat Austro 28, 540.

pluviali frigore 47, 3.

pocula *communis* 9, 5. *incerta* 15,
178. Lyæi 26, 350. blanda
largitur 27, 10. armavit Circe
29, 21. ad plena 35, 346. tri-
sti gramine mixta 49, 98. viva
60, 4. in pocula vulnerat cor-
nipedes 3, 311. fremerent ripe
36, 26. inter pocula 22, 163.

podager nihil stare putat 79, 4.

podice cano 76, 5.

pœna patet 8, 266. *fruitur* 17, 224.
meretur emi 19, 32. una mi-
net 20, 479. modum excedit
39, 11. pœnæ formidine 5, 140.
mutate genus 15, 123. *suscipiat*
18, 46. parcere nescit 18, 185.
dedere natos 18, 441. metus 20,
211. se surripuit 21, 346. ge-
nus 26, 92. tor criminis 36, 92.
pœnam luit 5, 140. *libaverit* 5,
406. servatis sceleri 20, 35.
differre 26, 394. Jugurthinus
subiturus 28, 381. luit filius
75, 6. pœnis pensatis 8, 47.
traduntur 15, 276. hominum
personat 18, 179. pasci 22, 14.
cunctis Erebi 28, 185. nostris
inflexere 28, 276. dilatis 55,
334. gravibus certantia vitæra
37, 26. pœnas dabit 3, 369.
meritas solvit 18, 410. illas
solvit 19, 9. sumite 26, 561.
exegit 28, 113. luitura 28, 141.
accipe quas merui 36, 425.

pœnitet scelerum 20, 507. delicti
22, 310. Italæ oræ 28, 182. pœ-
nituit omnes pretii 18, 37.

Pœnus arator 24, 102. incumbe-
ret Austro 24, 71. emissus ab
Alpe 15, 83. ær 21, 258. Pœni
laudes

INDEX

audes cumulant 27, 190. Po-
io præclare Lutati 18, 455. va-
tante 26, 148. Poenum domue-
e ferocem 1, 148. prosterneret
4, 143. fulmineum 26, 138.
œnorum leonum 36, 166. Po-
lis tremendi Scipiade 22, 383.
œnos perenti 15, 509. tempe-
at 17, 201. sub iuga redegit
4, 8.

ire tigna 24, 323.

lencia celebranda 26, 635. con-
ulit 28, 203. me cruciasti 28,
81.

lentini campi 28, 128.

let fecundia 28, 498. pollut
tudiis Pieriis 1, 150. oppida
5, 358. pollebat robore 26, 534.
pollentem folio 18, 213.

lice alterno 41, 2. luxuriante
01, 17. tenero 61, 2. docto
arat 1, 177. lascivo 9, 9. ro-
eo 10, 19. sollicito 17, 127.
affo 20, 374. monstrat 28, 574.
litido 31, 27. ducunt fatorum
eriem 33, 52. festino 34, 16.
ivino carpi 35, 86.

luit arcus 3, 80. ne quid non
olluat 18, 285.

ux odisset Castora 3, 108. pro
olluce rubens 1, 244.

is dum roter alstra 5, 527. non
ncitat axes 44, 61. poli secu-
i Aegyptos 47, 6. inter pri-
a sacra 49, 84. adipectu 52,
3. jura 68, 5. artificem 95,

. poli iudicium 6, 2. spes vo-
umque 7, 10. machina con-
entusque 8, 68. possessi arce

, 198. alterius 15, 2. stellan-
s in arce 27, 13. secreta 13, 26.

iges 36, 273. qua parte 36,
28. polo circumfusa 1, 128.

acem latura tela 8, 535. oblu-
tata sidera 17, 104. æquæva

rbs 26, 54. contenta pugna

8, 347. imposito premere

4, 46. meliore 35, 195. men-
em traxisse 36, 41. polum mo-
eant 17, 128. sustentante Her-
ule 21, 144. egit flamma 33,

51. nox rapit 36, 235. misce-
e 37, 31.

y hemus fugit 36, 366.

peria intra nostra 28, 392.

pomo aurato 29, 170. pomis He-
speridum 29, 177. fulvis 35, 293.
aurumnum notat 52, 12.

pompa tam clara refuleat 31, 514
digna 5, 435. bellatrix 7, 2.
sonat ante fores 10, 286. mel-
liore 24, 29. divite 28, 598.
pompe simulacra 28, 374. uni-
racula 8, 565. amphitheatrali
17, 293. pompam nemorum 24,
317. priorem 28, 423.

Pompejana procenia 22, 403. Pom-
pejani triumphii 18, 221.

Pompejo præfecit portas 24, 36.
pondus in brachia cogens 101, 58.

venerabile famæ 24, 80. My-
daspes tribuit 8, 601. dulce lo-
quendi 17, 19. auri relictum

22, 59. ponderis proprii spe-
ctator 21, 147. cum pondere

vergit 18, 208. pondere nec ul-
lo premitur signifer 15, 419. la-
næ leviolem 20, 398. sub vili

24, 235. gravata 36, 352. gra-
vato 101, 112. venerando 50, 1.

pondera jamjam ruitura 8, 61.
meliora passus 8, 559. terræ

lapsuræ fultire 17, 76. librat

33, 176. flammantia 37, 23. ful-
va 40, 8. ponderibus reductis

17, 324. pronis 44, 33.

ponunt animi vulnera 5, 115. po-
nas tot millia 18, 204. posuere

comam 36, 380. positure so-
nium 44, 50. posito nomine 8,

155. genu 28, 71. certamine
29, 204. venata 35, 244.

pons Malvius 28, 543. pontem
pati 3, 376. tenebat 28, 457.

ponte soluto 8, 405. hoc me-
ruit 18, 445. prolabente 28,

485. pontes iunctos subtermeat
49, 61. pontibus lassis 17, 238.

pontifices pandite 18, 11.

pontus cætera circuit 5, 349. con-
tentus litore 8, 287. & æstus

33, 141. fuderit undas 44, 105.
ponti omnis æquor 5, 38. per

devia 15, 490. Amazonii 20,
264. Cimmerii 21, 129. ponti-

to brevi 26, 220. aurato 35, 35.
pontum famulatum 10, 177. in-

transitum 15, 225.

Pontus æstus tot nummis 18, 203.
Ponti æstus 21, 370.

poplite tenus 55, 34. popula-

INDEX

- populator optum 3, 35. æquoreus 5, 378. Achivæ plagæ 28, 440.
 populiatrices catervæ 36, 167.
 populatibus squalent agri 18, 244.
 Geticis 20, 274.
 populea sub umbra 101, 20. populeo ictu 10, 67.
 populatur antra ventus 33, 174.
 populatus cæde Gelonos 1, 119.
 populandus erat 3, 189.
 populus suspirat 10, 67. *premitur* palmitē 14, 20. ardua descendit Aemo 34, 21.
 populus observantior æqui 8, 298. miles 15, 96. quem ductor ames 22, 398. populi tot quondam 20, 243. vitam 24, 77. diversæ vocis 26, 617. in *populo* licet ftes 10, 318. populo armato 15, 46. quantum numinis addit 28, 611. silenti 35, 237. populum movisse silentem 3, 185. excitat in usum dominandi 24, 108.
 populis peremtis 5, 426. severis 18, 431. gravibus 26, 397. in populos exeat annus 28, 649.
 populos infantes 5, 18. feroces 8, 439. tradi 20, 32. restituant 20, 589. sub morte jacentes 26, 448. per tot cucurri 26, 531. omnes Italiæ 28, 288. torpore sopitos 36, 22.
 porcum affimulat 45, 6.
 Porphyryon te stringat laurus 37, 35. dilapsus in equor 37, 115.
 porrigis vitam 49, 1. porrigit Alpes 8, 442. se orbi 17, 202. se Aetna 33, 151. porrexerit ebur 22, 363. porrexere manus 3, 117. porrexerit undis littora 3, 10. porrigitur cornus in hastam 1, 123. turtis per amnes 5, 470. *porrectus* in hostem clipeus 3, 265. ad Pelorum 28, 287. porrectam venam 59, 1.
 Porcennia reducat Tarquinius 15, 123. fluvio tantum remotus 18, 444. Porcennam respexit 28, 428.
 porta ferrata 26, 215. portas australes referat 7, 171. *Autumni* 17, 119. *Larces* 24, 34. per omnes 26, 461. stabiles 35, 143. portis sub ipsis 5, 66. cæcurn superbam 18, 335. laxatis 22, 193.
 portendunt nova 18, 14. *portendunt* omina 36, 132.
 portenta monstris aggerat 18, 296. latent 22, 307. portentis creditur 20, 88.
 portitor lassatur 5, 503. senex 35, 360. lecti 99, 18.
 portat Titana lacerto 35, 49. *portatur* juvenem cervicibus 2, 584.
 portus munire 5, 60. repetit 8, 465. efficitur mare 15, 523. *Aegeos* 20, 246. *bonorum* 22, 314. flumineq; 28, 495. *portus* Etrusco 15, 417. suscepit 21, 359. tranquillo 26, 4. portum privatum 17, 62. dedit 20, 129. commendat placidum 26, 210. ducentia cornua 85, 2.
 Porus prostratus 21, 268. *Porci nigri* 17, 32. Poro captivo 39, 19. Porum Eoum 8, 375. *veharet* 21, 267.
 posco improba 1, 158. veniam 39, 12. poscit Phlegetheronta pinum 5, 120. Libyam 24, 82. *Hymenæum* Amores 31, 30. incendia 44, 47. poscimus nil ultra 15, 314. quem poscunt locum 1, 104. poscit mænia Cadmi 36, 387. posceret veniam 5, 133. quæcunque poposci 22, 231. posce Jovem 35, 67. poscere solum horruit 5, 298. vi 31, 77. poscentibus restiteras 22, 219.
 possidet æthera 1, 83. orbem 5, 451. oras 44, 9. possedimus quicquid scelerum 5, 111. possederat arva taurus 101, 121. posseffa semel 5, 158. *bis* membra altera rerum 8, 71.
 possit quid uterque 1, 201. posse se ut putent 18, 183.
 post numina 26, 4. *vistara* 101, 11. membra 101, 88.
 posteritas mirabitur 5, 285. mutua tradat 17, 338. admittēdem 20, 70. securā sequatur 22, 321. ullane credit? 26, 423.
 posthabita pietate 31, 78. posthabitis suis periculis 28, 466.
 postes nidos 10, 208. reclusos laxavit 28, 444. objecit stenos 33, 74. ferrati 33, 297. *respirant*

INDEX

- nati* 36, 147. *postibus salignis* 8, 417.
orens volucrum 6, 13. *umbrarum* 33, 56. *tubarum armorumque* 35, 142. *rerum* 95, 1. *potentis nimium Italæ* 28, 318. *potentes legum* 8, 5. *nemorum* 24, 255. *potentium liminibus* 21, 42. *iras* 26, 398. *potentibus radiis* 47, 35.
rentia nostra cessit 3, 358. *Romana* 5, 4. *gaudet flecti* 18, 368. *cognata irruiat in cives* 39, 55. *cure mortalis* 68, 3.
restas Romana 1, 193. *herbarum* 3, 150. *linguenda* 5, 21. *sermonum permixta* 5, 74. *cognata* 7, 14. *emittitur sola virtute* 7, 188. *ventura* 8, 192. *polluta* 8, 362. *non indignata plebem* 10, 199. *urbis* 15, 44. *complexa evenit* 17, 12. *peragit tranquilla* 17, 239. *violenta ib. datur* 18, 440. *omnis confluit* 20, 65. *prima* 20, 345. *invidiosa* 20, 554. *tanta civem lenis agat* 22, 167. *fracta translataque* 24, 125. *exfulat ib. nullo magis se colle æstinat* 28, 40. *Laribus sejuncta exfulat* 28, 407. *delata* 31, 81. *conremta ib. tendit per inane* 35, 281. *quæ tibi non permixta?* 48, 51. *quæ tanta?* 87, 6. *potestatis celsa species* 10, 320. *potestates justitiæ* 26, 39. *potestatum spatiis* 17, 49.
rhino lædor 18, 481.
rior malo silva 36, 368.
itur conjugibus 20, 218. *poitam consule* 22, 377.
amus Orontem 24, 158. *potare in galea* 7, 49.
or Savi 22, 192.
urus Hydaspem 5, 243. *Halyn* 10, 251.
ebat strages 3, 362. *præbebat vestes* 1, 183. *præberet obsequium* 28, 553. *præbuit te urbibus aula* 17, 33. *hos animos* 16, 276. *præbatur origo* 44, 62.
ecedit currum 22, 373. *amicas* 14, 248. *præcedes numero* 5, 117.
præceps manus 1, 48. *audacia* 3, 34. *nova moliri* 8, 78. *sanguine æstuat* 48, 45. *præcipitem sui iram* 8, 243. *præcipientes procellæ* 15, 219.
præcepta securæ 1, 263. *dominæ passuras* 8, 237. *dabat* 8, 419. *tradit* 10, 237. *amplector* 15, 322. *Martia* 22, 349. *ferebat* 26, 580. *vocantis respuit* 28, 108. *accelerat* 33, 227. *longinqua valent* 51, 9. *præceptis obstricta tuis* 36, 204.
præciso cornu 26, 595.
præcingere castris Ararin 26, 298. *præcincte tropæis Tibri* 35, 177.
præcipitat formido Booten 35, 190.
præcipuus amictus 1, 192.
præclarior tantum 28, 479.
præconia in tua 22, 185. *falsa pii sumit* 28, 117.
præcordia spes tendit longo voto 1, 66. *effera* 3, 243. *conscia* 26, 372. *spirant Phœbum* 33, 6. *temperat* 48, 48.
præda cibum 3, 327. *citatum* 15, 11. *cessante* 15, 167. *facilis volentum* 20, 565. *dæ* 24, 343. *victoribus fuit* 26, 87. *feralis moratur* 26, 614. *colubris pateant* 36, 145. *cui feror?* 36, 181. *prædæ faciles* 15, 378. *fastidia* 18, 251. *notæ dulcedine* 20, 318. *ademptæ luctus* 22, 245. *venturæ gaudia* 33, 286. *facultas* 39, 28. *In Latii prædam* 26, 30. *prædam parat* 28, 137. *affirmit* 36, 304. *captivam* 36, 336. *rebellem* 46, 23. *prædas humiles* 22, 22.
prædives arbor 35, 290.
prædia culta 3, 188.
prædo avidus 3, 305. *reliquit* 15, 69. *prædonis acerbi* 8, 360. *unius ager pars tertia mundi* 15, 162. *torvi* 35, 272. *prædonem lembo profugum* 21, 358.
prædari nova 26, 502.
præduris viribus 37, 66.
præfecti geminis dabantur 18, 417.
præfert mari 36, 332. *prætulimus calo (tellurem)* 33, 193. *prætulerim his Decios* 1, 148.
præficit

INDEX

- præficit rebus regendis 24, 119.
 præfecisse parvum orbi 28, 586.
 prægelidis undis 101, 68.
 prælabitur orbita 35, 162. præ-
 lapsa Zephyros 36, 3.
 prælarga dona 28, 72.
 prælatus gentis Alanae 26, 583.
 prælii nocturni 14, 29. in prælia
 crescit 45, 11. ad prælia mit-
 tant 20, 389. per prælia quid
 gessi? 7, 145. prælia agentes
 1, 79. accendit 3, 300. langue-
 scunt 5, 97. erepta 5, 223. vo-
 merent 8, 52. differ 8, 385.
 quæ sudas? 10, 111. gesta 10,
 309. solvant 15, 276. moveat
 15, 277. narrat 18, 262. solus
 impleat 20, 81. rapuerunt ur-
 bes 20, 568. perficis 21, 218.
 mandarent ducibus 21, 329.
 mandat 24, 90. sumit 24, 184.
 mandant 26, 395. vincite 26,
 570. committens 28, 221. Gal-
 lica 28, 400. Pharfalica *ib.* ma-
 nifesta 28, 480. moturus Supe-
 ris 33, 33. Phlegrea referens
 40, 27.
 prælusi pignora 22, 337. prælu-
 dere fatis 28, 68.
 præmia majora patebunt 17, 161.
 accipit 18, 370. solvunt 20, 219.
 invitant 22, 125. tarda 22, 222.
 juvant 24, 27. poscant 24, 117.
 veniam negant 25, 12. referens
 27, 20. digna manent 33, 195.
 præmittitur quicquid urbi 28,
 522.
 prænuntia Iris 37, 42. munera
 99, 3.
 præperat arma 7, 192. sol annum
 22, 423.
 præpete cursu 3, 262.
 præponit hunc mihi senium 30, 6.
 præponere civem patri 18, 442.
 utilibus rectum 22, 103.
 præradiant pilenta 10, 287.
 præreptus ab astris 15, 253.
 prærupta æquora 15, 142. prærupto
 imbre 22, 462.
 præsagia sentit 5, 335. canunt no-
 ctes 15, 355. discitis 20, 4.
 spirant 28, 34. luserat error 29,
 102.
 prælagus aitor 8, 182. prælagum
 cecinere fores 35, 7. prælaga
 arbore 26, 19. mali 33, 190.
 præsciis ævi futuri ardor 3, 146.
 præscia fari flumina 4, 7. mens
 22, 316. fatorum Tanaquil 29,
 16. ora 33, 266. venturi la-
 rus 35, 109. quo verbo 99, 1.
 præscribunt alimenta 15, 103. præ-
 scriptis terminis 17, 42. præ-
 scripti fines 3, 5.
 præsentia suadent fructum 20, 51.
 ducunt ad sese mentem 21, 15.
 præsentia inuivt famam 15, 385.
 præsepia dira 34, 11. inter præse-
 pia ducti somni 18, 67. præse-
 pibus sacris 29, 192.
 præsidet Illyrico 20, 216.
 præsidium quis terris tale remo-
 vit? 15, 233. legum 20, 68. in-
 utile ferri 24, 222. Olympi 28,
 351. præsidio confisa fororum
 36, 230. miro 45, 10. præsi-
 diis concordibus 22, 210. nu-
 dato limite 26, 427. remons
 28, 458.
 præstat se placidam 26, 426. vi-
 ctoria mundum 37, 15. præstat
 quod procerum honori 28, 556.
 præstarent patrem 54, 12. præ-
 stabit nos famulos Alanis 5,
 271.
 præstringit oculos 7, 134.
 præstruit tacitas viandæ iras 5,
 281. præstruæ agmina Marti 8,
 321. præstructum hostem 26,
 286.
 præsudat solibus ær 35, 120.
 præsumtum diadeina 8, 167.
 prætendis lauros 29, 44. præter-
 dit nomen 22, 474. præterde-
 rat umbram 21, 273. præter-
 dere fraudi lætam speciem 22,
 35. prætendens nomen regule
 furori 22, 80. flumina regio
 26, 332. prætenditur umbra 1,
 93. prætentus aquis locus 3,
 124. prætenta mari cacumina
 85, 2. legio Britannia 26, 416.
 prætentis rupibus 33, 147. præ-
 tentas critas 35, 226.
 prætentas pulcra vocabula 20, 207.
 prætentat pallia 15, 438. bra-
 chia 36, 362. prætentet ante
 profundum sonipes 8, 347. præ-
 tentare feris tela 8, 534.
 prætereunt subjecta; fera 39, 27.
 prætereare si tacitus 49, 8.

præter-

INDEX

atermeat ripas 17, 234.
 attervolat puppe lacum 26, 321.
 atexit fontem violis 1, 249.
 prætexere fraudem 3, 99. limina ramis 35, 320.
 atoria polluat 18, 286.
 atumidus furor 3, 225. præ-
 tumidi Orientis 24, 81.
 evectus equo 35, 122.
 velet domibus amnem 22, 189.
 prævelans fronde secures 28, 547. prævelatura pudorem flamma 35, 325.
 evenit magistram 3, 110. laurea rumorem belli 15, 13. nos ledere 36, 305.
 evius piscis 20, 426.
 ti viva voluptas 3, 209. pra-o Veneris 31, 119. 40, 9. pra-
 o Eridani 8, 117. defendit 10, 17. ad pacata 28, 200. legentes apes 29, 9. per mea regnas 15, 74. mollia 35, 288. rubigine squalent 36, 239. pratum honos 35, 128. pratis roceis te pingat 1, 273. mollius 8, 381.
 ces varias accipit 8, 453. castas implere 10, 22. iniquas accepisse 17, 242. communes urbis differri 28, 358. erubuit 13, 68. fudi 36, 229. ad humiles demissa 36, 295. miscet 14, 46. precibus tentanda fuissent 1, 165. maternis 15, 120. nullis mitescere 20, 322. implacabilis obfite 22, 19. annueis 22, 225. unum adde 22, 86. tantis permovimus aures 8, 368. pacanda 31, 134. non tangeris 39, 50.
 catur Arcadium 5, 144. famulus 24, 82. precantur hunc 20, 58. precantem vidisse 26, 92. recantes pro cunctis 22, 269.
 is solutæ telæ 31, 101.
 mit iniquos 26, 513. juvencos 4, 61. premat nos obsidio 5, 60. premeret victor 29, 174. remerent flammæ 24, 146. resist pectore 7, 30. pressere 17, 158. buxos 20, 286. remens bella Janus 28, 638. 1ptorem 3, 227. cornipedes 1, 225. premor odiis 3, 13.

terga 28, 280. *premitur* palmitate populus 14, 80. nec ullo pondere *signifer* 15, 419. premerere polo 34, 46. presso lacrimarum fonte 33, 86. pressis habenis 20, 107. *cervicibus* 21, 214. pressos angues 34, 31.
 preffat gremio 36, 163.
 pretiosa ripa Hermi 1, 52. tempestas Tagi 3, 102. metallis Hispania 29, 54. fronde 44, 43. glacies 58, 2. *pretiosior* ætas 55, 285.
 pretium non vile laboris 10, 122. aucturus 18, 49. ira dabit 19, 32. alterius sarcire 20, 588. non querat 28, 610. labori fuit 29, 172. in pretium puluit Hermus 24, 229. pretio parato 5, 499. lenibit avaras 18, 84. *venrem* invitant 20, 329. inflammata manus 21, 293. credite 92, 4. pretiis distinguit gentes 18, 202. bonorum 22, 115.
 Priamo reddidit arces 39, 15.
primævus Jupiter 8, 197. vix eras 21, 51. *altor* 23, 8.
 primordia vestra vix pauci meruerunt senes 1, 67. humanæ formæ 5, 493. vaga 17, 82. mundi 17, 253. generis 20, 491. *noctis* 33, 111.
 prima sede relicta 1, 20. quæ, quæ posteriora querat funera? 28, 281. *primo* in genitore 15, 241. *occase* 36, 324. ad prima (*primum*) 3, 165. primis (*ultimis*) Iberis 3, 293. primos suorum 26, 479.
 princeps rerum disponitur ær 17, 70. hoc egit 24, 188. venerande 28, 53. 70, 1. *militia* 31, 84. altissime 72, 11. principis amor 5, 14. *genitor* 20, 69. sub ora 26, 250. obfessi 26, 561. visendi 28, 331. venturi 28, 367. & solis radiis 28, 539. *principe* mutatus Cæsar 8, 169. invito 5, 170. immenso rerum 8, 23. hoc natus 10, 36. major 15, 194. sub tanto 17, 159. cum socio 17, 258. te 18, 391. quam largo veniat 20, 189. tanto remoto 21, 150. sub egregio 24, 113. patruo 29, 39. sollicito 29, 160.

INDEX

- 29, 160. principibus prospice 18, 485. sub tot 22, 203. instantibus 26, 425. piis 29, 55. principium dat 20, 252. rursus accipe 44, 53. non tibi fuit nasci 98, 24. principiis in ipsis lucis 101, 14. prior quae vindicta? 26, 93. natu 29, 118. ordinis emicat 30, 4. priorem fastidire 22, 41. scripsisse 42, 5. prisca revolvam 18, 474. loquentem 22, 168. senes remnunt 28, 548. reverentia 29, 140. priscas (senes) nymphas 36, 172. pristis commissa viro 10, 147. privata frons 17, 245. nil movebunt 18, 484. minus felix 21, 30. limina 28, 61. 29, 37. privati fugisse modum 5, 316. anni 28, 654. privatae causae 21, 299. privato jure tenetur 15, 157. privatum regnum 3, 195. pertum petit 17, 62. privatos lares 10, 257. pro dolor 3, 55. sexus 20, 55. pro finibus obvia iret 18, 509. proavis auditas curules 28, 645. Proba natos exornat 1, 192. Probini veteris facta 1, 29. flamma 1, 244. Probine, vale 42, 18. probitas inops 22, 130. probitatis nomen 20, 207. probat natorum vires ingeniumque 6, 8. se 10, 109. æthereum decus 28, 169. magnum, majorem 31, 82. se esse deum 99, 6. probet cantus 10, 63. pueros 24, 111. mores 29, 29. fabula divos 101, 61. probasti responsa 21, 296. probavit tibi Bellona dexteras victrices 5, 263. sese Aeolus 39, 35. probabis vatem 22, 337. probabit patrem Jovem 101, 41. probari pietas non potuit 50, 47. probra tot patiar 15, 375. nocitura 18, 430. tulisset 20, 192. ingerat 28, 242. probris lacessitus 22, 83. Probus a nostro possit discedere sensu 1, 173. Probi acta 1, 57. victores 1, 62. pignora 1, 143. neminisse 1, 167. Probo per-
- solvere grates 1, 75. conjugem digna 1, 199. procax (insula) 15, 512. Galeu 29, 126. procedit honos in cognatos 1, 1; Jacchus 33, 16. procedat in ævum 17, 334. hiems 1, 269. consul 18, 27. processit hinc avus 8, 24. processerat Hesperus 35, 361. procede melior 44, 54. procedere audent leges 26, 38. procella lucos agitante 33, 203. procellæ Aquiloniæ 12, 41. precipites 15, 219. impendentes 15, 486. tumidæ 20, 6. fremerent 21, 281. subducta pars 26, 309. finem studiis facere 29, 207. fractæ redeunt in claustra 33, 75. procellis geminis 3, 276. talibus urgetur 5, 100. gelidis 7, 93. variis exploravit 8, 420. vitam oblectare 36, 364. lassa pinus 44, 31. procellas sævas arcere 1, 299. invidiæ 18, 265. procures æquorei 36, 10. armorum 8, 5. oratum misi 10, 33. confundat turbæ 10, 200. duo Divorum 15, 215. cum principe necit 17, 258. novi 18, 471. Byzantinos 20, 136. collecti 20, 354. severi 21, 55. mille citatos 22, 410. missi 28, 359. agnoscunt 28, 594. procerum quicquid in orbe fuit 8, 579. squalore 18, 177. jussis 21, 332. voce 24, 1. voces 24, 202. nonori 28, 556. procera cohors Rhodani 21, 159. proclamat infanum 18, 318. proclivior te cum urges 7, 179. procreator generis Oceanus 12, 33. procubat Gradivus 1, 119. procul iratam ægida 36, 60. appetit hostem 45, 45. a Munis 76, 4. proculcat opes 26, 607. colla 28, 648. proculcet acervos pedibus 8, 472. procumbis in Aemo 3, 334. procumbunt pariter 19, 16. procubuit tempestas campis 26, 642. procubuerunt solo 8, 448. procumbere mundum 5, 212. ii

N D E X

- i videbantur 26, 214. procu-
 buisse in fati 26, 32. procum-
 bens in Tibri insula 1, 226.
 pro adveniente 28, 525. pro-
 cum gessi 10, 32. procorum
 studiis 36, 412. more 40, 37.
 procis personat aula 33, 133.
 procos arte trahat 29, 31. cer-
 are juberent 29, 163.
 edit miles in hostem 35, 163.
 digiale caput 5, 434. rubens
 cometes 33, 232.
 digiosus honos 19, 12. prodig-
 iosa tergora 36, 339.
 digium immanius 3, 89. mo-
 vilis, violentius 3, 90. quod-
 cunque gerit 18, 232. immane
 elatu 26, 253. prodigio litan-
 lum 18, 22. nullo tenetur 35,
 0. *prodigia* captiva 17, 296.
 lustris 24, 346. prodigiis signat
 12, 291. notat minæ 26, 62.
 digus auri 8, 500. 22, 151.
 uocendi fertur 17, 227. auri
 lien 20, 87. urnæ Aquarius
 12, 461. prodiga lucris ira 26,
 108.
 ditio mercede placebit 15, 261.
 lucum 20, 581. ni te texisset
 6, 517.
 ditor impius imperii 3, 319.
 inus iners 5, 53. apportet sa-
 lutem 15, 263. nunquam gra-
 us erit 15, 264. occultus 21,
 13. latex 58, 4.
 dit canicem 15, 24. secreta
 5, 117. produnt flammea la-
 rimas 12, 4. hostes 22, 210.
 odet se Euris ab occasu 26,
 8. prodidit fera 26, 259.
 xem 29, 168. crimen 54, 10.
 rodiderit tædæ 8, 644. fama
 arebras 36, 219. prodere rela-
 u 3, 249. arcana 5, 489. can-
 u 33, 3. raptorem 36, 55.
 rodita jura 15, 1402. regna
 6, 63.
 ducit tractus in aurum 1, 181.
 in acumen 45, 16. produ-
 it exitum 18, 155. produxe-
 it undas 47, 27. *prodncam* ad
 ulam principis 3, 113. produ-
 ere vigiles noctes 7, 48. cœ-
 as in lucem 20, 84. vellera
 0, 385. famam 21, 36. pro-
 uicitur impetus iræ 39, 1. pro-
 duci sæcula 3, 45. producta in
 longum latus insula 86, 3.
 profanus error 3, 75. *lunt* com-
 missa 15, 323. profani semper
 18, 330. removete gressus 33, 4.
 profano vestitu 8, 126. profa-
 na manus 3, 116. profanis con-
 fundere sacra 8, 239. *facibus*
 35, 215.
 profatur commota 20, 287. sic
 36, 406.
 profert arcana 3, 179. cum pro-
 ferrent partus 1, 146. protulit
 æquum 1, 237. *se* 18, 167. pro-
 ferte nepotes 35, 372. prolata
 ad sidera moles 5, 136.
 proficit quid tantum labor? 45,
 36. profecit decori 28, 533.
 profluat amnis 1, 250.
 profugo insultant 28, 199. pro-
 fugum, captum nunciat 15, 12.
 profugis castris 26, 298.
 profunda rupe 3, 252. *mente* 26,
 85. profunde Junonis 33, 2.
 profundi calidi 8, 596. perspi-
 cui secreta 35, 117. *profundo*
 rubro 10, 168. 36, 320. vattato
 28, 141. ore 36, 267. profun-
 dum omne 12, 5. remis ingres-
 sa 24, 148. nave secuit 32, 1.
 profundam pacem 36, 56. pro-
 fundis & superis 33, 89. famu-
 lis 37, 119. profundas impen-
 sas 24, 223.
 progenies prisca 3, 106. *Ulpia* 8,
 19. Ledæa 8, 207. vefana 15,
 332. aurea 35, 286. semper de-
 bita cælo 37, 54. germana To-
 nantis 101, 11.
 progenitis quis horror sit 36, 308.
 progressa huc potentia curæ 68, 3.
 progressum foliis Ulyssæ 29,
 145.
prob v. pro.
 prohibet thalamis 33, 103. pro-
 hibet reverentia patris 36, 292.
 partus 101, 23. prohibent ter-
 ras 33, 144. prohibebant rupes
 35, 170. prohibere sitim 44,
 14.
 projectat missile 21, 356.
 projecerat se fessam 18, 108. au-
 ris comas 35, 30.
 proles antiqua 3, 52. salit 6, 3.
 Augusta 10, 252. numeretur 17,
 339. fraterna 29, 117. unica
 vivebat

- virebat 33, 120. felix oritur 35, 370. tu mea? 36, 96. paterque sibi 44, 24. vera dei 98, 1. prolem fata sequuntur 1, 16. ad futuram 18, 331. latúra conubia 18, 494. prole illustri 8, 582. tanta tumens 37, 5. nova 37, 56.
- proluis jugales 29, 53. *proluit* turris latus igne 5, 471. te notis undis 7, 177. se Arctos æquore 35, 189. proluet se urfa mari 41, 16.
- proluvis* infatigabilis auri 5, 499.
- promeruit jugalem coronam 29, 185. promeruerè amplexus 36, 277. *promeruisse* Thetis 10, 175.
- Prometheus ætheriis miscens terrena 8, 229. furatus mentem Olympo 8, 230. excoluit 20, 492. Scythica fixus convalle 37, 22.
- prominet in Arcton Rhætia 26, 330.
- promissa ardua 20, 317. morari 22, 33.
- promittit te Romæ seseque tibi 28, 602. sibi Venerem 37, 40. promissit sibi cuncta 26, 471. promittere patri fas sit 8, 378. numis 75, 3. *promittitur* ingens dextra 8, 521. annus felici ortu 28, 16.
- Promotus* dux 3, 317. *Promoti* cæde 21, 95.
- pronuba nox 8, 644. 35, 362. *flamma* 33, 131. dextra 40, 54. sit natura 48, 38.
- pronus ad omne obsequeris 22, 67. *prona* monerem 20, 222. fuit venientibus (Italia) 28, 144. *prono* æstu 10, 2. fervore 26, 476. *pronas* aures 15, 426. pecudes 51, 20. pronior audendi 5, 400.
- properant* omina 20, 41. iussi 21, 204. *properet* sævire 36, 388. *properastis* in ignes 50, 29. *properare* facit 51, 12. *prope-rata* merces 25, 11. *properatis* metis 26, 266.
- properi ministri 35, 317.
- propinqui odere 28, 315. *propinquum* fovisse 28, 586. quos exstinxisse 3, 231.
- propin-*
propin-
- propior cladi steterat 36, 249. patri 50, 22. proxima hæc meter haberi 36, 176.
- propius, quam si genuisset, amavit 29, 106.
- Propontis alta 20, 333.
- proprium sibi transcripserat 15, 161. te meruere 49, 89. *proprias* hiemes 46, 7.
- propter* te 17, 192.
- propugnacula tenuis saxi 5, 463. corruerant 20, 277.
- propugnat jactibus crebris 45, 18.
- proræ ardua temperat 17, 43. proris reductis 15, 525.
- prorepunt balsama 10, 96.
- prorogât famam æternam 8, 410.
- prorumpunt flumina vultu 36, 128. prorupit gurgite 10, 144. proruperat Nereus 20, 34. prorumpite bustis 18, 451.
- profecnia *Pompejana* 22, 403.
- profcindit vomere terras 47, 1. *profcinde* Notos 33, 92.
- prosequitur nox currum 36, 243. prosequar vereres actus 21, 15.
- Proserpina ferox raptu ducta 33, 27. numeri damnum pensat 33, 126. candida 33, 215. domum cantu mulcens 33, 244. petit saltus 35, 5. curru rapitur 35, 204. fertur curru 35, 247. perit 36, 70. vincita catenis 36, 83. dulce tibi nomen 36, 100. mea quam læsit? 36, 284. sperabam 36, 407. te non tenuerit fores 37, 44.
- profilit penetrabilibus 36, 112. Tritonia virgo 37, 92. natus 44, 69. profiliuit penetrabilibus 28, 359.
- prospectat Getas 28, 179. prospectans campum 28, 515.
- prospera sponderent 20, 57. extollunt flarus 22, 159. fati 26, 548. prosperiora fati 49, 94.
- prospicis urbi 24, 130. omnia virgili sensu 29, 229. prospicit orbi 17, 165. prospiceret ducem 21, 72. prospexit ab aggere votum 1, 250. prospice causa 18, 485. prospecturam labori mentem 8, 236.
- prosternis hostem 101, 96. prosterneret Gallum 24, 143. prosterni-

INDEX

- sternitē solo 10, 212. prosterne-
re vires 3, 307. cedros 36, 360.
prosteruens obvia ferro 28, 468.
prostratus ad aras 19, 27. pro-
strata despicias 22, 20. relin-
quunt 39, 29.
ofuit capi 8, 116. profueris
quantum 24, 69. *prodesse*
occulto 22, 37. furorem 28,
207.
regis ora 20, 120. clipeo 24,
75. protegere sensus 3, 99.
tendo lacrimas 20, 592.
teris mundum 35, 222. prote-
it arva pedibus 33, 128. pro-
erat cuspidē Indos 3, 364. un-
ula culinos 7, 200. *protere*
ursu fluuios 8, 347.
tens arcet monstra 29, 128.
roteos Pharium cubile 10, 51.
rotea certo mansurum vultu
6, 13.
turbat regem 5, 476. domo
vita 15, 197. proturbet lari-
us 20, 513.
vexit in altra 50, 37. prove-
ris consul 8, 155.
vidus tuta quærere 8, 79. æther
8, 352. provida virtus 18,
52.
vincia tanta 15, 280. nutat 18,
59. dividitur superstes 20,
36. expellet fasces 21, 236.
vocet animos segnes 36, 30.
lentia forti 10, 315. nullas
cipit metas 17, 43. instruit
10, 107. subit laudem belli 29,
17.
næ canentes 10, 52. non col-
æquant 10, 265. *rubeant* 12,
pruinæ Alpinas bibunt 1,
5. Caucasias 18, 247. Thra-
m 20, 412. excessit candor
1, 476. contiguas 33, 168.
uinis diffusis 5, 102. Calce-
miis 8, 26. gelidis 18, 117.
yperboreis 24, 256. colla
int aspera 26, 326. *non cessu-*
membra 36, 89. Geticis
, 15.
nosum Olympum 35, 257.
mæus miles 18, 61. *Ptolemæi*
incipia 18, 480. *Ptolemæe*,
ic erat fides 18, 66.
pubentes alto de semine fratres
1, 142.
pubes elata 8, 569. laudata To-
nanti 17, 289. *servilis* 18, 509.
barbara 20, 236. Titania 33,
44. domitura deos 37, 14. pu-
bem canoram 15, 184. pube ele-
cta 15, 416.
pubescant fetu virgulta 35, 79. pu-
bescere leto 44, 52. pubescen-
tibus radiis 35, 50.
publicus furor 32, 305. *publica*
felix 21, 29. commoda 21, 299.
moles 22, 70.
pudet certare 18, 501. vinci cœ-
pisse 101, 28. non *pudet* heu
superi 18, 210. pudeat venden-
tis 18, 211. pudebit servum 18,
252.
pudicitia lapsa ex æthere 1, 195.
pudicitie exempla prisca 10,
232. cura 19, 64. scena para-
tur 29, 26. pudicitiam ultra
29, 157.
pudica fronde 36, 75. *pudico* ma-
tris gremio 31, 124.
pudor pulcher armatur terrore 1,
92. nullus petendi cogendive
3, 222. emicat 3, 323. *sollicitus*
14, 3. extorsit 15, 69. celi ter-
ræque 18, 9. fatis 19, 47. sim-
plex ore cæter 28, 565. severos
indicit mores 29, 128. *ætatē*
29, 200. infecerat igni genas
31, 42. eripitur 35, 263. pu-
doris damna 8, 86. augusti
grata majestas 8, 519. damna
turpia 15, 188. rigidi 17, 246.
insidias 18, 79. plus habitura
18, 413. argumenta 20, 78. ob-
tentu 21, 280. facibus mens
succensa 22, 221. *crimen* 29, 30.
faces castæ illuxere 33, 271. no-
ti 36, 274. pudori Romano 20,
159. mæror cessit 36, 192. pu-
dorem sprevere 7, 126. vitæ
ferre 15, 451. latura 17, 269.
vince tuum 22, 329. gladiis
abolete 26, 563. tenerum sol-
licitat 33, 131. sollicitum 35,
325.
puellæ ora 10, 21. 28, 523. Pa-
phiæ 19, 65. geminæ 29, 117.
cunabula 31, 69. volucres 100,
1. puellam conjugiiis daret 39,
Kkk 53.

INDEX

53. puellis pauperibus 20, 370.
 puellas segnes 18, 275. Argo-
 licas 26, 629.
 puellares annos 29, 140.
 puer usque adeone? 8, 362. te-
 nui rexique 15, 376. intrep-
 idus 34, 32. fave 48, 51. Cres
 54, 11. pueri ludo intenti 20,
 509. pennati 31, 10. puerum
 ferocem 10, 110. ferens 24, 177.
 Minoum 26, 443. pueros trans
 murum ductos 15, 275. olim
 præstantes 35, 133.
 puerilibus humeris 26, 495.
 puerpera residet 22, 343.
 puerperis verendis 8, 141.
 pugna contenta polo 28, 347.
 mortalis nescia teli *ib.* pugna
 cruentarint 10, 310. uni cetra-
 mina credidimus 21, 364. mo-
 numenta 28, 372. lætæ sub ima-
 gine 28, 638. spatium 37, 74.
 pugnam poicentia castra 26, 558.
 instaurasset equestrem 26, 597.
 pugnarum feriem 29, 221. pu-
 gnas instantes distulit 3, 320.
 peragat 5, 200. defereret 11,
 33. ferales 15, 124. gereret 24,
 141. tibi commissas 36, 286.
 calentes deferit 48, 49.
 pugnant reverti 35, 196. pugna-
 tis uterque, tu *fatis*, genitor-
 que manu 7, 88. pugnando
 dabitur 37, 15. pugnancia ele-
 menta 33, 42.
 pulchro tactu 3, 166. pulchris sta-
 re diu negatur 91, 1. pulcrior
 fidere corusco 11, 1. *pulcherri-
 mus* operum mundus 8, 284.
 pulmonis anhelas latebras 5, 415.
 opem 8, 246.
 pulpita personat 17, 314.
 pulsatus perstreptu istu 20, 450.
 pulsas altra querelis 19, 51. pul-
 sar Thetis 33, 148. pulset unda
 29, 204. pulsant prata choreis
 22, 382. pulsaret hiems 21, 283.
 pulsare rebelles acie 21, 238.
 pericula 28, 466. *pulsatur* cri-
 mine falso 15, 170. pulsata nu-
 bila 10, 184. majestas 20, 129.
 pulsato monti 28, 272.
 pulsa librato 8, 329. umbonum
 modulante 28, 629. rotarum
 36, 236.
 pulvereo sub turbine 26, 458.
pulverulenta volat 20, 313. ora 24,
 246. viæ 41, 8.
 pulvis laborque decent 8, 551.
 fallax 22, 398. pulveris ma-
 bos 5, 176. nubem 26, 453.
 pulvere tepentes equi 1, 122.
 raro regitur 5, 452. grato belli
 7, 37. nudi manes 15, 402.
signantem 17, 126. resperius 8,
 260. largo 19, 25. violatur 20,
 284. *stant* Syrtes 21, 257. soli-
 bus effeto 21, 350. assurgere
 viso 24, 4. æstivo 28, 215. ca-
 no 33, 185. fœdari 36, 77. for-
 dida 36, 177.
 pumicis antra dilecta 5, 464. *pu-
 mice* de vivo 35, 103. subter
 anhelu 49, 16.
Punica feritas 8, 410. carbasa 15,
 19. gesta 21, 380. bella 23, 3
 26, 395. mellis 29, 60.
 puniceo ostro 1, 90.
 punire consilio 17, 229. velint 24,
 118. tumultus 26, 383.
 puppis sine remige 8, 223. si qua
 venit 15, 68. orba magistro 20,
 424. piratica 28, 133. viduata
 remigibus 28, 137. scissis ve-
 lorum debilis alis *ib.* anceanus
 faucia fractis *ib.* moras 29, 30.
 puppem conscendere 19, 41. pup-
 pium *compositam* 17, 113. parere
 clavo 18, 424. puppe data 15,
 246. vehi 15, 350. mersa 20, 7.
 prætervolat lacum 26, 321. nu-
 merosa 28, 48. puppes con-
 scendere 26, 217. pronas vehi
 28, 497. sub puppibus ibat
 Ionium 21, 173.
purgatorii apud Hibernos eripi 3,
 123.
 purget crimina 17, 216. purgare
 fidem suspectam 26, 592. pur-
 gara tellure 95, 19. purgatum
 aulam 20, 20. purgatis tennis
 98, 26. *purganda* doctus sacer-
 dos 28, 326.
 purificum Jovem 28, 328.
 purpura tegeter corpus 5, 346.
 dives 7, 4. supplex 8, 47. cri-
 spatur 8, 553. caleat 14, 85.
 commendat 22, 238. non indi-
 gnatur 24, 118. regia 28, 614.
 surgebat violæ 29, 92. inferior
 virtute fuit 31, 78. infecit vul-
 tus 33, 270. per liquidas suc-
 cenia

INDEX

cenſa *genas* *ib.* *aufpex* me jun-
 geret 40, 52. *totalis* 48, 30.
nobilis 73, 10.
rpurati qui? 7, 10.
rpurenti *mare* 35, 3. *purpurei*
reges 35, 300. *purpureo* *nimbo*
 10, 298. *gremio* 28, 67. *ovili*
 29, 73. *purpureis* *columnis* 5,
 135. *anguibus* 5, 177. *venis* 20,
 273. *parentibus* 21, 81. *purpu-*
reos *Manes* 8, 97. *cervos* 22,
 353. *cultus* 26, 610. *purpu-*
reas *vestes* 1, 183. *columbas*
 31, 104.
ra *libertate* 22, 164. *nondum*
dies 35, 2. *puro* *ore* 22, 100.
puros *probet* 24, 111. *purior*
fervor *folis* 44, 14.
teos *crudore* *mutatos* 18, 5.
re *solum* 49, 15. *putres* *galeæ*
 21, 135. *putria* *antra* 33, 174.
intribus *saxis* 20, 277.
lades *deſereret* *Oreſtem* 3, 108.
mæa *poſt* *bella* 40, 13.

Pyracmon *neſcit* *thoraca* 7, 195.
conſtruxit *opus* 33, 238.
Pyrenæa *ilex* 24, 313. *Pyrenæi* *ju-*
venſi 18, 406.
trans *Pyrenæum* 26, 200.
Pyrois *puer* 31, 141.
Pyrrhæ *ſæcula* 15, 43.
Pyrrhus *æqualis* *erat* *mihi* 8, 366.
Pyrrhi *aurum* 2, 414. *ſævi* 15,
 125. *fuga* 26, 128. *pulſi* 26,
 132. *Pyrrho* *tremendas* *togas*
 18, 463. *cedente* 24, 32. *Pyrrho*
conferat 21, 371. *Acaciden*
 26, 125. *incendia* *miſcentem*
 26, 145. *contra* 26, 154.
Pythagoras *tacendo* *dixit* 17, 91.
Pythagoræ *monitus* 17, 157.
Pythius *axis* 16, 16. *Pythia* *cul-*
mina 22, 401. *domus* 25, 4.
Python *domitus* 2, 1. *proſtratus*
 8, 537. *Pythone* *extincto* 1,
 189. *peremto* 2, 15. *ſtrato*
 101, 39.

Q

qua *libet* *uſque* 36, 335. *finis*
erat 1, 67. *poſſidet* *æthera*
 1, 83. *pandit* *litus* 3, 123.
adriſfidus *labor* *Phœbi* 1, 268.
adrigæ *inſanæ* 8, 63. *quadri-*
gis *diverſis* 15, 255. *niveis* 26,
 127. *vere* *coronatis* 22, 422.
uſucta *arva* 28, 618. *Tartareis*
 25, 217. *quadrigas* *volucres* 17,
 182.
æris *meritum* 22, 123. *quærit*
eos 5, 495. *libera* *ſæcula* 24,
 19. *opes* 27, 8. *non* *quærat*
pretium 28, 610. *quærebat* *du-*
cius 21, 72. *quæreret* *artes* 29,
 134. *quæſiſſem* *ſœdera* *mundi*
 1, 4. *quæram* *te* *qua* *parte* *po-*
i? 36, 428. *quæſiſſe* *novum*
honorem 22, 327. *quærenti* *mi-*
ni *expediat* 48, 8. *quæſita* *ma-*
riu 36, 303. *quærendus* *inani*
ratione (*Nilus*) 47, 12.
eſtor *crimina* *pertentat* 5,
 177.
eſtor *neuter* *fuit* 74, 16.
eſtus *numeroſior* 18, 219. *vin-*
liſta *fuiſſe* 21, 99. *quæſitum* *ſe-*

ralem 5, 445. *quæſtu* *ſatiabere*
 3, 199. *nullo* 25, 57.
qualis, *non* *unde* *ſatus* 22, 124.
quam, *omifſo* *potius* 20, 205.
quantæ *cohortes* 31, 90. *quanto*
milite 31, 91. *quantis* *fornaci-*
bus 22, 197.
quaffat *ebur* 24, 352. *quaffare*
coronas 31, 91. *quaffans* *cera*
 28, 259. *quaffatis* *faucibus*
 (*Aetna*) 36, 186.
quatit *fragor* *arva* 3, 132. (*Bo-*
reas) *Alpes* 39, 137. *unda* *Pe-*
trum 99, 13. *quatiam* *tympa-*
na 36, 131. *quateret* *ventus*
puppis 3, 219. *quatiēbat* *furo-*
re *corda* 3, 225. *quatiens* *ju-*
vencos 20, 387. *pinum* 33, 40.
quatitur *mare* 10, 154. *Nipha-*
tes 36, 263.
quatuor *annes* 20, 259.
querceta *Maricæ* 1, 259. *rorabunt*
favis 3, 373.
quercus *vagas* *ſire* *coegi* 3, 158.
veſtita *ſpoliis* 3, 339. *Chaonia*
ruſſus *locuræ* 7, 118. *civica* 29,
 182. *Dodonia* *ceſſerit* 33, 31.
amica *Jovi* 35, 108. *proxima*
 Kkk 2 36, 352.

INDEX

- 36, 352. ingentes 39, 40. quercum stravisse 8, 345. ad sidera tendens 22, 372. fatidicam 26, 137. comitem trahit 34, 22. ingentem germine parvo 52, 15. quercu tempora velaret 24, 72. sub ingenti 31, 9.
- querela* humana 39, 9. querelis muliebribus 19, 51. gratis affata 22, 278. excussis muliebribus ore 26, 270. impulit 28, 360. falsis inculare 28, 429. teneris 29, 100. ereptis 31, 108. cum magnis mihi instat 36, 33. querelas tales orditur 15, 27. mutas in fila abruptit 36, 160.
- queror repulsas 28, 362. queritur hæc secum 10, 20. tardos non ire jugales 36, 138. queruntur clade accepta 20, 500. querar funera dictis 28, 281. queri mœsta fronte 28, 159. dura de matre 36, 212.
- querula alite 14, 21.
- questus flebilis 3, 127. ad nubila rumpit inanes 35, 249. parentis pertulerim 36, 46.
- qua* Luna 17, 107.
- quicumque fuit, quicumque futurus 22, 319. quascunque per oras 1, 133.
- quies impacata pelagi 3, 71. optata 3, 264. prisca 3, 357. nulla 15, 167. parta 17, 61. 19, 52.
- imperiosa* 17, 241. parva 20, 121. neglexerit 26, 239. amica redit 27, 2. vitæ 28, 151. conadeo toleranda 33, 111. nulla potest placare 36, 291. quietem patiuntur 5, 7. rumpe 20, 221. placidam servare 85, 5. quiescunt ultima regna 33, 222. vix toto corde quierat 5, 327.
- Quincti* *seges* 15, 111.
- quippe* metus pœnæ? 20, 210.
- Quirinali amictu 8, 157. Quirinales cinctus 18, 28.
- Quirinus frena regit 22, 370. *Quirini* vexilla 8, 8. majestas 24, 99. sedem 26, 101. sceptrum 28, 642. Quirino bellatore 8, 492. lacescito 26, 639. sociante plebem castris 28, 9.
- Quirite epulis repleto 12, 17. Quirites contenti 18, 409. *Graves* 20, 136. videant 22, 391. petiere 24, 54. plausere 26, 451. evocat ad rostra 28, 587. annum videre 28, 652.
- quisque i. e. *quisquam* 3, 224.
- quisquis es 36, 304.
- quo mille ministræ? 36, 189.
- quo*, i. e. *quo usque* 3, 47.
- quoniam usque morati cundamur? 15, 368.
- quocunque vocaris 3, 170.
- quod* juberent 29, 163. *servet* brama rosas 36, 223. *lateant* sub palmitibus colles 40, 39.
- quota pars tui sint? 5, 513.

R

- R**abidæ Sibyllæ 8, 147. rabidas voces 26, 520. rabidis bellis 21, 188. vocibus 3, 44.
- rabies innata 3, 48. parvendi 3, 237. *Murtis* 7, 73. *Maurusia* 8, 39. livoris 13, 10. servi 18, 184. arcana 20, 25. sævum suaderet 21, 166. pejor sæviret 26, 98. fracta quievit 26, 432. invidiæ 29, 231. Tyrrhena designata teneri 33, 150. inopina leonum 36, 166. armatur 78, 2. in rabiem redit 5, 141. rabiem deposuere 17, 121. inotura 20, 190. defuisse dolent 20, 526. exegit in armos 35, 211. livoris placare 36, 291. emollit 39, 2. juvabat 101, 78.
- radiat* quantus in ore pater! 8, 518. radiant in casside vultus 1, 118. flores 3, 209. enses 5, 16. oculi jubat 44, 17. radiare secures 1, 232. Tonantem? 132. aquas 20, 260. mari rubro 29, 4. radiantia tergora villis 101, 97. radiatur sinus 48. *radiato* murice 8, 552. radio descripserat axes 17, 275. radii propinqui 8, 65. radios ferrenos infect 3, 130. ardentes 6, 7. infueros vibrat 8, 180. *permutant* 10, 86. solis lac-

INDEX

funt 24, 66. retundunt 28, 21.
 attritos manu 36, 161. radiis
 stringebat Aemum 5, 336. redi-
 mita comam 20, 528. auri 21,
 79. superbis 22, 443. omnia
 lustrat 28, 412. principis & so-
 lus 28, 539. beatissimorum 29,
 38. pubescentibus cristatum 35,
 51. potentibus 47, 35. obstan-
 tibus 60, 5.
 lice revulsa 20, 29. *concreta* 28,
 17. radicibus vibratis 35, 153.
 noso metallo 24, 291.
 ni virentes Heliadum 28, 164.
 tridunt 36, 399. ramorum fri-
 gore 35, 105. ramis fruitur 10,
 14. coniferis 33, 203. *limina*
 prætexere 35, 320. innexis 36,
 34. *pro supplicibus* 39, 41.
 prerum 40, 11. *ramos* Panchaia
 habet 7, 211. vile virentes He-
 peridum 8, 38. ingentes 10,
 45. fulgentes metallo 35, 291.
 ncomitos 36, 77. onerat 36, 348.
 beni vellit 47, 22.
 idus Eurus 1, 100. sanguis 7,
 51. *rapidi* Olympi 15, 18. ra-
 ido tumultu 35, 255. rapidum
 ingenium 3, 109.
 ina uberiore 18, 195. rapinæ
 ocum 36, 439. rapinas orbis
 , 194. rapinis perpetuis cre-
 ere 5, 318. aliis 20, 150.
 o fœderis alienæ tedæ 10, 28.
 apis tergora 101, 98. spicula
 51, 111. rapit morbus urbes
 303. cursum 18, 375. sæcu-
 28, 391. nox polum 36, 235.
 nulla clades 44, 108. humo-
 s (*canis*) 47, 34. Cytherea ma-
 tum 48, 32. sacra, profana
 7. *rapinunt* vellera fucos 3,
 2. rapiat decus 22, 181. ra-
 rem agmen 28, 299. raperes
 cula mariti 29, 217. rapuit
 ti de faucibus urbes 8, 58. te-
 mina juvenæ 26, 498. tibi
 agnas 36, 286. rapuerunt ur-
 es 20, 568. rapiet ignota sub
 ube vetustas 1, 33. *rape* me
 ildoni 15, 145. *rapuisse* annes
 121. a quibus rapturus 17,
 3. rapturus flammæ campos
 oreas 33, 73. rapturi faucibus
 , 568. *rapitur* quocunque vi-
 t 10, 108. rapi Babylona vi-

deo 7, 201. vates 20, 45. raptus
 ab igne pater 50, 38. *raptadies*
 33, 96. raptam socia tellure 33,
 145. raptu vixisse 20, 206.
 raptis armis 22, 271. *raptos* ci-
 bus 26, 350.
 raptas funera curru 21, 100. rapta-
 rem membra 15, 255.
 raptor virginibus instat 15, 166.
 nos prævenit 36, 305. raptoris
 inferni 33, 1. feri 35, 208.
 raptorem divum 36, 55. raptos
 res tulere 35, 261. raptoribus
 sociis 36, 281.
 raptus timens 33, 138. futuros
 35, 12. lugebat alumne 36, 178.
 raptu mella trahit 5, 461. du-
 cta Proserpina 33, 27.
 rarefcere noctem 35, 331.
 rarus, qui scripta ferat 41, 7. ra-
 ra intermicat Arctos 1, 26.
 rastris projectis 26, 465. ad ra-
 stros sudare 20, 196.
 ratio movet 17, 228. ventosa fa-
 voris vani 26, 113. quæ tibi
 cum pedibus? 79, 1. rationis
 inops 20, 429. ratione in re-
 rum abstrusa 17, 148. salutis
 29, 211. sagaci 45, 35. *inani*
 47, 12. sollicita 48, 1.
 ratis descensura nutat 15, 221.
 tarda 24, 359. rati turbatæ 26,
 272. ratem turbatam 8, 61. sal-
 vam 19, 66. victricem 26, 8.
 merces vecturam 36, 364. mo-
 litur tellure *ib.* figebat 100, 7.
 rates submersæ sedere 8, 628.
 victrices 10, 178. frugiferas
 15, 58. ratibus arcere procel-
 las 1, 239. correptis 20, 469.
 onustis 24, 325.
rauca nutrix 20, 372. rauci fori
 52, 8. *rauca* Padusæ 31, 109.
 rauco turbine 33, 69. *tractu* 36,
 242. raucis thiasis 36, 422.
 Ravennæ antiquæ 28, 494.
rebellis Antææ 3, 287. rebelli mo-
 tu strepuisse 28, 213. cervice
 33, 155. parte 37, 90. rebel-
 lein invade 15, 339. prædam 46,
 23. rebelles Furie 1, 138. ur-
 gerent odiis 20, 212. acie pul-
 sare 21, 238. stupuere 26, 373.
 reboat fragor 28, 616.
recanduit clipei orbis 15, 211.
 Kkk 3 recedit

INDEX

- recedit victa 10, 64. quodcunque
litibus 17, 64. pons 28, 543.
 recessit horror 35, 146. rece-
 dentis venti vestigia 3, 73.
 recenset cuneos 31, 87. recensent
 lustra 28, 392.
 recensitis fastis 20, 60.
 recepat Scythiam 3, 308.
 recessus Atlanteos 1, 35. 10, 280.
 Tartareos 5, 524. abstrusus 8,
 275. horrendos 24, 157. Apen-
 nini 24, 307. *inconfulti* 28, 29.
 Stygios 33, 120. sidercos 101,
 88. recessu imo Barathri 3, 379.
 ingenti 15, 524. *in* inventum
 17, 89. Aventino 22, 405. re-
 nebrosò carceris 36, 82. damna-
 re 36, 212. fatidico 81, 2. in-
 genti summata regio 86, 1.
recidivus sanguis 44, 66.
 quo recidit potestas? 15, 45.
 recidat injusta 17, 98. reciso orbe
 20, 585. recisum ima stirpe lau-
 rum 36, 76. recisus vitiis a stir-
 pe 3, 56.
 recipit somnos 5, 139. recepit
 opes 5, 157. currus imperium
 flammæque modum 8, 68. vi-
 res 24, 80. victos in gremium
 24, 150. cura reductum 28, 100.
 sedere gentes 29, 58. recepti
 muneris 58, 21. recepto Pæane
 26, 598. receptam Marte He-
 speriam 28, 91. receptos fru-
 ctus 28, 584. *receptas* partes 8,
 391.
 recitet ore tuto 74, 20.
 reclusus Alpibus 26, 197. foribus
 36, 153.
 recolens mente pompam 28, 423.
 recoletur opimis dapibus 1, 262.
 reconderet ensen 21, 114. recon-
 dam fragmenta 28, 316.
 recordor certamina 26, 104.
 recte vivere 36, 273.
 rector inclite 1, 136. nullus ines-
 set 3, 3. longævus carinæ 8,
 420. *Eens* 18, 105. animarum
 35, 156. rectorem fovens 28,
 95. rectore puero 15, 297. re-
 ctiores regendos dedit 17, 50.
 Libyæ 24, 100. rectoribus or-
 bis 28, 39.
 recti veteris vestigia 17, 136. re-
 ctum discedere 3, 178. præpo-
 nere utilibus 22, 103. rectore
 6, 6. *lamine* 101, 53.
 recumbunt campo 36, 380.
 recurrit halitus 1, 117. *stemma* 12,
 30. *arbiter* 18, 241. honos 18,
 487. *recurrens* unda 8, 630.
 recursus insperati 3, 331. subito
 flexisse 8, 541. tumidos Oceani
 17, 107. post quinos annorum
 23, 23. inconfusos 28, 623. re-
 cursu oris 31, 37.
 recurvo rostro 20, 230.
 recuso telum non esse 37, 90. si
 tanta recusar 15, 308. recusat
 vagina siccum gladium 5, 234.
 recusum nosse 26, 303.
 reddis quæcunque amissimus 22,
 204. reddit talia contra 15, 379.
 reddidit sceleri crimen 15, 400.
 redde te plagis autumnii 3, 364.
 te labori 17, 140. iussa Jovi 3,
 93. *me* mihi 39, 43. reddere
 mihi nunc primum 15, 230. vo-
 ciferans 36, 270. reddere pos-
 sessa 5, 158. redditentia Oceanum
 1, 215. redditur non vox, non
 spiritus oris 36, 152. lux orbi
 36, 243. in ore parens 50, 24.
 redduntur tectis & agris 26,
 42.
 redis in cælum patremque 98, 25.
 redit proles antiqua 3, 52. in
 rabiem 5, 141. cæsa pollemius
 Hydra 8, 254. vir in curram
 87, 5. redeunt in corda 26, 212.
 redibat duplici fultus consorte
 8, 204. unde redi nescis? 5,
 387. *redemtis* ævi 95, 1. red-
 eunte anne 28, 498. *redemtis*
 sæcula 1, 2. in se cornu 5,
 374.
 redegerat in jura 28, 336.
 redimere tempora candor 8, 191.
 redimire ferro 29, 2. redimen-
 te capillum mitra 20, 185. redi-
 mitur astris 10, 273. hiems ævi
 35, 99. redimitus sagittis 21,
 254. redimita comas 17, 274.
 comam radiis 20, 528. cornu
 36, 246. redimitæ Nymphæ 21,
 345.
 redeunti dominorum strage 26, 62.
 redempto consorte 29, 12.
 reditus præsentis revolvit 28, 268.
 secundos annue 40, 57. certum
 iter

INDEX

ter tendere 100, 8. reditum ob
lucum 28, 2.
i redolent cinnama 22, 420.
redolentibus gremiis 29, 87.
lucis animas in corpora 98, 20.
reducit ad arbitrium plebis 24,
116. soles 52, 13. reducat te in
castra 24, 214. reduxi leges li-
bertatemque 5, 388. reduxit
uictus fortuna 50, 551. redu-
ctus intra claustra 8, 80. *turba*
15, 249. reducta libertate 7,
105. *cornua* 31, 143. reducto
sensu 20, 518. ore 22, 429. *re-*
ductis ponderibus 17, 324. cani-
bus 36, 447.
londat igne 5, 468. redundant
loquio 1, 150. aquæ 47, 7.
redundantem Aetnam 55, 33.
lucis formæ 44, 41. *reduci* for-
unæ 28, 1. reducem comple-
ctitur 20, 187. optares 29, 216.
reduces excepit domus 8, 212.
habenæ 36, 242.
ert regina 1, 136. pagina 1, 197.
liva 3, 368. ex ordine causas
28, 590. te patriis laribus 28,
504. ille 31, 56. referunt ma-
culis patres 17, 306. solenni
Baccho 35, 67. referres sub cor-
de diem 28, 581. rettulit unda
notas 4, 10. morem neglectum
21, 329. rettulimus tropæum
10, 118. refer ora 28, 423. in
uperina 36, 107. Latona 36, 306.
referre benefacta 24, 182. relatu
prodere 3, 249. tempestiva 10,
112. mirum 15, 362. res mira
21, 340. *referente* socero merce-
lem 29, 185.
xas opes 8, 497.
oruit ætas 17, 261.
unum imperium 15, 282. refluus
indis 3, 91. refluos in amnes
19, 80. sinus 60, 4. refluas
irenas 7, 58.
ornat in faciem faxi 35, 95.
meritos artus 44, 25.
ovit orantem 28, 426.
ugum arcum 21, 68. refugo lu-
nine 6, 9. Partho 8, 531. *sule*
5, 399. Peloro 26, 222. viſu
13, 189. amictu 44, 6. refugos
n ortus 1, 172.
ſiſit numen 10, 240. libertas
10, 543. princeps, Latium, Ro-
na 26, 374.

refundit luxu 15, 164. opes 75, 10.
refudit ſerra 18, 91. reſuſus
molliter obliqua parte equi, Chi-
ron 9, 6. reſuſa nocte 98, 24.
reſuſum anguem 26, 22. *reſuſis*
lacrimis 15, 127. *reſuſas* temo-
ne habenas 17, 199.
regalis aula 3, 113. origo 29, 37.
regale culmen 28, 64. jubar 5,
144. *tumens* 5, 344. pignus 15,
310. regales famuli 18, 149.
notas 18, 486. regalibus ſerſis
44, 85. auſpiciis 8, 1. viciis
8, 272. votis 10, 121.
regia humida 1, 265. erexit tibi
tædas 3, 97. cæleſtis 7, 151. te
protulit 8, 124. Bocchi pallescit
15, 342. cecidit 17, 32. ſe ſu-
ſtulit 18, 415. utraque damnat
19, 35. dignatur 20, 69. nec-
dum ſopierat cantus 21, 3. cui
creditur 22, 62. *attollens* api-
cem 28, 42. Neptūni 37, 119.
regifico ſplendere paratu 5, 340.
regificis deliciis 8, 337.
regina reſert 1, 136. candida 35,
18. non ſprevit deum 40, 23.
ablens fave 40, 57. cælicolūm
101, 37. reginæ regina feras 10,
174. ornes comam 29, 5. re-
ginarum ſub armis 18, 322. re-
ginas parit 22, 361.
regio omnis ſonat 2, 11. immu-
nis maneret 5, 25. quæ dedit
hoc Numen 8, 135. mœrebat
vaſtata 15, 358. quæ reſtat 15,
452. funeſta 28, 274. impervia
famæ ſeceſſit 31, 63. ſit nulla im-
munis 33, 223. pallida lætatur 35,
326. humida flammæ 49, 17.
regione remotas vias 3, 240. di-
verſa 24, 296. ſuprema 26, 554.
regionibus patriis 24, 155.
regius undique ſanguis 28, 552.
regia in vulnera 20, 482. cri-
mina 21, 240.
regnatne maritus ? 36, 181. re-
gnant roſæ 10, 247. gurgite al-
to 26, 333. flammæ 48, 57.
regnabat aper 101, 106. regna-
te cælo 36, 328. regnare roga-
tus meruit 8, 48. terris dedi-
ti 28, 389. locuit 24, 120. didi-
cit 29, 49. regnante luna per
Arcton 1, 22. regnata ſæcula
parti 36, 35.

INDEX

- regnum poterat hoc ore mereri 10, 263. sibi vindicat 15, 156. conspiret 18, 398. germine fecundet 22, 239. confidet Rhodano 26, 300. regni Romani 15, 457. nescius 16, 12. hoc fortuna tenes 18, 24. legitimam umbram 21, 273. propagandi 21, 373. parentem 22, 166. lacerum corpus 22, 202. discrimine 26, 13. arcanum 26, 103. membra 26, 436. Eoi 26, 517. pro parte 28, 83. lumina 28, 234. dotes 29, 180. picci caligine 36, 90. genius 40, 48. tanti consortia 95, 3. sub regno vivere 17, 164. regno privato 3, 195. consona doceas 22, 69. Romuleo 26, 332. humum tenebo 26, 531. prætulit otia 31, 76. Heliconis 40, 19. regna defensa 5, 1. commissa 8, 355. non debes nostro favori 8, 379. fratrum 12, 36. defensum cucurrit 15, 377. tot tenet 18, 212. magna tueri 20, 94. recepit 24, 80. vertit luxuries 24, 160. mortalia 26, 67. ultimo quiescunt 33, 222. prodita 36, 63. hæc colit 44, 8. Aethiopum nigrantia 47, 16. fervida 49, 18. per regna natum venis 7, 182. trans regna cibos quæsitos 20, 332. regnum numeros 31, 86. regnis triumpharis 1, 83. *geminis* 15, 218. suscipitur 18, 143. servilibus 20, 593. augurium dedit 29, 103. tuis cedent 35, 297. celestibus 37, 1.
- regis vitam letumque 33, 59. regit hasta gradus 26, 483. conamina niscus 45, 34. *longe* sua membra 45, 19. regunt pacem iustitia. viribus arma 2, 18. gentes victas maturo moderamine 7, 183. jura 20, 344. regat Assyrios 28, 85. regant cuncta 29, 66. verba pecudes 51, 20. regēbat obsequium 21, 82. quot rexerit in ordine gentes 1, 58. regent vela 1, 245. regendo longe 1, 127. tumidus 44, 87. regens rerum momenta consilio 26, 117. regentem jura 5, 82. regente voce 51, 4. regentum exempla 21, 168. regor auspi-
- ciis 15, 500. regitur terra fretumque 40, 36. regi fortuna, non arte 3, 18. posse creditur orbis 28, 410.
- regressu tuo 26, 435.
- regula* vestibulo suffixa 18, 202.
- Regulus* voluit reverti 15, 79. Regule, tibi prorogat æternam famam 8, 411. quis te nesciet? 21, 381.
- rejectæ vento chlamydes 50, 15.
- ralabentes undas 29, 79.
- relanguit animis 33, 68.
- relaxat mores 1, 153. se Erebi squalor 35, 330.
- relegam vestigia 26, 529. carmina 74, 6. relegens exordia 22, 430. *flamina* telæ 29, 32. labris avenas 31, 37. labris orbem 61, 5.
- relegat plaga 21, 250. *victum* 26, 144. Siculas in oras 33, 139. relegasset nomen morum prorum 20, 127.
- relevare genus humanum 36, 34.
- religio labefacta cadebat 3, 15.
- religione vetusta 21, 230. loci accenditur 36, 358.
- relligiosa flix 33, 201.
- religant crines 35, 324. religata somno dapibusque 28, 472.
- relinquit* spatio ventos 17, 207. relinquant quantum inter se Tanaïs Nilusque 8, 44. prostrata 39, 29. relinquant numerum Marii 8, 641. ne præteriens oculis 50, 19. relinquit barbariem 5, 78. *relinquit* clausos mores ut plana 8, 103. *finis* indidæ 24, 39. relinques carmina 31, 44. relinquens saltus 1, 136. relinquo sola domi 36, 354. relinqui sibi nil vincendum 8, 377. non fas est 21, 325. indictum taciturnumque 49, 9. relictus virginittatis honos 36, 279. relicta prima sede 1, 20. metu arva 101, 99. relictos retro amos 28, 145.
- reliquias* tradit armis 3, 310. numerasse breves 28, 158. sui 44, 95.
- reliquus i genti 28, 227.
- relucēt limina 44, 95. reluxit sidus avi 8, 189. salus 24, 64.
- reluctatis rebus 33, 42.

remi-

INDEX

ianere vitam 98, 21.
 neat cruentus 28, 478. remeant
 beati 1, 47. remeavit sanus 39,
 16. remeare liceret 15, 108. re-
 neasse leges 21, 331. remean-
 tem rursus ad umbras 29, 150.
 nensio Pado 28, 302. Nilo 40,
 13.
 nigis dextera 24, 327. remige
 medo 3, 335. infesto 22, 252.
 iurato 28, 375. *furdo* 29, 22.
 remigibus canoris 17, 331. cæ-
 lis 28, 138.
 nigat alnum 35, 178.
 nigio favebit (*silva*) 36, 369.
 nitto prima 28, 385. *remittit*
 prodesse occulto 22, 37. se rur-
 sus victa 36, 294. *remittas* cave
 vota secura 8, 333. remittat er-
 rorem pietate 24, 110. flatus
 74, 19. *remittebas* sponte for-
 tem fratri 28, 85. *remisit* Sol cæ-
 lum commune 8, 191. nil offi-
 cii 21, 283. remitte corda 4, 14.
 remitti Zephyris bruma cœpta
 5, 101. corda cœperat 15, 132.
 remissum mente tora 22, 143.
 noliri claustra 18, 195.
noratur rumpe 41, 19.
noratur occiduum ignem 7, 180.
novent Aquilonibus undas 85, 3.
 removet parmam 8, 12. remo-
 vet gressus 33, 4. *remota* for-
 te 10, 325. remoro partu 10,
 42. penitus orbe 29, 84. re-
 motas trans ambages 1, 34. re-
 gione vias 3, 240. rerum vias
 36, 30.
 mordet cura 26, 302.
 mugit templum 33, 10.
 mi reluctantes 21, 178. frenan-
 tur 36, 258. reorum sonos 15,
 43. remis Thessalicis 3, 173.
 audacibus 7, 56. ingressa pro-
 fundum 24, 148. habiles (*flu-
 vii*) 26, 338. rudibus sollicita-
 vit aquas 32, 2. sonuere nova-
 les 47, 40. reinos experta sta-
 gna 5, 27. Bromios 24, 365. va-
 cuos egit 35, 360.
 narrant clades 26, 621.
 nasci exitio 44, 51. renata no-
 bilitate virent 1, 15. renati vir-
 tute 26, 43.
 midet salus 20, 501. renident
 Pangæa 8, 179. frena gemmis

70, 3. *residentes* hyacinthis ga-
 leas 22, 90.
 renovat suffragia 28, 10. vires 48,
 18. renovant cœtus 25, 3. re-
 novasse lucem 26, 438.
 rere quod multo minus 36, 198.
 reparant dispendia 17, 120. vigo-
 rem amissum 49, 99. repara-
 vit juventam 22, 414. amictum
 26, 168. reparate decus 26, 571.
 reparatur majestas 28, 4.
 repetit se barba in fontes 1, 223.
 repexo crine 22, 240. repexi
 crinem jugales 1, 3. *repexam*
 cæsariem 48, 10.
 reppulit hydros 3, 42. ab in-
 ceptis 18, 512. omnes 20, 583.
 Myos 21, 95. Hannibalem 26,
 149. arma 29, 41. Aetna fa-
 ces 50, 4. repellens manum 28,
 485.
 rependis nascendi vices 33, 58. re-
 pendit magna 15, 258. acies 26,
 633. vicem 28, 612. rependi
 una morte 15, 423. rependens
 facta 17, 228. lance pari 49,
 75.
 repentinus fragor 1, 211.
 repperit consilium 28, 235. reper-
 tum servasse 22, 326.
 repertor tormentorum 18, 163. tra-
 beis 22, 322. mundi 95, 11. lu-
 cis 98, 2.
 repeto clarum sophos 74, 18. re-
 petis parentem 95, 19. repetit
 fila lyre 34, 14. reperunt ar-
 menta cantus 26, 410. non re-
 petam 36, 303. *repetet* suffragia
 18, 438. repetens iram 28, 111.
 repetente supernas plagas 28, 96.
 repetitus honos 17, 146. repe-
 tita clades 26, 284. repetito
 murice 22, 333.
 replet omne 28, 545. repleti rura
 dumis 36, 37.
 reponit nato quod dederas 10, 304.
membra capiti 24, 129. *membra*
 toro 27, 3. congeriem patriam
 44, 92. *reponas* parva 26, 502.
 reportat dicta 33, 76. 41, 9.
 reposcens libertatem 33, 173.
 repressit nox iter 26, 253. statum
 35, 349. repressas fauces 50,
 31.
 reptat Melampus 18, 316. repra-
 bat per vada 20, 443. reptares
 per

INDEX

- per herbam 29, 90. reptasti
per scura puer 7, 22. reptavit
in sinu 3, 93. placido tractu
24, 172. in arena 52, 3. reptan-
tem nepotem 24, 179. reptata
Tonanti Creta 8, 134.
repugnat ille 22, 259.
repulsa gaudeat 22, 98. repulsam
inervit 31, 79. repulsas tristes
in amore 28, 361.
repulsus raucos umbonum 15, 433.
repulsu lucis 17, 106.
reputant annos 26, 265.
requies Sirenes 36, 205. non erit
36, 318. publica morborum 49,
69. o requies, o decus 36, 416.
requiem membris negaret 8, 245.
mercede pacisci 21, 211. hanc
terris dabant 26, 361. latūra
piis 35, 303.
requiescit sub quercu 31, 9. re-
quierunt murimura 33, 88. re-
quiesce viator 84, 1.
requiris naram 36, 315. requirit
hoc de more 1, 159. requirunt
fortem 15, 234.
res hominum 3, 12. accommoda
turbæ 3, 112. Pandionis 8, 508.
incompositas tumidasque 15, 293.
novas concire 21, 244. incogni-
ta hæc 26, 289. tuas constrin-
xit in arcum 26, 492. rem
peragi 33, 218. re de summa
20, 91. rerum discrimina 37,
62. decus 44, 64. pacem 36,
57. remotas vias 36, 30. ma-
china 35, 280. sacrarum pene-
tralia 33, 25. moles publica 29,
134. maxima gloria 29, 48.
gestarum causas & eventus 28,
589. usus 28, 129. saluti 28,
119. sedula 28, 96. de culmine
26, 392. maxima 1, 130.
apex 5, 5. turbine funesto 5, 90.
habenas 7, 83. *principe* immen-
so 8, 23. caput insuperabile 15,
459. in arcem 18, 171. tanta-
rum cumulos 21, 11. culmine
ruituro 21, 142. in terrore 21,
294. læta vel aspera momenta
25, 116. *biens* 26, 152. per de-
via 26, 174. 36, 316. femina
48, 2. pater 49, 83. indocilis
52, 9. fidem 68, 5. potens
95, 1. rebus alte levantibus in-
tumuit 1, 40. elatis confidere
5, 440. in arctis 8, 407. 10,
354. Romuleis 8, 619. huma-
nis 18, 24. Eois 18, 754. tot
simul objectis 21, 305. regendis
24, 116. confusus 26, 432. Ro-
manis 28, 418. dubiis 28, 582.
Latiis 29, 63. imponere 31, 75.
iterum reluctatis 33, 42. addi-
te nova numina 35, 371.
rescindite turres 37, 31. rescissa
contis gloria oris 26, 586.
rescierit latebras 36, 208.
rescribe roganti 42, 17.
reserat curvamina dorsis 5, 413. por-
tas auxtrales 7, 171. bellus ri-
ctus 8, 250. *referant* mapalia
24, 344. venas 49, 97. refe-
randa claustra 1, 107.
reservat majora miracula 24, 225.
resides post annos 25, 1. nervos
34, 15. fluctus 86, 2.
reledit lassā 18, 270. *dea* 31, 26.
Cocytos 33, 86.
residens dubium 101, 93.
resistit pro labente 22, 283. resi-
stittot funere contra unus 8, 57.
Antiochus 18, 216. rex Aegyptius
20, 253. ut vidit Venerem 31,
39. restiteris cautus ad fraudes
21, 292. restiteras poscentibus
22, 220. restiterant Medis 26,
187.
resolvit in luxum 26, 367. reso-
luta gelu gemma 57, 8. lex
mortis 99, 12. *resoluto* corde
20, 233.
resonant convexa 24, 190. limina
44, 4. resonabat Creta 3, 18.
ager Palladium 31, 25. resonant
si centenis vocibus ora 1, 55. re-
stris ossa 21, 137. resonantes le-
tibus agros 101, 102.
respectans æthera 28, 273. limina
29, 215.
respectus honesti 8, 268. respectu
cladis non expectato 36, 149.
resperpus pulvere 7, 37. jugulo
domini 8, 75. respersti munice
plumas 31, 141.
respexit te 37, 106. *respice* Musa
25, 10. humiles 39, 34.
respirant fasti 19, 13. pascua 24,
343. sidera 29, 53. Tartara 35,
334. respirare corda 20, 117.
respirantibus attritis 5, 455.
resplendet

INDEX

splendet gloria 21, 16. resplendet Syrtis 36, 446.
sponsura seges colono 18, 19. choris fistula 31, 99. non responsuros juvencos 36, 169.
sponsat Athos 20, 162.
sponsa dant lacrimas 36, 293. morandi rettulerant 28, 356. ardua dedere 24, 104. effecta probasti 21, 296. verentur legati 8, 516. *colebat* 15, 256. fecurus 17, 150. dabat 18, 379. juberent 20, 56. daturus 20, 217. ardua dederis 21, 295. responsis tristibus 21, 256.
spuis honorem 22, 283. quam in hostem respuit 15, 277. præcepta 28, 109. ingestum 31, 77. iras 33, 147. respuat curam 17, 160. respueret honorem 22, 181. respuere offensas 22, 43.
stinxit flammam 26, 291.
stirait fascies 24, 7. sceptris 28, 98. restituunt populos 20, 589. restituat priscum morem 28, 403.
stat, quod pereat 20, 1. quid inhi nisi Roma? 20, 533. restituta litora 37, 64. quæ pericula? 39, 26.
stulant voce 1, 176. Tartara 36, 389. *resultat* pompa 31, 51. resultans parma pulsû 28, 629. tenerum 101, 16.
sumit scelerum ingenium 5, 141. bellum 15, 332. *resumit* diadema 10, 259.
supinati postes 36, 147.
urgit e tumulo 99, 11. resurgat fortuna 39, 45. resurgere festas gentes vidimus 1, 168. *reurgens* Græcia 21, 183.
ardat bruma 3, 242. non mons, non silva 15, 473. cornipedes 15, 224. retardant tela 28, 483. retardatam juventam 18, 345.
ia rara 24, 292. *innectere* lustris 35, 241.
egit mammam 1, 88. *retegunt* insidias 22, 214.
entat Sicaniam 17, 203. *turmas* 28, 254.
entus vivos imitata dextera 5, 138.
exit iter 28, 133. *Phlegram* 37, 4.
crexunt Italia longo sermone 15, 125.

reticet Pellion 5, 43. *reticent* 36, 293. *reticente* te 42, 10.
retinent ripæ Nilum 47, 28.
retorsit oculos 33, 192. *retorsit* mille vias 44, 27. *retorto* ornatu 1, 86.
retro juga petunt fluvii 18, 353. liquerat arma 28, 461. *solutis* crinibus 36, 382. *ferire* 45, 47.
retundunt radios 28, 21. *retundit* hostiles animos 28, 302. *retusus* frater (*luna, sol*) 1, 23. *retusi* cordis 20, 47. *retusa* fronte 35, 135.
revexit fors dominum 26, 370. *onus* optatum 54, 6.
revellit pontes 3, 270. *Rhodopen* 37, 69. *revelli* imperium juvat 5, 206. *revulsa* tellure 1, 49. *revulso* carcere 33, 43.
revelat Gorgonos ora 35, 205. *revelato* ab ore 37, 88.
reverentia vera nostri 1, 141. *mensæ* 3, 229. *frangit* virtutis stimulos 5, 202. *patrum* fixa manet 8, 504. *medii* frangat barbariem 17, 250. *sulta* fide stabat 22, 87. *crevit* 28, 35. *prisca* 29, 140. *foceri* 30, 7. *parris* ubi sitit 35, 234. *parris* prohibet 36, 292. *vestri* verat 42, 7. *facit* fœdus commune 44, 82. *flammæ* 50, 3.
revertere casu nullo turbata 36, 136. *reverti* nunquamne fas erit? 15, 199. *me* cogis 17, 174. *ad* mores 20, 155. *ignara* 20, 430. *properas* 28, 181. *pugnant* 35, 196. *prohibent* fata 36, 107. *vitam* famamque jube 39, 44.
revinxit nexu pio 24, 153. *revinctus* terga 33, 153. *revinctos* latices 3, 167.
revirescere laurus 28, 38.
revisunt lares 26, 620. *sortem* patriui 29, 123. *revisere* cara pigra 5, 266.
revocabile damnum 20, 488.
revocat pelles 5, 79. *tempora* 22, 427. *custodia* pignoris 36, 115. *revocant* electra (*Æliades*) 7, 125. *Pana* 28, 20. *currus* 35, 318. *revocare* apes 28, 260. *meatus* 37, 10. *revocamur* mediis ab armis

INDEX

- armis 5, 213. revocantur in unum annum 47, 32. revocata sæcula rursus 3, 357.
 revolvit redivit 28, 268. revolvam prisca 18, 474. facta 21, 35. revolvuntur sæcula 44, 105. revolutus culmine fati 8, 132. revoluta Tethys 3, 132. tela 7, 94. caput 20, 315. agmina 28, 636. revolutio cardine 22, 476.
 reus addictus 28, 279. Musis renebor 49, 7. reum facturus 22, 121. reos cernunt rostra 24, 106. exitii flores 36, 439.
 rex Mæonius 3, 165. tui esse cum poteris 8, 262. ignotus 15, 244. silentium 37, 45. regis sanguinei 34, 11. summi terrigenum 36, 351. fragrantis 44, 80. regi fero 33, 54. Tartareo 33, 215. regem ducturum examina prætis 8, 381. horrificum belli 48, 44. rege sub pio 24, 115. reges sub juga venturi 3, 375. attonitos 8, 445. paritura 10, 253. clientes 15, 196. tribuit 18, 381. *fluentes* 21, 203. quos dederis 21, 237. famulos 24, 22. captos egere 26, 127. antiquos loquitur 29, 162. castra movent 35, 125. purpurei 35, 300. multum paupere turba *ib.* Chaldæi 99, 3. regum cruor 20, 478. peremptorum ossa 21, 137. matrem 24, 175. catervæ 26, 109. ruinæ 39, 16.
Rhadagaisus, *Scytharum* & *Gothorum dux* 3, 308.
 Rhadamanthus agit juxta 5, 480.
 Rhætia vires occupat 26, 279. *sublimis* in Arcton prominens 26, 330. se Danubii jactat Rhenique parentem *ib.* quo jungitur Hesperiae ora 26, 340. defensa 26, 414. aspera 8, 442.
 in Rhetos vias 28, 232.
Rhamnusia dea 26, 631.
 Rhenus famuletur 1, 161. torpuit 3, 133. *explorat* pascentes 5, 112. serviet 10, 278. vos tulisset 15, 312. doluit 17, 54. quas gentes alit 26, 569. pacatur 31, 91. trans Rheni cornua 8, 652. *bidens* tractus 21, 199. aquis 21, 302. pacator 24, 13. pacati 22, 246. arundine 24, 305. parentem 26, 331. glacies 36, 321. triumphos 72, 13. Rheno tota 7, 18. catenato 24, 25. pro Rheno poturus Halyn 20, 251. Rhenum pacare 8, 440. victum 8, 457. translatus 15, 374. nostrum video 18, 395. imbellem 21, 20. edomuit 21, 196. minacem cornibus 21, 280. rutum 26, 422. tenebant 28, 413. Rhene, te consumit 26, 336.
 Rhesi sopiti 28, 473. Rhesum vigilem 28, 482.
 Rhodanus *velox* 5, 111. ferox 17, 53. donat aristas 22, 393. Rhodani procera cohors 21, 159. *torrentis* alumnas 51, 1. Rhodano invectæ classes 18, 404. *stimulatus* Arar 20, 269. confidet regnum 26, 300. Rhodanum bibimus 24, 58.
 Rhodiis indulgisse 24, 226.
 Rhodope cana gelu 3, 335. deferitur 5, 291. concussa 20, 163. nimbofa 21, 130. nil profuit 26, 177. porrexit rupes 34, 19. Rhodopen gementem 8, 50. *Mars* donat 33, 135. revellit 37, 69.
 Rhodopeia saxa 7, 113. *flumina* 8, 526. culmina 39, 37.
 Rhæton flectere 9, 13.
 rhomphæa ultrix feriat 77, 9.
 rictus letiferos 3, 261. immanes reserat 8, 250. patulos serpentum 21, 262. satiavit aquis 24, 311. paruli 36, 339. armantem in vulnera 101, 91.
 ridet Aegæus 1, 190. ridebas lumine recto 101, 54. *risit* Democritus 17, 90. de crimine rumor 22, 294. floribus 29, 71. *riserunt* floribus amnes 17, 172. riserit puer 34, 32. ridebit funera victor 5, 168. ridebunt algæ virides 3, 387. ridere leges 10, 201. ridens lanugo 1, 70. ridentes calathos 35, 139. ridendi nefas 18, 348.
 riget Saturnia zona 7, 168. incontinentia formæ 33, 82. ambicus 49, 50. rigent ferrata sæcula 22, 448. corda ferro 26, 303. setæ 45, 7. animata 46, 6. ngeret bruma imbribus 101, 66. riguere gelu 37, 112. riguisse dapes 3, 167. rigens adamante 5, 470.

INDEX

5, 470. *rigentem* triste Danubium 21, 125. *rigentes* togæ 1, 205. adamante muri 26, 213. *gescent* sæcula 20, 113. *rigida* Gorgo 3, 280. *rigidam* Nio-
ben 20, 405. *rigidis* lupatis, 1, 82.
gat unda Garumne 5, 113. quic-
quid Tethys 5, 148. convexa
Noti Eridanus 28, 177.
gor æternus cæli 8, 30. nimius
triste 8, 403. *quantus* 8, 513.
formosus 10, 324. *undenivibus*
17, 110. *nobilitat* 21, 32. *ri-
gorem* intactum vitio servare 1, 41.
mollire digitis 8, 593. *solibus*
indomitum 58, 1. *rigore* im-
perfecto 56, 3.
nas per tenues ferri 20, 385.
matur aurum 1, 50. 22, 112. *sil-
vas* 5, 216. *speluncas* 24, 309.
devia habenis 35, 168. *lumine*
campos 36, 441. *semina* rerum
48, 2. *rimari* juga canibus 15,
357. *rimata* latentes motus 29,
236.
nosa saxa 33, 172. *rimosam* pa-
triam 5, 464. *rimosas* vias 49,
16.
pa pretiosa 1, 53. *divite* 36, 372.
ripæ turrigeræ 1, 229. *ruptæ* 3,
64. *flagrantis* 3, 120. *Phlege-
thontæ* murmura 33, 88. *rotæ*
*fremere*nt in pocula 36, 26. *re-
tinent* Nilum 47, 28. *ripam* in-
cultoditam 26, 429. *ripis* fa-
mulis 7, 203. *geminis* 17, 55. *to-
tis* 22, 188. *frondentibus* 28, 195.
munitior hostis 28, 481. *roseis*
29, 72. *numerosis* 39, 58. *ruptis*
49, 71. 3, 64. *ripas* hostiles 8,
443. *tacitas* 17, 334. *cum* videat
21, 224. *Alpheas* 26, 575. *anti-
quas* flumina mutarunt 37, 65.
plenas æquantia stagna 49, 51.
phæo aquilone 3, 242. *ab* axe
28, 31. *Riphæa* glacie 7, 149.
flabra 21, 124. *frigora* 36, 321.
Riphæis ab oris 20, 151.
us blandus 3, 99. *subit* 5, 69.
focci 18, 299. *teneros* 22, 346.
risum movisse 17, 311. 20, 335.
me famulis relinquis 20, 535.
risu tanto 18, 141. *facili* molle-
scere 35, 313. *effuso* 36, 210.
us Ausonios deformes sumere 5,

83. *in* Latios transistis 8, 487.
patriæ refugit 20, 204. *ad* pri-
ficos pecudum 28, 152. *ritu* echi-
ni 45, 17. *pluviæ* 10, 297. *dis-
sona* barbaries 17, 249. *Amazo-
nio* 18, 499. *quo* periere viri
19, 18. *pecudum* 20, 499. *Pen-
theo* 22, 213. *matris* 24, 152.
grandinis aut morbi 26, 174.
imago 28, 348.
rivus flammeus 22, 469. *immunis*
60, 1. *rivi* labentis murmura
3, 214. *deficiunt* 36, 239. *rivis*
communibus 28, 27. *mobilibus*
35, 104. *flagrantibus* 35, 315. *ri-
vos* raucos sudantia cornua 1,
221.
robur in armis 7, 144. 21, 31. *in-
genio* 10, 315. *præstare* 17, 153.
torpuit 20, 156. *juventæ* 26, 74.
lectum 26, 313. *rarum* decerpe-
re 28, 250. *militis* 29, 61. &
arma perdidimus 33, 95. *nodo-
sum* 101, 112. *roboris* invicti
101, 12. *robore* Eo 18, 400.
hostem muniri 22, 96. *Gabino*
24, 83. *toto* niti 26, 274. *pol-
lebat* 26, 533. *cum* reliquo 28,
285. *Celerini* 31, 72. *primo*
101, 69. *raro* 101, 104. *robora*
Gallica Eoque 5, 105. *notissi-
ma* Marti 15, 416. *feriant* 21,
230. *sensu* carentia 26, 18. *læ-
dere* 36, 355. *persuadit* succo 36,
402.
rogas ultro volentem 1, 164. *ro-
gant* vitam veniamque 8, 86.
se invicem voce 26, 411. *roget*
in convivia mensæ focie 1, 253.
rogare ad thalamos nati 40, 22.
rogando flexura 1, 76. *rogantes*
trabeas 22, 3. *rogari* mollior
10, 38.
rogo Herculeo 7, 115. *senium* po-
siture 44, 50. *parturiente* 44,
62. *rogum* planxere parentes
35, 356. *rogis* innumeris 8, 469.
perosis 26, 513. *rogos* meruere
15, 407.
Roma claro cingatur senatu 1, 19.
ire parat 1, 75. *stetit* ante du-
cem 1, 124. *magna* audet 6, 16.
stipavit re 8, 583. *aurea* 12, 20.
exitii timens 15, 17. *fessa* nega-
tis frugibus *ib.* *par* mihi subiit
15, 60. *altero* 15, 113. *deos* re-
cepit

INDEX

- cepit deditque* 15, 131. ne te patiemur inultam 15, 204. aut ruer, aut stabit 15, 460. heredem te voluit relinquere 18, 215. pendit inrer supplicium 21, 376. vidit 22, 377. adspice virum 24, 2. servata 24, 51. fatetur 24, 78. præcia fati 24, 180. exercita furiis plebis 26, 51. vertice celsior 26, 77. tibi consulitur 26, 96. refulsit 26, 375. personuit 26, 450. sperata 26, 477. *torat* 26, 511. restat 26, 533. medullis inolevit 28, 78. mea mihi contingat 28, 67. moriens te viderem 28, 295. palam vultus confessa corufcos 28, 360. videndam se obtulit 28, 530. Romæ magnæ æmula 5, 54. cura 8, 503. famulabitur Africa 15, 207. latura pudorem 17, 269. famein 21, 309. dominæ 22, 224. spoliis 28, 193. Romam comitantur 1, 79. servire clienti 8, 361. afflavit meliore juvenia 15, 208. pietas fubit 18, 384. servasset 20, 128. contemnere fueri 20, 339. eat 22, 269. nescio quam 26, 505. non temnere 26, 647.
- Romanus** labor 18, 221. eris 20, 229. carcer 21, 240. Romani nominis 8, 59. regendi 8, 309. scelerum sprevere inimicos 15, 270. doloris 18, 374. ævi 26, 232. fori 43, 2. Romano pudori 20, 159. favori 28, 95. Romanum vulnus 22, 205. Romana per oppida 1, 163. potestas 1, 193. lalus 3, 283. 29, 189. potentia 5, 4. manus 5, 52. sceptrum 7, 67. vetustas 8, 398. vora 8, 522. culmina 10, 316. *stabant* 15, 242. insignia 18, 462. legio 20, 576. gaudia 21, 1. ripa 21, 224. oppida 26, 539. Romanæ aulæ 8, 219. Romanam pacem 10, 225. mantum 26, 490. Romanis floribus 17, 84. cessurus Macedo 24, 166. rebus 28, 418. Romanos mensurus numero 21, 348. fontes 42, 13. Romanas vires 3, 307. manus 77, 10.
- Romuleus** Tibris 1, 226. Romulei fetus 1, 97. *fascis* 7, 1. Romuleo amictu 20, 62. regno 26, 332. Romuleas *segetes* 15, 75. leges 21, 331. Romuleis rebus 8, 819. vestibus 22, 366. arcibus 24, 124. sub mœnibus 25, 57.
- Romule**, ignosce parenti 20, 142. Romula virtus 26, 261.
- rorabunt** quercera favis 3, 373. roranti curru 44, 4. *rorantes* ignibus hortos 22, 467. rorantia tela venenis 1, 188. *colla* 3, 246.
- in rorem** manant 36, 252. *roro* pio spargens 28, 327. oborto genas violavit 33, 191. secundo glebas maritat 35, 89. albet ager 36, 232. toribus vernis 10, 249.
- rosa** matura 10, 248. latet nodo *ib.* rosæ geminæ 10, 247. non labra æquant 20, 265. fluxere 29, 90. expirare 36, 241. rosarum imbres 31, 117. rosis frenat delphina 10, 156. umbratus 15, 444. stellata 35, 130. connexis 40, 10. rosas armat spina 14, 10. induit sanguineo splendore 35, 92. innoxia bruma servet 36, 223.
- roscida* electra 7, 125. *luna* 24, 288. *mala* 31, 14. gramina 35, 104.
- rosens* ignis 1, 5. *roses* cornu 22, 463. roseis ripis 29, 72. alumnis 35, 48. convallibus 36, 85. floribus 48, 29. roseas cristas 33, 14.
- rosetis** subitis 12, 8.
- rostrata** (*corona*) ambit 29, 187.
- rostro** recurvo 20, 230. *rostra* splendida 22, 390. reos cernunt 24, 106. circumfusa turbine vulgi 24, 201. agnoscunt curules 28, 644. ad rostra Quirites evocat 28, 587. rostris quassatis 15, 491. calcatis 26, 82. subiectis 28, 42.
- tota in numis Nemese signum additur* 26, 631.
- tota** sulcavinus Istrum 7, 150. lacrum fallente 29, 178. pulvere labens 33, 185. præceptio-na torquet 35, 335. rotæ membra findunt 35, 159. sparsere cruorem 37, 84. *rotam* festinam urget

INDEX

urget 5, 337. *segnem floctere* 10, 15. *flexit* 26, 632. *rotarum cursu* 1, 101. *nexus* 3, 342. *pulsu* 36, 236. *volucrum signa* 36, 431. *rotas ligat axe* 1, 81. *ante suas ire* 23, 18. *rotis stagna frangunt* 5, 28. *subsidunt* 20, 105. *ultricies* 21, 98. *ducta* 24, 328. *terga secti (fluvii)* 26, 339. *coruscis* 44, 6. *tatu cæli rapido* 17, 77. *at aura tripodas* 2, 12. *saxa* 3, 270. *facem circum membra* 28, 326. *Oeren* 37, 66. *rotet diu pulvis astra* 5, 527. *flamas* 17, 326. *membra* 20, 360. *rotant scopulos* 33, 169. *rotanti equo* 35, 122. *rotantem saxa* 35, 57. *rotantes facem nimbi* 1, 207. *rotetur mucrone cervix* 15, 465. *rotatum caput* 20, 524. *ber Halys* 5, 32. *dies* 45, 5. *igneus ardor* 45, 7. *rubent ora* 24, 246. *in pectore fulci* 36, 326. *rubeant germinis menses* 36, 225. *oculi* 101, 34. *pruina* 12, 10. *rubuit Alpheus* 4, 9. *Nilus* 34, 43. *Phloë ib.* *ruuere nives* 7, 99. *rubebunt reges sponte* 3, 385. *rubere oro Tyrio* 70, 8. *rubens pro polluce* 1, 244. *ense* 7, 36. *Zonam* 15, 148. *prodigiale comeres* 33, 232. *rubentis Pactoli stagna* 1, 102. *rubenti ore* 22, 327. *rubentem Zonam* 21, 337. *ruentes veris honore flores* 29, 7. *ere calathos* 31, 116. *equos* 7, 9. *ra æquora* 7, 210. 24, 362. *in lga* 48, 15. *litora* 52, 18. *ruari æquoris recessus* 5, 242. *maria* 8, 600. 40, 14. *fulminis* 5, 229. *rubro in æquore* 3, 78. *profundo* 10, 168. 36, 320. *oceano* 15, 454. *mari* 18, 16. 9, 4. 62, 2. *rubris arenis* 15, 3. *fluctibus* 31, 61. *escit occasu* 17, 56. *rubescunt oribus* 10, 187. *icon torquebit Tibrin* 28, 365. *rubiconis ameni* 43, 1. *iginis plenam haltam* 15, 25. *abigine excussa* 15, 212. *ruris insectum* 17, 175. *nigras falces* 1, 194. *isalent prata* 36, 19.

rubicunda Africa 22, 257. *rubor incanduit ore confessus* *secreta* 10, 9. *vernus* 35, 90. *exhaustus gelu paller* 36, 88. *ruboris quid poterit flagrare* 18, 253. *ruborem miscet* 10, 268. *rubores multos acuer* 83, 4. *rubos timeat* 14, 9. *rudentes expediunt* 15, 480. *per madidos mero* 24, 368. *varios aptare* 26, 276. *rudis gratia* 8, 589. *Augustus* 10, 2. *nostra* 36, 215. *rudem vitæ* 28, 65. *lunam* 28, 541. *favillam* 44, 68. *rudens venæ* 1, 51. *lacrime* 10, 80. *rudibus in annis* 7, 85. *remis* 32, 2. *silvis* 36, 366. *rudentes magna mole* 17, 297. *Rufinus prodigium* 3, 92. *præbeat strages* 3, 361. *terras accendere bellis inchoat* 5, 7. *hinc agit* 5, 92. *præcipit* 5, 219. *callidus affatu* 5, 367. *origo mali* 20, 539. *Rufini pœna* 3, 187. *funera* 5, 338. *hæres* 20, 550. *Rufino populandus ager* 3, 189. *collatus eris* 3, 256. *collecta manus* 3, 314. *cognita* 5, 294. *facit sodales* 5, 319. *meditante nefas* 29, 234. *Rufinum perculit horror* 5, 130. *divide* 5, 424. *notat* 5, 496. *depulit* 15, 304. *per Rufinum geritur* 5, 212. *Rufine, te otia juvant* 3, 140. *pars quota tui sint* 5, 513. *rugis persulfcata* 3, 135. *deformibus* 20, 67. *rugas in aniles defluxit* 18, 39. *implet lacrimis* 19, 26. *rugosior uva passa* 18, 111. *ruina una delere* 21, 96. *fida* 49, 48. *ruinæ Phaëthontææ damna* 1, 258. *miscere populos* 5, 18. *ædet* 20, 147. *regum* 39, 16. *ruinam ancipitem* 26, 6. *subitam dedit* 26, 346. *traxere* 36, 379. *seram tractura* 44, 33. *ruinis Romanis* 5, 206. *seriem meditata ira* 26, 172. *ruinas Phaëthontæas* 7, 124. *regni* 20, 306. *in nostras conjuravere* 36, 199. *rumor alitur dissensu* 3, 70. *levior* 18, 347. *trepidus* 20, 305. *rifit*

INDEX

- riste 22, 294. miserabilis cucurrit 26, 199. iniquus 29, 231. rumore belli 15, 13. rumore prævento 8, 102. audito 10, 160. falso 26, 367. accepto 26, 404. Getarum audito 28, 532. secundo 31, 63. rumorum avidus 8, 279. rumoribus aurem pandit 22, 47.
- rumpit ad nubila questus 35, 249. rumpunt silentia cantus 35, 329. rupit Inarimen 36, 183. æthera ulularu 3, 130. montes Alpinos 8, 637. suspiria tales in voces 15, 235. superbia voces 26, 520. confinia Nereus 33, 142. rupimus Alpes 5, 389. rupissent fidem 33, 43. runipe quietem 20, 221. moras 26, 546. 41, 19. rumpere Delon 37, 115. rupturas fidem tædas 20, 483. rumpitur pinus 44, 35. rumpi calorem mentis 5, 288. rupta Alpe 15, 82. ruptæ Thermopylæ 26, 187. rupto Niphate 18, 16. Tauro 20, 468. ruptis ripis 3, 64. 49, 71. nubibus 20, 168. Alpibus 26, 547. ruptas Alpes 28, 442.
- ruis vesane 3, 196. ruit commota fera 5, 396. in vetitum 20, 52. in rupes 20, 425. amnis fonte 33, 170. illa tamen 36, 229. Megæra 36, 387. ruunt ad gaudia 5, 430. per saxa torrentesque 13, 473. regione diversa 24, 296. præcipites 26, 175. in turmas aciemque 33, 38. utraque virgo 35, 20. torta perniciosius hasta 35, 199. fluvii trepidi 36, 6. incendia 49, 71. perjuria in prolem 75, 5. magna repente 91, 2. ruat per pectora Phæbus 1, 56. ruant lapsu graviore 3, 23. terrore 21, 189.
- ruebat silvas 21, 128. in sua damna 26, 543. rueret ventus 20, 124. ruerent in mollia 1, 247. ruerint tot hiemes 44, 2. ruerant pro limite regni 21, 375. ruendi signa dedit 37, 60. ruens prona 29, 151. ruenti cessura 26, 80. nulla mobilitas 36, 137. ruitura iam jam pondera 8, 60.
- rupes conscia 1, 125. Scythice 3, 152. profunda 3, 252. illos haud vetarent 5, 184. Alpines 5, 304. pendula 5, 507. nemori commoda 17, 178. docte 28, 34. carmina suscentes 34, 19. oppositæ 35, 170. gelidas feris 48, 54. in rupes ruit 20, 425. rupis in vertice summo 24, 240. vagæ 26, 7. sectæ viscera 28, 503. arcane inane 49, 30. rupe de celsa 19, 65. Tarpeia 28, 45. summa levatus Enipeus 37, 70. devexa 49, 53. rupibus Caucasii 8, 107. secretis 20, 279. præteritis 33, 147. sub antri 36, 67. Idæ 36, 371.
- rursus continuationem notat 7, 184.*
- ruris longi 17, 175. rure pro paterno 22, 119. rura canunt 2, 12. sulcata 8, 418. manibus subdita nullis 10, 60. funduntur 18, 112. excolet 20, 196. tyranno libera 22, 191. flamine fove 35, 86. per florea 35, 128. dumis repleri 35, 38. per nova 101, 4. libera 101, 100. lugentia colonos 101, 108.
- rusticus Dictator 15, 112. rustica genitrix 26, 358. numina 2, 201. 31, 18.
- rutilantes crinibus alas 21, 38. rutili anni 22, 450. rutilæ membra Pæctoli 1, 54. rutilis columnis 22, 341. rutilos fontes 3, 197. tractus 17, 111.

S

- Sabæis levibus 18, 321. ab extremis 35, 83. Sabæos dociles 8, 306.
- Sabæa messe 21, 58. Sabæum cumulum 44, 43. Sabæos lucos 10, 210.

- Sabinos tolerare 15, 106.
- Saces tentoria fixerat 21, 157.
- facer horror 28, 33. sacra tibi datur arbor 35, 292. ab umbra 36, 356. sacri partus 22, 342. fontes 101, 129. sacro somno 18, 418.

INDEX

18, 418. *facra*, profana rapit 80, 2. *facris natalibus* 29, 76. *vulneribus* 11, 14. obsequiis 18, 147. *præsepibus* 29, 192. *lupatis* 73, 2. *cerdos liniger* suspirat 8, 573. *doctus purganda* 28, 326. *conubium celebrat* 48, 27. *ramenta tua petit* 8, 486. *araria inconcussa* 8, 256. *reverenda* 28, 599. *Ditis pingit* 33, 264. *trilego textu* 36, 158. *aricia arbores* 21, 230. *trare paternos manes* 44, 72. *sa-crata oppida* 7, 122. *ri sævi* 18, 162. *sinceri* 95, 21. *læra frequentant* 8, 577. *si pla-cent* 18, 277. *adventus tui* 28, 126. *inter prima poli* 49, 84. *læcris nocturnis* 3, 154. *natura mundique* 17, 10. *placidis* 44, 89. *la melioris metalli* 22, 454. *læclis præteritis* 26, 289. *cun-tis* 26, 635. *futuris* 29, 10. *nam multis* 98, 14. *cula redeuntia* 1, 2. *in longa lucent fasti* 1, 279. *revocata cursus* 3, 357. *deleri placuit* 5, 107. *mortalia* 5, 473. *forment meliore metallo* 7, 184. *discant* 8, 99. *Pyrrha* 15, 43. *impensa bello* 15, 88. *detergis* 17, 91. *videre* 18, 233. *evolvite arifica* 20, 60. *corrupta* 20, 114. *n lucem fudit* 22, 11. *inculta* 22, 198. *aurea texit* 22, 335. *vario distincta metallo* 22, 447. *errata rigent ib.* *argentea can-lent ib.* *libera quærit* 24, 90. *ncidunt* 26, 266. *damnarat* 28, 52. *circumflexa rapit* 28, 391. *ostplurima* 28, 643. *tibi de-cent Trajanum* 29, 55. *longa volvunt* 33, 53. *cuncta stipan-ur* 35, 311. *regnata patri* 36, 5. *revolvuntur* 44, 104. *di-dit astris* 49, 83. *longa casæ inius numeret* 52, 4. *per sæcu-a maneat luctu* 37, 58. *in sæ-cula ibant libri* 17, 115. *it per singula* 3, 305. *pestifer er* 15, 515. *in auctorem* 19, 2. *Lachesis* 36, 411. *dextra* 7, 3. *sæviat unguibus* 14, 6.

ursa 22, 459. *sæviret tumultu* 35, 255. *rabies* 26, 98. *cum sæviret dies* 8, 64. *sævire cælum videres* 5, 178. *sævi bellis & fluctibus anni* 29, 27. *sævum gentibus annem* 22, 188. *sævicia jocandi* 18, 25. *laurum polluit* 24, 218. *sævitiæ cui tanta facultas?* 36, 94. *sævitiam vanam* 21, 102. *sagax Aegyptus* 3, 147. *sagittas ignavas de crine traxit* 7, 21. *dirigat* 8, 530. *Cupidineas* 10, 71. *tendere* 11, 2. *cupidas arcete* 24, 273. *sagittis crin-ita Meroë* 10, 223. *intenta* 18, 239. *redimitur* 21, 254. *imbu-tis melle* 31, 142. *lascivis* 33, 226. *rudibus* 37, 121. *compo-sitis crinem vallata* 47, 23. *sagittiferæ pecudis* 45, 48. *salis quidquid æquora verrunt* 35, 295. *salet niveum despumat* 49, 58. *sales per vanos* 20, 336. *docti* 31, 65. *salibus lætis* 17, 311. *mittis* 18, 360. *asperhis* 22, 170. *salictis flamma incubuit* 39, 38. *Salus rura colat* 21, 222. *Salmoneus audax fulmine* 5, 514. *Salmonia infontem* 68, 13. *saltandi dociles* 20, 341. *saltus feros relinquens* 1, 186. *Ar-cadiæ* 3, 286. *turiferos* 7, 71. *perquirite* 24, 281. *riguos* 35, 5. *varios* 35, 123. *virides vi-fere* 36, 203. *saltus volantes* 26, 217. *saltu vin-cere valles* 17, 47. *librato* 17, 323. *facili contemptum* 26, 178. *salubres stellas* 28, 18. *salve, gratissima cellus* 33, 192. *lar-gitor unde* 49, 67. *salus Romana* 3, 283. 29, 189. *certa stabat* 15, 56. *renidet* 20, 502. *hic Romana stabat* 21, 374. *inopina reluxit* 24, 65. *graviter spectata* 26, 114. *sua quemque obstringit* 28, 609. *alternop pollice ducta redit* 41, 2. *populis errat* 47, 18. *ineinta* 49, 70. *salutis dubiæ dux va-resque* 26, 268. *propriæ ini-memor* 28, 467. *ratione* 28, 211.

INDEX

211. salutem rerum 28, 119. salutem apporret 15, 263. pepere 26, 362.
- salutat vexilla 5, 366. blande 10, 251. solem 44, 45. salutant te galeæ 28, 631. salutantum turba 3, 213. studiis 20, 64. *salutato* Tibride 24, 520. salutatis signis 26, 462.
- fancit pacem 26, 573. connubia 31, 129. omina fœdere 35, 364.
- sancta* parens 36, 115. sancto choro 40, 52. sanctum senem 28, 71. loceri nomen 26, 304. *hoc* esto 36, 65. sanctam canitiem 50, 30. *sancte*, te nunquam pigebit 10, 305. *pater* 15, 354. sanctorum ope 77, 5. sanctarum comarum 20, 281.
- Sangarius sanguine ibit 20, 291. Sangarium fundunt 20, 263.
- sanguinei cordis 8, 241. regis 34, 11. sanguineo nimbo 18, 5. igne 33, 231. morsu 70, 7. *splendore* 35, 92. sanguineæ jubæ 2, 4. notæ belli 4, 10. sanguineis campis 15, 361. Gallis 35, 269.
- sanguis miscebitur alter 5, 167. rapidus 7, 101. tractus ab aula 13, 6. dum noster in orbe erit 15, 341. pretiosior auro erat 26, 608. undique regius 28, 552. quis venerabilior? 29, 36. letissimus orbi 31, 61. exsudat ab ubere 36, 127. recidivus 44, 66. sanguinis materni ortu 10, 30. nostri gaudia 33, 194. *assectum* 69, 2. propinqui 71, 4. sanguine tanto questum imperium 5, 50. calcato tingi 5, 432. merito placavit Manes 8, 97. niri 8, 220. nimio non abundat 10, 269. Tyrio 14, 26. Romano 15, 95. largo 17, 309. corrupto 20, 17. lordida vestem 20, 110. qualis ibit Sangarius 20, 290. detergo 21, 119. largo 21, 133. nullo 21, 218. Aulonio 24, 186. manantes ritus 24, 311. vivo 26, 257. quam largo calefecerit amnes 26, 515. laudato 26, 593. invilo pavit 28, 116. mutavit fluctus 28, 209. Latio 28, 396.
- frena calent 35, 102. concussa 46, 22. præceptus æstuat 48, 6. hostili maculetur 77, 13.
- sanie cascata xurpis 35, 212. sanantur ulcera 20, 14. *sani* gurgitis 17, 235. sapit osculum 14, 13. Saporem perculit 20, 481. Sappho modularur 10, 235. sarciri daunum potest 22, 315. Sardiniam retentat 17, 203. *Sardoam* dixere 15, 508. Sardoos sinus 26, 218. Sarmata descendit 3, 310. *discor* 8, 485. portas 20, 338. conto pepulit 21, 111. Sarmatas flavos 14, 15. Sarmaticos pati Coros 1, 132. Sarmaticas alas 7, 148. Sarmaticis ripis 31, 88.
- satelles sterit 20, 558. satiavit aquis 24, 312. satiavimus iram 15, 36. satiavit arenis 3, 101. satiatur cornus vulnere 3, 353. satiantur lumina 24, 197. satiatur Juno 36, 327. satiabere questu 3, 199. donis 31, 45. satiare cladibus 28, 275. satis visum 33, 99. est vidisse semel 37, 94. in satis procubuisse 26, 32.
- Saturnius iras sentiat 37, 16. Saturnia Zona 7, 168. *lagna* 21, 178. otia 36, 20. Saturnus attrivit opes 76, 7. Saturni semita pigra 22, 439. *retes* laxabo catenas 33, 114. retius hæres 35, 168. proles 38, 280. sidera 75, 2. Saturno ex genuit 36, 278.
- saturare famem 44, 13. saturatur murice 3, 208. saturata rosa roribus 10, 248. satus qualis, non unde 22, 124. Satyri circum 8, 808. acres 24, 364.
- saucius formidine 20, 455. ungue cortex 31, 122. istu vertex Orlæus 35, 182. saucia nubila 1, 102. vento Cynthia 8, 426. puppis 28, 139. flumina 29, 176. silex 48, 42. saxa 49, 24. *Savi* poter 22, 192. Saxona venturum 22, 255. frenat 31, 89. Saxone fuso 8, 31. victo 10, 219. *demiro* 18, 392. *saxum*

INDEX

- am rude 62, 3. faxi prærupti 7, 78. in faciem reformat 37, 5. nigri miracula 48, 13. cum murmure rauci 49, 63. liquidi miracula 58, 5. laxo minantes ras 28, 504. saxa Rhodopeia 113. roter 8, 330. grandinis 7, 109. inhospita 26, 219. 8, 37. per rimosa 33, 172. ferit 15, 173. nulli pervia 36, 384. ibnoxia telis 48, 55. faucia secant 49, 24. mulica 100, 3. facis putribus 20, 277. biec. laceras aures 18, 136. ndit montes 26, 322. scandat ribumal 5, 382. scandeat Athon 21, 127. scandere qui nascis 79, 2. ipulas nutabimur 18, 76. lerata fitis 3, 220. lus per varium 8, 72. est eunuchis 18, 298. majus parior 18, 482. non putabo 36, 301. in scelus impellere 20, 155. sceleris pars 22, 301. sceleri non dabitur murum 8, 109. reddidit crimen 15, 400. servatis pœnam 20, 36. profano 21, 272. scelerum inventor 7, 102. ministris 19, 270. priorum 20, 506. cupidine 21, 245. matrem 22, 111. delicta priorum 26, 503. divitiis 28, 134. oblitæ Eumenides 35, 343. ma ardua 17, 326. tristis 18, 292. Neronis 20, 61. tanta paratur 29, 26. viva 49, 45. scenæ solliciti 20, 339. priferi parentis 29, 130. ptrum gessere manu 1, 205. capeffere fervet 5, 295. sublimæ Jovis 24, 210. rapiat 37, 32. sceptri hæres 5, 163. sceptro trabali 35, 173. sceptræ gestanda parabat 5, 442. Romana 7, 67. tibi dabantur 8, 176. dabat 15, 97. eunuchi ferat 18, 324. tenebat 22, 52. Quirini 28, 642. daret miles 31, 75. itu squalent 33, 81. majora dabantur 35, 279. sceptris inferæ minas 3, 306. subdidit Oceanum 8, 42. propior facies 10, 164. muliebribus 18, 428. rexit 28, 98. sceneida volucrem 29, 170.
- scinditis Pangæa juveneis 21, 135. scisso velamine 3, 33. scire pero, quæ forma mali 36, 300. porellis, quid sit 92, 3. Scipiadès major 23, 1. noster Sticho 23, 21. Scipiade præclari 18, 455. quis vos noster? 21, 381. trenendi Pœnis 22, 584. virtus 26, 141. Scipiadum gentem 29, 42. Scipiadas prætulerim 1, 149. Scipio sudavit uterque 15, 95. Sciron (latro) 3, 253. Scironia rupes 26, 188. scitatur heriles casus 36, 248. scopulosa insula 15, 512. scopuli flagrantis 36, 392. neo latuere mari 37, 64. per scopulos iret classibus 5, 123. scopulos immanes 8, 104. irridens 28, 271. rotant 33, 169. scopulis conjectis 1, 106. nivalibus Aemi 3, 340. revulsis 7, 93. 26, 71. septem 24, 135. coeuntibus 26, 2. perustis 33, 151. inclusa palus 35, 179. stagnantibus 44, 106. duratos armos 101, 110. Scorpis grandine tundat olivas 22, 465. Scotica tela 22, 254. Scotus movit Iernen 22, 251. Scotto truci 26, 417. Scotum secutus 7, 55. frenat 31, 90. Scotorum cumulos 8, 33. scribit senex 22, 434. scribunt sidera 22, 476. scribat Halys 18, 434. scribent te in floribus 1, 278. scribere deserit 22, 307. hortatur amor 42, 8. tibi dedecori? 41, 24. scripsisse priorem pœnitet 42, 5. scribendi labor 41, 3. scribentis voce Serenæ 40, 47. scriptæ arenæ 17, 134. scripta ferat 41, 7. scriptis peragenda 21, 303. monebas 29, 237. desponderat puellam 40, 53. scrutatur iter 33, 173. scrutetur Iberos 52, 21. scrutatus devia silvæ 101, 90. Scylla novos mirata canes 18, 294. Scyllæ fames 3, 296. Scyllæa antra 36, 447. Scyllæos inter fremitus 100, 2. Scyria

INDEX

- Scyria *virgo* 10, 16.
 Scythia exercitus 18, 508. Scythia
 acerbis 11, 25.
 Scythiæ vergentis in ortus 3, 323.
 progenies 24, 255. in jugulum
 26, 602. *templis* 36, 282. trans
 Scythiam comitabitur 17, 197.
 Scythiam receperat 3, 308.
 Scythicus Araxes 1, 160. Scythi-
 ca convalle 37, 22. Scythicæ
 rupes 3, 152. Scythico ab axe
 22, 368. sub Jove 74, 2. Scy-
 thicum pectus 20, 180. Scy-
 thicis silvis 18, 248. Trionibus
 20, 238. Scythicos arcus 7, 27.
 Triones 8, 474. Scythicas iras
 31, 135.
 secessit sic quæ regio? 31, 63.
 secerni negant 5, 223.
 secat parcendo 26, 122. natatu 36,
 333. tenebras luce 44, 20. se-
 cant arva volatu 33, 185. secuit
 tentoria 28, 469. nave profun-
 dum 32, 1. livor nascentia fa-
 ta 39, 31.
 secretus doceas 22, 69. secreta
 curarum 33, 214. ima profundi
 prodit 35, 117. in parte tecto-
 rum 36, 170. montis parent 49,
 43. *litora* Nili nascentis 5, 244.
 senectæ relegis 17, 67. Beli 21,
 62. factorum 26, 197. Getarum
 nosse 28, 236. *fidelis* 29, 139.
 poli 33, 27. secreti numinis 28,
 611. secreto fonte 47, 11, se-
 cretum posse dari vitiis 8, 273.
 meruit 22, 306.
 seque diverse 17, 69.
 seffor citatur 8, 498.
 secundat incepta 22, 364.
 secunda fama fori 43, 2. secundo
 de jure certare 1, 21. *microne*
 20, 573. secundis deis 26, 52.
 securim strictam 11, 36. vibrat 22,
 376. 36, 358. securi stricta 3,
 247. alia 19, 7. Thermodon-
 tiaca 35, 66. secures strictas 1,
 232. Latæ 7, 6. laurigeras 8,
 14. fraternas 8, 656. Susa pre-
 mant 15, 32. tradat 17, 337. vi-
 brare 18, 465. deformate 20,
 130. infames labuntur 20, 521.
 defensione surgunt 21, 9. post
 emeritas 24, 101. consendant
 rostra 24, 201. ad nostras 22,
 312. comitata tropæa 24, 15.
 sextas 28, 647.
 securus fati 8, 394. damni 28, 29.
 habeto 36, 303. *secura* tori 10,
 229. fururi 15, 64. fortune
 virtus 17, 2. *gloria* 17, 62. da-
 mni 20, 52. maneres conjugii
 31, 57. vaporis glacies 33, 166.
 poli 47, 6. *secura* comæ 2, 8.
 securi vulneris equi 5, 362. se-
 curum degere 20, 19. *celum*
 39, 10. te fama non vehit 74,
 12. securis silvis 24, 283. se-
 curas undas 57, 5. *secarior* re-
 meat 8, 615.
 sedit iterum 20, 302. sententia 33,
 121. sedere rares submersa 8,
 628. *hec* ubi genero 15, 415.
 comæ rigida 20, 234. pectore
 Latii cultus 12, 366. sedit
 sicubi olim 36, 164. sedendi
 gloria 36, 14. sedens ima valle
 1, 210. patiar 15, 375. seden-
 tem cum patre 28, 70.
 sedes profugis 3, 266. vicina Leo-
 ni 3, 365. animæ removit 2,
 240. aurea 8, 584. *hec* am-
 plissima 17, 22. *hec* potuit con-
 tingere multis 17, 144. suas po-
 suit 22, 13. arcani 22, 445. ca-
 pacior laudis 28, 385. paternas
 33, 246. prima datur 36, 9. ob-
 securior exquirenda 36, 121. va-
 cuas 36, 154. non ulla capit 98, 7.
sedis summe fastigia 31, 67. lo-
 dem mutare licet 24, 156. Qui-
 rini 26, 101. destituunt 26, 508.
 sede prima relicta 1, 20. dem-
 sti 3, 74. merita 5, 2. *concessa*
 5, 497. fugavit 15, 412. a
 parva profectas 24, 159. *propria*
 locavit 28, 25. *qua?* 2, 366.
 tua relicta 35, 216. in parva
 morari 98, 6. sedibus ceteris 17,
 184. geminis 18, 50. a suis er-
 rat 28, 408. Zephyri relicti 29,
 116. trepidis 33, 8.
 sedili pigro 20, 382. sedilis ferra-
 ta 3, 39. complete 18, 470.
 seditio non illaudata 5, 226. le-
 nita cadat 17, 248. humilida-
 mosa 26, 467. occulta parvi
 28, 252.
 sedantur gemitus 35, 330.
 sedula ire parat 1, 76. *materies*
 25, 16. rerum 28, 97.

seges

INDEX

- is undique ferri circumfusa mi-
at 5, 390. Mavortia ferri 7,
35. Quincti Curiique 15, 111.
sponsura colono 18, 19. arida
interlucet 18, 116. frugem latu-
a 18, 495. fraudarit colonum
1, 164. præbuit auxilium 24,
5. libata 26, 162. comitata
estit iter 33, 188. sponte gran-
esceret 36, 24. picturata ja-
lilisque rigens in prælia crescit
1, 12. segetis *æna* 17, 316. *in*
getem crescentis belli 26, 26.
getem levi motu percurrere 7,
19. segetes *Romuleas* 15, 75.
eras 18, 407. unde tot alla-
? 21, 314. per cultas 28, 296.
marie 29, 60.
is cætera 3, 239. ad artem 18,
ad ferrum 20, 395. ambi-
t 26, 548. amor 29, 227. stel-
44, 37. segnes nimium 15,
12. segnibus planctibus 26, 272.
ies ne marceat ulla 10, 206.
n tanta Tonanti 36, 135.
cta potestas Laribus 28, 407.
litrum transvecta 26, 170.
n aulæ fuit 12, 22. semine
alto 1, 142. permitto 17, 303.
uno 20, 490. iacto 21, 322.
ppadocum 29, 192. quo du-
31, 53. de Hyperionio 35,
surgit 44, 23. semina cur-
re vacuo motu 3, 16. *landum*
59. diffona partu 20, 43. dif-
vat 22, 462. belli 26, 26.
issæ 29, 35. cunctis præbes
57. iustis discessere locis 33,
3. sui 44, 95. vivida celi
25. *verum* 48, 2. in semi-
verbi 98, 4.
eis fingunt 21, 47.
er torvus 10, 145. semiferi
is 7, 61. *juvenci* 28, 634.
us 37, 81. semiferos partus
1.
ecem mergi 5, 65.
amis mentia virum 18, 339.
amiae turres 1, 162.
utæ turres 1, 109. *semiratas*
as 36, 155.
a velox lunæ 22, 438. pigra
urni *ib*. nota 26, 286. ope-
a 28, 521. divino gressu cla-
t 33, 229. *humida* interviret
100. aratri 49, 26.
semivir sublatu 18, 171. exul
erit 20, 22.
senator plaudit 24, 49.
senatus Romani culmina 16, 7. By-
zantius 19, 57. confluit 20, 64.
bella censeret 21, 327. antiqui
22, 402. inervit 24, 55. de-
creta 24, 86. votis 24, 212. col-
lecti *delubra* 28, 74. senatum
bellatorem 15, 53. commovit 15,
408. plaudentem 20, 135. Eoum
31, 68. senatu claro cingatur
Roma 1, 19. juncto stipante 1,
231. Palatino circumvallata 8,
11. toto 8, 583. infecundo 13,
471. poscente 25, 9. sub judi-
ce 28, 591.
senecta pacis 20, 278. senectæ
emeritæ 15, 115. *Cecropia* 17, 67.
metum 26, 53. nemoris 36, 353.
senectus vicina leto 3, 31. reform-
midat 18, 94. nulli obstat 22,
410. non exarimata 26, 484.
bello discussa 28, 534. grata 31,
63. moritur 44, 103. (*senectu-*
tem) intulerat pax 28, 534.
senex obsecenior 18, 302. te audit
22, 169. verendus 22, 434. Mæo-
nius 10, 234. Syracusius 68, 6.
senis infundi 20, 61. Mæonii 29,
20. seni per tot cerramina du-
cto 26, 493. senem longævum
mentita 3, 135. sanctum 22, 71.
mutatum phumis 28, 171. con-
sumit 44, 60. domus videt 52, 2.
senes feveri 7, 128. cessere ju-
ventæ 17, 18. lascivi 20, 327.
prisca temnunt 28, 548. senum
cura 28, 557. vera 50, 28. se-
nibus fluvii 36, 14. senior pa-
ter 29, 57. seniore supernas re-
petente plagas 28, 95.
senilis animus curis gravibus 1,
154. senili gelu 44, 36. seni-
les artus 3, 144.
senium juris 8, 505. excludit ku-
co Juventas 10, 85. hanc mihi
præponit 30, 6. ævi 36, 21. lu-
ctu tractura 36, 259. positura
44, 50. senii colorem 15, 209.
senio confectus 15, 446. igno-
scant 20, 389. *iterum* vernante
21, 316. neglecto squalent 28, 410.
Senonum arva 3, 132. furiis 15,
126. ligones 24, 92. sanguine
26, 291.
L11 3 sensus

INDEX

- sensus minaces* 3, 98. *corruppen-*
tia dona 7, 187. *adverte* 15, 388.
corporis damnat 17, 75. *junge-*
re 17, 161. *tuos alienent* 22, 49.
caligine hebetat 28, 133. *pigno-*
ra stimulant 26, 301. *humanos*
expulit 33, 5. *pii* 38, 4. *audacia*
traxit 74, 7. *voxque dei* 59, 2.
sensum detraxerat 5, 48. *intra*
legentis 21, 77. *sensu a nostro*
discedere possit 1, 173. *ambi-*
guo 3, 18. *dolor hæret in alto*
abditus 5, 280. *celeri* 18, 361.
nullo prætereunt 20, 117. *re-*
ducto 20, 518. *vivo carentia*
membra 48, 14. *carentia robo-*
ra 26, 17. *fraudata ætas* 26, 521.
diurno 27, 1. *celeri occurrere*
dolis 28, 237. *vigili prospicis*
29, 229. sensibus nitidis 17, 193.
figenda verba 22, 155. *libratur*
orbis 24, 10. *mansuram tradite*
faciem 14, 17.
sententia traxit mentem dubiam
3, 1. anceps volvit dubias even-
tus 5, 199. *potior* 15, 353. *men-*
tis 28, 292. *requirenti certa se-*
dit 33, 121. *vatis* 42, 9. *sentit*
fastigia juris 28, 41. *suspiria* 35,
264. verbera 44, 3. *sentiat ar-*
dores 33, 225. *iras* 37, 16. *sen-*
sit necem 4, 12. *manum* 38, 47.
nova lumina 99, 9. *sentiet ira-*
tam ægida 36, 60. *fulminis*
ictum *ib.* *sentire nefas* 20, 10.
nullum laborem 24, 207. *late-*
bras mortales 101, 25.
separat vis nulla tenorem 15, 207.
astris immortalia 35, 299. *confu-*
nia 44, 61.
sepultus nusquam totiesque 5, 453.
sepulcræ gentes 35, 326. *sepulcrum*
jure mancipium 18, 211. *sepul-*
ture viva admiscet 35, 221. *sepul-*
tos gemitus 3, 257. *meminisse*
desinit 22, 50. *sepultas gentes*
20, 148.
sepes aurea circuit 10, 56.
septi bellis 20, 486.
seposuisset ebur 34, 2.
septem scopulis 24, 135.
septem geminas arces 12, 19.
septena voce resurgunt 1, 176. *se-*
preno gurgire 3, 185. *septenos*
montes 15, 104.
septimus lunaris globus 35, 298.
septa intra luas 26, 504.
sepulcro parvo procede 18, 458.
veteri 20, 232. *rupto prodire*
26, 443. ingenti fata solatus 39,
18. sepulcris paribus damna
37, 59. falsis 44, 50.
sequitur viarum indicia 36, 440.
pars cætera pectus 101, 32. *se-*
quimur quocunque vocaris 3,
170. sequuntur prolem fata 1,
16. plaudentes 10, 172. *ducum*
mores 21, 169. *sequatur que*
tale conjugium 33, 119. *seque-*
bar causæ alterius viam 3, 15.
sequebatur facta livor 24, 38.
sequi amorem 5, 261. *invitat*
20, 236. pone imperat 22, 453.
hunc digna tua virtus 39, 21.
sequentum statu 28, 279. *secu-*
tus cælum 32, 11. *mundum sol-*
licita ratione 48, 1. *secure præ-*
cepta 1, 263. *secutam cursu fer-*
roque 29, 169. *secuti lumen*
Magi 98, 18.
Serena ire comes 28, 93. *nimis*
natu 29, 118. *hoc poteris esse*
40, 34. contenta 72, 14. *Sere-*
næ fama 10, 120. *siderem* 10, 252.
meæ pignus 15, 310. *thalami*
21, 73. titulis 29, 33. *scriben-*
tis voce 40, 47. *doctræ* 55, 3.
pietate 70, 11. *castæ manibus*
73, 12. Serenam redimere ferro
29, 2. postgenitam 29, 49.
pulcram 29, 69.
serenat aër aquæ terga 49, 36.
serenus ingreditur 35, 312. *aper-*
36, 232. respice 39, 33. *sereni*
frans 8, 425. *serenum verum* 2,
perpetuum 17, 208. *conquæ-*
tum splendere 26, 49. *ubi ser-*
vatum 28, 542. *sereno mo nite*
natura 8, 183. *curriculo* 22, 439.
lapsu 33, 13. *convexa parent* 35,
91. serenos fratres 17, 167. *im-*
bres 47, 5.
Seres rudent stamen 1, 179. *tri-*
lera dabunt 7, 211. *re adorem*
8, 258. tribuere subremina 2,
601. re vellere dirent 18, 226.
Serum volamina 10, 211. *lu-*
mine 18, 304.
sericum 1, 179.
serica oneri 20, 338. *rubra cr-*
ispentur 28, 577. *frena facio-*
tein 22, 350.

INDEX

es Curii 18, 457. densior gestum 21, 139. Aelia 29, 56. extrema accipit 36, 12. feriem gentis 8, 21. meditata ruinis 26, 172. pulcrum 28, 419. ugnarum 29, 221. fatorum 33, 12. a jocis miscet 22, 165. no qui duceret aures 17, 20. aptatur 22, 163. sermonis mel- a politici 17, 251. fucati opem 8, 593. sermone crebro 8, 269. parentis fruitur 10, 230. longo 5, 325. longe petito 26, 384. nedio 28, 426. blando 29, 138. enero 35, 323. sermonum per- nissa potestas 5, 74. gratia me- um 36, 205. ens calcuta 3, 228. multus per ubila tunc iratus 7, 139. com- lectitur antrum 22, 428. squa- is viret *ib.* ebria 24, 367. ser- entes necarunt 101, 63. ser- entum torti hiatus 3, 66. vago oluta 5, 178. virides spumas 5, 173. rictus 21, 262. ossa 6, 342. serpentibus fulvis 33, 29. fessis 35, 161. iunis vivit 7, 89. arines Hydram 101, 10. nit per membra silex 37, 99. inguida 46, 4. serpunt hederæ 15, 111. ranus consul 3, 203. *dictator* 1, 415. Serrane, jugera scindis 1, 454. am Martia laurus erat 23, 20. rto Pierio 29, 2. seta disper- 10, 154. itellantia 10, 274. nicea 15, 137. refudit 18, 91. aventia comarum 36, 126. flo- 24, 29, 10. fertis calidis thalami 1, 5. fragrantibus 22, 471. ostris cupiant ornari 35, 87. isolitis miscere 35, 145. re- alibus 44, 85. tuis tempora incta 101, 7. ator juris 21, 163. fœderis 26, 96. servatorem videant 22, 91. ilis laurea 18, 503. *pubes* 18, 59. horror 26, 272. servile emens 15, 365. servili crimine 1, 26. servilibus regnis 20, 93. arvis 24, 126. vilis egit 18, 217.

servit Africa 21, 18. cui machina rerum 35, 281. ceu constricta 51, 7. serviat hoc genus 18, 332. mare 37, 33. serviret adhuc 18, 57. servirent legibus 21, 167. servire coacti 3, 194. tyranno 5, 390. ultro cupiat Barbarus 8, 485. cuperet 17, 165. famu- lo 20, 319. dati 26, 541. lu- patis 1, 82. 73, 2. servisse ligo- nes 24, 92. servitum ducor 35, 264. servitium (*Eugentus*) 1, 138. pati 11, 28. vetustum 18, 43. expul- lit 22, 325. sub principe credit 24, 114. servitii jugum 8, 260. ordo 18, 150. servitio pares 20, 352. subactus 21, 217. populos traxerat 26, 618. servatis poenam sceleri 20, 36. serv- vant vestigia 28, 174. servant orbem stabilem 2, 17. quos ser- vavit amat 28, 388. servaveris urbem 24, 69. servare quietem 85, 5. rigorem intactum vitio 1, 41. servasse repertum 22, 326. juvencam 21, 313. servantia continuum simili lege tenorem fata 1, 17. servus munera offert 22, 151. redit 36, 168. sera fides veri 26, 554. feri transacta gemunt 20, 501. servum, quod instat, creditur 20, 53. servus erit 18, 479. servi admis- sus in usum 18, 142. rabies 18, 184. seta sævior aper 53, 2. setæ men- titæ cornua 46, 6. nigræ se jungit 46, 15. per setam vis al- ta meat 46, 18. setis rigidum 24, 319. trifidis horrebant 101, 109. setas flaventes (*leonis*) 26, 327. seu tu vir, seu Numen 3, 171. Severi bellatores 28, 421. severa antra 2, 14. severam cani- tiem 33, 49. severas genas 3, 135. sexus quid possit uterque 1, 201. hic imperat 18, 322. alter pe- pulit, nec fuscipit alter 18, 467. alter in armis 20, 224. solus discrimina dabat 35, 29. sexum vicere 17, 154. virilem 26, 139. domini mutasse 20, 552. fatur

INDEX

- tur 24, 246. *seu* recepto 11, 34.
 urroque 22, 360. gemino splen-
 dida 29, 68. in debiliore 50, 18.
 sibilet glaciale 28, 459.
 sibilus vibratur 101, 33. sibila vul-
 gi 5, 399. mentitur 7, 141. no-
 ta magistri 26, 409. minentur
 28, 568.
 Sibylla cæca 19, 38. Sibyllæ ra-
 bidæ delubra 8, 148. *carmine*
 immota stant 15, 29. auguriis
 24, 166.
sic comparandi 1, 49.
sic famuletur - timeat - fluat 1,
 160. eat 20, 156. *sic placida*,
sic severa mente 22, 66. non
 Aethiopum pererrem campos
 74, 1. viribus vincor 37, 17.
 Sicambri comitentur 15, 373. gla-
 dios curvent 21, 222. flavente
 cæsarie 24, 18. Sicambri fla-
 vis 26, 419. Sicambros in me-
 dios 10, 279. *conf.* & *Syc.*
Sicambria detonsa 18, 383.
 Sicania Marcelle ferox 18, 456. Si-
 caniana trifidam 17, 204. ferens
 35, 160. querit 36, 140.
 Sicani dixere 35, 112.
 Sicanos fines 33, 218.
 sicca spicula 24, 269. sicco lumi-
 ne 15, 130. siccum gladium 5,
 235. ferrum 22, 16.
 sicubi federit olim 36, 164.
 Siculus honos 50, 42. Sicula in-
 cude laborat 7, 192. Siculi *ju-
 venci* mugitus 15, 187. Pelori
 36, 255. *Sicula cavernæ* 35, 173.
 Siculo tyranno 18, 165. Sicu-
 lum æquor 4, 9. fretum 15, 81.
 Pelorum 28, 287. Siculis jugis
 24, 344. terris 33, 139. arvis
 36, 84. *Sicules* ad amores 21,
 187. Siculas urbes 24, 142. in
 oras 33, 139.
 sicut erat 7, 163. erant 36, 382.
 sidereus gener 17, 166. *sidereæ*
acies 1, 23. Serenæ 10, 252.
 alumnæ 36, 178. sidereo gur-
 gite 28, 178. supercilio 40, 58.
 sidereum onus 8, 570. sidereis
 júbis 3, 352. sidereos artus 31, 3.
 recessus 101, 88. *sidereæ* aves
 20, 330. *in ulnas* 29, 219. tur-
 res 37, 32.
 Sidoniæ maris 8, 600. Sidoniæ
 matres 15, 191. Sidonio ostros,

450. 33, 273. Sidonias inter-
 vencas 10, 113. vestes 10, 22.
 chlamydes 22, 88.
 sidus dulce ostendere dei 3, 275.
 novum invitant 7, 172. avi re-
 luxit 8, 190. sperant 20, 507.
 imperii 28, 23. cognatum 44, 12.
 sideris instar 26, 458. sidere ad-
 jecto 5, 3. *Hyperboreæ* 5, 240.
quo dextra regatur 8, 424. co-
 rusco 11, 1. *corrupto* 15, 40. sub
 gemino 19, 35. certo 20, 197.
 non ferrur 20, 424. excussio 22,
 272. brumali 26, 322. *quo* 22,
 445. clementi fovit 31, 120.
 medio lunæ 101, 120. ad sidera
 prolatae moles 5, 136. nomen
 tollunt 24, 196. *sidera* cum pro-
 ferrent partus 1, 146. donent
 3, 142. pete 3, 363. non sem-
 per pacem habent 26, 62. re-
 stor 5, 165. quid profant 8, 30.
 parturit æther 10, 275. volu-
 bat 15, 214. *conversa* 15, 496.
 septem 17, 103. oblectata polo
 ib. liquimus 17, 171. *vixit* 21,
 63. *scribant* 22, 476. *sedant*
 26, 247. respirant 29, 53. *af-
 flata* 33, 2. *dammavit* luctu 35,
 240. sunt altera nobis 35, 283.
 mirantur Fauni 36, 17. co-
 cussit 36, 66. famulantis 40,
 35. Siria 101, 124. regit 68, 12.
 vaga Saturni 75, 2. cognoscere
 76, 2. nova lustrantes 68, 16.
 Signifer Zodiacus 1, 241. vergit in
 Austrum 3, 364. 17, 120. tiru-
 bavit 21, 145. *sublimis* Latæ-
 læ 28, 22. lætissimus 33, 102.
 mentitus 68, 9.
 signifer nec ullus 10, 296. *pre-
 tur* nec ullo pondere 15, 49.
 signat casus 22, 292. *signatæ* m-
 bila 33, 180. signet tirulus 16,
 644. signabat jura 18, 380. *signa-
 vit* liquido tramite nubes 7, 165.
 Olympo 28, 170. *signabit* an-
 num 8, 654. signare cælum co-
 rona 10, 272. *signatur* tempora
 cornu 35, 54. vestem acu 44,
 87. *signatus* flore juventa 22,
 351. *signatum* bene tempus 1,
 265. *signati* ferro 20, 343.
signandum annum 22, 452.
 signum dat 1, 206. *signa* ruendi
 dedit 37, 60. *rotarum* 36, 411.
 deis

INDEX

leis adversa tuli 135, 256. *de-*
oris 35, 123. *impia* tollis 33, 65.
 intulit Oceano 29, 49. *verbere*
 intonuit 28, 625. *movet* 28, 495.
 atollere 3, 86. *Aegypti* (*ma-*
gica) 3, 147. *adverbia* furori 3,
 266. *communia* canunt 3, 348.
levisset 7, 25. *quid* ferant ap-
 parer 8, 192. *Mavortia* 10, 187.
obvia tulisset 15, 247. *Martia*
 8, 505. *premittunt* 20, 31.
contra tot 20, 54. *Romana* 20,
 225. *mollescunt* 20, 562. *tren-*
enda inferret 23, 10. *anni*
rioris 26, 238. *spirantia* 26,
 512. *volantia* nubibus 28, 46.
cognata 28, 401. *ad tua* signa
occas 7, 176. *ad signa* revire-
 cere laurus 28, 98. *signis* pri-
 vatis 5, 77. *tot* 5, 151. *innu-*
neris 7, 193. *bellorum* positis
 1, 8. *Hellepontiatis* 18, 256.
excitis 20, 406. *diffusa* turba
 21, 152. *tuis* jungi 21, 234. *jau-*
his 21, 333. *juber* 24, 85. *un-*
lique properantibus 26, 405.
alutatis 26, 462. *collatis* 45, 27.
emineis 76, 6.
ntia eterna 5, 490. *rupere* 8,
 44. *adhibere* somno 18, 418.
asta 21, 228. *suspensa* 26, 457.
leverunt montes 34, 7. *tene-*
brosa rumpunt 35, 329. *noctur-*
na 36, 404. *quem* habitura si-
 nem? 42, 1.
enus clavum intorquet 24, 363.
trpars stupefacta 36, 448. *silent*
tra 28, 29. *atria* 33, 84. *si-*
enti populo 35, 237. *filentes*
inni 17, 157. *silentium* rex 37,
 15.
religiosa templi 33, 201. *quæ*
per membra serpit? 37, 99. *an-*
ela flagrat 48, 42. *cocta* 49,
 10. *prodigiosa* 57, 4. *mira*
 10, 7. *membra* ligat 87, 7.
a lanigera 1, 180. *palcebat* leo-
 nem 3, 285. *Gallica* 17, 308.
arinas texuit 21, 314. *secuta*
helyn 34, 8. *favis* undaret 35,
 15. *superbit* 36, 337. *longa*,
ortis 36, 367. *minax* stat cor-
 pore toto 45, 11. *silvæ* ferant
nella 1, 250. *loqui* 28, 32. *in-*
tar habet hasta 35, 25. *frondo-*
æ panetralia 101, 70. *devia*

101, 90. *silvæ* cedere 8, 344.
facilem juvenis 101, 102. *sil-*
varum decus omne timorque 24,
 319. *silvas* trepidas 5, 256. *va-*
litas opponite 8, 105. *sic* fla-
grasse 8, 470. *involvant* 17, 238.
curvatas glacie 21, 128. *mi-*
grantes 22, 172. *timidas* incli-
nant 33, 206. *steriles* 101, 104.
ad silvas redit 27, 4. *silvis* fra-
ctis 8, 538. *advectum* delphina
 18, 355. *submissis* 20, 173. *ex-*
sectis 22, 198. *dominatis* 24,
 237. *securis* 24, 283. *sub* hor-
rendis 26, 359. *vallis* 26, 408.
opacis 28, 518. *turiferis* 35, 81.
caris pepulit 36, 285. *rudibus*
 36, 366.
silvestres deos 31, 19.
similis monstratur 10, 107. *sui* 17,
 212. *similem* consilio, vel Marte
 17, 162. *in* similes clementia
 18, 189. *similes* sibi conjunxit
 18, 342. *causas* 47, 24.
simius simulator 18, 303.
Simois intremuit 21, 264. *mira-*
tur 36, 372. *Simoënta* canit 9,
 20.
simplex gratia 8, 283. *pudor* 28,
 565. *triplici* in nomine 98, 28.
simplice cultu 3, 217. *simplices*
lacrimas 14, 4.
simul ira obruit virum, *simul* mœ-
ror 5, 197.
simulacra pallida 3, 127. *ferrea*
 5, 359. *Martiâ* 8, 539. *pompæ*
 28, 374. *viva* 28, 573. *certa*
mali 36, 69.
simulator oris humani 18, 303.
simulare fidem 3, 98. *simulata*
Cynthia 68, 10. *simulati* juris
 28, 7.
sincera bonorum fors 21, 25. *sin-*
ceri sacri 95, 21.
singula ceu nondum transacta ti-
met 36, 260. *per* singula cer-
nens 28, 565.
singultus varios 26, 407.
Sinis (*latro*) 3, 252.
sinister fetus 3, 29.
sinuatur in arcum 10, 149. *in* or-
bes 35, 15. *mensa* 94, 1. *sinuan-*
tur curvo ductu 5, 375. *finnare*
molles fugas 8, 540. *Oceanum*
 33, 268.

INDEX

- sinuosa* draconum membra 33, 179.
sinuosa terræ 15, 517.
 sinus laxus 1, 89. maternos 5, 68.
 in sacros 8, 127. tot curvare 8,
 462. carbaseos 20, 183. cingit
 20, 447. longos tentare 32, 7.
 cæruleus 35, 48. regales vincu-
 ra 35, 95. stellantes 35, 363.
 cincta 36, 377. in nostros fudit
 37, 127. abstrusus 49, 42. re-
 fluos 60, 4. virginei tumuere
 95, 8. virgineos habitare 98, 5.
 implessent venti 100, 6. in sinu
 reptavit 3, 94. sinu *Ambrosio*
 10, 110. gestaverat 15, 394. in
 ipso bella nascuntur 20, 576.
 vasto 22, 427. confanguineo te
 recipit 33, 106. dulci ferre 36,
 174.
 Siren dulce malum pelago 100, 1.
 Sirenes requies 36, 205. Sire-
 num cantus tenaces 29, 23. Si-
 renas volucres abegit 36, 190.
 Sirius ardens 3, 241. 59, 5. alla-
 tret 22, 466. urit flores æsti-
 bus 29, 6. violis pepercit 31,
 120. sævo igne nocet 49, 92.
 Sirium torrentiorem 11, 20.
 Siria sidera 101, 124.
 sistit rapidas (*mmas*) 51, 12.
sistro Amazonia 18, 499. *sistris* so-
 nat 8, 574.
 sitiebant stamina 33, 259. sitiens
 plus 22, 112. haurire cruorem
 26, 604. sitientes carmina ru-
 pes 34, 19. *sitientia* pila cruo-
 res 5, 232. sitientibus frustra
 ægris 27, 9. hominum aras 36,
 282. populis 47, 18.
 sitis scelerata 3, 220. ista cruoris
 5, 152. decepta 5, 510. consu-
 mit venas 48, 21. sitim prohi-
 bere fontibus 44, 14. dolia vin-
 cant 77, 12. siti ardebit 3, 104.
 situm mutavere 33, 142.
 situ exesos ligones 22, 195. sædo
 squalent 33, 81. campos hor-
 rere 36, 37.
 sive - seu 1, 80.
 sinargado virides loricas 22, 89.
 sinargadis virent 8, 586. *trabi-*
bus 10, 88. sinargados virides
 70, 17. 73, 8. inter Erythræas
 28, 563.
 Smyrna dedit 29, 147.
 soboles fulgentior 1, 240. mag-
 num regum 10, 253. sobolem
 promissam 22, 336. fratris am-
 vit 29, 107. non tribuit Lucina
 secundam 33, 123.
 sobria mens 18, 229.
 focci risus 18, 299. *sobeco* pulpita
 personat 17, 313.
 socer æquoreus 9, 3. Augusti 13,
 9. fururus 21, 78. docuit re-
 gnare 24, 120. soceri facies 15,
 309. Augusti 22, 233. sanctum
 nomen 26, 304. obsequiis cer-
 tant 72, 12. socero te felicior
 22, 78. cum duce 28, 425. re-
 ferente mercedem 29, 185. so-
 cerum Augusti 24, 166. fallen-
 te rota 29, 178. confessus 35,
 230. soceros inflexit 40, 45.
 socias pudicas 24, 241.
 sociat dextras 3, 223. flores 35, 120.
 sociarent Orphea 40, 1. sociare
suprema circuitu 5, 373. cater-
 vas 21, 233. sociantur fabulis
 furtis 48, 39.
 socia corona stipant 35, 56. locus
 venalibus 21, 64.
 socius suspectior hoste 28, 309. so-
 cium sprevere 18, 150. lume-
 bat honorum 28, 66. socio te
 8, 351. sociis his fretus 15, 194.
 tot amissis 28, 130. socios pa-
 tres admittere 8, 581. bella de-
 bunt 20, 222. peiores legit 20,
 558. apporet an hostes 26,
 456.
 Socratico ab ordine 17, 87.
 focus arida 18, 269.
 sodalis Cycni 28, 174. sodalem
 absens eloquio doce 41, 19. so-
 dales unanimos turbare 3, 105.
 inter lætos 8, 376. Marti (*he-*
vii) 26, 339. *Boreæ* ib. *mar-*
ret 28, 313.
 sol flammigeris mundum comple-
 xus habenis 1, 1. occurrit equis
 8, 66. ardentior 8, 181. pa-
 tiens cælum commune *venit*
 8, 191. quicquid *imbit* 8, 389.
 occiduus 8, 426. 15, 494. vel
 progrediens, vel occiduus 21, 161.
 quantum igneus ambit 22, 60.
 tibi præparat annum 22, 423.
 infecerat igni genas 31, 42. dux
 auroræ 35, 46. medio imbit
 altior axi 36, 234. oriere 41, 14
 glaciis

INDEX

glacialis frigore victus 101, 125.
 olis orbita 5, 155. ante *fidem*
 2. vapores 5, 207. habenæ
 15, 153. equos 21, 84. in or-
 tus 21, 338. avem 22, 419. equi
 22, 470. habenis 28, 193. &
 principis radiis 28, 539. purior
 fervor 44, 15. vapore 47, 17.
 oli tenebras indicat 17, 129. so-
 lem combibit vestis 8, 552. *tar-*
tum discedere cupit 10, 288. ad-
 irumque 15, 48. condit 20,
 339. levat *ib.* æquore levat
 19, 51. nasci fecerat 35, 44. di-
 licere pati 35, 198. Elysiūm 35,
 184. salutat 44, 45. pallefcere
 18, 3. sole perusta arundo 1,
 18. cum roseo 7, 131. *afflatus*
 vicino 15, 348. *refugo* 15, 399.
imio 21, 250. verito 26, 235.
 fiduo 33, 259. fruuntur com-
 muni 35, 261. soles rapidos 8,
 41. admittere 10, 250. gemit-
 os 18, 7. pari 20, 411. accen-
 sos sustinet 28, 215. torrentes
 emperat 35, 105. condit, redu-
 cit 52, 13. solibus torrida (*Li-*
ya) 5, 42. ora pallidior 18,
 60. effecto pulvere 21, 350.
 narutinis 35, 120. indomitum
 rigorem 58, 1.
 ita dabit 5, 19. tribuit 8, 93.
 clari fati feret 15, 381. propriæ
 orti 18, 205. darent 20, 355.
 nortis sibi missurus 21, 339.
 erat 28, 308. magni luctus re-
 tituens animo 29, 105. erepra
 ibi lugebant 34, 3.
 tum timoris 25, 15.
 datur culmen 33, 242. solida-
 a terga Danubii 5, 27. *solida-*
am galeam 15, 210.
 dis lymphis 101, 67.
 dis sex emptus 92, 3.
 um Cræsi 3, 198. Parthorum
 3, 214. auroræ 28, 84. ante
 ducis 33, 49. solio pulsus 15,
 409. pollentem 18, 213. *avito*
 20, 457. fultus eburno 24, 199.
 28, 588. rudi fultus 33, 79.
 generi 40, 50.
 lennis campus 28, 5. sollenne
 secundis rebus vinum 22, 161.
 sollennia omnia 8, 612. refe-
 runt Baccho 35, 67.
 lers hiems 56, 3.

sollertia *abditæ* 17, 41. juris 21, 32.
 Peoniæ curæ 26, 121. fallat 29,
 32. parit artes 36, 32. artis 50,
 23. mundi decepta 98, 13.
sollicitas signa 18, 506. sollicitat
 pudorem 33, 132. sollicitavit
 aquas remis 32, 2. sollicitare me
 studium solet 27, 12. sollici-
 tante die 60, 6. *sollicitatur* equis
 44, 3. sollicitatus Athos 3, 336.
 sollicitus sopor 3, 212. *pudor* 14, 3.
 æther 26, 379. solliciti scenæ 20,
 339. pro te votis 22, 174. sol-
 licitæ viræ 36, 23. *sollicite* pol-
 lice 17, 127. cursu 33, 29. visu
 98, 17. sollicitum pudorem 35,
 325. sollicitis collibus 1, 50.
sollicitas telas 72, 15.
 Solonem talem sensere 8, 507.
 solatur vulnera 10, 46. labores 22,
 343. infantes gremio 35, 47.
 alumnum dictis 44, 49. dolo-
 rem 35, 276. solabor curas 33,
 110. solabitur æstus 17, 196. so-
 lantis fauces carmina 44, 5. so-
 latus fata sepulcro 39, 18.
 solstitio Meroën tentabimus 1, 135.
 soluta pollutum 20, 38. scinde 20,
 195. nudum 20, 298. exposi-
 tum calcare 26, 428. fatale vir-
 tutis 26, 637. commune 59, 56.
 putre 49, 15. soli effossi operta
 8, 332. vires 17, 178. jura 26,
 10. solo reddere cives 15, 200.
lapsuro 24, 340. pendenti 26,
 348. vidtrici 28, 25.
 solvis noxia pectora 98, 19. sol-
 vit equos 1, 122. lites 5, 494.
mare, ventos, fulmina 10, 126. flu-
 vio 18, 296. tumorem pectoris
 48, 47. solvant prælia 15, 276.
 cum solveret onus matris 1, 146.
 classē 15, 485. obsessos 21, 115.
 massas 24, 335. solvet lacrimis
 5, 91. solvite Titanas vinculis
 37, 28. solvere corda nectare 1,
 247. solvitur in laticem 36, 251.
 quo solvimur omnes 44, 101.
 solvi arcus imperat 5, 229. so-
 lutus stupris 15, 446. subsidit
 28, 344. soluti studiis 20, 510.
 solutæ claustris leges 26, 37. pre-
 lis tela 31, 101. *solutis* lacrimis
 5, 258. legibus 15, 140. nivi-
 bus 26, 167. crinibus retro 36,
 382.

sonni-

INDEX

- Somniferam* virgam 33, 78.
Somnia fingere possent 18, 172. *Aegyptia* 18, 313. *narrari* 26, 228. *non nobis* 26, 544. *aurigæ cur-
 rus* 27, 5. *irrita misit* 27, 22. *monent variis infausta figuris* 36,
 124. *per somnia sature* 15, 329.
vidi 36, 437.
Somnus alternum rapiat anhelitum
 14, 24. *frenas Lethæa regens* 15,
 213. *tempora frustratur* 22, 140.
favet 27, 15. *erat mecum* 36,
 206. *non erit* 36, 318. *somni*
inter præscripta ducti 18, 67. *illi*
sub nivibus 26, 360. *otia* 29,
 144. *unanimi consortia* 35, 368.
somno soluti 8, 335. *membra fella*
resolveris 11, 21. *sacro* 18, 418.
longo excita 25, 1. *religata* 28,
 472. *si placido cessissent lumina*
 29, 91. *spargo* 33, 274. *longo*
torpentina antra 34, 51. *omni*
perit Proserpina 36, 70. *indul-*
get 80, 1. *somnum reliquum de-*
terfit pollice 31, 27. *excussere* 36,
 110. *per somnos* 15, 354. *in*
somnos labitur 5, 327. *somnos*
recipit 5, 139. *permisit inertes*
 7, 41. *teneros carpebat* 15, 328.
incestos excitet 15, 447. *monito-*
rum imagine certa dignantur 22, 217.
quæsitum 31, 1.
Sonipes hostilis 5, 35. *prætenet*
profundum 8, 347. *calcaribus ar-*
sit 8, 546. *nobilis* 10, 289. *igna-*
rus habent 15, 439. *illustret cir-*
cum 17, 284. *Massylus* 26, 148.
depastus frondes 28, 240. *ambu-*
stus 28, 344. *felix* 73, 1.
sonitus accepit 1, 209. *sonitu ex-*
haustus inani 28, 262.
Somno docet 21, 241.
sonat regio 2, 11. *plorabile verbis*
 18, 261. *turba* 24, 357. *parma*
grave 28, 628. *sonant convivia*
cantu 22, 142. *verbera* 35, 333.
templa numine 101, 2. *ora* 101,
 35. *terga* 45, 26. *sonet paren-*
tem 28, 493. *sonuit rupes* 1, 125.
sonuere quidquid atria 17, 88.
sonare cornua rauca 5, 57. *sonan-*
tibus arvis 36, 423.
sonorus Phlegethon 3, 119. *sonora*
fluctibus subitis 15, 512. *sonoras*
tortentum furias 7, 45.
sones pariter iustique 20, 508. *son-*
tibus hydri 33, 39.
sonus attingit autem 26, 412. *fr* 37,
 6. *sonos heriles* 8, 67. *ducis ab*
ore 34, 52. *barbaricos* 51, 8.
Sophene venit in mercem 18, 220.
sophos clarum repero 74, 18.
sopierat cantus 21, 4. *sopire labo-*
res 5, 324. *sopite artes* 17, 264.
sopito pectore 27, 2. *sopitis can-*
tibus 34, 1. *sopitos torpore po-*
pulos 36, 22.
sopor nigras diffuderat alas 5, 325.
irriguus 27, 10. *fingere nil po-*
tuit majus 27, 25. *ora decet* 31, 6.
ille bonus 36, 276. *soporis nabe*
 21, 309. *taciti fraude* 28, 477.
sopori materno facies ingesta 36,
 81. *soporem sollicitum curis ab-*
ruptura 3, 212. *leto junxere* 20,
 437. *sopore æstivo jaceat* 47, 41.
soporiferas vices 36, 404.
soporatis linguis 35, 281.
sordent tibi citharæ 31, 48. *sorde-*
re tabo 7, 82. *sordenti alumno*
 26, 358.
sordibus purgatis 20, 383.
soror stirpe 10, 41. & *uxor* 20, 88.
Augusta 28, 553. *nata Jove* 29,
 23. *sororis fata* 29, 187. *nomen*
 36, 211. *munera* 70, 1. *per so-*
rorem testatur 18, 263. *sororem*
fidam 29, 113. *fraudatam sole*
 26, 235. *sorores infernas vocat*
 3, 27. *reduces (Musa)* 4, 1. *fron-*
doles 7, 125. *Idaliæ* 10, 100. *Scy-*
giæ 20, 31. *fronde mutatas* 28,
 171. *Honoriades* 29, 131. *nunc*
ite 35, 119. *cupidas* 35, 238.
conjuravere 36, 198. *sororum nu-*
merosa turba 9, 3. *præsidio* 36,
 229. *nobilium ramis* 40, 11. *pe-*
netralia 101, 3.
fors durissima 18, 71. *sincera bo-*
norum 21, 26. *aspera sæci* 28,
 283. *fortis diræ* 5, 90. *privæ*
contingia 8, 123. *miræ munere*
 26, 445. *supremæ* 33, 100. *con-*
ficia 46, 8. *forti propriæ* 18, 205.
sortem ducunt 1, 156. *præbere*
 1, 157. *meam linque* 3, 363. *in*
tuam transtulit urbes 15, 259.
paratam 28, 84. *novam jactan-*
tia flumina 28, 513. *patruum* 29,
 124. *alienam linque* 35, 220.
cognoscere 36, 298. *forte remo-*
tæ 10, 325. *divina genitum* 36,
 61. *patria florens* 42, 18. *parili*
 104, 63.

INDEX

- 101, 63. sortes malignæ 26, 552. nec incensæ versat urna 35, 332.
- ortica anumum 1, 154. Veneris figuram 91, 3.
- ospitis patriæ 26, 434. fospite te 22, 201. me 26, 523. qua 36, 417.
- pado consul 18, 296. Tiresias, 18, 315. transibis 19, 33. succinctus 20, 62.
- pargit coactas (mulas) 51, 18. colla (equus) 70, 10. spartit nihil vigoris 20, 498. sparsere cæsariem 8, 446. violas imbresque rosarum 31, 118. sparge diem meliore coma sol 1, 9. spargere glandes funda 7, 50. spargens rore pio 28, 327. spargenter flammæ 17, 325. spargitur turbidus æter 49, 35. sparguntur in omnes 21, 33. sparguntur viæ flore 22, 400. sparsa comam 24, 303. spartio somno 33, 274. sparsas (mulas) angustat 51, 11.
- arsipones theatralis 1, 43.
- partacus congressus 26, 155. Spartace, lenis Rufino collatus eris 3, 255.
- partanus proculcet acervos 8, 471. spregit Athenas 24, 162. Spartane Eurota 1, 237. Spartanis matribus 17, 153.
- patate diadema ferebat 10, 167. patisti tractus 2, 7. spatiosior India tradita Poro 39, 19.
- patium vix præbuit orbis 8, 478. natura 16, 11. meriti 24, 49. visus non capit 24, 132. morandi 26, 118. relictum supplebat aranea 36, 157. pugne discriminat 37, 74. ætatis edax 59, 6.
- spatii multo æquore 5, 172. spatio indulget 10, 249. relinquit ventros 17, 207. debilitatur amor 41, 12. nil fallente modum 45, 33. ingenti fusus lacus 49, 2. spatiis cedentes 21, 48. parvis 28, 364. migrantibus Erebi 33, 279. internigrantibus 45, 14. terræ 95, 14.
- acies celsa potestatis 10, 320. armati niter 20, 73. Romana 22, 102. non dissens cætu 28, 6. levis Triviæ 35, 27. apparuit iulæ 36, 148. tales armentorum 14, 1. in speciem plantæ se figurat 15, 507. primæ 45, 15. speciem lætam prætereundere fraudi 22, 35. inter aula 28, 558. fratris ademti sibi reddit 29, 110. specie amissa 8, 83. exigui fundi 15, 158.
- spectator locii 18, 450. vel causa agendi 28, 440.
- spectacula impia 5, 63. totos consumunt montes 17, 309. polcere 20, 365. illustrare 24, 239. debita reddit monti 28, 272. regia 62, 1.
- spectata graviter salus 26, 114. in speculis fati restitit 15, 249. pendere 26, 570.
- speculatus ab arce 33, 212.
- speculi vultus egebat iudicio 10, 106. speculo se damnare 18, 94.
- specu gelido 11, 19.
- spelæa meruenda ferarum 26, 354.
- spelunca regebat 7, 77. immensi ævi 22, 426.
- Sperchius lavit comas 26, 183.
- spernebat munera 3, 201. nec sprevit regina domum 40, 23. sprevere patrem 28, 106. sperne artus seniles 3, 144. sprevisse potest 22, 183. seinel 28, 366. spernâ faciles 18, 426. spreto auxilio 21, 235.
- sperat nihil 36, 141. conjugium Diænæ 37, 40. sperata veni 5, 98.
- spes anxia. agit mentem 1, 66. votumque spoli 7, 10. irrita valli concidit 7, 91. ægra 10, 14. secunda 10, 294. unica 15, 61. suas commisit asylo 15, 391. sola mari 18, 245. nulla salutis 20, 276. non exultat 20, 324. una in te 20, 591. improba nunquam lætata diu 26, 73. omnis abit 26, 281. vana 26, 388. prospera addita menti 26, 469. exempta Getæ ib. Italæ. auger 28, 24. una deæ 35, 138. spem fragilem vitæ tuebor 3, 12. fovens 28, 447. spe nutrire 20, 433. captus inani 21, 345. cluse 22, 223. major 24, 6. lusit urbem 28, 367. propiore tori 28, 524. trepidante 29, 96.
- spicis illustris 22, 256.
- spicea ferra 15, 136.
- spicula direxit 3, 81. tendunt 5, 462. tendere cornu 7, 49. nostra tyrannum figant 8, 359. Gortynia tendis

INDEX

- tendis 8, 528. torquer 21, 354.
Cycloppum 22, 27. poscit 24, 268.
 flammea intendunt 31, 20. in il-
 lum rapis 101, 111. sparsisse 45, 2.
spina devehit (*fluvium*) 49, 55.
spira devehit (*fluvium*) 49, 55. spi-
 ram retorquens 26, 65. spiris te-
 geret montes 2, 3. reuissis 5, 364.
 Zephyros trahant 33, 184. *dila-*
psis in æquor 37, 114. tardantur
 101, 32.
spiraminis actu 48, 36.
 spiritus letifer 35, 202. oris 36, 151.
 ardet staminis 101, 123. famula-
 tur inclusus 68, 7. infons 98, 27.
spirat figuris 8, 592. *opus* Miner-
 vam 22, 341. sulphur 33, 154.
 quicquid Panchaia 35, 81. solum
 ignem 49, 15. conjugium Dianæ 37,
 40. spirant præfagia 28, 34. præ-
 cordia Phœbum 33, 6. altaria fu-
 mo 44, 96. *spirent* crateres 10, 197.
 spirare notis animæ 33, 240.
 spirans rupras Alpes 28, 442. spi-
 rantia balsama 1, 252. signa 26,
 612.
 splendet Bosporus 3, 175. gloria
 oris 26, 587. splendere ligones
 cogit 22, 195. serenum 26, 49
 splendentior igni clipeus 37, 77.
 splendor honore crescat 17, 15. suus
 est famulis 18, 30. hic iuveni
 31, 69. splendore vario cingant
 33, 102. sanguineo induit 35, 92.
 nigro *ib.* splendoribus tremulis
 1, 123.
 spoliat ditem 3, 299. spoliaverit
 ætas 47, 30. spoliatur amicis
 39, 24.
 spoliium rapis 101, 98. spoliis li-
 ventibus Cæi 36, 347. agrestibus
 35, 139. avitis 31, 71. iustis 28,
 406. Romæ 28, 193. micantes
 arcus 28, 50. Viadelicis auctam
 26, 415. vestita quercus 3, 339.
 onustus 8, 653. Indorum 10, 217.
 dirat 15, 197. Firmi jungantur
 Sildonis opima 15, 343. nec suf-
 ficit 18, 250. repletus 20, 228.
 gravis 20, 572. Alamanorum
 24, 17. induros arcus 24, 67.
 affluctum 26, 94.
 spondebat ducem 21, 45. sponderet
 meliora manu 26, 268. sponde-
 rent prospera 20, 57. spondente
 fidem 18, 420.
 sponsa relicta mihi 10, 29.
 sponte carina decidit in fluctus 1,
 91. tuus florebit ager 3, 197.
 crematur 44, 57.
 spumis furtalibus undantes 3, 76.
 sanguineis 22, 350. ditibus æu
 35, 96. infectæ arenæ 35, 203.
 perfunde 73, 8. *spumas* requirit
 serpentum virides 15, 172.
 spumeus vapor 49, 64.
 spumax torrens 3, 272. *spumax*
 obliuia 33, 231. spumet aper 34,
 243. gemma 60, 3. spumavit ve-
 neno 2, 9. spumare tuis mavit
 lupatis 15, 564. spumantem atti-
 pis 101, 115. *spumantia* æquora
 29, 124.
 squaler inops pecudum 5, 40. squal-
 ent agri 18, 244. neglecto senio
 28, 410. sceptrâ situ 33, 80. squal-
 ebat limes 33, 258. cesaries 36,
 86. squaleret oriens 20, 566.
 squalere in metallo 1, 182. *sque-*
lentem clipeum 15, 24.
 squalida mater 22, 425. nunc 36,
 428.
 squalor Brebi 35, 331. squalore re-
 pletus carcer 18, 177. remoto 24,
 128.
 squamis vestit 18, 295. vires 22, 429.
 intermicat aurum 33, 183.
 squameus auro 8, 524.
 stabilis orbis 2, 17. *stabili* pro di-
 tione rerum 8, 213. iure 31, 68.
 stabiles cursus 22, 435. portis
 35, 143.
 ceu *stabulum* mandat 20, 99. stabuli
 decus 35, 209. itabulo inani 36,
 165. itabulis minari 7, 81. *Ne-*
reidum 8, 555. notior 18, 61. pe-
 ternis 18, 246. terribilem 18, 318.
 cum itabulis natantia armenta
 47, 42.
 stagnant corpora 1, 111. stagnantia
 vina 3, 373. stagnantibus entis
 37, 117. *stopulis* 44, 106. *stagna-*
tor Aegæo (*Nilus*) 47, 38.
 stagni patiens (*silva*) 36, 369. sta-
 gna. Tagi 1, 51. aurea Pactoli 3,
 102. experta reinos 9, 28. *Ti-*
mavi numerantur 7, 120. inuit
 8, 596. secare 15, 350. manue-
 scunt 15, 524. *immissa* spument
 17, 331. *Saturnia* 21, 178. Cha-
 rrybdis armavit 29, 80. inteme-
 rata paludis 33, 112. marida Le-
 thes

INDEX

thes 33, 280. per Tyrrenum 36, 185. lacu hærent 49, 51. plenas æquantia ripas *ib.* stagnis in iniis 24, 359. extremis Oceani 26, 640. amine micantes cinctus 1, 179. maligno fætorum 3, 177. *gemmato* 10, 214. pretioso 18, 304. stetus detergunt 20, 375. *fati* 28, 267. *in moto* Delos errat 35, 34. confuso 36, 155. letali 49, 93. resplendens balteus 71, 1. flamina gemmarum 8, 596. iungebat dictis 15, 209. nescit 18, 274. ad pristina restitutum 20, 401. telæ relegens 29, 32. cui nostra laborant 33, 56. stribant sole 33, 259. rupit Lachesis 35, 354. in te dura legunt Parcæ 44, 109. tione vigili 5, 59. digna locavit 8, 228. humili 28, 21. truisse deos hæc 49, 82. *illa audax* 8, 185. *ambitanda* nihil *ib.* languida crine retulo 8, 186. segnis languet 44, 37. stellæ per-eant 24, 41. pallescunt 39, 9. stellarum more 28, 453. stellas fugat hinnitu Aethon 8, 562. salubres optima edere fata 28, 18. accendit in auro 33, 252. æquat 44, 11. stellis futuris parat convexa 1, 242. quibus esse sodalis dignetur 7, 174. *stellantis* Olympi 7, 33. *stellantes* sinus 35, 363. *stellantia* ferra 10, 274. *stellata* rosæ 35, 130. domus 36, 8. *stellati* crines 8, 209. *stelliger* Eridanus 28, 176. *stemma* Cæsareum 12, 30. *stemma*, quid? 10, 214. *sternili* sub consule 18, 496. *steriles* per ætus 24, 277. annos 33, 34. ornos 36, 73. *sternebat* colonos 101, 108. *stravere* Geras 35, 65. *stravissent* omnia 5, 186. *sternere* toros 18, 127. *Martem* 37, 38. *leto* 101, 86. *stravisse* calent 39, 29. *strato* Pythone 101, 39. *stropes* conum crispare festinat 7, 195. *construxit* opus 33, 239. *stilio* paratur ad bellum 3, 345. *turnas* agebat 3, 350. *corda* remitte *lyre* 4, 13. *succurre* patriæ 5, 95. *Phœbi* properabat ad ortus 5, 101. *lærior* hoste propin-

quo 5, 171. *tentoria* figet 5, 246. *tu mihi* dux 5, 275. *i* nunc 5, 301. *hac* petit dextra 5, 402. *bel-lipotens* 7, 144. *alio* deflexerat actu 8, 481. *fateor* 10, 34. *promissa* tibi vota peregit 10, 302. *hic* est 10, 319. *comas* nocte corona 13, 2. *locer*, parer est 13, 12. *quid iniquum* molitur 15, 289. *contra* talia reddit 15, 379. *prospicit* orbi 17, 265. *quid vincere* differs 18, 500. *memor* imperii 20, 126. *dum* regeret 20, 415. *simul* Auroram agnovit 20, 531. *oblatum* Martem arripuit 28, 210. *fatalis* semper 28, 301. *in* quibus haud unquam arvis? 28, 318. *pulcer* adventat 28, 456. *tibi* persolvit laborum mercedem 28, 579. *alio* crescebat in axe 29, 83. *variis* spectatus in armis 29, 179. *promeruit* jugalem coronam 29, 185. *eligitur* ductor 29, 208. *elegit* 31, 93. *navortia* confert munera 72, 13. *Stilichonis* magnanimi 3, 259. *minas* 5, 146. *iter* 8, 458. *animum* 15, 318. *haben*is 20, 544. *cura* 28, 100. *Stilichone* opposito 7, 162. *tuo* subnixus 8, 431. *socio* 10, 220. *cognato* 15, 323. *relicto* 20, 517. *in*stante 28, 320. *missio* 28, 431. *in* *Stilichone* salus renidet 20, 502. *cum* *Stilichone* jungere sensus 17, 162. *gener* pacem Germanis dabat 18, 378. *cæterum hoc nomen sepe* occurrit 21--26. *Stilichonia* virgo 10, 177. *stellantia* stagna rudibus venis 1, 51. *stimulator* Martis 5, 501. *stimulat* in arma 35, 207. *stimulant* sensus 26, 301. *stimulando* vulnus acerbat 3, 182. *stimulatus* Rhodano Arar 20, 269. *stimuli* invidiæ 3, 25. *stimulis* amorum 8, 252. *immanibus* 15, 349. *ardet* 17, 226. *Phœbi* 20, 46. *te* movere 35, 215. *sollicitæ* vitæ impellere 36, 23. *accensa* tubarum agmina 45, 26. *malignis* 24, 37. *stimulos* virtutum 7, 59. *Veneris* 18, 468. *patriis* 21, 121. *justos* præbent 26, 615. *novercales* 34, 29. *stipitis* recti tenorem 36, 362. *stipite* [de molli] 1, 179. *inexhausto* 18, 126.

stipant

INDEX

- stipant* facia corona 35, 56. volan-
 tem 44, 76. *stipavit* te 8, 583.
stipabunt Flaminiam 22, 397.
stipate Eutropium 18, 472. *sti-*
pante senatu 1, 231. *latus* cater-
 va 8, 441. *stipantibus* æthera
 templis 28, 47. *stipatur* curia 3,
 40. *lociis* 5, 76. *stipantur* campi
 21, 257. Amores circum nurum
 22, 356. *secula* 35, 311.
stiria adstringit setas 26, 327.
a stirpe recisus 3, 56. *ima* recisam
 36, 76. *de stirpe* Cereris 36, 329.
stirpibus cruentis 24, 353.
stat favor 17, 263. *fides* 22, 295. *ju-*
ventus 36, 15. *fines* penetrare No-
 ti 26, 323. *subito* 44, 49. *crur*
in venis 99, 16. *stant* omnia 20, 8.
pulvere Syrtis 21, 257. *mœnia* ferro
 33, 236. *stes* licet in populo
 10, 318. *stabat* reverentia 22, 87.
stabant ante fores 33, 285. *staret*
turba cadentium 7, 101. *sterit* an-
 te ducem Roma 1, 124. *ira* minor
 consilio 21, 335. Oceano 24, 148.
obside sati 26, 318. *stererat* pene
 lapis 37, 98. *stare* pudicitiam
 credas 1, 195. *salmen* coëgi 3,
 158. *licet* Delo 101, 62. *nilil*
prorsus putat 79, 4. *diu* pul-
 cris negatur 91, 1.
strages in cumulum crescunt 1, 110.
præbeat 3, 362. *barbaricas* 72,
 13. *strage* Arctos 7, 26. *puden-*
da 26, 158. *dominorum* 26, 618.
civili 28, 118. *stragibus* repletos
 cumulos 15, 40. *Illyricis* 20, 111.
cruentis 21, 132.
strata surgunt 3, 211. *mollia* 26,
 353. *stratis* mollibus exurgit
 31, 29.
strepitus inanes 8, 280. 24, 28. *ma-*
ligni 39, 5. *tactus* furit 45, 28.
strepitum mutavit 51, 14. *strepit-*
u parvæ noxæ 22, 40. *excita*
 31, 26. *cornipedum* 36, 236.
cum nullo 49, 57.
strepere chori 1, 175. *strepuisse*
motu rebellis 28, 213.
stridunt Zephyri 1, 101. *anguis*
 33, 12. *rami* 36, 399. *stridens*
bruma 3, 242. *stridentes* morbi
 28, 323.
stridor terrisonus 21, 109. *strido-*
rem consequitur 20, 174. *strido-*
dore tenui umbrarum 3, 126.
ferox 37, 90.
- stridula* fraxinus 3, 218. *stridit*
 37, 8.
stringimus tela 33, 98. *stringat* te
laurus 37, 35. *stringebat* radiis
Aemum 5, 336. *stringebant* vul-
nera 29, 175. *stringere* cæsa-
riem crinali cultu 1, 85. *strin-*
gentia *latus æquora* 28, 289.
stringitur edera æsculus 14, 19.
nutu meo 15, 372. *volatu* 22,
 274. *stridas* secures 1, 232.
struxere triumphii 24, 68. *torum*
 37, 123. *struxerat* capillum in
 orbem 20, 185. *structa* cubilia
 musco 1, 212.
strutibus 20, 310.
Strynona fumantem 10, 310. *per-*
mutant 15, 476. *contemtum*
salu 26, 178.
studiosa relinquens partem negle-
 ctam 10, 105.
studium laborat 25, 13. *Musarum*
 27, 11. *studio* videndi flagrant
 21, 56. *niritur* eodem 22, 129.
Musarum dedite 31, 46. *flagrat*
eundi 36, 226. *studiis* Pieriis
 pollent 1, 150. *incumbit* 17, 65.
stetis indultum 17, 138. *herere*
 18, 263. *salutantem* 20, 64.
soluti 20, 510. *talibus* alternant
 22, 269. *popularibus* 24, 47.
cominibus ornent 24, 265.
tantis patriæ 28, 339. *flagra*
 28, 604. *stetis* fecere procelles
 29, 207. *communibus* 30, 5.
levibus dextram laxat 35, 144.
quantis procorum cingebat! 34,
 412. *maternis* 73, 14.
stupet acies 28, 51. *stupuit* orn-
 tem 17, 23. *Mulciber* 35, 174.
stupere mutati 20, 518. *Sym-*
plegades 26, 8. *te* Libyci *stus*
 34, 45.
stupor plurimus omnibus 24, 349.
stupra ad fœda 26, 84. *stupris* lo-
 lutus 15, 446. *advigilat* 22, 140.
Strygia pestis 3, 304. *Strygie* m-
 bes 3, 62. *torores* 20, 31. *Stry-*
gii negotia fori 5, 494. *armen-*
 33, 282. *canis* 34, 34. *Strygi* 17-
 ranno 35, 264. *Strygis* catenis 7,
 185. *Strygios* recessus 33, 120.
Strygias ad umbras 5, 167.
Stryphalides appetis arcu 34, 37.
Stryphale memorande 45, 1. *Stry-*

INDEX

yx livencibus ambit interfusa vadis 33, 22.
aderent nil turpe 21, 167.
b pro ad 1, 81.
b nube ignota rapier 1, 33. sub numine probet mores 29, 29.
 baurato dorso 28, 577.
 bderet legibus 23, 8. subdidit sceptris Oceanum 8, 42. subdiderint vinclis 26, 69. subdita nullis manibus rura 10, 60. Geryoni tellus 54, 2.
 bducit vela 20, 5. subducere morti 24, 74. subducitur labris iqua 35, 336. subductus mole 21, 146.
 bis voce dicturum plura 8, 352.
subit torquere clavum 17, 46. oquentem 17, 173. nomen 20, 208. discrimen 24, 102. laudem belli 29, 228. subeant culpam 8, 477. subisti supplicii nomen 35, 16. *subiit* par mihi Roma 15, 50. subire hominem 98, 11. subante freto urbes 1, 228. *subita* arenæ 15, 366.
 errant montibus 1, 254.
 igit ingenio 18, 367. subigat Medos 3, 374. subegi *humis* erras Pontumque 15, 114. subactus servitio 21, 217. subactum quicquid vivit 3, 292.
icit Cybele 36, 134.
 jicit lascivior 18, 358. subiecta eræ prætereunt 39, 27.
to æquore 17, 330. *subitum* otum 1, 230.
 jugat hostes 28, 249.
ungitur annis 44, 30.
 levat ensen 1, 89. flammea 22, 58. ratis vix unum 24, 358.
 igit cæsariem 22, 472.
 inis patruus 29, 104. quam uper eram! 36, 412. *sublime* ceramen 3, 297. *sublimes* mole 20, 51. feruntur 50, 8. sublimior pro orbe ferebar 28, 277.
isere tiam 28, 72. submissa halanx 28, 631.
 iectens flammea gemmis 21, 83.
 iuxus duplici vita 17, 333. *subina* cœno vada 20, 443. subnias jugis ædes 28, 49.
 epit crinibus humor 36, 291.
 ibrepsit in aulam 3, 177.
 isit crudele 20, 108.

subsed fluitante fide 15, 247. subfederit furto calliditas 29, 232.
 subsidiis peditum 26, 597.
 subsidit solutus 28, 345. terra 37, 72.
 subsidunt rotis 20, 105. subdident omnia 8, 110. subidere montes 26, 526.
subsistere periculis 20, 368.
 subitringit amictus 10, 284. comam gemmis 28, 527.
 subtemine rubro notat 33, 257.
subter effossi fundamina campi 35, 164.
 subterluit Oriona 28, 178.
 subtermeat pontes 49, 61.
 subtrahimus te Latio 20, 599. subtraxit (*jacula*) 45, 13.
 succedit novus 44, 70. succedant otia 4, 13. successit laurea 21, 5.
 Theslala fato 29, 13. successerat antri gremio 31, 2. succedent opibus 18, 223. succedere meis curis 7, 152. succedente te 28, 102.
 succendit pinum 3, 121. succendunt tædas 35, 347. succensa pergenas purpura 33, 271. mens facibus pudoris 28, 221.
successus superant adversa Catonis 8, 411. novis successibus urgent 21, 2. prior 25, 7. tegit 29, 95. pro successu nimius 26, 118. successu læta 46, 10. successibus patriis 8, 638. dederint omen 28, 14. crebris amens 28, 441.
 succidere pinus 36, 359. succisa libido 18, 191.
 succidui grossus 36, 153.
 succingit ministras 18, 95. *succincta* Ceraunia nullis nimbis 21, 174. succinctior hoc magis 28, 299.
succrescit seges (*jaculorum*) 45, 13.
 succumbunt regno 3, 195. succumbuit damnis 24, 144. succumbent terga 18, 507. succumbere sibi cuncta poscit 5, 153. *signis* 10, 194.
 succurre patriæ 5, 94. ruenti 20, 592. meo exitio 35, 271. precanti 37, 127. succurrere morti 4, 164. properat 28, 462.
succi arboribus fluentes 3, 150. succo arcano 36, 402. succos varios requirit 15, 172. spartos bibunt 36, 233.
 fudes densæ 26, 216. sudibus alternis 5, 128.
 Min in sudas

INDEX

- sudas* praelia 10, 111. *sudant* alæ 29, 62. *sudent* venæ balsama 1, 252. *sudabat* aratro 3, 203. *sudavere* juveni 18, 407. *sudabit* Suevus 8, 655. *sudare* doce sodales 20, 196. te non *sudante* 7, 146. *sudantes* pondere fratres 50, 1. *sudantia* cornua rivos 1, 221. *sudata* marito fibula 35, 16. Zona *Serenæ* manibus 73, 12. *sudata* vomete messes 24, 94.
- sudor* per membra calet 1, 117. *hic* me petit 20, 395. *Herculeus* 53, 4. *sudore* æquali 8, 343. *Palæstræ* 8, 532. deum testatus 8, 574. nostro receptam Libyam 15, 334. multo parari 26, 137. *foceri* 28, 354. tanto 33, 238. fessis 49, 65. *sudoribus* ora rubent 24, 245.
- Suëvus* crinitus 8, 655. *Suëvi* frenata 7, 28. *Suëvo* tristi 18, 394. *Suëvis* flenda hausimus 15, 37. *flavis* 18, 380. *Suëvos* contudimus 21, 190.
- sufferre* moras 101, 26. *imperium* 101, 85. diem ruendo 101, 115. *sufficiunt* odiis 3, 231. *sufficeret* natus 21, 39. *suffecit* mandasse deam 40, 43.
- suffragia* repetat 18, 438. tibi derulerant 20, 49. *augusta* campi 28, 10. vera peregit 29, 210.
- suffundit* sanguine venas 17, 219. *suggererit* quicquid ira 78, 4.
- sui* parvus rumor 45, 29. *impavidus* horror 50, 14. ipse opus 98, 9. *impatiens* morbus 3, 32. ipse nuntius 8, 101. *nuntia* facies 36, 81. se pharetra, sese utitur arcu 45, 42.
- sulcator* piger lateris 35, 340. *sulcabat* arenas 10, 148. *sulcavit* arundo *Noros* 31, 144. *sulcavimus* Istrum rota 7, 150. *sulcabit* juga currus 20, 300. *sulcatus* *Addua* focero 28, 489.
- Sulcos* Carthagine ductos 15, 518. *Sulcus* quid? 33, 145. 35, 161.
- sulcus* findetur 3, 381. *armiger* 21, 324. *sulci* grandes in pectore rubent 36, 426. *grandes saxa* fecant 49, 23. *sulcos* galeis *virides* 26, 25. *sulcis* dividuis 1, 102. *mollire* novales 17, 177. *genarum* 18, 110. *omnibus* admugit 36, 443.
- sulfur* inexhaustum spirat 33, 154. *sulfuris* in venas 49, 73. *sulfure* odore vitiatum 1, 257. *cervulus* 2, 325. *admisso* 36, 399.
- sulfurei* montis 33, 175. *sulfureæ* plagæ 49, 18. *sulfureo* dorso 35, 162. *Sulla* quid tale gessisse carcere fertur? 3, 253.
- sum.* erat cernere 1, 46. jam totus quod timuit 37, 101. *futuri* cæca gaudia 20, 545. *notam* 26, 253. *cæca* 33, 138. *futurum* omne despicitur 20, 50. *futura* per *solon* panduntur 15, 354.
- summata* recessu ingenti regio 86, 1. *summa* cadunt subito 91, 2. *summo* æquore 44, 1.
- sumeret* nomen mariti 21, 6. *sumpti* te *imperium* 17, 48. *prælia* 24, 184. *præconia* pii 28, 117. *cognomina* ductum 31, 82. *sumiserat* moderamina mundi 29, 47. *sumite* vires 3, 60. *sumere* ritus 5, 83. *sumenda* fastigia juris 22, 313.
- supellex* *Augusta* 22, 93. *spoliis* quesita 26, 624.
- super* tulisset fastus 20, 192.
- superbia* adjuncta inquinat egregios mores 8, 305. *ausa* tentare mentem 17, 244. *longe* discessit 22, 160. *vitium* rebus *solemne* secundis *ib.* *odiis* regna vertit 24, 161. *accensa* 26, 520. *grun* matris 36, 416.
- superbit* victor 5, 116. *stetibus* vulgi 15, 73. *torus* 21, 79. *annus* nomine 28, 659. *silva* exuvius 36, 337. *celsa* ditione 44, 88.
- superbus* cæde 7, 35. *natis* paribus 8, 205. *superbi* *venere* 28, 391. *oris* honos 36, 88. *superbum* te dixisse convenit 42, 3. *superbos* *flectit* 26, 53. *superbis* *vindicta* 53, 1. *superbior* *passu* intra 10, 98. *morte* 11, 15.
- supercilii* umbra 10, 262. *supercilio* *fidereo* 40, 58.
- supere* minet maritos 1, 200. *egmen* *Cyane* 35, 61.
- superinsultans* *Mavors* 37, 83. *in* *superna* refer 36, 107. *supernæ* *iustitiæ* 50, 27. *superni* *curricula* gesta 5, 480. *supernis* *abstulit* 35, 239. *supernas* *plagas* 28, 95.
- superas* *fulmen* 48, 52. quod *superat* 49, 53. *superes* *culmina* *Pythia* 22, 401. *superes* *virtute* *parent*

INDEX

- parentem 10, 338. superate vapores folis 7, 206. superare laborat 22, 44. tres duces 26, 143. superata veritas 3, 283. perites nato moriente 3, 248. mens busto 8, 234. sibi gens rara 8, 477. tantis populis 28, 227. parte 35, 23. manes 44, 108. id superest damnis? 39, 26. superesse nil ratus 26, 472. plus ex parvo 99, 8. operi curarent terram 3, 2. continuant gaudia 21, 1. cingunt 22, 209. meruere 35, 287. *superam* labes 5, 498. insidias 36, 200. crimen 7, 65. Superis par volucer 44, 11. spectantibus 101, 130. Superos infensos 20, 487. lacescunt 37, 7. convocat 37, 42. tetigere querelæ 39, 9. cinato lumine 101, 116. uno crine 20, 360. opeditat tempora 22, 427. oplebat spatium 36, 158. oplex purpura 8, 47. Triviæ 17, 291. supplice crine 29, 224. cum vultu 33, 50. cantu 44, 46. supplicibus tuis minorem 15, 412. noveri 18, 364. populis 28, 37. ro ramis 39, 41. plicium miserabile pacis 15, 100. deformæ 21, 377. exegere 26, 194. supplicii mora 20, 53. nomen ubisti 95, 16. suppliciis crudelibus fruitur 3, 235. cruentis 18, 15. utile mancipium 19, 30. ruitur 28, 112. terror 36, 102. cossos 39, 33. posuit armos 15, 365. rema circuitu fociare parant 5, 72. *supremæ* fortis 33, 100. as compede signati 20, 342. lo remige 29, 22. git de sede 3, 74. origo 8, 129. aries berillo 10, 90. in altum 8, 181. semine 44, 23. in aurigam urrus 87, 2. surgunt lumina 13, 1. cubilia floribus 48, 29. electra in columnas 33, 243. crimina 18, 397. herbæ 1, 116. ripæ 1, 29. strata 3, 211. pericula 5, 15. tenues 21, 9. omina certius 28, 14. surgat inertia divitiis 22, 130. urgant elato renone jugales 1, 4. cubilia gazis 10, 226. surgebat bellum 21, 274. purpura violæ 29, 92. surge parens 26, 52. surgere cœperat nemus 2, 6. hastas videres 5, 177. surgens per nubila hasta 35, 24. surgentia inter smaragdosa colla 28, 593. surripit sese sequenti 10, 139. surripes nos leto 55, 17. surripuit se pœnæ 21, 346. sus dapibus devota futuris 20, 445. suis immundi pingues artus 5, 487. *lanigeri* pellem 10, 183. more 20, 445. *Susa* pharetratra 15, 33. Susanna sancta 77, 6. fuscipis in fratrem 15, 278. Hesperiam 28, 91. fuscipiunt pœnæ 18, 46. fuscipiant te rostra 22, 390. fusciperet rerum habenas 29, 112. fuscipi greinio 3, 93. *fusceperat* comitem 28, 424. fuscipe myrrham 99, 4. fuscipitur regnis 18, 143. fuscipit puerum 22, 345. fuscirat enses 20, 281. *fuspectus* dubie ne agas 8, 278. fuspecta nobis ne foret (*Cytherea*) 36, 208. fuspendit cristas 3, 346. fata ruinæ 15, 74. onus diversum 18, 208. amictus gemina 35, 17. onus tantum 48, 34. fuspendite lumina 10, 207. *suspensus* in oscula matris 10, 116. suspensa gaudia 1, 234. virgo 3, 282. *agmina* 8, 544. morte 15, 263. classe 15, 526. silentia 26, 457. hæret Ceres 36, 260. *aliturum* cohors 44, 77. *suspensum* amorem 22, 399. hostem rapturi faucibus 28, 568. suspensio princeps 21, 70. suspexere deæ 36, 86. fuspiria pressam morantia vocem 5, 260. quid sibi vellent 10, 3. rupit tales in voces 15, 235. inter alta 20, 533. mulces 24, 211. primi amoris 35, 264. dolor laxavit 36, 179. fuspirat moles 20, 444. populus 10, 67. fuspirat 18, 269. fuspिरant gemitus 3, 258. *pharetra* 31, 12. *fulmine* pelles 36, 343. fuspिरare calorem 21, 57. sustentat pedem 49, 48. sustentet pectora 17, 3. sustentare procellas 18, 265. sustinet nepotes 22, 238. arma 36, 348. sustinuere diem 6, 12.

INDEX

12. sustinuisse patrem læva
50, 16.
fufurret leve calamis 12, 13.
fufurro occulto 18, 87.
suus dum est Marſya 20, 266. ſuo
contenta aſpectu 37, 93.
Sycambri ſparſere cæſariem 8, 446.
vid. & Sic.
Syenen per atram 47, 19.
Syllæ dolis 28, 383.
ſyllaba nutat 79, 3.
Symplegada inſtabilem 20, 30.
Symplegades inſtabiles 3, 173.
ſuperbæ 26, 9, hærent *ib.*

Synnada cedit 20, 273.
Syphacem durum 15, 91.
Syracofius ſenex 68, 6.
Syrizæ tractus 5, 33. flos 18, 290.
caput 20, 571. Syriam redemit
18, 200.
Syrtris non cunctabitur 36, 322. Syr-
tes Gætulæ 21, 257. ratibus com-
plere 21, 334. *ad anhelas* 24, 276.
reſplendent 36, 446. *Syrtribus* in-
trabit undas 8, 438. *laxatis* 15,
143. prætentis 15, 315.

T

Tabes morbi 28, 244.
tabefcente galea 28, 344.
Tabraca ſcit 18, 410. memoratur
19, 71. ſuſcepit 21, 359.
tabula infelices 8, 497. *tabulis* que-
ſivi vultum 10, 24. notior 18, 61.
tabulas mutavit 18, 34. *loquaces*
26, 19. *bonorum* 31, 85. in tabu-
las ſecti dentes 24, 347.
tabo; ſordere juveni 7, 82. infecta
inapalia 15, 360.
taces Sibylla 19, 38. taceat Nereida
1, 202. Auſter 12, 43. Cornelia
29, 42. tacuit prælia 28, 400. li-
vor 29, 212. voraga 35, 350. ta-
cebunt delubra 35, 246. tacuiſſe
partem 21, 13. *tacendo* dixit 17,
90. taceri nequeunt umbracula
36, 123. dignum 36, 312.
tacitus prætereare 49, 8. tacita Ar-
ctos 1, 22. ambaſe 26, 552. *taciti*
Fauni 36, 17. *tacitæ* artificis ma-
nus 30, 20. tacito lapſu 31, 40.
veneno 36, 250. tacitum relin-
qui 49, 9.
taſtum Midæ 24, 232. taſtu pul-
chro 3, 166. levi 17, 315. raro 18,
93. immitis 49, 31.
tæda felix 13, 4. tædæ junxere 3, 83.
alienæ fœdera 10, 28. ardentes
24, 339. *primæ* lumina 40, 1. tæ-
das felices erexit 5, 97. levavit
conjugio tuo 7, 155. feſtas 8,
644. parari 10, 229. ſimiles vl-
deat 10, 339. Eumenidum 20,
484. certante, 21, 88. *trans* caput
jaculatur 28, 330. rapturas ſecum
cantata piacula 28, 330. accen-

dit 29, 188. *primas* attollere 31,
33. patiere mariti 35, 279. feſtas
35, 347. informatura 36, 331. ta-
les tibi geſtare 36, 407.
tædia menſis latura 18, 124. longe
ſubirent 20, 99. tanta te cepe-
runt 20, 534. cæpti ſubeunt 26,
478.
Tanara intrat 35, 307.
Tanario curru 33, 2.
Tagus te ſtipavit 8, 582. intum-
ſcat auro 12, 32. ſariavit 24, 311.
Tagi ſtagna 1, 51. tempeſtas 3,
102. *ſtagna* ſplendida 17, 286. ri-
ps 29, 115. Tagum micantem 22,
230. tumentem 29, 71.
tale conjugium 33, 119. quid tale
ferunt? 20, 62.
Tanais Nilusque 8, 44. irriget 26,
57. Tanain trans gelidum 3, 324
per extremum 7, 205. ſuperbum
26, 603. rigentem 35, 66.
Tanaquil præſcia factorum 29, 6.
tangunt levius communia 36, 47.
tangeret altra 2, 4. tetigere to-
cum 1, 104. fores 31, 115. ſupe-
ros querelæ 39, 9. tangere Cy-
mothoën 29, 127.
Tanralus lingua audax 5, 514. in-
venit undas 35, 337.
Tantaleis labris 35, 336.
tantum hoc 36, 299.
tanceris 8, 379. erat 35, 340. ta-
ti militis 15, 299. non ſuit 26,
99. tanta funera 3, 249. *nominis*
18, 61. tante galeæ 28, 651. tan-
to milite 5, 299. tantum mens
10, 256. tantis annis 26, 490.
excubis

INDEX

excubiis 28, 43. tantos annos 22, 223.
 irdatur imagine formæ vitreæ 36, 268. tardantur spiris 101, 32. tardatus erroribus 1, 257. tardata Ceres 36, 357.
 irdus inattu 28, 197. *tardæ* compedis 19, 3. tardo ortu 101, 14. *tardum* solem 10, 288.
 argibilibus simulare fugam 20, 432. tonat 20, 466. *Targibulum* aggreditur 20, 176. tumidum 20, 399. arenti Oebalii 17, 158.
 arpeja rupe 28, 45. *Tarpejo* Jovi 28, 375. 54, 4. *Tarpejas arces* 15, 30. 21, 214.
 arquinii fastus 8, 310. Tarquinio mirante 28, 487. exule 29, 156. Tarquiniiis adempti fasces 18, 449. Tarquinios reducat 15, 124.
 irtarea bipenni 36, 79. aura 101, 33. Tartareo paratu 15, 180. regi 33, 215. verbere 74, 5. Tartaream tubam 20, 145. Tartareis e faucibus 26, 449. quadrigis 33, 217. Tartareos recessus 5, 525.
 irarus edidit 22, 110. Tartara pigra 3, 122. patefacta ciebo 33, 114. impia respirant 35, 334. frementia luctu *ib.* confpirent 36, 64. resultant 36, 390. omnia complebat 37, 3.
 irteffa tigris 10, 161. irteffiac vado 41, 14. *Tartessiacis* arenis 3, 101.
 irina cornua 1, 220. tympana 24, 164. taurino viscere 45, 38.
 irus quatiens mugitibus urbes 34, 33. *Dictæa* possederat arva 101, 120. tauri opifex 18, 163. amati 54, 7. taurum dira minantem 101, 134. sævum cornu *ib.* aurorum colla 24, 301. iuga 26, 14. tauros alacres 22, 21. lavas 14, 3.
 ivotum claustra 18, 249.
 uri margine 18, 216. Taurum lucat Hyas 15, 497. Tauro ruito 20, 468.
 or pestiferas 36, 386.
 ygeri iuga 17, 290. 35, 244. de verrice 24, 259. culmina 26, 193. io in omni 10, 107. per *testa* vavum fluvium 15, 41. testa parant pulis 1, 264. notissima 3, 138. majora tuis culminibus 3, 204.

adspergere fontibus 10, 209. hæc flagrant, hæc natant 20, 35. quæ candida lucent 22, 227. latere matribus 24, 63. Tonantis 28, 44. Gortynia 28, 634. ad sua se ferebat 29, 99. parentis visuræ 29, 130. Cereris Cyclopium firmata manu 33, 235. tectorum in parte secreta 36, 170. tectis vacuis 26, 369. consurgere 28, 544.

teda *vid. tæ.*

Tegeæ nepos Atlantis 33, 89.

Tegeen tuemur 26, 576.

tegmine excussio 6, 3. convexo 60, 1.

tegit successus 29, 96. regunt sese

commissa 5, 506. tegat manus 77,

10. tegeret montes 2, 3. textit draconem 24, 173. late cavernas 36,

395. nominis umbra pauperiem

40, 46. texere corda 95, 11. texerat urbem clipeo 28, 486. textisset te proditio 26, 517. texisse

consilium 28, 236. tegens ramis

36, 335. textura cicatrix vulnus

22, 205. tegi indignata Arctos 1,

27. alte secreta 26, 197.

tela querere victum 20, 371. telæ

solidæ 8, 595. nostræ 22, 338. nocturnæ stamina 29, 32. Dionææ

31, 102. confona fila 35, 42. labor

illi 36, 204. telas vitreas percurrens 1, 225. pati 18, 274. contrit

statur frigore 33, 263. semirutas 36,

155. foelicitas urget 72, 15.

Telephus sanus remeavit 39, 46.

tellus te cuncta loquatur 1, 278.

communis erit 3, 380. nullis habitata colonis 5, 40. longissima

5, 302. redimita nuptiali vere 12,

2. vastata 15, 81. cœpra coli 21,

25. gratissima 33, 192. colonis redditur 35, 185. quidquid alit

35, 295. conjuret 37, 55. telluris

exiguæ inops 5, 452. jam certus

eras 17, 114. subeunte globo 26,

236. cur nullus honos? 37, 19.

tellure revulsa 1, 49. cuncta 17,

49. Emathia 26, 497. focia 33, 145.

Phrygia 36, 114. edomita 44, 109.

illidens 101, 59. purgata 95, 19.

molitur ratem 36, 364.

telum nulli deo jaculabile 20, 167.

non esse recuso 37, 30. teli mortalis 28, 347. tela non retardant

28, 483. Scotica 22, 253. vibranti

bus 21, 266. credit Leo 70, 451.

M m m 3

parati

INDEX

- parari 20, 308. rorantia venenis 1, 188. movit 3, 262. trifulca 6, 14. revoluta 7, 94. Dircea 8, 533. domicura Gigantas *ib.* non ulla nocendi 10, 329. pari 18, 274. geras 20, 209. Pisæa 29, 167. hæserunt medullis 31, 145. Cyclopia stringimus 33, 97. manibus fabricata Cyclopium 35, 251. notæ excepit 74, 14. telorum non prodiga ira 45, 30. in longe-telis fiducia 15, 436. telis vibratis 5, 58. *mistis* 8, 82. excepti 26, 252. adversis invadi 36, 71. paribus concurrere 39, 8. cælestibus 44, 59. tremendis 101, 71. propriis munitur 45, 40. tuis obnoxia, fæxa 48, 55. amoris 90, 1.
- temerare delubra 26, 108. temeratus nube 17, 208. temerata vestitu profano membra 8, 126. temerata Italiæ 26, 560.
- temnis Olympum 26, 511. *temnant* prisca senes 28, 548. temnebat annes 28, 146. temnere Romam 26, 647.
- temone elato 1, 4. *ingenti* 17, 199. recedunt 24, 332. jugales ligat 33, 278. obliquo 35, 196.
- Tempe irrita 26, 181.
- temperies justa 10, 269. quid me juvit? 15, 152. *instruit* 22, 107. benigna mentis 31, 65. mitis oberrat plagas 33, 261. habitanda viris *ib.* temperiem servant 17, 218. *calo* belloque referret 26, 153.
- temperat arva 1, 260. deos Amor 10, 75. ardua proræ 17, 44. pecus 20, 428. frigore soles 35, 106. præcordia 48, 48. tholos 49, 62. animos 50, 23. temperet omnia 20, 348. a venatibus 24, 271.
- tempestas pretiosa Tagi 3, 102. formidata tyranni 5, 269. ventrique negabunt 15, 503. *proditur* oris 17, 220. prima reliquit 20, 579. prorupit 21, 247. circumstetit 26, 111. caput læsura pendedit *ib.* Cimbrica 26, 641. excita itagnis *ib.* immissa procubuit campis *ib.* belli fremuit 29, 209. tempestare sub nulla 1, 134. cruenta campi 7, 76. salubri complet 44, 99. tempestares futuras 17, 44. tempestiva relata 10, 312.
- templum Cecropium 33, 10. *æacum* accline columnis 44, 91. templi colendi religioſa fides 33, 200. delubra communia 48, 24. ad templa redis 28, 339. templa Inachia 1, 196. eunuchi 18, 326. nubibus æquata 24, 67. aurea vovere 28, 1. Cirrhæa teneto 37, 35. Parnassia 101, 2. dicavit 50, 42. templis stipantibus æthera 28, 47. adfuit 28, 597. *Cybele* digreditur 36, 137. Scythiæ 36, 282.
- tempus bene signatum 1, 266. parare epulas 5, 311. agi promissa minasque 15, 428. *nacta* iuvum 20, 40. antevenis 22, 152. distulerat 22, 316. penetrabile *nacti* 26, 278. rem peragi 33, 218. meruit 47, 25. *in tempus* abusi 15, 267. temporis alieni 8, 187. tempore *arrepto* 20, 193. quanto 20, 563. tam parvo 21, 218. plus longo firmat 22, 48. uno 24, 141. tanto 29, 1. festo 34, 13. tempora commoda differt 3, 315. prospera sperantur 8, 619. *in nomen* ventura tuum *ib.* auri prisca 17, 123. polluat consul 18, 286. trahimus 20, 394. dilata 21, 374. agendi 22, 140. suppeditat revocantque 22, 426. longæ viæ 24, 2. ventris 101, 21. contraria mundo vehit 47, 36. moderata 28, 550. temporibus variis 28, 394.
- tempora redimitæ Nymphæ 22, 345. velaret quercu 24, 72. florea viæta fertis 101, 8. exurus lauro 101, 19. temporibus levatur cornua 1, 221.
- tenaces* Sirenum cantus 29, 89.
- tendis impavidus contra 3, 332. *tendit* præcordia spes 1, 66. in similes actus 19, 75. ad Ithum 20, 527. per ralia loca 26, 348. ad penates 33, 178. per gramina 35, 37. per inane potestas 35, 231. manus in Pallada 37, 110. in orbem alienum 44, 74. *tendunt* claustra 1, 106. spicula 5, 462. oculos 20, 515. manus in verbera 31, 113. cristas 33, 14. *tendebat* ad arces 3, 172. *vestigia* 10, 146. prope litora 21, 129. onus Alomenam 101, 22. tendendit in geminos axes 24, 139. fugam 22, 320. *tendere* spicula cornu 7, 10.

CONTINUED

INDEX

- centum* 8, 940. *fugitras* 11, 2. *cur-*
sus 20, 466. 28, 291. *palmas*
 36, 109. *certum iter raditus* 100,
 7. *tenditur in longum* 15, 521.
curfus 24, 276.
tenebræ dant locum 36, 389. *tene-*
bras (carcerem) parat 3, 235. *sol*
indicat 17, 129. *ipissas efflant* 37,
 48. *luce secat* 44, 19. *tenebris*
damnavit opes 1, 43. *submersa*
virtus 8, 222. *remeate* 18, 459.
discussis 22, 11. *infernis* 20, 231.
mediis exuta 26, 36. *pulsus emer-*
gere 26, 316. *quantum præclarior*
lux 28, 480. *lucem obducam* 33,
 115. *cælum condentia nubila* 47,
 2. *arenæ* 49, 40.
tenebrosus carcer 3, 57. *tenebrosa*
silentia 35, 329.
tenes collecta 21, 35. *de genitore*
superbos animos 101, 55. *tenet*
utrumque crimen 42, 4. *materies*
cognata 87, 4. *tenemus semper*
 35, 286. *tenetis meras* 1, 68. *te-*
nent animos exempla 29, 149. *te-*
neant Tritones 19, 67. *tenebas*
conclusa 21, 108. *tenebat pigno-*
ra, nurus, prædam 28, 298. *altra*
 33, 117. *tenebant segnius litrum*
 28, 413. *deum* 35, 171. *cum tene-*
ret frena Italiæ 1, 59. *tenerent*
opes, rura, domos 21, 297. *te-*
nuere vocem 1, 235. *fugam* 19,
 70. *te oblivia* 36, 99. *te non lon-*
ge fores 37, 45. *sinus virginiei*
 95, 8. *tenebo humum* 26, 530.
tenebis omnia jure 8, 261. *fortu-*
natum autumnum 35, 292. *te-*
nebit mea vota 28, 363. *tenebunt*
me non frigora 36, 321. *tenere*
benefacta 22, 42. *tenuisse Lyciam*
 18, 202. *tentura virum* 46, 19. *te-*
netur nullo prodigio 35, 9. *nu-*
bibus 44, 37. *tenetur sub jure* 33,
 51. *tenebor reus* 49, 7. *tenerile-*
gibus 7, 202. *vix poterat Ger-*
mania 26, 425. *Roma visa* 26, 477.
rabies dedignata 33, 149.
ner fletus 3, 94. *tenero ævo* 28,
 424. *sermone* 35, 323. *tenerum*
pudorem 33, 131. *resultans* 101, 16.
teneris moribus 36, 227.
morem servantia fata 1, 17. *ve-*
stram vis nulla separat 15, 206.
justi flectere 17, 212. *recti stiptis*
 361, 361. *servar* 45, 33.
- tentat se jacitare parem* 1, 18. *mo-*
veri 35, 160. *tentabat tramite*
montes 28, 230. *modos* 31, 37.
tentaret afflictos ferro 26, 389.
tentasti gressus 101, 69. *tentabi-*
litrum 1, 135. *tentare ur-*
bem 28, 186. *longos sinus* 32, 7.
aditu 33, 159. *nocendo* 37, 105.
tentanda precibus 1, 165. *non*
tentandas iras 26, 399.
tentoria sequor 3, 348. *larga ne red-*
undent deliciis 8, 337. *fixerat*
 21, 158. *securit* 28, 469.
tenui dicto 36, 284. *Maroni* 41, 23.
tenuavit spatium ætatis 59, 6. *te-*
nuatus funere (Alaricus) 28, 128.
tenuata furtim 45, 15.
tepebat ensis 7, 103. *repentes equi*
 1, 122.
tepefcat sol 101, 127.
tepidus Notus 1, 271.
tepor maternus 6, 4. *inclusus* 57, 5.
teporum alternum 20, 95.
ter sonuit vulpes 1, 125.
Tereus in volucrem se vertit 18, 293.
fabula 20, 363.
tergemini ducis 34, 39. *tergemino*
Geryoni 54, 2.
tergunt laquearia 28, 277. *terfisse*
labem 22, 308.
tergo verbera removit 8, 617. *ver-*
bera cessavere 18, 100. *pulsato*
 35, 197. *excusso* 45, 20. *a tergo*
nil timet 18, 363. *post terga mun-*
dum relinquant 5, 245. *reductas*
vestes 20, 183. *pendent sagittæ*
 35, 32. *terga solidata Danubii* 5,
 26. *squalentia murice viva* 10,
 150. *in libera* 18, 184. *conscia*
 18, 507. *verberare defessi* 20, 351.
dat miles 20, 582. *sagittis arma-*
tæ 24, 244. *glacialia* 26, 339.
premor 28, 280. *dabat bellis* 28,
 490. *faucia revinctus* 33, 153. *ma-*
culosa 33, 182. *vibrata sonant* 45,
 26. *glauca aquæ* 49, 36. *rubere*
 70, 8. *regia alipedis* 71, 2.
tergora prodigiosa Gigantum 36,
 340. *radiantia villis* 101, 97.
terminus fortis 5, 89. *odiis idem*
qui armis 8, 114. *prescripisti* 17,
 43. *immobilis hæret* 20, 293. *di-*
tionis 24, 159.
terna Gratia 29, 88. *ternas Hecate*
variata figuras 33, 15. *animas* 37,
 82.

INDEX

terit membra curru 37, 84. ævum
44, 12. teror suppliciiis 36, 102.
teritur majestas 3, 229. gratia for-
mæ 29, 229. cacumen 33, 160.
teruntur arva 7, 119. terens quer-
ceta 1, 259.
Tersichore movit barbiton 9, 9.
terra coronat dominum 1, 116. ho-
spita 9, 2. perdidit numen 17,
123. inarique 20, 469. auguriis
calcata sinistris 28, 274. informat
equos 28, 571. pendit 33, 251.
parens 37, 1. genitura nefas *ib.*
quid potest 37, 17. subsidit sine
culmine 37, 72. divisa suos in na-
tos *ib.* frerumque 40, 36. levis
natat 49, 46. sedula juvit 50, 36.
terræ *sinuosa* 15, 517. semper la-
psuræ 15, 76. innumeræ 22, 218.
pelagique labores 29, 26. trepi-
de viscera 48, 5. Vulcania ubera
49, 17. spatiiis 95, 14. terram aqui-
lis cognoscere 16, 17. perurit 101,
123. terrarum pande vias 40, 59.
terris everfis 5, 424. Eois 8, 215,
quam bene dispositum 18, 157.
quid fertile? 18, 495. tutius
æquor 19, 547. pereuntibus 20,
590. tibi commissis 21, 141. qui-
bus orti 31, 53. ab imis 33, 10. re-
lictis 35, 263. cingentibus æquor
clauditur 85, 4. terras ambitque
vehitque aër 8, 288. domui 15,
47. in quas transibis? 19, 33. re-
stituit 22, 199. sanguine quæsi-
tas 24, 186. proprias defendere
26, 176. linquere 32, 7. cogna-
tas prohibent 33, 144.
terrenis lacertis 28, 190.
terret cornu 33, 228. nimium 36,
120. terrebant simulacra mali 36,
69. terruit Herculis ora 3, 79.
Phæthron 28, 128. terrebis jacu-
lis 19, 55. nec territus decedam
5, 20.
terribilis instat vivis 15, 165. terri-
bili lucro 5, 438.
terrificante Atlanta 24, 336.
terrificum in agmen 37, 75. *verbe-*
rat 45, 23. terrificis molibus 33,
163.
terrigenæ feriront 21, 223. terrige-
nium regis 36, 351. terrigenas
procubuisse 26, 31. viros 35, 167.
terrisonus stridor 21, 109.
territat lunæ labor 26, 233.

terror severus 1, 92. amens 3, 277.
valuit pro vulnere 20, 453. gra-
tus 100, 4. terroris minus habi-
tura 18, 413. terrorem dolor au-
gebat 33, 83. terrore finitimo Mar-
tis 5, 56. misto 5, 144. nullo me-
veri 8, 514. tanto exempli recen-
tis 20, 547. solo ruant 21, 129.
in tanto rerum 21, 294. solo con-
tentus 22, 25. nullo potuit pati
24, 193. solo 26, 422. remoto 28,
59. vano 28, 447. domanda 33,
133. terrorem expers ætas 26, 160.
terroribus dentis 20, 462.
teffera felix legionibus iret 21, 331.
teste cruore 4, 12. sub benigno 22,
124. dea 29, 29. te 44, 104. sine
teste creatus Nilus 47, 13. testes
sibi jungere Musas 23, 5. flamme
35, 231.
testor manes & sidera 5, 165. vos
flumina 21, 132. primordia no-
ctis 33, 111. amicitiam 43, 6. ve-
teres honores 101, 9. testatur gau-
dia 1, 191. mentem 5, 81. te 10,
319. Mithram 21, 63. crinibus
litrum 31, 127. testatus sudore
deum 8, 574. testata dei adven-
tum 33, 9.
testudo protecta 8, 331. volat 18,
352. testudine blanda 17, 252.
Apollinea 20, 257.
tetrius fucata 22, 135.
Tethys revoluta 3, 132. Hispana
Germanaque 17, 50. spumavit
22, 252. Cimbrica 26, 535. Te-
thyos ambages 1, 35. alteras 7,
58. Iberæ gremio 36, 320. pala-
la 44, 16.
tetrica Pallade 22, 275. tetricis li-
gibus 14, 32.
Teutonicus vomer 18, 406. Teu-
nico furori 26, 292.
texit aurea sæcula 22, 335. cumu-
lum 44, 43. texebat avenas ceta
31, 35. *maneva* matri 33, 245.
chlamydes ostro & auro 72, 1.
texuit carinas 21, 319. munera
manibus suis 70, 2. texentem car-
mina 20, 458. texitur ales litera
15, 477. turba malorum 20, 394.
figura 94, 3. texuntur crimina 2,
495. texras fugas 28, 623.
textilis arte mira balteus 71, 1.
texti margine 33, 267.

textu

INDEX

tu in tali 8, 589. docto 10, 213.
 acriligo 36, 158.
 lami, sacri 10, 131. *claustris* 20,
 33. ferris 21, 5. jura 24, 262,
 expertes 29, 119. fores 31, 116.
 expertes 36, 279. felleque faces
 6, 409. thalamo conferre trium-
 phos 10, 227. pulsus 19, 22. tha-
 lamum componite 10, 213. acce-
 rum reddit 10, 304. committe-
 re lenoni 18, 130. emtuos 29,
 64. purpura velat 48, 30. per
 halatum carmina (i. e. *Epitha-
 amium*) 30, 1. in thalamum ex-
 tollere vestes 35, 321. ducitur
 virgo 35, 362. surgeret Pelion 9, 1.
 halamis genialibus 5, 96. inten-
 dere carmen 8, 650. *variis* 10, 26.
 utollens jubar 14, 1. instat adul-
 ter 15, 166. Arcadii 15, 226. *ab
 imis* 18, 156. femineis 20, 392.
 Serenæ 21, 73. regum necit 24,
 53. futuris 29, 82. præfecit du-
 cem 31, 32. prohibes 33, 103. tha-
 lamis herbis pallentes deferit 1,
 212. consanguineos 7, 154. *spar-
 sos* venenis 8, 37. fervare pudicos
 18, 99. caligantes 33, 3. virgi-
 neos 36, 76. ad nati rogare 40,
 22.
 alia doctæ subiecta catervæ 16, 2.
 fruitur choris 25, 2. Graja 42, 14.
 Thalæ docili 10, 237.
banuanti da nimbis cinctam 36, 1.
entrales *sparfiones* 1, 43.
 cati cuneos 5, 398. Erechthei 18,
 292. theatra mira præbuerant
 40, 6. theatri claris 17, 280.
 indulgere dies 20, 86.
 hebis trucibus 15, 286. cecidit
 24, 163. Thebas sustinet 8, 132.
 deplorat 18, 291. reversæ 20, 522.
 iobæo monte 44, 91.
becla prospera 77, 10.
 hamis longæva cecinit 33, 217.
 Themidis antra severa 2, 14.
 Themin magnam 33, 107.
 heodore, nil reliquum 17, 14. redi
 17, 173.
 hermantia *æures* 10, 339. arridet
 22, 359. prior natu 29, 118. agno-
 vit parvui curam 29, 186.
hermodontia securi 35, 66.
 hermopylæ ruptæ 26, 188.
 hero domat 24, 250. rimatur 24,
 309.

Theseus fugerit Pirithoum 3, 107.
 Thessaliæ pascua 73, 6. Thessaliarum
 implet 5, 179. teneret 35, 179.
 Thessalicis remis 3, 417. Thessali-
 cos crines 10, 19.
 Thessalides pulchræ 20, 201. Thes-
 salidas caltra secutas 26, 237.
 Thessalonica 5, 280.
 Thessala (Saga) 3, 146. *casta* 29, 13.
 Thessalus ager 5, 43. gemit 26, 182.
 Thessala gens 8, 543.
 Theris exsilit antris 37, 118. The-
 tin reginam 9, 22. promeruisse
 10, 175.
 Therys ultima rigat 5, 148. te præ-
 fert 11, 7. mitior 18, 392. Gætu-
 la 33, 148. *cunabula* præbet 35,
 46. *Thetys* gremium 8, 597.
 Theodosius 3, 51. uterque exultat
 22, 422. privatus adhuc 29, 98.
Theodosii majorque minorque 15,
 216. Theodosium colebas 22, 52.
thias terribiles 33, 204. *thiasis* rau-
 cis fruebar 36, 423. thialos spe-
 rat 20, 280.
 tholos temperat 49, 62.
 Thomas pectora sustentet 77, 3.
 thoraca necit 7, 195. thoracum ne-
 xus 5, 260. igneus horror 10,
 192.
 Thrace repulsis nubibus exuitur
 8, 179. angusta 8, 475. Thracen
 gelidam 20, 21. vastantia tot
 millia 21, 107.
 Thracius Orpheus 10, 234. vates
 34, 49. Thracia æstiva 15, 476.
 arva 20, 104. flumina 21, 132.
 Amphitrite 26, 337. agmina 28,
 473. belli tempestas 29, 238. ar-
 va 34, 10. rura 40, 2.
 Thrax erat 28, 483. Thraces Thyni
 20, 247. poterant fateri 26, 165.
 Thracum mœnia 5, 45. per ardua
 tendunt 5, 291. ruinæ 20, 147.
 pruinas 20, 412. sudore 26, 537.
 finibus 28, 107. domitor 28, 483.
 Thracas defende tuos 3, 338.
 Threicia in hasta 8, 525. Threicio
 solo 26, 171. Orphei 40, 33.
 Threiciis in oris 26, 574.
 Thule impervia ratibus 7, 53. in-
 caluit sanguine 8, 32. Thulen
 Hyperboræ damnatam fidere 5,
 240. cinere 24, 156. tremescit
 26, 204.

INDEX

- thuriferis filvis 35, 81. thuriferos saltus 7, 71.
- thure sacro vocata 1, 195. calentibus aris 22, 19. pro thure damus carmen 39, 42. thura suscipe deus 99, 4.
- Thyesteis mensis 1, 171. Mycenis 36, 388.
- Thyestes natam duxisse cantatur 18, 289. Thyesten junxere 3, 84.
- Thyestiadæ pœnas 28, 113.
- thymum Hyblæum raptura 35, 125.
- Thyni Thraces 20, 247.
- thyrsus Mæonius 33, 19. thyrsis infectis sanguine 20, 523. thyrsos pampineos 8, 603. Lyæi implorat 20, 295.
- tiara Cræsi 3, 198. tiaram submiserere 28, 71.
- tiaras barbarus *consurgeret* 8, 216.
- Tiberinus accepit sonitus 1, 209.
- Tiberina per ostia 18, 404. insula 24, 173. Tiberino gramine 28, 183.
- Tiberim ligat 17, 200.
- tibia Aegyptia 8, 576. canat 10, 195. flatu pulsanda 17, 312. cecidit 20, 256. tibie pervigiles 14, 30.
- Tibrinas per undas 29, 17.
- Tibris resonet 12, 17. *nesciat* hoc 18, 436. vexit messes 24, 94. inaugurat annum 28, 12. te adoret 28, 425. cernit 28, 641. Tibridis soboles 8, 578. in morem 22, 189. Tibride defenso 20, 127. cum proprio 26, 505. salutato 28, 520. Tibrim attonitum 18, 447. Tibrim patrem 26, 578. torquet 28, 365. trajecit 28, 486. Tibri præcincte tropæis 35, 178. Tibri in Romuleo 1, 226.
- Ticinus pulcer 28, 196.
- tigna polire 24, 323.
- Tigranen conferat 21, 370.
- tigris Tartessia 10, 161. *Parthica* velat 33, 17. Caspia 36, 107. tigride mobilis 3, 90. cum varia 34, 27. tigres blandæ 8, 605. virgatas 21, 66. insolite mirantur 24, 369.
- Tigris se dividit ab Aemo 18, 196. tremebat 28, 415. Tigridis trans flumina 20, 484. Tigrin transgressus 21, 53. cum *Tigride* 28, 86. a Tigride quantum distant Gades 8, 43. victo 8, 316. de Achæmenio 10, 224. de firmo 44, 83.
- Timavus novem in ora consurgens 28, 198. *Timavi* Phrygii stagna 7, 120. *Timave* deploratum valnus 26, 562.
- times, ne timeare 21, 341. timer plus ipse qui terret 8, 290. cuncta 18, 182. nil a tergo 18, 362. singula 36, 261. pro domino natura 36, 62. mortali pietate 101, 46. nil 101, 53. timent transivisse modum 49, 52. timent insignia 1, 162. te 20, 227. virgulta Booren 36, 225. timui vobis 15, 298. timuit veniens 21, 209. quod jam totus erat 37, 101. timuisti inani frustra animo 26, 381. timuisse fateris 15, 304. timens exirii 15, 17. timentes Mæroën 1, 135. orbi 33, 48. timentum munera 20, 319. 22, 181. timeri studeant 17, 230.
- timidum me dixisse convenit 42, 3.
- timidas silvas 33, 206.
- timor oberrat intra tecta 5, 94. nullus ab hoste 5, 248. pulcer cernenti 5, 364. Aegæi 10, 362. glacie alligat lîstrum 20, 165. silvarum 24, 319. pares efficiere 26, 41. ingenio loquax 26, 225. plurima fingi permittas credique *ib.* impulit 28, 449. opifex 28, 533. judex 29, 211. apparuit subitus 35, 188. indeloco 36, 357. timoris solitum 25, 15. timorem ingeminant noctes 36, 69. indignum partu depone 101, 51. timores pertulimus 26, 205. levant 35, 323. attoniti pecudem 98, 16.
- timeat turpes 18, 114. *timeat* pulvere resperfus 18, 260.
- quid tingis lumina? 31, 137. tinnescit ostro 33, 273. tincta colorum alternantes vices 45, 14.
- tinnitu revocare apes 28, 261.
- Tiphys fertur 26, 4. Tiphyn gloria vexit 26, 11.
- Tiresias spado 18, 315.
- tirone tanto 21, 315.
- Tirynthius alter 34, 49.
- Tisiphone hydriæ crinita 33, 40.
- Titan profiliuit stratis 5, 339. legit annum 22, 451. signavit 28, 170.
- Titana

INDEX

- Titana laeſſit 1, 94. domas 10, 114. invalidum 35, 49. nondum luce gravem *ib.* criſtatum radiis *ib.* colit 44, 90. Canis armat 47, 33.
 Titanes habent cælum 36, 182. Titanum tenebras 5, 524. dolores 37, 2. minas 40, 28. Titanibus inſectis 33, 66. Titanas ſolvite 37, 28.
 Titanius ales 44, 7. Titania pubes 33, 44.
 tirubant ſuccidui grefſus 36, 153.
 titulus creſcit 22, 318. nobilior 26, 29. *tituli* adulantes 20, 79. *titulo* ſe prodat 20, 345. creſcere 22, 317. perenni 28, 373. *titulum* anni 18, 10. levem 22, 288. annuit 25, 9. titulis novis 24, 191. famulantibus 28, 654. Serenæ 29, 33. titulos duplices ſigner 26, 644. auferre labori 28, 353.
 Tityos deliquit 5, 515. membra reſolvat 7, 160. erigit artus 35, 338. Tityon quid dicam? 37, 25.
 Tmarii Jovis 26, 18.
 toga Latia 8, 16. *major* 8, 654. onerare artus 18, 301. decuit 22, 367. radiante 28, 372. *togæ habitum* 5, 84. *decreto* 21, 330. Romanæ tutela 28, 598. Latiae 42, 14. *togam* emeritam 19, 59. calcatam 22, 381. *togas rigentes* 1, 206. æquales 15, 61. tremendas 18, 463. *femineas* 20, 107. gemmatas 22, 89.
 togatus miles 8, 9. imperat bellaturo 24, 85. togatum hunc redde 24, 215. togatis ducibus 28, 595.
 tolerare vapores 1, 131. hoc genus 18, 414. non tolerandus amor 89, 2. toleranda non adeo quies 33, 111.
 tollis ſigna 33, 65. tollebant capita 36, 370. ſuſtulit ſe faſtu 18, 416. tolle animum læta ſerenum 101, 49. tollere canitum 50, 30. tollitur clamor 26, 461. Offa 37, 69. tolluntur in altum 3, 22. humo 44, 40. tolli uno de limine faſces 1, 233. ſublatus in æthera fragor 28, 615. ſublata ſecundis colla 5, 446. *audacia* 37, 107. ſublata aliis 36, 255.
 Tomi veteres 31, 70.
 Tonantis progenies 101, 10. iram 39, 39. genibus procubuit 15, 26. iter 22, 437. tecta 28, 44. obſequium 28, 349. germina 35, 76. germane & gener 35, 367. Tonanti adjuncta 1, 128. tenero reptata Creta 8, 134. *Eleo* 17, 289. placuere 20, 293. non tanta ſegnities 35, 134. magno grata cunabula 101, 131. Tonantem junctum Bromio 7, 132. cogis *magire* 10, 112. 48, 53. placare 18, 160. contra conjurant 33, 38. Tonante vivo 36, 183.
 tondent Seres 1, 179.
 Tonitru ſonoro cuncta concutiens 22, 27. varias deludimus aures 33, 98. falſo 68, 13. tonitrua *eliſa* 5, 222. *fracta* 17, 108. rauca calcit 17, 210.
 tonas Cicerona 41, 4. tonat clamore Offa 5, 182. *Targibilis* 20, 466. ſeu cælum, ſeu Roma 26, 511. talia ore 33, 84. mons 36, 396. tonant civilia bella 7, 64. tonent nubes 48, 7. tonuerunt omina nimbi 1, 208. cavernæ 35, 173. tonſis lentandis 17, 42. inſudant 24, 364.
 tormenta rotant ſcopulos 33, 169. hunc necant 39, 25. fatigant 5, 512. parari 20, 308. tormentorum repertor 18, 163.
 torpedinis diræ artem 46, 1.
 torpet dextera 24, 326. torpent membra fame 48, 20. torpuit Rhenus 3, 133. enſis 18, 513. robur 20, 157. Hebrus 34, 18. ſilex 57, 4. torpebimus indecores 3, 58. torpens frigore 1, 269. torpentes plagas 33, 262.
 torpeſcere luxus 5, 486.
 torpor novus 20, 391. qui me ligat 37, 99. torpore paterno ſopitos 36, 22.
 Torquati deſpue mores 8, 403. *truces* 18, 452.
 torquet verbere curas 8, 252. ſpicula 21, 355. Auſter arenas 35, 310. mobile iter 49, 60. torquent habent Solis bis ſenas hiemes 15, 154. torqueat annus veſtigia nova 1, 6. fulinina 17, 112. ad ſuperos axes Delon 37, 116. torquebas arcum 21, 68. torquebant curæ 3, 243. torſiſti rela 35, 250. tarſit viſus degeneres 6, 9. telum 20, 167. torſerit miſſile 15, 437. torſiſſet fulminis alas 35, 229. prope 37, 87. torque-

INDEX

- torquebit Tibrin 28, 365. torque-
re laborem 1, 268. clavum 17, 46.
torquens lumina 36, 261. torque-
tur pace futura 5, 138. torquen-
tur in orbem 28, 636. torquebe-
re votis 24, 4. torta hasta 35, 199.
torti hiatus serpentum 3, 66. tor-
tis anfractibus 28, 519.
- torque decoro evincta 22, 241.
- torrens tumidus 3, 269. frangitur
3, 271. torrentis Rhodani 51, 1.
torrente fixo 35, 350. torrentes
immane fremant 17, 237. torren-
tium sonoras furias 7, 47.
- torrentius amne 35, 198.
- torrentes soles 35, 105. torrentio-
rem Sirium 11, 20.
- torus superbit 21, 79. tori casti 21,
33. lege 22, 76. spe propiore 28,
524. regalis 29, 93. tanti fortuna
29, 161. augurium 35, 141. toro
devota regina 8, 645. madido 14,
28. fixus 15, 177. tuendo 18, 81.
membra reponit 27, 3. vicina vir-
ginitas 33, 138. *Tyris* 70, 8. to-
rum hunc legere 1, 202. strata de-
dere 26, 353. nescire 33, 35. stru-
xere 37, 123. toris surgunt herbæ
1, 116. fulgentibus surgunt stra-
ta 3, 211. Nereis 7, 116. purpureis
10, 151. augendis 40, 30. excussis
101, 93. toros junge 10, 122. *heri-
les* 12, 3. sternere 18, 127. eunuchi
19, 43. desertos 36, 164. priores
cæli 48, 32.
- torvus dictis & vulnere 5, 401.
- torva voluptas frontis 8, 518. *pe-
rens* 33, 128. Megæra 36, 387.
- tota arte 1, 95.
- trahali veste 17, 317. sceptro 35, 172.
- trabeæ succedant armis 7, 5. *acce-
dunt* 17, 14. cinctu 28, 561. tra-
bearum gerit 8, 12. trabearum insi-
gnia 22, 218. *trabeas* auratas pæ-
rat 1, 178. exul post 3, 249. da-
bat 15, 97. accipit 18, 370. dedit
19, 10. induerat 20, 24. *rogantes*
22, 3. auro graves 22, 340. ultro
dedit 24, 87. Bruti 28, 642. cum
trabeis venere triumphi 8, 640. in
trabeis cresceret 18, 119. de tra-
beis actum esset 20, 123. trabeis
adspirant 18, 464. nasci moras 22,
258. ultor 22, 322. secundis 22,
407. fulgentibus 24, 198. repa-
tur majestas 28, 4.
- trabeatus ingreditur 22, 370. adit
- delubra 28, 74. *trabeata* domus
17, 337. *anus* 18, 9. *trabeato* o-
lono 8, 418.
- trabes pictæ 17, 328. *cingunt* arvi
28, 619. auratæ 40, 42. *trabibus*
smaragdis 10, 88. ænëis 33, 242.
- tractat regnorum numeros 31, 26.
tractari nescit 18, 423.
- tractus tenues producit in aurum
longum 1, 181. spatiosi 2, 7. *smæ-
ni* Syriæ 5, 33. in imos 8, 249. ra-
tilos 17, 111. oleæ felix 17, 179. ad
bifidos 21, 199. tractum tenere
secundum 36, 10. tractu ab angus-
to 5, 348. vario 7, 141. argenti 7,
168. quarto 10, 148. placido 24,
172. perpetuo 28, 290. volucrum
180. *rauco* 36, 242. maxima 101, 31.
segni obnoxia 46, 3. rapido 47, 8.
tractibus occiduis 8, 73. *inspiciit*
26, 23.
- tradas desidie 22, 67. tradunt arvi
28, 334. se unius imperiis 29, 206.
tradiderint se famulis 20, 517. tra-
dere umbris 35, 252. tradente me
dolos 3, 97. traderis populo silenti
35, 238. *tradimur* heu 5, 261. tra-
detur genero 36, 63.
- tragicos modos 20, 363.
- trahit sibi quisque ducem 5, 225. *ba-
stam* 15, 25. lucem 31, 78. comitem
34, 22. trahimus tempora 20, 394.
trahunt effeda 51, 18. *trahat* nubes
17, 109. arte procos 29, 31. trahē-
bat augurium pejore via 26, 262.
traheret simul omnia 26, 115.
traherent vinctos 20, 102. re-
ges 24, 22. *traxi* funera 3, 155. de
crine *sagittas* 7, 21. traxit audacia
sensus 74, 7. sententia mentem du-
biam 3, 2. quodcunque avaritia
15, 164. *iter* 17, 12. ad exemplum
22, 117. ab umbris 26, 449. *pignus*
33, 262. vario fortuna tumulu 52,
5. traxere moras 1, 109. 21, 375. *sta-
mina* 8, 595. phalanges planctu
15, 406. *palatia* 18, 145. ruinam
36, 379. traxerat populos servitio
26, 617. traxisse polo mentem 36,
41. Neptunum revinctum 37, 37.
morem 45, 46. trahens cuncta le-
ctu 36, 259. quid *trahat* ulterius?
18, 500. trahitur cæca carina 3,
277. Delos 35, 35. de pectore val-
tus 35, 341. arcanis nodis 48, 37.
limes

INDEX

- mes 59, 2. trahi pignora 26, 85.
 tactus ab aula sanguis 13, 5.
 iani gloria 8, 316. Trajanum ti-
 bi debent 29, 56. Trajane tui la-
 bores 21, 193.
 jecit Tibrin 28, 486. trajecerat
 atus mucrone 7, 102.
 mire inopino 5, 29. liquido 7,
 63. angulto 20, 422. occulto 28,
 130. securo 32, 6. flexo 35, 99.
 nant Zephyros 33, 184. tranavi-
 nus litrum 26, 489. tranaverit
 litrum 77, 7. tranare sonoras tor-
 centum furias 7, 45.
 nquillus cursus 3, 45. tranquilla
 vis animi 8, 513. potestas 17, 239.
 tranquillii Pii 28, 421.
 ns Styga, trans Erebum 5, 523.
 Indos Eurumque 44, 2.
 ansalpina messe 18, 409.
 nscribit in usus bellorum 18, 382.
 transcripsit sibi proprium 15, 161.
 nscurret gratia in prolem 22, 51.
 transcurrite Bacchi metas 7, 208.
 transcurrere nimbos 44, 39. trans-
 cursus egit 21, 195.
 nfit nodos 46, 21. spectacula regia
 62, 1. transistis in Latios ritus 8,
 487. transire inter Barbaricas co-
 hortis 7, 112. avidos cornipedes
 35, 223. transisse novercæ in mo-
 res 36, 40.
 ansferat fontes 55, 1. transferret
 sese in hostes 5, 133. transtulit ur-
 bes 15, 258. jura 68, 6. transtule-
 rat nomen 21, 272. transferre bel-
 lum 28, 303.
 ansfluxere dies 41, 5.
 ansfuga fratris 15, 261. mundi 18,
 15. frequens 28, 250.
 ansfundit secum Libyam 15, 282.
 transfunderet gentes 8, 51.
 ansgressa lænas animo 36, 98.
 anghit ense 37, 80. translegit ævum
 52, 1. transacta nondum 36, 261.
 ansilite uno volatu 20, 170. puella-
 res annos 29, 140. muros 35, 165.
 transiluisse modum 49, 52.
 ansilant pectore frondes 31, 7.
 ansinitit arenas cussu 20, 311.
 transmittunt mella 29, 10. trans-
 miserit Auster 24, 103. transmit-
 tere paro 15, 370. Tyrrhenum 21,
 333. transmisit vitæ 17, 141.
 anstra ligant edera 24, 366.
 ansvehitur Tufcos 22, 273. trans-
 vecti annem 21, 206.
 transverberat latus ictu 5, 404.
 Trebiam geminasset 26, 387. post
 Trebiam 24, 145.
 tremebundus eques 36, 265. treme-
 bunda monebas 29, 237.
 tremefecit Thulen 26, 204. tremefa-
 cta atria 33, 84. insula 36, 235.
 tremiscas infidias 101, 47. tremiscar,
 quem fregit clade 15, 413.
 tremuit orbe corusco 22, 276. votum
 33, 132. tremebat insula monstrum
 3, 291. tremebant pœnas 20, 505.
 levius 28, 414. tremuit Africa 24,
 105. tremuerunt gaudia 15, 228.
 urbes 19, 48. tremuisse Jovem 26,
 64. tremendus aper corpore 101,
 106. tremendum gladio 28, 177.
 tremor bacchatus per opera 20, 27.
 quis tibi per membra? 29, 213.
 vibrat ossa 36, 152. fufus per me-
 tallum palluit 50, 12.
 tremulis splendoribus 1, 123. tremu-
 los colores 5, 356. gradus 26, 483.
 trepidat nuptæ sollicitus pudor 14, 3.
 trepidant humiles 24, 105. trepi-
 dare fuga 7, 202. trepidans acies
 28, 52. trepidante spe 29, 96. tre-
 pidantibus officiis 28, 523.
 trepida pietate 21, 117. trepidæ ca-
 rinæ 3, 275. trepido ore 22, 358.
 trepidi duces 20, 65. trepidis inu-
 ris 28, 443. trepidas Alpes laxa-
 verat 1, 74. silvas 5, 256.
 tribuit sobolem 33, 123. tribuat fru-
 ges 36, 52.
 tribunal sublime scandat 5, 382. 18,
 311. lætum 8, 611. celebrate 18, 472.
 geminum 20, 587. conscenden-
 tem 22, 267. Romanum stupuit
 28, 338.
 tribus dirandas vocavit 28, 73.
 tributum debet 21, 279. tributi con-
 tinui 8, 496. tributa orbis possessi
 17, 38. tributis Illyricis 22, 207.
 tridenti incumbas 20, 37.
 trifida cuspide 35, 181. trifidis lin-
 guis 101, 34. feris 101, 109.
 Trinacria finis erit 15, 457. diffisa
 ponto 26, 220. pars Italiæ 33, 140.
 tota decrescit 33, 189. victa 35,
 186. discessit hiatu 16. celer depo-
 situm 36, 119. dederit 50, 43.
 Trinacria deserta 36, 288.
 Triones pigros 7, 205. gelidi 8, 429.
 Scythicos 8, 474. exarmati 21, 17.
 inter geminos 22, 458. patrios
 oblitæ

INDEX

- oblita 26, 169. cingant splendore 33, 102. inoccidui 37, 11. *Trionibus* Scythicis 20, 238.
- triplex Geryones 3, 294. Gratia 31, 8. triplici in nomine 98, 28. triplicem latratum 33, 85.
- Triptolemi* angues 33, 12.
- tripodas aura rotas 2, 12. *repetens* 28, 31.
- triremem in bellatricem 28, 136.
- tristibus ne doleant aures 26, 206.
- trifurcam* Trinacriam 33, 145. trifurcis linguis 3, 95.
- Triton sub fluctibus ibat 10, 137. pectora appulerat 10, 180. *innexus* arundine 28, 378. improbus 29, 127. Tritona *rapidum* 10, 129. *Tritones* teneant 19, 67.
- Triton proximus hortis Hesperidum 21, 252. Tritona *virginem* bibit 8, 36.
- Tritonia memor 15, 129. colitur 18, 324. *favens* cœptis 20, 396. pectine duxit 22, 332. velat Gorgone 24, 168. *caffide* Typhona gerit 35, 21. tibi rapuit pugnas 36, 286. virgo profuit 37, 91.
- Trivix supplex 17, 291. confert 29, 141. species 35, 27. Triviam Latona monet 10, 236. precatus 28, 328.
- triviis calcandus spargitur 5, 447.
- triumphat *magna cervice* 5, 294. in animis hominum 24, 29. ultore nato 28, 112. triumphet toties de una gente 15, 345. cum triumpharet (*Scipio*) 23, 15. triumphantem generum 28, 580. triumphati *Istri* 28, 648. triumphato ab *Istro* 7, 25. triumphatis regnis 1, 83.
- triumphus Pauli Marique 26, 126. *triumphi* confirmare iustitiam 8, 98. venerat 8, 639. Pompejani 18, 221. Ancyrani 20, 416. quicquid struxere 24, 68. montani 24, 329. certi auspicium 26, 452. triumpho iusto magnoque 15, 429. tanto 22, 260. Getico 28, 202. ingenti Manes ductura 35, 13. triumphum insignem nostra de plebe canunt 3, 54. quantum rapuit fortuna 5, 194. merui 7, 146. præclarum ducere 36, 329. magnum det 77, 11. triumphis paribus 1, 139. felicibus apta 26, 636. parvum induit 28, 67. Latius 28, 507. triumphos novos 4, 11. laurigeros 7, 12. *omnes* thalamo confert 10, 227. vix numerat 12, 25. cecinit 21, 4. restituit 21, 385. secum convulisse 22, 65. ingentes geminam 24, 295. fontes absolve 28, 406. Giganteos 33, 152. insignes de vace 39, 53. Rheni 72, 13.
- Troada* flentem 20, 405.
- Trojæ funera 18, 291.
- Trojanam* Minervam 18, 328.
- tropæum immane retrulimus 10, 117. commune 26, 644. vive nostrum 28, 228. tropæi instar 24, 97. tropæa comitata secures 28, 15. tropæis me ditat 3, 345. geminis fulgens 7, 57. innumeris 8, 45. paribus 15, 367. inclitus 21, 81. tuis 21, 247. amicta 24, 205. aluit 26, 34. iisdem 28, 120. civilis dissensus 28, 394. Libycis 29, 43. *Latius* præcincte 35, 177. ætheris 36, 354.
- truculentior Auster 35, 308.
- trudis avaritiam 22, 113. truda nos ad bellum 15, 490. trudere penatibus 18, 131. truditur patriæ exul 8, 495. undique exul 39, 25. latex 49, 14.
- truncavit* aquas socias 37, 70. truncantur artus 20, 18. truncantur manibus & armis 26, 89. truncato cornu 29, 176.
- truncus capiti superstes 26, 301. *truncis* immergere plantas 7, 76. affixæ facies 36, 341. truncos habiles 36, 361.
- truncet* religione lucos 21, 230. Amores 31, 111.
- tui ipse opus 98, 9. *vestri* reverentia 42, 7.
- tuba Australis sonuit 21, 248. civi 33, 55. nimborum sonuit 37, 60. tubæ Latine 1, 198. Iridore 15, 449. iussere 26, 582. *tubam* Mani dignabere 15, 380. Tartareum iudicare 20, 145. ante tubam seruit 11, 192. tubarum clangore 10, 198. armorumque potens 35, 141. simulis accensa 45, 26. tubas optatas 7, 75. inter fremenres 11, 85. in medias 23, 12.
- tueris longum electos 8, 489. tanta inole 22, 282. hanc cum Superis 24, 174. tuetur fratrem cura 22, 78. tuemur Tegeen 26, 576. tuetur jura 3, 69. devora mente 21, 232. tuebor spem vitæ 5, 11. tuere meum locum

INDEX

- locum 8, 386. tueri aurum 18, 128. longinqua 21, 311. Meroën 31, 73. pignora 36, 391. præsidio miro 45. 9. tuendo cogis fufferre diem 101, 215. tuens obliquis oculis 26, 519. tuentibus antrum Faunis 31, 19. aduersa oculis 37, 109. tuendus magno 15, 239.
- Tullii exemplum* 15, 254.
- tum pro tunc* 5, 416.
- tumet per nubila serpens 7, 139. molliter clivus 49, 12. tument post terga dracones 8, 545. fila 33, 255. in tua fata 101, 44. *tumeant* certamine 22, 96. tumebat rex 3, 165. tumerent vina fontibus 36, 25. tumens regale 5, 344. tanta prole 37, 5.
- tumescit Lydia 24, 61. *virginitas* matura 31, 125. Nilus 47, 29. *gemma* 56, 4. tumescunt animi 18, 176. tumere sinus virginei 95, 8. tumuisse lacte 35, 352.
- tumidus torrens 3, 269. Euphrates 7, 69. sonipes 10, 291. *ira* 29, 135. regendo 44, 87. *tumidum* luminibus micat 19, 121. *tumidas* res 15, 293. in iras 33, 32.
- tumor durat adhuc sævitque 3, 72. præfens (*ira*) 5, 117. me inpulerit 39, 7. *parcus* sui 45, 29. tumorem pectoris solvit 48, 47. tumore parvo 35, 101.
- tumultus sedare 8, 256. molire 20, 146. redeunt in corda 26, 212. punire 26, 383. dubios agnovit 35, 154. tumultum abstulit 3, 20. *facrum* sedare 15, 133. *aulæ* 21, 308. veterem discrevit natura 33, 247. tumultu solito 5, 10. quatitur 15, 482. omnia concussa 19, 53. in vario vocum generumque 21, 162. magno 31, 112. rapido sæviret 35, 255. tanto res agitanda 36, 7. vario traxit fortuna 52, 5.
- tumulo arcuit umbras 15, 396. amici 21, 103. e tumulo resurgit 99, 11. tumulus dedit inferias 8, 96. tumulos rectura cupressus 35, 108.
- tundunt pectora 36, 129. runditur procellis 3, 276. quicquid unda 17, 204.
- turba potens 37, 63. Briareia 36, 188. cum paupere 35, 301. salutandum 3, 213. cadentum 7, 100. licentior 14, 31. *redemptus* 15, 249.
- procax 18, 92. infelix 18, 466. dissona linguis 21, 153. iners atque impia 22, 79. arenæ 26, 164. effunditur 26, 462. verenda 27, 24. felix natorum 33, 108. victrix 35, 166. turbæ incautæ 8, 336. obscuræ 18, 153. una facies 28, 545. turbam dedisti 15, 104. tuam ingredior 101, 6.
- turbidus* Orci janitor 3, 294. *flamine* crebro 7, 37. turbida novitas 21, 148. lamenta 35, 354.
- turbine medio rerum 3, 260. funesto rerum 5, 90. repulit hastas 7, 95. misto 8, 50. saxi prærupti 17, 78. accito 20, 152. Aegæo 21, 287. vulgi 24, 200. sub pulvereo 26, 458. rauco 33, 69. turbiniibus mediis 15, 502.
- turbat agmina 35, 142. turbant fila 20, 375. turbet Hydaspem 1, 80. turbavit gaudia 39, 32. turbaverat Auster pluviis 28, 540. turbasset opus 28, 225. turbare odiis 3, 105. Getas 37, 77. turbatur Lipare 35, 174. *turbantur* manes 1, 112. turbata fides 7, 63. capillos 31, 28. nullo casu 36, 136.
- turget humus in herbas 35, 91. turgent cinnama 10, 94. mendacia monstros 18, 351.
- turgidus alloqueris 22, 159.
- turmæ similes 18, 255. equestri 26, 579. rotæ discedere 28, 253. turmis discretis 5, 105. cristatis 7, 133. turmas fugatas 3, 350. in medias equitum 8, 349. equitum 21, 102. niveas ducit 35, 64. barbaricas 44, 83. in turmas ruunt 33, 38.
- tormalis buccina 15, 447.
- Turno moriente 21, 97.
- turpe fuit 20, 58. ferumque putes 22, 15. dictu 24, 83. nihil ducit 96, 278.
- turpat canitiem 19, 25.
- turrigere ripæ 1, 229. turrigeram Cybelen 33, 179.
- turris pericli 3, 265. e culmine 5, 62. porrigitur 5, 469. *antæ* 20, 283. turre inærata 18, 82. turres semirutæ 1, 109. Semiramis 1, 162. attollite 8, 104. per innocuos 17, 329. subitas erexit 28, 535. pronas 33, 211. confingere 39, 152. *fidereus* rescindite 27, 31.
- turribus*

INDEX

turibus invalidis 26, 214. ab al-
tis 26, 456.
turrita genitrix 24, 170. *Cybelles*
36, 271.
Tuscis collibus 28, 184. *Tuscos*
transvehitur 22, 273.
tutela togæ 28, 598.
tuto narrare 29, 220. non vident
cometen 33, 232.
turandos natos 22, 54.
tura quærere 8, 78. *tutum* nihil
nocenti 8, 100. *tuto* ore 74, 20.
tutior alis 3, 279.
Tyriden attollant 28, 470.
tympana ad rauca 18, 278. conver-
tit 20, 301. *taurina* 24, 365. mu-
gitum frenant 33, 207. si quati-
am 36, 131. planctus reddunt *ib.* ad
tympana suscitatur enses 20, 281.
Typhoeia cervix 36, 183.
Typhoeus vinclis profiliat 7, 159.
vincit 27, 17. *rapit* fulmen
sceptrumque 37, 32. *Typhoeo*
turbante Jovem 26, 63.
Typhona casside cælarum 35, 22.
tyrannus tertius occubuit 15, 6.
mollis 19, 21. tyranni gemini 8,
72. muniti gladiis vivunt septi-

que venenis 8, 292. *secura* 15, 147.
domiti 20, 537. cæsi 21, 140.
perire 28, 398. *facinus* 29, 135.
duri imperium 101, 85. *Argolici*
101, 117. tyranno nulli servire 5,
390. *Siculo* 18, 165. liberi rura
22, 190. dicente 33, 84. *Stygo*
35, 264. tyrannum spicula fi-
gant 8, 358. debellatum 8, 635.
novum 28, 88. durum immitem-
que 36, 34. tyrannus geminis 1,
108. 26, 284. fors ista convenit
8, 290. funereis 15, 466. tyran-
nos prostratos 18, 313.

Tyria maiestate 21, 179. veste 24,
179. *Tyrii* Cadmi 21, 318. agri
21, 344. *Tyrio* in ostro 7, 15.
sanguine 14, 26. potemi 15, 520.
veneno 44, 20. toro 70, 8. *Tyrios*
fucos 3, 207. ornatus 18, 422. *Ty-
rias* vires 23, 9. arenas 55, 3.

Tyrrhena unda 15, 455. ora 15, 482.
17, 204. rabies 33, 150. per itagum
36, 185. *Tyrrhenum* transmittere
21, 333. *Tyrrhenam* manum 28,
485. *Tyrrhenas* per undas 24,
356.

V*acas* numinibus votivæ 29, 224.
vacat luxuriæ Venerique 10, 54.
secura tyranni 15, 147. choris epu-
lisque 20, 584. nec nasci potuisse
101, 13. vacant epulis 35, 327. va-
cet mihi aula 10, 191. *vacant* ple-
ctra laudi 24, 267. vacaret igno-
minia 18, 234. leto 20, 483. flam-
ma 22, 176.
vacca leonum metuens 34, 6.
vaccinia induit nigro splendore
34, 92.
vacuus motus 3, 16. donis 20, 178.
vadis impiger 101, 89.
vado palustri 35, 59. vada in pro-
xima mergi 5, 64. *Caspia* 7, 71.
per adversa 15, 489. per cunctan-
tia 20, 443. vadis mutatis in vina
1, 251. sub imis 10, 141. brevibus
20, 430. quinque 26, 337. omni-
bus una natura 28, 512. liventi-
bus 33, 23. vitreis 33, 268. 49, 32.
vagina regat gladios 10, 192.
vagitus audire putat 22, 247. va-

gitum ferocem 8, 153. *vagina*
despuit ignem 35, 52.
vagatur mors 35, 355. *vagantur* alii
cervice 3, 53. confusi 20, 421. le-
tius 20, 511. *vagari* per fraudes 18,
139. *vagandi* certa lege 28, 622.
vagus excurrens 8, 80. impune per
tabulas 17, 327. exultat pelago
32, 11. fons 60, 2. *amnis* 36, 170.
vaga convicia 39, 10. sidera 7, 2.
vago mucrone 7, 55. crine 24, 17.
lapsu 47, 15. igne 49, 62. *vaga*
quercus 3, 158. *viros* 18, 264. ru-
pis 26, 7. *vagas* faces 50, 4. *Alu-
innas* 51, 2.

valet memorare 29, 51. deprendere
48, 9. *valent* inflectere 8, 300.
quid valeant signa 3, 148. *valere*
mereri 26, 90. tantum strepitus
maligni? 39, 5. *vale* Phrygiæ tel-
lus 20, 296. longum 35, 234. *Ma-
sa* 41, 24. *valere* flumina 20, 298.
Valentis igne absumti 26, 610. *Ve-
lentis* fida dextera 21, 27.

validus

INDEX

- validus castus** 1, 238.
vallata mari rupes 26, 188. **profundo rubro** 36, 320. **sagittis crinem** gens 47, 23.
vallum non exsuperabile 5, 127. **vallō prębenda vigil custodia** 8, 324. **inclusa gens** 8, 479. **advigilar** 20, 428. **calcato** 28, 446. **vallis distantibus** 5, 172.
vallis fraudi accommoda 8, 327. **exiguae finibus** 21, 108. **Murcia** 22, 404. **avite** 26, 410. **cave assensu** 28, 615. **vallem profundam æquavere** 1, 110. **flammeus ambit rivus** 22, 468. **liquidi fundi** 49, 37. **valle ima sedens** 1, 210. **pręrupta** 28, 501. **incurva** 35, 72. **subgelida Cappadocum** 73, 4. **valles vincere saltu** 7, 47. **novas** 8, 482. **per Caucasias** 20, 152. **per ignotas** 20, 422. **stragibus æquavit** 21, 131. **vallibus in Phrygiis** 35, 267.
vanescit inanis imperus 33, 74. **Cynthia** 44, 38. **vanesceret in exiguum ignem** 26, 248.
vana umbra 36, 96. **quid moraris?** 36, 313. **vanas aures** 33, 98.
vapor spumeus 49, 64. **vaporis tanti secura** 33, 166. **innocui alimentata** 44, 16. **vapore anni** 28, 241. **continuo solis** 47, 17. **vapores Libycos tolerare** 1, 131. **solis superate** 7, 206. **Aethiopum** 21, 180. **obducti nequeunt hęrere** 36, 398. **coronatas** 49, 45. **vaporibus enses fluxere** 28, 346.
vaporat aura ostia Nili 44, 100.
vapulat fascibus 19, 8.
variabat ventum 31, 38. **variatur clipeum** 1, 95. **variantur gemmis** 35, 94. **variata voluptas** 3, 210. **ternas figuras Hecate** 33, 15. **luce** 47, 4.
varia Phębe 3, 9. **cum tigride** 34, 27. **varii mundi** 98, 13.
vastator Austri & Boreę 8, 29. **gentis Achivę** 20, 214.
vastant armenta 24, 337. **vastabam quos omnibus annis** 26, 541. **vastabat saltum** 3, 286. **vastare penum** 18, 194. **vastato profundo** 28, 141. **vastata pascua** 56, 168.
vasta Aethiopum 8, 34.
vates ignarus 1, 71. **pervigilant** 19, 40. **sine more rapi** 20, 45. **in majus ferant** 26, 14. **senior** 26, 444.
exercuit opus 29, 11. **lętatus** 34, 13. **vatis pęctora** 16, 6. **Cumanę** 18, 11. **pii** 40, 24. **Cęi** 42, 9. **vati prębuit** 27, 25. **suo** 40, 4. **vatem veram probabis** 22, 338. **tuum despicis** 41, 11. **vate se** 18, 313. **noto** 25, 4. **de paupere** 39, 53. **vatum cura** 23, 4. **veterum carmina** 29, 146. **doctorum munera** 101, 8. **parens** 74, 13. **vatibus arma fabricata** 21, 105. **ipsis nescia veri sera fides** 26, 553.
uber (fertilitas) palmitis 26, 504.
uberis humani expers 20, 253. **vitrei libamina potat** 35, 53. **ab ubere rapitur castrandus** 18, 46. **exsudat sanguis** 36, 127. **ubera quęsivit** 3, 95. **prima dabant** 29, 87. **Vulcania terrę** 49, 18. **uberibus solitum pasci** 7, 78. **sandis crescis** 8, 159.
ubertim lacrimę cadebant 29, 214.
uda Iris 60, 5. **udę Nalides** 36, 16. **vec̃tes nulli poterant excludere** 18, 81. **veste imposto** 8, 573. **trabali** 17, 318.
vectigal patrium solvere 22, 200. **ignotum rettulit** 24, 98. **ferri** 26, 538. **novum contulit** 29, 63. **conubiale** 40, 18.
vector cęrula tentabo 17, 82.
vehit aquas 47, 7. **tempora** 47, 36. **puppes** 28, 498. **fama** 1, 34. **te penna** 3, 280. **vehant messes** 22, 595. **vexit urbem** 17, 152. **gloria** 26, 12. **Ossa Olympum** 35, 257. **vectus cursu equi** 3, 263. **ad altum** 31, 83. **vecta per altum** 10, 129. **vecti per nubila** 31, 111.
Vejos tolerare 15, 107.
velamine scisso 3, 33. **gramineo** 44, 75. **velamina herbida** 5, 109. **Serum (i. e. serice)** 10, 211. **mira sumit** 31, 102. **in tua** 72, 15.
velamenta asperat 8, 586. **fulva** 21, 260.
vellit coralia 10, 169. **portas & monia** 35, 143. **ramos, dentes** 47, 22. **vellunt vultus & lumina** 5, 410. **vellite funem** 15, 488. **vellere Pelion** 26, 74. **morsu** 46, 14. **vellitur fundo** 33, 157. **vulso æthere** 35, 228.
velleris aurati 26, 23. **vellere te Seres dirent** 18, 226. **vellera frondea** 1, 180. **Seres dabunt** 7, 211. **pinguia** 20, 385. **vitas** 20, 460. **mutavit**

INDEX

- vit 29, 73. fucantur 35, 95. velle-
 ribus murice tinctis 3, 385.
 velat humeros 1, 224. lumina de-
 missa 5, 255. Gorgone 24, 168.
 honos crinem 28, 164. tigris 33,
 17. velant favos examine 5, 465.
 conspectum 85, 1. velavit arun-
 dine frontem 35, 359. velari ostro
 credidit 5, 450.
 velox ad facinus 3, 240. victoria
 7, 87. semita lunæ 22, 438. ve-
 locior Euro 1, 100.
 veli in modum 20, 312. vela naufra-
 ga 15, 222. *ligant* 15, 481. tremunt
 vento 18, 113. subducit procellæ
 20, 5. penetrassent vapores 21,
 180. pandere Notō 32, 8. turgida
 74, 4. velorum alis 28, 138. velis
 tegitur Jonium 8, 461. Niliacis
 15, 59. *Judaicis* 18, 357. omnibus
 hære 20, 473. succurrere 26,
 275. tumidis 36, 367.
 vena vomit aurum 29, 77. venæ ir-
 riguæ sudent 1, 252. venam por-
 rectam 59, 1. in venis stat cruor
 99, 16. venis rudibus stillantia
 stagna 1, 51. vacuis 20, 17. pur-
 pureis 20, 273. venenatis 46, 17.
 venas rimata sequaces 17, 40. ra-
 bidas 17, 219. in meas disperge 35,
 85. sanguis inundat 44, 66. ca-
 lore compescit 47, 34. sitis con-
 sumit apertas 48, 21. in fulfuris
 49, 73. referant 49, 97.
 venabula tendit 5, 397. premant
 17, 294.
 venales plausus 28, 606.
 venator *ligat* saltus 5, 377. toro
 membra reponit 27, 3.
 venatrices pharetras 8, 161.
 venatus atrox paruit 20, 524. vena-
 tu cingere saltus 15, 356. posito
 35, 245. venatibus certis 1, 187.
 sociis 21, 64. a solitis 24, 270.
 vendit perjuriam 26, 567.
 venditor improbe legum 5, 501.
 amittit 20, 586.
 vendit honores 3, 180. 20, 561. pa-
 triam 15, 267. vendere otia 21, 210.
 vendidum potuit 18, 38. venditus
 ipse vendere cuncta cupit 18, 206.
 venenum nigrum levat 101, 35. ve-
 neno vipereo spumavit 2, 9. men-
 sa suspecta 15, 181. invalido 17,
 170. tacito læsa 36, 250, *Tyrio* 44,
 20. gelido 46, 5. venena noxia
 effudit 3, 67. haurire 15, 90. no-
 xia miscere 15, 271. venenis ni-
 gris rorantia tela 1, 188. Gorgo-
 neis 8, 36. septi tyranni 8, 392.
 infusus 10, 70. incestant lunare
 jubar 26, 237. *placidis* 33, 181.
 venire sub hasta 18, 210.
 venerabilis illi vocor 15, 307, ibas
 21, 44. venerabilior sanguis 29, 36.
 veneratus amicos vultus 17, 133.
 venerando pondere 50, 1.
 Veneti montes 12, 7. Venetos
 amnes 28, 194.
 veniam posceret 5, 132. dant culpe
 20, 597. das victis 22, 23. negant
 25, 12. *leti* 26, 90. præberet 26,
 522. posco 39, 12.
 venit ipse 26, 461. veniunt in mer-
 cem 18, 220. venerit ad summi fa-
 stigia juris 1, 58. veni sperate 5,
 98. visura 36, 108. *venisse* jam
 volunt 20, 506. venientem fini-
 bus Thracum 28, 107. ventura
 notant 20, 494. venturi præcia
 35, 109. *venturum* Jovem 75, 3.
 venari tuto liceat 21, 229. venantem
 ducunt 22, 215. venantum vocibus
 20, 310. venata jugis 24, 314.
 ventris tempora 101, 21. ventrem
 invitant pretio 20, 329. ventre
 latebant 26, 256.
 ventilat patricius 18, 109. uvas 315.
 ventosa ratio favoris 26, 113. paba-
 la 44, 15.
 ventus quateret puppes 3, 219. dis-
 currens 33, 171. furit *ib.* discusse-
 rit arbore nidum 36, 144. vent
 recedentis vestigia 3, 73. dum
 riant littora 5, 527. conjurat 7,
 98. laborant 8, 461. pulsare ti-
 ment 10, 53. diversi 15, 51. cu-
 piant te mergere 19, 69. frangit-
 tur & undæ 34, 17. irrita verba fe-
 rant 36, 134. non indiget 47, 6.
 unde fluant 48, 5. impulsu 49, 35.
 de puppe ferentes implebant fi-
 nus 100, 6. vento ingesto 8, 553.
 citatas favillas 20, 472. citatis re-
 bis 24, 335. jactetur & unda 2,
 140. rejectæ *chamides* 50, 15.
 ventum dissimilem variabat 31:
 ventis aspera 1, 270. perustis 3,
 303. repulsum 21, 358. dubiis 22,
 255. horrea ditekant 22, 356.
 fluitent 28, 567. ventros spino
 relia-

INDEX

- relinquit 17, 207. nunciat rati-
bus 33, 234.
venum dari 3, 179. redibat 18, 37.
Venus pronta 8, 265. aurea 10, 74.
folio subnixâ corusco 10, 99. navi-
gat 10, 152. stupefacta 10, 241.
spernat Adonidem 11, 16. accen-
dit magis quæ refugit 14, 12. vino
calefacta 15, 182. invecâ colum-
bis 22, 354. successerat gremio an-
tri 31, 1. accelerat præcepta 33,
227. dolo gaudens 35, 12. prima
ingerit 36, 220. laxar in otia cu-
ras 48, 23. & Luna 76, 6. Veneris
auras clementes 7, 165. adventu
10, 184. stimulos 18, 468. ad par-
tes ingeniumque redi 19, 60. do-
num 31, 15. prato 31, 119. 40, 9.
artes 35, 266. figuram 91, 3. Ve-
neri vacat 10, 54. vigilat noctes
15, 450. servire 18, 345. nudar pe-
netralia mentis 33, 213. inaccen-
sum peñus 33, 224. junctæ 36, 281.
in Venerem vivunt frondes 10, 65.
Venerem cinxere 10, 171. quærat
Dione 36, 433. sibi promittit 37,
40. gemma figurat magnetica
48, 26. consule 69, 6.
ver serenum 1, 272. pratis te pingat
1, 273. perculit hostem 15, 16. fer-
tile 22, 464. viridem monti repa-
ravit amictum 26, 168. roties cur-
sibus actum 44, 28. flore notat 52,
12. veris æterni pater indulgentia
10, 55. æterno honore 29, 7. pa-
ter Zephyre 35, 73. germina 35,
132. vere *nuptiali* 12, 1. *coronatis*
quadrigis 22, 423. rubentes ca-
lathos 31, 116.
verax fabula 26, 442.
verbere Tartareo pulsus 74, 5. alter-
no movens 36, 139. insonuit 28,
625. cogis equum 28, 226. tor-
quet curas 8, 251. assiduo unda-
rum 15, 220. audit 18, 507. de-
fessi terga 20, 351. ad verbera trans-
mittit 5, 479. in verbera proni-
tendunt manus 31, 113. sub verbe-
ra torpuit 18, 513. verbera inania
3, 49. tua posceret Arion 8, 554.
tergo removit 8, 618. non audit
17, 187. poscis 17, 223. tergo ces-
sare 18, 100. nota timet 19, 2.
aquarem 21, 289. fenserunt 35,
197. nulla sonant 35, 333. vicina
sentit 44, 3.
verberat lacertos planctu 35, 249.
leones 36, 49. *terrificum* 45, 23.
urbes cuspidè 48, 22.
verbi in semina 98, 4. *verbo* inclu-
sum 95, 7. *in verba* irer adhuc do-
lor 15, 201. verba spirantia virus
15, 285. figenda sensibus 22, 156.
regant pecudes 51, 20. commu-
nia negant Musa 81, 3. verbis
quæ differis 8, 356. fractis sonas
plorabile 18, 261.
*verborum transitive positorum exem-
pla* 1, 52.
verecundis caussis 22, 222.
vereri desiste 36, 304. verendus ni-
gra majestate 33, 79. verenda tur-
ba 27, 24. *verendum* chaos 35, 195.
verendos bellis annisque 26, 180.
vergit in Austrum 3, 364. 5, 348.
judeus 18, 209. vergentis Scythiæ
in ortus 3, 323.
verna nutritus 20, 353.
vernant in carmina rupes 3, 152.
cristæ fulgure 35, 147. pascua 49,
19. vernabant lanugine vultus 8,
200. vernans tori regalis imago
29, 93. *vernante* senio 21, 316.
vernus rubor 35, 90.
Verona adjungis cumulum 28, 202.
proxima 52, 17.
verris humum crine 29, 225. verrit
vestigia 22, 248. verrunt quid-
quid salis æquora 35, 295. verrat
marmora 20, 360. *verrebant* bra-
chia crines 10, 145.
verficulos noravi 74, 9. laceras 79, 2.
versat onus 61, 2. *versavit* nomen
22, 300. versabere vomeris ictu
33, 196.
versus meos ne laceres 77, 2. 14.
claudicat 79, 3.
vertex Ossæus 35, 183. vertice toto
luxuriat 1, 217. flavo 5, 110. 10,
242. *Phrygiæ* 8, 195. lacero 15,
137. Aemi 20, 106. criniger 21,
203. in summo rupis 24, 240.
proximus astris 26, 470. de her-
boso 35, 71. meo conceptum 36,
59. socio despectant lucum 36,
375. rurilo 44, 18.
vertigine molli 20, 359.
vertit imperium 5, 53. *vocabula* 18,
34. in proprium caput 23, 2. re-
gna 24, 161. in se barbariem 28,
221. præsepia 34, 11. vertunt in
cædem 18, 251. in se furiis 22, 212.
N n n a
juga-

INDEX

- jugales ad pascua 35, 319. *vertere* in pectus 36, 257. *verte* faces trans æquora 20, 150. *vertere* mortalia 18, 142. *vertitur* in se omen 19, 11. quo *vertimur*? 37, 98. *vertetur* dies in ortus 1, 172. *verti* oppida 35, 153.
- verubus* figat 20, 448. *verus* ductor 26, 468. *vera* pavoris 20, 470. *scrutari* 26, 258. *juventus* 26, 467. si *referunt* 26, 506. non fuisse *gaudet* 36, 111. *verifera* fides 26, 554. *duxere* figuram 35, 43. si quid *deprendere* valet 48, 8. *verum* merfui latebris *educere* 8, 512. *videri* pernegat 17, 75. *contere* 17, 86. *veris* nil æquale dabant 26, 27. *veros* in principis annos 15, 303. *verior* genitor 24, 122.
- vesana* delubra 33, 204. *vescitur* ferri rigore 48, 17. *Vesevi* jugi compage fracta 36, 184. *Vesta* colitur 18, 324. *faces* transtulit 24, 169. *Vestæ* sanctæ 15, 129. *Vestalis* virginitas 18, 329. *vestibulo* patenti 18, 202.
- vestigia* laffa venti 3, 73. *pressa* calcato sanguine tingi 5, 432. *firma* sti recto gressu 7, 39. *indolis* magnæ 8, 373. *bispida* 10, 146. *veteris* recti 17, 136. *pendula* figat 17, 323. *nulla* starent 20, 125. *clara* sonent 20, 313. *verrit* 22, 248. *fixit* 26, 170. *mea* relegam 26, 529. *servant* 28, 173. *ebria* firmat 33, 19. *conduunt* culmi 33, 187. *sub* tua venient 35, 300. *lambit* fons 36, 253. *indignant* arenas 36, 385. *quæ* me ducent? 36, 429. *stridula* volentes 37, 8. *parva* catuli 45, 8.
- vestigat* Honos virtutem 17, 7. *vestigare* frerum glaciale 21, 177. *domum* Boreæ 36, 324.
- vestit* squamis 18, 295. *litus* oliva 26, 319. *iter* seges 35, 188. *ebur* a tria 33, 242. *victoria* nemus 36, 338. *vestiat* ora ridenti lanugine ætas 1, 70. *vestire* gelu 26, 167. *pluma* 44, 68. *figura* corporea 95, 5. *vestita* hiems nives 1, 270. *diem* croceum Aurora 20, 529. *æra* cibus 46, 12. *vestitos* gramine campos 36, 231.
- vestis* solem *combibit* 8, 552. *odoratæ* studium 20, 335. *Gortynia* 35, 33. *poplite* fusa tenus *ip.* *vesti* custo-
- des* dabantur 18, 417. *vestem* Gatarum 5, 83. *pendere* vetant 24, 247. *murice* perfusam 44, 86. *contingit* 99, 15. *veste* apprensâ increpat 5, 381. *fulva* 22, 230. *Tyria* 24, 179. *vestes* purpureas 1, 183. *connexuit* angue 3, 118. *pieturatæ* 3, 208. *Sidonias* 10, 512. *Tyrio* sanguine fulgidas 14, 26. *relicissæ* 15, 136. *post* terga redutæ 20, 184. *per* varias transib 26, 605. *æ* cingula comit 28, 525. *explicat* 29, 142. *collectæ* nodantur 35, 40. *cultas* 35, 321. *mutatas* nigrescere 36, 72. *vestibus* reductis 18, 87. *humeros* ambit 22, 365.
- vestium* *lacerandarum* mos 3, 33. *vestitus* par equis 5, 361. *meas* calcari 18, 491. *vestitu* profano 5, 126.
- vetat* domari 3, 314. *calor* 49, 34. *vetarent* rupes 5, 184. *veruere* minas 33, 48. *in* vetitum ruit 20, 52. *vetito* æquore 35, 189. *mari* 41, 16.
- veteris* Probinî facta 1, 29. *veteres* ornantur 17, 93.
- vetustas* rapiet sub nube ignota 1, 33. *Græca* 1, 198. *superata* 1, 383. *Romana* & Graja 8, 398. *falsis* elusa auspiciis 15, 121. *cuncta* 17, 91. 20, 251. *exacta* 18, 287. *derisa* rueret 20, 124. *defensa* 22, 321. *canit* 26, 124. *vitiosa* arripuit 44, 35.
- vetusto* ære floreat 1, 18.
- vexillum* navale dares 21, 173. *vexilla* veneranda 5, 366. *Quirini* 8, 8. *mvveri* festinant 15, 420. *pedum* 18, 254.
- vexat* alnum turbine 21, 287. *ut* beam 24, 219. *vexasset* fulmina 33, 47. *vexare* fidem rerum 3, 65. *pacem* 5, 10. *animum* curis 35, 278. *smaragdæ* 70, 7. *vexari* pios 3, 14. *vexatum* corpus 22, 202.
- Ufens* tardatus erroribus 1, 257.
- via* causæ alterius 3, 15. *difficilis* 8, 328. *sic* 20, 168. *pejore* 26, 263. *sacra* 28, 603. *vix* eunda vitandæque 20, 420. *spargentur* flore 22, 401. *longe* tempora 24, 3. *instruit* 26, 550. *Flaminie* 41, 8. *plus* habet 52, 22. *inter* dura 84, 4. *viam* laxavit 5, 24

INDEX

- 5, 24. ferre per cœrula freti 7, 199. inveniet virtute 15, 320. fatis aperire 18, 140. vix terendam pandunt 26, 342. clausurat 28, 457. admittit 28, 503. molitur 33, 276. viarum spatio 5, 137. dura 8, 435. fidem 35, 188. indicia 36, 440. vias regione reinoras 3, 241. longas egit 8, 102. longas peregit 10, 98. incertare 20, 77. centum meditata nocendi 20, 175. plebe latere 24, 63. morantur 24, 328. in altra negatas munire 26, 70. per solitas 26, 287. subitas exquirere 28, 232. præbuit arte 32, 4. longas inchoat 36, 406. terrarum pande 40, 59. mille retorserit 24, 27. limosas perforat unda 49, 16. in parulis plumbi 49, 56. certas adæant 51, 4. varias itque redditque 59, 4. corporis arcti inire 98, 6.
- viator requiesce 84, 1.
- vibrat radios 8, 180. rabies 20, 26. fulmina 24, 167. tremor ossa 36, 152. securum 36, 358. 22, 376. vibravit ardor in undis 35, 2. vibrare colores 5, 356. secures 18, 465. faces 31, 97. vibrans ignobile jaculum 26, 464. vibratur sibilus 191, 33. vibrata membra 20, 359. ferica 28, 576. terga 45, 25. vibræi nimbi 1, 208. vibrato ferro 5, 230. vibratis crinibus 5, 108. in altum clipeis 28, 628. radicibus 35, 153. vibranda tibi tentatur cornus avita 8, 521.
- vicem jaculi implevit 20, 454. quantum rependit 28, 613. frenorum agit 51, 10. vice patris 26, 493. mira 28, 533. vices mutare 1, 12. lucis noctisque 3, 6. gratæ rediere 10, 303. rerum fatique 26, 83. Martis 28, 283. nostras tibi impleret 28, 432. nascendi 33, 58. soporiferas explicuere 36, 405. caras dabit 42, 2. natales 44, 51. alternantes colorum 45, 14. iniquas ætatis sentire 98, 10. vicibus (*viciſſim*, *per vices*) sermonum permiffa potestas 5, 74.
- gratis formare loquentes 17, 85. nullis 20, 418.
- vicinus gravis auxilio 20, 513. vicina Leoni sedes 24, 208. toro virginitas 33, 130.
- victima par mitigat umbras 8, 94. trahitur 15, 414. expiet 18, 20.
- victor superbit 5, 116. securus 5, 168. præſilias toro 14, 28. Gradivus 22, 368. Eridanus 26, 195. regno tenebo humum 26, 530. ab hoste redis 34, 40. ornabere optimis 39, 54. victoris decus 21, 6. victori sese daturus 50, 352. favent 21, 233. secuto 28, 297. victorem post fata petit 37, 91. fama sparserat 101, 118. *pro victore* redit 18, 254. victores Probi (*patris*) 1, 62. victoribus præda fuit 26, 86. sacras undas Clitumni 28, 506.
- victoria non est tanti 5, 249. velox 7, 87. sæpius nocuit 8, 336. sequitur fasces 8, 640. nullis hæsit nodis 15, 10. fregit 18, 213. te nobis eripuit 20, 538. nulla clarior 21, 368. advexit secum Musas 23, 19. totis exurgens ardua pennis 24, 204. egit te placidis moribus 24, 216. plena datur 26, 132. pacem sancit 26, 573. nulla est major 28, 248. ales 28, 597. rutela togæ *ib.* *auspex* 28, 653. vestit nemus 36, 338. præstat mundum 37, 15.
- victoriolæ sceptris impositæ 24, 210.
- victrix cucurri 15, 48. turba 35, 166. victrici solo 28, 25. victricem manum 20, 532. victrices rates 10, 178. victricia castra 1, 137. fata 24, 127. classica 29, 218. victricibus aquilis 7, 16. ederis 8, 609.
- victum communem querere 20, 371. victu frædo 17, 191. Chao-nio 36, 42.
- videt quem non ipsa 20, 316. quodcunque videtis 37, 14. vident res ante 20, 500. non tuto, non impune cometen 33, 233. viderein moriens te Roma 28, 295. vidi per somnia 36, 437. vidisti quodcunque fuit 44, 104. vidistis in illo me quoque

INDEX

- quoque 28, 433. videbo te talem 36, 436. vidisse semel satis est 37, 94. visu obtupuit 1, 234. videndo perire 37, 113. visura veni 36, 108. videbar fecunda 36, 415. videndam se Roma obtulit 28, 530.
- viduatur honos armati 101, 113. viduata remigibus puppis 28, 137. viduatis montibus 101, 81. viduatas iudice leges 17, 117.
- viget ima parte 35, 23. vigent sæcula revocata 3, 358. vigebar mos 20, 211. vigerent libertate 26, 105.
- vigil avarus 27, 8. vigili sensu 29, 229. vigilēs noctes 7, 48. primos excierant 28, 455.
- vigilar Veneri noctes 15, 450. vigiler Mallius 80, 4. vigilantia excubiis lumina 28, 234. vigilantibus curis 18, 362.
- vigor redit 15, 209. se diffudit in membra 26, 437. per membra volutus 44, 65. vigoris ætherii 20, 498. vigorem secretum servant 48, 12. amissum reparant 49, 99.
- vilis amor 3, 282. vile virentes ramos 8, 37. putat 101, 89. viles iras 35, 213. vilia arma 26, 397. vilior ultra privatos patere lares 10, 256.
- villa pactus 18, 199.
- villis flavi comis 101, 97.
- vinen erat 10, 170. vimine texto 35, 138. vimina sicca 10, 95.
- vinxit ingenium 57, 3. vincituro mentes carmine 26, 21.
- vincla muta ferarum 5, 483. ingesta 15, 365. vincilis profiliat 7, 160. punire 21, 239. subdiderint 26, 69. laxatis 33, 44. solvite 37, 28. nec famule 51, 15.
- vincit amicos meritis 22, 45. amor 22, 412. copia pluviam 24, 231. latex flumina 60, 7. vincat ratione metus 17, 99. amor 42, 8. vincant pœnas 5, 519. vinceret matribus 29, 68. vicit manu 26, 144. vicere patrem nati 1, 61. tarde, vinci pene fuit 21, 375. vincetuum pudorem 22, 329. vincite præ-
- lia 26, 570. vincere ascensu montes 7, 46. planitiem cursu ib. differs 18, 500. vicisse nunquam, decorum 28, 402. deos 37, 37. vincendi modum 26, 119. vincor sic viribus ullis? 37, 18. vincitur steru 31, 274. vincamur in munere 8, 276. vinci obvia 8, 484. causa, non robore 15, 431. didicere 26, 11. docuit 26, 140. miserum 28, 402. patiari rogamus 31, 136. imperio majore 35, 236. cœpisse pudet 101, 28. mirantem 101, 116. victus animi 3, 170. odit 5, 116. sol frigore 101, 125. ambitus 29, 211. lustrorum numero 44, 31. victa malo Creta 101, 120. victi acie 19, 17. victis piam servavit laurum 24, 217. victos recepit 24, 150. vincendum sibi nil relinquere 8, 377.
- vincula hærens 17, 322.
- vincula cognate 10, 262. poscat 11, 30. neçtite 14, 18. lucratur 18, 137. dissolvi patitur 22, 40. mentis 26, 311. rigidi ferri 36, 94. vix aptanda feris ib. post Lemnia 36, 275. in vincula cogit 24, 315. sub vincula irent 8, 605. traximus 15, 95.
- Vindelicos spoliis 26, 415. Vindelicos saltus 26, 365.
- vindemia quales tegeret colles 17, 180.
- Vindice deductum morem 8, 613.
- vindex patris 23, 16. juvenis 26, 150. tardior patrie 26, 414. vindicis annum 22, 413. vindice 1, 167.
- vindicat te civem 8, 131. Eira 24, 84. flumina 26, 105. campus 26, 573. sibi clavum regendum 29, 203. sibi brumam 35, 106. tepor undas securus 57, 5. qui vindicet ibit 8, 109. leges 20, 182.
- vindicta pia 8, 363. mundi 20, 21. questus fuit 61, 99. monebat 21, 341. quæ prior? 26, 93. plena rediit 26, 639. redita parenti 28, 121. vindictam mandasse 15, 384. legum præstare 17, 225.

vinea

INDEX

- vineæ fraudarit colonum 21, 164.
vino madentes excubiæ 10, 79.
calefacta Venus 15, 182. in vi-
na mutatis vadis 1, 251. vina
stagnantia fluent 3, 384. spu-
mea 9, 8. perit 18, 271. fluens
22, 264. bibunt Eumenides
35, 344. tumerent fontibus 36,
25. in liquentia permutat lym-
phas 99, 5.
violæ non æquant crines 10, 266.
purpura surgebat 28, 92. vio-
lis prætexite fontem 1, 249. in-
terferit algas 10, 157. fuscis 35,
129. violas spargere 31, 118.
collectas Veneris prato *ib.* dul-
ci ferrugine pingit 35, 93.
violaria sparsos bibunt succos 36,
233.
violentia fati 26, 382.
violentius Austris 3, 90.
violavit rore genas 33, 190. vio-
lare diem 3, 63. Minervam 37,
41. violasse lætatur 26, 508.
violati maluerunt reddere 22,
57.
viperea Medusa 3, 281. viperæ
pharetræ 21, 263. vipereum ve-
nenum 2, 9.
vir seu Numen 3, 171. redit in
currum 87, 5. viri hic mansere
28, 417. ferrati 28, 571. viro
digno nectenda 10, 275. timi-
do nimiumquæ remisso 20, 203.
uni concessa 21, 26. in uno
26, 375. ardente 29, 152. cum
proprio 29, 226. toto moriens
37, 89. virum pejorem mirata
3, 138. te faciet 11, 40. simi-
lem consilio vel Marte 17, 163.
da quemcunque 18, 29. pro-
fuerat mansisse 18, 56. natæ
adjunxit 21, 91. ordiri 22, 75.
in suos migrare annos 29, 14.
timefet commotum 29, 137.
monebas 29, 237. tentura 46,
19. virosum decus 18, 297.
laude censerit 29, 66. funera
101, 79. calcantum oneri 49,
47. viris nuper peremtis 15,
186. fortibus 17, 268. undare
28, 546. viros audaces 17, 294.
deesse 18, 243. devehit ad ter-
ram 19, 74. cessisse 20, 58.
similes 20, 133. tantos 21,
76.
virago venata 24, 3:4. Hippolyte
35, 63.
Virbium *reductum* 11, 17.
viret squamis 22, 429. lucus
44, 2. herba 49, 22. virent
renata nobilitate 1, 16. Sina-
ragdis 8, 587. viscera felle 49,
96. virebat proles 33, 122. *vi-
rens* hydra 3, 290. virentes
notæ 33, 182. virentibus macu-
lis 36, 266.
vires consuevas sumite 3, 60. ma-
gica 3, 145. Romanas 3, 307.
per tuorum ducum 8, 476.
contingant juvenæ 10, 326.
geminas libravit 15, 250. soli
nosse 17, 178. murmure con-
fessus 17, 233. abstulit hosti
18, 54. vagas 18, 264. fran-
gendas 20, 309. mutæ 20,
415. armati 21, 17. fractas re-
sumsit 21, 317. Tyrias fractu-
rus 23, 9. amissas recepit 24,
80. exercere 26, 108. nostras
occupat 26, 279. imperii spar-
sas constringit in unum 31, 86.
nobis tulit 33, 94. pertulerat
39, 47. novas præstatura 44,
47. tibi suppeditat 44, 102.
augebat 101, 78. nomine méri-
to signatas 46, 2. proprias re-
novat 48, 18. alterius pari 49,
78. indomitæ 52, 19. tibi det
77, 6. viribus fulmineis im-
pellens hostem 1, 73. fufis,
collectis 8, 79. collectis 17, 92.
magnis quæsitæ exuviæ 20, 199.
validis 24, 73. cognatis 28,
220. totis 36, 379. sic ullis
vincor? 37, 17. præduris 37,
66. superbis 53, 2.
virescunt atria 10, 86. cum vi-
resceret prima parte ævi 1,
63.
vireta decorent Bætin 12, 31.
virga regit 15, 440. *moderantur*
equos 21, 259. *virgam* somnife-
ram quatiens 33, 78.
virgatas tigres 21, 66.
Virgilius non accusat 74, 15.
virgineus cruor 14, 27. virginei
sinus 95, 8. virgineo agmine
24, 263. crine 29, 18. more
35, 151. ludo 36, 162. *virgi-
neum* Trirona 8, 36. virgineos
thalamos 36, 75. sinus 98, 5.
Nnn 4

INDEX

virginitas Vestalis 18, 329. *cruda* 24, 247. *matura* tumescit 31, 126. *vicina* toro 33, 131. *communis* 35, 208. *cælumque* negatur 35, 292. *virginitatis* honores 36, 280. *virginitate* falsa 99, 2.
 virgo fraudis adhuc expers 10, 17. *redimetur* astris 10, 273. *exit* 21, 81. *ignara*, cui simplex calet ore pudor 28, 564. *nova* doretur 31, 52. *ducitur* in thalamum 33, 362. *limina* linquere non audebat 36, 202. *virginis* suspensæ amor 3, 282. *ora* fulgentia 17, 132. *maturæ* 21, 69. *colla* 48, 11. *pro* virgine certant 33, 133. *virginibus* raptor instat 15, 166. *optantur* flores 24, 56.
 Virgo germina maturet 22, 465. *cultos* imperii 24, 206.
 virgulta strata 24, 340. *fetu* pubescant 35, 79. *verna* 36, 225. *per* virgulta vagantur 31, 13.
 viridis adulter 17, 304. *avis* 20, 331. *viridi* milite 21, 324. *jaspide* 28, 586. *metallo* 35, 291. *virideat juvenum* 20, 164. *virides* equos 7, 197. *spumas* serpentum 15, 173. *perdes* 24, 345. *galcis* sulcos 26, 25. *manus* 26, 260.
 viridantia membra 28, 561.
 virilis lingua 51, 10. *viriles* minime munditiæ 20, 336.
 virtus laurum meruit 28, 355. *Romula* emicat 26, 261. *tertia* Scipiadæ 26, 140. *gaudet* 23, 5. *in* quo rux maxime 22, 296. *eventus* sibi larura secundos 21, 285. *obrua* paupertate 22, 121. *fessa* 21, 284. *una* defudet 20, 602. *pura* 20, 75. *provida* 18, 402. *unica* 18, 98. *reducit* 17, 146. *obijcet* membra sui divisa 17, 97. *fracta* metu 3, 260. *intu-muit* 5, 183. *inflammata* 5, 231. *digna* legi 8, 47. *major* & *stir-tior* fato conjuncta potenti 8, 221. *vile* latens 8, 222. *tenebris* submersa *ib.* *emula* 15, 349. *ipsa* sibi pretium 17, 2. *secura* fortune *ib.* *laudis* nil indiga 17, 4. *animo* crescat 17, 15. *major* in adversis micuit 21, 284. *pervigil* contra fata *ib.* *meritis* obnoxia 28, 387. *mutua* regit 28, 417. *tua*

digna sequi hunc 39, 21. *nullum* reticenda per ævum 101, 87. *ne* vulnera timet 101, 113. *virtutis* judicium 21, 74. *fatiale* solum 36, 637. *femineæ* opus 29, 12. *virtutem* vestigat Honos 17, 7. *virtute* sola emitur potestas 7, 122. *parris* 8, 377. *inveniet* viam 15, 320. *reliquit* invidiæ fines 24, 39. *renati* 26, 43. *pia* flammatus 28, 467. *non* minori 29, 158. *paravit* dotes regni 29, 180. *inferior* purpura 31, 79. *paterna* ne confidas 31, 132. *tanta* 50, 31. *virtutes* crescite 17, 261. *varie* 28, 584. *virtutum* stimulos 7, 59. *ingrata* comes superbia 22, 162. *virtutibus* cani ævi 24, 106. *obvia* invidiæ rabies 29, 230.
 virus spirantia verba 15, 225. *furi-ale* 20, 188. *in* alto condere 22, 54.
 vis Hydræ 3, 296. *tranquilla* animi 8, 514. *quæ* animaverit astra 17, 101. *sua* non tutata diu 26, 566. *extincta* 28, 304. *quæ* tanta cavernas glomerat 33, 170. *improba* ferri impedit 36, 109. *quæ* Sirenas abegit? 36, 190. *alta* 46, 18. *vi* polcere 31, 77.
 viscere taurino 45, 38. *viscera* invadit ferro 5, 403. *felle* canduerint 17, 225. *post* matris 18, 46. *rupis* 28, 503. *fessa* hæserunt infecunda 33, 124. *montis* 33, 175. *nuda-ta* fodit 35, 210. *tellis* invadi 36, 71. *nascuntur* 37, 26. *terre* con-cutiat 48, 5. *languida* 42, 96. *compleri* partu 95, 9. *per* viscera duxit hiemes 46, 7. *post* viscera dignus credi numen 101, 11. *visceribus* merfit ferrum, 18, 44. *in* mediis 26, 577.
 visinus ædes 17, 278. *visere* ora fuit 28, 508. *salvus* 36, 203. *vi-sura* veni 36, 108.
 visis obriguit 36, 111.
 visus degeneres 6, 9. *dinge* 20, 133. *non* capit spatium 24, 132. *inoffensus* sub gurgite ducit 35, 116. *visu* severo lustrat 5, 496. *non* solito 15, 19. *solo* cogno-scere 33, 158. *refugo* 33, 189. *dubio* agnoscere 36, 91. *oblita-puit* 36, 234. 1, 234. *letifero* 37, 97. *cruentus* 101, 92. *sollicito* lustrantes 98, 17.

vita

INDEX

- vita concessa dolori* 5, 237. *regentis* 8, 301. *dum maneret* 15, 306. *traxit iter* 17, 17. *duplici subnixus* 17, 333. *spondente fidem* 18, 420. *silvestribus abdita lustris* 36, 44. *indiscreta feris ib.* *vitræ licentia* 1, 152. *spem fragilem* 5, 12. *a limine prima* 7, 10. *ferre pudorem* 15, 451. *pars nulla perit* 17, 64. *transmissæ* 17, 141. *ambiguus* 18, 51. *priori* 19, 5. *barbaricæ te reddere* 20, 226. *in limine* 22, 63. *principium finemque* 26, 32. *rudem* 28, 65. *quies* 28, 151. *commissa* 35, 304. *solicite stimulis* 36, 23. *gemina confinia* 44, 70. *servandæ* 45, 31. *nostræ industria* 45, 44. *plus habet* 52, 22. *crimina* 95, 4. *vitam metitur* 5, 138. *post emeritam* 5, 473. *librat* 15, 72. *commisit alylo* 15, 391. *nocentem efflat* 20, 454. *debere armis* 24, 77. *freto tueri* 26, 219. *dedit anguis* 26, 446. *debet amor* 28, 610. *letumque regis* 33, 59. *objectare procellis* 36, 564. *jube reverti* 39, 44. *alternam petit* 44, 26. *meruit ferro* 48, 16. *porrigis* 49, 1. *remanere jubes* 98, 21. *reddere* 98, 30.
- vitali fulgore* 44, 57. *vitales plagas* 33, 260. *vitalibus sectis* 26, 123.
- vitiantur arenæ* 35, 203. *vitiatus sulfure* 1, 256.
- vitiosa vetustas* 44, 35.
- vites disponat* 20, 197. *vitibus densis ligatur* 20, 271. *conferit* 22, 199. *intexti antri* 31, 2.
- vitiū solemne* 22, 161. *vitijs a stirpe recisis* 3, 56. *regalibus* 8, 273. *distantibus inter se* 15, 162. *domandis* 17, 97. *cæcus inest amor* 20, 50. *pigris* 20, 207.
- viras tua vellera* 20, 460. *virant impendentia* 20, 499. *vitasse te non dolemus* 28, 226.
- vitrei uberis* 35, 53. *vitreo mundo* 75, 1. *vitrea telæ* 1, 225. *forma* 36, 268. *vitreis sub antris* 12, 34. 28, 147. *vadis* 49, 32. 33, 267.
- vitro in parvo* 68, 1.
- vittas nullas meriti* 18, 330.
- viculam ambit* 33, 127.
- virulus audax* 8, 385.
- viridus æquat stellas* 44, 11. *vivida fronder* 1, 219.
- vivir opus* 8, 591. *nihil afflatum* 36, 240. *serpentibus imis* 37, 90.
- vivant in Venerem frondes* 10, 65. *fixis legibus* 22, 435. *vivat quo motu machina* 17, 102. *licentia* 18, 499. *vixerit domino uno* 18, 31. *vivite concordēs* 31, 130. *vivere castæ* 8, 264. *fontes* 28, 32. *recte* 36, 293. *vixisse rapto* 20, 205. *cavernis* 26, 224. *victura funera* 3, 156. *victuri cineres* 44, 67. *vivitur exiguo melius* 3, 215. *sub teste benigno* 22, 125.
- vivus color* 26, 437. *viva voluptas prati* 3, 209. *simulacra* 28, 574. *sepultis admiscēs* 35, 221. *scena* 49, 45. *pocula* 60, 4. *vivo sanguine* 26, 257. *arcu* 28, 502. *de pumice* 35, 103. *sensu* 48, 54. *ad vivum penetrant* 20, 16. *vivum opus* 68, 8. *vivis annexus amor* 22, 50. *complexibus* 48, 35. *aquis* 56, 4. *vivos retentus* 5, 438.
- ultra pudicitiam* 29, 157. *ultum furias iret* 22, 84.
- ulcera alte suffusa* 20, 13. *tractat* 26, 121.
- ulmos in fummas* 31, 16. *pampinus induit* 35, 111.
- ulnis, lævibus sustulit* 8, 167. *niveis* 20, 187. *forribus* 101, 136. *ulnas in sidereas exciperes* 29, 219. *duplices colligit in nodum* 56, 17.
- Ulpus belli potens* 28, 335.
- Ulpia progenies* 8, 19. *fora* 28, 646.
- ulterius moraris* 36, 314.
- ultima regna* 33, 222.
- ultor debitus imminet* 3, 369. *cum tenderet* 10, 179. *serus* 20, 142. *trabeis* 22, 322. *primævus* 23, 8. *patriæ* 26, 434. *exercitus* 37, 27. 21, 326. *ultorem cinge floribus* 4, 6. *te rogat* 15, 403. *exulise se promitteret* 21, 243. *ultore nato* 28, 112.
- ultra quid?* 28, 293.
- ultrices genas* 22, 136. *furias* 39, 14. *pharetras* 69, 5. *ultricius rotis* 21, 98.
- ultra volentem rogas* 1, 164. *acceptis omnibus* 8, 124. *servire* 8, 484.

INDEX

- 8, 484. *parebitur* iudis 15, 321.
pacem implorantibus 18, 378.
 ululatus conjugis 26, 625. ulula-
 tu terrifico 3, 130. ululatus
 infans 15, 134. sacris 20, 302.
 bacchatur 33, 205.
 ululantia Dindyma Gallis 35, 269.
ululata aula puerperis 8, 140.
 Phœbe 26, 234.
 Ulysses 3, 124. Ulysses expavit
 29, 145.
 umbone vasto 20, 387. late corusco
 21, 128. minaci 35, 224. um-
 bonum fremitum repulsusque 15,
 434. pulsu 28, 629.
 umbra *flava* prætenditur 1, 93. gra-
 vat lacus infernos 5, 456. Ro-
 mani nominis 8, 59. supercilii
 10, 268. animosa 18, 452. fœ-
 data reddidit 20, 256. *clipei*
 22, 274. quo quemque vocavit
 31, 11. vana fallimur 36, 96. ab
 iacta 36, 356. fretis annatat 36,
 444. nominis tui rexit 40, 46.
 sub populea 101, 20. nominis
 veteris 92, 1. umbone Eryman-
 theæ 8, 468. urbana 20, 409.
vacant epulis 35, 327. umbram
 nati conspicit 10, 109. in qua-
 lem fluximus? 15, 45. meam
 fugiet 15, 338. *infaustam* 18, 131.
 lanuginis 18, 343. legitimam
 regni prætenderat 21, 273. *Latii*
 26, 198. dubiam lanuginis 31,
 42. umbrarum stridore volan-
 rum 3, 126. potens 33, 56. um-
 bras ad Strygias 5, 167. diras
 alludere vider 5, 328. Augustas
 8, 95. cognatas 15, 396. simi-
 les corporis ostendant 28, 512.
 quas tulit autumnus 44, 29. ad
 umbras remeantem 29, 150. ab
 umbris traxit 26, 447. umbris
 crudelibus 35, 251.
 umbracula defensus calore 8,
 341. gestant 18, 464. nequeunt
 nostra taceri 36, 123.
 umbrabat laurus thalamos 36, 76.
 umbravere caput rami 28, 164.
umbratus rosis 15, 444.
 umbrosa abies 36, 349. umbrosæ
 fores 37, 45. umbroso averno
 33, 116.
 unanimes fratres 1, 231. sodales 3,
 105. equi 87, 3.
 unanimi fratres 7, 189. somni 35,
 368.
 unda illisa 3, 272. rettulit nomen
 4, 19. Gardunæ retro pernicio
 5, 113. vilior promeruit 8, 20.
 recurrens 8, 631. ratem fero
 19, 66. coeunte 26, 334. Aga-
 nippea 29, 8. pulser utrumque
 latus 29, 204. obmuerit 31, 108.
 diem merlerat 33, 274. conclu-
 sa 49, 16. quatit Petrum 99, 13.
densa mucronum 45, 23. undæ
 mitescunt 26, 273. Castaliæ 28,
 27. Pæoniæ 49, 67. undam per
 tenuem 15, 521. puram bibis
 101, 74. undarum verbere 15,
 220. flammæ 49, 75. undis
 nostris celebrabitur 1, 261. re-
 fluis incertius 3, 91. processer-
 rat 10, 170. mirantibus 20, 164.
 in tantis bellorum 20, 507. lau-
 dum obruimur 21, 139. se cre-
 didit 32, 5. tacitis 33, 87. in
 tremulis 35, 2. spumantibus 37,
 86. in prægelidis 101, 68. und-
 as in pisculas 5, 489. fregit
 remis 7, 56. in vitreas 10, 128.
 laborantes 17, 318. sulcandas
 20, 426. aggerat 20, 439. ce-
 leres vincebat 21, 200. scissas
 incitat 28, 458. Clitumni 28,
 506. relabentes 29, 79. fude-
 rit elatas 44, 106. producent
 47, 27. securas vindicar, paci-
 tas remouet aquilonibus 85, 3.
 per fractas 86, 3. per undas
 vectum 24, 172.
undatim ventilat uvas 31, 5.
unde datæ populis leges 33, 30.
 undant populi penates 1, 46. un-
 daret silva favis 36, 25. und-
 are sinus maternos cruore 5, 64.
 opulencia linguæ 17, 21. vires
 28, 545. undasse divitiis 29, 7.
 Coccyton Lyæo 35, 353. undan-
 tem urnam 35, 70. flammarum
 hiatum 36, 395. undantes spu-
 mis iræ 3, 76. anguibus batis
 5, 177.
 undosa domo 28, 147. undosa cr-
 nes 10, 145. *undosa* fidem 26,
 48.
 unguenta redolent 15, 183. un-
 guentis marcidus ibit 15, 445.
 ungue pedes crescere sensit 7, 72.
 genas secat 20, 193. ab teneo
 28, 79. duro faucibus cortex 31,
 122. unguis auratos 33, 18.
 unguibus

INDEX

unguibus savis ferit 6, 10. se-
 viat 14, 6. *ingressa* vincla 15,
 366. piis 22, 416. infensis 31,
 135. viscera fodit 35, 210.
 ungula culmos proterat 7, 200.
 non sentit arenas 8, 548.
 unica tantum despicior 36, 100.
 unus tories 98, 28. una mihi hæc
 36, 309. uno cruore 29, 136.
 metu 20, 285. *lapsu* 1, 103. *in*
ano 5, 315. 28, 641. 39, 47. unum
 ab omnibus docebo 28, 437.
 posse necari 101, 38. in unum
 constringit 31, 86.
 vocabula meritis Felix 15, 421.
 quanta vertit 18, 34. pulchra
 prætentas 20, 207. illusa du-
 biis fatis 26, 557. *germana* na-
 to addidit 29, 109.
 vocat ad limina 3, 28. ad sua te-
 cta 20, 326. qua usus 28, 217.
 vocabant fata 26, 172. vocavit
 quo umbra 31, 10. voeatus tan-
 tis studiis 28, 339. vocati do-
 nis precibusve 21, 204. voca-
 tam thure Junonem 1, 195.
 volatus per inane 8, 142. gemi-
 nos 16, 15. volatum implu-
 mem 94, 3. volatu vago ser-
 pentum 5, 178. celeri 17, 270.
 uno 18, 376. uno transiit 20,
 169. stringitur 22, 273. vul-
 turis intercepto 26, 265. me-
 liore 31, 114. inferiore secant ar-
 va 33, 184. colorato 36, 3. tre-
 pido 37, 47. vulnifico 45, 2.
 Volcanius annis 33, 170.
 volitat gens 5, 149. volitare rumor
 18, 347.
 volat trans æquora 10, 47. restu-
 do 18, 352. pulverulenta 20,
 313. volant divini ignes 26,
 510. carmina non recitura 43,
 8. cuncta 78, 3. volans subli-
 me 10, 182. volantes animæ 22,
 432. saltus 26, 216. *volantia*
 nubibus signa 28, 46.
 velit, quod nolit 5, 314. voluisse
 visus 15, 307. frustra aliquid
 dolebis 28, 427.
 volucer Junonius 35, 97. par Su-
 peris 44, 11.
 volucris equi 3, 262. volucris tra-
 ctu 33, 180. volucrem sub pe-
 ctore palcit 37, 21. volucres im-

pletura 20, 408. cunctæ ex or-
 be 22, 418. undique concu-
 runt 31, 105. picturata 40, 3.
 tuas, Strymphale 45, 1. puellæ
 100, 1. volucrum equorum 5,
 31.
volumina moritura 8, 538.
 voluntas mutata 36, 280.
 volvis omnia 18, 23. quid pluri-
 ma volvis anxius? 5, 330. vol-
 vit (*sol*) sæcula 1, 2. nemus 3,
 270. sententia anceps dubios
 eventus 5, 199. mundum 68,
 11. volvunt quod fluvii 35, 296.
 olvebat curas 28, 149. *volvère*,
 sic Paræ 35, 6. volvere anna-
 les 24, 183. volventes vestigia
 37, 8. *volvimus* fatis 36, 411.
 volvuntur vota 27, 1. volvi ca-
 ligrine 3, 12. volutus per colla
 3, 94. vertice crinalis murus
 20, 283. volutam pisce (*Nerei-
 da*) 10, 160.
 voluptas viva prati 3, 209. va-
 riata 3, 210. immensa 5, 68.
 metuenda 5, 364. torva frontis
 8, 518. non secura 10, 82. ru-
 prima, ru postrema mihi 36, 414.
 ipsa dabat mortem 100, 9. vo-
 luptatum hamis 22, 138.
 volurat secum 33, 118.
 vomer Teutonicus 18, 406. vo-
 meris impatiens 15, 150. rigidi
 versaberis ictu 33, 196. opus
 49, 26. vomere aduncò 3, 381.
 presso 18, 112. sub offenso 21,
 135. Cadmi 21, 318. sudatas
 messes 24, 94. proscindit terras
 47, 1.
 vomit, aula luem 19, 14. vena au-
 rui 24, 77. nimbo 33, 161.
 vomerent prælia 8, 52. vomens
 aurea dona manus præceps 1,
 49.
 vorago tacuit 33, 350.
 vorat caudam 22, 430. Istum 26,
 337. morfu 93, 2.
 vortice hiberno 3, 269. spumoso
 17, 238. vorticibus anhelis 33,
 24.
 voruin subitum 1, 230. damnavit
 3, 169. spesque poli 7, 10. com-
 pletur 8, 430. *tremuit* 33, 132.
 voti *permissi* 8, 618. tanti mira-
 cula 22, 379. avari famem 24,
 229. *ignarus* 29, 83. arcani
 conscia

INDEX

conscia 29, 95. tanti callida 35, 21. voto longo spes tendit præcordia 1, 66. quanto pectora flagrabant 7, 74. pavidio 15, 67. moras auferre 22, 226. peractio 36, 244. vota non tua te moveant, sed publica 8, 295. *secura* cave remittas 8, 333. Romana moratur 8, 522. congrua 9, 12. focer cunctatur 10, 21. promissa peregit 10, 302. pari possent 18, 172. mariti celebrabat 20, 90. plebeja 24, 50. voluntur 27, 1. fefellit eventus 28, 87. publica caluisse 28, 334. mea tenebit 28, 363. communia matrum 36, 408. *debita* canant 40, 62. in tua 101, 77. *prospera* 49, 6. fennum 50, 28. pia 54, 4. votorum nuncia 17, 270. votis regalibus annue 10, 121. domini læta 12, 18. ignavis 20, 394. optatior victoria 21, 369. veris & non fallacibus 22, 174. *iussit* adesse suis 23, 24. dubiis torquere 24, 4. annue 24, 213. incertis 26, 46. vanis 26, 273. nimis obstat 26, 631. omnibus arripuit 28, 211. favens aër 28, 537. incertis crexerat aulam 29, 160. vacas 29, 224. hoc poteris esse meis 40, 34. maioribus invidet 40, 55. aptissimus orbis 101, 55. omnibus exposcite 80, 3.

vox hæc intonet 14, 35. per mare transeat *ib.* una nunciat 15, 12. tenuis 15, 21. nec ulla capit laudem 24, 133. clara edita 26, 545. humana 29, 51. jucunda 31, 26. non redditur 36, 151. blanda carinas alligat 36, 257. sensusque dei 95, 2. una ratem fugebat 100, 7. vocis acutæ 18, 340. diversæ 26, 617. voci præclusæ frena remisit 28, 265. vocem oppressam tenere 1, 235. inoffensam servat 17, 217. expromit anhelam 20, 390. tribuant mutis 49, 3. voce septena resulant 1, 176. subis dicturum plura 8, 352. avida 8, 498. cum tali sequuntur 10, 172. non feroci 10, 320. tremula 18, 263. tremante 19, 28. inani 20, 515. se invicem rogant 26, 411. ma-

gna ciet 28, 195. majore 28, 516. movens talia 33, 192. placida 35, 276. tali compellat 36, 113. blanda canens 40, 26. scribens *Serenæ* 40, 47. regente 51, 4. non cauta 74, 9. cum voce exsultant 55, 365. voces extorris 5, 170. notabat 15, 202. in tales suspiria rupit 15, 235. innumera moderatus 17, 316. tales profert 22, 230. centenas 22, 185. rabidas rupit 26, 520. tales dedit 35, 233. vocum discrimina 5, 107. vario tumultu 21, 162. vocibus rabidis 3, 44. *mensuris* 17, 27. venarum 20, 310.

Uranie redimita comas 17, 274. Uranius noverat 75, 4.

ad Urbem penetrabis 26, 547. *ad* fluvium 26, 555.

urbs æmula Romæ 5, 54. æquæ polo 26, 54. clara 44, 90. urbis dilectæ 28, 79. preces 28, 357. vicinæ 52, 9. urbi amicitia 15, 83. *Eæ* 15, 226. obfessæ 15, 275. dederit 26, 600. quicquid præmittitur 28, 522. urbem per mediam 7, 129. vexit carinis 17, 151. unam concedimus 20, 39. ingreditur 22, 369. servaveris 24, 69. trepidam vexat 24, 219. Marte petivit 26, 507. tentare deorum 28, 186. terruit 37, 49. urbe in obfessa 5, 61. capta 26, 199. concessa 26, 299. *triumphantem* 28, 580. urbes Phrygiæ 36, 103. dubiæ nuntiant 33, 157. simulæ aurore 29, 116. per tot cucurri 5, 31. per *erifonas* 24, 234. Siculas 24, 142. ignara Martis 20, 567. *accensis* 2, 471. securas 20, 275. geminis interfuit 1, 227. placidas cerneret 3, 26. absurde 5, 25. quas quisque petat, quas devoret 5, 323. per *Mæonias* 8, 602. placidæ 12, 38. revinxit legibus 15, 47. subdant 15, 143. numerosas 15, 259. inter placidas 17, 172. condidit 18, 337. in geminas 20, 28. parant 20, 20. urbibus inter se congressis 20, 392. ægris 26, 437. hostes nunciat 33, 234.

urges te proclivior 8, 172. *clatu* crebris

INDEX

- crebris succedentibus 8, 490. urget mandata 17, 240. amor 26, 405. sic Atropos 33, 216. opus motibus 68, 8. urgent successus 21, 2. urgebat curas 21, 70. telas 72, 15. urgerent majora licet 26, 391. urgere manus festinas 3, 344. urgere puellas 18, 275. damnis 37, 20. urgetur procellis 5, 100.
- urna projecta 3, 133. aurata 20, 172. luditur 28, 5. fultra sub gremio 28, 169. *Misoia* 35, 332. urnæ madidæ prodigus 22, 461. ad urnam iudicis trahunt 5, 459. urnam commendat herilem 1, 213. commovet 22, 363. undantem declinat 35, 70.
- urit frigorebus Boreas 29, 6. Sirius æstibus *ib.* urunt maculis 18, 429. urat æstas 22, 461. ure cuncta dolis 33, 221.
- urfa frigore sæviat 22, 459. dura educat 26, 135. clara mari se proluet 41, 16.
- ursi conveniunt 17, 297. ursi ingerit truculentos 5, 483. urfos informes 24, 310. frigore segnes *ibid.*
- usque adeone? 1, 166. 22, 246. 39, 1. usque adeone puer? 8, 362.
- usus sensum detraxerat 5, 48. proclivior in pejora 8, 262. provocat 8, 344. quocunque vocaverit 10, 204. fortior naturâ 17, 185. in bellorum 18, 382. in diversos 22, 102. in meos vertere coëgi 26, 538. rerum sic admonet 28, 129. qua vocat 28, 217. in varios aptantur 29, 59. nutriat artes 36, 32. in usum servi admissus 18, 142. dominandi excitat 24, 108. usum rapiendi 22, 118. non vilem commodat 31, 98. varium filvis accommodat 36, 366. fragilem corporis 49, 85. usu experior 8, 356. haud unquam tanto mihi venerit 10, 130. assiduo 17, 45. longo lassatus 18, 62.
- ut pereat 18, 411. *provocat* animos 36, 30. *audax* arguar 42, 111.
- utraq; virgo ruunt 35, 20
- uterus felix 1, 204. crescat Mariæ 10, 340. uteri caros labores 33, 194. *immemor* 36, 427. utero relecto 26, 260. inclusum 95, 7. uterum nobiliorem 17, 304. *egni* 70, 4. ex utero editus cæcus 99, 9.
- utile magis factu 15, 387. supplicii mancipium 19, 30. utilis præponere rectum 22, 103.
- utitur se pharetra, sese jacule, sese arcu 45, 42.
- uva passa rugosior 18, 111. uvis madentibus ambiat 1, 274. gravidis 22, 466. uvas ventilat 31, 5.
- Vulcania ubera terræ 49, 17.
- Vulcani cum lare 37, 86.
- vulgavit iter 26, 285. vulgaverit rumor 20, 305.
- vulgus mobile mutatur 8, 302. ignobile 18, 513. captivum 26, 616. convexum gradibus circi 28, 614. innumerum famulantur Averni iners 33, 21. sacrum 35, 71. vulgi copia 15, 443. taciti suffragia 21, 49. quæ militia? 22, 397. densi turbine 24, 200. pavidi pectora 26, 314. concordia 28, 604. ignavi domitor 35, 214.
- vulnerat cornipedes 3, 311. fugiens 45, 22.
- vulnifico volatu 45, 2.
- vulnus acerbat 3, 182. fixit Amor 10, 7. continuum 20, 574. Romanum 22, 205. deploratum 26, 563. in *vulnus* aberrat mens 10, 7. vulneris certi petitor 8, 529. pro vulnere terror valuic 20, 453. vulnere largo satiatur 3, 353. subito percussus 5, 65. casti 18, 468. chartæ 19, 19. peracti 20, 4. *Alpino* 21, 317. famæ 22, 380. nullo territa 24, 145. proprio 29, 154. pingui 31, 123. languidus 36, 62. vulnera recentia 5, 116. solatur 10, 46. nocturni prælii 14, 29. ad obvia 17, 302. in regia 20, 482. geminata venenis 21, 352. nati lavit 28, 172. stringebant 29, 175. cognatæ invidiæ 36, 200. virtus non timet 101, 113. vulnere sanant 49, 97. in vulnera sævit 78, 3. vulneribus *sacris* 11, 14. quæsitæ arva 15, 76. meritis 24, 207. pars nulla vacat 26, 586.

INDEX

26, 586. ora fatiscunt 36, 426.
 gravibus medere 39, 44.
 vulpem verulam 18, 145. vulpibus
 addit fallaces 5, 484.
 vultur mansurus 5, 511. cornua
 profert 18, 352. lateris fulcator
 invitatus trahitur de pectore 35,
 341. vulturis volatu 26, 266.
 vulture sub sævo 37, 25.
 Vulturinus rapax 1, 256.
 vultus radiant in casside 1, 118.
 cæcus 3, 34. antepatrum 3, 247.
 populi quis erat? 5, 86. avi-
 dos 5, 410. in suos rediere 8,
 84. nondum vernabant lanugi-
 ne 8, 200. iratos attollar 8,
 427. speculi egebat iudicio 10,
 206. dignior aula 10, 264. ve-
 rendos 10, 324. notos ostende-
 re 15, 337. amicos 17, 133. novi
 infantum 20, 42. comiti 20, 337.
 honellat 21, 26. reos fracturum
 21, 362. dilectos 22, 179. ex-
 sanguis 28, 156. confessa co-
 ruscus 28, 359. niveos infecit
 purpura 33, 270. quis equorum
 36, 249. ostentare suos 36, 275.

attollunt 50, 5. faber divisit 50,
 26. innumeros dedit 87, 1. vul-
 tum *tabulis* quasi 10, 24. flam-
 mea aurora 20, 528. certum
 mentique parem componere 22,
 36. præclarum 26, 357. pul-
 crum addebant 28, 531. attol-
 lens gurgite flentem 39, 57. dei
 veneratus herilem 44, 93. vul-
 tu hirsuto nirent 1, 214. impa-
 vido 7, 113. præsentia damnet
 15, 174. conjugis 20, 181. sup-
 plice captivoque 21, 212. fere-
 no 22, 10. decoro 22, 431. di-
 lecto 24, 197. roranti 28, 162.
 mortali 28, 191. madidos 29, 215.
 cum supplice 33, 50. torquent
 incendia 35, 316. certo manu-
 rum 36, 13. invito flumina pro-
 rumpunt 36, 128. hæc aspice
 tanto 101, 50. mollire 48, 45.
 vultibus addunt flammæ 35,
 324.
 uxor neverat 1, 224. sic, sic ma-
 ter eris 31, 137. uxoris decus
 18, 73.
 uxorius Mulciber 10, 59.

X

Xanthus sprevisset Achillem 8,
 557. Xanthum volucrum 72, 9.

Xerxen secutus exercitus 5, 120.
xylinum 1, 179.

Z

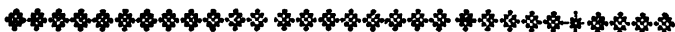
Zephyrus perdominetur annum
 12, 44. se prodat ab Indis 26,
 58. veris pater 35, 73. irrorat
 flatibus annum *ib.* Zephyri
 fridunt 1, 101. per metas 8, 647.
 teporem alternum 20, 95. sedi-
 bus 29, 115. Zephyro colono
 10, 61. marito mobilior 36, 266.
 Zephyrum in valle sedentem 35,
 73. Zephyris frangi 1, 218. bru-
 ma remitti cæpta 5, 101. cur-
 su non cessura 24, 252. melio-

ribus halant 35, 282. Zephyros
 faventes 15, 526. imperus ex-
 cessit 28, 476. tranant 33, 184.
prælapso 36, 3. antevolant 44,
 21.
 Zona Saturnia 7, 168. *rubens* 15,
 148. cinge uterum equi 70, 4.
 te liger 73, 11. variata colorum
 floribus *ib.* Zonæ flammigera
 47, 9. Zonam *rubentem* 21, 337.
Jovis incoluit 22, 7. Zonas
 septem Olympi 24, 135.

L I P S I A E,

EX OFFICINA I. G. L. BREITKOPFII.

ADDENDA EMENDANDA

- 1, 23 in Var. Lect. leg. *Atracjam*.
 68 in fine del. comma.
 111 in nota v. 4 leg. *excidisse ponamus*.
 135 *tentabimus*.
 156 *propriam*.
 183 ad notam. Quin hoc ipso loco recte usus est, ad abjudicandos
 huic Probæ centones, Fontaninus antiquit. Horæ p. 206,
 cujus disputationem probarunt Kromayerus & Fabricius.
 203 Pelion. O duplici.
 204 in fine versus interpungendum. In Var. Lect. leg. *Claverio*.
- 2, 7 V. L. speciosis *Vien. unde* speciosis conj. *Camers*.
- 3, 36 gressu.
 186 Var. Lect. manet.
 202 not. v. 9 leg. Non. 4, 405.
 344 *urgete*.
- 5, 177 no. v. 9 ricu argenteo.
 268 *Te fine*.
 527 Var. lect. *rotat-feriunt vulg.*
- 8, 233 no. leg. *ὑγεμονικόν*.
 446 Sygambri.
- 10, 4 *Inspiciens* volui, quod adnotatio docet: sed forte fuerit, cui ma-
 gis *incipiens* placeat.
 83 Leg. in contexto, ventis. & add. Var. lectio, *pennis vulg.*
- 10, 146 ubi *bifidum cornu* Tritonis illustratur, addi possunt nummi Im-
 perator. apud Gessnerum Tab. 112, 37. it. 116, 54. 171, 12 &
 173, 21: itemque inarmor in Admirand. antiq. Ro. Tab. 51
 ubi Triton vehit Venerem. Talis est Pelorus 37, 81 & Mi-
 mas v. 89.
 178 Del. punctum in fine versus.
 179 attritis cum tenderet.
- 15 ut. Var. Lect. In Vicentina editione hic vocatur liber tertius, nempe
 in Rufinum, quod etiam in præmissa operibus vita Claudiani
 indicatur, cum *tres in Rufinum* libri memorentur.
 438 *Dextra*.
- 17, 12 potestas.
 205 Var. lect. tot *linina vulg.*
 235 Var. lect. *dementia lævi, vel clementia cani conj. Camers*.
- 18, 15 tentat.
 164 novo.
 264 *Vagas vires* interpretatur tremulas, fluctuantes, Niclasius meus
 cui indicem Claudiani bonum & divitem debemus.
- 20, 37 *Nacta* ducem.
 351 defossi.
 448 frustra.
- 21, 87 evincta.
- 22, 69 V. L. *pro secretas, ceu cernas posuisse se dicit Camers*.
 308 ad Var. Lect. post *Heinsf.* add. *Sed Adversf.* 3, 4 p. 431 *Rasiffe,*
ait, perperam Barthius.

ADDENDA EMENDANDA

- 22, 322 *Tritonia*.
 392 no. v. 4 del. *Prætozem*.
 24, 135 ad notam, add. dicta ad 96, 9.
 26, 26 *Marris*.
 146 toto.
 175 in Var. *Leſt. clauſtra vel luſtra*.
 255 coſtis.
 360 ad notam, conf. dicta ad 70, 4.
 28, 86 *Tigride*.
 204 *Auſoniis*.
 469 *Barbara*.
 29, 176 *pallebant*.
 33, 44 no. v. 7 *παραχόμεν*.
 20 innumerum.
 33, 62 no. extr. leg. *Eligat quiſque*.
 122 ad notam add. Ceterum acriter & non minore apparatu quam contentione contra *Ennam* pro *Aetna*, & vicinia *Catanæ* ſuæ, propugnat *Petrus Carrera Monum. hiſtor. urbis Catanæ* 2, 3: cujus operis quod rationem non habuere neque *Heiniſius* neque *Spanhemius*, neſcio cui cauſæ adſcribendum ſit. *Prodierat Italice (Memorie hiſtoriche della Città di Catania)* jam 1639 fol. recuſum deinde Latine inter rerum *Sicularum* ſcriptores *Grævianos*. Ac forte difficile fuerit cauſam illam dijudicare, nec in iucunda tamen animi adverſo.
 231 ad Var. *leſt. Gronov. de pernicio & caſu Indæ* n. 19 p. 173 *enumerat xxv Codd. in quibus Præcept, & xv, qui habent Præcept.*
 35, 3 De maris luce & ſplendore nupere ſunt obſervationes in libello menſtruo *Biblioth. des Sciences* To. 10, 2 p. 342 ex *Adenſoni hiſt. Senegalliæ*.
 352 undaſſe.
 36, 1 cinctam.
 32 pariat.
 40, 1 *Omina tede Heinf. Adverſ. 1, 9 p. 93.*
 19 totoque.
 44, 1 no. † verſu tertio a fine leg. *intra ea*.
 45, 38 Quid ſi legamus, *taurino e viſcere nervos?*
 47, 11 Non recte de *Voſſiana* ſententia relatum quacunque culpa video. Minus peccatum fuerit, ſi in media illa nota legamus, *vanitatis arguas, non arguit.*
 49, * Ita eſt ut dixi. Vix mentionem facit *Claudiani & Caſſiodori Vandellus*. Conſiderat plantas aquis innascentes atque inſecta, refert de viribus medicis.
 50 De *Piis* fratribus monimenta omnia collegit *Petrus Carrera* in opere modo laudato ad 33, 122 præſertim 3, 22 p. 291.
 45 in media nota leg. *Sequentia*.
 66 in verſus primi interpretatione omiſſum *evens*, quod reſpondeat verbo *ἀνευδύσασα*.
 96, 9 *ὄχρα* forte rectius reddidiſſem *currum*.
 101, 32 leg. *Tardantur ſpiris*.
 112 leg. *clavato*.

